

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda
(Editors)

**CONVERGENT DISCOURSES.
EXPLORING THE CONTEXTS OF
COMMUNICATION**

Language and Discourse

Arhipelag XXI Press

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Language and Discourse

Edited by:

The Alpha Institute for Multicultural Studies
Moldovei Street, 8
540522, Tîrgu Mureş, România
Tel./fax: +40-744-511546
Email: iulian.boldea@gmail.com

Published by:

"Arhipelag XXI" Press, Tîrgu Mureş, 2016
Tîrgu Mureş, România
Email: tehnoredactare.cci@gmail.com

Contents

_Toc475623468

ABOUT AUTHORITY IN SCIENCE

Alexandru Gafton

Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza", University of Iaşi 11

APPLIED LINGUISTICS: A CHALLENGING RESEARCH DOMAIN FOR ROMANIA

Violeta Negrea

Prof., PhD, Bucharest Academy of Economic Studies 16

FROM THE HISTORY OF PRESERVING WORDS, THE ROMANIAN TERM ARHIVĂ 'ARCHIVE'

Adrian Chircu

Assoc. Prof., Hab. Dr., "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 21

TEACHING BUSINESS ENGLISH AND CASE STUDIES

Alina Popescu

Assoc. Prof., "Ovidius" University of Constanţa 27

ASPECTS DE L'APPROXIMATION CATEGORIELLE EN ROUMAIN, EN PASSANT PAR D'AUTRES LANGUES ROMANES

Sonia Berbinski

Assoc. Prof., PhD, University of Bucharest 32

PAVEL VASICI UNGUREANU (1806-1881) AND THE PROBLEMS OF ROMANIAN LANGUAGE

Dumitru Draica

Assoc. Prof., PhD, University of Oradea 41

DEALING WITH TRANSLATION ENTANGLEMENT IN MEDICAL TEXTS: CASE STUDY

Alina Buzarna-Tihenea (Gălbează)

Assist. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanţa 44

THE SEMIOTICS OF STAGED REALITY

Cristina Nicolae

Assist. Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş 52

SPORTING LANGUAGE AND THE INFLUENCE OF MASS MEDIA

Mihaela Hriban

Assist. Prof., PhD, "Vasile Alecsandri" Bacău 57

STANDARDIZATION OF AUDIOVISUAL TRANSLATION

Mădălina Pantea

Assist. Lecturer, PhD, University of Oradea 63

SOME CONSIDERATIONS REGARDING THE PHENOMENON PARONYMIC EUPHEMISMS

Oxana Chira

Assist. Prof., PhD, "Alec Russo" State University of Bălţi, Moldova 68

GÂNDIREA JOURNAL AND ORTHODOX WRITERS

Valerica Draica

Assist. Prof., PhD, University of Oradea 73

ABOUT PLACES AND THEIR THERAPEUTIC PROPERTIES.

TOPICAL APPELLATIVES DERIVED WITH SUFFIXES FROM PLANT NAMES IN ROMANIAN LANGUAGE

Diana Boc-Sînmărghiţan

Lecturer, PhD, "Victor Babeş" University of Medicine and Pharmacy, Timişoara 79

FIGEMENT ET AFFRANCHISSEMENT – PROCESSUS OPPOSES? ÉTUDE DE CAS : L'ADJECTIF EN FRANÇAIS

Daniela Bordea

Assist. Prof., PhD, University of Bucharest 87

MODALITY: A CONCEPT OF THE ENGLISH GRAMMAR

Elena Mărăscu

Assist. Prof., PhD, University of Craiova 104

TRADITION VS MODERNITY IN (ROMANIAN) GRAMMATICAL SYNONYMY AND HOMONYMY

Cipriana Elena Peica

Assist., PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 112

FROM PREPOSITIONS TO ADVERBIAL PARTICLES

Claudia Leah

Assist. Prof., PhD, University of Oradea 126

WHEN BRAND MEETS METAPHOR: BRAND CONCEPTUALIZATIONS IN THE MARKETING DISCOURSE

Raluca Gabriela Burcea

Assist. Prof., PhD, "Spiru Haret" University of Bucharest 132

LEXICAL SEMANTICS BEFORE THE GENERATIVE LEXICON

Ionela Guşatu

Assist. Lecturer, PhD, "Carol Davila" University of Medicine and Pharmacy, Bucharest 142

THE "TIME-TENSE" RELATIONSHIP

Elena Mărăscu

Assist. Prof., PhD, University of Craiova 147

DISCOURSE COMPETENCE IN WRITTEN ACADEMIC DISCOURSE

Monica Mihaela Marta, Lecturer PhD and Oana Mureşan, Lecturer, PhD – "Iuliu Haţieganu"

University of Medicine and Pharmacy, Cluj-Napoca 152

HOW TO USE LEXICAL-SEMANTIC STRUCTURING MODELS IN TEACHING MEDICAL VOCABULARY

Simona Nicoleta Staicu

Assist. Prof., PhD, "Victor Babeş" University of Medicine and Pharmacy, Timişoara 159

PROPER NAMES' LEXICAL STRUCTURE

Camelia Alibec

Senior Lecturer, PhD, "Mircea cel Bătrân" Naval Academy, Constanţa 167

THE DIVERSITY OF PLACE NAMES

Cristina Radu-Golea

Assist. Prof., PhD, University of Craiova 172

THE PERSONAL GLOSSARY – AN ESP VOCABULARY LEARNING INSTRUMENT FOCUSED ON PROMOTING LEARNER AUTONOMY

Mariana Boeru, PhD and Laura D. Cizer, PhD, "Mircea cel Bătrân" Naval Academy of Constanţa 177

SITUATIONAL AND CONTEXTUAL FEATURES AFFECTING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE CHOICE AND USE

Elena Meştereagă

PhD Student, "Lucian Blaga" University of Sibiu 185

ROMANIAN VERBS OF EMISSION

Maria Poponeţ

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 194

SEMANTIC POWER: NUN-NAŞ- NĂNAŞ AND ITS CORRESPONDENT ON DIALECTS FROM SOUTH ITALY

Cosmina Cosma

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University and Università della Calabria 203

TEXTILE VOCABULARY: HEMP

Angelica Preda

Phd Student, University of Craiova 211

ASPECTS REGARDING THE DESCRIPTIVE-LINGUISTIC ANALYSIS OF THE CONSTRUCTION MATERIAL TERMINOLOGY

Bianca Geman

Assist., PhD, Technical Construction University, Bucharest 218

THE ROMANIAN MARITIME VOCABULARY . AN INTERDISCIPLINARY APPROACH

Corina Sandiuc

Assist., PhD, "Mircea cel Bătrân" Naval Academy of Constanța 227

THE SYSTEMS OF POWER: FRENCH STRUCTURALISM ON THE EASTERN FRONT

Adriana Stan

PhD, Romanian Academy / "Babeş-Bolyai" University and "Iuliu Hațieganu" University of Medicine and Pharmacy, Cluj-Napoca 234

OPPOSITION GROUPS RELATIVE VS ABSOLUTE CATEGORIES IN ROMANIAN

Diana Maria Roman

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca..... 245

THE MATERIALIZATION AND NON-MATERIALIZATION OF THE SAME MEMBERS OF THE SPECIFIC GRAMMATICAL CATEGORIES UPON CONVERSION WITH REGARDS TO PRONOUNS VS PRONOMINAL ADJECTIVES

Diana Maria Roman

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca..... 253

ROMANIAN PROVERB RELATIOSHIPS ANTONIMY

Doina Macarie

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca..... 261

ISSUES RAISED BY THE ENGLISH-ROMANIAN TRANSLATION OF CARDIOVASCULAR TERMINOLOGY

Lavinia Nădrag

Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța..... 272

THE SEMANTIC FIELD OF THE WORD RED

Adela Marinela Stancu

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova 279

EXTERNAL MEANS OF ENRICHING THE VOCABULARY OF ENGLISH: THE GREEK ELEMENT

Dorin-Ioan Chira

Assoc. Prof., PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca..... 286

WORDS AND FOOD AT THE TABLE OF THE ANTHROPOCOSMOGONY OF YESTERDAY AND TODAY

Gabriela Mariana Luca

Assoc. Prof., PhD, "Victor Babeş" University of Medicine and Pharmacy, Timişoara 300

LINGUISTIC CONSIDERATIONS ON ROMANIAN PHYTONIMS CREATED WITH TERMS RELATED TO THE (HOLY) CROSS

Radu Drăgulescu

Assoc. Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu 311

A SEMIOLOGIC MODEL OF THE CONTACT BETWEEN CIVILISATIONS: PHONOLOGICAL APPROACH

George Ceaşu

Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi..... 334

IDIOMATIC EXPRESSIONS AND SLANG IN ESP

Yolanda-Mirela Catelly

Assoc. Prof., PhD, Politehnica University of Bucharest 352

REMARKS ON THE MASCULINE ANTHROPONYMS USED BY GEORGE COŞBUC IN HIS POETICAL WORKS

Radu Drăgulescu

Assoc. Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu 359

TEXTILE VOCABULARY IN THE ROMANIAN LANGUAGE. ETYMOLOGICAL AND SEMANTIC ISSUES

Silvia Pitiriciu

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova 376

INTERPERSONAL/ RELATIONAL DEIXIS IN ONLINE COMMUNICATION

Angelica Hobjilă

Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi..... 383

NEONIMS WITH INTERNATIONAL

Inga Druţă

Assoc. Prof., Researcher, Hab. Dr., the Philology Institute of the Moldavian Academy of Sciences
 391

INDIRECT OBJECT WITH PREPOSITION OR PREPOSITIONAL OBJECT

Claudia Leah

Assist. Prof., PhD, University of Oradea 400

ENGLISH – THE MAIN TOOL OF COMMUNICATION IN THE FUTURE?

Liliana Florina Andronache

Assist. Lecturer, PhD, "Carol Davila" University of Medicine and Pharmacy, Bucharest, 408

ENGLISH FOR TOURISM AS A CULTURAL LIAISON

Laura Rebeca Stiegelbauer

Lecturer, PhD and Narcisa Schwarz, Assoc. Prof., PhD, "Vasile Goldiş" West University of Arad .. 416

LEXICAL ELEMENTS BELONGING TO THE SEMANTIC GROUP OF THE APPELLATIVES "MAD/STUPID", REFLECTED IN THE TOPONYMY FROM OLTENIA AND MUNTENIA

Iustina Burci

Researcher II, PhD, "C.S. Nicolăescu Plopşor" Institute of the Romanian Academy 424

HUNGARIAN, GERMAN AND TURKISH INFLUENCE ON ROMANIAN ETNOMEDICAL TERMINOLOGY

Laura Rus

Lecturer, PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş 439

COMMUNICATIVE METHODS OR TEACHING GRAMMAR?

Irina Ana Drobot

Technical University of Civil Engineering, Bucharest 444

FACE-ING IDIOMS. A CONTRASTIVE ANALYSIS BETWEEN ENGLISH AND ROMANIAN

Diana V. Burlacu (Ionescu)

Assist., PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 452

MYSELF AND THE OTHERNESS. CONSTRUCTING THE MEANING THROUGH WORDS

Alin Serafim Ştefănuţ

PhD Student, University of Oradea 463

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF PERSIAN VOCABULARY - THE BORROWED WORDS FROM EUROPEAN LANGUAGES

Irina Erhan

PhD Student, National School of Political Sciences and Public Administration 468

ONLINE TOURISM PROMOTION FROM A DISCURSIVE PERSPECTIVE: THE INTERPERSONAL FUNCTION

Claudia E. Stoian

Assist., PhD, Politehnica University of Timişoara 474

COLLABORATION GONE WRONG: WORKPLACE BULLYING

Fabiola Popa

Assist. Prof., PhD, Politehnica University of Bucharest 490

ABBĀSID DIPLOMACY AND THE RECEPTION OF THE "AL-ADABU L-KABĪR" AS A MIRROR FOR PRINCES

Irina Erhan

PhD Student, National School of Political Sciences and Public Administration 499

INTRIGUING CHANGES IN ROMANIAN TRANSLATIONS OF SHAKESPEARE'S OTHELLO

Adela Cătană

Assist., PhD, Military Technical Academy, Bucharest..... 512

THE AMBIGUITY INSIDE THE NOUN PHRASES

Ionela Guşatu

Assist., PhD, "Carol Davila" University of Medicine and Pharmacy, Bucharest 523

ROMANIAN LIGHT VERB CONSTRUCTIONS HEADED BY A FACE

Diana Anitescu

PhD Student, University of Bucharest 528

DISCOURSE ANALYSIS AND NAVAL ARCHITECTURE

Anca Trişcă (Ionescu)

PhD Student, "Dunărea de Jos" University of Galaţi 540

"PRAGMATIC" TEXTUALITY

Diana Beatrice Burcea

PhD Student, University of Craiova 546

THE FUNCTION OF THE METAPHOR IN THE HOLY SCRIPTURE

Ioan-Lucian Radu

PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi 558

A LEAP OF FAITH- GONE GIRL, (2014, DIR. DAVID FINCHER)

Eliza Claudia Filimon

University of the West, Timişoara 570

HOW FUN IT IS TO TRANSLATE HUMOUR

Bianca-Oana Han

Assist. Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş 578

COLOURS USED IN IDIOMATIC EXPRESSIONS

Cristina Gabriela Marin

Assist., PhD, University of Craiova..... 585

THE TAXIS STRUCTURE IN THE SHORT STORY 'THE NEVA STAR' BY C. D. ROSE

Mădălina Cerban

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova 592

COLOURFUL IDIOMATIC EXPRESSIONS.

A CONTRASTIVE ANALYSIS BETWEEN ENGLISH AND ROMANIAN

Diana Burlacu, Assist., PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 598

ROMANIAN FOOD TERMINOLOGY IN DICȚIONARIUL LIMBEI ROMANE, BY A. T. LAURIAN AND I. C. MASSIM

Petronela Savin, Assist. Prof., PhD, "Vasile Alecsandri" University of Bacău 612

FROM THE FOLK MUSIC VOCABULARY IN SĂLAJ

Denisa Maria Tout

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 619

URBOCHREMATONYMS – A SOCIOCULTURAL ANALYSIS

Alexandra Cotoc, PhD and Anamaria Radu, PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 628

THE ENGLISH ADVERBS AND ADJECTIVES WITH THE SAME FORM

Corina Mihaela Geană

Assist., PhD, University of Craiova 644

ABOUT AUTHORITY IN SCIENCE

Alexandru Gafton

Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza", University of Iaşi

Abstract: The article discusses the relation between authority and science, starting from the observation that the meaning of researchers is that of seeking the truth while that of teachers is that of disseminating it. The author remarks that the process of research must go through stages of stability and instability, of building and destruction, which are both necessary in order to confer it identity and durability.

Keywords: science, research, authority, truth.

1. Voi pleca de la ideea că menirea cercetătorilor este de a căuta adevărul, iar cea a profesorilor de a-l împărtăşi dimpreună cu ştiinţa căutării căilor de a gândi corect. Dacă este astfel, cercetarea şi învăţămîntul au constantă nevoie de informaţie, metodă şi instrumente. Informaţia trebuie să fie conformă cu realitatea cercetată, metoda adecvată la realitate şi la domeniu, iar instrumentul acomodat la metodă şi la obiect. Această nevoie este constantă întrucît rezultatele cercetărilor se acumulează în timp şi se răspîndesc în spaţiu – care sînt selective – ceea ce înseamnă şi că totul se supune cu necesitate verificării. Nu totul trebuie înlăturat, dar, periodic, totul trebuie supus verificării, mai ales întrucît exerciţiul regulilor nu are a ignora dinamica realităţii şi ajustările gândirii la aceasta. Procesul este delicat şi solicitant căci stabilitatea definitivă şi continua instabilitate distrug deopotrivă, deci se cere aflarea stabilităţii care dă identitate şi trăinicie, şi cercetarea variabilităţii care generează acomodare la realitate şi devenire.

2. Premisa de bază pe care v-o propun este adevărul că, în baza trăsăturilor pe care le au, elementele realităţii prezintă proprietăţi diferenţiatore şi agregante, putîndu-se corela colaborativ-concurenţial în sisteme, unde au a împlini nevoi organizaţional-funcţionale interne şi cerinţe interacţionale cu mediul. Una dintre necesarele funcţii astfel rezultate este cea a autorităţii. Neapărînd la nivel individual şi singular, nefiind destinată exercitării în sine, această forţă coagulantă tinde să-şi ia drept *locus* elementele ce deţin capacitatea de a organiza şi perfecţiona actele existenţiale şi relaţionale ale sistemului în direcţia cerută de evoluţia lui integrată în mediu, căci ea este reală şi deplină doar dacă răspunde scopurilor către care a orientat-o geneza ei naturală.

Gena, de pildă, ca orice entitate, există în măsura în care se diferenţiază de semeni şi deopotrivă în cea în care participă la întreg. Rostul ce o ţine în existenţă poate fi împlinit doar în relaţia cu semenii din constelaţia prin care există, sensul ei existenţial fiind superior simplei existenţe în sine – fapt valabil şi pentru sistem, ca element al altui sistem şi al mediului său.

Pe de altă parte, dotat cu conştiinţă şi cu capacitatea de a sesiza relaţia de cauzalitate – după cum arată David Hume –, omul prezintă tendinţa de a zăbovi fascinat asupra lucrurilor şi proceselor în sine, rezultatul fiind că poate rîvni la lucruri şi la procese în sine, doar pentru posesia şi exerciţiul lor.

3. Întrucît sistemul există doar în prezența tuturor funcțiunilor care îl fac să fie ceea ce este, dispariția autorității lasă loc pericolului disoluției. O specie de astfel de caz apare atunci cînd individul confundă dreptul juridic la opinie cu obligativitatea de a vorbi, cu garantarea greutății opiniei sale și cu neobligativitatea de a lua în seamă opiniile semenilor competenți în materie.

Una dintre temele recurente ale conferințelor lui Neil deGrasse Tyson – directorul Planetariului Hayden, din New York, cel care obișnuiește să spună că atributul minunat al științei este că arată cum stau lucrurile de fapt, indiferent dacă ne place sau nu – se referă la opinie. Fizicianul american susține că valoarea opiniei este direct proporțională cu competența celui care o exprimă. Mai tranșant, Richard Dawkins susține că, într-o discuție de căutare a adevărului, opinia personală a cuiva nu are nici o valoare, singurul lucru care contează fiind capacitatea persoanei de a contribui în mod competent la aflarea adevărului științific. Cu secole înainte, Francis Bacon evidențiasse distincția dintre un demers care urmărește obținerea adeziunii celorlalți și unul care caută înțelegerea realității cercetate.

Aș crede că, mai mult decît în chestiunile ce privesc direct viața indivizilor și a comunităților, în știință opinia ar trebui să aibă greutate și urmări proporțional nu cu expresivitatea enunțatorului sau cu speranțele și proiecțiile mentale ale auditoriului, ci exclusiv cu măsura în care conținutul ideatic al acelei opinii reflectă adevărata stare sau / și dinamică a realității.

4. Așa cum diversificarea evolutiv-adaptativă pe care o numim realitate decurge din principii ce generează legi diferențiate, concretizînd materia în chipuri structural-funcționale particulare, tot astfel științele au a se conforma realității și a se orîndui – dimpreună cu metodele și cu instrumentele lor – în funcție de capacitățile lor de acces la fundamentele și la evoluția realității.

Faptul că particulele anorganice constituie atomi care pot deveni molecule ce pot deveni celule vii, oglindește atît felul în care nivelul fizic devine chimic, iar acesta devine biologic, cît și pe cel în care interacționează științele corespunzătoare. Dincolo de cele trei domenii fundamentale ale științei și cunoașterii umane –, care, într-un fel sau altul generează și dau temei tuturor celorlalte tipuri de cunoștințe și de cunoaștere – se află științe precum filozofia – modalitate de reflecție și de cunoaștere care folosește sisteme de principii și de categorii, tinzînd să ajungă la o concepție generală despre lume, logica – un complex de metode –, matematica – un instrument –, apoi sociologia, psihologia și umanioarele. Acestea din urmă preiau o parte a materiei și procedeele științelor naturii și ale gîndirii, la care adaugă observații asupra propriilor obiecte, separînd materia de funcții, iar uneori funcțiile de efecte, ocupîndu-se cu interpretarea.

5. În general, în științele fundamentale autoritatea este îngrădită și cenzurată de imperiul empirico-inductiv. Căutîndu-și neîncetat autonomia și rosturi proprii, domeniile interpretării tind să joace jocul gravitațional mai ales pe cartea autorității, ceea ce generează mize și dogme.

Mizele – primul mare pericol la adresa autorității reale, chiar cînd emană de la autoritate – constituie o umbră pe care v-o propun spre examinare întrucît ar putea servi la a ne învăța măsura și echilibrul. Urmînd cuprinderii și înțelegerii realității, mizele pot deveni proiecții care armonizează dezideratele rezonabile ale ființei umane cu dinamica lumii, căci inexistența lor nu permite construcția socială, populațiile lipsite de mize și de suflul urmăririi constante și înțelepte a acestora rămînînd îndărătul celorlalte. Lepădînd starea de instrument și devenind centrale, mizele se decuplează de realitate, arogîndu-și capacitatea de a clădi viitorul și de a schimba realitatea în profunzime. Această eroare de judecată are strania frumusețe structurală

și ingeniozitate funcțională a unui virus care profită de funcționarea organismului, pe care astfel îl parazitează și distruge.

În biologie, există două teorii fundamentale privind apariția materiei vii. Abiogeneza socotea că materia organică și viul apar din materie anorganică și din neviu, prin generație spontană. Atentă mai mult la consecințele extrase de aici decât la esența concepției, gândirea secolelor XVIII-XIX a considerat că abiogeneza implică existența divinității, deci și-a orientat efortul științific către a demonstra netemeinicia teoriei, spre a elimina divinitatea din lume, în virtutea concepției asumate (care, uneori, poate acționa precum credința). Epoca lui Pasteur a căpătat impresia că a desființat teoria generației spontane. Problema cu Dumnezeu, însă, este că poate apărea oricând, și de fiecare dată se așează la începutul lucrurilor. De fapt, biogeneza avea imperioasă nevoie de Dumnezeu, abiogeneza puținându-se lipsi de el – întocmai precum sistemul cosmologic al lui Laplace. Dar acest lucru a fost înțeles de către oamenii de știință abia după eliberarea de obsesia acestei mize. Fără temeri, așadar, mizele își reiau rolul de țeluri rezonabile ale societății și ale indivizilor, călăuzite de rațiunea acomodată și acomodantă la cursul firesc al evoluției. În acest caz, ființa umană reflectează nu la cum poate distruge și reconstrui realitatea după chipul și ambițiile ei, ci la cum se poate mai bine adapta devenind contribuatoare la realitatea al cărei element este, adaptarea nefiind supunere la un tipar, ci interacțiune reciproc modelatoare; este, dacă vreți, cea de-a doua casă a lui Descartes.

6. Torsionînd dramatic procesul căutării adevărului și rezultatele acestuia, mizele stimulează construirea și instituirea de dogme. Acestea decurg din lipsa cunoașterii și înțelegerii adevărate a realității, a caracterului imanent al autorității și a distributivității controlului în cadrul sistemelor și închipuie tot ceea ce vrea să vadă cu tot dinadinsul antropocentrică și hermeneutică ființa umană. Chiar cuprinderea rațională a unei teorii și acceptarea validității ei nu generează fireștile modificări comportamentale, credința anterioară sau mizele putînd copleși, căci dogma oferă aparentul confort al falsei certitudini, în vreme ce știința amenință cu răspunsul incomplet sau lipsă, ori cu teribilul răspuns neconvenabil.

Există o povestire care spune că Galileo Galilei, în perioada claustrării sale, avea obiceiul de a chema la el acasă cîte un cunoscut, cărui îi arăta cerul prin telescop, prezentîndu-i concepția sa asupra Sistemului Solar. După una dintre aceste mici prelegeri, se pare că invitatul ar fi spus: „Signor Galileo, tot ceea ce îmi spuneți este minunat și convingător, are sens și pot crede așa ceva, dar nu pot adopta această concepție deoarece, astfel, l-aș nesocoti pe Aristotel!”

De vreme ce sînt mai lesne de crezut coniecturile minții decât reflecțiile rațiunii, este evident că rațiunea nu este un atribut fundamental și inalienabil al ființei umane, ci o achiziție evolutivă recentă și nefixată. De aceea preferă oamenii să creadă, iar nu să cerceteze – sau cercetează pe căile care îi vor duce către răspunsurile de care cred a avea nevoie –, de aceea imaginează Tycho Brahe un sistem planetar de compromis între cel copernican și cel ptolemeic, cu planete orbitînd Soarele, dar cu Pămîntul în centru, de aceea le ia oamenilor secole să accepte adevărurile raționale și dovedite, și doar cîteva secunde să creadă în născociri susținute – precum Cidul pe cal în ultima zi a gloriei sale – de formula cuceritoare și memorabilă, dar adesea defectuos gîndită.

a) Mulți vorbitori citează formula *exceptia confirmat regula*, fără a o înțelege și fără a reflecta la ea, considerînd că ea se referă la faptul că apariția unei excepții, în calea unei reguli, ar întări acea regula. Un astfel de gînd este departe de adevăr deoarece o excepție nu poate întări o regulă, dar precis o poate submina și chiar distruge. Nu este posibil să se admită că regula sau

legea au nevoie de abateri pentru a se consolida, așa cum nu se poate crede că lipsa unei cărămizi din zid ar putea aduce trăinicie zidului! Ceea ce voiau să spună anticii care au făcut observația și au creat formula, este că prezența unei excepții, a unei abateri – în parcursul unui set coerent de regularități, de concordanțe – este în măsură să ateste acolo existența unei reguli. Excepția evidențiază existența regulii, a faptului că șirul de regularități de la care s-a produs abaterea constituie, într-adevăr, o regulă.

b) O încercare de nuanțare a învățaturii lui A. Philippide – conform căreia o limbă este formată totdeauna și niciodată – într-o formă care ar susține că limba se formează în diacronie și funcționează în sincronie, ar neglija dinamica complexă a proceselor prin care există și funcționează o limbă. Philippide spune astfel că limba se constituie ca instrument sistemic de comunicare prin chiar procesul de funcționare, limba fiind și deținând o structură funcțională dinamică și adaptativ-evolutivă. Altfel spus, structura funcțională dintr-un anumit moment are capacitatea de a se acomoda și ajusta structural și funcțional, în sensul cerut de nevoile (expresive, de comunicare, cunoaștere, eventual sistemice) deveninde ale momentului, creînd starea funcțională a momenului următor. Acest lucru este valabil între limitele și în concordanță cu natura și capacitățile structurale și funcționale intrinseci și dobîndite ale limbii, în relație cu felul și intensitatea solicitărilor în acest sens, precum și cu experiența vorbitorilor. Așadar, între anumite limite structurale (mai puțin și foarte greu în plan fonetico-fonologic și morfologic, mai mult și destul de lesne în plan sintactic și lexical-semantic) și funcționale, cu intensități diferite în plan temporal și în relație cu evoluția din plan social, limba se află într-un continuu proces de adaptare la realitate, răspunzînd solicitărilor extralingvistice (dinspre societate, gîndire, istoria comunității) și lingvistice (necesități imperioase de recalibrare a sistemului, puse în act mai cu seamă ca urmare a modificărilor lingvistice generate de acțiunea în limbă a factorilor extralingvistici). Totodată, deși majoritatea tipurilor de comunicare – după cum o impun chiar nevoile care au dus la apariția acesteia și la formarea instrumentului care o produce – se desfășoară *in praesentia, hic et nunc*, nu se poate ignora faptul că înțelegerea lingvistică dintre generații este o realitate nu doar constatabilă, dar care ține de caracterul genetic al limbii, care funcționează și se transmite ca urmare a interacțiunii mai multor sincronii ale șirului diacronic. În consecință, sistemul se formează cu o viteză (sau lentoare) coordonată cu amploarea și ritmul activității lingvistice și mai ales sociale, în general, funcționarea avînd drept consecință formarea.

Concluzia firească a celor de mai sus este că limba se constituie și funcționează deopotrivă în sincronie și în diacronie.

7. Privind la trăsăturile elementelor constitutive ale sistemului și la structura lui funcțională, înțelegem că existența sa eficientă are ca teme principalele fundamentale care guvernează constituirea, funcționarea și interacțiunea, pe baze colaborativ-concurențiale, a oricăror elemente și sisteme, doar respectul acestor principii permițîndu-i să răspundă solicitărilor interacționale și nevoilor sale interne, căci, în adevăr, un sistem nu poate funcționa contrazicînd principiile pe a căror bază există.

Cunoașterea științifică este un îndelungat și anevoios proces de aducere a gîndirii la înțelegerea întocmai a realității. Ea este contraintuitivă și inerent negativă, căci adesea arată altceva decît simțurile și spune cu certitudine ce nu este ceva, prin astfel de dezvăluiri purtînd spiritul uman, cu rigoare și cumpătare, către ceea ce ar putea fi. Întrucît căile realității nu corespund labirintelor create de mintea umană și întrucît mintea umană este supusă confuziilor și poate născoci mize și dogme – adică elemente care dau iluzia călăuzelor ce feresc de abateri și aduc progresul, dar care doar se conservă pe sine, împiedicînd evoluția adaptativă a organismului –, intuiția, preconcepțiile, observația, experiența și mizele trebuie supuse neabătut raționalității și responsabilității.

Aș încheia gândindu-mă că potrivit este ca învățătura să o procure cei învățați, iar deprinderile comportamentale să le ofere cei care au exersat cu succes morala socială. Mai socot că atributul autorității apare în mod natural acolo unde observația obiectivă și reflecția liberă au dus la înțelegerea fundamentelor și a procesualității, unde știința și experiența s-au consolidat prin discernământ și bunăcredință. Aceste trăsături – rare la indivizi și lipsite de succes în grupuri, cum declară Helvetius – generează nu doar înțelegerea lucrurilor și a proceselor, dar și asumarea responsabilă a unui rol concordant cu capacitățile părții de a lucra în bunul interes al întregului, căci treapta, oricât de solidă, rămîne incompletă, perisabilă și vremelnică, rostul pentru care ajunge în existență nefiind înveșnicirea ei, ci acela de a servi edificiului la care contribuie și care o înglobează, așa cum copilul dispare în temeuriile adolescentului, iar acesta, împlinit, devine tînărul care va fi mistuit selectiv de către matur, întrucît viața părții este moment al existenței întregului.

APPLIED LINGUISTICS: A CHALLENGING RESEARCH DOMAIN FOR ROMANIA

Violeta Negrea

Prof., PhD, Bucharest Academy of Economic Studies

Abstract: The outset of the “knowledge society” concept (Drucker, 1969) opened a new type of approach to academic education and research which aims the development of a global culture of innovation and effectiveness of practices. Our article emphasizes the key potentiality of applied linguistics research in Romania to face the fierce global competition and meet the increasing demand for research-driven education. The current central placement of applied linguistics research in the innovative flow of science and technology progress make it able to reconstruct academic recognition.

Keywords: applied linguistics, research driven teaching, real-life practical solutions, knowledge society, education policy

Motto: The mystery of the Universe is its comprehensibility.

Albert Einstein

Professoriate has moved throughout the years from teaching to service and research showing the shifting priorities both within the academy and beyond. Research and publication have become the primary means by which most professors achieve academic status, and yet many academics are, in fact, drawn to the profession precisely because of their love for teaching or for service, even for making the world a better place. (Boyer, 1990:27-42) Research has become crucial for a more creative view of professoriate and for its mission of relating the academic work to the realities of contemporary life through discovery, integration, application and teaching. (*ibidem*)

The outset of the “knowledge society” concept (Drucker, 1969) opened a new type of approach to academic education and research which has no longer been considered since then, a privilege of an elite, a community and life-time activity carried out in formal and non-formal systems of schooling, to develop innovative work applications, to contribute to the continuous updating of personal and professional abilities. The change challenges of the old learning and cognitive science patterns aim the reconciliation of a global culture of innovation and effective practices all over the world with a long-term anticipation of development. The vision of the UNESCO World Report on *knowledge societies* (2005) has proven crucial for the growing interest in the development of individual and collective capacities to meet the needs of learning through innovation:

Tomorrow’s jobs will be more and more a matter of producing, exchanging and transforming information or knowledge. Our societies will be wholly engaged in assimilating a continuous flow of new knowledge. The demand

for learning will be greater than ever, but its expression will be different: the object will no longer be an apprenticeship in one specific type of activity, which scientific and technological progress may very well make obsolete in no time. In an innovation society, the demand for knowledge will be in terms of ever-recurring needs for re-skilling. Vocational training will itself be forced to evolve. Today, a first degree is above all a social qualification, and the culture of innovation will require even these degrees to carry a "Sell By" date, in order to combat the inertia of cognitive skills and to meet a never-ending demand for new capabilities. (UNESCO, 2005: 59)¹

A higher commitment to research-driven teaching with its chain reactions impacts not only on professional practices and social economy but also on recognition of the academic functions for the benefit of the individual and human society.

As learning becomes increasingly valued for its instrumentality and technicality, we chose to emphasize *applied linguistics* as a key potent professional field in Romania which is able to "undertake research and articulate a public voice" (Zeleva: 2007:79-107) to shape *knowledge economy* and *knowledge society* and face the fierce global competition and its democratic deficit. University autonomy, academic freedom and social responsibility are called to ground the engagement of universities in Romania to meet their social duty of producing knowledge to facilitate material, social and cultural advancement of the society.

A comprehensive selection of contextual language research samples, provided by Michael McCarthy², call for the current central placement of *applied linguistic* in the innovative flow of science and technology progress for the development of new challenging professional fields in Romania which are in demand and highly paid in developed countries.

Applied Linguistics is clearly a vast enterprise, pursued across the globe³. Since the first pragmatic emergency application of linguistics in the WWII till the complex present day developments, the domain has prompted the re-assessment of language teaching policies and practices (Richards; Rodgers (2014:1-3), contributed to the professional diversification of modern *knowledge society* (Drucker, 1969) and it is likely to expand even more and call for further potential *linguistics* solutions applied to practical social and professional questions as the domain insights centrality proved its capacity to offer real-life contextual successful results. (Brumfit, 1983:46)

Applied Linguistics, the twenty-first century academic discipline (Grabe, 2002: 3-12) and research is developed in many universities departments of languages, linguistics and language pedagogy, in the domains of *neuroanatomy*, *neurology*, *neurophysiology*, *philosophy*, *psychology*, *psychiatry*, *speech pathology* and *computer science*, *neurobiology*, *anthropology*, *chemistry*, *cognitive science* and *artificial intelligence*, etc. *Psycholinguistics* and *neurolinguistic modeling* research make the process of language comprehension, linguistic memory, language production and acquisition, and language loss scientifically coherent and comprehensible for medical solutions. The neurolinguistics models make also the basis of computer simulations involving artificial neural networks (ANN). *Speech therapy* and *clinical writing* techniques help healing communication disorders by strengthening speech mechanisms and tuning auditory perceptual functions (Lass:1979); *applied language teaching* relate the science of linguistics to the art of teaching and secure the meeting of professional language skills with the demands of specialized labor market; *forensic* and *legal linguistic*

¹ <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843e.pdf>

² Issues in Applied linguistics (2001) Cambridge University Press

³ <http://www.viviancook.uk/Writings/Papers/StartingAppLingResearch.htm>

investigation analyses and explores key theoretical and methodological issues in emergency service calls, police interviews and courtroom discourse (Coulthard, Johnson, Wright: 2007); *language engineering* or *language technology* deals with software products needed to improve human-machine interaction (Dybkjær, Hemsén: 2007), *linguistic data management* is concerned with technological infrastructure for language documentation and archiving (Thieberger, 2012); *annotation* appears to be an active research and commercial language technology (Wilcock, 2009); *language industry and business strategy* refers to a wide range of services, like translation, editing, terminology management, internationalization, localization, proofreading, cross-cultural design, cultural assessment and project management; *psycholinguistics* considers the cognitive processes of the human language use; comparative/historical investigation of language search the social and professional evolution; language *planning policies and language standardization* influence large professional communities; comparative investigation on human and non-human language; *sociological* research on human language changing/evolution, professional communication effectiveness, etc

The real-time and problem-based substantial solutions associate to theoretical linguistic studies and draw on different supporting disciplines which contribute to the material, social and cultural advancement of the society. The qualitative case-study nature of *applied linguistics* research has played a significant role in the development of complex professional domains and brings forward the availability of the context, multiple sources of information or perspectives of observation. (Duff, 2008)

The growing complexity of the new professional domains show a considerable and pragmatic expansion of the *applied linguistics* calling for the diversification of the skills required and corresponding technology capabilities, from the desktop to corporate servers and to the cloud. Universities curricula have begun to address the new *applied linguistics* and the time has come to expand them more in recognition of the increasing new developments. (Dunne&Dunne, 2011)

We consider the advantages of productivity and effectiveness of the scholarship engagement in philological research with reference to the domain of *applied linguistics* to

- constantly improve language education standards and applicability
- achieve high literacy and intellectual wisdom for the academic graduates
- contribute to the development of learning and knowledge society
- extend economic development, social and cultural flowering and maturation

The development of academic *applied linguistic* research is backed by the very human natural need to discern the world creation, its forces and expectations that bring in the increasing status of knowledge forged by scientific investigation, “as the object of huge economic, political and cultural stakes, to the point of justifiably qualifying the societies currently emerging” (Towards knowledge societies, 2005:5). The impact of *applied linguistics* studies is given by the language centrality to life development which is acknowledged as the power of universals, the basic expression of man’s ability to transcend environment and break through the limits of his power. It is our interest in the consistent real-life applications of linguistic research that make us open to its status of *knowledge* builder.

We consider that the science of *applied linguistics* in Romania can add value to the two concepts of *knowledge economy* and *knowledge society* through an accurate research policy direction taking interest in minimizing the gap from the developed countries and by its plenary involvement into the process of academic knowledge production and research-driven teaching.

We cannot ignore the trends in *applied linguistics* research which emerged in the 90's and incorporated many supporting academic subjects which break away from *theory* and connect *linguistics* to real-world based problems and real language use mechanisms and cognition. (Davis: 1992; Strevens, 1992; Kaplan and Widdowson: 1992)

We are committed to the acknowledgement of academics, employers, policy developers in considering the advantages of *applied linguistics* study from the perspectives of language *assessment* (usability, responsibility, fairness, etc) *contact* (shift, social, cultural, professional interaction), *learning* (skills development, use, context, attitudes, expertise) *pathology*, (neurology, psychology, genetics) *policy and planning*, (choices and decisions on language forms and functions) *technology* (confluence of language, communication and technology) , *translation and interpretation* (theory and practice), *literacy* (social, economic and cultural consequences, implications, limitations, etc) and their potential impact on the process of nowadays economic liberalization, global mobility of citizens, capital resources and knowledge and the increasing demand for skilled labor, higher education structures of research which are embedded in an extremely complex reality.

We attach weight to the potential development of applied linguistics research and study in Romania to keep abreast with the changing reality of the developing world through distinct topologies of knowledge that can be integrated into pioneering interpretations of the new insights.

BIBLIOGRAPHY:

- Boyer, Ernst (1990) Scholarship Reconsidered. Priorities of the professoriate, The Carnegie Foundation for the Advancement of teaching
- Brumfit, C.J. (1983) Learning and Teaching languages for Communication: Applied linguistics Perspectives, CILT, the National Centre for Languages
- Coulthard, Malcolm, Alison Johnson, David Wright (2007) An Introduction to Forensic Linguistics: Language in Evidence, Routledge
- Davis, K. A. (1992). Validity and reliability in qualitative research on second language acquisition and teaching: Another researcher comments. TESOL Quarterly, 26, 605-608.
- Dybkjær Laila, Holmer Hemsén, Wolfgang (2007) Evaluation of Text and Speech Systems, Springer
- Drucker, P. (1969) The Age of Discontinuity. Guidelines to our Changing Society. New York, Harper & Row.
- Duff, Patricia (2008) Case Study Research in Applied Linguistics, Routledge
- Dunne, Keiran J.; Elena S. Dunne, (ed.) (2011) Translation and Localization Project Management: The Art of the Possible, John Benjamins

- Grabe, William. (2002). Applied linguistics: an emerging discipline for the twentieth century. In Robert B. Kaplan (Ed.), Oxford handbook of Applied Linguistics, New York: Oxford University Press
- Kaplan and Widdowson (1992) Applied Linguistics In W. Bright (ed) International Encyclopedia of Linguistics (vol I) New York and Oxford: Oxford University Press
- Lass, Norman (1979) (ed) Speech and language; Advances in Basic Research and Practice, Academic Press, New York
- Richards, C. Jack; Theodore Stephan Rodgers (2014) Approaches and Methods in Language teaching, Cambridge University Press
- Stevens, P. (1992) English as an international language. In Braj Kachru (ed) The other Tongue. English across Cultures 2nd edition. Urbana, University of Illinois Press
- Thieberger, Nick, 2012 The Oxford Handbook of Linguistic Fieldwork, Oxford University Press
- Wilcock, Graham (2009) Introduction to Linguistic Annotation and Text Analytics, Morgan&Claypool Publishers series
- Zeleva, Paul Tiyaambe In Knowledge, Globalization and Hegemony (2007) (ed) Sverker Sörlin and Hebe Vessuri, Palgrave Macmillan

FROM THE HISTORY OF PRESERVING WORDS, THE ROMANIAN TERM ARHIVĂ 'ARCHIVE'

Adrian Chircu

Assoc. Prof., Hab. Dr., "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

*Abstract. Throughout our contribution, we propose to analyse the way in which the noun **arhivă** 'archive' was perceived initially and which were its subsequent semantic meanings or developments registered in the pages of the main Romanian dictionaries. Consequently, our approach will be both diachronic and synchronic, which will facilitate adequate understanding and will explain in a way its dynamics in the present Romanian language; it appears very frequently in the collocation **arhivă electronică** 'electronic archive', where it means 'space destined to the computerized storage and management of certain documents or data'*

Keywords: diachrony, synchrony, vocabulary, meaning, dictionary, Internet, neological borrowing, lexical dynamics, computerization

Dintru început, dorim să precizăm că, în interpretarea faptelor de limbă din perspectivă lexico-semantică şi/sau etimologică, e necesar să ne bazăm nu numai pe exemple excerptate din texte vechi ori moderne sau preluate din limba vorbită, ci şi pe *lectura* adecvată a dicţionarilor (Bidu-Vrăncianu 1993: 6), care pot facilita circumscrierea diferitelor semnificaţii şi identificarea primelor atestări.

Doar procedând astfel, putem observa că limba vie se pune „permanent de acord cu dezvoltarea vieţii de toate zilele, cu ultimele inovaţii ale tehnicii şi ale ştiinţei. Acest «acord» se realizează, în primul rând, prin intermediul vocabularului, sector unde raportul limbă/societate se manifestă cel mai direct şi mai evident prin două modalităţi principale: pe de o parte, prin împrumutarea sau crearea în interiorul şi cu mijloacele limbii respective de termeni noi şi, pe de altă parte, prin îmbogăţirea cuvintelor existente cu noi semnificaţii.” (Dimitrescu 1995: 260)

Theodor Hristea situează, în aceeaşi direcţie sociolexicală, fenomenul extensiunii semantice, care se opune restrângerii de semnificaţie, observând că „dacă un cuvânt îşi lărgeste sfera de întrebuinţare, el îşi lărgeste, în acelaşi timp, şi conţinutul sau sfera lui semantică.” (1994: 96)

Dinamica lexico-semantică constantă din ultimele decenii i-a determinat pe specialişti să se aplece asupra vieţii cuvintelor (Sala 2005-2006, Sala 2009, Ciolan 2013, Dimitrescu 2014, Moroiianu 2015), interpretându-le din varii puncte de vedere şi încercând, prin aceasta, să le urmărească traseul evolutiv. Acest demers analitic susţinut ilustrează că avem de-a face cu o anumită tendinţă interpretativă, al cărei scop îl reprezintă înţelegerea adecvată a unor termeni de ieri sau de astăzi şi observarea mutaţiilor care apar în sfera vocabularului.

Prin acest studiu, ne raliem şi noi acestui tip de analiză, propunându-ne să discutăm pe marginea termenului **arhivă**, care este tot mai des întrebuinţat în limba română actuală, în special în mediul virtual şi în limbajul informatic, însă, înainte de a circumscrie lărgirea de

semnificație a termenului în chestiune în limba actuală, considerăm că este necesar să realizăm un dublu excurs, lexicografic și diacronic, care să ne permită să urmărim când a pătruns acest cuvânt în limba română și care au fost cele dintâi accepțiuni cu care a fost întrebuițat.

Se pare că primii noștri cărturarii erau cu familiarizați termenul în chestiune, cunoscându-l din documente redactate în limba latină sau din vocabularul întrebuițat în cancelariile princiare ori regale occidentale ori în așezămintele administrative. Acesta apare explicat în coloanele celui mai amplu dicționar din perioada veche a culturii românești, *Dictiones latinae cum valachica interpretatione*, lucrare lexicografică tălmăcită de către Teodor Corbea, la finele veacului al XVII-lea, și editată peste trei secole, prin stăruința lui Alin Mihai Gherman (2001).

În acest dicționar (DVL I 2001: 52), termenul latinesc *archivium* era definit ca ‘loc de-a țânerea răvașurilor orașului’, semnificație de care se apropie cea întâlnită și în paginile unui alt dicționar de aceeași factură, elaborat de către Grigore Maior (LCLV), câteva decenii mai târziu (între 1759-1765), în ale cărui coloane este explicat prin ‘loc de scrisori’ (LCLV 2001: 106).¹

Cele dintâi atestări (1754) dovedesc că termenul a circulat în veacul al XVIII-lea, în Transilvania (DELR I 2012: 149), ulterior fiind frecvent înregistrat în scrierile istoricilor de dincoace și de dincolo de munți, la începutul secolului al XIX-lea, când se și încetățenește (*„Dicasteriile sau judecătoriale cele mari provinciale sau țărene, adecă care nu se țin de oaste, împreună cu arhivurile încă e datina împărăților, nu numai când părăsesc de tot oareși care țeară, ci și când e frică să nu între vrăjmașul întru acea țeară, de unde nu se îndoesc că după puțină vreme iarăși îl vor scoate, a face rânduială, de cu bună vreme toate persoanele dicasteriilor cu arhivurile, ș. c. să iasă la altă țeară, carea e fără primejdie. Deci, când au sculat Aurelian oastea din Dachia, împreună au demândat ca toate dicasteriile cele mai alese cu arhivurile și poate și unele cete de masturi.”*, PM, S, I, 132-133).

La Laurianu și Massimu I (1871: 83), *archivu*, -e este definit ca ‘locu în care se conservă vechiele documente’, iar Candrea și Adamescu (2010²/1931: 77) înțeleg *arhiva* (pl. -ive) sf. ca: 1. Actele, documentele, etc. privitoare la istoria unui popor, unui oraș, la administrarea unei instituțiuni. 2. Arhivele neamului nostru. 3. Locul unde se păstrează asemenea acte: Arhivele Statului [fr. < lat.].

În paginile DELR I (2010/1913: 249), prin *arhivă*, se înțelege ‘totalitatea hârtiilor, actelor, documentelor (vechi) privitoare la istoria unui popor, la un oraș sau județ, un așezământ public ori privat, o familie.’ Termenul apare la Alexandru Beldiman, cam la jumătatea veacului al XIX-lea: *Canțilerie, arhivă, nimică n-au mai rămas*.

Alte atestări, în epocă, sunt semnalate în operele lui Negruzzi, Maiorescu, Alexandrescu, Eminescu. Se pare că, în paralel, a mai existat și un dublet etimologic *arhiv*, de proveniență germană, după cum reiese din coloanele acestui dicționar.

De asemenea, în paginile DELR I (2010/1913) sunt oferite și informații de ordin sociolingvistic și istoric, afirmându-se că avem de-a face cu „o formă ieșită din uz,

¹ La un moment dat, a circulat și un alt termen, de origine turcă (tc. *kayid*, tc. mod. *kayit*), și anume *caid* (*„Așadar sultanul..., arată că încredințându-se din caidurile (arhivele) împărăției de acest drept legiuit a Moldaviei, îl întărește și poruncește a fi pururea nestrămutat”*, CN, PT, p. 265). Se pare că împrumutul turcesc *caid* datează din secolul al XVIII-lea, reușind chiar să intre în structura unei locuțiuni verbale a face *caid* ‘a înregistra, a trece în registrele arhivei’ (Suciu II 2010: 139).

² Pentru dicționarele românești care cunosc mai multe ediții, am consultat-o pe cea mai recentă, notând însă și anul ediției princeps.

întrebuințată mai ales de Românii din Austro-Ungaria” (exemplul din dicționar este excerptat din Petru Maior, *Istoria... „Arhivurile ceale vechi ale Domniei Moldovei”*) și, ulterior, folosită și de către alți erudiți români (Hasdeu, Negruzzi).

Alexandru Resmeriță (DESLR 1924: 1935) consideră că termenul **arhivă** trebuie înțeles ca „locul unde se păstrează acte și documente. «Arhiva» veche revistă istorică și literară ce apare la Iași.”

August Scriban (2013/1939: 121) definește **arhiva** f., pl. e ca o „colecțiune de acte și documente relative la istoria unui popor, a unui oraș, a unui așezământ public sau privat. Locu unde se conservă.”

Dicționarele apărute la finele veacului al XX-lea și la începutul secolului al XXI-lea reiau informațiile din sursele anterior citate, iar definirea termenului în discuție se prezintă astfel: în DEX (2016/1975: 67), nu sunt cuprinse toate accepțiunile acestui cuvânt, autorii limitându-se în a preciza că este vorba despre: 1. Totalitatea actelor sau a documentelor unei instituții, unui oraș etc. care se referă la activitatea lor trecută. 2. Birou, cameră, instituție etc. unde se păstrează asemenea acte; în DEXI (2007: 126), prin **arhivă**, se înțelege ‘1. Totalitatea actelor’ sau a documentelor privind istoria unei țări, a unui oraș, a unei instituții, a unei familii sau persoane etc.; locul unde se păstrează aceste acte, documente, aranjate după anumite criterii care să faciliteze găsirea lor. ◇ Arhivele statului = instituție care se ocupă cu păstrarea, sistematizarea și studiul științific al documentelor importante referitoare la trecutul unei țări. (lingv.) *Arhivă fonogramică* = totalitatea textelor înregistrate (pe bandă magnetică sau pe discuri) în cursul unor anchete lingvistice întreprinse în scopul adunării sistematice a acestor texte. 2. Instituție sau serviciu (în cadrul unei instituții, al unei întreprinderi etc.) care păstrează aceste acte sau documente; ext. locul unde sunt depozitate aceste acte sau documente’; în DAN (2013: 92), informația referitoare la termenul în discuție nu este foarte amplă, reținându-se următoarele accepțiuni: ‘1. Totalitatea actelor și documentelor privitoare la o țară, la un oraș, la o instituție etc. 2. Local, serviciu, depozit unde se păstrează aceste documente. (fr. *archives*, germ. *Archiv*, lat. *archivum*)’.

Strâns legate de semantismul acestui termen sunt și cuvintele împrumutate **a arhiva**, **arhivist**, **arhivistic**, **-ă** (adj.), **arhivistică** (subst.), **arhivistic**, **-ă**, **arhivabil**³ („În limbaj birocratic, aceste documente **arhivabile** se mai numesc și acte, pentru a le diferenția de conceptul generic de document.”, www.roscribd.com, accesat 25.09.2016), dar și derivatele pe tărâm românesc **arhivare**⁴, **arhivar** (DEX 2016: 67; MDA I 2001: 125), **arhivăraș** (MDA I 2001: 125), **arhivologie** (DAN 2013: 92), **arhivoeconomie** (DAN 2013: 92), toate formând așa-numita familie etimologică a termenului în chestiune.⁵ Recent, a fost semnalată îmbogățirea acesteia cu un termen de proveniență engleză, respectiv **archival** (< engl. *archival*). Cât despre termenul **arhivar**, specialiștii propun două direcții de interpretare:

³ Din limba franceză (*archivable*) și/sau din engleză (*archivable*).

⁴ Precizăm că există și *Legea nr. 135/2007 privind arhivarea documentelor în formă electronică*.

⁵ Pentru clarificări privitoare la familia etimologică, am reținut și precizările făcute de Rey (2006: 190): „l’importance accrue des archives dans la constitution et la gestion d’une mémoire historique apparaît dans la création des dérivés. ● *archiver* v. tr. (1556) semble être rare en français classique et repris à la fin du XIXe s. (1898); on parle aussi de *archiver*, non un document, mais une information. ◇ de là *archivage* n. m. (1951) et *préarchivage* n. m. (1963) et *archivable* (1958). ● *archiviste* n. (1701) remplace *archivaire* (1486) à l’aide d’un suffixe (-iste) de nature plus scientifique ou didactique, d’où l’expression *archiviste paléographe* (1829). ● *Archivistique* adj. (1932), substantivé peu après (1934-1935), désigne une science liée à la paléographie et aux études médiévales, parfois associée à l’archéologie et entrant dans les disciplines annexes de l’histoire et de la philologie, comme au développement des sciences documentaires et bibliothécaires.”

crearea pe tărâm românesc (DEX, DLR, DEXI⁶) și împrumut (DLR, CADE, TDRG, DAN) din germană (< germ. *Archivar*) și/sau latina savantă. Majoritatea acestor puncte de vedere etimologice figurează și în DELR (2012: 149).

Având un caracter interdisciplinar, termenul *arhivă* este întâlnit în majoritatea terminologiilor⁷, fie acestea umaniste sau reale, la care se adaugă domeniul administrativ. Se pare că, în cazul celor dintâi, sensul tradițional este mult mai des folosit, deoarece, prin intermediul *arhivei*, se pot accesa, relaționa și colaționa date de ordin istoric, teologic, filologic ori social.⁸

În ceea ce privește proveniența acestui termen în limba română, în majoritatea lucrărilor lexicografice românești (DLR, DEX, DEXI, Scriban, DAN), este dată ca (primă) sursă de proveniență limba franceză⁹ (< fr. *archives*), iar, în această limbă, a fost împrumutat din latină (*archivum*¹⁰), unde a pătruns din greacă (*ἀρχεῖον* ‘clădirea în care se află cârmuirea’ sau ‘localul primăriei’). Termenul latinesc (*archivum*) este un împrumut savant și în limba germană (germ. *Archiv*), de unde a pătruns, la un moment dat, și în limba română (în special în Transilvania). Tot în perspectivă etimologică, am reținut și cea mai recentă sursă a termenului, respectiv angl. *archive* (DICSRLR 2011: 32).

În astfel de cazuri, cu etimologie multiplă, se poate constitui un dublet etimologic (Moroianu 2005b: 159): fr. *archives* > rom. *arhive* (pl.) / *arhivă*, lat. *archivum* > *arhiv*, germ. *Archiv* > rom. *arhiv*, angl. *archive* > rom. *arhivă*) a cărei prezență în limba română poate fi explicată astfel: „cuvintele au fost împrumutate din greacă în latină și de aici s-au moștenit sau/și au fost împrumutate în limbile romanice, pătrunzând exclusiv prin împrumut, și în diverse limbi neromanice. Cuvintele grecești (mediate sau nu prin latină) și cele latinești, odată intrate în alte limbi, au circulat din unele în altele, modificându-și mai mult sau mai puțin forma și sensul.” (Moroianu 2005a: 96)

Odată cu dezvoltarea diferitelor ramuri ale informaticii, unele dintre vechile accepțiuni (ușor restrictive) ale termenului *arhivă* au căzut în desuetudine, fapt ce necesită anumite completări de ordin semantic, mai ales că, în ceea ce privește păstrarea diferitelor documente, se face tot mai mult apel la mijloace de stocare electronice, care permit un acces mult mai rapid.

Din păcate, nu toate dicționarele recente (de pildă, DEXI, DAN, DCR₃) au reținut sintagmele care circulă în limba română actuală, precum *arhivă digitalizată/digitală* („*Timișoara teatrală: 139 de ani de istorie într-o arhivă digitalizată*”, www.timisoreni.ro,

⁶ În DEXI (2007: 126), se propune *arhivă* + -ar cf. germ *Archivar*, lat. *archivarius*.

⁷ Angela Bidu-Vrânceanu (1993: 47) observă că „interesul lingviștilor, dar și al vorbitorilor instruiți pentru terminologiile tehnico-științifice este justificat astăzi printr-o tendință de deschidere a codurilor în care aceste terminologii se constituie. Această deschidere poate fi apreciată în funcție de migrarea termenilor din limbajele speciale spre limba standard și în raport cu posibilitățile de decodare exactă a acestor termeni cu ajutorul definițiilor din dicționarele generale.”

⁸ A se vedea *supra* nota 4.

⁹ În TDRG, Resmeriță, DAN și DELR, este precizat lat. *archivum*.

¹⁰ În Rey (2006: 190), se precizează că, în ceea ce privește termenul *archives*, avem „un emprunt médiéval (1282) au bas latin *archivium*, emprunt au grec tardif *arkheia*, pluriel neutre qui avait pris le sens de «lieu où l'on conserve des documents officiels», la valeur initiale du singulier *arkheion* étant «résidence des hauts magistrats de la cité», de *arkhé* «autorité». Il s'agit donc d'un dérivé indirect du verbe *arkhein* «commander» et commencer (→ *archi*), et on d'un mot directement apparenté à *archéo* «ancien, antique» (qui correspond cependant au même thème). Surtout employé pour «documents d'usage historique», *archives* a aussi repris (1416) le sens de «lieu où on les conserve», plus ou moins confondu pour le sens avec bibliothèque (XVe s.). Une acception figurée correspond à «souvenirs de passé». Une *archive*, «document d'archives», est d'usage récent (1913, in T. L. F.)”

accesat 26.09.2016; „Dar nu orice tip de **arhivă digitală** conferă valoare legală documentelor tale.”, www.certsign.ro, accesat 26.09.2016), **arhivă de fişiere** („O **arhivă** este un fişier creat cu ajutorul unui program de arhivare. O **arhivă** poate conţine unul sau mai multe fişiere şi directoare compresate, păstrând nealterată structura ierarhică a conţinutului ei.”, liviupilot.blogspot.ro, accesat 26.09.2016), **arhivă electronică** („Arhiva electronică va conţine stagiile de cotizare realizate de asiguraţi în perioada de dinainte de 1 aprilie 2001”, citynews.ro, accesat 27.09.2016), **arhivă virtuală** („Transferul informaţiilor de la o arhivă pe suport de hârtie spre o **arhivă virtuală** cu acces de la distanţă prin Internet a făcut obiectul unui proiect finalizat în 2014.”, www.cadvegra.ro, accesat 28.09.2016); **arhivă online** („Agenţia Spaţială Americană (NASA) a anunţat lansarea unei **archive online** gratuite cu studii ştiinţifice din reviste de specialitate...”, www.romanialiberă.ro, accesat 26.09.2016). Trebuie precizat că toate aceste tipuri de arhive pot fi stocate şi accesate fie în sistem cloud („în nori”), pe *hard diskuri* sau în *baze de date*.

Mai atenţi la dinamica sensurilor acestui element lexical, autorii DICSRLR (2011: 32) reţin doar una dintre noile sintagme, şi anume *arhivă electronică*: **arhivă**, **archive** s.f. (Inform.; şi *arhivă electronică*) Fişier care conţine mai multe fişiere comprimate (pentru reducerea dimensiunilor. ♦ Din. engl. *archive*).

Suntem convinşi că astfel de analize punctuale au rolul de a aduce informaţii noi privitoare la accepţiunile unor cuvinte. Cu acest termen, nu ne aflăm într-un caz singular, deoarece îmbogăţirile sau calchierile semantice sunt frecvente în vocabularul limbii române (a se vedea, de pildă, cazul substantivului lui *forum*, Chircu 2016: 193-200).

Mutaţiile de ordin lexico-semantic semnalate în rândurile de mai sus se datorează, în primul rând, schimbărilor din societate, care au repercusiuni şi asupra vocabularului, ale cărui dinamică şi vitalitate nu rezultă „numai din marea cantitate a unităţilor lexicale recente, ci şi din adăugirile semantice la cuvinte prezente în limbă mai de mult.” (Dimitrescu 1995: 261)

BIBLIOGRAPHY :

a) studii:

- Bidu-Vrăncianu, Angela, (1993), *Lectura dicţionarului*, Editura şi Atelierele Grafice „Metropol”.
- Chircu, Adrian, (2016), *A Central Word in the Virtual World, the Romanian Forum*, în Iulian Boldea (ed.), *Globalization and National Identity. Studies on the Strategies of Intercultural Dialogue, Language and Discourse Section*, Tîrgu Mureş, Arhipelag XXI Press, pp. 193-200.
- Ciolan, Alexandru, (2013), *Misterele cuvintelor*, ediţia a 2-a adăugită, Bucureşti, Editura Logos.
- Dimitrescu, Florica, (2014), *Teme lexicale actuale* (începutul secolului al XXI-lea), Bucureşti, Editura Academiei Române.
- Dimitrescu, Florica, (1995), *Dinamica lexicului românesc. Ieri şi azi*, Cluj-Napoca-Bucureşti, Editurile Clusium & Logos.
- Hristea, Theodor, (1994), *Extensiuni semantice în limba română actuală*, în vol. *Probleme de cultivare a limbii române contemporane*, Bucureşti, Academia Universitară Athenaeum, p. 96.
- Moroianu, Cristian, (2015), *Etimologie şi lexicologie românească. Convergenţe sincronice şi diacronice*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.
- Moroianu, Cristian, (2005a), *Dublete şi triplete etimologice în limba română*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.
- Moroianu, Cristian, (2005b), *Dublete etimologice lexicale exclusiv neologice*, în *Studii şi cercetări lingvistice*, anul LVI, nr. 1-2, Bucureşti, Editura Academiei Române, p. 159-169.
- Sala, Marius, (2005-2006), *Aventurile unor cuvinte româneşti*, vol. I-II, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic.

Sala, Marius, (2009), *Cuvintele - mesageri ai istoriei*, Bucureşti, Editura Meronia.

b) *dicționare și izvoare*:

- Candrea, I.-A, Adamescu, Gh., (2010), *Dicționar enciclopedic ilustrat*, 1 (*Dicționarul limbii române din trecut și de astăzi* (1) de I.-Aurel Candrea), ediție anastatică îngrijită și prefată de I. Oprișan, București, Editura Saeculum I.O. (CADE)
- Corbea, Teodor, (2001), *Dictiones latinae cum valachica interpretatione*, vol. I (*Studiu introductiv, note și text*), ediție de Alin-Mihai Gherman, Cluj-Napoca, Editura Clusium. (DLCVI)
- Dănilă, Elena, Dănilă, Andrei, (2011), *Dicționar ilustrat de cuvinte și sensuri recente în limba română*, București, Editura Litera. (DICSRLR)
- ***, (2007), *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române*, coordonator științific Eugenia Dima, Chișinău, Editurile Arc & Gunivas. (DEXI)
- ***, (2012), *Dicționarul etimologic al limbii române*, vol. I (A-B), tiraj nou, revizuit, București, Editura Academiei Române. (DELR)
- ***, (2016), *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediție revăzută și adăugită, București, Editura Univers Enciclopedic Gold. (DEX)
- ***, (2010), *Dicționarul limbii române*, tomul I (A-B), București, Editura Academiei Române. (DLR)
- Dimitrescu, Florica (coord.), (2013), *Dicționar de cuvinte recente*, ediția a III-a, București, Editura Logos. (DCR₃)
- Laurian, A.T., Massimu, J.C., (1871), *Dictionariulu Limbei Romane*, vol. I, București, Noua Tipographia a Laboratorilor Romani. (Laurianu și Massimu)
- Maior, Grigore, (2001), *Institutiones Linguae Valachicae - Lexicon Compendiarium Latino-Valachicum*, ed. Alin-Mihai Gherman, vol. I-II, Alba Iulia, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia. (LCLV)
- ***, (2001), *Micul dicționar academic*, vol. I (A-C), București, Editura Univers Enciclopedic. (MDA)
- Negruzzi, Constantin, (1983), *Păcatele tinerețelor*, ediție îngrijită de Liviu Leonte, repere istorico-literare alcătuite în redacție, București, Editura Minerva. (CN, PT)
- Petru, Maior, (1976), *Scrieri*, vol. I-II, ediție critică alcătuită de Florea Fugariu, prefată și tabel cronologic de Maria Protase, București, Editura Minerva. (PM, S)
- Marcu, Florin, (2013), *Dicționar actualizat de neologisme*, București, Editura Saeculum I.O. (DAN)
- Rey, Alain (dir.), (2006), *Dictionnaire historique de la langue française*, tome 1 (A-E), Paris, Éditions Le Robert-SEJER. (DHLF)
- Resmeriță, Alexandru, (1924), *Dicționarul etimologico-semantic al limbei române*, Craiova, Institutul de Editură «Ramuri». (DESLR)
- Scriban, August, (2013), *Dicționarul limbii românești. Etimologii, înțelesuri, exemple, citații, arhaisme, neologisme, provincialisme*, ediție anastatică și prefată de I. Oprișan, București, Editura Saeculum I. O. (Scriban)
- Suciu, Emil, (2010), *Influența turcă asupra limbii române*, vol. II (*Dicționarul cuvintelor românești de origine turcă*), București, Editura Academiei Române. (Suciu)
- Tiktin, H., (2000), *Rumänisch-Deutsches Wörterbuch*, 3., überarbeitete und ergänzte Auflage von Paul Miron und Elsa Lüder, Band 1 (A-C), Cluj-Napoca, Editura Clusium. (TDRG)

Notă: Această contribuție științifică fost posibilă datorită implicării în cadrul proiectului PN-II-PT-PCCA-2013-4-2062 (*Identificarea și corelarea conceptelor din manuscrise și cărți vechi românești, cu ajutorul unei aplicații informatice, în vederea dinamizării sociale prin valorificarea producției culturale* - MCVRO, derulat la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, cu susținerea financiară a programului PCCA 2013.

TEACHING BUSINESS ENGLISH AND CASE STUDIES

Alina Popescu

Assoc. Prof., "Ovidius" University of Constanța

Abstract: The present paper aims at discussing several advantages and disadvantages of teaching Business English by means of case studies. Moreover, it attempts to provide certain solutions in order to overcome the negatives outcomes that may come up. On the other hand, it stresses the importance and even the necessity of making use of this teaching method for Business English classes because it is beneficial for the development of language skills as well as for acquiring the behavioural patterns specific to today's business environment..

Keywords: case studies, Business English, language teaching, ESP, globalization.

Case studies-A brief introduction

When speaking about case studies, one refers to either simple pair role-play activities (short individual case studies), or group-based activities. Whereas in the first case, students are given a brief description of a situation and then they are required to act out the parts of people involved in the case, in the latter the students are provided with targeted content input to practise a specific skill, such as negotiating, interviewing, problem-solving or decision-making (see Castler & Palmer 1989: 9).

In his *Business Analysis for Marketing Managers*, Rogers makes a distinction between case studies and case histories and projects. According to his theory, case history is an event or a series of events set in an organizational setting with or without a related environment. Here, the events are described in some detail with the main and subsidiary points highlighted. The actions taken by subjects are under close scrutiny, the reactions, responses and effects on other subjects are related, and the events are taken to a conclusion or to a point that is irreversible. The case study also focuses on events seen within a framework/ an environment, but, as argued by Rogers, the problems are not always highlighted or even made clear, these emerge as the case material is subjected to analysis. On the contrary, a conclusion is not necessarily stated since it is usually possible to 'take over' operations at a suitable point in the role of an external adviser. While medical cases are typical of the first category (describing symptoms, suggesting possible causes, recommending a treatment, recording the prognosis), most business cases fall into the second class.

Thirdly, the case project is a series of diverse continuous events, set in an organizational framework and a well-defined environment. Those who study the case are led to a specific point in time and circumstance where they become a 'participant' in the case. They may be asked to assume the role of a person in the case, appointed to a particular vacancy, or to advise from the position of an external consultant. This role is made explicit and it is from that viewpoint that analysis, views, arguments and recommendations must be made; thus a behavioural aspect is introduced. For example, if placed in the position of a newly appointed middle manager, responses and suggestions are likely to be different from those of an external consultant (Rogers 1978:41).

Due to its high degree of similarity with real business situations, where the stress falls more on the content and less on the linguistic practices, case method is highly used in the management and leadership seminars in famous European and American business schools. Similarly, such practices need to be paid more attention during Business English (BE) practical courses within the scope of ESP, with a particular focus on the communication skills.

As pointed out by Hutchinson and Waters, people can work and study simultaneously; besides, it is likely that the language used for immediate use in a study environment will be used later when the student takes up a job (1987: 16). In other words, the end purposes of both English for Academic Purposes and English for Specific/ Occupational Purposes overlap, since both ultimately aim at immersing the student in the job market. Therefore, case studies in BE aim to enhance the speaking/ listening skills within a business context.

As a content-based language teaching method, case study method is an approach to second language instruction that involves using the second language to learn and practice content, the latter representing a carrier for the language items to be learnt.

In the following sections, I am going to list the advantages and the disadvantages of the case study methodology from the point of both teachers and students.

Teachers' disadvantages

The reasons why many teachers are reluctant to use case studies in the classroom are:

1. The feeling that they might be overwhelmed by the content aspect of the case study. In some instances, teachers consider the presentation of the business content in BE teaching leads to misunderstanding in practical teaching by placing an improper emphasis on business acquisition.

Solution: BE teacher should be to some extent familiar with the specialized area of business, although s/he is not a subject specialist. Collaboration between the language teacher and the subject teacher, and even team-teaching are more and more encouraged and assessed by some ESP practitioners.

2. The belief that it is difficult to deal with the business content implied by the case study because specialized content requires a large investment of both time and energy in the pre-teaching stage.

Solution: teachers should be aware of the importance of case studies and they should allocate the necessary time and resources of their preparation. They might also consider external lecturers from the industry to develop and/or to contribute to a case study. Thus, new dimensions can be added to the learning activity which can lead to an enhanced teaching act (cf. Nadrag & Buzarna-Tihenea 2013: 134-139).

3. The conservative approach which sees teaching as the transmission of information gives some teachers the impression that the teaching act is not performed if they use case studies because learners do not get enough improvement in language skills to deal with business-related situations. They fear that students might have the tendency to use the simple patterns they are accustomed to instead of practicing more complex ones. Besides, others believe that students can't really be corrected because they should be allowed to speak without frequent interruptions.

Solution: There are various ways to address the mistakes made. Exercises can be

drafted from mistakes or a list can be made during the performance for the teacher to be able to simply go through and explain the correct forms at the end of the case study.

4. The difficulty of assessing both the content and the language coverage.
Solution: There are various ways in which case study teaching can be assessed:
 - a. Questionnaires
 - b. Interviews
 - c. Discussions
 - d. Independent evaluators.
5. The lack of comfort with role shifting, from teacher to facilitator, which only means course designer, materials provider, adviser, or observer.
Solution: It is advisable that, in this situation, the teacher should not interrupt the students. However, s/he plays an active role in noting the various reactions of the role-players, the quality of their responses, their body language, etc.
6. Finally, the unpredictability posed by case studies, where there is no specific frame and no definite outcome.

Teachers' advantages

As I hope to prove, the advantages of the case study methodology outrank the shortcomings and bring more challenges to BE teachers. Its benefits are:

1. Open-minded, reflective, critical and active learning is encouraged;
2. Applying the previous linguistic acquisition is allowed and the gap between theory and practice is bridged;
3. Involving the four language teaching skills (speaking, listening, reading, writing) at once within the business context;
4. Facilitating the use of multiple linguistic registers;
5. Placing a focus on the student, who can be better monitored, helped and guided;
6. Enhancing the teacher-student dynamics .

Learners' disadvantages

The reasons why some students are reluctant to taking part in case studies are:

1. They find it hard to cope with case studies basically because of their lack of trust in their BE skills.
Solution: Teachers should familiarize the students with the main elements before the case. Precisely, they should provide information about the format, content, language input and documents characteristic to a business event: charts, books, web sites, etc.
2. They may find the case study boring and unexciting and, as a result, they are unwilling to pay much attention and effort.
Solution: Teachers should develop case studies based on students' research interests and even request students to develop case studies based on their personal interests and linguistic knowledge.

3. Some of them may not work efficiently enough in an environment they are not accustomed to. They might prefer a formal and time-constrained setting instead.
Solution: Teachers should think about introducing both coursework and exam assessment on the case study content in the overall course. As a consequence, all students will be able to develop a range of skills.
4. Some rivalries between the members of the group are likely to prevent group working due to the different levels of input that some members may provide.
Solution: Teachers should enable the group to set specific targets and should identify the roles of each individual.

Learners' advantages

A challenge for the teacher, this method can be viewed as pleasant adventure by the student, who can benefit from it as a practice and/or revision activity. The advantages one can think of are as follows:

1. Case studies have a rich content and can provide the learner with the potential to consolidate the already acquired knowledge and train specific language and managerial skills;
2. They provide a systematic way of looking at events, collecting information, analysing data, and reporting the results. What is more, case studies are suitable for both generating and testing hypotheses on appropriate language usage;
3. Nowadays, with the trend of a globalized job market (cf. Băcă 2012: 130-136), many organizations and companies are now operating across national boundaries. Consequently, as future employees, students need to have cross-cultural understanding of many business situations as well as the necessary language skills;
4. Avoiding strict rules, the environment created by means of this methodology helps students develop their creativity;
5. As students carry out independent research outside the tutorial milieu, individual study skills are encouraged;
6. Case studies also enhance collaborative (peer-to peer) learning and team-working skills in the language learner;
7. Students may develop the management skills required by some leading roles;
8. As far as the presentation skills are concerned, BE case studies often require participants to present their work in various formats: oral presentations, reports, memos, minutes of a meeting, s.o.;
9. From the point of view of the listening skills, an important part of what students learn comes from listening to contrasting analyses, opinions, perspectives offered by their colleagues;
10. As long as the topic is interesting and enjoyable, the students aspire to learn in a more relaxed atmosphere.

Conclusion

As argued in the present paper, although the main aim of the language teacher is not to teach content but rather to improve the students' communication skills in the L2, case studies

drafted and adapted to the needs of the BE class are important for the development of both linguistic and extra linguistic competences. Teaching by means of case studies is a process of permanent intellectual challenge along which the teachers can learn as much as their students do.

BIBLIOGRAPHY:

Bacă E., “The Downside of Think Global, Act Local in Multinational Environments” in *Analele Universitatii Ovidius, Facultatea de Stiinte Economice*, vol XII, nr 2/ 2012, pp. 130-136.

Castler, K. & Palmer, D., *Business Assignments: Eight Advanced Case Studies with video*, London: Oxford University Press, 1989.

Daly, P., “Methodology for Using Case Studies in Business English Language Classroom”, published in *The Internet TESL Journal*, Vol. VIII, No. 11, November 2002. Retrieved from <http://iteslj.org/Techniques/Daly-CaseStudies/>.

Dudley-Evans, T. & John, M.J., *Developments in ESP: A Multidisciplinary Approach*, London: Cambridge University Press, 1998.

Hutchinson, T. & Waters, A., *English for specific purposes: A learning-cantered approach*, London: Cambridge University Press, 1987.

Nadrag, L. & Buzarna-Tihenea, A., “Internationalization of the English Language and Its Influence on the Romanian Economic Language”, in *Ovidius University Annals, Series Economic Sciences*, Vol. 13 Issue 2/ 2013, pp. 134-139.

Rogers, L.A., *Business Analysis for Marketing Managers*, London: Heinemann, 1978.

ASPECTS DE L'APPROXIMATION CATEGORIELLE EN ROUMAIN, EN PASSANT PAR D'AUTRES LANGUES ROMANES

Sonia Berbinski

Assoc. Prof., PhD, University of Bucharest

*Abstract: In Romanian, the field of approximation turns out to be as rich and interesting as that in other Romance languages, displaying several common characteristics due to the Latinity they share in different proportions, but also due to the differences that illustrate the extent of the dynamics of a language. Approximation is an expression of the subjective evaluation of a definite or indefinite quantity, but also the expression of certain axiological judgements, especially when it operates in the area of epistemic modality. Being an aspect of vagueness both in language and in discourse, approximation occurs even in the category of classifying nouns. Categorical approximation concerns conceptual indicative unities (*unités conceptuelles désignatives*). Expressed by means of a series of triggers, among which **chestie** (corresponding to the French **machin**, **chose**, **truc**; to the Spanish **cosa**, **chisme** (especially in Spain), **coso** (especially in Latin America), **fulano de tal/un fulano**; to the Italian **cosa**, **storia**, **Coso**, **casino**), categorical approximation is based on a mechanism that explains the resemblance or similarity between two or more unities of discourse. The phenomenon is important in a contrastive perspective as well, in which Romanian is compared mainly to French, but also to Italian and Spanish. This will lead us to pay very special attention to the translation difficulties that may arise when translating discourses built on approximation.*

Keywords: : approximation, aspect of vagueness, Romance languages, categorical approximation, translation

Facteur principal de dynamisation de la langue, l'approximation est une opération sémantico-discursive à facettes multiples. Ce miroir imparfait de la réalité de la langue change de reflets en fonction des contenus des déclencheurs d'imprécision et d'indétermination, du fonctionnement discursif et de l'activité interlocutive.

Approximation catégorielle

Agissant au niveau sémantico-référentiel, l'approximation catégorielle (S. Krieb Stoian 2005, E. Raschini 2012) porte sur des unités conceptuelles désignatives, « constitutivement » non-évaluatives (Rivara 1990) qui peuvent subir des modifications, des « métamorphoses » (Achard-Bayle 2001) ou des « altérations » (Culioli 1990) dans leur structure sémantique plus ou moins déterminée ou ayant certains degrés de précision sous l'influence de certains outils discursifs de « déformabilité du sens » (Culioli 1999).

L'approximation dans la classe des catégoriseurs ou « classifiants » (Milner 1973) s'appuie sur un mécanisme d'identification et de (re)construction d'un référent qu'on doit associer à une unité linguistique (Zafiu 2002), mis en marche par des déclencheurs renfermant divers degrés d'indétermination :

- Noms sémantiquement flous : *ro lucru, problemă, treabă, poveste, situație, om, persoană, individ, ipochimen, chestie* (>fr. *chose, problème, affaire, histoire, situation, homme, individu, quidam, personne, machin, truc, question* ; es. *cosa, problema, cuestion, historia, situacion, hombre, individuo, persona, fulano, chisme*, etc. (voir *infra*). Ayant une valeur générique et généralisante, ces marqueurs renferment l'imprécis dans leur structure sémantique immanente.

- Des approximateurs pronominaux et adverbiaux d'identification générique (Zafiu 2002 : 366) se substituant à des noms [+personne] : *cineva, careva, oricine, oricare*, (>fr. *quelqu'un, quiconque, qui que ce soit*), à des noms [+objet], [+situation] : *ceva, oarece, oarecare, orice*, (>fr. *quelque chose, quelconque, quoi que ce soit*), à des unités marquant le temps : *cândva, oricând* (>fr. *autrefois, n'importe quand*), à des désignateurs de l'espace : *unde, oriunde* (>fr. *quelque part, partout*), à des noms de manière : *cumva, oarecum* (>fr. *en quelque sorte, de quelque sorte que ce soit*) ;

- Des approximateurs d'identification générique résultant d'un figement : *(un) nu știu cine* (>fr. *un je ne sais qui*, it. *chiunque, no se qui*, es. *a saber quien*), *cine știe (ce)* (>fr. *qui sait*) *un nu știu ce* (>fr. *un je-ne-sais-quoi*, es. *un algo mas*, it. *un qualcosa di speciale/quel no so che*), *un nu știu cum* (>littéral fr. *un je ne sais comment*) ;

- Des approximateurs de semi-identification (Zafiu 2002) ayant le rôle de suspendre le référent intégré à une énumération : *X, Y și alții/altele ca/din acestea/aceștia* (>fr. *X, Y, et d'autres machins comme ça*), *X,Y et compania* (*X et compagnie*), *X, Y și nu numai* (*X, Y et compagnie/et pas seulement*), *X, Y și alte chestii/bazaconii/prostii/ de-astea/de genul (ăsta)* (> fr. *X, Y et d'autres trucs comme ça/d'autres trucs du genre*), *șamd*, etc. ;

- Des approximateurs d'identification partielle correspondant aux enclosures ou au hedges.

Tous ces approximateurs sont capables de modifier le sens des unités influencées au point de les faire glisser sémantiquement de la classe des catégoriseurs à celle des évaluateurs.

1.1.1 Machin, chose, un tel, une telle/Tous ceux du commun des mortels (Brassens) ou Comment nommer une chose sans le faire

Sans nous proposer d'insister trop sur ces termes orchestre¹ à fonctionnement polyvalent et polyphonique, à sens explicitement non-déterminé, abstractisant et le plus souvent résumatif, nous allons quand même saisir quelques traits généraux, communs dans la plupart des cas aux langues romanes.

Selon leur fréquence et selon leur pouvoir d'abstraction du contenu véhiculé, nous pouvons identifier en roumain deux grandes catégories :

- les unités essentiellement vagues, présentant un haut degré d'abstractisation : *lucru, chestie, treabă, fapt* qui correspondrait *grosso modo* au fr. *chose, truc/machin, fait*, à l'espagnol *cosa, chisme, cuestion*...
- les unités accidentellement vagues, ayant un niveau plus faible d'approximation, dans les contextes qui ont le rôle de flousifier (rendre flou) leur sens : *problemă, situație, modificare, posibilitate, facilitate, ciudățenie, curent, bătaie de cap, caracteristică, greșeală*, etc. (>fr. *problème, situation, modification, possibilité, facilité, bizarrerie*,

¹ Appelés également « termes passepartout » (Mihatch 2010), termes-parapluie (Stefanescu 2002) ou termes vicaria par les lexicologues, ces unités sont dépositaires d'approximation par leur sémantisme flou et se prêtent à diverses interprétations selon les contextes dans lesquels ils apparaissent.

courant, casse-tête, caractéristique, erreur...es. problema, situacion, modificacion, posibilidad, facilidad, curiosidad, corriente, rompecabezas, caracteristica, falta/error...it. Problema, situazione, modifikation, posibilita, facilita, stranezza, corrente, rompicapo, caratteristica, errore.

Cette seconde classe se charge d'une valeur de vague seulement dans certains contextes généralisants, mais qui conservent des liens assez étroits avec le sens inhérent des termes pour marquer de cette façon un certain degré d'appartenance à la classe suggérée par le contenu du

Ro.	Fr.
[1] <i>O nouă bătaie de cap pentru Guvernul României</i>	<i>Un nouveau casse-tête pour le Gouvernement de Roumanie</i>

mot :

Le lieu de l'approximation dans cet exemple est de l'ordre du présupposé et de l'implicite. On présuppose qu'il y a eu encore d'autres *casse-têtes* antérieurs auquel s'enchaîne cet autre. L'objet ou la situation précise qui a constitué le casse-tête n'est pas nommé, raison pour laquelle une demande d'éclaircissement de la part de l'interlocuteur serait justifiée. Le contexte pourrait lui expliciter la source de ce casse-tête, faute de quoi, l'interlocuteur doit insister avec sa demande. L'interlocuteur ne peut que soupçonner qu'il s'agit d'une situation difficile à partir de la mémoire sémantique qu'il réactive pour comprendre la signification initiale du terme vague « problème difficile à résoudre » et le sens global de l'énoncé. Il infère en même temps que le gouvernement est incapable, une fois de plus, de résoudre ce problème, de quelque nature que ce soit.

On constate, donc, que l'approximation a une vocation discursive, laissant entendre une multitude de possibilités d'interprétation, et par conséquent, pour identifier le véritable sens, il faut entraîner des facteurs sémantico-pragmatiques. C'est une approximation en quelque sorte orientée vers un nombre réduit d'interprétations, ce qui fait que l'opérateur lexical qui a déclenché ce processus ait une force limitée de flousification de l'énoncé.

Parmi les termes de la première catégorie, l'opérateur *lucru* (chose) est le dépositaire du plus grand degré de flou, pouvant remplacer pratiquement tous les autres généralisants, mais ne pouvant pas rendre toutes les nuances sémantiques que les autres opérateurs d'indétermination véhiculent. Ces derniers, même s'ils sont essentiellement vagues, peuvent connaître des spécifications contextuelles. On peut avoir des commutations multiples dans des contextes comme :

[2] *Am o chestie/lucru/treaba/problema/situatie poveste de pus la punct* (fr. J'ai une question/ une chose/ une affaire/ un problème/une situation/une histoire à régler)

Mais il serait plus difficile de faire la même chose dans un contexte comme :

[3] *Ce chestie ! *Ce lucru ! *Ce fapt* (fr. Quelle histoire ! *Quelle chose ! *Quel fait !

Si on ajoute un prédicat à *lucru*, *fapt*, alors la construction serait acceptable dans les deux langues :

[3'] *Ce lucru bizar ! Ce fapt interesant !* (fr. Quelle chose bizarre ! Quel fait intéressant !)

Dans les paroles de la chanson de Brassens, les éléments de la série des approximateurs sont compatibles contextuellement, ayant une force d'indétermination semblable, tout en s'ordonnant derrière un terme générique désignant la classe des « communs des mortels » (ro. *muritorii de rând*, es. *cumun de los mortales* it. *i comuni mortali/gente comune*), c'est-à-dire le menu peuple qui ne compte pas trop aux yeux des « privilégiés du sort » d'un certain

moment de l'histoire de l'humanité. La dissolution de l'identité de la personne est véhiculée par des mots qui soit chosifient l'individu (*machin, truc, chose* >ro. *chestie*), soit le laisse dans l'indétermination totale (*un tel, une telle* >ro. *cutare/cutarică*, es. *fulano de tal, it. un tal, una tal*), soit encore efface l'individu derrière une grande masse, le massifiant donc, par l'expression « le commun des mortels » (ro. *omul de rând/simplul muritor*, es. *el vulgo mortal, it. l'uomo della strada*).

L'un des termes flous le plus utilisé en roumain est le nom *chestie*, qui retiendra notre attention dans l'analyse ci-dessous.

Chestie

Variante courante et familière du mot standard *chestiune*, emprunté au français *question* et provenant du lat. *questio*, le nom **chestie** conserve de sa base de dérivation seulement certains traits, vu qu'il sélectionne surtout des sens en général connotés stylistiquement auxquels il ajoute certains d'autres, en vertu des glissements de sens permis par le langage courant.

Les deux variantes sont interchangeables dans les contextes où s'actualise le sens « sujet, point qui peut donner lieu à une discussion ou qui implique des difficultés à résoudre, d'ordre théorique ou pratique » (Robert 2010 : 2088, *question*), à moins qu'elles n'apparaissent dans des contextes spécialisés. Ils commutent facilement dans des structures comme :

[4] *E o chestiune/chestie arzătoare* (fr. c'est une question brûlante ; es. una cuestión candente, it. è di scottante attualità)

Mais il serait difficile de dire (car non acceptable) :

[4'] **Chestia Orientului preocupă lumea* au lieu de *Chestiunea Orientului* (fr. La question de l'Orient préoccupe le monde entier) où *chestiune* est synonyme de problème, affaire...

Ce comportement contextuellement différent amène des restrictions sémantiques. Seul *chestie* pourrait être utilisé comme véritable approximateur, auquel cas il se décharge de son pouvoir classifiant pour proposer de valeurs quantifiantes ou qualificatives.

La variante littéraire – *chestiune* – véhicule l'approximation seulement par la généralisation d'une situation [en 4] ou par l'amplification d'un état de fait [en 5]. L'emploi du mot *chestie* semble introduire une nuance de détachement du locuteur par rapport à son énoncé, désamorçant un peu la tension inhérente dans la variante standard. Il suffit de comparer :

[5] *importanța acestei chestiuni* (fr. l'importance de cette question/affaire)

[6] *Importanța acestei chestii* (fr. l'importance de cette histoire)

où *chestiune* oriente vers « gravité » d'une situation, tandis que *chestie* oriente vers le sens *une histoire quelconque/un certain événement*, faisant place à une approximation d'ordre pragmatique par laquelle le locuteur relativise l'importance de l'événement en question.

Si *chestiune* couvre seulement le sens d'ensemble de difficultés (scientifiques, socio-politiques, économiques) à résoudre, le mot *chestie* peut avoir des référents [+personne], [+animé] (en 7), [+chose] (en 9) ou [+situation] (en 10) :

[7] *Sunt un fel de chestie. Nu știu dacă bună sau rea habar n-am. Doar o chestie un fel de formă de viață ciudată. Nu un om. Nu un om bun cu siguranță. Poate doar o chestie frumoasă.* (aisimtitazi.blogspot.com/2016/07/chestie.html) (fr. Je suis une chose. Je ne

sais si bonne ou mauvaise, je l'ignore. Seulement une chose, une sorte de forme de vie bizarre. Pas une bonne personne, c'est sûr. Peut-être seulement une belle chose).

[8] *Caută o chestie de pirat cu care să-ți acoperi un ochi* (fr. cherche un truc de pirate avec lequel tu peux couvrir un œil) (www.astronomy.ro/forum/viewtopic.php?start=0&t=1557)

[9]...*Dumneata nu vezi ce se petrece (...) și toată Europa nu poate pentru ca să se-nțeleagă; asta e o chestie mare, nu vorbi așa, îmi pare rău!* (fr. Vous ne voyez pas ce qui se passe et toute l'Europe ne peut pas s'entendre; ça, c'est une chose/question importante, ne dites pas comme ça, je regrette !) (Caragiale)

[10] *...că după chestia de la Iași...* (fr. car après se qui s'est passé à Iasi...) (m.ziare.com/.../interceptari-din-dosarul-lui-berbeceanu-sefii-diicot-)

Il est vrai que lorsqu'il se rapporte à des animés, le rôle de *chestie* est de chosifier les référents. Bien que sémantiquement flou par excellence, le mot *chestie* accepte une dilatation sémantique encore plus grande lorsqu'il se combine avec des approxiamteurs d'identification partielle comme en [7], *un fel de* (fr. une sorte de). Il devient l'élément référentiel représentatif de la classe (déjà vague) dans laquelle pourrait s'intégrer les autres types de choses. Nous avons affaire pratiquement à une sémantique éclatée de ce terme déjà à la recherche d'un référent concret. Cet éclatement du sens et de la signification peut être saisi même dans le transfert interlangagier. À part l'équivalent *chose/cosa*, le mot en question recouvre le domaine sémantico-pragmatique de :

- [11] *truc* (es. *chisme*), *machin*, *bagatelle(s)*, *babiole* (es. *boberia*, *vaina*), *quelque chose* (es. *algo*, *una cosa*) lorsque *chestie* a un rôle argumentativement abaissant, orientant l'interprétation vers le lexème *chose/personne sans importance*, fait pour lequel il ne vaut pas la peine d'être nommée par un terme référentiellement stable) ;

- [11'] *problème*, *situation*, *événement* lorsque notre terme a un rôle augmentatif, amplifiant à des degrés différents le contenu implicite qu'on évite, qu'on ne sait pas ou qu'on ne veut pas nommer explicitement.

Par rapport à *truc*, *machin*, *bagatelles* qui se spécialisent sur certains types de référents :

Truc = [+objet/chose], [+situation], [-animé], [+futilité]

Machin = [+/- animé], [+objet/chose], [- situation], [+futilité]

Bagatelle(s) = [+objet/chose], [+situation], [-animé], [+futilité], [peu de valeur]

l'opérateur *chestie* se caractérise par une polyréférentialité potentielle, synthétisant tous ces traits sémantiques. Un énoncé comme :

[12] *N-o să mă scoată pe mine din sărite o chestie ca asta*

S'ouvre à plusieurs interprétations :

[12'] *Ce n'est pas un machin comme ça (un machin chose pareil) qui me fera sortir de mes gonds ;*

[12''] *Un truc comme ça ne me fera pas sortir de mes gonds ;*

[12'''] *Des bagatelles pareilles ne me feront....*

En [12'], *chestie* sélectionne le référent [+personne] justement pour dépersonnaliser ou chosifier l'objet du discours. Le locuteur aurait pu se servir d'autres mots, aussi flous que le terme choisi, mais référant plus explicitement à une personne par leur contenu sémantique : *individ*, *ipochimen*, *un oarecare* (fr. *un individu*, *un quidam*, *un n'importe qui*), tout en étant chargé du sens péjoratif de déconsidération et même du mépris. En utilisant *chestie*, l'effet négatif est intensifié par l'annulation de toutes les caractéristiques de la personne. En français, c'est uniquement *machin* qui peut renfermer tout ce contenu complexe de nature sémantico-pragmatique.

En [12''], *chestie* appelle plutôt des référents désignant des choses ou des situations. Les synonymes possibles se réunissent autour d'un référent du type *histoire/aventure* (fâcheuse), situation problématique : en roumain on a l'expression *o astfel de întâmplare* (fr. une aventure pareille). En [12'''], *bagatelle(s)* surtout lorsqu'il est utilisé au pluriel, peut correspondre plus fidèlement au roumain *fleacuri*, synonyme de *chestie*, en sélectionnant des référents du domaine du dire ou plutôt du médire, des commérages.

En fonction de son environnement linguistique, ce marqueur peut déclencher divers degrés d'approximation, depuis une indétermination maximale [13] *Caut o chestie dar încă nu ştiu ce* >fr. Je cherche un truc mais je ne sais pas encore quoi) où le domaine de reconstruction du référent est très étendu, jusqu'à une délimitation assez restreinte ordonnée des éléments du contexte comme en [8] (*Je cherche un truc de pirate...*) où la sélection référentielle est conditionnée par l'environnement linguistique, de façon que *chestie* ne peut correspondre qu'à *bandeau noir* ou *cache-œil*.

Lorsque l'approximateur **porte sur l'énoncé**, il a un sens anaphorique, résumatif, synthétisant une situation tout entière antérieure ou simultanée au moment de la parole, comme on peut remarquer en [9] et [10]. L'identification du référent potentiel est orientée par le verbe *se passer* qui oblige à expliciter le référent par une séquence présentant un événement, une situation plus complexe dont on a connaissance (*chestie* joue le rôle d'anaphorique en ce cas) ou dont on parlera en l'anticipant (*chestie* devient ainsi cataphorique).

Du point de vue de l'organisation syntaxique, l'approximateur *chestie* revêt en général le schéma **Préd. + N + dét. (adj./Gprép/Ph)** :

[14] *Şi dumneavoastră propuneţi o chestie care nu interesează pe nimeni* (fr. Et vous proposez une affaire qui n'intéresse personne)

[15] *Promovarea acestor articole e o chestie de logică* (fr. Promouvoir ces articles, c'est une question/problème de logique)

[16] *O chestie pe şedinţă* (fr. Un sujet par réunion)

[17] *Dumneata nu vezi, cu chestia economiilor... - Ba văz!* (Caragiale - *Situaţiunea*) (fr. Vous ne voyez pas, au sujet des/quant aux économies...- Mais je vois, au contraire!)

Approximateur (en 14) ou classifiant (en 15, 16), le terme *chestie* précédé par un article indéfini ou un numéral suivi par une extension morphosyntaxique est une « question » d'indétermination. Il peut se charger d'une valeur distributive (en 16) inférant [16']. On discute *une seule chose/un seul sujet* pour chaque réunion, ou il peut se figer dans une locution prépositionnelle comme en [17] où la préposition affaiblit la force d'approximateur à la faveur d'un sens d'allusion (*au sujet de/quant à/en ce qui concerne/à l'égard de*) imprimant ainsi à *chestie* un rôle d'anaphorique.

En position de sujet ou complément (en général COD), le terme accepte au moins un prédéterminant, article indéfini ou défini (en position enclitique en roumain), sans exclure les adjectifs indéfinis, démonstratifs ou relatifs :

[18] *Ce mare chestie, harvardul ăla !* (fr. (et) quelle grand-chose que ce harvard !)

[19] *Chestia asta i-a pus capac.* (fr. cela/cette chose/cette action a mis le comble)

[20] *...pentru că orice chestie trebuie motivată.* (fr. puisque tout chose doit être motivée)

Dans le voisinage de certaines prépositions, il perd son identité morphologique initiale (de nom) et entre dans la structure des locutions prépositionnelles ou adverbiales introduisant ou remplissant diverses fonctions syntaxiques : circonstanciel de relation (en 17) avec la variante *în chestia* (à l'égard de...+N), circonstanciel de cause (en 21 ci-dessous),

circonstanciel de but ayant un rôle sémantique d'exprimer une illustration (rôle d'exemplifiant) (en 22) :

[21] *De ce ai făcut asta ? –De chestie !* (fr. Pourquoi as-tu fait cela ? - Parce que !)

[22] *Îți spun ca chestie* (fr. Je te le dis comme exemple.../pour que tu saches)

Recouvrant en général le domaine de l'indétermination abaissante, *chestie* peut quand même exprimer l'approximation augmentative. Dans les énoncés :

[23] *La „chestia” aia noi îi zicem școală dar pentru el și mulți alții din jurul lui, e doar o chestie* (<https://cisanadie.wordpress.com>) (fr. cette « chose », nous l'appelons école, mais pour lui et pour beaucoup d'autres qui l'entourent n'est qu'un truc quelconque)

[24] *Asta e o chestie, domnule, trebuie ținut minte !* (fr. Ça, c'est une chose, mon cher, il faut la retenir!)

Le contexte et les facteurs extralinguistiques (intonation, ponctuation) permettent d'orienter l'interprétation du nom (aussi indéterminé qu'il soit) vers une conclusion positive du type « quelque chose d'important/une chose de (très) grande importance ». Si en [24] le degré du vague est plus élevé, en rendant ainsi plus difficile l'identification du référent hors situation discursive, en [23] l'objet auquel on se réfère et auquel une partie de la communauté attache une grande importance, tandis que pour une autre, l'identification du référent reste indifférente par manque d'intérêt pour l'objet respectif, est désigné explicitement par le terme *école*. On a, par conséquent, deux sens contradictoires actualisés par rapport au même référent.

L'analyse du terme *chestie* a montré le fait que même les unités les plus indéterminées sémantiquement peuvent être orientées référentiellement grâce aux facteurs linguistiques (morphosyntaxiques, sémantico-discursifs) d'une part, et grâce aux facteurs extralinguistiques de l'autre, car ils sont les plus grands dépositaires de mémoire sémantique et encyclopédique. Le mot *chestie* en roumain recouvre tout l'éventail des déclencheurs sémantiques d'approximation au niveau sémantico-référentiel. Le flou qui l'habite déclenche un réseau d'inférences dont le sens n'est pas déductible par la seule action de contextualisation (ce qui rapprocherait le mécanisme de celui de la désambiguïsation dans le cas des mots polysémiques), mais par l'implication obligatoire dans le processus de déflousification du « rapport référentiel » (Zafiu 2002).

Conclusion

La complexité de ce phénomène qui se réclame de la logique, de la sémantique, de la morphosyntaxe et du discours s'explique dans l'approximation catégorielle par les types variés de mécanismes de production qui, tout en servant de certains opérateurs logiques ou linguistiques, agissent sur les unités nominales, classifiantes, pour leur faciliter l'atteinte d'un référent ou pour marquer, à des degrés variables, divers types d'atténuation ou d'hésitations. Le lieu d'établissement de l'approximation catégorielle se trouve ainsi tant au niveau explicite, dans le sens des approximateurs, lorsque nous avons affaire à des unités sémantiquement floues, capables de couvrir une large zone conceptuelle, qu'au niveau de l'implicite, dans l'activité interlocutive. Les quelques marqueurs analysés dans cette étude, montre la prédilection du langage de se construire comme une entité approximative.

BIBLIOGRAPHY :

- Achard-Bayle, Guy, (2001), *Grammaire des métamorphoses*. Bruxelles : Duculot, Champs linguistiques
- Bachelard, Gaston (1927), *Essai sur la connaissance approchée*, Paris, librairie philosophique Jean VRIN.
- Black Max (1937), « Vagueness : An Exercise in Logical Analysis », *Philosophy of Science*, 4, pp. 427-455.
- Berbinski, Sonia, (2007), *Négation et antonymie – de langue au discours*, Bucuresti, EUB.
- Culioli Antoine, (1990), *Pour une linguistique de l'énonciation. Opérations et représentations*, tome 1, Paris, Ophrys.
- Culioli Antoine, (1999), *Pour une linguistique de l'énonciation. Domaine notionnel*, tome 3, Paris Ophrys.
- Borillo, André, (2006), „Quand les adverbiaux de localisation spatiale constituent des facteurs d'enchaînement spatio-temporel dans le discours” – *Actes du Colloque Chronos 6*, Genève – <http://w3.erss.univ-tlse2.fr/textes/pagespersos/borillo/Chronos6.pdf>.
- Charaudeau, Patrick, (1992) *Grammaire du sens et de l'expression*, Paris, Hachette.
- Chircu, Adrian (2008): „Despre adverbele corelative temporale” – Pană Dindelegan, G. (coord.): *Limba română. Dinamica limbii, dinamica interpretării. Actele celui de al 7-lea Colocviu al Catedrei de limba română (7–8 decembrie 2007)* – Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti, pp. 23–30.
- Ciompec, Georgeta, (1985): *Morfosintaxa adverbului românesc. Sincronie şi diacronie* – Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.
- Goblot, in A. Lalande, (2010), *Vocabulaire de la philosophie*, article « Précision », Paris, PUF.
- Hobaek Haff M., (1981), *Gérard Moignet : Systématique de la langue française*, Paris, Klincksieck, , source en ligne : www.tidsskrift.dk/visning.jsp
- Iordan, Iorgu, Robu, Vladimir, (1978), *Limba română contemporană*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.
- Kleiber Georges, (1994), *Nominales : essai de sémantique référentielle*, Paris, Armand Colin.
- Kleiber Georges, Riegel Martin, (1978), « Les grammaires floues », dans R. Martin (éd.), *La notion de recevabilité en linguistique*, Paris, Klincksieck, pp. 67-123.
- Kleiber, Georges, (1990), *La sémantique du prototype*, Paris, PUF.
- Koyré, Alexandre (1966), *Etudes galiléennes*, Paris, apud C. Rey, *L'exactitude selon Newton*, https://www.academia.edu/9645154/Lexactitude_selon_Newton
- Krieb Stoian, Silvia, (2005), „Construcţii ale aproximării în româna actuală”, in G. Pană Dindelegan (coord.), *Limba română – Structură şi funcţionare*, Editura Universităţii din Bucureşti
- Lakoff George (1972), “Hedges: A Study in Meaning Criteria and the Logic of Fuzzy Concepts”, *Papers from the Eighth Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society*, pp. 183-228. Repr. dans *Journal of Philosophical Logic* 2 (1973), pp. 458-508.
- Lavric, Eva, (2007) « Les numéros approximatifs, ou comment se fait-il que sept minutes soient toujours exactement sept minutes mais que cinq minutes puissent parfois être beaucoup plus », in Trotter, David, *Actes du XXVI Congrès International de Linguistique et de Philologie Romanes*, Ed. Max Niemeyer Verlag, Tübingen.
- Lavric, Eva, (2013), “El tiempo, el dinero y las novias – Usos aproximativos e hiperbólicos de los numerales en las conversaciones españolas”, in Emili Casanova Herrero / Cesáreo Calvo Rigual (eds.), *Actas del XXVI Congreso Internacional de Lingüística y de Filología Románicas*, 6-11 septiembre 2010, Berlin: de Gruyter, vol. VI, pp. 3763-3775
- Lüder, Elsa, (1995), *Procedee de gradaţie lingvistică*, Editura Universităţii „Al. I. Cuza”, Iaşi.
- Martin Robert, (1987), « Flou. Approximation. Non-dit », *Cahiers de lexicologie* 50, 1, pp. 165-176.
- Mihatsch, Wiltrud, (2010), « Les approximateurs quantitatifs entre scalarité et non-scalarité », in *Langue française*, 1 n° 165, pp. 125-153.

Milner, Jean Claude, (1973), *Arguments linguistiques*, Paris, Mame

Moeschler, Jacques, Reboul, Anne, (1994), *Dictionnaire encyclopedique de pragmatique*, Seuil,.

Pană-Dindelegan, Gabriela, (1985), *Formule modalizatoare de certitudine*, în S.C.L. XXXVI, nr.3, pp.237-240.

Pană-Dindelegan, Gabriela, (1985), *Preliminarii la semantica modalizatorilor*, AUB seria LLR, pp.15-29.

Pană-Dindelegan, Gabriela, (1992), *Sintaxă şi semantică. Clase de cuvinte şi forme gramaticale cu dublă natură (adjectivul, adverbul, prepoziţia, forme verbale nepersonale)*, TUB, Bucureşti.

Raschini, Elisa, (2012), « L'approximation dans la bioéthique : construction d'un objet bifocal dans une perspective de sémantique discursive », în *Langage et société*, 2 (n° 140), pp. 57-69

Rivara, René, (1990), *Le système de la comparaison*, Paris, Editions de Minuit.

Ştefănescu, Ariadna, (2002), "Caracteristici ale limbajului vag în jargonul informaticii", în vol. *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, Gabriela Pană Dindelegan (coord.), Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, pp. 263-296.

Zafiu, Rodica, (1997), "Niscaiva", în *România literară*, nr.20, p.10.

Zafiu, Rodica, (2001), *Diversitate stilistică în româna actuală*, Editura Universităţii Bucureşti.

Zafiu, Rodica, (2002), "Strategii ale impreciziei: expresii ale vagului şi ale aproximării în limba română şi utilizarea lor discursivă", în *Actele colocviului Catedrei de limba română 22-23 noiembrie 2001. Perspective actuale în studiul limbii române*, pp.363-376, Editura Universităţii din Bucureşti.

Zafiu, Rodica, (2002), „Evidenţialitatea în limba română actuală”, în *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, p.127-146, Editura Universităţii din Bucureşti.

Zafiu, Rodica, (2002), "Mărci ale oralităţii în limbajul jurnalistic actual", în *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, Editura Universităţii din Bucureşti, pp.399-429.

PAVEL VASICI UNGUREANU (1806-1881) AND THE PROBLEMS OF ROMANIAN LANGUAGE

Dumitru Draica

Assoc. Prof., PhD, University of Oradea

Abstract: Member of the Romanian Academy, since 1871, Paul Ungureanu Vasici is best known in the medical world (he was one of the first doctors in the Romanian Banat, founder of the first medical journals in Transylvania, "Hygiene and the school"); reaching Brasov he came into contact with the leading intellectuals of the Transylvanian School, George Barițiu, Timothy Cipariu ... under whose influence he published in magazines of the time, a series of articles concerning the Romanian language, being interested in our national language issues. He participated actively with the generation of 1848, to the great struggle for nurturing literary language, campaigned to replace the Cyrillic alphabet for the adoption of Latin neologisms, rose against anarchy and individualism that affected language development, he launched and proposed for the first time in Transylvania, phonetic spelling ...

Keywords: Growing of the national language, Latin alphabet, phonetic spelling, neologisms, spelling rules ...

S-au împlinit anul acesta 210 ani de la nașterea lui Pavel Vasici Ungureanu (18 apr. 1806, Timișoara) și 135 de ani de la moartea sa (3 iulie 1881, Timișoara), unul dintre reprezentanții de frunte ai lingvisticii românești, din secolul al XIX-lea, în zona Banatului. A urmat studiile gimnaziale în orașul natal, liceul la Szeged și Oradea și Facultatea de Medicină (1826-1832) la Budapesta. Și-a început cariera medicală la Timișoara, la Orșova, a editat mai multe manuale de dietetică și igienă.

A ajuns și la Brașov, unde i-a cunoscut pe George Barițiu și Timotei Cipariu, reprezentanți de seamă ai elitei ardeleni, sub a căror influență a început să abordeze probleme din domeniul limbii și literaturii române. A publicat articole în revistele vremii: „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, „Transilvania”, „Telegraful român”, „Gazeta de Transilvania”...

Chiar dacă este cunoscut mai ales ca medic, un pionier în domeniul științelor medicale, a fost unul dintre primii medici români din Banat și a fondat prima revistă de medicină din Transilvania, „Higiena și școala”, în urmă cu 140 de ani (1876-1880), Pavel Vasici a participat activ la marea luptă pentru limba literară a generației de la 1848, deosebit de aprinsă în Transilvania.

În anul 1847 a devenit membru al Societății Literare din București, iar din 2 iulie 1871 a fost membru al Academiei Române. De la primii pași în domeniul publicisticii, a manifestat un interes deosebit pentru problemele limbii noastre naționale, fiindcă în școlile maghiare pe care le-a urmat, problema limbii era una dintre cele mai importante chestiuni ale tuturor spiritelor luminate. La Universitatea din Pesta a fost în contact direct cu frontul de luptă pentru limbă, organizat de reprezentanții Școlii Ardelene, iar apărarea limbii naționale, cultivarea ei, a reprezentat problema cea mai deosebită în preocupările cercului de cultură românească din capitala Ungariei, dezbătută patetic și susținută cu toate forțele de D. Bojinca, E. Murgu, E. Gojdu... Și Pavel Vasici s-a alăturat curentului, cu tot avântul său tineresc, când a tipărit *Antropologia*, în 1830, *Dietetica*, în 1831, *Cuvântarea... despre ciumă*, în 1832 (în prefață vorbea despre nevoia de a cultiva și limba națională)...

În lucrarea sa *Antropologia sau scurta cunoștință despre om și despre însușirile sale*, tipărită la Buda, în 1830, la Tipografia Universității Ungurești, Vasici era la curent cu problemele limbii

române, încercând să ia o atitudine clară în rezolvarea problemelor limbii noastre naționale. Astfel, în capitolul *Vorbirea* (pg. 204-208), milita pentru înlocuirea alfabetului chirilic greoi cu cel latin, de care se foloseau și „sororile limbei noastre”; în locul celor 40 de litere chirilice puteau fi întrebuințate, pentru scrierea limbii române, numai 20 de litere latine, cele 40 de semne ale alfabetului chirilic ne-au „întunecat” limba, afirma el și de aceea trebuie să le înlocuim cu literele „strămoșești”, adică latinești, recomandând, în același timp, *Gramatica* lui I. Alexi (este vorba despre *Gramatica dacoromână*, a lui I. Alexi, Viena, 1826, care îl urma, în general, pe Petru Maior), astfel, însușirea limbii ar fi mai ușoară; literele erau împărțite în vocale și consoane, iar româna, pe lângă cele 5 vocale fundamentale, mai cuprindea și alte două vocale, pe *î* și *ă*.

Apoi, Vasici vorbea despre problema „cultivării” limbii, aici se vedea foarte clar atitudinea lui de latinist ponderat, fiind convins că trebuie să recurgem la neologisme, la limba latină. A susținut cu toată convingerea adoptarea alfabetului latin în scrierea limbii române și vedea posibilă o îmbunătățire a scrisului prin crearea unor instrumente de lucru proprii, și anume, un lexicon (alcătuit, credea el, după principiile expuse de P. Iorgovici, în *Observațiile* sale și de Diaconovici Loga, în *Gramatica* sa) și introducerea unor *norme obligatorii* pentru toți cei care scriu românește, viza chiar și necesitatea alcătuirii unei gramatici a limbii române. Vasici nu era de acord să zicem *seculu*, dacă putem zice *veac*, pentru ce să zicem *anghel*, dacă putem zice *înger*, formă cunoscută și înțeleasă de către toți vorbitorii: „Au nu este acesta frumos și chiar rumânesc cuvânt ?!”¹. După părerea lui, termenii luați din latină trebuie folosiți întocmai, a recurs în *Antropologhie* la unii termeni latinești, pentru că așa fac toate limbile culte, iar derivarea din latinește a cuvintelor românești să se facă după reguli „drepte”, pe care să le respecte toți vorbitorii limbii române.

A fost un onest propagator de știință și cultură, nu a fost un specialist în problemele limbii, dar cerea, în ceea ce privește neologismele, „vorbele străine”, ca atunci când „nu le putem drept rumâni, să nu le schimonosim, ci să le ținem întregi, așa precum le-am luat de la latini”². Nu s-a sfiit să intervină în discuțiile despre limbă, ridicându-se împotriva anarhiei și individualismului, ca manifestări periculoase în dezvoltarea limbii, în sincronizarea ei cu realitatea istorică. S-a ridicat cu hotărâre împotriva exagerărilor, cerea „regule”, știință, în domeniul limbii și nu improvizații caraghioase, cerea, mai ales, cunoașterea și dezvoltarea individualității specifice a limbii noastre.

Pavel Vasici se situa, în ceea ce privește ideile despre limbă, înainte de 1848, pe aceeași linie cu George Barițiu, Ion Maiorescu, doctorul Vasile Pop, Ion Rusu și chiar cu Timotei Cipariu, care se împotriveau excluderii nesăbuite a elementelor încetățenite în limbă, combătând exagerările.

A fost și redactor la *Telegraful român*, organul de publicitate al Episcopiei ortodoxe din Sibiu, care apăruse la 1 ianuarie 1853. *Telegraful...* a fost redactat de Vasici, începând cu nr. 9, din 1853, până în 1855, nr. 99, din 14 decembrie, într-o perioadă în care exagerările latiniste și lupta împotriva lor au devenit tot mai aprinse.

Într-un articol, din nr. 12, se ridică cu ironie împotriva zelului neologicist ce i-a cuprins pe unii ardeleni: „Limba noastră ca limbă, încheia Vasici, trebuie să rămână în ființa ei, adică are să fie românească în firea ei și îmbrăcămintea ei, iar nu acuși latinească, acușu franțuzească, italienească și câte altele”³.

Avea să fie și mai explicit într-o serie de articole referitoare la limbă, publicate doi ani mai târziu, în nr. 10, 11, 13 și 14, în 1855, el era sigur de originea romană a poporului român, iar limba română se caracteriza, după părerea sa, printr-o mare unitate, oricât s-ar deosebi ea, de la o regiune la alta, unitate ce provine nu atât din vocabular, cât din formele ei. Era împotriva purismului, pentru împrumuturi din alte limbi, mai ales din cele înrudite, făcute, însă, „cu măsură și moderațiune”; tot cu moderație trebuia utilizat și procedul derivării și al compunerii. A condamnat și mania latinizării numelor de familie, de care au fost cuprinși unii ardeleni, iar într-un articol publicat în nr. 103 al *Telegrafului român*, care încheia anul 1855, Vasici îmbrățișa, în totalitate, punctul de vedere al lui

¹ P. Vasici, *Antropologia...*, p. 209.

² *Ibidem*, p. 210.

³ *Telegraful român*, I, 1853, nr. 12, p. 17 și urm.

Alecu Russo, care protesta vehement împotriva pretenției unor ardeleni de a da directive în viața culturală a tuturor românilor, mai ales în domeniul limbii literare.

În decembrie 1855, gazeta anunța cu satisfacție numirea lui în postul de consilier al școlilor ortodoxe. În 1860, când la Sibiu aveau loc ședințele Comisiei filologice, însărcinate cu rezolvarea problemelor ortografiei limbii române, Vasici a participat la aceste ședințe, în calitate de înalt funcționar.

Participarea lui era cu atât mai necesară cu cât problema ortografiei interesa, în primul rând, școlile românești. A învins atunci principiul etimologic, apărut, cu multă abilitate, de T. Cipariu, la care a trebuit să adere și Vasici, ca și alți participanți. De aceea, scrisul său, de după 1860, a fost mai greoi, utilizând puține neologisme, forțate, inutile.

Și totuși, lupta *Telegrafului român*, sub conducerea lui P. Vasici, pentru limba literară nu trebuie omisă, constituind unul dintre marile lui merite; nu este deloc întâmplător că atunci când acțiunea împotriva etimologismului va fi reluată în Ardeal cu un nou avânt, ce va duce în cele din urmă la înfrângerea totală a curentului etimologist, ziarul sibian se va pune în fruntea ei (cea dintâi publicație ardeleană scrisă cu ortografia fonetică a fost *Foișoara telegrafului român*, car a apărut între anii 1876-1877, ca supliment al gazetei sibiene).

Pavel Vasici Ungureanu a fost cel care a lansat și a propus, pentru prima oară, ortografia fonetică în Ardeal, influențat, la rândul său, de lucrările lui Vasile Popp (publicase încă din 1838, în *Foaie pentru minte...* o „disertație” din care deducem că era susținătorul ortografiei fonetice, propunând un sistem alfabetic româno-chirilic-latin) și Ioan Maiorescu („părintele” așa-numitului principiu intelectual, care nu era altceva decât principiul fonologic, bine argumentat și susținut).

În același an, 1838, combătea propunerea lui Vasile Popp, dar susținea principiul fonetic, realizând prima prezentare teoretică asupra principiilor scrierii alfabetice.

Doctorul Pavel Vasici Ungureanu, în calitate de consilier școlar, a fost un neobosit luptător pentru ridicarea culturală a poporului român, prin școală, a îmbrățișat cu căldură ideea redactării revistei pedagogice *Amicul școlii*, de către Visarion Roman. În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, între anii 1850-1865, în Transilvania, a realizat o însemnată operă de revigorare și dezvoltare a școlilor și învățământului românesc.

BIBLIOGRAPHY:

Ion Breazu, *Pavel Vasici și problemele limbii*, în „Cercetări de Lingvistică”, 10, nr. 1, 1965, pg. 53-66

Dumitru Draica, *Pavel Vasici Ungureanu (1806-1881)*, în *Contribuții la istoria ortografiei românești*, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2010, pg. 59-63

Liviu Mărghită, *Pavel Vasici Ungureanu (1806-1881)*, în *Viața academică din Banat (1866-2006)*, Timișoara, Editura Orizonturi Universitare, 2006, pg. 405-406.

Pavel Vasici Ungureanu, *Antropologia sau scurta cunoștință despre om și despre însușirile sale*, Buda, Tipografia Universității Ungurești, 1830.

Telegraful român, I, Sibiu, 1853, nr. 12.

DEALING WITH TRANSLATION ENTANGLEMENT IN MEDICAL TEXTS: CASE STUDY

Alina Buzarna-Tihenea (Gălbează)

Assist. Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: *The past decades have been characterized by breathtaking discoveries and inventions in the medical field, which expanded specialized terminology beyond imagination and continuously developed a new medical language. The current paper analyzes several issues related to the English-Romanian translation of texts from the medical field; more specifically it deals with an excerpt about the anatomy of the hand. This paper is structured in two parts, i.e. a theoretical and a practical one. The theoretical part is focused on general terminological issues, such as the origin of medical terms, features of medical vocabulary, the importance of Greek and Latin in medical terminology, and last but not least, the importance of English in the field of medicine. The second part includes a corpus-based analysis and tackles the difficulties raised by the English-Romanian translation of the medical terms from a specialized text about the anatomy of the hand and replantation surgery (amputations of the hand or fingers). The consistency and uniformity of the medical vocabulary will be demonstrated, which, nowadays, is used by health care professionals, medical students, as well as others who are interested in this particular field. Another purpose of the current paper is to highlight the influence of Greek and Latin on the English medical terminology, especially since, nowadays, English plays the role of "lingua franca" against the international medical background. In order to achieve our objective, we will etymologically analyze various English medical terms and expressions of Greek and Latin origin, extracted from a medical text.*

Keywords: *medical terminology, English-Romanian translation, specialized terminology, medical community, lingua franca*

1. Introduction

The last decades have been marked by breathtaking discoveries and inventions in the medical field, which expanded specialized terminology beyond imagination and continuously developed a new medical language. However, it should also be taken into account the fact that many medical terms and expressions come from Greek and Latin borrowings, dated since the 1st century BC, during the time of the great physicians (such as Hippocrates, Galen, Celsius and Plinius) and philosophers (e.g. Aristotle). Some of these terms even kept their original form, most of them being very long and resuming an entire phrase to a single word.

Moreover, since the 5th and the 4th century BC, Hippocratic writings were containing medical terms with the foundation of medical language placed in the Greek era. Nevertheless, at the beginning of the first millennia (AD), a great part of the Greek medical terminology underwent a Latinization process (e.g. the Greek noun *karpós* has the Latin equivalent *carpus* or the Greek noun *stomachos* was Latinized as *stomachus*), this way starting the Latin medical era (Dobrić, 2013). It is noteworthy that, nowadays, despite the fact that Latin has gradually lost its influence as a *lingua franca* of the medical field, the international use of Latin-Greek terms has been accomplished due to the terminological continuity on the one hand, and history (the terms being used in an unchanged form for over 2000 years) on the other

(Marečková, Šimon and Červený, 2002). Furthermore, nowadays, the never-ending technological and medical progress triggered an impressive expansion as far as specialized terminology is concerned, as new terms have evolved in order to reflect these innovations. Such an instance is represented by the so-called “birth” of terms related to radiography (e.g. *magnetic resonance imaging (MRI)* and *ultrasound*) currently used to describe diagnostic procedures (Gyls and Wedding, 2009).

2. Features of medical terminology

Medical terminology represents a field in which vast and specialized vocabulary is used by health care professionals for effective and accurate communication (Dan Nadrag, 2015). As already mentioned, this specialized vocabulary is mainly based on Greek and Latin words, medical terminology being thus consistent and uniform throughout the world. Some medical words are long and they sometimes resume an entire phrase, such as the term *gastroduodenostomy*, which means “a communication between the stomach and the first part of the small intestine” (Cohen, and DePetris 2013: 5). The terms that are originated from Greek are mainly mentioned in clinical terminology (e.g. *cardiology*, *nephropathia*, *gastritis*), whereas the Latin terms are used in anatomical terminology (e.g. *cor*, *ren*, *ventriculus*). Nevertheless, there are also terms of different origin taken from French (e.g. *massage*, *passage*, *plaque*, *pipette*, *bougie*) or from Italian (e.g. *varicella*, *belladonna*, *influenza*) (Répás, 2013).

Furthermore, the field of medicine, being a continuous and expanding development of medical language, is characterized by the combination of word roots, combining forms, suffixes, prefixes and abbreviations (Cohen, and DePetris 2013: 5), which often hinder the understanding and the translation of a specialized text. Another ascertainment is that the English medical terminology contains a large number of new medical terms of Latin and Greek origin (often with Greek or Latin endings), as in the last century, the fast and continuous growth of medical and technological sciences triggered the need for new terms in order to express new ideas, concepts, conditions or tools (such instances are *appendicitis*, *radiology*, *cystoscope*, *radioscopy*, *streptococcus*). In this respect, it has been estimated that approximately one half of the English medical words of Greek origin is less than one hundred years old (Banay, 1948).

In its turn, as far as Latin is concerned, according to George L. Banay (1948), “we walk, start, stop, breathe, sleep, wake, talk, live and lie in Anglo-Saxon, but we advance, retreat, approach, retire, inspire, confer, discuss, compare, refute, debate, perish, survive in Latin” (p. 18). Until the beginning of the 18th century, Latin was considered as the language of science, therefore all medical texts were written in Latin. An example is the anatomical work of Andreas Vesalius entitled *De humani corporis fabrica* (1543), where the terminology of anatomy is almost entirely written in Latin (Banay, 1948). Another feature of the English medical terminology is represented by the use of hybrid terms that are a combination between Greek and Latin, such as *appendicitis*, *bacterial*, *dermal*, *pericardium*, *granuloma* (Banay, 1948).

In Marečková, Šimon and Červený’s article, i.e. “Latin as the language of medical terminology: some remarks on its role and prospects” (2002), it is mentioned the fact that English has replaced Latin as a medical language, whereas the well-known German historian of medicine, H. Schipperges (1988: 59) affirms that Latin and Greek “have masterfully outlived” the influence of the 20th century English. As far as English anatomical nomenclature is concerned, we can notice the fact that Latin is present in several of plural forms of nouns

(*fascia-fasciae, bacteria-bacteriae, sulcus-sulci*) and in multiple-word terms (e.g. *flexor pollicis longus and brevis, flexor digitorum profundus*) (Marečková, Šimon and Červený, 2002).

English plays an important role in society, particularly in the international medical community, as a spoken and written language. Undoubtedly, English has become the language par excellence of the medical science replacing other languages, like French or German. Therefore, in the 20th century, English has become the most important spoken language used as an interpreter of the latest news, this way influencing other nations to learn and study English (Nadrag, 2012). Nowadays, English represents the language for communication in many fields, especially in medical sciences and technologies, and has certainly become the *lingua franca* of medical practitioners and researchers (Rosendo, 2008). In the past, English medical terminology was based mainly on Greek and Latin words, but nowadays English started to use more of its own language material. This century also brought efforts regarding the internationalization of national medical terminologies along with standardization and unification of this international form, besides the economic globalization (Dzukanova, 2002).

3. A corpus-based etymological analysis of a medical text

This section includes a corpus-based analysis and tackles the difficulties raised by the English-Romanian translation of the medical terms from a specialized text about the anatomy of the hand and replantation surgery (amputations of the hand or fingers), i.e. “Chapter 5: Atlas of Surface Anatomy and Joint Motion” (in *IFSSH Scientific Committee Reports*, <http://www.ifssh.info/TerminologyOfHandSurgery.html>). The objective of this corpus-based analysis is to reveal the consistency and uniformity of the medical vocabulary that, nowadays, is used by health care professionals, medical students, as well as others who are interested in this particular field. For the purpose of our analysis, we extracted the most interesting English medical terms and we provided their definition in English from an etymological perspective and their Romanian translation. By giving the definition for each term, we were able to get a better grasp of the text and tackle several issues related to their translation in Romanian. For the purpose of our etymological analysis, we used several online dictionaries, such as *Cambridge Dictionary*, *Oxford Dictionary*, *Merriam-Webster’s Learner’s Dictionary*, *Latin Dictionary – Where Latin Meets English*.

The analysis of our corpus revealed several interesting issues, such as:

1. Several English medical words are created by means of conversion/ derivation. Such instances are:

- adduction (aducție), made of the Latin prefix *ad* (to, toward, near) and from the Latin verb *adducere* (to lead or bring to). This word is derived from a Latin verb and is used as a noun in English.

- avulsion (avulsie), formed by the Latin noun *āvulsiōn* (stem of *āvulsiō*), equivalent to *āvuls* (us) (torn off) and the Latin suffix *-iōn* (denoting action or condition). In this case, one can distinguish the similarity between the English written form of the term and the Latin one. Also, the English and Latin suffix “-ion” is used to form nouns from stems of Latin adjectives, verbs (mostly past participles).

- digital (digital) composed of the Latin word *digitālis*, *digit(us)* and the suffix *-al* (pertaining to). In English, this term is used as an adjective (derived from a Latin noun).

- distal (distal) made of the Latin verb *distare* (to stand apart or to be distant) and the Latin suffix *-al* (pertaining to). In English, this term is an adjective.

2. Several English medical words are hybrid terms (i.e. combination between Greek and Latin):

- carpometacarpal (carpometacarpian), made of the Greek prefix *karpós-* (wrist), the Greek prefix *meta-* (after, beyond), the Greek noun *karpós* (wrist) and the Latin suffix *-al* (pertaining to). The Greek term *karpós* has the Latin equivalent *carpus*, which became current in scientific literature, after the Renaissance.

- extensor pollicis longus and brevis (extensor lung şi scurt de police), made of the Greek prefix *ex* (out, out of, outward) and the Latin verb *tendere* (to stretch, extend) and the Latin adjective *brevis* (short). One can observe the fact that the same form is kept and used in medical English.

- hyperextension (hiperextensie), made of the Greek prefix *hyper* (excessively), the Latin noun *extēnsiōn* (an act or instance of extending) and the Latin suffix *-ion* (denotes action or condition). This term represents a hybrid term, meaning a mixture between Greek and Latin. Due to the Greek prefix *hyper-*, one can deduce the meaning as “the extension of a part of the body beyond the normal limits”.

- hyperflexion (hiperflexie), composed of the Greek prefix *hyper* (excessively), the Latin verb *flex* (to bend) and the Latin suffix *-ion* (denotes action or condition). This hybrid term denotes the act of bending a limb.

- hyperlaxity (hiperlaxitate), made of the Greek prefix *hyper-* (excessively), the Latin noun *laxitās* (wideness, openness) and the Latin suffix *-ity* (Latin *-itās*; to express state or condition). This hybrid term means “being lax” (looseness).

- interphalangeal (interfalangian), composed of the Latin prefix *inter-* (between), the Greek root (noun) *phalanx* (soldiers in close order) and the Latin suffix *-al* (pertaining to).

- metacarpophalangeal (metacarpofalangian), composed of the Greek prefix *meta-* (after or beyond), the Greek noun *karpós* (wrist), the Greek noun *phalanx* (soldiers in close order) and the Latin suffix *-al* (pertaining to). It is noteworthy that this compound word, made up mostly of Greek words is an adjective due to the Latin suffix *-al*.

- transmetacarpal (transmetacarpian), made of the Latin prefix *trans-* (across, beyond, through), the Greek prefix *meta-* (after, beyond, change), the Greek noun *karpós* (wrist) and the Latin suffix *-al* (pertaining to). This term is a hybrid term, containing both Latin and Greek prefixes, and also a Latin suffix which makes it an adjective.

- trapezium (osul trapezoid), composed of the Greek noun *trápez(a)* (a table) and the Latin suffix *-um*.

- triphalangeal (trifalangian), made of the Latin prefix *tri-* (three), the Greek noun *phalanx* (soldiers in close order) and the Latin suffix *-al* (pertaining to). Thus, this hybrid term contains a Latin prefix and suffix, and a Greek root.

3. Some English medical words derive from Latin/ Greek words that, originally, had a different meaning. This is due to the fact that, in translation, terms from distinct languages “are rarely the exact equivalent in all three dimensions” (i.e. linguistic, referential and conceptual dimensions) (Popescu, 2012: 118):

- circumduction (circumducție), composed of the Latin prefix *circum-* (around, about) and the Latin verb *ducere* (to lead). In Latin, the verb *ducere* means “to lead”, whereas in English it means “the movement of a part in a circular direction”.

- coronoid (coronoid), made of the Greek suffix *-oid* (resembling) and the Greek noun *korw`nh crow* (resembling the beak of a crow). The English and the Greek meanings of the term are different. For instance, in English it means “the coronoid process of the jaw, or of the ulna”, whereas in Greek it stands for “the resemblance of a crow’s beak”.

- radial (radial), composed of the Latin word *radius* (spoke of a wheel) and the Latin suffix *-al* (pertaining to). It is derived from the Medieval Latin *radialis*, Latin *radius* (shaft, rod, spoke of a wheel). As a noun, it has the meaning of a type of tyre, attested from 1965.

4. Some English medical words are made of more Latin/ Greek words:

- dorsiflexion (dorsiflexie) is composed of the Latin noun *dorsi-*, *dorsum* (the back), the Latin verb *flectere* (to bend) and the Latin suffix *-iōn* (denotes action or condition).

- humeroulnar (humerocubital), made of the Latin noun (*h*)*umerus* (the shoulder bone) and the Latin noun *ulna*-elbow, forearm.

- radioulnar (radiocubital), composed of two Latin nouns, i.e. *radius* (spoke of a wheel) and *ulna* (elbow, forearm)

5. Several English medical words have a similar or an identical written form in Romanian:

- palmar (palmar), made of the Latin noun *palma* (the palm of the hand) and the Latin suffix *-ar*. It is obvious the fact that the English written form is identical with the one from Romanian. In addition, the meaning is the same. The Latin *palma* cognate with Old English *folm* (hand) and was replaced with Middle English *paume*.

- humerus (humerus), originating from the Latin noun (*h*)*umerus* (shoulder).

- proximal (proximal), containing the Latin prefix *pro* (forward, before); made of the Latin word *proximus* (next to) and the Latin suffix *-al* (pertaining to).

- hypothenar (hipotenar), composed of the Greek prefix *hypo-* (under, deficiently) and the Greek noun *thénar* (palm of hand or sole of foot). The form remains the same in all three languages (English, Romanian, Greek), meaning it is a noun.

- intramedullary (intramedular), made of the Latin prefix *intra-* (within, inside, on the inside) and the Latin noun *medulla* (marrow, pith of plants). There is no difficulty in finding the appropriate term in Romanian as there are similarities in spelling and orthography.

- other such words, already discussed above, are “digital”, “radial” and “distal”.

6. There are English medical words that originate from Modern Latin; some of them are hybrid words or, originally, they come from Greek:

- periosteum (periost), composed of the Greek prefix *peri-* (about, around), the Greek combining form *osteo(n)* (bone) and the Latin suffix *-um*. The term also comes from Modern Latin *periosteum* and Late Latin *periosteon*, which is the same with Greek *periosteon*, neuter of *periosteos*, which means “round the bones”.

- sepsis (sepsie), made of the Greek noun *sépsis* (decay) and the Greek suffix *-sis* (state of). It has the meaning of *putrefaction* and it is derived from Modern Latin *sepsis*, which comes from the Greek word *sepsis*.

- thenar (tenar), coming from the Greek noun *thenar* (palm of the hand). The term is also related to Old High German *tenar* (palm); it is a New Latin term from Greek.

7. There are English medical words that preserved their Latin forms:

- flexor digitorum profundus (flexor digital profund), made of the Latin verb *flectere* (to bend), the Latin noun *digit(us)* (finger) and the Latin adjective *profundus* (profound). Thus, the Latin form is still preserved and used in English medical terminology.

- flexor pollicis longus and brevis (flexor lung şi scurt de police), composed of the Latin verb *flectere* (to bend), the Latin noun *pollicis* (thumb), the Latin adjective *longus* (long) and the Latin adjective *brevis* (short).

The etymological analysis of the various medical terms from our excerpt (i.e. “Chapter 5: Atlas of Surface Anatomy and Joint Motion”, in *IFSSH Scientific Committee Reports*, <http://www.ifssh.info/TerminologyOfHandSurgery.html>) reveals that the medical language a

great diversity of terms with root words, combining forms, suffixes, prefixes and abbreviations, but also hybrid terms, which are a mixture of Greek and Latin medical terms. From the examples mentioned above, one can distinguish the following word roots: *carp* (e.g. carpometacarpal; wrist bones), *cor* (e.g. coronoid; pupil), *dors* (e.g. dorsiflexion; back of the body), *humer* (e.g. humerus; upper arm bone), *phalang* (e.g. phalanx; finger or toe bone), *radi* (e.g. radial, radius; lower arm bone), *uln* (e.g. ulnar, ulna; lower arm bone). By definition, a word root represents the base of a term and it includes its primary meaning (Dobrić, 2013). Moreover, a combining form signifies the combination of a word root with a vowel, which is usually an *o*, but it can also be an *i*. For instance, *carp/o* (wrist bones; e.g. carpometacarpal), *humer/o* (upper arm bone; e.g. humeroulnar), *metacarp/o* (the part of a hand or forelimb; e.g. metacarpophalangeal), *radi/o* (lower arm bone; e.g. radioulnar).

The suffixes are known as the endings of a word that changes the meaning of it. We were able to distinguish the following types of suffixes: noun suffixes: – *ion* (denotes action or condition; *adduct-ion*, *avuls-ion*, *circumduct-ion*, *hyperflex-ion*, *hyperextens-ion*), – *sis* (condition of, followed by the vowels *e*; e.g. *sep-sis*), – *y* (condition of; *laxit-y*); adjective suffixes: – *al* (pertaining to; *carpometacarp-al*, *digit-al*, *dist-al*, *interphalange-al*, *metacarpophalange-al*, *proxim-al*, *radi-al*, *transmetacarp-al*, *triphange-al*), – *ar* (pertaining to; *humerouln-ar*, *palm-ar*, *radiouln-ar*, *uln-ar*), – *oid* (pertaining to, resembling; *coron-oid*); plural suffixes, when a word changes its form from singular to plural (*phalanx* becomes *phalanges* in the plural), – *um* (plural ending *a*; *trapeziu-um* – *trapezi-a*; *perioste-um* – *perioste-a*), – *on* (plural ending *a*; *tend-on* – *tend-a*), – *us* (plural ending *ii*; *humer-us* – *humer-i*).

As far as prefixes are concerned, they represent the word elements attached to the beginning of a word or root word. There are also various types of prefixes, such as prefixes for position: *ex-* (away from, outside; e.g. extensor, extension, extremity), *pro-* (before; e.g. proximal); prefixes for numbers: *tri-* (three; e.g. triphalangeal); prefixes for direction: *trans-* (through, across, beyond; e.g. transmetacarpal), *meta-* (after, beyond, change; e.g. metacarpophalangeal), *intra-* (within; e.g. intraphalangeal); prefixes for degree *hyper-* (abnormally high, excess; e.g. hyperextension, hyperflexion, hyperlaxity), *hypo-* (under, below; e.g. hypothenar); prefixes for size and comparison: *ortho-* (straight, correct, upright; orthopaedic).

Therefore, the issues discussed above reveal the fact that English medical language, as a scientific language, has developed a series of linguistic phenomena that managed to corrupt the language by bringing a loss of precision and clarity in the message. This constitutes one of the most important difficulties that hinder medical training and research (Rosendo, 2008). In order to avoid confusion when exact terms are not employed, but also for communication purposes, the reader or the translator of such specialized medical texts should have some basic medical knowledge, but he/she should also use Latin and Greek dictionaries (or have basic Latin and/or Greek knowledge).

4. Conclusion

English has become the international language for various fields, such as medicine, science, mass-media, where the articles must be written specifically in English in order to be published and read by others, but is also used as a spoken language at conferences, meetings. This way English is considered to be lingua franca, universal language, auxiliary language (Rosendo, 2008). Moreover, one can notice the fact that Latin is still present in certain medical terms, such as *flexor digitorum profundus*, *flexor digitorum superficialis*, *flexor pollicis longus and brevis*, *extensor pollicis longus and brevis* and many others.

The etymological analysis presented in this paper, reveals the Greek and Latin origin of the medical terminology used in the text, as well as the importance of the role that English played and continues to play in the field of medicine. With regard to the translation of the medical corpus, we have encountered certain difficulties in properly translating the medical terms. In order to clarify the meaning of these medical terms, we used several the English and medical dictionaries, such as *Cambridge Dictionary* (online), *Oxford Dictionary* (online), *Merriam-Webster's Learner's Dictionary* (online), *Latin Dictionary – Where Latin Meets English* (online), *Oxford Concise Medical Dictionary*. This emphasizes the fact that, sometimes, in order to master certain words belonging to the English medical terminology, especially when it comes about the translation of medical texts, one should have some knowledge of basic Latin.

Nowadays, English is present in almost every aspect of our lives, it became a communication mean in exchanging thoughts and ideas worldwide, in every field, such as medicine, mass media, politics, economics, technology, the Internet etc. Thus, due to its important role as an international language, English has become a vehicle of communication for medical scientists, researchers, doctors, people who participate in conferences, who attend different academic events or who want to publish their papers, works, and discoveries in international journals, in order to be recognized and rewarded for their effort.

BIBLIOGRAPHY:

1. Banay, G. L. (1948). "An Introduction to Medical Terminology I. Greek and Latin Derivations", in *Bulletin of the Medical Library Association*. 36(1): 1-27.
2. *Cambridge Free English Dictionary and Thesaurus*, online, <http://dictionary.cambridge.org/>, accessed on 20/08/2016
3. Cohen, B. J. and DePetris A. (2013). *Medical Terminology: An Illustrated Guide* (7th ed.). Baltimore: Lippincot Williams and Wilkins, Wolters Kluwer Health
4. Dan (Nădrag), L. (2015). "Strategies Concerning the Translation of Specialized Texts", in *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, Vol. XV, Issue 1, Ovidius University Press, pp. 269-274.
5. Dobrić, N. (2013). *Theory and practice of corpus-based semantics*, Narr Francke Attempto
6. Dzukanova, B. (2002). "A brief outline of the development of medical English". in: *Bratisl Lek Listy*; 103 (6): 223 – 227.
7. *English Oxford Living Dictionaries*, online, <https://en.oxforddictionaries.com>, accessed on 20/08/2016
8. Gyls, B. A. and Wedding, M. E. (2009). *Medical Terminology Systems* (6th Edition), F.A. Davis Co.
9. *International Federation of Societies for Surgery of the Hand*, "Chapter 5: Atlas of Surface Anatomy and Joint Motion", in *IFSSH Scientific Committee Reports*, <http://www.ifssh.info/TerminologyOfHandSurgery.html>, accessed on 20/08/2016
10. *Latin Dictionary – Where Latin Meets English*, online, <http://latindictionary.wikidot.com/adjective:par>, accessed on 20/08/2016
11. Marečková, E., František, Š., and Červený, L. (2002). "Latin as the Language of Medical Terminology: Some Remarks on Its Role and Prospects". *Swiss Medical Weekly* 132 (41-42): 581-87.
12. *Merriam-Webster's Learner's Dictionary*, online, <http://www.merriam-webster.com/medical>, accessed on 20/08/2016

13. Nădrag, L. “A Study of the Term Globalization”. In *Translation, Semiotics, Anthropology: Transferring Space and Identity across Cultures*. New York: Addleton Academic Publishers, 2012, pp. 444-452
14. *Oxford Concise Medical Dictionary* (8th ed.) (2010). Oxford: Oxford University Press
15. Popescu, A. (2012). “Globalization in the Field of Legal Language: the European Legislation and the Strive towards Pan-European Legal Taxonomy”, in *Analele Universitatii “Ovidius” — Economic Sciences Series*, vol. X, nr. 1. Constanta: Ovidius University Press
16. Répás, L. (2013). *Basics of Medical Terminology. Latin and Greek Origins*. Textbook for 1st Year Students of Medicine. Litográfia Nyomda, <http://www.ilekt.med.unideb.hu/kiadvany/4latineng.pdf>, accessed on 20/08/2016
17. Rosendo, L. R. (2008). “English and Spanish Medical Languages: A Comparative Study from a Translation Point of View”, in *Trans. Revista de Traductología*, No. 12, http://www.trans.uma.es/pdf/Trans_12/t12_231-246_LRuiz.pdf
18. Schipperges H. (1988). *Die Sprache der Medizin [The language of medicine]*. Heidelberg: Ewald Fischer.
19. Vesalius, A. (2003). *The Fabric of the Human Body. An Annotated Translation of the 1543 and 1555 Editions*, D.H. Garrison and M.H. Hast eds., Northwestern University.

THE SEMIOTICS OF STAGED REALITY

Cristina Nicolae

Assist. Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: The present paper focuses on the discourse of performing arts as constructed in Alegria - Cirque du Soleil, approaching it from the perspective of a different manifestation of the self in need of recreating reality. Hence, the aspects we concentrate on are the multimodal language, the intended/conveyed meaning and the self as framed by contemporary circus performance, a complex construct used as a means of communication.

Keywords: self, conventions, signs, performer/character, spectator/reader

Umberto Eco¹ sees semiotics as either a theoretical approach to systems of signification and communication ("a metalinguistic discourse dealing with any of its objects by means of homogeneous categories"), or as "a description of those various systems insisting on their mutual differences, their specific structural properties, their idiosyncrasies - from verbal language to gestures, from visual images to body positions, from musical sounds to fashions. It shows a wide range of 'languages' ruled by different conventions and laws. It can investigate those various domains either at the elementary level of their consecutive units (such as words, color spots, physical formants of sounds, geometrical or topological shapes) or at the more complex level of texts and discourses - that is, narrative structures, figures of speech and so on." (Eco 108)

Contemporary circus performance has come to be seen as going beyond the general and rather simplistic and unfair labelling as popular entertainment, being now considered a professional art form whose multimodal discourse is ruled by various signs and conventions. "Circus is performative, making and remaking itself as it happens. Its languages are imaginative, entertaining and inventive, like other art forms, but circus dominated by bodies in action can especially manipulate cultural beliefs about nature, physicality and freedom. [...] Circus had become a formative influence on ideas of cultural spectacle by the twentieth century." (Tait 6)

Following Eco's approach, we can state that the semiotics of this discourse belonging to performing arts would bring together different systems of communication and signification that convey artistic expressions, a complex construct which makes use of a multimodal language: stage design and the use of space, costumes, makeup, lighting, music, accessories, choreography, proxemics, chronemics, kinesics and, to a certain extent, verbal communication.

Our research generally focuses on the journey of the self and its manifestations/representations in the space provided by the written discourse (i.e. the literary discourse), yet in the present article we have decided to extend the analysis to the staged

¹ <http://www.jstor.org/stable/1145112>

reality of the performing arts discourse, in our case the nouveau cirque, where semiotic engineering stands the subjective “reading” of the audience in a framed space and time, a multimodal phenomenon making use of a multimodal language, with a shift from the text/reader relationship to the performance/spectator one.

The verbal account of the written discourse, a linear narrative, is now replaced with a multimodal experience of a non-literary discourse, still telling a story, offering the literate viewer an account of the experience of the self. By means of translating the written word into a performed one, *Alegria* tells the one who “reads” its complex language about human limits and makes them fall apart, it introduces him/her into a world where the impossible becomes possible, a world which celebrates the mind and its creative power, the potent body and its ability to go beyond its weaknesses/limitations, a world where we rejoice at the very experience of life, be it reinvented or not.

Alegria is a mood, a state of mind. The themes of the show, whose name means “jubilation” in Spanish, are many. Power and the handing down of power over time, the evolution from ancient monarchies to modern democracies, old age, youth - it is against this backdrop that the characters of *Alegria* play out their lives. Kings' fools, minstrels, beggars, old aristocrats and children make up its universe, along with the clowns, who alone are able to resist the passing of time and the social transformations that accompany it.²

Indeed, *Alegria* is a state of mind, and the above quotation indicates a certain reading of the performance, yet the lens we are looking through zooms in on a two-sided microcosm, with an emphasis on the latter approach. On the one hand, it is the outside world we see reflected in this circus performance, with its colorful array of dynamic characters populating it, bringing to mind Shakespeare’s “All the world’s a stage, /And all the men and women merely players” (*As You Like It*, Act II, Scene VII). On the other hand, this miniature world is brought to its core and allows a different reading, a different level of de-codification - it stands for the world within, for the self and its challenges. Hence, in our understanding, individual performances are but different representations of the self, each bringing into the foreground a new perspective on body and mind, a reality brought to life in this space of the creative mind which, if only for some moments, annihilates the burdening reality the audience might bring with them, offers them a means of escapism and of enjoying the aesthetics of life. All these differently-mirrored experiences of the self can be understood as eventually converging into the very image of the self, a multifaceted, dynamic, complex one.

The various challenges the self is presented with are perceived as such at a deeper level that decodes certain symbols and signs of the circus language, also making use of analogies that the audience establish between what they see on the circus stage and the knowledge that they bring with them. Taking it all back to a more simplified level, the challenges are mere acts meant to entertain and awe the audience. On referring to the discourse of a circus act, Bouissac (47) emphasizes the fact that it is structured as a narrative centering around a hero and it is performed “within a cluster of verbal, musical, and visual modifiers” (95). He also furthers the idea that these acts create “the context for a challenge and stage the required moves in the real time and space of the ring” while the hero of this narrative “confronts a succession of tests and eventually succeeds in overcoming an extreme challenge to conclude the act” (47).

² <http://www.warm1013.com/calendar/events/?com=detail&eID=880>

As to the coherence and cohesion of such a complex discourse that weaves together performers, acts, audience's expectations and everything that is brought on the stage, displayed and/or performed, there are some unifying devices which help in building the narrative and facilitate the transition from one act to another, thus making the structure hold and convey meaning as a whole.

These recurring patterns open interesting perspectives regarding the semantic relationships which hold together the diverse acts in a circus program to form a consistent system of represented actions [...] The abstract definition of a circus act as the completion of a series of actions which consist of implementing successive plans does not take into consideration that these actions are not simply performed but are staged as being easy, difficult, dangerous, or even insane with respect to normal standards. These perceived qualities which determine the emotional impact of circus acts on their audience can be made formally explicit through modal categories organized according to a single semiological grid. (Bouissac 94)

In *Alegria*, these unifying devices can be recognized in the repetitive use of some objects (for example, the mirrorless frame) or in the repetitive occurrence of some stage characters, such as the clowns, Tamir, the Old Birds, Monsieur Fleur (the ringmaster), the White Singer - the storyteller voicing the world around her as she witnesses it. Without these narrative bridges or facilitators, if we may call them so, the resulting image would be that of a postmodern fragmented self, lacking coherence while longing for it. Yet, the performance holds meaning while making use not only of all these devices that offer narrative cohesion and coherence, but also of the audience's ability to decode the signs, symbols, conventions, to attach meaning to forms, movements, acts with different degrees of semantic complexity.

In *Awakening the Performing Body*, Jade Rosina McCutcheon (26-27) employs what she calls the "transactions" between the actors and the audience, viewed in terms of "a sense of an *otherness* within us all which is connected through the act of theatre inside *the shared space*." (our emphasis). She goes on by stating that "'Otherness' brings with it a concept of another part of us, an inner part, unknown and known, recognizable intuitively and through the senses, a metaphysical attachment to the known self." As part of the performing arts, the contemporary circus *mise-en-scène* involves "actors"/performers and an audience as well, therefore we extend McCutcheon's view and apply it here: these transactions rooted in a sense of otherness do serve as a unifying device that implies active participation on the part of the spectators who might recognize some inner part mirrored in the stories unfolding right before their eyes.

The reading/comprehension of this circus performance is not a passive process, but an active one demanding cognitive and emotional participation on the part of the spectators, inviting them along a narrative path and making them part of the story (spectators invited on the stage, the White Singer walking among them and interacting with them, spectators being part of Slava's snowstorm etc.). All these emphasize the very idea of a story made up of subsidiary stories, of a multifaceted self made up of different choices, experiences, outcomes, longings, wish to transgress boundaries, etc. It is with this view that we bring into the foreground Tait's assertion that Cirque du Soleil "presents a very exciting visual spectacle, but as a whole entity rather than selectively dispersed within particular acts." (131)

In relating the theme(s) to the audience, *Alegria* does not rely on a spoken discourse, the stories are not orally verbalized, but performed – except the White Singer, who echoes them in sound. From the perspective of the semiotics of this staged reality, the performers

need to be viewed as semiotic devices making use of visual and auditory signs and conventions, employing a wide range of morphological elements, as previously mentioned. The analysis of these signs and conventions that occur in the performance space and discourse is structured according to a model of semiotic analysis which de Toro discusses in his book and which furthers the following classification:

- conventions: general, particular, unique (De Marinis qtd. in de Toro 55)
- signs (the triadic sign): the icon, the index, the symbol (Peirce qtd. in de Toro 73)

On discussing conventions (55-57), de Toro takes account of the components they are defined by, namely the code, the learning process/codification and knowledge/decodification and emphasizes the fact that accurate knowledge/decodification acknowledges (cultural) changes of codes across time and space. General conventions differentiate between the world outside the performance space and the one within it, with an emphasis on the audience's awareness of this distinction; they are common to all performance and production arts. In our case, particular conventions are narrowed down to circus performance and space, including "the circus ring, the ringmaster, and the clown. These are signs of the circus style and there is either an expectation for them to exist in this genre, or a prior knowledge of their association in this specific artistic forum."³ Unique conventions refer to a given performance and can be decoded only through that particular context, yet as Skidmore states, "a unique convention cannot be understood in and of itself, but only through its relationship with other signs, which surround it in the circus ring."⁴

Using de Toro's analysis of signs (icon, index, symbol; 73-86), Skydmore employs the clown nose as an example: as an icon, it stands for a real nose; as an index, it identifies the one wearing it as a clown; as a symbol, it evokes humour - the one wearing it is considered a comedian. The other example that Skydmore gives is Monsieur Fleur in *Alegria*, whose reading depends on the context built with the help of the morphological elements on stage and prior knowledge/experience of the archetype of ringmaster in the traditional circus. The staff Fleur carries in his hand and makes use of in order to draw the audience's attention stands for either a sceptre or a bauble; hence, as an index, it identifies Monsieur Fleur as either a jester or a person of authority, in the latter case symbolizing power. His sceptre is interpreted as either a sign of authority or of pseudo authority.

The rope ladder in this circus act is both a particular convention and a unique one: as a particular convention, it represents the trapeze ladder used by acrobats, but it becomes a unique convention when used in the snowstorm act, where it stands for a train track (a metaphor for one's life path) taking the train/traveler in a journey of the self. The clown's incomplete makeup is a unique convention, too – it is representative for the mask-and-mirror approach, hiding the self and also mirroring not only it, but also the audience, who might recognize themselves in this drama of a broken heart.

The masks of the Old Birds in *Alegria* represent a unique convention, carrying the meaning of faded youth and beauty, the former selves they long for while being stuck with a deformed body and an uglified face. The mirror frame they bring on the stage may be regarded as an extension of their emptiness, but also as a threshold between the world of the

³ Skidmore, James. "Crossing Borders: The Multimodal Language of Cirque du Soleil"

<http://www.semioticon.com/virtuals/talks/skidmore.htm>

⁴ Skidmore, James. "Crossing Borders: The Multimodal Language of Cirque du Soleil"
<http://www.semioticon.com/virtuals/talks/skidmore.htm>

real and the world of the imaginary. At the beginning of the performance, as well as towards the end of it, the characters/performers step through this mirrorless frame as if they were coming out of the pages of a book, brought to life by the reader's/audience's desire to listen to stories, to witness the impossible made possible. Once the story is told, the enactors of this magical realist discourse step back through the frame, returning to their world of imagined adventures - their beautiful journey of the self is one of the creative mind.

BIBLIOGRAPHY:

- Bouissac, Paul (2012) *Circus as Multimodal Discourse. Performance, Meaning and Ritual*. Bloosburry Academic
- De Toro, Fernando (1995) *Theatre Semiotics. Text and Staging in Modern Theatre*. Toronto: University of Toronto Press
- Eco, Umberto. "Semiotics of Theatrical Performance". *The Drama Review: TDR*. Vol. 21, No. 1, Theatre and Social Action Issue, pp. 107-117
<http://mercaba.org/SANLUIS/Filosofia/autores/Contempor%C3%A1nea/Eco/Semiotics%20of%20Theatrical%20Performance.pdf>
<http://www.jstor.org/stable/1145112>
- McCutcheon, J.R. (2008) *Awakening the Performing Body*. New York: Rodopi
- Skidmore, James. "Crossing Borders: The Multimodal Language of Cirque du Soleil"
<http://www.semioticon.com/virtuals/talks/skidmore.htm>
- Tait, Peta. Circus Bodies (2005) *Cultural Identity in Aerial Performance*. Routledge Taylor & Francis Group
<http://www.cirquedusoleil.com/en/shows/alegria/show/about.aspx>

Performance:

Alegria. Dir. Franco Dragone

SPORTING LANGUAGE AND THE INFLUENCE OF MASS MEDIA

Mihaela Hriban

Assist. Prof., PhD, "Vasile Alecsandri" Bacău

Abstract: Our purpose is to reveal the manner in which sporting language is going to influence our Romanian lexis. Generally speaking, sporting language is full of words and structures that have English etymology. We try to bring into focus how these English words that are, actually, used in sporting domain, are going to influence our Romanian lexis and its levels: phonetic, morphological, semantic, stylistic and syntactical one.

Keywords: English words/structures, borrowings, influence, Anglicisms, sporting language.

Problemele limbii literare au stat, în ultima perioadă de timp, mai accentuat ca orișicând, în atenția exegeților români. Aceștia au adus și încă aduc contribuții semnificative la identificarea și la explicarea atât a fenomenelor, cât și a aspectelor lingvistice. Drept urmare a eforturilor specialiștilor, auditoriul devine din ce în ce mai interesat de expresiile, structurile și construcțiile sintactice, morfologice, lexico-semantice și fonetice, specifice distinctelor domenii de activitate. Astfel, în planul comunicării interumane, prin intermediul limbajului specializat fiecărui domeniu de activitate, oamenii reușesc să comunice eficient, având ca reper subiectul destinat actului comunicării.

În această comunicare, ne propunem să ne concentrăm atenția asupra *domeniului sportiv* și să încercăm să surprindem anumite particularități adecvate limbajului sportiv, realizând și unele observații asupra acestor fapte de limbă.

Caracteristic omului modern, *sportul* a căpătat o anumită individualitate începând cu secolul al XIX-lea, când acesta pătrunde mai accentuat în viața socială și solicită, în egală măsură, atât pe cei care-l practică, cât și pe cei care-l privesc, adresându-se ambelor categorii, ca orice formă de activitate umană. *Sportul* a avut nevoie de modalități de exprimare și de adresare proprii și, astfel, asistăm la procesul de constituire a *terminologiei sportive*. Despre această *terminologie sportivă* a început să se vorbească din momentul în care *jocurile sportive* au început să devină activități sistematice, desfășurate pe baza respectării și a stabilirii anumitor reguli de joc aplicabile și valabile tuturor participanților la desfășurarea jocului sportiv, moment reprezentat la noi odată cu desfășurarea Jocurilor Olimpice de la München¹, dar și, actualmente, odată cu organizarea și cu desfășurarea Jocurilor Olimpice de la Rio, din vara acestui an, și anume: 2016.

Scopul lucrării actuale este acela de a surprinde câteva particularități lingvistice specifice limbajului sportiv din *presa* de specialitate odată cu desfășurarea Jocurilor Olimpice de la München.

¹ „A XX-a ediție a *Jocurilor Olimpice* s-a desfășurat la München, în Germania de Vest, în perioada 26 august – 11 septembrie 1972. München a câștigat dreptul de a organiza jocurile olimpice în iulie 1966 în detrimentul orașelor Detroit, Madrid și Montreal. A fost a doua oară când *Jocurile Olimpice* s-au desfășurat în Germania, după Olimpiada din 1936 de la Berlin. Au participat 121 de țări și 7124 de sportivi”, printre care s-au numărat și sportivi români. (cf. https://ro.wikipedia.org/wiki/Jocurile_Olimpice_de_var%C4%83_din_1972).

Consemnăm faptul că, în *limbajul sportiv*, sunt utilizate anumite *particularități proprii de limbaj*, bine definite, având o structură și o individualitate specifice.

Atât lucrările de specialitate în domeniul lingvisticii, cât și materialele oferite de *media sportivă* au abordat *limbajul sportiv*, iar acesta este destinat atenției cititorilor, prin evidențierea unor aspecte lexicale terminologice, cât și a diverselor probleme strict legate de sintaxa limbii române. Prin urmare, putem observa faptul că *sintaxa* conferă limbajului sportiv trăsături și particularități caracteristice. În abordările următoare, scopul nostru este acela de a surprinde o parte din trăsăturile sintactice și stilistice ale limbajului sportiv, fiind convingși de faptul că acestea îl definesc, poate, în aceeași măsură, ca și lexicul.

Punctăm faptul că o parte din particularitățile lingvistice observate de noi în *media* sunt proprii limbajului sportiv și îl individualizează, iar o altă parte sunt particularități comune *limbajului publicistic* și pe care *limbajul sportiv* le folosește într-o manieră creatoare pentru necesitățile lingvistice proprii. Specificăm faptul că identificăm și „greșeli” sintactice determinate de caracterul mai puțin îngrijit al acestui limbaj. Astfel, ne vom focaliza atenția asupra unor probleme specifice construcțiilor sintactice în care identificăm *substantivul*, *adjectivul*, *verbul* și, de asemenea, dorim să realizăm câteva observații asupra unor expresii ce aparțin în exclusivitate limbajului sportiv, o parte dintre acestea conturându-i caracterul de tehnicitate.

Referitor la relațiile sintactice în care identificăm *substantivul* și determinantul său, *atributul*, observăm în limbajul sportiv distincte construcții, reprezentate doar printr-unul din termeni, celălalt se subînțelege. În situația construcțiilor reprezentate doar prin *determinat*, distingem două situații:

- 1) construcții în care termenul elidat sau subînțeles ar fi trebuit să fie în genitiv;
- 2) construcții în care termenul subînțeles ar fi trebuit să fie în acuzativ cu prepoziție.

Astfel, în primul caz, majoritatea substantivelor sunt de proveniență verbală.

d.e.1 „Preluarea [mingii] din plasă este un element care contribuie la mărirea spectaculozității jocului”².

d.e.2 „Respingerea [mingii] este determinată și de viteza cu care mingea lovește plasa”³.

d.e.3 „Executarea diferitelor pase [ale mingii] cu ajutorul cărora să se poată surprinde adversarul...”⁴.

d.e.4 „Smith a jucat... ca la carte, cu servicii [ale mingii] foarte bune...”⁵.

Construcțiile cu determinantul prepozițional se întâlnesc mai rar, ca de exemplu:

d.e.5 „După cum se știe meciul s-a încheiat la egalitate [de puncte] (2-2)...”⁶.

Puțin aparte este construcția din exemplul următor:

d.e.6 „...convingerea că lordul Killanin va aduce un dezgheț în materie [de sport], pentru ca marile talente sportive...”⁷; observăm o situație în care *determinatul* îndeplinește chiar rolul unei locuțiuni, și anume: „cu privire la”.

² N. Murafa, *Curs de volei*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1963, p. 84.

³ Idem, *Curs...* op. cit., p. 87.

⁴ Idem, *Curs...* op. cit., p.53.

⁵ „Sportul”, august-septembrie 1972, nr. 7205, p.1, col. 4, ziar ce a relatat, detaliat, desfășurarea Jocurilor Olimpice de la München.

⁶ „Sportul”, 1972, nr. 7161, p. 2, col. 1.

⁷ „Sportul”, 1972, nr. 7163, p. 1, col. 1.

Identificăm și construcții reprezentate prin *determinant prepozițional elidat*, majoritatea substantivelor sunt create în interiorul limbajului sportiv, acestea fiind constituite inițial printr-o adjectivare a obiectului:

d.e.7 „Compartimentul defensiv al [echipei] alb-roșilor a luptat cu dârzenie...”⁸.

d.e.8 „Prin tuș a învins [jucătorul la categoria] până Petre Coman...”⁹.

d.e.9 „Sătmăreanu a fost mai bun decât [jucătorul] stelistul Sătmăreanu...”¹⁰ ș.a.m.d.

Sunt identificabile și situații în care adjectivul ia locul *determinantului* specific, substantivându-se:

d.e.10 „... a făcut două [meciuri] *nule* cu Baeyern-ul lui Müller...”¹¹.

d.e.11 „victoria [echipei] *reprezentativei* Cehoslovaciei”¹²....

d.e.12 „...ciocnirea [echipelor] *rivalelor* din atâtea campionate”¹³.

d.e.13 „La [stilul] «împins» a reușit 97,5 kg, la [stilul] «smuls» 90 kg, iar la [stilul] «aruncat» 117,5 kg” etc.

În limbajul sportiv, observăm modificări și în ceea ce privește relațiile din interiorul grupului verbal. O situație foarte frecventă o constituie utilizarea fără complement direct a unui verb al cărui regim presupune, într-o manieră evidentă, prezența *determinantului* în acuzativ, și anume:

d.e.14 „Și în minutul 65 oaspeții *egalează*: Kafka *trimite* lung lui Florea”¹⁴.

d.e.15 „Plasa *respinge* și în funcție de unghiul sub care vine mingea”¹⁵.

d.e.16 „Celebrul motociclist italian Giacomo Agostini *a terminat* învingător în două probe...”¹⁶.

Constatăm, în mod elocvent, o vizibilă legătură între morfologia limbii române și sintaxa acesteia, în conformitate cu următoarele exemple extrase din sursele sportive. Astfel, verbele *a egala*, *a trimite*, *a respinge*, *a termina* sunt verbe tranzitive care solicită, în mod obligatoriu, exprimarea complementului obiect direct (*egalează scorul*, *trimite mingea*, *respinge mingea*, *termină întrecerea – jocul*).

Câteodată, în planul frazei, identificăm obiectul care ar putea constitui *determinantul* unuia sau altuia din verbele tranzitive utilizate drept intransitive, dar acesta devine component al altei propoziții, existând chiar posibilitatea unei relații cu *determinatul* printr-o reluare, adică:

d.e.17 „La scorul de 0-2, Zamfirescu a avut o *ocazie* bună, dar *a ratat*, iar la situația de 2-3 în repriza a treia, V. Rus *a înscris*, dar arbitrul olandez Goose a anulat golul”¹⁷.

Cu *determinantul* reluat, textul ar fi arătat astfel:

d.e.18 „La scorul de 0-2, Zamfirescu a avut o ocazie bună, dar *a ratat-o*, iar la situația de 2-3 în repriza a treia, V. Rus *a înscris golul*, dar arbitrul olandez Goose *l-a anulat*”.

În situația celui de-al doilea verb din text, se constată chiar o schimbare de topică impusă de *determinant*.

⁸ „Sportul”, nr. 7440, p. 3, col. 2.

⁹ „Sportul”, nr. 7159, p. 4, col. 5.

¹⁰ „Sportul”. nr. 7381, p. 3, col. 6.

¹¹ „Sportul”, nr. 22, p. 8, col. 1.

¹² „Sportul”, nr. 7163, p. 3, col. 6.

¹³ „Sportul”, nr. 7440, p. 3, col. 1.

¹⁴ „Sportul”, nr. 7381, p. 3, col. 4.

¹⁵ N. Murafa, *Curs...op. cit.*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1963, p. 87.

¹⁶ „Sportul” nr. 7163, p. 3, col. 6.

¹⁷ „Sportul” nr. 7160, p. 4, col. 7.”

Din punct de vedere lexical, observăm existența a numeroase unități ce au etimon englez sau francez, dar este evidentă, de asemenea, și *etimologia multiplă*, în sensul că unele unități lexicale au etimologie atât englezească, cât și franțuzească sau germană.

Spre exemplu, unitățile lexicale **scorul**, **golul** se încadrează din punct de vedere acustico-grafic sistemului limbii române, însă, în conformitate cu dicționarele de specialitate¹⁸, se precizează faptul că acestea ar avea etimologie multiplă:

- **scor**, **-uri** *n.* „rezultat, exprimat în puncte câștigate și pierdute într-o competiție sportivă, care reflectă raportul de forțe dintre doi concurenți sau două echipe”. (< fr., engl. *score*), [cf. **NODEX: 2002**].

- **gol**, **-uri**, *s. n.* „punct marcat în unele sporturi prin introducerea mingii în poarta adversă”. (< engl. *goal*), [cf. **MDN: 2000**].

Un *procedeu sintactic* la care apelează destul de frecvent *limbajul sportiv* este *calchierea*. „Traducerea” sensurilor cuvintelor străine în forme românești reprezintă o caracteristică elocventă care deosebește *limbajul sportiv* de celelalte stiluri funcționale ale limbii române, în special de stilul științific. Astfel, *calchierea* devine un procedeu consacrat în lucrările ce abordează o tematică sportivă. Acest procedeu extern de îmbogățire a lexicului limbii române a acționat, cu predilecție, asupra terminologiei sportive, modelul străin fiind, mai în toate situațiile, limba franceză:

- d.e. rom. **fugar** (*ciclism*) < fr. *fuyard*;
- d.e. rom. **grămadă** (*rugby*) < fr. *mêlée*;
- d.e. rom. **lumânare** (*șut înalt la fotbal*) < fr. *chandelle*;
- d.e. rom. **zid** (*fotbal*) < fr. *mur* și, mai rar, din limba engleză (*coș*, *muscă*, *pană*) etc.

Locuțiunile și expresiile verbale sunt calchiate atât după limba franceză, cât și după limba engleză. Prin urmare, oferim câteva exemple concludente afirmațiilor noastre:

- d.e. **a fi într-o pasă rea** după fr. *être dans une mauvaise passe*;
- d.e. **în materie de** după fr. *en matière de*;
- d.e. **a pune în valoare** după fr. *mettre en valeur*;
- d.e. **a bate în retragere** după fr. *battre en retraite*;
- d.e. **a acoperi distanța** după engl. *to cover the distance*;
- d.e. **a dispune de** după engl. *to dispose of*;
- d.e. **scor restrâns** după engl. *a close score*;
- d.e. **a deschide scorul** după engl. *to open the score* etc.

Analizând particularitățile prezentate mai sus (vezi *supra*) observăm că acestea aparțin în exclusivitate *limbajului sportiv* și constituie trăsături specifice ale lui, sunt cunoscute și utilizate de un cerc larg de vorbitori întrând, astfel, în vorbirea curentă, iar, câteodată, aceste unități și structuri folosite în limbajul sportiv pot avea, în anumite contexte, chiar o valoare stilistică¹⁹.

¹⁸ Să se vadă, în acest sens, dicționarele consultate în cadrul bibliografiei menționate.

¹⁹ Să se vadă, Mihaela Hriban, *Limbajul sportiv în presa de specialitate* în „Studii și cercetări științifice” (Seria Filologie), nr. 35, Bacău, Editura „Alma Mater”, 2016, p. 43-48.

BIBLIOGRAPHY:

A. DICȚIONARE DE SPECIALITATE

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM₂)* Ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura „Univers Enciclopedic”, 2005
Hornby, S., A., *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English (OALD)*, Sixth Edition, United Kingdom, Oxford University Press, 2000
Marcu, Florin, *Dicționar actualizat de neologisme (DAN)*, București, Editura „SAECULUM I. O.”, 2013
Marcu, Florin, *Marele dicționar de neologisme (MDN)*, București, Editura „SAECULUM I. O.”, 2008
Oprea, Ioan; Pamfil, Gabriela-Carmen; Rodica, Radu; Zăstroiu Victoria, *Noul dicționar universal al limbii române (NDULR)*, București, Editura „Litera Internațional”, 2006
Vranceanu-Bidu, Angela; Călărașu, Cristina; Ruxăndoiu-Ionescu, Liliana; Mancaș, Mihaela; Dindelegan Pană Gabriela, *Dicționar de științe ale limbii (DȘL)*, București, Editura „Nemira”, 2001

B. LUCRĂRI, ARTICOLE, PUBLICAȚII DE LIMBĂ

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, *Gramatica limbii române (GALR)*, vol. I-II, **Cuvântul/Enunțul**, București, Editura Academiei Române, 2005
Hriban, Mihaela, *Abordări lexematice engleze în limba română*, Iași, Editura „Pim”, 2011
Hriban Mihaela, *Limba română. Limba engleză. Privire comparativă*, Iași, Editura „Pim”, 2015
Hriban Mihaela, *Limbajul sportiv în presa de specialitate* în „Studii și cercetări științifice” (Seria Filologie), nr. 35, Bacău, Editura „Alma Mater”, 2016, p. 43-48.

C. IZVOARE

- N. Murafa, *Curs de volei*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1963
- ziarul „Sportul”, 1972, – abordare din diverse numere apărute în anul 1972 (vezi *supra* referințele notelor de la subsolul fiecărei pagini)

<http://bravonet.ro>
<http://dictionar.netflash.ro/>
<http://hallo.ro>
<https://dexonline.ro/definitie/%20gol%20>
<https://dexonline.ro/definitie/scor>
<https://ro.wikipedia.org>

D. ABREVIERI

cf. – confer;
col. – coloana;
d.e. – de exemplu;
engl. – englez;

fr. – francez;
infra – dedesubt, mai jos (în notația bibliografică)
p. – pagina;
s.n. – substantiv neutru;
supra – deasupra, mai sus (în notația bibliografică);

STANDARDIZATION OF AUDIOVISUAL TRANSLATION

Mădălina Pantea

Assist. Lecturer, PhD, University of Oradea

Abstract: The audiovisual translation industries across the European Union appear to be similarly organized. This paper refers to the standardization of the audiovisual translation as there are only a small number of translators working on a large number of projects which means that the translational choices visible in the target texts are of idiosyncratic nature and may fail to reflect generic translation strategies and techniques. So, it is necessary to ensure that translations reflect certain general patterns rather than merely the choices of a small group of individuals.

Keywords: standardization, translation, audiovisual, research, choice, patterns

There has been a development and redefinition of the translation studies in the 21st century and the category of audiovisual translation is a clear example of all these positive changes. Academic recognition has been achieved only in the past decades¹ and has gained constant and dynamic development.

New concepts such as automatic translation and computer technology have led to the appearance of many computer-assisted translation tools to help the translators gain time and cover a larger amount of work.

The Starting point of this paper is that translation is no longer defined as an operation on texts in the traditional way: "a text is not a vessel into which meanings are poured for transmission to others, but a structure by which meanings are produced within a cultural context".² Texts have become digitized, evolving to hypertext if we refer to form. Filmic messages are referred to as texts, audiovisual ones.³

If the purpose of literary translations is to provide access for the readership to the language of the original, then the aim of the audiovisual translation is to permit general access to the art of the movies. Its role in mass communication is even more important.

The changes of interest within this new emerged inter-discipline have been called turns.⁴ There has been a pragmatic one in linguistics and translation in the 1970s, then a cultural one in the 1980s, a gender-based one and then the "technological turn", the "iconic" one where verbal signs interact with pictorial icons, the "empirical" turn focusing on the practice of translating and finally the "audiovisual" turn in translation studies.⁵

¹ L. Venuti (ed) – *The Translation Studies Reader*, London, 2000

² I. Bertrand and P. Hughes – *Media Research Methods. Audiences, Institutions, Texts.*, Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2005, pg. 173

³ Z. Pettit – *The Audio-visual text: subtitling and dubbing different genres*, Meta, vol. 49, no. 1, 2004, pg. 25-38

⁴ M. Snell-Hornby - *The Turns of Translation Studies*, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing House, 2006

⁵ Id ibidem

The number of publications related to audiovisual translation is numerous. Whitman-Linsen's opinion is that "as far as the impact is concerned, there is no question that the exposure of dubbed films to the public far outstrips that of the translated material".⁶ As audiovisual translation studies appeared as a discipline, adequate methodological tools are needed. The link between this discipline and technology, global economy and industry is clear: "the very concept of 'mass' media is changing; technology is now allowing masses to be broken down into smaller groups and products are tailor-made to the expectations and the needs of defined sub-groups."⁷

The audiovisual translation industries across the European Union appear to be similarly organized: about 60% of the audiovisual translators have a degree in languages, 10% of them have some form of translation education and only 5% have been trained in this profession. 90% are based in the capitals, while the remaining 10% work in other towns. Half of the respondents were trained by their employer, and almost half (42%) received no training at all. The survey presents a market focusing around the Romanian capital, made up of talented people who learnt the tricks by just doing it.⁸

A small number of translators working on a large number of projects means that the choices they have to make in the target texts might reflect generic translation strategies and techniques. That is why it is important to ensure that translations should reflect certain general patterns rather than the choices of a small group of individuals. That is why researchers are trying to come up with regularities and numerous projects have been devoted to standards in professional audiovisual translation, in particular subtitling. One to be mentioned is that of Arnaiz Uzquiza (2010) named SUBSORDIG the objective of which is to establish a set of standards for subtitling for the deaf on digital television.⁹

Some studies refer to standards or, in fact, their total lack, in amateur subtitling. The reason why the audiovisual material is the target of the amateur translators is firstly the dissatisfaction of the viewers with the official translations¹⁰ and also the fact that the official foreign versions may be later released and fans are eager to be the first to produce a translation. The fact that the material is easily found led to a growing number of amateur translations. With respect to the process rather than the product, the main distinction between amateur and professional subtitling is that the former tends to be produced on the basis of what the translator can hear rather than the actual transcript. There are also ethical and legal issues linked to amateur subtitling (the discussion of copyright and its interpretation). The main defense lies in the issue of accessibility and the fact that amateur subtitles are produced as a form of hobby rather than a profiting business. The role of technology in audiovisual transfer has allowed all this activity. It is a domain where academia meets industry and the gap between translation theory and practice is filled. There is professional subtitle software like Swift Create, EZTitles, Spot, Titlevision, Isis or Subtitle Workshop whose functionality includes compatibility with multiple file formats, video synchronization, adjusting the

⁶ C. Whitman – Linsen – *Through the Dubbing Glass. The synchronization of American Motion Pictures into German, French and Spanish*, Frankfurt am Main, Peter Lang Publishing House, 1992, pg. 10

⁷ J. Neves – Interlingual subtitling for the deaf and hard-of-hearing, In: Diaz-Cintas and Anderman (eds.), *Audio-Visual Translation: Language Transfer on Screen*, Basingstoke, Palgrave Macmillan Publishing House, 2009, pg. 151-169

⁸ Source: presentation at Seminars in Anglophone Studies, Oradea, 17th May, 2015

⁹ Matamala et al. – *Listening to Subtitles: Subtitles for the Deaf and Hard of Hearing*, Bern, Peter Lang, 2010, pg.12

¹⁰ A. M. Nornes – *For an Abusive Subtitling*, Film Quarterly no. 52 (3), 1999, pg 17

subtitles to the number of frames per second etc. Genuine subtitling software makes it possible to deliver consistent, complete products and the subtitler does not have to use several different tools for subtitling, spotting, burning etc.

Besides the use of technology, there are a few other aspects to consider for a form of standardization of the audiovisual translation:

1. **Intertextuality** – due to the massive expansion of computer technology and the Internet, text production, dissemination and access is easier than ever and so, intertextual references are many in all types of texts, genres, including the audiovisual material. Therefore, a translator of an audiovisual text where the line is used or adapted, has to deploy the fixed equivalent technique. Intertextuality is also used in advertising where associations play a significant role in communicating with the target audience and that is why the message is often untranslated, only implied.
2. **Cultural barriers** – Cultural untranslability is possible in any kind of translation, including the one hereby discussed upon. The notion of extralinguistic culture-bound reference that is “attempted by means of any culture-bound linguistic expression which refers to an extralinguistic entity or process, and which is assumed to have a discourse referent that is identifiable to a relevant audience as this referent is within the encyclopedic knowledge of this audience”¹¹, definition which refers to realia, cultural items that are not part of the language. To render these, Pedersen proposes a taxonomy of procedures¹²: retention, official equivalent, direct translation, omission, specification, generalization and substitution. Such procedures would function in any type of translation. In the case of the audiovisual translation, the intersemiotic redundancy is different. In the case of information overlap among the four possibilities, a subtitler may deem it unnecessary to resort to specification by way of explanation, as the intended meaning might be transparent to the audience. The preferred technique for the rendition of culture-specific items depends to a large extent on the overall strategy chosen for the translation of audiovisual material, on the mode of translation and the norms binding in the particular socio-cultural environment.
3. **Audiovisual transfer of humour** – To translate humour may become a problem and it is somewhat necessarily limited¹³. Attardo concentrates on the linguistic dimension of verbal humour, devoting little attention to other aspects, labeling humour as “competence” which is indicative of his priorities. The cognitive dimension of humour makes it difficult to translate, as cognitive structures are internalized by the speaker and provide information on how the world is organized and how to act in it.¹⁴ The principle of equivalent effect¹⁵ has been the cornerstone of translation quality assessment practically since the beginning of contemporary translation studies. The intended humorous effect of a filmic message is

¹¹ J. Pedersen – *How is Culture rendered in Subtitles?* In: MuTra 2005 – Challenges of Multidimensional Translation: Conference Proceedings, online:
http://www.euroconferences.info/proceedings/2005_Proceedings/2005_Pedersen_Jan.pdf

¹² Id ibidem

¹³ S. Attardo – *Linguistic Theories of Humor*, Berlin, de Gruyter, 1994

¹⁴ Id ibidem

¹⁵ E. A. Nida – *Towards a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating*, Leiden, E.J. Brill Publishing House, 1964

proportionally very small in comparison to the effect of the entire polysemiotic audiovisual material on the audience. Of course, wherever a successful translation is impossible due to culture-specificity etc., the technique of compensation may be used. Nevertheless, many translators try their best to render humour, disrespecting the rules of good practice. Situational comedies (sitcoms) are an interesting case, as the humour is guided by the use of the laugh track which is supposed to encourage enjoyment and the translator is challenged to achieve an equally humorous effect in translation which in some cases may be impossible.

These are only a few of the many possible problems to consider and deal with when it comes to getting to a sort of form of standardization. The overtness of subtitling and the covertness of dubbing are both dictated by the mode of delivery; dubbing replaces the original dialogue, while subtitling supplements it. The translation strategy, however, may to a certain extent be dictated by the mode of translation, but ultimately remains at the audiovisual translator's discretion.

The proposed set of Karamitroglou's pan-European subtitling standards¹⁶ has received considerable attention among theoreticians and is a good starting point, but its practical application varies from one film studio in one country to another and the criteria influencing the standards (expectations of the target audience and their processing capabilities, technical possibilities and local conventions) have continuously changed since the introduction of the model, as trends in the field are subject to change; researchers come into the discipline from a variety of backgrounds, no longer only linguistics; technological advances produce sophisticated equipment; institutions obtain funding to investigate previously unexplored areas. However, it is clear that audiovisual translation research follows the footsteps of translation research, at the same time probing new avenues.

BIBLIOGRAPHY:

- Attardo, S. – *Linguistic Theories of Humor*, Berlin, de Gruyter Publishing House, 1994
Bertrand, I. and Hughes, P. – *Media Research Methods. Audiences, Institutions, Texts.*, Basingstoke, Palgrave Macmillan, 2005
Karamitroglou, F. – 'A Proposed set of subtitling standards in Europe', *Translation Journal*, Vol.2, no. 2, 1998
Matamala, A., Orero, P., Pereira, A. – *Listening to Subtitles: Subtitles for the Deaf and Hard of Hearing*, Bern, Peter Lang, 2010, pg.11-17
Neves, J. – Interlingual subtitling for the deaf and hard-of-hearing, In: Diaz-Cintas and Anderman (eds.), *Audio-Visual Translation: Language Transfer on Screen*, Basingstoke, Palgrave Macmillan Publishing House, 2009, pg. 151-169
Nida, E. A. – *Towards a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating*, Leiden, E.J. Brill Publishing House, 1964
Nornes, A. M. – *For an Abusive Subtitling*, *Film Quarterly* no. 52 (3), 1999, pg. 17-34
Pedersen, J. – *How is Culture rendered in Subtitles?* In: MuTra 2005 – Challenges of Multidimensional Translation: Conference Proceedings, online:
http://www.euroconferences.info/proceedings/2005_Proceedings/2005_Pedersen_Jan.pdf
Pettit, Z. – *The Audio-visual text: subtitling and dubbing different genres*, *Meta*, vol. 49, no. 1, 2004, pg. 25-38

¹⁶ F. Karamitroglou – 'A Proposed set of subtitling standards in Europe', *Translation Journal*, Vol.2, no. 2, 1998

Snell-Hornby, M. - *The Turns of Translation Studies*, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing House, 2006

Venuti, L. (ed) – *The Translation Studies Reader*, London/New York, Routledge, 2000

Whitman – Linsen, C. – *Through the Dubbing Glass. The synchronization of American Motion Pictures into German, French and Spanish*, Frankfurt am Main, Peter Lang Publishing House, 1992

SOME CONSIDERATIONS REGARDING THE PHENOMENON PARONYMIC EUPHEMISMS

Oxana Chira

Assist. Prof., PhD, "Alecu Russo" State University of Bălţi, Moldova

Abstract: Play on words has a significant role in forming euphemisms, that is, lexical innovations (derailments), puns, blendings etc. The lexical innovation is a lexical phenomenon where a speaker turns deliberately an expression into a euphemism. As a consequence, the so-called paronymic euphemisms appear: „a defecta” stands for „a dezerta”, „a-şi retrage curvintele” means „a-şi retrage cuvintele false”, „a debila” is „a debita”. Pun can produce new meanings and words based on ambiguity resulting from the substitution of two formally similar words with different meanings. The obtained humorous effect, similar to that created by lexical innovations, intensifies if the semantic distance between these words is greater: executiv turns into „executat”. Of particular stylistic interest are the euphemisms formed by means of blending, a device which the speaker often resorts to in his desire to render maximum information with minimum effort: craligrafie for „scris urît”, a noun made of „caligrafie” and „cracaleţi”.

Cercetătorii au semnalat prezenţa unui fenomen în limbă care priveşte modul în care unii vorbitori reuşesc să obţină anumite efecte comice fie prin alterarea sfîrşitului unui cuvînt, fie prin înlocuirea unui cuvînt cu alt cuvînt într-un context în care cel substituit era prevăzut [Graur 1970, p. 160]. Este vorba despre deraierile lexicale ce se bazează pe asociaţii de idei sau pe unele asemănări formale.

Deraierile lexicale reprezintă un fenomen lexical realizat conştient de un vorbitor în vederea eufemizării exprimării. Drept rezultat apar aşa-zisele eufemisme paronimice: a defecta pentru „a dezerta”, a-şi retrage curvintele pentru „a-şi retrage cuvintele false”, a debila pentru „a debita”. În această categorie putem încadra substituirea unui cuvînt vulgar cu altul, chiar dacă termenii nu mai au în comun decît prima silabă sau sunet (de exemplu, *du-te în pisici*, *a trimite în Petrea Mărinescu*, *băga-mi-aş piciorul*). Aşa cum arată R. Zafiu, „unele substituiiri eufemistice sînt foarte stabile şi transparente (de exemplu, *cacao* în *a se face de cacao*)” [Zafiu 2010, p. 82]. Deraierea lexicală poate da naştere eufemismelor disfemistice, cum ar fi *pană*, *pisici*, *pui*, *picior* – termeni care, prin forma lor, nu sînt ofensivi, dar care ofensează prin atitudinea vorbitorului şi prin referentul la care trimit (organul sexual): „Directorul teatrului *îşi bagă piciorul*” (*Publika.md*, vizitat 29.06.2011, ora 23.35). Acest procedeu este deseori utilizat la crearea expresiilor blasfemice de tipul *Ce puşca mea?*; *Ce puii mei vreţi?* etc. Atît iniţiala *p*, cît şi contextul şi intonaţia garantează recuperarea sensului termenilor de către receptor. Aceeaşi iniţială *p* din lexemul „popor” este schimbat în *b*, avînd o conotaţie disfemistică, sens explorat în nuvela „Boborul” de Ioan Luca Caragiale şi reluat de presă: „Boborul se obişnuieşte foarte rapid cu traiul bun” (*Lumea*, 2010, nr. 6, p. 17).

Substituirea unui cuvînt prin altul se face, de cele mai multe ori, pe baza doar a unor asemănări formale, fără nici o legătură semantică: „Înalta Curte de *Cacao* şi *Jeleurî*” (*Academia Caţavencu*, 15-21 decembrie 2012, p. 12) care derivă din „Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie”; *Imperiul Oţoman* prin analogie cu *Imperiul Otoman*, pentru „Hoţoman”; *Doar Noi*

Avem pentru Direcția Națională Anticorupție: „Cum că DNA-ul (Doar-Noi-Avem) zicea că nenea Hrebe a comis niște nereguli” (*Academia Cațavencu*, 24-30 octombrie 2014, p. 3); *Oficiul pentru Prăduirea Consumatorului* care derivă din „Oficiul pentru Protecția Consumatorului” (*Academia Cațavencu*, 14-20 august, 2004, p. 7).

Se poate observa că, cu cât este mai mare distanța dintre sensurile cuvîntului substituit și cel creat, cu atît este mai pronunțat efectul umoristic: „Victor Ponta, în *The Plagiator*, un film cu și despre plagiat! Pe micile și marile ecrane în plină desfășurare” (*Academia Cațavencu*, 20-26 iunie 2012, p. 10). Acest exemplu conține o aluzie fină la informația din presa românească, precum că Victor Ponta și-a plagiat teza, fiind prezentat ca personajul principal din filmul *Plagiator* (o modificare a titlului bine cunoscutului film „The Gladiator”); „Într-o zi, doamna învățătoare îi spune lui Bulă: – Măi, Bulă, schimbă-ți numele pentru că, dacă schimbi prima literă, iese un cuvînt foarte urît. A doua zi: – Bulă, ți-ai schimbat numele? – Da, doamna învățătoare. Acum mă cheamă Denis!” (*Academia Cațavencu*, 4-10 mai 2012, p. 9). Din substituirea primelor litere și din aluzia învățătoarei, ne dăm bine seama că sînt camuflate doua cuvinte obscene, care desemnează organul genital masculin.

Calamburul poate produce sensuri și cuvinte noi bazate pe echivocul rezultat din substituirea a două cuvinte asemănătoare formal, cu sensuri diferite. Efectul umoristic obținut, ca și în cazul deraierilor lexicale, este cu atît mai puternic, cu cît distanța semantică dintre cuvinte este mai mare: „În PSD București se vorbește că partidul se pregătește să se distanțeze și el de Popovici, pe care din secretar *executiv* îl va transforma în ministru secretar *executat*” (*Academia Cațavencu*, 2-8 septembrie 2009, p. 9).

Derivarea eufemistică provoacă jocuri de cuvinte prin utilizarea diverșilor termeni: (*i*)*epurași* pentru pluralul diminutival al lexemului „euro”; *boi ieri* pentru „boieri”; *nume rar* pentru „numerar”; *pisicologie* pentru „psihologie”; *pidagog* pentru „pedagog”; *porcuror* pentru „procuror”; *sala de suferințe* pentru „sala de conferințe”.

Ambiguitatea realizată prin calambur este un bun exemplu de figură dependentă de contextul lingvistic: „I-am dat cep și zoaiele put, a început adică pe dos, adică pe de-a'ndoaselea, adică mai descoperim și noi cîte se fac în dosul nostru și pe dosul nostru, mai desco-pierim și noi cîte un mort ce crește pe spinarea noastră” (<http://vitalie.vovc.over-blog.com>, vizitat 12.01.2013). Alte calambururi eufemistice: *Ia-mă, doctor ...AS!*, adică „Ia-mă, doctoraș!” cu sensul de „doctor nu prea bun”; „să fii *cuminte* și cu *minte*” cu sensul „să nu fie prost”; „*maiDanii* răsculați strigă *mai dăni!*”: Maidanii răsculați din Kiev cer sa le dea rolul activ în politică; „Închideți-vă *fLeanca!*” (<http://vitalie.vovc.over-blog.com>, vizitat 23.09.2014): *fleancă* + *Leancă* (ex-prim-ministru al Republicii Moldova); „Acum ucrainenii fumează nervos *trabucuri*, dar pot folosi *BUK-uri* fără grijă” (<http://vitalie.vovc.over-blog.com>, vizitat 23.09.2014): *trabuc* + *BUK* (rachetă de mari dimensiuni); „S-a întors de la yankei cu *Fă, Inna* și ulei!” (*Kamekaze*, 1 octombrie 2014, p. 3): *Fă* + *Inna* pentru „făină” – aluzie la „a scoate din foame”.

Ortografia calamburului poate avea consecințe asupra sensului lexemului respectiv: „El pune*LINGura* pe buzele ei!”, adică „el a sărutat-o”. Este răspîndită utilizarea calamburistică a numelor proprii de persoană, devenind substitute pentru cuvinte asemănătoare: *Tolea* („s-a dus la nenea Tolea”) pentru „s-a dus la toaletă”, *vecinul Costică* pentru „WC”, *Radu* (în expresia „Radu l-a invitat”) pentru „a o rade, a fugi”, *Riga* („L-a chemat la Riga”) pentru „a rigîi, a voma”. Exemplele enumerate mai sus sînt culese din vorbirea curentă.

Fiind un fenomen dependent de contextul în care se utilizează și o formă de manifestare a funcției ludice a limbajului (a se vedea [Bidu-Vrăncanu 2005, p. 90]),

calamburul necesită uneori explicații în vederea dezambiguizării: „A rămîne este un privilegiu, adică atunci cînd rămîi nu-ți rămîne decît a *privi* cum ei umblă cu *legiul*, cum și-l aștern, acest *legiu*, sub ei, chit că e o greșeală de gen la mijloc” (<http://vitalie.vovc.over-blog.com>, vizitat 12.01.2013): *privi* + *legiu*.

Modalitatea principală de formare a ambiguității calamburistice, după cum constată majoritatea cercetătorilor, o constituie omonimia sau polisemia. Aname echivocul semantic stă la baza calamburului format prin omonimie: „Să trăiască Useleul, c-a făcut pisică *leul*!” (*Academia Cațavencu*, 4-10 august 2012, p. 9): *leu* „mamifer” și *leu* „monedă” sînt omonime și, numai după lectura articolului, devine clară ambiguitatea (fiind vorba de moneda națională care continuă drumul năvalnic spre pragul de 6 bucăți pentru un euro). Ambiguitatea poate fi generată, de asemenea, și de eufemisme ocazionale create prin polisemie: „Evoluția Cruduței în natură: de la *tiristă* la *știristă*” (*Academia Cațavencu*, 1-7 septembrie 2012, p. 9): substantivul *tiristă* din titlul articolului îmbină sensul „șoferiță de automobil TIR” și sensul „prostituată”.

Un efect stilistic deosebit îl produc eufemismele formate prin contaminare, procedeu la care apelează vorbitorul în dorința de a reda maximum de informație prin minim efort. De exemplu: „După un prostănac, adică Mircea Geoană, PSD-ul ne-a mai propus un mare exemplu de politician, adicătelea domnul Victor Ponta, care ar trebui să fie numit de acum înainte *Pontănacul*” (*Academia Cațavencu*, 14-20 iulie 2012, p. 7): eufemismul *Pontănacul* s-a format ca rezultat al contopirii cuvintelor *Ponta* și *prostănac* și exprimă atitudinea ironico-sarcastică a autorului față de persoana evocată.

Un rol important în procesul de decodare a acestor mesaje îl joacă contextul și cunoștințele extralingvistice ale cititorului. Astfel, în enunțul „La Tîrgul de Curte Bocfest, Radu Moraru îi prezintă doamnei Elena Udrea două reviste de *pupinturism*” (*Academia Cațavencu*, 9-15 iunie 2010, p. 9). Mesajul nu poate fi lesne decodificat, dacă cititorul n-ar fi la curent că în Germania se organizează anual un Tîrg de Carte numit „Buchfest” (de aici și expresia *Tîrgul de Curte Bocfest*) și că Ministrul Elena Udrea este interesată de dezvoltarea turismului în România, iar nereușitele ei în acest domeniu sînt ușor depistate în conotația sarcastică a ocazionalismului *pupinturism* (format prin analogie cu *pupincurist*, -ă „(persoană) lingușitoare, fără verticalitate”).

Un alt eufemism format prin contaminare este *țuicomicină* pentru „băutură alcoolică” (Dumitrescu, p. 59) care rezultă din două substantive: *țuică* „băutură alcoolică” și *ampicilină* „antibiotic” (ca și în cazul sinonimului *streptomicină* „coniac”). Acest eufemism poartă o notă ironică, făcîndu-se aluzie la „medicamentul țuicomicină” în limbajul comun. Un alt eufemism – *craligrafie* pentru „scris urît”, substantiv alcătuit din „caligrafie” și „cracaleți” (Butnaru 2008, p. 192). Un exemplu actual din domeniul politic este *cleptoclatură*: *cleptomanie* + *nomenclatură* pentru „persoane corupte din vîrfurile ierarhiei politice” (Volceanov, p. 69). Acest tip de contaminare este construit prin analogie cu termenii literari existenți și are caracter expresiv și glumeț.

Alterarea fonetică a unui semnificant supus interdicțiilor de limbaj are ca scop evitarea rostirii directe a acestuia și prezentarea lui sub o formă modificată, dar recognoscibilă. Tipurile cele mai frecvente de accidente fonetice (afereza, anagrama, sincopa, apocopa ș.a.) eufemizează cuvintele tabuizate prin suprimare și nu se disting prin principiile lor de funcționare. În legătură cu acest fapt A. Horak remarcă: „Afereza, sincopa, apocopa eufemizează toate cuvintele tabuizate, modificîndu-le morfologic prin eliminarea părții inițiale, centrale sau finale; alterarea formală provocînd o alterare semantică” [Horak 2010, p. 76]. Prin urmare accidentele fonetice duc la simplificarea pronunției unui lexem, prin evitarea

aceleiași mișcări articulatorii și economisind mijloacele lingvistice. Prin aplicarea „conștientă” a accidentelor apar eufemisme.

Afereza, în comparație cu alte figuri fonetice, este un mijloc mai puțin exploatat de eufemisme. Prin afereză, forma lexemului va fi modificată parțial, cuvîntul nou creat fiind asemănător cu cel original, pentru a fi decodat, recunoscut și asociat: „Shyamalan face iar *șto* de noi?!” (< mișto) (www.romanialibera.ro, vizitat 16.06.2008). Alterarea fonetică afectează nu numai cuvinte, dar și îmbinări de cuvinte ce conțin un termen-tabu, care necesită cunoașterea anterioară a îmbinărilor: „Moș Ion prin ogradă tot se auzea: '*mnezeul măsi* pentru „Dumnezeu”, *sculița măsi* pentru „păsculița”. Evitarea lexemului întreg produce efectul dorit de camuflare a termenului-tabu.

Prin anagramă se formează eufemisme neologice, a căror descifrare presupune cunoașterea prealabilă a contextului. Majoritatea unor atare eufemisme se referă la personalități, cum ar fi *Fanuște* pentru „Ștefan cel Mare”; *Unic* („Nicu”) pentru „Nicolae Ceaușescu” (www.jurnalul.ro, vizitat 15.06.2011); *Daune Reale* pentru „Elena Udrea”; *Egomaniac* pentru „Mircea Geoană”; *Ionic lie US* pentru „Ion Iliescu”; *Na, ba securista* pentru „Traian Băsescu”. Iată unele exemple similare în alte limbi: *That great* pentru „Margaret Thatcher”; *Rien n'est établi* pentru „Albert Einstein”. Amintim și de anagramele eufemistice care pot denumi localități geografice „Roma” – *Amor*, „Rusia” – *Urias*, „România” – *Armonia* etc. Permutarea unor sunete în cadrul cuvintelor e ilustrată în construcții vulgare, voalîndu-se astfel lexemele obscene: *lupa, mute fuște* [Zafiu 2010, p. 78].

Sincopa este un fenomen fonetic care constă în dispariția unei vocale sau a unui grup de vocale neaccentuate între două consoane ale unui cuvînt. Dintre eufemismele (mai puține la număr) produse prin sincopă menționăm: *kkt* < căcat: „Începe campania electorală, VEZI AICISHA cel mai de *kkt* sondaj, adică cel mai relevant” (*Kamekaze*, 2 octombrie 2014, 4). În ultimii ani, comunicarea prin internet și prin telefonie mobilă a produs sincope, care din comunicarea scrisă, au trecut în cea orală: *emo* < *eu mă omor*, *te iubi* < *te iubesc*, *te vr* < *te vreau*, *e ftl* < *e feteleu*, *mdr de prof* < *mor de rîs de profesor*, *dnd* de la engl. *do not disturb* < *nu deranja* etc. Funcția lor este de a ascunde adevărul, de a reduce sensul, de a camufla mesajul, ele comportîndu-se ca sigle sau trunchieri obișnuite.

Apocopa, sau trunchierea, de asemenea, poate contribui la crearea eufemismelor. Grafic, ea se marchează prin liniuță: *ta-su* „tata celui din baltă” sau puncte de suspensie: „Guvernul a fost atacat cu *pul....cu pul...cu pulsuri!*” (*Academia Cațavencu*, 2-8 septembrie 2009, p. 9). Apocopa este mai des utilizată în limbajul tinerilor în a doua jumătate a secolului al XX-lea: *analfa* pentru „analfabet”, *pro* pentru „prost”, *P. S.* pentru „parazit social”, *copi* pentru „copiat”, *plicti* pentru „plictisitor”, *homo* pentru „homosexual”, *oligo* pentru „oligofren”, *schizo* pentru „schizofrenic”. Cert este că „formele scurte sînt simțite de interlocutor mai puțin agresive. Deși trunchierile sînt specifice oralității” [Stoichițoiu-Ichim 2005, p. 38]. Trunchierile apar acum tot mai des și în scris sub influența scrisului rapid prin internet sau prin economisirea spațiului în mesajele telefonice (de exemplu, în SMS).

În mass-media apar cuvinte proprii formate prin apocopă de tipul *Adi, Teo*: „Se scutură *Băse* de dumneavoastră?” (*Academia Cațavencu*, 18-24 noiembrie 2009, p. 4); „În timp ce s-a făcut mare tam-tam, că *Nuți* a dat noroc cu tovarășii săi de pahar, *Băse* și *Boc*, s-a pierdut din vedere semnificația băutei, în tradiția bășesciană” (*Academia Cațavencu*, 1-7 octombrie 2014, p. 4).

Exemplele de mai sus ne conduc la ideea că latura formală a cuvîntului nou creat trebuie să fie suficient de asemănătoare cu originalul, astfel încît vorbitorul să o poată decodifica prin asociere. Atunci cînd alterarea fonetică afectează nu numai lexeme, dar și

îmbinări de cuvinte ce conțin un termen-tabu, asocierea devine imposibilă. Deseori în loc de cuvintele obscene se utilizează apocopele eufemistice: „Ești simpatic când taci...C...de Braia. – Nu folosiți astfel de cuvinte” (*Lumea*, 2010, nr. 2, p. 75); „C...m-aș într-insele!” (Vasilache 2006, p. 333).

Mijloacele de formare a eufemismelor – atât interne, cât și externe – sînt diverse, dar toate urmăresc același scop: de a crea sau a împrumuta cuvinte și/sau îmbinări pentru a transmite un mesaj, menajînd, deopotrivă, participanții la comunicare. În general, multe mijloace se suprapun, altfel zis, unul și același eufemism poate fi exprimat simultan prin mijloace diferite. Cu titlu de concluzie, putem adăuga că cele trei procedee analizate – deraierea lexicală, calamburul și contaminarea – „(de obicei, procedee discursive efemere) se fixează, produc cuvinte și expresii care se impun în uz datorită originalității lor, surprizei comice și formei sonore evocatoare” [Zafiu 2009].

BIBLIOGRAPHY:

1. Bidu-Vrăncianu A. ș.a. Dicționar de științe ale limbii. București: Editura Nemira, 2005. 608 p.
2. Butnaru L. Copil la ruși. București: Editura Ideea Europeană, 2008. 236 p.
3. Dumitrescu D. Dicționar analogic și de sinonime al limbii române. București: Editura Sandală, 2009. 624 p.
4. Graur A. Deraieri lexicale. În: Scrieri de ieri și de azi. București: Editura Științifică, 1970, p. 160-167.
5. Horak A. L'euphémisme. Entre tradition rhétorique et perspectives nouvelles. München: Lincom GmbH, 2010(a). 112 p.
6. Stoichițoiu-Ichim A. Vocabularul limbii române actuale: dinamică, influențe, creativitate. București: Editura Bic All, 2005. 160 p.
7. Zafiu R. Jocuri de cuvinte. În: România literară. nr. 35, ed. online, 2009. (http://www.romlit.ro/jocuri_de_cuvinte, vizitat 12.05.2015).
8. Zafiu R. 101 cuvinte argotice. București: Editura Humanitas, 2010. 380 p.
9. Vasilache V. Navetista și pădurea. Chișinău: Editura Prut Internațional, 2006. 360 p.
10. Volceanov G. Dicționar de argou și expresii familiare ale limbii române. București: Editura Niculescu, 2007. 302 p.

GÂNDIREA JOURNAL AND ORTHODOX WRITERS

Valerica Draica

Assist. Prof., PhD, University of Oradea

Abstract: Around the journal "Gândirea", which appeared in Cluj in 1921, featuring editor Cezar Petrescu, was formed the ideological current called gândirism; It was one of the most important cultural magazines of interwar Romania, representative of ideas of indigenous traditionalism. Under the guidance of Crainic, between Bucharest of the publication, there was collaborated of notable writers Ion Barbu, Lucian Blaga, Mateiu Caragiale Radu Gyr, Ion Pilat, Adrian Maniu, Ionel Teodoreanu, Vasile Voiculescu ... but other writers mince attracted by the magazine program and who had cultivated Orthodox expression, attracted by religious attitudes and setting, sacral themes, cultistic ceremonies : Nicolae Crevedia, Virgil Carianopol, Zaharia Stancu, George Lesnea, Ștefan Baci, Iulian Vesper, Sandu Tudor, Demostene Botez ... Most did not become some genuine lyrical, they versified after the church style model, using an archaic vocabulary, their poetry being more churchly than religious ...

Keywords: Evocative lyrical, spirit Orthodox, icons and churches, Christian world, prayer ...

Fondată în anul 1921, la Cluj, de către Cezar Petrescu (redactor-șef) și de I.D.Cucu, revista de cultură „Gândirea” a dat naștere curentului ideologic al gândirismului. După numai un an, în 1922 s-a mutat la București, iar în conducere revistei, din 1926, s-a implicat Nichifor Crainic, cel care avea să devină directorul și ideologul publicației, din 1928. A cunoscut două sincope în apariția ei, în 1925 și între 1933-1934, cu toate acestea a fost una dintre cele mai importante reviste ale României interbelice, exponentă a ideilor tradiționalismului autohton. În jurul publicației și sub directa îndrumare a lui N. Crainic s-a format de-a lungul anilor la „Gândirea” o grupare care reunea intelectuali de funte ai vremii începutului de secol XX: Ion Barbu, Lucian Blaga, Dan Botta, Mateiu Caragiale, Radu Gyr, Gib Mihăescu, Ovidiu Papadima, Ion Pillat, Adrian Maniu, Victor Ion Popa, Ion Marin Sadoveanu, Ionel Teodoreanu, Vasile Voiculescu, George Mihai Zamfirescu...

În paginile revistei „Gândirea” au scris nu numai scriitori care vor cunoaște, în timp, consacrarea, dar și unii poeți mai mărunți, care nu vor deveni atât de cunoscuți în literatura română și asupra cărora ne propunem să insistăm în articolul nostru. Mulți dintre aceștia au fost atrași de „programul” revistei sau, fiind la începuturi, și-au găsit modele în Blaga sau Crainic, Voiculescu sau Maniu, Cotruș sau Pillat... Ei au cultivat expresia „ortodoxă”, atitudini și decoruri religioase, teme sacrale și ceremonii cultice, într-un limbaj, cel mai adesea, livresc, artificios, versificând după modelul stilului bisericesc vechi sau imitând măestrîi. Mai mult artizani, decât lirici veritabili, cerebrali prin excelență, respectivii autori se remarcă, în special, printr-un lexic presărat cu termeni arhaici, preluați adesea din „jargonul” ecleziastic, poezia lor fiind mai mult bisericească, decât religioasă. Este cazul lui Nicolae Crevedia, Dumitru Ciurezu, Virgil Carianopol, Zaharia Stancu, care publică versuri și volume cu o lirică religioasă euforică, patetică, elegiacă sau decorativă, sau Ștefan Baci, Vlaicu Bârna, Grigore Popa, Lucian Valea, Iulian Vesper, Mircea Streinul, E. Ar. Zaharia, cu

suavități, exuberanțe, exultanțe și diafanități edenice, dar și cu impurități și arome regionale, și nu în ultimul rând, Sandu Tudor, George A. Petre, Ștefan Nenițescu, Demostene Botez, clasicizanți, edenici sau simpli imitatori. La **Nicolae Crevedia**, de pildă, inițierea religioasă din copilărie este plină de frăgezimi, însă desacralizată:

„Sfinții-aveau dulămi cu nasturi-stele,
Spăngi în mână, încinși cu niște sfori.
Maica m-ardica de subțiori,
De le pupau mâna, fără inele.

Prea-Curata, oacheșă-o noră,
Gătită cu tulpăne, ca de horă,
Da să sugă țâță, muiereste,
Unui băiat cu soarele în creștet.

Un rumân bătrân, tot cu dulamă,
Cumpănea un pepene în palmă.
Domnișoara spunea că-i Moș Dumnezeu:
Ține pământul, cât e de greu.”

Dacă icoanele și biserica sunt desacralizate, slujba Învierii pare un spectacol de bălci:

„Satul se-mbulzea la liturghie,
Ca în sărbători, la prăvălie,”
(N. Crevedia, *Înviere*)

Iar patimile, prăznuite în Vinerea Mare, par efectul unei tragedii locale, provocate de „jandari”:

„Și mă văd copil mânios:
Că pe Domnu nostru Isus Cristos
L-omorâra oții de jandari.”
(N. Crevedia, *Înviere*).

Virgil Carianopol dă expresie unor gânduri de o impietate radicală, într-un *Cântec haiducesc*, din volumul *Scară la cer*:

„Ah! De mi-ar ieși-nainte Dumnezeu,
Cum l-aș jefui de veșnicie...”
(Virgil Carianopol, *Cântec haiducesc*).

Zaharia Stancu prezintă un peisaj spiritualizat, de iconografie testamentară: „prin ierburi” se aud „pași desculți de îngeri”, văzduhul este plin de „fâlfâiri de aripi” angelice, în vreme ce „îngeri albi”:

„răstoarnă peste grădină
Ulcioare de miresme și lumină.”
(Zaharia Stancu, *Eu am crescut*).

O seamă de poezii de tinerețe ale lui **George Lesnea** sunt în spirit ortodox. Biserica evocă un lăcaș de cult vechi, nefrecventat, în care

„citește Evanghelia creștină
Bătrânul preot, singur la altar”
(George Lesnea, *Biserica*),

iar *Schitul*, în același stil descriptiv – evocator, creionează aspectul particularizant al așezământului:

„S-ar spune că, din vale, cândva, la deal pornit,

Voind în altă parte să plece dintre lunci,
Nemaiputând să urce, la mijloc s-a oprit
Și stă pe coasta asta, cum a rămas de-atunci.
Asinul care paște printre tufanii mici,
De cine știe unde, cu umbletul lui rar,
L-o fi adus călare pe Dumnezeu aici,
Și-acum se odihnește pân-or purcede iar.”
(George Lesnea, *Schitul*).

Ștefan Baci nu este un ortodoxist pur, religiozitatea sa fiind mai mult una de suprafață, de convenție, simplu motiv literar sau pretext pentru „exercițiile de stil.” Într-o *Spovedanie*, actul respectiv devine o tehnică a propriei confesii:

„Ce-s eu, Părinte? - Un netrebnic rob la vise,
Un vânător de gând, neguțător de stele,
Un vânător de gând, neguțător de stele,
Un rătăcitor prin munți...
Îmi place vinul vechi, femeia, poezia...”
(Ștefan Baci, *Spovedanie*),

iar în *Psalm de supunere*, modalitatea psalmică este adoptată pentru a proiecta în transcendent situații de idilă sămănătoristă:

„Mai bine, Doamne, de m-ai fi ținut
Să mă târăsc, netrebnic rob în ceruri,
Să șterg de praf al îngerilor scut
Și Precistei să-l văd de giuvaieruri.
Seara scoteau pe boltă luna. Dimineața
Ieșeam cu oile Prea-Bunătății Tale,
Și pruncilor le-aș fi adus dulceața
Și lui Sân-Petru îi coseau sandale.”
(Ștefan Baci, *Psalm de supunere*).

Iulian Vesper, în *Laudă secerișului*, ne amintește de Crainic:

„Grâul e singur în fața Domnului și așteaptă secerătorii,
Rugătoare se apleacă spicele: Doamne, cuvântul tău a fost soare
Și pământul mănos a fost inima Ta. Ți-am simțit adierea vestmintelor
În serile prelungi ale vieții”
(Iulian Vesper, *Laudă secerișului*),

după ce, în primele volume (*Echinox în odăjdii*, 1933 și *Constelații*, 1935), „iconarul” realiza două poezii de superioară virtuozitate: *Crângul de ceară* și *Agonie solară*, alături de o sumedenie de artificiozități și prețiozități.

Un ortodoxism ritualic practică și **Sandu Tudor**, el evoluând de la iconografia profană și decadentă până la stihuri religioase, elaborate cărturăresc, uneori realizând virtuozități remarcabile. În general, însă, versurile pe teme cultice au o structură prozodică greoaie, asemănătoare stihurilor lui Varlaam:

„Doamne!
În toate bisericile, în noaptea asta, după zacon,
Așternutu-Ți-s-a raporul Sfântului aer peste năsălie,
Sufletele mohorăsc în prohod, lumânările-n fum, tămâia-n cenușe.”
(Sandu Tudor, *Stihuri monahale în noaptea sân-Vinerii mari*).

Versuri de aceeași natură sau trimițând la credințe păgâne și mitologie, se găsesc și în volumul *Comornic* (1925), dar și în unele poezii ale sale, publicate în revista „Gândirea”, în care Sandu Tudor versifică uneori inspirat, dar, cel mai adesea, pe canoane bisericești, ca-n amplul *Acatist*, glorificându-l pe Cuviosul Dimitrie-Cel-Nou Basarabov; acatistul este compus după toate rigorile canonice (douăsprezece condace și icoase, fiecare cu numărul rânduit de versuri):

„Bucură-te, mlădiță din Biserica vie,
Bucură-te, aluat de cerească bucurie,
Bucură-te, cel vămuit prin foc de-nfricoșare,
Bucură-te, astre de zidit în altare,
Bucură-te, văpaie dornică să ne îndrume,
Bucură-te, revărsare harnică în lume,
Bucură-te, vădire că se schimbă pământul,
Bucură-te, întărirea nădejdi în Sfântul,
Bucură-te, așezare în locul cel frumos,
Bucură-te, temelie în fildeș de oase,
Bucură-te, în racla de noapte, luminoase,
Bucură-te, Dimitrie-Cel-nou cuvioase”.
(Sandu Tudor, *Acatist*).

Tot un manifest ortodox este și creația poetică a preotului și publicistului orădean **George A. Petre**, care, în *Dumnezeu* (1928), include rugăciuni, meditații, imnuri, uneori cu inflexiuni panteiste: „cuibărit în toate”, Dumnezeu:

„E fluturaș de aur cu fâlfâit de praf
Ce adumbrește floarea în versuri de zăduf;

Într-un potir cu miere își născocoște trup,
De unde-albina-l cară cu fagurii din stup;

Se face spic pe lanuri, cu barbă de mătase,
Și cade-n mii de pale, sub zvâcnituri de coase,

Alunecă pe miriști sub formă de șopârlă
Și se arată, barză, într-un picior, la gârlă.”

(George A. Petre, *Dumnezeu*).

Alteori, poetul înalță osanale, împletește rugi sau, pe urmele lui Nichifor Crainic, pășește alături de Fiul Omului:

„Alăturatu-m-am într-o zi pe drum cu Christos.
Pufnea drumul de praf și mergeam amândoi pe jos.
Ca două rude ce nu s-au întâlnit de mult.
Pe margine am stat puțin de vorbă, departe de tumult,
Pe toropeala Firii cădeau jadăgai de soare
Și eu i-am întins batista, să se șteargă de sudoare...”
(George A. Petre, *Cu Domnul alături*).

Cu ciclul *Biserica neamului*, a lui **Donar Munteanu**, ne situăm în sfera celui mai canonic ortodoxism. Este evocată biserica veche de la țară, se descriu amănunțit icoane, este reconstituită atmosfera marilor sărbători sau, mai rar, se narează fluent, după legende populare, peripețiile pe pământ ale Domnului și Sfântului Petru. Sensul istorisirii concordă,

însă, perfect, cu finalitatea moralei religioase. A noua poezie, din ciclul amintit, este o mică bijuterie a amintirilor din copilărie, legate de sărbătoarea învierii:

„În noaptea blând-a Sfintei Învieri,
Treziți din somn de mama sau de-o zână,
Porneam la drum, ținându-ne de mână.
Nici o lumină încă nicăieri...

Din vale, o răcoare de fântână,
Iar din livezi de pruni și meri
Miresme și ușoare adieri...
Un singur foc pe dealul de la stână
Și mii și mii de candelă pe cer...”

(Donar Munteanu, *Biserica neamului*).

Un poet mai puțin cunoscut, **Ștefan Nenițescu**, debutase editorial cu un volum de versuri religioase, *Denii* (1919), el voindu-se „lăutarul Domnului”, înălțând cântece de slavă, îndemnând la reculegere, la pietate, zugrăvind icoane din biografia cristică: nașterea, botezul, patimile, învierea, înălțarea etc. Alteori, în versuri de inspirație profană, face apel la mitologiile antice, însă poezia cade în ermetism și joc pur. Volumul amintit este, în cea mai mare parte, o expresie a devoțiunii și, mai puțin, un act liric:

„Mântuitoare este rugăciunea,
Vă închinați!
Dac-ați greșit, să nu vă fie teamă
Să vă rugați”

(Ștefan Nenițescu, *Denii*).

Nici **Demostene Botez** nu refuză religiosul, iconografia rural-bisericească, compunând evocări lirice:

„Îmi amintesc de Paști, la noi acasă:
O zi de primăvară luminoasă,
Cu adieri de aer parfumat,
Cu sunete de clopote pe sat”

(D. Botez, *De Paști*)

În general, poezia religioasă din perioada interbelică se înscrie pe calapoadele revistei „Gândirii”. În aceste versuri se cultivă atracția pentru lumea spirituală a satului, văzut prin optica folclorului, obținându-se, adesea, viziuni și imagini de o frumusețe ingenuă, fascinantă. Peisajul rural apare spiritualizat, iar lumea este invadată de divin. Făpturi de pe alte tărâmuri, personaje din Vechiul și Noul Testament, dintr-un univers modelat de fantezia populară atestă un spirit manifest religios. Până și utilizarea doar ca pretext sau decor a religiosului concură la configurarea unui spațiu puternic spiritualizat, sacral. Se promovează, totuși, o varietate de stiluri, formule artistice moderne, livrescul, care contribuie nu numai la autohtonizarea poeziei, ci și la modernizarea ei.

BIBLIOGRAPHY:

Mircea A. Diaconu, *Poezia de la „Gândirea”*, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1997
Valerica Draica, *Alți colaboratori ai revistei „Gândirea”*, în *Imagini ale Divinității în lirica românească*, Petroșani, Editura Focus, 2006, pg. 148-155

Dumitru Micu, „*Gândirea*” și *gândirismul*, Bucureşti, Editura Minerva, 1975
Emil Pinte, „*Gândirea*” (*antologie*), Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1992
Emil Pinte, „*Gândirea*” (1921-1944). *Indice bibliografic adnotat*, Cluj-Napoca, Editura Echinox, 1998.

ABOUT PLACES AND THEIR THERAPEUTIC PROPERTIES. TOPICAL APPELLATIVES DERIVED WITH SUFFIXES FROM PLANT NAMES IN ROMANIAN LANGUAGE

Diana Boc-Sînmărghiţan

*Lecturer, PhD, "Victor Babeş" University of Medicine and Pharmacy,
Timișoara*

Abstract: As only few historical documents exist or ever none at all, long time it was linguistics that brought to light periods of time less known. Of a real use in performing this task turns out to be the study of proper nouns. Together with lexical borrowings and dialects, these bring major benefits to archaeology and history, onomastics closely collaborating with other sciences and disciplines too. From this point of view, Banat, including the regions Bistra and Sebeş Valleys, offer to us a research area in which such researches may become very productive. The phytonymy of the researched localities is based on appellatives that prove the richness of local flora. We believe that the preference for certain plant names when naming some geographic realities is closely related also to the prophylactic and curative properties of those plants, the recurrence of such appellatives in the field of toponymy reviving ancient therapeutic practices. In the Romanian language a very productive means of creating toponyms is the derivation with suffixes. As the title suggests, in this study we will focus on the category of topical appellatives derived with suffixes from plant names. In most of the cases the suffixes confer to the new created words a certain semantic and morphological value, which is also proven in the field of toponymy. This allowed us to classify the toponymic derivatives created by using suffixes in a few important categories: collective derivatives, diminutive derivatives and qualifying derivatives. The purpose of our paper is to meet this research desideratum.

Keywords: derivation, topical appellatives, phytonim, treatment.

Cum documentele istorice sunt puține sau chiar lipsesc, de multă vreme lingvisticii îi revine meritul de a scoate în lumina reflectorului perioade de timp mai puțin cunoscute. De un real folos se dovedește a fi studiul numelor proprii care, alături de împrumuturile lexicale și de dialecte, aduc beneficii majore arheologiei, istoriei și nu numai.

Onomastica trebuie să colaboreze strâns cu alte științe și discipline, toponimia fiind un „auxiliar de prin rang”, (Petrovici 1953: 85) cu ajutorul căreia vom cunoaște mai bine limba, dar și evoluția socială și culturală a unui popor, fiind totodată un subsidiar ce contribuie până și la o mai bună înțelegere a progresului medicinei ca știință. Interesul este cu atât mai mare pentru popoarele a căror limbă a fost utilizată în scris relativ târziu, cum e și cazul limbii române, iar acest fapt a fost subliniat în nenumărate rânduri¹. Banatul, inclusiv zona văilor Bistra și Sebeș, ne oferă, din acest punct de vedere, un domeniu în care cercetările de acest gen pot deveni foarte fructuoase.

¹ Pentru relațiile dintre toponimie și istorie, pentru valoarea de document a numelor proprii, dar mai ales a numelor de locuri, vezi Nicolae Drăganu. 1928. *Toponimie și istorie*, Cluj: Institutul de arte grafice „Ardealul”; idem. 1933. *Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei și a onomastice*, București: Imprimeria Națională;

Locurile la care ne referim, între zona depresionară Caransebeş şi depresiunea Haţegului, de o parte şi de alta a celor doi afluenţi principali ai Timişului, râurile Bistra şi Sebeş, au fost populate din timpuri îndepărtate şi păstrează dovezi importante pentru fazele mai vechi ale limbii şi istoriei poporului nostru. Încă din Antichitate, oamenii au ştiut să se îngrijească folosindu-se de plantele pe care le-au avut la îndemână. Cine i-a ghidat în alegerile făcute? Să fi fost superstiţia, hazardul ori religia? Cu siguranţă experienţa. Acţiunea terapeutică a plantelor asupra organismului nostru a fost explicată în mai multe rânduri, încă din Antichitatea greco-romană (Hipocrate, Galenus). Credem că preferinţa pentru anumite nume de plante în denumirea unor realităţi geografice este legată şi de proprietăţile profilactice şi curative ale acestora, recurenţa unor astfel de apelative în sfera toponimiei reînviind practici terapeutice străvechi. Fitonimia localităţilor anchetate are la bază apelative ce dovedesc bogăţia florei locale (*păduri, arbori, arbuşti, pomi, flori, legume, cereale*).

Aşa cum se poate deduce şi din titlu, în prezentul studiu ne vom opri atenţia asupra categoriei apelativelor topice derivate cu sufixe de la nume de plante. În limba română, un mijloc productiv de formare a toponimelor îl constituie derivarea cu sufixe. De cele mai multe ori, sufixele conferă cuvintelor nou-create o anumită valoare semantică şi morfologică, fapt dovedit şi în domeniul toponimiei. Acest lucru ne-a permis să clasificăm derivatele toponimice realizate cu ajutorul lor în câteva categorii mai importante: *derivate colective, diminutive* şi *calificative*. Unui asemenea deziderat îşi propune să răspundă lucrarea noastră.

Derivarea în toponimie

Această categorie cuprinde toponime simple la care se adaugă sufixe lexice.

În limba română, un mijloc productiv de formare a toponimelor îl constituie derivarea cu sufixe², „impresia generală pe care o lasă cercetarea formaţiilor toponimice sufixate, spune Iorgu Iordan, este că subiectele vorbitoare nu cunosc nicio piedică şi nicio limită în domeniul derivării, când nevoia cere să se recurgă la acest mijloc de creaţie”. Sufixe joacă un rol important în stabilirea originii derivatelor toponimice „originea derivatelor este determinată de „originea” sufixelor, adică sunt derivate româneşti cele formate cu sufixe româneşti” (Pătruţ 1973: 83). Trebuie subliniat faptul că în prezent

George Giuglea. 1944. *Cheie pentru înţelegerea continuităţii noastre în Dacia prin limbă şi toponimie*, în *Geopolitica şi geoistoria*, II, nr. I, reluat în volumul George Giuglea. 1983. *Cuvinte româneşti şi romanice*, Bucureşti: EŞE, p. 297-355; Iorgu Iordan. 1963. *Toponimia românească*, Bucureşti: EA; Ilie Dan. 1976. *Cu privire la raportul dintre toponimie şi istorie*, CL, XXI, nr. I, p. 5-15; idem. 1980. *Toponimie şi continuitate în Moldova de Nord*, Iaşi: Ed. Junimea; Mircea Homorodean. 1979. *Între toponimie, folclor şi arheologie*, CL, XXIV, nr. I, p. 33-38; idem. 1980. *Vechea vatră a Sarmizegetusa în lumina toponimiei*, Cluj-Napoca: Ed. Dacia; V. D. Ţăra. 1974. *Mărturii istorice şi toponimice despre vechimea românilor din Transilvania de nord-est*, AUT, XII, p. 19-26; Vasile Ioniţă. 1982. *Nume de locuri din Banat*, Timişoara: Ed. Facla; Dragoş Moldovanu. 1985. *Repere metodologice în cercetarea toponimiei din perspectivă istorică*, (I), LL, nr. 1, p. 5-16. Sugestive sunt, prin însuşi titlul lor, lucrările lui Gustav Kisch: *Siebenbürgen im Lichte der Sprache*, Leipzig, 1929 şi *Dos Banat im Spiegel seiner Ortsnamen*, Timişoara, 1930.

² Cf. Emilian N. Bureţea, *Valori ale unor sufixe în toponimie*, în idem. 1994. *Contribuţii la studiul toponimiei româneşti*, Craiova: Ed. Universitaria, p. 24-34, cf. şi Rodica Sufleţel-Moroianu. 1990. *Aspecte ale derivării cu sufixe în toponimia bănăţeană*, în SO, V, p. 282-304.

acest mijloc de îmbogățire nu mai este atât de productiv, numărul mare al toponimelor formate cu sufixe subliniind apartenența acestora la epoci mai vechi.

Atașate la sfârșitul unei teme, sufixele toponimice dau noilor cuvinte alte sensuri, dar și alte valori gramaticale, „ele completează și individualizează sensul cuvintelor de bază, atribuindu-le funcții și nuanțe speciale, toponimice” (cf. Fățilă 2002: 186).

Emilian Bureștea împarte sufixele toponimice în două categorii: *sufixe lexico-toponimice* și *sufixe toponimice*. Prima categorie, spune autorul, cuprinde sufixe folosite pentru derivarea unor cuvinte comune productive sau nu în toponime, precum și pentru derivarea unor toponime propriu-zise, caz în care sufixele primesc sensuri noi, diferite de cele cunoscute. A doua categorie cuprinde sufixe, care, deși preluate tot din lexicul comun al limbii, s-au conservat doar în toponimie, în lexicul comun fiind folosite foarte rar sau chiar deloc. Cu ajutorul lor se derivă toponime de la alte toponime, de la antroponime sau de la alte apelative cu funcție toponimică (Bureștea 1994: 109). Unele dintre aceste sufixe și-au pierdut sensul lexical inițial, devenind formanți toponimici, adică elemente de creare a unor toponime. Faptul că un sufix este productiv la nivelul limbii comune nu înseamnă că el se va întâlni implicit și în toponimie, aceasta făcând o selecție în cazul sufixelor.

În limba română există peste 600 de sufixe, dintre care unele foarte vii sau productive în epoca actuală. Existența unui număr atât de mare de sufixe, precum și productivitatea incontestabilă a unora dintre ele fac dovada încă o dată că româna este o limbă de tip derivativ, asemenea latinei, care îi stă la bază și a cărei structură o continuă, în linii mari, și din acest punct de vedere.

Toponime derivate provenite de la nume de plante în arealul văilor Bistra și Sebeș

În toponimia văilor Bistra și Sebeș categoria toponimelor derivate este și ea reprezentată, nu atât de bine însă, precum cea a toponimelor simple care caracterizează zonele muntoase. În localitățile anchetate, derivatele toponimice provenite de la nume de plante numesc formațiunile ierboase care creșteau sau încă mai cresc pe acele locuri sau descriu, prin metaforizare, natura acestor terenuri.

De cele mai multe ori, sufixele conferă cuvintelor nou-create o anumită valoare *semantică* și *morfologică*, fapt dovedit și în domeniul toponimiei. Acest lucru ne permite să clasificăm derivatele toponimice realizate cu ajutorul lor în câteva categorii mai importante.

Derivate colective

Derivatele colective, așa cum le arată și numele, denumesc la origine colectivități de plante, precum și locul unde se află asemenea colectivități, semnificația lor obișnuită fiind de „loc acoperit cu...”, „loc bogat în...”, „loc cu mulți (multe)...” (v. Frățilă 2002: 189), deși prezența actuală a realităților nu este deloc obligatorie.

Am înregistrat următoarele sufixe colective: *-et*, *-iște*, *-iș* și *-ar*.

Sufixul *-et*, despre care Șt. Pașca spunea că este productiv doar în zonele deluroase și de munte „cel mai caracteristic sufix colectiv-local românesc, atestat în apelative topice derivate de la nume de arbori și într-un mult mai mare număr de nume topice” (Pașca 1948: 78), a dat naștere următoarelor microtoponime:

Ceret (Iaz) – deal cu fânețe (< s. *ceret* „pădure de cer” (DTB, II: 35-36) < *cer* „arbore mare din familia fagaceelor, înalt până la 30 m, înrudit cu stejarul, cu scoarța negricioasă, cu frunze pieiloase, bogate și cu fructele ghinde” (*Quercus cerris*) (DEX) + suf. col. *-et*);

Jipet (Băţ) – teren în pantă cu păşune (< s. *jipet* „loc acoperit cu jipi”, < *jip* „copac tânăr, lung şi subţire” (DTB, V: 85) + suf. col. -et);

Rugetu (Glb) – platou cu izlaz (< s. *ruget* „loc pe care creşte mult rug” < *rug* „mărăcină”, nume dat mai multor arbuşti spinoşi (măceş, mur etc.) din familia rozaceelor” + suf. col. -et);

Socetu (Măg) – deal împădurit (< s. *socet* „loc acoperit cu soci” (DEX cf. şi Ioniţă 1972: 35; TTRT (Sălaj): 292) < *soc* „nume dat mai multor specii de arbuşti de dimensiuni mici, cu flori hermafrodite grupate în inflorescenţe, care au proprietăţi sudorifice şi cu fructe (boabe negre sau roşii), scoartă şi rădăcini cu proprietăţi laxative şi diuretice (*Sambucus*)” (DEX) + suf. col. -et); infuzia de soc (flori, fructe, scoartă, rădăcini) este sudorifică, antiinflamatoare, diuretică, antiseptică, galactogenă (DPL, Larousse).

Sufixul **-işte** (< sl. *-ište*) a pătruns în limba română cu sensuri diferite, prin împrumuturi slave, devenind foarte productiv. Acest sufix a fost studiat în detaliu de Gh. Pascu, Elena Şodolescu-Silvestru, Şt. Paşca, Florenţa Sădeanu³, între care ultimii doi văd în *-işte* un sufix cu valoare colectivă. Şt. Paşca îl consideră „sufix colectiv-local”, având aceeaşi valoare ca şi slavul *-ište* din care provine, definind derivatele în cauză cu bază nume de plante prin „locul pe care se află o plantaţie”, „locul cu rămăşiţe dintr-o plantaţie”. Sufixul *-işte*, spune Paşca, „se bucură de o răspândire şi de o frecvenţă din ce în ce mai mare, pretutindeni”, în unele puncte, adaugă el, fiind chiar singurul sufix colectiv local aflat în uz. Elena Şodolescu-Silvestru, comparând formaţiile cu sufixul *-işte* din română şi limbile slave, ajunge la concluzia că, de fapt, *-işte* în română nu este nici sufix toponimic, nici antroponimic.

Cu sufixul *-işte* am înregistrat în toponimia localităţilor anchetate următoarele nume topice:

Urzişte (M) – fâneţe (< s. *urzişte*, variantă pentru *orzişte* „loc semănat cu orz; orzărie” (DAR) < *orz* „gen de plante erbacee din familia gramineelor, cu paiul lung şi cu spicul format din mai multe rânduri de boabe” (DEX) + suf. *-işte*); este foarte apreciat în medicina populară pentru tratarea tusei, a inflamaţiilor gâtului, în afecţiuni ale splinei etc. (DPL, Laousse).

Măcişte (M) – pârau, afluent al Şipotului (< s. *măcişte* „loc acoperit de maci” < *mac* „numele mai multor plante din familia papaveraceelor, cu flori de obicei roşii şi cu seminţe mărunte, uleioase, închise într-o capsulă (*Papaver*); din fructele uneia dintre specii se extrage opiul, iar seminţele ei se folosesc în alimentaţie” (< bulg. *mak*, sb. *mak*) (DEX) + suf. *-işte*); este un bun agent antibroşitic şi antitusiv (DPL, Larousse).

Năpişte (Zăv) (< n. grup *năpişte* „loc semănat cu napi sau cu sfeclă” (DLR) < *nap* „plantă erbacee din familia compozitelor, cu flori galbene, având tuberculi cu un conţinut nutritiv bogat (*Helianthus tuberosus*)” (DEX) + suf. *-işte*); un aliment dietetic

³Vezi Gh. Pascu. 1916. *Sufixe româneşti*, Bucureşti: Ed. Librăriile Socec; Ştefan Paşca. 1948. *Contribuţii toponomastice*, în DR, XI, p. 60-102; Sădeanu, Florenţa. 1962. *Sufixe colective din limba română cu specială privire asupra repartiţiei lor*, în *Studii şi materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, vol. III, Bucureşti, Editura Academiei p. 41-88; Elena Şodolescu-Silvestru. 1995. *Sufixul -işte în onomastică*, în SCO, anul I, p. 25-33.

recunoscut cu efecte medicinale asupra aparatului respirator, în afecţiuni ale rinichilor, precum şi în atenuarea sau chiar rezolvarea unor suferinţe digestive (DPL, Larousse).
Cu sufixul **-iș** (v. Pătruț 2005: 163), corespondentul sufixului slav **-iš** (Miklosich: 16), am înregistrat un singur derivat colectiv în zona anchetată:

Cărpiniș (Băț) – teren în pantă cu tufe de carpen (< s. *cărpiniș* „pădurice sau desiș de carpeni; cărpinet” (DEX) < *carpen* „arbore înalt, cu frunze ovale dințate și cu flori grupate în amenți, cu lemnul tare și alb, cu dungi argintii și adâncituri pe trunchi, întrebuintat la construcții și în rotărie; cărpinar (*Carpinus betulus*) (DEX) + suf. **-iș**).

Sufixul **-ie** a fost și el înregistrat în numele colectiv:

Frăgăria (Obr) – crac de deal cu duzi (< s. *frăgărie* „loc cu frăgari” < s. reg. Trans. Ban. *frăgar* „dud” (DA, v. și DTB, IV: 65) < *frăgar* „numele a două specii de arbori cu frunzele lobate asimetric, cu fructe mici, cărnose, albe (*Morus alba*) sau negre-roșietice (*Morus nigra*), cu un gust dulce fad” (DEX) + suf. col. **-ie**); infuzia din frunze de dud se folosește, ca adjuvant, în tratamentul diabetului zaharat, fiind și un bun antidiareic, recomandat și în ulcerul gastric și duodenal (DPL, Larousse).

Un alt sufix colectiv pe care l-am înregistrat este **-ar(i)** în:

Afinaru Mare și **Afinaru Mic** (RusM) – pâraie, izvorăsc din Vârful Padeș și se varsă în Lozna, **Dealul cu Afinari** (M) – deal cu pășune și afinari pe Valea râului Nermeș, **Valea Afinaru Mare** și **Valea Afinaru Mic** (RusM) – văi împădurite (< s. *afinar* „tufă de afin” (înregistrat de DA pentru Hațeg), v. și DTB I: 3) < s. *afin* „arbust scund, foarte ramificat, cu frunze oval-alungite, cu flori de culoare roz-deschis și cu fructe comestibile, răspândit în regiunile de munte (*Vaccinium myrtillus*) (DEX) + suf. col. **-ar**); în tratamentele naturiste este cunoscut pentru efectele sale antidiareice, dezinfectante sau antihemoragice (DPL, Larousse);

Ferigaru (Cic) – deal cu pădure de ferigă, **Ogașu Feregarului** (RusM) – vale cu multă ferigă (< s. reg. Ban. *ferigar* „regiune acoperită cu ferigă” (DA, v. și DTB, IV: 19; Pascu 1916: 171; Pașca 1948: 75 vede în cuvânt un derivat colectiv și local) < s. *ferigă* „nume dat mai multor specii de criptogame vasculare cu frunze mari și dințate, pe dosul cărora se găsesc sporangi cu spori (DEX) + suf. col. **-ar**); preparatele pe bază de ferigă sunt utile în combaterea viermilor intestinali, mai ales în combaterea teniei, a bolilor căilor urinare, precum și pentru calmarea durerilor locale, a arsurilor, în combaterea gutei sau împotriva reumatismului (DPL, Larousse);

Padina Zmeurarului (VB) – fânețe (< s. *zmeurar* „loc cu zmeur” < s. *zmeur* „arbust din familia rozaceelor, cu ramuri ghimpoase, flexibile, cu frunze albe pe partea inferioară, cu flori albe, cu fructe roșii, aromate, comestibile; zmeurar (*Rubus idaeus*) (DEX) + suf. col. **-ar**); preparatele obținute din zmeur au efecte diuretice, laxative, depurative, astringente (DPL, Larousse).

Derivate diminutive

Categoria derivatelor diminutive și augmentative ocupă un loc important în derivatele toponimice contribuind la o mai bună cunoaștere a etimologiei toponimice, dar și pentru stabilirea cu mai multă exactitate a vechimii toponimelor primare de la care s-au format. Am arătat acest lucru într-un număr anterior al revistei⁴, de aceea nu voi insista foarte mult.

⁴ Vezi *Diminutive and Augmentative Suffixes in the Romanian Language. Special Attention Paid to the Toponyms of Bistra and Sebeș Valleys (Caraș-Severin Country)*, în JRLS, nr. 8/2016, p. 579-584.

Sistemul derivativ al limbii române cuprinde un inventar de 223 de sufixe pentru redarea diminutivării (v. Carabulea 1975: 335) dintre care doar o parte s-au dovedit a fi productive în toponimia localităților anchetate.

- Sufixul **-el⁵** (fem. **-ea**, pl. **-ei**, **-ele**):

Brădețelu (Bor) – fânețe, **Izvoru Brădețelului** (Bor) – izvor, izvorăște din Brădețel și se varsă în Apa Zlăgnii (< s. dim. *brădețel* < *brădet* „pădure de brazi, brădiș” + suf. dim. *-el*); bradul este apreciat în tratamentele medicinale mai ales pentru uleiurile sale volatile cu efecte pozitive asupra sistemului nervos, în afecțiunile articulațiilor (reumatism), în nevralgii sau ca expectorant (DPL, Larousse);

Frăsinei (M) – fânețe pe valea râului Șipot, loc unde cresc frasini, **Muchia Frăsînelor** (M) – coamă de deal cu pădure de foioase între pâraul Șipot și Măciște (< s. dim. *frăsînel* (pl.) < s. *frasin* „arbore cu tulpina dreaptă, cilindrică, cu coroana rară, frunze compuse, flori unisexuate lipsite de corolă și fructe alungite, cu lemnul elastic, folosit în industrie (*Fraxinus excelsior*) (DEX) + suf. dim. pl. *-ei*); preparatele din frunze de frasin au efecte laxative, diuretice, cicatrizante, antiinflamatoare (DPL, Larousse);

- Sufixul **-ior⁶**:

Cărpiniori (Zăv) – teren în pantă cu fânețe (< s. dim. *cărpinior* < *carpen* „arbore înalt, cu frunze ovale dințate și cu flori grupate în amenți, cu lemnul tare și alb, cu dungi argintii și adâncituri pe trunchi (*Carpinus betulus*)” (DEX) + suf. *-ior*);

-Sufixul **-ișor/-ișoară**:

Cornișor (Băț) – râu se varsă în Bistra; sat comuna Băuțar, **Muchia Cornișorului** (Bcv) – parte de deal (s. dim. *cornișor* < *corn* „arbust sau arbore mic cu lemnul foarte tare, cu frunze opuse, cu flori galbene și cu fructe roșii comestibile, ale cărui frunze se folosesc la vopsit (*Cornus mas*)” (DEX) + suf. *-ișor*); valoare medicinală au frunzele, coaja și fructele cornului, fiind cunoscut cu proprietăți antidiareice, antipiretice și sedative (DPL, Larousse).

- Sufixul **-ui⁷**:

Muchia Brăduiului (M) – parte de sat (s. dim. *brădui* < *brad* „arbore din familia pinaceelor care crește în zona muntoasă, înalt până la 50 m, cu tulpina dreaptă, cu frunzele în formă de ace de culoare verde-închis, persistente, cu florile și semințele în conuri (*Abies alba*) (DEX)” + suf. *-ui*); în medicina populară, se utilizează frunzele și mugurii de brad, în afecțiunile aparatului respirator. Scoarța se folosește la tăbăcitul pieilor. „E considerat copac-totem al protoromânilor” (Evseev, 2001: 23). Românii au dezvoltat un adevărat cult al bradului, fiind folosit în toate momentele importante ale vieții (nașterea, nunta, moartea). Exista credința că „în vârful bradului e scrisă soarta copilului (DRAM).

Derivate calificative

Așa cum le arată și numele derivatele calificative ar trebui să descrie/califice locul denumit.

Ca și în cazul precedent al derivatelor diminutive/augmentative nu putem afirma că doar criteriul obiectiv a fost principalul element în denominația unui loc, criteriul subiectiv funcționând cu aceeași intensitate.

⁵ Vezi Pătruț 2005, p. 58-60, pentru valorile acestui sufix, cf. și Rodica Suflețel-Moroianu, *Aspecte ale derivării cu sufixe în toponimia bănețeană*, în SO, V, 1990, p. 283-285.

⁶ Pentru valorile acestui sufix, cf. Suflețel-Moroianu, 1990: 289.

⁷ Cf. aricolul lui Emil Suci. 1990. *Sufixul onomastic -ui*, în SO, V, p. 57-82.

-Sufixul -os, -oasă:

Flocotoasa (Mal) – pădure cu arbuști (< adj. *flocotos* „păros, lânos, cu floace” (DAR) cu sensul de „pădure deasă”, „vegetație deasă” „loc bogat în...” < *floc* „mănunchi, fir de...” + suf. -oasă);

Valea Puturoasa (Măr) – pârau, izvorăște din Vârful Runcurel și se varsă în Bistra (< adj. *puturoasa* „care răspândește putoare; cu miros urât” (DEX), probabil cu referire la mirosul neplăcut al unor plante < *putoare* „miros urât, greu, neplăcut; duhoare” (DEX) + suf. -oasa).

Concluzii

Microtoponimele în discuție aici păstrează forme unice, reînviind practici străvechi care vorbesc despre felul în care, experimental, omul a învățat să-și aleagă din mediul înconjurător cele mai utile plante în scop profilactic sau curativ.

Armonia perfectă, în care, de zeci de milioane de ani, trăiesc împreună oamenii și plantele, nu poate fi contestată. Suntem obișnuiți să consumăm diferite specii de plante, le digerăm mult mai ușor, iar atunci când vine vorba despre terapie, corpul nostru nu face deosebire. Toponimia sau tezaurul oricărui popor, este un auxiliar important nu doar pentru faptele de limbă, istorie sau arheologie, ci și pentru orice fitoterapeut interesat de practicile terapeutice străvechi «un médecin n'a nul besoin d'éloquence ni de savoir littéraire, mais d'une profonde connaissance de la nature et de ses bienfaits», sublinia Paracelsus (Larousse: 24). Credem că preferința pentru anumite nume de plante în denumirea unor realități geografice este strâns legată și de proprietățile profilactice și curative ale acestora, știut fiind faptul că din plantele medicinale și aromatice, dar și din legume, fructe sau din semințe, substanțele active sau nutritive sunt mai bine asimilate de către organismul nostru, contribuind astfel la menținerea stării de sănătate. Încă de la începuturile existenței noastre, plantele au fost apreciate atât pentru calitățile lor nutritive, cât și pentru cele terapeutice, iar conservarea anumitor nume de plante în toponimie este, credem, o dovadă în plus a recunoașterii acestor virtuți.

Categoria derivatelor toponimice contribuie la o mai bună cunoaștere a etimologiei toponimice, dar și pentru stabilirea cu mai multă exactitate a vechimii toponimelor primare de la care s-au format. Existând sau nu un raport obiectiv imediat între conținutul derivatelor și forma în care este exprimat acest obiect, principala funcție a acestor derivate rămâne aceea de *diferențiere lingvistică*.

Sigle pentru localitățile anchetate

Băuțar = (Băț)	Iaz = (Iaz)	Rusca Montană = (RusM)
Borlova = (Bor)	Măgura = (Măg)	Ruschița = (Rusț)
Bucova = (Bcv)	Mal = (Mal)	Turnu Ruieni = (TRu)
Caransebeș = (Car)	Marga = (M)	Valea Bistrei = (VB)
Cicleni = (Cic)	Măru = (Măr)	Vama Marga = (VMg)
Cireșa = (Cir)	Obreja = (Obr)	Var = (Var)
Ciuta = (Ciut)	Ohaba = (O)	Voislova = (Vos)
Cornișoru = (Crn)	Oțelu Roșu = (OR)	Zăvoi = (Zăv)
Dalci = (Dlc)	Poiana Mărului = (PoiMr)	Zervești = (Zer)
Glimboca = (Glb)	Preveciori = (Prev)	Zlagna = (Zg)

Bibliografie selectivă

- Bureţea, Emilian. 1994. *Contribuţii la studiul toponimiei româneşti*, Craiova: Ed. Universitaria.
- Carabulea, Elena. 1975. *Câteva observaţii asupra diminutivării substantive pe baza DLR*, în *Cercetări de lingvistică*, XXVI, nr. 4, p. 335-341.
- Frăţilă, Vasile. 2002. *Studii de toponimie şi dialectologie*, Timişoara: Ed. Excelsior Art.
- Ioniţă, Vasile. 1972. *Glosar toponimic Caraş-Severin*, Reşiţa: Ed. Casa Corpului Didactic.
- Pascu, G. 1916. *Sufixe româneşti*, Bucureşti: Ed. Librăriile Socec.
- Paşca, Şt. 1948. *Contribuţii toponimice. Apelative topice derivate cu sufixe colective şi locale de la nume de plante*, în DR XI, 1948, p. 60-102.
- Pătruţ, I. 1973. *Structura şi originea hipocoristicelor slave*, în CL, 1973, nr. 1, p. 75-84.
- Pătruţ, Ioan. 2005. *Studii de onomastică românească*, Cluj-Napoca: Ed. Clusium.
- Petrovici, Emil. 1953. *Adjectivele slave în -j- ca toponime pe teritoriul R.P.R.*, în SCL, p. 63-87.
- Sădeanu, Florenţa. 1962. *Sufixe colective din limba română cu specială privire asupra repartiţiei lor*, în *Studii şi materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, vol. III, Bucureşti: Editura Academiei, p. 41-88.
- Suciu, Emil. 1990. *Sufixul onomastic -ui*, în SO, V, p. 57-82.
- Sufleţel-Moroianu, Rodica. 1990. *Aspecte ale derivării cu sufixe în toponimia bănăţeană*, în SO, V, p. 283-285.

Sigle şi abrevieri bibliografice

- DA = Academia Română, *Dicţionarul limbii române*, Bucureşti, I, 1913 ş.u.
- DAR = Gheorghe Bulgăr, *Dicţionar de arhaisme şi regionalisme*, Bucureşti: EA, 2000.
- DEX = *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Bucureşti: Univers Enciclopedic, 2016.
- DPL = *Dicţionarul plantelor de leac*. Bucureşti: Călin, 2008.
- DRAM = Dorin Ştef. 2011. *Dicţionar de regionalisme şi arhaisme din Maramureş*, Baia Mare: Editura Ethnologica.
- DTB, II = Rodica Sufleţel, Viorica Goicu, *Dicţionarul toponimic al Banatului*, II (C), Timişoara: TUT, 1985.
- DTB, IV = Vasile Frăţilă, Viorica Goicu, Rodica Sufleţel, *Dicţionarul toponimic al Banatului*, IV (F-G), Timişoara: TUT, 1986.
- DTB, V = Vasile Frăţilă, Viorica Goicu, Rodica Sufleţel, *Dicţionarul toponimic al Banatului*, V (H-L), Timişoara: TUT, 1987.
- Larousse = Larousse. *Encyclopédie des plantes médicinales. Identification, préparations, soins*. Paris, VUEF, 2001.
- Miklosich, Franz. 1862-1865. *Lexicon palaeoslovenicum-graeco-latinum, emendatum et auctum*, Vindobonae.
- TTRT (Sălaj) = Dumitru Loşonţi, Sabin Vlad. 2006. *Tezaurul toponimic al României: Transilvania (TTRT): judeţul Sălaj*, Bucureşti: EA.

FIGEMENT ET AFFRANCHISSEMENT – PROCESSUS OPPOSES? ÉTUDE DE CAS : L'ADJECTIF EN FRANÇAIS

Daniela Bordea,

Assist. Prof., PhD, University of Bucharest

Abstract: *The Adjective* has been a preoccupation for grammarians since the ancient times; there has been, throughout the centuries, an evolution of the term and the ways of approaching it, so that, in recent times, this category has benefited from the most recent acquisitions in the sciences of the language.

My paper sets as aim to study, comparatively, the fixing and the freeing of the adjective in order to establish whether these processes are truly in opposition.

As for the fixing of the adjective, I have studied the variation in its behaviour throughout its passing from the free combination, in which occurrence it is an incident adjacent to a noun, to fixed phrases, where the adjective is an integral part.

In what regards the freeing of the adjective, I have studied the variation of its behaviour throughout its passing from free combination, in which occurrence it is an incident adjacent to a noun, to completely free forms, where the adjective abandons its nominal support and becomes either an incident to itself, as in the case of nominalisation, or an incident to a verb, as in the case of adverbialisation.

Keywords: *adjective, free combination, fixing, freeing, freed adjective*

1. Introduction

Les préoccupations concernant l'adjectif remontent loin dans le passé. Dès les premières études, bien que considéré dans la même classe que le substantif, l'adjectif est perçu comme une entité distincte. Il a fallu pourtant que beaucoup de siècles passent jusqu'à sa séparation comme une catégorie distincte de celle du substantif. On assiste donc à une évolution de la conception sur l'adjectif et des modèles de description de cette partie du discours le long de l'histoire, jusqu'à présent.

L'objet de notre recherche est l'étude comparative du figement et de l'affranchissement de l'adjectif en vue d'établir si ces deux processus sont opposés ou non. En ce qui concerne le figement nous avons étudié la variation du comportement de l'adjectif lors de son passage de la combinatoire libre où il est incident à un nom, aux séquences figées où l'adjectif est partie composante.

En ce qui concerne l'affranchissement nous avons étudié la variation du comportement de l'adjectif lors de son passage de la combinatoire libre, où il est incident à un nom, aux

formes « affranchies »¹, où l'adjectif quitte définitivement son support substantival et devient soit incident à lui-même, dans le cas de la substantivation, soit incident à un verbe, dans le cas de l'adverbialisation.

2. État des lieux

2.1. Adjectif et figement

Si l'on compare le comportement de l'adjectif dans la combinatoire figée à celui de l'adjectif dans la combinatoire libre on constate un comportement atypique de l'adjectif dans les structures figées : la place inhabituelle de l'adjectif par rapport au nom (**vif-argent**, **chauve-souris**, à **plat-ventre**, **faire la sourde oreille**, **pleurer à chaudes larmes**) ; absence des degrés d'intensité et de comparaison :

un coffre fort /vs/ *un coffre assez fort clair		des étoffes bleu clair / vs/ *des étoffes très bleu clair
tourner rond /vs/ * tourner plus rond clair		*des étoffes bleu très

Comme le fait remarquer A. Cuniță (1980 : 201), dans ce cas les composés se caractérisent par un degré de cohésion très élevé ; ceci fait qu'on ne peut ni séparer les composants par un déterminant de l'adjectif (* *sang plus froid*, **sang très froid*), ni coordonner l'adjectif composant à un autre adjectif (**chaise longue et verte*).

Le processus de figement se réalise avec l'intégration sémantique et lexicale des constituants² du syntagme figé. Ainsi, les éléments en combinatoire figée sont des lexies saisies globalement, le passage de la combinatoire libre à la combinatoire figée étant dû à la lexicalisation. Dans ce cas le sens d'un syntagme figé est conçu comme une unité (épiséme), mais autre que la somme des sens de ses constituants immédiats. Les éléments lexicaux qui composent un syntagme figé correspondent donc à un seul épiséme, basé sur des traits connotatifs, mais non obligatoires, dépendant surtout des acquis socio-culturels des interlocuteurs.

2.2. Adjectif et affranchissement

Dans les grammaires traditionnelles l'adjectif est présenté comme une partie du discours distincte des autres, selon une définition positive qui réunit des critères

¹ le terme *adjectif affranchi* est emprunté à M. Noailly, *L'adjectif en français*, Ophrys, Paris, 1999.

² cf. M. Tuțescu, 1978 : 90, 91, 94

morphologiques (la flexion, l'accord en genre et en nombre, la dérivation) et syntaxiques (la gradation, la place de l'adjectif par rapport au nom, la fonction épithète et la fonction attribut).

L'approche sémantique de J. Goes (1999) dépasse ce cadre et essaie d'établir la place de l'adjectif dans le système des parties du discours en général, à l'aide de la théorie du prototype. La souplesse et la précision de cette approche résident aussi dans la prise en compte du degré d'adjectivité pour les adjectifs et pour les autres parties du discours, par confrontation avec la grille de critères qui forment le prototype abstrait de l'adjectif.

Étant donné que l'affranchissement de l'adjectif (la substantivation et l'adverbialisation) sera étudié selon les critères de l'extension et de l'incidence, nous avons considéré nécessaire de présenter l'adjectif par comparaison aux autres parties du discours du point de vue de l'extension et du régime incidenciel, en précisant que le terme *extension* est utilisé pour les mots *hors énoncé*, tandis que le terme *incidence* est utilisé pour les mots *en énoncé* (M. Wilmet, 1997 : 52).

Pour illustrer la place de l'adjectif parmi les principales parties du discours du point de vue de la corrélation *extension-incidence* et le caractère dynamique, interchangeable des parties du discours concernées, nous proposons le tableau 1.

Nr . crt.	Extension	Incidence	Conclusion
1	immédiate	interne	substantif prototypique
2	immédiate	externe	substantif transféré en adjectif
3	immédiate	relationnelle	substantif transféré en adverbe
4	médiate	externe	adjectif prototypique
5	médiate	interne	adjectif transféré en substantif
6	médiate	relationnelle	adjectif transféré en adverbe
7	bimédiate	relationnelle	adverbe prototypique
8	bimédiate	interne	adverbe transféré en substantif
9	bimédiate	externe	adverbe transféré en adjectif

Tableau 1. La corrélation extension-incidence pour le substantif, l'adjectif et l'adverbe

Le modèle de M. Noailly (1990, 1994, 1999) présente l'adjectif dans une perspective dynamique, en mettant en évidence la possibilité de l'adjectif de s'affranchir, c'est-à-dire de se détacher de son support nominal et de devenir soit incident à lui-même et de fonctionner comme substantif, soit incident à un verbe et de fonctionner comme adverbe. Pour ces

situations (adjectif substantivé et respectivement adjectif adverbialisé), M. Noailly utilise le terme « adjectif affranchi » (1999 : 131).

En ce qui concerne l'adjectif en lieu d'adverbe, M. Noailly (1994: 104) propose le terme „**adjectif adverbial**” pour désigner l'adjectif placé auprès du verbe, plus précisément après le verbe et dans l'extrême majorité des cas, immédiatement après lui. Le terme „**adjectif adverbial**” est utilisé pour l'adjectif employé en lieu d'adverbe en *–ment*, ce qui n'est qu'une des facettes du problème.

Pour mettre en évidence la différence *adjectif adverbial* / vs / *adjectif adverbial* l'auteur propose l'exemple du slogan (1999: 150):

*Achetez **beau**, achetez **réfléchi**, achetez Braun*

où **beau** vise l'objet de l'achat, tandis que **réfléchi** caractérise la manière d'acheter.

3. Étude de cas : l'adjectif en français

3.1. Le domaine du figement de l'adjectif

3.1.1. De la combinatoire libre à la combinatoire figée

Étant donné que « la combinatoire figée est le phénomène par lequel une séquence co-occurrence de lexèmes forme une unité indissociable sur les plans fonctionnel (formel ou morphosyntaxique) et sémantique » (M. Tuțescu, 1978: 91) et que les expressions figées n'obéissent pas à la règle de compositionnalité (à la différence des séquences libres dont le sens global se calcule en additionnant le sens de chacun de leurs éléments), nous proposons le schéma 1.

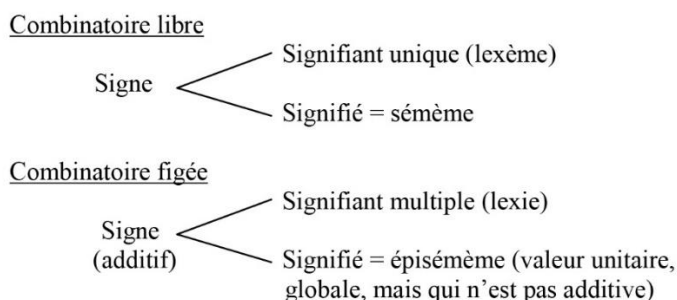

Schéma 1. Le signe en combinatoire libre et en combinatoire figée

Nous allons analyser quelques exemples :

- a) *Jean a acheté une table ronde pour sa chambre*
- b) *Marie a acheté un cordon bleu pour sa jupe blanche*

- d) *Jean a organisé une table ronde*
- e) *Marie est un cordon bleu*

- c) *Pierre a acheté un panier à pain percé; il ira se faire rembourser* f) *Pierre est un panier percé*

On remarque que les phrases : a), b) et c) sont libres parce que leur sens peut être déduit à partir du sens de chaque mot qui les forme.

Au contraire, les phrases : d), e) et f) sont figées et signifient respectivement :

d) *Jean a organisé une conférence*

e) *Marie est une bonne cuisinière*

f) *Pierre est un grand dépensier.*

3.1.2. Réalisation du figement : éléments, conditions et mécanisme

Nous considérons que la relation de figement suppose l'existence des éléments suivants :

- un élément central, **A**, qui représente une condition nécessaire, mais non suffisante ;
- un élément secondaire, **B**, qui représente une condition nécessaire, mais non suffisante ;
- un « savoir » qui relie les deux éléments et qui est une donnée pragmatique. Cette donnée, la « mémorisation » (M.H. Svensson, 2004 : 42), représente une condition non nécessaire pour le figement syntagmatique mais une condition nécessaire pour les autres types de figement. Elle fonctionne comme un liant qui réalise la cohésion plus étroite des éléments impliqués dans la relation de figement.

Par exemple *donner* (à quelqu'un) *un carton rouge* ne signifie pas seulement lui donner n'importe quel carton qui soit rouge, mais lui donner un mauvais point, porter un jugement défavorable à son encontre.

Nous proposons le mécanisme suivant pour la relation de figement (Schéma 2).

Ce mécanisme fonctionne en feed-back : l'élément central exige un certain élément secondaire et l'élément secondaire ne se combine qu'avec un certain élément central pour garder le sens (et non avec des synonymes de celui-ci). On peut en conclure que le figement se réalise selon un mécanisme cyclique, fermé sur lui-même.

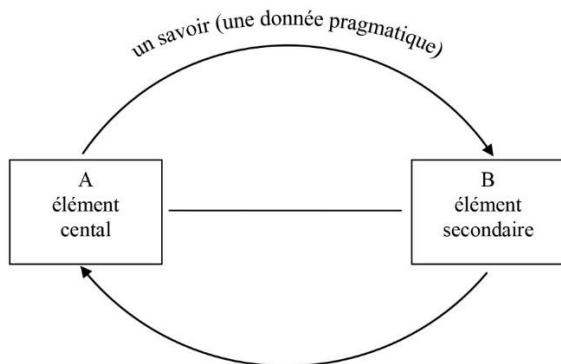

Schéma 2. Mécanisme du figement

3.1.3. Dynamique du figement : le figement faible, transparent, opaque

Nous remarquons l'existence d'un continuum entre les séquences libres et celles qui sont entièrement figées.

Ce continuum peut être mis en évidence à l'aide du degré de figement, que nous appelons *paramètre intensionnel* du figement (à la différence de la portée du figement, que nous appelons *paramètre extensionnel* du figement).

Selon nous le domaine du figement comporte trois divisions : **figement faible**, **figement transparent** et **figement opaque**.

Dans le cas d'un syntagme figé à structure binaire *Adj + Nom* l'élément central est un substantif et l'élément secondaire est un adjectif qui peut suivre ou précéder le substantif : *cordon bleu*, *panier percé*, *rouge-gorge*, *chauve-souris*.

Pour mettre en évidence les différents degrés de figement pour ce type de structure, nous proposons une grille de trois tests. La grille se présente ainsi :

Test I (±) un A est / n'est pas un A

Test II (±) un A a / n'a pas la qualité désignée par B.

Test III (+) il existe un savoir (une donnée) pragmatique qui relie B à A (la mémorisation) ; l'existence de cette donnée pragmatique représente la condition obligatoire pour qu'il y ait figement³. C'est pour cela que la réponse à ce test doit être toujours (+), donc seulement le test I et le test II peuvent admettre des réponses variables.

Dans ce cas, selon une formule mathématique de l'analyse combinatoire on a : $2^n = 2^2 = 4$ variantes possibles.

Les quatre variantes, notées : (1), (2), (3), (4) sont (Schéma 3):

³ Voir les explications sous § 3.1.2. et Schéma 2.

Test				
I	+	+	-	-
II	+	-	-	+
III	+	+	+	+
Variante	(1)	(2)	(3)	(4)

Schéma 3. Les variantes possibles du point de vue mathématique

Du point de vue linguistique la variante (4) n'est pas possible parce que si la réponse au test I est négative :

Test I (-) *un A n'est pas un A*, alors la réponse au test II doit être toujours elle aussi négative :

Test II (-) *un A n'a pas la qualité désignée par B*

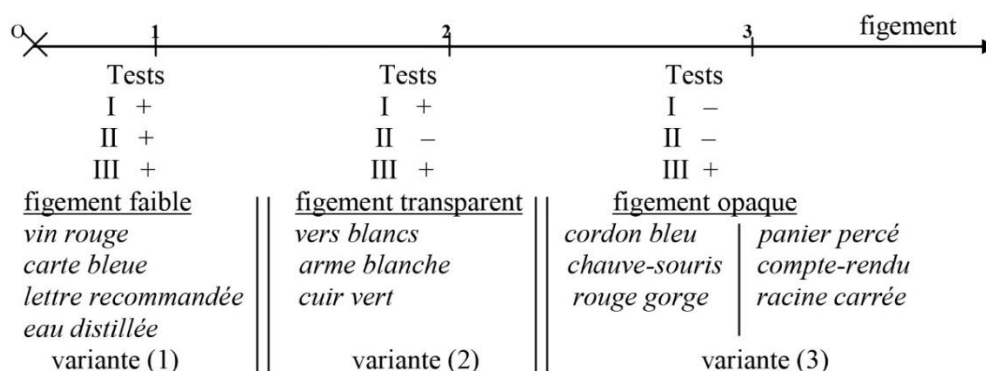

Schéma 4. Application des tests

Nous allons exemplifier l'application des tests (voir Schéma 4) pour le figement transparent :

Test I (+) *les vers blancs* sont des vers

Test II (-) *les vers blancs* n'ont pas la couleur blanche

Test III (+) on dit « *vers blancs* » pour des vers qui ne riment pas.

On peut remarquer que le degré de figement augmente du figement faible au figement opaque ; la division 3 représente donc le plus haut degré sur l'axe du figement.

3.2. Le domaine de l'affranchissement de l'adjectif

3.2.1. De la combinatoire libre à l'adjectif affranchi

L'adjectif peut manifester des comportements originaux, quand il ne peut plus être défini par son „incidence externe” au substantif. Plus l'adjectif atteint un fonctionnement indépendant, plus il s'écarte de sa destination d'„ajout”, de ce que signifie étymologiquement le mot „ad-jectif”.

Dans ce cas, sans être pour autant indépendant, ni toujours autonome, il s'affranchit (M. Noailly, 1999: 131) et il n'exprime plus une propriété, mais désigne un concept abstrait, conçu de façon autonome (*le beau, l'utile, le vrai*), catégorise un ensemble de référence (*un timide*) ou modifie directement un procès verbal (*voter utile*).

Pour une classification de l'adjectif affranchi nous proposons le Schéma 5:

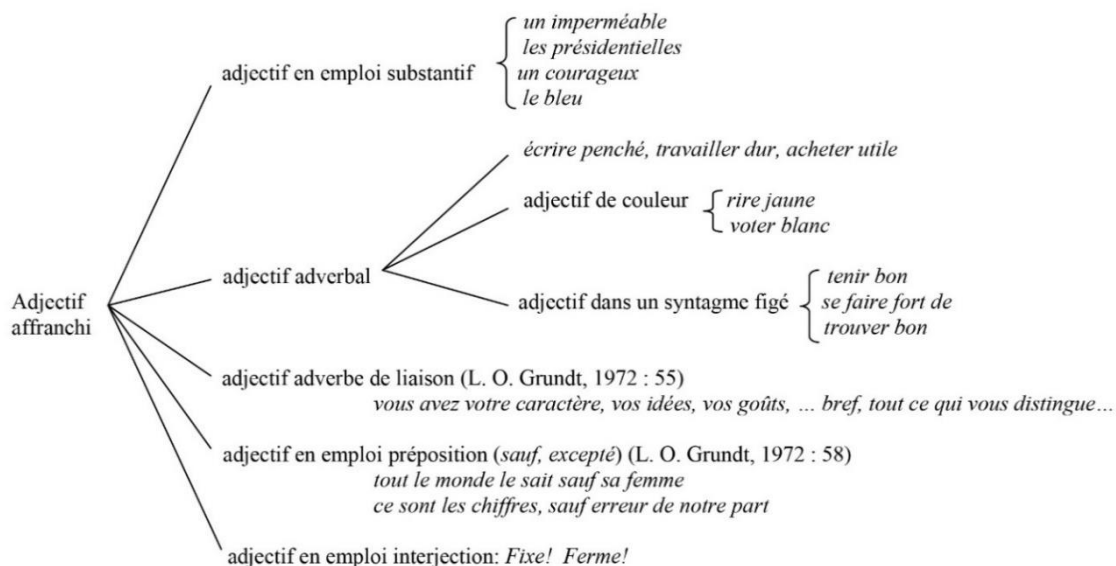

Schéma 5. Classification de l'adjectif affranchi

On peut en conclure que les deux principales directions de l'affranchissement de l'adjectif sont la substantivation et l'adverbialisation (Schéma 6).

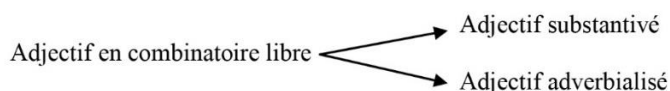

Schéma 6. Les principales directions de l'affranchissement de l'adjectif

Ces deux passages se font avec la variation du type de l'extension de l'adjectif et de son incidence.

3.2.1.1. L'adjectif en emploi substantif

Il est à remarquer que l'emploi substantif est très accessible aux adjectifs. Dans ce cas, les formes se détachent de leur incidence externe et prennent des existences syntaxiques et sémantiques autonomes.

La succession **Dét + Adj** composant un groupe nominal peut se réaliser selon trois modèles principaux:

A – Constructions anaphoriques, appelées aussi « groupes nominaux sans nom » (F. Corblin, 1995) – ces suites non saturées sont pourtant interprétables en contexte, par calcul anaphorique ; dans ce cas le sémantisme de l’adjectif reste totalement adjectival :

En son camp, on ne connaît point les vaines terreurs, qui fatiguent et rebutent plus que les véritables... (Bossuet)

B – Désignations elliptiques – dans ce cas il s’agit de créer, au moyen de l’adjectif et de la propriété qu’il dénote, une catégorie référentielle plus ou moins stable, le terme devenant substantif :

a) [– **humain**] : *un imperméable, un plat, un rond, un calmant, une nouvelle, des collants ;*

b) [+ **humain**] : *un riche, un pauvre, un calme, un anxieux, un beau, un laid ;*

c) **ellipses avec adjectifs de relation** – ce sont des ellipses avec un substantif sous-jacent facilement restituable : *les municipales* (élections), *la maternelle* (école).

C – Adjectifs pris comme termes recteurs d’un GN - dans ce cas l’adjectif désigne une propriété, mais conçue de façon autonome et s’emploie au masculin singulier.

a) **le / du Adj** – l’adjectif devient substantif et il est incident à lui-même.

beau → **le beau** ; *calme* → **le calme** ; *naturel* → **le naturel** ; *utile* → **l’utile** ;

b) **il est d’un Adj!** (structure exclamative qui marque l’intensité) : *Pierre est d’un timide!*

3.2.1.2. L’adjectif adverbial

L’adjectif a un rapport assez étroit avec l’adverbe ; on peut même considérer qu’il y a une relation analogique entre la modification du substantif par l’adjectif et celle du verbe par l’adverbe, l’adjectif étant au nom ce que l’adverbe est au verbe.

Il est à remarquer qu’il y a des cas où l’adverbe fonctionne comme adjectif :

une femme bien ; la portière avant ; une place debout ;

et des cas où l’adjectif tient lieu d’adverbe (sous une forme évidemment invariable):

a) *Jean travaille dur* ; b) *Pierre écrit serré / penché / gros / large* ;

Nous proposons la classification suivante (Schéma 7).

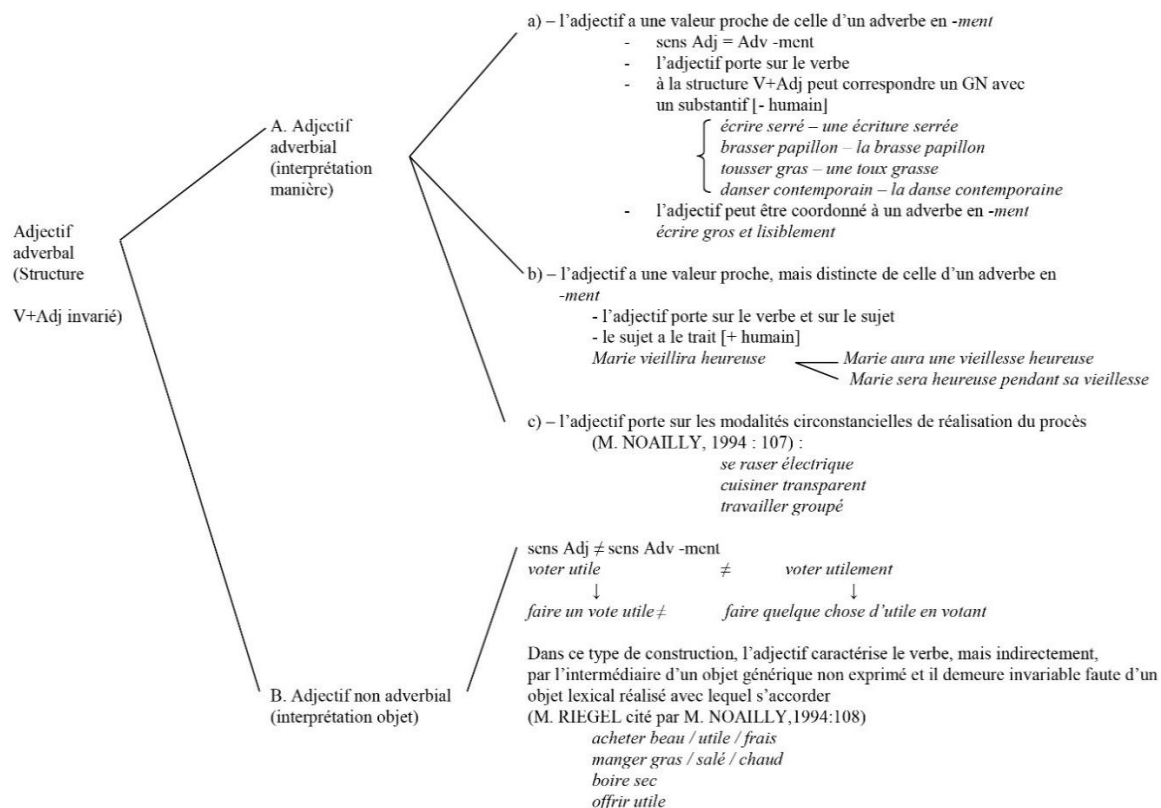

Schéma 7. Classification de l'adjectif adverbial

Il est à remarquer aussi que le même verbe peut donner lieu soit à l'interprétation objet (*achetez beau*), soit à l'interprétation manière (*achetez réfléchi*) et le même adjectif avec des verbes différents peut donner lieu à l'interprétation objet (*porter lourd* = porter quelque chose de lourd) et respectivement à l'interprétation manière (*chanter lourd* = chanter avec lourdeur).

3.2.2. Réalisation de l'affranchissement

3.2.2.1. Sémantique de l'affranchissement

Comme nous l'avons mentionné⁴, l'affranchissement de l'adjectif suppose un changement d'incidence et de type d'extension. On peut en conclure qu'il y a une différence nette entre la substantivation et l'adverbialisation, bien qu'elles représentent deux directions d'un même processus (l'affranchissement). Cette différence consiste en ce que la substantivation se réalise avec la perte du support substantival, l'adjectif devenant substantif, tandis que l'adverbialisation se réalise avec changement de support, c'est-à-dire l'adjectif change le support substantival avec un support verbal (ou adjectival) et devient adverbe.

3.2.2.2. Paramètre qui caractérise l'affranchissement

⁴ Voir §.2.2. et Tableau 1.

Nous proposons le terme **paramètre de l'affranchissement** pour désigner le **degré d'affranchissement** et nous définissons le degré d'affranchissement comme un paramètre intensionnel qui caractérise une séquence contenant un adjectif affranchi et marque le niveau d'affranchissement de l'adjectif en question.

Ainsi un adjectif est d'autant plus affranchi que son degré d'affranchissement est plus élevé.

Exemples :

A. – pour la substantivation :

- a) *Le bleu* marque la joie, et *le blanc* l'innocence: *Le vert*, fils du printemps, peint la douce espérance (Delille, *Imagination*, t.1, 1806, p.150)
- b) *Dans son âme d'artiste, il (Adoniram) se dit que le beau glorifie Dieu, et il cherche le beau avec une piété naïve.* (G.de Nerval, *Voyage en Orient*, t.3, 1851, p.137)

Le degré d'affranchissement est plus élevé dans le cas b) que dans le cas a) parce que dans le cas a) *le bleu*, *le blanc*, *le vert* renvoient à la **couleur** (bleue, blanche, verte) dont on a parlé dans le texte ; il y a donc une restitution du support sous-jacent. Dans le cas b) la substantivation est totale, il n'y a pas de restitution du support ; par *le beau* on comprend la valeur esthétique.

B.- pour l'adverbialisation :

- a) *Marie et sa sœur vieilliront heureuses à la campagne.*
- b) *Je me disposais à travailler dur. Papa aurait aimé que je cumule les lettres et le droit* (Beauvoir, *Mém. jeune fille*, 1958, pp. 167-168)

Dans le cas a) l'adjectif *heureuses* est incident non seulement au verbe (*vieilliront*), mais aussi au sujet (*Marie et sa sœur*). L'accord de l'adjectif avec le sujet marque cette incidence.

Dans le cas b) l'adjectif *dur* est incident seulement au verbe (*travailler*), parce que seulement la manière de travailler est dure, et non le sujet. N'étant pas incident au sujet, l'adjectif reste invariable ; il peut même être remplacé par un adverbe en *-ment* (*travailler durement*).

Le degré d'affranchissement est donc plus élevé dans le cas b) que dans le cas a).

3.2.3. Dynamique de l'affranchissement

Pour étudier la dynamique de l'affranchissement nous proposons quelques exemples:

a) **Adj** en combinatoire libre:

*Un **homme sage** en même temps qu' **honnête** se doit à lui-même de joindre à la pureté, qui satisfait sa conscience, la prudence, qui devine et prévient la calomnie (Chamfort, Max. et pens., 1794, p. 34)*

b) **Adjsb** en construction anaphorique:

*... le comte André, dirigeait **les billes du billard** à son gré, le soir où il m'avait comme médusé par ses moindres gestes? **La blanche** touche **la rouge** un peu à gauche, part sur la bande, revient sur l'autre **blanche**. (P. Bourget, Le Disciple, 1889, p. 138).*

c) **Adjsb** en construction elliptique:

*Il ne faut (...) pas se demander (...) pourquoi **le rouge** signifie l'effort ou la violence, **le vert** le repos et la paix, il faut réapprendre à vivre ces couleurs comme les vit notre corps (Merleau-Ponty, Phénoménol. perception, 1945, p. 245).*

d) **Adjsb** substantivation totale:

*Prendre **le faux** pour **le vrai**; distinguer **le vrai** du **faux**; plaider **le faux** pour savoir **le vrai**. Le principe de l'insuccès [de Napoléon] n'est point dans les accidents de la nature et de la guerre (...) il est tout entier dans **le faux** des conceptions politiques (Proudhon, Révol. soc., 1852, p. 145)*

e) **Adjsb+Adj** en combinatoire libre:

*Quant au **beau moral chrétien**, intérieur, tout rentré et tout voilé, nous le surprenons ici dans son essence la plus pure. Port-Royal désormais ne nous en offrira point d'exemple plus accompli. (Sainte-Beuve, Port-Royal,t.3,1848, p. 290)*

f) **Adjsb+Adj** en combinatoire figée (figement faible):

*Vers la fin d'octobre, (...) Chenillat est devenu le centre de tout le paysage au-dessus duquel il se dressait comme une enclave de couleurs vives et contrastées : des saules aux têtes rouges et roses, des peupliers **jaune très pâle**...(Larbaud, Journal, 1934, p. 326)*

g) **Adjsb+Adj** en combinatoire figée (figement transparent) :

*Une sangsue dans un bocal devait monter en cas de pluie, se tenir au fond par **beau fixe**, s'agiter aux menaces de la tempête (Flaub., Bouvard, t. 1, 1880, p. 34)*

h) **Adjsb+Adj** en combinatoire figée (figement opaque)

*Cinq cents colonnettes de porphyre, de **vert antique**, de serpentine (...) de l'église Saint-Marc de Venise (Taine, Voy. Ital., t. 2, 1866, p. 273)*
(vert antique = variété de marbre) ;

i) **V+Adjav** [+accord]

*Il courut vers la porte, **l'ouvrit grande** (Dierx, Poèmes, 1864, p. 64)*

j) **V+Adjav** [-accord]

*Un homme ne peut **marcher droit** les yeux fermés (Cuvier, Leçons d'anat. comp., t. 1, 1805, p. 487)*

k) **V+Adjav** [-accord] ; figement faible

*L'admirable Après-midi d'un faune (...), **jouée plus chaud** (...) que dimanche dernier (Willy, Notes sans portées, par l'ouvreuse du Cirque d'été, 1896, p. 17)*
(jouer chaud = jouer avec ardeur, avec passion)

l) **V+Adjav** [-accord] ; figement transparent

*Je m'occupe d'un home pour enfants de déportés, et ça **coûte chaud** (S. de Beauvoir, Les Mandarins, 1954, p. 250)*

m) **V+Adjav** [-accord] ; figement opaque

*Les têtes, vidées par la famine, **voyaient rouge**, rêvaient d'incendie et de sang, au milieu d'une gloire d'apothéose, où montait le bonheur universel (Zola, Germinal, 1885, p. 1385)*
(voir rouge,fig. = se mettre très en colère, perdre le contrôle de ses actes)

Selon les exemples étudiés nous proposons Schéma 8.

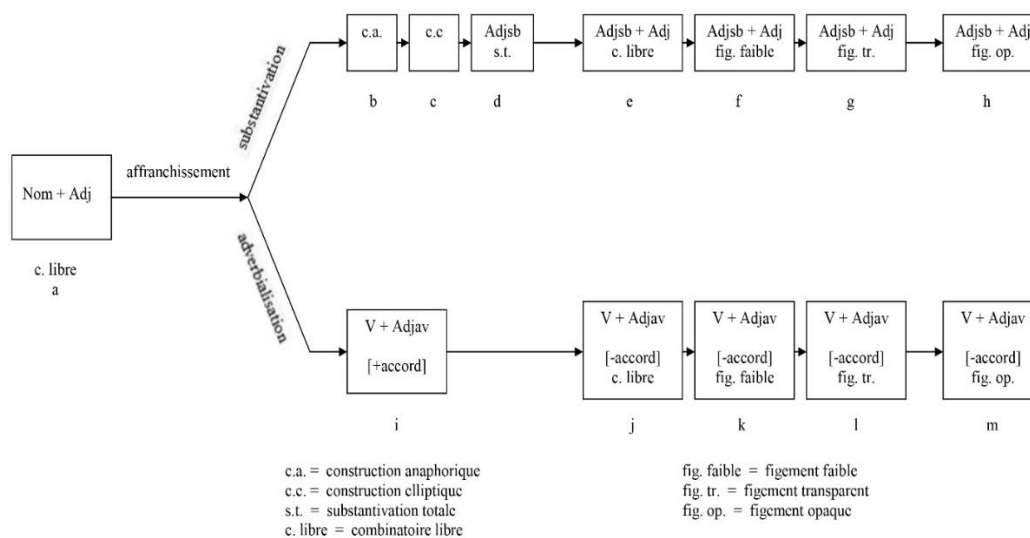

Schéma 8. Mécanisme de l'affranchissement de l'adjectif

On peut en conclure que l'affranchissement se réalise dans les deux cas (substantivation et adverbialisation) selon un mécanisme linéaire, ayant un point initial (état initial), un point final (état final) et des points intermédiaires (états intermédiaires) qui forment un continuum.

Les exemples : *f) - h)*, *k)*, et *l)* illustrent le fait qu'une fois affranchis, l'Adjsb ou l'Adjv peuvent subir à leur tour le passage vers le figement.

3.3. Le domaine de l'au-delà de l'affranchissement de l'adjectif

Le problème que nous essayons de résoudre est le rapport entre le degré d'affranchissement et le degré de figement, c'est-à-dire la relation :

Figement /vs/ Compositionnalité /vs/ Affranchissement.

Nous allons examiner quelques exemples :

- Celle-là avait des yeux bleus, de ces yeux bleus qui semblent contenir toute la poésie, tout le rêve, toute l'espérance, tout le bonheur du monde!* (Maupassant, Contes et nouvelles, t. 1, Découverte, 1884, p. 958)
- C'est un des contes bleus de vos salons* (Las Cases, Le Mémorial de Sainte-Hélène, t. 2, 1823, p. 191)
- Le beau, c'est la beauté vue avec les yeux de l'âme* (Bremond, La Poésie pure, 1926, p. 126)

*Une nouvelle réalité se précipite nécessairement à la place de celle qui vient de disparaître; car la nature a horreur **du vide** (J.de Maistre, Constit.pol., 1810, p.77).*

- d) *Excepté dans les singes et les cétacés, le grand oblique et **le grand droit** postérieur sont généralement fort considérables (Cuvier, Leçons d'anat. comp., t.1, 1805, p. 236) (le grand droit = le muscle droit)*
- e) *La lampe **brûlait jaune**, et **jaune** aussi les cierges; / Et la lueur glissant aux fronts voilés des vierges/ (Sainte-Beuve, Poés., Les Rayons jaunes, 1829, p. 69).*
- f) *On apprend (...) à adresser des sourires sucrés à sœur Aurélie (...). On apprend même à **sourire jaune** à l'odieuse Mlle Rinquet (Simenon, Vac. Maigret, 1948, p.19)*

Dans l'exemple a) le syntagme *yeux bleus* est en combinatoire libre, le sens étant compositionnel. L'exemple b) met en évidence un syntagme figé (figement transparent) : *les contes bleus sont des contes*. L'adjectif *bleu* fait donc partie d'un syntagme figé, dont le sens n'est pas compositionnel. Dans les exemples c) et d) on a affaire aux adjectifs substantivés. *Le beau*, *le vide*, sont en combinatoire libre (sens compositionnel) tandis que *le grand droit* (muscle droit) est un syntagme figé (sens non-compositionnel).

Il en va de même pour l'adjectif affranchi (adverbialisé). Dans les exemples e) et f) l'adjectif *jaune* est adverbialisé. L'exemple e) met en évidence l'adjectif en combinatoire libre, donc le sens est compositionnel, *brûler jaune*, c'est-à-dire brûler avec une flamme jaune, tandis que l'exemple f) met en évidence l'adjectif en combinatoire figée et même en figement opaque (*rire jaune*= rire de façon contrainte, en dissimulant sa gêne, son dépit).

On peut en conclure que **l'adjectif affranchi** (substantivé ou adverbialisé) **peut lui aussi entrer dans des structures figées**.

Les exemples étudiés nous conduisent donc à la conclusion qu'entre le degré d'affranchissement et le degré de figement il n'y a aucun rapport et on peut considérer qu'entre les trois situations : figement, combinatoire libre et affranchissement, la seule opposition pertinente (voir Schéma 9) est :

Adj en combinatoire libre /vs/ **Adj en combinatoire figée**
 (affranchi ou non) (affranchi ou non)

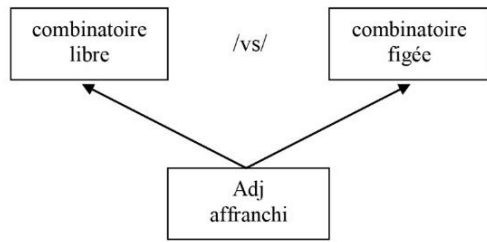

Schéma 9. Le rapport entre la combinatoire libre, la combinatoire figée et l'adjectif affranchi

Étant donné que l'adjectif affranchi peut être contenu également dans le domaine de la combinatoire libre et dans celui de la combinatoire figée, nous considérons qu'il y a une zone, après l'affranchissement de l'adjectif, zone qui contient l'adjectif affranchi (substantivé ou adverbialisé) en combinatoire libre, en combinatoire figée avec figement transparent et en combinatoire figée avec figement opaque.

Cette zone nous l'appelons **le domaine de l'au-delà de l'affranchissement** (voir Schémas 8 et 10).

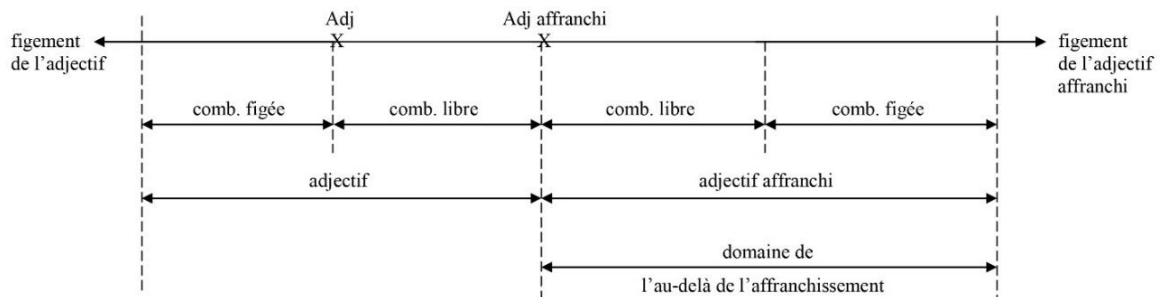

Schéma 10. Le domaine de l'au-delà de l'affranchissement de l'adjectif

3.4. Conclusion

Comme on l'a montré, l'affranchissement n'est pas l'opposé du figement parce que l'adjectif affranchi, substantivé ou adverbialisé, peut être contenu également dans le domaine de la combinatoire libre et dans celui de la combinatoire figée.

C'est pour cela que nous considérons l'existence d'une zone que nous appelons « **le domaine de l'au-delà de l'affranchissement** », c'est-à-dire **le domaine de l'adjectif affranchi en combinatoire libre et figée**.

Notations et abréviations

Adj = adjectif

Adv-ment = adverbe fini en -ment

Adjav = adjectif adverbialisé

Dét = déterminant

Adjsb = adjectif substantivé

GN = groupe nominal

Adv = adverbe

V = verbe

BIBLIOGRAPHIE

- Corblin, Francis (1995), *Les formes de reprise dans le discours*, Presses Universitaires de Rennes.
- Cuniță, Alexandra (1980), *La formation des mots. La dérivation lexicale en français contemporain*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Goes, Jan (1999), *L'adjectif. Entre nom et verbe*, Duculot Paris.
- Gross, Gaston (1988), „Degré de figement des noms composés”, in *Langages* nr. 90, Larousse, Paris, pp.57-72.
- Guillaume, Gustave (1964), *Langage et science du langage*, Paris-Québec, Nizet-Presses de Laval.
- Martin, Robert (1983), *Pour une logique du sens*, Presses Universitaires de France, Paris.
- Martin, Robert (2002), *Comprendre la linguistique*, Presses Universitaires de France, Paris.
- Moignet, Gérard (1963), „L'incidence de l'adverbe et l'adverbialisation des adjectifs” in *Tra.Li. Li.* nr. 1, pp 175-194.
- Noailly, Michèle (1990), *Le substantif épithète*, P.U.F., Paris.
- Noailly, Michèle (1994) „Adjectif adverbial et transitivité” in *Cahiers de Grammaire* nr.19, pp 103-114.
- Noailly, Michèle (1999), *L'adjectif en français*, Ophrys, Paris.
- Riegel, Martin (1985), *L'adjectif attribut*, P.U.F., Paris.
- Riegel, Martin ; Pellat, Jean-Christophe ; Rioul, René (1994), *Grammaire méthodique du français*, P.U.F., Paris.
- Svenson, Maria-Helena (2004), *Critères de figement*. Umea, Umea Universitet.
- Trésor de la Langue Française informatisé.
- Tuțescu, Mariana (1978), *Précis de sémantique française*, E. D. P. București.
- Wilmet, Marc (1986), *La détermination nominale*, P.U.F., Paris.
- Wilmet, Marc (1997), *Grammaire critique du français*, Duculot, Paris.
- Wilmet, Marc (2007), *Grammaire rénovée du français*, Éditions De Boeck & Larcier s.a..

MODALITY: A CONCEPT OF THE ENGLISH GRAMMAR

Elena Mărăscu

Assist. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract: 'Modality is the semantic domain, closely related to elements of meaning that languages express. It covers a broad range of semantic nuances, flavors – desiderative, hypothetical, potential, dubitative, hortatory, exclamatory, etc.- whose common denominator is the addition of a supplement of meaning to the most neutral semantic value of the utterance. Modality is expressed in a variety of ways: morphological, lexical, syntactic or via intonation. '

Keywords: modality, modals, auxiliaries, meaning, linguistics

Although *modality* is one of the richest and most intriguing domains that English grammar offers to linguists, its study has not preoccupied grammarians till recently. Being such an interesting and rich domain for linguists makes it a real challenge for applied linguists, namely teachers.

According to Merriam – Webster dictionary, « modality is:

- the quality or state of being **modal** ;
- a modal quality or attribute;
- the classification of logical propositions according to their asserting or denying the possibility, impossibility, contingency or necessity of their content » (www.merriam-webster.com/dictionary/modality).

Modality, as used in logic, semantics and grammar is concerned with speakers' attitudes and perspectives towards the proposition they express. It is essentially a *subjective* and qualifying process: judging the truth of propositions in terms of degrees of possibility, probability or certainty and expressing also meanings of obligation, necessity, volition, prediction, knowledge and belief.

'The Oxford Concise Dictionary of Linguistics' defines the term **modality** as 'category covering either a kind of speech act or the degree of certainty with which something is said. '

As a *semantic category*, modality covers such notions as possibility, probability, necessity, volition, obligation, permission. These are the *basic modalities*. In order to understand these notions, we have to consider the following: when we utter something, such as *Barack Obama is the president of the USA*, we, as speakers, express a sentence, and at the same time commit ourselves to the truth of that sentence – that is, we know the truth of such a sentence. For this reason, a sentence such as *Barack Obama is the president of the USA, but I don't believe it* is semantically unacceptable since the second part contradicts the categorical assertion expressed in the first part.

If, on the other hand, we say *X may be/must be/can't be the president of the USA*, we are not committing ourselves to the truth of that sentence. In other words, any of these utterances is not a categorical assertion, but the speakers modify their commitment to some degree by expressing a judgment or assessment of the truth of the situation. This is an important choice

which speakers face every time they make up a declarative clause: to make a categorical statement or to express less than total commitment by *modalising*.

A different kind of modification is made when we intervene directly in the speech act itself, by saying, for example, *I must leave now*, *You'd better come, too* or *The rest of you can stay*.

The speaker makes use of modal expressions to impose an obligation, to prohibit, to express permission or consent to the action in question. The projection of any of these notions onto the content of any sentence indicates that the speaker is presenting this content not as a simple assertion of fact, but coloured rather by personal attitude or intervention.

According to Angela Downing and Philippe Locke, 'modality is the category by which speakers express attitudes towards the event contained in the proposition .' ('A university course in English grammar ', chapter 9 Tense, aspect and modality, module 44: Expressing attitudes towards the event: modality)

While Palmer took into consideration various aspects of a possible definition of modality, these authors clearly state its *syntactic status*: that of a category, just like that of number, determination (in the case of nouns), or those of aspect and tense (in the case of verbs). It is important to note that all modal expressions are less categorical than a plain declarative. Thus, *modality is said to express a relation to reality*, whereas an unmodalised declarative treats the problem as reality. (see Palmer, F.R., Mood and Modality, 1986:9)

Modal expressions:

1. *Nouns*: allegation, hypothesis, prophesy, proposal, command, exhortation, instruction, invitation, request, assumption, certainty, doubt, expectation, etc.

2. *Adjectives*: sure, certain, possible, probable, compulsory, imperative, lawful, legal, permissible, etc.

3. *Adverbs*: apparently, certainly, conceivably, evidently, hopefully, likely, necessarily, seemingly, supposedly, surely, etc.

4. *Verbs*: assume, believe, fancy, fear, feel, guess, hope, imagine, presume, reckon, suspect, think, trust, etc.

5. *Modal verbs*: can, could, may, might, will, would, shall, should, ought to, need, dare, used to.

These modal expressions are seen as 'realizations' of modal meanings by Downing and Locke. Besides the above mentioned, they add some other means of expressing modality to the list:

- certain uses of *If clauses*:
e.g. If you know what I mean
If you don't mind my saying so
What if?
- *the use of the remote past*:
e.g. I thought I'd join you, if you don't mind.
- *the use of non/assertive items*:
e.g. 'any' in She'll eat any kind of fruit.
- *certain types of intonation*:
e.g. the fall – rise

As one can easily notice, Downing and Locke seem to have fallen into the trap that Palmer decided to avoid, namely *complex clause modality*. But they decided to adopt a more limited scope, taking modality to be basically the expression of possibilities, probabilities,

certainty, obligations, and permission. They stress the fact, which is obvious in all grammar books, that the modal verbs are the most basic exponents of modality, which is taken into consideration by grammarians when they come to examine the Verbal Group. *The other modal elements tend to reinforce the modal meaning expressed by the modal verbs.*

The word *relation* is crucial to the meaning of modality; modality acts not like a reflection; in other words, each speaker uses not an ordinary mirror to reflect the image of the world, but a distorting one when he or she decides to make use of modal expressions.

Modality is not direct, but indirect, devious, and diverging.

In order to synthesize the views expressed, it only seems reasonable to believe that the possible worlds are those images reflected by the distorting mirrors.

Modality can be interpreted in terms of 'attitude of the speaker', with the following definitions of speaker and attitude:

The speaker is:

- source of the speech act;
- source and experience of the inference in utterances with epistemic modality;
- animate source of a certain degree of volition in sentences with performative deontic modality.

Attitude means a certain degree of belief, resulting in the speaker's assessment of probability and predictability of a certain state of affairs or as an act of volition, desire, intention, resulting in permission or obligation for someone to do something. It also includes other psychological states, feelings and emotions signaled by the modals, especially in indirect speech acts: surprise, bewilderment, perplexity, hesitancy, modesty, acknowledgement of inconvenience caused, etc.

Modality is one of the areas of study which continue to intrigue and inspire logicians, philosophers and linguists. What is it about modality that makes it so present in everyday speech?

One very attractive feature is that to capture its essence, it seems to be necessary to go beyond the boundaries of morphology, syntax, semantics and pragmatics and all dimensions from cognition to communication are involved in the process. It follows that studies in modality hold challenges at all levels of linguistic description.

Another remarkable fact is that most often **modality** is not directly coded in linguistic expressions but arises through interpretation in a *context* of the utterance, be that through conventional indirectness, metaphorical mapping, enrichment procedures, non - demonstrative inference or other context - bound mechanisms (other researchers have come to the same conclusion, as stated by Eric Swanson in his Ph. D. Thesis, i.e. *context* is very important in establishing what kind of modality is referred to.)

Modality thus poses a challenge to any theory which claims to retrace the path from linguistic form to utterance interpretation. Finally, the elusive nature of the concept of *modality* is in itself a motivating factor to anyone who sees his job as a linguist as primarily one of providing conceptual clarification.

As Nuyts succinctly points out in his volume: « Modality is one of the 'golden oldies' among the basic notions in the semantic analysis of language. But in spite of this, it also remains one of the most problematic and controversial notions: there is no consensus on how to define and characterize it, let alone on how to apply definitions in the empirical analysis of data. And there are no signs that the debates are heading in the direction of a final solution. » (see Nuyts, Jan, 'Epistemic Modality, Language and Conceptualization', 2001)

Palmer posits that ‘it has come to be recognized in recent years that modality is a valid cross-language grammatical category that can be the subject of a typological study.’ (see Palmer, F. R., *Modality & the English Modals*, 2014)

As such, Palmer also argues, *modality* is comparable to the categories of tense and aspect.

As previously suggested, « there is no unanimity regarding what the list of participating categories should look like, but in one version, there are 3 dimensions: *dynamic*, *deontic* and *epistemic modality*. The meanings of these three are also to be found in other views regarding the composition of the list, but are then “hidden” behind other labels which organize the semantic fields involved somewhat differently. There is also no unanimity about how each of these three notions should be characterized in detail:

I. **Dynamic modality**, as it was labeled by Palmer or “inherent modality”, usually renders the capacity or ability to the subject – participant in the clause, that is the subject is able to perform the action expressed by the main verb in the clause, of the kind expressed in the modal auxiliary in 1a) or the predicative adjective in 1b) . It would be rather adequate to speak about a capacity of the first argument of the predicate, or of the ‘controlling’ participant in the state of affairs, though, since in passives, such as 1c), it is this implicit participant rather than the grammatical subject who/which ‘carries out’ the capacity/ability:

1. a) Dean can ski very well.
- b) Dean is able to come to the meeting tomorrow after all.
- c) The table has been dismantled so that it can be transported more easily.

But the category of dynamic modality should probably be caught wider than it is sometimes suggested.

First of all, to the extent that it concerns the notion of capacity/ability, this has to be defined broadly: the ability can be entirely inherent to the first argument - participant, as in 1a) or it can be a capacity of the participant determined by the circumstances explicitly expressed in the clause, as in 1c), or implicit in the context, as in 1b).

Secondly, the category is not restricted to ability alone, but also covers an *expression of needs* of the first argument - participant. One can therefore distinguish between a need which is entirely inherent to the first argument - participant, as expressed by the modal auxiliary in 2a) and the auxiliary – like predicate in 2b) and one which is determined by the circumstances, as in the modal auxiliary in 2c) and the auxiliary – like predicate in 2d).

2. a) I must drink something now or I’ll die.
- b) I have to tidy up this bedroom, I can’t stand the mess.
- c) To go into the garden, you must pass through the sitting – room.
- d) You need to clean your paintbrush before you can start painting again.

Thirdly, the category probably needs to be extended even further to cover cases which go beyond abilities or needs of any participant in the state of affairs in particular and rather characterize a potential or an inherent inevitability in the situation described in the clause as a whole. The clearest examples of this appear in expressions in which there simply is no participant, as in 3a), but it can also appear in cases with inanimate first participants, such as 3b) and it is even possible with animate (including human) first participants, as in 3c) or in 3d), in which the first participant is left implicit (all these instances involve a potential, but one can easily imagine similar ones involving a necessity).

3. a) It can snow in winter in this part of the country.
- b) The book she is looking for can either be on the book – shelf or on the desk (but nowhere else).

c) Little Tommy cannot have broken the window since he was not around when it happened.

d) It is possible to open the closet now, I've arranged all the clothing items in it.

One might question whether it is good to call such cases 'dynamic modality'; in any case, they are not epistemic since they do not involve an estimation of the chances that the state of affairs applies in reality or not. In a slightly metaphorical way, they may be characterized as expressing an 'ability/need of a situation' and as such, they are arguably still fairly close to the definition of *dynamic modality*.

II. **Deontic modality** is traditionally defined in terms of the notions of 'permission' and 'obligation', but again, this characterization is too narrow and in this case even somewhat unfortunate. More generally speaking, it may be defined as an indication of the degree of moral desirability of the state of affairs expressed in the utterance, typically but not necessarily on behalf of the speaker. As the notion of 'degree' already indicates, it can refer to a gradual scale going from absolute moral necessity via the intermediary stages of desirability, acceptability and undesirability to absolute moral unacceptability. The notion of 'morality' involved should be defined widely: it can be related to 'societal norms', but likewise to strictly personal 'ethical' criteria of the person responsible for the deontic assessment. This *semantic category* is rendered in the most direct way by expressions such as the modal auxiliary in 4a), here expressing moral necessity and the predicative adjective in 4b), expressing moral desirability; it is represented in a more complex way by expressions of permission, obligation or interdiction for the first argument – participant in the clause to realize the state of affairs expressed in the utterance, as involved in the modal auxiliary in 4c) and the speech act verb in 4d).

4. a) We cannot afford to lose credibility, so we must solve this problem before it gets public.

b) It is good that you have solved that problem before it got into the papers.

c) You may go now.

d) I insist that you leave the room at once.

Expressions of permission, obligation and interdiction are more complex because they do not only involve an assessment of the degree of moral accept – ability of a state of affairs, but also a 'translation' of this assessment into (non – verbal) 'action terms'. Specifically, they also involve an intention to instigate or to (not) hinder another person's actions or positions (usually the addressee's, who also figures as the first argument – participant in the clause) pertaining to the state of affairs, in view of the judgment of its degree of acceptability.

A matter of dispute is whether the notions of volition and intention, as expressed by the auxiliary – like predicate in 5 a) and by the auxiliary in 5b) respectively, also belong to the domain of deontic modality.

5. a) I want you to leave me alone.

b) Alright, I will leave you alone.

Volition is more problematic: on one hand, it is less clearly related to action plans; and, on the other hand, it first and foremost appears to refer to desires and the question is whether that still counts as a deontic notion.

III. **Epistemic modality**

The third 'subcategory of modality' is *epistemic modality*. The 'core definition' of this category is relatively non – controversial: it concerns an indication of the estimation, typically but not necessarily by the speaker, of the chances that the state of affairs expressed

in the clause applies in the world or not, or, in other words, of the degree of probability of the state of affairs, as expressed by the modal auxiliary in 6a) or the modal adverb in 6b).

6. a) Nick will have arrived home by now.

b) Nick isn't home yet – well, maybe he missed the bus.

Since this type of assessment is a matter of degree, as in the case of deontic modality, we are again dealing with a scale, going from absolute certainty that the state of affairs is real, via intermediary stages of probability, possibility and improbability to absolute certainty that it is not real. This is actually a fairly heterogeneous category, usually taken to cover the marking of information as being:

- directly perceived through the issuer's own sense organs (often called “ experimental ”), as expressed by the main predicate in 7a) ;
- indirectly deduced on the basis of other, directly perceived information (“ inferential ”), as expressed in the auxiliary – like predicate in 7b) ;

derived from or compatible with other general background knowledge (“ reasoned ”), as expressed by the predicative adjective in 7c) or received from others (‘ hearsay ’ or ‘ reportative ’), as expressed by the main predicate in 7d).

7. a) I have noticed that he has changed his office hours.

b) His car is parked here and the lights are on in the house, so he appears to have arrived home.

c) His story sounds plausible.

d) I hear he has got a new job.

G. Yule in his book *‘Explaining English Grammar, 1988’* equates epistemic modality with deduction from speaker/writer; it ranges from strong conclusion to weak conclusion. Palmer observes that epistemic modality should apply not simply to modal systems that basically involve the notions of possibility and necessity, but to any modal system that indicates the degree of commitment by the speaker to what he says ; in other words, epistemic modalities should include evidential such as ‘ hearsay ’ or the quotative ‘ report ’ or verbs expressing the evidence of senses.

Well - known grammarians like Sydney Greenbaum and Randolph Quirk refer to the deontic-epistemic dichotomy as to **intrinsic - extrinsic modality**. The domains of intrinsic and deontic modality, on the one hand, and of extrinsic and epistemic modality, on the other, overlap. But intrinsic and deontic are only approximate synonyms, whereas for extrinsic the common variant is epistemic. Intrinsic modality involves some intrinsic human control over the events, whereas extrinsic modality involves human judgment of what is or is not likely to happen.

Another classification of **modality**, according to Eric Swanson:

- ❖ deontic (what is compatible with the dictates of morality);
- ❖ logical (what is compatible with the laws of logic);
- ❖ boulomaic (from Greek boulomai = desire, what is compatible with a person's desire);
- ❖ nomological (what is compatible with the laws of nature);
- ❖ epistemic (what is compatible with what is known or believed).

Context alone determines which modality is being referred to.

Angelika Kratzer, the linguist whose semantics for modals is the starting point for most formal work on them, holds on the hypothesis that ‘ modals of different flavors have a common semantics and that the targeting of a particular modality depends on contextual supplementation. ’

After having considered aspects defining the concept of modality, it is now the time to underline its **features**. We have seen so far that modality is a very complex notion, whose sphere tends to spread until it becomes evasive and difficult to understand. That is why the first feature of modality that should be taken into account is perhaps **the ambiguity** of any modal system and especially of modal verbs. This means, of course, that most modal verbs are ambiguous between two readings. For instance, a sentence like *She may smoke* can be ascribed an epistemic reading (It is possible that she smokes) or a deontic one (She is allowed to smoke) but this ambiguity is only potential: in actual use, the ambiguity is generally resolved by linguistic or extra-linguistic factors; the rare cases of ambiguity are apparently due to a certain overlap in contextual features.

Therefore, in a real - life situation, an interlocutor would not say *She may smoke* but *I've never seen her doing that*. One may easily notice the close relationship between the real - world extra-linguistic context and the linguistic choices made by the participants in the discourse. Hence, the great importance of the context in which the discourse is uttered to render an adequate description and interpretation of linguistic phenomena.

From the modal expressions available to him, a speaker will choose the one that will best suit his communicative intentions in a particular situation. The selection clearly involves **pragmatic** elements in addition to **syntactic** and **semantic** ones.

If ambiguity is perhaps the most obvious of the characteristics of modality, the second of its features is **subjectivity**.

Palmer mentions a distinction between subjective and objective modality, but only the latter eliminates speakers, has made the subject of the study for traditional logic.

However, modality in language, especially when marked grammatically, seems to be essentially subjective; this has already been shown in the discussion of speech acts and in reference to the speaker's 'opinion or attitude'. Modality in language is then concerned with subjective characteristics of an utterance and it could even be further argued that subjectivity is an essential criterion for modality. Palmer even gives the following definition of modality: 'Modality could be defined as the grammaticalization of speakers. ' (subjective attitudes and opinions)

But subjectivity does not apply to all the modal verbs. **Can**, for instance, in as much as it expresses a subject's ability to do something, is one of these verbs which are excluded on semantic grounds; such verbs are used for what is called "dynamic" modality by von Wright (' An essay in Modal logic, 1951 '), quoted by Palmer.

Moreover, there is often the case that modal verbs are used where it is not possible to decide whether they are subjective or not. A sentence like *You must leave immediately* can indicate either the speaker's insistence or a general (objective) necessity for leaving or it can well indeterminate between the two readings.

But pragmatic factors, such as speakers, must be incorporated in our analysis because they are part of the context, of the situation and, when it comes to modal verbs that is the only clarifying element.

On the other hand, it is difficult to suppose that concepts like probability and possibility can pertain to objectivity; rather the speaker calculates the probability, estimates possibility and makes the distinction between the two of them.

In the third place comes a feature of modality that cannot be described as either visible or basic, though undoubtedly important. It is **scalarity** and it means that modal elements can be ordered on scales. Some spoke about the existence of hierarchies within the modal system but they are difficult to establish.

Not only modal verbs or phrases, but also verbs like *think*, *believe*, *know*, etc, or even verbs of saying like *tell*, *suggest*, *insist*, *urge*, *demand*, *order*, etc can carry some degree of modality which may range from near zero to the extremes of absolute certainty or strong volition. At a closer look, one can very easily notice that the three features, previously mentioned, are somehow inter – related. As Palmer put it, ‘**modality** is a question of degree, on more or less of intensity. ’That makes the difference between possibility and probability, for instance. Subjectivity influences the scale. What to some speakers may seem only possible, can appear as very likely to others. The speaker’s placement on the scale may be the answer to the problems caused by subjectivity and ambiguity.

BIBLIOGRAPHY:

1. Downing, Angela and Locke, Philipe, “ A university course in English grammar ”, Routledge London, 2002
2. Horn, Laurence, R. , “ Modality and propositional attitudes ”, Cambridge University Press,
3. Klinge, Alex and Muller, Henrik, Hoeg, “ Modality: studies in form and function ”, Equinox Publishing Ltd. , 2005
4. Kratzer, Angelika, “ What MUST and CAN Must and Can Mean.Linguists and Philosophy”, vol. 1, 1977: 337-355
5. Leech, Geoffrey N., “ Meaning and the English Verb ”, Pearson Education, 2004
6. Matthews, P.H., “ The Oxford Concise Dictionary of Linguistics ” , Oxford University Press, 2008
7. Nuyts, Jan, “ Epistemic Modality, Language and Conceptualization ”, John Benjamins Publishing Company, 2001
8. Palmer, Frank, R. , “ Modality & the English Modals ”, Routledge Taylor & Francis Group, 2014
9. Palmer, Frank, R. , “ Mood & Modality ”, Cambridge University Press, 1986
10. Yule, George, “ Explaining English Grammar ” , Oxford University Press, 1998

TRADITION VS MODERNITY IN (ROMANIAN) GRAMMATICAL SYNONYMY AND HOMONYMY

Cipriana Elena Peica

Assist., PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: Grammatical synonymy and homonymy, one of literature authors' concern, find their echo both in traditional grammars and in modern grammars, as is only natural.

Our paper aims to address this issue by presenting how the morphosyntactic synonymy and homonymy of Romanian reflexives has evolved from the early grammars to the present day.

We start with the distinction that needs to be made, for clarification purposes, between lexical synonymy and grammatical synonymy, homophones and homographs, reflexive pronoun and personal pronoun, morpheme and part of speech; afterwards we focus on grammatical synonymy and lexical-grammatical homonymy, referring to reflexive constructions in Romanian, presenting and arguing their consequences on grammatical voices and syntactic valences.

The purpose of this paper is to highlight the importance of grammatical synonymy and homonymy's consequences, which is why we will focus on their positive consequences both in grammar and in expression; the negative consequences (i.e. pleonastic constructions) will be also mentioned, but without detailing them.

Keywords: Romanian Grammar, grammatical synonymy, grammatical homonymy, reflexive pronoun, syntax.

1. Introducere în tematica lucrării

Sinonimia și omonimia gramaticală, o preocupare a autorilor literaturii de specialitate, își găsește ecou, cum e firesc de altfel, atât în gramaticile tradiționale, cât și în gramaticile moderne.

Lucrarea de față își propune să abordeze această problemă prin prezentarea traseului pe care sinonimia și omonimia morfosintactică a reflexivului românesc l-a parcurs din primele gramatici și până în prezent.

Pornind de la distincția, care se impune pentru clarificarea termenilor, între sinonimia lexicală și cea gramaticală, respectiv între omofone și omograme, între pronumele reflexiv și pronumele personal, între morfem și parte de vorbire, după clarificarea acestora ne vom opri asupra sinonimiei gramaticale și omonimiei lexico-gramaticale cu referire punctuală la construcțiile reflexive din limba română, prezentând și argumentând consecințele acestora reflectate asupra diatezelor și a valențelor sintactice.

Scopul acestei lucrări este acela de a sublinia importanța consecințelor sinonimiei, respectiv a omonimiei gramaticale, motiv pentru care se va pune accent pe consecințele pozitive pe care aceasta le poate avea atât din punct de vedere gramatical, cât și în exprimare, cele negative (în speță, construcțiile pleonastice) vor fi doar amintite fără a se avea în vedere detalierea lor.

2. Delimitări terminologice. Generalități

2.1. Sinonimia lexicală vs sinonimia gramaticală

Sinonimia lexicală face parte din categoriile semasiologice proprii tuturor limbilor, fiind un indice al gradului de dezvoltare al unei limbi, și este legată în mod nemijlocit de problema identității cuvintelor în sistemul lexical al limbii (cf Bucă, Evseev 1976: 118, 119).

Dacă sinonimia lexicală reflectă gradul de perfecționare al unei limbi, dar și a utilizatorilor acestora, *sinonimia gramaticală* reflectă nivelul, dar și modalitatea de a stăpâni resursele gramaticale ale unei limbi¹.

Sfera *sinonimiei gramaticale* trebuie să fie circumscrisă în funcție de tipul gramaticii la care ne raportăm. Astfel, în gramaticile cu orientare tradițională, sinonimia gramaticală este strâns legată de categoria structurilor echivalente, de tipul *întâiul/primul* (cel) *dintâi*; *voi merge/o să merg/am să merg/oi merge* etc., iar în gramaticile generativ-transformaționale atenția este acordată cu precădere sinonimei sintactice.

Fiind de două feluri, morfologică și sintactică, *sinonimia gramaticală* se poate manifesta atât la nivelul părților de vorbire între diversele tipuri de viitor, între imperfect și condiționalul perfect, între pasivul analitic și reflexivul pasiv, la unele tipuri de pronume și numerale, la diversele modalități de exprimare a numeralului fracționar și a gradului de comparație la adjective și la adverbe, la construcțiile prepoziționale echivalente cu forme de genitiv sau de dativ, precum și între părți de propoziție de același fel sau între părți de propoziție diferite, între o parte de propoziție și aceeași parte de propoziție însoțită de o propoziție subordonată, o parte de propoziție și o propoziție, două propoziții, o propoziție și o frază (cf Avram 1986: 380).

În lucrarea de față ne vom opri, punctual, asupra sinonimei și/sau omonimiei gramaticale vizând pronumele personal și pronumele reflexiv, pasivul analitic și pasivul reflexiv, și, nu în ultimul rând, prezentând și analizând consecințele gramaticale ale acestora.

2.2. Omonimia lexicală vs omonimia gramaticală

Din punct de vedere lexical, *omonimia* ar părea să ocupe în sistemul limbii un loc secundar în comparație cu sinonimia, dar definiția lui E. Öhman (1960: 115-124) are rolul de a demonstra faptul că importanța acestui fenomen nu poate fi contestată; „omonimia este un fenomen obiectiv, care influențează funcționarea și evoluția sistemului lingvistic la nivelul lexicului, morfologiei, sintaxei și derivării.”, iar *omonime* sunt lexemele care au forme sonore identice, dar sensuri diferite (cf Bucă, Evseev 1976: 100).

În lexicologia românească, în sfera omonimiei lexicale sunt incluse următoarele tipuri de omofone (cf Bucă, Evseev 1976: 102-103):

- a) *omonime propriu-zise* sau *omonime totale* sunt acele cuvinte care coincid la toate formele și care au, de regulă, etimologii diferite, cum ar fi: *lac*₁ < lat. *acus* – *lac*₂ < germ. *Lack*;
- b) *omonimele parțiale*, denumite și *false omonime*, deoarece omofonia lor se manifestă numai la unele forme ale cuvintelor, cum ar fi: *masă*₁-*mase*; *masă*₂-*mese*;
- c) *omonime morfologice*, datorate coincidenței unor forme gramaticale din paradigmele unor părți de vorbire diferite (omoforme), cum ar fi: *cer*₁ (substantiv) – *cer*₂ (verb, persoana I, singular);

¹ Referitor la acest aspect, M. Avram (1986: 380) precizează: „După cum bogăția lexicală se dobândește prin cunoașterea și folosirea cuvintelor sinonime, bogăția gramaticală presupune cunoașterea sinonimei dintre unele forme și construcții și a limitelor în care formele sau construcțiile sinonime pot fi înlocuite între ele.”

- d) *omonime lexico-gramaticale* sunt rezultate din conversiunea părţilor de vorbire, cum ar fi: *muncitor*₁ (adjectiv) – *muncitor*₂ (substantiv); *mă*₁ (pronume personal) – *mă*₂ (pronume reflexiv) – *mă*₃ (interjecţie);
- e) *omonime derivaţionale*, obţinute în urma ataşării la aceeaşi rădăcină sau la două rădăcini omofonice a unor sufixe sau prefixe cu valori multiple: *ciocănaş*₁ (ciocan mic, unde –aş este sufix diminutival) – *ciocănaş*₂ (*lucrător care sparge cu ciocanul şi scoate sare din ocnele de sare*, unde –aş este sufix de agent);
- f) *omonime semnatare* care se datorează dezintegrării structurii cuvântului polisemantic, cum ar fi: *lună*₁ (satelit al pământului) – *lună*₂ (interval de timp).

Din clasificarea de mai sus, reiese faptul că nu este posibil să fim la fel de tranşaţi în ceea ce priveşte omonimia lexicală şi cea gramaticală, deoarece cele două se întrepătrund, nu au elemente distincte pe baza cărora să putem argumenta diferenţe considerabile.

Prin urmare, în ceea ce priveşte problematica reflexivului românesc, vom putea vorbi de omonimie lexico-gramaticală şi sinonimie formală, având în vedere faptul că pronumele reflexiv are forme proprii doar pentru persoana a III-a singular şi plural, pentru persoanele I şi a II-a, singular şi plural, împrumutând formele pronumelui personal.

2.3. Pronume reflexiv vs pronume personal

Pronumele personal „este pronumele care demonstrează diferitele persoane; el arată persoana care vorbeşte (persoana I: **Eu** citesc), persoana căreia I se adresează vorbitorul (persoana a II-a: **Tu** râzi), un obiect despre care se vorbeşte când acel obiect e altul decât persoana I sau a II-a (persoana a III-a: **El** priveşte, **Ea** doarme).” (GLR, vol. I 1966: 136). Acesta are *forme accentuate* la nominativ, acuzativ, dativ şi genitiv (pentru genitiv doar la persoana a III-a, masculin şi feminin) (NOMINATIV: eu tu, el, ea, noi, voi, ei, ele; ACUZATIV: pe mine, pe tine, pe noi, pe voi, pe el, pe ea, pe ei, pe ele; DATIV: mie, ție, lui, ei, nouă, vouă, lor); GENITIV: al, a, ai, ale lui, ei, lor) şi *forme neaccentuate* (DATIV: *îmi, îţi, îşi, ne, vă*; ACUZATIV: *mă, m-, ne, vă, v-, se, s-*)

Pronumele reflexiv este cel care „ţine locul obiectului asupra căruia se exercită direct sau indirect acţiunea verbului şi care e identic cu subiectul verbului.” (GLR, vol. I 1966: 152). Acesta are două cazuri, dativ şi acuzativ, şi ambele numere, singular şi plural.

Legătura pronumelui reflexiv cu cel personal constă în sinonimia la nivelul formelor între cele două pronume, adică, în faptul că acesta (= pronumele reflexiv) are forme proprii accentuate şi neaccentuate doar pentru persoana a III-a, pentru celelalte persoane împrumutând formele neaccentuate ale pronumelui personal de dativ şi acuzativ. Din punct de vedere lexico-gramatical, după cum am mai menţionat, cele două tipuri de pronume sunt omonime.

2.4. Morfem vs parte de vorbire

Distincţia la care ne referim are în vedere pronumele reflexiv. Facem această precizare, deoarece nu constituie scopul acestui demers teoretizarea conceptului de morfem şi nici a celui de parte de vorbire. Aici, prin morfem vom înţelege semnul gramatical specializat al unei diateze, iar dintre părţile de vorbire, ne va interesa cea de pronume, adică partea de vorbire flexibilă care se declină şi ţine locul unui substantiv.

Prin urmare, rolul gramatical pe care reflexivul îl îndeplineşte, adică cel de *pronume* sau cel de *morfem* are consecinţe în ceea ce priveşte autonomia sintactică a acestuia. Astfel, în situaţia în care sunt pronume, reflexivele au funcţie sintactică de sine stătătoare, în timp ce ca morfeme acestea nu au funcţie sintactică.

3. Sinonimia și omonimia gramaticală a reflexivului în gramaticile limbii române

3.1. Pronumele reflexiv - scurt istoric

În gramaticile românești vechi, pronumele reflexiv este tratat la capitolul dedicat pronumelui personal sau nu e tratat ca o altă categorie de pronume.

Astfel, în *Elementa linguae daco-romanae*², Samuil Micu și Gheorghe Șincai includ pronumele reflexive în categoria pronumelui personal și îi atribuie denumirea de pronume reciproc, precizând că acesta este folosit în limba latină în aceleași situații ca în limba latină și că formele de plural sunt omonime cu cele de singular (cf Micu, Șincai 1980: 151-153, 222).

Capitolul II din prima parte a cărții lui Ion Heliade Rădulescu, *Gramatica românească* care a apărut în 1828 este dedicat pronumelui, iar între formele simple ale pronumelui personal sunt incluse și formele reflexivului: pentru acuzativ *pe sine, se* și pentru dativ forma *își* (cf Heliade Rădulescu 1828: 19-21).

Timotei Cipariu, autorul lucrării *Gramatec'a limbei române* care a apărut în două volume intitulate *Analitica* (1869) și *Sintetica* (1877), precizează în volumul al II-lea că formele *mi, ti, si*, forme de genitiv și de dativ neaccentuate se numesc și reflexive cu condiția ca subiectul să fie de aceeași persoană, iar verbele construite cu forme reflexive se numesc și acestea reflexive (cf Cipariu 1877: 166-168).

În *Gramatica română* din 1891, H. Tiktin introduce reflexivul în *Partea a II-a* intitulată *Morfologia* în capitolele *Pronumele personale*, *Conjugarea reflexivă* și *Pasivul*, precum și în *Partea a III-a* denumită *Sintaxa* în cadrul capitolelor *Atributul adjectival* și *Complementul verbului*. Și în această gramatică, pronumele reflexiv este inclus în clasa pronumelui personal (cf Tiktin: 70-71, 126-130).

Al. Philippide în *Gramatica elementară a limbii române* din 1897 nu precizează pronumele reflexiv în cadrul capitolului destinat pronumelui personal și nici în altă parte. Formele *sine, își, și, șie, se* sunt menționate, dar fără a se face precizări vizavi de denumirea sau de cazul acestora (cf Philippide 1897: 58, 241).

În 1914, în cadrul lucrării *Gramatica limbii române*, Ioan Slavici consemnează pronumele reflexiv ca o formă diferită de pronume personal, iar formele acestuia sunt ceea ce în gramatica de astăzi este înregistrat ca fiind adjective de întărire (cf Slavici 1914: 26-27).

August Scriban include în *Gramatica limbii românești (Morfologia) Pentru folosința tuturor* din 1925 pronumele reflexiv în clasa pronumelui personal (cf Scriban 1925: 79-86).

În limba română actuală, așa cum este reflectat în gramatica școlară din ciclul preuniversitar (gramatică încă puternic ancorată în viziunea oferită de Gramatica Academiei din 1966), pronumele reflexiv este cel care „ține locul obiectului asupra căruia se exercită direct sau indirect acțiunea verbului și care e identic cu subiectul verbului” (GLR, vol. I 1966: 152), are forme proprii doar pentru persoana a III-a, pentru celelalte persoane acesta împrumutând formele pronumelui personal de dativ și acuzativ, are două cazuri, dativ și acuzativ, și ambele numere, singular și plural.

În *Gramatica limbii române*, GALR 2005, pronumele reflexiv apare în mai multe capitole care se referă la verb, la grupul verbal, la construcții sintactice, la numele predicativ, la complementul posesiv, la anafora. Abordarea pronumelui reflexiv din noua gramatică este una modernă, în manieră transformativ-generativistă și care subliniază problema eterogenității reflexivului românesc (cf GALR, vol. I.: 223-226).

² Prima ediție care a apărut în anul 1780 la Viena a fost scrisă de S. Micu și doar revizuită și completată de Gh. Șincai, iar cea de-a doua ediție apărută în 1805 îl are ca autor pe Gh. Șincai.

În ceea ce priveşte abordarea pronumelui reflexiv în GALR 2005, observaţiile noastre se vor opri aici, deoarece, fără a intra în detalii care nu constituie scopul acestei lucrări, dorim doar să precizăm că nu considerăm aplicabile nici în teoria şi nici în practica analizei gramaticale (mai ales la nivel preuniversitar) noile teorii. Apreciem caracterul modern al acestora, dar ne permitem să le considerăm în multe locuri străine limbii noastre, iar, pe de altă parte, dacă oricum observaţiile noastre vor arăta eterogenitatea problematicii în discuţie, nu vedem utilitatea unei complicări terminologice de tipul: *clitic reflexiv sintactic*, *clitic reflexiv asintactic*, *clitic reflexiv nonsintactic* (cf GALR , vol. I: 231).

3.2.Sinonimia şi/sau omonimia gramaticală dintre pronumele reflexiv şi pronumele personal

În 1967, Iorgu Iordan, Valeria Guţu Romalo, Alexandru Niculescu în lucrarea *Structura morfologică a limbii române contemporane* (1967: 129) precizau că pronumele reflexiv este considerat de multe ori o categorie a pronumelui personal datorită asemănărilor formale şi semantice.

În practica gramaticală a limbii române actuale, confuzia dintre pronumele reflexiv şi cel personal are în continuare drept cauză identitatea formală a acestor două tipuri de pronume, de fapt a formelor nacentuate, la persoana I şi a II-a, singular şi plural. Astfel, pronumele reflexiv are următoarele forme:

A. Forme accentuate:

- a. la DATIV: *sie, sieşi, şie, şieşi*;
- b. la ACUZATIV: *sine, sineşi*.

B. Forme neaccentuate:

- a. la DATIV: *îmi, îţi, îşi, ne vă , îşi*;
 - b. la ACUZATIV: *mă, m-, ne, vă, v-, se, s-*;
- dintre care forme proprii *neaccentuate* sunt:
- a. la DATIV: *îşi, şî, şî-, -şî, -şî-*;
 - b. la ACUZATIV: *se, se-, -se, s-, -s*.

După cum am menţionat, celelalte forme ale pronumelui reflexiv sunt **împumutate** din paradigma pronumelui personal:

- a. la DATIV: *îmi, îţi, ne, vă*;
- b. la ACUZATIV: *mă, m-, ne, vă, se, s-*.

Cu alte cuvinte, pronumele reflexiv are aceleaşi forme cu pronumele personal neaccentuat, la aceleaşi cazuri şi aceleaşi numere, respectivele forme putând fi reflexive sau personale. În această situaţie de sinonime formală, necesitatea unor criterii de diferenţiere este evidentă, deoarece din punct de vedere gramatical ne aflăm în prezenţa unei omonimii morfologice. G.G. Neamţu propune două criterii de diferenţiere a acestor pronume, criterii pe care le considerăm deosebit de utile în practica analizei gramaticale, deoarece surprind esenţa teoriei şi oferă instrumente de *diagnosticare* imediată. Astfel, „dacă pronumele dat are aceeaşi persoană (şi acelaşi număr) cu verbul, este reflexiv, dacă are altă persoană decât verbul, este personal. (Excepţii nu există)”, primul criteriu, iar *criteriul suplimentar* prevede trecerea verbului şi a pronumelui la persoana a III-a, iar dacă acolo apare *îşi* sau *se*, pronumele este reflexive şi invers (cf Neamţu 2014: 106).

La persoana a III-a reflexivul nu se confundă cu pronumele personal, nu există o sinonime la nivel formal, deoarece formele celor două tipuri de pronume diferă. Pronumele personal are la persoana a III-a singular şi plural, formele:

- a. la DATIV: *îi, i, -i, i-, -i-, le, le-, -le, -le-, li*;
- b. la ACUZATIV: *îl, -l, l-, -l-, o, -o, o-, -o-, îi, -i, i-, -i-, le, le-, -le, -le-,*

iar pronumele reflexiv:

- a. la DATIV: *îşi, şi, şi-, -şi, -şi-*;
- b. la ACUZATIV: *se, se-, -se, s-, -s*.

Omonimia morfologică crează confuzie la nivelul cazurilor, la persoana I, plural, unde formele **ne** şi **vă** sunt atât forme pentru dativ, cât şi pentru acuzativ. În exemplele:

Ne-am gândit la voi. (Ac) – **V-aţi gândit** la noi. (Ac)

Ne-am amintit de voi. (D) – **V-aţi amintit** de noi. (D)

distincţia cazuală se poate realiza fie prin trecerea la persoana a III-a (**ne-am gândit/s-au gândit**, respectiv **ne-am amintit/şi-au amintit**), fie prin trecerea la singular a oricărei persoane (**m-am gândit**, respectiv **şi-a amintit**) (cf Neamţu 2014: 106).

În situaţia verbelor şi expresiilor unipersonale de tipul: **îmi place, îmi convine, îmi trebuie, îmi e dor**, pronumele care le însoţesc sunt personale, nu reflexive, dovadă în acest sens fiind, pe baza celor mai sus menţionate, trecerea acestor pronume la persoana a III-a, singular (**le place, le convine, le trebuie, le este dor**) (cf Neamţu 2014: 106-107).

În legătură cu identitate persoanei şi a numărului dintre verb şi pronume, aceasta nu se datorează *acordului*, deoarece pronumele nu se acordă cu nicio parte de vorbire. Identitatea se datorează *acordului sintagmatic* în persoană şi număr al verbului-predicat cu subiectul, precum şi faptului că este obligatorie identitatea în persoană şi număr a pronumelui reflexiv cu subiectul ca urmare a *coreferenţialităţii* lor (cf Neamţu 2014: 107).

Deşi pronumele reflexiv are aceeaşi persoană atât cu subiectul, cât şi cu predicatul, autorul citat consideră că este recomandabilă centrarea atenţiei asupra verbului, deoarece subiectul în limba română poate fi inclus sau subînţeles, adică poate fi exprimat sau neexprimat.

În situaţia formelor verbale nepersonale (ne referim la infinitiv şi gerunziu) care nu realizează opoziţii de persoană şi de număr marcate desinenţial, calitatea de reflexiv a pronumelui nu se poate valida prin identitatea de persoană cu verbul, dar, având în vedere faptul că verbele la infinitiv sau gerunziu trimit întotdeauna la un subiect exprimat sau neexprimat, care poate fi acelaşi cu al verbului la mod personal sau diferit de al acestuia, stabilirea calităţii pronumelui se bazează pe identitatea/nonidentitatea de persoană şi număr a pronumelui cu subiectul verbului personal sau nepersonal (cf Neamţu 2014: 108-109).

În ceea ce priveşte statutul pronumelui în gruparea *a putea + verb la infinitiv* (fără *a*): **a se putea baza, a se putea descurca, a se putea duce, a se putea gândi, a se putea învăţa, a se putea mişca, a-şi putea da seama, a-şi putea aminti** etc., acesta este un **pronume reflexiv** ce aparţine verbului la infinitiv (fără *a*), fapt ce se poate dovedi fie prin transformarea infinitivului în conjunctiv, fie prin utilizarea infinitivului cu *a* (cf Neamţu 2014: 109-110).

*

O concluzie preliminară este aceea că, din punct de vedere formal, deosebirea pronumelui reflexiv de cel personal nu pune probleme deosebite. Nu acelaşi lucru îl putem spune despre identificarea/interpretarea corectă a rolului gramatical pe care îl au aceste pronume în diferite contexte, cu alte cuvinte când sunt ele *pronume* şi, prin urmare, îşi asumă un rol sintactic şi când sunt *morfeme*, neavând rol sintactic, fiind *semne gramaticale specializate* ale diatezei reflexive. Acestea vor fi cele două mari probleme pe care le vom detalia în continuare, urmărind consecinţele sinonimiei şi omonimiei gramaticale asupra acestora.

3.3. Consecinţele sinonimiei şi omonimiei gramaticale asupra diatezei reflexive

3.3.1. Diateza – o categorie gramaticală contestată şi/sau contestabilă?

Diateza în sine este o categorie gramaticală controversată atât în ceea ce priveşte definirea, cât şi în ceea ce priveşte situarea acesteia în cadrul gramaticii, unii autori considerând că locul ei ar fi la nivelul morfologiei, iar alţii argumentând că ea ar fi o categorie sintactică. Opiniile şi argumentele merg până în punctul în care unii autori o consideră a fi contestabilă în totalitate, inexistentă.

Diateza reflexivă reprezintă o problemă controversată a gramaticii limbii române după cum reiese din eterogenitatea opiniilor în ceea ce priveşte verbele însoţite de pronume reflexive. Diversitatea opiniilor legate de acest subiect are consecinţe care se reflectă în numeroasele dificultăţi şi confuzii care se regăsesc atât în teoria gramaticală, cât mai ales în practica analizei gramaticale.

Având în vedere faptul că acest caracter controversat al diatezei provine chiar de la modul în care această *categorie gramaticală* este interpretată³, vom prezenta în cele ce urmează câteva dintre opiniile pe care le considerăm avizate în acest sens.

Gramatica limbii române din 1954 înregistrează pentru prima dată categoria gramaticală a diatezei şi o defineşte ca fiind cea care „marchează raporturile dintre subiect şi complement direct, exprimate prin forme verbale.” (GLR, vol. I 1954: 243)

Gramatica limbii române, vol. I, ediţia 1966, defineşte diateza ca fiind „forma pe care o îmbracă verbul pentru a arăta în ce raport se află acţiunea pe care o exprimă cu autorul acestei acţiuni” (GLR, vol I, 1966: 298). Diateza exprimă raportul dintre acţiune şi autorul ei. Diateza activă arată că acţiunea este făcută de subiectul gramatical, diateza pasivă arată că acţiunea e făcută de subiectul logic (complementul de agent) şi este suferită de subiectul gramatical, iar diateza reflexivă este *mai puţin constituită, mai puţin precizată*, deoarece verbele construite cu pronume reflexive sunt adesea de fapt active, dar se caracterizează prin faptul că acţiunea îndeplinită de subiectul gramatical se răsfrânge tot asupra lui sau sunt pasive (cf GLR, vol I, 1966: 40). „Valorile proprii diatezei reflexive exprimă interesarea la acţiune a subiectului gramatical” (GLR, vol. I: 40).

Al. Graur defineşte diateza ca fiind „dispoziţia verbului, marcând răsfrângerea acţiunii asupra obiectului, lipsa obiectului, lipsa subiectului, identitatea subiectului cu obiectul” (Graur 1969: 19). În lumina acestei definiţii, conform autorului, diatezele sunt următoarele: „1. *activul* (tranzitiv, intransitiv, absolut), la care trebuie să introducem ca subdiviziune *dinamicul*; 2. *pasivul*, 3. *impersonalul*; apoi 4. *obiectivul* şi 5. *reciproc* (pentru că ţin şi de activ şi de pasiv, deci sunt în opoziţie şi cu unul şi cu celălalt) şi 6. *eventivul* (pentru că ţine şi de ctiv şi de impersonal) (...) Reflexivul ar putea fi caracterizat prin interesul subiectului la îndeplinirea acţiunii dacă nu ne-ar contrazice pasivul şi impersonalul.” (Graur 1969: 22)

Gramatica Academiei, vol. I, ediţia 1966, abordează, cum e firesc, problema reflexivului şi în capitolul dedicat diatezei reflexive, diateză care se caracterizează prin faptul că verbul conjugat după conjugarea diatezei active este întotdeauna însoţit de pronume reflexiv în acuzativ sau în dativ. În cadrul diatezei active intră numai vebele care sunt însoţite de pronume reflexive, pronume care nu pot fi înlocuite cu pronume personale sau cu

³„Considerând *diateza* o categorie gramaticală specifică flexiunii verbale, diversele gramatici româneşti - tratate şi manuale şcolare – menţionează trei diateze (sau *forme de conjugare*): *activă*, *pasivă* şi *reflexivă*, distincţie bazată, cel puţin până la un moment dat, pe diferenţele de expresie, înţeleasă în mod rudimentar: *pasivul* e caracterizat prin forma compuse, realizate din *a fi* şi participiu, *reflexivul* e caracterizat prin prezenţa pronumelui reflexiv; în celelalte cazuri, avem de-a face cu diateza *activă*. Deşi distincţiile au în vedere expresia, definiţiile sunt strict semantice (...) Definiţiile formulate în acest sens nu acoperă decât insuficient şi incomplet realitatea lingvistică.” Ion Coteanu (coord), *Limba română contemporană*, vol. I, Bucureşti, Editura didactică şi pedagogică, 1974, p. 199.

substantive în acelaşi caz, situaţie în care pronumele reflexive devin mărci morfologice ale diatezei reflexive (cf. GLR, vol I, 1966: 209).

După cum se poate observa, *Gramatica Academiei*, vol. I, ediţia 1966, nu abordează problematica aspectelor, nici cea a valorilor reflexivului românesc, în ceea ce priveşte diateza reflexivă subliniază doar că un număr restrâns dintre verbele care sunt însoţite de pronume reflexiv au „conţinut specific, distinct” de al celorlalte diateze, motiv pentru care „puţine pot constitui o diateză aparte” (GLR, vol. I 1966: 208-210), dar faptul că încadrează în mod diferit grupurile formate din *reflexiv şi verb* reprezintă o noutate fată de clasificările strict semnataice de până atunci.

Astfel, *Gramatica limbii române*, ediţia din 1966 (vol. I, p. 208-212) distinge trei diateze, dar include în cadrul diatezei active şi construcţiile cu pronume reflexiv care admit substituţia cu pronume personal, cu alte cuvinte acele construcţii în care pronumele reflexive în cauză sunt independente atât din punct de vedere sintactic, cât şi din punct de vedere semantic. Pe de altă parte anumite construcţii cu pronume reflexiv, de tipul *Legea se votează*, sunt incluse pe baza sinonimiei morfologice, în cadrul diatezei pasive (la diateza reflexivă fiind incluse grupările *pronume reflexiv + verb*, în care pronumele nu poate fi substituit şi care au sens dinamic (*a se gândi*, *a râde* etc), precum şi cele care au valoare impersonală (*se merge*).

Se poate observa lipsa de omogenitate şi chiar de consistenţă a diatezei reflexive şi a celei pasive realizată prin gruparea *pronume reflexiv + verb*, deoarece în privinţa diatezei reflexive primează criteriu semantic, iar în privinţa diatezei pasive particularităţile de expresie sunt cele care contează mai mult.

Pe de altă parte, sinonimia morfologică se evidenţiază şi prin faptul că gruparea *pronume reflexiv + verb* poate exprima şi sensul pasiv. Două dintre lucrările care completează tabloul valorilor acestei diateze (*apud* Coteanu, vol. I 1974: p. 199) sunt *Gramatica limbii române* a lui H. Tiktin şi *Les verbes réfléchis en roumain* a lui Al. Graur. Astfel, în acest sens H. Tiktin (1945: 129) afirma că, în limba română, construcţia cu reflexivul reprezintă modalitatea firească de exprimare a pasivului, construcţia cu *a fi* fiind rezultatul unor imitaţii străine, iar în studiul *Les verbes réfléchis en roumain*, Al. Graur (1938: 42-89) evidenţia numeroase valori diferite – *pasiv, reciproc, impersonal* etc. - realizate prin gruparea *pronume reflexiv + verb*, adică prin ceea ce se consideră *diateza reflexivă*.

Se poate observa din cele prezentate până acum faptul că autorii şi gramaticile menţionate situează problema diatezei la nivel morfologic, o categorie gramaticală specifică morfologiei. În acest sens, Valeria Guţu Romalo sublinia că majoritatea cercetătorilor recunosc existenţa în limba română a categoriei de diateză şi situarea acesteia în cadrul morfologiei (cf Guţu Romalo, în Coteanu 1985: 228).

În 1954, Sorin Stati analizează într-un mod diferit diateza reflexivă, de fapt contestă existenţa acesteia în situaţiile în care pronumele reflexiv nu poate fi înlocuit cu un pronume personal şi în care gruparea exprimă participarea intensă a subiectului la realizarea acţiunii, susţinând că în aceste situaţii există o diateză medie sau dinamică (cf Stati 1954: 135-146).

G.G. Neamţu atrage atenţia supra faptului că acest criteriu al participării intense la acţiune care vizează reflexivul dinamic, nu face cu nimic mai clare lucrurile, deoarece participarea intensă nu este măsurabilă „fiind un concept de o inconsistenţă evidentă şi de aceea prea puţin operant.” (Neamţu 2014: 115)

Pe lângă statutul de categorie morfologică, există cercetători care consideră că diateza reflexivă este un fenomen sintactic. Dintre aceştia îi amintim⁴ pe Iorgu Iordan, Valeria Guţu Romalo, Alexandru Niculescu în lucrarea *Structura morfologică a limbii române* (1967), Em. Vasiliu şi colaboratorii în lucrarea „Sintaxa transformaţională a limbii române” (1969), Gabriela Pană Dindelegan în lucrarea „Tranzitivitate şi diateză” (1974), Dumitru Irimia în lucrarea „Gramatica limbii române” (1997).

Gramatica Academiei din 2005 (GALR) exclude diateza reflexivă din cadrul diatezelor, considerând că în limba română putem vorbi doar de diateză activă şi de diateză pasivă, mai ales din cauza eterogenităţii sintactice a reflexivului românesc, considerându-se că niciuna dintre valenţele acestuia nu are elementele necesare pentru a individualiza diateza (GALR, vol. I 2005: 481-483)

*

În cadrul acestei secţiuni, prin cele expuse, ne-am propus să ilustrăm faptul că *diateza*, în general, este o categorie gramaticală controversată, contestă şi chiar contestabilă, atât în ceea ce priveşte definirea, cât şi în ceea ce priveşte situarea/statutul/existenţa acesteia în cadrul gramaticilor şi a lucrărilor de specialitate, dar şi faptul că *diateza reflexivă*, în special, a reprezentat şi reprezintă o problemă controversată a gramaticii limbii române după cum reiese chiar din eterogenitatea opiniilor în ceea ce priveşte verbele însoţite de pronume reflexive.

Am prezentat opiniile pe care le-am considerăm avizate în ceea ce priveşte interpretarea diatezei reflexive, atât pentru a realiza o imagine de ansamblu a problematicii în discuţie, cât şi pentru a putea crea cadrul necesar prezentării propriei opinii vizavi de acestea.

Astfel, din punctul nostru de vedere, deşi avem obiecţii legate de argumentele aduse, obiecţii pe care nu le vom prezenta aici din considerente obiective⁵, considerăm adecvată restrângerea pe care o face GALR 2005 a numărului de diateze din limba română la două, şi anume la diateza activă şi diateza pasivă. Câteva dintre motivele pe care ne bazăm această afirmaţie sunt următoarele: diateza reflexivă este o categorie inconsistentă, a cărei definire se bazează, într-o prea mare măsură pe latura semantică, pe sensul lexical al cuvintelor, ceea ce are ca efecte pe lângă numărul mare de interpretări, chiar încadrarea reflexivului pasiv la diateza pasivă şi nu la cea reflexivă, situaţie pe care considerăm că ar fi necesar să o privim doar ca un fapt de sinonimie morfologică. Pe de altă parte, în numeroase situaţii gruparea *verb + pronume reflexiv* are evident caracter sintactic (pe care îl vom ilustra în secţiunea următoare), iar în alte situaţii, cum ar fi cele ale construcţiilor impersonale, raportul pe care diateza îl cere, prin chiar definiţia sa, între subiect şi acţiune nu poate fi determinat. În plus, atunci când sunt considerate morfeme, reflexivele sunt analizate gramatical tot ca pronume, dar pronume care au formă, caz, persoană, număr, dar nu au funcţie sintactică, ceea ce este cel puţin nefiresc: pronume fără funcţie sintactică... ?!

Prin urmare, considerăm că pronumele reflexiv românesc ar trebui să fie considerat în toate situaţiile pronume, verbele pe care le însoţeşte să fie încadrate diatezei active, iar, din punct de vedere sintactic, reflexivul să aibă funcţiile sintactice corespunzătoare, adică, fie complement direct în acuzativ, fie complement indirect în dativ, fie atribut pronominal datival. O atare soluţie considerăm că ar satisface cerinţele impuse de o analiză gramaticală

⁴ Problematika aceasta necesită o abordare detaliată şi separată. Din motive care ţin de necesitatea limitării articolului la un anumit număr de pagini, ne luăm libertatea de a avea în vedere acest subiect pentru un alt articol.

⁵ Din motive care ţin de necesitatea limitării articolului la un anumit număr de pagini, ne luăm libertatea de a avea în vedere acest subiect pentru un alt articol.

unitară și coerentă, în plus, și-ar reflecta utilitatea mai ales în teoria și practica școlară. În cele ce urmează ne propunem să argumentăm sustenabilitatea acestor afirmații.

3.4. Consecințele sinonimiei și omonimiei gramaticale a reflexivului în plan sintactic

După cum subliniam, rolul gramatical pe care reflexivul îl îndeplinește, adică cel de *pronume* sau cel de *morfem* are consecințe în ceea ce privește autonomia sintactică a acestuia. Astfel, în situația în care sunt pronume, reflexivele au funcție sintactică de sine stătătoare, în timp ce ca morfeme acestea nu au funcție sintactică.

Mai întâi vom preciza câteva opinii relevante pentru acest subiect, după care vom ilustra valențele sintactice ale reflexivului românesc.

Valeria Guțu Romalo precizează că în limba română pronumele reflexiv are funcții diferite și poate avea următoarele valori (cf. Guțu Romalo, în Coteanu 1985: 228-229):

- a) **pronume** atunci când poate fi înlocuit printr-un pronume personal în acuzativ sau dativ (*El se dezbracă/El îi dezbracă*) și când poate fi înlocuit printr-un pronume sau substantiv în nominativ (*Se călătorește cu trenul / Elevul călătorește cu trenul / El călătorește cu trenul*)
- b) **afix dependent (reflexiv pasiv)**: *Norma se stabilizește/Norma o stabilesc legile.*
- c) **afix dependent (reflexiv obligatoriu)** nefiind posibilă substituția cu pronume personal în expresii ca: *a se căi, a-și bate joc.*
- d) **afix dependent (reflexiv dinamic)** când exprimă un plus de interes față de realizarea acțiunii: *El se roagă.*

G. G. Neamțu precizează că reflexivele nu au sens lexical propriu-zis, apariția lor e condiționată de prezența verbului, motive pentru care statutul lor morfosintactic este determinat de conținutul lexico-gramatical al verbului. Pe această bază, sunt clasificate următoarele tipuri de reflexiv: **reflexive obiectiv** (*a se spăla, a se îmbrăca* etc.), **reflexiv posesiv** (*a-și aștepta, a-și certa* etc.), **reflexiv reciproc** (*a se certa, a se urî* etc.), **reflexiv dinamic** (*a se gândi, a-și imagina* etc.), **reflexiv pasiv** (*se votează de cineva..., se învață de către... etc.*), **reflexivul impersonal** (*se cade, se cuvine* etc.), **reflexivul eventiv** (*a se îmbogăți, a se zice* etc.) (cf. Neamțu 2014: 111).

Interpretarea gramaticală a acestor concepte nu este una unitară, nu există o soluție unanim acceptată de către specialiștii în domeniu, ceea ce are repercusiuni evidente și în teoria și practica gramaticală preuniversitară, unde, în cadrul anumitor manuale alternative⁶, se optează pentru patru diateze activă, pasivă, reflexivă și activ pronominală. Diateza *activă pronominală* este o eroare care are drept prim efect încălcarea definiției diatezei reflexive și drept urmare neincluderea verbelor însoțite de pronume reflexiv intrinsec în cadrul acestei diateze, motiv pentru care considerăm, de exemplu, că definiția din manualul de clasa a VII-a elaborat de Anca Șerban și Sergiu Șerban este neacceptabilă: „Verbele la diateza reflexivă arată că subiectul gramatical face acțiunea. Participarea sa este intensă și, uneori, acțiunea se răsfrânge asupra celui care o face.” (?!)

În ceea ce privește interpretarea gramaticală a pronomelor reflexive, există **trei direcții** (cf. Neamțu 2014: 112-114). Conform **primei direcții** (Toșa 1983: 193-1999), toate pronumele reflexive în dativ și acuzativ sunt considerate morfeme ale diatezei reflexive, diateza reflexivă e considerată categorie gramaticală, iar reflexivele intră în structura acestei

⁶ Anca Șerban, Sergiu Șerban, *Limba română. Manual pentru clasa a 7-a*, Ministerul Educației Naționale, Editura All, București, 1999, p. 79.

categorii gramaticale cu realizare analitică. Potrivit celei de-a **doua direcții** (Drașoveanu 1997: 60) care se bazează pe principiul unicității funcțiilor în subordonare, toate reflexivele în dativ și acuzativ sunt pronume reflexive propriu-zise. Conform celei de-a **treia direcții**, majoritară de altfel, în funcție de sensurile gramaticale dezvoltate de grupările *reflexiv + verb* în unele situații reflexivele sunt tratate ca pronume, iar în altele ca morfeme. Când formele *își, și, și-i, -și, -și-i, se, se-, -se, s-, -s* stau pe lângă verbe reflexive, dinamice, eventive, impersonale și pasive, acestea devin mărci ale diatezei reflexive, devin semne, motiv pentru care își pierd rolul sintactic, iar atunci când stau pe lângă verbe pronominale obiective și reciproce aceste își păstrează calitatea de pronume.

Această ultimă interpretare o regăsim inclusiv în manualele școlare. Reflexivele nu sunt tratate diferențiat în funcție de sensurile gramaticale dezvoltate de grupările *reflexiv + verb*, astfel în unele situații reflexivele sunt tratate ca pronume, iar în altele ca morfeme: „(a) ca sintagme propriu-zise, reflexive pronume reflexive în acuzativ (dativ) cu funcția de complement direct (indirect, atribut) și verb la diateza activă (= diateza activă pronominală); (b) ca verbe la diateza reflexivă (cu realizare analitică), pronumele reflexiv fiind morfemul, semnul gramatical al diatezei reflexive, omonim cu pronumele reflexiv.” (Neamțu 2014: 113-114). Faptul că pronumele este reflexiv, iar verbul este la diateza activă se pune în evidență prin înlocuirea respectivului pronume cu un pronume personal forma neaccentuată sau un substantiv în același caz, adică prin posibilitatea verbului de a apărea și fără reflexiv (cf Neamțu 2014: 113-114).

Exemplu:

M-am spălat pe față./ **Te**-am spălat pe față./ **L**-am spălat pe față./ **Ne**-am spălat pe față./ **V**-am spălat pe față./ **I**-am spălat pe față.

Se spală.- **Îl** spală.

Îți amintești. – **Îți** amintesc.

În aceste situații pronumele este reflexiv, verbul este la diateza activă, iar pronumele are în fiecare situație funcție sintactică.

În lucrarea *Gramatica pentru toți*, ediția revăzută și adăugită din 1997, Mioara Avram precizează că formele neaccentuate ale pronumelui reflexiv pot fi folosite cu valoare posesivă și realizează **dativul posesiv**: **Mi**-am curățat *pantofii* (cf Avram: 168).

În privința modului de exprimare a dativului posesiv există diferențe între limbi în ceea ce privește atât modul de realizare, cât și modul de exprimare al acestuia. Astfel, relația de posesie exprimată poate fi alienabilă și/sau inalienabilă. În timp ce în cadrul posesiei inalienabile între posesor și obiect legătura este absolut necesară, posesia alienabilă este o relație în cadrul căreia obiectul posedat este exterior posesorului.

Tot prin înlocuire cu un pronume personal în genitiv sau cu un adjectiv pronominal posesiv se demonstrează și se certifică calitatea de pronume a reflexivului în dativ posesiv:

Își așteaptă copiii. – **Îi** așteaptă pe copiii **săi**.

sau prin dublare, deși comportă un anumit grad de artificialitate, deoarece identitatea de persoană a reflexivului și a dublantului este obligatorie (cf Neamțu 2014: 114).

Îmi cumpăr o carte. – **Mie** îmi cumpăr o carte.

În situațiile specifice de dativ posesiv, pronumele este reflexiv, verbul este la diateza activă, iar pronumele are în fiecare situație funcție sintactică de atribut pronominal datival. În funcție de situarea acestui pronume în proximitatea unui substantival sau unui verbal, dativul posesiv este adverbial: **Își** așteaptă copiii. sau adnominal: Copiii-**și** sunt foarte cuminți.

În concluzie, pronumele reflexiv este morfem atunci când marchează diateza reflexivă, în toate celelalte situații ilustrate el este un pronume cu toate atributele aferente și, în funcție

de context, poate îndeplini trei funcții sintactice: complement direct, complement indirect, atribut pronominal datival.

*

În lucrarea aceasta ne-am oprit asupra sinonimei și omonimiei gramaticale, referindu-ne la **construcțiile reflexive în limba română**, prezentând o clarificare terminologică, un scurt istoric al acestei problematicei pronomelui reflexiv, cadul teoretic prin prezentarea părerilor autorilor și argumentelor pe care acestea sunt fundamentate, în ceea ce privește **pronumele reflexiv în limba română, diateza reflexivă și cea reflexiv pasivă și valențele reflexivului românesc**.

Concluziile noastre punctuale, bazate pe argumentele pe care le-am prezentat și care au legătură directă sau indirectă cu sinonimia și omonimia gramaticală din cadrul clasei pronomelui reflexiv, la diateza și la valențele sale sintactice sunt următoarele:

- a. din punct de vedere formal, deosebirea pronomelui reflexiv de cel personal nu pune probleme deosebite;
- b. identificarea/interpretarea corectă a rolului gramatical pe care îl au aceste pronume în diferite contexte, cu alte cuvinte când sunt ele *pronume* și, prin urmare, își asumă un rol sintactic și când sunt *morfeme*, neavând rol sintactic, fiind *semne gramaticale specializate* ale diatezei reflexive reprezintă o situație problematică;
- c. *diateza*, în general, este o categorie gramaticală controversată, atât în ceea ce privește definirea, cât și în ceea ce privește situarea/statutul/existența acesteia în cadrul gramaticilor și a lucrărilor de specialitate;
- d. *diateza reflexivă*, în special, a reprezentat și reprezintă o problemă controversată a gramaticii limbii române după cum reiese chiar din eterogenitatea opiniilor în ceea ce privește verbele însoțite de pronume reflexive;
- e. considerăm adecvată restrângerea pe care o face GALR 2005 a numărului de diateze din limba română la două, și anume la diateza activă și diateza pasivă din următoarele motive:
 - diateza reflexivă este o categorie inconsistentă, a cărei definire se bazează, într-o prea mare măsură pe lautura semantică, pe sensul lexical al cuvintelor, ceea ce are ca efecte pe lângă numărul mare de interpretări, chiar încadrarea reflexivului pasiv la diateza pasivă și nu la cea reflexivă;
 - în numeroase situații gruparea *verb + pronume reflexiv* are evident caracter sintactic, iar în alte situații, cum ar fi cele ale construcțiilor impersonale, raportul pe care diateza îl cere, prin chiar definiția sa, între subiect și acțiune nu poate fi determinat;
 - atunci când sunt considerate morfeme, reflexivele sunt analizate gramatical tot ca pronume, dar pronume care au formă, caz, persoană, număr, dar nu au funcție sintactică, ceea ce este cel puțin nefiresc: pronume fără funcție sintactică... ?!

Din aceste considerente susținem că pronumele reflexiv românesc ar trebui să fie considerat în toate situațiile pronume, verbele pe care le însoțește să fie încadrate diatezei active, iar, din punct de vedere sintactic, reflexivul să aibă funcțiile sintactice corespunzătoare, adică, fie complement direct în acuzativ, fie complement indirect în dativ, fie atribut pronominal datival. O atare soluție considerăm că ar satisface cerințele impuse de o analiză gramaticală unitară și coerentă, în plus, și-ar reflecta utilitatea mai ales în teoria și practica școlară.

În ceea ce privește sinonimia și omonimia lexicală și/sau gramaticală concluzia care se desprinde este că acestea pot avea consecințe pozitive sau negative în exprimare. Efectele

pozitive se regăsesc în bogăția și variația exprimării, în evitarea repetării aceluiași cuvinte, forme sau construcții, toate fiind legate de stăpânirea conștientă a relațiilor sinonimice sau omonimice, iar cele negative, în cazul nostru, sunt construcțiile pleonastice.

Din punct de vedere gramatical, rolul acestora este de a scoate în evidență construcțiile echivalente și concurente, de a prezenta și clarifica anumite opoziții, de a explica confuziile morfologice și sintactice care apar, după cum am prezentat în cadrul acestei lucrări.

BIBLIOGRAPHY:

- Avram 1997 – Mioara Avram, *Gramatica pentru toți*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, București.
- Avram 2007 – Mioara Avram, *Studii de sintaxă a limbii române*, Editura Academiei Române, București.
- Cipariu 1869, 1877 - Timotei Cipariu, *Gramatec'a limbei române, Partea I. Analitica, Partea I. Sintetica*, cu spesele Societății Academice Române, București.
- Coteanu (coord.) 1974 – Ion Coteanu, Georgeta Ciompec, Constantin Dominte, Narcisa Forăscu, Valeria Guțu Romalo, Emanuel Vasiliu, *Limba română contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- GALR 2005 - *Gramatica limbii române, Cuvântul*, vol. I, Editura Academiei Române, București.
- GLR 1966 - *Gramatica limbii române*, vol. I, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Academiei, București.
- Gaur 1938 - Alexandru Gaur, „Les verbes réfléchis en roumain”, *BL*, VI, p. 42-89.
- Guțu Romalo 1973 – Valeria Guțu Romalo, *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
- Heliade Rădulescu 1828 - Ion Heliade Rădulescu, *Gramatica românească*, ediție și studiu de Valeria Guțu Romalo, Editura Eminescu, București.
- Iordan, Guțu Romalo, Niculescu 1967 – Iorgu Iordan, Valeria Guțu Romalo, Alexandru Niculescu, *Structura morfologică a limbii române contemporane*, Editura Științifică, București.
- Irimia 2008 – Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, Ediția a III-a revăzută, Editura Polirom, Iași.
- Micu, Șincai 1980 - S. Micu, Gh. Șincai, *Elementa linguae daco-romanae* (1980), pt ed.1780 – cap. IX, *Despre pronume* p. 37-43, pentru ed. 1805 – *idem*, p. 151-153.
- Neamțu 2014 - G. G. Neamțu, *Teoria și practica analizei gramaticale, Distincții și ... distincții*, Editura Paralela 45, Pitești.
- Öhman 1960 - E. Öhman, „Über die Wirkung der Homonymie im Deutschen”, *VJa*, p. 115-124
- Philippide 1897 - Al. Philippide, *Gramatica elementară a limbii române*, Editura Librăriei ISR Kuppermann, Iași.
- Scriban 1925 - August Scriban, *Gramatica limbii românești. Morfologia. Pentru folosința tuturor*, edițiunea I, Institutu de Arte Grafice „Viața românească” S.A., Iași.
- Slavici 1914 - Ioan Slavici, *Gramatica limbii române, Partea I, Etimologia*, Editura Minerva, București.
- Stati 1954 - Sorin Stati, „Verbele reflexive construite cu dativul”, în *S.C.L.V.*, p.135-146.
- Stati 1958 - Sorin Stati, „Problema diatezelor”, în *L.R.*, nr. 2/158, p. 39-45.

Şerban, Şerban 1999 - Anca Şerban, Sergiu Şerban, *Limba română. Manual pentru clasa a 7-a*, Ministerul Educaţiei Naţionale, Editura All, Bucureşti.

ACKNOWLEDGEMENT

Această lucrare este rezultatul cercetării doctorale ce a fost posibilă prin sprijinul financiar oferit prin Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, cofinanţat prin Fondul Social European, în cadrul proiectului POSDRU/187/1.5/S/155383, cu titlul „Calitate, excelenţă, mobilitate transnaţională în cercetarea doctorală”.

This paper is a result of a doctoral research made possible by the financial support of the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development 2007 -2013, co-financed by the European Social Fund, under the project POSDRU/187/1.5/S/155383 - „Quality, excellence, transnational mobility in doctoral research”.

FROM PREPOSITIONS TO ADVERBIAL PARTICLES

Claudia Leah

Assist. Prof., PhD, University of Oradea

Abstract: Verbs in English, as in any other language, are of utmost importance, since they represent the core of the sentence. Among different types of verbs, those which raise understanding and employment problems are the so-called multi-word verbs: prepositional verbs and phrasal verbs, which include in their forms either a preposition, or an adverb, or an adverbial particle.

This article aims at highlighting the thin border between prepositions and adverbial particles, trying to show that each of them has its own relevance in certain structures and each is worth studying.

Keywords: adverb, adverbial particle, phrasal verbs, preposition, prepositional verbs.

Starting from the widely accepted idea that, in any language, verbs are of utmost importance, since they represent the core of the sentence, and being aware of their complexity, we decided to focus on one distinct and difficult kind of verbs; among different types of verbs, those which raise understanding and employment problems are the so-called multi-word verbs: prepositional verbs and phrasal verbs, which include in their forms either a preposition, or an adverb, or an adverbial particle.

The multi-word verbs are generally considered to be combinations of words that work like independent units and function like one-word verbs.

Although most grammarians consider that multi-word verbs fall into three main categories:

- phrasal verbs, consisting of : verb + adverb(ial) particle
e.g. *I **wake up** at 7 :30.*
- prepositional verbs, consisting of: verb + preposition
e.g. *Everything **depends on** your decision.*
- phrasal-prepositional verbs, consisting of : verb +particle + preposition
e.g. *My cousin **came up with** a great idea.*

some of them do not make such a distinction and use the same term *phrasal verb* to refer to combinations of verb and preposition. Moreover, although an overdiscussed issue, grammarians still have different ideas regarding the definition of a phrasal verb or use different terms to name it. Thus, some make a distinction between *phrasal verbs* and *prepositional verbs* and consider that both are sub-types of *multi-word verbs*; some others present *prepositional verbs* as a sub-type of *phrasal verbs*, while others simply use completely different notions. The consequence of this disagreement is that the three types of multi-word or multi-part verbs may be confused. For instance, to Huddleston and Pullum (2002), a word like *off*, in examples such as :

*The plane couldn't take **off** because of the bad weather. and
I took **off** my shoes.*

could be considered preposition in both cases.

Creating confusion, **the term phrasal verbs** presents understanding problems for those who study English, no matter whether they are native speakers or just foreign language learners. In spite of these disagreements, most of the given examples are relevant enough to distinguish a phrasal verb from a prepositional verb:

e.g. *The little girl was **looking up** the tall buildings.*

*The little girl was **looking up** 'building' in in her English-Romanian dictionary?*

Therefore, a clear distinction between prepositions, adverbs and adverbial particles is perforce required.

According to Cambridge English dictionary, a simple definition of the preposition is: a word or group of words that is used with a noun, pronoun, or noun phrase to show direction, location, or time, or to introduce an object, while a complete definition is: function word that typically combines with a noun phrase to form a phrase which usually expresses a modification or predication. (dictionary.cambridge.org/dictionary/English)

e.g. *He walked **up** and **down** the street.*

*He went **through** the forest.*

*He was congratulated **on** his success.*

The preposition always precedes an object or an adverbial modifier, expressed in most of the cases by a noun phrase or by a gerund. Therefore, an example like:

*He walked the street **up** and **down**.*

is far from being acceptable.

Moreover, preceding an object or an adverbial modifier, we come across two distinct situations of preposition occurrence:

- ❖ the preposition is required by the verb, and in this case we deal with a prepositional verb, followed by a prepositional structure that functions as a prepositional object; the verb and the preposition which form a prepositional verb cannot be separated. For this reason in some opinions, this is called **(inseparable) phrasal verb, but we consider that the term prepositional verb is more appropriate**; the required preposition cannot be replaced by another, unrequired preposition;
e.g. *It depends **on** your decision.*

*I'm thinking **of** my family all the time.*

(the verbs are *to depend on something/ somebody* and *to think of* whereas *on your decision* and *of my family*, the prepositional structures, are Prepositional objects).

There are prepositional verbs that require a direct object before the preposition and a prepositional object after it:

e.g. *They **blamed John for their failure** (to blame someone for something)*

*She **accused you of infidelity**. (to accuse someone of something)*

- ❖ the preposition is not required by the verb, and in this case we deal with a common verb, followed by a prepositional structure that usually functions as an adverbial and the preposition that follows the verb can be replaced by other prepositions.

e.g. *The book is **on the desk**. (The book is **under/above/near/in** the desk.)*

*I saw him **after the show**. (I saw him **before/in** the show.)*

(the verbs *to be* and *to see* do not require a preposition and *on the desk*, the first prepositional structure, is an adverbial of place, while the second prepositional structure, *after the show*, is an adverbial of time; the preposition is interchangeable.

- ❖ it is worth mentioning the special situations in which the preposition may be required by other parts of speech, by the adjective, for example, and in this case we deal with a structure formed of a link verb, and a subject complement expressed by an adjective, followed by a required preposition.

e.g. *My best friend is always aware **of his mistakes**.*

*With all his effort, John is not so good **at maths**.*

(the verb *to be* is a link verb here, the subject complements *aware* and *good* are adjectives that require the preposition and *of my mistakes* and *at maths*, the prepositional structures, function as Adjective complements.

According to Merriam-Webster's Learner's Dictionary, the adverb is: a word that describes a verb, an adjective, another adverb, or a sentence and that is often used to show time, manner, place, or degree, or a word belonging to one of the major form classes in any of numerous languages, typically serving as a modifier of a verb, an adjective, another adverb, a preposition, a phrase, a clause, or a sentence, expressing some relation of manner or quality, place, time, degree, number, cause, opposition, affirmation, or denial, and in English also serving to connect and to express comment on clause content (www.merriam-webster.com/dictionary). Leviţchi (1970:244) considers that the adverb modifies or determines a verb, an adjective, another adverb and sometimes a whole sentence or clause and that far more unfrequently it may determine a noun, while Quirk (1972:267) states that the adverb is an item that does not fit the definitions for other parts of speech.

e.g. *I saw it **down**, on the floor.*

*He walked **up and down**.*

The adverb cannot be followed by an object, and the adverb itself functions mainly as an adverbial modifier (of time, place, manner, a.s.o).

Therefore, an example like:

*He walked **up and down** the street.*

shows that *up and down*, followed by an object, is a preposition, not an adverb. The preposition here does not have a syntactic function of its own and goes with the object, preceding it.

On the other hand, in the following example:

*He walked **up and down**.*

up and down. is not a preposition, does not accompany any object and, because it is an adverb, it has a syntactic function of its own, i.e. that of an adverbial modifier of place. Consequently, some words may be classified either as prepositions or as adverbs.

e.g. *I met him **before** the show.* (preposition)

*I haven't met him **before**.* (adverb)

*It is **inside** the box.* (preposition)

*Don't put it **inside**.* (adverb)

*They found him **behind** the door.* (preposition)

*We left him **behind**.* (adverb)

The adverbial particle is *In 'come back', 'break down' and 'fall off', 'back', 'down' and 'off' are all adverbial particles.*(<https://en.oxforddictionaries.com>), in other words, it is a particle with an adverbial function.

e.g. *He **came back** quickly*

*I **picked up** some flowers.*

In these cases, the structure formed of a verb and an adverbial particle is considered to be a phrasal verb. There are phrasal verbs that allow interchangeable adverbial particles, and the result is a change of sentence meaning, as the meaning of the particle changes.

e.g. *They always **looked up** to their parents.*

*They always **look round/away/down**.*

An adverb particle has a distinct characteristic when occurs with a transitive verb, i.e. it may change its position. Although an adverbial particle forms a special unit with the verb and together, they have an idiomatic meaning, it may change its position and stay before or after a direct object:

e.g. *I **picked up** some flowers.*

*I **picked** some flowers **up**.*

*He was told to turn **off** the light.*

*He was told to turn the light **off**.*

This change of position is not possible if the object is a pronoun, and in this case the particle always occurs after the pronoun, never before:

e.g. *They told you to turn it **off**.*

and not

They told you to turn **off it.*

If the phrasal verb is not transitive, the adverbial particle stays close to it:

e.g. *My phone **broke down** unexpectedly.*

*You have no reason **to run away**.*

It is not always easy to identify the proper meaning of a phrasal verb by combining the meanings of the constituent elements, since the verb and the particle act as a unit with an idiomatic meaning. For instance:

*The plane **couldn't take off** because of the bad weather. (couldn't fly)*

*We **will sort out** this inconvenience. (will solve)*

*She was not able **to go on**. (to continue)*

Some of the Phrasal verbs are used in formal speech:

e.g. *Hopefully, car prices **will even out**.*

compared to the less formal:

*Hopefully, car prices **will become steady**.*

while some others are used informally:

e.g. ***Is she eyeing up** that dress?*

compared to the formal:

***Is she looking with great interest at** that dress?*

When a verb combines with an adverbial particle and meanwhile requires a preposition, we deal with a phrasal-prepositional verb. The basic characteristic of such verbs is that neither the particle, nor the preposition can be separated.

e.g. *I am **looking forward to** meeting you. (I gladly anticipate our meeting)*

*I would like to **get on with** my sister-in law. (I would like to be in good terms, to have a good relationship with my sister-in-law.)*

*They always **looked up to** their parents. (They always respected their parents.)*

As seen in the given examples, it is difficult to identify the idiomatic meaning of such verbs, if we combine the meanings of the three elements that form the phrasal-prepositional verb.

In conclusion, we can assuredly state that prepositions, adverbs and adverbial particles, although short words, are of high-class significance in the language and should not be confused when used alone or in structures. This is difficult, even for advanced learners because of the numerous and complex multi-word verbs, so frequent in English, which, having a typical grammatical behaviour and allowing meaning changes, may lead to confusions.

BIBLIOGRAPHY:

- Alexander, L.G., , 1996, *Longman English Grammar*, Longman Ltd., London and New York.
- Carter, R., McCarthy, M., 2006, *Cambridge Grammar of English: a comprehensive guide; spoken and written English grammar and usage*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Carter, R., McCarthy, M., Mark, G., O'Keeffe, A., *English Grammar Today- An A-Z of spoken and written Grammar*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Comisel, Ecaterina, 2010, *Gramatica limbii engleze*, Bucuresti, Ed. Corint.
- Eastwood, J., 2006, *Oxford Practice Grammar with Answers*, Oxford: Oxford University Press.
- Fraser, B., 1976, *The Verb-Particle Combination in English*. New York, Academic Press.
- Greenbaum, S., 1992, *The Oxford English Grammar*, Oxford., Oxford University Press.
- Hart, C. W., 2009, *The Ultimate Phrasal Verb Book*, New York, Barron's Educational Series.
- Herrero, S. F., 2016, *Elements of English Grammar*, Bubok Publishing House.
- Huddleston, R., Pullum, G.K., 2002, *The Cambridge Grammar of the English Language*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Larreya, P., Riviere, C., Asselineau, R., Gremy, A., (trad. Gojnete Larisa si Sirbulescu Lavinia), 2012, *Gramatica limbii engleze*, Pitesti, ed. Nomina.
- McArthur, T., 1992, *The Oxford Companion to the English Language*, Oxford, Oxford University Press.
- Quirk, R., Greenbaum, S., 1993, *A University Grammar of English*, Longman Group: Essex, England.
- Thim, S., 2012, *Phrasal Verbs: The English Verb-Particle Construction and its History*, Berlin & Boston, Walter de Gruyter Publishing house.
- Thomson, A.J., Martinet, A.V., 2009, *A Practical English Grammar*, Oxford, Oxford University Press
- *Concise Oxford Companion to the English Language*, 1998, Oxford, Oxford University Press.
- *Oxford phrasal verbs dictionary for learners of English*, 2001, Oxford, Oxford University Press.

- dictionary.cambridge.org/dictionary/English
- <https://en.oxforddictionaries.com>
- <https://www.usingenglish.com>
- www.englishgrammar.org
- www.merriam-webster.com/dictionary

WHEN BRAND MEETS METAPHOR: BRAND CONCEPTUALIZATIONS IN THE MARKETING DISCOURSE

Raluca Gabriela Burcea

Assist. Prof., PhD, "Spiru Haret" University of Bucharest

Abstract: The use of metaphors in specialized discourses has long been regarded with skepticism by linguists and researchers. However, the more recent studies have highlighted not only the systematic recourse to metaphors to deliver specialized contents, but also their central role in enhancing the understanding of rather "opaque" fields of knowledge by analogy with conceptual domains within our reach.

The marketing discourse for teaching and research purposes makes extensive use of metaphors in order to account for highly abstract economic concepts such as "brand", "consumer", "enterprise", "market", etc. In this context, the purpose of our paper is to identify the main metaphorical patterns which are used to gain insight into the multidimensional concept of "brand", as it is depicted by Philip Kotler and his co-authors in their works "Principles of Marketing" (15th edition) and "Marketing Management" (14th edition).

Drawing on the cognitive semantic approach to metaphor, we provide an overview of the various brand conceptualizations by means of analogies with frames of reference such as the domain of human beings, that of buildings and that of assets.

Keywords: metaphor, cognitive semantics, brand, academic marketing discourse, Principles of marketing, Marketing Management

An overview of the marketing concept

In today's dynamic world of economics and business, the term *marketing* has become a synonym for *necessity*. The nature of marketing is such that it allows alternative definitions to co-exist, each of them illustrating a specific approach to the marketing concept by various practitioners and/or theorists.

As Jim Blythe acknowledges, "There are several marketing definitions in current use, and each suffers from some weaknesses: a universally-agreed definition of what marketing is has not yet been achieved." (Blythe, 2013: 5)

Broadly speaking, two basic approaches are used customarily in accounting for the marketing concept: the functionalist view and the managerial perspective. Thus, according to the American Marketing Association, marketing can be defined in functional terms as "the activity, set of institutions, and processes for creating, communicating, delivering, and exchanging offerings that have value for customers, clients, partners, and society at large."¹ The Chartered Institute of Marketing (CIM) provides a consumer-oriented approach to marketing, defining it as "the management process responsible for identifying, anticipating and satisfying customer requirements profitably."² In the same line of thinking, Philip Kotler,

¹ The definition of marketing, approved July 2013 by the American Marketing Association Board of Directors.
<https://www.ama.org/AboutAMA/Pages/Definition-of-Marketing.aspx>

² The official academic definition from CIM
<http://www.cim.co.uk/more/getin2marketing/what-is-marketing/>

the leading representative of the managerial school of marketing, states that “Simply put, marketing is managing profitable customer relationships. The aim of marketing is to create value for customers in order to capture value from customers in return.” (Kotler and Armstrong, 2014: 24)

Michael Baker combines and reconciles both approaches, claiming that “Marketing is both a managerial orientation – some would claim a business philosophy – and a business function.” (Baker, 2008: 4)

Some marketing theorists and researchers (Baker 1976, Shaw 1995, Jones and Shaw 2002, etc.) argue that marketing has been practiced since Antiquity and the Middle Ages, while its formal recognition as a distinct field of activity and expertise can only be traced back to the 1900s. Furthermore, it took several more decades for marketing to become an established academic discipline. As Baker acknowledges, “the enigma of marketing is that it is one of man’s oldest activities and yet it is regarded as the most recent of business disciplines.” (Baker, 1976, p ix)

Despite the debates and controversies surrounding its origins and its definition, marketing is undoubtedly regarded as an essential component of modern economic mechanisms and patterns. In an era when the competition between economic actors is fueled by socio-economic trends and shifts (the emergence of the free-market economy, the globalization of markets, the advances in technological innovation, the changes in consumers’ needs and buying behaviors, product differentiation, the environmental and societal concerns, etc.), marketing-specific concepts such as *marketing mix*, *target market*, *consumer buying behavior*, *customer satisfaction*, *branding*, *brand equity*, *promotion and advertising*, *market research*, *customer relationship management*, etc. have become commonplace in the field of both marketing theory and practice.

What’s in a brand?

With the consumer placed at the beginning rather than the end of the production-consumption chain, the challenge goes beyond simply satisfying individual needs. Marketing professionals strive to anticipate consumer needs and expectations and to predict future consumer behaviors. In order to win the consumers’ hearts and loyalty, marketers conduct market research and surveys and have recourse to carefully thought strategies ranging from short term incentives (such as price promotions, coupons, money refunds, etc.) to branding, mass media advertising and promotion techniques.

Indeed, marketing professionals agree on the dynamic, ever-evolving and multi-dimensional nature of the concept of *brand*, as well as on the essential contribution of brands and branding to achieving competitive advantage, while marketing surveys measure the power exerted by brands upon consumers. In a global market where products are similar in terms of physical characteristics, uses, quality and even price, it is brands that act as the propeller of consumer attitudes and buying behavior.

But what lies behind the concept of *brand*? In the marketing jargon, *brand* refers to a “name, term, design, symbol, or any other feature that identifies one seller’s good or service as distinct from those of other sellers.”³

In their endeavor to reduce the abstractness of the concept and render it more transparent to aspiring marketing professionals, marketing theorists have employed various

³ Source: <http://www.marketing-dictionary.org/Brand>

teaching techniques and strategies, out of which the recourse to metaphor proves to be one of the most effective.

To us, as a linguist and researcher, providing an appropriate frame of reference to develop an explanatory account of the concept of *brand* is all the more challenging as the concept incorporates a sum of abstract features that increase its “opaqueness”.

In accordance with our belief that brands are much exploited but little explored, our paper aims at making a non-exhaustive incursion into the specific metaphors that are used in reference to *brand* in the academic marketing discourse.

Why conceptual metaphor?

In our approach to provide some insight into the metaphorical conceptualizations of *brand*, we employed the cognitive theoretical framework for the study of metaphor, as proposed by Lakoff and Johnson (1980, 1999) and their followers (Gibbs 1994, Grady 1997, Kövecses 1986, 2000, 2010, Turner and Fauconnier 1995, 2002, etc.).

To the difference of the traditional approach that envisages metaphor as a rhetorical linguistic device used essentially for aesthetic purposes, the cognitive semantic perspective focusses on rethinking metaphor as a predominantly conceptual phenomenon rooted in our conceptual system. Thus, according to the cognitive theory (also known as Conceptual Metaphor Theory), metaphor goes beyond the language boundary to become a matter of thought.

Cognitive theorists establish a distinction between *conceptual metaphor* and *linguistic metaphors* or *metaphorical expressions*. Thus, “A conceptual metaphor consists of two conceptual domains, in which one domain is understood in terms of another” (Kövecses, 2010: 4). Linguistic metaphors are surface-level linguistic structures that derive from and illustrate conceptual metaphors.

The mechanisms of conceptual metaphors as explained by Lakoff and Johnson lie in the systematic projections of pertinent features (characteristics, properties, language, imagery, inferential structure, etc.) between one source conceptual domain⁴ – more concrete and familiar in that it is either experientially-based or clearly structured and a target-domain, typically abstract in that it cannot be accessed through senses or bodily experience, nor does it possess a clearly structured organization.

For instance, an abstract concept such as *time* is commonly understood and referred to in terms of spatial movement (“the days ahead”) or as a concrete entity that can be handled and offered as a gift (“giving my time”). Other classic examples of conceptual metaphors are “LOVE IS A JOURNEY” (We’re at a *crossroads*, We’ll just have to *go our separate ways*), “AN ARGUMENT IS WAR” (Your claims are *indefensible*, His criticisms were *right on target*), “THEORIES ARE BUILDINGS” (Is that the *foundation* for your theory?, Your theory needs more *support*), “IDEAS ARE FOOD” (There are too many facts here for me to *digest* them all, That’s *food* for thought).

However, as Lakoff and Johnson argue, the metaphorical projections are only partial, in that “In allowing us to focus on one aspect of a concept, a metaphorical concept can keep us from focusing on other aspects of the concept that are inconsistent with that metaphor” (1980: 462). For example, the conceptual metaphor “ARGUMENT IS WAR” brings to the fore

⁴ By *conceptual domain* we understand any coherent organization of human experience (see also Kövecses, 2010, p.4)

the conflicting, verbally aggressive nature of arguments, while the cooperative aspect of an argumentative discussion becomes ignored.

A more recent development of Conceptual Metaphor Theory is Turner and Fauconnier's "blending theory" (1995, 2002) which questions the unidirectionality⁵ implied by the Lakoffian two-domain model and postulates the existence of two (or more) "input spaces"⁶ that present both shared and unique characteristics whose combination results in a so-called "blended space". Turner and Fauconnier maintain that the interpretation of metaphor requires the activation of minimum four mental spaces: two input spaces, a source and a target, and two middle spaces, a generic space representing conceptual structure that is shared by both inputs and a blended space or blend where material from the inputs combines and interacts.

Thus, to the difference of the classical conceptual metaphor theory, which posits the unidirectional projection from the source to the target domain, blending theory highlights the mutually enriching nature of metaphor and builds on the ability to combine elements from familiar conceptualizations into new and meaningful structures.

Metaphor and specialized discourses

Regardless of the slight differences in the theoretical positions of the representatives of the cognitive approach to metaphor, our strong belief is that the cognitive framework has the great merit of allowing metaphor to broaden its scope significantly, so as to include conceptual domains such as medicine, informatics, economics, politics, psychology, sociology, etc.

The use of metaphor in specialized discourses has long been a debatable topic among linguists and researchers, as well as among non-linguists. Despite the controversies, the more recent studies have confirmed the systematic recourse to metaphor in order to convey specialized contents.

Metaphor – more precisely conceptual metaphor – is a heuristic tool that enhances knowledge in that it provides the means for explaining and describing essentially abstract specialized concepts, theories and ideas by establishing analogies with more concrete, simple or familiar ones.

To take an example, the conceptual metaphor "SOCIAL ORGANIZATIONS ARE PLANTS" is used to facilitate the understanding of the rather "opaque" concept of "social organizations" (such as companies) by drawing similarities with well-established facts about the vegetal world (the components, the life-cycle of plants, etc.). The mapping between the source domain of *plants* and the target domain of *social organizations* nurtures metaphorical expressions such as "He works for the local *branch* of the bank", "The organization was *rooted* in the old church", "His business *blossomed* when the railways put his establishment within reach of the big city", "There is now a *flourishing* black market in software there"⁷.

When brand meets metaphor

⁵ The principle of unidirectionality states that the metaphorical process typically goes from the more concrete to the more abstract, and not the other way around.

⁶ a partial and temporary representational structure which speakers construct when thinking or talking about a perceived, imagined, past, present, or future situation (Fauconnier 1994 [1985])

⁷ Kövecses's examples (2010, p.10)

Although an extensive body of literature⁸ has been devoted to the study of the *brand* concept, little attention has been paid to its metaphorical dimensions.

The scarcity of the studies on this subject has fueled our desire to make an overview of the main metaphors that underpin the concept of *brand* as they occur in the marketing discourse for teaching purposes. We ought to mention from the beginning that our paper is not meant as an exhaustive study of *brand* metaphors, but rather as a preamble to their further exploration.

To achieve our purpose, we closely examined two milestones in the academic marketing discourse – *Principles of Marketing* (15th edition) by Philip Kotler and Gary Armstrong and *Marketing Management* (14th edition) by Philip Kotler and Kevin Lane Keller.

Consistent with the idea that conceptual metaphors are derived from the patterns detected in linguistic metaphors, we based our study on the identification of the recurrent metaphorical structures that are used in reference to *brand*, supporting our results with numerous examples drawn from the two works cited above.

Thus, the analysis of our corpus has enabled us to classify *brand* metaphors into three main categories, depending on the source conceptual domains employed as frames of reference to highlight specific aspects related to brands – that we envisage generically as the target domain.

The main conceptual metaphors we identified are as follows: A BRAND IS A HUMAN BEING, A BRAND IS A BUILDING, A BRAND IS AN ASSET.

A BRAND IS A HUMAN BEING

Specialized literature and marketing surveys have provided evidence that brands are perceived by consumers as animate (quasi-)humanlike entities. According to marketing research and surveys, consumers' perceptions and expectations about brands go beyond the sphere of the functional characteristics and advantages of the branded products or services to take into account the brands' non-functional characteristics, which are often referred to by means of linguistic structures pertaining to the domain of human attributes.

The anthropomorphic brand perspective is underpinned by the conceptual metaphor A BRAND IS A HUMAN BEING.

The conceptual mapping between the source domain of *human beings* and the target domain of *brands* lays at the core of numerous examples of linguistic metaphors that occur in our corpus, such as [brand] "look", "styling", "stature", "strength", "energy", "personality":

- (1) General Motors's turnaround of its fading Cadillac brand was fueled by new designs that redefined its *look* and *styling*, such as the CTS sedan, XLR roadster, and ESV sport utility vehicle (Kotler and Keller, 2012: 260)
- (2) These brands have become *irresistible*, combining high brand *strength* with high brand *stature*. (idem, p. 247)
- (3) *Strong* new brands show higher levels of differentiation and *energy* than relevance, whereas both esteem and knowledge are lower still. (idem, p. 245)
- (4) Although studies have found a positive correlation between promotional spending and brand *strength*, this relationship often turns out to be effect and cause, not cause and effect. *Stronger* brands with higher sales can afford the biggest ad budgets. (Kotler and Armstrong, 2014: 442)

⁸ See, for instance the contributions of Aaker D. 1991, 1996, Aaker & Fournier 1995, Keller 2003, 2009, Fournier 1998, 2009, Keller & Richey 2003, Viot 2006, Kitchen 2008, Schroeder 2014, etc.

Perhaps the most commonly used anthropomorphic metaphor related to *brands* is that of *brand personality*:

- (5) The brand *personality* delivers a picture of the more human qualities of the brand. (Kotler and Keller, 2012: 107)
- (6) Properly used, humor can capture attention, make people feel good, and give a brand *personality*. (Kotler and Armstrong, 2014: 437)

The metaphor of *brand personality* serves as the basis for a variety of linguistic metaphors that take the form of descriptors (mainly adjectives) that illustrate various human-specific personality traits:

- (7) Cath Kidston is one of the brands that is *confident* in its design style and *fun* in its character. [...] Cath Kidston allows its brand *personality* (*fun* and *brightness*) to shine through its brand identity (colors and typography), hence becoming a brand consumers can fall in love with. (Kotler and Armstrong, 2014: 331)
- (8) Most well-known brands are strongly associated with one particular trait: the Ford F150 with “*ruggedness*”, Apple with “*excitement*”, the *Washington Post* with “*competence*,” Method with “*sincerity*,” and Gucci with “*class*” and “*sophistication*.” (idem, p. 169)
- (9) With a brand *personality* defined as *flirty*, for the insider, and an escape, W offers guests unique experiences around the warmth of cool. (Kotler and Keller, 2012: 263)
- (10) A brand *personality* may have several attributes: Levi’s suggests a personality that is also *youthful*, *rebellious*, *authentic*, and *American*. (idem, p. 157)

The essence of the *brand personality* metaphor is expressed by David Aaker in his 2015 article entitled “Brand Personalities Are Like Snowflakes”: “People express their own or idealized selves in part by the brands that they buy and use, especially when the brands are socially visible and have a personality. Such a brand is a badge that tells others what you value and how you live, and, more importantly, reaffirms to yourself what is important in your life.”

Thus, a “socially visible” brand is likely to generate a complex of thoughts, attitudes and beliefs, emotional responses and reactions with respect to the brand, that may range from esteem and respect to trust, loyalty and even different forms of affection or addiction:

- (11) *Esteem* measures perceptions of quality and loyalty, or how well the brand is regarded and *respected*. (Kotler and Keller, 2012: 245)
- (12) Finally, due to corporate scandals, product crises, and executive misbehavior, *trust* in brands has plummeted. (idem, p. 247)
- (13) Brand *loyalty* provides predictability and security of demand for the firm, and it creates barriers to entry that make it difficult for other firms to enter the market. [...] Market researchers had measured the taste but failed to measure the *emotional attachment* consumers had to Coca-Cola. (idem, p. 242)

In the long run, loyalty may evolve into brand bonding and may nurture even closer consumer-brand relationships, as expressed by the linguistic metaphors below:

- (14) *Bonding*. *Rational* and *emotional attachments* to the brand to the exclusion of most other brands.
“Bonded” consumers at the top of the pyramid build stronger *relationships* with and spend more on the brand than those at lower levels. (Kotler and Keller, 2012: 246)

- (15) Thus, positive brand equity derives from consumer *feelings* about and *connection* with a brand. Consumers sometimes *bond* very closely with specific brands. As perhaps the ultimate expression of brand *devotion* a surprising number of people [...] have their favorite brand tattooed on their bodies. (Kotler and Armstrong, 2014: 267)

The metaphors of *family brand* and *parent brand* represent yet another linguistic evidence that consumers' perception of brands in terms of human beings is rooted in metaphor:

- (16) The existing brand that *gives birth* to a brand extension or sub-brand is the *parent* brand. If the *parent* brand is already associated with multiple products through brand extensions, it can also be called a master brand or *family* brand. (Kotler and Keller, 2012: 261)
- (17) Line extensions can renew interest and liking for the brand and benefit the *parent* brand by expanding market coverage. (idem: 264)

Like any living organism, the brand progresses through several growth stages, as reflected in linguistic metaphors such as “growth”, “mature [brand]”, “young/old [brand]”, etc.:

- (18) Discovering a consumer insight and understanding its marketing implications can often lead to a successful product launch or spur the *growth* of a brand. (Kotler and Keller, 2012: 97)
- (19) A company might try to expand the market for its *mature* brand by working with the two factors that make up sales volume. (idem, p. 314)
- (20) The *younger* Breakaway Brands are mainly trendy digital upstarts that are now *maturing* and becoming essential to consumers' modern lives. (Kotler and Armstrong, 2014: 269)
- (21) Turning a potential negative of being an *old* brand into a positive of being experienced, Old Spice has made a remarkable transformation in recent years from “your father's aftershave” to a contemporary men's fragrance brand. (Kotler and Keller, 2012: 503)

A BRAND IS A BUILDING

Surprisingly, our corpus shows the co-occurrence of the anthropomorphic metaphor with the building metaphor, which derives from the mapping between the concrete source domain of *buildings* and the abstract target domain of *brands*.

Although they seem incompatible, the two metaphors actually serve to illustrate two different approaches to the brand by the marketing professionals.

The *brand as a human being* metaphor focusses on the symbolic benefits associated with using a certain brand. Marketing research (Aaker, 1996; Azoulay & Kapferer, 2003) provides evidence that a person's self-image is often closely related to the particular image or “personality” of the brand they use. The studies have revealed that when choosing and using a brand, consumers tend to identify themselves and to be associated by their peers with the brand itself. Hence consumers are likely to be attracted to brands that reflect their (ideal) self-image and match their own personality profile. In the light of this view, the *brand as a human being* metaphor is evocative of the consumer-brand relationship.

Within the logic of the *building* metaphor, the focus is on the effort undertaken by marketing professionals to create meaningful and distinctive brand personalities in the minds

of consumers - directly through advertising campaigns and indirectly through promotions such as cause championing or event sponsorship⁹.

Thus, the building metaphor is linked with the planning from bottom to top and the sequentially of the building process, with the idea of a solid structure, as well as with that of long-term commitment and cooperation. The “brand is a building” conceptual mapping accounts for linguistic metaphorical structures of the type “[brand] architecture”, “[brand] building”, “support [a brand]”, and even “[brand’s] pillar pattern”:

- (22) Brand *architecture* for luxury brands must be managed very carefully. (Kotler and Keller, 2012: 335)
- (23) Marketers [...] can review product portfolios and brand *architecture* to confirm that brands and sub-brands are clearly differentiated, targeted, and *supported* based on their prospects. (idem, p. 320)
- (24) All strong brands - whether it’s Facebook or Reese’s - are *built* around an ideal of improving consumers’ lives in some relevant way. (Kotler and Armstrong, 2014: 269)
- (25) The brand resonance model also views brand *building* as an ascending series of steps, from bottom to top (Kotler and Keller, 2012: 245)
- (26) An important part of *reinforcing* brands is providing consistent marketing *support*. (idem, p. 258)
- (27) The relationships among these dimensions (A/N energized differentiation, relevance, esteem, knowledge) - a brand’s “*pillar pattern*”- reveal much about a brand’s current and future status. (idem, p. 245)

A BRAND IS AN ASSET

Finally, a third major metaphorical conceptualization of *brands* as revealed by our study is the conceptual metaphor A BRAND IS AN ASSET.

Linguistic metaphors such as “asset” “value [of a brand]”, “invest [in a brand]” stem from the “brand is an asset” metaphor:

- (28) Brands are powerful *assets* that must be carefully developed and managed. (Kotler and Armstrong, 2014: 267)
- (29) These intellectual property rights ensure that the firm can safely *invest* in the brand and reap the benefits of a *valuable asset*. (Kotler and Keller, 2012: 242)
- (30) For branding strategies to be successful and brand *value* to be created, consumers must be convinced there are meaningful differences among brands in the product or service category. (idem, p. 243)

The “brand is an asset” metaphor is highly suggestive of the benefits associated with brands and branding and contributes to reinforcing the idea that to companies, brands represent highly valuable pieces of legal property that have the ability to influence consumer behavior and to generate sustained future revenues.

Concluding remarks

Our exploration of the major metaphorical conceptualizations related to *brand* in the academic marketing discourse has enabled us to propose a classification of brand metaphors based on the source domains that are mapped onto the abstract target domain of *brand*.

Thus, our study has revealed three major conceptual metaphors that guide perception and reasoning about brands, as follows: “A BRAND IS A HUMAN BEING”, “A BRAND IS A

⁹ Read more: <http://www.businessdictionary.com/definition/brand-building.html>

BUILDING” and “A BRAND IS AN ASSET”. We have also identified a number of less frequent brand metaphors (such as the metaphor of the *umbrella* brand, that of the *flanker* or that of the *flagship* brand) which we will examine in subsequent research. Hence, we strongly believe that the results of our study provide some useful starting points for further research on *brand* metaphors.

References: The theory of metaphor

- Burcea, Raluca Gabriela. 2015. *La métaphore dans le discours du marketing*. Craiova : Edit. Universitaria.
- Fauconnier, Gilles. 1997. *Mappings in thought and language*. Cambridge, U.K.: Cambridge University Press.
- Gibbs, Ray. 1994. *The poetics of mind: Figurative thought, language, and understanding*. New York: Cambridge University Press.
- Grady, Joseph. 1997. *Foundations of meaning: primary metaphors and primary scenes*. University of California, Berkeley: Ph.D. Dissertation.
- Kövecses, Zoltán. 1986. *Metaphors of Anger, Pride and Love*. Amsterdam: John Benjamins.
- Kövecses, Zoltán. 2000. *Metaphor and Emotion*. Cambridge and New York: Cambridge University Press.
- Kövecses, Zoltán. 2010. *Metaphor: A Practical Introduction*, 2nd Edition. New York: Oxford University Press
- Lakoff, George and Mark Johnson. 1980. *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, George and Mark Johnson. 1999. *Philosophy in the Flesh: The Embodied Mind and its Challenge to Western Thought*. New York, NY: Basic Books
- Turner, Mark and Gilles Fauconnier. 1995. “Conceptual integration and formal expression”. *Metaphor and Symbolic Activity* 10:183-203.
- Turner, Mark and Gilles Fauconnier. 2002. *The Way We Think: Conceptual blending and the mind's hidden complexities*. New York: Basic Books, 2002.

References: Marketing theory and practice

- Baker, Michael J. 1976. *Marketing: Theory and Practice*, 1st edition. London and Basingstoke: The Macmillan Press Ltd.
- Baker, Michael J. and Susan J. Hart. 2008. *The marketing Book*, 6th edition. Amsterdam: Elsevier BH.
- Blythe, Jim. 2014. *Principles and Practice of Marketing*. London : SAGE Publications Ltd.
- Jones, D.G.Brian and Eric H. Shaw. 2002. “A History of Marketing Thought”, in B. A. Weitz and R. Wensley (eds) *Handbook of Marketing*, 39–99. London: Sage.
- Shaw, Eric H. 1995. “The first dialogue on macromarketing”. In *Journal of Macromarketing* 15:7-20.
- Sutherland, Jonathan and Diane Canwell. 2004. *Key Concepts in Marketing*. Palgrave Macmillan

References: Brands

- Aaker, David. 1991. *Managing brand equity: capitalizing on the value of a brand name*. New York: Free Press.
- Aaker, David. 1996. *Building strong brands*. New York: Free Press.
- AAker, David. 2015. *Brand Personalities Are Like Snowflakes* in *Marketing News*, July 2015

<https://www.ama.org/publications/MarketingNews/Pages/brand-personalities-are-like-snowflakes.aspx>

Aaker, Jennifer. 1997. "Dimensions of Brand Personality". In *Journal of Marketing Research*, 34(3), 347-356.

Aaker, Jennifer and Susan Fournier. 1995. "A brand as a character, a partner and a person: Three perspectives on the question of brand personality". In *Advances in Consumer Research*, 22(1), 391-395.

Azoulay, Audrey and Jean-Noël Kapferer, 2003. "Do brand personality scales really measure brand personality?". In *Journal of Brand Management*, 11(2): 143-155.

Fournier, Susan. 1998. "Consumers and Their Brands: Developing Relationship Theory in Consumer Research". In *Journal of Consumer Research*, 24 (4), 343-353.

Fournier, Susan. 2009. "Lessons learned about consumers' relationships with their brands". In D. J.

Hanby, Terry. 1999. "Brands--dead or alive?". In *Journal of the Market Research Society* 41 (1): 7-18.

Keller, Kevin L. 2009. "Building strong brands in a modern marketing communications environment." In *Journal of Marketing Communications* 15(2/3): 139-155.

<https://markenmanagement.files.wordpress.com/2012/01/buildingbrands.pdf>

Kitchen, Philip J. 2008. *Marketing Metaphors and Metamorphosis*. P. J. Kitchen (ed.), Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Schroeder, Jonathan. E. (ed.). 2014. *Brands: Interdisciplinary Perspectives*. London: Routledge.

Viot, Catherine. 2006. *Personnalité de la marque: la métaphore justifie-t-elle la transposition d'échelles de personnalité humaine?* ESCP-EAP Conference on marketing trends, Venice

Dictionaries

<http://www.marketing-dictionary.org>

<http://www.businessdictionary.com>

Corpus

Kotler, Philip and Gary Armstrong. 2014. *Principles of Marketing*. 15th Edition. Global Edition. Pearson Education Ltd.

Kotler, Philip and Kevin Lane Keller. 2012. *Marketing Management*, 14th Edition. New York: Prentice Hall.

LEXICAL SEMANTICS BEFORE THE GENERATIVE LEXICON

Ionela Guşatu

*Assist. Lecturer, PhD, "Carol Davila" University of Medicine and Pharmacy,
Bucharest*

Abstract: This paper aims to present methods of describing nouns and noun phrases made up of two nouns. It presents both the methods used before the generative lexicon and emphasizes the usefulness and simplification of the generative lexicon in understanding how words combine in order to form appropriate phrases.

Keywords: semantics, the generative lexicon, noun phrase

James Pustejovsky defineşte lexiconul generativ ca fiind *un set de bază de sensuri de cuvinte, de obicei cu o structură internă mai bogată decât în teoriile anterioare, folosit să genereze un set mai mare de sensuri atunci când unităţile lexicale individuale sunt combinate cu altele în sintagme şi propoziţii*¹.

În lingvistica modernă, cercetarea semantică a lexicului nu a început cu propunerea lexiconului generativ avansată de James Pustejovsky. Înainte de apariţia lucrării principale a lui Pustejovsky, cuvântul a fost investigat din punct de vedere semantic folosindu-se trei metode diferite: metoda mărcilor semantice, metoda structurii aspectuale şi metoda rolurilor semantice. Prima metodă a fost folosită în semantica transformaţională (Katz şi Fodor 1963), a doua, în teoria aspectului lexical (Vendler 1967), iar cea de-a treia în cadrul versiunii extinse a teoriei generative extinse a lui N. Chomsky (în principal, Fillmore 1968).

1. Semantica transformaţională

În semantica transformaţională, sensul lexical este descris ca fiind o structură conceptuală complexă, alcătuită din trei categorii de componente: mărci semantice, mărci distinctive şi restricţii selecţionale.

1.1. Mărcile semantice

Mărcile semantice reprezintă unităţile minimale de descriere a sensului cuvintelor. Acestea sunt folosite în descrierea sensurilor mai multor cuvinte şi sunt echivalentele semelor din semantica structurală. De exemplu, fiind date cuvintele *oaie* şi *capră*, mărcile semantice corespunzătoare acestora sunt ilustrate în (1):

- (1) ***oaie***: *animat, mamifer, domestic, rumegător, adult, femelă.*
capră: *animat, mamifer, domestic, rumegător, adult, femelă.*

1.2. Mărcile distinctive

Mărcile distinctive sunt folosite în descrierea sensului unui singur cuvânt şi evidenţiază unicitatea semantică a acestuia. De exemplu, cuvintelor *oaie* şi *capră* le sunt comune mărcile semantice prezentate mai sus (1). Diferenţa dintre aceste două cuvinte este

¹ „a core set of word senses, typically with greater internal structure than is assumed in previous theories, is used to generate a larger set of word senses when individual lexical items are combined with others in phrases and clauses” (Pustejovsky, 1995: 2).

dată de marca distinctivă *cu lână* care apare în descrierea cuvântului *oaie* și de marca distinctivă *cu părul lung* care apare în descrierea cuvântului *capră*.

- (2) **oaie**: *animat, mamifer, domestic, rumegător, adult, femelă, cu lână*.
capră: *animat, mamifer, domestic, rumegător, adult, femelă, cu părul lung*

1.3. Restricțiile selecționale

Restricțiile selecționale oferă informații despre posibilitățile de combinare semantică dintre două cuvinte. Prin urmare, restricțiile selecționale specifică subclasele semantice ale elementelor selectate de unitatea lexicală. De exemplu, un verb precum *a behăi* cere un grup nominal subiect [+ animat], iar un verb precum *a picta* cere un grup nominal subiect [+ uman] și un grup nominal obiect din categoria [+ imagine]: peisaj, portret, etc.:

- (3) a. *Oaia behăie.*
 **Ușa behăie.*
 b. *Ion pictează o casă/o oaie.*
 **Creionul/*peștele pictează o casă.*

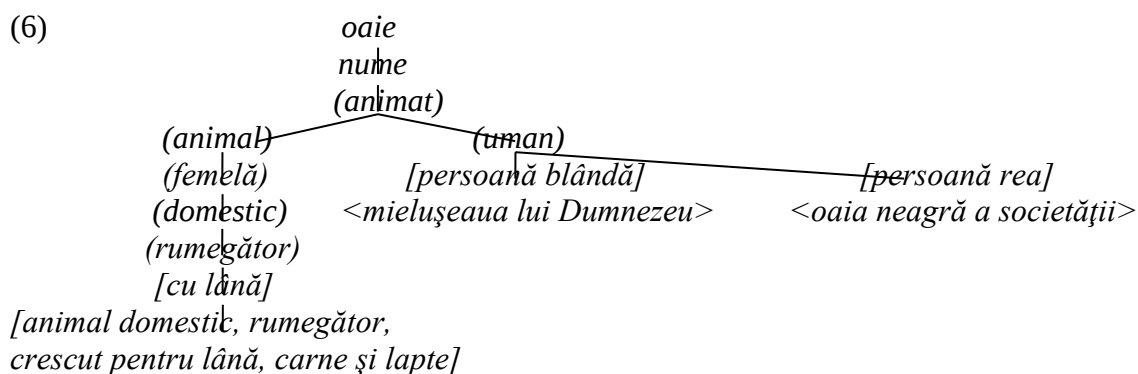
În cadrul restricțiilor selecționale, atât mărcile semantice cât și mărcile sintactice sunt prezente și încadrate în paranteze unghiulare. Restricțiile selective ale verbelor *a behăi* și *a picta* sunt prezentate în (4):

- (4) *a behăi* < $N_{[+animat]}$, - >
a picta < $N_{[+uman]}$, $N_{[+imagine]}$ >

În funcție de aceste trei componente, unitatea lexicală va apărea sub forma unui simbol complex care prezintă mai multe trăsături. De exemplu, simbolul complex *oaie* are următoarele trăsături:

- (5) **oaie** [+ *N*, + *numărabil*, + *comun*, + *animat*, + *animal*, + *domestic*, + *rumegător*, + *femelă*, + *lână*].

Toate aceste aspecte ale descrierii sensului sunt cuprinse în reprezentarea (în arbore) de mai jos a sensului lexical *oaie* (6):

Trebuie menționat că în reprezentarea semantică, mărcile semantice și restricțiile selective sunt obligatorii, dar mărcile distinctive pot lipsi. În cazul cuvintelor care prezintă mai multe sensuri, precum cel din (6), reprezentarea va avea un număr de ramificații direct proporțional cu numărul de sensuri.

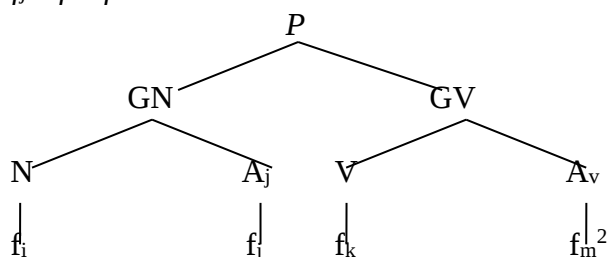
În semantica transformațională, în descrierea sensului lexical, componentele de sens (mai ales mărcile semantice) sunt variate aspecte ale denotatului cuvântului. Acestea prezintă aspecte referitoare la: structura denotatului, felul în care a apărut el, utilizarea lui, apartenența lui la o clasă similară de entități.

Așadar, în cazul cuvintelor *oaie* și *casă*, informațiile referitoare la structura denotatului sunt: *cap, picioare, copite, lână*, respectiv *uși, pereți, camere, acoperiș*. Informațiile

referitoare la felul în care cele două entităţi au apărut sunt redată cu ajutorul mărcilor semantice *care se naşte*, respectiv *care se construieşte*. În legătură cu utilizarea lor, mărcile semantice specifice sunt *crescut pentru carne, lapte şi lână*, respectiv *construită pentru a fi locuită*. Cât despre ultimul aspect al denotatului, mărcile semantice specifice sunt *animat (animal domestic)*, respectiv *non-animat (artefact)*.

Pentru reprezentarea sensului structurilor formate prin combinarea a două sau mai multe cuvinte avem nevoie de reguli de proiecţie (de amalgamare). Acestea sunt considerate ca o legătură între semantică şi sintaxă deoarece ne ajută să înţelegem modul în care se combină cuvintele (formativele) pentru a forma grupuri sau propoziţii. De exemplu, propoziţia din (7a), reprezentată în arborele din (7b), poate fi interpretată astfel: formativul f_i s-a combinat semantic cu f_j , iar f_k s-a combinat semantic cu f_m pe baza restricţiilor lor selective.

- (7) a. $f_i \wedge f_j \wedge f_k \wedge f_m$
 b.

2. Teoria rolurilor semantice (tematice)

O altă metodă folosită în caracterizarea sensului cuvintelor se referă la rolurile semantice. **Rolurile semantice** descriu relaţia dintre participanţii la un eveniment şi identifică argumentele în funcţie de relaţia semantică pe care o au cu verbul. Un verb precum *a ara* implică doi participanţi, care primesc anumite roluri (Agent şi Temă). De aici rezultă că verbul *a ara* cere două argumente (8):

- (8) Ion ară câmpul.
 (Agent) (Temă)
 GN₁ GN₂

Fillmore (1968) este cel care a oferit o reprezentare lexico-semantică simplă a predicatelor, concepută sub forma unui set de cazuri sau roluri semantice. Conform acestuia, cazurile reprezintă *un set de concepte universale, probabil înăscute, care identifică anumite tipuri de judecăţi pe care oamenii le pot face despre evenimentele care au loc în jurul lor, şi anume judecăţi despre cine a făcut acţiunea, cui i s-a întâmplat sau ce anume s-a schimbat*³. Cel mai important rol semantic îl are **agentul** (8), care este iniţiatorul sau cel care face acţiunea. Acesta se caracterizează prin trăsătura /+ animat/, /+intenţie/, /+responsabilitate/. **Tema** (9a) este asociată verbelor de mişcare sau de localizare. Când avem verbe de mişcare, tema reprezintă ceea ce se mişcă (9a1), iar când avem verbe de localizare, tema este entitatea a cărei localizare este descrisă (9a2). **Pacientul** (9b) reprezintă entitatea care suferă o schimbare. **Experimentatorul** (9c) este entitatea care experimentează o stare psihologică sau

² Exemplele sunt date de Ionescu (2011: 181).

³ "a set of universal, presumably innate concepts, which identify certain types of judgments human beings are capable of making about the events that are going on around them, judgments about such matters as who did it, who it happened to, and who got changed" (Fillmore, 1968: 48).

un eveniment. **Beneficiarul** (9d) este entitatea care beneficiază de pe urma unei acțiuni. **Instrumentul** (9e) reprezintă obiectul cu care s-a făcut acțiunea. **Locația** (9f) prezintă locul acțiunii. **Scopul** (9g) reprezintă entitatea spre care pleacă ceva, **sursa** (9h) reprezintă entitatea de la care se pleacă, iar **calea/traseul** (9i) reprezintă traiectoria unui obiect.

- (9) a.1. Cartea a căzut.
 2. Cartea este pe bancă.
 b. Ion a rupt cartea.
 c. Ion este fericit.
 d. Am gătit pentru tine.
 e. Ion a tăiat copacul cu toporul.
 f. Ion a pus cartea pe bancă.
 g. Ion s-a dus la școală.
 h. Ion a scos cartea din ghiozdan.
 i. Ion a alergat prin tunel.

Din cele prezentate mai sus reiese că această selecție este relevantă în clasificarea verbelor. Astfel, pentru un verb precum *a sparge* rezultă următoarea descriere lexicală:

- (10) **a sparge** < (**Agent**), **Pacient**, (**Instrument**)>
Ion a spart balonul cu un ac. < *Agent, Pacient, Instrument*>
Acul a spart balonul. < *Instrument, Pacient*>
Balonul s-a spart. < *Pacient* >
 Rolurile semantice sunt strâns legate de cadrul de subcategorizare:
 (11) *Ion a spart balonul cu un ac.* < *Agent, Pacient, Instrument*>
 [GN GPrep]

3. Teoria aspectului lexical

În timp ce Fillmore se ocupă de descrierea participanților la un eveniment, Vendler (1967) și Dowty (1979) se axează pe descrierea evenimentelor. Aceștia prezintă evenimentele în funcție de **aspect**, adică de felul în care vorbitorul percepe situația: completă sau incompletă, începută sau terminată, repetitivă sau unică. Ținând cont de valoarea aspectuală a evenimentelor, rezultă următoarele clase de verbe: stări (*states*), activități (*activities*), îndepliniri (*achievements*) și realizări (*accomplishments*).

- (12) a. *a ști, a crede, a iubi*
 b. *a alerga, a merge, a înota*
 c. *a găsi, a recunoaște, a pierde*
 d. *a picta un tablou, a face un scaun, a desena un cerc*

Din exemplul (13) observăm că fiecare clasă prezintă proprietăți unice: +/-dinamic, +/-durativ, +/- telic.

(13) <i>Stări</i>	<i>Activități</i>	<i>Îndepliniri</i>	<i>Realizări</i>
[- dinamic]	[+ dinamic]	[+ dinamic]	[+ dinamic]
[+durativ]	[+ durativ]	[- durativ]	[+ durativ]
[- telic]	[- telic]	[+ telic]	[+ telic]

Pe lângă aceste trăsături, cele patru clase de verbe mai prezintă câteva deosebiri. Stările (*states*) nu pot apărea la imperativ, nu pot fi folosite împreună cu adverbele *în mod deliberat*, *cu grijă* și nu pot fi complementele verbelor *a forța* și *a convinge*:

- (14) **Știi răspunsul!*
 **Ion a știut răspunsul în mod deliberat.*
 **Ion a forțat pe Maria să știe răspunsul.*

Activitățile (*activities*) nu pot apărea alături de adverbele de timp care încep cu *în*:

(15) **Ion a mers într-o oră.* vs. *Ion a mers (timp de) o oră*⁴.

De asemenea, Dowty (1979: 58-59) menţionează că îndeplinirile (*achievements*) nu se pot combina cu adverbe de timp durative sau cu adverbe precum *în mod deliberat, atent, vigilant, ascultător* şi nu pot fi complementele verbului *a termina*:

(16) **Ion a găsit greşeala o oră.*

**Ion a găsit greşeala în mod deliberat.*

**Ion a terminat de găsit greşeala.*

Cât despre realizări (*accomplishments*), acestea devin ambigue când apar alături de adverbul *aproape*. În (17) avem două interpretări: 1) Ion a avut intenţia de a picta un tablou dar s-a răzgândit şi a făcut altceva şi 2) Ion a început să picteze şi aproape a terminat.

(17) *Ion aproape a pictat un tablou*⁵.

Categoria aspectului joacă un rol important atât în descrierea verbelor cât şi a substantivelor care provin din acestea. Importanţa aspectului constă în evidenţierea legăturii dintre verbe şi substantivele deverbale. De exemplu, verbelor de stare precum *a iubi* le corespunde numele de stare *iubire*, verbelor de activitate precum *a dansa* le corespunde numele de activitate *dans*, verbelor de îndeplinire precum *a pierde* le corespunde numele *pierdere*, iar verbelor de realizare precum *a construi* le corespunde numele *construcţia*.

Concluzie asupra semanticii lexicale înainte de apariţia lexiconului generativ

Tabloul schiţat mai sus nu este întâmplător: fiecare dintre cele trei teorii este valorificată în proiectul lexiconului generativ, chiar dacă în forme diferite şi cu ponderi diferite.

Importanţa proiectului lui Pustejovsky nu stă însă numai în sinteza pe care lexiconul generativ o realizează. Finalitatea lexiconului generativ este diferită de cea a teoriilor structurii lexico-semantice. Lexiconul generativ este destinat să rezolve probleme pe care teoriile descrise aici mai sus nu puteau să le rezolve pentru că nici măcar nu exista conştiinţa că astfel de probleme există.

BIBLIOGRAPHY:

- Chomsky, Noam, *Lectures on Government and Binding: The Pisa Lectures*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 1993.
- Dowty, David, *Word meaning and Montague Grammar*, D. Reidel, Publishing Company, Dordrecht, 1979.
- Fillmore, Charles. *The case for case*. In Bach, Emmon & Harms, R. (eds.) *Universals in linguistic theory* New York: Holt, Rinehart and Winston, 1-90, 1968.
- Ionescu, Emil, *Manual de lingvistică generală*. Editura All, Bucureşti, 2011.
- Katz, Jerrold J. şi Fodor, Jerry Alan, *The structure of a Semantic Theory*, *Language* 39, 170-210, 1963.
- Pustejovsky, James, *The Generative Lexicon*, The MIT Press, Cambridge, Mass., 1995.
- Vendler, Zeno, *Verbs and times*. In *Linguistics in philosophy*. Z. Vendler, 97-121. Ithaca, New York: Cornell University Press, 1967.

⁴ Exemplele (12) – (15) sunt cele date de Dowty (1979: 54-56).

⁵ Exemplul este dat de Dowty (1979: 58).

THE "TIME-TENSE" RELATIONSHIP

Elena Mărăscu

Assist. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract: Many languages have gramatical means to indicate the "time" when an action or event occurs, or when a state or process holds. Languages are capable of expressing events happening in different times.

"Time" is a universal, non-linguistic concept with three divisions: past, present and future, whereas tense is a linguistic concept and can be defined as the form a verb used to indicate the time, and sometimes the contribution or completeness of an action in relation to the time of speaking. "Tense" is a grammatical category which involves changing the form of the verb to reflect the location of an event in time.

Keywords: tense, time, grammatical category, concept, verb action, state

The Romans and Greek made no very strong distinction between a marker and a concept that it marked. Consequently, for more than two millennia, the different forms of the verbal paradigm were called 'times' or 'tenses'.

Only in the twentieth century a clear distinction began to be made between two kinds of meaning distinctions morphologically marked in synthetic languages, namely "tense" as an indication of different times, and a quite different indication of time, namely "aspect", although that distinction was not unknown in the ancient world.

The word "time" comes from Middle English "*time, tyme*", from Old English "*tīma, tīma*" which means "time, period, limited space of time, season, lifetime, fixed time, favorable time, opportunity,". In Proto-Germanic languages "*timon, *tīmō*" had the signification of "time", as well as the Proto-Indo-European "**dīt-*". The English word "time" is cognate with Scots "*tym, tyme*" ("time"), Alemannic German "*Zimen, Zīmān*" ("time, time of the year, opportune time, opportunity"), Norwegian "*time*" ("time, hour"), Icelandic "*tími*" ("time, season"). There are similarities with Old Norse "*timi*", having the sense of "time, proper time", and Swedish "*timme*" which had the meaning of "an hour".

"Tense" means the form of a verb that is showing time of an action or state ("*tens*" → "time"). It comes from Old French "*tens*" which means "time, period of time, era; occasion, opportunity; weather". The Modern French word is "*temps*", derived from the Latin "*tempus*", having the meaning of "a portion of time"; also source of Spanish "*tiempo*" and Italian "*tempo*".

Time is a measure in which events can be ordered from the past through the present into the future, and also the measure of durations of events and the intervals between them.

Regarding to Collins Dictionary, time is the continuous passage of existence in which events pass from a state of potentiality in the future, through the present, to a state of finality in the past. In classical mechanics, time is absolute in the sense that the time of an event is independent of the observer. According to the theory of relativity it depends on the observer's frame of reference. Time is considered as a fourth coordinate required, along with three spatial coordinates, to specify an event.

Time is a nonspatial continuum that is measured in terms of events which succeed one another from past through present to future. It is the measured or measurable period during which an action, process, or condition exists or continues. Events in time are normally thought of in terms of notions of past, present, and future. Regarding to Peter Ludlow, “we actually have a general notion or intuition of time as a smooth flowing continuum in which everything in the universe proceeds at an equal rate, out of future, through a present, in a past”

Time is a single unbounded dimension that stretches indefinitely into the past and future. To locate events and states in time we need an orientation point. Prototypical linguistic communication provides it: the speaker is the center of linguistic communication, and *Speech Time* is the default orientation point. This is the Deictic Principle, basic to linguistic communication. Following the deictic principle we take *Speech Time* to be the Present, and locate other times with reference to *Speech Time*. The Past precedes, the Future follows. The pattern discussed here appears in discourse of many types. There are two other patterns: situations may be related to each other or to a previous time, as in narrative and description. The Deictic Principle locates situations with respect to *Speech Time*. The principle allows any type of situation to be located in the Past, Present, or Future.⁷

Tense refers to the absolute location of an event or action in time, either the present or the past. It is marked by an inflection of the verb:

e.g. *Peter walks to the cinema.* (present tense)

Peter alked to the cinema. (past tense)

Reference to other times, the future for instance, can be made in a number of ways, by using the modal auxiliary *will*, or the semi-auxiliary *be going to*:

e.g. *Peter will walk to the cinema tomorrow.*

Peter is going to walk to the cinema tomorrow.

Tense is a category which defines a situation in time – when it takes place. “Whenever we meet ‘grammaticalization of location in time’ we are dealing with tense”. In grammar, this term is used to define any of the forms of a verb which distinguish when an action or state of being occurs or exists. Tense is a grammaticalization of time reference, often using three basic categories: “before now” – to express an action taking place in the past, “now” – present

action and “after now” – to express a future occurrence. Tense places temporal references along a conceptual timeline. This differs from aspect, which encodes *how* a situation or action occurs in time rather than *when*. Typical tenses are present, past and future. “The crucial fact about tense [...] is that it is a deictic category. A tensed proposition, therefore, will not merely be time bound; [...] it will contain a reference to some point or period of time which cannot be identified except in terms of the zero-point of the utterance”.

Tense “refers to the grammatical expression of the time of the situation described in the proposition, relative to some other time. This other time may be the moment of speech: e.g., the Past and Future designate time before the moment of speech; Tense is expressed by inflections, by particles, or by auxiliaries in connection with the verb”. The distinction is that “tense refers to the grammatical changes made to the form of a verb, as opposed to time, which refers to the semantic functions such changes signal”.

So, “*time*” is a concept which is related to our perception of reality; “*tense*” is a grammatical category which is marked by verb inflection and expresses when an event or action happens in the flow of time. Tense classifies verbs as present tense or past tense, while time classifies situations described by verbs according to whether they occur at some time, in the present, in the past or in the future.

The grammatical category of tense was not clearly distinguished from the logical category of time. Time is doubtlessly not the same thing as tense, but because tenses were seen as reflecting times, this took a long time to be understood; in Greek, Latin and in the descendent Romance languages such as French, the same word makes do for both: “*khronos*” (Greek), “*tempus*” (Latin), “*temps*” (French); this usage obtains in German “*Zeit*” as well, and in the case of English “*time*”.

Nevertheless the two terms ‘time’ and ‘tense’ apparently have the same meaning, they have two different indications. Time is a universal, non-linguistic concept with three divisions: past, present, and future, whereas tense is a linguistic concept and can be defined as the form of a verb used to indicate the time, and sometimes the contribution or completeness, of an action in relation to the time of speaking.

“Tense” is a linguistic phenomenon, whereas “time” is an extra-linguistic concept. Tense is the grammatical category which correlates with distinctions of time. Differentiating between time and tense in language is far from trivial. It has proved to play an important part in language learning and translation. This has resulted in the fact that there is no one-to-one correspondence between time and tense, within a certain language, on the one hand, and between different languages, on the other hand. The recognition of the time-tense dichotomy plays a crucial role in language learning and translation. Tense is “the relationship between the form of the verb and the time of the action or state it describes”.

The word tense is often mistakenly used to refer to time in general or for anything related to time within language. Tense is not time. It is merely a contrast between temporal references. A verb cannot have tense, because verbs alone are just words. Tense is an attribute of an utterance, and a verb outside of an utterance cannot express tense because there is nothing to compare it to.

The English tense system is quite complicated, the most common problem being not how to form tenses, but deciding which tense to use in a given situation. It is important not to confuse the name of a verb tense with the way we use it to talk about time. Every language is capable of expressing events happening in different times.

If we analyze time and tense without considering the difference between time and tense some interesting facts can be found. Time is primarily used as a noun in different situations while sometimes it is used as a verb too. Also, time was originated from the Old English word “tīma”. Tense, on the other hand, is used as an adjective, verb and most importantly as a noun when it comes to the field of Grammar. Tense is “a grammatical category which involves changing the form of the verb to reflect the location of an event *in time*. The usual distinction is between past, present and future”.

The time has the three directions, the past, the present and the future. The speaker will regard them at the enunciation, thus, (s)he used tense and aspect at that time. English has two tenses, the past tense and the present tense. Tense is comparative to the time closely. It expresses the point as the time relationship. The past tense conveys the past events and the present tense conveys the present events.

Time suggests the position of the Sun; on the other hand, tense indicates the time of the occurrence of some event. It can thus be said that time is a subset of tense; meanwhile the tense of a sentence gives you an idea of the time when the incident mentioned in a statement takes place. At the same time, it is that critical factor that can most commonly leads people to mistakes while framing a sentence or while identifying the time of events.

Notionally, a past tense form refers to past time, but that a distinction must be drawn between past tense and past time is shown by two facts. It is worthy of mention that although different tenses may be utilized to express the same time, the implied meaning may be different, as it is shown in the following pair of sentences given by Hewings:

“*She teaches English in a school in London.*” → a permanent arrangement;

“*She is teaching English in a school in London.*” → implies that this is not, or may not be, permanent.

It is also notable that certain tenses in English may refer to a different time than that expressed by their names. For example, the present continuous tense may refer to either present or future time:

e.g. → present reference: „*What are you doing?*”

„*I'm reading.*”

→ future reference: „*What are you doing on Wednesday evening?*”

„*I'm visiting my grandma.*”

The above examples illustrate the lack of one-to-one correspondence between time and tense intra-lingually. On the other hand, there is no time-tense one-to-one correspondence inter-lingually. In other words, while time is a universal concept, the way of expressing time, tenses, may differ from language to language.

Location in time can be linguistically acquired in many different forms varying from barely by lexical to grammatical. On account of being regarded as a (grammaticalised) tense, the expression of location in time has to be structured into the grammatical system of the language.

The category of tense delimits the part of speech called the verb and, like the categories of aspect and mood, it does not characterize any other part of speech. A common mistake in approaching the category of tense is the belief that tense inflections alone mirror time. As we shall see, at the level of natural languages, beside tense inflections marked upon the verb, temporal adverbials and temporal specification of tenses are present. The generally accepted definition of the category of tense explains tense relationship as representing a chronological order of events in time as perceived by the speaker at the moment of speaking. This definition makes use of a number of undefined notions such as time, chronological order, moment of speaking, which must be clarified to grasp the import of the definitions.

The notion of change and motion – the later understood as change of place are possible only through and in representation of time. For example, the presence of a thing in one place and the non-presence of the same thing in the same place can be perceived by a human subject if and only if these two contradictory properties of an object we have to represent them under the condition of time in sequence. In this case, time does not have absolute reality outside the form of our perception; in this sense then time has empirical reality. This is the form of our experience of the world. Objects, as results of our perception are possible only through and in the representation of time.

These observations lead to the idea that time is an epistemic notion, not an ontological one: we speak of the objective reality of time meaning by it that no object can be presented to our experience which does not come under the condition of time. If time is not determination of outward phenomena, than it has to do neither with shape nor position; and because it presents to us no shape or form we endeavor to supply this want by analogies and represent the course of time by a line progressing to infinity. This linear representation of time allows us to interfere its other properties in addition to linearity namely durational infinite and segmental into an infinite variety of magnitudes.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bhat, D.N.S. *“The Prominence of Tense, Aspect and Mood”*, (1999), John Benjamin B.V.;
2. Carlota S, *“Time with and without tense”*, The International Round Table on Tense and Modality, 2005, University of Texas;
3. Comrie, Bernard, *“Tense”*, Cambridge University Press, 1985;
4. Finch, G. 2005, *“Key Concepts in Language and Linguistics (2nd edition)”*, Palgrave Macmillan;
5. Ludlow, Peter, *“Semantics, Tense and Time: An Essay in the Metaphysics of Natural Language”*, MIT Press, 1999;
6. Steven T. Kuhn and Paul Portner, *“Tense and Time”*, Georgetown University - Graduate School Academic Research Grant.;
7. Wolfgang, Klein, *“Time in Language”*, Germanic Linguistic, (2013), Routledge;

DISCOURSE COMPETENCE IN WRITTEN ACADEMIC DISCOURSE

***Monica Mihaela Marta, Lecturer PhD and Oana Mureşan, Lecturer, PhD –
"Iuliu Haţieganu" University of Medicine and Pharmacy, Cluj-Napoca***

Abstract: This article presents a brief history of the concept of discourse competence as part of the communicative competence in a language, at the same time attempting to define it according to the available literature and highlight its relevance for present-day written academic discourse. The challenges encountered by non-native speakers of English who wish to publish research results in international journals will also be discussed in view of the current requirements of academic writing.

Keywords: discourse competence, communicative competence, academic writing, international publication, non-native speakers of English.

Besides innovative research results, the ability to publish findings in English-medium international journals represents the key to becoming a recognized, hence valuable academic writer, regardless of one's native or non-native speaker status. According to current publication trends, especially single and double-blind peer review processes, native and non-native scholars must meet the same criteria in order for their work to gain international recognition and prestige. Therefore, this paper focuses on the concept of discourse competence as part of the communicative competence in a language in order to identify the most relevant skills for successful international publication in today's highly competitive and diverse scientific environment, as well as the most frequent publication challenges encountered by non-native academics.

The term communicative competence was initially put forward by Hymes in 1972 in reaction to the distinction made by Noam Chomsky in 1965 between linguistic competence (knowledge of language structure) and linguistic performance (actual language use). Communicative competence can be divided into linguistic knowledge, i.e. "phonology and orthography, grammar, vocabulary and discourse" and pragmatic knowledge, i.e. "functions, variations, interactional skills and cultural frameworks" (Hymes, 1972: 2). In other words, language users must be able to use a language not only correctly but also appropriately. Therefore, when learning a language, children acquire "competence as to when to speak, when not, and as to what to talk about with whom, when, where, in what manner. In short, a child becomes able to accomplish a repertoire of speech acts, to take part in speech events, and to evaluate their accomplishment by others. This competence, moreover, is integral with attitudes, values, and motivations concerning language, its features and uses, and integral with competence for, and attitudes toward, the interrelation of language with the other code of communicative conduct" (Hymes, 1972: 277-278). The idea that the social dimension plays an essential role in the concept of communicative competence is in accordance with the object of Pragmatics, which "studies the use of language in human communication as determined by the conditions of society" (Mey, 1993: 6).

Later, Canale and Swain (1980) proposed a theoretical framework for communicative competence that included grammatical, sociolinguistic and strategic competences. In their view, sociolinguistic competence consisted of sociocultural rules, which are required for the correct production and understanding of utterances within specific communicative events, and rules of discourse, which refer to the appropriate attitude and register or style that must accompany grammatical forms within various sociocultural contexts. At that point, they also cautiously labeled the rules of discourse “in terms of the cohesion (i.e. grammatical links) and coherence (i.e. appropriate combination of communicative functions) of groups of utterances” (Canale and Swain, 1980: 30).

The concept of discourse competence was also included in the guidelines currently used for the description and evaluation of linguistic performance. Thus, according to the Council of Europe’s Common European Framework of Reference for Languages (2001), communicative language competence includes three components: linguistic, sociolinguistic and pragmatic. Linguistic competences represent knowledge of lexical, phonological and syntactic features, sociolinguistic competences are concerned with the sociocultural norms of language use while pragmatic competences refer to the functional use of linguistic resources. Pragmatic competence includes discourse competence (the ability to organize, structure and arrange messages), functional competence (the ability to perform communicative functions) and design competence (the ability to use interactional and transactional schemata for sequencing messages). In the same document, discourse competence is further defined as “the ability of a user/learner to arrange sentences in sequence so as to produce coherent stretches of language. It includes knowledge of and ability to control the ordering of sentences in terms of: topic/focus; given/new; ‘natural’ sequencing: e.g. temporal [...]; cause/effect (invertible) [...]; ability to structure and manage discourse in terms of: thematic organization; coherence and cohesion; logical ordering; style and register; rhetorical effectiveness; the ‘co-operative principle’ (Grice 1975).” (Council of Europe, 2001: 123)

Communicative and discourse competence do not solely refer to spoken language, but also to written language production. Just as in the case of spoken interaction, proficient language users must be able to arrange, organize and structure written sentences by using effective cohesive devices and discourse markers in an appropriate register and style with the help of suitable rhetorical devices for specific communicative purposes. The development of discourse competence is considered to be “a key element of an individual’s overall communicative competence in a language”, especially for language users who need to develop their academic writing skills (Bruce, 2008: 5).

Since “academic ability is frequently evaluated in terms of competence in a specialist written register” (Hyland, 2009a: 52), successful writers for specific purposes must be able to apply their knowledge of language rules in specific contexts in order to demonstrate their membership to a certain discourse community. By applying appropriate discourse competences for the production of texts such as research articles, which are approved and valued by their respective discourse community, scientists gain recognition, power and control in their field of activity.

Although discourse competence is generally acknowledged as part of the communicative competence in a language, Bhatia (2004) criticized the concept of communicative competence for being too general and unable to address the specificity of professional and institutional environments, and instead proposed that the concept of *discursive competence* be introduced in general socio-cultural and professional contexts. In his view, discursive competence includes textual, generic and social competence. Textual

competence primarily focuses on text and language as it refers to the use of textual, contextual and pragmatic knowledge for the production of appropriate texts. Generic competence involves the ability to deal with various rhetorical situations by using the generic conventions of specific disciplinary cultures and practices while social competence enables language users to express their social identity by taking part in public and institutional events (Bhatia, 2004: 144-145). He further developed the idea of generic competence, which was also mentioned by Bruce (2009), and placed it in relation with that of professional expertise achieved through appropriate genre use. Thus, generic competence enables members of a certain professional community or “community of practice” (Wenger *et al*, 2002) to employ suitable genres for specific rhetorical purposes, to find the means for expressing private intentions and thus to achieve commonly set goals.

Bhatia’s three-element equation for professional expertise includes the acquisition of discursive competence, disciplinary knowledge and professional practice (Bhatia, 2004: 146). These three elements could be characterized by an input-output (or receiver-sender) type of interconnection. In order to become an expert member of the medical discourse community for instance, one must first acquire knowledge of a discipline by attending medical schools and specialized training programs (input) before being allowed to demonstrate their skills by practicing medicine (output) and sharing their knowledge with the rest of the community via published research (output).

Even if communication is vital in all these three instances, the last one may prove to be the most challenging, especially when communication takes place in a language other than the writer’s first language. In such situations, the acquisition and proper use of discourse or discursive competence could differentiate between expert and novice or less successful community members. The strong linguistic and textual knowledge of the expert members of specialized academic communities, their thorough familiarity with genre conventions and adequate use of rhetorical skills should facilitate the production and publication of valuable research contributions.

This paper will continue to operate with the concept of discourse (not discursive) competence given its widespread occurrence in international terminology. Therefore, the textual, generic and social competences characteristic of discursive competence will be regarded as similar to the linguistic, sociolinguistic and pragmatic components included in the general concept of discourse competence, as also acknowledged by the Council of Europe’s Common European Framework of Reference for Languages (2001) and consequently applied for language assessment purposes worldwide.

Despite the large number of research articles published by non-native speakers of English in international journals from various fields, which indicates that their access to scientific recognition and success is not restricted, several factors that may put a strain on this process were identified. The purpose of this section of the paper is not to make a plea for the possible inequalities between native and non-native speakers when it comes to international publication, but to summarize previously identified issues for a better understanding of what the writing and publication processes imply in the present academic environment, and what aspects non-native language users should take into consideration when preparing to submit manuscripts to international journals. The existence of recent studies focusing on the publication issues and difficulties experienced by non-native speakers of English (Salager-Meyer, 2008; Hyland, 2009b; Ferguson *et al*, 2011; Moreno *et al* 2012; Flowerdew, 2013; Mureşan and Perez-Llantada, 2014; Kuteeva and Mauranen, 2014), coupled with ‘older’

concerns (Gosden, 1992; Swales, 2004; Tardy, 2004) demonstrate that the issue is still of interest in the academic world.

Linguistic difficulty related to insufficient English language proficiency was often identified as a major source of disadvantage for non-native speakers, which may affect publication output and success rates. Conversely, Anglophone scholars were believed to benefit from a “free ride when it comes to writing for publication” given the reduced efforts and costs associated with this process, as well as the absence of the “emotional burden” of having one’s work evaluated in a second language (Flowerdew, 2013: 303). Although these factors may not adversely affect the publication rates of non-native academics, the fact remains that extra resources are involved, if we were to think only of the costs involved in integrating ESP courses within undergraduate education programs in non-Anglophone countries like Romania. Studies acknowledging the need for extra resources in this field were carried out by Tardy (2004) and Hyland (2009b).

The existence of linguistic inequality between native and non-native speakers of English was also revealed by a survey of the perceived attitudes of Spanish academics from various disciplines, including Biological and Health Sciences, affiliated to the University of Zaragoza, which was carried out by Ferguson *et al* (2011). The results revealed, among other things, that 95% of the respondents agreed that the dominance of English represents an advantage for Anglophone academics, although this advantage was only regarded as unfair by approximately half of those included in the survey. These findings also correlated with the respondents’ self-reported English-language proficiency in terms of reading, writing and speaking abilities. Thus, scholars who reported higher proficiency levels disagreed that the dominance of English offers an unfair advantage to native speakers, which suggests that the answers were influenced by the respondents’ perceived level of language proficiency. Although the results obtained in one country cannot be extrapolated to all non-native speakers in general, they report the perception of academics who speak a Romance language and whose previous experience with learning and publishing in English could resemble that of Romanian academics.

However, the matter can also be viewed from a different, more encompassing perspective like the one provided by Salager-Meyer (2008), according to whom, besides the importance of linguistic skills, issues such as location (centre vs. periphery), level of expertise (junior vs. senior) and network access override the native – non-native distinction. The importance of the level of expertise was also highlighted by researchers such as Swales (2004) and Hyland (2007, 2012). The centre-periphery dichotomy discussed by Salager-Meyer (2008), i.e. the distinction between the industrialized and the developing world provides valuable insights into the economic and political factors behind the realities of the international scientific and academic environment. In this respect, a strong association was noticed between scientific research output and a country’s national wealth, percentage of domestic gross product (GDP) allotted to scientific research, overall level of English proficiency and publication tradition, which is less strong in most developing countries except for India, China and Iran. Intellectual migration from developing to developed countries is another factor, which has also influenced Romania if we take into account the number of healthcare professionals who migrated to European and other foreign countries in recent years after having benefitted from state-funded medical education.

The centre-periphery model borrowed from political economy was also mentioned by Flowerdew (2013) in order to explain why publication is a problematic issue in periphery but not in centre countries due to difficulties such as inadequate access to the latest publications,

research funding, research facilities and absence of publication prone educational systems. The term “off-network” with reference to academics from peripheral regions was also used by Swales (2004) and Flowerdew (2013).

Moreover, Salager-Meyer’s (2008) observation that most research funding in developed countries is provided by the private sector (about 70%) while only 30% is ensured by the state, whereas in developing countries more than 75% constitutes public or university funding, should be particularly troubling for Romania. According to data provided by Eurostat, the statistical office of the European Union, Romania consistently allotted less than 0.50% of its domestic gross product to research during the 2002-2014 period, which placed it last in the European hierarchy. The year 2008 was the only exception to this trend, with 0.57% allotted in the year with probably the highest national economic growth before the ongoing crisis. The same source indicates that Romania was ranked last in 2014 with only 0.38% of its DGP, surpassed by countries such as Cyprus, Latvia, Croatia and Greece with also less than 1%, whereas more than 3% of the DGP of Finland, Sweden and Denmark were directed towards research and development activities (<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tipsst10&plugin=1> Retrieved 8 September, 2016). These figures undoubtedly place Romania in the category of developing countries with a low interest toward research activities and a relatively recent international publication tradition that dates back to the beginning of the 1990s. On the other hand, these same statistics increase the value of scientific research articles published by non-native academics in high-ranking international journals.

Although not very recent, the survey on the language-related criteria most likely to influence the chances of non-native academics being published in international journals conducted by Gosden (1992) revealed interesting facts and opinions expressed by North American and British journal editors in the fields of Physics, Chemistry and Biology. The results of this questionnaire survey showed that out of the top ten language-related problems investigated, which covered sentence-level concerns (accuracy and lexis), discourse level issues (cohesion and coherence), style and register, the “ability to manipulate skillfully the language used in making this claim” and “appreciation of the level of claim that can justifiably be made for their research” were ranked by journal editors on the fourth and fifth place, respectively (Gosden, 1992: 126). These were preceded by the ability to link sentences in a logical and clear manner, develop the topic coherently and use correct grammar at sentence level, which are crucial elements for any correct piece of written discourse.

The high importance placed on the ability to produce relevant and viable knowledge claims demonstrates that the appropriate use of rhetorical strategies is crucial for the success of a scientific research article. The editors’ answers to the much debated question of bias against manuscripts submitted by non-native speakers revealed that paper acceptance mainly depends on scientific merits since 65% of the respondents denied rejection based on linguistic grounds alone by stating that there are no specific screening guidelines for non-native speaker manuscripts. However, answers also pointed out that poor science combined with poor writing skills could easily lead to article rejection, also because “poor science indicates poor thinking and therefore poor expression and presentation” (Gosden, 1992: 133). A similar, more-recent investigation would be highly valuable in order to gain insight into the current views of native speaker editors of international journals and thus to confirm or deny these previous findings.

In conclusion, discourse competence in academic written discourse refers to the appropriate use of linguistic resources and rhetorical strategies that allow effective

communication in specific contexts according to both the purpose of the text and the expectations of the target audience. In order to achieve this, both native and non-native writers must be aware of the linguistic, sociolinguistic and pragmatic dimensions of discourse competence in order to present research results successfully and thus gain or consolidate higher positions in the international academic environment. Besides a high level of professional expertise required for the production of well designed and carried out studies, non-native academics should possess an appropriate level of language proficiency and discourse competence in order to introduce new knowledge claims successfully regardless of a possibly less central position in the academic world.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bhatia, Vijay K. (2004). *Worlds of Written Discourse: A genre-based view*. London: Continuum.
2. Bruce, Ian. (2008). *Academic Writing and Genre. A Systematic Analysis*. London: Continuum.
3. Bruce, Ian. (2009). "Results sections in sociology and organic chemistry articles: A genre analysis". *English for Specific Purposes*, 28, pp. 105-124.
4. Canale, Michael and Swain, Merrill. (1980). "Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing". *Applied Linguistics* 1. pp. 1-47.
5. Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Ferguson, Gibson, Pérez-Llantada, Carmen and Plo, Ramón. (2011). "English as an International Language of Scientific Publication: A Study of Attitudes". *World Englishes*. Vol. 20. No. 1. pp. 41-59.
7. Flowerdew, John. (2013). "English for Research Publication Purposes". In Paltridge, Brian and Starfield, Sue. (eds.) *The Handbook of English for Specific Purposes*. Oxford: Wiley-Blackwell. pp. 301-321.
8. Gosden, Hugh. (1992). "Research Writing and NNSs: From the Editors". *Journal of Second Language Writing* 1 (2). pp. 123-139.
9. Hyland, Ken. (2007). "English for Professional Academic Purposes: Writing for Scholarly Publication". In Belcher, Diane D. (ed.) *Teaching Language Purposefully: English for Specific Purposes in Theory and Practice*. Ann Arbor: University of Michigan Press. pp. 83-105.
10. Hyland, Ken. (2009a). *Teaching and Researching Writing*. Second Edition. London: Longman.
11. Hyland, Ken. (2009b). *Academic Discourse: English in a Global Context*. London: Continuum.
12. Hyland, Ken. (2012). "“The Past is the Future with the Lights On” Reflections on AELFE’s 20th Birthday". *Ibérica* 24. pp. 29-42.
13. Hymes, Dell Hathaway. (1972). "On communicative competence". In Pride, J. B. and Holmes, Janet. (eds.) *Sociolinguistics*. Harmondsworth: Penguin, pp. 269-93.

14. Kuteeva, Maria and Mauranen, Anna. (2014). "Writing for Publication in Multilingual Contexts: An Introduction to the special issue". *Journal of English for Academic Purposes* 13. pp. 1-4.
15. Mey, Jacob. (1993). *Pragmatics: An Introduction*. Oxford: Blackwell.
16. Moreno, Ana, Rey-Rocha, Jesús, Burgess, Sally, López-Navarro, Irene and Sachdev, Itesh. (2012). "Spanish Researchers' Perceived Difficulty Writing Research Articles for English-Medium Journals: The Impact of Proficiency in English versus Publication Experience". *Ibérica* 24. pp. 157-184.
17. Mureşan, Laura-Mihaela and Pérez-Llantada, Carmen. (2014). "English for Research Publication and Dissemination in Bi-/Multiliterate Environments: The Case of Romanian Academics". *Journal of English for Academic Purposes* 13. pp. 53-64.
18. Salager-Meyer, Françoise. (2008). "Scientific Publishing in Developing Countries: Challenges for the Future". *Journal of English for Academic Purposes* 7. pp. 121-132.
19. Swales, John M. (2004). *Research Genres. Explorations and Applications*. Cambridge: Cambridge University Press.
20. Tardy, Christine (2004). "The role of English in scientific communication: lingua franca or Tyrannosaurus rex?" *Journal of English for Academic Purposes* 3. pp. 247-269.
21. Wenger, Etienne, McDermott, Richard, Snyder, William M. (2002). *Cultivating Communities of Practice*. Boston: Harvard Business School Press.

HOW TO USE LEXICAL-SEMANTIC STRUCTURING MODELS IN TEACHING MEDICAL VOCABULARY

Simona Nicoleta Staicu

*Assist. Prof., PhD, "Victor Babeş" University of Medicine and Pharmacy,
Timișoara*

Abstract: Our research paper focuses on the efficiency of lexical-semantic structuring models, namely the paradigmatic and syntagmatic ones, especially the derivative paradigmatic structuring models used in teaching practice. These techniques facilitate foreign students to achieve medical vocabulary more easily, correlating Romanian grammar rules, to absorb new medical terms by specifying the morphological classes they belong to. On the other hand, using these learning methods may lead simultaneously to a better understanding of lexical and grammatical meaning of medical terms in derivative series. Applying these types of exercises, may have an important role in training Romanian vocabulary and logical skills for foreign students, this actually being the purpose of our research work.

Keywords: medical vocabulary, lexical-semantic, paradigmatic, syntagmatic, communicative skills.

Repere didactice

Metodologiile moderne de învățare a unei limbi, în cazul de față a unui limbaj specializat într-o limbă străină, au ca premisă științifică demersul didactic pe baza teoriei potrivit căreia limba reprezintă un sistem bine organizat, în interiorul căruia elementele constitutive nu sunt dispuse la întâmplare, izolat, ci după anumite norme și în raporturi de intercondiționare, ierarhizate pe cele două axe principale sistemice: axa paradigmatică și cea sintagmatică (Sârbu 1977: 62-67; 1986: 99-115).

Organizarea paradigmatică a unităților semnificative ale limbii (lexicale, gramaticale) presupune dispunerea lor în paradigme, adică în grupuri lexico-semantice și lexico-gramaticale, constând din serii lexicale tematice sau sinonimice, în perechi antonimice, relații polisemantice, serii derivative, familii de cuvinte etc. Astfel pot fi minimale, alcătuite din două sau trei unități lingvistice, ori maximele și mixte. În paradigmele de tip mixt se întrepătrund cu regularitate diversele tipuri de relații paradigmatică, de exemplu sinonimia și polisemia, antonimia și derivarea, constituindu-se așa numitele blocuri lexicale de tip mixt cum sunt paradigmele „sinonimico-antonimice”, „antonimico-derivative”, „polisemantico-antonimice”.

Din perspectiva didacticii moderne a limbii române descrierea acestor relații paradigmatică este necesară dar nu și suficientă, întrucât acest demers ar însemna doar însușirea unor elemente și relații lexicale cu caracter static. Învățarea elementelor de vocabular și de gramatică dintr-o astfel de perspectivă statică, deși este mult ușurată de caracterul sistemic al acestora, este însă lipsită de perspectiva dinamică a utilizării lor în vorbire, traducere sau în scriere.

De aceea, se impune completarea demersului paradigmatic cu cel dinamic-contextual sau sintagmatic, în care elementele sistemului limbii sunt studiate și însușite de studenții medici după rigori de ordin didactic și din perspectiva utilizării lor în lanțul vorbirii, strict

condiționată de contextul situațional, pe baza experienței lor lingvistice, acumulate anterior. Această modelare structural-funcțională a unităților limbii conferă procesului didactic o orientare direcționată către actul comunicării orale și scrise.

În semantica modernă se manifestă un interes aparte pentru studierea proprietăților sintagmatice ale cuvintelor, fapt motivat, printre altele, de valoarea relevantă a potențialului combinatoriu al cuvintelor (Bucă 1987: 134-141). Se acreditează tot mai mult ideea că cercetarea proprietăților sintagmatice ale cuvintelor reprezintă o metodă obiectivă de descriere a sensurilor lexicale. Potrivit acestei teze, cuvintele din aceeași paradigmă lexicală au proprietăți sintagmatice comune.

Examinarea relațiilor sintagmatice ale unui cuvânt trebuie să conducă la stabilirea partenerilor cu care se combină cuvântul dat, iar acești termeni alcătuiesc adevărate paradigme de „actanți” colocabili cu lexemul guvernând în diverse tipuri de sintagme (Sârbu 1987-a: 53-64). Anturajul unui cuvânt este definitiv pentru descrierea cu maximă precizie a comportamentului lexemului respectiv în context, în cazul de față, în limbajul medical.

Intercon condiționarea acestor două tipuri de relații sistemice este evidentă: pe de o parte, cuvântul ca membru al unei paradigme poate intra numai în anumite legături sintactice, adică poate să se combine doar cu anumite clase semantice de cuvinte, iar pe de altă parte, totalitatea relațiilor sintagmatice ale unui cuvânt îi determină locul lui în paradigmă. Se poate afirma că sintagmatica este implicit prezentă în limbă și explicit în vorbire, iar paradigmatica este implicit prezentă în vorbire și explicit evidențiată la nivelul limbii. Astfel, cercetarea unui tip de relații întotdeauna presupune și analiza celui alt tip, deoarece ele reprezintă principalele axe ale sistemului lexico-semantic.

Și la drept vorbind, când spunem despre un student că are un vocabular bogat, avem în vedere nu doar acumularea de unități lexicale și stocarea lor în memoria lui de lungă durată, ceea ce, într-adevăr, reprezintă o etapă esențială a achizițiilor fundamentale, dar nu rezolvă și parcurgerea unor momente care favorizează formarea de deprinderi și obișnuințe de comunicare activă. De aceea, această etapă importantă trebuie să fie continuată și completată în mod obligatoriu cu o etapă de utilizare creatoare a materialului însușit, în lanțul sintagmatic al vorbirii (prin construcții de sintagme, propoziții simple și dezvoltate, fraze, dialoguri, conversații pe teme medicale, investigații, anamneze, studii de caz ș.a.).

Aceasta este de fapt, ceea ce se recomandă ca principiu de bază și de învățământul tradițional; predarea elementelor de vocabular și de gramatică pe baze sintactice: orice cuvânt nou sub forma gramaticală învățată, parte de vorbire în special, trebuie analizată în propoziții/ contexte.

Modele structurale: aplicații

Pentru învățarea unui limbaj de specialitate de către studenții străini se urmărește constant și sistematic aplicarea creatoare în vorbire a unităților lingvistice învățate pe bază de lectură sau prin exerciții. Această aplicare trebuie să țină seama de contextul situațional, aflat în concordanță cu experiența acumulată de studenți anterior într-o țară străină și cu realitățile lor ambientale.

În continuare vom prezenta câteva varietăți de modelare a activităților de îmbogățire și nuanțare a vocabularului studenților medici străini din anul întâi. Din marea diversitate a modelelor de structurare lexico – semantică și sintactică a unităților limbii am selectat câteva pe care le considerăm deosebit de eficiente și interesante prin noutatea lor. În această direcție putem distinge trei tipuri de modele structurale:

- I. **modele de structurare paradigmatică:** simple - cu serii antonimice, sinonimice, derivative; mixte – cu serii derivative antonimice și serii derivative sinonimice;
- II. **modele de sinteză semantică**
- III. **modele de structurare sintagmatică**

I. Paralel cu aplicațiile lexico-gramaticale menite să contribuie la lărgirea vocabularului medical al studenților se poate dezvolta la aceștia și capacitatea intelectuală de a efectua operații de analiză și sinteză, de inducție și deducție a structurilor verbale din limbajul românesc medical. Acest obiectiv poate fi realizat în mod eficient prin modalități de structurare paradigmatică a cuvintelor după modele simple de tip derivativ, sau după modele cu caracter mixt, de tip derivativ - antonimic, ori derivativ – sinonimic.

Prin astfel de procedee se îmbogățește considerabil vocabularul medical al studenților și totodată, se dezvoltă capacitățile lor intelectuale și practic – aplicative, necesare comunicării în cadrul instituțiilor medicale, în special, și comunicării interumane, în general.

Spre exemplu, dacă se urmărește învățarea temeinică a unui cuvânt, acesta va fi mult mai bine înțeles și reținut alături de corelatele sale semantice: sinonime, antonime, poliseme, omonime, precum și alături de derivatele sale în cadrul unei familii de cuvinte, la care se ajunge în cele din urmă.

Astfel termenul medical „**a iriga**”, va fi mai bine reținut de studenți alături de derivatele lui:

- 1. **irigator** = instrumentul care produce acțiunea;
- 2. **irigare** = denumirea acțiunii;
- 3. **irigat** = rezultatul calitativ al acțiunii de „a iriga”.

Chiar și fără o explicare detaliată a modelului, este foarte evidentă structura acestuia, care trebuie să fie bine cunoscută de student:

acțiune → cel ce face acțiunea → denumirea acțiunii → rezultatul acțiunii.

Acest model permite și variante mai simple: este supus analizei primul termen al seriei și se cere studenților deducerea derivatelor. După același model, constituim seria derivativă a antonimului pornind de la termenul medical „a iriga”:

„**a bloca**” → **blocant** → **blocare** → **blocat**.

După același model se pot forma și alte serii derivative ale mai multor termeni medicali, care se vor însuși ulterior, mai aprofundat de către studenții străini:

„**a ingera**” → ingerat → ingerare

„**a regurgita**” → regurgitat → regurgitație.

În acest fel am obținut un model de tip mixt, derivativ – antonimic, în care se observă că ambele antonime urmează în derivare același model.

Propunem un exemplu și pentru alcătuirea seriilor derivative în cazul sinonimelor:

ingerare → ingerat → a ingera

(substantiv) (adjectiv) (verb)

înghițire → înghițit → a înghiți

(substantiv) (adjectiv) (verb)

După cum se observă, cuvintele derivate pot fi definite cu ajutorul termenului de bază, așa încât dacă se analizează un termen, studenții pot deduce pe baza modelului dat, toate derivatele, până la constituirea familiei de cuvinte.

Utilitatea acestui tip de aplicații se axează spre dobândirea și fixarea de cunoștințe privind categoria termenilor medicali care arată/ exprimă acțiuni (verbe) și a celor care denumesc acțiuni (substantive):

„a palpa” → palpare

„a diagnostica” → diagnosticare,

precum și privind categoria termenilor care exprimă/ arată însușiri (adjective) și a celor care denumesc însușiri (substantive):

sănătos → sănătate

tumefiat → tumefiere.

Practica didactică a demonstrat faptul că e mult mai anevoioasă conștientizarea la studenți a acestor distincții dacă se aplică procedee tradiționale cu multe explicații teoretice.

II. Un alt model de predare – învățare a unităților lexicale este cel bazat pe criteriul structural – semantic de **dezintegrare a conținutului cuvântului și de sinteză semantică**.

Acest model, mult utilizat în practica didactică tradițională, dar fără o rigoare științifică întemeiată pe cercetări de semantică și lexicologie, presupune parcurgerea a două etape didactice importante, în dublu sens.

1. formularea de către profesor a definiției unui anumit termen medical (de exemplu în cazul integramei);

2. predicția termenului respectiv de către studenți, pe baza competenței lor lingvistice.

De exemplu:

- se enunță definiția unui termen medical: „ansamblul reacțiilor locale ale organismului ca urmare a unei agresiuni de origine diversă: bacteriană, virală, antigenică, chimică, fizică” (DM, 2007: 596);

- studenții trebuie să denumescă termenul vizat: **inflamație**.

În asemenea situații este posibilă și etapa parcursă în sens invers: de la termenul dat la definiția concretă a acestui termen: **sarcom** → „tumoră malignă dezvoltată din țesutul mezenchimal, ale cărei celule prezintă o proliferare foarte activă, caracterizată microscopic prin prezența de numeroase celule atipice”(DM, 2007: 926).

Atunci când se urmărește și dimensiunea derivativă a unui termen, modelul propus poate fi amplificat cu derivatele respective și cu definițiile acestora. De exemplu:

1. „care aparține metastazelor sau provine din metastaze”(DM, 2007: 682)

2. **metastatic**;

1. „care determină, generează metastaze” (DM, 2007: 682)

2. **metastazant**;

1. „procesul de dezvoltare a metastazelor” (DM, 2007: 682)

2. **metastazare**

1. „desemnează localizarea la distanță a unei tumori maligne primitive” (DM, 2007: 682)

2. **metastază**

III. Deosebit de eficiente se dovedesc a fi exercițiile de îmbogățire a vocabularului medical în limba română predat studenților străini, cum sunt cele prin care se solicită cu ajutorul stimulilor verbali ca replicile de reacție să nu fie răspunsuri dintr-un singur cuvânt, ci

enunțuri fie mai restrânse sau chiar ample, construite după anumite **modele de structurare funcțional – sintagmatică** cu un ridicat potențial comunicativ.

Stimularea prin modele structurale care implică utilizarea unor conectori negativi, adversativi ori disjunctivi, ar mări substanțial aportul creativ al studenților la rezolvări fericite, depășindu-se cadrul unor replici – clișee, șabloane, prin formulare de răspunsuri, cum ar fi în cazul fixării formelor de plural:

Pacientului nu i s-a pus doar un diagnostic, ci mai multe... .

(singular)

(plural)

Aveți de tratat un hipertensiv sau mai mulți ...?

Astăzi am efectuat o abdominoplastie, iar colegul meu câteva

Învățarea cuvintelor în serii derivate simple sau mixte, antonimice sau sinonimice are și avantajul de a deprinde studenții cu operații de abstractizare, generalizare, inducție, deducție, analiză și sinteză, cu scopul de a-i determina să gândească în limba română.

Dar activitățile practice cu modele de structurare paradigmatică trebuie să fie finalizate prin exerciții complexe de structurare funcțional – sintagmatică a termenilor învățați, adică prin întrebarea lor în enunțuri condiționate de anumite contexte situaționale, specifice actului de comunicare.

Se pot folosi în practica didactică modele de structurare sintagmatică prin extensiuni succesive, de tipul: cuvânt → sintagmă simplă → sintagmă complexă → propoziție simplă → propoziție dezvoltată → frază, pentru a stimula studenții străini să aplice vocabularul medical învățat în contexte cât mai largi, să se exprime corect din punct de vedere gramatical. De exemplu, li se propune un singur cuvânt și li se solicită studenților să folosească modelul de structurare sintagmatică prezentat anterior pentru a dezvolta un enunț medical de amploare.

Exemplu:

accident → accident vascular → accident vascular cerebral (AVC) → Pacientul a suferit un accident → Pacientul a suferit un accident vascular cerebral → Pacientul a suferit un accident vascular cerebral care a survenit în urma diminuării circulației prin scăderea presiunii sanguine.

Selectarea pe baza textelor medicale de specialitate a termenilor și expresiilor necunoscute și propunerea lor ca stimuli pentru continuarea unor enunțuri începute, fie la liberă alegere a studenților ori dirijate contextual reprezintă modele eficiente în practică.

Exemplu:

Antibioticele se dovedesc a fi ...

Starea bolnavului s-a agravat, astfel că ...

E posibil ca evoluția bolii să ...

Îmi exprim rezerva în ceea ce privește ...

În urma rezultatelor analizelor, suntem de acord să ...

Exercițiile prin care se sugerează exprimarea unor relații cauzale, concesive, adversative, disjunctive, exprimarea acordului, a dezacordului, a opoziției sau a contradicției, a posibilității/ imposibilității, a siguranței/ dubiului, a probabilității și a altor relații cu tentă **pragmatică**, trebuie să fie mai des utilizate în practica predării limbajului medical.

Data fiind marea varietate a circumstanțelor medicale în care are loc actul de comunicare, sub aspect didactic, tipologia unor astfel de exerciții cu o valoare pronunțat comunicativă și pragmatică trebuie să fie substanțial amplificată și diversificată.

Concluzii

În activitatea practică cu studenții mediciniști străini am observat că eficiența exercițiilor lexico-gramaticale nu depinde, în primul rând, de cantitatea lor ci de măsura în care ele solicită efortul intelectual prin felul cum sunt formulate, punându-se un accent și pe feedback-ul primit în cadrul orelor de învățare a limbajului medical. Eficiența exercițiilor este condiționată de înțelegerea scopului propus, a necesității exercițiului respectiv în contextul situației de învățare date, de cunoașterea regulilor și a noțiunilor lexico-gramaticale, de claritatea performanțelor ce trebuie atinse.

Am constatat că exercițiile lexico-gramaticale bazate pe modelarea paradigmatică derivativă, a familiilor de cuvinte și a extensiunilor sintagmatice au o valoare formativă considerabilă, contribuind în mai mare măsură decât alte tipuri de exerciții la dezvoltarea gândirii logice a studenților străini, la lărgirea cercului lor de reprezentări și noțiuni medicale în limba română, îndeosebi la cultivarea exprimării corecte, orale și scrise. Totodată, în structurarea acestor exerciții trebuie să se ia în considerare caracterul de sistem al limbii, în general, și al compartimentului lexico-gramatical, în special.

Practica didactică ne-a demonstrat eficiența utilizării modelelor de structurare paradigmatică și sintagmatică în asimilarea simultană a cunoștințelor de vocabular și de gramatică, în comparație cu folosirea altor tipuri de exerciții.

Dintre metodele aplicate în practica didactică, având o eficacitate ridicată, am putea enumera: metoda modelării paradigmatică derivative, care presupune, în același timp, și inducția și deducția logică precum și procedee de extensiune sintagmatică prin care să se atingă performanțele discursului medical, formarea de enunțuri simple și complexe cu valoare comunicativ-pragmatică, observația, explicația însoțită de analiza și sinteza semantică, demonstrația, conversația medicală, dialoguri, investigații medicale, unele exerciții cu caracter creator (repetare de replici cu modificare și/sau cu adăugire, exerciții de substituție, de transformare).

Însușirea lexicului specializat are loc în baza textului tematic. Textele studiate conțin structuri terminologice și gramaticale specifice domeniului medical vizat, iar sarcinile și activitățile de învățare sunt concepute pentru a dezvolta diverse abilități practice. Fiecare text de specialitate este urmat de un set de exerciții ce au menirea de a consolida atât mesajul informativ al textului, cât și de a fixa terminologia de specialitate. În acest caz exercițiile sunt adaptate nu numai la natura subiectului, dar și la nivelul general de pregătire al studenților.

În vederea fixării lexicului specializat se pot propune: depistarea șirurilor sinonimice și a cuplurilor antonimice atât ale lexemelor uzuale, cât și ale celor de specialitate; formarea derivatelor cuvintelor propuse; explicarea termenilor medicali, oferind definiția din punct de vedere al specialiștilor (pentru grupele cu nivel avansat se permite compararea definiției din dicționarul specializat cu cea prezentată de studenți).

Aceste tipuri de exerciții au, totodată, un rol determinant în formarea și dezvoltarea exprimării logice a studenților străini în limba română. Capacitățile de învățare cu o mai mare ușurință de către studenții mediciniști a unei limbi străine sunt influențate pozitiv prin operarea cu paradigme derivative.

Aplicarea în cadrul cursurilor practice de învățare a limbii române a unui număr mare de exerciții axate pe modele de derivare contribuie substanțial la formarea unor deprinderi de operare inductivă și deductivă, necesare studenților. Acest aspect ilustrează inițierea lor în construcții morfolexicale pe bază de inducție (de exemplu, alcătuirea unei paradigme derivative pornindu-se de la un model abstract dat: verb „acțiune” → substantiv „denumirea

acţiunii” → adjectiv „calitatea acţiunii”) sau pe bază de deducţie (de exemplu, alcătuirea unei serii derivative pornindu-se de la un cuvânt dat - de bază: verb, substantiv, adjectiv).

Trebuie precizat că, deşi metodologia propusă de noi este relevantă din motivele menţionate anterior, etapa exersării pe bază de modele paradigmatică derivative fiind necesară în învăţarea unei limbi, dar nu şi suficientă atunci când avem în vedere pregătirea studenţilor străini pentru actul comunicării. De aceea, considerăm că acestei prime etape, este absolut necesar să-i urmeze o altă şi anume aplicarea acestor modele paradigmatică, care contribuie la dezvoltarea gândirii active pe baza unor reguli de derivare date, în activităţi didactice complexe de structurare sintagmatică a unităţilor limbii române în enunţuri cu evidente valori comunicativ-pragmatice.

Atât modelul analitic (paradigmatic), cât şi cel de sinteză (sintagmatic) vizează un obiectiv fundamental comun şi anume, utilizarea unităţilor limbii achiziţionate analitic, în lanţul sintagmatic al vorbirii, prin parcurgerea unui complex şi dificil traseu: de la competenţă la performanţa de comunicare a studenţilor străini în limba română, dezvoltându-li-se, astfel, aptitudini creative în procesul comunicării medicale.

În concluzie, modelarea paradigmatică derivativă, precum şi modelele de structurare sintagmatică cu utilizarea unor mărci de tip pragmatic s-au dovedit a fi cele mai productive metode în deprinderea lexicului medical românesc de către studenţii străini.

BIBLIOGRAPHY:

- Bara, Mariana, „Adaptarea terminologiei medicale în limba română actuală”, în *LR*, nr. 4, 2008, p. 419-433.
- Bidu-Vrănceanu, Angela, „Une modalité de description paradigmaticque au niveau de lexique”, în *Révue Roumaine de linguistique*, XV, nr. 6, 1970.
- Bidu-Vrănceanu, Angela, Forăscu, Narcisa, *Modele de structurare semantică*, Timişoara, Editura Facla, 1984.
- Bidu-Vrănceanu, Angela, *Câmpuri lexicale din limba română. Probleme teoretice şi aplicaţii practice*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2008.
- Bidu-Vrănceanu, Angela, (coord.) *Terminologie şi terminologii*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2010.
- Boc-Sînmărghiţan, Diana, Luca, Gabriela-Mariana, Staicu, Simona Nicoleta, *SINCRON-Limba română ca limbă străină pentru medici*, A₁-A₂, *Caiet de exerciţii*, Editura Victor Babeş, Timişoara, Colecţia Manuale, 2013.
- Bucă, Marin, „Proprietăţile sintagmatice ale cuvintelor”, în vol. *Studii de limbi şi literaturi moderne*, Timişoara, TUT, 1987, p. 134-141.
- Cartaleanu, Tatiana, Cosovan, Olga et al., *Formarea de competenţe prin strategii didactice interactive*, Chişinău, Centrul Educaţional Pro Didactica, 2008.
- L’Homme, Marie Claude, *La terminologie: principes et techniques*, Montréal, Presses de l’Université de Montréal, 2004.
- Nica, Marius, *Elemente de didactica predării limbii şi literaturii române*, Ploieşti, Editura Universităţii Petrol-Gaze din Ploieşti, 2013.
- Nistor, Valeria, „Observaţii asupra lexicului specializat”, în vol. *Probleme de terminologie slavă*, nr. VII, Timişoara, UVT, 1999, p.173-178.
- Purdela-Sitaru, Maria, „Limbajul medical între tradiţie şi inovaţie”, în *SPHP*, 1, 1992, p. 275-290.
- Sârbu, Richard, *Antonimia lexicală în limba română*, Timişoara, Editura Facla, 1977.

Sârbu, Richard, „Descrierea sintagmatică a sensului lexical”, în vol. *Buletin informativ metodico-ştiinţific*, III-IV, Timişoara, TUT, 1986, p. 99-115.

Sârbu, Richard, „Colocaţie şi coligaţie în sintagmatica lexico-semantică”, în vol. *Filologie XXX*, 2, *Lingvistică*, Timişoara, TUT, 1987-a, p. 53-64.

Sârbu, Richard, „De la sintaxa sensurilor la sintaxa cuvintelor în solidarităţile sintagmatice”, în vol. *Lexicologie şi semantică*, Timişoara, TUT, 1987-b, p. 79-94.

Staicu, Simona Nicoleta, *Aspecte ale limbajului medical românesc actual. Perspectivă sincronică -sistem şi discurs-*, Timişoara, Editura de Vest, 2016.

Rusu, Valeriu, *Dicţionar Medical*, (DM), Bucureşti, Editura Medicală, 2007.

PROPER NAMES' LEXICAL STRUCTURE

Camelia Alibec

Senior Lecturer, PhD, "Mircea cel Bătrân" Naval Academy, Constanța

Abstract: The forming stage of a Romanian proper names' system is previous to their documentary certification(the XIX century). Therefore, the creation of the personal denomination corresponds to the forming process of the Romanian language, as part of the Romanic system. The Romanian person names, as a Romanic system, should be organized according to a historical stratification on a Latin basis. The Latin denominative system with three names (trinomina): praenomen, nomen, cognomen is still in use. Searching for the Latin inheritance in the Romanian onomatology, we sometimes get at some false etymological reclaim of some names or at equivocal etymologies. The creation of proper names having a lexical basis inherited from the Latin language is a common trace for all the Romance languages. The forming process of the Romanian anthropology starts with the Romanization and the Christianization of the vernacular population, which imposes the religious names, goes on by creating laic names out of Romanian lexical forms and completes by adopting and adapting of some foreign loans, especially Slavic. However the forming of the onomastic system is an ongoing evolutionary process, with a dynamic which is historically and socially specified.

Keywords: proper names, onomatology, etymology, denomination , lexical.

Etapa de formare a unui sistem a numelor de persoană românești este anterioară atestării lor documentare (secolul al XI-lea). Prin urmare, crearea sistemului de denotație personală corespunde procesului formativ al limbii române, ca parte a romanității. Numele de persoană românești, ca sistem romanic, ar trebui să se organizeze conform unei stratificări istorice pe baze latine.

“Există un substrat prelatin, un adstrat de nume străine și un superstrat cult. Izvoarele epigrafice – inscripțiile pe piatră, marmură, cărămidă, table cerate sau diverse obiecte etc. – pot dovedi perpetuarea anumitor nume de persoane”.¹

Analiza numelor de persoană românești în perspectivă etimologică și istorică pare să confirme această structură.

Ca și în cazul celorlalte limbi romanice, cunoașterea onomasticii străvechi, aparținând stratului prelatin și a celui latin, începe cu cercetarea izvoarelor epigrafice. Corpusul de inscripții găsite în provinciile dunărene cuprinde peste 3.000 de nume de persoană. Dintre acestea, foarte puține sunt prelatine, traco-dacice; s-au descoperit doar 67, alături de nume de origine greacă, ilirică și celtică. A existat și un amestec surprinzător de forme daco-latine, iar la un moment dat s-a produs substituirea formelor autohtone vechi prin nume latine; au fost identificate 2.000 de prenume, nume gentilice și supranume. Toate aceste nume romanice au dispărut la rândul lor, treptat, până la contactul cu slavii, în secolele VI, VII d. Hr.

¹ D. Tomescu, 1998, p. 17

Ansamblul numelor prelatine înregistrat în inscripțiile dunărene se completează cu numele dacice menționate în izvoarele epigrafice din întreg Imperiul Roman. Așa cum mărturisesc inscripțiile epigrafice dunărene, numele traco-dacice s-au contopit cu cele romane, supraviețuind o perioadă mai lungă presiunii sistemului roman, însă romanizarea își pune treptat pecetea pe onomastica autohtonă.

Sistemul denominativ latin cu trei nume (trinominal): *praenomen*, *nomen*, *cognomen* se păstrează. Primul nume din formula denominativă latină era *praenomen*, “înaintea numelui”, nume strict individual, ales dintr-un inventar restrâns de forme. Al doilea element denominativ, *nomen*, considerat adevăratul nume de identificare oficială a persoanei era semnul de apartenență la o gintă, fiind un nume comun tituror membrilor ginte respective. Al treilea nume, *cognomen*, era un supranume (poreclă) care, la început se atribuia individual, ulterior devenind transmisibil din tată în fiu. Toate numele de tip *cognomen* erau în general forme motivate, provenite din nume comune precum: calificative, nume de plante, animale sau de păsări, nume de locuitori etc.

Formula denominativă triplă era aplicată numai cetățenilor romani; sclavii nu purtau nume, fiind desemnați prin poreclă.

Lipsa de continuitate a sistemului roman de denotație tripartită, precum și misterul dispariției numelor prelatine și a celor latine caracterizează atât romanitatea orientală cât și pe cea occidentală. Pierderea formelor onomastice latine oficiale și a celor din corpusul de inscripții îndeamnă pe mulți lingviști să pună sub semnul îndoielii romanitatea antroponimiei românești.

Printre aceștia s-a numărat și Sextil Pușcariu care afirma: “*precum n-am păstrat cu fonetism românesc numirile topice latine oficiale, tot astfel nu avem nici o urmă sigură de continuitate între onomastica latină oficială și cea română. Pe cât se pare strămoșii noștri se numeau, la începutul veacului de mijloc, cu cunoscute nume rustice, mai ales nume de animale, plante, pietre scumpe etc., a căror începuturi datează din epoca romană*”.²

Specialistul în onomastică Ștefan Pașca afirmă că o examinare a istoriei românilor exclusiv pe baza numelor de persoană ar duce la concluzia că originea lor este neromană, în totală contradicție cu datele pe care le oferă studiul limbii române. Pentru Pașca, “*este surprinzător că cele mai vechi documente nu ne destăinuiesc moștenirea sigură a unor elemente străvechi, în timp ce în limba vorbită se oglindește atâta romanitate*”.³

În căutarea febrilă a moștenirii latine în onomastica românească, se ajunge adeseori la falsa sau forțata recuperare etimologică a unor prenume sau la etimologii nesigure. Pe urmele unor considerații ale lui Al Philippide, Șt. Pașca adaugă, doar ca ipoteză de lucru, conservarea în onomastica românească a unor radicale onomastice. Astfel radicalul *Flor-*, detașat din nume romanice ca *Florus*, *Florius*, *Florio*, poate fi recunoscut în numele românești *Flor*, *Floru*, *Florea*, sau ca și *Floarea*, pot proveni de la numele comun (apelativ) *floare*, sau după cum crede N. Drăganu, de la sărbătoarea Floriilor (ca și numele românești *Crăciun*, *Pascu*, *Botez*).⁴

Preocuparea de a găsi argumente și contraargumente pentru ideea continuității numelor latine în sistemul de denotație românească a îndepărtat cercetarea de la adevăratele urme latine din onomastica românească; este vorba despre succesiunea unor nume latine și greco-latine creștine, precum și a unui model de denotație onomastică prin forme delexicale.

² S. Pușcariu, vol. VI, pp. 525-526.

³ Șt. Pașca, 1936, p. 31.

⁴ Ibidem, p.32.

Moştenirea numelor religioase în limba română, ca de altfel şi în întreaga romanitate occidentală, corespunde cu pierderea progresivă a formelor latine laice sub presiunea creştinismului.

Romanizarea, înfăptuită prin limba şi credinţa religioasă, a dus la distrugerea sistemului onomastic roman tradiţional. Creştinii au fost probabil primii care au optat pentru numele unic. Botezul presupunea adoptarea unui nume nou care, dincolo de valoarea sa de identificare, avea semnificaţia simbolică a rupturii de viaţa anterioară, necreştină. Numele de botez unic s-a generalizat mai ales după oficializarea religiei creştine, în secolul al IV-lea.

Pe cale religioasă s-au reluat şi s-au pus în circulaţie forme vechi de diverse origini, mai ales din ebraică şi din greacă. Multe dintre numele româneşti au origine ebraică. Fie că au fost adoptate de la romani sau de la greci, de la slavi sau de la popoarele migratoare, fie că au constituit o influenţă cărturărească, cele mai multe îşi au rădăcinile în religia creştină; în textele biblice, deci în ebraică.

Formele onomastice ebraice din Vechiul şi Noul Testament alcătuiesc nucleul primului inventar de nume religioase, introdus pe filieră bisericească. La numele de botez de origine ebraică se adugă şi numele de origine greacă din Noul Testament; alături de numele biblice, de origine ebraică sau grecească, în calendarul creştin se includ şi nume greceşti de provenienţă laică.

Numele de botez unice (biblice, hagiografice sau calendaristice), care au substituit aproape integral antroponimele latine, au alcătuit la început un fond onomastic general, comun tuturor limbilor romanice. Până în ziua de astăzi, numele religioase se constituie într-un inventar internaţional, constituit din puţine forme intens circulate, care corespund importanţei şi semnificaţiei sfinţilor celebraţi prin nume.

Potrivit ultimelor cercetări în domeniul onomasticii istorice, folosirea numelui de botez unic se pare că a rezistat până la sfârşitul secolului al XI-lea. Numele de persoană îşi îndeplineşte cu greu principala funcţie, aceea de a identifica şi a individualiza o persoană. Se resimte necesitatea apariţiei, pe lângă numele de botez, a unui al doilea nume de individualizare a persoanei. Al doilea nume putea fi un alt nume de persoană (patronimic), indicând ascendenţa pe linie paternă, un nume de loc care arăta provenienţa persoanei sau un nume comun, o poreclă motivată de particularităţile persoanei. Asemănarea cu cognomenul latin este evidentă; ea poate fi o coincidenţă, o influenţă cultă sau o continuitate a unui tipar denominativ transmis prin numele laice, care au circulat alături de numele religioase unice.

Mulţi dintre specialiştii, precum Al. Graur, N.A. Constantinescu, Ch. Ionescu alătură primului strat etimologic al antroponimiei româneşti şi numele de persoană laice formate de la cuvinte comune ale limbii moştenite din latină. Ele se încadrează la categoria mai largă a “numelor de persoană delexicale”, denumite astfel pentru a indica provenienţa lor din elemente ale vocabularului. Înzestrarea vocabularului cu funcţii onomastice de identificare şi de individualizare a persoanei reprezintă un transfer de forme dintr-o clasă în alta, nume comune > nume proprii, realizabil numai asupra cuvintelor româneşti. Din această cauză numele de persoană delexicale sunt considerate “creaţii româneşti” indiferent de originea numelor comune de bază. Crearea numelor de persoană cu bază lexicală moştenită din limba latină este o trăsătură comună tuturor limbilor romanice.

Astfel devin nume de persoană cuvinte de origine latină care denumesc: grade de rudenie; părţi ale corpului uman şi animal; culori; calităţi şi defecte; **animale domestice şi sălbatice; păsări, insecte; plante, fructe**; fenomene naturale; sărbători creştine; stări sociale; meserii şi profesii. Din toată această înşiruire de domenii onomasiologice ne vom opri asupra câtorva exemple de provenienţă latină:

- a) plante, fructe: *Arbore* < rom. arbore < lat. arbor, -oris; *Cireş* < rom. cireş < lat. ceresius; *Frasin* < rom. frasin < lat. fraxinus, *Plopu* < rom. plop < lat. ploppus; *Prună* < rom. prună < lat. pruna; *Teiu* < rom. tei < lat. tilium (< tilia);
- b) animale domestice şi sălbatice: *Ariciu* < rom. arici < lat. ericius; *Calu* < rom. cal < lat. caballus; *Lupu* < rom. lup < lat. lupus; *Ursu* < rom. urs < lat. ursus; *Vulpe* < rom. vulpe < lat. vulpes;
- c) păsări: *Corbu* < rom. corb < lat. corvus; *Găină* < rom. găină < lat. gallina; *Păun* < rom. păun < lat. pavo, -onis; *Vultur* < rom. vultur < lat. vultur, -is;
- d) insecte: *Albină* < rom. albină < lat. alvina; *Furnică* < rom. furnică < lat. formica; *Muscă* < rom. muscă < lat. musca; *Tăun* < rom. tăun < lat. tabo, -onis; *Viespe* < rom. viespe < lat. vespa.

Aceste câteva exemple reprezintă nume de familie româneşti provenite din cuvinte de origine latină, dar se poate observa că se fixează ca antroponime, forme lexicale care aparţin vocabularului fundamental.

Dintre antroponimele de provenienţă lexicală, un număr restrâns de forme onomastice, şi ne vom referi strict la categoria fitonimelor şi zoonimelor, sunt înregistrate ulterior ca prenume masculine: *Lupu*, *Mielu*, *Ursu* şi feminine: *Albina*, *Căpria*, *Căpriţa*, *Cireaşă*, *Mierla*, *Oiţa*. Majoritatea cuvintelor comune care dau naştere unor nume de persoană se întâlnesc în subclasa supranumelor (porecle), devenite mai târziu nume de familie. Fixarea numelor comune ca antroponime se face prin preluarea formei de bază în diferite ipostaze morfologice: forme de gen masculin: *Ursu* şi feminin: *Furnică*, *Muscă*, *Vulpe*, forme unice de singular: *Mierlă*, *Secară*, forme nearticulate: *Arbore* şi articulate: *Cucu*, *Porcu*.

Contextul creştin al romanizării orientale rezervă elementului grec un rol particular în constituirea inventarului antroponimic românesc. Creştinismul a introdus în repertoriul său onomastic numele greceşti ale apostolilor, ale sfinţilor şi ale martirilor greci. Numele creştine greceşti care au la bază forme lexicale îmbogăţesc inventarul onomastic religios, alcătuit din numele biblice sau din numele de sfinţi. Circulaţia numelor de persoană greceşti în lumea creştină este asigurată, în general de biserică, prin filiera cultă.

*“Numele greceşti au fost şi ele cunoscute mai întâi prin filieră slavă, cu pronunţare apropiată de cea din greaca modernă, apoi ne-au venit din nou, de astă dată, din apus, trecute prin filiera latină, astfel încât astăzi regula generală este că numele greceşti din antichitate sînt tratate exact ca cele de origine latină”.*⁵

Elementul migrator a marcat diferit evoluţia antroponimiei româneşti. O evaluare generală a împrumuturilor onomastice de la aceste popoare arată că acestea corespund împrumuturilor lexicale care alcătuiesc adstratul limbii române. Împrumuturile germanice (goţi, gepizi) sunt aproape inexistente; celelate migraţii (hunii, avarii) nu au lăsat nici o urmă în onomastica românească.

*“E totuşi curios că nici unul din popoarele cu care am venit în atingere – în afară de Slavi – înainte de sec. X-XI, nu au imprimat nici o urmă remarcabilă în lumea numelor noastre personale”.*⁶

Preluarea numelor de persoană din onomastica slavă corespunde unei puternice influenţe slave asupra lexicului românesc. Motivul împrumutului de nume slave sunt tot de natură onomastică, precum nevoia de îmbogăţire şi reînnoire a inventarului autohton de nume de persoană, atracţia pentru elementele noi sau prestigiul social al purtătorului.

⁵ Al. Graur, 1965, p.43.

⁶ St. Paşca, 1936, p. 33.

Tot prin intermediul elementului slav, în onomastica românească pătrunde un sistem de sufixare, extrem de productiv, care diversifică numele la nesfârşit. Acestea au fost cercetate de numeroşi specialişti, precum Ioan Pătruţ, Ştefan Paşca, care a prezentat cu exemple, 72 de sufixe slave simple şi 22 compuse, N. A. Constantinescu, care face o clasificare detaliată a sufixelor din onomastica românească în care le include şi pe cele slave. Acest aspect al derivării numelor de persoană prin sufixe va fi detaliat în capitolele următoare când vom studia numele de familie provenite de la zoonime şi fitonome.

După părerea celor mai mulţi specialişti, numele străine, germanice sau slave, s-au impus în faţa numelor autohtone prin tendinţa generală de imitaţie a numelor, împrumuturile făcându-se prin clasele suprapuse, prin farmecul noutăţii şi al exotismului lor. La aceste aspecte se mai poate adăuga şi faptul că o formă onomastică străină corespunde mai bine necesităţii de individualizare prin nume de persoană.

Ca o concluzie, putem afirma că numele de persoană alcătuiesc un inventar mai deschis împrumuturilor şi inovaţiilor, prin urmare mult mai mobil decât limba a cărei structură rămâne stabilă. Procesul formativ al antroponimiei româneşti începe cu romanizarea şi creştinarea populaţiei autohtone, care impune numele de botez religioase, continuă prin crearea numelor laice din formele lexicale româneşti şi se completează cu adoptarea şi adaptarea unor împrumuturi străine, mai ales slave. Formarea sistemului onomastic este, însă, un proces evolutiv continuu, cu o dinamică condiţionată istoric şi social.

BIBLIOGRAPHY:

GRAUR, Al., *Alte etimologii româneşti*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1975.

GRAUR, Al., *Nume de persoane*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1965.

GRAUR, Al., *Nume de locuri*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1972.

IONESCU, Ch., *Antroponimie românească*, Teză de doctorat, Universitatea Bucureşti, Bucureşti,

1979.

PAŞCA, St., *Nume de persoane şi nume de animale în ţara Oltului*, Bucureşti, 1936.

PUŞCARIU, S., *Limba Română* (vol. I, II), Fundaţia pentru literatură şi artă, Bucureşti, 1959.

PUŞCARIU, S., *Dacoromania: Buletinul Muzeului Limbei Romanae* (Cluj), vol. VI, pp. 525-526.

TOMESCU, D., *Gramatica numelor proprii în limba română*, Editura All, Bucureşti, 1998.

TOMESCU, D., *Numele de persoană la români – Perspectivă Istorică*, Editura Univers Enciclopedic Bucureşti, 2001.

Dicţionare

DEX = *Dicţionarul explicativ al limbii române*. Academia Română, Institutul de lingvistică, ediţia a II-a, Bucureşti, 1975.

DOR = **Constantinescu, N., A.,** *Dicţionar onomastic românesc*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1963.

THE DIVERSITY OF PLACE NAMES

Cristina Radu-Golea

Assist. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract: The various perspectives of research on place names (origin, etymology, genesis, development, structure, stratification etc) have led to the conclusion that, beyond their common characteristics which allow us to include them into a distinct, autonomous word class, they have a multitude of features that distinguish them from one another to a great extent and, consequently, require the use of specific methods and procedures of research, adapted to the specificity of the category the toponym belongs to. In other words, an essential aspect in understanding the way in which place names appeared, have evolved and work is represented by their classification according to various criteria.

Keywords: place names, structure, category, classification, diversity

Numele de loc¹ este, prin specificul său, o individualitate menită a distinge topicul denumit de celelalte topice din jurul său, dar, în acelaşi timp, o entitate socială, care se formează, funcţionează şi dispăre în, prin şi datorită/din cauza influenţei colective exercitate de masa toponimică din care face parte. Creatorul², modelatorul şi utilizatorul său, fiindă individuală prin excelenţă, chiar unicat, cum se spune uneori, este, deopotrivă, „fiinţă socială“, cât şi entitate aflată în relaţie cu alte entităţi de acelaşi tip. Aceste relaţii sunt, în cazul numelor de locuri, fizice, sociale, psihologice, culturale etc. Dacă un cuvânt ar putea fi studiat, potrivit unei celebre metode, *Wörter und Sachen* („cuvinte şi lucruri“)³, în relaţie cu lucrul denumit, numele de loc necesită dezvoltarea acestui binom la forma de trinom: *nume, loc şi om*. Numele înseamnă cuvântul de la care provine, prin toponimizare⁴, actualul nume de loc, pe care lingviştii îl cunosc, din multiple puncte de vedere, cel mai bine. *Locul* înseamnă referentul desemnat de nume, topicul, pe care îl cunosc geografil. Ei pot enumera, în mod optim, caracteristicile sale fizice, naturale, socio-geografice etc. *Om*ul înseamnă creatorul, modelatorul şi utilizatorul numelui, care-l „coordonează“, structural şi funcţional, de la

¹ „Numele de locuri sau toponimele (cum sunt cunoscute în lucrările de specialitate mai noi) sunt numele proprii ale unor «obiecte» sociogeografice (numite şi topice): aşezări umane, forme de relief, ape, drumuri, păduri etc., care servesc drept repere în teritoriile unde se află şi în comunicarea cu privire la spaţiile geografice respective. De altfel, în perioadele mai vechi, pentru numele de locuri era folosit termenul *nume geografice*.” (Toma, 2015, p. 13)

² Cf. Toma: *Namengeberul*, 2015, p. 32.

³ „Metoda *Wörter und Sachen* (...) din lingvistica numelor comune devine, în lingvistica numelor proprii (de locuri) metoda *cuvinte, oameni şi locuri*, îndreptăţind aprecierea lingvistului ieşean Dragoş Moldovanu, potrivit căruia toponimizarea unui apelativ, care constituie ţinta finală a demersului etimologic în legătură cu numele de locuri, trebuie să fie corectă *lingvistic* (...), dar, în acelaşi timp, trebuie dovedită ca *verosimilă* din punct de vedere sociogeografic (...) şi *probabilă* din punct de vedere socioistoric (...)” (Toma, 2015, p. 33)

⁴ „Conceptul central care poate concentra, ca o placă turnantă, principalele caracteristici sincronice şi diacronice ale unui nume propriu este *onimizarea*, numită, în cazul numelor de locuri, toponimizare. (...) orice nume de loc, fie că este în curs de geneză ori de constituire, fie că este pe cale să-şi consolideze statutul de nume propriu, să-l transfere, într-un fel sau altul, sau să-l părăsească etc. se prezintă ca o *ipostază a toponimizării* (...)” (Toma, 2015, p. 63)

naștere⁵ până la dispariție/moarte. Omul este, în cazul acesta, ca și *numele, omul locului*, adică al spațiului său de manifestare, care poate fi mai restrâns sau mai extins, în funcție de „amploarea” numelui – microtoponim (la nivelul teritoriului unei localități), macrotoponim (la nivelul unei zone sau regiuni), megatoponim (la nivel național sau internațional). Omul înseamnă, mai precis, „viziune” asupra spațiului, „mentalitate” geografică și denominativă populară, „istorie” la nivelul arealului său de manifestare (atestată, cunoscută, dedusă de către biograf, prin documentare, comparații, analogii, experiență proprie). Componenta triadei numită concentrat *om*, care înseamnă, de fapt, comunitate umană, este cunoscută, cel mai bine, de istoric, dublat de sociopsiholog. Fiecare dintre termenii trinomului este strâns legat de celelalte, așa cum sunt și componentele domeniilor în care trebuie să fie pregătit *toponomastul*⁶ – *biograf* al cuvintelor, indiferent de știința pe care o studiază/din care provine: lingvistică, geografie, istorie, demografie, sociologie, etnologie, antropologie etc.

Biografiile⁷ numelor de locuri pot fi studiate din cele trei perspective în mod egal și trebuie „vizate” favorabil de specialiștii acestor domenii (măcar în subsidiar), în sensul că, în absența celorlalți doi experți/specialiști, cel care încearcă să reconstituie biografia trebuie să-și pună întrebarea dacă celelalte două perspective consonează cu soluția propusă. Biografia trebuie să fie *posibilă lingvistic, verosimilă geografic și probabilă istoric*. Nu trebuie uitat nici că biografia este reconstituită, nu reală (este o imagine propusă a celei reale), o variantă care (oricât de autentică) poate și trebuie, după caz, nuanțată (retușată, modificată sau chiar contrazisă). În profilul complex al biografului numelor de locuri trebuie să coexiste cele trei componente profesionale, pe cât posibil, egal reprezentate: componenta lingvistică, cea geografică și cea istorică (sociologică, etnologică) etc.

Componenta lingvistică este responsabilă, în principal, de stabilirea „ascendenților” toponimului cercetat, precum și a categoriilor lingvistice din care aceștia fac parte: apelativ, antroponim, toponim, evident, cu precizarea formei și a sensului din momentul nașterii numelui de loc. Este foarte importantă stabilirea statutului „ascendenților”, pentru că, în funcție de acest statut, trebuie selectate metodele și procedeele prin care va fi reconstituită nașterea numelui. Formei și sensului „ascendentului” trebuie să li se acorde o atenție specială, întrucât reprezintă un fel de „amprente” genetice, prin care va fi identificat „urmașul”. Pe scurt, este vorba de potrivirea formei „ascendenților” cu cea a „urmașului”, ținând cont de evoluțiile fonetice specifice limbii respective, de corespondențele între limbile prin care, eventual, a trecut numele, ca și de posibilele accidente fonetice sau devieri analogice (tip etimologie populară). Fără cunoașterea legilor fonetice a limbilor pe care le-a parcurs apelativul sau antroponimul original, există riscul falsificării identității acestuia. În același timp, mai ales în cazul „ascendentului” apelativ al toponimului, trebuie urmărite „transformările” semantice ale cuvântului, trecut de la statutul de apelativ la cel onimic (descriere a locului, metonimie, metaforă, extensiune de sens, restrângere de sens etc.), având în vedere că numele creat nu va rămâne permanent într-o formă primară/inițială, ci „va

⁵ „«Nașterea» numelor de locuri este, de fapt, re-nașterea toponimică a unor apelative sau antroponime, existente în limbă, așadar «născute» și «crescute» inițial într-o altă sferă lexicală, vocabularul comun, respectiv sistemul antroponimic.” (Toma, 2015, p. 32-32)

⁶ „(...) pregătirea lor de bază (lingvistică, geografică, istorică ori sociologică) este completată de solide informații și de o experiență teoretico-motodologică temeinică privind specificul numelor de locuri.” (Toma, 2015, p. 14-15)

⁷ „Viața numelor de locuri este mai scurtă sau mai lungă, mai simplă sau mai complexă, mai ușor sau mai greu de reconstituit, în funcție de o multitudine de factori, «biografiile» fiind și în acest domeniu de o largă diversitate.” (Toma, 2015, p. 38)

îmbătrâni”, „se va maturiza”, poate „va dispărea”. În ceea ce priveşte originea „descendenţilor”, importantă este transparenţa formală şi semantică a apelativului în limba respectivă, mai precis, atât a rădăcinii acestuia, cât, mai ales, a sufixului, în eventualitatea că există. În general, existenţa sufixului într-o limbă indică apartenenţa lingvistică a toponimizatorului, de fapt, precizează originea toponimului.

De componenta geografică (a competenţei biografului) depinde reconstituirea procesului denotaţiei din perspectiva onomasiologiei geografice, şi anume ce aspect al locului a determinat alegerea numelui, pe baza cărei relaţii din cuplul denotativ *cuvânt – loc* (descrierea aspectului topografic a acoperirii vegetale sau faunistice, a însuşirilor fizice, a relaţiei de posesie, apartenenţă, subordonare etc. faţă de o persoană sau comunităţi umane şi altele).

Componenta istorică este responsabilă de situarea corectă, în timpul şi în situaţia (istorică) adecvată, a naşterii şi a momentelor importante din evoluţia numelor. Cele trei componente nu trebuie detaşate ca demersuri distincte, ci trebuie aplicate sincretic (pe cât posibil simultan). De altfel, trebuie să se admită că, în ultimele decenii, s-au format toponomaşti, proveniţi din lingvişti, geografi sau istorici şi instruiţi, într-o bună măsură, în celelalte două discipline complementare. Se poate vorbi, aşadar, nu de lingvişti, geografi, istorici cu preocupări de toponimie, ci de *toponomaşti* „proveniţi” din discipline ca lingvistica, istoria, geografia etc.

Eficienţa ştiinţifică poate fi optimizată prin colaborare interdisciplinară, prin informare reciprocă şi prin întrepătrundere de idei, teorii, metode, fapte etc. Nu există o ordine nici măcar recomandabilă, cu atât mai puţin obligatorie, de succesiune a demersurilor presupuse de una sau de alte componente, de preferat fiind, evident, primordialitatea (inclusiv cronologică) demersului bazat pe componenta cea mai solidă teoretic, metodologic şi practic, asigurând, în felul acesta, o probabilitate cât mai mare a credibilităţii ştiinţifice a acestui „tronson” al algoritmului „investigaţiei” biografice. „Tronsoanele” următoare vor beneficia, pe de o parte, de precizia şi claritatea primului „tronson” şi vor nuanţa, verifica sau chiar corecta elemente de amănunt situate la graniţa dintre componenta de bază şi componentele secundare, determinând, uneori, refacerea cu instrumente exacte şi adecvate a situaţiei abordării iniţiale.

Informaţiile recente cu privire la teoria, metodologia şi „tehnologia” studierii numelor de locuri sunt foarte utile pentru înţelegerea statutului de nume proprii al acestora, ca părţi ale unor ansambluri, câmpuri⁸, sisteme toponimice⁹, în „interacţiune” cu sistemele apelative şi antroponimice şi în interferenţă cu arealul geografic denotat. Teoria şi metoda disciplinei de provenienţă (lingvistică, geografie, istorie etc.) ajută la înţelegerea modului cum „se coagulează” şi evoluează cuplul denotativ: *nume – topic denotat* (creat de „actorul” denotaţiei), dar nu sunt suficiente (o abordare mai amplă şi mai elaborată necesită o perspectivă integratoare, interdisciplinară).

Studiul unui toponim, oricât de specific şi de rar întâlnit, chiar „unicat” la prima vedere, trebuie corelat şi coroborat cu ambientul geografic în care funcţionează, cu sistemul de nume în care este integrat şi cu împrejurările istorice în care s-a format şi s-a „maturizat” onimic.

⁸ „Înţelegem prin câmp toponimic o structură *sui-generis*, prin care asociaţiile de obiecte geografice (*designata*) dintr-o microzonă, realizate de vorbitori, se reflectă, la nivelul expresiei, prin opoziţii (echipolente, privative sau graduale), fie analitice, fie sintetice.” (Moldovanu, 2010, p. 25)

⁹ „O cercetare amănunţită dovedeşte că structura toponimiei este mai amplă decât cea a lexicului comun, în sensul că rareori se pot afla toponime care să nu se încadreze într-o structură cu minimum doi termeni.” (Moldovanu, 2010, p. 22)

Masa toponimică poate confirma aspecte, laturi, nuanțe greu de observat prin studierea izolată a numelui (acestea putând fi, eventual, presupuse). Cercetătorul trebuie să găsească eficiența observării faptului toponimic: suficient de aproape de toponimul individual (pentru a nu scăpa detaliile și particularitățile specifice) și nu prea distantat de grupările onomasiologice sau tipologice la care poate fi asociat în arealul geografic, prin caracteristicile lingvistice și prin circumstanțele istorice însoțitoare ale parcursului toponimic.

Instrumentele nelipsite din „inventarul” biografului numelor de locuri sunt corpusul cules de pe teren și materialul excerptat din arhive sau din sursele publicate (dicționare, hărți, indici de nume etc.)¹⁰. Analogiile toponimice, în plan structural, onomasiologic, funcțional etc., extinse inclusiv la alte teritorii decât arealul constitutiv (inclusiv în alte țări, dacă e cazul), sunt la fel de prețioase și de necesare pentru acuratețea cercetării ca și gruparea și ierarhizarea lor în teritoriul de geneză. Forma autentică (populară) a numelor este decisivă pentru stabilirea originii, genezei și etimologiei, mai ales pentru toponimele cu variante oficial-administrative, și trebuie identificată sau reconstituită cu mijloace specifice. În corelație cu prioritatea acordată formei populare, trebuie să se țină seama de mentalitatea geografică și denominativă populară, de multe ori diferită de standardizarea¹¹ nomenclaturii geografice (oficiale). Așa cum s-a demonstrat, de exemplu, unii păstori disociază denominativ munții în funcție de activitățile pe care le desfășoară și de orizontul imediat (versanți, goluri alpine, prăpăstii etc.), nu de formațiile geografice mari („decupate” pe criterii științific elaborate). Bogăția de termeni geografici populari și de antroponime locale (mai ales porecle, supranume, hipocoristice) potențează probabilitatea descoperirii bazei de formare a numelor de locuri și de asociere analogică cu alte nume din teritoriu. Clasificarea toponimelor¹² din diverse puncte de vedere este utilă nu numai ca element de ordine și de ierarhizare, ci și ca orientare a cercetării pe direcții prioritare pentru categoria în care se încadrează toponimul vizat.

Metodele cu aplicare transdisciplinară, între care metoda comparativ-istorică, metoda statistică, metoda utilizării imaginilor cartografice – adaptate domeniului, se dovedesc relevante pentru cercetarea biografiei numelor de locuri. Perspectiva sincronică asupra fenomenului toponimic trebuie permanent coroborată cu viziunea diacronică. Nu trebuie uitat faptul că numele de loc este un cuvânt și are, în consecință, un complex sonor care evoluează după legi în cea mai mare parte comune cu apelativele, un sens¹³, motivat la început și demotivat treptat, prin convertirea onimică, o structură lexicală (rădăcină, sufix) și gramaticală, caracteristică substantivelor, în general, dar cu multe mărci particulare. Cuvântul aparține unei limbi sau, pe etape, parcurge diverse limbi, respectând specificul acelei limbi/acelor limbi, care trebuie cunoscut și urmărit în evoluția cuvântului devenit nume.

¹⁰ „Extragerea întregului material toponimic din documentele publicate și din arhive și confruntarea lui cu numele de locuri culese de pe teren, pentru întocmirea *Dicționarului/Tezaurului toponimic al României*, pe regiuni, a dat ocazia identificării a numeroase toponime dispărute, fie odată cu topicile denuminate (...), fie prin înlocuirea lor cu (sau înglobarea în) altele.” (Toma, 2015, p. 49-50)

¹¹ „Standardizarea denumirilor geografice (a numelor de locuri) înseamnă adoptarea, pe cale științifică și oficială, a unor reglementări care impun folosirea în cadrul lucrărilor geografice și cartografice de orice natură și în prezentările oficiale, științifice, didactice, a formei grafice și a pronunțării considerate *standard* (corectă lingvistic și unică în teritoriul limbii respective).” (Toma, 2015, p. 94)

¹² „Clasificările toponimice pot avea în vedere una sau alta dintre laturile cuplului denominativ, referentul topic, respectiv forma lingvistică, reunită cu acesta în ceea ce s-ar putea considera un *reper lingvistic individualizator, o unitate onomastică* sau, prin analogie cu celelalte cuvinte ale limbii, un *semn toponimic*.” (Toma, 2015, p. 60)

¹³ „Cele mai multe deosebiri față de cuvintele comune privesc latura lor semantică, adică sensul (conținutul).” (Toma, 2015, p. 16)

„Tehnologia descompunerii“ structurale a cuvântului și analiza funcționării sale trebuie adecvate limbii/limbilor străbătute de cuvântul onimizat. Numele perene (care rezistă cel mai mult, în timp) sunt cele care desemnează forme de relief și ape majore geografice, pentru că locuitorii au nevoie de repere strategice cunoscute, pentru a identifica populația prin numele așezării în care locuiește. Această populație însă, se raportează mai degrabă la topicile mărunte care „împart“ denominativ teritoriul în care locuiește (și își desfășoară activitatea).

Vechimea toponimelor, ale cărei implicații științifice și extraștiințifice sunt maxime, trebuie stabilită prin atestări documentare, prin dovezi indirecte (arheologice, etnologice, sociologice etc.), prin analiza istoriei cuvintelor și a comunităților denumitoare, prin raportare la configurația și la acoperirile geografice, procedura optimă fiind coroborarea și coordonarea tuturor acestor probe.

BIBLIOGRAPHY:

- Bechet, Florica (coord.), *Toponimia mitică europeană*, București, Editura Universității din București, 2010.
- Frățilă, V., *Lexicologie și toponimie românească*, Timișoara, Editura Facla, 1987.
- Iordan, Iorgu, *Toponimia românească*, București, EA, 1963.
- Loșonți, D., *Soluții și sugestii etimologice*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001.
- Moldovanu, Dragoș, *Teoria câmpurilor toponimice (cu aplicație la câmpul hidronimului Moldova)*, Iași, Editura Universității „A. I. Cuza”, 2010.
- Sala, Marius, *Introducere în etimologia limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1999.
- Toma, Ion, *101 nume de locuri*, București, Editura Humanitas, 2015.

THE PERSONAL GLOSSARY – AN ESP VOCABULARY LEARNING INSTRUMENT FOCUSED ON PROMOTING LEARNER AUTONOMY

Mariana Boeru, PhD and Laura D. Cizer, PhD, "Mircea cel Bătrân" Naval Academy of Constanța

Abstract: The present paper presents an ESP vocabulary learning instrument emerged from a larger research project developed at "Mircea cel Batran" Naval Academy. The key novelty element rests precisely in the co-constructed nature of such a learning tool. What it means is that each page of the glossary is pre-defined in format to ensure that the student covers all the possible aspects of vocabulary knowledge. Thus, the personal glossary includes pre-defined spaces (fields) for a variety of information about the target word such as: short definition(s), L1 translation, symbols, acronyms, formulae, simple drawings, synonyms, antonyms, pictures, contexts in which the word is used with some example sentences, lexical families and collocations, online links to supplementary information (videos, factsheets, etc.) The co-constructed nature of the glossary means that the students will have to fill-in more than 80% of the pre-defined fields with information received in the classroom or obtained through individual research. In this way, students develop learning strategies, which are bound to serve them well on the long-term in their future learning endeavors.

Keywords: : learner autonomy, ESP vocabulary, glossary

1. The context

The authors of this paper wish to report herein on one vocabulary learning tool which was designed and piloted within the research project "Contextualizing Naval Lexical Content: A Research into the Ways and Means of Facilitating the Acquisition of Specialized Terminology by Naval Students" conducted at "Mircea cel Batran" Naval Academy, Constanta, between 2015 and 2016.

The purpose of the project was to investigate the most efficient means and methods of teaching specialized English vocabulary to our Naval Academy students by designing and piloting a set of teaching materials which contextualized the target specialized terminology and facilitated the students' lexical acquisition and productive use in professional communicative contexts. The conducted research was expected to offer insights into the overall material design, the input format, the teaching methods and approaches, the types of language tasks and assignments that could be proven to enhance vocabulary acquisition and have an overall positive influence on the language learning process.

The envisaged utility of this scientific undertaking was that the findings and the conclusions drawn at the end of the research period could be utilized later on as the methodological and structural principles on which to design a complete set of ready-made supplementary teaching materials. These would be focused on teaching specialized vocabulary and would complement the existent lecture notes and the practical materials currently in use.

The research steps included conducting a needs analysis in the current teaching and learning context, devising the surveying instruments (questionnaires, interview forms, feedback forms etc.), devising and piloting a set of teaching materials, interpreting the feedback data and drawing conclusions in view to utilizing them for later practical use.

The underlying research assumption of our project is that effective communication in English, either for general or professional purposes, cannot occur in the absence of a substantial and wide lexical range. This becomes even more poignant in an ESP context such as the one at the Naval Academy for two reasons: 1. English is *the global operational language at sea, the lingua franca* bringing together seafarers from across the globe. In today's globalized 21st century world, seafaring is performed by multinational, multilingual and multicultural crews who need to communicate correctly, clearly and efficiently in order to perform professional tasks and avoid mishaps, breakdowns, material damage and human casualties. 2. English is *the language of global defense*. It is the official language of NATO and the main channel of communication for the 28 member nations who work together to provide security against today's ever-growing global threats.

In order to respond to the need for training in the acquisition and productive use of specialized English, the project team designed and piloted a set of teaching materials, which were based on the principles listed below:

a. The integrated teaching of specialized vocabulary. ESP courses are not limited to the teaching of a set of specialized terms and concepts. On the contrary, vocabulary is taught as an inalienable component of an integrated network of language knowledge and skills because there can be no ESP communicative competence in the absence of general English competence.

b. Contextual input in English depicting the Romanian (L1) professional reality introduced in the presentation phase of the lesson. One key novelty element of the designed teaching materials is the use of adapted textual/video/audio input that contextualizes our learners' L1 professional linguistic reality right from the very presentation stage of the lesson *as a means of introducing target vocabulary*. The purpose is to equip the students with the lexical tools that would help them to express their own professional reality in English more easily and confidently. We have anticipated that the motivational value of adding such an input at the presentation stage of the lesson might be significant as students would discover early on in the lesson that *the materials speak to them and about them* and thus, they would be likely to respond more positively and constructively to them.

c. The ultimate goal is to enable learners to become professionals with solid language skills in their prospective occupational settings. Therefore, the materials aim at ensuring the students' ability to function adequately from a communicative standpoint in their target professional settings while using specialized terminology. This translates into an emphasis on communicative (productive) tasks, which allow the students to use actively the acquired vocabulary in contexts reflecting the real-life professional dimension.

d. Our learners need to develop their general language skills in addition to acquiring specialized terminology to be capable of pursuing their academic and professional development even after they have graduated from the Naval Academy. For instance, they will use their language skills and knowledge to attend in-service professional training events, to participate in conferences and specialty courses, to deliver speeches (e.g. briefings), to participate in planning meetings, etc, to write reports on professional issues, to write professional correspondence, to read and comprehend technical information, etc.

e. It is important that our learners be taught not only the language *per se* but, even more importantly, those transversal key learning competences that sustain their life-long learning process. *Turning our learners into users* (Carter, 1987: 134) means deliberately making an effort to develop their learning autonomy and encourage them to become responsible for their own learning. The project team has envisaged the explicit teaching of learning strategies that could be individually applied even outside the language classroom and long after the instructional process has ended.

All these principles are reflected in the characteristics of the designed teaching materials. The set comprises the following components:

1. course book unit (paper-based) - contextualizing the target lexical items in reading and listening texts and facilitating the productive use of the target vocabulary through speaking and writing tasks. General English communicative language skills are also developed in dedicated sections with the help of tasks targeting language functions such as describing, narrating, giving directions, etc. The overall teaching process is student-centered, based on a collaborative learning approach while the format of the input is varied (text, pictorial graphical, audio, video) so as to ensure multiple exposures and facilitate better lexical retention.

2. student personal glossary - a separate paper-based learning instrument, aimed at helping students to develop autonomous learning skills. Since the glossary is the target of the present paper, it will be discussed in detail in a dedicated section.

3. the online component – the webquest – we have used a *blended-learning approach to teaching and learning* which means that we have also created an *online follow-up resource* that complements the course book materials and corresponds topically to each unit in the course book. Generally speaking, webquests, which are basically lessons built around online, mostly authentic, materials, allow students to work individually or in groups in order to perform tasks in group projects or simply do further individual research on the topics discussed in the course book. In our case, the online digital input is particularly relevant to the specificity of our ESP courses because it provides real-life, accurate and up-to-date input from the students' professional fields of interest, thus boosting their motivation and arousing their interest.

2. Teaching and learning ESP vocabulary: the various aspects of comprehending and using a lexical item

One of the key questions to be kept in mind when setting out to teach/learn vocabulary is: *What does it mean to know a word?* According to Scott Thornbury “at the most basic level, knowing a word involves knowing its **form** and its **meaning**.” (Thornbury, 2007:15, author's emphasis) He goes on to explain that knowing a word includes knowing its grammatical function (i.e. a noun, a verb, both, etc.), its dictionary meaning(s) and the words commonly associated with it (i.e. collocations), connotations, register, etc. Thornbury also differentiates between *receptive* knowledge of the word and *productive* knowledge of the word. He points out that “receptive knowledge exceeds productive knowledge and generally- but not always- precedes it. (...) we understand more words than we utter, and we usually understand them *before* we are capable of uttering them.” (Thornbury, 2007:15) One can easily make the logical connection between this sequence of learning and the typical sequence of the lesson stages starting with *the presentation stage* (leading to receptive knowledge), through *the practice phase* (moving from receptive to productive knowledge) and ending with *the production phase* (focused on productive use of knowledge).

When discussing the way human mind stores and activates lexical content, Thornbury explains that words are acquired and arranged in our minds in a nonlinear, network-like pattern. He calls this network a “the mental lexicon” (Thornbury, 2007:16) Figure 1 below is an adaptation of the visual representation of Thornbury’s mental lexicon in the form of a diagram. We have chosen to use a general English term with a high-frequency in Maritime English, namely “safety”, to demonstrate how Thornbury’s theory can be put into practice in an ESP (maritime) context such as ours. Thornbury describes the mental lexicon as “an overlapping system in which words are stored as ‘double entries’ – one entry containing information about meaning and the other about form. These individual word entries are linked to words that share similar characteristics, whether of meaning or of form – or both.” (Thornbury, 2007:17) The point is that when we search for a word, several pathways across this network will be taken simultaneously, which is actually the basic justification for teaching vocabulary using a large variety of tasks and materials that target not only the form, but also the meaning. In this way, we facilitate the double storage and multiple activations upon each word usage instance.

Other kinds of knowledge entailed in the activation of a known word are world knowledge and personal experiences. These represent the context in which learners encounter a word and relate to it on an affective level. Thornbury concludes that “knowing a word, then, is the sum total of all these connections – semantic, syntactic, phonological, orthographic, morphological, cognitive, cultural and autobiographical” (Thornbury, 2007:17).

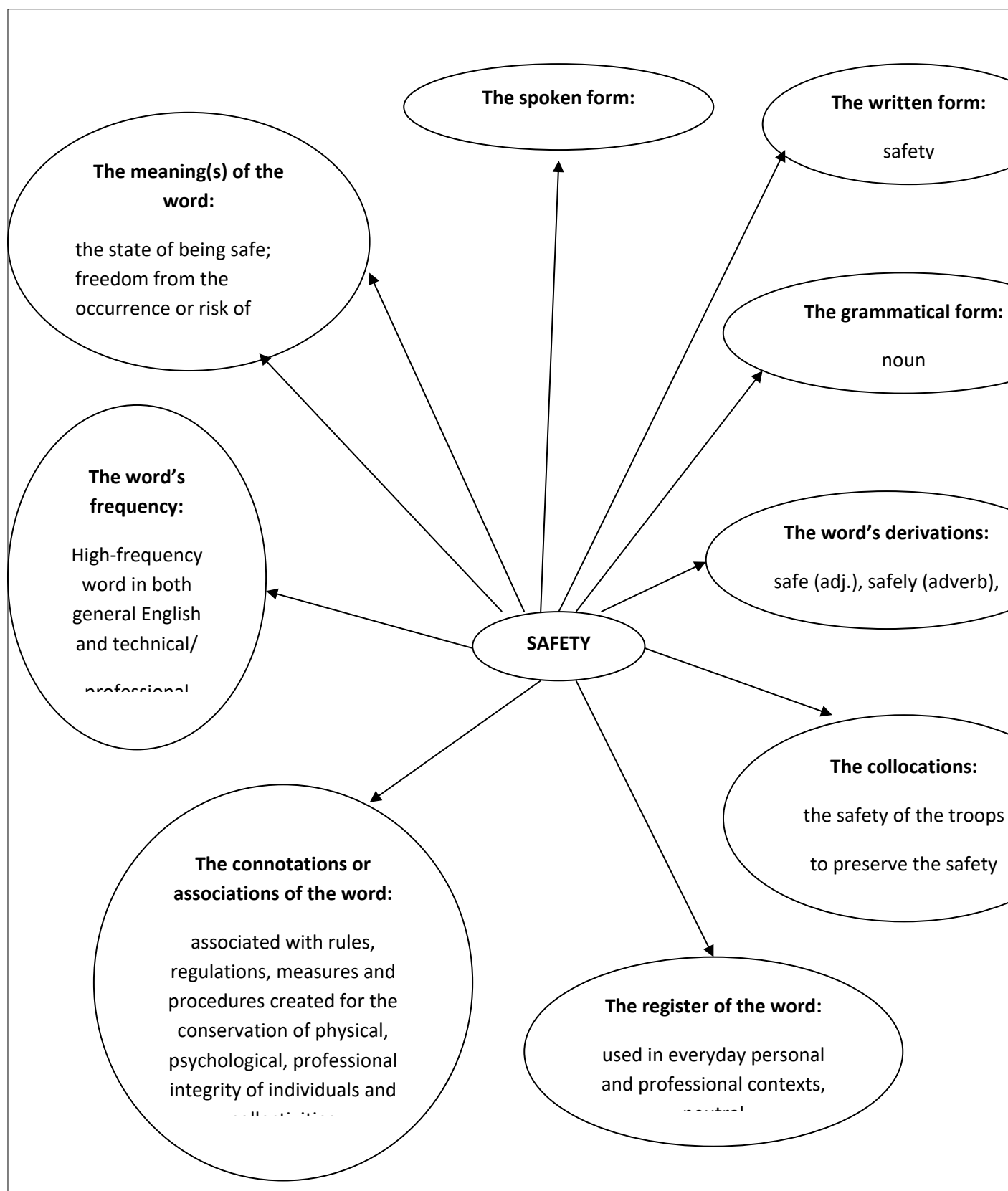

Figure 1 Diagram for the word "safety", adapted (Thornbury, 2007: 16)

In his 1998 article “Helping Learners Take Control of Their Vocabulary Learning” Paul Nation, a leading theorist of vocabulary acquisition, explicitly includes “*use*” to the two aspects (*meaning* and *form*) as discussed by Thornbury. Nation also distinguishes between R (receptive) knowledge of the word and P (productive) knowledge of the word as seen in column 3 of the table in Figure 2.

Form	spoken	R	What does the word sound like?
		P	How is the word pronounced?
	written	R	What does the word look like?
		P	How is the word written and spelled?
	word parts	R	What parts are recognizable in this word?
		P	What word parts are needed to express the meaning?
Meaning	referents	R	What does the word refer to?
		P	What word can refer to this?
	underlying concepts	R	What does this word mean?
		P	What word can express this meaning?
	associations	R	What other words does this make us think of?
		P	What other words could we use instead of this one?
Use	grammatical functions	R	In what patterns does the word occur?
		P	In what patterns must we use this word?
	collocations	R	What words or types of words occur with this one?
		P	What words or types of words must we use with this one?
	constraints on use (register, frequency...)	R	Where, when and how often would we expect to meet this word?
		P	Where and when can we use this word?

Figure 2 “What is involved in knowing a word” (Nation, 1998: 11)

As it can be seen above, Nation clarifies the three key aspects of a lexical item (*form*, *meaning* and *use*) by asking illustrative questions for each. These questions are instrumental in designing a variety materials, activities and tasks that are used to facilitate the acquisition of the word. They are also a useful tool for learners who can thus systematize their individual approach to learning vocabulary by trying to answer them whenever they encounter and deal with a new word.

3. The personal glossary: a sample page

The rationale behind including Paul Nation's chart (Figure 2) together with Thornbury's mental lexicon diagram (Figure 1 above) in the present paper is that they both represent the theoretical basis for an essential component of the designed teaching materials investigated within our research project, namely the *personal glossary*.

The personal glossary is a paper-based companion of the course book unit in that it focuses on the target lexical items first presented and practiced in the course book unit. The glossary entries are not alphabetically organized but rather topically as they correspond to each lesson in the course book unit. More precisely, each glossary page is dedicated to one lexical item and includes pre-defined spaces (fields) for a variety of information about the target word such as: short definition(s), L1 translation, symbols, acronyms, formulae, simple drawings, synonyms, antonyms, pictures, contexts in which the word is used with some example sentences, lexical families and collocations, online links to supplementary information (videos, factsheets, etc.).

Depending on the specific features of each lexical item, the design team has made a substantial and relevant selection of info fields, from all the possible entries listed above, in order to create individual glossary pages. Consequently, format variations only occur in the case of lexical content naturally lacking elements such as acronyms, formulae, symbols, etc. Nevertheless, a high degree of standardization can be achieved with the help of such essential features as definitions, L1 translations, collocations, lexical families, and visual input. The glossary is by no means intended as an exhaustive vocabulary reference source, it is in fact only meant to support our learners in committing key course book lexical items to the long-term memory in a non-linear, network-like manner (inspired by Scott Thornbury's mental lexicon proposition). A sample page has been included in Annex 1.

We have insisted on including (whenever possible) visual input of any kind (picture, diagram, symbol, etc.) since, according to Thornbury, "easily visualized words are more memorable than words that don't immediately evoke a picture. (...) even for abstract words – it might help if learners associate them with some mental image" (Thornbury, 2007:25). This is especially poignant for our ESP learners of naval terminology because they already possess a visual mental database of such terms in L1 and associating them with naval terminology in L2 will be conducive to better retention of the latter.

The reason why each page of the glossary is pre-defined in format is to ensure that the students are *compelled* to cover as many aspects of vocabulary knowledge as possible. Our view is that pre-defined fields, which need to be completed by the students, help them become more aware of the intricate web of knowledge surrounding a lexical item. For instance, if students have to write down the word family for the lexical item "safety" they are likely to acquire more than just the single word "safety". The idea is supported by Norbert Schmitt who suggests that "we can also maximize vocabulary learning by teaching word families instead of individual word forms. Teachers can make it a habit when introducing a new word to mention the other members of its word family. In this way, learners form the habit of considering a word's derivations as a matter of course." (Schmitt, 2000: 148). The collocations field has been introduced for the same purpose. From our experience, students generally manifest a tendency of putting down just minimal L1 translations with the unfortunate result of a superficial/incorrect understanding of how the word actually behaves in the language.

The personal glossary reflects several principles of vocabulary acquisition and productive use as detailed by Scott Thornbury. One of principles that Thornbury mentions is *repetition*, nevertheless, what he is actually referring to is “*the repetition of encounters with a word*” (Thornbury, 2007:24, emphasis ours) not the memorizing through rehearsal. He points out that “when reading, words stand a good chance of being remembered if they have been met *at least seven times* over spaced intervals.” (Thornbury, 2007:24, emphasis ours) In other words, to enhance the acquisition process of the target vocabulary, students need to be repeatedly exposed to the items studied. In our case, after the students have been introduced to the target lexical items and have practiced with them in class, they are offered yet another chance to interact with the lesson key vocabulary by working on their personal glossary. This brings us to another aspect of the vocabulary learning process, namely “affective depth” (Thornbury, 2007:26). When students conduct research and fill in their glossary pages, they filter information through their own schemata, personal values and beliefs. Thus, the affective response created in the process is a strong motivational factor and a booster of long-term lexical internalization and retention.

The benefits of such a vocabulary-learning tool are multifold. Its *co-constructed* nature prompts students to take control of their own learning process and consequently, develop lifelong learning strategies and skills. The tool can be used in the classroom alongside course book materials and can, therefore, function as a student notebook with the bias that it is exclusively focused on vocabulary. The glossary can also be used outside the classroom, for individual research (the teacher can assign a number of pages to be worked on as homework). What is more, while constituting a lexical repository for the content learned during the classroom, the personal glossary can also be employed as an excellent instrument for revising in view to exams.

BIBLIOGRAPHY:

1. Carter, D. „Some propositions about ESP”, *The ESP Journal*, 2, 1983, 131-137.
2. Nation, I.S.P. “Helping Learners Take Control of Their Vocabulary Learning” *GRETA* 6, 1, 1998, 9-18.
Retrieved from:
<http://www.victoria.ac.nz/lals/about/staff/publications/paul-nation/1998-Autonomy-GRETA.pdf> May, 2016
3. Schmitt, Norbert. *Vocabulary in Language Teaching*. Cambridge University Press, 2000.
4. Thornbury, S. *How to Teach Vocabulary*. Pearson Education Limit, 2007.

SITUATIONAL AND CONTEXTUAL FEATURES AFFECTING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE CHOICE AND USE

Elena Meştereagă

PhD Student, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: The purpose of this paper is to examine the linguistic patterns used by a group of English as a foreign language (EFL) speakers by focusing on the situational and contextual features and the way they affect language choice and use in their natural interactions. Language patterns used vary not only according to the social characteristics of the speaker, such as social class, ethnic group, age and sex, but also according to the social context in which the speaker finds himself. Trudgill (1983) notices that factors connected with the situation in which language is being used have a linguistic effect on the speaker because many aspects of social situation can contribute to deciding which linguistic variety is to be employed on a particular occasion (Trudgill 1983:106). The study found that linguistic patterns used by EFL speakers vary depending on the formality or informality of the situation on the one hand, and it is directly connected to the requirements of the given context on the other hand. Also, their sensitivity to contextual factors including characteristics of the person they are talking to are relevant factors in accounting for people's speech patterns.

Keywords: situation, contextual factors, EFL, linguistic patterns.

Situational and contextual issues given by the immediate social situation like workplace, home, recreation, peer group, perceived formality of situation, constitute a category of society's features affecting language choice and use. Linguistic patterns vary not only according to the social characteristics of the speaker, such as his social class, ethnic group, age and sex, but also according to the social context in which the person finds at a given time. Drawing on Trudgill's (1983) sociolinguistic approach and Rogoff's (1994) sociocultural theory as presented by Norton and Toohey (2001) assume that "learners of English participate in particular, local contexts in which specific practices create possibilities for them to learn English" (Norton and Toohey 2001:311).

Based on Vygotsky's (1978) sociocultural theory human cognition is formed through social activity and learning a second or a foreign language is perceived as a semiotic process derivable by participation in social activities rather than internal cognitive processes undertaken by the individual (Block 2003, Lantolf 2000; Lantolf and Thorne 2006). The participants of this study were questioned about the effect of the context and situation on their speech patterns as they perceived them in their

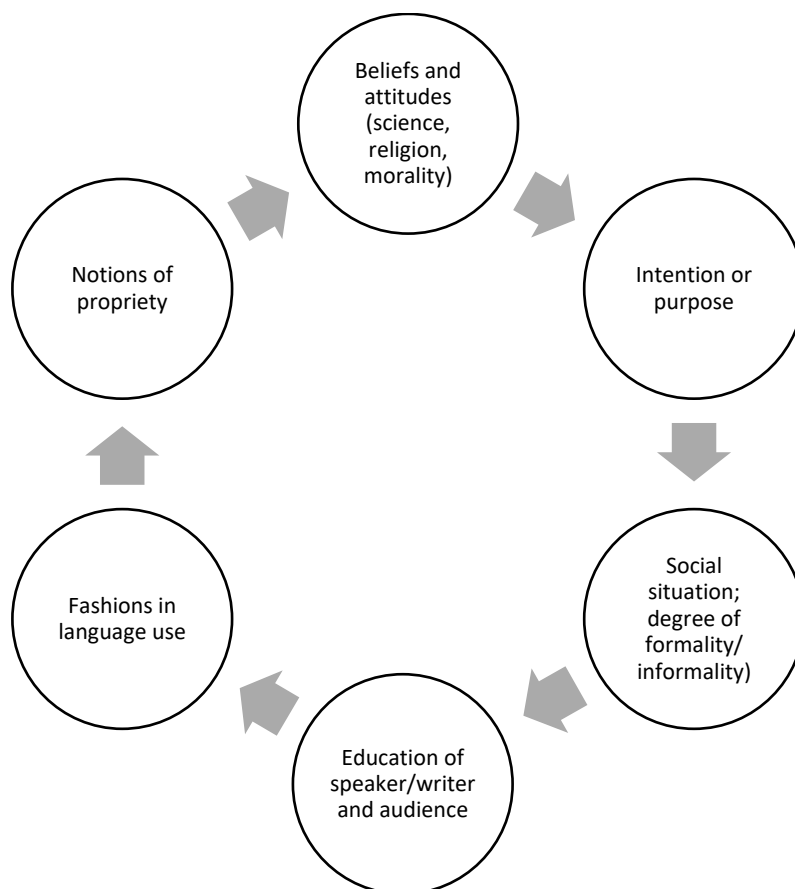

Figure 1: Social context – factors which may influence use or response

social life. The same speaker uses different linguistic varieties in different situations and for different purposes. The totality of linguistic varieties used in this way by a particular community of speakers is known as verbal repertoire according to Trudgill (1983). For example, if a speaker is talking to the people he works with about their work, his language is likely to be different from that he will use at home with his family. Linguistic varieties that are linked in this way to occupations, professions or topics are termed as registers. They are represented by a particular kind of language being produced by the social situation.

The words we use for concepts do help form and convey our ideologies, attitudes, and behaviours. “This doesn’t mean, as Whorf thought, that we are prisoners of language. It does mean that language reflects cultural attitudes, and that we unconsciously adopt those attitudes as we learn the language” (Fromkin and Rodman 1998:352). P.L. Berger and T. Luckmann (1966) notice that “theoretical knowledge is only a small and by no means the most important part of what passed for knowledge in a society ... the primary knowledge about the institutional order is knowledge ... is the sum total of ‘what everybody knows’ about a social world, an assemblage of maxims, morals, proverbial nuggets of wisdom, values and beliefs, myths, and so forth” (65).

Thus, language performance and competence of EFL speakers are likely to be affected by any or all of aspects of social organization: gender, peer group, health or disability/body image, occupation (physical work, trades, law, politics, news media, journalism, etc.), social

class, age, ethnic group (may be link to regional variation), etc. Broadly presentation of the levels of language analysis and assessing language fluency by linguistic competence and performance of the speaker have had the goal of bringing us to the core of using language in a complex society.

Trudgill (1983) notices that other factors connected with the situation in which language is being used, over and above occupation, have a linguistic effect. Language varies according to whether it is written or spoken. Written English is more formal than spoken English. Moreover, the kind of subject matter that is under discussion will have an effect, in addition of that of register, on the language produced. "Many aspects of social situation can contribute to deciding which linguistic variety is to be employed on a particular occasion, while the styles and registers which make up speakers' verbal repertoires are the particular versions of their dialects which they use in particular contexts for particular topics" (Trudgill 1983:106).

Besides regional and social dialects, speakers may use different styles or registers depending on the particular context, relating to others his experiences with regard to the immediate environment, physical or psychological. Slang is not often used in formal situations or writing, but is widely used in speech. Argot and jargon referring to the unique vocabulary used by professional or trade groups are encountered only in those specific groups. In different social contexts, an individual will speak in different ways. This is called stylistic variation. Moreover, speakers who differ from each other in terms of age, gender, social class, ethnic group, for example, will also differ from each other in their speech, even in the same context, called social variation.

The interaction among social categories unfolds in a great diversity of contexts and people use a range of resources carry on the social activities they are engaged in, including the construction of social identities and social relations. The role played by language in all these processes is a prominent one and it is completed by other objects from the surrounding environment, bodily gestures used in daily communication. The situational factors which affect language choice and use according to Ladegaard (2000) are:

- (a) Actual or considered presence of peer group members. Members of the peer group may influence a speaker even when they are not present in the speech event.
- (b) Normative prescriptions of proper behaviour. These are present in society at all levels, and may influence boys and girls differently.
- (c) The availability of alternative behaviours. A speaker may be required by, for example, the school system, to use a standard form that s/he has a fairly negative attitude to.
- (d) Expected and/or actual consequences of acts. How do others perceive the speaker if s/he uses the standard/vernacular? (adapted from Ladegaard 2000: 228).

This complexity of factors, given by the social roles that men and women play in daily life, their different values and social networks in which are employed, and their attitude regarding the contextual factors including characteristics of the person they are talking to are relevant factors in accounting for people's speech patterns.

Case Study on a Group of Adult EFL Speakers

A questionnaire consisting of 21 items was applied to a number of 37 adult EFL respondents in order to find out in what measure situational and contextual features of society affect their language choice and use. The findings contribute to a certain degree to answer the research questions regarding the role played by the situational and contextual features on the linguistic patterns used.

The quantitative questionnaire was chosen as one of the main sources of information for this study in order to get a larger sampling of the target group than would be possible by using only a few interviews. But the starting point of this research was my personal experience over a decade. In addition to the questionnaires employed as the main instrument, informal interviews and participant observation were used as complementary instruments. My observations were not always organized or methodical, but were mostly carried out spontaneously during my activity as an English teacher at *Matei Corvin* Technical College of Hunedoara, Secondary School of Şoimuş, and *Anghel Saligny* Technical College for Railway Transportation of Simeria. All the data gathered through the questionnaires were uploaded into Microsoft EXCEL spreadsheets upon return from the survey trips.

The reason for choosing the target group in this case study represented mainly by adults is the assumption that an adult person experienced and remarked more situations and accordingly more contexts during lifetime comparing with a young person and they are in a better condition to provide useful answers for the research topic. As illustrated by Figure 2 only one respondent of this questionnaire is under 18 age and the great majority of the participants are aged between 23 and 45 years.

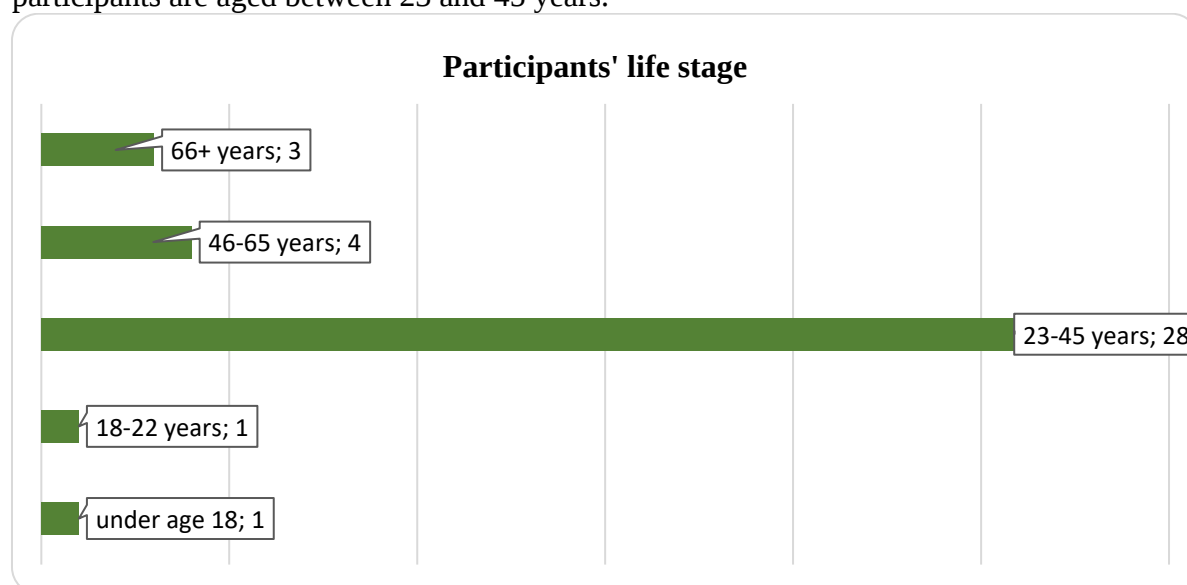

Figure 2

Seven of the informants are other nationalities than Romanian, as it is the case for the other 30 respondents. They are from countries like United States of America, Switzerland, France and Republic of Moldova. English is spoken by the whole group as a foreign language or lingua franca, followed by Romanian, French, German, Spanish and Russian. According to House (2003) in the European Union, as it is the case of this group of speakers, English represents the “default” language and it is considered an effective lingua franca, thus explaining the spread of English in UE.

First section of the questionnaire focuses on discovering the background information that might be affect the subjects’ language such as parents’ education and occupation, current residence, languages spoken and informants’ occupations. Questions from this questionnaire are not intended and design to identify and measure the relation between respondents’ occupations and language usage even if it can be an interesting issue for research.

Figure 3 summarizes the educational level of the informants and simultaneously a comparison with their parents’ education as questions 6 and 9 evince. From the first glance it

is visible that predominant level of questioned people's education is university degree, while high school is prevalent level of education for their fathers, and mothers' most frequent education level is secondary school. In the same time more mothers have university degree than fathers. This image provides us the advance and development of people's education from a generation to another. Post-university degree is encountered only in the informants case and it lacks form their parents.

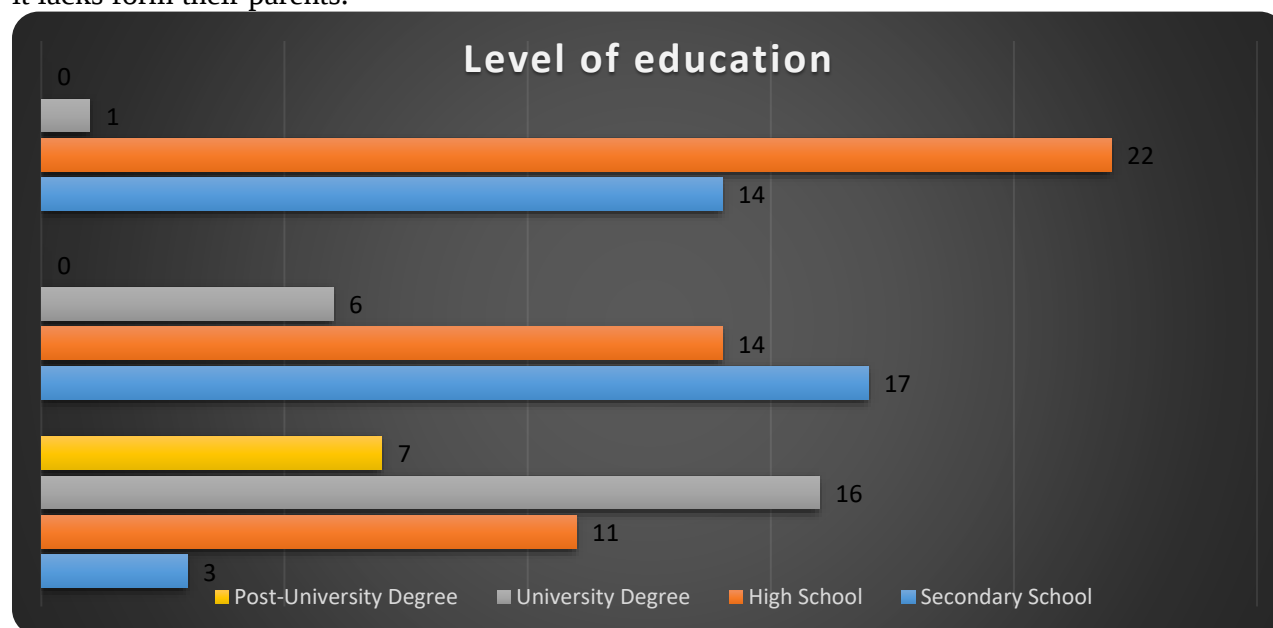

Figure 3

It was stated that immediate social situation of the speaker represented by home, workplace, peer group, perceived formality of situation constitute another category of society features affecting language use. Language varies not only according to the social characteristics of the speaker given by the background, but also according to the social context in which the speaker finds. According Trudgill's (1983) proposition the same speaker uses different linguistic varieties, named as verbal repertoire, in different situations and for different purposes. As mentioned before, I do not have a detailed research in this study of registers that are represented by the totality of linguistic varieties that are linked to occupations, professions or different topics, but only establish that there is a relationship between the mentioned aspects.

Trudgill's (1983) assertion that language varies according to whether it is written or spoken is confirmed by the answers ticked at question 14. Written English is proven to be more formal than spoken English is supported by the great number of respondents that agreed and strongly agreed that they use more complex and sophisticated words when they write a message than in speaking.

Options Responses	Strongly disagree	Disagree	Not sure	Neutral	Agree	Strongly agree	Total
Nr. of responses	1	2	4	1	16	13	37
Percentage %	2	5	10	2	43	38	100

Table 4

It is concluded from discussions and observation that written form of communication is more rarely used than the spoken one, thus it is made with attention at almost every word. The writing needs more attention unlike the speaking which flows faster. When somebody writes something to anybody else, that person has in mind that the written message lacks a given context and the body language that conveys a great amount of the speaker's intention, therefore the chosen words have to convey the entire idea from the writer's mind. The written message has to convey including the possible questions that an interlocutor could ask if something is not clear. That is why there is an obvious difference between written or spoken communication.

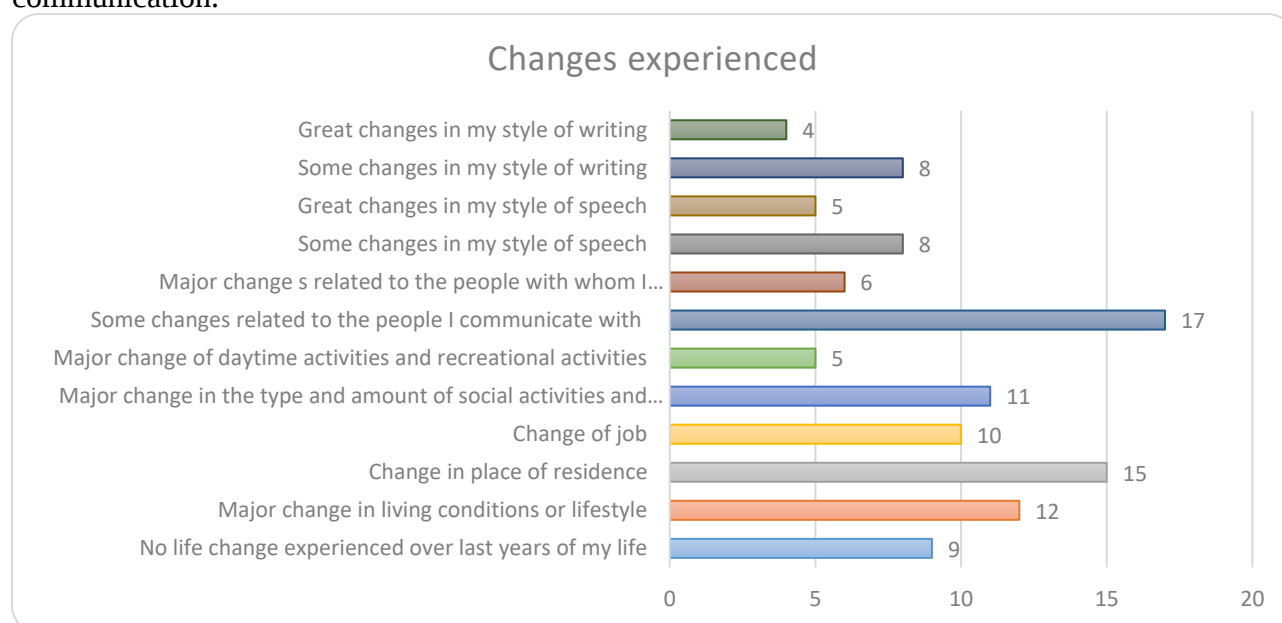

Figure 5

From the Figure 5, data provided by question 12, we can see that our informants are affected by some or major changes experienced by them or their families. Only 9 from the respondents ticked the option of *no life change experienced over last years of life*. The change most prevalent encountered in this survey is represented by *some changes related to the people I communicate with*, and it was experienced by 17 informants, and only 6 responses are those marked by *great changes related to the people I communicate with*. This option is followed in frequency by *changing in the place of residence* with 15 answers. There may be a natural effect of changing the place of residence to be some change related to the people whom respondents communicate with.

However, the figure below confirms the idea of stylistic variation, according to which, in different social contexts, an individual will speak in different ways. Moreover, speakers who differ from each other in terms of age, gender, social class, ethnic group, as proven by the first two questionnaires, will also differ from each other in their speech, even in the same context, so called social variation.

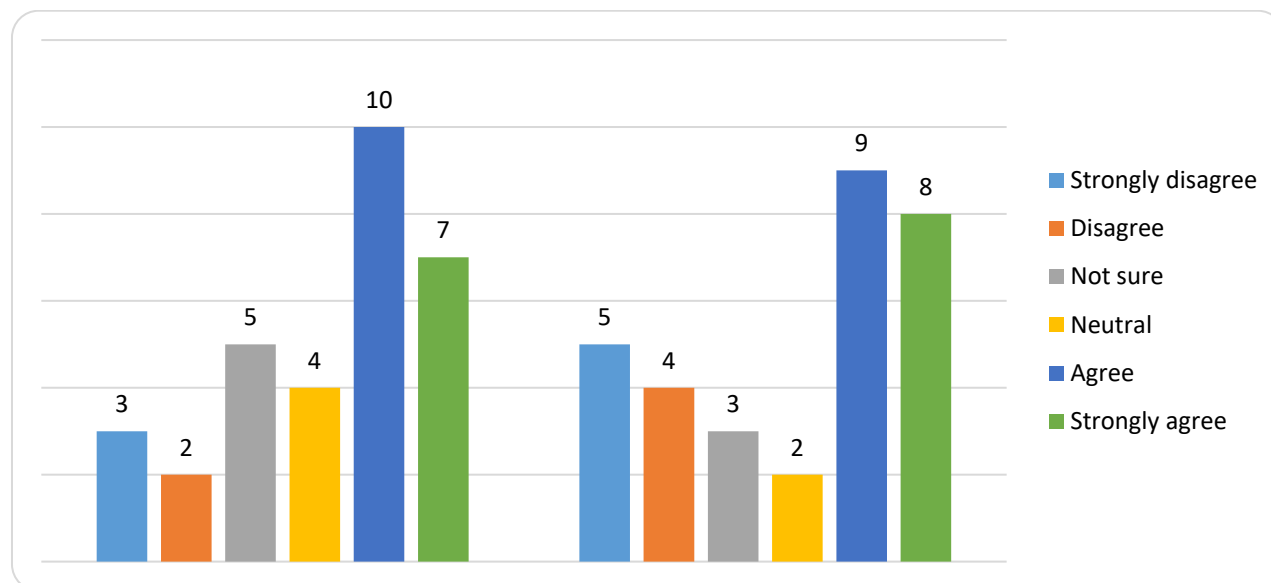

Figure 6

Let us consider two extremely different environmental situations: one from an information commissioner's office and the other one of a peasant household. Not only that the lexis used extremely differs in these two cases but the speech patterns and linguistic performance will be totally different from one case to another because there is a great difference of formality between the two situations. The language used is as diverse as it is the environment. Notwithstanding, if the same group of people, others than the officer's employees or the peasants, would find themselves in the both mentioned places, the linguistic differences may be small, but they are at all.

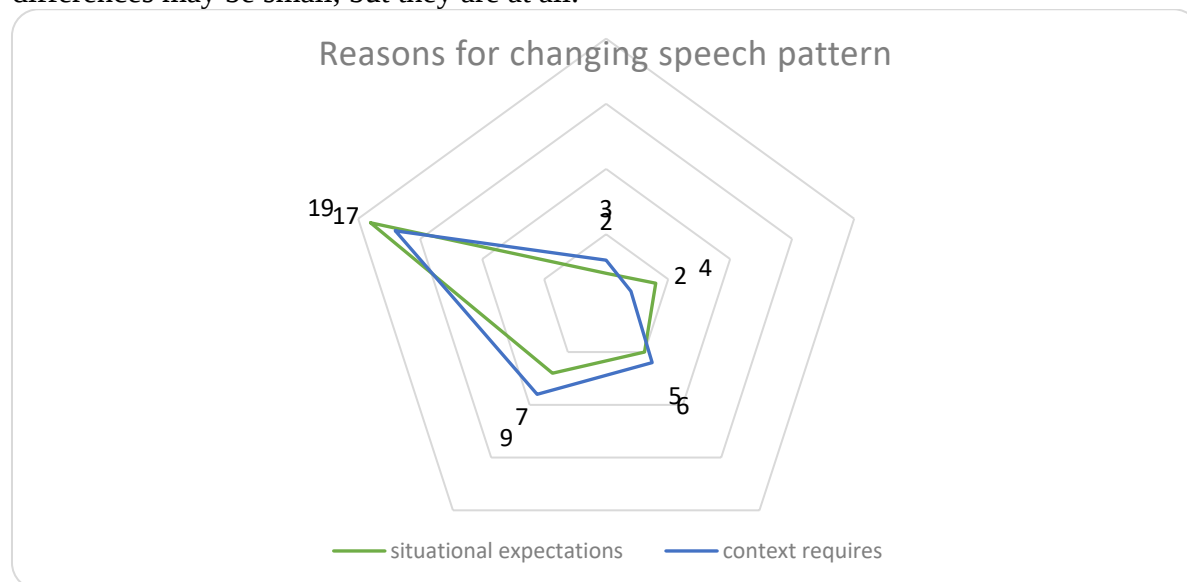

Figure 7

It is confirmed by Figure 7 representing answers given for question 21 the hypothesis that the social roles played in various contexts and social networks, and their attitude regarding contextual factors including characteristics of the person they are talking to are relevant factors in accounting for people's speech patterns. Among situational expectations of

the group that our respondents interact with and context requirement of an adequate way of speech, the first one prevails according to the question 21 from this questionnaire as represented by the figure above.

Answers Options	Yes		Maybe		I do not know		No	
	Nr. of responses	Percent %	Nr. of responses	Percent %	Nr. of responses	Percent %	Nr. of responses	Percent %
In different situations	29	78	5	13,5	1	3,5	2	5
In different contexts	30	81	4	11	3	8	0	0

Figure 8

When the informants had to answer question 20 if they see any difference in the style of speaking used by a particular group of people, they answered as follows in the table below. The great majority of the respondents (78%) identify different speaking styles used by the same group of people in different situations and only five percentage of the informants do not use and do not notice any difference in the speech patterns.

However, the idea of stylistic variation according which in different social contexts a person speaks in different ways is validated by the findings of this study. Moreover, speakers who differ from each other in terms of age, gender, social class, ethnic group, as proven by the first two questionnaires, will also differ from each other in their speech, even in the same context, so called social variation. It was proved that the different values and social networks the people have, who they talk to most, and also their sensitivity to contextual factors where the characteristics of the person they are talking to constitute relevant factors in accounting for people's speech patterns.

According to the results of this survey, the linguistic patterns used by this group of EFL speakers vary depending on the formality or informality of the situation, and it is also directly connected to the requirements of the given context of the speaker.

BIBLIOGRAPHY:

- Berger, L., Peter, and Thomas Luckmann. *The Social Construction of Reality*. New York: Penguin, 1966. Print.
- Block, D. *The social turn in second language acquisition*. Washington, DC: Georgetown UP., 2003. Print.
- Chaika, Elaine. *Language: The Social Mirror*, 3rd ed. Providence: Providence College, 1994. Print.
- Chomsky, Avram Noam. *Three Models for the Description of Language*. I.R.E. Transactions on Information Theory, vol. IT-2, no. 3. 1956.
- Chomsky, Avram Noam. *Language and Mind*. New York: Harcourt Brace, 1972. Print.
- Coats, Jennifer, and Carmen Llamas, Louise Mullany, Peter Stockwell. *The Routledge Companion to Sociolinguistics*. Trowbridge: The Cromwell Press, UK, 2007. Print.
- Coulmas, Florian. *Sociolinguistics: The Study of Speakers' choices*. Cambridge UP, 2005. Print.
- Denham, Kristin, and Anne Lobeck. *Linguistics for Everyone*. Boston: Wadsworth, 2010. Print.

- Fasold, Ralph. *The Sociolinguistics of Society*, vol. I. Oxford: Basil Blackwell. 1984. Print.
- Fasold, Ralph, *The Sociolinguistics of Language*, vol. II, Oxford: Basil Blackwell, 1990. Print.
- Fromkin, Victoria and Robert Rodman. *An Introduction to Language*, 6th ed. Texas: Harcourt, 1998. Print.
- Holmes, Janet, and Miriam Meyerhoff. "The Community of Practice: Theories and methodologies in language and gender research", *Language in Society*. Volume 28, Issue 02, pp 173-183. Cambridge UP, 2000.
- House, J. "English as a Lingua Franca: A Threat to Multilingualism?" *Journal of Sociolinguistics* 7(4): 556–78. (2003).
- Hudson, R.A.. *Sociolinguistics*. Second Edition, Cambridge UP, 1996. Print.
- Ladegaard, H. "Language attitudes and sociolinguistic behaviour: Exploring attitude-behaviour relations in language". *Journal of Sociolinguistics* 4/2, 214–233 (2000).
- Lantolf, J. P.. *Sociocultural theory and second language learning*. Oxford: Oxford UP, 2000. Print.
- Lantolf, J. P. and Thorne, S. L. *Sociocultural theory and the genesis of second language development*. Oxford: Oxford UP, 2006. Print.
- Lakoff, Robin. *Language in Society*, vol. 2. Cambridge: Cambridge UP, 1995. Print.
- Llamas, Carmen, and Louise Mullany, Peter Stockwell. *The Routledge Companion to Sociolinguistics*. Trowbridge: The Cromwell Press, 2007. Print.
- MacHan, Tim William, and Charles T. Scott. *English in Its Social Contexts: Essays in Historical Sociolinguistics*. New York: Oxford UP, 1992. Print.
- Maltz, D.N., and R.A. Borker. *Language and Social Identity*. New York, Cambridge UP, 1982. Print.
- Norton, B. and Toohey, K. *Changing perspectives on good language learners*. *TESOL Quarterly* 35 (2), 309–22 (2001).
- Rassool, Naz. *Linguistic Anthropology - Language and Education*. Encyclopedia of Life Support Systems, Oxford: University of Reading, 2005. Print.
- Sealy, Alison, and Bob Carter, Derek Layder. *Applied Linguistics as Social Science*. London: Continuum, 2004. Print.
- Searle, John Rogers. *The Construction of Social Reality*. New York: Free Press, 1997. Print.
- Searle, John Rogers. *Speech Acts. An Essay in the Philosophy of Language*. New York: Cambridge UP, 1969. Print.
- Spolsky, Bernard. *Sociolinguistics*. Oxford: Oxford UP, 2010. Print.
- Tannen, D. *Language and Social Identity*. New York: Cambridge UP, 1982. Print.
- Trudgill, Peter. *Sociolinguistics – An Introduction to Language and Society*. London: Penguin Books, 1983. Print.
- Vygotsky, L. S. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard UP, 1978. Print.
- Wardhaugh, Ronald. *An Introduction to Sociolinguistics*. Fifth Edition, Oxford: Blackwell Publishing, 2006. Print.

ROMANIAN VERBS OF EMISSION

Maria Poponeţ

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: This paper aims to bring some clarifications regarding Romanian verbs of emission. On the one hand, we provide a classification of these verbs, following the semantic classification in Levin and Rappaport Hovav (1995). On the other hand, we bring morphological and syntactic arguments for the unergative status of verbs of emission. Thus, not only are these verbs not derived with the prepositional prefix în-, but, more importantly, they do not show the reflexive clitic pronoun se present with most Romanian unaccusatives. Moreover, some verbs of emission show the Agent-Instrument pattern, a blueprint of unergativity (cf. Potashnik 2009).

Keywords: verbs of emission, Romanian, unaccusativity, unergativity, the Agent-Instrument pattern

1. Introduction

According to a commonly accepted view, verbs of emission describe internally caused eventualities, which “come about as a result of internal physical characteristics of their argument” (Levin and Rappaport Hovav 1995: 92). The verbs select a non-agentive argument, usually called an emitter, which does not show control, nor does it undergo a change of state. Here are some examples of English verbs of emission:

- (1) **Sound:** burble, buzz, clang, crackle, hoot, hum, jingle, moan, ring, roar, whir...
Light: flash, flicker, gleam, glitter, shimmer, shine, sparkle, twinkle...
Smell: reek, smell, stink
Substance: bubble, gush, ooze, puff, spew, spout, squirt...

(Levin and Rappaport Hovav 1995:

91)

It is worth noting that Levin and Rappaport Hovav (1995) classified them as unergative based on the criterion of internal causation, while Perlmutter (1978, who did not include verbs of substance emission), considered that verbs of emission are unaccusative due to their inability to occur in impersonal passives in Dutch. Nonetheless, Zaenen (1993, quoted in Levin and Rappaport Hovav 1995) holds that impersonal passivization cannot be used as an unergative diagnostic as it is sensitive to control, and, verbs of emission, which mostly show inanimate arguments, cannot be attributed control.

Starting from Dragomirescu's (2010) classification of Romanian verbs of emission, we argue that there is in fact evidence against the unaccusative status of these verbs in Romanian. As a matter of fact, the *se*-marked verbs that Dragomirescu (2010) provides do not take emitter subject entities, but rather entities which undergo a change of state. We argue that, in such cases, the verbs bearing the reflexive clitic pronoun *se*, are verbs of change of state, and are

unaccusative. On the other hand, by definition, verbs of emission take emitter entities as subjects, rather than entities which undergo some change. In what follows, we will show that such verbs pattern with unergatives, rather than with unaccusatives, i.e. they are non-se-marked; usually do not form transitives; some exhibit the Agent-Instrument pattern; most of them are denominal and can form nominals with the suffixes *-or*, *-oare*.

2. Premise: Romanian verbs of emission are unaccusative (cf. Dragomirescu 2010)

Dragomirescu (2010: 119) provides the following list of Romanian verbs of emission, classified on the criteria of morphological marking and transitive acceptability¹.

(2) Verbs of emission:

Se-marked without a transitive: *a se prelinge* “to trickle”;

Se-marked with a transitive: *a se aprinde* “to emit light and heat”, *a se descărca* “(about clouds) to emit light and sound” (cf. Dragomirescu 2010: 119, fn. 34, 35), *a se difuza* “to diffuse”, *a se infiltra* “to infiltrate”, *a se propaga* “to propagate”, *a se răspândi* “to spread”, *a se revărsa* “to spill”, *a se trânti* “to flump”;

Non-se-marked without a transitive: *a asuda* “to sweat”, *a curge* “to flow”, *a exploda* “to explode”, *a izvorî* “to spring”, *a transpira* “to sweat”, *a ţâşni* “to gush out”;

Non-se-marked with a transitive: *a picura* “to drip”.

However, we argue that the arguments taken by the *se*-marked verbs above are not emitters, but rather, the substance emitted. Consequently, the verbs express the change undergone by the substance.

For instance, the sentence (3a) expresses a transformation, the spread of light. By contrast, (3b) is an example where *a difuza* “to diffuse” has an emitter subject, *lampa* “the lamp”, and the emitted substance *lumină* “light” takes the object position:

- (3) a. *Lumina se difuzează în toate direcţiile.*
light.DET SE diffuse.PRS.3SG in all direction.PL.DET
“The light is diffused in all directions.”
- b. *Lampa difuzează lumină.*
lamp.DET diffuse.PRS.3SG light
“The lamp diffuses light.”

The verbs *a asuda*, *a transpira* “to sweat”, are verbs of emission with emitter subjects². The verb *a exploda* “to explode” may also carry the meaning “emit light and heat” as illustrated in (4):

¹ The notions “reflexive” and “non-reflexive” employed by Dragomirescu (2010) are replaced by “se-marked”, and “non-se-marked”, respectively.

² When one sweats, one is the emitter of sweat.

- (4) *Vulcanul a explodat.*
 volcano.DET AUX.3SG explode.PTCP
 “The volcano exploded.”

On the other hand, the verb *a curge* “to pour” does not allow emitter arguments (cf. the unacceptability of (5b)), but only theme arguments (cf. (5a)). The same holds for Romanian *a izvorî* “to spring”.

- (5) a. *Apa curge din sticlă.*
 water.DET pour.PRS.3SG from bottle
 “Water pours from the bottle.”
 b. **Sticla curge apa.*
 bottle.DET pour.PRS.3SG water.DET
 “The bottle pours the water.”

Apart from non-*se*-marking, the morphosyntactic and semantic evidence adduced in the following sections points to the unergative status of Romanian verbs of emission.

3. Arguments for the unergativity of Romanian verbs of emission

The Romanian verbs of emission that we identified fall into four subgroups following Levin and Rappaport Hovav’s (1995) classification: verbs of light, sound, smell and substance emission.

3.1. Verbs of light emission

The category of verbs of light emission contains the following verbs in Romanian:

- (6) **Verbs of light emission:** *a arde* “to burn”, *a fulgera* “to lighten”, *a licări* “to flicker”, *a luci* “to shine”, *a lumina* “to light”, *a pâlpâi* “to flare”, *a scăpăra* “to flash”, *a scânteia* “to sparkle”, *a sclipi* “to glimmer”, *a străluci* “to shine”.

Some of them are derived from nominals which denote the object that the verbs emit, and can, thus, be paraphrased as “emit object x”:

- (7) **Denominal verbs of light emission:** *a fulgera* “to lighten” > *fulger* “flash”, *a lumina* “to light” > *lumină* “light”, *a scânteia* “to sparkle” > *scânteie* “sparkle”.

Additional evidence for the causer status of the subjects of light emission verbs is the ability of some of them to form nominals with the suffixes *-or*, *-oare*, e.g. *arzător* “burner”, *scăpărătoare* “tinder-box”.

3.2. Verbs of sound emission

The second category that we present is the (non-exhaustive) list of verbs of sound emission:

- (8) **Verbs of sound emission:** *a bate* “to ring”, *a bolborosi* “to burble”, *a bubui* “to boom”, *a bufni* “to thud”, *a cânta* “to sing”, *a cârâi* “to croak”, *a chiţâi* “to squeak”, *a ciripi* “to chirp”, *a clipoci* “to ripple”, *a dăngăni* “to ding”, *a exploda* “to explode”, *a fârnâi* “to

snuffle”, *a fâsâi* “to fizz”, *a gânguri* “to babble”, *a geme* “to groan”, *a guița* “to squeak”, *a hârâi* “to rattle”, *a îngâna* “to hum”, *a lipăi* “to squelch”, *a mârâi* “to snarl”, *a mormăi* “to growl”, *a mugî* “to howl”, *a murmura* “to murmur”, *a pârâi* “to crackle”, *a pleoscăi* “to splash”, *a plesni* “to crack”, *a pocni* “to crack”, *a pufăi* “to puff”, *a rage* “to roar”, *a răpăi* “to patter”, *a sâsâi* “to hiss”, *a scânci* “to whimper”, *a scârțâi* “to squeak”, *a schelălăi* “to yelp”, *a sfârâi* “to sizzle”, *a suna* “to ring”, *a suspina* “to sigh”, *a susura* “to murmur”, *a şuiera* “to whistle”, *a ticăi* “to tick”, *a toarce* “to purr”, *a trâmbița* “to trumpet”, *a tropăi* “to clatter”, *a trosni* “to crack”, *a țacăni* “to snap”, *a țipa* “to scream”, *a țiuî* “to whizz”, *a urla* “to howl”, *a vibra* “to vibrate”, *a vui* “to roar”, *a zăngăni* “to clatter”, *a zbârnăi* “to whirr”, *a zbiera* “to yell”, *a zornăi* “to rattle”.

Verbs that express sounds made by the contact between two surfaces, or verbs which describe situations with manipulable emitters show transitive causative variants (cf. (9)), as exemplified in (10)-(15).

- (9) **Verbs of sound emission which show transitives:** *a bate* “to ring”, *a bubui* “to boom”, *a foșni* “to rustle”, *a pocni* “to crack”, *a trosni* “to crack”, *a zăngăni* “to clatter”, *a zornăi* “to rattle”.

- (10) a. *Clopotele bisericii bat în fiecare zi.*
 bell.PL.DET church.GEN ring.PRS.3PL in every day
 “The church bells ring every day.”

- b. *Clopotarul va bate clopotele pentru deschidere.*
 bell ringer.DET will ring bell.PL.DET for opening
 “The bell ringer will ring the bells for the opening.” (adapted from
http://www.primariatm.ro/epress.php?epress_id=5763)

- (11) a. *Petardele bubuie în întuneric.*
 cracker.PL.DET boom.PRS.3PL in dark
 “Crackers boom in the dark.”

- b. *Cei care bubuie petarde riscă amenzi de până la 500 lei.*
 those who boom.PRS.3PL cracker.PL risk.PRS.3PL fine.PL of to
 at 500 lei
 “Those who boom crackers run the risk of getting fines of up to 500 lei.”
<http://www.reporterntv.ro/stire/mii-de-petarde-au-fost-confiscate-in-ultima-saptamana-la-constanta>)

- (12) a. *Deodată ziarul de pe terasă a foșnit.*
 suddenly newspaper.DET of on porch AUX.3SG rustle.PTCP
 “Suddenly, the newspaper on the porch rustled.”

- b. *Se răsucî foșnind ziarul și căută*

SE twist.PST.3SG rustling newspaper.DET and search.PST.3SG
o poziție mai comodă.
 a position more comfortable
 “He twisted rustling the newspaper and searched for a more comfortable position.”
 (<https://dexonline.ro/definitie/fo%C8%99ni>)

- (13) a. *Degetele de la mâini pocnesc foarte ușor.*
 finger.PL.DET from hand.PL crack.PRS.3PL very easily
 “My hand fingers crack very easily.”
- b. *Majoritatea oamenilor își pocnesc degetele.*
 majority.DET people.GEN CL.3PL.DAT crack.PRS.3PL finger.PL.DET
 “Most people crack their fingers.”
 (<http://www.trocmaer.eu/de-ce-ne-pocnesc-degetele/>)

- (14) a. *Armele zăngănesc în timpul deplasării.*
 weapon.PL.DET clatter.PRS.3PL in time.DET displacement.GEN
 “The weapons clatter when displaced.”
- b. *Își zăngănesc armele.*
 CL.3PL.DAT clatter.PRS.3PL weapon.PL.DET
 “They clatter their weapons.”
 (<https://dexonline.ro/definitie/zangani>)

- (15) a. *Cheile zornăie în geantă.*
 key.PL.DET rattle.PRS.3PL in bag
 “The keys rattle in the bag.”
- b. *Oamenii își zornăie cheile.*
 man.PL.DET CL.3PL.DAT rattle.PRS.3PL key.PL.DET
 “People rattle their keys.” (adapted from
<http://secretlyafashionista.blogspot.ro/2013/10/cugetarea-saptamanii-4-cateva-lucruri.html>)

Some of the verbs above show the Agent-Instrument pattern (cf. Potashnik 2009), whereby the subject of the intransitive sentence (i.e. the emitter) is introduced by instrumental/locative prepositions when an agent is added. Such alternating verbs denote events which can present two performers or causers one of which is the agent, the other the “instrument”.

Here, we selected the verbs *a bubui* “to boom” and *a zornăi* “to rattle” that take part in the transitive alternation (cf. (11), (15)), and also show the Agent-Instrument pattern as illustrated in (16) and (17):

- (16) *Copiii bubuie cu carbit pentru a vesti*
 child.PL.DET boom.PRS.3PL with carbide for INF.PREP announce

Înviearea.

Resurrection.DET

“Children boom with carbide to announce the Resurrection.”

(<http://www.replicahd.ro/images/replica230/rep3.htm>)

- (17) *Băiatul* *zornăia* *din* *jucărie*
 boy.DET rattle.IPF.3SG from toy
 “The boy was rattling with the toy.” (adapted from
<http://www.7-zile.com/2014/11/27/unice-tara-jucariile-muzicale-ale-lui-dumitru-jompan-de-la-colectie-la-muzeu/>)

The meaning of sentences exhibiting the Agent-Instrument pattern does not seem to be equivalent to the meaning of transitive causative sentences: the causative stresses the capacity of the entity in object position to emit a sound as a result of an agent’s manipulation (i.e. “They boom crackers” means “They caused crackers to boom”), while in the Agent-Instrument construction, the stress is on the agent’s ability to produce a sound by means of the manipulated instrument; the emitter interpretation is distributed between agent and instrument (i.e. “Children boom with carbide” means “Children produce the boom with the use of carbide”). The agent is a causer in the transitive causative, but an emitter in the sentence exhibiting the Agent-Instrument construction. The participation of verbs of emission in the Agent-Instrument construction supports the causer interpretation of the emitter subjects of these verbs, through transfer of causation from instrument (i.e. emitter proper) to agent³.

Although some verbs of emission show causative transitives, the intransitive is unergative on other tests.

For instance, most of these verbs are derived from imitations of sounds (i.e. onomatopoeia), and are denominal; the relationship between form and meaning is transparent: the verbs are liable to the interpretation “do the sound x”.

Furthermore, some form nominals with the suffix *-oare*, with the meaning “object which produces sound x”: *bâzătoare*, *cârătoare*, *hârătoare*, *pârătoare*, *plesnitoare*, *scârătoare*, *sfârătoare*, *zbârnătoare* “rattle”, *pocnitoare* “cracker”, *şuierătoare*, *ţipătoare*, *ţuitoare* “whistle”, *urlătoare* “waterfall”.

3.3. Verbs of smell emission

The small number of Romanian verbs of smell emission listed in (18) does not alternate, and does not take part in the Agent-Instrument construction:

- (18) **Verbs of smell emission:** *a duhni* “to reek”, *a mirosi* “to smell”, *a puţi* “to stink”.

Noteworthy, unlike verbs of change of state, in general, verbs of emission are not derived with the prefix *în-* “in”, commonly associated to “become”. The morphological makeup of verbs of emission falls into place since their meaning is not “come into a state”, but rather “emit object x”, in our example (19a), “emit smell”.

- (19) a. *Florile* *miros* *puternic* *după* *ploaie*. (emission verb)
 flower.PL.DET smell.PRS.3PL strong after rain

³ Specifically, one can say “Children produced the boom”, because one can say “Crackers produced the boom”.

“Flowers emit a strong smell after the rain.”

- b. *Florile* *au* *înmiresmat* (verb of change of state)
 flower.PL.DET AUX.3PL scent.PTCP
grădina.
 garden.DET
 “The flowers scented the garden.”

3.4. Verbs of substance emission

Verbs of substance emission split into verbs that can occur intransitively with emitter subjects only, without the substance emitted (cf. (20)), and verbs that only show up transitively with the substance emitted in object position (cf. (21)).

- (20) **Verbs of substance emission which can be used intransitively:** *a asuda* “to sweat”, *a fumega* “to smoke”, *a împrôşca* “to splash”, *a lăcrima* “to water”, *a picura* “to drip”, *a pufăi* “to puff”, *a puroia* “to suppurate”, *a radia* “to radiate”, *a saliva* “to salivate”, *a sângera* “to bleed”, *a spuma* “to foam”, *a stropi* “to sprinkle”, *a şiroi* “to stream”, *a transpira* “to sweat”, *a vomita* “to vomit”, *a zemui* “to ooze”.

- (21) **Verbs of substance emission which can only be used transitively:** *a difuza* “to diffuse”, *a emite* “to emit”, *a emana* “to emanate”, *a împrăştia* “to spread”, *a propaga* “to propagate”, *a răspândi* “to spread”, *a revărsa* “to pour out”.

Verbs like *a difuza* “to diffuse” are unacceptable as intransitives, with emitter subjects only, as shown by the unacceptability of (22a), and require the presence of the substance emitted in object position as in (22b).

- (22) a. **Lampa* *difuzează*
 lamp.DET diffuse.PRS.3SG
 “The lamp diffuses.”
- b. *Lampa* *difuzează* *lumină.*
 lamp.DET diffuse.PRS.3SG light
 “The lamp diffuses light.”

While the emitted substance of verbs like *a picura* “to trickle”, *a împrôşca* “to splash”, *a stropi* “to sprinkle” is implicit (i.e. liquid), it is not always specific enough, its overtness giving rise to a transitive as in (23):

- (23) *Acel robinet împrôşcă* *apă murdară.*
 that tap splash.PRS.3SG water dirty
 “That tap splashes dirty water.”

Many verbs of substance emission are denominal as is apparent in (24) below:

- (24) **Denominal verbs of substance emission:** *a fumega* “to smoke” > *fum* “smoke”, *a lăcrima* “to water” > *lacrimă* “tear”, *a picura* “to drip” > *picur* “drip”, *a pufăi* “to puff”

> *puf* “puff” , *a puroia* “to suppurate” > *puroi* “pus”, *a radia* “to radiate” > *rază* “beam”, *a saliva* “to salivate” > *salivă* “saliva”, *a sângea* “to bleed” > *sânge* “blood”, *a spuma* “to foam” > *spumă* “foam”, *a stropi* “to sprinkle” > *strop* “drop”, *a şiroi* “to stream” > *şiroi* “trickle”, *a zemui* “to ooze” > *zeamă* “juice”.

Some verbs form nominals with the suffixes *-or*, *-oare*, in support of the causer status of their argument: *difuzor* “diffuser”, *emiţător* “emitter”, *propagator* “propagator”, *stropitoare* “sprinkler”, *radiator* “radiator”, *ţâşnitoare* “drinking fountain”.

So far, morphosyntactic and semantic evidence was adduced in support of the unergative status of verbs of emission. The sporadic transitive causative versions of some verbs of sound emission do not constitute sufficient evidence for the unaccusative status of these verbs, which are unergative on the other criteria quoted in the literature. By contrast, *roll*-verbs (cf. Levin and Rappaport Hovav’s 1995 classification), which are unaccusatives that express activities, participate systematically in the causative alternation and almost all are *se*-marked as is apparent from the classification in (25).

(25) **Roll-verbs:**

Se-marked with a transitive: *a se clinti* “to stir”, *a se deplasa* “to move”, *a se învârti* “to spin”, *a se mişca* “to move”, *a se rostogoli* “to roll”, *a se roti* “to rotate”, *a se urni* “to stir”;

Non-se-marked without a transitive: *a aluneca* “to slide”;

Non-se-marked with a transitive: *a glisa* “to glide”.

Verbs of emission, also, express activities, but none of them is morphologically marked by the reflexive clitic pronoun *se*, and only few of them register transitive causatives.

4. Conclusion

The absence of the reflexive clitic pronoun *se*, the systematic lack of participation in the causative alternation, the participation in the Agent-Instrument construction, the denominal structure of most of them, along with the derivation of nominals with the suffixes *-or*, *-oare* for some of them, jointly point to the unergative status of Romanian verbs of emission. Importantly, the verb type, i.e. verb of emission or verb of change of state, depends on the type of subject selected.

BIBLIOGRAPHY:

- Dicţionar Explicativ Român: <http://dexonline.ro/>.
Dragomirescu, Adina (2010). *Ergativitatea. Tipologie, sintaxă, semantică*, Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti.
Levin, Beth (1993). *English verb classes and alternations: A preliminary investigation*, Chicago IL: University of Chicago Press.
Levin, Beth and Malka Rappaport Hovav (1995). *Unaccusativity: At the syntax-lexical semantics interface*, Cambridge: MIT Press.

Perlmutter, David (1978). “Impersonal passives and the Unaccusative Hypothesis”, in *Proceedings of the fourth annual meeting of the Berkeley Linguistics Society*, 157-189, Berkeley: Berkeley Linguistics Society.

Potashnik, Joseph (2009). *A study of inanimate unergatives*, MA dissertation, Tel-Aviv University.

SEMANTIC POWER: NUN-NAŞ- NĂNAŞ AND ITS CORRESPONDENT ON DIALECTS FROM SOUTH ITALY

Cosmina Cosma

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University and Università della Calabria

Abstract: Through the present paper we propose the examination of three words that in dacoromanian has to deal with the family domain and its comparison with the dialectal situation of southern Italy. Our analysis will have as outset an etymological common base (lat. *nonnus*) that will produce different lexical exits. But the main aim will offer an interpretation with a semantic type deserved to validate/invalidate the lexical similarities. The theoretical approach will be based on dictionaries and linguistic atlases representatives on this respect, checking the complexity of the couple «*nun-naş-nănaş*» in accordance with both territories.

Keywords: semantics, dialects, atlases, lat. *nonnus*, similarities.

Nella seguente vorremmo mostrare un panorama del dacoromeno, ma anche della relazione di esso con i dialetti del sud Italia, tramite degli elementi di natura linguistica, individuati all'interno del campo della famiglia. Possiamo osservare con agevolezza il carattere latino della lingua romena¹, partendo anche dalla definizione data dai due grandi teorici del territorio: Alexandru Rosseti (*la lingua romena è la lingua latina parlata in modo ininterrotto nella parte orientale dell'Impero Romano*²) e Sextil Puşcariu (*la lingua romena di oggi è essa stessa la lingua latina, nell'anno 1939, con le modifiche emerse durante i secoli*³). Seguendo la loro definizione, Marius Sala la considera, insieme alle *altre nove lingue sorelle*⁴ (tra cui anche l'italiano), una continuatrice della lingua latina, anche se con tanti cambiamenti.

Dal punto di vista storico, così come si osserva dalla **Figura 1**, tutte e due i territori messi sotto analisi fanno parte del territorio orientale della vecchia România⁵:

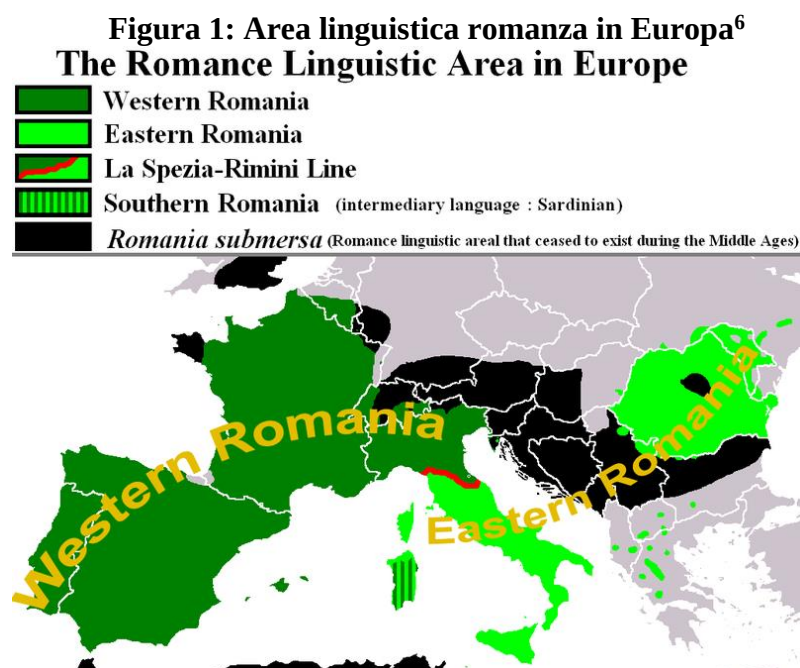
¹ Il romeno, diventato lingua standard, è una parte del dialetto dacoromeno. In ciò che segue ci occuperemmo solo del dialetto dacoromeno presente sul territorio della Romania e non anche di quello della Moldavia o delle altre piccole parti.

² Alexandru Rosseti, *Limbă sau dialect?* in *Istoria limbii române*, vol. I, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978, p. 78, traduzione propria.

³ Sextil Puşcariu, *Limba română*, vol. I, Ed. Fundaţia pentru Literatură şi Artă „Regele Carol II”, 1940, p. 183, traduzione propria.

⁴ Marius Sala, *De la latină la română*, Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1998, p. 11, traduzione propria.

⁵ România = termine con cui si denomina il complesso del mondo neolatino (cfr. C. Tagliavini, *I termini România e 'Ρομανία*, in *Le origini delle lingue neolatine*, sesta edizione, Pàtron Editore, Bologna, 1982).

Una differenza linguistica si fa a livello dialettale, dove nell'attuale Romania parliamo in gran parte del dialetto dacoromeno,⁷ mentre l'Italia offre un panorama linguistico diversificato. Riguardo questo tipo di somiglianze, i teorici osservano che *le varianti sud-danubiane (a volte in consenso con le favelle dacoromene dell'ovest e nord) presentano il più grande numero di assomiglianze del sud Italia.*⁸ Anche M. Bartoli, una delle figure illustri della linguistica italiana, situa il romeno insieme ai dialetti della costa Adriatica.⁹ I suoi predecessori, A. Griaer (1922), W. Wartburg (1936), J. Herman (1985) avvicinano il romeno ai dialetti italiani centro-meridionali. In questo senso si avvicina anche la nostra ricerca, che propone inizialmente un'analisi tramite il legame comune tra i due territori: il latino *nonnus* che produce *nun* rispettivamente *nonno*.

⁶ Cfr. www.kidsmaps.com, accessed il 08.10.2016.

⁷ Il romeno diventato standard è incluso nel dialetto dacoromeno, così come risulta anche dalla mappa dialettale (Figura 2).

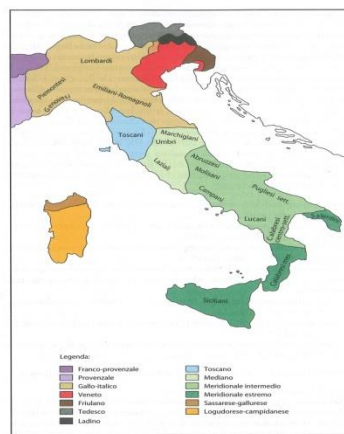
⁸ I. Nichita, *Concordanțe între dialectele românești și celelalte dialecte romanice*, în Valeriu Rusu (coord.), *Tratat de dialectologie românească*, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1984, p. 638, traduzione propria.

⁹ M. Bartoli, *Saggi di linguistica spaziale*, Rosenberg & Sellier, Torino, 1945.

Figura 2: Mappa dei dialetti protoromeni¹⁰

Figura 3: Le principali aree dialettali in Italia¹¹

Come succedeva anche a livello storico, la differenza è pregnante a livello linguistico, dove, sempre dal punto di vista dialettale, le cose stanno diversamente dallo standard. Facendo un'analisi di tipo semantico, prenderemmo in considerazione la coppia *nun-naş-nănaş*, in base agli atlanti linguistici e ai dizionari dialettali e/o etimologici. Altresì, dall'altro territorio, per tale ricerca abbiamo preso in considerazione solo gli esiti del latino *nonnus* e non i derivati di *padrino/madrina* e *compare/comare*, anche se per la seconda coppia, alla forma maschile abbiamo trovato lo stesso identico esito nell'istoromeno come nel sud Italia: la forma *cumpar*, presente nel punto 02.¹²

In ciò che riguarda il lemma *nănaş*, la menzione *nănaş de cununie* appare sporadicamente.¹³ Essa viene spesso accompagnata della parola *mare* (cioè *grande*), in quanto tale persona denominata così sarà quella che dal matrimonio in poi dovrà tutelare gli sposi, essendo per i giovani appena sposati come un secondo padre/ una seconda madre. ALR I¹⁴ fa però una differenza tra *nun* (utilizzato al matrimonio, soprattutto dalla gente presente all'evento) e *naş* (termine con cui il marito denomina la stessa persona, dopo la festa del matrimonio), cfr. mappa 267. Alla forma femminile, riportata nella mappa 268 si accentua tale differenza. ALRM¹⁵ non fa invece una delimitazione tra *naş* (parola chiave, corrispondente alla mappa 299, che specifica, altresì, il suo riferimento solo al battesimo), *nănaş*, *nun* o *cumătru*¹⁶. Un solo esito manifesta una differenziazione netta: *nănaş*

¹⁰ Cfr. <http://www.istro-romanian.com/history/history-language.htm>, visualizzato il 15. 05. 2016.

¹¹ Cfr. Giorgio Graffi, Sergio Scalise, *Le lingue e il linguaggio*, Il Mulino, Bologna, 2002, p. 242.

¹² Cfr. ALRM, parte I, vol. II, mappa 374.

¹³ Cfr. mappa 374, 376, p. 395, ALRM, vol. I, parte a II-a.

¹⁴ Per la nostra ricerca, abbiamo utilizzato sempre l'ALR I, parte I, vol. II.

¹⁵ Per la nostra ricerca, abbiamo utilizzato sempre l'ALRM I, parte I, vol. II.

¹⁶ Nella nostra ricerca non abbiamo preso in considerazione anche la parola *cumătru*, in quanto essa fa riferimento alla relazione con i genitori del bambino e non col bambino.

de botez (p. 217, 218, 247). Oltre questi termini, che a livello semantico manifestano, così come accennato sopra, delle differenze, abbiamo incontrato anche la parola *moş* (p. 268, 270), che nella nostra ricerca significava pure *nonno*. L'affiliazione con il *nonno* non è aleatoria: il romeno *nun* proviene dal latino *nonnus*, la stessa etimologia trovata anche nella parola *nonno*.

La forma diminutivale del latino *pater*¹⁷ attira, come il lemma *nun*, un insieme di entità su un'unica parola che a livello semantico non vuole che ispirare dei sentimenti di protezione. Per questo, inizialmente tale parola significava o *zia* o *cugina*, cioè qualsiasi persona destinata a proteggere il bimbo.

Riguardo la forma *nănaş*, essa non è che un composto di *nun* (*nun* + suf. *-aş*), perciò in alcune parlate abbiamo anche *nunaş* (cfr. ALRM, mappa 229, p. 24). La stessa cosa succede anche con *naş*, la differenza tra *naş* e *nănaş* essendo in base al loro utilizzo (*nănaş* è considerata una parola invecchiata, abbandonata nel passato, mentre *naş* è entrato già nello standard). Detto ciò, la comparazione con il sud Italia si può fare, a questo proposito, solo in base semantica: *naş/nănaş* sono più complesse, nell'idea in cui tale parole denominano sia il padrino che il compare, mentre *nun*, cioè quello che ha un ruolo a parte all'interno del matrimonio¹⁸ non ha un equivalente nei dialetti italiani del sud.

All'interno degli atlanti italiani, gli stessi lemmi appartenenti alla posizione 828 (*compare/comare*) si incontrano per designare il *padrino/madrina* in una piccola parte della Basilicata (p. 907 – *nùnnəma/ nùnnə*, p. 913 – *nonnə*, p. 914 – *nùnnə*) e in tutta la parte meridionale della Puglia: p. 847-850, 860-862, 866-871, 881, 882, anche se dal punto di vista semantico tali lemmi non corrispondono. Nonostante ciò, la Sardegna manifesta tale similitudine, tramite la coppia *nónnu/nónna* (cfr. p. 761, mappa 826). Perfino, tra la coppia *nun/nună* e *naş/naşă*, il dacoromeno ha anche *nănaş*, che mantiene lo stesso senso di *naş*, ma va anche oltre: *nănaş* non è solo il testimone presente al matrimonio (*nun/nună*), ma anche quello che battezza (*naş/naşă* e *padrino/madrina*) o detto oltre, il *compare/comare*. Per fare tale differenza, di un reale aiuto ci sono stati gli atlanti romeni e i dizionari italiani, che hanno fatto una divisione tramite la formulazione delle domande situate all'interno del ALRR, Maramureş, vol. I (le mappe 218 e 219) e tramite le informazioni messe a disposizione all'interno dell'Enciclopedia Treccani.

Ma sotto analisi lessicale, riguardo la coppia *compare-comare*,¹⁹ né le parlate romene né lo standard manifestano dei corrispondenti, oltre quelli di natura semantica: sia *compare/comare* che *nun/nună* manifestano un'area protettiva nei confronti del bambino, perciò possono essere interpretati come genitori secondari (idea riflessa

¹⁷ *Padrino* < lat. *patrinus* (diminutivo di *pater*).

¹⁸ Al. Ciorănescu, *Dicţionarul etimologic al limbii române*, Ed. Saeculum, Bucureşti, 2005, p. 548-549.

¹⁹ *Compare* < lat. *tardo compater* (insieme con il padre); *comare* < lat. *tardo commater* (insieme con la madre).

anche dalla radice etimologica di *nonnus* – inteso prima come *anziano*, dopo di che come *prete* e solo alla fine come *figura patriarcale*). Da questo punto di vista si spiega anche la sostituzione di *nun* con *moş* o *uncheiş* in alcune parlate della Romania: p. 268, 270 – per *moş* e p. 98, mappa 220, ALR I per *unchi(eş)*.

Oltre questo, nel *Nuovo dizionario dialettale della Calabria*, G. Rohlfs identifica i lemmi *nunnu/nunna*,²⁰ che coincidono a livello lessicale con *nun/nună*, ma non anche semanticamente, in quanto *nunnu/nunna* designano solo la persona che ha un ruolo a parte all'interno del battesimo.²¹

Abbiamo provato a riassumere tutto ciò nello schema seguente:

SPIEGAZIONI SEMANTICHE	SPIEGAZIONI LESSICALI	
	Dacoromeno	Dialetti del sud Italia
Persona che ha un certo ruolo all'inter no del battes mo (= padrino /madrin a)	naş/naşă (la botez), cfr. con le mappe 299, 300 dell'ALR I, parte I, vol. I e le mappe 216, 217 dell'ALR M, parte I, vol. II.	C ri: nunna/nun na (cfr. Rohlfs: 482); nùnnəma/ nùnnə, p. 913; nonnə, p. 914; nùnnə) p. 847-850, 860-862, 866-871, 881, 882 (cfr. mappa 826, ALI 8).
Persona che ha un certo ruolo all'inter no del	nun/nună (cfr. mappa 267, 268, ALR I). *nome	—

²⁰ Cfr. Gerhard Rohlfs, *Nuovo dizionario dialettale della Calabria*, Longo Editore, Ravenna, settima ristampa, 2010. p. 482.

²¹ Per maggiori spiegazioni, vedi Alexandru Ciorănescu, *op. cit.*, pp. 548-549 e <http://www.treccani.it/vocabolario/ricerca/compare/>, visualizzato il 25.08.2016.

matrim onio	limitato nel tempo (utilizzato solo durante il matrimoni o).	
Sia persona che ha un certo ruolo all'inter no del battes mo che all'inter no del matrim onio (= compar e/comar e)	24: nunaş (cfr. mappa 229, ALRM) nănaş/năn aşă che variano semantica mente, in base al loro contesto: persona che ha un certo ruolo all'interno del battesimo (mappa 217, 218 dell'ALR e mappa 375, 376, 299, 300 dell'ALR M) ossia persona che ha un certo ruolo all'interno del matrimoni o (mappa 267, 268 dell'ALR e 374, 377 dell'ALR M).	compare/ comare (cfr. http://ww w.treccani .it/vocabo lario/ricer ca/compar e/ , visualizza to il 25.08.201 6).

	*nome illimitato nel tempo (utilizzato dopo l'atto del matrimoni o).	
--	---	--

Tramite una comparazione dialettale, in base alle spiegazioni prese dai dizionari e dagli atlanti linguistici, si possono concludere le seguenti:

- *naş/naşă* - trova il corrispondente totale nei termini dialettali elencati sopra (corrispondenza totale);
- *nănaş/nănaşă* - trova un solo corrispondente: *compare*, con il femminile *comare* e che coincide però solo a livello semantico (corrispondenza parziale);
- *nun/nună* - non trova dei corrispondenti nei dialetti italiani del sud (corrispondenza 0).

BIBLIOGRAPHY:

- 1) Bartoli, Matteo, *Saggi di linguistica spaziale*, Rosenberg & Sellier, Torino, 1945.
- 2) Devoto, Giacomo, *L'Italia dialettale*, estratto dagli 'Atti del quinto Convegno di Studi Umbri', Gubbio, 28 maggio – 1 giugno 1967.
- 3) Devoto, Giacomo; Giacomelli, Gabriela, *I dialetti delle regioni d'Italia*, nuova edizione, Sansoni Editore, Firenze, 1991.
- 4) Graffi, Giorgio; Scalise, Sergio, *Le lingue e il linguaggio*, Il Mulino, Bologna, 2002.
- 5) Puşcariu, Sextil, *Limba română*, vol. I, Ed. Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1940.
- 6) Rohlfs, Gerhard, *Studi e ricerche su lingua e dialetti d'Italia*, Sansoni Editore, Firenze, 1972.
- 7) Rosetti, Alexandru, *Istoria limbii române*, vol. I, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1978.
- 8) Rusu, Valeriu (coord.), *Tratat de dialectologie românească*, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1984.
- 9) Sala, Marius, *De la latină la română*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1998.
- 10) Tagliavini, Carlo, *Le origini delle lingue neolatine*, sesta edizione, Pàtron Editore, Bologna, 1982.
- 11) Trumper, John; Maddalon, Marta, *L'italiano regionale tra lingua e dialetto. Presupposti ed analisi*, Edizioni Brenner, Cosenza, 1982.

Dizionari, atlanti:

- 1) ALI – *Atlante Linguistico Italiano*, vol. 8, Massobrio, L. (coord.), Istituto Poligrafico e Zecca dello Stato, 2011.
- 2) ALR – *Atlasul Linguistic Român*, partea I, vol. II, Puşcariu, Sextil (coord.), Muzeul Limbii Române: Otto Harrassowitz, Sibiu: Leipzig, 1942.
- 3) ALRM – *Micul Atlas Linguistic Român*, partea I, vol. II, Puşcariu, Sextil (coord.), Muzeul Limbii Române: Otto Harrassowitz, Sibiu: Leipzig, 1940.
- 4) ALRR, Maramureş - *Atlasul Lingvistic Român pe Regiuni*, vol. I, Neiescu, Petru; Rusu, Grigore; Stan, Ionel, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1969.
- 5) Candrea, I.-Aurel; Densuşianu, Ovid, *Dicţionarul etimologic al limbii române. Elemente latine*, Socec, Bucureşti, 1907.
- 6) Ciorănescu, Alexandru, *Dicţionarul etimologic al limbii române*, Ed. Saeculum, Bucureşti, 2005.
- 7) REW –Lübke, W. Meyer, *Romanisches Etymologisches Wörterbuch*, Fünfte Auflage, Heidelberg, Carl Winter Universitätsverlag, 1972.
- 8) Rohlf, Gerhard, *Nuovo dizionario dialettale della Calabria*, Longo Editore, Ravenna, settima ristampa, 2010.

Riferimenti web:

- 1) <http://www.istro-romanian.com/history/history-language.htm>, visualizzato il 15.05.2016.
- 2) www.kidsmaps.com, visualizzato il 08.10.2016.
- 3) <http://www.treccani.it/vocabolario/ricerca/compare/>, visualizzato il 25.08.2016.

TEXTILE VOCABULARY: HEMP

Angelica Preda

Phd Student, University of Craiova

Abstract: *The history of textiles intertwines with mankind civilization and the knowledge of the textile lexicon means having various pieces of information in the linguistic, historical, geographical and political fields. Hemp is an old textile plant which, considering its qualities, has been used in various areas (food, pharmacy, industry), having also a sacred vale. The term designates both the plant and the fibre from which materials are made. The increase in trade has made possible the circulation of vocabulary, and the term is to be found today worldwide, which confirms the idea of the globalization of textile terminology. In the Romanian culture, the hemp has made history and the proof is the lexical family and the presence of the word in idioms. Therefore, we deem it necessary to know the meanings of the term, its etymology and linguistic evolution.*

Keywords: *hemp, plant, etymology, term, textile.*

Studierea terminologiei textilă este un fenomen interesant, deoarece presupune informații lingvistice corelate cu cele din alte domenii științifice (botanică, istorie, geografie, medicină, religie etc.). Câmpul semantic textil include denumiri de fire, materiale, operații, mașini etc. O plantă importantă pentru acest domeniu, din care se obțin fibre, este cânepa.

1. Istoric

Istoria cânepii este străveche (8000 î.e.n.), începuturile fiind legate de Asia Centrală, de unde s-a răspândit în China, India și Europa. Împăratul chinez Shen Nung - *Fermierul divin* - (2737-2697 î.e.n.), în cartea sa, *Pen Tsao*, considerată primul tratat despre plante, vorbea despre proprietățile farmaceutice ale cânepii. Ea va fi folosită în industria textilă, în medicină, alimentație, iar mai târziu lemn pentru hârtie.

În anul 105, Cai Lun, funcționar al curții imperiale chineze, pune la punct metoda obținerii hârtiei din coji de copaci (în special dud), fibră de in, cânepă, invenție care s-a răspândit în restul lumii pe Drumul Mătăsii.

Hârtia din cânepă este foarte apreciată, astfel că, în 1456, Gutenberg scrie prima Biblie pe acest tip de foi, iar mai târziu va fi imprimată Declarația de Independență a Statelor Unite ale Americii (1776).

Sciții sunt cei care au adus cânepa în Europa, iar aici va face istorie. S-au dat legi care încurajau cultivarea plantei: Carol cel Mare, în Franța (800), Henric al VIII-lea (1535) și fiica sa, Regina Elisabeta I, în Anglia. Regele Filip al Spaniei ordonă cultivarea cânepii pe întreg teritoriul imperiului, din zona Argentinei de azi și până în Oregon (1564).

Istoria cânepii se împletește cu istoria veleii. Având o rezistență foarte mare, fibra era utilizată în navigație, atât ca pânză pentru vele, cât și ca frânghii necesare amarării. În Evul Mediu, Veneția, care era un însemnat centru naval, devenise capitala mondială a cânepii. Importanța acestei plante pentru societatea venețiană reiese dintr-un decret al

senatului: „siguranța galerelor și corăbiilor noastre, precum și cea a marinarilor și capitalului nostru se bazează pe producția noastră de cordaj din Tana”. I se datorează cânepii supremația pe care a avut-o flota venețiană în Marea Mediterană, ea controlând întreg comerțul până la înfrângerea venețienilor de către Napoleon Bonaparte în 1797. Se spune că multe corăbii aveau la bord semințele acestei plante, pentru ca, în cazul unui naufragiu, marinarii să poată cultiva cânepa din care să-și facă pânză, dar și pentru hrană.

Plantațiile uriașe din Statele Unite ale Americii le-au permis acestora să-și demonstreze independența față de imperiul britanic. Este încurajată industria autohtonă, punându-se taxe pe importul de cânepă (1791). Primul și cel de-al treilea președinte ai SUA au subliniat importanța plantei pentru americani: „Bucurați-vă din plin de sămânța de cânepă. Cultivați-o peste tot” (George Washington, 1791); „Cânepa este de primă necesitate pentru bunăstarea și prosperitatea uneiașii” (Thomas Jefferson).

Un alt episod important înregistrat pe acest continent are loc în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Fiind necesară pentru articolele militare (haine, pânză, sfoară), se oferă subvenții cultivatorilor de cânepă, care, împreună cu fiii lor, sunt scutiți de serviciul militar. Se realizează filme promoționale, „Hemp for Victory” (Cânepă pentru Victorie), ce ilustrează importanța așa-ziselor „Grădini ale Victoriei”.

Trebuie menționat faptul că primii jeans s-au realizat din fibre de cânepă, deoarece sunt foarte rezistente la uzură.

În prezent, crescând aportul fibrelor sintetice în industria textilă, culturile de cânepă au scăzut, dar sunt din ce în ce mai multe vocile care susțin utilizarea plantei drept combustibil auto.

Pe lângă utilizarea textilă, farmaceutică sau ca hârtie, acestei plante i se acordă și o valoare sacramentală. La sciți, cânepa era inclusă în ritualurile funerare de purificare. Herodot (secolul V î.e.n.) descrie un astfel de ceremonial: „Sciții iau, așadar, sămânță de cânepă, se strecoară sub cortul făcut din păuri și aruncă sămânța peste pietrele încinse. Sămânța aruncată scoate un fum parfumat și se face atâta abur, încât nicio baie elinească de abur n-ar putea s-o întreacă. Amețiți de dogoarea aburului, sciții se apucă să urle. (Herodot, Istorii, IV, 73-75). Obiceiul a fost confirmat prin descoperirea unui astfel de mormânt scitic înghețat, la Pazyryc, în Munții Altai, unde s-au găsit rămășițele acestui tip de cort, precum și vase cu semințe de cânepă.

Asocierea cânepii de cultul morților o întâlnim și mai târziu la alte nații. În Polonia, în Ajunul Crăciunului, se pregătea o supă din semințe de cânepă cu scopul de a hrăni spiritele care veneau noaptea să-i viziteze. La Tyrol, în Austria, femeile torceau un fuior de cânepă, pe care, la sfârșitul anului îl aruncau în foc. În secolul al XIX - lea, se mai păstra obiceiul de a juca în jurul focului pentru a crește cânepa.

Pentru culturile de cânepă pe teritoriul țării noastre, mărturiile sunt numeroase și destul de îndepărtate. Pe primele le datorăm tot părintelui istoriei, Herodot, care scria despre abundența plantei și utilizarea în industria textilă de către tracii: „În țara lor crește cânepă, care seamănă nespun cu inul, numai că este mai groasă și mai înaltă. În această privință, întrece cu mult inul. Crește și de la sine și semănată. Iar din ea tracii își fac îmbrăcăminte, foarte asemănătoare cu cea de in. Când nu ești un bun cunoscător, nu poți să-ți dai seama dacă aceste haine sunt din in sau din cânepă. Omul care n-a văzut niciodată cânepă va crede că haina este făcută din in.” (Herodot, Istorii, IV, 74). Mai târziu, geograful roman Pomponius Mela (secolul I), descrie folosirea la ospete a plantei, într-un ritual asemănător cu cel al sciților: „tracii aruncă în focurile în jurul cărora se șade semințe, al căror miros provoacă o veselie asemănătoare cu beția” (De Chorographia II, 2, 21)

În aşezarea getică de la Tinosul (județul Prahova), după săpăturile arheologice din 1924, s-au găsit semințe calcinate de cânepă, într-una din gropile de provizii descoperite. Pentru secolele X-XII, avem mărturiile arheologice de la Garvăn (județul Tulcea). Printre multe obiecte, aici se aflau fusaiole, fire netopite de cânepă, fragmente de pânză, semințe de cânepă.

Utilizarea cânepii în industria textilă românească este consemnată în câteva documente ce implică schimburi comerciale din perioada sec. XVI - XVIII -lea (1564, 1567, 1702, 1784). Și în secolul al XIX-lea avem documente care atestă cultivarea plantei pe suprafețe mari, iar surplusul era destinat exportului. În anii 1837, 1838, 1839, Țara Românească avea o producție de 2404432 kg sămânță de cânepă. Până la Revoluție, România era pe primul loc în Europa și pe cel de-al patrulea în lume în cultivarea plantei, ca în prezent să mai avem câteva culturi răzlețe. Se fac eforturi pentru relansarea acestei industrii, astfel că în 2015, în județul Alba, o companie olandeză a deschis o fabrică de prelucrare a cânepii - *HempFlax* (cânepă și in), aici aflându-se și cea mai mare plantație. Este valorificată atât fibra textilă, cât și puzderia, ca material în construcțiile ecologice.

2. Definiție. Caracteristici

În dicționarele explicative termenului *cânepă* i se oferă două definiții: 1. (*bot.*) «Plantă textilă, originară din India, cu tulpina înaltă și dreaptă, cu frunze alterne, dințate pe margini, cu florile mici, verzui, cultivată pentru fibrele care se scot din tulpină și pentru uleiul care se extrage din semințe (*Canabis sativa*)». 2. «Fibre textile extrase din tulpina de cânepă și folosite la confecționarea de pânză groasă, de frânghii, prelate etc.»

Această plantă tehnică are tulpina, din care se extrag fibrele, înaltă de până la trei metri și cu ramificații în partea inferioară. Ea poate fi de două tipuri: de vară (masculină), cu flori mici și verzi, mai puțin rezistentă, și de toamnă, cu inflorescențe bogate și conținut mare de fibre. Important este și locul recoltării de pe plantă; cu cât e mai aproape de rădăcină, cu atât fibra va fi mai rezistentă. Firele se albesc destul de greu, această proprietate depinzând de calitatea plantei. Nu rezistă la căldură, fiind recomandate pentru confecțiile dure: frânghii, sfoară pescărească, ață cizmărească, saci, pânză de corabie, curea de transmisie, furtun de apă, corturi etc.

3. Etimologie

Cuvântul este moștenit din latină, *canapa* fiind forma vulgară a clasicului *cannabis*. În aromână găsim *cânipă*, iar în meglenoromână *çonipă*. Toate limbile romanice au etimonul *canapa* (it. *canapa*, fr. *chanvre*, sp. *cáñamo*, port. *cânhamo*), dar și o serie de limbi slave: ceh. *konopi*, pol. *konopie*, bg. *konor*, sb. *konolia*. Se consideră că originea termenului este scită sau tracă, de unde a fost preluat de greci și apoi de romani. La popoarele antice orientale (akadieni, babilonieni, asirieni) planta se numea *qunnabu* „care face fum”, făcând referire la obiceiul scitic de inhalare. Din grecescul *kannavis* s-au format lexemele în limbile germanice (engl. *hemp*, germ. *Hanf*, norv. *hamp*, suedez *hampa*, ol. *hennep*), precum și în alte câteva limbi: tc. *kenevir*, magh. *kender*, alb. *kërp*. O formă singulară întâlnim în rusă și ucraineană - *пенькареп'ка*.

Etimonul latinesc al fibrei - *canabis* - este destul de cunoscut ca nume al drogului produs dintr-o anumită varietate a plantei.

4. Familia lexicală

În familia lexicală a cuvântului *cânepă*, întâlnim mai mulți termeni derivați, înrudiți semantic cu baza: *cânepărie* (cânepă + -ărie) 1. „cânepă multă strânsă la un loc”, 2. „cânepiște”; *cânepioară* (cânepă + -ioară) 1. dim. al lui *cânepă*, 2 (*bot.*) „plantă erbacee perenă, din familia compozitelor, cu tulpina înaltă, cu frunzele lobate și cu florile roșietice

(*Eupatorium cannabinum*)”, cânepa-codrului; *cânepiște* (cânepă + -iște) „teren cultivat cu cânepă”, „cânepărie”; *cânepiu* (cânepă + -iu) 1. „de culoarea seminței de cânepă, cenușiu-închis”. 2. „care are înfățișarea fuiorului de cânepă”, 3. (*fam.*) „amețit, beat”.

Lexemul face parte din structura câtorva sintagme: *cânepa indiană* (sau de India) „varietate de cânepă din care se extrag stupefiante” (*Cannabis indica*); *Cânepa-de-Bombay* „chenaf” (*Hibiscus cannabinus*); *cânepă-de-Manila* „specie de bananier, răspândită în zonele tropicale, cu frunze mari, bogate în fibre textile foarte rezistente, folosite în fabricarea frânghiilor și a parâmelor necesare navigației” (*Musa textilis* „muza textilelor”); *cânepa-codrului* „plantă erbacee perenă, din familia compozitelor, cu frunze lobate și cu florile roșietice, dispuse în capitule” (*Eupatorium cannabinum*); cânepa de Noua-Zeelandă „fibră liberiană obținută din frunzele unei plante din Noua Zeelandă, *Phormium tenax*”.

În limbaj familiar se întâlnește compusul *cânepa-dracului*, care desemnează părul și de aici locuțiunea *a lua de cânepa-dracului*: „Am s-o ieu de cânepa dracului și am s-o învăț eu cum trebuie să caute altădată de bărbat” (*Moș Nechișor Coțcariul*, Ion Creangă). Termenul mai apare în câteva expresii populare: *a o lăsa (moartă) în cânepă* „a abandona, a nu-l mai interesa”; *șade ca dracu la cânepă*; *stă ca pe cânepă*; *Bine că a plouat și apa cânepa mi-a luat-o*; *unde paște cucul inul și pupăza cânepa* „în altă lume, aiurea”.

Un cuvânt derivat, care are o legătură de sens cu planta, întâlnim în lexicul ornitologic: *cânepar* (cânepă + -ar) „pasăre cântătoare din familia fringilidelor, care se hrănește cu semințe de cânepă” (*Carduelis cannabina*). Această vietate mai are un nume, constituit dintr-un substantiv compus, în care unul din termeni este cel discutat – *pasărea-cânepii*.

5. Lexicul operațiilor și instrumentelor

Procesul de obținere a fibrelor presupune o serie de faze tehnologice: culesul, topirea tulpinilor, uscarea lor, prelucrarea mecanică a tulpinilor topite prin zdrobire și melițare, prelucrarea și sortarea câlților de meliță prin uscarea, scuturare și înnobilare, sortarea fuiorului de cânepă, presarea și ambalarea fuiorului sau a câlților. În trecut, operațiile se realizau manual, iar terminologia lor diferea în funcție de zonă. Prin Moldova și Transilvania, cânepa de toamnă, de sămânță, se numea *durdălani* (*dîrdălani*), *păhui*, *hăldani* (*halduri*), *handani* (*halandani*, *hlandani*, *hlândani*), termenul *hăldan* fiind înregistrat și în nordul Olteniei, iar *aldan* în Dâmbovița. După cules, aceasta se lăsa la uscat, la *mucărit* (Gorj), *dubit* (Hunedoara), *amușală* (Ilvof), la *dospit* ori la *copt*. Scoaterea semințelor după uscarea se realiza prin bătaia cu *îmblaciul* ori cu *maiul*.

În schimb, cânepa de vară urma alte procese. După cules, se făceau *mănuși*, *mănunchi* sau *snopi*, care erau duse la *topit* sau la *murat*. *Topilele* erau amenajate pe malul apelor, iar ca să nu fie luată de puhoie, cânepa era prinsă de țărui și acoperită cu *prăjini* (*rude* în Transilvania, *praștini* în Moldova). Aduse și uscate, legăturile trebuiau bătute pentru îndepărtarea părții lemnoase a tulpinii. În acest scop, mănunchiurile erau așezate pe *urechile* sau *fălcile proțapului* (Banat, Oltenia, Muntenia, Dobrogea), pe *cârceie* „două lemne prinse în funcție de unghi” (Oltenia, Muntenia), pe *cârceiele tânelii* (Muntenia), pe o *piuă săpată* (Oltenia) și lovite cu toporul sau *maiul*.

În general, operația de separare a părții textile de cea lemnoasă - melițatul - se realizează într-o unealtă de lemn - *meliță* sau *zdrobitor*, *zdrubălău* (în Transilvania). Dacă este o cânepă mare se folosește *melițoiu*, (*melițoni* - în Banat, *melințoi* - în Transilvania), iar pentru cea mică - *melețuică* sau *melițuică*. După lovire, puzderia cădea sub meliță. În Transilvania exista obiceiul de a organiza clacă pentru călcatul cânepii. Așezată pe târnaț, aceasta era jucată ritmic de tineri, până cădeau *păzdăriile* (*pozdăriile*, *puzderiile*).

Următoarea operație era pieptănatul, care se realiza cu diverse instrumente. *Daracul* (< tc. *tarak*, bg. *darak*) era prezent în Oltenia, Muntenia, Dobrogea și Banat. Termenul *ragilă* (*raghilă*) (< germ. *Raffel*) se regăsea în Moldova, Maramureș și nord-estul Transilvaniei, iar varianta *rahel* (*rahilă*) era utilizată în zona Munteniei. În satele transilvănene, renumite pentru cultivarea și prelucrarea cânepii, pentru unealta de pieptănat se întâlneau mai multe denumiri: *grebân* (*greabăn*, *grebănu*, *greben*, *greabălău*), (< sl. *grebeni* „pieptene”); *hecelă* (*hetelă*, *hechelă*, *hiechielă*) (< magh. *ecselö*); *pieptănuș* (*ceptin*, *piepcin*, *piepcen*); *drâglu*; *hrebincă* (< ucr. *hrebinka*).

După aceste acțiuni se obțin trei calități de produse: a) fuiorul cu fire lungi și tari, folosite ca urzeală la pânză; b) fuiorul de calitate inferioară, din care se realizează băteala la pânză sau băteala și urzeala pentru saltele; c) câlții folosiți ca băteală la pânza pentru pături, cergi, saci, preșuri etc. În timp ce termenii *fuior* și *câlți* erau cunoscuți pe întreg teritoriul românesc, fuiorul de calitate inferioară înregistra denumiri diferite în funcție de zonă: *mijlocele*, *periitură* (Transilvania), *stupă* (Oltenia, Banat, Transilvania și, izolat, Muntenia), *păcișele* (< ucr. *paciosi*) (Molova și Transilvania), *știm* (< srb. *štim*) (Dolj, Ialomița), *buci* (< alb. *byk*) (Moldova), *tramă*, *bărbi*, *canură* (lat. *cannula*), *zgrebeni* (*z* + *greabăn*; cf. srb. *greben*, bg. *зребену*) (Oltenia, Muntenia, Dobrogea, sudul Transilvaniei).

6. Plantă medicinală

Pentru efectele sale analgezice, cânepa avea mare căutare în tratarea bolilor. În secolul al XVI-lea, Alexandru Lăpușeanul solicita, de la „apoteca” orașului Bistrița, substanțe terapeutice vegetale, printre care și canabis.

În medicina populară, cânepa a fost utilizată pentru tratarea mai multor boli. Năjitul era înlăturat prin expunerea urechii la fumul produs de semințe arse pe cărbuni. Afumarea se practica și în calmarea durerilor de cap. Fiartă cu diverse alimente (ceapă, usturoi, ouă, smântână), cânepa vindeca rănilor și diverse boli - pneumonia, gastrita, râia, hemoroizii, alopecia, paraziții intestinali etc.

Fiind o plantă bogată în uleiuri, semințele de cânepă erau utilizate în alimentație. Acestea erau pisate până se obținea o turtă, după care se puneă într-o strachină mare cu apă fierbinte și se mesteca. Apoi, lichidul, care se numea *lapte de bou*, era strecurat și pus la fiert până se îngroșă. Peste acest conținut se puneă sare, apoi se consuma. Alimentul era cunoscut sub denumirea de *jolfă*, cu variantele *julfă* sau *jufă*.

Procedeul a persistat până în secolul al XX-lea. Mama îmi vorbea de anii de foamete postbelici, când multă lume fierbea semințele direct în lapte și le consuma.

7. Valoarea spirituală

Pentru o lungă perioadă, cultivarea și prelucrarea plantei a fost strâns legată de practici și credințe în puteri magice. Pentru semănat erau zile faste sau nefaste, iar semănătorul, pentru a obține o recoltă bună, trebuie să îmbrace haine albe și ie nouă. De asemenea, tortul realizat prima dată de o fată avea puterea de a vindeca boli sau de a proteja de rău și, în acest scop, se înconjura de trei ori casa cu el. Cânepa era prezentă în actele de magie premaritală, dar și la nașterea pruncilor. Pentru ca nou-născutul să aibă un păr frumos, se da moașei „... un fuior răsfirat pe mână sau pe o strachină cu făină”. Protejarea bărbatului la munci era vizată prin lăsarea, după tors, a câtorva fire de cânepă în vârful furcii. Pânza trebuia udată după un anumit ritual, astfel asigurându-se sănătatea fizică și psihică a membrilor familiei. Însă, apariția cânepii în vise avea conotații negative, semnificând boli, lacrimi, grijă, sărăcie.

Tudor Pamfile amintește un obicei care avea loc în ajunul a două sărbători importante, Boboteaza și Crăciunul. Se da preotului un fuior de cânepă sau de in, gospodarii oprind din el doar câteva fire. Acestui ritual i se oferă mai multe semnificații: recolta în anul următor va fi

bogată; relele se vor lipi de fuior, iar casa lor va fi în siguranță; cu ajutorul fuiorului sufletele răposăților vor trece peste rai sau iad; din firele respective Maica Domnului lucra un volocpe care îl va arunca în iad și va salva sufletele celor care chinuiesc, ridicându-i în rai.

Alte superstiții sunt legate de prelucrarea cânepii și vizează îmbunătățirea materialului obținut. Astfel, pentru a obține o pânză mai lungă, când se pune pe furcă primul fuior de cânepă nouă, gospodina trebuia să meargă cu furca pe uliță cât mai departe. De asemenea, pentru a obține o țesătură albă, persoana care fierbea tortul era înveșmântată tot în alb. Altă idee era aceea că însușirile primei persoane văzute pe durata operațiilor de prelucrare (fierbere, urzit, năvădit) vor fi transmise țesăturii.

Îndemânarea în lucrul cânepii era una din calitățile prin care se cataloga hărnicia femeilor. Cele care nu aveau spor erau aspru sancționate de comunitate. Astfel, au apărut o serie de strigături și cântece cu scop moralizator: *Măi bărbate,/ Nu mă bate,/ Că nu-s eu ca celelalte,/ Ca să-mi dau cânepa'n parte;/ Cât mai torc,/ Mai torc,/ Iar cât nu, mai pun pe foc,/ Și la pânză n'am noroc. ; Frunză verde de dudău,/ Sărmane, bărbatul meu,/ Ești nebun și meteleu./ Cânepa mi-ai sămănat,/ Boala'n oase mi-ai băgat!/ Da ia coasa și-o cosește,/ De boală mă ispășește! ; Măi bărbate, fii cuminte,/ Ia cânepa și mi-o vinde;/ Și mi-o vinde, făr' de preț,/ Că eu luna nu lucrez.*

Urmărind același obiectiv, de a impulsiona hărnicia, în mitologia populară a apărut un personaj miraculos - *Joimărița* (Joia Mare). Aceasta are o înfățișare înspăimântătoare și apare pentru a pedepsi fetele și femeile care n-au terminat de tors. Acestora le arde cânepa netoarsă și lovește sau arde degetele leneșelor.

8. Concluzii

Cânepa este o plantă care a făcut istorie în mai multe domenii, în primul rând în industria textilă, dar și în alimentație, industria hârtiei și medicină. De asemenea, putem spune că a determinat cursul istoriei, fiind prezentă în momente importante ale omenirii. Denumirea, fie că a fost moștenită din latină, fie din greacă, este prezentă în toate limbile europene, având forme asemănătoare. Schimbul comercial cu materiale textile a făcut posibilă circulația termenilor și internaționalizarea lor. În română, cuvântul este vechi, dovadă fiind familia lexicală și structurile frazeologice din care face parte. Termenii textili care denumesc obiecte și procedee de obținere a fibrelor de cânepă sunt împrumutați din limbi diferite: slave (bulgară, sârbă, ucraineană, slava veche), din turcă, maghiară, albaneză. Ei coexistă cu lexemele moștenite din latină.

BIBLIOGRAPHY:

- Antonescu, Romulus, *Dicționar de simboluri și credințe tradiționale românești*, <http://cimec.ro/Etnografie/Antonescu-dictionar/Dictionar-de-Simboluri-Credinte-Traditionale-Romanesti-d-j.html>
- Asociația generală a inginerilor din România, Societatea inginerilor textiliști din România, *Manualul inginerului textilist*, Vol. I, București, Editura AGIR, 2002.
- Breban, Vasile, *Dicționar de expresii și locuțiuni românești*, București, Editura Științifică, 1969.
- Cârciumaru, Marin, Pleșa Mariana, Mărgărit Monica, *Omul și plantele. Manual de analiză carpologică*, Târgoviște, Cetatea de Scaun, 2005.
- Cuceu, Ion, *Dicționarul proverbelor românești*, București, Litera Internațional, 2006.
- Evseev, Ivan, *Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale*, Timișoara, Amarcord, 1994.
- Herodot, *Istoriei*, București, Editura Minerva, 1984.

Ionescu-Muscel, Iosif, *Fibrele textile la sfârșit de mileniu*, Editura tehnică, București, 1990.
Iordache, Gheorghe, *Ocupații tradiționale pe teritoriul României*, Craiova, Scrisul Românesc, 1985.
Oișteanu, Andrei, *Mythos & Logos. Studii și eseuri de antropologie culturală*, București, Nemira, 1998.
Pamfile, Tudor, *Industria casnică la Români, trecutul și starea ei de astăzi, contribuțiuni de artă și tehnică populară*, București, Tipografia „Cooperativa”, 1910.
Philbin, Tom, *100 cele mai mari invenții dintotdeauna*, București, Lider, 2005
Tomici, Mile, *Dicționar frazeologic al limbii române*, București, Saeculum vizual, 2009.
<http://www.chanvre-info.ch/info/it/Historique-du-chanvre-www.html>
<https://highacid.com/istoria-canepii/>
<http://www.mastersoflinen.com/fre/histoire>

SIGLE

DER = Alexandru Ciorănescu, *Dicționar etimologic al limbii române*, București, Editura Saeculum I.O. 2002.
DEXI = Eugenia Dima (coordonator științific), *Dicționarul explicativ ilustrat al limbii române*, Italia, Editura ARC&GUNIVAS, 2007.
DexTex = *Dicționar tehnic textil*, <http://www.dex-tex.info/>.

ASPECTS REGARDING THE DESCRIPTIVE-LINGUISTIC ANALYSIS OF THE CONSTRUCTION MATERIAL TERMINOLOGY

Bianca Geman

Assist., PhD, Technical Construction University, Bucharest

Abstract: *The article presents the main theoretical notions regarding the linguistic concept of specialized language, thoroughly analyzing the sectorial language in constructions and, more specifically, the lexical aspects and the terminology of construction materials. Thus, in order to establish the peculiarities of this terminology, the linguistic analysis is very useful and it consists of applying unitary methods for the linguistic description of this professional terminology.*

Keywords: *construction materials, lexical aspects, interdisciplinarity, referential content.*

„Dacă o operă arhitecturală este, așa cum o definesc dicționarele, «elaborarea artistică a unor elemente structurale, funcționale și estetice», scopul diferitelor tehnici este acela de a produce edificii stabile și de durată, în măsură să reziste agenților externi, solicitărilor și șocurilor. *Materialul* este fundamental în acest sens, utilizarea sa variind în funcție de factori multipli [...] pentru cele mai răspândite tipologii: arhitectura din *lemn*, din *piatră*, din *pământ ars*, din *beton armat*, din *fier*, din *oțel* și din *sticlă* (subl.n.)” (Bussagli 2005: 77).

Pornind de la aceste elemente extralingvistice, prezenta lucrare își propune analiza definițiilor termenilor care desemnează *materiale de construcție*, din diferite *dicționare* (*generale* și *specializate*), confruntate cu modalitățile de identificare în funcție de contextele lor de uzaj în *diferite texte*. Pentru analiza *relației dintre dicționare și texte* și pentru interpretarea definițiilor mai ales în ce privește identificarea sensului specializat pe diferite trepte de specializare vom reține următorii termeni cu circulație largă atât în limba comună cât și în lexicul specializat: PIATRĂ, LEMN, CĂRĂMIDĂ, BETON, FIER.. Aceste unități terminologice se diferențiază prin următoarele componente: /grad de prelucrare/ + /compoziție chimică/ + /mod de utilizare/.

Termenul PIATRĂ, aparține fondului vechi de bază al limbii române, cu circulație largă atât în limba comună cât și în limbajul tehnic, specializat.

În *dicționarele generale* (DEX'98, DEXI), clasarea are un caracter foarte general: „nume generic pentru orice rocă solidă, dură și casantă răspândite la suprafața sau în interiorul pământului; (și la pl.) fragment de dimensiuni și de forme diferite dintr-o astfel de rocă”. Conform /gradului de prelucrare/, este menționat un al doilea sens extins: „nume generic dat materialelor fabricate artificial pentru a înlocui piatra naturală”.

În funcție de domeniul la care se raportează, cel al **construcțiilor**, conform celor două dicționare generale, termenul PIATRĂ are drept hiponime următoarele /forme de utilizare/:

PIATRĂ DE TEMELIE (sau FUNDAMENTALĂ) - (**constr.**) piatră care intră în construcția fundației unei clădiri și care adesea este pusă cu prilejul solemnității ce marchează începutul construcției;

PIATRĂ UNGHIULARĂ - (**constr.**) piatră așezată în colțul fundației unei clădiri.

Lexiconul de construcții și arhitectură, (L.Cs.Arh.) propune o definiție detaliată, complexă, pentru care se indică domeniul de referință (**mat.cs.**): „denumire generică dată oricărui mineral dur sau rocă tare și casantă întrebuințată în construcții în fragmente de dimensiuni și forme diferite (p.naturală) sau materialelor fabricate având caracteristicile și calitățile acestora (p. artificială), pentru a înlocui piatra naturală”. *Definiția terminologică* cuprinde o serie sinonimică, alcătuită din unități lexicale, cu rol explicativ: „mineral dur”, „rocă tare și casantă”. Sensul este restrâns la domeniul **construcțiilor**, precizându-se diferențele */modalități de utilizare/*: „în fragmente de dimensiuni și forme diferite (p.naturală)” și „materiale fabricate pentru a înlocui piatra naturală”.

Diferențele clasificări și distincții prezente în *dicționarul specializat* sunt neoperante pentru nespecialiști, independent de sintagmele hiponimice care le precizează și le dezambiguizează: PIATRĂ BRUTĂ, PIATRĂ CIOPLITĂ, PIATRĂ FASONATĂ, PIATRĂ AGLOMERATĂ, PIATRĂ DE MOZAIC, PIATRĂ DE TALIE.

Dicționarul de artă (D.Art.) reprezintă un instrument de lucru complex care, alături de termenii cei mai reprezentativi din *pictură, sculptură și grafică*, include termeni din **arhitectură** și *artele decorative*.

Termenul PIATRĂ apare definit în acest dicționar, ca „rocă dură folosită ca material de construcție”. În funcție de calitățile necesare acestei întrebuințări, se stabilește o relație de incluziune semantică între PIATRĂ SILICIOASĂ și GRESIE, SILEX, CUART, GRANIT, BAZALT, etc. Sunt prezentate */modalitățile de utilizare/*: „sub acțiunea lovirii cu un metal se descompune în așchii sensibile la acțiunea acizilor din atmosferă”. Un al doilea tip, PIATRĂ CALCAROASĂ, are ca trăsătură „rezistența în atmosferă”, */cauza/* fiind „pierderea apei din carieră”, iar */efectul/* - „se taie cu ușurință”. Acest tip de PIATRĂ include MARMURĂ, CALCARE și MARNE.

PIATRĂ este un termen polisemantic, ceea ce contravine preciziei, caracteristică importantă în terminologia specializată. Conform **D.Art.**, „PIATRĂ poate constitui unul din suporturile rigide ale **picturii**.” De asemenea, „în **grafică**, PIATRĂ constituie suportul pe care se imprimă litografia”.

D.Art. înregistrează următoarele sintagme specializate: PIATRĂ CIOPLITĂ, PIATRĂ DE TALIE – „bloc tăiat regulat pe toate fețele, pentru a alcătui cu altele similare părți ordonate perfect ale unei construcții”, PIATRĂ FĂȘUITĂ – „bloc de piatră la care fața anterioară și fețele care vin în contact direct cu altele similare sunt tăiate regulat”, PIATRĂ FUNDAMENTALĂ – „prima piatră pusă în fundațiile unui edificiu”, PIATRĂ PONCE - „face parte dintre materialele de umplutură” și poate avea drept sinonim SPUMĂ DE MARE, PIATRĂ UNGHIULARĂ – „reflectă, în plan simbolic, rezistența unei construcții”.

Contextul specializat are un rol important în analiza terminologică, fiind considerat o modalitate de-a pune în evidență *termenii în uzaj*, pornind de la exprimarea sintagmatică și continuând cu actualizările lor permanente, marcându-se astfel, dinamica sensului specializat dintr-un anumit domeniu științific.

Primul *context specializat* pune în evidență primele */modalități de utilizare/* a PIETREI, pe teritoriul țării noastre, sub formă de „bolovani de râu” sau „cioplitură”:

„PIATRĂ s-a întrebuințat în Transilvania ca și în Țara Românească și Moldova, la început, sub formă de bolovani de râu sau de cioplitură pusă în operă fără preocuparea de a regulariza rosturile” (Ionescu 1982: 92).

Cel de-al doilea *context* prezintă o relație hiponimică, conform căreia sintagma terminologică BLOC DE PIATRĂ are rol de unitate superioară față de cohiponimele sale

BLOCURI DE PIATRĂ NEREGULATE, BLOCURI DE PIATRĂ REGULATE și BLOCURI DE PIATRĂ SCULPTATE:

„În funcție de tipul BLOCULUI DE PIATRĂ, pereții puteau fi în *opus incertum* (BLOCURI DE PIATRĂ NEREGULATE) sau *opus reticulatum* (BLOCURI DE PIATRĂ REGULATE). Templele grecești, în schimb, erau construite din BLOCURI mari DE PIATRĂ SCULPTATE în vederea obținerii elementelor constitutive” (Bussagli 2005: 81).

Contextele confirmă că PIATRA este unul dintre cele mai vechi și, mai des folosite materiale pentru realizarea fundațiilor, pereților, atât în cazul *edificiilor civile* cât și în a celor *religioase*.

Termenul LEMN, reprezintă un alt exemplu care aparține fondului vechi și fundamental al limbii române, folosit frecvent în comunicarea obișnuită dar și în comunicarea specializată. *Definițiile lexicografice* din DEX'98 și DEXI, încadrează termenul drept „țesut conducător și mecanic al unor plante superioare, care este alcătuit din trahee, parenchim și fibre cu lignină”, din punct de vedere al hiperonimului, fiind încadrat ca „*material de construcție*”. În pofida lipsei unei mărci diastatice, definiția favorizează specializarea din *domeniul tehnic*, cu precădere *domeniul construcțiilor*. Chiar și cel de-al doilea sens, din dicționarele generale, face referire la întrebuințarea LEMNULUI ca *material de construcție*: „tulpina și ramurile unui arbore (sau arbust) tăiat, servind pentru *construcții*”.

Definiția terminologică din **Lexiconul de construcții și arhitectură, (L.Cs.Arh.)** indică domeniul de referință (**mat.cs.**) și precizează faptul că LEMNUL, potrivit */gradului de prelucrare/*, reprezintă o materie primă naturală: „material de natură organică vegetală, obținut din arbori de esență rășinoasă (brad, molid, pin etc.) sau foioasă (fag, stejar, carpen, frasin, salcâm, ulm, etc.)”.

/Formele de utilizare/ sunt redată prin relația de sinonimie dintre termenii sintagmatici și siglele corespunzătoare:

PFL – placă din fibre lemnoase, „folosită la foi de ușă, la finisaje uscate, etc.”;

PAL – plăci aglomerate de lemn, „folosite la pereți despărțitori, la foi de uși, la izolări fonice și termice”;

PEL – plăci din fibre de lemn, „folosite la izolări termice și fonice, la pereți despărțitori, la tencuieli uscate, la cofraje, tavane, etc.”.

Posibilitatea substituirii unei unități complexe cu o siglă, contribuie la o exprimare precisă, univocă a sensului specializat.

Dicționarul de artă (D.Art.) face trimitere la o altă */formă de utilizare/* a LEMNULUI, „șarpantă” definită „eșafodaj de bârne”, al cărui */scop/* este „de-a repartiza uniform greutatea învelitorii și pentru a trasa panta și forma acesteia”.

Contextul specializat confirmă folosirea acestui element constructiv în *arhitectura populară românească*, pentru care oferă (cvasi)sinonimul „căprioreală”:

„Acoperișul este format dintr-un schelet de lemn – «căprioreală» – și din leaturi peste care este fixat materialul propriu-zis de învelitoare [...]” (Ionescu 1982: 49).

Atât */cauzele/* - „multitudinea de avantaje”, „costurile reduse”, „perioada scurtă de execuție”, cât și */efectele/* - „eficiența termică și fonică crescută”, utilizării LEMNULUI, în *domeniul construcțiilor*, sunt reprezentate prin aspecte concrete, extrem de diverse, în cazul *contextului nespecializat*:

„Numărul caselor construite pe structură de LEMN a crescut în ultimii doi ani cu aproape 50 de procente, semn că românii a început să le placă să trăiască ecologic [...]. În esență, construcțiile realizate din LEMN prezintă o multitudine de avantaje, care încep de la

costurile reduse și perioada scurtă de execuție și se continuă cu eficiența termică și fonică crescută” (Casa Mea, Nr.3/2015).

Rolul contextelor în cazul acestui termen este de-a reliefa interesul ridicat pentru metodele de construcție în LEMN, care se mulează atât pe stilul arhitectural rustic, cât și pe cel modern.

Conform */gradului de prelucrare/*, definițiile lexicografice din DEX'98 și DEXI, clasează termenul CĂRĂMIDĂ în categoria „materialelor de construcție artificiale”. Sunt menționate */forma/* - „piesă prismatică” și */compoziția/* - „obținut dintr-un amestec de argilă, nisip și apă sau din alte materiale (beton, zgură de furnal etc.)”. De asemenea, dicționarele generale redau */modalitatea de obținere/* a acestui material – „uscă la soare sau ars în cuptor”.

Termenul CĂRĂMIDĂ are hiponime următoarele sintagme: CĂRĂMIDĂ REFRACTARĂ și CĂRĂMIDĂ APARENTĂ.

Definiția terminologică din **Lexiconul de construcții și arhitectură** confirmă componentele semantice din dicționarele generale: „material de zidărie, de obicei de formă paralelipipedică, obținut dintr-o masă ceramică, dintr-un amestec de nisip și calcar sau din alte amestecuri similare”. Termenul CĂRĂMIDĂ intră în alcătuirea mai multor sintagme hiponimice, cu un caracter fix, care exprimă cu precizie sensuri denotative specializate: CĂRĂMIDĂ CERAMICĂ, CĂRĂMIDĂ PLINĂ PRESATĂ, CĂRĂMIDĂ GĂURITĂ, CĂRĂMIDĂ POROASĂ, CĂRĂMIDĂ BITUMATĂ, CĂRĂMIDĂ DE STICLĂ, CĂRĂMIDĂ DE DIATOMIT pentru care se precizează sintagma sinonimă CĂRĂMIDĂ DE DIALIT.

În **Dicționarul de artă**, termenul CĂRĂMIDĂ este angrenat într-o relație hiponimică extrem de clară și riguroasă: „tipurile de CĂRĂMIDĂ PROFILATE, ca și compozițiile din CĂRĂMIDĂ APARENTĂ, joacă un rol important în *decorația arhitecturală*. Tot cu rol decorativ se folosește CĂRĂMIDĂ SMĂLȚUITĂ [...]”.

Primul *context specializat* menționează */efectele decorative policrome/* - componente conceptual-semantice prezente în **D.Art.**:

„CĂRĂMIZILE menite a fi lăsate aparente erau fabricate cu mare grijă și foarte bine presate în forme: de cele mai multe ori ele erau smălțuite și divers colorate” (Cragoe 2008: 53).

Un alt context evidențiază */caracterul funcțional/* al CĂRĂMIZII, prin asocierea cu un alt material de construcție, PIATRA:

„Element al arhitecturii din pământ ars, CĂRĂMIDĂ a fost materialul artificial cel mai des folosit în Antichitate, oferind la costuri reduse, același rezultat ca și PIATRA, la care se pot adăuga versatilitatea și viteza de utilizare” (Bussagli 2005: 82).

Sintagma CĂRĂMIDĂ DE STICLĂ prezintă în *contextul nespecializat*, implică o concepție extrem de îndrăzneță în tehnicile și tendințele de design din **arhitectura japoneză** contemporană, fiind menționate o serie de beneficii precum „maximizarea iluminatului natural”, „spațiul plin de seninătate”:

„Studioul de arhitectură Hiroshi Nakamura&Nap a conceput și realizat o casă din CĂRĂMIZI DE STICLĂ, numită Optical Glass House, destinată să schimbe locuitorilor ei percepția spațiului de locuit. Practic, viziunea celor care stau în această casă este una de basm, creată de reflecțiile ascunse în CĂRĂMIZILE DE STICLĂ” (<http://totb.ro/casa-optică-din-hiroshima-6-000-de-cărămizi-din-sticlă/>).

Funcția de hiperonim al termenului CĂRĂMIDĂ, este dovedită prin definițiile și contextele în care se regăsesc *sintagmele hiponimice*, precum CĂRĂMIDĂ DE STICLĂ,

CĂRĂMIDĂ CERAMICĂ, CĂRĂMIDĂ SMĂLȚUITĂ, cu circulație frecventă dincolo de comunicarea specializată.

Definiția lexicografică a termenului BETON din DEX, are o clasare care plasează termenul în *domeniul construcțiilor*: „amestec de pietriș, nisip, ciment (sau asfalt, var hidraulic etc.) și apă, care se transformă prin uscare într-o masă foarte rezistentă, și se folosește în *construcții*.”. Spre deosebire de DEX, în DEXI, BETON este marcat diastratic (**constr.**). Nu există un decalaj de informații, fiind prezentate în DEXI, ca și în cazul celui alt dicționar general, aceleași */proprietăți fizico-chimice/* ale termenului și sintagme hiponimice:

BETON ARMAT – „beton, turnat peste o armătură de vergele metalice, destinată să preia eforturile de întindere”;

BETON VIBRAT - „beton de ciment a cărui compactitate este sporită, după turnarea în cofraje, prin imprimarea unor oscilații rapide, cu ajutorul unor aparate speciale”.

Ambele *dicționare generale*, pe lângă sensul general, din *domeniul construcțiilor*, înregistrează un al II-lea sens, marcat diastratic (**sport**): „sistem de apărare folosit în unele jocuri sportive (mai ales în fotbal), constând în utilizarea supranumerică a jucătorilor în linia defensivă”. În cazul acestui sens, DEXI face precizarea că termenul BETON, este utilizat adjectival.

Informațiile incluse în DEX și DEXI, sunt asemănătoare în ceea ce privește BETONUL, unitatea terminologică analizată.

Lexiconul de construcții și arhitectură plasează BETONUL în categoria *materialelor de construcție artificiale*: „material de construcție cu structura unui conglomerat artificial”, fiind prezentată */compoziția chimică/*: „agregate (naturale, artificiale), liantul (anorganic, organic), adaosuri (adaosuri minerale, fibre naturale și artificiale), aditivii (pentru modificarea proprietăților betonului proaspăt sau/și întărit) și apă”. Cantitatea informațională a *definiției terminologice* este completată cu elemente semantice despre */proprietățile fizico-mecanice/* ale BETONULUI: „rezistența la compresiune”, „durabilitatea în timp”, „flexibilitatea în utilizare”, „siguranța în exploatare”.

Unitatea sintagmatică BETON ARMAT, prezintă marca diastratică (**arh.**), conținutul definiției referindu-se la */scopul arhitectural/*: „material caracteristic al arhitecturii sec. XX, care permite realizarea oricărui fel de construcții, rezistente și durabile”.

Dacă în (**L.Cs.Ar.h.**), sintagma BETON ARMAT este definită prin hiperonimul „material”, **Dicționarul de artă (D.Art.)** se referă la tehnologia inovatoare - „tehnică modernă de construcție”, fiind precizate */modalitatea de obținere/* - „constând în turnarea betoanelor în cofraje al căror nucleu este alcătuit din bare metalice” și */proprietățile fizice/* - „rezistența” și „elasticitatea”.

Primul *context specializat* menționează drept */cauză/* a apariției acestei tehnologii „creșterea rezistenței la tracțiune”- componentă prezentă și în *dicționarele de specialitate* - ce are drept consecințe sau */efecte/* „costul scăzut” și „ductilitatea”:

„Între 1852-1892 au fost propuse soluții dintre cele mai variate. Înainte de turnare, în cofraj era introdusă o armătură de oțel. A luat naștere astfel BETONUL ARMAT, tehnica actuală de fabricare fiind, în esență, aceeași” (Busssagli 2005: 84).

Studiul *textelor jurnalistice*, este interesant din punct de vedere al „deschiderii”, pe care acest termen îl manifestă dincolo de comunicarea specializată. Astfel, este înregistrată metafora din argoul fotbaliștilor, BETON, având un sens, care se referă la „apărare” – „impenetrabil, de nedepășit”: „Au o apărare BETON, [...] elenii au strâns 25 de puncte și s-au remarcat prin numărul mic de goluri înscrise, dar și primite” (Ziarul Ring, 2015/22 octombrie).

Această figură semantică transpune elementele realităţii imediate în imagini plastice şi sugestive.

Textele jurnalistice dezvoltă relaţiile polivalente care se dezvoltă în jurul termenului BETON, care este utilizat prin intermediul metaforei şi în afara contextului ştiinţific.

Termenul FIER apare definit în DEX'98, la primul sens, prin hiperonimul „element chimic”, fiind încadrat în categoria „metalelor grele”. Definiţia este în mare parte accesibilă şi furnizează explicit informaţii despre */culoarea/* corespunzătoare - „cenuşie”, */proprietăţile fizico-chimice/* - „maleabilitate”, „ductilitate” şi */destinaţia/* - „aliat cu carbonul sau cu alte elemente, se foloseşte pe scară largă în industrie”.

În DEXI, apare marca diastratică (**chim.**), informaţia semantică este mai dezvoltată, riguroasă, în raport cu DEX'98. Un argument îl reprezintă şi diferenţa numărului de sensuri înregistrate. În DEX, termenul FIER are trei sensuri şi în DEXI, înregistrează nu mai puţin de nouă sensuri. Relaţia hiponimică indică în partea iniţială a definiţiei pentru FIER, două unităţi de rang superior: „element chimic” şi „metal greu”, prezente şi în DEX. */Culoarea/* primeşte noi valenţe în DEXI: „cenuşie, cu luciu albăstrui”. */Proprietăţile fizico-chimice/* sunt redată prin următoarele informaţii: „maleabil, ductil, bun conducător de căldură şi electricitate, cu proprietăţi feromagnetice”. */Destinaţia/* indicată este aceeaşi ca şi în celălalt dicţionar general consultat: „aliat cu carbonul sau cu alte elemente, se foloseşte pe scară largă în industrie”.

Sintagmele specifice sunt definite în termeni tehnici:

FIER NATIV – „fier aproape pur, care se găseşte uneori în natură”;

FIER FORJAT – „fier prelucrat prin forjare, din care se fac obiecte ornamentale”;

FIER ALB – „tablă”.

Definiţia preştiinţifică, prezentă în cele două dicţionare generale, reprezintă o informaţie parţial accesibilă vorbitorului obişnuit, fără relevanţă pentru *domeniul construcţiilor*, respectiv al *arhitecturii*.

Lexiconul de construcţii şi arhitectură, într-un articol amplu, marcat diastratic (**arh.**), face referire la istoricul întrebuintării FIERULUI, în domeniul **arhitecturii**: „dacă în arhitectura gotică nu se poate remarca o amplificare a rolului structural al FIERULUI, în schimb Renaşterea, prin utilizarea frecventă a arcelor şi bolţilor rezemate direct pe coloane, apelează la tiranţi, unde FIERUL înlocuieşte piesele de lemn”.

Definiţia terminologică identifică prezenţa */aliajelor/* FIERULUI: „fonta” şi „oţelul”, care au ca */scop/* - „aparitia structurilor metalice în sec. XIX” şi ca */zonă de aplicabilitate/* - „fabrici, magazine, gări de cale ferată, hale alimentare, pavilioane de expoziţii”. Caracteristica de */proces tehnologic/* transpare prin intermediul relaţiei de hiponimie, dintre hiperonimul - „tehnologia construcţiei” şi cohiponimele sale: „montarea unor piese produse de industrie” şi „construcţie metalică”.

Sunt menţionate *sintagmele specializate*: FIER BETON pentru care este oferită sintagma sinonimă OŢEL BETON şi FIER FORJAT, marcată diastratic (**arh.**), cu următoarea definiţie: „barele, benzile sau tabla de oţel prelucrate artistic, prin forjare şi ciocănire şi care, asamblate prin sudură, sunt folosite la confecţionarea unor obiecte *decorative ornamentale* pentru construcţii [...]”.

Dicţionarul de artă menţionează pentru FIER, un sens specializat pentru **gravură**, pentru a desemna „materialul folosit, începând din sec.16, ca suport pentru tehnica acvaforte”. Se constată astfel, polisemia termenului, ceea ce constituie un argument împotriva univocităţii şi monoreferenţialităţii lexicului specializat.

Este definită sintagma specifică FIER BETON prin hiperonimul „material de construcție modern”, fiind evidențiat */procesul tehnologic/*: „barele de fier trase în diametre diferite, care intră în structura cofrajelor de beton constituind armătura lor”.

Definițiile terminologice prezintă o descriere detaliată a termenului FIER, cu aspecte diferite de tehnicitate.

În cazul termenului FIER, *contextele specializate* confirmă:

-/zona de aplicabilitate/ - „La început, FIERUL a servit la realizarea structurilor de servicii (poduri, gări și galerii de metrou)” (Bussagli 2005: 85);

-/scopul/: „Noul sistem constructiv permite reducerea structurii purtătoare la dimensiuni minime, realizarea de construcții înalte, cu un număr mare de etaje, [...] de clădiri supraînălțate pe piloți din FIER, (parter liber), cu acoperișuri orizontale (terase, uneori plantate sau amenajate cu piscine)” (Lăzărescu 1973: 211);

-/detaliile decorative/: „Arhitecții au experimentat, de asemenea, posibilitățile decorative ale detaliilor de FIER FORJAT, mai ales pentru acoperișuri și interioare”; „Galeriile comerciale Vittorio Emanuele din Milano, construite între 1865-1877, exploatează cu succes posibilitățile decorative și structurale ale FIERULUI [...]” (Cragoe 2010: 58-59).

În *textele jurnalistice*, este prezentă sintagma metaforică, CORTINA DE FIER, folosită pentru a desemna linia de demarcație în Europa, între Europa Occidentală și Europa Răsăriteană: „Moscova a acuzat SUA că vor să reia politicile CORTINEI DE FIER, în contextul situației din Ucraina” (Cotidianul 2014/29 aprilie).

Un alt *text de specializare inferioară* menționează */zona de aplicabilitate/* - „obiect miniatural, scări sau marchize”, */rolul decorativ/* - „eleganță” și */proprietățile fizice/* - „material dur și rezistent”, „maleabil”, ale FIERULUI FORJAT:

„Fie că este vorba despre un obiect miniatural, fie de scări sau marchize, FIERUL FORJAT face față cu multă eleganță provocării pe care designul și arhitectura o lansează unui material dur și rezistent în fața trecerii timpului, dar în același timp maleabil, prinzând forme grațioase și linii curbe ce taie respirația privitorului” (<http://www.casamea.ro/interior/design-interior/living/farmecul-fierului-forjat-513>)

Analiza comparativă a surselor cercetate conduc către următoarele concluzii:

-unitățile terminologice care desemnează *materiale de construcție* prezintă un grad relativ de închidere la nivelul limbajelor științifice (specializate);

-pentru clasarea *materialelor de construcție* sunt folosite elemente variate, cum ar fi: „rocă solidă, dură și casantă” (PIATRA), „material de natură organică și vegetală” (LEMN), „element al arhitecturii”, (CĂRĂMIDA), „conglomerat artificial” (BETON), „element chimic metalic” (FIER).

-componenta semantică */grad de prelucrare/* identificată în *dicționarele generale*, confirmă aspectele conceptual-semantice din *dicționarele de specialitate* și *contextele specializate*:

PIATRA-apare ca un „material natural (brut)”, dar poate printr-un procedeu de prelucrare, să fie transformată într-un „material artificial”;

LEMNUL-este un „material natural”, având „structura anatomică specifică fiecărei specii de arbore”;

CĂRĂMIDA-este „uscată la soare sau arsă”;

BETON-procedeul de prelucrare la care este supus în momentul utilizării, se identifică în toate sursele cercetate - „se toarnă în cofraje, tipare sau săpături”;

FIER-poate să fie „prelucrat prin forjare, din care se fac obiecte ornamentale”, procedeu care face referire la posibilitățile decorative ale acestui material;

-/*compoziția chimică*/ reprezintă o componentă semantică, care ar trebui evitată în *dicționarele generale*, fiind greu accesibilă de un nespecialist; cu toate acestea, sunt incluse tranșe lexicografice care desemnează elementele chimice, pentru următorii termeni:

CĂRĂMIDA-„amestec de argilă, nisip și apă sau din alte materiale (beton, zgură de furnal, etc.) ”

BETON-„, amestec de pietriș, nisip, ciment (sau asfalt, var hidraulic etc.) și apă”;

FIER-„element chimic natural, care se găsește sub formă impură de minereuri”;

-alte componente semantice privind */proprietățile fizico-chimice/*, oferă informații de identificare ale materialelor de construcție, fiind relevante pentru nespecialiști dacă sunt accesibile:

PIATRA se caracterizează prin „duritate, densitate, rezistență la compresiune, absorbția de apă, porozitatea”;

LEMNUL are ca proprietăți caracteristice-„duritatea, densitatea, conductivitatea termică, dilatarea termică”;

CĂRĂMIDA se identifică prin „rezistență, izolație fonică, umiditate, culoare”;

BETONUL este definit prin „rezistență la întindere, durabilitate, permeabilitate, elasticitate”;

FIERUL apare cu următoarele proprietăți - „ductilitate, maleabilitate, bun conducător de căldură și electricitate, proprietăți feromagnetice, elasticitate, rezistență la tracțiune”.

-la nivelul *dicționarelor generale*, se observă îmbinarea dintre rigoarea științifică cu indicații accesibile privind */modalitățile de utilizare/*, */destinația/* materialelor de construcție:

PIATRA-„construcția fundației unei clădiri”; „colțul fundației”;

LEMN-„construcții de case, poduri”; „mobilă, parchet”; „diferite elemente de design interior”;

CĂRĂMIDA-„zidărie”;

BETON-„pardoseli, borduri, blocuri de zidărie, plăci de placare”;

FIER-„în industrie, pentru realizarea de diverse piese și structuri”.

-se remarcă o anumită tendință de migrare a termenilor spre limba comună, ceea ce semnifică interesul general față de realitatea extralingvistică pe care aceste unități o manifestă (ex. LIMBĂ DE LEMN, APĂRARE BETON, CORTINĂ DE FIER);

-unii termeni apar și în alte limbaje specializate (**tehnică, pictură, grafică, gravură**), cu sens denotativ:

PIATRA-„poate constitui unul din suporturile rigide ale **picturii**”; „în **grafică**, constituie suportul pe care se imprimă litografia” (D.Art.);

FIERUL-„în **gravură**, material folosit, începând din sec. 16, ca suport pentru tehnica acvaforte” (D.Art.);

-relația semantică de *sinonimie* este prezentă atât în *limbajul comun* sau popular (PIATRA DE VAR/CARBONAT DE CALCIU), cât și în *contextele specializate* PIATRA PONCE/SPUMĂ DE MARE; CĂRĂMIDA DE DIATOMIT/CĂRĂMIDA DE DIALIT; FIER BETON/OȚEL BETON); prezența sinonimiei în limbajul comun dovedește o oarecare deschidere, pentru anumiți termeni;

-anumite componente ale definiției, cum ar fi cele privind descrierea materialului de construcție, pot fi semnificative pentru nespecialiști dacă sunt accesibile și pot să ofere date de identificare a termenului (ex. PIATRA-„orice rocă solidă, dură și casantă răspândită la suprafață sau în interiorul pământului”);

-definirea termenilor în exclusivitate prin elemente aparținând lexicului specializat, constituie un obstacol în decodarea acestora (ex. LEMN - „țesut conducător al unor plante superioare, alcătuit din trahee, parenchim și fibre cu lignină”);

-*contextele specializate* de difuzare a cunoștințelor adoptă diverse maniere de prezentare a terminologiei specifice (tabele, structuri ierarhice), apelând și la alte metode decât cele lingvistice;

-în ceea ce privește caracterizarea sensului termenilor care desemnează *materiale de construcție*, confruntarea dintre *dicționarele generale* (DEX, DEXI) și *dicționarele specializate* (L.Cs.Arh. și D.Art.), a demonstrat că unitățile terminologice sunt definite științific, ceea ce ar susține îndeplinirea criteriilor de univocitate, monoreferențialitate și non-ambiguitate.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Bussagli, Marco, 2005 - *Să înțelegem arhitectura*, București, Enciclopedia Rao.
Bidu-Vrânceanu, Angela, coord. 2000 – *Lexic comun, lexic specializat*, București, Editura Universității din București.
Bidu-Vrânceanu, Angela, 2001 – *Lexic științific interdisciplinar*, București, Editura Universității din București.
Bidu-Vrânceanu, Angela, 2007- *Lexic specializat în mișcare. De la dicționare la texte*, București, Editura Universității din București.
Cragoe Davidson, Carol, 2010 – *Ghid de arhitectură*, București, Editura Litera.
Ionescu, Grigore, 1982 - *Arhitectura pe teritoriul României de-a lungul veacurilor*, București, Editura Academiei.
Lăzărescu, Cezar, 1973 - *Arhitectura contemporană din România*, București, Editura Meridiane.

DICȚIONARE

- DEX – *Dicționar explicativ al limbii române*, ediția a 2-a, coord. Ion Coteanu și Lucreția Mareș, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.
DEXI – *Dicționarul explicativ ilustrat al limbii române*, coord. Eugenia Dima, Editura Arc & Gunivas, Italia, 2007.
Dicționar de artă, coord. Mircea Popescu, Editura Meridiane, București, 1995.
Lexicon de construcții și arhitectură, coord. Bălan, Ștefan; Mihăilescu Șt. Nicolae, Editura Crișana, 1985.

IZVOARE

- www.casamea.ro
www.cotidianul.ro/
www.ziarulring.ro

THE ROMANIAN MARITIME VOCABULARY . AN INTERDISCIPLINARY APPROACH

Corina Sandiuc

Assist., PhD, "Mircea cel Bătrân" Naval Academy of Constanța

Abstract: The main purpose of this paper is to analyse the Romanian maritime vocabulary from the point of view of terminological polysemy, a controversial phenomenon closely linked to the phenomenon of term migration, to the common lexicon or other specialized languages. A rigorous semantic analysis allowed us to identify several types of maritime terms: terms belonging exclusively to the maritime field, which are not to be found in the conceptual structure of any other field; terms originating in the maritime field but also migrating to other areas, especially to the common lexicon; maritime terms originating in the common lexicon; and interdisciplinary terms or terms that are found in the conceptual structure of several fields, among which the maritime one. In this article, we examine the semantic behavior of the Romanian maritime vocabulary from an interdisciplinary perspective, focusing mainly on the semantic dynamics concerning the maritime terms in relationship with other specialized languages.

Keywords: specialized language, maritime term, semantic dynamics, interdisciplinarity;

Perioada modernă aduce cu sine mari schimbări în felul în care este perceput conceptul și crearea de noi concepte. Acest proces este privit în evoluția sa. Conceptele nu sunt statice. Numeroase științe împrumută concepte de la alte științe, reprezentând *placa turnantă* a unei adevărate circulații lingvistice a termenilor. Acest fenomen poate fi pus pe seama interdisciplinarității, a specializării și accelerării procesului de vulgarizare științifică.¹

E. Coșeriu formulează ideea caracterului itinerant al semnelor:

„...între diferitele comunități constituite în cadrul aceluiași sistem lingvistic există numeroase interferențe cu treceri de semne de la o comunitate la alta. Din motive „stilistice” sau din simple motive materiale, un individ poate întrebuința, într-una din comunitățile careia îi aparține, anumite semne proprii altora, iar aceste semne se pot răspândi în mediul nou în care se folosesc.”²

Există, așadar, în interiorul aceluiași sistem lingvistic un fenomen de du-te-vino constant între limba comună și limbajele specializate și între un limbaj specializat și un altul. Fondul principal al vocabularului este elementul comun tuturor vorbitorilor, însă aceștia, grupați după criterii socioprofesionale, utilizează anumite terminologii care, în proporții diferite, aparțin și ele fondului comun (ex. *bezmetic, s-a dat pe brazdă* etc.)

În acest fel, sferele vocabularului fiecărei categorii profesionale de vorbitori se întretaie, suprapunându-se parțial, situație care asigură realizarea procesului de comunicare. Astfel, limbajul marinăresc conține și termeni care aparțin în primul rând altor domenii ale

¹ Cf. P. Dury, 1999., pp. 17-18.

² E. Coșeriu, 1995, p. 57.

cunoaşterii – ştiinţe conexe marinăriei, cum ar fi: geografia, matematica, comerţul, mecanica etc.

Adepţii abordării externe consideră că terminologia ar trebui să fie studiată atât din perspectivă sincronică cât şi diacronică, deoarece conceptele şi termenii evoluează în timp, la fel cum îşi schimbă sensul în funcţie de context.³ Domeniile sunt şi ele permeabile la influenţe extralingvistice, ele pot interfera cu alte domenii, asigurând astfel migrarea termenilor. În acest sens, s-a făcut o clasificare a domeniilor ştiinţifice, care au fost împărţite în ştiinţe tari sau realiste care oferă cu împrumut termeni (cum ar fi matematica, fizica, chimia etc.) şi ştiinţe slabe sau umaniste, care împrumută termeni.

Cu cât un domeniu ştiinţific este mai avansat şi mai actual, cu atât mai avansată şi mai actuală este terminologia lui profesională. Actualitatea unor domenii se face remarcată şi prin creşterea interesului pentru astfel de domenii, interes manifestat chiar şi de non-specialişti. Termenii, care au suferit schimbări la nivel semantic, pot astfel migra fie spre limba comună printr-un proces numit vulgarizare, determinologizare, banalizare sau deschiderea codurilor, fie, după cum am menţionat deja, spre alte domenii confirmând caracterul interdisciplinar al terminologiilor. Se vorbeşte în acest sens, despre laicizarea progresivă a cunoaşterii, ceea ce permite definiţii alternative ale termenilor (împreună cu alte distincţii conceptuale), tocmai din această perspectivă interdisciplinară.⁴

Studiile recente pun în evidenţă faptul că polisemia, atât de controversată şi de sancţionată de practica lexicografică, îşi pune amprenta şi asupra limbajelor de specialitate. M.-M. Rizea discută despre polisemie ca urmare a migrării terminologice, fenomen inedit ce are loc la nivelul limbajelor specializate, având la bază transferul de termeni între domenii de specialitate sau între un domeniu specific şi limba comună.⁵ Autoarea numeşte acest tip de polisemie: *polisemie extradomenială*.⁶

F. Riggs distinge între disciplinele delfice şi cele criptice. Primele utilizează termeni existenţi cu sensuri noi, iar cele din urmă creează termeni noi.⁷ În cazul migrării termenilor între domenii diferite, transferul/împrumutul are la bază 1) o analogie conceptuală sau 2) un împrumut metodologic datorat fuziunii interdomeniale. În cazul 1) avem de-a face cu o creaţie de tip polisemic. În cazul 2) împrumutul sau transferul are loc:

„...când în cercetarea ştiinţifică actuală, [...] discipline diverse intervin în investigarea aceluiaşi obiect de cercetare sau oameni de ştiinţă, cu dublă sau multiplă specializare au o mobilitate particulară între domenii, soldată, între altele, cu împrumuturi metodologice.”⁸

În acest caz, o unitate determinologizată poate fi a) uneori reintrodusă în domeniul de origine, astfel sensul original este extins (polisemie intradomenială) sau b) se apelează la o unitate determinologizată care îşi are originea în alt domeniu (polisemie interdomenială).

Migrarea între domenii de specialitate şi limba comună are un caracter mai actual, marcat de „vulgarizarea cunoaşterii”, adică de interesul din ce în ce mai pronunţat al nespecialiştilor pentru informaţiile specializate. Acest fenomen dă naştere polisemiei

³ Vezi şi P. Dury, *op. cit.* p. 16.

⁴ Vezi A. Bidu-Vrăncianu, 2000.

⁵ Vezi M.-M. Rizea, 2009, p. 98.

⁶ Cunoscută, de asemenea, şi sub numele de *polisemie externă* (A. Bidu-Vrăncianu, 2007, p. 112), *dinamică semantică* (A. Bidu-Vrăncianu, 2003, pp. 291-298)/ (A. Stoichiţoiu-Ichim, 2006, pp. 11-17), *neologie semantică* (M. F. Mortureux, 1997, pp. 117-120), *schimbare de sens sau tropi* (V. Nyckees, 1998, pp. 105-133; A. Lehmann, F. Martin-Berthet, 1998, pp. 78-90), *evoluţia sensului* (A. Nicklas-Salminen, 2003, pp. 159-165).

⁷ F. Riggs, 1988, *apud* M.-M. Rizea, *op. cit.*, p. 41.

⁸ A. Toma, 2006, p. 393.

extradomeniale. Pentru a se rezolva problemele legate de ambiguitatea ce ar putea rezulta în urma unui astfel de fenomen, se propune distincția *termen-lexem - termen-concept*. Termenul-lexem are o predispoziție spre variații conceptual-semantice și contextuale și este, prin urmare, marcat de polisemie, în timp ce termenul-concept⁹ este bine ancorat într-un domeniu, și nemarcat de polisemie.

Polisemia extradomenială declanșează mai multe modificări semantice; se poate manifesta printr-o simplă „diluție” a sensului specializat sau prin adăugarea de conotații. Gradul cel mai înalt de îndepărtare de sensul original („nucleul dur”) este atins în momentul apariției modificărilor semantice de tip metaforă sau metonimie, culminând cu asimilarea termenilor în limba comună. Nu se poate vorbi, însă, de determinologizare totală, deoarece, după cum observa A. Bidu-Vrâncănu, deoarece „nucleul dur” al termenilor este păstrat întotdeauna.¹⁰

În funcție de gradul lor de specializare sau de științificitate, putem spune că există mai multe tipuri de terminologii, și anume: terminologii științifice, terminologii tehnice și terminologii ale meseriilor. Cele trei tipologii terminologice nu se disting net unele de celelalte, cuvintele trecând dintr-o categorie în alta, pe măsură ce domeniul căruia îi aparțin se dezvoltă și se diversifică. Ceea ce face ca terminologia maritimă să fie deosebită este tocmai faptul că aceasta pare să aibă ceva în comun cu toate tipurile de terminologii mai sus menționate. Prin urmare, dacă ar fi să încadrăm terminologia maritimă într-una din cele trei grupe, remarcăm faptul că aceasta cuprinde o parte teoretică, ce poate fi asociată vocabularului științific, și o parte aplicată, care, în funcție de gradul de dezvoltare a tehnicii și a tehnologiilor folosite, poate fi încadrată vocabularului tehnic sau celui al meseriilor.

Terminologia marinărească conține termeni științifici, tehnici și din meserii. În plus, asemeni oricărei terminologii, terminologia maritimă cuprinde:

- Termeni generali sau comuni (cunoscuți de cei care lucrează în domeniu și de majoritatea vorbitorilor);
- Termeni specifici (reprezentativi pentru domeniul în cauză, dar care se regăsesc și în unele domenii conexe);
- Termeni specializați (aparțin limbajului ultraspecializat, utilizarea lor limitându-se doar la un număr restrâns de specialiști).¹¹

Dezvoltată pe baza unor ocupații și activități convergente, cum ar fi: pescuitul, transportul, comerțul, construcția mijloacelor de plutire etc., terminologia marinărească poate fi încadrată, în opinia noastră, între terminologiile tehnico-științifice, ca subvariantă a stilului științific.

Într-adevăr, terminologia marinărească este un domeniu vast, care include domenii conexe, precum: geografia marină, astronomia, meteorologia, matematica, fizica, pescuitul, comerțul, transporturile, telecomunicațiile, exploatarea portuară, construcția navelor etc. Evoluția tehnologică din secolul al XX-lea a dus la asimilarea, în cadrul terminologiei maritime, a altor domenii științifice și tehnice, cum ar fi: electromecanica, electronica, informatica etc. Noi mecanisme și instrumente de mare precizie apar la bordul navelor comerciale și militare, modificând considerabil aspectul terminologiei marinărești românești, care devine, fără să-și piardă, totuși, specificul, o compilație de terminologii diverse.

⁹ Denumire utilizată, inițial, de A. Toma, *op. cit.*, pp. 332-334, cu referire la termenul *wüsterian*.

¹⁰ A. Bidu-Vrâncănu, 2007, p. 39.

¹¹ Vezi M. Ploae-Hanganu, 1992, p. 482.

De aceea, când spunem „terminologie marinărească” ne referim, în principal, la termenii referitori la nave şi la navigaţia maritimă, dar şi la cei care depăşesc aceste graniţe domeniale, deoarece trebuie să acceptăm faptul că există zone de interferenţă între terminologia marinărească şi alte terminologii, aceasta funcţionând ca un sistem semiotic complex şi semi-autonom, bazat pe elemente derivate din stilul ştiinţific al limbii literare.

Migrarea unor termeni între domenii de specialitate diferite constituie un alt tip de îmbogăţire şi de diversificare semantică. La nivelul limbajului marinăresc, acest fenomen este explicabil prin evoluţia din domeniul ştiinţelor tehnice şi ingineresti, şi implicit din domeniul navigaţiei, prin intercorelarea disciplinelor de astronomie, matematica, fizică, electronică, telecomunicaţii etc.¹²

Se produce astfel o transgresare între domenii pe care Alice Toma o descrie astfel:

*„În cercetarea lingvistică actuală, de multe ori, discipline diverse intervin în investigarea aceluiaşi obiect de cercetare sau oameni de ştiinţă, cu dublă sau multiplă specializare au o mobilitate particulară între domenii [...] Interfaţa lingvistică a acestei relităţi ştiinţifice este migrarea termenilor ştiinţifici de la un domeniu la altul.”*¹³

Numeroşi cercetători¹⁴ constată faptul că vocabularele ştiinţifice şi tehnice corespund rar idealului terminologic de monoreferenţialitate, de univocitate şi de non-ambiguitate (absenţă a conotaţiilor) a termenilor.¹⁵

Termeni din tot mai multe domenii pătrund în limbajul marinăresc, o dată cu progresul tehnic şi tehnologic.¹⁶ În primul rând, mulţi termeni marinăreşti se intersectează cu cei din domeniul militar, fapt justificat şi de specificul militar al unor nave. Enumerăm, în continuare, câţiva astfel de termeni, menţionând doar sensul lor militar şi pe cel cu specific marinăresc.

arma < fr. *armer*, it. *armare*, lat. *armare*

(mil.) A pune mecanismul unei arme (de foc) în poziţia imediat precedentă descărcării ei.

(mar) A lansa în serviciu o navă cu întreg utilajul necesar. (DEX 98)

dezarma (< fr. *désarmer*)

(mil.) a lua armele cuiva, a-l sili să predea armele

(mar) a debarca echipajul unei nave, proviziile, combustibilul etc. (MDN)

armament < fr. *armement*, cf. lat. *armamentum*

(mil.) totalitatea mijloacelor tehnice de luptă ale unei unităţi militare, ale unei ţări etc.

(mar) echipajul, proviziile şi combustibilul necesar pe o navă. (DN)

¹² Referitor la acest subiect, A. Bidu-Vrănceanu semnalează un fenomen inedit, şi anume „mixarea sau interferenţa limbajelor ştiinţifice în extinderea spre limba comună.” În acest sens, autoarea oferă exemplul termenilor medicali care apar în limbajului politic şi în cel economic. (A. Bidu-Vrănceanu, 1995, pp. 43-44)

¹³ A. Toma, 2005, p. 393.

¹⁴ Vezi Cl. Bédard, 1988, pp. 87-88.

¹⁵ După ce compară caracteristicile a trei terminologii (medicală, filosofică şi arte plastice), Angela Bidu-Vrănceanu şi colaboratorii săi ajung la concluzia că numai terminologia medicală corespunde idealului terminologic de monosemie şi de univocitate, terminologia filosofică şi cea a artelor plastice „fiind eterogene din acest punct de vedere, pentru că alături de termeni univoci există numeroşi termeni ambigui pentru care se apelează la mijloace diferite, capabile să realizeze specializarea sensurilor necesară unei terminologii”. (A. Bidu-Vrănceanu et al., 1997, p.19).

¹⁶ Migrarea termenilor marinăreşti spre alte terminologii este mai puţin marcată în corpusul analizat. Exemplul cel mai actual este verbul *a naviga*, care trece de la domeniul naval la cel informatic, unde este transferat cu sensul „a trece de la o informaţie la alta într-un document hipertext sau hipermedia”(DEX '98).

detaşament (< fr. *détachement*)

(mil.) grup de militari, de luptători înarmaţi căruia i se încredinţează o anumită misiune.

(mar) grupare temporară formată dintr-un număr variabil de nave. (MDN)

divizion (după fr. *division*, rus. *divizion*)

(mil.) subunitate de artilerie sau de cavalerie cuprinzând mai multe baterii sau escadroane.

(mar) *divizion de nave* = unitate în forţele maritime militare, formată din mai multe nave de acelaşi tip. (DN)

Alte domenii clar marcate în structura limbajului marinăresc sunt: medicina (*naupatie* „rău de mare”, *nerv*, *valvulă*), economia (*conosament*, *cotă*, *navlu*), fizica (*aceleraţie*, *cronograf*, *forţă*, *deflector*, *izobar*, *Kelvin*); astronomia (*afeliu*, *astrograf*, *colatitudine*, *efemeridă*, *nadir*, *ocultaţie*, *retardaţie*, *sizigie*) geografia (*bazin*, *golf*, *guyot* „relief submarin”, *hidrograd*, *izobată*, *recif*), matematica sau geometria (*unghi*, *arc*, *diametru*) etc.

În cazul câtorva termeni ce aparţin limbajului marinăresc se constată întâlnirea sensurilor din mai multe domenii:

amorsă (domeniul militar, cinematografie, cibernetică), *argument* (logică, matematică, teatru), *planşetă* (desen tehnic, topografie, gastronomie), *poligon* (geometrie, sport), *rapel* (alpinism, medicină, tehnică), *rol* (teatru, drept, economie), *valvulă* (anatomie, botanică, tehnică), *vira* (contabilitate, fotografie), *voltă* (echitaţie, scrimă, muzică, literatură) etc.

Să luăm spre exemplu, termenul *voltă* (< it. *volta*, cf. fr. *volte*). DN înregistrează sub 1) sensul din domeniul echitaţiei, pătruns şi în limba comună, fără precizarea domeniului: 1. Mişcare în formă de cerc (făcută mai ales de un călăreţ cu calul într-un manej). Alături de echitaţie, găsim domeniul sportului, respectiv al scrimei: Mişcare făcută pentru a para o lovitură a adversarului la scrimă. Sensul secundar este sensul marinăresc, nemarcat diastratic: 2. Schimbare de direcţie a unei nave, astfel ca vântul să treacă dintr-un bord în celălalt. Sensurile din muzică şi literatură apar marcate: 3. (Muz.) Diviziune a cântonei.

O modalitate de realizare a împrumutului lexical din alte limbi specializate în limbajul marinăresc se realizează prin adăugarea unor accepţii noi sensurilor iniţiale. De exemplu *amorsă* (domeniul militar), *argument* (matematică) şi *poligon* (domeniul militar) au în comun mult mai multe seme substanţiale cu sensul marinăresc decât *planşetă* (topografie), *rapel* (alpinism), *vira* (contabilitate, fotografie) sau *voltă* (muzică).

Distincţia semantică poate fi atât de profundă încât polisemantismul (cu păstrarea unor verigi semantice între diversele accepţii şi sensuri relaţionate etimologic) devine omonimie (cu sensuri total nerelaţionate semantic şi etimologic).¹⁷ Fenomenul lexical de omonimie se manifestă şi la nivelul termenilor marinăreşti, dintre care cei mai reprezentativi pentru corpusul nostru ni se par: *banc*, *bandă*, *handicap*, *romb*, *secund*, *tanc*, *telefon*, *vedetă*.

Astfel, între *romb*¹ (<ngr. *rhombo*, fr. *rhombe*) „paralelogram cu toate laturile egale şi cu unghiurile opuse egale (DEX'98) şi *romb*² < fr. *rhombe*, germ. *Rhombus* „totalitatea sarterilor de deasupra crucetei (la ambarcaţiilor sportive cu vele)” (MDN); sau *rai*¹ „paradis, eden” (< sl. *Raj*) şi *rai*² (et. nec.) „roată de lemn sau de metal, cu caneluri la margine, prin care poate fi rulată o parâmbă de cânepă sau de oţel” (Sursa: DEX '98) nu există nicio relaţie de sens, neavând în

¹⁷Sau, aşa cum afirmă G. Pană-Dindelegan, „diversificarea semantică nu cunoaşte numai forma polisemantismului, cu păstrarea unor verigi semantice între diversele accepţii, ci şi forma omonimiei, cu ruperea totală a relaţiei semantice sau cu adăugarea unor accepţii care nu au nici o legătură cu cele anterioare”. (G. Pană-Dindelegan, 1997, p. 11).

comun nicio trasătură semantică (niciun sem), la care se adaugă şi originile diferite.

Acelaşi este cazul lui *vedetă*¹ din limbajul comun, care se referă la un artist vestit (mai ales de teatru, cinema) sau, cu sens conotativ, la o persoană care se impune în mod intenţionat într-un domeniu de activitate şi *vedetă*² „navă militară de tonaj mic, care patrulează fluviile sau litoralul” (<fr. *vedette*), precum şi *vedetă*³, termen al poligrafiei referitor la un cuvânt sau un grup de cuvinte din primul rând al unui text, evidenţiate prin caractere grase. (NODEX) Între toţi aceşti semnificaţi nu există nicio relaţie de sens, chiar dacă semnificantul este identic.

Tot astfel, *tanc* (fr. tank, germ. Tank.) prezintă o pluralitate de sensuri nerelaţionate:

1. „maşină de luptă blindată, înzestrată cu tunuri, mitraliere etc.” (DEX '98)”
2. „rezervor din tablă sau din oţel folosit pentru depozitarea sau transportarea lichidelor;
vehicul înzestrat cu un astfel de rezervor”, sens regăsit în *tanc petrolier* „navă folosită la transportul petrolului sau al derivatelor lui”.
3. Vagonet metalic folosit în mine, cu capacitatea de o tonă.
4. (Fot.) Cutie de plastic de construcţie specială, în care se dezvoltă filme fotografice.

În unele cazuri, sensul marinăresc nu se regăseşte în dicţionarele limbii române, după cum este cazul termenului marinăresc *bandă* „înclinare a unei nave în jurul axului longitudinal”, care în dicţionarele generale prezintă doar sensurile omonimice: 1. Ceată, grup de răufăcători şi 2. Fâşie de stofă, hârtie etc.

La fel ca şi în cazul polisemiei, termenii omonimi s-au format deseori prin împrumut. Astfel, prin intermediul limbii franceze s-au format în română serii omonimice, precum:

- lamă* “placă de metal” (< fr. *lame*) şi *lamă* “mamifer” (< fr. *lame*);
- pală* “una dintre aripile elicei” (< fr. *pale*) şi *pală* “paloş” (< tc. *pala*);
- post* “funcţie” (< fr. *poste*) şi *post* “perioadă de interdicţie” (< sl. *postŭ*).¹⁸

Exemplele oferite mai sus sunt dovada faptului că, asemeni oricărei limbi naturale, microsistemul terminologiei marinăreşti româneşti cunoaşte sinonimii şi ambiguităţi. Chiar dacă reprezintă un deziderat în cazul limbajelor de specialitate, corelaţia care se stabileşte în mod convenţional, stabil şi explicit între un termen şi un concept nu este întotdeauna biunivocă, sensul principal sau fundamental al unui termen marinăresc fiind de multe ori completat de sensurile secundare sau derivate ale acestuia. De aceea, putem vorbi despre dinamică semantică şi polisemie şi la nivelul vocabularului marinăresc românesc, chiar dacă numeroşi termeni marinăreşti sunt ultraspecializaţi şi nu permit deviaţii semantice.

BIBLIOGRAPHY:

- BÉDARD, Claude, 1986, *La traduction technique: principes et pratiques*, Montréal: Linguatex.
- BIDU-VRĂNCEANU, Angela, 1995, „Dinamica vocabularului românesc după 1989. Sensuri „deviate” ale termenilor tehnico-ştiinţifici”, în: *Limbă şi literatură*, vol. 1, pp. 38-45.
- BIDU-VRĂNCEANU, Angela, (coord.), 2000b, *Lexic comun, lexic specializat*, Bucureşti: Editura Universităţii.

¹⁸ P. Zugun, 2000, p. 254.

- BIDU-VRĂNCEANU, Angela, 2007, *Lexicul specializat în mişcare. De la dicţionare la texte*, Bucureşti: Editura Universităţii.
- COŞERIU, Eugen, 1995, *Introducere în lingvistică*, Cluj: Editura Echinox.
- DURY, Pascaline, 1999, „Les variations sémantiques en terminologie: étude diachronique et comparative appliquée à l'écologie”, în: *Sémantique des termes spécialisés*, Publications de l'Université de Rouen, pp 17-18.
- MORTUREUX, Marie-Françoise, 1997, *La lexicologie entre langue et discours*, Paris: Éditions SEDES.
- PLOAE-HANGANU, Mariana, 1992, „Terminologia şi limba comună”, în: *Limba Română*, nr. 9, anul XLI, pp. 479-482.
- RIZEA, Monica-Mihaela, 2009, *De la monosemie la polisemie în terminologia ştiinţifică actuală*, (teză de doctorat), Bucureşti.
http://rd.softwin.ro/publications/linguistics/DE_LA_MONOSEMIE_LA_POLISEMIE_IN_TERMINOLOGIA_STIINTIFICA_ACTUALA_.pdf
- STOICHIŢOIU-ICHIM, Adriana, 2006, *Creativitate lexicală în româna actuală*, Bucureşti: Editura Universităţii din Bucureşti.
- TOMA, Alice, 2005, „Interdisciplinaritate si terminologie matematică: termeni migratori”, în: *Actele Conferinţei Catedrei de limba română* (coord. Gabriela Pană Dindelegan), Bucureşti: Editura Universităţii. pp.393-403.
- TOMA, Alice, 2006, *Lingvistică si matematică: terminologie, limbaj, discurs*, Bucureşti: Editura Universităţii.
- ZUGUN, Petru, 2000, *Lexicologia limbii române*, Bucureşti: Tehnopress.

THE SYSTEMS OF POWER: FRENCH STRUCTURALISM ON THE EASTERN FRONT

Adriana Stan

PhD, Romanian Academy / "Babeş-Bolyai" University and "Iuliu Haţieganu" University of Medicine and Pharmacy, Cluj-Napoca

Abstract: The study traces certain aspects regarding the reception of French Structuralism in the ideological environment of post-Stalinist Romania and, in particular, in its doctrinaire press. Hence, it deals with the multidisciplinary implications of French Theory that go beyond the strictly literary-critical matters. The paper debates, on the one hand, the epistemological and ideological aims of French Structuralism and, on the other hand, the specifics of national-communist cultural policies, with the view of reflecting upon this case of distorted theoretical import and its geo-cultural determinants.

Keywords: Structuralism, Marxism, Humanism, Ideology, Occident.

La jumătatea anilor '60, structuralismul francez se afirmă prin mai multe proicete teoretice independente, dar corespondente şi sincrone – propuse de Lévi-Strauss, Barthes, Lacan, Foucault, Althusser -, care beneficiază de o mediatizare şi de un *star-system* intelectual tipice culturii franceze. Ca atare, este subiectul zilei în Europa de Vest, coincidând cu momentul de relaxare post-dejistă traversat de cultura română şi cu deschiderile permise acum spre Occident. În materie de articole în presă şi, apoi, de traduceri, structuralismul francez cunoaşte în România o reflectare mai consistentă decât în URSS – în continuare etanş în polaritatea Războiului Rece -, dar şi decât în Polonia sau Cehoslovacia, ţări cu o nu la fel de accentuată tradiţie francofilă.

Curentul francez e prezentat pe larg, dincolo de ecourile „noii critici”, începând cu 1967. În această epocă, deschiderea faţă de Occident poate completa procesul emancipării de URSS, dar este, în realitate, o manevră de praf în ochi. Căci „îndepărtarea doctrinară” de marxism-leninism, întemeiată pe revitalizarea „ideii naţionale”¹ nu se face în profitul unei liberalizări progresive şi de durată, ci pregăteşte terenul unei alte, dar la fel de rigide, ortodoxii politice, oficializată prin Tezele din 1971. Acest conglomerat ideologic se poate descotorosi de atitudinile dogmatice, dar, în rest, blochează cele mai multe deschideri speculative: în România, spre deosebire de Polonia, Cehoslovacia şi Ungaria (dar la fel ca în Bulgaria şi RDG), nu se înregistrează mişcări de revizionism marxist.

Oricum, înainte să cunoască virajul naţionalist de după 1971, climatul ideologic autohton se află în relativă tatonare. Un bun exemplu de a-i testa limitele l-ar reprezenta, de aceea, receptarea structuralismului francez, căci acesta e cu adevărat un adversar de talie. Departe de a se rezuma la o singură disciplină, structuralismul francez are propensiuni holistice şi ambiţii atotexplicatoare în câmpul ştiinţelor socio-umane. E o cheie de interpretare multidisciplinară şi se plasează, ca atare, la un nivel de problematizare comparabil cu

¹ Mircea Martin, „Cultura română între comunism şi naţionalism”, I, *Revista* 22, 23 sept. 2002.

marxismul: structuralismul are obiective demistificatoare similare, caută sistemele latente care modelează „suprastructurile” și, astfel, promite că va decodifica secretele întregului comportament social.

Pe această bază comună de argumentație, intervin însă importante puncte de litigiu: structuralismul refuză cauzalitatea economică, iar structurile pe care le „deconspiră” iau o formă abstractă, puternic conceptualizată; pentru teoreticienii francezi, presiunea acestor sisteme anihilează rolul conștiinței individuale și, odată cu el, sensul teleologic al istoriei. Între „gândirea primitivă” și gândirea modernă, sau între o epistemă și alta, Lévi-Strauss sau Foucault nu văd o evoluție, ci pur și simplu o diferență de configurație. Raționalitatea occidentală modernă nu e deloc mai privilegiată sau mai avansată, ba chiar, dacă ne gândim la tehnicile ei de supraveghere discutate de Foucault, ori cele de manipulare, relevate de Barthes sau Althusser, ar reprezenta mai degrabă un regres. Desigur că în negarea sensului tradițional progresist al istoriei se decantează și vina pe care Occidentul o resimte acum în plin proces al decolonizării, de care Franța e profund afectată. Fapt e că această viziune statică asupra istoriei implică și minimalizarea rolului pe care l-ar putea juca în ea individul. Structuraliștii francezi duc un război neconcesiv cu paradigma de mare succes a existențialismului și, mai ales, cu maestrul său local; de aceea, vor respinge total ideea unui agent liber, căutându-i tot felul de alternative, printre care cea de „actant”. În centrul acestei doctrine găsim, așadar, un subiect uman complet debilizat, deposedat de libertatea opțiunilor sale, care îi sunt mereu dictate de legi impersonale. Foucault, Lacan sau Althusser exploatează, în acest sens, semantica limbii franceze, care permite jocul, intraductibil pentru noi, între *sujet* („subiect”) și *assujettir* („a plasa în dependență politică, a aservi”).

În principiu, și marxismul admite caracterul preconstruit al vieții sociale. Dar edifică pe această premisă un discurs activist și progresist total opus structuralismului. Teoria franceză se rezumă la a constata că suntem conduși de structuri asupra cărora nu avem nicio putere. Or, acesta e un adevăr inconfortabil pentru un regim socialist, mai ales unul aflat într-o etapă de promovare a liberalizării. De aceea, refuzul „libertății” e unul din cele mai frecvente reproșuri aduse structuralismului, care, în această epocă de mari speranțe și deschideri, apare în estul Europei chiar mai determinist decât marxismul: „absolutizând determinismul relațional în dauna libertății individuale, structuralismul susține că nu oamenii, (...) ci un anumit sistem de idei se gândește prin oameni (...). Structuralismul anulează independența relativă a omului față de mediu”². Încercarea lui Virgil Nemoianu³ de a expanda cadrele structuralismului și rezervele sale față de reduccionismul metodei lingvistice pot fi explicate, deci, nu doar prin propriile gusturi critice ale autorului, ci și prin contaminarea cu retorica libertății promovată de regim și dătătoare de atâtea speranțe intelectuale. Sorin Alexandrescu demonstrează o simptomatice adaptare la această retorică în recenzia dedicată cărții colegului său: o dată ce discută implicațiile larg disciplinare ale structuralismului – și nu doar implicațiile lui critice –, autorul lui *William Faulkner* e conștient că trebuie să estompeze chestiunea „constrângerii”: „o evaluare a artei, ca și a vieții sociale (...) nu poate fi întreprinsă numai (adică: nu numai) în lumina procentajului libertate/constrângere, ci, mai ales, în lumina semnificației spirituale a acestui raport. (...) Structuralismul, și orice unealtă umană, nu pot fi utile decât în măsura în care ne păstrăm liberi față de ele, (...) pentru a deveni ființa plenară pe care lumea noastră o așteaptă”⁴.

² Henri Wald, *Homo significans*, București, Editura Enciclopedică Română, 1970, p. 163.

³ Virgil Nemoianu, *Structuralismul*, București, Editura pentru Literatură Universală, 1967

⁴ Sorin Alexandrescu, „Structuralism și libertate”, *Familia*, nr. 7, 1968, p. 7.

Lumea socialistă ar trebui să fie cea mai bună dintre lumile posibile, deci cum să i se potrivească viziunea carcerală a structuralismului? Ubicuitatea constrângerilor - în viața socială, în procesul artistic etc. - e una din ipotezele majore ale teoriei franceze și, în mod previzibil, principalul motiv de disensiune în receptarea sa est-europeană. Aici, utopia unui individ liber - de structuri, metode, dogme - încălzește gândirea critică tradițională și, în egală măsură, reflectă mitologia unui regim aflat în faza de conservare a cuceririlor socialismului. În a doua jumătate a anilor '60, ideea descătușării individului de norme agită, în fond, mai multe părți ale lumii, dacă ne gândim la mișcările contestatate din jurul lui 1968. Dar dacă în Occident, „eliberarea” se bazează pe conștientizarea „constrângerilor” - un lucru de care, cel puțin în Franța, structuralismul nu e străin -, în estul Europei ideea implică tocmai tacita ignorare a realității „constrângerilor”.

Partea cea mai substanțială - și potențial insurecțională - a structuralismului francez nu trece, astfel, dincolo de Cortina de Fier. Structuralismul lingvistic și cel literar beneficiază aici de un culoar favorabil și de o aclimatizare de succes pentru că par rareori să-și depășească granițele propriilor problematice. Dar structuralismul cu ieșiri speculative - din antropologie, psihanaliză, istoria ideilor sau teoria politică - are un circuit delimitat și o receptare mai controlată. Claude Lévi-Strauss, un autor deja prizat în mediile etnologilor din jurul lui Mihai Pop - și Louis Althusser sunt traduși din 1968 (*Tropice triste*), respectiv 1970 (*Citindu-l pe Marx*), spre deosebire de Michel Foucault, care primește câteva recenzii izolate⁵ și de un Jacques Lacan cvasi-inexistent⁶. Pe lângă asta, primii trei autori sunt discutați, la grămadă, în mai multe articole de prezentare generală a structuralismului; dar ei țin de un nivel de reflecție rămas aproape în exclusivitate în atribuțiile doctrinarilor (așa cum sunt, de altfel, de-a lungul întregii perioade național-comuniste, toate disciplinele pe care le reprezintă acești autori).

În spiritul tematicii umaniste care aureolează politica socialistă a momentului, teoreticienii francezi (extra-literari) sunt, bineînțeles, aprig combătuți: „structuralismul lui Lévi-Strauss, Althusser și Foucault reprezintă cea mai vehementă reacție împotriva oricărui fel de umanism, indiferent că este de inspirație raționalistă, existențialistă, marxistă sau creștină”⁷. Și, pe de altă parte, răstălmăciți într-un registru ideologic convenabil. Din această privință, zelul doctrinarilor se arată capabil să stoarcă apă din piatră seacă: Ileana Mărculescu, de pildă, laudă „umanismul” lui Barthes pentru că „structuralismul său presupune în chip fundamental intervenția omului, o atitudine a intelectualului față de obiect”⁸; iar Ion Vlăduțiu e convins că „tropicele sunt triste [*sic!*] pentru că ele denunță cu putere exploatarea crâncenă a maselor muncitoare de către colonialiști”⁹. Și Gabriel Liiceanu - deși, evident, de o altă calitate - încearcă să-l facă pe Foucault mai digerabil în recenzia dedicată *Arheologiei cunoașterii*: autorul ei marșează pe ruptura de Kant (epitom al filozofiei burgheze) și găsește un sens constructiv, științific și, mai ales, anti-idealism în demersul teoreticianului francez (sens ce ne face să credem că, în realitate, el nu-i e deloc simpatic recenzentului): „De la

⁵ Gabriel Liiceanu, „Cunoaștere, în științele despre om. Structuralism și umanism”, *Filozofie, logică, sociologie, psihologie. Revista de referate și recenzii*, vol. VII, nr. 5, 1970, pp. 776-786; Marcel Petrișor, „Corelate structurale în gândirea lui Michel Foucault”, *Revista de filozofie*, 1969, vol. 16, nr. 2, pp. 247-260; Adina Apostol, „Michel Foucault și unele dificultăți ale unei epistemologii structuraliste a științelor umane”, *Revista de filozofie*, 1982, vol. 29, nr. 3, pp. 250-254.

⁶ *Revista de referate și recenzii. Filozofie, psihologie, logică*, 1965, vol. 2, nr. 7, p. 656-658.

⁷ N. Bagdasar, „Structuralism și istorie”, *Filozofie, logică, sociologie, psihologie. Revista de referate și recenzii*, vol. VII, nr. 5, 1970, p. 531.

⁸ Ileana Mărculescu, „A fi sau a nu fi structuralist”, *Lupta de clasă*, nr. 5, mai 1967, p. 104.

⁹ Ion Vlăduțiu, prefață la Claude Lévi-Strauss, *Tropice triste*, traducere de Eugen Schileru, Irina Pîslaru-Lucacsik, București, Editura Științifică, 1968, p. 14.

această imagine a istoriei care face ca orice enunț să-și găsească locul într-o sinteză, (...) care grupează orice eveniment în jurul unui centru unic numit «principiu, semnificație, spirit sau viziune a lumii» trebuie noi să ne luăm rămas-bun; locul acestei imagini fiind unul al iubirii de sine, al răsfățului și copilăriei, trebuie acum să-l ocupe pozitivitatea unei cunoașteri mature și oneste, care a lăsat deoparte dezagreabilele stări timice ale conștiinței și toate parțialitățile sale”¹⁰. Dar culmea *misreading*-ului o ating cele câteva articole despre Louis Althusser. Elena Bellu îl zugrăvește aproape ca pe un propagandist semidoct: „Concepția lui Althusser despre raportul dintre știință și filozofie are ca notă dominantă ideea necesității ca omul de știință să-și însușească materialismul dialectic, deoarece filozofarea spontană pe datele științei nu este suficientă”¹¹; iar H. Culea scoate din viziunea fundamental nihilistă a teoreticianului francez despre pasivitatea individului în fața acțiunii pervazive a ideologiei semnificația unei acceptări „libere” [?!] a acesteia: „Individul acceptă liber subjugarea sa și îndeplinește de bunăvoie gesturile și actele supunerii sale (...). Aceasta este marea operă a acțiunii ideologice: și subiectivitate liberă (...) și ființă subordonată, lipsită de orice libertate în afară de cea de a accepta liber supunerea”¹².

Nu-i de mirare că doctrinarii români își cam prind urechile cu Louis Althusser. Într-un fel, el pare de partea sistemului: atât prin angajamentul politic explicit pentru comunism, cât și prin poziția sa față de stalinism, căruia, în linia socialismului post-hrușciovian, îi amendează cultul personalității, dar nu îi invalidează sistemul. Ideea teoreticianului francez că „masele continuă să existe în ideologie” – și că ea nu caracterizează deci numai clasele exploatatoare – poate fi, într-adevăr „văzută ca o justificare a birocrăției din blocul estic”¹³. Pe de altă parte, Althusser e greu de apropiat: teoreticianul consideră ideologia esențial „mistificatoare” și încearcă să depolitizeze materialismul istoric, conferindu-i sens epistemologic și statutul unei „științe”. De aceea, ecourile sale românești sunt amestecate și de efect neglijabil: i se pot găsi circumstanțe atenuante, precum cea că e orbit de „valoarea peiorativă a termenului de ideologie în Occident (...), ca practică burgheză deformantă”¹⁴, dar, de cele mai multe ori, e acuzat că „sărăcește conținutul doctrinei marxiste” și „invită la detașarea absolutizantă a teoriei de empiric, la un academism infatuat”¹⁵.

Marxismul „detașat” al lui Louis Althusser e, totuși, un exemplu simptomatic, și nicidecum o excepție, pentru structuralismul francez și contradicțiile lui ideologice, ca să zicem așa. Claude Lévi-Strauss, Michel Foucault sau Roland Barthes sunt, cu toții, îndatorați cadrului marxist de interpretare prin condiționările sistemice sub care privesc viața socială și viața gândirii. Chiar și fără să fi trecut printr-o etapă marxistă mai entuziastă – așa cum a avut Barthes în anii ’50 – operele lor cuprind o critică implicită a valorilor democrației occidentale – de libertate, progres, individualitate, valoare literară – care nu poate fi situată decât de partea stângii. Componenta anti-sistem e accentuată de faptul că structuralismul se coagulează în afara Sorbonei, iar critica *establishment*-ului academic ia o formă acută la Roland Barthes. Totuși, filiația marxistă cunoaște o traiectorie eretică în opera

¹⁰ Gabriel Liiceanu, „Cunoaștere, în științele despre om. Structuralism și umanism”, ed. cit., p. 781.

¹¹ Elena Bellu, „Știință și filozofie la Louis Althusser”, *Revista de filozofie*, Tom XXIII, nr. 6, noi.-dec. 1976, p. 739.

¹² H. Culea, „Louis Althusser, Ideologie și aparate de stat”, *Filozofie, logică, sociologie, psihologie. Revista de referate și recenzii*, vol. VIII, nr. 2, 1971, p. 225.

¹³ Alex Callinicos, *Althusser's Marxism*, London, Pluto Press, 1976, p. 101.

¹⁴ Paul Miclău, *Semiotica lingvistică*, Timișoara, Facla, 1977, p. 159.

¹⁵ Ion Aluș, prefată la Louis Althusser, *Citindu-l pe Marx*, trad. Adina și Pavel Apostol, Maria Alexe, București, Editura Politică, 1970, p. XIII.

structuraliștilor: ei refuză determinismul economic, dar și umanismul profesat de Sartre, apoi articulat – din alte cadre, care vor fi îmbrățișate de socialismul estic – de un marxist revizionist precum Roger Garaudy. Refuză și angajarea (cu excepția lui Althusser), de aceea insistă să delimiteze punctul de vedere științific de cel ideologic. Veștile venite de pe frontul de Est – abuzurile stalinismului condamnate de Hrușciiov, eșecul revoluției ungare – alimentează, în bună măsură, dorința stângii franceze de a păstra o elegantă distanță, în arealul abstract al „teoriei”, față de modelul politic sovietic. Dar stânga intelectuală franceză va găsi și alte izvoare care să-i dea apă la moară și după ce refulează stalinismul: moda troțkistă și maoistă din Parisul anilor '60 o vedem, de pildă, reflectată în bizarul aliaj formalisto-marxist preconizat de grupul Tel Quel. Structuralismul francez are deci anumite înrudiri – parțiale, dar de substanță – cu marxismul și e implicat în climatul de stânga al Franței pre-1968.

În domeniul strict literar însă, structuralismul nu atâră la fel de puternic în această direcție și e suficient să ne gândim, de pildă, cât de diferit este un subversiv ca Roland Barthes de un teoretician mai conciliant ca Gérard Genette. Pe de o parte, indiferența întregului structuralism literar față de chestiunea valorii estetice și proiectul său de a studia „opera ca funcționare, nu ca monument”¹⁶ îi conferă, oarecum, o semnificație de stânga. Pe de altă parte, sublinierea, fie și sub titlul unei provizorii puneri în paranteză, a autonomiei literaturii duce acest program de partea cealaltă a spectrului ideologic. Structuralismul literar nu este o creație exclusiv franceză, precum este, de pildă, structuralismul în antropologie și, ca atare, e mai puțin infuzat de contextele ideologice de pe scena pariziană. El se inspiră mai fidel din lingvistica saussureană și reia multe din argumentele formalismului rus, derivând din ambele programe teoretice primatul izolării obiectului literar de contexte și ideologii. Dacă Roland Barthes, Julia Kristeva sau ceilalți teoreticieni arondați revistei Tel Quel valorifică sistemul, chiar și limbajul marxist, destui alți teoreticieni literari – Claude Bremond, Tzvetan Todorov, Gérard Genette, A.J. Greimas – nu datorează nimic în mod direct acestui cadru de argumentație. În fond, tocmai respingerea determinismelor literare – și a epitomului lor marxist – a stat la baza celor mai multe proiecte structuraliste în literatură, de la variantele lor interbelice la configurările lor postbelice din spațiul est-european. Nu degeaba mărturisise Tzvetan Todorov că a părăsit Sofia cu dezgustul pentru „înregimentarea oficială”¹⁷ la care erau supuse studiile literare în Bulgaria anilor '50.

Toate aceste încrângături ideologice se cuvin schițate, chiar dacă nu efectiv tranșate, pentru că ele definesc structuralismul la fel de mult ca procedurile vreunei metode anume, pe care ar fi greu să o izolăm în stare pură până și în domeniul literar. Cel dintâi lucru constatabil în contextul românesc este că aici conotațiile de stânga ale structuralismului francez sunt blocate nu doar în critica literară – unde ar fi logic, în condițiile epocii, să se întâmple așa – ci și pe fundalul mai larg ideologic pe care sunt receptați restul teoreticienilor francezi. Marxismul abstract, desprins de argumentul progresismului și a umanismului, nu are ce spune unui regim care-și ajustează doctrina în funcție de necesități politice locale și nu în funcție de litera textelor părinților fondatori. Nu mai are nici *cui* spune ceva, dacă ne gândim la calitatea intelectuală precară a celor rămași, după 1964, să îndeplinească sarcini de doctrinari. În liberalizarea perioadei 1964-1971 intră, de fapt, și o strategie de stabilizare. Dincolo de achizițiile noționale, mai degrabă retorice, ale umanismului sau pacifismului, regimul nu e interesat să tulbure apele reevaluând izvoarele doctrinei nici printr-un revizionism din unghiul

¹⁶ Philippe Hamon, „Littérature et linguistique”, în Bernard Pottier (éd.), *Les Sciences du Langage en France au XX-ème siècle*, Paris, Peeters/Selaf, 1992, p. 555.

¹⁷ Tzvetan Todorov, *Critique de la critique. Un roman d'apprentissage*, Paris, Seuil, 1984, p. 183.

economiei politice sau sociologiei, cum au încercat polonezii și cehoslovacii, cu atât mai puțin printr-un marxism depolitizat ca cel al teoriei franceze. Îmbrățișarea ideii naționale, sub pavăza căreia își revin la specificul lor literatura și și critica românească, implică, în fond, o îndepărtare treptată de Marx, care, o dată cu evoluția fascistoidă a politicii naționaliste de după 1971, devine în realitate nefrecventabil, în ciuda celebrării sale ritualice.

Așa se face că ideologilor români, componenta de stânga a structuralismului francez nu doar că nu le stârnește vreun interes speculativ, dar le apare mai degrabă inoportună, motiv pentru care o trec lejer cu vederea. Această opacitate reiese foarte bine din discuția purtată de N. Tertulian cu Bernard Pingaud în paginile *Vieții românești* din 1967¹⁸, singura dată când în publicistica noastră e identificată corect formula ideologică a curentului francez. Cel care o identifică este însă tot un francez. Colaboratorul lui *Les Temps Modernes* – revista lui Sartre și a „angajamentului” umanist, beneficiară a unei prese pozitive la noi încă din jurul lui 1960 – reflectă asupra recentelor dezbateri critice de la Cerisy-la-Salle. Pingaud constată că obiectul controverselor critice „depășește sfera unor simple chestiuni de metodă” și angajează opțiuni ideologice precise, de pildă, între „conservatorismul” picardian și „stânga” barthesiană. Aceste opțiuni nu caracterizează doar raportul dintre vechea și noua critică, ci se recompun și în interiorul diferitelor facțiuni ale noii critici. În ansamblul ei, pot fi delimitați astfel structuraliștii, care practică un „formalism” extrem, dar se consideră „adevărații revoluționari, iar pe plan politic afișează chiar un stângism extrem”, respectiv moderații sau „centriștii” ca Doubrovsky-Poulet-Richard, care combină critica imanentă cu interesul pentru subiectivitate și semnificații. Tertulian, în schimb, nu vede nimic credibil în stângismul structuralist pentru că nu pricepe cum s-ar putea împăca o „poziție de stânga în plan socio-politic” cu „metodele moderne de investigație în analiza literară” care propagă un „leit-motiv al tuturor teoreticienilor «autonomiei esteticului»”. Comentatorul român consideră că așa-zisul marxism barthesian este contrazis de apologia sa pentru „subiectivitate critică”, o imagine în mod evident împrumutată de la generația manolseciană care vede, în aceiași ani, în autorul lui *Critique et vérité* un partizan al libertății interpretative (anulându-i și ea, în felul acesta, conotațiile marxiste). Prin urmare, Tertulian se întoarce la bătrânul Lukács și la „ideia” lui despre „coexistența unei etici «de stânga» cu o poziție gnoseologică «de dreapta», rămânând neconvins de validitatea stângii franceze câtă vreme, se înțelege, aceasta ar fi pur intelectuală.

În loc să furnizeze temeiul unui dialog, „ideologia” structuralistă inspiră deci, o insurmontabilă suspiciune doctrinarilor români. Cu destulă suspiciune e întâmpinat structuralismul și de comunismul francez, care manifestă aceeași nemulțumire față de discursul său antiumanist. Începând din 1964, în Franța apar mai multe volume, numere tematice și dezbateri sub titlul/egida „Marxism și structuralism”, iar implicarea PCF-ului arată cât de în serios este luată provocarea structuralistă. Firește, curentul marxist oficial nu poate împărtăși nihilismul structuraliștilor cu privire la progresul istoric și la conștiința umană; dar este dispus să caute sugestii de modernizare a doctrinei, mai ales într-o direcție care i-ar permite să evite chestiunea socialismului estic (un subiect incomod și tratat ambiguu de francezi după 1957). Oricum, spectrul de stânga al Franței șaizeciste e suficient de nuanțat și dens ca număr de participanți încât să permită o varietate de poziții intelectuale. Putem întâlni, așadar, o opoziție deschisă la structuralism formulată de membri proeminenți ai partidului, ca Lucien Sève sau Roger Garaudy, dar și o platformă comună, precum proiectul avangardei

¹⁸ N. Tertulian, „Cu Bernard Pingaud despre «la nouvelle critique»”, *Viața românească*, nr. 3, 1967, p. 141-145.

politico-literare propus de „formaliștii” de la Tel Quel, cărora li se alătură intelectualii comuniști ai revistei *La Nouvelle Critique*.

Cu excepția lui Lucien Sebag și a lui Henri Lefebvre, ambii, marxiști divorțați de PCF, în publicistica românească nu pătrund ecouri ale dezbaterii franceze între marxism și structuralism, care a trasat tot atâtea punți de dialog cât pricini de disensiune (proiectul marxizant al grupului Tel Quel va fi receptat, de pildă, în România exclusiv pe filieră critico-literară). În schimb, un conflict între marxism și structuralism e înscenat în presa noastră încă din primii ani de receptare a curentului francez (1967-1968), fiind consfințit ca atare chiar și în titlul unei cărți publicată de C.I. Gulian în 1976. Cu toate că din acest conflict nu poate ieși decât un singur câștigător, simplul fapt că e anunțat un adversar constituie deja un progres și o bună recomandare pentru structuralism. Acesta are, așadar, „tendința de a submina marxismul pentru că propune implicit sau explicit o viziune a lumii, antiistorică”¹⁹; e „tot mai insistent în a-și statua regimul unui sistem filozofic”, ceea ce duce la „actuala confruntare cu filozofia marxistă”²⁰; opt ani mai târziu, „confruntarea” rămâne nu doar actuală, ci „inevitabilă”, „filozofia marxistă având propriul ideal metodologic”²¹; structuralismul e o „antiideologie”²² și are „excescențe metafizic-idealiste”²³; e o „creație a ideologilor burghezi care evită să se angajeze în problematica majoră a contemporaneității”²⁴.

Pentru a lămuri mai bine în ce constă „ideologia” structuralismului – care am văzut că în realitate nu era așa ușor de lămurit – comentatorii români se servesc îndeosebi de Henri Lefebvre și nu întotdeauna citându-l: Silvian Iosifescu îi folosește termenul original de „neoeleatism”²⁵, iar Henri Wald îi repetă întocmai formula despre structuralism ca „ideologie a capitulării în fața tehnocrației și a birocratiei”²⁶. Aici intervine însă o diferență semnificativă. Henri Wald localizează „birocrăția” în „societatea capitalistă contemporană”, inamicul oficial al regimului. Lefebvre, pe de altă parte, își extinde argumentul formulat în articole din 1964-1966 într-un volum din 1971²⁷, stabilind o interesantă echivalență între statul capitalist și statul socialist. În opinia ideologului francez, structuralismul propune un „discurs asupra formei, coerenței, echilibrului” și prin „accentul pe constrângere, normă și regulă” susține „non-acțiunea și supunerea la sistem”. Ca atare, e o ideologie perfect ajustată „tehnocrației regimului gaullist, aflată în serviciul necondiționat al statului”. Dar, continuă autorul în a doua parte a eseului său, și „socialismul de stat” a creat un edificiu birocratic asemănător: „îndeosebi sub impulsul lui Stalin, marxismul s-a transformat în contrariul său: din critică radicală în sistem, din gândire și praxis revoluționar în filozofie de Stat și limbaj al Puterii (...). cazul marxismului oficial se aseamănă cu cel al structuralismului: fiecare exprimă, în maniera proprie, acțiunea Statului, abilitatea sa impersonală, dar în același timp reală de a-și forja justificări și legitimări”²⁸.

Bineînțeles, Henri Lefebvre nu se referă aici la importul teoriei structuraliste din Franța în est. Autorul deplânge, de fapt, slăbirea gândirii marxiste: el consideră că în Franța, aceasta

¹⁹ Cuvânt înainte la „Introducere în structuralism”, *Secolul 20*, nr. 5, 1967, p. 5.

²⁰ Șerban Cionoff, „Lucien Sebag – Marxism și structuralism”, *Cronica*, 22, 1968, p. 12.

²¹ C.I. Gulian, *Marxism și structuralism*, București, Editura Politică, 1976, p. 6.

²² Henri Wald, „Structuralismul: între metodă și teorie”, *Cronica*, 38, 21 sept. 1968

²³ Ion Aluș, prefață la Claude Lévi-Strauss, *Antropologia structurală*, trad. I. Pecher, București, Editura Politică, 1978, p. XXV.

²⁴ Ion Mihalache, Mihai Simion, „Marxism și structuralism”, *Ramuri*, 7, 15 iulie 1969, p. 5.

²⁵ Silvian Iosifescu, *Literatura de frontieră*, București, Editura Enciclopedică Română, 1971, p. 229, 234.

²⁶ Henri Wald, „Structuralismul: între metodă și teorie”, ed. cit.; Henri Wald, *Homo significans*, ed. cit., p. 6.

²⁷ Henri Lefebvre, *L'idéologie structuraliste*, Paris, Anthropos, 1971. Toate citatele sunt din această ediție.

²⁸ Idem, p. 214-215.

a fost filtrată prin „tradiția carteziană”, apoi alterată de structuralism, pierzându-și forța de critică a instituțiilor, în vreme ce în Est s-a osificat o dată ce a fost instituționalizată. Dar descrierea făcută structuralismului ca „discurs al non-acțiunii”, „normei” și „supunerii la sistem” ne interesează întrucât sugerează o anumită compatibilitate cu politica culturală a țărilor socialiste. După moartea lui Stalin, socialismul intră într-o etapă marcată de „dorința de a prezerva și raționaliza status-quo-ul”²⁹, de a conserva societatea „multilateral dezvoltată” căreia, o dată cu stârpirea vechilor clase, nu i se mai potrivește discursul beligerant de până în anii '50. Obiectivul elitelor conducătoare e de a evita potențiala schimbare radicală, aspect cu atât mai legitim în țări ca România sau RDG, rămase într-o ortodoxie ferită de orice relecturi critice ale doctrinei. Din această privință, nu ar fi cu totul exagerat să deducem că o paradigmă de cercetare ca structuralismul – detașată de empiric și ostilă inițiativei individuale – ar avea destule șanse să fie instituționalizată într-o cultură socialistă.

Într-adevăr, ceea ce surprinde în receptarea doctrinară a structuralismului francez în România e dubla măsură cu care e cântărit. Pe de o parte, ideologii români resping cu îndârjire filozofia „idealistă” impregnată în teoria franceză, „ideologia” ei „burgheză”, retorica ei antiumanistă și antiistoristă – aspecte pe care le-am detaliat în paginile anterioare. Pe de altă parte – și în același timp cu condamnarea de principiu a teoriei -, îi apreciază „metoda” și îi susțin aplicabilitatea, cu precădere în domeniile limbii și ale literaturii. Presa aparent negativă făcută structuralismului este, pe revers, o publicitate pozitivă. Pe premisa simplistă că o „metodă” de cercetare poate fi separată de „ideologia/filozofia” ei ca grâul de neghină, analiza structurală e promovată, cu condiția subordonării „principiului de explicație mai cuprinzător al marxismului”, tocmai de vocile publice ale acestuia din urmă: „structuralismul reprezintă o metodă de cercetare analitico-sintetică și numai în unele cazuri o ideologie propriu-zisă. O asemenea metodă este compatibilă, ba chiar integrabilă unei metode dialectice. (...) există unele domenii – cel al limbii, al mitului -, în care descrierea structurilor statice are o prioritate justificată (...), nu însă unde intervine praxisul social”³⁰. „Reprezintă oare structuralismul o nouă ideologie sau trebuie considerat numai o metodă de analiză? Nu poate fi considerat, pentru etnologie, decât ca o metodă de analiză (...) [deși] sunt probleme interpretate într-un spirit filozofic idealist”³¹. Nu e întotdeauna ușor să explici cum poți face structuralism fără să fii structuralist. Dar nici imposibil: „nu toți adepții metodei structurale sunt și structuraliști și nu toate afirmațiile structuraliștilor sunt neapărat structuraliste (...). structura există, analiza structurală este metoda de a o cunoaște, dar structuralismul este o ideologie”³². Chiar și manualul de materialism dialectic se arată ecumenic: „așa cum structuralismul oferă un instrument metodologic indispensabil analizei dialectice, filozofia marxistă oferă metodei structurale instrumentul teoretic care-i permite să nu-și trădeze rațiunea de a fi”³³.

Volumul „Marxism și structuralism” publicat de C.I. Gulian în 1976 poate fi considerat o sinteză a problemei, întrucât repetă aceleași distincții „ideologie-metodă” postulate încă din 1967 și scanează, pentru prima dată autor cu autor, întregul evantai al teoreticienilor structuraliști. Scopul cărții este dublu: de o parte, „prevenirea înțelegerii structuralismului ca

²⁹ Daryl Glaser, David M. Walker (ed.), *Twentieth Century Marxism: A Global Introduction*, London, Routledge, 2007, p. 69

³⁰ Ileana Mărculescu, art. cit., p. 105.

³¹ Ion Vlăduțiu, st.cit., p. 9, 15.

³² Henri Wald, op. cit., p. 6, 165.

³³ Ludwig Grünberg, „Sistem și structură”, în Ludwig Grünberg, Călina Mare, *Materialismul dialectic: prelegeri*, București, Editura Politică, 1973, p. 230.

ideologie”, de alta, „recunoaşterea valabilităţii metodei structurale”. Autorul nu se îndoieşte că „noţiunile metodologice structuraliste pot fi folosite de pe poziţii materialiste sau idealiste”³⁴. Prinşi cu ocaua sunt Foucault şi Althusser, vinovaţi de „apolitism” şi „dezertare în faţa sarcinilor istoriei”. Dar ies bine Jakobson sau Levi-Strauss, ultimul, atunci când „lucrează ca etnolog” şi nu când face speculaţii despre natura societăţii. Cea mai interesantă delimitare îl vizează pe Barthes: partea marxistă a operei sale nu rezonază în mod deosebit cu doctrinarul român, care aminteşte în treacăt de critica ideologiei şi moravurilor burgheze din *Mythologies*; în schimb, apreciază mult mai tranşant „aplicarea concretă” a metodei lingvisticii structurale în *Sur Racine*. Respins de un important contingent al criticii autohtone pe temeiul „talentului” şi „intuiţiei”, structuralismul ca „explicaţie a creaţiei” îşi găseşte, iată, promotori tocmai acolo de unde ne-am aşteptat mai puţin.

În anii ’70, structuralismul este deja *lingua franca* în facultăţile româneşti de filologie şi a devenit principalul cadru în didactica literaturii române din şcoli. Deşi furnizează o evidentă alternativă la marxism, această modă nu e, în orientarea ei, străină nici de noul îngheţ în care se instalează politica ceauşistă. În Occident, cu care canalele de comunicare sunt tot mai bruiate după 1971, structuralismul intră, de fapt, în declin şi desuetudine. Unul din evenimentele care accelerează acest proces e publicarea *Arhipelagului Gulag* în 1973, ce are un răsunet major în Franţa. Soljeniţin obligă la confruntarea cu realitatea stalinismului, pe care marxismul francez oficial, cu atât mai mult stânga structuralistă, o ţinuseră sub preş de-a lungul anilor ’60. Prin urmare, în jurul lui 1975, agenda intelectuală franceză se orientează spre dreapta şi spre problema drepturilor omului, iar noua etică a individualităţii pe care o vedem ilustrată de un grup cum este „les nouveaux philosophes” semnalează ruptura de scientismul structuralist şi, în acelaşi timp, un val de repulsie faţă de marxism. În acest sens, „critica marxismului se transformă în critică a oricărei raţionalităţi totalizatoare”³⁵, aşa cum începe aceasta să fie formulată în post-structuralism şi postmodernism.

Nu este întâmplător, aşadar, că statele socialiste – şi nu doar România, unde politica naţionalistă instituie o nouă blocadă faţă de Occident – rămân, până la schimbarea de regim, puţin atinse de celelalte curente teoretice care urmează, în Vest, structuralismului. După eşecul primăverii de la Praga, estul funcţionează în regim de *stand-by* politic şi ca o rezervaţie autosuficientă. În anii ’70, cel puţin, în acest spaţiu închistat nu mai ajung atâtea ecouri intelectuale din Vest câte fuseseră posibile în intervalul de liberalizare anterior. E un sistem încremenit, a cărui dorinţă de autoconservare tematica structuralistă – aflată acum la apogeu în România, în cercetare, dar şi în critică – o reflectă foarte bine. În constructul birocratic al „societăţii multilateral dezvoltate”, marxismul însuşi şi-a pierdut orice vitalitate, devenind – cu o formulă ridicolă, dar destul de frecventă – un „structuralism materialist şi dialectic”³⁶. Să exemplificăm printr-un articol³⁷ al profesorului de marxism-leninism Radu Florian, care îşi interpretează propria doctrină în termeni pur structuralişti. În opinia sa, „analiza structurală” nu e o invenţie a lingvisticii sau a altor discipline mai recente, ci „o idee fundamentală a marxismului original”, care „a fost ignorată până în deceniul trecut”. Observaţia nu este falsă, cunoscută fiind largă răspândire a noţiunilor de „sistem”, „structură” şi „funcţie” în istoria ştiinţelor. Dar ea îl ajută pe autor să supraliciteze tema „stabilităţii”, în raport cu care

³⁴ C.I. Gulian, op. cit., p. 113.

³⁵ Ted Benton, *The Rise and Fall of Structural Marxism: Althusser and his Influence*, Palgrave MacMillan, 1984, p. 175

³⁶ Călina Mare, „Determinism şi structuralism”, *Cronica*, 22, 2 iunie 1972.

³⁷ Radu Florian, „Conceptele de sistem, structură, funcţie şi rolul lor în cunoaşterea socială”, *Revista de filozofie*, Tom XXIII, nr. 5, sept.-oct. 1976, p. 618-622.

chestiunea luptei sau a evoluției sociale devin mai puțin relevante: „este eronat punctul de vedere că dialectica socială trebuie interpretată numai ca fenomen de dezvoltare, că fenomenele sociale sunt numai dinamice, nu și stabile, că societățile ar avea o istorie redusă doar la geneza și la maturizarea condițiilor dispariției lor, fără a se ține seama că ele durează prin stabilitatea lor, prin reproducerea lor. Mai întâi trebuie studiate legile care determină stabilitatea pentru a ajunge la cunoașterea legilor evoluției. Un sistem social se dezvoltă numai în limitele structurii sale globale invariante (...). starea de echilibru a unei societăți se caracterizează prin capacitatea sistemului global de a se autoregla, de a-și reproduce structura invariantă”³⁸.

Cu toată nemulțumirea ideologică la adresa structuralismului, care poate fi și o variantă a războiului tradițional cu Occidentul imperialist, această paradigmă de cercetare, cu indiferența ei față de individ și față de mișcare, are date convenabile pentru un regim care își dorește „echilibrul” și evită orice potențială schimbare. Însă, pentru a oferi siguranța că nu deraiază în speculații incorecte politic, acestei metode îi rămân mult mai puține domenii de aplicabilitate decât cele prevăzute în contextul francez. Psihologia, sociologia, filozofia, politologia nu doar că rămân zone tabu pentru structuralism, dar cu greu ar putea fi considerate discipline legitime pe durata național-comunismului. Reformate după 1948 ca simple pseudopode ale „Cursului scurt” de marxism-leninism, ele continuă să se învârtă în gol, într-o retorică inertială, ce nu poate fi apreciată pe temeiul unui circuit științific normal. În schimb, lingvistica, studiile literare și etnologia oferă un teren mai clar de aplicabilitate și pentru că aici studiul formelor și structurilor poate fi suficient în sine, fără să ceară sau să implice asumții despre „om” sau „societate”. Una din surprizele pe care am putut-o descoperi inclusiv în lectura doctrinarilor a fost îngăduința pentru structuralismul aplicat în lingvistică și literatură. Aici, metoda pare să aibă cu adevărat „valabilitate și fertilitate” pentru că se reduce la o „cercetare practică”³⁹. Aici, analiza structuralistă e cu adevărat un mod de a evita contextele și realitatea. Dar în felul acesta utopia de nemișcare a regimului s-a întâlnit cu utopia cercetătorilor înșiși, care au îmbrățișat dialectul abstract al structuralismului ca pe un „adăpost intelectual”⁴⁰ și o alternativă la marxism. Structuralismul lingvistico-literar a funcționat pe aceste coordonate (anti)ideologice în România, URSS, Polonia și Cehoslovacia. Comparativ cu Franța, curentul a avut în aceste țări mult mai puțină bogăție de problemă, dar a și rezistat mai mult, până spre căderea regimului. Epurate de conținutul lor speculativ și acomodate ca mijloace de analiză, tehnicile structuraliste nu mai deranjează pe nimeni, dar pot folosi oricui.

BIBLIOGRAPHY:

Althusser, Louis, *Citindu-l pe Marx*, trad. Adina și Pavel Apostol, Maria Alexe, București, Editura Politică, 1970

Benton, Ted, *The Rise and Fall of Structural Marxism: Althusser and his Influence*, Palgrave MacMillan, 1984

Callinicos, Alex, *Althusser's Marxism*, London, Pluto Press, 1976

³⁸ Radu Florian, art.cit., p. 621.

³⁹ Ion Pascadi, „Metoda structuralistă în abordarea operei”, în Ion Pascadi (coord.), *Noi criterii, noi direcții în cercetarea estetică*, Cluj, Dacia, 1972, p. 16.

⁴⁰ Edward Mozejko, „Polish Structuralism”, în Irena R. Makaryk, (ed.) *Encyclopedia of Contemporary Literary Theory. Approaches, Scholars, Terms*, University of Toronto Press, Toronto-Buffalo-London, 1993, p. 207.

- Glaser, Daryl, David M. Walker (ed.), *Twentieth Century Marxism: A Global Introduction*, London, Routledge, 2007
- Grünberg, Ludwig, Călina Mare, *Materialismul dialectic: prelegeri*, Bucureşti, Editura Politică, 1973
- Gulian, C.I., *Marxism şi structuralism*, Bucureşti, Editura Politică, 1976
- Lefebvre, Henri, *L'idéologie structuraliste*, Paris, Anthropos, 1971
- Lévi-Strauss, Claude, *Tropice triste*, trad. E. Schileru, I. Pîslaru-Lucacsik, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1968
- Lévi-Strauss, Claude, *Antropologia structurală*, trad. I. Pecher, Bucureşti, Editura Politică, 1978
- Makaryk, Irena R. (ed.), *Encyclopedia of Contemporary Literary Theory. Approaches, Scholars, Terms*, University of Toronto Press, Toronto-Buffalo-London, 1993
- Nemoianu, Virgil, *Structuralismul*, Bucureşti, Editura pentru Literatură Universală, 1967
- Pascadi, Ion (coord.), *Noi criterii, noi direcţii în cercetarea estetică*, Cluj, Dacia, 1972
- Pottier, Bernard (éd.), *Les Sciences du Langage en France au XX-ème siècle*, Paris, Peeters/Selaf, 1992
- Wald, Henri, *Homo significans*, Bucureşti, Editura Enciclopedică Română, 1970

OPPOSITION GROUPS RELATIVE VS ABSOLUTE CATEGORIES IN ROMANIAN

Diana Maria Roman

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: We admit, that in Romanian language, in terms of expression, there is an opposition between grammatical categories vs lexical-semantic categories, and, in terms of content, there is a dichotomy between deictic category. d.1. vs anaphoric category, already defined in anaphoric a.1. vs anaphoric a.2. We intend to analyze the status of these categories on the axis - the concording categories, updated to Concording Element, vs concorded categories, updated to Concorded Element. The only categories that appear within Romanian language as concorded categories, always anaphoric (anaphoric a.1. and anaphoric a.2.), and concording categories, always deictic d.1. and/or anaphoric a.1., are only the grammar ones, unlike the lexical-semantic categories that appear only as concording ones, a premise which requires the names of all categories as their relative. However, in Romanian system, regarding the parts of speech totally different, there are certain categories that do not know the status of concording categories nor that of concorded categories, regardless of the type of the agreement referred to: determination, mode, and time categories which we call absolute, those are binding on both deictic d.1., and on grammar.

Keywords: grammatical category, lexical-semantic category, deictic category, anaphoric category, concording category, concorded category, relative category, absolute category

I. Acceptând dihotomia *Acordat* vs *Acordant*¹, lucrarea de față propune o discuție în jurul categoriilor de gen, număr, caz, determinare, mod și timp² ale limbii române atât în planul conținutului, cât și în planul expresiei, cu referire la statutul de *categorie acordată* vs *categorie acordantă*³ în cadrul celor două tipuri de acord recunoscute, *acord paradigmatic* vs *acord sintagmatic*.⁴

Indiferent de poziția pe care o ocupă în cadrul axei *Acordat* vs *Acordant* și indiferent de tipul acordului manifestat, fiecare parte de vorbire își materializează categoriile după cum urmează:

a. Substantivul poate actualiza minimum patru categorii⁵, atunci când este determinat fie definit, fie nedefinit⁶ – genul, numărul, cazul și determinarea⁷, și minimum trei categorii, atunci

¹ Pentru detalii, vezi **Diana-Maria Roman** 2016a, pp. 338-339.

² Având un statut destul de controversat din diverse puncte de vedere, nu vom lua în considerare, în lucrarea de față, comparația și/sau intensitatea adjectivelor, ordinea numeralelor, persoana, diateza, aspectul.

³ Opoziția respectivă este propusă după modelul *Acordat* vs *Acordant*, astfel, *categoriile acordate* vor fi acele categorii actualizate de *Acordat*, iar *categoriile acordante* vor fi acele categorii actualizate de *Acordant*.

⁴ Pentru dihotomia propusă în gramatică *acord paradigmatic* vs *acord sintagmatic*, vezi **G. Gruță** 1981, pp. 11-24.

⁵ Vezi **GALR** 2005, Vol. I, p. 63.

⁶ Pentru recunoașterea categoriei gramaticale a determinării exclusiv cu doi membri, *determinare definită* vs *determinare nedefinită*, vezi **G.G. Neamțu** 2014, pp. 270-281.

⁷ Pentru recunoașterea determinării drept a patra categorie a substantivului, vezi **GALR** 2005, Vol. I, p. 63. Pentru statutul aparte al determinării la momentul actual, vezi **GBLR** 2010, pp. 86-95.

când este nedeterminat – gen, număr, caz,⁸ toate, din punctul de vedere al conţinutului, fiind categorii deictice d.1.⁹, ipostază direct dependentă de conţinutul ontologic¹⁰ al acestei valori morfologice: „*Am văzut că genul, numărul şi cazul sunt categorii gramaticale la baza cărora stau categorii logice; adică realităţi materiale: sexul fiinţelor (şi lipsa de sex a lucrurilor) la gen, cantitatea numerică a obiectelor la număr şi raporturi între obiecte (sau noţiuni) la caz. Aceasta este situaţia numai a substantivului, fiindcă el exprimă (citeşte denumeşte) obiecte şi singure obiectele pot avea sens, pot fi într-un număr mai mare sau mai mic şi se pot găsi unele faţă de altele (sau faţă de acţiuni) în diverse raporturi.*”¹¹ [s.n.] La nivelul expresiei, categoriile substantivului se divid în categorii lexico-semantică – genul¹² şi categorii gramaticale – numărul, cazul şi determinarea.

b. Pronumele actualizează trei categorii¹³ – genul, numărul, cazul,¹⁴ care, din punctul de vedere al conţinutului, sunt exclusiv categorii anaforice a.1.¹⁵, ipostază datorată statutului de substitut¹⁶ al pronumelui, preluate de la substantiv prin reprezentare, iar, din punctul de vedere al expresiei, sunt exclusiv categorii gramaticale.

c. Adjectivul¹⁷ actualizează trei categorii – genul, numărul şi cazul,¹⁸ exclusiv anaforice a.2., deoarece „luate în sine, ca realităţi ontologice, însuşirile, calităţile nu pot avea”¹⁹ categorii, preluate prin repetare de la un substantiv²⁰, şi gramaticale.

d. Numeralul²¹ actualizează trei categorii: genul, numărul şi cazul.²² Din punctul de vedere al conţinutului, numeralul, cu oricare dintre valorile sale, pronominală, substantivală şi adjectivală²³, deţine o categorie deictică d.1. – numărul²⁴, şi două categorii anaforice – genul şi cazul.²⁵ În planul expresiei, numărul se individualizează ca o categorie lexico-semantică,²⁶

⁸ Vezi **GALR** 2005, Vol. I, p. 63.

⁹ Pentru opoziţia categorii deictice d.1. vs categorii anaforice (anaforice a.1. vs anaforice a.2.), vezi **Diana-Maria Roman** 2016a, pp. 336-339.

¹⁰ Pentru clasificarea părţilor de vorbire din punct de vedere ontologic, vezi **G.G. Neamţu** 2005.

¹¹ **Iorgu Iordan, Vladimir Robu** 1978, p. 335.

¹² Pentru statutul genului la substantive drept o categorie lexico-semantică, vezi **Diana-Maria Roman** 2016b, pp. 27-47.

¹³ Nu este luată în considerare categoria persoanei la acele lexeme din cadrul pronomelor la care se actualizează.

¹⁴ Vezi **GBLR** 2010, pp. 99-101.

¹⁵ Prin trecerea pronomelor la adjectivele pronominale, indiferent de tipul conversiunii actualizate, pronumele îşi anulează statutul de substitut şi pierde calitatea de potential Tr în cadrul unei sintagme subordonative intrapropoziţionale, devenind un permanent Ts în cadrul aceluiaşi tip de sintagmă. De asemenea, prin schimbarea valorii morfologice, adjectivele pronominale vor actualiza categorii anaforice a.2.

¹⁶ Pentru recunoaşterea statutului de substitut al pronumelui, vezi **GLR** 1963, Vol. I, p. 135, **Mircea Zdrengea** 1970, p. 126, **G. Gruia** 1981, p. 18.

¹⁷ Propriu-zis şi pronominal.

¹⁸ Vezi **GALR** 2005, Vol. I, pp. 144-151, p. 189.

¹⁹ Vezi **G.G. Neamţu** 2014, p. 448.

²⁰ Prin substantival înţelegem substantivul, substitutele sale – pronumele şi numeralul cu valoare pronominală, şi orice cuvânt care, prin schimbarea valorii gramaticale, a devenit substantiv.

²¹ Ne referim, aici, la numerele cardinale propriu-zise, cardinal colective, ordinale. Pentru un alt punct de vedere cu privire la delimitarea subclaselor în interiorul numeralului, vezi **GBLR** 2010, pp. 180-210.

²² Vezi **GALR** 2005, Vol. I, pp. 289-313, **GBLR** 2010, pp. 180-210.

²³ Pentru cele trei valori ale numeralului cardinale propriu-zise, cardinale colective şi ordinale, vezi **GALR** 2005, Vol. I, pp. 289-313.

²⁴ Pentru statutul numărului drept o categorie deictică d.1. la numerele cardinale propriu-zise, cardinale colective, ordinale, vezi **Diana-Maria Roman** 2016a, pp. 335-346.

²⁵ Ca în cazul conversiunii *prone* vs *adjective pronominale*, şi în cazul numeralului cu valoare pronominală şi cu valoare adjectivală se face trecerea aceluiaşi categorii de la ipostaza de categorii anaforice a.1. la ipostaza de categorii anaforice a.2., fiind vorba exclusiv de gen şi caz, numărul fiind o categorie deictică d.1.

²⁶ Pentru statutul numărului drept o categorie lexico-semantică la numerele cardinale propriu-zise, cardinale colective, ordinale, cu câteva excepţii în cadrul celor ordinale, vezi **Diana-Maria Roman** 2016c.

asemenea genului substantivelor, genul şi cazul se vor actualiza sub forma categoriilor gramaticale.²⁷

e. Formele verbale personale actualizează patru categorii²⁸: modul, timpul, numărul şi persoana,²⁹ care, din punctul de vedere al conţinutului, se divid în categorii deictice d.1., modul şi timpul: „cuvinte care exprimă procese (acţiune, devenire, stare etc.)”³⁰, şi categorii anaforice a.2., numărul. La nivelul expresiei, toate cele patru sunt exclusiv categorii gramaticale: „În *flectiv*, *îşi găsesc expresia patru categorii gramaticale de neconceput în afara verbului* [...] – modul, timpul, persoana şi numărul.”³¹ [s.n.]

II. Singurele părţi de vorbire ale limbii române care pot ocupa poziţiile de *Acordat* şi *Acordant* în cadrul celor două tipuri de acord, paradigmatic şi sintagmatic, sunt: *Acordatp* - substantivul, *Acordats* - substantivul, pronumele şi numeralul cu valoare pronominală; *Acordantp* - pronumele şi numeralul cu valoarea pronominală; *Acordants* - adjectivul calificativ, adjectivul pronominal, adjectivul verbal, numeralul cu valoare adjectivală, formele verbale personale.

Acordul paradigmatic şi acordul sintagmatic se intersectează, manifestându-se simultan, numai atunci când *Acordatul* este fie un pronume, fie un numeral cu valoare pronominală, având în subordine un *Acordant*, indiferent de valoarea morfologică a acestuia din urmă. Astfel, cele două părţi de vorbire amintite au, concomitent, un statut dublu: pe de o parte, de *Acordantp*, prin faptul că se acordă paradigmatic cu substantivul în poziţia dată, actualizându-i categoriile prin reprezentare, pe de altă parte, de *Acordats*, prin faptul că o altă parte de vorbire cu statut de *Acordants* se acordă sintagmatic cu acesta, actualizându-i categoriile prin repetare.

În cele ce urmează, vom exemplifica cuplul *Acordat-Acordant* în cadrul acordului paradigmatic şi al celui sintagmatic, la nivelul categoriilor care pot ocupa, în limba română, ipostaza de categorie acordată şi de categorie acordantă.

1. Acordatp→Acordantp (acord paradigmatic)

A. *Acordatp-S* - este singura parte de vorbire cu care o altă parte de vorbire, pronumele şi numeralul cu valoare pronominală, se poate acorda paradigmatic.

a. *Acordatp-S* (gen, număr, caz) → *Acordantp-P* (gen, număr, caz) – *Nu mai ştiu nimic de **amicul** meu din copilărie **cu care** obişnuiam să-mi petrec vacanţele la bunici.*

b. *Acordatp-S* → *Acordantp-N.p.*

b.1. *Acordatp-S* (gen, caz) → *Acordantp-N.c.p.* (gen, caz) – *Fostele mele **colege** de clasă nu au mai venit la întâlnirea de săptămâna trecută. Auzisem că **două** dintre acestea au absentat din motive medicale.*

b.2. *Acordatp-S* (gen, caz) → *Acordantp-N.col.p.* (gen, caz) – ***Planurile** voastre pot fi luate în considerare în şedinţa de săptămâna viitoare, deşi nu suntem de acord **cu ambele**.*

b.3. *Acordatp-S* → *Acordantp-N.o.p.*

b.3.1. *Acordatp-S* (gen, caz) → *Acordantp-N.o.p.* (gen, caz) – *Din grupul vostru de **prieteni**, cu toată onestitatea, îl agreez numai **pe al doilea**.*

²⁷ Vezi GALR 2005, Vol. I, pp. 289-313.

²⁸ Nu vom lua în considerare, în această lucrare, categoria aspectului, în acest sens, vezi GBLR 2010, p. 233.

²⁹ Nu vom lua în discuţie, în această lucrare, categoria persoanei la verb, dat fiind faptul că nu a fost discutat statutul acesteia nici la alte părţi de vorbire care o mai actualizează: pronumele personale propriu-zise, reflexive, de politeţe, adjectivele pronominale posesive şi de întărire. De asemenea, există cercetători care amintesc de categoria persoanei chiar şi la substantiv, vezi, în acest sens, G. Gruiţă 1981, p. 11.

³⁰ Vezi G.G. Neamţu 2005. Astfel, e de la sine înţeles că procesul, ca realitate ontologică, nu poate avea nici personae, nici numere, mai vezi şi Gh. D. Trandafir 1973, pp. 5-10, John Lyons 1995, pp. 315-316. „[...] informaţia gramaticală vehiculată de desinenţa verbală are ca referent nu verbul-predicat, ci substantivalul-subiect.”, vezi G.G. Neamţu 2014, p. 448, subnota 29. În cadrul desinenţei, se pot actualiza cel mult două categorii verbale – numărul şi persoana, iar modul şi timpul se materializează în cadrul sufixului, care face parte tot din flectivul verbal.

³¹ Vezi G.G. Neamţu 2014, p. 439.

b.3.2. Acordatp-S (gen, caz, număr) → Acordantp-N.o.p. (gen, caz, număr) – *Ți-am ascultat cu mare interes punctele de vedere, primul, de exemplu, mi se pare puțin exagerat.*

2. Acordats→Acordats (acord sintagmatic)

A. Acordats-S – exclusiv în cadrul acestui tip de acord, fără a se suprapune sau a se manifesta deopotrivă cu cel paradigmatic, substantivul este singura parte de vorbire cu care o altă valoare morfologică se poate acorda sintagmatic.

a. Acordats-S (gen, număr, caz) → Acordants-Adj.c. (gen, număr, caz) – *În liceu, am avut parte de o colegă de bancă isteată.*

b. Acordats-S→Acordants-N.a.

b.1. Acordats-S (gen, caz) → Acordants-N.c.a. (gen, caz) – *Doi amici ai mei mi-au telefonat pentru a mă pregăti de marea trădare.*

b.2. Acordats-S (gen, caz) → Acordants-N.col.a. (gen, caz) – *În tot jocul acesta politic, am considerat că ambele tale păreri sunt de luat în considerare.*

b.3. Acordats-S→Acordants-N.o.a.

b.3.1. Acordats-S (gen, caz) → Acordants-N.o.a. (gen, caz) – *Al doilea tău fiu, cel mic, mi-a făcut o mare bucurie vizitându-mă duminica trecută.*

b.3.2. Acordats-S (gen, caz, număr) → Acordants-N.o.a. (gen, caz, număr) – *Primele tale încercări de a da admitere la o facultate din străinătate au avut rezultate.*

c. Acordats-S (gen, număr, caz) → Acordants-Adj.p. (gen, număr, caz) – *Aceste idei ale tale legate de planul nostru de a înființa un nou partid trebuie luate în considerare cât mai repede.*

d. Acordats-S (număr) → Acordants-Vb.p. (număr) – *Bunica îmi povestește câte ceva în fiecare seară înainte de a adormi.*

3. Acordantp-Acordats→Acordants (acord paradigmatic și sintagmatic)

A. Acordantp-P=Acordats-P

a. Acordantp-P=Acordats-P (gen, număr, caz) → Acordants-Adj.c. (gen, număr, caz) – *Niciodată nu am știut care dintre părerile tale despre metodele noastre din firmă este cu adevărat utilă angajaților.*

b. Acordantp-P=Acordats-P→Acordants-N.a.

b.1. Acordantp-P=Acordats-P (gen, caz) → Acordants-N.c.a. (gen, caz) – *Ele sunt altele două care cred cu multă convingere că ne vor câștiga încrederea.*

c. Acordantp-P=Acordats-P (gen, număr, caz) → Acordants-Adj.p. (gen, număr, caz) – *Ai mei nu m-au lăsat să plec în excursie la munte anul acesta, pe motiv că nu am fost cuminte. / Fiica ta însăși ți-a sugerat să abandonezi scena politică.*

d. Acordantp-P=Acordats-P (număr) → Acordants-Vb.p. (număr) – *Cel de lângă tine vorbește mai mult decât noi toți.*

B. Acordantp-N.p.=Acordats-N.p.³²

a. Acordantp-N.p.=Acordats-N.p.→Acordants-Adj.c.

a.1. Acordantp-N.c.p.=Acordats-N.c.p. (gen, număr, caz) → Acordants-Adj.c. (gen, număr, caz) – *Cei de acolo sunt colegii mei de clasă. Doi dintre ei sunt inteligenți, vor studia în străinătate.*

a.2. Acordantp-N.col.p.=Acordats-N.col.p. (gen, număr, caz) → Acordants-Adj.c. (gen, număr, caz) – *Cele de lângă tine sunt verișoarele mele din Timișoara. Ambele sunt simpatice numai când vor.*

a.3. Acordantp-N.o.p.=Acordats-N.o.p. (gen, număr, caz) → Acordants-Adj.c. (gen, număr, caz) – *Pe lângă faptul că amândoi copiii tăi sunt foc de deștepți, trebuie spus că al doilea este și sufletist.*

b. Acordantp-N.p.=Acordats-N.p (număr) → Acordants-Vb.p. (număr)

³² În cazul numeralelor, cu câteva excepții în cazul celor ordinale, este evident că numărul nu este preluat de către această parte de vorbire cu valoare pronominală în cadrul acordului paradigmatic și transmis mai departe, de aceea el are statut de categorie deictică d.l. acordată sintagmatic.

b.1. Acordantp-N.c.p.=Acordats-N.c.p (număr) → Acordants-Vb.p. (număr) – **Doi** dintre foștii tăi angajați mi-**au povestit** că le-ai micșorat salariile ilegal.

b.2. Acordantp-N.col.p.=Acordats-N.col.p (număr) → Acordants-Vb.p. (număr) – *Deși te ascult de cinci minute și sunt de acord cu planurile tale, **ambele** mi se **par** deplasate.*

b.3. Acordantp-N.o.p.=Acordats-N.o.p (număr) → Acordants-Vb.p. (număr) – *Din lista de colegi din agenda personală, numai **primul m-a sunat** să-mi spună că am câștigat meciul de aseară.*

III. Analizând toate exemplele de la punctul anterior, se impun câteva observații fundamentale:

1. În limba română, la modul general, categoriile care se actualizează la *Acordat*, în calitate de categorii acordate, și cele care se actualizează la *Acordant*, în calitate de categorii acordante, pot fi numite *categorii relative*, adică cele care pot fi preluate fie prin reprezentare, fie prin repetare, fie și prin reprezentare, și prin repetare (evident, în situațiile în care cele două tipuri de acord se intersectează, astfel că aceleași categorii vor urma axa – *categorii acordate paradigmatic* → *categorii acordante paradigmatic* = *categorii acordate sintagmatic* → *categorii acordante sintagmatic*) și de alte păți de vorbire din cadrul sistemului.

1.1. *Categoria relativă* poate să apară numai în situațiile în care se manifestă simultan, drept o categorie acordată și o categorie acordantă, niciodată, neputând ocupa numai o poziție, fie de categorie acordată, fie de categorie acordantă:

a.1. Genul:

a.1.1. *Categorie acordată* = categorie deictică d.1. de tip lexico-semantic → *categorie acordantă* = categorie anaforică a.1. de tip gramatical – în această situație, este întotdeauna substantivul de la care numai pronumele și numeralul cu valoare pronominală pot prelua categoria reprezentând-o.

a.1.2. *Categorie acordată* = categorie deictică d.1. de tip lexico-semantic → *categorie acordantă* = categorie anaforică a.2. de tip gramatical – în această situație, nu poate fi decât substantivul de la care un adjectival poate prelua categoria repetând-o.

a.1.3. *Categorie acordată* = categorie anaforică a.1. de tip gramatical → *categorie acordantă* = categorie anaforică a.2. de tip gramatical – în această situație, nu poate fi decât pronumele care, pe lângă faptul că preia categoria de la un substantiv reprezentând-o, o transmite mai departe la orice tip de adjectival care o actualizează prin repetare.

a.2. Numărul:

a.2.1. *Categorie acordată* = categorie deictică d.1. de tip gramatical → *categorie acordantă* = categorie anaforică a.1. de tip gramatical – în această situație, este numai substantivul de la care numai pronumele poate prelua categoria reprezentând-o.³³

a.2.2. *Categorie acordată* = categorie deictică d.1. de tip gramatical → *categorie acordantă* = categorie anaforică a.2. de tip gramatical – în această situație, este numai substantivul de la care un adjectival, cu excepția numeralelor cu valoare adjectivală³⁴, și o formă verbală personală poate prelua categoria repetând-o.

a.2.3. *Categorie acordată* = categorie deictică d.1. de tip lexico-semantic → *categorie acordantă* = categorie anaforică a.2. de tip gramatical – în această situație, este numai numeralul cu valoare pronominală de la care un adjectival și o formă verbală poate prelua categoria repetând-o.

a.2.4. *Categorie acordată* = categorie anaforică a.1. de tip gramatical → *categorie acordantă* = categorie anaforică a.2. de tip gramatical – în această situație, este numai pronumele

³³ Pentru întreaga discuție privind imposibilitatea unui numeral de a se acorda, indiferent de tipul acordului, cu o altă parte de vorbire în categoria numărului, vezi **Diana-Maria Roman** 2016a, pp. 342-345.

³⁴ Cu câteva excepții din cadrul numeralelor ordinale, când numărul este o categorie deictică d.1. gramaticală, nu lexico-semantică.

de la care un adjectival, cu excepția numeralelor cu valoare adjectivală, și o formă verbală personală pot prelua categoria repetând-o.

a.3. Cazul:

a.3.1. *Categorie acordată* = categorie deictică d.1. de tip gramatical → *categorie acordantă* = categorie anaforică a.1. de tip gramatical – în această situație, este numai substantivul de la care numai pronumele și numeralul cu valoare pronominală pot prelua categoria reprezentând-o.

a.3.2. *Categorie acordată* = categorie anaforică a.1. de tip gramatical → *categorie acordantă* = categorie anaforică a.2. de tip gramatical – în această situație, sunt pronumele și numeralul cu valoare pronominală de la care un adjectival poate prelua categoria repetând-o.

1.2. Prin raportare la statutul categoriilor relative – gen, număr, caz, deci în cadrul opoziției *categorii acordate* vs *categorii acordante* atât în planul conținutului, cât și în planul expresiei, se cuvin trasate următoarele coordonate:

a. Din punctul de vedere al conținutului: numai categoriile deictice d.1. și anaforice a.1. pot cunoaște ipostaza de categorie acordată; numai categoriile anaforice a.1. și a.2. pot cunoaște ipostaza de categorii acordante.

b. Din punctul de vedere al expresiei: numai categoriile gramaticale pot actualiza ipostaza de categorii acordate și acordante; numai categoriile lexico-semantică pot ocupa exclusiv poziție de categorii acordate.

2. În limba română, la nivelul întregului sistem, există anumite categorii actualizate fie la un *Acordat*, fie la un *Acordant*, care nu pot avea statut nici de categorie acordată, nici de categorie acordantă, indiferent de tipul acordului la care ne raportăm.

În aceste situații, în opoziție cu acele categorii pe care le-am numit *relative*, propunem denumirea de *categorii absolute*, adică cele care apar exclusiv la anumite valori morfologice și care nu pot fi preluate nici prin reprezentare, nici prin repetare, nici prin reprezentare și nici prin repetare, de o altă parte de vorbire.

a. În cadrul niciunui tip de acord, categoriile *Acordatuluiip-S*, implicit și ale *Acordatuluiis-S*, nu sunt toate categorii acordate, deoarece nu toate cele patru categorii, genul, numărul, cazul și determinarea, sunt preluate prin reprezentare de către *Acordantulp-P* și *Acordantulp-N.a.* sau prin repetare de către *Acordantuls-Adj.c.*, *Acordantuls-Adj.p.*, *Acordantuls-N.a.*, *Acordantuls-Vb.p.*, în calitate de categorii acordante.

Atunci când substantivul este determinat, fie definit, fie nedefinit, categoria determinării, chiar dacă se materializează în corpul fonetic al substantivului purtător de categorii acordate, ea nu poate fi transferată nici prin reprezentare, nici prin repetare, la niciun fel de *Acordant*, deoarece nicio altă valoare morfologică a limbii române nu o mai actualizează.

Chiar dacă, nu de puține ori, determinarea se manifestă în corpul fonetic al adjectivului calificativ, mai degrabă, în flectivul acestuia, nu putem considera că respectiva îi aparține la nivelul conținutului, individualizarea făcând referire tot la substantiv:³⁵ *frumoasa fată*, *frumosul băiat*, *rapidul tren*.³⁶

b. În cadrul niciunui tip de acord, categoriile *Acordantului-Vb.p.* (e de la sine înțeles că forma verbală personală nu poate avea statut, în limba română, decât de *Acordants*, niciodată, *Acordat*, la fel cum, de fapt, substantivul nu poate fi decât *Acordat* întotdeauna, deci niciodată *Acordant*) nu sunt toate categorii acordante, deoarece nu toate cele patru categorii ale formelor verbale personale, mod, timp, persoană, număr, sunt preluate prin repetare de la *Acordat*, fie un *Acordats-S*, fie un *Acordantp-Acordats-P*, fie un *Acordantp-Acordats-N.p.*, în calitate de categorii acordate. Un motiv în plus în direcția acceptării unor astfel de afirmații este și faptul că modul și

³⁵ Vezi G.G. Neamțu 2014, p. 277.

³⁶ Vezi GALR 2005, Vol. I, pp. 153-154.

timpul se actualizează şi la formele verbale nepersonale, statut care iese din sfera axei *Acordat* vs *Acordant*, respectivele neputându-se acorda cu nicio parte de vorbire.³⁷

2.1. Prin raportare la statutul categoriilor absolute, atât în planul conţinutului, cât şi în planul expresiei, se cuvin trasate următoarele coordonate:

a. Din punctul de vedere al conţinutului, cele trei categorii absolute, determinarea, modul, timpul sunt exclusiv categorii deictice d.l.

b. Din punctul de vedere al expresiei, cele trei categorii absolute, determinarea, modul, timpul, sunt exclusiv categorii gramaticale.

Concluzii:

În limba română, genul, numărul şi cazul sunt *categorii relative*, pentru că pot ocupa simultan poziţia unei *categorii acordate*, manifestată la *Acordat*, poziţia unei *categorii acordante*, manifestată la *Acordant*.

La nivelul sistemului, la părţi de vorbire diferite, substantiv şi forme verbale atât personale, cât şi nepersonale, se mai actualizează şi alte categorii care, din punctul de vedere al conţinutului, sunt exclusiv deictice d.l., iar, din punctul de vedere al expresiei, sunt exclusiv gramaticale: determinarea, modul, timpul. Acestea au fost denumite, în opoziţie cu cele relative, absolute, dat fiind faptul că nu pot ocupa niciodată nici poziţie de categorie acordată, nici poziţie de categorie acordantă, manifestându-se exclusiv numai la o unică valoare morfologică.

BIBLIOGRAFIE

1. **GLR**, 1963 – *Gramatica limbii române*, Vol. I, Ediţia a II-a, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti.
2. **GALR**, 2005 – *Gramatica limbii române*, Vol. I, Editura Academiei Române, Bucureşti.
3. **GBLR**, 2010 – *Gramatica de bază a limbii române*, coord. Gabriela Pană Dindelegan, Editura Univers Enciclopedic Gold, Bucureşti.
4. **Gruişă**, 1981 – G. Gruişă, *Acordul în limba română*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti.
5. **Iordan, Robu**, 1978 – Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limbă română contemporană*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.
6. **Lyons**, 1995 – John Lyons, *Introducere în lingvistică teoretică*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti.
7. **Neamţu**, 2005 – G.G. Neamţu, *Curs de limbă română contemporană, Morfologie*, ținut la Facultatea de Litere, U.B.B., Cluj-Napoca, în anul universitar 2005-2006.
8. **Neamţu**, 2014 – G.G. Neamţu, *Studii şi articole gramaticale*, Editura Napoca Nova, Cluj-Napoca.
9. **Roman**, 2016a – Diana-Maria Roman, *Numărul numeralului românesc, o categorie deictică d.l. de tip lexico-semantic, şi implicaţiile sale în ceea ce priveşte acordul paradigmatic şi sintagmatic*, în *Studii de filologie*, In onorem Ştefan Găitănu, coord. Liliana Soare, Adrian Sămărescu, Adina Dumitru, Editura Universităţii din Piteşti, Piteşti, pp. 335-346.
10. **Roman**, 2016b – Diana-Maria Roman, *Noun Gender in Romanian, a Lexical-Semantic Category*, în *Logos Universality Mentality Education Novelty*, Section Philosophy and Humanistic Sciences, Iaşi, Vol. IV, Issue 1, pp. 27-47.
11. **Roman, Bocoş**, 2016c – Diana-Maria Roman, Cristina Bocoş, *Numărul numeralelor cardinale şi ordinale româneşti, o categorie lexico-semantică*, lucrare admisă la manifestarea

³⁷ Este o evidenţă faptul că forma verbală nepersonală, neputând actualiza număr şi persoană, nu se mai poate afla în perimetrul acordului, cele două fiind singurele categorii ale verbului care pot fi preluate prin acord exclusiv sintagmatic.

științifică națională, cu participare internațională Dialogul culturilor – între tradiție și modernitate, Ediția a XVIII-a, 10-11 iunie, Alba Iulia, în curs de publicare.

12. **Trandafir**, 1973 – Gh. D. Trandafir, *Categoriile gramaticale ale verbului în româna contemporană*, Editura Casa Corpului Didactic al județului Dolj, Dolj.
13. **Zdrenghea**, 1970 – Mircea Zdrenghea, *Limba română contemporană. Morfologia*, Cluj.

THE MATERIALIZATION AND NON-MATERIALIZATION OF THE SAME MEMBERS OF THE SPECIFIC GRAMMATICAL CATEGORIES UPON CONVERSION WITH REGARDS TO PRONOUNS VS PRONOMINAL ADJECTIVES

Diana Maria Roman

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: This paper examines the materialization and non-materialization of the same number of members of grammatical categories within the conversion process of pronouns vs pronominal adjectives. With respect to the conversion of pronouns to pronominal adjectives, the Romanian language is characterized by two features: either a marked conversion - which implies the change of the grammatical value together with the change in form of the converted word, each morphological value having its own form, or an unmarked conversion which implies the change of the morphological value, with no change in form of the converted word, the two independent parts of speech being inseparable within the phrase. Current grammar papers are treating the conversion of pronouns to pronominal adjectives without separating the two morphological values with regard to the materialization or the non-materialization of the same number of members of the specific grammatical categories. Even so, there are certain pronouns which, even if they keep their form when transitioning to pronominal adjectives and even if they materialize the same grammatical categories, have a different number of members compared to the materialized one in the corresponding pronominal adjective – which means that the two parts of speech need to be treated differently.

Keywords: conversion, member, grammatical category, pronoun, pronominal adjective

I. Conversiunea sau schimbarea valorii gramaticale¹ este un fenomen specific limbii române. La modul general, orice parte de vorbire² din cele existente în sistemul românesc îşi poate schimba valoarea morfologică.³ de exemplu, adjective → adverbe – individ **rapid** → **aleargă rapid**; adjective → substantive – individ **bogat** → **bogatul**; adverbe → substantive – Vorbeşte **bine** limba spaniolă. → **Binele** făcut să nu-l uiţi niciodată!; pronume → substantive – **Eu** vorbesc destul de repede în orice context. → Ce ți-i şi cu **eul** ăsta?!; numeral cardinal propriu-zis → substantiv – **Doi** treceau pe stradă cu hainele toate rupte. → **Doiul** luat la matematică săptămâna trecută m-a trezit la realitate.

În planul expresiei, conversiunea, la modul general, actualizează opoziţia *marcată* (trecerea de la o clasă lexico-gramaticală la o alta se realizează prin schimbarea formei – *om deştept* (adjectiv) → *deşeptul* (substantiv) vs *nemarcată*⁴ (trecerea de la o clasă lexico-

¹ Sau a clasei morfologice, vezi **Sinteze de limba română** 1984, p. 97, sau a clasei lexico-morfologice, vezi **DŞL** 2005, p. 143.

² Faptul că respectivele părţi de vorbire au sau nu au statut de lexeme este irelevant în această direcţie.

³ Pentru diferite situaţii, cu exemplificări în acest sens, vezi **Sinteze de limba română** 1984, p. 97, **GALR** 2005, Vol. I., în cadrul fiecărei părţi de vorbire.

⁴ Pentru mai multe detalii în acest sens, vezi **G.G. Neamţu** 2014, p. 431.

gramaticală la o alta se realizează fără schimbarea formei – *Nu ştiu **care** (pronume relativ) dintre puştii tăi e colegul de grupă al fiului meu.* → *Nu ştiu **care** (adjectiv pronominal relativ) puşti e colegul de grupă al fiului meu.*

II. În gramatica limbii române, fenomenul conversiunii este foarte cunoscut şi prin trecerea pronumelor la adjectivele pronominale. În aceste situaţii, pronumele, considerat, din punct de vedere ontologic,⁵ un real substitut⁶ al substantivului, pierde, prin forţa lucrurilor, această calitate, iar, din punct de vedere sintactic, se transformă dintr-un potenţial Tr într-un permanent Ts,⁷ întotdeauna, în cadrul unei sintagme subordonative intrapropoziţionale.⁸ În acest perimetru de lucru, se impun trasate următoarele coordonate:

1. Nu toate pronumele pot fi converte în adjective pronominale:

a. Pe de o parte, la nivelul întregii clase, sunt pronumele personale propriu-zise, reflexive, atât accentuate, cât şi neaccentuate, de politeţe.⁹

b. Pe de altă parte, în cadrul unor subtipuri de pronume, există anumite lexeme simple şi compuse care nu cunosc statut de adjectiv pronominal:¹⁰ de exemplu, *cine, careva, cineva, altceva, altcineva, oricine, oarecine, orişicine, nimeni, nimic.*

2. Nu toate adjectivele pronominale au un corespondent pronominal:

a. Pe de o parte, sunt adjectivele pronominale posesive¹¹ şi pronominale de întărire¹². În ceea ce le priveşte pe acestea, ca notă comună, *pronominal* nu înseamnă provenit din pronume, aşa cum este în cazul tuturor celorlalte adjective pronominale, *ci înseamnă şi pronume.*¹³

b. Pe de altă parte, în cadrul unor subtipuri de adjective pronominale, există anumite lexeme simple şi compuse care nu cunosc varianta pronominală: de exemplu, *fiece, nişte, niscai, niscaiva, oarecare, oarece, alde.*¹⁴

3. Conversiune pronumelor la adjectivele pronominale poate fi atât marcată, cât şi nemarcată, impunându-se, la modul general, două coordonate complementare: pe de o parte, trecerea de la o clasă la alta se realizează menţinând numărul categoriilor gramaticale actualizate (pronumele actualizează trei categorii gramaticale,¹⁵ iar acele lexeme care trec la adjectivele pronominale vor actualiza acelaşi set de trei categorii – genul, numărul, cazul¹⁶), acesta fiind şi motivul pentru care, în unele tratate de gramatică, cele două valori nu sunt

⁵ Pentru clasificarea părţilor de vorbire din punct de vedere ontologic, vezi **G.G. Neamţu** 2005.

⁶ Pentru calitatea de substitut al pronumelui, vezi **GLR** 1963, Vol. I, p.135, **Mircea Zdrenghia** 1970, p. 126, **G. Gruiţă** 1981, p. 18. Calitate de substitut mai are şi numeralul cu valoare pronominală, vezi **Gabriela Pană Dindelagan** 2003, pp. 77-81.

⁷ La nivelul funcţiilor sintactice pe care un adjectiv pronominal le poate îndeplini, trebuie afirmat faptul că acesta nu poate fi niciodată nici element predicativ suplimentar, nici nume predicativ, ci numai atribut adjectival, spre deosebire de adjectivele propriu-zise, vezi **GALR** 2005, Vol. I, p. 190.

⁸ Întreaga clasă a adjectivalului, indiferent de valoarea morfologică actualizată, de fapt, se află în această situaţie, având ca Tr, întotdeauna, un substantival. La nivelul combinărilor în cadrul sintagmelor subordonative intrapropoziţionale, nu orice adjectival poate avea în subordine un anumit tip de substantival.

⁹ **GBLR** 2010, p. 103.

¹⁰ **GBLR** 2010, p. 103, p. 149.

¹¹ Prin adjectiv pronominal posesiv înţelegem exclusiv adjectivul pronominal (meu, tău, său etc.) fără pronumele posesiv semiindependent (al, a, ai, ale), în acest sens, vezi **G.G. Neamţu** 2014, pp. 417-426, pp. 451-468.

¹² Pentru denumirea acestora drept pronume de întărire, vezi **LRC** 1985, p. 229.

¹³ **G.G. Neamţu** 2007, p. 103.

¹⁴ **GBLR**, 2010, p. 149.

¹⁵ Vezi **GALR**, 2005, Vol. I, pp. 185-188. Ne referim numai la acele pronume care îşi pot schimba valoarea gramaticală trecând la adjective pronominale.

¹⁶ Ibidem, p. 189.

departajate, studiul axându-se numai pe pronume, cu răzlețe trimiteri la adjectivele pronominale corespondente,¹⁷ pe de altă parte, schimbarea clasei se realizează menținând același număr de membri ai acelorași categorii gramaticale actualizate (se presupune că, menținându-se aceleași categorii și la pronume, și la adjectivul pronominal, se păstrează și numărul de membri).

a. În cazul *conversiunii marcate*, pot fi delimitate următoarele două contexte:¹⁸

a.1. Toate formele paradigmei se modifică în trecerea la adjectivele pronominale.

a.1.1. Pronume demonstrative → Adjective pronominale demonstrative, obligatoriu antepuse substantivului:

a.1.1.1. Pronume demonstrative de apropiere → Adjective pronominale demonstrative de apropiere: *Acesta/aceasta a plecat mult mai devreme de la noi. /Acesta a pornit mai devreme din gară → Acest copil/această colegă a plecat mult mai devreme de la noi./Acest tren a plecat mai devreme din gară; Acestuia/acesteia i-am oferit o șansă deosebită în alegerile următoare./Acestuia i s-au schimbat ieri vagoanele. → Acestui coleg/acestei colege i-am oferit o șansă deosebită în alegerile următoare./Acestui tren i s-au schimbat ieri vagoanele.*¹⁹

a.1.1.2. Pronume demonstrative de depărtare → Adjective pronominale demonstrative de depărtare: *Acela/aceea ne-a scris, în timp util, că nu se mai întoarce în țară./Acela este unul dintre trenurile mele preferate → Acel membru/acea colegă al comisiei ne-a scris, în timp util, că nu se mai întoarce în țară./Acel tren e preferatul meu; Aceluia/aceleia i-am scris că nu aș vrea să revin în țară. /Aceluia i s-au schimbat ieri vagoanele → Acelui coleg al meu/acelei colege a mele i-am scris că nu mai doresc să revin în țară./Acelui tren i s-au schimbat ieri vagoanele.*²⁰

a.1.2. Pronume nehotărâte → Adjective pronominale nehotărâte: *În locul tău, altul/alta și-ar fi impus punctul de vedere./În locul acestui tren, au introdus altul. → În locul tău, alt băiat/altă fată și-ar fi impus punctul de vedere./În locul celuiia, au introdus alt tren; I-aș promite altuia/alteia marea cu sarea, dar nu aș putea să-i provoc, ulterior, atâta dezamăgire./Nu acelaia i-au schimbat ieri vagoanele, ci altuia. → I-aș promite altui coleg/altei colege că voi încerca să nu mai fumez la birou, dar știu că nu mă pot ține de cuvânt./Altui tren i-aș schimba eu vagoanele, nu acestuia.*²¹

a.2. Numai anumite forme ale paradigmei se modifică în trecerea la adjectivele pronominale. În aceste situații, se găsesc:

a.2.1. Fie formele de NAcGD, singular, masculin, feminin, neutru.

a.2.1.1. Pronume negative → Adjective pronominale negative: *Niciunul/niciuna nu a mai adăugat nimic la cele spuse anterior./În seara asta, în gară, nu a mai sosit niciunul. → Niciun individ/nicio fată nu a mai considerat de bun augur să mai adauge ceva la cele spuse anterior./În seara asta, în gară, nu a mai sosit niciun tren.; Niciunuia/niciuneia nu i-am mai scris absolut niciun rând de multă vreme./Niciunuia nu i-aș schimba vagoanele. →*

¹⁷ Vezi LRC, 1985, pp. 230-235.

¹⁸ Nu încercăm să folosim toată paleta de posibile exemple, ci ne vom rezuma numai la câteva atât în cadrul conversiunii marcate, cât și în cadrul celei nemarcate.

¹⁹ La plural, se vor actualiza aceștia/acestea → acești (băieți)/aceste (fete/trenuri) vs acestora → acestor (băieți/fete/trenuri).

²⁰ La plural, se vor actualiza aceia/acelea → acei (băieți), acele (fete/trenuri) vs acelora → acestor (băieți/fete/trenuri).

²¹ La plural, se vor actualiza alți/altele → alți (băieți)/alte (fete/trenuri) vs altora → altor (băieți/fete/trenuri).

*Niciunui coleg/niciunei colege din străinătate nu i-am mai scris de multă vreme niciun rând./La momentul actual, la cât de noi sunt, niciunui tren nu i-aş schimba nimic.*²²

a.2.2. Fie formele de GD, singular, plural, masculin, feminin, neutru.²³

a.2.2.1. Pronume interogative-relative → Adjective pronominale interogative-relative:

CARE – *Căruia/căreia i-ai oferit un loc calduţ în partidul vostru?/Căruia i-ai schimba uşile? → Cărui individ/cărei foste colege i-ai oferit un loc calduţ în partidul vostru?/Cărui tren i-ai schimba uşile?; Nu ştii căruia/căreia i-ai reamintit de problema noastră cu lista de alegeri./Nu ştii căruia să-i modific traseul. → Nu ştii cărui individ/cărei colege i-ai reamintit de problema noastră cu lista de alegeri./Nu ştii cărui tren să-i modific traseul.*

b. În cazul conversiunii nemarcate, pot fi delimitate două contexte:

b.1. Toate formele paradigmei pot trece la adjective pronominale, indiferent de genul, numărul şi cazul acestora:

b.1.1. Pronume demonstrative → Adjective pronominale demonstrative

În cazul adjectivelor pronominale demonstrative de apropiere şi de depărtare, acest tip de conversiune nu se materializează decât în postpunerea acestora faţă de substantivul pe care îl determină, situaţii în care atât pronumele, cât şi adjectivul, indiferent de gen, număr şi caz, apar cu particula deictică –a la final, postpusă flectivului.

Pronume demonstrative de apropiere → Adjective pronominale demonstrative de apropiere: *Cu acesta/aceasta m-am mai întâlnit şi acum câteva zile./În gară îl mai văzusem pe acesta. → Cu domnul acesta/doamna aceasta m-am mai întâlnit şi acum câteva zile.; Acestuia/acesteia i-am trimis un cadou special de Crăciun./Acestuia i-aş schimba locomotiva. → Acestui coleg de facultate/acestei colege de facultate i-am trimis un cadou special de Crăciun./Acestui tren i-aş schimba locomotiva.*

Pronume demonstrative de depărtare → Adjective pronominale demonstrative de depărtare: *Despre acela/aceea nu am mai discutat de multă vreme./Pe acela nu l-am mai văzut în gară. → Despre membrul acela/colega aceea/trenul acela nu mai ştiu absolut nimic.; Aceluia/aceleia nu i-am mai telefonat de multă vreme./Aceluia nu i-aş schimba locomotiva. → Acelui coleg/acelei colege nu i-am mai telefonat de multă vreme./Acelui tren nu i-aş schimba locomotiva.*

Pronume demonstrative de diferenţiere → Adjective pronominale demonstrative de diferenţiere: *Mă gândesc, adeseori, la celălalt/cealaltă./Nu l-am mai văzut în gară pe celălalt. → Mă gândesc, adeseori, la celălalt amic/cealaltă amică din străinătate./Nu am mai văzut celălalt tren în gară de mult timp.; Celuilalt/celeilalte nu i-am mai văzut copiii de ani de zile./Celuilalt nu i-aş schimba încă vagoanele. → Celuilalt coleg de cămin/celeilalte colege de cămin nu i-am mai văzut copiii de ani de zile./Celuilalt tren nu i-aş schimba încă vagoanele.*

Pronume demonstrativ de identitate → Adjectiv pronominal demonstrativ de identitate: *Cred că, orice i s-ar întâmpla, va rămâne acelaşi/aceeaşi. / → Este acelaşi om/aceeaşi doamnă de demult.; Aceluiaşi/aceleiaşi i-am repetat de nenumărate ori că nu eu sunt vinovată. → Aceluiaşi amic/aceleiaşi amice i-am repetat de nenumărate ori că nu eu sunt vinovată.*

²² La plural, G, indiferent de gen, se va actualiza niciunora → niciunor (băieţi/fete/trenuri).

²³ Pentru acceptarea neutrlui drept al treilea membru al categoriei genului la pronume, implicit şi la adjective pronominale, vezi G.G. Neamţu 2014, pp. 442-450

b.2. Anumite forme ale paradigmei pot trece la adjective pronominale. În aceste situații, apar:

b.2.1. Fie formele de NAc, singular, masculin, feminin, neutru:

b.2.1.1. Pronume nehotărât → Adjectiv pronominal nehotărât:

FIECARE – ***Fiecare** dintre băieții tăi a decis că e mai bine să plece în străinătate. /**Fiecare** dintre fetele tale a decis că e mai bine să plece în străinătate. /**Fiecare** dintre calculatoarele tale trebuie dus la reparat. → **Fiecare** băiat al tău a decis că e mai bine să plece în străinătate. /**Fiecare** fată a ta a decis că e mai bine să plece. /**Fiecare** calculator trebuie dus la reparat cât mai repede.*

b.2.2. Fie formele de NAc, plural, masculin, feminin, neutru:

b.2.2.1. Pronume negative → Adjective pronominale negative

Niciunii/niciunele nu au mai dat niciun semn de viață. / **Niciunele** dintre trenurile care circulă noaptea între Cluj-Napoca și București nu s-au anulat. → **Niciunii băieți/niciunele** fete nu mi-au mai răspuns la telefon. / **Niciunele** trenuri din cele pe care le știi că circulă noapte nu au fost anulate.

b.2.3. Fie formele de NAc, singular, plural, masculin, feminin, neutru:

b.2.3.1. Pronume interogative-relative → Adjective pronominale interogative-relative

CARE – *Nu știu **care** dintre colegii mei/care dintre colegele mele m-a sunat. / Nu știu **care** dintre trenuri a avut întârziere. → Nu știu **care** coleg de clasă/colegă de clasă m-a sunat. / Nu știu **care** tren va avea întârziere la noapte.; Nu știu **care** mă tot sună zilnic. Nu știu **care** vor avea întârziere, trenurile de noaptea sau cele de ziua. → Nu știu **care** foști colegi de facultate/foste colege de facultate vor veni la întâlnire. / Nu știu **care** trenuri vor opri în stația din localitatea mea mică.*

3.1. Cu toate cele enunțate la punctul 3, analizând anumite contexte, se poate observa că, în cadrul sistemului românesc, în ceea ce privește anumite lexeme, la o anumită categorie pe care o actualizează/la anumite categorii pe care le actualizează, un anumit membru/anumiți membri apare/apar numai la una dintre cele două valori, în acest context, fiind pronumele și adjectivul pronominal interogativ-relativ *ce*.

Situația acestuia, în cadrul majorității tratatelor de gramatică contemporane, poate fi conturată pe următoarele coordonate:

a. În primul rând, până la acest moment, nu se face departajarea clară²⁴ dintre cele două valori morfologice,²⁵ o astfel de poziție este explicabilă, probabil, din cauza faptului că acest tip de conversiune este una nemarcată: păstrându-se aceeași formă, se presupune că se vor menține atât întregul set de categorii, cât și toți membrii acestora, așa cum se întâmplă, de fapt, la celelalte pronume care pot deveni adjective pronominale.

b. În al doilea rând, atât numărul categoriilor, cât și numărul membrilor categoriilor gramaticale specifice celor două valori morfologice sunt incerte:

b.1. În tratatele de gramatică mai vechi, apar câteva situații, după cum urmează:

Fie este specificată numai o categorie cu membrii săi (cazul, cu doi membri, N și Ac), prin referire exclusiv la valoarea pronominală: „*Ce este invariabil. NA. ce.*”²⁶ [s.n.]; „Ce este

²⁴ Vezi **Sinteze de limba română** 1984, p. 232.

²⁵ Unele tratate de gramatică prezintă anumite particularități numai ale pronumelor, cu prea puține referiri la adjectivele pronominale corespondente, vezi **Sinteze de limba română** 1984, pp. 231-234; **LRC** 1985, pp. 230-235.

²⁶ Vezi **Mircea Zdrenghea** 1970, p. 145.

invariabil, având o formă unică pentru nominativ-acuzativ.”²⁷ [s.n.]; „*Ce este total invariabil și substituie numai nume în nominativ și acuzativ, ca în exemplele: Ce ți-a intrat în ochi? Ce ai adus*”²⁸ [s.n.]; „*Ce este invariabil (apare în contexte de nominativ-acuzativ): Ce se întâmplă? Ce faci?*”²⁹ [s.n.];

Fie sunt specificate atât categoriile, cât și membrii acestora: „*În ce privește flexiunea, cine și ce nu disting singularul de plural și nici genurile. [...] ... pe când ce nu se întrebuințează decât la nominativ-acuzativ (prep.) și nu are ca atare decât această unică formă.*”³⁰ [s.n.]; „*Nu distinge*³¹ *singularul de plural și masculinul de feminin. Are formă cazuală unică (reprezentantă numai a nominativului sau numai a acuzativului).*”³² [s.n.]

Fie nu sunt specificate nici categoriile pe care le-ar putea actualiza, nici numărul de membri ai acestora.³³

b.2. În ultimele două tratate academice, este specificat întregul set de categorii, dar numai în raport cu categoria cazului sunt amintiți membrii, fără o referire clară la cele două valori morfologice: „*Ce nu distinge genul și numărul și nu se folosește în contexte de genitiv și dativ.*”³⁴ [s.n.]; „*Ce este invariabil sub aspectul genului și al numărului și nu se folosește la GD.*”³⁵

În același timp, în GBLR, sunt date câteva exemple din care rezultă că atât numărul categoriilor – genul, numărul și cazul, cât și membrii acestora, masculin, feminin, neutru, singular, plural, nominativ, acuzativ, sunt aceiași pentru ambele valori morfologice³⁶ fiind vorba despre situațiile în care *ce* introduce atributive cu antecedent substantival: „*lucrurile ce s-au întâmplat*”³⁷, „*Sunt multe cărți ce nu mai apar în raft.*”³⁸. De fapt, locul acestui pronume trebuie luat de un altul, care: *lucrurile care s-au întâmplat, Sunt multe cărți care nu mai apar pe raft.* : „*Relativul ce ca introductiv al unei atributive (= relativ propriu-zis, utilizat numai fără prepoziție) cu antecedent substantival este destul de rar, considerat „greșit”, locul lui fiind luat de care: Fata ce-a intrat acum este vecina mea.; Prietenia ce i-o port este de-o viață.*”³⁹ [s.n.]

Explicația care ține de materializarea în cazul valorii pronominale numai a singularului, masculin și neutru vine dintr-un alt context unde *ce* este folosit tot greșit: „*Pronumele interogative cine și ce au în permanență valoare de singular-masculin, de aceea predicatul cu care intră în relație de acord trebuie să se afle la persoana a III-a singular (masculin): Cine e mai bun? Ce este mai frumos? Unii vorbitori, în cazul în care se anticipează un răspuns la plural sau la singular-feminin, acordă predicatul cu răspunsul scontat, nu cu interogativul-subiect. Aceasta este o greșeală de acord, exact ca în varianta a doua din titlu. Corectă este prima formulare: Cine are de pierdut, patronii sau salariații?*”

²⁷ Vezi Iorgu Iordan, Vladimir Robu 1978, p. 424.

²⁸ Vezi Sinteze de limba română 1984, p. 232.

²⁹ Vezi LRC 1985, p. 232.

³⁰ Vezi SMLRC 1967, p. 142.

³¹ Prin acest tip de formulare, considerăm că, de fapt, autorul admite că *ce* cunoaște respectivii membri, actualizându-se, de fiecare dată, aceeași formă.

³² Vezi Gh. Constantinescu-Dobridor 1974, p. 137.

³³ Vezi Corneliu Dimitriu 1999, p. 286; Dumitru Irimia 1997, pp. 137-138.

³⁴ Vezi GALR 2005, Vol. I, p. 275.

³⁵ Vezi GBLR 2010, p. 160.

³⁶ Ibidem, p. 166.

³⁷ Idem.

³⁸ Ibidem, p. 167.

³⁹ Vezi G.G. Neamțu 2007 p. 189.

*Alte exemple: [...] Ce este mai gustos, ciorba sau friptura? (nu Ce este mai gustoasă?).*⁴⁰
[s.n.]

Tocmai pentru „a evita condițiile restrictive impuse de cine/ce”⁴¹, vorbitorilor de limbă română li se recomandă folosirea lui *care* și în aceste situații: „*Celor care nu au siguranță în utilizarea interogativelor cine/ce, când răspunsul așteptat este la plural sau la feminin, le recomandăm să folosească relativul care. Acesta exprimă și numărul plural, și genul feminin, permițând un acord al predicatului la categoriile menționate.*”⁴² [s.n.]

3.1.1. Astfel, lexemul *ce*, în limba română, cunoaște conversiunea nemarcată pronume interogativ-relativ vs adjectiv pronominal interogativ-relativ.

a. În calitate de pronume interogativ-relativ, *ce* actualizează categoria numărului, numai cu un membru - singularul, categoria genului cu doi membri – masculin vs neutru - **Ce mai este bun în lumea asta?**, categoria cazului cu doi membri - N vs Ac – **Ce se întâmplă cu tine, copile?**, **Ce vezi acolo?**

b. În calitate de adjectiv pronominal interogativ-relativ, lexemul *ce* actualizează categoria numărului cu doi membri – singular vs plural – **Ce mașină îți vei cumpăra în final?** / **Ce mașini îți vei cumpăra în final?**, categoria genului cu trei membri – masculin vs neutru vs feminin – **Ce coleg te-a sunat ieri?** / **Ce colegă te-a sunat ieri?** / **Cu ce tren ai venit de la Timișoara?**, categoria cazului cu doi membri – N vs Ac – **Ce carte îți place din cele de pe raft?** / **Ce alimente ai cumpărat de la magazinul din colț?**

Concluzii:

În limba română, în trecerea de la pronume la adjective pronominale, fenomenul conversiunii se manifestă atât marcat, cât și nemarcat.

În cadrul conversiunii marcate și nemarcate, numărul categoriilor gramaticale actualizate se păstrează identic, același set de categorii – genul, numărul, cazul manifestându-se și la pronume, și la adjectivul pronominal corespondent.

Exclusiv la nivelul conversiunii nemarcate, în contextul schimbării valorii gramaticale a pronumelui *ce* la adjectivul pronominal *ce*, numărul membrilor categoriilor comune nu este același, spre deosebire de restul pronomelor, ceea ce ne obligă a le trata diferit, în funcție de încadrarea morfologică.

BIBLIOGRAPHY:

- Constantinescu-Dobridor**, 1974 – Gh. Constantinescu-Dobridor, *Morfologia limbii române*, Editura Științifică, București;
Dimitriu, 1999 – Corneliu Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia*, Institutul European, Iași;
DȘL, 2005 – *Dicționar de științe ale limbii*, Editura Nemira, București.
GALR, 2005 – *Gramatica limbii române*, Vol. I, Editura Academiei București, București;
GBLR, 2010 – *Gramatica de bază a limbii române*, coord. Gabriela Pană Dindelegan, Editura Univers Enciclopedic Gold, București;
Gruică, 2007- G. Gruică, *Gramatică normativă 77 de întrebări/77 de răspunsuri*, Ediția a IV-a, revăzută și adăugită, Editura Paralela 45, Pitești;

⁴⁰ Vezi **G. Gruică** 2007 pp. 72-73.

⁴¹ Ibidem, p. 73.

⁴² Idem.

Iordan, Robu, 1978 – Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limbă română contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București;

Irimia, 1997 – Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, Editura Junimea, Iași;

LRC, 1985 – *Limbă română contemporană*, coord. Ion Coteanu, Ediție revizuită și adăugită, Editura Didactică și Pedagogică, București;

Neamțu, 2005 – G.G. Neamțu, *Curs de limbă română contemporană, Morfologie*, ținut la Facultatea de Litere, U.B.B., Cluj-Napoca, în anul universitar 2005-2006;

Neamțu, 2007 – G.G. Neamțu, *Teoria și practica analizei gramaticale. Distincții și... distincții* (cu trei seturi de grile rezolvate și comentate), Ediția a II-a revăzută, adăugită și îmbunătățită, Editura Paralela 45, Pitești;

Neamțu, 2014 – G.G. Neamțu, *Studii și articole gramaticale*, Editura Napoca Nova, Cluj-Napoca;

Sinteze de limba română, 1984 – coord. Th. Hristea, Editura Albatros, București.

SMLRC, 1967 – *Structura morfologică a limbii române*, coord. Iorgu Iordan, Valeria Guțu Romalo, Alexandru Niculescu, Editura Științifică, București;

Zdrenghea, 1970 – Mircea Zdrenghea, *Limba română contemporană. Morfologia*, Cluj.

ROMANIAN PROVERB RELATIOSHIPS ANTONIMY

Doina Macarie

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The study refers to the relationships of antonymy from Romanian proverbial structures. In the introduction the text contains details concerning aspect connected with particularities of proverbs. There are also language facts that illustrate relationships of antonymy from Romanian proverbial structures and part of aspects through which antonymy is achieved: nouns, verbs, pronouns, adjectives. The illustrative proverbs are analyses on the basic of the corpus contained of the ten volumes of Iuliu A. Zanne's work.

Keywords: proverbial structures, relationships of antonymy, through which antonymy is achieved, nouns, verbs, pronouns, adjectives

1. Introducere. Particularităţi ale proverbelor româneşti

Paremiologia românească a fost considerată, până nu demult, o ştiinţă de sine stătătoare. Abia în ultimele decenii au existat preocupări de ordin lingvistic. Totuşi, această ştiinţă a prezentat interes în rândul folcloriştilor şi etnologilor, deoarece proverbele, spre deosebire de celelalte creaţii folclorice, au pătruns în rândul cărturarilor, îndeosebi, prin caracterul sentenţios. Referindu-se la conţinutul proverbelor, Pavel Ruxăndoiu (1966: 99-100) face o diferenţiere între „microcontext”, care presupune „organizarea interioară a proverbului, în care semnificaţia particulară a unui cuvânt depinde de semnificaţia celorlalte cuvinte” şi macrocontext, „cazul concret la care este aplicat proverbul într-un discurs verbal dat”. Acelaşi autor foloseşte şi „contextul genetic” definindu-l ca „determinare iniţială a sensului, care se mai păstrează sau nu în conştiinţa colectivă, dar de explicitarea căruia depinde înţelegerea integrală şi profundă a mesajului”, respectiv contextul generic, metaforic. (Ruxăndoiu 1966: 99-100)

Referindu-se la structurile conceptuale ale proverbelor, Constantin Negreanu (1983: 39) foloseşte noţiunea de etnocâmp, pentru a denumi toate elementele paremiologice care intră în aceeaşi sferă tematică: „proverbele aparţinătoare aceluiaşi concept se încadrează în ceea ce am numit etnocâmp”, (numai în cazul proverbelor poate exista identitate între câmpul conceptual şi etnocâmp)”. Constantin Negreanu face o precizare cu privire la faptul că există identitate între etnocâmp şi câmpul conceptual.

Conform lui Eugeniu Coşeriu (2016: 94), câmpul lexical este o structură lexematică, paradigmatică, primară, fiind definit astfel: „un câmp lexical este, din perspectivă structurală, o paradigmă lexicală care constă în divizarea unei zone de conţinut lexical continue în unităţi care se prezintă în cuvinte diferite în limbă şi care se află în opoziţie imediată unele faţă de altele prin trăsături semantice distinctive minimale”. În cazul proverbelor, aceste diferenţe pot constitui elemente care conduc spre structuri lingvistice analizabile din perspectiva categoriilor semantice.

De asemenea, acelaşi autor constată că „un câmp lexical este un ansamblu de lexeme unite printr-o valoare lexicală comună (valoare a câmpului), pe care ele îl subdivid în valori

mai determinate opunându-se între ele prin diferențe de conținut lexical minimale, trăsături distinctive lexematice sau seme” (Coșeriu *et alii* 2016: 94), teorie adoptată și de Trier-Weisgerber (1964: 157) „Doar prin existența opozițiilor distinctive, *configurația semantică* a unui câmp devine o adevărată *structură lingvistică*.” (apud Coșeriu *et alii* 2016: 95).

Eugeniu Coșeriu stabilește conceptele aferente elementelor componente ale unui câmp lexical, după cum urmează: lexem, arhilexem și sem. Lexemul este o unitate lexicală redată lingvistic printr-un cuvânt simplu. Arhilexemul este unitatea care corespunde întregului conținut al unui câmp lexical. Trăsăturile distinctive ale lexemelor sunt numite seme. (Coșeriu *et alii* 2016: 96). Se pune problema dimensiunii pe care o deține un câmp lexical, cât și suma elementelor care îl compun și a caracteristicilor acestora. Dimensiunea, după F. G. Lounsbury (1964: 90) se referă la articulația lexicală, care constituie un element esențial în constituirea câmpului lexical deoarece „furnizează ierarhia pentru opozițiile ce funcționează între lexemele determinate ale câmpului” (Coșeriu *et alii* 2016: 96). Acest concept este similar celui de „axă semantică” propus de A.-J. Greimas.

Caracteristicile câmpurilor lexicale, stabilite de Eugeniu Coșeriu, sunt următoarele: „câmpurile lexicale nu sunt clasificări științifice, nu sunt sfere de lucruri, nu sunt câmpuri de asociații și nu au legătură cu aria de aplicație. O condiție a existenței câmpurilor lexicale este că acestea trebuie să conțină cel puțin două lexeme” (Coșeriu *et alii* 2016: 53). Autorul constată, de asemenea, că un câmp lexical nu este identic unui câmp conceptual. „Fiecare câmp lexical este un câmp conceptual, dar nu orice câmp conceptual este un câmp lexical” (Coșeriu *et alii* 2016: 98), deoarece un câmp conceptual poate să fie un „câmp terminologic”. De altfel, Eugeniu Coșeriu precizează că „fiecare lexem corespunde unui singur concept, dar nu orice concept este redat cu necesitate de un singur lexem” (2016: 98), afirmație valabilă și în ceea ce privește conținutul proverbelor, mai ales că aceste construcții pot să definească un concept prin înțelegerea sensului lor global, iar acest concept să facă posibilă încadrarea proverbelor în clase lexicale. „Clasa lexicală este un ansamblu de care, indiferent de apartenența lor la structura unui câmp lexical sunt tolerate printr-o trăsătură semantică distinctivă comună”. (Coșeriu *et alii* 2016: 98). Interesantă este precizarea pe care o face Negreanu cu privire identitatea dintre etnocâmp și câmpul conceptual, teorie care întărește afirmația de mai sus aparținătoare lui Eugeniu Coșeriu, ideea că „nu orice câmp conceptual nu este un câmp lexical” (Coșeriu *et alii* 2016: 98), dar câmpul lexical poate să alcătuiască un etnocâmp, prin urmare poate forma și un câmp conceptual, chiar dacă unele lexeme care intră în alcătuirea unui proverb sunt poziționate în exteriorul câmpului conceptual.

În vederea stabilirii câmpurilor lexicale, vom folosi, în studiul de față, atât noțiunile de „context paremiologic”, „macrocontext”, „microcontext”, cât și pe cea de „etnocâmp”, pentru ilustrarea diferitelor aspecte de analiză lexicală a proverbelor românești.¹ Microcontextele care alcătuiesc etnocâmpul cuprind numeroase particularități ale elementului central avut în discuție, pe baza căruia se construiește acesta.

2. Relații de antonimie

În structura proverbelor românești se pot stabili categorii semantice, cum este antonimia. Alin Titi Călin (2016: 332-333) menționează că descoperă la Ilie Danilov (1997: 64-69) o clasificare pe baza relațiilor de antonimie care se pot identifica la nivel semantic în cadrul proverbelor. Astfel, Danilov stabilește două tipologii principale ale acestei specii: proverbe

¹ Pentru ilustrarea conceptelor, vom selecta exemple din volumele de proverbe ale Iuliu A. Zanne (II-VI 2003-2004), care vor fi consemnate cu respectarea grafiei culegătorului, pentru a se evidenția aspecte privind evoluția lingvistică.

opozitive și nonopozitive. Proverbele opozitive, în funcție de care se poate stabili relația de antonimie se caracterizează prin opoziția semantică ale celor două componente ale proverbului: expoziția și sentința (Călin 2016: 332-333). Variația se bazează pe sensul conotativ, iar, sub acest aspect, proverbele creează valori stilistice, cum ar fi antiteza. Majoritatea proverbelor sunt construite după principiul bipartit, bazat pe această categorie semantică, prin care informația este exprimată cât mai concis, surprinzând valoarea adevărului universal valabil.

Din punctul de vedere al sensului global pe care îl exprimă, un număr mare de proverbe se bazează pe antonimii de tipul: *bogat - sărac, mare - mic, frumos - urât, bun - rău* etc. În structura proverbului, se identifică antonimie ascendentă sau descendentă, realizată prin perechi care exprimă noțiuni diametral opuse, însă uneori intervine și un termen neutru, de tipul: *primul - mijlociul - ultimul*. De exemplu, proverbul *Să fii totdeauna la mijloc de masă și la colț de țară* (Zanne VI 2004: 342) exprimă, prin antonimie cu un termen neutru, *mijloc*, ideea demnității și chibzuinței, având în vedere evenimentele istorice. Aflat la marginea satului / localității / țării, omului îi era mai lesnicioasă plecarea din calea invadatorilor, prin urmare, era salvat. Situat în *mijlocul mesei*, numită și *fruntea mesei* (în unele proverbe, *în fruntea jocului*) era un semn de prețuire; cel aflat într-o asemenea poziție era respectat de către cei din jur. Ambele contexte relevă calitatea omului care stârnește admirația (uneori, invidia, chiar ura) celorlalți. Proverbul se transmite din perioada năvălirilor străine, așa cum consemnează și Iuliu A. Zanne, din culegerea căruia am exemplificat această parimie.

În structura proverbelor, se poate observa o relație de antonimie care exprimă direcția: *aici – acolo*, denumind acțiuni dirijate în sensuri opuse. Acestea apar în proverbe de tipul: *Fie pâinea cât de rea, / Tot mai bună în țara mea* (Zanne VI 2004: 345) *Când pleci la drum sci, dară când ai să te întorci, nu poți sci* (Zanne VI 2004: 92) etc., de unde se poate deduce, așa cum constată și Danilov (1997: 64-69), că antonimia proverbială se poate realiza la nivel adjectival, verbal, substantival, adverbial, însă exemplele demonstrează că există și alte valori morfologice pe baza cărora să se stabilească această relație, cum sunt pronumele sau numerele.

Raporturile de antonimie se pot constata în cadrul etnocâmpului *culorilor*, dar și în etnocâmpurile *familiei*, cu microcontextele *copiii, femeia, bărbatul* etc. sau etnocâmpul casa-gospodăria și în alte etnocâmpuri specifice literaturii și culturii populare românești. În ceea ce privește etnocâmpul sau macrocontextul *culorilor*, relația funcționează pe baza simbolisticii acestora, care poate sugera și semnificații de ordin social. Se identifică și aici același principiu dual, expus antonimic. În proverbele românești, predomină culorile alb și negru, prezente în relații de opoziție sau în construcții independente. Angela Bidu-Vrăncianu (2005: 133-134) propune o serie de conotații sociale ale culorilor negru și alb: „Dintre conotațiile de acest tip, cu un caracter social mai larg, se pot menționa cele caracteristice unor culori: negru are conotații privind tristețea, moartea, doliul în numeroase limbi romane”. Se remarcă aici caracteristicile microcontextuale care condiționează existența structurii paremilogice.

Pentru culoarea verde, se identifică proverbul construit imperativ: *Fii român verde!* cu sensul de autentic, demn de originea pe care o are individul căruia i se adresează. Aceeași Angela Bidu-Vrăncianu (2005: 133-134) face o precizare cu privire la simbolistica acestei culori: „verde are o conotație relativ generală (de exemplu, în Europa, dar nu și în China) privind codul rutier, unde înseamnă «liber, permis»; în română, verde, în anumite contexte desemnând persoane, cum ar fi bătrân, bărbat are conotația «puternic, viguros»”. De exemplu, I. A. Zanne consemnează existența unui proverb care folosește simbolistica acestei culori

pentru a evidenția lipsa unei calități: *Cal verde și Bulgar cu minte unde s-a mai vedut?* (Zanne VI 2004: 24).

2.1. Relație de antonimie realizată la nivel verbal

În culegerea lui Iuliu A. Zanne, se descoperă asocieri care, în contextul paremiologic, determină relații de antonimie creată cu ajutorul verbelor, adjectivelor, adverbilor și a altor părți de vorbire. Astfel, în ceea ce privește valoarea morfologică a elementelor lexicale care formează antonimia din structura proverbelor, aceasta poate să fie verbală: *Pe drum vă duc, pe drum v-aduc*. (Zanne VI 2004: 93) sau *C-o mână te mângâie și cu alta te sgârie*. (Zanne II 2003: 240) cu variantele *Cu o mână te apără, / Cu alta te deperă* (Zanne II 2003: 240). În aceste proverbe, antonimia se realizează și pe baza adjectivelor pronominale nehotărâte / pronumelor nehotărâte, de aici rezultă dificultatea încadrării unor proverbe în categorii fixe.

Proverbul *Unde baba face, / Dracul nu desface*. (Zanne II 2003: 3) creează o relație de antonimie la nivel verbal, realizată pe baza procedurii derivării cu prefix privativ *des*: *a face* – *a desface*, iar aspectul negativ, opus, al primei părți este realizat pe baza adverbului de negație: *nu*, de unde se observă că prima parte a proverbului este pozitivă, a doua parte negativă, iar sensul global al proverbului dobândește conotație pozitivă prin faptul că exprimă imposibilitatea de a acționa acolo unde a fost desfășurată o acțiune indestructibilă. Este interesant de constatat aspectul persuasiv al acestei parimii, pe lângă valoarea sa expresivă. Proverbul: *El îi dă în călcâie să stea, / Și iapa mai tare fugea*. (Zanne II 2003: 30) marchează o relație de antonimie la nivel verbal, însă opoziția nu se realizează prin negație, ci pe baza unei conjuncții copulative *și* cu rol adversativ în acest context paremiologic. Antonimia își desăvârșește valența și prin cele două verbe: *să stea* și *fugea*, aflate la moduri verbale diferite, care exprimă posibilitatea și certitudinea unei acțiuni sigure, precise exprimate prin imperfectul modului indicativ: *fugea*. Alte exemple de structuri proverbiale antonimice: *Și altul are cap, da, / Dar ca al meu ba, ba, ba!* (Zanne II 2003: 40). Predicatul este exprimat de data aceasta prin adverbul de negație *ba*, care devine, în contextul paremiologic, substitut al verbului predicativ *nu are*. Proverbul *Cireșele trec, da obrazul rămâne* se realizează la nivel verbal: *a trece* – *a rămâne*, exprimă o constatare a unei conjuncturi nefavorabile.

Proverbul *Ceea ce femeia legă, / Nici dracul nu deslegă*. (I. A. Zanne 2003, vol. II: 148) are în structura sa o relație de antonimie la nivel verbal, realizată prin derivarea verbului *a lega* cu prefix privativ, pentru a demonstra imposibilitatea de a contrazice firea femeii. Se remarcă și tonul ironic, dar și aprecierea pentru agilitatea acesteia. Antonimia la nivelul verbelor *a intra* – *a ieși*: *Ce intră-n gură nu e pecat, ci ceea-ce iese din gură, aceea e mare pecat*. (Zanne II 2003: 170), cu varianta *Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură* (Zanne II 2003: 170).

Antonimie la nivel verbal obținută prin aspectul negativ al verbelor: *a vedea* – *a nu vedea*: *Vedeți paiul din ochiul altuia, nu vedeți bârna din ochii voștri*. (Zanne II 2003: 327), cu variantele *A vedea stercul în ochiul altuia, iar bârna în ochii sei a nu vede*. (Zanne II 2003: 327), un exemplu de variantă în care substantivul *gunoi* apare cu o formă arhaică *șterc*, care are și sensul de *murdărie, rapăn* etc.²

2.2. Relație de antonimie realizată la nivel adjectival

² Cuvântul este întâlnit în *Dicționarul limbii românești*, 1939, cu sensul *de fir de păr, gunoi*, de asemenea, mai apare la Șăineanu, în lucrarea *Dicționar universal al limbei române*, 1929, sub forma unui proverb din scriptură: *Nu vedea ștercul altuia, ci vezi bârna din ochiul tău* sau în *Dicționarul etimologic român*, cu sensul de *murdărie, rapăn*; provenit din latinescul *stercus*, cf. DEX: 1050.

Proverbe care se realizează pe baza antonimiei la nivel adjectival: „Barbă lungă şi capra are, dar minte nici cum are.” (Zanne II 2003: 9). Antonimia se realizează aici pe baza unei negaţii constituite prin compunere de cuvinte „nici cum”, care stabileşte negaţia verbului *a avea* din structura proverbială. Acest proverb are acelaşi sens cu latinescul *Philosofum non facit barba*. Proverbul are varianta: *Nu te fâli cu barbă lungă când mintea ţe scurtă*. (Zanne II 2003: 9). În acest proverb, deşi negaţia apare în prima parte, sensul negativ se desprinde pe baza celei de-a doua părţi, pe baza adjectivelor *lungă / scurtă*, ultimul intrând în componenţa unui verb copulativ, iar din punctul de vedere al sensului, întăreşte valoarea conotativă a enunţului paremiologic. O altă variantă a aceluiaşi proverb are caracter sentenţios, deoarece exprimă ideea de generalizare *Cine are barbă mare, minte nici cum are*. (Zanne II 2003: 9).³ Proverbul alcătuieşte, astfel, o paradigmă lexicală paremiologică, formată din macrocontextul *familia*, microcontextul *femeia*, termenii paradigmatici fiind *bătrânul* şi *femeia*, condamnaţi de mentalitatea tradiţională atunci când sunt mai puţin înţelepţi, fără tendinţa de generalizare, deoarece pot fi reperate proverbe care echivalează bătrâneţea cu vârsta înţelepciunii, iar femeia este considerată de către unele parimii *corona bărbatului*. Un exemplu de proverb care surprinde mentalitatea tradiţională, cu privire la modul cum este privită femeia în unele contexte: *Muirea, pole lungi şi mine scurtă*. (Zanne II 2003: 10).

Proverbe aflate în raport de antonimie pe baza adjectivului cu valoare stilistică de epitet: *Când ţi-i gura amară se caută (cine-va a ţ-o îndulci) cine ţ-o îndulcesce, c-apoi (căci) când îi dulce ori şi cine (toţi) o sărută*. (Zanne II 2003: 180). Construcţia nominală *gura amară* cu valoare stilistică de epitet impune o alăturare cu un antonim *dulce*, pentru ca ampla structură să devină proverb.

Se pot stabili relaţii de antonimie pe baza adjectivelor *multă – puţină*: *Gură multă, treabă puţină* (Zanne II 2003: 181). Proverbele de acest tip sunt cele care, prin concizie, exprimă adevăruri sau consecinţe ale unor fapte sau constatări ale unor acţiuni. Acest proverb are şi varianta *E bun de gură şi rău de lucru*. (Zanne II 2003: 182), care se bazează pe antonimia dintre adjectivele *bun - rău*. Un alt exemplu realizat pe baza aceluiaşi opoziţii: *Omul gândesce şi rele şi bune*. (Zanne II 2003: 370). Prin antonimia realizată pe baza adjectivelor, apar proverbe care evidenţiază calităţile umane: *Omul nu trebuie să fie nici pre pre nici forte forte*. (Zanne II 2003: 376). Acesta intră în componenţa aceluiaşi macrocontext *înţelepciunea*, creând un microcontext al *prudenţei*, prin modul cum îndeamnă la cumpătare.

Alte exemple de proverbe realizate pe baza antonimiei adjectivale: *Capul plecat, nu numai pre cei milostivi ce şi pre cei nemilostivi spre milostivire pornesce*. (Zanne II 2003: 40), cu sensul enunţat în proverbul *Capul plecat nu-l prinde sabia*. (Zanne II 2003: 39). La nivel lexical, antonimia se stabileşte pe baza prefixului negativ *ne*, prin care se realizează alăturarea celor doi termeni: *milostivi / nemilostivi*. Raportul de antonimie se realizează pe baza conjuncţiei coordonatoare adversative *ci*, consemnată de Iuliu A. Zanne în forma *ce*. Unităţile lexicale din care este alcătuit proverbul nu au, în ansamblu, conotaţie negativă, ci exprimă imperativ o rodul unei experienţe de viaţă.⁴ *Capul fie cât de mare, iar gura potrivită, şi cu mult mai mică*. (Zanne II 2003: 40). În acest proverb, numele predicative care compun structura antonimică *mare – mică* exprimă metaforic importanţa înţelepciunii. Adjective: *lung – scurt*: din proverbul: *Codă lungă, minte scurtă*. (Zanne II 2003: 69) relevă comportamentul

³ Iuliu A. Zanne consemnează existenţa mai multor variante în zone diferite ale ţării, cum ar fi proverbul cules din Ştefăneşti, judeţul Vâlcea, de către Iordache Golescu sau o altă variantă culeasă din Humele, judeţul Argeş, existând şi în lucrările lui Anton Pann, Hinţescu sau Petre Ispirescu. Cf. Zanne 2003: 9

⁴ Acest proverb este întâlnit cu precădere în textele literare şi în culegerile de folclor ale lui Anton Pann, G. Dem. Teodorescu, cules din judeţele Argeş, Vaslui etc., cf. Zanne 2003: 39.

fetelor, care, după cum exprimă această unitate paremiologică, s-au maturizat doar prin aspectul fizic, nu și prin înțelepciune. Proverbul condamnă lipsa de chibzuință, dovedindu-și, îndeosebi, caracterul cutumiar. Adjective: *frumos* – *urât* apar în proverbe care intră în macrocontextul *familia*: *Fie-căruia i se pare că copilul seu e mai frumos, / D-ar fi cât de urâcios* (Zanne II 2003: 78)⁵. Din punct de vedere lexical, raportul de antonimie se realizează prin derivare cu sufixul însușirii -os de la adjectivul *urât*. Antonimia realizată pe baza adjectivului *bun*, în relație cu forma de superlativ absolut a adjectivului *rău*: *cât de rău*. Din gura omului bun vorba de rău nu ese niciodată. (Zanne II 2003: 169). Din acest proverb se remarcă indulgența omului cu un comportament corect. Adjectivele *bun* – *rău*: *Cea mai bună muiere ca cel mai rău bărbat*. (Zanne II 2003: 299) exprimă, de asemenea, superioritatea bărbatului în fața femeii, în mentalitatea populară, atitudine consemnată mai sus. Adjectivele *stângă* - *dreaptă*: *Să nu scie mâna stângă ce face dreaptă*. (Zanne II 2003: 238), cu variantele *Ce face mâna dreaptă să nu scie mâna stângă*. (Zanne II 2003: 238), sau *Nu trebuie să scie mâna stângă, ceea ce dă cea dreaptă*. (Zanne II 2003: 238), surprind unele gesturi săvârșite de femeie, care trebuie ascunse de cei din jur, mai ales de bărbat.

În volumele lui Iuliu A. Zanne se pot identifica exemple pe baza cărora se evidențiază relații de antonimie realizată cu ajutorul adjectivelor pronominale nehotărâte sau a pronumelor: *Dă c-o mână, ia cu alta*. (Zanne II 2003: 239), cu variantele *Cu o mână dă și cu alta adună*, (Zanne II 2003: 239), *Cu o mână dai și cu alta iei* (Zanne II 2003: 239), sau pentru potențarea ideii, antonimia se realizează cu ajutorul numeralelor: *una* – *zece* sau *una* – *o mie*: *Iai cu o mână și dai cu dece*. (Zanne II 2003: 239), *Dă cu o mână și ia cu o mie*. (Zanne II 2003: 240).⁶ Între numeralele *o* - *zece*, se constată o opoziție echivalentă, din punctul de vedere al sensului cu raportul dintre *puțin* și *mult*. Alte exemple de proverbe a căror relație de antonimie se realizează pe baza adjectivelor provenite prin conversiune de la pronume: *un* - *alt*: *Cu un ochiu la slănină și cu altul la făină* (Zanne II 2003: 346), cu variantele: *Cu un ochi la gaie și cu altul la tigaie* (Zanne II 2003: 347) sau *Cu un ochi la răsărit și cu altul la apus*. (Zanne II 2003: 347), care se referă la aspectul fizic al omului, și anume: la oamenii sașii, dar și la trăsăturile morale care se relevă din înfățișare, prin urmare, proverbul insinuează metaforic ideea de avariție.⁷

2.3. Relație de antonimie realizată la nivel substantival

Antonimia realizată cu ajutorul substantivelor: *lumină* – *întuneric*, pe baza sinonimelor: *senin* – *ploaie*. *Așa-s fetele, când senin, când ploie*. (Zanne II 2003: 125) Antonimia se realizează descendent, de la calitate la defect, de la pozitiv la negativ. Proverbul exprimă firea oscilantă a fetelor.⁸ Alte exemple de proverbe realizate pe baza aceluiași principiu: *Omul nu iese cu dosul la oameni, ci cu fața*. (Zanne II 2003: 320). Antonimia dintre substantivele *dosul* și *obrazul* se realizează doar în contextul paremiologic și pe baza conjuncției coordonatoare adversative, care marchează acest raport de opoziție la nivel de propoziție. Antonimia

⁵ Este interesantă constatarea pe care o face autorul „Proverb care se află în toate ținuturile și la toate popoarele”, dovedind astfel largă lui circulație, bazată pe sentimentele avute de părinți față de propriii copii, subliniindu-se unanimitatea mentalității colective. cf. Zane 2003: 78.

⁶ Proverb consemnat de către I. A. Zanne ca existent la popoarele norvegiene, germane, franceze, dar și la poporul român, cules din județul Argeș, dar întâlnit în textele literare culese de Petre Ispirescu sau la Hîntescu, ceea ce dovedește o largă circulație a acestuia. cf. Zanne 2003: 240.

⁷ Proverbe întâlnite în culegerile lui Anton Pann, Hîntescu sau culese din județele Vâlcea, Olt, Mehedinți, Iași, ceea ce evidențiază marea răspândire. cf. Zanne 2003: 347

⁸ Faptul că fetele sunt indecise, mai ales când vine vorba de căsătorie, deoarece este cunoscut faptul că, în societatea tradițională, căsătoriile se bazau pe aranjamentele făcute de părinți și nu pe sentimentele dintre tineri. Proverbul oferă o justificare făcută fie de părinți, fie de potențialul mire.

realizată cu ajutorul substantivelor: *pământ – cer: Omul pe pământ, dar îngerii în cer.* (Zanne II 2003: 320). Proverbul intră în legături intramicrocontextuale cu etnocâmpul înțelepciunea, dar și cu cel al credinței, relația bipartită realizându-se și pe baza conjuncției coordonatoare adversative *dar*, care ordonează direcția ascendentă a proverbului.

Substantive provenite din adverbe, prin conversiune, pe baza articulării cu articole hotărâte proclitice: *fața – dosul* apar în proverbul *Ce aude dosul n-aude fața.* (Zanne II 2003: 119). Relația de antonimie se bazează și pe negația verbală: *aude – nu aude. Se încălzește la față, / Iar spatele îi îngheață.* (Zanne II 2003: 133) Astfel, antonimia se realizează și pe baza verbelor: *se încălzește – îngheață.* Prin urmare, întreaga structură proverbială este construită în opoziție, sensul negativ fiind desprins, de asemenea, din a doua parte a proverbului. Prin aceste exemple de unități paremiologice, se poate constata imposibilitatea încadrării unor proverbe într-o singură categorie, pe baza unităților lexicale exprimate prin valori morfologice.

Există proverbe realizate în relație de antonimie pe baza substantive care exprimă gustul: *miere - fiere*, cum este proverbul *Pe buze miere, în inimă fiere.* (I. A. Zanne II 2003: 25), cu varianta *Din ochi miere, din gură fiere.* (I. A. Zanne II 2003: 330). Din punct de vedere morfologic, cele două substantive evidențiază contradicția dintre termeni, exprimând răutatea, ipocrizia, trăsături condamnate de către omul societății tradiționale, așa explicându-se existența aceste parimii. Apare aici conceptul de variație lexicală liberă, deoarece se poate crea o paradigmă paremiologică, prin înlocuirea substantivelor *buze - ochi* și *inimă - gură*, iar sensul global rămâne același. Un alt exemplu de proverb realizat pe baza aceluiași principiu, dar realizat pe baza adjectivelor: *Limba e dulce ca mierea și amară ca fierea.* (Zanne II 2003: 223), obținut și pe baza comparației dintre substantivele *miere - fiere*. Acest proverb are variantele: *Limba e dulce și amară cum o dai.* (Zanne II 2003: 223) sau *Limba și dulce și amară se arată.* (Zanne II 2003: 223)

Antonimia realizată pe baza opoziției lexicale a substantivelor care exprimă elemente anatomice: *limba, capul, picioarele, mâna, gura, inima: cap – picioare: Cei-i la cap nu-i la picioare* sau *cap – inimă: Capul le face, inima le trage.* (Zanne II 2003: 43). *Prostul uită din natură de la mână până la gură.* (Zanne II 2003: 244), *Din gură te unge, și din inimă te frige* (Zanne II 2003: 168). De asemenea, I. A. Zanne consemnează existența altor proverbe cu același sens: *Frate meu din gură, iară de la inimă foc și otravă.* (Zanne II 2003: 168) sau *Din gură miere, iar din inimă otravă.* (Zanne II 2003: 168). Analiza lexicală de acest tip relevă faptul că aceste substantive devin antonime doar în contextul proverbial. Există proverbe în care există aceleași elemente lexicale, iar relația de antonimie se realizează prin comparație: *La gură ca un miel, la inimă ca un lup întreg.* (Zanne II 2003: 168). Opoziția de sens se realizează pe baza celor două substantive: *miel – lup*, aspectul negativ fiind întâlnit în a doua parte a structurii proverbiale. Unitățile lexicale pe baza cărora se realizează antonimia sunt încadrabile în etnocâmpul *fauna*, pe baza substantivelor nume de animale: *lup, miel.*

2.4. Relație de antonimie realizată la nivel adverbial

Proverbe întâlnite în variante realizate cu ajutorul adverbilor sau locuțiunilor adverbiale: *În față te cinstesc, / Și în dos te vorbesce.* (Zanne II 2003: 134). Proverbele *Pe din napoi bun de popă să crede, pe din nainte măgar să vede.* (Zanne II 2003: 303) sau *Chipurile mai de departe, că mai de aproape semnele și le vădesc.* (Zanne II 2003: 68) exprimă ideea că aparențele pot fi înșelătoare.

Alte proverbe care formează antonimie pe baza adverbilor: *În față te cinstesc, / Și în dos te vorbesce.* (Zanne II 2003: 134) cu variantele: *În față una-ți vorbesce, / Și în dos alta-ți croesce.* (Zanne II 2003: 134). *În ochi cu gura te unge, / Și-n dos cu un ac te împunge.* (I. A.

Zanne II 2003: 330), *În faţă dinţi îţi albesce, / Şi inima îţi negresce.* (Zanne II 2003: 134), *În faţă te netedesce, / Şi în spate te cioplesce.* (Zanne II 2003: 134), *Pe din faţă măgulesce, / Pe din dos te otrăvesce.*” (Zanne II 2003: 134), *În faţă te linge, / În dos te frige.* (Zanne II 2003: 134), *În faţă miere, în dos fiere.* (Zanne II 2003: 135)⁹ etc. Proverbele sunt construite binar, cu sensul negativ desprins din a doua structură, prin antonimia dintre toţi termenii parimiei sau a unităţilor lexicale dominante, de tipul: *în faţă - în spate*, ceea ce generează opoziţia de sens dintre verbe: *linge – frige netedesce – cioplesce* sau *te cinstesce – te vorbesce*. După cum se poate observa, se construieşte o paradigmă lexicală, al cărei sens nu comută, ceea ce dovedeşte existenţa unei variaţii libere la nivel lexical.

Proverbe aflate în relaţie de antonimie pe baza adverbilor obţinute prin conversiune de la adjective: *cald - rece: Gura lui sufla când cald, când rece.* (Zanne II 2003: 179), cu variantele *Din gura lui iasă când cald, când rece* (Zanne II 2003: 179) sau *A scos din gură când cald, şi când rece.* (Zanne II 2003: 179), *Când frig suflă, când căldură* (Zanne II 2003: 179). Antonimia se realizează şi pe baza corelativelor: *când – când* care marchează opoziţia de ordin temporal.

2.5. Relaţie de antonimie realizată la nivelul numeralelor

Proverbe antonimice pe baza numeralelor cardinale: *O gură are omul şi urechi două, dar dimpotrivă mai mult găiesce de cât ascultă.* (Zanne II 2003: 162) exprimă antonimic, pe baza numeralelor *o – două*, lipsa de judecată şi atitudinile greşite, care vin în detrimentul persoanelor lipsite de tact. Se obţine, din această asociere, şi antonimia dintre verbele *ascultă – vorbeşte*. Din aceeaşi categorie a proverbelor care se construiesc pe baza relaţiei de antonimie cu ajutorul numeralelor cardinale este şi proverbul următor: *Gura desfrânată mai tare aleargă decât piatra din del răsturnată, pe care un nebun cu piciorul pote a o prăvăli, şi o mie de înţelepţi a opri nu o pot.* (Zanne II 2003: 169). Numeralesle cardinale aflate în opoziţie: *un – o mie* marchează, prin cantitatea mare din a doua parte a structurii paremiologice, imposibilitatea de a remedia o faptă săvârşită fără chibzuinţă, antonimia se realizează, pentru potenţarea expresiei, pe baza relaţiei dintre numeralesle: *un – o mie*. Proverbul îndeamnă la judecată, la cumpătare, la limitarea unor exprimări care pot să provoace consecinţe grave, prin comparaţia vorbei cu piatra răsturnată de pe deal. Acest proverb se poate încadra în cadrul etnocâmpului *înţelepciune*, prin faptul că termenii antonimici sunt *nebun – înţelept*. Ascendentul moral al înţeleptului faţă de nebun este aici evidentă. Antonimia este sugerată metaforic prin elemente anatomice: *gura*.

Antonimie realizată prin intermediul numeralelor cardinale: *un – doi* apar în proverbul: *Doi ochi văd mai bine de cât unul.* (Zanne II 2003: 334) cu varianta care susţine ideea, amplificându-i sensul: *Patru ochi văd mai bine decât doi.* (Zanne II 2003: 334), Aceste proverbe denotă capacitatea sporită de esenţializare şi exprimă atenţia, vigilenţa. Prin aceste procese considerate de psihologi ca fiind elemente cognitive esenţiale oricărui individ, în mentalitatea tradiţională au reprezentat condiţii ale omului înţelept, fără ca ele să fie definite în mod concret. Prin urmare, aceste parimii sunt încadrabile în etnocâmpul *înţelepciunea*. Se observă gradaţia ascendentă a acestor construcţii paremiologice. Proverbul: *Vedi-mă cu-n ochi, să te ved cu doi.* (Zanne II 2003: 331), cu varianta: *Cine me vede c-un ochiu, eu îl ved cu doi, cine nu, eu nici atâta.* (Zanne II 2003: 331), exprimă imperativ nevoia de dragoste, de atenţie, ca fiind esenţiale şi pentru omul societăţii tradiţionale.

⁹ Proverb întâlnit şi în limbile engleză, germană, toscană, portugheză. Larga lui circulaţie dovedeşte o mentalitate comună izvorâtă pe baza aceluiaşi atitudini ale oamenilor din zone etnoculturale diferite. cf. Zanne 2003: 135.

De asemenea, se realizează antonimie paremiologică, pe baza opoziției dintre un numeral cardinal și un numeral colectiv: *Cine dă cu o mână, ia cu amândouă* (Zanne II 2003: 240), care are varianta realizată cu numeral cardinal *o – două: Dă cu o mână ca să ia cu două*. (I. A. Zanne 2003, vol. II: 240), proverb care, prin opoziția semantică, exprimă avariția. Se remarcă puterea de generalizare, realizată prin pronumele relativ *cine*, prin care sunt introduse, în prima parte a proverbului, constatări, dorințe cu adresă necunoscută, deoarece se adresează tuturor oamenilor cu care vorbitorul intră în contact direct, proverbul având un mare grad de generalizare. Este o exprimare cu adresă mediată de un receptor, care, la rândul său, ar putea transmite acest mesaj din partea emițătorului, ceea ce dovedește una dintre caracteristicile definitorii ale literaturii populare: caracterul oral.

Proverbe antonimice bazate pe raportul creat cu ajutorul numeralelor ordinale: *primul – ultimul*, pe baza sensului metaforic *fruntea – ciuful: A iubi fruntea fetelor și a lua ciuful verzelor*. (Zanne II 2003: 129). Proverbul exprimă, cu ajutorul metaforei *fruntea fetelor – ciuful verzelor*, structuri mentale complexe, exprimând o constatare cu un ton ironic sau autoironic.

Proverbe aflate în raport de antonimie pe baza numeralelor fracționare: *Muirea cât de puternică, bărbat pe jumătate*. (Zanne II 2003: 280), cu varianta: *Muirea e jumătate de cruce, rumânu e cruce întreagă*. (Zanne II 2003: 280), care exprimă paremiologic superioritatea bărbatului în raport cu femeia, mentalitate consemnată și în cadrul altor analize paremiologice, consemnate anterior.

Proverbul *De cât coda frunții mai bine fruntea codii*. (Zanne 2003, vol. II: 162) conține o asociere de unități lexicale care creează opoziția dintre elementele întregii structuri. La un prim nivel de analiză, se constată că există raport de antonimie dintre *decât – mai bine*, apoi opoziție dintre substantivele *coadă - frunte*, în sensul de *primul - ultimul*, ceea ce creează o antonimie pozitivă, ascendentă.

În proverbele românești, relația de antonimie se identifică și în structuri de tip asociativ: *Limba când greșășce, adevărul grăiesce* (Zanne II 2003: 224)¹⁰. În unele proverbe, asocierea se face între cele două părți din care este compus enunțul paremiologic pe baza relației de identitate, atât între partea de început, cât și concluzia, iar prima parte (enunțul) este formată din sintagme sinonime: *Catargiu te-ai dus, Catargiu te-ai întors*. (Zanne VI 2004: 50).

3. Concluzii

În urma acestui studiu, am constatat o relație de antonimie complexă, care pornește de la părți de propoziție, ajungând la propoziții sau fraze, în structura cărora există relații de antonimie între termeni. Relația de antonimie are un mare grad de răspândire în paremiologia românească prin modul cum pune în mișcare lexicul, valorificându-i întreg potențialul. Toate acestea conferă proverbului calitatea de a fi memorat cu ușurință scopul acestui proces fiind constituit de dorința de a fi transmis mai departe. Din punct de vedere stilistic, relațiile de antonimie din structura proverbelor românești se realizează cu ajutorul procedeelelor stilistice: repetiția, comparația, enumerația, metafora, cea din urmă având ponderea cea mai mare în paremiologia românească.

Unele proverbe pot să fie încadrate în mai multe categorii, pe baza termenilor aflați în opoziție; de exemplu, pot fi și numerales sau adjective. Aceste situații sunt întâlnite în proverbele a căror structură este în întregime în opoziție sau majoritatea elementelor lexicale care compun proverbul se află în această relație. Antonimia unor elemente lexicale se poate

¹⁰ Aspect întâlnit și în proverbele altor limbi, cum ar fi, latină, turcă, sardă, franceză, portugheză, olandeză. cf. Zanne 2003: 224.

realiza doar în discursul paremiologic, în limbajul uzual neexistând asemenea relații, de exemplu între *gură* și *mână* sau între *limbă* și *cap* nu există asemenea raporturi în limbajul uzual, iar exemplele ar putea continua.

Larga arie de răspândire a proverbelor dovedește aceeași sferă de preocupări a tuturor oamenilor, indiferent de limba în care comunică sau de nivelul lor cultural. Capacitatea de transmitere, datorată memoriei colective, este facilitată de sinonimia unor microcontexte, dovedind caracterul oral al creațiilor folclorice, unde se integrează și proverbul.

Unitățile lexicale care stau la baza realizării antonimiei paremiologice intramicrocontextuale intră în relații de tip asociativ cu termeni ce denumesc noțiuni diametral opuse, ceea ce generează relații de antonimie între toți termenii care alcătuiesc proverbul respectiv, ceea ce oferă o perspectivă de analiză din care să se dezvolte noi teorii referitoare la analize lingvistice, de ordin lexical.

BIBLIOGRAPHY:

- BIDU-VRÂNCEANU, Angela, CĂLĂRAŞU, Cristina, *Dicţionar general de ştiinţe ale limbii*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1997
- CĂLIN, Alin-Titi, *Aspects of Romanian Paremiology în Journal of Romanian Literary Studies*, n. 8/ 2016, pp. 332-333.
- COŞERIU, Eugeniu, GECKELER, Horst, *Orientări în semantica structurală*, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”, Iaşi, 2016.
- DANILOV, Ilie, *Repere ale paremiologiei româneşti*, Editura Moldova, Iaşi, 1997.
- NEGREANU, Constantin, *Structura proverbelor româneşti*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1983.
- RUXĂNDIOIU, Pavel, *Proverbe şi zicători româneşti*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1966.
- TABARCEA, Cezar, *Poetica proverbului*, Editura Minerva, Bucureşti, 1982.
- ZANNE, Iuliu A., *Proverbele românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria şi Macedonia*, vol. II-VI, Editura Scara, Bucureşti, 2003-2004.

ISSUES RAISED BY THE ENGLISH-ROMANIAN TRANSLATION OF CARDIOVASCULAR TERMINOLOGY

Lavinia Nădrag

Prof., PhD, "Ovidius" University of Constanța

Abstract: In the past decades, the never-ending technological expansion and the emergence of new technological fields, such as those of body implants, genetic engineering, robotic surgery, stem cell treatment, drones, biometrics, artificial photosynthesis, artificial brain, etc., have transformed English into the main language of scientific writing. The growing interest in issues such as creating and modifying species, or life extension has resulted in new discoveries and the terminology that describes them. The aim of this paper is to investigate the linguistic and cultural aspects determined by the changes and differences in the translation of medical and epidemiological terms. For this purpose, our paper analyses the issues raised by the English-Romanian translation of medical texts that cover a wide area of echocardiography. The first part of this study accommodates the reader with a general background of translation theories and medical terminology. The second part is focused on our corpus analysis, where we applied several translation theories in order to point out the difficulties in translating a medical text.

Keywords: specialized translation, medical text, cardiovascular terminology, source language, target language

1. Introduction

The technological expansion and the emergence of new technological fields have transformed English into the main language of scientific writing (see Popescu, 2015). Since the beginnings of civilization, people around the world have used the practice of translation in various fields of interest: legal, medical, economic or cultural. However, the study of translation is considered to be new. Translation as a form of communication involves rendering the message from a source language (SL) text into the target language (TL) text (Bassnett, 1980: 132).

After years of debating literal and free translation, theoreticians in the 1950s and 1960s started to debate new linguistic issues. The concept of “equivalence” was one of the outstanding issues at that time. In this respect, Roman Jakobson tries to tackle the problem of “equivalence in meaning” between words in different languages. He notes that “there is ordinarily no full equivalence between code-units” and that an interlingual translation involves “substituting messages in one language not for separate code-units but for entire messages in some other language” (Jakobson, 1959/2004: 139). Jakobson sees no issue with rendering a message that has been written in another verbal language; when talking about equivalence, his focus shifts towards the difference in the structure and terminology of languages.

Peter Newmark in his books *Approaches to Translation* (1981) and *A Textbook of Translation* (1988), discusses the distinction between semantic translation (which renders the exact contextual meaning of the SL original, in compliance with the semantic and syntactic

structures of the TL) and communicative translation (which produces on the TL readers an effect as close as possible to that obtained on the SL readers).

In their turn, Jean-Paul Vinay and Jean Darbelnet identified different translation strategies in their *Translation Procedure* (1958/1989). They discussed two general kinds of strategies, i.e. direct translation (including borrowing, calques and literal translation) and oblique translation (i.e. transposition, modulation, equivalence and adaptation).

2. Medical Translation

It is generally acknowledged that medical translation is one of the oldest translation fields, along with religious translation. Medical translation has two main purposes: information and promotion. When the medical translation is intended for informing doctors, the translator needs specialized knowledge concerning the scientific subject matter. When the medical translation is intended for the promotion of a pharmaceutical product to a bigger audience, the translator's job is even more complex. S/he must have the skills of sending messages both to specialist health workers and non-specialists audiences in the field.

Most translation problems arise when language systems, concepts, and notions differ from one country/culture to another. Medical language includes a large variety of specialized terminology applied to different contexts (see Buzarna-Tihenea, 2015a; Buzarna-Tihenea, 2015b). Being used orally or in writing, it serves different kinds of communication: doctor-doctor, doctor-nurse, doctor-patient. In other words, it covers the area of communication from specialist to specialist or it addresses the general public, sometimes in the form of popular magazine articles.

Being or not being professionals in medical sciences, translators use different strategies and techniques to solve the problems that might occur. Most problems that a translator confronts are terminological, linguistic or extra-linguistic. Scientific or general specialized texts have a well-defined pragmatic, semantic and grammatical structure. Both linguistic and extra-linguistic paradigms have a huge impact on the message to be conveyed, its accuracy and understanding, especially in such a sensitive domain such as human health.

From the terminological point of view, the language of medicine is constantly changing and evolving. Some terms are new, others become obsolete. Thus, there are various translation problems that need to be identified and dealt with when translating medical texts.

Medical terminology is difficult for several reasons. First of all, medical profession consists in jargon and idiosyncratic phrases, which sound unusual in the context of every day conversation (Fischbach, 1998: 70). In addition to jargon and idiosyncratic phrases, there are also other very specific medical terms which have been developed in order to describe a disease, medication, dosage, methods of examination.

Secondly, the medical terminology is constantly evolving due to new additions, whether new terminology is based on Latin/ Greek or not. In order to approach the medical terminology problem we need to become familiar with the meanings of prefixes, suffixes and roots. Some of them are known world-wide:

- Prefixes: a-, an- = without; anti- = against; ante- = before; co- = together; di- = two; extro- = outside of; hemi-, semi- = half; hyper- = above; hypo- = below; inter- = between; intra- = inside; post- = after; pre- = before; trans- = through; e.g. *anticoagulation* = the prevention of coagulation, *anti-inflammatory* = a medicine intended to reduce inflammation; *anteflexion* = a bending forward of an organ; *hypertension* = high blood pressure; *hypokinesis* = diminished or abnormally slow movement.

- Suffixes: -ac, -ic, -al, -ous, -tic = related to; -ate, -ize = to use; -cyte = cell; -ologist = specialist; -ology = study; -pathy = disease; -ent, -er, -ist = agent; -graph = instrument used to record; -emia = condition of the blood: ischemia = an insufficient supply of blood to an organ, usually due to a blocked artery; -itis = inflammation of an organ: endocarditis = when the endocardium becomes damaged, bacteria from the blood stream can become lodged on the heart valves or heart lining; the resulting infection is known as endocarditis; -osis is a suffix occurring in nouns that denote conditions and especially disorders or abnormal states: diagnosis = the process of determining a diseased condition (see the dictionaries, glossaries and medical journals listed in bibliography).

Thirdly, synonyms may be confusing. Translators have to do enough macro-editing to ensure that the text is cohesive and can be understood by the reader.

On the linguistic level, grammatical problems might occur in translation. Some of them are related to compounding, inflexion, and derivation (morphology), while others are the effect of how words are arranged in sentences (syntax). The morphological and syntactical structure of the language dictates how messages are to be selected, formulated and organized.

When translating a text, grammatical and lexical choices are extremely important, and are carefully performed by the translator within certain time limits. There is a major distinction between these two types of choices: lexical choices (vocabulary or terminology) and the grammatical ones. The latter are compulsory and resist change. New concepts and terms are quite easily introduced into a language (although they would require an extended period of time), while grammar structures cannot be altered. During the process of translation, the content of information from the source language undergoes some transformations in the target language, triggered by the differences between the two grammar systems (i.e. of the SL and the TL). These transformations occur either by adding the necessary information or by removing some pieces of information that the translator deems as irrelevant (as far as their translation in the target language is concerned). In this respect, it is noteworthy Baker's statement, according to which "a translation which repeatedly indicates information that is normally left unspecified in the target language is bound to sound unnatural" (Baker 1992: 87).

In terms of grammar, one problem encountered by translators is the use of English tenses. It is difficult for non-native speakers of English to understand the difference between past tense and present perfect tense, or the use of present tense simple instead of past tense simple in narratives. Authors of Romanian medical research articles frequently use the past tense (Romanian being the source language). This situation raises several issues when translators have to opt for the past simple or present perfect tenses (English being the target language), in the case of temporal markers that are not necessarily connected to certain time structures in the source language.

Another translation issue raised by the gaps between the source language and the target language in terms of grammatical structures is represented by the use of the passive voice. For instance, scientific articles that employ passive constructions preferably use the form without the agent. This situation occurs when the target language lacks the necessary transitive verb in order to convey a similar structure. It is noteworthy that Romanian authors of medical articles prefer the use of reflexive constructions (e.g. *se observă*, *se înregistrează*, *se analizează*). It should also be noted that, when using an active construction in the target language in order to translate a passive structure from the source language (or the other way around), the translator may alter important elements of the text, such as the intention of the SL message, the semantic structure of the SL text and even the amount of information from the

SL clause. Therefore, the translator should tackle these changes and assess their consequences, their implications, in order to choose the best translation option (especially since each voice has its own stylistic value in the two languages involved in the translation process, i.e. the target language and the source language).

Related to the above-mentioned issues, Newmark remarks that “the medical translator has much more freedom with grammar than with lexis” (1988: 1406). For example, for the purpose of an accurate and “natural” translation of a medical article, the translator should have in view the frequency of the source language characteristics from the respective text (such as specialized terminology, phrases, compound words, collocations, word order); moreover, these characteristics should correspond to those from the target language text. In this respect, medical English texts are characterized by a sober, technical and formal style and, during the translation process we should assess these features and have in view their impact on and their occurrence in the target language text.

According to Pilegaard (1997: 175), on the pragmatic level, firstly, any translator is judged by his ability to produce clear, comprehensible translations and should take an active role in trying to ensure that the text is clear and readable. According to Chesher (1988: 3), sometimes, translators strive to produce scientific and accurate translations and end up with intricate and almost incomprehensible texts. In order to avoid such “failures”, one pragmatic strategy that should be applied is represented by the *explicitness change*. By means of this strategy, some pieces of information from the source text may be added or deleted, in order to make the text more or less explicit. For example, the phrase “a clinical reality” can be translated in the target language as “să devină realitate”; in its turn, the term “shape” can be translated as “forme caracteristice”. Another pragmatic skill is interpersonal change strategy which affects the style of the text to make it more or less informed, technical (e.g. “Doppler color” for “Doppler color flow imaging”). In Stetting’s opinion (1989), another strategy that could be used for the purpose of an accurate translation is represented by *transediting*. This strategy implies the extensive transformation of the target language text (for instance, the translator may modify the organization, the arrangement of the information from the source text).

In the translation of specialized medical textbooks and articles, the degree of complexity is also triggered by extra-linguistic aspects. For instance, the translator may face strict deadlines, pressure, the complexity and variety of topics, lack of experience, insufficient knowledge of the subject matter, the constraint of space (a maximum number of words), etc. Kim Grego (2000: 40) states that translation should be viewed as “a *product*, a *process*, a *practice* and emphasizes the role played by extra-linguistic knowledge and some other factors:

Best applied to translation, however, is the sociolinguistic notion of context, the only one which, based on a wider set of linguistic and extra-linguistic factors, can account for the many variables constraining translation, represented (...) by the translator’s language variety, knowledge, education, training, as well as his/her age, gender, ethnicity, etc. But even the sociolinguistic notion of context cannot entirely cater for the key variable in translation – experience (ibid. 42).

Extra-linguistic problems in translation may derive from a variety of differences between Romanian and English in the following areas: social conditions (groups, subcultures, living conditions, working conditions) and lifestyle (way of life, housing conditions, food, leisure activities). All these aspects can be part of the doctor-patient interview and can play an

important role in diagnosing the condition of the patient. How these problems can be solved depends on the translator's linguistic and extra-linguistic knowledge in the two cultures.

Other cultural elements in the translation of medical texts pertain to names of medicines, procedures and protocols, names of instruments, measurement unit, questions relating to patient history, the availability of therapeutic methods). While all these culture-specific problems are context dependent, their methods of translation cannot be generalized.

3. Corpus Analysis

The corpus used in our research consists of texts selected from *Echocardiography. A Journal of Cardiovascular Ultrasound and Allied Techniques* (September and October 2016) and from a textbook of cardiovascular medicine, entitled *Braunwald's Heart Disease* (2011).

By studying the texts and using dictionaries (such as *Cambridge Free English Dictionary and Thesaurus*; *English Oxford Living Dictionaries*; *Latin Dictionary - Where Latin Meets English*; *Merriam-Webster's Learner's Dictionary*; *Oxford Concise Medical Dictionary* - which also provide the etymology of the words analyzed; *The American Heritage Stedman's Medical Dictionary*), we were able to notice the presence of medical terms of Greek and Latin origin which are almost similar in English and in Romanian: "aneurysm" (*anevrism*), "aorta" (*aortă*), "cardiopulmonary" (*cardiopulmonar/ cardiorespirator*), "cardiovascular" (*cardiovascular*), "catheterize" (*cateteriza*), "dyspepsia" (*dispepsie*), "endocarditis" (*endocardită*), "pathophysiology" (*patofiziologie*), "retroflexion" (*retroflexiune*), "thoracic" (*toracic*).

In addition to the classic Greek and Latin medical terms, we have encountered some other terms, particularly used in the field of echocardiography, e.g. "with advances in other cardiovascular imaging modalities such as *cardiac magnetic resonance imaging (CMR)* and *computed tomography (CT)*" (cu progresul în alte tehnici de imagistică cardiovasculară, precum *imagistica prin rezonanță magnetică cardiacă (RMN)* și *tomografie computerizată (CT)*), "*Tissue Doppler imaging (TDI)* records the motion of tissue or other structures" (*Ecocardiografia Doppler tisulară (TDI)* înregistrează mișcarea țesutului sau a altor structuri). In these examples, one can notice that the two forms, MRI and CMR are translated into Romanian by using the same term, *RMN* (for both of them); the acronym *TDI* is preserved in Romanian, and so is *CT*. The same phenomenon can be noticed in "dobutamine is not as sensitive as thallium uptake or *positron emission tomography (PET)*" (dobutamina nu este la fel de sensibilă precum absorbția de taliu sau *tomografia cu emisie de pozitroni (PET)*).

Other interesting examples are the borrowing "speckle tracking" (a method that uses two-dimensional images) translated as *ecografia speckle tracking* or *metoda speckle tracking*; the calque *M-mode recordings* (*înregistrările mod-M*, where M stands for "Motion" – *mișcare*); "outpatients" (*pacienți în ambulatoriu*); the acronyms: *SPECT* (*single-photon emission computed tomography* (in Romanian *SPECT* - the calque *tomografie computerizată cu emisiune de fotoni*); "mitral regurgitation (MR)" (*regurgitare mitrală - MR*); "two-dimensional (2D)" (*2D* or *bidimensional*); "transthoracic echocardiography (TTE)" (*TTE - ecocardiografie transtoracică*); "vena contracta (VC)" (*vena contracta - VC*).

4. Conclusion

Taking into account the terminological difficulty of medical translation, the variables which have a major impact on this process, and studying both mono and bilingual texts in the domain, we have been able to highlight some weaknesses in the translation of texts connected to this field.

Medical research has been allotted significant attention, time and funds, and more and more professionals have become involved in the prevention and treatment of diseases, all over the world. Consequently, the scientific advances in this domain trigger more and more new coined terms, and the necessity to use them in appropriate contexts.

Viewing translation as a form of communication, translators should consider the intention expressed by the author in the source text, the form of the message (the medical information, the morphological, syntactical and pragmatic features of such specialized texts), the general context, the translator's idiosyncrasies, his/her psychological traits and, more importantly, the audience. However, all these elements may raise translation difficulties.

BIBLIOGRAPHY:

1. Apetrei, E. (ed.). (2012). *Romanian Journal of Cardiology (Revista română de cardiologie)*. Vol. XXII, no. 4.
2. *Braunwald's Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine, Single Volume: Expert Consult Premium Edition – Enhanced Online Features and Print*. (2011). Saunders, 9 edition (March 2, 2011).
3. Baker, C. (1992). *Attitudes and language*. Clevedon: Multilingual Matters.
4. Bassnett, S. (1980). *Translation Studies. (New accents)*. Methuen.
5. Buzarna-Tihenea (Galbeaza), A. (2015a) Several Aspects Regarding the Specialized Translation of Medical Texts. From Theory to Practice, in *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, Vol. XV, issue 2, Ovidius University Press, pp. 17-21.
6. Buzarna-Tihenea (Galbeaza), A. (2015b). Procedures and Difficulties in the Translation of Medical Texts. An English-Romanian Case Study, in *Discourse as a Form of Multiculturalism in Literature and Communication*, Section: Language and Discourse, Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureş, pp. 164-175.
7. *Cambridge Free English Dictionary and Thesaurus*, online. Available from: <http://dictionary.cambridge.org/> [Accessed 10 September 2016].
8. Chesher, T. G. (1988). "How to Keep Healthy in 17 Languages: Translating and Interpreting in New South Wales Health Care Delivery". *Australian Review of Applied Linguistics*, 11:1, pp. 34-46.
9. *English Oxford Living Dictionaries*, online. Available from: <https://en.oxforddictionaries.com> [Accessed 10 September 2016].
10. Fischbach, H. (1998). *Translation and Medicine*. John Benjamins Publishing.
11. Ginghina, C., Popescu, B., Jurcut, R. (2005). *Esențialul în ecocardiografie, Edităa a II-a revizuită și adăugită*. București: Editura Medicală Antaeus.
12. Grego, K. (2010). *Specialized translation. Theoretical Issues, Operational Perspectives*. Vol. 4. Monza: Polimetrica International Scientific Research.
13. Hervey, S. and Higgins, I. (2002). *Thinking Translation*. Routledge.
14. Jakobson, R. (1959/2004). "On linguistic aspects of translation" in L. Venuti (ed.) *The Translation Studies Reader*. London. New York: Routledge.
15. *Latin Dictionary – Where Latin Meets English*, online. Available from: <http://latindictionary.wikidot.com/adjective:par> [Accessed 10 September 2016].
16. *Merriam-Webster's Learner's Dictionary*, online. Available from: <http://www.merriam-webster.com/medical> [Accessed 10 September 2016].
17. Newmark, P. (1981). *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon.

18. Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*, London: Prentice Hall.
19. *Oxford Concise Medical Dictionary* (8th ed.) (2010). Oxford: Oxford University Press.
20. Pilegaard, M. (1997). "Translation of Medical Research Articles" in *Text Typology and Translation*. Anna Trosborg (ed.). Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
21. Popescu, A. (2015). "Tertiary ESP Courses, Internationalization and the EU Labour Market", in *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, Vol. 15 Issue 1, pp. 108-113.
22. Stetting, K. (1989). "Transediting – A New Term for Coping with the Grey Area between Editing and Translating". In G. Gaie et al. (eds.) *Proceedings from the Fourth Nordic Conference for English Studies*. Copenhagen: Department of English, University of Copenhagen, pp. 371-382.
23. *The American Heritage Stedman's Medical Dictionary*. (1995). Houghton Mifflin.
24. Vinay, J. P., and Darbelnet, J. (1958/1989). *Translation Procedures*, trans. Andrew Chesterman, in Andrew Chesterman (ed.) *Readings in translation theory*. Helsinki: Oy Finn Lectura, pp. 61-69.
25. <http://www.texasheart.org/HIC/Gloss/> [Accessed 12 September 2016].
26. <https://www.cmmc.org/heartandvascular/glossary-of-medical-terms> [Accessed 12 September 2016].
27. <http://www.dictionarenglezroman.ro/dictionar/cardiologist> [Accessed 12 September 2016].
28. <http://www.globalrph.com/medterm.htm> [Accessed 12 September 2016].
29. <http://www.dummies.com/careers/medical-careers/medical-terminology/common-prefixes-and-suffixes-in-medical-terminology/> [Accessed 12 September 2016].

THE SEMANTIC FIELD OF THE WORD RED

Adela Marinela Stancu

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova

*Abstract: Our study aims to present meanings of the word **red** as they appear in the specialized explanatory dictionaries. We have shown the extent to which this word has become known in the common language (idioms, phrases, proverbs).*

Keywords: red, symbol, expression, locution, proverb.

La symbolique des couleurs reste l'une des forces de l'univers chromatique. Des temps anciens, les objets ont reçu des associations chromatiques de l'univers humain. La signification symbolique des couleurs contient des éléments universel-humains, mais aussi des traits différents, des connotations d'ordre culturel-religieux. La force de la symbolique des couleurs comprend une aire très large, parce que les couleurs peuvent être associées, dans différentes régions du monde, aux éléments primordiaux, à la dimension spatio-temporelle.

Nous porterons une discussion sur les sens du mot *rouge*, tel qu'il apparaît dans des locutions et des expressions figées.

Le Petit Robert explique *le rouge* «qui est la couleur du sang, du coquelicot, du rubis» et le *Trésor de la langue française* le considère l'une des couleurs fondamentales qui se situe à l'extrémité du spectre. Le terme provient du latin *rubeus* «roux, roussâtre» qui s'est transformé en *rub(iu)s*, consonnifie *iu* en *ju*, d'où *rubjus*, qui donne l'ancien français *roge*, par la réduction de *bj* à *j* et par le changement de *u* en *o*. *roge* est postérieurement devenu *rouge* par le changement de *o* en *ou*.

Le rouge est la couleur la plus mentionnée par les personnes soumises à un expérience pendant lequel on leur demandait d'apprécier la couleur préférée. Sous la forme de l'oxyde de fer, cette couleur a accompagné l'humanité dès les époques préhistoriques et elle a été toujours utilisée dans l'art rupestre de l'époque de fer. En général, le rouge est considéré comme agressif, vital et source de force, apparenté avec le feu et symbolise tant l'amour que la lutte à mort.

Dans la symbolique proprement-dite a des significations différentes. Dans l'Égypte antique, seulement dans le delta du Nil (l'Égypte Bas) avait une signification positive, autrement il était associé avec le serpent. Dans les papyrus, les animaux colorés en rouge étaient détestés, parce que cette couleur était toujours associée avec l'acte de violence. Dans l'art précolombien, le rouge était rarement utilisé, par exemple pour représenter le sang, le soleil et le feu, et sous forme interrompue, pour représenter la peau. Chez les Mayas, il représentait l'est, et chez les peuples de la région supérieur de l'ancien Mexique représentait le sud; de même, chez les Chinois, où pendant la dynastie Chou le rouge était une couleur sacrée. Le rouge était aussi la couleur du royaume des dieux du bonheur. La combinaison rouge-vert, considérée en Europe dure et agressive, en Chine symbolise la longévité.

Dans l'art traditionnel chrétien, le rouge était la couleur du sang du sacrifice de Jésus-Christ et des martyres, de l'amour ardent et des flammes des Pentecôtes du Saint Esprit. Le

rouge cardinal devrait signifier que les porteurs de cette couleur étaient préparés pour la mort par sacrifice pour l'église. Mais les femmes dépravées étaient habillées en rouge, et les idoles des peuples païens étaient souvent peints et fardés en rouge. Le rouge est devenu la couleur de l'enfer et du diable.

La couleur a aussi une signification positive: dans les scènes de la Création et des Pâques. Dans la symbolique populaire, le rouge est la couleur de l'amour (associée aux fleurs et aux roses), mais aussi celle de la vie et de la colère. La lumière rouge des réverbères des locaux de nuit symbolise les distractions intimes et la prostitution, et comme signe de circulation a la signification stricte de s'arrêter et de péril pour la vie. Pendant les luttes avec les taureaux, la couleur rouge est utilisée pour irriter les animaux et les rendre agressifs, même si n'existe pas la certitude que l'animal a la capacité de voir comme l'homme (il est plutôt irrité par les mouvements du toréador que par cette couleur).

En alchimie, le rouge forme avec le blanc, un système dual et symbolise le principal matériel sulf, c'est-à-dire ce qui brûle. Cette polarité devrait être corrélée avec la doctrine antique sur la procréation.

En franc-maçonnerie, le rouge est caractéristique au système de hauts degrés du rite écossais en opposition avec les degrés bleus. Dans la psychologie abyssale, dans les rêves, le rouge exprime quelque chose liée à la fonction affective.

En botanique, le rouge se réfère à un végétal par opposition à d'autres végétaux, d'une autre couleur dans la même espèce. On dit aussi *fruits rouges* «fruits à pulpe rouge et juteuse» faisant référence aux cerises, fraises, framboises, mûres etc.

En géologie et en minéralogie, à propos de pierres, de métaux, de la nature du sol, *le rouge* le sens «d'une couleur vive tirant sur le rouge: cuivre, grès, or, terre rouge». Il y a une locution vieillie *n'avoir pas un rouge liard* par référence à l'ancienne monnaie de cuivre.

Comme terme historique, *le livre rouge* signifie «livre recouvert de basane rouge sur lequel on enregistrerait autrefois les défauts prononcés à l'audience; registre, relié en maroquin rouge, sur lequel étaient inscrites les dépenses secrètes de la Cour sous Louis XV et Louis XVI», par analogie *être inscrit sur le livre rouge*. Les *rouges charpentiers* désignaient «le feu, l'incendie».

Comme titre de livre s'est imposé *Le Petit Livre Rouge de Mao*, recueil d'aphorismes et de sentences extraits des œuvres de Mao Tse Toung, publié pendant la Révolution culturelle en Chine, et dont la couverture était rouge.

Comme terme de jeux (billard, dominos, roulette), *rouge* entre dans la formation du syntagme *jouer sur la couleur rouge*.

En parlant d'un objet qui produit une lumière rouge avec rôle de signalisation (*phare rouge*), s'est imposé *lanterne rouge* «lanterne qui produit une lumière rouge et que l'on plaçait à la porte des maisons de tolérance en signe de reconnaissance».

En alimentation, par opposition à *viande blanche*, on rencontre *la viande rouge* «viande de bœuf, de cheval, du mouton qui a un aspect rouge après cuisson». Se référant aux vins, familièrement, *du gros rouge* est «un vin rouge de mauvaise qualité» et *rouge bord* représente une «verre plein de vin jusqu'aux bords». Comme marque de boisson, on en a *cordon rouge*, désignant «un classement des champagnes». *Un rouge bord* signifiait «un verre de vin plein jusqu'aux bords». *Le rouge* ou *le ferment du rouge* est «une bactérie qui se développe sur le camembert ou sur le brie, et jouant un rôle dans l'affinage du fromage».

En ethnologie, comme terme vieilli, *race rouge* dénote une «race humaine formée d'amérindiens, caractérisée par une pigmentation rouge cuivrée de la peau». Par extension,

une peau rouge signifie «malfaiteur pratiquant l'agression et le vol à Paris ou dans les grandes villes».

Comme terme religieux, *les ornements rouges* désignent «ornements qui étaient portés par le prêtre catholique aux fêtes de Saint-Esprit, de la Crucifixion, des apôtres, des martyres».

Pour les Français, *Le Boyau rouge* désignent «les habitants du Nord-Pas-de-Calais» et *la ceinture rouge* représente «le nord-est parisien».

En astrologie, *la planète rouge* est «la planète Mars».

En histoire, comme terme de vêtement, par référence au fait que la couleur rouge a été autrefois associée à une fonction honorifique, une dignité et a été utilisée comme emblème révolutionnaire: *chemise (pour ceux qui étaient condamnés à mort pour crime d'assassinat, d'incendie ou de poison et qui étaient conduits au lieu de l'exécution) rouge, robe rouge (de cardinal), habits rouges. Le bonnet rouge* représentait «un révolutionnaire coiffé du bonnet phrygien» et, par métonymie, «ce qu'il représente: idées révolutionnaires». *L'escadron rouge* rappelle de l'époque de Louis XIV, où le rouge était la couleur unique de la Garde Royale à cheval. *Le cordon rouge* désignait «large ruban où est attaché la croix du commandeur de l'ordre de saint Louis». *Le chapeau rouge* représentait «le chapeau du cardinal» et *les enfants rouges* se référaient parfois aux «mousquetaires du roi qui étaient habillés en rouge».

La dimanche rouge était «le nom donné à la journée d'émeute qui inaugurerait à Saint-Petersbourg la révolution de 1905».

Comme marque de noblesse, on en a l'expression *talon rouge*. Le syntagme *le rouge est mis* désigne le fait que les jeux sont faits.

En zoologie, *rouge* caractérise un groupe ou une espèce particulière: fourmi, grondin, poisson, thon, araignées. *Becs rouges, pattes rouges* désignent les perdrix rouges. *L'âne rouge* représente «l'âne sauvage aux poils d'un roux vif». *Bas-rouge* est «une variété de beauceron, au pelage noir, au bas des pattes rousses». Les mots composés *rouge-gorge, rouge-queue* représentent «des oiseaux passereaux assez proches du rossignol, de petite taille, dont la gorge et la poitrine sont d'un roux vif». Toujours en zoologie, *maladies rouges* désignaient «les états morbides du porc, caractérisés par l'apparition de plaques rouges cutanées, accompagnées de troubles graves et surtout mortifères» et *la maladie rouge ou crise du rouge* «phase de la jeunesse des dindons, des paons, des pintades, des faisans etc. qui détermine une crise au moment où ces oiseaux deviennent adultes.»

En politique, *téléphone rouge* représente la liaison directe, par télex, entre la Maison Blanche et le Kremlin.

Comme terme de poste, *heure rouge*, représente une période surchargée pendant laquelle les usagers ne peuvent bénéficier de tarifs réduits. *La liste rouge* signifie «liste des personnes dont les noms et les numéros de téléphone ne sont pas communiqués et figurent dans une liste tenue secrète».

En aviation, *le vol rouge* est accessible aux seuls passagers payant plein tarif ainsi qu'aux abonnés en possession de cartes. En marine, *escadre rouge* signifie «division d'une flotte qui est distinguée par le pavillon rouge»

En sport (alpinisme, ski) *la piste rouge* représente «la piste classée dans la catégorie des pistes difficiles et dangereuses pour des personnes inexpérimentées». Par référence au carton de couleur rouge qui, au cours d'un match de football, est donné à un joueur après une faute grave comme sanction et signe d'expulsion: *le carton rouge*.

Rouge connote l'interdit, par référence à la signalisation ferroviaire, routière etc.: *feu rouge* «obstacle, décision d'arrêter ou d'empêcher quelque chose». *Le pétrole rouge* est «le nom donné parfois au pétrole vendu illégalement, à la suite d'une spoliation».

Comme terme de banque, *la liste rouge* est «la liste des personnes interdites de chéquier pour avoir émis des chèques sans provision», par analogie des comptes tenus autrefois à la main et notés à l'encre rouge: *être dans le rouge, au rouge, en rouge* «être à découvert». C'est un terme rencontré le plus souvent dans le domaine économique et en ce qui concerne une entreprise: *rouge* désigne une période d'alarme, de difficultés: *chômage au rouge; sociétés en rouge*.

En économie, *le pétrole rouge* est le pétrole de vente illégale.

En politique, comme terme vieilli, il est rencontré par référence au drapeau rouge pris pour emblème; en parlant d'une personne «qui est républicain; qui a des opinions de gauche»; en particulier, qui est communiste ou qui professe des opinions d'extrême-gauche. Par métonymie, on l'emploie en parlant d'un lieu dont les habitants sont partisans d'une action révolutionnaire, extrémiste. Toujours en politique, se rapportant à l'action révolutionnaire, aux idées de l'extrême gauche, en particulier aux idées communistes, à l'U.R.S.S., on utilise les termes *le syndicat rouge, le péril rouge* «danger que font courir les pays communistes aux pays capitalistes». *Le drapeau rouge* est «symbole anarchiste devenu drapeau de l'Union soviétique». *L'étoile rouge* représente le «symbole du communisme et du socialisme». *La garde rouge* était un «groupe d'ouvriers armés participant à la révolution russe de 1917». *Les banlieues rouges* fait «allusion au communisme». *Les Khmers rouges* était le surnom d'un mouvement politique et militaire communiste radical, d'inspiration maoïste, qui a dirigé le Cambodge de 1975 à 1979».

En technologie, on rencontre la locution *chauffer au rouge; porter au rouge (un métal)* «faire chauffer au feu au point de rendre incandescent».

Comme terme de chasse, on rencontre *chien de rouge* «chien spécialisé dans la recherche du grand gibier blessé» et *rouge de rivière* «canard sauvage aux pattes et à la livrée rouges».

Le rouge connote le danger ou l'interdit:

- dans la circulation, la couleur rouge caractérise les signaux d'arrêt ou de danger: *Le feu est au rouge*. En parlant d'un espace de temps, pendant laquelle la circulation est surchargée et dangereuse, on a l'expression *heures rouges*. *Alerte rouge* signifie «état d'alerte maximale». Au Québec, *la lumière rouge* représente le «feu rouge».

- dans les courses aux chevaux, mettre le disque rouge signale sur un champ de courses que les jeux sont faits et ne peuvent plus être modifiés: *Le rouge est mis*.

- dans les spectacles, mettre une lampe rouge à l'extérieur d'un lieu de tournage signale l'interdiction de pénétrer sur le plateau: *Le rouge est mis*.

Populairement, *les rouges* signifient «la ménorrhée». *Le ruban rouge* est le «symbole de solidarité aux victimes du SIDA et du VIH».

Rouge désigne, en parlant d'une personne, la couleur de la peau dans certaines circonstances: *nez rouge d'avoir trop bu, de froid, paupières, yeux rouges d'avoir pleuré, être rouge d'avoir trop couru, rouge de soleil*. En parlant d'une émotion, d'un sentiment, exprime la couleur du visage: *être rouge de bonheur, de colère, de confusion, de dépit, de honte, de plaisir, de timidité, main, face rouge* «congestionné, enflammé, rubicond».

Rouge antique, rouge de Flandre, rouge marron sont les noms de diverses espèces de marbre.

Rouge de rivière est «le nom populaire donné au souchet».

Comme matière qui fournit une couleur rouge, on en a: *rouge d'Andrinople*, *rouge de cadmium*, *rouge de cobalt*, *rouge végétal*,

Pour exprimer la couleur et les nuances, on en a trouvé les expressions: *rouge à joues* ou *aux lèvres* «fard rouge utilisé pour se colorer les lèvres en rouge», *rouge bordeaux* «rouge foncé», *rouge de mercure* «cinabre, vermillon», *rouge pourpre* «ocre», *rouge sang* «vif, ardent, franc, bordeaux, clair, foncé», *rouge sombre* «animal, végétal, synthétique, minéral».

Le mot *rouge* entre aussi dans des locutions verbales:

agiter le chiffon rouge «aborder un sujet polémique»

avoir le collet rouge «avoir la tête tranchée»

avoir le rouge au front «ne pas donner un sou rouge»

(fam.) *avoir un pied de rouge (sur les joues)* «avoir une épaisse couche de fard rouge sur les joues».

boire un coup de rouge, *un kil rouge* «boire un verre de vin rouge»

broyer du rouge sur sa palette «mêler la couleur»

chasser le cerf rouge «(Nouvelle-Calédonie) braconner en volant du bétail»

colorer de rouge, *employer du rouge à la teinture* «mettre de la couleur rouge»

dérrouler, *sortir le tapis rouge* «accueillir chaleureusement»

être dans le rouge / en rouge «être dans une situation financière délicate (familier), avoir un compte débiteur à la banque»

être la lanterne rouge «être le dernier (référence à la lanterne placée à l'arrière du dernier véhicule d'un convoi pour en signaler la fin)»

être marqué au fer rouge «être traumatisé»

être méchant comme un âne rouge «se dit d'un homme ou d'un enfant méchant»

être rouge comme une cerise, *un coq*, *un coquelicot*, *une écrevisse*, *un homard*, *une pivoine*, *une tomate* «rougir sous le coup d'une émotion forte (colère, honte, timidité...), de la chaleur; avoir pris des coups de soleil»

être rouge comme un gratte-cul «être très en colère»

être rouge de colère «être mécontent, éprouver du désagrément, de la colère»

être rouge de honte «être honteux»

être sur liste rouge «avoir un numéro de téléphone absent de l'annuaire»

griller au feu rouge «(fam.) passer un feu de couleur rouge, sans prêter à sa signalisation; brûler un feu rouge, ne pas s'arrêter»

manger du pain rouge «vivre de crimes, d'assassinats»

marquer au feu rouge «être traumatisé»

mettre au rouge «dénoncer les dangers de»

mettre du rouge (à lèvres) «colorer les lèvres de la couleur rouge»

mettre le rouge «annoncer par ce procédé que les enjeux ne peuvent plus être modifiés; dans le langage de la radio, de la télévision et du cinéma, annoncer par une lumière rouge qu'il est interdit de pénétrer dans la cabine ou sur le plateau, l'enregistrement ou le tournage ayant commencé»

miser sur le rouge (à la roulette) «parier sur la couleur rouge»

monter le rouge au front, *aux joues*, *au visage* «rougir, piquer un fard»

ne pas en donner un sou rouge «(Suisse) ne pas vouloir payer» (En Suisse, le sou rouge est «la pièce en cuivre de 1 centime, très peu usitée»).

passer au rouge «griller un feu rouge»

peindre la ville en rouge «sortir faire la fête, prendre du bon temps»

prendre le rouge, pousser le rouge «on dit des jeunes dindons, lorsque, à l'âge de six semaines ou de deux mois, la chair glanduleuse et les barbillons qui entourent leur bec commencent à se développer»

se fâcher tout rouge «se fâcher sérieusement»

se taper un coup de rouge «(pop.) boire un verre de vin rouge»

sortir du rouge «avoir amélioré sa situation bancaire»

sortir le tapis rouge «accueillir chaleureusement»

souligner de (ou en) rouge «mettre en évidence»

tirer à boulets rouges «attaquer durement et continuellement»

voir rouge «avoir un violent accès de colère, perdre le contrôle de ses actes»

voter rouge «faire allusion au communisme, voter pour les partis d'extrême gauche, en particulier pour les communistes»

Comme résultat d'une longue expérience, nombreuses expressions ont devenu des proverbes qui, métaphoriquement, nous offrent des conseils, contenant une morale. Les proverbes tirent leur origine de l'observation du monde sensible et de l'expérience humaine. *Le rouge* est une figure assez productive, avec une valeur métaphorique mobile.

Qui demande l'aumône rougit une fois; qui la refuse, rougit deux fois. «Il est plus gênant de refuser que de demander»

Rouge matin, temps chagrin. Quand rouge est la matinée, pluie ou vent dans la journée. «Lorsque le ciel est rose, voire rouge, cela est présage de mauvais temps, soit par du vent soit par de la pluie.»

Ciel rouge le soir laisse bon espoir / Ciel rouge le matin, pluie en chemin. «Un ciel rouge au coucher du soleil annonce un lendemain ensoleillé. Ce même phénomène au lever du jour augure au contraire d'une journée pluvieuse.»

Le papier souffre tout et ne rougit de rien. «On écrit tout ce que l'on veut sur le papier.»

Il est vertueux, celui qui rougit quand il a tort. «Peu savent reconnaître leurs torts. Si la raison nous pousse à reconnaître nos torts, nous trouverons toujours un prétexte pour ne pas avoir à les assumer pleinement.»

On n'apprend pas au singe rouge à monter aux arbres. «Il est inefficace d'enseigner à quelqu'un quelque chose qu'il maîtrise déjà.»

L'homme sobre qui a le nez rouge passe pour un ivrogne, «l'apparence est souvent trompeuse»

On ne bafoue pas les lois qui marquent au fer rouge le plus léger des délits. «On respecte plus les lois qui punissent très sévèrement le moindre écart.»

Soleil rouge promet de l'eau, et soleil blanc fait le temps beau. «Le soleil de couleur rouge présage la pluie et le soleil blanc présage du beau temps.»

En ce qui concerne le champ sémantique de ce mot on peut dire qu'il est très productif, rencontrant à travers notre étude nombreuses expressions, locutions et proverbes.

BIBLIOGRAPHY :

- Barré, Louis, Landois, M. Narcisse, *Complètement du Dictionnaire de l'Académie Française*, Bruxelles, 1839 (édition en ligne)
Dictionnaire de l'Académie française, Paris, 1835 (édition en ligne)

Brachet, August, *Dictionnaire Etymologique de la langue française*, Paris, 1872 (édition en ligne)

Le Nouveau Petit Robert de la langue française 2008, Paris, Editions Robert, 2007

Montreynaud, Florence, Pierron, Agnès, Suzzoni, François, *Dictionnaire de proverbes et dictons*, Paris, Editions Robert, 2006

Picoche, Jacqueline, *Dictionnaire étymologique du français*, Paris, Editions Robert, 2006

Rat, Maurice, *Dictionnaire des locutions françaises*, Paris, Editions Larousse, 1957

Trésor de la langue française informatisée, (version électronique du *Trésor de la Langue Française*, dictionnaire de référence du XIXe et XXe siècle)

<http://www.linternaute.com>

<http://www.gallica.bnf.fr>

EXTERNAL MEANS OF ENRICHING THE VOCABULARY OF ENGLISH: THE GREEK ELEMENT

Dorin-Ioan Chira

Assoc. Prof., PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: Heterogeneity is a feature of the vocabulary of English. The Romans, the Danish and Norwegian invaders, the Norman French conquerors, the influence of the ancient Latin and classical Greek, contacts in multilingual situations have all contributed to the vocabulary of English. The focus of the present article is on a foreign element that has influenced the structure of the English lexis.

Keywords: vocabulary, lexicon, foreign element, means of enriching vocabulary, classical languages.

The influence of Greek on the English language has been mainly indirect, so it is rather difficult to isolate Greek from Latin or French. Words of Greek origin have come into English via Latin or have been borrowed directly from Greek writers; many words have been formed in modern times by combining Greek elements in new ways. Undoubtedly, almost always, it was via Latin that words of Greek origin came into the English lexis through scholarly, technical or scientific usage. Initially, the flow of Greek elements into English was limited and predominantly religious but the significant influx of such elements was in the late Middle Ages and the Renaissance. The affluence of Greek scientific and philosophical terms in the vocabulary of English is beyond question, so nobody can doubt the constant formation of classes of technical words. Bradley (1948:99) put it as follows:

In all the departments of science that were known to the ancient world, the Greek technical vocabulary is marvellous in its lucidity and precision. It is therefore not wonderful that the greater part of has been adopted into all the modern European languages. So well adapted is the structure of the Greek language for the formation of scientific terms, that when a word is wanted to denote some conception peculiar to modern science, the most convenient way of obtaining it usually is to frame a new Greek compound or derivative.

As shown above, numerous words of Greek origin have come into the English language via Latin. Words like *diuretic* [Gr. *diouretikos* from LL. *diureticus*] and *politic* [Gr. *politikos* from L. *politicus*] look like their originals and show that they have come into English through Latin. Philosophical and other related terms have taken the same route,

starting from Greek via Latin to the English lexicon. A *peripatetic* teacher (L. *peripateticus* < Gr. *peripatetikos* < *peripatein*, to walk about) is a technical term, although it often appears in more popular writing. A word like *analytical* is of Greek origin, but it ends with a suffix of Latin origin. Some Greek elements have been adapted in English (e.g. *phone*, *graph*) for new technical inventions, such as *telephone* (*tele-* ‘far off’ and *-phone* ‘sound’) or *phonograph* (‘sound-writing’). Other examples of words coined without actual knowledge of Classical elements are *dictaphone* (in which the first part is Latin), or *appendicitis* (in which the first part is Latin and the suffix is Greek). Many of these Greek technical terms have become familiar and are widely used today (often with extended meaning): *acrobat*, *atom*, *character*, *chorus*, *cycle*. Greek words, like those of Latin origin, are sometimes so deeply integrated into English that they can form new constructions by adding English suffixes and prefixes; by analogy, Greek prefixes and suffixes may be attached to English words. In *anti-British* and *hyper-sensitive* one can identify the Greek prefixes *anti-* (against, hostile to) and *hyper-* (above, over, more than the normal). Medical science has continually borrowed words of Greek origin, e.g. *poliomyelitis*, *psychology*, *neurology*, *antibiotic*, *allergy*, *leukemia*, *chromosome*, *protoplasm*. Suffixes related to this field are: *-itis* (arthritis), *-oma* (hematoma), *-osis* (tuberculosis). Some bases used here are: *cardi-* (cardiologist), *chondr-* (chondrocyte), *cyan-* (cyanide), *cyt-* (cytology), *hepat-* (hepatomegaly), *melan-* (melanosis), *neph-* (nephritis), *oste-* (osteotome), *sclera-* (arteriosclerosis), *aden-* (adenoid), *hyster-* (hysterotomy), *mast-* (mastectomy), *leuc-*, *leuk-* (leucoma, leukemia), *neur-* (neurosis), or *rhin-* (rhinitis). In psychology, words like: *schizophrenia*, *psychiatry*, *psychoneurosis*, and *kleptomania* have been borrowed. The following are some words from Greek mythology: *Achilles’ heel*, *chimera*, *atlas*, *mentor*, *myrmidon*, *stentorian*. Greek culture and philosophy have also contributed to the English vocabulary: *academy*, *Draconian*, *laconic*, *mausoleum*, *meander*, *ostracism*, *solecism*, or *philippic*. Most of the English words derived from Greek are formed from bases, prefixes, and suffixes. Greek bases (also called ‘roots’ or ‘combining forms’) appear in English derivatives without having the specific Greek endings (*-e*, *-os*, *-on*, etc.). For example, from the base *psych-* the following words have been formed: *psychiatry*, *psychotic*, *psychology*, *psychosis*, *psychoanalysis*, *psychopath*, *psychoneurosis*, *psychosomatic*, and *metempsychosis*. The following are some Greek bases: *bibli-*, *crypt-*, *cryph-*, *gloss-*, *icon-*, *pyr-*, and *cycl-*. Prefixes of Greek origin are numerous; here are some of

them: *a-*, *amphi-*, *ana-*, *cata*, *dia-*, *dys-*, *endo-*, *ec-*, *en-*, *epi-*, *hyper-*, *hypo-*, *meta-*, *para-*, *pro-*, or *syn-*. Suffixes have also been used in word formation: *-ic*, *-ism*, *-al*, *-ist*, *-ics*, *-tics*, *-al*, *--an*, *-ast*, *-y*, *-ma*, *-sis*, *-logy*, *-nomy*, *-cracy*, *-ous*, *-arch*, *-mania*, *-phobia*, *-meter*, *-graph*, *-scope*, *-gram*, *-ize*, or *-ous*.

As far as the spelling of Greek words is concerned, we must emphasize that it has been modelled by the ortographies of Latin and French, e.g. *kalligraphia* (Greek) which becomes *calligraphia* (Latin), *calligraphie* (French), *calligraphy* (English); sometimes, however, the Greek spelling is kept, e.g. *kaleidoscope*, not *caleidoscope* and synonymous pairs occur, as with *ceratin/keratin*.

What follows is a short collection of words of Greek origin arranged chronologically. An analysis of the semantic fields to which these words belong will constitute the focus of another paper. Dates are given here in abbreviated form according to the table used in the *Shorter Oxford English Dictionary*: **ME** Middle English (1150–1349); **LME** Late Middle English (1350–1469); **L15** Late fifteenth century (1470–1499); **E16** Early sixteenth century (1500–1529); **M16** Mid sixteenth century (1530–1569); **L16** Late sixteenth century (1570–1599); **E17** Early seventeenth century (1600–1629); **M17** Mid seventeenth century (1630–1669); **L17** Late seventeenth century (1670–1699); **E18** Early eighteenth century (1700–1729); **M18** Mid eighteenth century (1730–1769); **L18** Late eighteenth century (1770–1799); **E19** Early nineteenth century (1800–1829); **L19** Mid nineteenth century (1830–1869); **L19** Late nineteenth century (1870–1899); **E20** Early twentieth century (1900–1929); **M20** Mid twentieth century (1930–1969); **L20** Late twentieth century (1970 -).

MIDDLE ENGLISH: Cosmos noun ME Greek (*kosmos* order, ornament, world). **1** ME The Universe as an ordered whole. **2** M19 Harmony, order. **3** L19 An ordered system of ideas. **Tau noun** (also **taw**) **ME Greek** (from Hebrew *taw* final letter of Hebrew alphabet). **1** ME The nineteenth (originally the final) letter of the Greek alphabet, corresponding in form to the letter T. **2** ME A T-shaped mark, sign, or object; *specifically* (a) the sign of the cross as made with the hand; (b) (more fully *tau cross*) a cross in which the transverse piece surmounts the upright piece (also called *St Anthony's cross*); (c) an ANKH; (d) a T-shaped pastoral staff (more fully *tau-staff*) **3** M20 *Particle Physics* **a** A meson that decays into three pions, now identified as a kaon. **b** L20 An unstable heavy charged lepton (also *tau lepton*, *tau particle*).

LATE MIDDLE ENGLISH: Eta noun LME Greek **1** LME The seventh letter of the Greek alphabet. **2** M20 *Physics* A meson with zero isospin and a mass of 549 MeV. In full *eta meson*.

Iota noun LME Greek **1** LME The ninth letter of the Greek alphabet. **2** M17 *figurative* The smallest

or a very small part or quantity. **Kappa** *noun* **LME Greek** **1** The tenth letter of the Greek alphabet. **2** M20 *Biology* An infective and independently reproducing particle which occurs within cells of some strains of the ciliate *Paramecium aurelia*. Also, such particles collectively. **Maranatha** *adverb, noun, interjection* **LME Greek** **A** *adverb* **LME** In translations of 1 Corinthians 16:22: at the coming of the Lord. **B** *noun* M17 (By a misunderstanding of 1 Corinthians 16:22: a portentously intensified anathema; a terrible curse. More fully *anathema maranatha*. **C** *interjection* L19 In the early Church: expressing a deep longing for the coming of the Lord. **Pseudo** *adjective, noun* **LME Greek** (independent use of *pseudo-*, false). **A** *adjective* **1** **LME** False, counterfeit, pretended, spurious. **2** M20 Intellectually or socially pretentious; insincere, affected; meaningless. **B** *noun* plural **pseudo(e)s**. **1** **LME-M19** A false person, a pretender. **2** M20 An intellectually or socially pretentious person; an insincere person. Abbreviated to *pseud* (slang). **Psi** *noun* **LME Greek** **1** **LME** The twenty-third letter of the Greek alphabet. **2** M20 Paranormal phenomena or faculties collectively; the psychic force supposed to be manifested by these. Frequently attributive, as *psi powers*. **3** L20 *Nuclear Physics* A neutral, relatively long-lived strongly interacting particle, produced by high-energy collisions. **Rho** *noun* **LME Greek** **1** **LME** The seventeenth letter of the Greek alphabet. **2** M20 *Statistics* A correlation coefficient. **3** M20 *Physics* A meson with isospin and spin of one and a mass of 770 MeV. In full *rho meson*. **Theta** *noun* **LME Greek** **1** **LME** The eighth letter of the Greek alphabet. **2** M20 *Chemistry* Used *attributively* to designate the temperature of a polymer solution at which it behaves ideally as regards its osmotic pressure and the conditions, solvent, etc., associated with such behaviour. **3** *Particle Physics* A meson that decays into two pions, now identified as a kaon.

SIXTEENTH CENTURY: Acme *noun* **L16 Greek** The highest point; the point or period of perfection. Long after its introduction into English it was consciously used as a Greek word and written in Greek letters. It was formerly also used in the specific senses of 'the period of full growth; the flower or full bloom of life' (L16-M19) and 'the crisis of an illness' (M17-M19). **Agora** *noun* plural **agorae, agorai, agoras** **L16 Greek** *Greek History* An assembly; a place of assembly, especially a market-place. **Anamnesis** *noun* plural **anamneses** **L16 Greek** **1** **L16** The recalling of things past; reminiscence. **2** L19 *Christian Church* That part of the Eucharistic canon in which the sacrifice of Christ is recalled. **3** L19 A patient's account of her medical history. **Anastrophe** *noun* **M16 Greek** *Rhetoric* Inversion or unusual order of words or clauses.

Archon *noun* plural **archons, archontes** L16 Greek 1 L16 The chief magistrate, or, after the time of Solon, each of the nine chief magistrates, of ancient Athens. 2 M18 A ruler, a president. 3 M18 A power subordinate to God, held by some of the Gnostics to have created the world. **Cacodemon** *noun* L16 Greek 1 L16 An evil spirit. 2 E18 A malignant or deprecated person. **Catastasis** *noun* plural **catastases** M16 Greek The third part of the ancient drama, in which the action is heightened for the catastrophe. **Gnosis** *noun* plural **gnoses** L16 Greek A special knowledge of spiritual mysteries; *specifically* in *Theology*, the redemptive knowledge that the Gnostics claimed to possess. **Haltere** *noun* plural **halteres** M16 Greek 1 M16 In *plural*. Weights held in the hand to give an impetus in jumping. 2 E19 *Entomology* Either of the two knobbed filaments which in dipteran insects take the place of posterior wings. Also called *balancer, poiser*. Usually in plural. **Logos** *noun* L16 Greek 1 L16 *Philosophy* and *Christian Theology* The Word of God, the second person of the Trinity. 2 M17 A pervading cosmic idea or spirit of creativity or rationality. **Mimesis** *noun* M16 1 M16 Chiefly *Rhetoric* Imitation of another person's words or actions. **b** M20 The representation of the real world in art, poetry, etc. 2 M19 *Biology* Mimicry by one organism of another. Now *rare*. 3 M20 *Sociology* The deliberate imitation of the behaviour of one group of people by another as a factor in social change. **Nemesis** *noun* plural **nemeses** L16 Greek 1 L16 An agent of retribution; a person who avenges or punishes. **b** M20 A persistent tormentor; a long-standing rival or enemy. 2 L16 (An instance of) retributive justice **Omega** *noun* E16 Greek 1 E16 The last letter of the Greek alphabet, having originally the value of a long open *o*; *figurative* the last of a series; the last word, the final development. 2 M20 *Particle Physics* Either of two subatomic particles: *omega meson* and *omega minus*. **Pathos** *noun* L16 Greek 1 L16 A pathetic expression or utterance. 2 M17 A quality in speech, writing, events, persons, etc., which excites pity or sadness; the power of stirring tender or melancholy emotion. 3 L17 Physical or mental suffering. **Peripeteia** *noun* (also **peripetia**) L16 Greek A sudden change of fortune or reverse of circumstances (fictional or real). **Telos** *noun* plural **teloi** M16 Greek 1 At the end of a book; the end, *rare*. 2 L19 End, purpose, ultimate object or aim. **Tmesis** *noun* plural **tmeses** M16 *Grammar* and *Rhetoric* The separation of the elements of a compound word by the interposition of another word or words.

SEVENTEENTH CENTURY: **Aceldama** *noun* M17 Greek A scene of bloodshed; a place of slaughter. **Acropolis** *noun* E17 Greek The citadel or elevated fortified part of a Greek city,

especially of Athens. **Acroterion** *noun* plural **acroteria** **M17 Greek Architecture** **1** collectively singular and in plural Ornaments in ranges on roofs of classical buildings **2** **E18** A pedestal for a statue or the like on the centre or side of a pediment. **Agape** *noun* **E17 Greek** **1** **E17** A love-feast held by early Christians in connection with the Eucharist; *transferred* a parochial feast at a festival **2** **M19** Christian love, charity. **Agon** *noun* plural **agones** **E17 Greek Greek History** **1** **E17** A public celebration comprising athletic games; a contest for the prize at such games **2** **L19** A verbal contest between two characters in a play. **Apokatastasis** *noun* **L17 Greek** Restoration, renewal; *specifically in Theology* the ultimate salvation of all moral beings. **Atlantes** *noun plural* **E17 Greek** Atlas, Atlant-, the Titan supposed to hold up the pillars of the universe, and a mountain range in western North Africa also regarded mythically as supporting the heavens. *Architecture* Male figures used as pillars to support an entablature. The singular form of the word, meaning *a person who supports a great burden* was introduced via Latin (**L16**) and soon afterwards (**M17**) became the name for *a collection of maps or charts bound in a volume*. **Boustrophedon** *adverb and adjective* **E17 Greek** (= as the ox turns in ploughing, from *bous*, ox + *strophos*, twist + adverbial suffix *-don*). (Written) from right to left and from left to right in alternate lines. **Eidolon** *noun* plural **eidola, eidolons** **M17** **1** An emanation considered by atomic philosophers to constitute the visible image of an object. **2** **E19** A spectre, a phantom. Also, an idealized image. **Eureka** *interjection and noun* **E17 Greek** (*heureka*, 1st person singular perfect of *heuriskein*, to find). *A interjection* **E17** Expressive of exultation at a sudden discovery **B noun** **1** **M17** A cry of *eureka!* **2** **M19** A fortunate discovery **3** **E20** (**Eureka**) (Proprietary name for) an alloy of copper and nickel used for electrical filament and resistance wire). **Euthanasia** *noun* **E17 Greek** **1** **E17** A gentle and easy death **2** **M18** A means of bringing about such a death **3** **M19** The action of bringing about such a death, especially of a person who requests it as a release from incurable disease. **Exegesis** *noun* plural **exeges** **E17 Greek** (An) exposition, especially of Scripture; an explanatory note or discourse. **Glaucoma** *noun* **M17 Greek** (from *glaukos*, bluish-green, bluish-grey). *Medicine* An eye condition characterized by increased pressure within the eyeball and a gradual impairment or loss of sight. **Hapax legomenon** *noun phrase* **M17 Greek** A word, form, etc., of which only one recorded instance is known. **Hebe** *noun* **E17** (The Greek goddess of youth and spring, daughter of Zeus and Hera, and cupbearer of Olympus) **1** **E17** A young woman resembling Hebe; a waitress **2** **M20** Any of numerous New Zealand evergreen shrubs constituting the genus *Hebe*, with spikes of blue,

white, mauve, etc., flowers. **Hexapla** *noun* E17 A sixfold text in parallel columns, especially of the Old or New Testament. **Hoi polloi** *noun phrase* M17 Greek (= the many). The majority, the masses. Frequently with *the* in English, unnecessarily duplicating the Greek definite article *hoi*. **Horme** *noun* L17 Greek 1 L17 A passion, an impulse. *Rare*. Only in L17. 2 E20 *Psychology* Vital or purposeful energy. **Kinesis** *noun plural kinese* E17 Greek 1 E17 Motion; a kind of movement. *Rare*. 2 E20 *Biology* An undirected movement of an organism that occurs in response to a particular kind of stimulus 3 M20 *Zoology* Mobility of the bones of the skull, as in some birds and reptiles. **Miasma** *noun plural miasmas, miasmata* M17 Greek pollution, related to *miainen*, to pollute. 1 M17 (An) infectious or noxious vapor, especially from putrescent organic matter, which pollutes the atmosphere. 2 M19 *figurative* A polluting, oppressive, or foreboding atmosphere; a polluting or oppressive influence. **Narcosis** *noun plural narcoses* L17 Greek *Medicine* The operation or effects of narcotics on the body; a state of insensibility or stupor, especially as induced by a drug; the production of this state. Also, therapeutic sleep artificially prolonged by the use of drugs. **Pentathlon** *noun* E17 Greek 1 E17 *Classical History* An athletic contest in which competitors engaged in five different events (leaping, running, discus-throwing, spear-throwing, and wrestling). 2 E20 An athletic or sporting contest in which competitors engage in five different events (especially fencing, shooting, swimming, riding, and cross-country running). **Periegesis** *noun plural periegeses* E17 Greek A description of a place or region. **Pseudepigrapha** *noun plural* L17 Greek Books or writings collectively wrongly titled or attributed; spurious writings; *specifically* Jewish writings ascribed to various biblical patriarchs and prophets but composed c.200 BC – AD 200. **Stoa** *noun plural stoas, stoai* E17 Greek 1 E17 The great hall in ancient Athens in which the philosopher Zeno lectured; the Stoic school of philosophy 2 L18 A portico, a roofed colonnade. **Strophe** *noun plural strophes, strophae* E17 Greek Originally, a movement from right to left in Greek choruses and dances, answered by an *antistrophe*; the lines of choral song recited during this movement. Also, a metrically structured section of a usually Greek choral ode or lyric verse, the structure of which is repeated in an *antistrophe*. More widely, a group of lines forming a section of a lyric poem. **Threnos** *noun plural threnoi* E17 Greek A song of lamentation; a dirge, a threnody. **Trauma** *noun plural traumas, traumata* L17 Greek (= wound) 1 L17 *Medicine* Originally, physical wound. Now, external or internal injury; a state or condition resulting from this. 2 L19 *Psychoanalysis and Psychiatry* A physic injury, especially

one caused by emotional shock; a state or condition resulting from this. 3 L20 *generally* distress; a disturbance. **Upsilon** *noun* M17 **Greek** 1 M17 The twentieth letter of the Greek alphabet. 2 L20 *Particle Physics* A meson with a mass of about 9.4 GeV. Also *upsilon particle*.

EIGHTEENTH CENTURY: **Amnesia** *noun* L18 **Greek** Loss of memory. **Anabasis** *noun* plural **anabases** E18 **Greek** (= going up, from *ana-*, up + *basis*, going) A military advance, an up-country march. The original *anabasis* was that of ten thousand Greek auxiliaries under the Persian Cyrus the Younger into Asia in 401 BC. The Athenian writer Xenophon narrated the story of the ill-fated expedition, which turned into a *katabasis* or retreat in which he played a conspicuous role, in his *Anabasis*. **Anagnorisis** *noun* plural **anagnorises** L18 **Greek** Recognition; the denouement in a drama. **Analgesia** *noun* E18 **Greek** *Medicine* Absence or reduction of ability to feel pain; relief of pain, especially by drugs. **Anamorphosis** *noun* plural **anamorphoses** E18 **Greek** 1 E18 A distorted projection or drawing of anything, which appears normal when viewed from a particular point or by means of a suitable mirror. 2 M19 *Botany and Zoology* Progression to a higher type. Now *specifically* development of the adult form through a series of small changes. **Anti** *noun and adjective* L18 **Greek** (*anti-* = opposite, against) A *noun* L18 someone who is opposed to someone or something. B *adjective* M19 Against or antagonistic to someone or something. The use of *anti-* as a prefix in words adopted from Greek, and in English words modelled on those, long predates the use of *anti* as an independent word, and as a prefix *anti-* has been freely used with nouns and adjectives in the twentieth century with the sense *opposite, against, preventing*. **Bathos** *noun* E18 **Greek** (= depth) 1 E18 *rhetoric* Ludicrous descent from the elevated to the commonplace; anticlimax. 2 E19 A comedown; a performance absurdly unequal to the occasion. First introduced (M17) with its original Greek meaning of depth, lowest phase, bottom, the word is now rare or obsolete in this sense, which has been superseded by the two senses above. **Demos** *noun* plural **demi** E18 **Greek** 1 L18 A district of ancient Attica, Greece. 2 M19 The common people of an ancient Greek State; (a personification of) the populace, especially in a democracy. **Epsilon** *noun* E18 **Greek** 1 E18 The fifth letter of the Greek alphabet; *Astronomy* the fifth brightest star in a constellation. 2 E20 A person of low intelligence. **Eupepsia** *noun* E18 **Greek** (*eupepsia*, digestibility, from *eupeptos*, from *eu-*, good + *peptein*, to digest) Good digestion; absence of indigestion. **Hamartia** *noun* L18 **Greek** (= fault, failure, guilt) The fault or error leading to destruction of the tragic hero or heroine of a play, novel, etc. **Kudos** *noun* L18

Greek (= praise, renown) Glory, renown. **Laura** *noun* **E18 Greek** (= lane, passage, alley) *Christian Church* A group of huts or cells inhabited by reclusive monks in Egypt and the Middle East. In the Orthodox Church, a monastery consisting of separate cells; a large monastery. **Martyrion** *noun* **E18 Greek** A shrine, oratory, or church in memory of a martyr; a building marking the place of a martyrdom or the site of a martyr's relics. **Melos** *noun* **M18 Greek** (= song, music) *Music* Song, melody; *specifically* the succession of tones considered apart from rhythm; an uninterrupted flow of melody. **Mythos** *noun* plural **mythoi** **M18 Greek** 1 **M18** A traditional story, either wholly or partly fictitious, a myth; a body of myths. 2 **M20** A traditional or recurrent narrative theme or pattern; a standard plot in literature. **Naos** *noun* **L18 Greek** (= temple) the inner cell or sanctuary of a temple; also *Christian Church*, the main part of an Orthodox church where the congregation assembles. **Onomasticon** *noun* **E18 Greek** A vocabulary or alphabetic list of proper names. Also, a vocabulary of nouns; a general lexicon. **Peplos** *noun* **L18 Greek** *Greek Antiquities* A robe or shawl worn by women in ancient Greece, hanging in loose folds and sometimes drawn over the head; *specifically* the one woven for the statue of the goddess Athene at Athens, and carried in procession to her temple at the greater Panathenaea. **Protome** *noun* **M18 Greek** Chiefly *Classical Antiquities* A bust; a piece of sculpture representing the forepart of an animal. **Xoanon** *noun* plural **xoana** **E18 Greek** Chiefly *Greek Antiquities* A primitive simply carved image of a deity, originally of wood, and often said to have fallen from heaven.

NINETEENTH CENTURY: **Agapemone** *noun* **M19 Greek** An abode of love; an establishment where free love is practised. **Agraphon** *noun* plural **agrapha** **L19 Greek** A saying attributed to Jesus but not in the canonical Gospels. Usually in plural. **Anthemion** *noun* plural **anthemia** **M19 Greek** (= flower) A figure or ornament resembling a stylized honeysuckle. **Aphasia** *noun* **M19 Greek** (from *aphatos*, speechless, from *a-*, without + *phanai*, to speak) Loss or impairment of the faculty of speech or of understanding of language, due to cerebral disease or damage. **Apo koinou** *adverb* and *adverb phrase* **L19 Greek** (literally, *in common*) *Grammar* Designating a construction comprising two clauses having an unrepeatable word or phrase in common; so as to form such a construction. **Aryballos** *noun* **M19 Greek** (*aruballos*, bag, purse, oil-flask) A globular flask with a narrow neck used to hold oil or unguent. **Ascesis** *noun* **L19 Greek** The practice of self-discipline. **Ataraxia** *noun* **M19 Greek** (= impassiveness, from *a-*, not + *tarassein*, to disturb) Imperturbability; ataraxy. **Benthos** *noun*

L19 Greek (= depth of the sea) The flora and fauna of the bottom of the sea (or of a lake).
Calliope *noun* **M19 Greek** (literally, *beautiful-voiced*; Kalliope, the Muse of epic poetry) A set of steam-whistles producing musical notes, played by a keyboard like that of an organ. Also *steam calliope*. **Chi-rho** *noun* **M19 Greek** A monogram representing the first two letters of Greek Khristos, *Christ*. The *chi-rho* was adopted in AD by the Byzantine emperor Constantine the Great as a device for his military banners, following on a vision in which he was told 'By this sign you shall conquer'. During the following centuries the *chi-rho* became ubiquitous in Christian art. **Chiton** *noun* **E19 Greek 1** E19 A mollusc of the class Polyplacophora, characterized by a broad oval foot and a symmetrical dorsal shell composed of a series of eight overlapping plates. **2** M19 A long woolen tunic worn in ancient Greece.
Chroma *noun* **L19 Greek** Purity or intensity as a colour quality, especially in television.
Daimon *noun* **M19 Greek** An attendant or indwelling spirit, one's genius. **Diaspora** *noun* **L19 Greek** (from *diaspeirein*, to disperse, scatter) the dispersion of Jews among the Gentile nations; all those Jews who live outside the biblical land of Israel; the situation of any body of people living outside their traditional homeland. **Dromos** *noun* plural **dromoi** **M19 Greek** *Greek Antiquities* An avenue or entrance-passage to an ancient temple, tomb, etc., often between rows of columns or statues. **Dysphoria** *noun* **M19 Greek** (*dusphoria*, discomfort, from *dusphoros*, hard to bear, from *dus-* + *pherein*, to bear) A state of unease or discomfort; especially an unpleasant state of mind marked by malaise, depression, or anxiety. Opposed to *euphoria*. **Epyllion** *noun* plural **epyllia** **L19 Greek** A narrative poem resembling an epic in style or matter but of shorter extent. **Ethos** *noun* **M19** (*ethos*, nature, disposition) The characteristic spirit of a culture, era, community, institution, etc., as manifested in its attitudes, aspirations, customs, etc.; the character of an individual as represented by his or her values and beliefs; the prevalent tone of a literary work in this respect. **Eunomia** *noun* **M19 Greek** (from *eu-*, good + *nomia*, state of law) A political condition of good law well administered.
Hetaera *noun* **E19 Greek** (*hetaira*, feminine of *hetairos*, companion) Especially in ancient Greece: a mistress, a concubine, a courtesan, a prostitute. **Hubris** *noun* (also **hybris**) **L19 Greek** Presumption, insolence; pride, excessive self-confidence. **Koine** *noun* **L19 Greek** (*koine*, feminine singular of *koinos*, common, ordinary) **1** L19 The common literary language of the Greeks from the close of classical Attic to the Byzantine era. **2** L19 *Linguistics and Philology* A language or dialect common to a wide area in which different languages or dialects are, or

were, used locally; a lingua franca. 3 E20 A set of cultural or other attributes common to various groups. **Macron** *noun* M19 Greek (*macron*, neuter of *makros*, long) A straight horizontal line written or printed over a vowel to indicate length or stress. **Melisma** *noun* plural **melismata**, **melismas** L19 Greek (literally, *song*) *Music* Originally a melodic tune, melodic music. Now, in singing, the prolongation of one syllable over a number of notes. **Metanoia** *noun* L19 Greek (from *metanoiein*, to change one's mind, repent) Penitence; reorientation of one's way of life, spiritual conversion. **Odeon** *noun* M19 Greek 1 M19 An odeum, a building for the performance of vocal and instrumental music. 2 M20 Any of a chain of large, lavish cinemas in a chain built by Oscar Deutsch in the 1930s; *generally* a luxurious cinema. **Phi Beta Kappa** *noun phrase* M19 Greek (from the initial letters *phi*, *beta*, *kappa*, of *philosophia biou kubernetes*, philosophy the guide of life) A member of an intercollegiate society to which distinguished (usually undergraduate) scholars may be elected as an honour. Frequently *attributive*. **Pneuma** *noun* L19 Greek (= wind, breath, spirit, that which is blown or breathed, from *pneein*, to blow, breathe). The spirit of a person, as opposed to the soul; the breath of life. In Stoic and Epicurean philosophy the *pneuma* was a person's vital force or energy, but modern usage takes its cue from the New Testament distinction between the spirit and the soul. **Pou sto** *noun* M19 Greek (*pou sto*, where I may stand) A place to stand on, a standing-place; *figuratively* a basis of operation. **Psychopompos** *noun* (also in English form **psychopomp**) M19 Greek A mythical conductor of souls to the place of the dead. Also, the spiritual guide of a (living) person's soul.

TWENTIETH CENTURY: **Cathexis** *noun* E20 Greek (*cathexis*, holding, retention) *Psychoanalysis* The concentration or accumulation of libidinal energy on a particular object. **Esoterica** *noun plural* E20 Greek Items or publications intended only for the initiated or appropriate only to an inner circle; esoteric details. **Hegemon** *noun* E20 Greek A leading or paramount power; a dominant state or person. **Kairos** *noun* M20 Greek (= right or proper time) Fullness of time; the propitious moment, especially for decision or action. The word became current in English through the writings of the German-born American theologian Paul Tillich (1886-1965). **Koinonia** *noun* E20 Greek (*koinonia*, communion, fellowship) *Theology* Christian fellowship or communion, with God or, more commonly, with fellow Christians. **Kore** *noun* E20 Greek (*kore*, maiden) *Greek Antiquities* A statue of a clothed young woman. **Kouros** *noun* E20 Greek (Ionic form of *koros*, boy) *Greek Antiquities* A sculptured representation of a naked

youth. **Lekane** *noun* E20 **Greek** *Greek Antiquities* A shallow bowl, usually with handles and a cover. **Lexis** *noun* E20 **Greek** (= word, phrase) 1 M20 The diction or wording, in contrast to other elements, of a piece of writing. 2 M20 *Linguistics* Items of lexical, as opposed to grammatical, meaning; the total word-stock of a language. Also, the branch of knowledge that deals with words as lexical items. **Migma** *noun* E20 **Greek** (= mixture) *Geology* Magma containing solid material. **Moron** *noun* E20 **Greek** 1 E20 *Medicine* An adult with a mental age of between about eight and twelve. 2 E20 A stupid or slow-witted person; a fool. **Mythopoeia** *noun* M20 **Greek** The creation of a myth or myths. **Noema** *noun* E20 **Greek** plural **noemata** *Philosophy* An object of perception or thought, as opposed to a process or aspect of perceiving or thinking. **Nomos** *noun* E20 **Greek** (= usage, custom, law) *Theology* The law; the law of life. **Paideia** *noun* E20 **Greek** *Greek History* Education, upbringing; the ideal result of this; a society's culture. **Philia** *noun* M20 **Greek** Amity, friendship, liking. **Polloi** *noun* M20 **Greek** (= many) A crowd, a mob. Slang, shortened from **hoi polloi**. **Skandalon** *noun* M20 **Greek** *Theology* A stumbling-block; a cause of offence; a scandal. **Tephra** *noun* M20 **Greek** (= ashes) *Geology* Dust and rock fragments that have been ejected into the air by a volcanic eruption. **Topos** *noun* plural **topoi** M20 **Greek** A traditional theme in a literary composition; a rhetorical or literary formula.

MODERN GREEK: **Ouzo** *noun* plural **ouzos** L19 **Modern Greek** (A glass of) an aniseed-flavoured spirit from Greece. **Bouzouki** *noun* M20 **Modern Greek** In Greece, a form of long-necked lute much used in traditional folk music. **Feta** *noun* (also **fetta**) M20 **Modern Greek** A white salty ewe's milk cheese originally made in Greece. **Filo** *noun* M20 **Modern Greek** Dough that can be stretched into very thin sheets and layered; pastry made from this dough and used in sweet and savoury pastries. **Gyro** *noun* plural **gyros** L20 **Modern Greek** (*gyros*, turning) A sandwich of pitta bread filled with slices of spiced meat cooked on a spit, tomatoes, onions, etc. **Katharevousa** *noun* E20 **Modern Greek** (from *katharos*, pure) The purist form of modern Greek. **Keftedes** *noun* plural E20 **Modern Greek** In Greek cookery, small meatballs made with herbs and onions. **Mastika** *noun* E20 **Modern Greek** A liquor flavoured with mastic gum. **Mavrodaphne** *noun* E20 **Modern Greek** (from late Greek *mauros*, dark + *daphne*, laurel) a dark-red sweet Greek wine; the grape from which this is made. **Pitta** *noun* (also **pita**) M20 **Modern Greek** A flat unleavened bread of Mediterranean and Arab countries, which can be cut open to receive a filling. **Retsina** *noun* E20 **Modern Greek** (from *retsini*, pine resin) A Greek white

wine flavoured with resin. **Saganaki** *noun* **M20 Modern Greek** (= small two-handled frying-pan, traditionally used to prepare the dish) A Greek dish consisting of breaded or floured cheese fried in butter, often with lemon juice, served as an appetiser. **Souvlaki** *noun* plural **souvlakia** **M20 Modern Greek** (*soublaki*, from *soubla*, skewer) A Greek dish of small pieces of meat grilled on a skewer. **Stifado** *noun* **M20 Modern Greek** (*stiphado*, probably from Italian *stufato*) A Greek dish of meat stewed with onions and sometimes tomatoes. **Taverna** *noun* **E20 Modern Greek** (from Latin *taberna*, tavern) A Greek eating-house. **Tsipouro** *noun* **M20 Modern Greek** A rough Greek liquor resembling raki, sometimes flavoured with mastic gum. **Tzatziki** *noun* **M20 Modern Greek** A Greek side dish made with yoghurt, cucumber, garlic, and usually mint.

BIBLIOGRAPHY:

- Barber, Ch. (1976). *Early Modern English*. London: Deutsch.
- Baugh, A.C. and Cable, T. (1993). *A History of the English Language*. London: Routledge.
- Blake, N.F. (1996). *A History of the English Language*. London: Macmillan.
- Bradley, H. (1948). *The Making of English*. London: Macmillan.
- Brook, G.L. (1981). *Words in Everyday Life*. London: Macmillan.
- Bryson, B. (1990). *Mother Tongue: The English Language*. London: H. Hamilton.
- Burchfield, R. (1985). *The English Language*. Oxford: Oxford University Press.
- Foster, B. (1968). *The Changing English Language*. London: Macmillan.
- Francis, N.W. (1965). *The English Language*. New York: W.W. Norton.
- Freeborn, D. (1998). *From Old English to Standard English*. London: Macmillan.
- Guralnik, D.B. (ed). (1974). *Webster's New World Dictionary*. Cleveland and New York: William Collins.
- Leith, D. (1997). *A Social History of English*. London: Routledge.
- Pyles, Th. And Algeo, J. (1982). *The Origins and Development of the English language*.

NewYork: Harcourt, Brace.

Sheard, J.A. (1962). *The Words We Use*. London: Deutsch.

Shorter Oxford English Dictionary (6th edn.), 2007. Oxford: Oxford University Press.

Speake, J. (ed.), 1997. *The Oxford Dictionary of Foreign Words and Phrases*, Oxford: Oxford University Press.

WORDS AND FOOD AT THE TABLE OF THE ANTHROPOCOSMOGONY OF YESTERDAY AND TODAY

Gabriela Mariana Luca

*Assoc. Prof., PhD, "Victor Babeş" University of Medicine and Pharmacy,
Timișoara*

Abstract: Words and food are essences of primordial lengths, divine gifts. It was in this manner that the different social structures have been born and then grown, between nostalgia and the aspiration to "immortality".

All mythologies, the cult of the dead, the agrarian calendar, feasts of any kind, prolonging the moment, build themselves around a fundamental triangle: word-food-health, releasing texts as magic recipes and advising their peoples how to feed themselves in complete harmony with each other and the universe.

To the modern man, the concept of health and its reverse becomes more complicated. Unlimited access to information, scientific discoveries, philosophical, religious and sociological movements lead to incomplete and busy cumulations over existing traditional structures. The promise of finding the ancestral spirit, acquiring the eternal truth and "rehumanising" social relations are an integral part of the new ritual structures of the 21st century.

The present paper analyses the participation of the contemporary man to the great existential show, with a certain emphasis of the current speech which accompanies the different principles and feeding habits, tracing a communication bridge between the holy texts, Platonic Feast, the business dinner and medical recommendations concerning correct feeding in a pathological condition or as a prevention

Keywords: word, food, health, ritual, anthropological cosmogony

Cuvântul de început

"Scris este că nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu orice cuvânt al lui Dumnezeu" (Luca, 4.3-4). Dar ce se va fi întâmplat oare cu vorbele înghițite în grabă, prea iute și fără băgare de seamă? Ce se va fi întâmplat oare cu vorbele omului, copiate și multiplicare după modelul Domnului, care stau să iasă și, într-o înfrânare de ultim moment, fac adesea cale întoarsă și mistuie măruntaiele? Ce hrană ar mai putea fi aceea în care bucuria se arde ori supărările se umflă și dau pe dinanfară? Ce gust ar putea avea hrana, la ceas de mare întâlnire, când celălalt e analizat, scanat, decupat în competitivități și sfere de influență mai mici ori mai mari, când prestigiul locului și talentulul chef-ului pot aduce contracte importante mesenilor și companiilor sub *jurământul de credință* cărora le aparțin? Există oare o etichetă a fast food-ului? Unde este tradiția meselor de Crăciun într-un meniu raw vegan? Cum ne-a

predat umami simțurile și ce s-a ales de darul de bucate închinat zeilor? Cum poate bardul cânta toate aceste ritualuri ale modernității?

Iată o serie de întrebări menite să scuture fața de masă a neliniștilor noastre (g)astronomice. Lucrarea de față se dorește doar o introducere în complexa problematică enunțată, păstrându-se, într-un joc de vorbe, pe care spațiul acestui material îl va conserva la starea de "antreu" și acest lucru doar pentru simplu fapt că se impune o scurtă recapitulare, o mică privire "în cuhna" tradițională, pentru a înțelege și mai bine ce am avut, ce am pierdut și ce nu vom mai putea recupera vreodată, cu promisiunea că vom reveni și vom continua până când "meniul" se va fi isprăvit.

Hrana este limbajul primordial, după cum cuvântul este hrana de început.

A mânca înseamnă viață, păcat, dar, bucurie și cunoaștere deopotrivă. Tot astfel, o vorbă te poate îndestula ori te poate sătura până peste cap, până la nevrednica lehamite.

"A reprezenta trebuințele în sens strict, spune Michel Foucault (1972), înseamnă a înțelege că: limbajul reprezintă gândirea așa cum gândirea se reprezintă pe ea însăși. Pentru a constitui limbajul sau pentru a-l însufleți din interior nu există un act esențial și primitiv de semnificație, ci doar, în inima reprezentării, acea putere pe care o deține ea de a se reprezenta pe sine... ."

Ori, *a pofti, a pregăti, a se hrăni, a împărți* cu ceilalți darul de vorbe și de *nutrimente* (spirituale și biologice) construiesc una din căile reprezentării.

Și în legendele noastre, *hrana* ca *dar* își are, cu siguranță, originea în rai. O afirmație de tipul: *viața e o sărbătoare*, incită etnologul la o muncă asiduă și plină de responsabilități. Este foarte adevărat că nu orice sărbătoare trimite la originea lumii, iar în condițiile în care aceasta se instituie ca un rit rupt de sacru, schemele de transgredire și de parodiare a puterii nu se mai pot bucura de un caracter general. Poate că interpretările lui Roger Caillois¹ referitoare la sărbătoare, văzută ca stare de frenezie, orgie primitivă, menită să reactualizeze haosul primordial, să reînvie vârsta de aur ca răspuns al contemporaneității la uzură, merită reactualizate, privite prin ochii celor înghițiți de epoca consumerismului, în era supermarketurilor. Putem vorbi despre un surplus de simboluri, brodat pe activitățile obișnuite, surplus care generează schimburi și care este mai curând menit să reînnoiască o societate.

¹ http://www.persee.fr/doc/ahess_0395-2649_1951_num_6_3_1989_t1_0409_0000_6

Din cele mai vechi timpuri, oamenii au dorit să împartă cu zeii darul de hrană, sursa vieţii, mai întâi terestre, apoi, cu siguranţă, celeste. Mirodeniile au fost liantul cel mai puternic, nu doar pentru influenţa pe care au avut-o asupra gustului² ci, mai cu seamă, pentru că în vremurile acelea, fumul, nestingherit şi rebel, era singurul în stare să se ridice la ceruri. Odată aprinse, aromele se înălţau liber în eter, urmând să inspire şi să se inspire pentru a îmbogăţi muritorul cu noi daruri. Terapeutice şi/sau afrodisiace, mirodeniile au ocupat un loc bine determinat în istoria omului, loc extrem de influent³ pe care nu l-au părăsit niciodată. Prin ele s-au împărtăşit mii de experienţe intime, s-au născut eroii şi semizeii, s-au aşezat şi definit straturile sociale, pragurile de trecut de la o stare la alta, fie ea materială ori spirituală. Istoria mirodeniilor, începută în urmă cu 4000 de ani î.H. a schimbat graniţe, a amestecat graiuri şi oameni. Ea va trece doar fulgurant prin bucătăria românească de rând până destul de târziu, urmând ca abia în a doua jumătate a secolului al XIX-lea să se alăture deschis ierburilor noastre tradiţionale de leac şi de gust⁴.

Cel mai vechi traseu cunoscut începe în India, coboară în Golful Persic, trece Valea Tibrului şi a Eufratului până în Babilon şi Antiohia ca să întâlnească, prin coasta Arabiei, Marea Roşie. Arabii au controlat multe secole comerţul cu mirodenii şi au păzit cu straşnicie toate secretele legate de acesta. Se poate spune că, doar în funcţie de mirodeniile simbol, avem delimitări foarte clare ale lumii spirituale. Astfel, catedralele rămân legate de smirnă, tămâie şi busuioc, iar templele de şofran.

Ofrandă zeilor, meşteşug, pasiune, medicament, hrana se dovedeşte de o importanţă covârşitoare în fiecare moment, pe tot parcursul omului prin hăţişurile propriei sale istorii.

„Semantismul ideii de hrană, de la minor la major, de la biologic la spiritual, a prins contur şi s-a specializat pe parcurs, trupul şi sufletul rămânând centre inconfundabile de referinţă...”,⁵

² Limba este organul gustului, dar şi al vorbirii, iar plafonul cavităţii orale este un ”palat”. Putem vorbi, cu siguranţă, despre un regal, un festin, despre autoritate şi dominaţie.

³ Un rezumat modest al diversificării alimentaţiei europene, inclusiv românească, binenţeles, este o consecinţă a drumurilor către Indii, respectiv, Indiile noi. Multitudinea etnică şi diversitatea produselor amprentează harta lumii şi dezvăluie noile transformări şi noile posibilităţi: Pakistanul se lasă influenţat de gastronomia mongolă (kabab, keem, pilaf); în sud, căldurile năucitoare îi determină pe oameni să se specializeze în conservare. Portughezii aduc orezul şi ceaiul pe coastele Africii, pe care le schimbă pe cafea şi arahide, şi pe care le duc apoi în Lumea Nouă pentru: ananas, ardei gras, roşii şi cartofi. Oamenii învaţă lucruri noi, reţetele tradiţionale se modifică, ritualurile prind alte culori, alte savori.

⁴ ceapă, usturoi, leuştean, busuioc şi pelin, v. Evseev, op. cit.

⁵ Ursache, 2011: 9

Noi românii, deţinătorii unei firi destul de controversate, avem se pare o înclinaţie aparte pentru sărbătoare care, în multe situaţii, ne-a definit, făcându-ne chiar legendari. Dacă o vom accepta, din punct de vedere antropologic, drept mecanism de regenerare, ne vom confrunta şi cu un complex de fapte ce se transformă, ce invită cercetătorul la noi şi surprinzătoare analize. Cuvântul în jurul căruia se construieşte salutul, logica plăcerii, dorinţa de mai bine, diverse categorii estetice, pietatea rugăciunii, masa de sărbătoare, colindele de Crăciun, teatrul de măşti, ofranda ursitoarelor etc. este *sănătate*.

Gâtlejul nemurii

Articolul din *Dicţionarul Limbii Române Literare Contemporane*⁶, destinat acestui cuvânt, exemplifică explicaţia lingvistică printr-o excelentă suită de citate literare, care pare să epuizeze şi sensurile cele mai ascunse. Aflăm aşadar că avem de a face cu un substantiv feminin care defineşte starea unui organism neatins de nici o boală, ale cărui organe funcţionează normal şi regulat, sursă de bunăstare şi vrednică economie la pungă⁷: „Sănătate să fie , moş Gheorghe, că-i mai bună decât toate! Cu boala mea s-au dus mulţime de parale...” (Sp. Popescu)⁸. „Dorim să avem ştiinţă despre sănătatea voastră”, (Caragiale)⁹. „Iată o ţărâncuţă cu o cofă pe umere: bălaie şi rumenă ca o roză sălbatică, plină de frăgezime şi sănătate” (Bolintineanu)¹⁰. Acelaşi cuvânt poate apărea şi în titulatura instituţiilor medicale: „Despărţit oarecum de Zoe Mavrocordat –Brâncoveanu, internată într-o casă de sănătate, Bibescu îi confiscase toată averea”, (Camil Petrescu)¹¹. Cel mai interesant pare să fie faptul că invitaţia de a închina un pahar în cinstea cuiva, dorindu-i noroc şi sănătate, poate aduce cu sine, prin extensie semantică, un supranume pentru licoarea cinstită: „E, cine-mi poate spune mie în sănătatea cui să-nchin” (Iosif, PATR.).¹² „Poţi bea în sănătatea aceleia care-ţi va face fericirea vieţii” (Caragiale)¹³. Astfel, coborând toate aceste trepte, ajungem la un nivel arhaic care substituie băuturilor de pe masă acelaşi cuvânt: „Pe la mijlocul mesei începură sănătăţile”

⁶ Dicţionarul Limbii Române Literare Contemporane, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti

⁷ Boala şi cheltuiala merg mână în mână de mult prea multă vreme pentru ca antropologii să ignore conceptul de economie a sănătăţii

⁸ *Dicţionarul Limbii Române Literare Contemporane*, (DLRLC), 1955-1957, Bucureşti, vol IV, S-Z, *sănătate*

⁹ op.cit.

¹⁰ id.

¹¹ id.

¹² id.

¹³ id.

(Gane)¹⁴. „Or să cadă bolnavi de mult ce înghit la sănătăți” (Alecsandri)¹⁵. Meandric, nuanțele se complică fie în structuri antagonice, fie în unele oximoronice. Citind mai departe, vom întâlni trei accepții diferite: salut, pregătirea pentru trecerea în neființă și indiferență. „Trandafir de pe cetate, Spune mândrii sănătate” (Hodoș)¹⁶; „Mămuca nu face bine ce face, are de gând să ne lese sănătate, sărmăna” (Creangă)¹⁷; „De va fi alegător influent părintele, se primește fata în pension; dacă nu, sănătate” (Bolintineanu)¹⁸. N-am dori totuși să neglijăm și legătura sa cu anumite temeri și vom aminti și expresia: *a o lua la sănătoasa*: „Copiii, cum văzură că rămân singuri cu dascălul, o șterseră la sănătoasa”(Caragiale)¹⁹. Frumusețea, mai degrabă dulceața, vechilor texte ne-a determinat să le cităm cu atâta reverență.

Am ales să urmărim fiecare dintre aceste sensuri pentru a putea, mai întâi, defini conceptul de sănătate la masă, așa cum îl percepem astăzi, căutându-i motivele și argumentându-i cauzele.

”Sănătățile” cele vechi și pacientul român de astăzi

O lectură în diagonală, dincolo de pitoresc și miraculos, de nedumeriri și picanterii aventuriere, ne obligă să demonstrăm cu onestitate cum toate trăsăturile de caracter pe un profil național, românul ortodox, au jucat un rol catalizator ori s-au descompus în elemente hotărâtoare ce motivează afirmațiile obținute pe teren de tipul “așa am moștenit” și de ce suntem așa cum suntem, punând mai mult preț pe unele lucruri decât pe altele. Din acest punct de vedere, societatea românească se dovedește de un conservatorism proverbial, în sânul acesteia, lucrurile rămânând neschimbate de sute de ani. Cosmetizări politico-economice descrise în cercuri de influență i-au atribuit însă tot felul de vanități neîmplinite și datoare unei epoci istorice sau alteia. În esență glumim la fel și ne văietăm la fel²⁰. Interesul nostru se pliază pe acea retorică a discursului existențial, motivat uneori de energii impulsive și de dorințe alteori pătimașe care se împlinesc cu fiecare fragment îndestulat de concepte teoretice.

¹⁴ id.

¹⁵ id

¹⁶ id.

¹⁷ id.

¹⁸ id.

¹⁹ id.

²⁰ Hașdeu, B. P., Etymologicum Magnum Romaniae, fragment din Psaltirea lui Corbea de la 1700

A cinsti înseamnă printre altele a *închina un pahar*. Transcriind însă o sintagmă de tipul “cinstita față” în termeni sinonimi obținem: “*sărac și curat*”, *imaculat, de omenie, de treabă*, ș.a.m.d.. După cum, a *necinsti* înseamnă a *pângări*, a *întina*. O generoasă sinonimie îi înscrie alături: *batjocură, umilire, maliție*. De aici până la a *insulta*, a *afurisi*, a *blestema* nu-i decât un singur pas, și acesta firav, iar clătinaarea lui se întâmplă adesea când individul este sub puterea vinului sau a țuicii. *Umil*, care se țese între *smerit și lingușitor*, desenează profilul etnic într-o lumină puțin mai tulbure, mai alunecoasă și pe care, din comoditate sau din orgoliu național, nu trebuie s-o facem uitată: “Și cu vinul umilinței pre noi/ Ai adăpat ca nește proaste oi”.²¹

Într-o sinteză²² a apariției și evoluției creștinismului, tema mistică a mântuirii geniului uman, cu o istorie anterioară mitului creștin, este magistral rezumată de autori.

Inițial, toate cultele de mistere trec printr-o fază de recunoaștere a unor divinități ale vegetației. În “raiul” lui Osiris, nevinovații urmau să trăiască după moarte în locuri speciale unde grâul crește înalt, recoltele sunt mai mult decât abundente, copacii pururea verzi, soții și soțiile rămân veșnic tineri și frumoși. Metafora substituit din basmele românești ar fi aceea a “tărâmului tinereții fără bătrânețe și al vieții fără de moarte.” Misterul învierii se produce pentru fiecare egiptean ajuns în pragul morții. Lanțul aceluiași mister: Osiris – Apis – Serapis, în perioada elenistică, va pătrunde în Roma și va fi foarte răspândit. Se pare că la sfârșitul secolului al II-lea și începutul celui de-al III-lea, după afirmația lui Tertullian²³: “pământul întreg jură în prezent pe Serapis”. Teofil, episcop creștin al Alexandriei între anii 385 și 412, se dovedește foarte activ în ceea ce privește persecuțiile îndreptate împotriva celorlalte culte. Ieșiți din tebaidele lor, călugării creștini se arată neîndurători: “Cine sunt distrugătorii templelor noastre? se întreba retorul Libanios. – Sunt oameni îmbrăcați în negru care mănâncă mai mult decât elefanții și care beau până ce obosesc mâna slujitorilor ce le toarnă vinul printre cântece...”

Potrivit Sfintei Cărți, vița de vie este prima plantă sădită de Noe după potop. Cultul viței a fost introdus destul de târziu în lumea europeană. Pusă în directă legătură cu Dionysos, zeul dublei nașteri și al dublei gestații, originar din Orient, cultura viței de vie nu este străină

²¹ Hașdeu, B.P., Cuvente den bătrâni, București, 1880

²² Bălă, P., Chețan, O., Mitul creștin, Editura Enciclopedică Română, 1972, pp. 50-106

²³ op.cit.

nici de prezența activă a cultului Ariadnei, personificarea unei divinități egeene a vegetației, în special a copacilor. Vinul devine rapid ofranda cea mai plăcută zeilor. Medritinalia romană din luna octombrie, prilej cu care se gusta noul must, sărbătoare închinată lui Bachus, este numai un modest argument în favoarea romanilor, mari consumatori de vin. Aceștia n-au apreciat prea mult sugestia grecească de “a-l îmblânzi, îndoindu-l cu apă”²⁴. Gustarea vinului nou a avut un caracter religios. Tăierea viței rămâne sacră în tradițiile est-europene sub patronajul Sfântului Trifon. La rândul său, Iisus va fi identificat cu butucul cel adevărat, iar sângele său va fi vinul. Băutura nemuririi, vinul este expresia intrinsecă a cunoașterii: seva care urcă în viță fiind lumina Spiritului, Trupul și Sângele lui Hristos fiind în Sfânta Cuminecătură. Preotul legiuit este hirotonisit de Episcop, sfințit și împuternicit de Dumnezeu. În biserică, prin tainica Jertfă nesângeroasă a Noului Așezământ se înțelege Preasfântul Trup și Sânge al Mântuitorului, care sub chipul pâinii și vinului ni se dau nouă transfigurate. Autori²⁵ importanți ai istoriei culturii, etnologi rafinați, demonstrează legăturile subtile dintre ființă și devenire, trup și spirit.

Accentele ludice, euforizante ce completează portretele fețelor bisericești, s-au transmis nestingherite, din Antichitate până în prezent.

Pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, în Oradea, apărea o gazetă satirică, “Vulturul”, care lansa un personaj aparte²⁶. Popa Machi făcea deliciul cititorilor din acea vreme cu atât mai mult cu cât preotul, ca singură autoritate perenă și stabilă în satul românesc, indiferent de organizările politice și administrative ale țării, a trebuit să suporte atacurile mai mult sau mai puțin pline de tâlc ori de năduf ale enoriașilor. Latura comportamentală, agreată mult și în literatură, rămâne cea aplecată spre lumesc. Ceea ce a născut poate și expresia: ”să faci ce spune popa, nu ce face el”, ”că doră cei întristați cu lipsă de mângâiere, iar amarala de pe inimă numai cu vin bun se pote șterge, precum dice chiar și sfânta scriptură: și vinul veselește inima omului! –Mâncări bune, vin bun! Iar cu necazurile mai luptă-se și alții! Dicea popa Machi, îndemnând pe cei mai rușinoși. Într-acestea vine la rând tocana. Popa Machi dând cu nasul de mirosul tocanei, dice: E sfântă tămâia, alduita, dar tot mai plăcut e mirosul tocanei!”

²⁴ op. cit.

²⁵ Morgan, L.H., *La société archaïque*, Anthropos, Paris, 1971/ MESNIL, Mariane. “Un vent de folie. De la cueillette de la Saint-Georges”, *Civilisations, Ethnologie de l’Europe et d’ailleurs*, avril, 1987/ Oişteanu, A, *Mithos și Logos. Studii și eseuri de antropologie culturală*, Nemira, București, 1998/ Eliade, M., 1992, *Sacru și profanul*, Humanitas, București

²⁶ Popa Machi, personaj cvasi-comic , de un românesc înduioșător, creat de revista “Vulturul”, Oradea , sfârșit de secol XIX

Indispensabil oricărui eveniment, vinul poate fi considerat un personaj viu în spiritualitatea românească. Simbol al energiei care procedează la unirea celor două elemente vitale, apă și foc (căldura sângelui), aliment imediat, el poate înnoda și deznoda vorbe dintre cele mai înalte ori dintre cele mai grele.

Cum am putea construi astăzi o hermeneutică la fel de generoasă dacă obiectul de studiu ar fi îngădit între apa plată cu lămâie și felurile cocktailuri cu sau fără alcool, gloria barurilor și cluburilor care adună petrecăreți indiferent de vârstă, de neam ori de hram?

Alături de vin, grâul, aliment de bază, simbolizează hrana capabilă să asigure nemurirea. Sacru pentru spiritualitatea românească, “barba lui Dumnezeu”, este prezent în toate ritualurile calendaristice ale poporului nostru. Există o generoasă bibliografie asupra sa²⁷. Vom aminti doar valențele simbolice ale făinii din grâu, menite să dea revelații de natură cosmică (legăturile dintre membrii unei comunități, dintre lumea de aici și cea de dincolo, stimularea fertilității, funcții apotropaice, cutremurele și așezarea lumii, etc.).²⁸

Dacă s-a convenit, la un moment dat, redarea²⁹ astfel, într-o imagine de fond, a combinațiilor cromatice crud-copt date de o generoasă simbolistică românească a vinului: (*Mărțișorul*, alb-roșu, *Sângeorz*, alb-roșu-verde, *Armindenii*, roșu-verde, *Drăgaicele*, roșu-verde-galben, etc.), cum mai putem interpreta acum, din această perspectivă, culorile și funcțiile lor apotropaice, aplicate meniurilor internaționale, instant, de prin fast-food-uri?

”Politică și delicateți” cum ar spune maestrul Dinescu

Este admirabil Mircea Dinescu în strădania sa de a ne readuce în cămașa fină a simțurilor noastre și, cu îngăduința poetului, ne vom folosi de titlul emisiunii sale televizate spre ”a trage oala de pe foc”.

Așa cum vorbele poetului-bucătar refac metafore prin simpla enunțare a unor ingrediente ce colorează și eliberează miresme întocmai precum mirodeniile arse pe altarele trecute, tot așa, cu emoție se cuvine să vorbim încă despre alimentație și cultură. ”În asemenea dimensiuni ale existenței, au deplină libertate de mișcare sfântul, geniul și eroul, aceia care

²⁷ Avram, S., coord., 2011, *Istorie și tradiție în spațiul românesc. Hrana – între necesitate și artă*, la români și minorități, Tehno Media, Sibiu

²⁸ Evseev, I., 1997 *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*, Amarcord, Timișoara

²⁹ Luca, Vraciul, preotul, medicul. *Tipuri de inițiere*, 2004

sunt chemați în imaginarul de totdeauna să intermedieze între Dumnezeu și om, *între raiul de sus și raiul de jos*".³⁰

Nu mai este nici un secret: omul de astăzi se grăbește. O grabă năucitoare care îl domină. Vorbește tot mai puțin, iar vorbele își pierd miezul în exclamații și onomatopee; mănâncă tot mai mult și hrana se întoarce împotriva sa³¹.

În prezent, suntem parte a unor transformări rapide și continue a obiceiurilor alimentare. Meniul tradițional își schimbă cromatica, consistența, structura. Preparatele de sărbătoare, bucatele "îngerești" ori cele "diavolești" făceau odinioară gloria meselor, legănând între "crud" și "gătit" adevărate meniuri mitologice, încărcate cu valențe magice de netăgăduit. Omul contemporan redefinește continuu magia și calitatea de consumabil a unui aliment. Pierdem legăturile cu *al nostru* pentru că ne pasionează *celălalt*, câștigăm atunci când deschiderea presupune o comunicare generoasă și riscăm³² atunci când vorbele ascund vorbe.

Prescripțiile medicale de astăzi (carne slabă sau deloc, fără zahăr, fără alcool, fără sare etc.), dietele care brodează generos blogurile, incitându-i pe internauți, curente terapeutice alternative schimbă tot mai mult genul întâlnirilor în familie și tipul de dialog ce se construiește în jurul unei mese.

Pentru toți cei 82 de pacienți intervievați³³ de noi, referitor la modificarea obiceiurilor alimentare în vederea participării active la procesul de însănătoșire pe principii hipocratice ("hrana să fie leac și leacul să fie hrană"), a scăzut consumul de carne, de la zilnic la o dată pe săptămână sau chiar a apărut eliminarea acesteia din meniu. Au renunțat la tot mai multe dulciuri și la alcool. A crescut consumul de legume și fructe proaspete, iar salatele devin tot mai îndrăzneț exotice (avocado, mango, rodii, cactus și sparanghel, îmbogățite cu felii tandre de apio etc.).

Se cuvine, cu siguranță, o nouă abordare a temei, așezând la aceeași masă meniuri noi și discursuri noi.

³⁰ Ursache, op. cit. p. 66

³¹ Roberts, "Sfârșitul hranei...": toată această nouă economie alimentară este plină de contradicții, p. 55-58

³² "Potrivit unui raport oficial întocmit de Vladimir Zubok și Constantin Pleșakov, referitor la politica externă sovietică după război, primele îndoeli ale lui Hrușciov în privința Chinei, care mai târziu au contribuit la fisura sino-sovietică, au apărut în timpul unei vizite, în 1954, când el și anturajul său au fost serviți cu faimoasa specialitate cantoneză: O luptă între dragon și tigrul (long hu dou) care conține carne de șarpe și de pisică, provocându-i lui Hrușciov o reacție de oripilare și făcându-i pe alți doi membri ai delegației să plângă. Freedman, P., coord., 2008, *Istoria gustului*

³³ chestionar de 38 de întrebări, aplicat unui lot de 82 de pacienți, bărbați (34 de femei, 48 de bărbați)

BIBLIOGRAPHY:

- Avram, S.**, coord., 2011, *Istorie și tradiție în spațiul românesc. Hrana – între necesitate și artă, la români și minorități*, Tehno Media, Sibiu
- Bălă, P., Chețan, O.**, 1972, *Mitul creștin*, Editura Enciclopedică Română
- Caillois, R.**, *L'homme et le Sacré*, în ediție electronică :
http://www.persee.fr/doc/ahess_0395-2649_1951_num_6_3_1989_t1_0409_0000_6
- Cristescu, V.**, *Antropologia în perspectivă teologică*, Junimea, Iași, 1999
- Eliade, M.**, 1992, *Meșterul Manole*, Junimea, Iași, p.189
- Eliade, M.**, 1992, *Sacru și profanul*, Humanitas, București
- Eliade, M.**, 1990, *Încercarea labirintului*, Dacia, Cluj
- Eliade, M.**, 1995, *Nașteri mistice*, Humanitas, București
- Evseev, I.**, 1994, *Jocurile tradiționale de copii*, Excelsior
- Evseev, I.**, 1997 *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*, Amarcord, Timișoara
- Foucault, M.**, 1972, *The archaeology of Knowledge*, Pantheon, N.Y.
- Freedman, P.**, coord., 2008, *Istoria gustului*, Vellant
- Hașdeu, B. P.**, *Etymologicum Magnum Romaniae*, fragment din Psaltirea lui Corbea de la 1700, BBT și pdf:
[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8b/Bogdan_Petriceicu_Hasdeu -
_Din_Etymologicum_Magnum_Romaniae -
_Buc%C4%83%C8%9B%C4%AD_alese_si_adaptate_pentru_clasele_secundare_superi%C3%B3re.pdf](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8b/Bogdan_Petriceicu_Hasdeu_-_Din_Etymologicum_Magnum_Romaniae_-_Buc%C4%83%C8%9B%C4%AD_alese_si_adaptate_pentru_clasele_secundare_superi%C3%B3re.pdf)
- Hașdeu, B.P.**, *Cuvente den bătrâni*, București, 1880, în format pdf,
[https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/93/Bogdan_Petriceicu_Hasdeu -
_Cuvente_den_b%C4%83tr%C4%83ni.pdf](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/93/Bogdan_Petriceicu_Hasdeu_-_Cuvente_den_b%C4%83tr%C4%83ni.pdf)
- Sike, Yvonne de**, *Fêtes et croyances populaires en Europe*, Bordas, Paris, 1994
- Luca, G-M.**, 2004, *Vracii, preotul, medicul. Tipuri de inițiere*, Orizonturi universitare,
- Luca, G-M**, 2016, "Applied Narrative Medicine, When Patients Narrate About Themselves", in JRLS, pp. 114-123, Issue no. 9/2016, <http://www.upm.ro/jrls/JRLS-09/Rls%2009%2014.pdf>
- Malaguzzi, S.** 2010, *Mâncarea și ritualul mesei*, Monitorul Oficial Ra, București
- Mesnil, M.**, 1987, avril, "Un vent de folie. De la cueillette de la Saint-Georges", *Civilisations, Ethnologie de l'Europe et d'ailleurs*
- Morgan, L.H.**, *La société archaïque*, Anthropos, Paris, 1971

Oişteanu, A., *Mithos şi Logos. Studii şi eseuri de antropologie culturală*, Nemira, Bucureşti, 1998

Rinaldi, M., Vicini, M., 2007, *Istoria e servită. Vicii şi virtuţi la masa personalităţilor din istorie*

Roberts, P., 2009, *Sfârşitul hranei. Pericolul înfometării în era hipermarketurilor*, Litera International

Ursache, P., 2011, *Bucătăria vie. File de antropologie alimentară*, Junimea, Iaşi

*** **Almanahul** 1915, Ziarelor “Adevărul”şi “Dimineaţa”, Bucureşti

*** **Dicţionar analogic şi de sinonime**, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti

*** **Dicţionarul Limbii Române Literare Contemporane**, 1955-1957, Ed. Acad., Bucureşti

LINGUISTIC CONSIDERATIONS ON ROMANIAN PHYTONIMS CREATED WITH TERMS RELATED TO THE (HOLY) CROSS

Radu Drăgulescu

Assoc. Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: Our paper aims an inventory, an interpretation and a statistical analysis of the Romanian phytonims created with the terms related to the (Holy) Cross and how it is reflected in our ethnobotany. As expected, Romanians named many plants with synonyms and words related to the term cross, undergoing specific lexical transformations, proving that the terms are long time used in Romanian language and that Phytonimy is a reliable source of linguistic thesaurus.

Keywords: Romanian phytonimy, linguistic imaginary, connotation, denotation, cross

Analiza noastră porneşte de la colaborarea cu Constantin Drăgulescu, în vederea realizării *Dicţionarului explicativ al fitonimelor româneşti*¹, care completează substanţial *Dicţionarul* lui Al. Borza², ce cuprinde, pe lângă câteva mii de nume de plante maghiare, săseşti, germane, franţuzeşti, engleze, ruseşti, ucraineene, sârbeşti, bulgăreşti, turceşti, şi 10.906 nume româneşti de plante pentru 2.095 specii. Prin publicarea *Dicţionarului explicativ al fitonimelor româneşti* şi a *Dicţionarului de fitonime româneşti*³, Constantin Drăgulescu a ridicat numărul numelor româneşti de plante cunoscute la 21.839 fitonime cunoscute până în prezent, fitonime care aparţin unui număr de 3.227 specii de plante indigene şi exotice, spontane şi cultivate. La acestea se adaugă 3.070 nume de soiuri şi 612 termeni care desemnează de părţi (organe) de plante. Astfel, fitonimia românească însumează, deocamdată, peste douăzeci şi şase de mii de termeni.

¹ Constantin Drăgulescu, *Dicţionarul explicativ al fitonimelor româneşti*, Sibiu, Editura Universităţii „Lucian Blaga” din Sibiu, 2010.

² Al. Borza, *Dicţionar etnobotanic*, Bucureşti, Editura Academiei R.S.R., 1968.

³ Constantin Drăgulescu, *Dicţionar de fitonime româneşti*, Sibiu, Editura Universităţii „Lucian Blaga” din Sibiu, 2014.

Între fitonimele românești am identificat un număr de 73 care sunt create cu ajutorul termenului *cruce* și cu corespondente indirecte ale acestuia. Nu am analizat separat variante fonetice și lexicale ale termenilor din structura fitonimului (de ex. *cruce-crușe*, *cârstăneasă-cârstăneasă*), decât dacă denumesc specii diferite de plante, întrucât sunt variabile dialectale și nu constituie obiectul acestei lucrări, dar am individualizat schimbări ale numărului (*cruce-crucii*) sau diminutivări (*cruciță*, *cruciuliță*) întrucât țin în mod direct de denotație, de cele mai multe ori aceste variante fitonimice desemnând alte specii, dar și de conotație, diversele forme evidențiind grade diferite de afectivitate și expresivitate.

În privința posibilității studierii semantice a nomenclaturilor, Simina Terian consideră că „textemele realizează adeseori o reorganizare a opozițiilor echipolente din lexicul primar sub forma unor opoziții graduale și/sau privative”.⁴

În opinia lui Ioan Milică⁵, este important să punem în valoare „relativitatea modelelor denominative naive (empirice)”. Vocabularul popular al plantelor demonstrează că, în interiorul unei culturi, una și aceeași realitate capătă, în perioade și regiuni distincte, desemnări diverse. Nici modelul denominativ științific, nici cel popular nu epuizează codificarea integrală a caracteristicilor biologice ale plantelor, raportul relativ *nume – obiect* fiind istoric dezvoltat din mai multe unghiuri de numire. Adoptând o perspectivă diacronică asupra numirii plantelor, observăm că unele din faptele de limbă înregistrate în sincronia dicționarilor etnobotanice ca echivalențe denominative apar, în evoluția cultural-istorică a limbii, drept realizări complementare⁶.

Termenul *cruce* provine din lat. *crux*, -cem⁷ și desemna inițial obiectul de tortură utilizat în antichitate pentru pedepsirea și uciderea răufăcătorilor condamnați la moarte prin răstignire. Este atestat cu această semnificație, la 1581, în *Evangelia* lui Coresi 69/30⁸: „Altă moarte nu era mai spurcată... decât ... moartea cruciei”. Cu semnificația de lemn pe care a fost

⁴ Simina-Maria Terian, *Textemele românești. O abordare din perspectiva lingvisticii integrale*, Iași, Institutul European, 2015; a se vedea și „Premise pentru o poetică a textemelor”, în: *EITM5*, Târgu Mureș http://www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte_litere/conferinte/situl_integrare_europeana/Lucrari5/IETM5_Part41.pdf.

⁵ Ioan Milică, *Imaginarul creștin în denumirile populare românești de plante III*, în *Limba Română*, nr. 5, anul XXIV, 2014 și <http://www.cntdr.ro/sites/default/files/cs2013/cs2013a25.pdf>, accesat la 9 octombrie 2016.

⁶ *Ibidem*.

⁷ DLR, Tomul II, Litera C, București Editura Academiei Române, 2010; a se vedea și Alexandru Ciorănescu, *Dicționarul etimologic al limbii române*, București, 2002, p. 258.

⁸ *Apud* DLR, Tomul II, Litera C, București Editura Academiei Române, 2010.

răstignit Isus Hristos apare în *Tetraevangelul* de la 1574⁹: „Isus... purta crucea lui”. În sens conotativ este întrebuințat ca sinonim pentru durere, suferință adâncă, drumul vieții sau destin. În opinia lui Vinereanu, ar trebui avut în vedere faptul că, în albaneză, pe lângă forma kryq și derivatele sale cu conotații creștine, există și fem. kryke cu alți derivați, care au înțelesul de „cruciș, încrucișat, răscruce”, neavând nimic comun cu crucea creștină. În limba română am avea o situație similară, iar pentru că în ambele limbi există același fenomen, am putea conchide că aceste forme provin din preindeur. *(s)kreuk- „a curba, a încovoia”, din care Walde derivă lat. crux¹⁰.

Odată cu răspândirea creștinismului, crucea reprezintă un simbol polivalent cu adânci semnificații și un semn al credinței și al apartenenței la o anumită comunitate (religioasă). De-a lungul istoriei a fost pusă în relație cu o serie lungă de rituri, secte, ordine, grupări religioase, civile, militare, ezoterice sau nu, mituri, legende, obiceiuri și credințe populare etc. Din acest punct de vedere, crucea a cunoscut o serie de modificări, existând astăzi cruce grecească, egipteană, latină, papală, rusească, roșie, de Malta, a casei, a molidului etc. În majoritatea covârșitoare a cazurilor are efecte de curățire sufletească și chiar de exorcizare. Absența ei nu poate aduce decât lucruri rele cu sine¹¹, iar oamenii din popor au încercat să acționeze mereu „sub semnul crucii”. Obiectelor în formă de cruce li se atribuie proprietăți divine, în special având proprietatea de a sfinți locuri, de a feri purtătorul de primejdii și chiar de a alunga spiritele rele sau dracii, inclusiv pe Necuratul. Ridicarea ei lângă morminte indică faptul că decedații care odihnesc acolo sunt creștini. Dacă o aflăm pe turla unei biserici, vom înțelege, de regulă, că acel locaș este unul creștin ortodox, o „Biserică dreptcredincioasă”. Constituie un model de cusătură, întâlnit adeseori pe ii, dar și pe alte obiecte de uz casnic. Denumeste pretcele, trepcele, bețele puse cruciș în interiorul stupului pe mai multe rânduri, pentru a susține fagurii. Cruci se numesc și gratiile în formă de cruce ale ferestrelor, ramele care se așează pe fântâni și de care se fixează stâlpii și tot astfel se numesc și părțile în formă de cruce ale vârtelniței. Cruce se numește în Moldova sâmburele de nucă. Desenată înaintea unui nume, indică faptul că persoana care purta acel nume a decedat. Pus înaintea unui cuvânt, indică faptul că acel cuvânt a ieșit din uz.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Mihai Vinereanu, *Dicționar etimologic al limbii române*, București, Editura Alcor Edimpex, p. 283.

¹¹ „Dacă ouă găina o stărpitură de ou și ține cineva stărpitura ceea subsioară nouă zile și nouă nopți într-o casă pustie, fără semn de cruce ori icoană, iese... dracul.” T. Pamfile, *apud* DLR, Tomul II, Litera C, București Editura Academiei Române, 2010, p. 924.

Acest termen este implicat în crearea unei multitudini de expresii, proverbe și zicători românești, indicând vechimea lui și rolul său spiritual, afectiv și social (fapt demonstrat și de mulțimea de derivate și diminutive precum cruciță, cruciuliță, crucișoară, cruceliță, cruciliță etc.): a pune cruce, a trage cruce „a încheia, a termina (cu) ceva/cineva, a uita, a părăsi”, a găta cu crucea „a muri”, cruce de aur cu sensul de „ferească Dumnezeu” (în special, în Moldova și Bucovina) atunci când cineva pomenește numele diavolului, cât crucea, cât o cruce „înalt(ă), voinic(ă), dar și foarte frumoasă”, cruce de voinic „în toată puterea, fără frică”, cruce de muiere „destoinică, harnică”. În Transilvania, se folosește între femei cu sensul de „soro, lele”, probabil prescurtare de la „soro de cruce”¹², a scoate crucile „procesiune”, crucea miresii „cununa împletită la nunți”, cruce de grâu „jumătate de claie de snopi de grâu în formă de cruce” (numite în Dolj cârstace, în Olt cârstă, cârstață), cruce de spic, cruce de păpușoi, cruce care cascade „jucărie făcută din spic de păpușoi și întâia frunză de sub el”¹³, crucea căruței, crucea carului, crucea trăsorii (la fiecare există o cruce dinapoi și o cruce dinainte), cruce mare, crucea înaintașilor, crucea urzelii, crucea pânzei, crucea morii, crucea de la Comarnic, crucea vâslei, crucea spinării „osul sacru”, crucile satului, crucile mesei, a i se face cuiva calea cruce, a i se face calea cruce cu cineva, a da cu crucea peste cineva „a întâlni pe neașteptate”, a se uita în crucea cuiva „drept în ochi”, crucea amiezii, crucea miază-zi, crucea zilei, crucea nopții, a-și face cruce, a-și face cruce cu stânga „a se mira de ceva, dar și a cobi”, a-i ridica cuiva sfinte cruci „a înjura”, bata-l crucea (poate avea și sens jovial), ucigă-l crucea, frați de cruce. După denumirea din limba germană (Kreuz), a ajuns să desemneze trefla în jocurile de cărți și creștării, cf. pol. krajcar, grajcar, magh.krajcar, monedele (a suta parte dintr-un florin) folosite în perioada imperiului habsburgic (emise însă la 1271) și care aveau pe avers o cruce dublă. Cruce se numește cea de-a zecea din cele douăsprezece figuri ale jocului de călușari¹⁴. Crucea babei sau După cruci se numește un joc de copii. În chirurgie se folosește un pansament numit cruce de Malta.

În fitonimia românească am identificat, spuneam, 73 de fitonime create cu ajutorul termenului *cruce* și cu corespondente indirecte ale acestuia. Cel mai important este cruș- cu semnificația „sânge, însângerat”, asupra căruia vom insista la fitonimele în cauză (crucea-feciorului, crucea-voinicului, iarba-crucii, crușin, cuscrișor, cuțcrișor etc.). De cele mai multe

¹² A se vedea DLR, Tomul II, Litera C, București Editura Academiei Române, 2010, p. 925.

¹³ Pamfile *Apud* DLR, Tomul II, Litera C, București Editura Academiei Române, 2010, p. 925.

¹⁴ *Ibidem*, p. 926.

ori legătura dintre cruce și sânge se face în denumirile respective prin legende și credințe conform cărora plantele în cazură se aflau sub crucea pe care era răstignit Mântuitorul și picuri din sângele acestuia ar fi curs pe flori sau frunze. Fitonimele sunt explicate și enumerate mai jos, alfabetic, precizând pentru fiecare denumirea științifică și pot fi grupate, din punct de vedere al formării lor, în cel puțin șapte categorii.

Dintre fitonimele analizate, 32 sunt concentrate într-un termen unic: *aerel*, *aliluia*, *angelică* (și variante), *biserițe*, *castravan*, *cărstănească* (și variante), *cârciumăreasă*, *cârstăeasă* (și variante), *chujănci*, *corcani*, *crastavan*, *crâșmărese*, *creastă*, *creștinească*, *cruce*, *cruceliță*, *crucișor*, *cruciță*, *cruciuliță*, *cruciulițe*, *crusei*, *crușân* (și variante), *cruțătea* (și variante), *cuțcrișoară*, *însângerată*, *petimbroadă*, *pristolnic*, *râjnică*, *rijnică*, *sânginel*, *troițe*, *zbârciogii*.

Treizeci se compun din doi termeni, dintre care 6 sunt formate prin hipotaxă, dintr-un substantiv în nominativ și un atribut adjectival, exprimat printr-un adjectiv calificativ: *buruiene-sfinte*, *crucea-mare*, *cruce-mare*, *cruce-mică*, *cruciuliță-lănoasă*, *cruciuliță-păroasă*, iar 22 sunt construite prin hipotaxă, dintr-un substantiv în nominativ + substantiv în genitiv, alcătuind un atribut substantival genitival: *chelea-crucii*, *crucea-feciorului*, *crucea-florilor*, *crucea-pământului*, *crucea-păștii*, *crucea-pâinii*, *crucea-popii*, *crucea-rușilor*, *crucea-spinării*, *crucea-untului*, *crucea-vacii*, *crucea-voinicului*, *crucița-muntelui*, *feriga-crucii*, *floarea-crucii*, *foaia-crucii*, *frunza-crucii*, *iarba-crucii*, *părul-crâjei*, *sclipeții-crucii*, *spinul-crucii*, *ziua-crucii*. Două sunt construite prin parataxă, din două substantive în nominativ, cel de-al doilea reprezentând o caracteristică¹⁵: *poamă-cruce*, *viță-cruce*.

Din trei termeni se compun 8 fitonime. Șapte se formează prin hipotaxă, dintr-un substantiv în nominativ + prepoziție simplă + substantiv în acuzativ, formând un atribut substantival prepozițional: *crastavan-de-munte*, *crucea-Sfântului-Petru*, *cruce-de-fier*, *cruce-de-piatră*, *cruciuliță-de-munte*, *flori-în-crângi*, *flori-în-cruci*; un fitonim conține un substantiv articulat hotărât, în nominativ + articol demonstrativ + adjectiv calificativ: *crucea-cea-mare*.

Un fitonim este compus din patru cuvinte: un substantiv în nominativ + prepoziție compusă + substantiv în acuzativ, formând un circumstanțial de loc: *iarbă-de-sub-cruce*.

¹⁵ A se vedea Valerica Sporiș, *Note pe marginea naturii adjectivului din perspectiva relației cu substantivul, verbul și adverbul*
http://www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte_litere/conferinte/situl_integrare_europeana/Lucrari2/Valerica%20Sporis.pdf.

Chiar dacă, la origine, multe dintre aceste configurații semantice au reprezentat metafore insolite, ele și-au pierdut, prin „repetare”, orice valoare „poetică”, devenind astfel expresii convenționale¹⁶.

Am adoptat ortografia propusă de DOOM2, conform căruia se scriu cu cratimă substantivele compuse cu unitate semantică și gramaticală mai mică decât a celor scrise într-un cuvânt, eventual, cu articulare și flexiune și la primul element, având structura substantiv + prepoziție + substantiv, substantiv + substantiv în nominativ, substantiv (articulat) + substantiv în genitiv. De asemenea, DOOM2 prevede generalizarea scrierii cu cratimă a compuselor nesudate care denumesc specii distincte de plante¹⁷:

Aerel (*Laser trilobum*, *Laserpitium latifolium*, *Laserpitium pruthenicum*): posibil din aer, procovăț „văl cu care se acoperă Sf. Potir sau vasele liturgice; poalele icoanelor, pânză pe care este înfățișată înmormântarea simbolică a lui Isus Hristos, scoasă din altar în Vinerea Paștelui și așezată pe masă în mijlocul bisericii” < medio-gr. aér¹⁸ cf. paleo-sl. airŭ. Legătura ar putea-o face frunzele în formă de cruce ale speciilor *Laser trilobum* și *Laserpitium latifolium* ori mirosul plăcut al speciilor de *Laserpitium*. Posibil, totuși, ca *Laser trilobum* să se numească aerel din confuzia cu *Laserpitium latifolium*. Rușii, bulgarii numesc air iar polonezii ajer specia *Acorus calamus*, cu rizomul plăcut mirositor (aromat). Lituanienii spun și ei ultimei specii ajeras, airas. Aerel se numește însă și rășina extrasă din rădăcina speciei *Ferula Assa foetida*, o substanță cu miros urât și grețoasă la gust care se folosește în farmacie/medicină¹⁹.

Aliluia (*Oxalis acetosella*): din coresp. fr. alléluia < gr. ἀλληλούια < ebr. halelûyāh, hallelu-Jah „lăudați-l pe Yahve/Dumnezeu”, la noi, posibil din greacă prin mijlocire slavă. Legătura între nume și plantă o face forma de cruce a frunzei trifoliolate, împreună cu înflorirea speciei în preajma Învierii Domnului (Paști).

Angelică, angelină și coruptul **aglică** (*Angelica archangelica*), **anghelină, anghilină** < livr. angelica, ngr. anghélika. < gr. angelos „înger”, redând o veche credință conform căreia un înger ar fi dezvăluit oamenilor calitățile medicinale ale speciei. A nu se confunda cu

¹⁶ Simina Terian, „Premise pentru o poetică a textelor”, în *EITM5*, Târgu Mureș
http://www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte_litere/conferinte/situl_integrare_europeana/Lucrari5/IETM5_Part41.pdf.

¹⁷ DOOM2, p LXX-LXXIII.

¹⁸ DLR, Tomul I, Litera A-B, București Editura Academiei Române, 2010, p. 54.

¹⁹ Panțu *apud* DLR, Tomul I, Litera A-B, București Editura Academiei Române, 2010, p. 54.

anghinarea. Mirosul aromat al plantei și conformația frunzei în formă de cruce au condus la atribuirea acestui nume. Tot angelică se numesc speciile *Angelica sylvestris* și *Conium maculatum*, datorită asemănării cu *Angelica archangelica*. C. Drăgulescu²⁰ atrage atenția că, dintr-o eroare i s-a atribuit și ghimpelui *Ruscus aculeatus* numele angelică; probabil s-a confundat bg., scr., rus. iglica/iglița („igliță, croșetă” care este, în același timp și numele speciei *Ruscus aculeatus*) cu aglica, formă trunchiată din angelica; există și o angelică-de-pădure (*Angelica sylvestris*), fitonimul românesc reproducându-l pe cel științific; angelică-sălbatică (*Angelica archangelica*, *Angelica sylvestris*), angelină-sălbatică (*Angelica sylvestris*); ambele specii cresc spontan, în stare sălbatică, prima este însă și cultivată în scopuri medicale.

Bisericuțe (*Scilla bifolia* sau *Hepatica nobilis*): < lat. basilica < gr. βασιλική οικία „locuință regească”. Prima specie, numită și viorea, este un simbol al primăverii, al renașterii naturii, al învierii. Florile conțin uleiuri volatile, iar planta are multiple întrebuințări în medicină. *Hepatica nobilis* are frunza în formă de cruce și acest fapt a sugerat denumirea.

Buruiene-sfinte (*Chelidonium majus*): nume sugerat de frunza care, cu oarecare imaginație, seamănă cu o cruce < slav. burjanŭ. Al doilea termen provine din slava veche свать și este deja prezent în *Psaltirea Scheiană*: „Domnul sfântu se nu laude-se preamândrul cu preamândrii sa”²¹, în *Cuvente den bătrâni*: „D[u]hul sv[i]ntu iase de la H[risto]s”²², în *Cartea cu învățătură* a lui Coresi „Duhul sfânt spre ucenicii săi apostoli varsă”²³ sau în *Biblia* de la București: „Dumnezăiască scriptură care nu iaste dentr-alt fără cât den darul duhului sf[â]nt”²⁴. A se vedea și crucea-voinicului și sângele-voinicului.

Castravan (*Cirsium erisithales*, *Cirsium oleraceum*, *Sonchus arvensis*): după DLR, posibil derivat din slav. krasota „frumosețe, roșeață”. De asemenea, par a fi în legătură cu castravete, crastavete ori cu verbul a cresta „a tăia”, frunzele plantelor fiind sectate. În opinia lui C. Drăgulescu²⁵, verbul a cresta, la rândul lui, ar putea proveni din rad. i.-e.

²⁰ Constantin Drăgulescu, *Dicționarul explicativ al fitonimelor românești*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2010.

²¹ 320, apud DLR, Tomul XIV, Litera Scladă-Spongghios, București Editura Academiei Române, 2010.

²² II, 415/13, apud DLR, Tomul XIV, Litera Scladă-Spongghios, București Editura Academiei Române, 2010.

²³ 2, apud DLR, Tomul XIV, Litera Scladă-Spongghios, București Editura Academiei Române, 2010.

²⁴ Prefața 5/1, apud DLR, Tomul XIV, Litera Scladă-Spongghios, București Editura Academiei Române, 2010.

²⁵ Constantin Drăgulescu, *Dicționarul explicativ al fitonimelor românești*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2010.

*(s)ker- „a tăia” > *kre-s-t sau i.-e. *k'es- „a tăia”, forma nominală *kestro-m „cuțit, instrument de tăiat”, din care și lat. castrare „a castra” (eventual de comparat cu scr. skresati „a tăia”) și deosebește două semnificații: una de plante cu asperități (*Cirsium erisithales*, *Cirsium oleraceum*, *Sonchus arvensis*) și alta de plante cu (frunze în formă de) cruce (*Angelica sylvestris*, *Chaerophyllum aromaticum*), cf. bg. krăst „cruce”, scr. krstata „cruciată”; a se vedea crucea rușilor, creștăneasă, angelică.

Cărstăneasă, cărstănească, creștinească (*Ajuga laxmanni*, *Gratiola officinalis*), **cărstinească, creștăneasă, creștinească, creștineasă, creștinească** (*Gratiola officinalis*): etimologii populare sub influența termenului creștin (eventual Sf. Muc. Cristina). Deși există în mitologia românească Creștineasa, o ființă fantastică dotată cu calități magico-medicale, numele speciilor *Gratiola officinalis* și *Ajuga laxmanni* nu au legătură cu aceasta, ci cu scr. krstata și rus. krestonoseț „cruciată” (ex. *Galium cruciata* se numește în sârbă broćika krstata), fiindcă au frunzele dispuse decusat, câte două formând o cruce la fiecare două noduri. C. Drăgulescu²⁶ consideră că e puțin probabil să avem o mai veche temă *cresta-, cf. v.ind. cresta “bun”, speciile fiind medicinale. *Pulicaria dysenterica* apare și ea cu numele creștinească, fie dintr-o credință/legendă (francezii îi spun herbe Saint Roch), fie dintr-o confuzie (seamănă cu specii de *Inula* numite avrămească, iar acest fitonim este corespondent cu creștinească). Fiindcă atât *Gratiola officinalis* cât și *Ajuga laxmanni* se numesc creștinească, cărstănească și seamănă oarecum, fitonimele primei specii, avrămeas(c)ă, mila Domnului, milostivă și veninăriță, s-au dat și ultimei. Această plantă este folosită într-o sumedenie de practici, ritualuri, descântece, în multe regiuni considerându-se că ea ajută mai mult decât rugăciunile/molitvele preotului. Conform DLR²⁷, denumirea avrămească e apropiată numai prin etimologie populară de numele lui Avram, derivat, probabil, în sensul slav. avranŭ. Denumirea cărstinească și variantele ei fiind puse în legătură cu paleosl. krŭstŭ, „cruce”, din care și sărbătoarea Cărstov „Ziua Crucii”. Specia *Ajuga laxmanni* are frunzele decusate, dispuse câte două la un nod, în cruce.

Cârciumăreasă (*Zinnia elegans*): legătura cu subst. cârciumă „local unde se consumă băuturi alcoolice” < sl. krŭčma, cf. magh. korcs(i)ma, korcsoma, s-ar putea face fie prin

²⁶ Constantin Drăgulescu, *Dicționarul explicativ al fitonimelor românești*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2010.

²⁷ DLR, Tomul I, Litera A-B, București Editura Academiei Române, 2010, p. 389.

comparația inflorescențelor cu paharele, fie pentru că, atât numele localului cât și al florii sugerează conceptul de cruce, întrucât, adesea, cârciumele, crâcimele, crișmele, crâjmele, crijmele, cf. lit. krysma „răscruce” și un presupus rom. *crucimă „răscruce; crâșmă”, se deschideau, la răscruci de drumuri, iar *Zinnia elegans* are frunzele dispuse în cruce/crâjă/crijă; a se vedea cărstăneasă și clujănci.

Chelea-crucii (*Descurainia sophia*): fitonim fără sens fiindcă este redat defectuos; corect ar fi chelul- curcii, adică varza-curcii; < chel „varză-creață” din germ. Kohl, cu pronunțare dialectală, cf. magh. kel(káposzia) și bg. kurka, specia fiind din aceeași familie cu varza (*Brassicaceae*) și este consumată de curci. Pe de altă parte, este posibilă și o etimologie populară după „calea crucii”, planta fiind cu succes utilizată ca leac medicinal, fiind poreclită Sophia Chirurgorum „intelepiciunea chirurgilor”. Germanii o numesc Sophienkraut și e pusă în relație cu martira Sfânta Sophia.

Clujănci (*Zinnia elegans*): fitonimul sugerează semnificația „flori de la Cluj”, dar, în realitate, este o etimologie populară în loc de *crujănci sau *crâjănci „(frunze) în cruce” din subst. crâjă, crijă „cruce”, de unde s-a format și subst. crijac „cruciat, cavalier din ordinul crucii”²⁸; a se vedea crâșmărese, cârciumărese.

Corcani (*Lactarius piperatus*, *Lactarius vellereus*), **curcan** (*Lactarius vellereus*): ar putea fi o variantă din corespondentele porcani sau gorgani ori numele redă ecologia buretelui, corci „desiș, tufiș, hățiș”²⁹. În Teleorman corcani se numesc joardele de viță de vie. În alte părți se numesc așa crenguțele nefolositoare de pe butucii de vie sau este întâlnită varianta „ramurile unui corcan”³⁰. Există și miconimul curcoi pentru o altă ciupercă (*Cantharellus cibarius*) și cu altă semnificație, cf. pol. kurka. Pentru *Lactarius* trimitem și la v.gr. korchoros „o plantă cu gust amar” și slov. horka „amar” < sl. gorŭkŭ, ciupercile bătrâne devenind amare și chiar există o specie cu gust amar, *Lactarius vellereus* care se confundă cu *Lactarius piperatus*. Această ultimă specie de ciupercă a putut fi considerată ca fals *Lactarius piperatus*, un bastard, corcan, corci(t), corciu „bastard; degenerat, nefolositor”, cf. magh. korcs³¹. Al. Ciorănescu³² consideră însă că

²⁸ DLR, Tomul II, Litera C, București Editura Academiei Române, 2010, p. 907.

²⁹ Alexandru Ciorănescu, *Dicționarul etimologic al limbii române*, București, 2002, p. 239.

³⁰ Pamfile, apud DLR, Tomul II, Litera C, București Editura Academiei Române, 2010, p. 782.

³¹ DLR, Tomul II, Litera C, București Editura Academiei Române, 2010, p. 782; Cihac, II, 493, Galdi, Dicț. 88 apud Alexandru Ciorănescu, *Dicționarul etimologic al limbii române*, București, 2002, p. 238-239.

³² Alexandru Ciorănescu, *Dicționarul etimologic al limbii române*, București, 2002, p. 238-239.

termenul corcani este de origine necunoscută și desemnează un lăstar bastard, probabil o deformare de la cârcel, datorată unei schimbări de sufix, fonetismul nefiind însă clar. Termenul corci, însemnând bastard, metis, degenerat și că ar putea fi un derivat al verbului care, la rândul său, ar fi o deformare a verbului rom. a cruci „a încrucișa, a hibrida”, de la cruce.

Crastavan (*Angelica sylvestris*, *Chaerophyllum aromaticum*): a se vedea castravan.

Crastavan-de-munte (*Angelica sylvestris*) < lat. montem; a se vedea castravan.

Crâșmărese, crâjmărese (*Zinnia elegans*): nicio legătură cu crâșma, crâjma, crijma, crâcima „cârciuma” cf. sl. krůčima, bg. krůčma, sb. krčma, ci din aceeași temă cu aceasta, resp. crâjă, crijă „cruce”, cf. sl. križi. Localurile de băut se deschideau la răscruci de drumuri, iar planta are frunzele dispuse în cruce (a se vedea crucea mare, cârciumărese, clujănci). Planta se numește și crucea mare, cruci mari, fitonime care au putut da *crucimărese, din care crâșmărese. Pe de altă parte *Zinnia elegans* seamănă cu specia *Chrysanthemum indicum*, numită crijan. *Tagetes erecta* a primit numele crâșmărițe din confuzia cu *Zinnia elegans*, datorită unor nume comune (budiene, garoafe, ruji ș.a.). Eventual crâjmărese derivă din *crâja miresii „crucea miresei” iar crâjmărițe din „crija Mariței”. De comparat și cu subst. crijmă, crișmă „unguent folosit la botez” sl. križma, gr. chrisma „mir”.

Creastă (*Heracleum sphondylium*) < lat. crista, cf. scr. krst „cruce”, planta se numește și crucea-pământului (a se vedea acolo).

Cruce (*Cruciata laevipes*), denumire dată sânzienelor; frunzele formează cruci pe tulpină (privite de sus). În engleză este numită crosswort, în germană Kreuzlabkraut, în galeză Luc na croise. Se dădea, cu tărate în hrana vacilor pentru o obșine lapte mai gras.

Crucea-cea-mare (*Abutilon theophrasti*): fructele se folosesc ca pistolnic/pistornic sau sigiliu cu care se imprimă pe prescuri și pe pâine semnul crucii; de aceea specia mai este numită și crucea popii; pentru adj. mare, a se vedea cruce-mare.

Crucea-feciorului (*Hepatica nobilis*), a se vedea crucea-voinicului (1) crusei și iarba-crucii (2).

Crucea-florilor (*Paris quadrifolia*) este percepută drept o cruce a florilor (la fel cum există o cruce a muntelui sau a pământului).

Crucea-mare (*Zinnia elegans*), a se vedea crâşmăreasă; pentru adj. mare, a se vedea cruce-mare.

Crucea-pământului (1) (*Aconitum anthora*, , *Hepatica nobilis*, *Heracleum sphondylium*, *Lathraea squamaria*, *Sedum maximum*): *Centaurium erythraea* şi *Lycopodium clavatum* au fost considerate simboluri antidemonice, asemenea crucii. Prima specie are frunzele tulpinale dispuse decusat/în cruce dar are şi flori roşii şi s-a folosit ca hemostatic. În cazul speciei *Lycopodium clavatum* s-a făcut confuzia cu *Heracleum sphondylium*, ambele numindu-se brânca ursului. În Botanica poporană a lui S. Fl. Marian s-au notat greşit la *Pulmonaria officinalis* fitonimele crucea-pământului şi crucea-vacii; a se vedea crucea-vacii.

Crucea-pământului (2) (*Ailanthus altissima*, greşit în loc de *Rhus typhina*, *Centaurium erythraea*), confuzie, numele este eronat.

Crucea-păştii (*Tanacetum vulgare*), posibil ca inflorescenţele (antodiile) de *Tanacetum vulgare* să se fi imprimat pe pască pentru a o însemna cu semnul crucii.

Crucea-pâinii (*Abutilon theophrasti*), fructele se folosesc ca pistolnic/pistornic sau sigiliu cu care se imprimă pe prescuri şi pe pâine semnul crucii; de aceea specia mai este numită şi crucea popii; a se vedea şi crucea-cea-mare.

Crucea-popii (*Abutilon theophrasti*, *Senecio barbaraeifolius*, *Senecio eraticus*), *Senecio barbaraeifolius* are frunzele ca nişte cruci iar termenul popă apare, fie fiindcă este în directă legătură cu crucea, fie sub influenţa lui *pop-, *pap- cu semnificaţia „bătrân, bunic” cf. macedorom. papu „bunic”, precum în numele ştiinţific *Senecio* < lat. senex „bătrân”. A se vedea cruciuliţă-păroasă.

Crucea-ruşilor (*Chaerophyllum aromaticum*), are frunzele ca o cruce rusească, respectiv cu un ax vertical şi şase braţe laterale, trei stânga şi trei dreapta.

Crucea-Sfântului-Petru (*Paris quadrifolia*): o posibilă traducere a corespondentului sârb Petrov krst.

Crucea-spinării (*Heracleum sphondylium*): i s-a spus crucea spinării fiindcă are frunza ca o cruce şi s-a folosit la calmarea durerilor de crucea spinării (*osum sacrum*) sau şale, spondiloză, cf. termen ştiinţific *sphondylium*.

Crucea-untului (*Cruciata laevipes* sin. *Galium cruciata*), < lat. unctum; se pune în hrana vacilor pentru a obţine lapte mai gras, mai untos.

Crucea-vacii (plantă neidentificată, mică, cu rădăcini tuberizate; nu este *Pulmonaria officinalis* cum notează editorul Botanicii populare române a lui S. Fl. Marian ci *Lathraea squamaria*); < lat. vacca, v.ind. vaçã, din rad. i.-e. *ũakã „vacă”. În Botanica populară a lui S. Fl. Marian s-au notat greșit la *Pulmonaria officinalis* fitonimele crucea-vacii și crucea-pământului. Descrierea (rădăcina „creață și albă și-i făcută toată cruce în pământ” și „este bună pentru vaci...să deie lapte bun”) ne conduce spre specia *Lathraea squamaria*. Aceasta are în sol un rizom alburiu, ramificat și se dădea vacilor, amestecată cu tărațe, ca să aibă lapte gras³³. Are și coresp. untul vacii iar rușii îi spun Petrov krst „crucea Sfântului Petru”, germanii Kreuzblume „floarea crucii”.

Crucea-voinicului (1) (*Dipsacus sylvestris*, *Hepatica nobilis*, *Hepatica transsilvanica*), frunzele sunt în formă de cruce; de ce sunt atribuite unui voinic se explică, probabil, în unele legende; pentru voinic a se vedea crucea-voinicului (2).

Crucea-voinicului (2) (*Chelidonium majus*, *Hypericum perforatum*), *Hypericum perforatum* se numește crucea-voinicului prin comasarea ideilor din cel puțin două legende și anume că sunătoarea ar fi crescut lângă crucea pe care a fost răstignit Isus, de unde numele rom. iarbă-de-sub-cruce, iarba-crucii, sângele-Domnului și germ. Kreuzblume, Kreuzchristiblüte, Blut Christi. Pe de altă parte, că sucule roșu rezultat la strivirea frunzelor este sângele unui voinic „soldat; viteaz; tânăr” < sl. vojnîkŭ, de unde numele rom. iarba sângelui, magh. vérffű. Vechii greci îi spuneau androsaimon „sângele bărbatului” (la Dioscorides). De asemenea, numele ar putea sugera dispunerea crucișă pe tulpină a perechilor de frunze, de la nod la nod. Era numită în Evul Mediu fuga demonum; a se vedea și iarba-crucii (2). Pentru *Chelidonium majus* a se vedea buruiene-sfinte și sângele-voinicului.

Cruce-de-fier (*Begonia masoniana*), un calc după numele englez iron cross, frunzele având un desen în formă cruce.

Cruce-de-piatră (*Senecio squalidus*) < lat. petra; crește în locuri pietroase; a se vedea cruciuliță-păroasă.

Cruceliță (*Senecio vernalis*, *Senecio vulgaris*), a se vedea cruciuliță-păroasă.

Cruce-mare (*Abutilon theophrasti*): adj. mare < lat. mare, -is, indică dimensiunile plantei. Al. Ciorănescu pune în discuție originile adjectivului românesc, pornind de la lat.

³³ V. Butură, *Enciclopedie de etnobotanică românească*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979.

mas, marem „mascul” şi schimbarea de sens explicată de Tiktin, printr-o încrucişare, puţin probabilă, cu magnus şi de Bourciez prin faptul că, de regulă, masculul este mai mare decât femela. De asemenea ar trebui luată în calcul confuzia normală între mare ca vârstă şi mare ca dimensiune, prezentă în majoritatea idiomurilor, derivare respinsă de Philippide³⁴. În opinia lui Vineranu, mare este temen autohton.

Cruce-mică (specie neidentificată, poate *Cruciata laevipes*): adjectivul mică cf. lat. *miccus, gr. mikkós; după M. Vinereanu termen trac-dac din i.-e. *(s)mik, *(s)me(i)k „firimitură, bucăţică” sau *mei- „a mici”; ar putea aparţine speciei *Cruciata laevipes* ori este în legătură cu sărbătoarea Crucea Mică din 29 august, cunoscută mai bine sub numele Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul, când, probabil, se recolta planta (în scopuri medicinale).

Crucişor (*Pulmonaria spp.*) cu corespondentul cuscrişor(i), probabil, cu semantica „sângerel”, dată fiind culoarea roşie a florilor. Argumente ar fi fitonimele rom. sângele la nouă fraţi şi germ. Blutkraut, Bluetnägele, Fleisch und Blut (*Pulmonaria officinalis*); „cruce” putând fi o etimologie populară provenită din *cruşe „sânge, sângeri”. Semnificaţia se regăseşte şi în cazul așa-zişilor fraţi de cruce (care se creşteau la braţ sau deget şi îşi amestecau sângele); a se vedea cuscrişor.

Cruciţa-muntelui (*Arabis alpina*), < lat. montem; creşte la munte.

Cruciţă (*Sanguisorba officinalis*), a se vedea iarba-crucii (2).

Cruciuliţă (*Anagallis arvensis*), s-a utilizat în tulburări ale ciclului menstrual³⁵ şi are flori roşii, planta numindu-se şi rocoină roşie, scânteuţă roşie; a se vedea iarba-crucii (2).

Cruciuliţă (*Senecio spp.*, *Cineraria cruenta* actualmente *Pericallis hybrida*), a se vedea cruciuliţă-păroasă şi iarba-crucii (2).

Cruciuliţă-de-munte (*Senecio carpaticus*), < lat. montem; a se vedea cruciuliţă-păroasă.

Cruciuliţă-lânoasă (*Senecio vernalis*), < lat. lana; a se vedea cruciuliţă-păroasă.

Cruciuliţă-păroasă (*Senecio vernalis*): < lat. pilosa; este lânoasă-păroasă. Speciile de *Senecio* sunt numite de români cruciuliţă, cruguliţă, iar de germani Kreuzkraut, de maghiari keresztfű, de ruşi krestovnik, de letoni krustenes fiindcă au frunzele penat

³⁴ Alexandru Ciorănescu, *Dicţionarul etimologic al limbii române*, Bucureşti, 2002, p. 491.

³⁵ V. Butură, *Enciclopedie de etnobotanică românească*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1979.

sectate ca o cruce cu mai multe brațe orizontale, așa cum este crucea papală și crucea rusească. A se vedea și petimbroadă.

Cruciulițe (*Lychnis calcedonica*), poartă numele fr. croix de Jérusalem și croix de Malte.

Crusei, crușei (*Rhamnus cathartica*): probabil în legătură cu bg. kruša, rus. grușa, ucr. hrușa (păr-*Pyrus communis*)”, arbuștii de mai sus având frunze asemănătoare celor de păr (*Rhamnus cathartica* se numește și părul ciutei). Tot astfel macedoromânii spun păducelului (*Crataegus monogyna*) și sorbului (*Sorbus*), cu fructe asemănătoare perelor, cruș(ă). Nu excludem nici posibilitatea ca aceste fitonime să cuprindă semnificația „sânger”, cf. v.irl. crū, v.sl. krŭvī „sânge”, lat. cruentus „sângeri”, rom. crud, crunt, încrunat „însângerat, plin de sânge”, crâncen și crușit „urinare cu sânge, pătat cu sânge, înroșit”. Verbul a cruși înseamnă a vopsi cu roșu, a înroși, a păta cu sânge. *Rhamnus cathartica* are fructe negre și, din acest motiv, presupunem că numele ar putea avea înțelesul de „negru”, semnificație indicată, printre altele și de DLR³⁶.

Crușân, crușei, crușin, crușiu (*Rhamnus frangula* actualmente *Frangula alnus*), arbust cu fructe de mărimea și forma boabelor de mazăre, inițial verzi, apoi roșii, apoi negre, fapt care a condus la apropierea de culoarea sângelui. DLR indică proveniența din rut. Krušiná. A se vedea crusei și iarba-crucii (2).

Cruțătea, cruzătea, crușătea (*Barbarea vulgaris*): fitonimele românești ar putea veni atât din adj. crud „fraged” < lat. crudus, evidențiind folosirea plantei ca salată, cât și din corespondentul german Winterkresse „creson de iarnă”, ori din crâjă, crijă „cruce” < sl. križi, aluzie la morfologia frunzei.

Cuscrișor, cuscrișori (*Pulmonaria officinalis*): etimologie populară, probabil, cu semnificația „sângerel”, pornind de la cruș-, dată fiind culoarea roșie a florilor. Argumente ar fi fitonimele rom. sângele la nouă frați și germ. Blutkraut, Bluetnägele, Fleisch und Blut (*Pulmonaria officinalis*); a se vedea crucișor și cuțcrișo(a)r(ă).

Cuțcrișoară, cuțcrișor (*Pulmonaria officinalis*): posibil din germ. Kuhkreuz „crucea vacii”; a se vedea crucea vacii dar și cuscrișor.

Feriga-crucii (*Phegopteris dryopteris*) < lat. felicem „ferigă”, vechii greci aveau și ei pentru unele dintre specii fitonimul ptéryga din ptéryx „pană”, cu referire la forma frunzei. Are frunza în formă de cruce.

³⁶ DLR, Tomul II, Litera C, București Editura Academiei Române, 2010, p. 934.

Floarea-crucii (*Abutilon theophrasti*, *Galium baillonii*): < lat. floris; cu fructele primei specii se imprimă pe prescuri și pâine semnul crucii, iar a doua specie are frunzele dispuse pe tulpină în cruce.

Flori-în-crângi, flori-în-cruci (*Matthiola incana*): tulpina plantei este crăcoasă cf. bg. krak, granka „ramură”, iar petalele florilor dispuse în cruce.

Foaia-crucii (*Erythronium dens-canis*): < lat. folia, -am, pluralul lui folium, devenit eminim singular, la origine cu înțeles colectiv³⁷. Pe de o parte planta are frunzele pătate cu roșu-sângieriu, putând fi vorba, așadar, despre o etimologie populară după *cruș- „sânge”; a se vedea crusei și iarba-crucii (2). Pe de altă parte, sau tocmai de aceea, se spune că s-ar fi aflat sub crucea pe care a fost răstignit Isus Hristos.

Frunza-crucii (*Hepatica nobilis*): după forma frunzei în cruce, cf. lat. *frondia < lat. frons, -dis.

Iarba-crucii (1) (*Cruciata laevipes*, *Galium cruciata*, *Gentiana cruciata*, *Polygala comosa*) < lat. herba; plantele fie au frunzele poziționate pe tulpină în cruce, fie au frunze cu limbul sectat în formă de cruce ori petalele florilor dispuse în cruce, fapt reliefat și de numele științifice; germanii spun speciilor de *Polygala* Kreuzblume, întrucât *Polygala vulgaris* începe să înflorească în „Săptămâna Crucii”, penultima săptămână dinaintea Rusaliilor, iar maghiarii kereszt fű, keresztyökér, sârbii și croații križnička, polonezii krzyżownica. iar crucea-Sfântului-Petru o posibilă traducere a corespondentului sârb Petrov krst.

Iarba-crucii (2) (*Hypericum perforatum*): se poate traduce și „iarba sângelui”, a lichidul secretat de celulele frunzelor zdrobite care în contact cu aerul se înroșește. I se spune și crucea-voinicului, poate și cu sensul „sângele voinicului”. Noțiunea „sângieriu” o pot îngloba și fitonimele crucea-pământului (*Centaurium umbellatum*, *Lathraea squamaria*), prima se numește și iarbă începătoare de sânge, ultima roșioară sălbatică. Posibil ca și fitonimele crucișor, (*Pulmonaria spp.*), cruciță, numită și creștătea și cârligătea, cârligățică (*Sanguisorba officinalis*), pentru plantele cu flori roșietice sau cu suc portocaliu-roșietic să conțină noțiunea „sânge”. Îndoielnică apartenența la această semantică a fitonimelor cruciuliță, cruguliță (*Senecio spp.*). Așadar o serie de fitonime sunt etimologii populare după termeni cu semnificația „sânge” (a se vedea crusei);

³⁷ DLR, Tomul VI, Litera F-I/Î, București Editura Academiei Române, 2010, p. 147.

„cruce” putând fi o etimologie populară provenită din *crușe „sânge, sângieru”. Semnificația se regăsește și în cazul așa-zișilor frați de cruce (care se creștau la braț sau deget și își amestecau sângele). *Hypericum perforatum* era numită în Evul Mediu fuga demonum; trebuie avută, totuși, în vedere posibilitatea unei etimologii populare după un presupus *iarba crușii „planta sângelui”, date fiind coresp. rom. iarba sângelui, germ. Blut Christi „sângele lui Christos”, magh. vérű „iarba sângelui”, gr. androsaimon „sângele bărbaților”. A se vedea și crucea-voinicului.

Iarbă-de-sub-cruce (*Hypericum perforatum*): planta s-ar fi aflat sub crucea pe care a fost răstignit Isus.

Însângerată (*Orchis maculata*) < lat. sanguis; are frunzele sângieru-pătate. Există credința că planta a crescut sub crucea pe care a fost răstignit Isus și că picături de sânge au căzut pe frunzele ei.

Părul crâjei (*Lecanora confluens* actualmente *Lecidea confluens*), consemnarea acestui fitonim este o eroare întrucât acest lichen crustos și saxicol nu are nimic comun nici cu părul omului sau animalelor nici cu părul specie vegetală. Dacă al doilea termen înseamnă cruce cf. sl. križi, istorom. crije, atunci părul nu poate fi decât un pom, caz în care planta ar trebui să fie o specie lemnoasă. Credem că s-a petrecut o încurcătură la notarea corespondentului științific al numelui popular și că acesta aparține speciei *Rhamnus cathartica* numită și părul ciutei, iar în germ. Kreuzdorn „spinul crucii”. Nu este exclus ca al doilea termen să fi fost nu crâjei ci crușei (a se vedea acolo), chiar numele arbustului *Rhamnus cathartica*, specie care face fructe asemănătoare porumbelelor și de aceea se mai numește și porumbel.

Petimbrosă (*Cineraria cruenta* actualmente *Pericallis hybrida*, *Senecio erucifolius*, *Senecio jacobea* *Senecio rupester*, *Senecio vernalis*, *Senecio vulgaris*): I.A.Candrea³⁸ recomandă compararea cu it. pettimborsa fără a preciza semnificația termenului italian. C. Drăgulescu³⁹ a găsit fitonimul italian pettimborsa pentru *Gentiana pneumonanthe* (numită de italieni și genziana cruciata). El s-ar putea traduce „sacul pieptului” adică „plămân”, evidențiind utilizarea medicală, ca și numele științific pneumonanthe. Dar pentru nicio specie de *Senecio* nu s-a găsit vreo recomandare în boli de plămâni. Pentru

³⁸ *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea românească”*, București, Editura Cartea Românească, 1932.

³⁹ Constantin Drăgulescu, *Dicționarul explicativ al fitonimelor românești*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2010.

acestea se potriveşte înţelesul sl. pęti (citit penti) „a pune cruciş, a încrucişa”, dat fiind coresp. cruciuliţă. Şi o eventuală evoluţie din francezul petit brosse „pensulă mică; papus”, este explicabilă din punctul de vedere al lui C. Drăgulescu⁴⁰, fiindcă avem coresp. bătrâniş, moşnegei, băătărnică.

Poamă-n-cruce, < lat. poma „fruct, rod”, în special în Moldova „strugure, viţă de vie”; poma este un plural de la pomum, subst. feminin, singular la Puşcariu⁴¹; o varietate de struguri.

Pristolnic (*Abutilon hybridum*, *Abutilon theophrasti*): fructele se folosesc ca pristolnic/pistornic sau sigiliu cu care se imprimă pe prescuri semnul crucii cf. sl. *pęstovnikŭ „sigiliu” din sl. pęsta ori cf. sl. pręstolnikŭ < sl. pręstolŭ „pristol, masa din altar pe care se țin obiectele necesare ofierii liturghiei, altar”. Făcând legătura cu sigiliul purtat odinioară pe deget, C. Drăgulescu⁴² trimite şi la sl. pristŭ „deget”, bg. pärten „inel”. Pe de altă parte, *Abutilon theophrasti* este o plantă textilă şi de aceea face legătura şi cu sl. pręsti „a toarce”, rom. pristen, pristelnic „vârful fusului”.

Râjnică (*Cardamine flexuosa*, *Cardamine hirsuta*, *Cardamine impatiens*, *Cardamine pratensis*), răjnică-de-pădure (*Cardamine impatiens*): cf. slov. žerušnica (*Cardamine* spp.). Ruşii au pentru speciile de *Camelina*, înrudite cu *Cardamine*, fitonimul rŭjik, iar lituanienii le numesc rėž(i)ukas speciile de *Rorippa*, şi ele din aceeaşi familie, Cruciferae (actualmente Brassicaceae). Fiindcă toate speciile au petalele dispuse în cruce nu trebuie exclusă nici originea fitonimului răjnică < *crăjnică din sl. križi „cruce”. Întâmplător, sau nu, o serie de plante din aceeaşi familie (*Brassica juncae*, *Brassica juncea*, *Brassica chinensis*) aveau în v.ind. numele rājikā, rājaka, rājihā.

Rijnică (*Isatis tinctoria*): fiind o cruciferă înrudită cu *Cardamine* (a se vedea răjnică), cu *Camelina* (rus. rŭjik) şi cu *Rorippa* (lit. rėžiukas), putem considera că fitonimul este slav şi se circumscrie celorlalte, mai ales celor ce desemnează ultimele două genuri care includ specii cu flori galbene ca şi *Isatis*.

Sângele-voinicului (*Chelidonium majus*): < lat. sanguis; se poate spune că are vârful frunzei în formă de cruce dar şi produce un latex portocaliu, motiv pentru care are şi numele

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ *Apud* Alexandru Ciorănescu, *Dicţionarul etimologic al limbii române*, Bucureşti, 2002, p. 613.

⁴² Constantin Drăgulescu, *Dicţionarul explicativ al fitonimelor româneşti*, Sibiu, Editura Universităţii „Lucian Blaga” din Sibiu, 2010.

rom. sângele voinicului, magh. vérehulló virág, germ. Blutkraut. Dacii îi spuneau krustane cu presupusul sens „(plantă) cu sânge” (C. Drăgulescu, R. Drăgulescu, 2000). Posibil ca protoromânii să fi receptat krustane ca însemnând „cruce” sub influența sl. kristŭ „cruce”, bg. krŭstak „cruce, rus., ucr. krestitiŭ „a face semnul crucii”; pentru voinic a se vedea crucea-voinicului (2).

Sclipeții-crucii (*Potentillas erecta*): plantele au flori sclipitoare cf. (m)gr. stilbo „a luci” și rad. i.-e. *stilp-, *stilb- „a sclipi, a luci” din care rom. a sticli, dar în unele cazuri (specii de *Potentilla*) avem o modofocaresemantică de la a sclinti la a sclipi sau invers. Ar putea fi chiar o etimologie populară după scr. sklop „îmbinare”, sklopati „a asambla, a împreuna”, aluzie la utilizarea unor specii de *Potentilla* la fracturi/sclintiri. Are patru petale galbene dispuse în formă de cruce.

Spinul-crucii (*Rhamnus cathartica*), se numea în lat. med. spina cervina (la Dioscorides lat. spina cervalis, spina alba, gr. leucacantha) din care și it. spino cervino, germ. Hirschdorn, engl. buckthorn, magh. szarvas tövis etc. Pare a fi un calc după germ. Kreuzdorn, dar poate fi numită astfel fie fiindcă spinii formează cu ramul, pe care se află, o cruce, fie pentru că se spune că cununa lui Isus, răstignit pe cruce, ar fi fost împletită din ramuri ale acestui arbust; italienii îi spun spino di Christo.

Troițe, troițele (*Saxifraga aizoon* actualmente *Saxifraga paniculata*): posibilă etimologie populară după un termen prelatin cu originea în rad. i.-e. *ter- „tare” dar și „a pătrunde, a străbate”, aluzie fie la consistența frunzelor, fie mai ales la capacitatea de a străpunge stâncile, cf. cu numele științific *Saxifraga* „sparge stâncă”, germ. Steinbrech, rus. kamnelonka, pol. skalnica, lit. akmenlaužis, let. akmenlauzes ș.a.. De comparat cu subst. troiță „lumânare împodobită cu care se merge la biserică de Bobotează”, cf. troiță „crucifix; triptic < sl. troica, aluzie la aspectul plantei. Tot atât de bine am putea afirma că este vorba despre o etimologie populară după un termen cu semnificație asemănătoare numelui științific *Saxifraga*, dat fiind trarul thrattes „piatră” și dac. zela „plantă”.

Vița cruce, cruce întoarsă, cruciță, crucișoară, cruciuliță.

Zbârciog(i) (*Gyromitra esculenta*, *Maublancomyces gigas*, *Morchella conica*, *Morchella esculenta*), **zbârciog corcit** (*Mitrophora semilibera*) < corci „corcitură, hibrid”, cf. magh. korcs sau, cum presupune Al. Ciorănescu, din rom. a cruci, a încrucișa „a

hibrida”, miconim livresc după un alt nume științific al ciupercii, *Morchella hybrida*; a se vedea corcani.

Ziua Crucii (*Aster salignus*): < lat. die și lat. crux, crucis, -cem, aluzie la înflorirea târzie a plantei, în preajma zilei de 14 septembrie, când este celebrată această sărbătoare.

Analizând motivele denominative, obținem următorul tablou:

Plante cu miros plăcut	Plante denumite astfel după aspect	Explicație de natură lingvistică	Explicație medicinală, plante de leac sau ocrotitoare
<i>Aerel</i>	<i>Aerel</i>	<i>Aerel</i>	<i>Aliluia</i>
<i>Angelică</i>	<i>Aliluia</i>	<i>Angelică</i> (+ variantele)	<i>Bisericuțe</i>
	<i>Angelică</i> (+ variantele)	<i>Cărstăneasă</i> (+ variantele)	<i>Cruce-mică</i>
	<i>Bisericuțe</i>	<i>Creastă</i>	<i>Crucea-cea-mare</i>
	<i>Castravan</i>	<i>Crucea-feciorului</i>	<i>Crucea-spinării</i>
	<i>Cărstăneasă</i> (+variantele)	<i>Crucea-pământului</i>	<i>Crucea-voinicului</i>
	<i>Cruce</i>	<i>Crucea-Sfântului-Petru</i>	<i>Foaia-crucii</i>
	<i>Buruiene-sfinte</i>	<i>Crucea-voinicului</i>	<i>Iarba-crucii</i>
	<i>Crucea-florilor</i>	<i>Cruce-de-fier</i>	<i>Însângerată</i>
	<i>Crucea-cea-mare</i>	<i>Cruciță</i>	<i>Pistolnic</i>
	<i>Crucea-mare</i>	<i>Cruciuliță</i>	<i>Spinul-crucii</i>
	<i>Crucea-pământului</i>	<i>Iarba-crucii</i>	<i>Ziua-crucii</i>
	<i>Crucea-păștii</i>	<i>Crucișor</i>	
	<i>Crucea-pâinii</i>	<i>Cruciță</i>	
	<i>Crucea-popii</i>	<i>Cruciulițe</i>	
	<i>Crucea-rușilor</i>	<i>Crușei</i>	
	<i>Crucea-spinării</i>	<i>Crușin</i>	
	<i>Crucea-untului</i>	<i>Cuscrișor(i)</i>	
	<i>Crucea-vacii</i>	<i>Cuțcrișoară</i>	
	<i>Crucea-voinicului</i>	<i>Foaia-crucii</i>	
	<i>Cruce-de-piatră</i>	<i>Iarba-crucii</i>	
	<i>Cruce-mare</i>	<i>Însângerată</i>	

	<i>Cruce-mică</i>	<i>Părul-crâjei</i>	
	<i>Cruceliță</i>	<i>Petimbroadă</i>	
	<i>Crucița-muntelui</i>	<i>Sânginel</i>	
	<i>Cruciuliță</i>	<i>Spinul-crucii</i>	
	<i>Cruciuliță-de-munte</i>	<i>Troițe</i>	
	<i>Cruciuliță-lânoasă</i>	<i>Zbârciogi</i>	
	<i>Cruciliță-păroasă</i>		
	<i>Cruciulițe</i>		
	<i>Cruțătea</i>		
	<i>Iarba-crucii</i>		
	<i>Poamă-n-cruce</i>		
	<i>Pristolnic</i>		
	<i>Râjnică</i>		
	<i>Rijnică</i>		
	<i>Sclopeții-crucii</i>		
	<i>Spinul-crucii</i>		
	<i>Troițe</i>		
	<i>Viță-cruce</i>		

Majoritatea fitonimelor sugerează, așadar, aspectul fizic al plantelor, urmând ca numărul celor care au o explicație lingvistică, fie că este vorba despre un termen livresc, fie o etimologie populară, o confuzie etc. De foarte multe ori apare legătura cu radicalul *cruș-*, cu înțelesul de „însângerat, înroșit”. În aceste cazuri, termenul *cruce* face referire fie la un eveniment petrecut la momentul Răstignirii Mântuitorului, fie la „încrucișare, răscruce, hibrid, amestecare”.

Așa cum observa Ioan Milică⁴³, în cazul multora dintre chestiunile legate de sursele denominative pe baza cărora s-au constituit atât vocabularele etnobotanice ale limbilor cât și nomenclaturile științifice, observația de fond ar fi aceea că, în procesul de evoluție cultural-istorică a civilizației umane, modelele denominative științifice, ale căror origini sunt

⁴³ Ioan Milică, *Imaginarul creștin în denumirile populare românești de plante*, <http://www.cntdr.ro/sites/default/files/cs2013/cs2013a25.pdf>, accesat la 9 octombrie 2016.

indiscutabil legate de modelele denominative empirice, s-au convenționalizat și s-au autonomizat, influențind, la rândul lor, sferele denumirilor populare. În privința sursei denominative reprezentată de credințele religioase, sursă prezentă atât în tiparele nomenclaturii științifice cât și în cele ale vocabularelor etnobotanice, ar fi important să observăm că aceasta are în cele două tipuri de modele denominative relevanță și pregnanță distincte. Pentru modelul savant, acest izvor al numirii este astăzi periferic; în schimb, în vocabularele etnobotanice ale multor limbi, el este una din sursele de numire dominante⁴⁴.

BIBLIOGRAPHY:

- Barițiu, Gh., *Vocabulariu de numele plantelor transilvane, românesc, latinesc (după sistema lui Linné), nemțesc și unguresc*, în *Calendariu pentru poporul român pe anul 1858*, 23-25 și pe anul 1858, 15-32, Braşov.
- Bejan, Dumitru, *Nume româneşti de plante*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1991.
- Bidu-Vrănceanu, A., Călăraşu, C., Ionescu Ruxăndoiu, L., Mancaş, M., Pană Dindelegan, G., *Dicţionar de Ştiinţe ale Limbii*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1997; Bucureşti, Editura Nemira, 2001, reeditat în 2005.
- Borza, Al. *Dicţionar etnobotanic*, Bucureşti, Editura Academiei R.S.R., 1968.
- Bruck, Gabriele vom, Barbara Bodenhorn (ed.), *The Anthropology of Names and Naming*, Cambridge University Press, 2006.
- Butură, V., *Enciclopedie de etnobotanică românească*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1979.
- Butură, V., *Enciclopedie de etnobotanică românească II. Credinţe şi obiceiuri despre plante*, Paris, 1988.
- Candrea, I. A., Adamescu, Gh., *Dicţionarul enciclopedic ilustrat „Cartea românească”*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1932.
- Chivu, Gh., *Limba română, de la primele texte până la sfârşitul secolului al XVIII-lea*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2000.

⁴⁴ *Ibidem*.

- Chivu, Gheorghe, *Dictionarium Valachico-Latinum. Primul dicţionar al limbii române*, studiu introductiv, ediţie, indici şi glosar de Gh. Chivu, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2008.
- Chivu, Gheorghe, *Nume de plante în Dictionarium valachico-latinum*, în *Limba română. Controverse, delimitări, noi ipoteze, Actele celui de al 9-lea Colocviu al Catedrei de limba română*, I, Editura Universităţii din Bucureşti, 2010, p. 333-340.
- Chivu, Gheorghe, *Nume de plante în texte româneşti vechi*,
http://onomasticafelecan.ro/iconn2/proceedings/9_04_Chivu_Gheorghe_ICONN_2.pdf, accesat la 9 octombrie 2016.
- Ciorănescu, Alexandru, *Dicţionarul etimologic al limbii române*, Bucureşti, 2002.
- Dicţionarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1931.
- Dicţionarul etimologic al limbii române*, I (A-B), Bucureşti, Editura Academiei Române, 2010.
- Dicţionarul etimologic al limbii române*, II (C-cizmă), Bucureşti, Editura Academiei Române, 2015.
- Dicţionarul limbii române*, (în XIX volume), Bucureşti, Editura Academiei Române, 2010.
- Drăgulescu, Constantin, *Dicţionar de fitonime româneşti*, Sibiu, Editura Universităţii „Lucian Blaga” din Sibiu, 2014.
- Drăgulescu, Constantin, *Dicţionarul explicativ al fitonimelor româneşti*, Sibiu, Editura Universităţii „Lucian Blaga” din Sibiu, 2010.
- Drăgulescu, Constantin, Radu Drăgulescu, *Contribuţii la cunoaşterea limbii geto-dacilor. Denumirile dacice de plante*, Sibiu, Editura Universităţii „Lucian Blaga”, 2000.
- Drăgulescu, Constantin, Drăgulescu, Radu, 2014, *Consideraţii asupra unor lexeme daco-geto-trace*, Sibiu: Editura Universităţii „Lucian Blaga” din Sibiu.
- Gledhill, David, *The Names of Plants*, fourth edition, Cambridge University Press, 2008.
- Gorovei, A., *Credinţe şi superstiţii ale poporului român*, Bucureşti. Editura Vestala, 2103.
- Hasdeu, B.P., *Etymologicum Magnum Romaniae*, Bucureşti, 1894.
- Marian, Simion Florea, *Botanica populară română*, vol. I Suceava, Editura Muşatinii, 2008, vol. II-III, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2010.

- Milică, Ioan, *Imaginarul creştin în denumirile populare româneşti de plante III*, în *Limba Română*, nr. 5, anul XXIV, 2014 şi <http://www.cntdr.ro/sites/default/files/cs2013/cs2013a25.pdf>.
- Musselman, Lytton John, *A Dictionary of Bible Plants*, Oxford University Press, 2012.
- Niculiţă-Voronca, Elena, *Datinile şi credinţele poporului român. Adunate şi aşezate în ordine mitologică*, 2 vol., Bucureşti, Editura Saeculum Vizual, 2008.
- Pamfile, Tudor, *Mitologia poporului român*, 2 vol., Bucureşti, Editura Vestala, 2008.
- Quattrocchi, Umberto, *CRC World Dictionary of Grasses. Common Names, Scientific Names, Eponyms, Synonyms and Etymology*, Vol. I. A-C, vol. II. E-O, vol. III. P-Z, Boca Raton, London, New York, CRC Taylor & Francis Group, 2006.
- Russu, I. I., *Etnogeneza românilor*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1981.
- Sporiş, Valerica, *Note pe marginea naturii adjectivului din perspectiva relaţiei cu substantivul, verbul şi adverbul*, http://www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte_litere/conferinte/situl_integrare_europeana/Lucrari2/Valerica%20Sporis.pdf.
- Terian, Simina, „Premise pentru o poetică a textemelor”, in: *EITM5*, Târgu Mureş http://www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte_litere/conferinte/situl_integrare_europeana/Lucrari5/IETM5_Part41.pdf.
- Terian, Simina-Maria, *Textemele româneşti. O abordare din perspectiva lingvisticii integrale*, Iaşi, Institutul European, 2015.
- Vinereanu, M., *Dicţionarul etimologic al limbii române pe baza cercetărilor de indo-europenistică*, Bucureşti, Editura Alcor Edimpex, ed. a 2-a, 2009.
- Watts, Donald C., *Elsevier's Dictionary of Plant Lore*, Amsterdam, Boston, Heidelberg, London, New York, Oxford, Paris, San Diego, San Francisco, Singapore, Sydney, Tokyo, Elsevier, 2007.

A SEMIOLOGIC MODEL OF THE CONTACT BETWEEN CIVILISATIONS: PHONOLOGICAL APPROACH

George Ceauşu

Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract. The fact that Romanian and Bulgarian, for example, contain parallels proper names are striking between name, although the two languages belong at different branches of language (a Romance language compared to one Slavic) call into question logical - linguistic universals within the comprehensive language of Indo-European family. It can be seen a close link between prosoponimes, toponimes, hydronimes and other classes of proper names that illustrate "geopolitical insertion" of the individual. In the Indo-European language family there is a treasure trove of proper names 'international', whereby two civilizations and / or cultures share their linguistic heritage. It can thus identify 58 classes of proper names inspired by the common names existing in Romanian language - but we can suspect of being in any other official language.

In this paper we try to capture the contact between two civilizations or cultures as a semiotic model with at least six parameters. If social imaginary receive codes with greater stability - we call mimetic or diegesis imaginary cultural assumes production semiotics more elaborate, surprised and form of codes analog or digital, evolving with increasing linguistic competence in direct key (symbolic or iconic). Finally, note coding techniques differentiating social imaginary (mimetic, a supporter of personal identity) to the cultural (diegetic, placing the knowing subject in all possible worlds).

Keywords: possible world, logical form of language, phonological form, mimetic / diegetic codes, classes of nouns.

1. Formă fonologică, formă logică. Cazul transpunerii multilingve a numelor proprii

Vom interpreta mai întâi o observație a lui John Rogers Searle legată de faptele instituționale și de teoria acestora. Există instituția numită *Organizația Tratatului Nord-Atlantic*, al cărei nume evaziv nu ne permite să tragem concluzia că suntem în fața uneia de

tip militar; dar nici nu împiedică să bănuim că în spatele ei ar fi un tratat militar internațional. În cele din urmă, instituția se exprimă prin acest nume – convențional doar până la un punct – care îi dezvăluie conținutul. Pentru Searle (autor pentru care intenționalitatea originală reprezintă un termen tehnic referitor la acțiunea umană „despre ceva”, „referitoare la ceva”), suntem în fața unei forme de intenționalitate derivată aflată în legătură cu construcția socială a realității¹. Afirmatia este întărită de traducerea numelui în franceză și engleză: *L'Organisation du Traité Nord-Atlantique*, respectiv *Nord-Atlantic Treaty Organization*. Deși, de exemplu, materialul sonor al cuvintelor *tratată*, *traité* și *treaty* nu este chiar identic, similaritatea acestora este remarcabilă; este chiar profi-tabilă în traducerea întregii sintagme nominale cuvânt cu cuvânt, conducându-ne, în toate cele trei limbi, dincolo de sintaxa fixă a fiecăreia, la înțelesuri identice.

Al doilea exemplu se referă la numele complet al autorului acestui articol, *George Ceaușu*, în privința căruia observăm prezența a două straturi de *imaginar lingvistic*: 1) prenumele *George* este „extras” dintr-un strat de o vechime remarcabilă, de cel puțin două milenii, și provine din greaca veche; 2) numele de familie *Ceaușu* se formează ca nume propriu după secolul al XVII-a, și este de fapt un *profesionim*, deoarece la curtea otomană sau fanariotă *ceaușul* este șeful slugilor iar câteva provincii românești au avut parte de o administrație de acest gen.

Putem duce observația mai departe: fiind al treilea ca frecvență între numele românești (după *Ion* și *Maria*)², numele *George* se regăsește în toate limbile romanice, dar nu ocolește nici alte familii de limbi indo-europene, în primul rând cea greacă, din care provine (*Gheorghe* < Γεώργιος / „agricultor”). Dar în engleză (limbă celtică) se spune *George*, în germană (limbă anglo - saxonă), *Jörg*, în rusă (limbă slavă), *Ghenja*, în maghiară, *Gyuri* (limbă din familia uralică, ramura fino - ugrică) – iar lista acestor similarități nu s-a încheiat. Un inventar de mii de limbi vorbite pe glob găsim în dicționarul lui Marius Sala și al Ioanei Vintilă - Mihăilescu³; dar în descrierea fiecărei limbi am putea detecta un tipar cuprinzând fonologia, morfologia, sintaxa propoziției și a frazei, semantica, pragmatica etc. – adică un

¹ John Rogers Searle, *Realitatea ca proiect social*, traducere de Andreea Deciu, Editura „Polirom”, Iași, 2000, pp. 57 sqq.

² Conform datelor *site-ului* www.namelist.net, consultat la data de 1 octombrie 2016

³ Marius Sala, Ioana Vintilă - Rădulescu, *Limbile lumii. Mică enciclopedie*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981, pp. 277 - 373

tipar furnizat de o descriere semiologică a limbii. Am putea chiar face o distincție între științele textului și cele ale discursului.

Onomastica reprezintă o situație în care imaginarul lingvistic servește prieteniei între popoare; este normal, când ai un prieten, să-i imiți cât mai bine numele (nu să-l stâlcești după cum vrei tu). De asemenea, când el îți rostește diverse toponime sau hidronime, să retranscrii în cadrul fonologiei tale sunetele com-ponente ale respectivelor nume, să traduci cât mai exact numele de instituții etc. – toate acestea concură la o mai bună înțelegere pe plan geopolitic. John Tomlinson remarcă un gen de reciprocitate între cultură și globalizare în eonul modernității: „În centrul culturii moderne se află globalizarea; în centrul globalizării se află practicile culturale”⁴ În acest fel apare un gen de reciprocitate între cultură (desemnând cu preponderență aspectele spirituale ale unei societăți) și civilizație (referitoare, dimpotrivă, la aspecte preponderent materiale).

Mergând pe urmele unor funcții comune ale instituțiilor indo-europene, Émile Benveniste atrăgea atenția asupra unei „amendări” a teoriei arbitrarității semnului originată în scrierile lui Ferdinand de Saussure: există remarcabile paralelisme în spațiul indo-european la nivelul diverselor instituții ale puterii (executive, juridice, legislative). Deși noțiuni instituționale sau simbolice precum *rex romanus* / regalitate iraniană / regalitate elenică / autoritate regală diferă formal de la o civilizație la alta, funcțiile îndeplinite de acestea se pot pune într-un paralelism riguros, adesea până la identificare⁵. Deci punctul de vedere semantico - pragmatic, aplicat diverselor civilizații, conduce la similarități frapante: cele două, prin contactele lor, învață una de la alta buna conducere a treburilor publice.

Onomastica românească (și nu numai) funcționează în dublu sens: 1) ca studiu strict al numelor proprii de persoane și, prin extensie, de ființe vii; 2) ca studiu al numelor de persoană (antroponime), de alte ființe vii (zoonime) și de locuri (toponime). V. K. Čičagov, cel care dedică un studiu numelor rusești (1959) adoptă primul sens iar N. A. Constantinescu, autorul unui consistent repertoriu de nume românești⁶, pe cel de-al doilea, direcție în sensul căreia optăm și noi, aducând argumente suplimentare.

⁴ John Tomlinson, *Globalizare și cultură*, traducere de Cristina Gyurcsik, Editura „Amarcord”, Timișoara, 2002, p. 9

⁵ Émile Benveniste, *Le vocabulaire des institutions indo – européennes. Pouvoir, droit, religion*, Les Éditions de Minuit, Paris, 1969, pp. 9 - 42

⁶ N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, Editura Academiei, București, 1963, p. IX

Fără îndoială, toponimele sunt strâns legate de antroponime (nume de oameni), deoarece istoria consemnează dese cazuri de oameni care înființează localități, stabilindu-se cu familia într-un anumit loc; sau care își adaugă la nume localitatea de proveniență. Dar o localitate presupune obligatoriu o sursă de apă curentă (și astfel apar *hidronimele*), înscriindu-se într-un anumit cadru geografic (de aici, *geonimele*, care desemnează, în general, forme de relief, *oronimele*, adică numele de munți, fiind dintre cele mai răspândite), dar un astfel de raționament poate continua: denumindu-se pe sine prin nume proprii, ființa umană nu poate neglija celelalte *bionime* (nume de ființe), în special *zoonime* (pentru animale) și *fitonime* (pentru plante). Este raționamentul lui Petru Ioan, cel care mai ”produce” câteva duzini de clase de *-nime*, dedicând o carte *eponimelor*⁷ – adică numelor proprii devenite comune. Se poate consulta, în acest sens, *Dicționarul de eponime* al lui Octavian Laiu - Despău⁸.

Onomasiologia latină, din care se inspiră, în bună măsură, și cea românească (alte două „bazine” importante fiind ebraica și greaca veche), identifica persoana civilă cu ajutorul a trei nume : *praenomen* (actualul prenume), *nomen* (numele ginții – actualul nume de familie) și *cognomen* (supranume, poreclă). Inițial, ca nume individuale romanii nu aveau decât 18⁹. De fapt, *cele trei nume* se vor regăsi chiar în terminologia chinezească medievală, așa cum specifică Alexandru Graur, cel care alcătuiește și un inventar de 500 de antroponime de bază¹⁰.

Prin prosopografie, personajele sunt descrise în strânsă corelație cu mediul lor socio - istoric: epocă, filiație, cetățenie, etnie, instituții frecventate în timpul vieții, reflectarea personajului în mass - media imaginarul cultural produs de el etc. Onomastica (devenită astfel *prosopografie*) se leagă, mai strâns de o gamă largă de substantive proprii desemnând *toponime* (nume de locuri), *hidronime* (nume de ape), *geonime* (nume de forme de relief, în special nume de munți, și anume *oronime*) și alte clase de *-nime* desemnând mediul social - istoric. În acest fel, onomastica va primi o încadrare socio-istorică (prin prosopografie), dar și una semiotică, prin studiul textelor care descrie noi situații etic - etopeice. *Prosopon* este la vechii greci *fața*, de unde *prosopul* din românește (cu care se șterge fața). Din 1995,

⁷ Petru Ioan, *Cartea junglei de cuvinte fără-de personalitate, în nume proprii transmutate*, Editura „Ștefan Lupășcu”, Iași, 2014, pp. 213 sqq.

⁸ Octavian Laiu-Despău, *Dicționar de eponime*, Editura „Eurostampa”, Timișoara, 2003

⁹ Christian Ionescu, *Mică enciclopedie onomastică*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1976, p. 71

¹⁰ Alexandru Graur, *Nume de persoane*, Editura Academiei, București, 1965, pp. 161 sqq.

Universitatea din Oxford publică o revistă de prosopografie medievală¹¹, „Prosopon Journal”, zugrăvind persoane, grupuri sau așezăminte instituționale din epocă.

Prosopopeea este o figură stilistică prin care autorul predă vocea unui personaj mort, inanimat sau chiar abstract, de exemplu o pipă care povestește despre purtătorul ei (celebrul poem *Pipa* al lui Charles Baudelaire) iar prosopografia, ca figură macrostructurală de cel de-al doilea nivel, este o varietate canonică de descriere, axată pe aspectul fizic al personajelor (deci prosopografia poate fi și componenta unui portret), dar poate fi reperată și în descrierea unor ființe inanimate¹². Din contră, ethopeea este descrierea oamenilor prin ethos (comportament și obiceiuri) iar etica este teoria moralei. În felul acesta, descrierea prosopografică a personajului (atestată de martorii unui anumit mediu social - istoric) se contrapune celei etic - etopeice, realizată din „indicațiile de regie” oferite de narator și din „jocul actoricesc” al personajului (în proză sau în teatru).

Prin extensie, prosopografia este un inventar de fețe umane corelate după un criteriu cultural, cum ar fi cel al specializării. Onomasticele vor deveni *prosoponime* – nume având semnificație într-un cadru socio-istoric dat – și vor fi puse în corelație cu celelalte clase de nume proprii și, de ce nu, comune, deoarece numele proprii nu au decât două surse de apariție: 1) numele proprii de referință; 2) nume comune din care derivă numele proprii; destul de rar numele proprii se iau chiar identic cu numele commune. De regulă, se aplică unele transformări formale consacrate, în primul rând derivația progresivă (prin amplificare) și cea regresivă (prin simplificare).

În demersul nostru ne vom baza pe trei inventare onomastice, care conțin atât nume masculine, cât și feminine, și anume N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc* (1963), Christian Ionescu, *Mică enciclopedie onomastică* (1973)¹³, la care se adaugă prestația Aureliei Bălan Mihailovici (2003)¹⁴. Toate cele trei inventare se raportează și la prenume, și la nume de familie, însă numai prima sursă o face într-un mod programatic, inventariind atât nume, cât și prenume și procedând la o minimă clasificare a prosoponimelor în *calendaristice*, *laice*, și *laice rar întâlnite*. Observăm aici criteriul frecvenței combinat cu cel al vechimii

¹¹ „Prosopon Journal”, pe site-ul <http://users.ox.ac.uk/~prosop/prosopon/prosopon.htm>, consultat la data de 1 iulie 2011

¹² Georges Molinié, *Dictionnaire de rhétorique*, Librairie Générale Française, Paris, 1992, pp. 278, 279

¹³ Christian Ionescu, *Mică enciclopedie onomastică*, Editura Enciclopedică Română, București, 1975

¹⁴ Aurelia Bălan Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin. Repere etimologice și martirologice*, Editura „Minerva”, București, 2003

stratului lingvistic, deoarece numele calendaristice sunt vechi și foarte vechi, provenite dintr-un imaginar religios furnizat în primul rând de cele trei religii monoteiste (mozaică, creștină sau chiar musulmană, deși ultima dintre ele este mai puțin prezentă în context).

Numele laice nu sunt numai laice propriu - zise, ci au și un fundament religios, precum numele *Radu*, să zicem, dar, fiind extrase dintr-un strat lingvistic medieval, au influențat mai puțin un calendar de sfinți cam „ocupat” (!). Iar cele laice rar întâlnite apar mai târziu în ordine istorică, la întâlnirea cu modernitatea. Însă o clasificare destul de fină a claselor de nume comune din care provin numele proprii o întâlnim la Petru Ioan, în cea de-a patra carte dedicată onomasticii, și anume *Cartea junglei de cuvinte fără-de personalitate, în nume proprii transmutate*.

Autorul împarte prosoponimele după trei criterii (aidoma celor biologice) în 4 regnuri, 12 încrengături și 58 de clase. Regnurile le reduplică întrucâtva pe cele biologice: fizio-, bio-, info- și teleo[-]prosoponime. (Autorul preferă, în general, scrierea *fizioprosoponime*, *teleoprosoponime* etc.), însă noi am folosit cratimele pentru scurtarea clasei invocate.) Cu acest prilej, ne vom aminti de proiectul lui John Deely pentru o fizio-, zoo-, fito- și antropo[-]semiotică¹⁵. La Petru Ioan, universul uman se va diferenția de celelalte prin informație (infoprosoponime) și scop (teleoprosoponime).

Încrengăturile lui Ioan cuprind: cosmo-, geo- și onto[-]prosoponimele în cadrul fizio[-]prosoponimelor; fito-, zoo-, i antropo[-]prosoponimele în cadrul bio[-]prosoponimelor; noo-, lingvo- și tehnoprosoponimele în cadrul info[-]prosoponimelor; în sfârșit, socio-, eto-, teo[-]prosoponimele în cadrul teleoprosoponimelor.

Pentru a invoca și cele 58 de clase, vom adăuga în paranteză două dintre prosoponimele componente (privilegiind ordinea alfabetică, precum autorul volumului, la care se adaugă frecvența): astroprosoponime (*Celoiu, Estera*), meteoroprosoponime (*Galina, Negură*), hidroprosoponime (*Călmă-țuianu, Dorneanu*), hiloprosoponime (*Cenușă, Fumea* – legate de materiale), oroprosoponime (*Bârgău, Muntea* – legate de munți sau alte ridicături), clisoprosoponime (*Bibescu, Bortă* – legate de adâncituri), metaloprosoponime (*Argintaru, Ghircoiaș*), meroprosoponime (*Bucată, Conțu* – legate de părți [ale unui întreg]), holoprosoponime (*Ghemu, Grămadă* – legate de întregi), kinetoprosoponime (*Mergea, Pribeagu*), cronoprosoponime (*Decusară, Zilieru*), aritmoprosoponime (*Geamănu, Terțiu* –

¹⁵ John Deely, *Bazele semioticii*, traducere de Mariana Neț, Editura „All”, București, 1997, pp. 37 sqq.

legate de numere), caliprosoponime (*Cassian, Golu* – legate de calități ale numelor), cromoprosoponime (*Murgu, Roșu*), morfoprosoponime (*Creangă, Crăcană*), holoprosoponime (*Codru, Dumbravă*), dendro-prosoponime (*Arbore, Copăcean*), dendrohortiprosoponime (*Aluneanu, Nucu*), ierboprosoponime (*Burețea, Ciupercă*), floriprosoponime (*Brândușa, Floarea*), carpoprosoponime (*Policarp, Rodica* – legate de fructe), morfozooprosoponime (*Căpățână, Cornea*), entomoprosoponime (*Gândac, Muscă*), ihtioprosoponime (*Baboi, Peștea*), ornitoprosoponime (*Cioran, Voronin*), agrioprosoponime (*Ariciu, Bursuc* – legate de animale sălbatice), oicomamiferoprosoponime (*Bouaru, Plăvănescu* – legate de animale sălbatice), morfoantropoprosoponime (*Falcă, Năsoi* – legate de diverse părți somatice), fizioantropoprosoponime (*Pogor, Urculescu* – legate de atitudini și stări corporale), defectoantropoprosoponime (*Chelu, Orbu*), nosoantropoprosoponime (*Bolea, Streche* – legate de boli), caliantropoprosoponime (*Frumosu, Gigea*), psihoprosoponime (*Amărăscu, Dulcescu*), epistemoprosoponime (*Gându, Miftode* – legate de stările cognitive), poeto- și melo-prosoponime (*Cântic, Scornea* – legate de creația artistică), ergoprosoponime (*Cioplea, Fugaciu* – legate de procese și acțiuni), interjecțioprosoponime (*Dinga, Hopu*), enunțioprosoponime (*Abraham, Ismail* – referitoare la propoziții logice simple sau chiar compuse!), instroprosoponime (*Corman, Furcă* – legate de unelte), profesioprosoponime (*Gheorghe, Plugaru* – legate de profesii), histovestoprosoponime (*Blănescu, Dichiseanu* – legate de vestimentație și recuzita aferentă), gastroprosoponime (*Flămând, Lingea*), oenoprosoponime (*Ambrozie, Vinea*), oicoprosoponime (*Biserică, Bordei* – legate de așezări / așezăminte), genoprosoponime (*Babeș, Copilu* – legate de coordonate familiale), ierarhosocioprosoponime (*Bogatu, Grăjdeanu* – legate de demnități și ranguri sociale), toposocioprosoponime (*Bănățeanu, Orășeanu* – legate de coordonate locale), rexoprosoponime (*Băsescu, Chesarie* – legate de apelațiuni regale), agonosocioprosoponime (*Boris, Stegaru* – din sfera militară), ludosocioprofesionime (*Alunelu, Victor* – legate de jocuri diverse), etnoprosoponime (*Ardeleanu, Neamu* – legate de etnie), agatoprosoponime (*Agatha, Binescu* – din lumea virtuților), cacoprosoponime (*Rău, Hoțescu* – din lumea defectelor umane), mitoprosoponime (*Balahur, Dianu* – din lumea credințelor și ființelor fantastice), teoprosoponime *stricto sensu* (*Ioan, Doroftei*), cristoprosoponime (*Alesu, Cristea* – în legătură cu manifestările hristice) și cleroprosoponime (*Apostol, Călugăru*).

Este un remarcabil tablou al unor clase de substantive prezente, practic, în orice limbă declarată oficial ca fiind a unui stat; poate, chiar, și într-un dialect mai îngrijit, mai ales că lingviști precum Eugeniu Coșeriu acceptă definirea limbii printr-un dialect și reciproc¹⁶.

Dicționarul onomastic al lui Nicolae A. Constantinescu semnalează vreo 40 de sufixe prin care prosoponimele își schimbă forma, în primul rând *-escu* și *-eanu*. Comparând situația cu patronimicele utilizate în opera lui Caragiale, vom observa că pentru acestea din urmă mecanismul de sufixație este mult mai sărac (nu mai mult de 10-15 sufixe). Dar astăzi suntem și într-o altă etapă a dezvoltării a limbii române: acum mai bine de un secol, limba noastră nu era atât de bogată și de sofisticată precum cea de astăzi.

De regulă, prenumele sunt extrase dintr-un imaginar mitic și religios vechi de mii de ani, cu referire la nume calendaristice; mai puțin frecvent, acest imaginar este o sursă de nume laice sau rare. Spre deosebire de acestea, patronimele românești s-au format mult mai târziu și, pe baza anumitor sinaxare și registre de nume, le putem urmări evoluția încă din secolul al XVI-lea, corelând materialul onomastic referitor la cele trei țări române. Însă influența numelor religioase asupra unor patronime rămâne încă puternică, deoarece putem avea nume de tipul *George Georgescu* sau *Petru Ioan*; în cazul de față, ambele nume sunt calendaristice. Patronimicul poate fi identic cu un pronume calendaristic (cazul *Petru Ioan*) sau poate fi distins de acesta cu un sufix (cum este *-escu* pentru *Georgescu*).

Spre deosebire de numele comune, al cărui „material fonic” diferă de la o limbă la alta, numele proprii dau globalizării lingvistice o nouă speranță: în vreme ce numele comune diferă destul de mult de la un areal lingvistic la altul, există un tezaur de nume proprii care se poate recunoaște dincolo de barierele lingvistice ale limbilor europene.

Forma fonologică, împreună cu cea *logică*, sunt strâns legate de problematica lingvistică, deoarece descrie cu preponderență limbajul vorbit iar cea de-a doua, limbajul scris. De fapt, acestea fuzionează într-o *formă de suprafață a limbajului* din care se desprind, de regulă, propoziții de formă enunțiativă, interogativă sau exclamativă.

Din perspectiva unor cercetări de psihologie a dezvoltării umane, Jean Piaget și Noam Chomsky promovează ideea unei strânse legături dintre limbaj și gândire, dispozitive *sui generis* de învățare care își „pasează” reciproc abilitățile încă de la vârste foarte fragede ale

¹⁶ Eugenio Coseriu, *Introducere în lingvistică*, traducere de Elena Ardeleanu și Eugenia Bojoga, Editura „Echinox”, Cluj, 1999, pp. 37, 38

copilăriei. De fapt, cele două forme, logică și fonologică, devin inseparabile la ființa umană, ilustrând pe căi diferite competența lingvistică monolingvă.

În procesul lingvistic, gândirea intervine în *stratul de adâncime* la care se raportează Noam Chomsky: un halou de înțelesuri (și neînțelesuri) din care se desprind sensurile; o matrice care ne re-amintește că gândirea este în strânsă legătură cu limbajul¹⁷. Ar putea fi un clarobscur al semnificării primare, o „bâiguială” din care încep să se „rotunjească” limbajele. Structura de suprafață (s-structura), din punctul de vedere al gramaticii transformaționale, punct de vedere adâncit în gramatica de guvernare-legare, reprezintă chiar materialul verbal / semiotic prin care ne (auto)exprimăm / comunicăm.

Onomastica (sau onomasiologia) deschide o listă de probleme spinoase, încă nerezolvate, și anume: 1) disputele încă actuale în privința raportului dintre realitate și limbaj (realism versus nominalism); 2) raportul dintre imaginarul social și cel cultural, ținând cont că primul ”se înrădăcinează” în documente de stare civilă, acte, mărturii scrise etc. iar cel de-al doilea, în opere de ficțiune; 3) inexistența unei *teorii generale a substantivului*, ținând cont că această categorie morfologică populează peste două treimi din lexicul unei limbi și, implicit, inexistența unei *teorii generale a numelui propriu*; 4) raportul (practic impredictibil) între sincronia și diacronia lingvistică, limba română de astăzi nemaifiind chiar aceeași în urmă cu un secol. În ciuda unor achiziții serioase, începând cu anii '60 ai secolului abia trecut, onomastica românească este încă într-un stadiu de acumulări.

Onomastica populează lumile ficționale descrise de diversele opere epice în corelație cu toponimia, hidronimia, oronimia și alte câteva domenii ale numelor proprii. Se poate consemna încercarea unor lexicografi care lucrează pentru Academia Română de a rândui onomastica în *câmpuri lexicale* care descriu fie continuumul spațio - temporal (toponime, crononime, kinetonime etc.), fie clase de noțiuni ale mediului înconjurător (toponime, hidronime, geonime, instronime, profesionime etc.), fie o ierarhie a ființelor vii, în primul rând oameni și apoi continuând cu animalele și plantele (antroponime, zoonime și fitonime).

Folosim termenul de *imaginar științifico - teologic* ca parte a imaginarului social, pentru a realiza o anumită acomodare a socialului la imaginarul cultural – ale cărui domenii „arhetipale” ar putea fi, la o primă „listare”: știința, arta, religia și filosofia. *Imaginarul social*

¹⁷ Noam Chomsky, *Aspects of the Theory of Syntax*, MIT Press, Cambridge, Mass., 1965, pp. 32 sqq.

desemnează fantasmalele care acționează la nivelul psihismului colectiv¹⁸, spre deosebire de *imaginarul cultural*, care vizează imaginile transfigurate în formă artistică¹⁹. Câteva componente ale imaginarului social (timpul public, topicile “realității senzoriale” în frunte cu simțul vizual, imaginea străinului, stereotipurile sociale) pot fi descrise în termenii modelului Substanță - Energie - Informație, prilejuind analogii cel puțin formale – dacă nu și de conținut – între cauzalitatea fizică și cea socială.

Intr-o bună măsură, știința și teologia lucrează asupra unui imaginar social comun, desprins din reprezentările mentale ale cetățenilor cu privire la identitatea lor socială. După „procesarea” acestui imaginar, reprezentările științifice și cele religioase pot să convergă sau nu, ducând, cel mai adesea, la diferențierea a două tipuri de adevăr. Ei bine, filosofia universitară a apărut (cel puțin la Bologna, prima universitate în sensul curent alcuvântului) pentru a arbitra neînțelegerile dintre savanți și teologi, privilegiind o perspectivă de ansamblu asupra vieții sociale și naturale. Artiștii nu contribuie neapărat la descrierea și dezvoltarea „realității” ci au un mai mare aport la invenția lumilor posibile. A devenit notorie imaginea artistului ca „păpușar de personaje într-o lume liber - aleasă”.

Știința, teologia și religia produc un *imaginar cultural* pe teritoriul căruia convergențele sunt destul de rare; punerea problemelor și soluțiile avansate diverg aproape la orice pas. Studiind în sfera imaginarului distincțiile social / cultural și descriptiv / narativ, am propus cu un alt prilej un model de hermeneutică intențională bazat pe teoriile semiotice ale informației²⁰.

2. Nume proprii, nume comune: un model semiologic al contactului între civilizații

Într-un studiu dedicat onomasticii personajelor care populează opera lui I. L. Caragiale, Iorgu Iordan întreprinde o serioasă cercetare lingvistică din care aflăm, între altele, că Iosif V. Stalin este autorul studiului *Marxismul și problemele lingvisticii*!²¹ Cu

¹⁸ Braga C., Ș. Borbély (ed.), *Caietele Echinox*, vol. III: *Teoria și practica imaginii 2. Imaginarul social*. Editura „Dacia”, Cluj-Napoca, 2002, p. 13

¹⁹ Braga, C., Ș. Borbély (ed.), *Caietele Echinox*, vol. II: *Teoria și practica imaginii 2. Imaginarul cultural*. Editura „Dacia”, Cluj-Napoca, 2001

²⁰ George Ceaușu, (2009). *Utilizări ale hexadei „situaționale” în câmpul naratologiei*. În: Melentina Toma (coord.), *Paradigma analizei de tip situațional în câmpul socio - umanului*, Iași: Editura Universității „Al. I. Cuza”, pp. 143 - 157

²¹ Iorgu Iordan, *Limba „eroilor” lui Caragiale*, ediția a II-a, Societatea de Științe Istorice și Filologice, București, 1957, p. 29

alte cuvinte, puterea autocratică întreprinde o serioasă „achiziție” a numelor proprii în propaganda educațională, „implementându-le” în structura organizării sociale. Pe un alt meridian al puterii (democratice de această dată), se poate afla că prima ediție a celebrului roman *1984* al lui George Orwell, apărută în 1954, nu este însoțită de dicționarul *Noii Limbi*, deoarece „vigilantul” editor a observat că acesta evoca, în bună măsură, limbajul unei agende guvernului britanic! Multe din traduceri ulterioare ale romanului au omis anexa dedicată limbii noi²². Ramona Găman și Lăcrămioara Mutoiu remarcă în persoană *referentul uman*, distins prin portretul prosopografic (fizic) și cel moral - ethopeic²³.

După cum am mai observat, prenumele românești apelează la un imaginar științifico - teologic străvechi, în care, de regulă, substratul social a fost acoperit de alte denotații ; cât privește numele de familie, însă, acestea sunt mult mai strâns legate de o tematică socială diversă și de o proveniență mult mai recentă ; există inventare românești începând din secolele al XVI-lea, dar abia reforma lingvistică a lui Alexandru Ioan Cuza a sistematizat și onomastica românească : N. A. Constantinescu remarcă ezitarea între formele cu *î* și *ă* (cum ar fi formele *Vălcan* și *Vâlcăn*), și, în general, problemele puse de vocalele ceva mai recente (nu clasicele *a, e, i, o, u*) ; diversificarea formelor onomastice sub influența unor vecinătăți etnice (*Bogdan* este un dublet slav al lui *Teodor*) și asaltul, în contemporaneitate, al onomasticii laice²⁴.

Componentele informațională (de conținut) și operațională (funcțională) a gândirii au fost puse în evidență de Jean Piaget²⁵, psihologul care se manifestă și ca un părinte al transdisciplinarității. „Trăsătura esențială a gândirii este de a fi operatorie, adică de a prelungi acțiunea, interiorizând-o”, afirmă expertul elvețian. Modelul transdisciplinar ar putea explica, într-o bună măsură, motivul pentru care cei mici, chiar sub trei ani, fascinant de multe lucruri și de ce își îmbogățesc lexicul și imaginea despre lume în mod vertiginos prin *forma fonologică* și cea *logică* și cu ajutorul a două *niveluri de articulare*: formarea propozițiilor din sintagme și a cuvintelor din litere.

²² Precum, de exemplu, George Orwell, *1984*, traducere de Igor Nagacevski, Editura „Hyperion”, Chișinău, 1991

²³ Ramona Găman; Lăcrămioara Mutoiu, *Propedeutica și pragmatica textului dramatic*, Editura Versus, Iași, 2006, p. 32

²⁴ N. A. Constantinescu, *op. cit.*, pp. V-VIII

²⁵ Jean Piaget, *Psihologia inteligenței*, București: Editura Științifică, 1965, p. 86

Distincția între fenomenul fizic și cel mental nu înseamnă promovarea unei disocieri accentuate între cele două tipuri de cauzalitate (fizică și mentală), deoarece exactitatea observației științifice ne obligă să calificăm (sau să descalificăm) capacitatea conștiinței umane de a reflecta realitatea. Va trebui în continuare să dăm atenție unei presupoziii: *cauzalitatea fizică și cea mentală sunt omogene*. Vom presupune că în natură lucrurile se petrec la fel ca în mintea noastră – cel puțin atunci când simțurile nu ne înșală în realizarea cuplajului cauză - efect. În lipsa acestei presupunerii „solide”, mintea noastră „diurnă” ar naviga printre fantasme. Aceasta ne va netezi calea spre o altă aserțiune: că în mintea noastră și în limbajul cotidian cauzalitatea este identică, datorită strânsei legături dintre gândire și limbaj. De aici rezultă că putem concepe un model semiotic, precum Petru Ioan²⁶ cu cel puțin șase poli, pe care le vom retranscrie, în cele din urmă, în cuplaje de contrarii: { *Emitent, Receptor; Denotație, Conotație; Semnificant, Semnificat* }. Un model în care două minți comunică în același limbaj, sub semnul unei *realități* destul de omogene.

În continuare, ne vom situa într-o clasificare sugerată de categoriile logice fundamentale, noțiunea și propoziția, împărțind efectele produse de lectura unei fraze în: *inter-* și *intra - propoziționale, noționale, silabice și morfemice*. Ne vom mărgini, cel mai adesea, la o frază sau la aliterația a două fraze. Va trebui să îmbinăm, însă, forma logică a unui text cu forma sa fonologică, de aceea vom accede la o minimă clasificare a consoanelor. Știm că, de regulă, consoanele formează dublete de tip surdă / sonoră, cum ar fi *p* prin comparație cu *b*. Clasificarea lor globală se face după modul de articulare și după punctul de articulare specific aparatului fonator. După modul de articulare, ele sunt oclusive (orale sau nazale) și continue (fricative, siflante, șuierătoare; în limba franceză apar și aspiratele). După modul de articulare, consoanele sunt: bilabiale (*p / b* și *m*), labio - dentale (*f / v*), inter - dentale (*s / z*), dentale alveolare (*t / d* și *n*), pre-palatale (*ș / j*), palatale sau velare (*k / g*) și linguale (*l, r*). Alte expuneri, precum cea a lui André Martinet²⁷ folosesc terminologia *apicale* pentru *dentale alveolare* și detaliază fonologia consoanelor și a vocalelor la niveluri pe care nu le vom detalia în exemplele cuprinse în lucrarea noastră. Anumite îmbinări de consoane în

²⁶ Petru Ioan, *Logica “integrală” în distincții, operaționalizări, definiții și exemplificări*, vol. I, Editura "Ștefan Lupășcu", Iași, 1999, pp. 76-84

²⁷ Martinet, André, *Elemente de lingvistică generală*, traducere de Paul Miclău, Editura Științifică, București, 1970, pp. 102 sqq.

silabe produc efecte fonologice – pe care nu le vom studia cu acest prilej, dar le vom menține pentru comparația cu efectele fizice.

Urmărind relația dintre categoriile logicii și cele ale semioticii, profesorul Petru Ioan lansează în 1995 un „supramodel” hexadic al situației semiotice prin analogie cu „situația pedagogică”²⁸. Pe scheletul aceleiași hexade se constituie, ceva mai târziu, și un model al „situației creatoare” și al „situației cognitive”, deserving teoria sistemelor logice (metalogica) în încercarea acesteia de a surprinde aspecte ale “realității fizice”, a celei sociale și structura bazelor de cunoștințe²⁹. În hexada semiotică, locul *semnului pur și simplu (L)* este marcat în centru. Cele mai importante cuplaje care figurează în schema profesorului Ioan sunt Emitent - Receptor (*axa comunicatională*), Intensiune - Conotație (*axa semantică*) și Denotat - Semnificant (*planul de semnificare*). Axa Denotat - Intensiune se poate numi și *a categoriilor logice fundamentale (CLF)*, deoarece extensiunea (denotatul) și intensiunea (denotația) sunt laturi constitutive ale CLF, noțiunea și propoziția. Este indicat să se specifice în hexadă nu numai laturile, ci și toate diagonalele, deoarece vârfurile se vor combina simultan nu numai câte două, dar și câte trei, patru, cinci sau șase – în funcție de numărul de parametri care pot fi distinși în descrierea „situației semiotice”.

Notate cu inițialele majuscule, componentele hexadei vor fi transpuse într-un model ansamblist:

$$(1) \quad \{ E, I, D, C, R, S \}.$$

De fapt, această schemă hexadică seamănă suficient de mult cu cea a lui Roman Jakobson din teoria comunicării, numai că asimetria specifică modelului de tip *input - output (Emitent - Receptor)* nu se mai preia, ci se statuează o bază combinatorică între cei șase poli ai hexadei, acordându-se importanța necesară tuturor polilor. Celebrul model al lui Roman Jakobson conține trei parametri cuprinși în schema precedentă. Schematic, modelul lui Roman Jakobson arată astfel în formă ansamblistă:

$$(2) \quad \{ E, I, R, Q, K, C' \};$$

²⁸ Petru Ioan, *Educație și creație în perspectiva unei logici „situaționale”*, Editura Didactică și Pedagogică R. A., București, 1995, pp. 72-144

²⁹ Petru Ioan, *Curs de metalogică*, în: Petru Bejan (coord.), *Științe politice, vol IV. Învățământ la distanță*, Editura Universității “Al. I. Cuza”, Iași, 2004, pp. 5-87

E, I, R având vechea semnificație iar *Q, K, C'* reprezentând Codul, respectiv Canalul și Contextul. Prin intersecția modelelor (1) și (2) se obține o schemă de analiză cu zece parametri utilizată de autorul acestei lucrări:

$$(3) \quad \{ E, I, K, R, C, S, D, Q, C' \}.$$

Am încercat să aplicăm schema de mai sus în conceptualizarea unor idei din filosofia minții, concentrându-le în jurul câtorva sintagme: problema corp / psihic (*mind / body problem*), teoria reprezentățională a minții categoriei antropice ale psihicului (conștiință, gândire, personalitate)³⁰. Însă shema definită nu poate funcționa decât combinatorial, luând termenii componenți câte doi, câte trei, chiar câte zece, în ultimă instanță.

Aceasta este convingerea lui Petru Ioan, corelată și cu alte opinii ale epistemologilor: realitatea are un aspect combinatorial și considerarea tuturor combinațiilor posibile conduce la exponențialitate, diversitatea formelor sale „verticale” fiind asigurată prin fiecare parametru semiotic în parte. Un prim obiectiv este gruparea lor în perechi care să asigure anumite „axe comunicaționale”; apoi în triade care să definească planuri; apoi în noi hiperplanuri.

În cursul acestui demers istoric și analitic început cu Ferdinand de Saussure, modelul semiologic și-a înmulțit variabilele până la zece componente, pe care ne-am permis să le grupăm în cinci perechi de noțiuni incompatibile: { *Emitent, Receptor; Intensiune, Conotație; Semnificant, Denotat; Canal, Zgomot; Cod, Context* }, cu prescurtarea „ER ICo SD CaZ CdCt”.

Am pus în prim-plan cuplajul comunicatorilor (Emitent / Receptor), deoarece acesta este sensul comunicării propoziționale: de la actanți la acțiunea săvârșită de aceștia, de exemplu „Maria merge la școală” (într-o schemă propozițională de forma *Subiect Verb Obiect*). În privința semioticii contactului, suntem, deci, în prezența perechi Contactator / Contactat.

Detaliind discuția asupra codului, Platon distinge între două feluri de a spune: *mimesis* sau imitația și *diegesis* (povestirea simplă) – în *Republica, III*. Filosoful propune astfel, ca genuri literare *narativul pur, mimeticul pur* (teatru) și genul mixt (epopeea). Lui Aristotel genul epic i se pare diegetic și nu mixt, dar și tehnica mimetică este folosită în *Poetica* pe scară largă. Observația de mai sus aparține cuplului de autori Jean - Michel Adam și

³⁰ George Ceașu, *Douăsprezece expuneri de filosofia minții*, Editura „Performantica”, Iași, 2002, pp. 13-17

Françoise Révaz³¹. Considerăm că imitația nu poate rezolva toate situațiile logice (și, implicit, comportamentale), deoarece prin non-imitație se delimitează o nouă personalitate artistică, se construiesc noi identități. Negația poate interveni în cuprinsul sintagmelor, dar în cadrul unui nou enunț se propune obligatoriu o alternativă între a face și a nu face, între a ști și a nu ști, între a exista și a nu exista etc.

Tehnicile de codificare radical diferite care diferențiază reprezentările sociale de cele culturale conduc și la diferențe marcante între imaginarul social (mimetic, susținător al unei identități personale) și cel cultural (diegetic, plasând subiectul în lumile posibile). Dacă jocurile sociale beneficiază de coduri cu o mai mare stabilitate – pe care le-am numit *mimetice* sau *diegetice*, codurile culturale presupun la ora actuală o producție semiotică mai elaborată, surprinsă sub forma unor *coduri analogice* sau *digitale*, evoluând, pe măsura creșterii performanțelor jucătorilor, în chei directe (simbolice sau iconice).

În acest moment vom sintetiza cele cinci cuplaje semiotice discutate în cadrul situației contactului, despărțindu-le, în cadrul unei mulțimi, prin punct și virgulă: { *Contactator, Contactat; Mesaj monosens, Sistem de recepție; Text-sursă al mesajului, Universul referențial; Analizator, Blocaj; Calcul, Mediu* }. Desigur, polii cuprinși în această mulțime sunt „contextualizați” în cadrul unui model general al comunicării (notat mai sus prin „ER ICo SD CaZ CdCt”), dovadă fiind paralelismul dintre cele două mulțimi, „semiotică” și „comunicațională”.

Există abordări ale sentimentelor (și opiniilor) și dinspre „versantul propozițional”, nu numai dinspre cel al noțiunilor – abordări prin care logica mai face un pas spre lingvistică. O excelentă clasificare a verbelor care exprimă comportamente și afecte aparține lui M. A. K. Halliday³²: acest autor, pornind de la 15 gerunzii ale limbii engleze (*being, doing, sensing; behaving, seeing, feeling, thinking, saying, symbolising, having identity, having attribute, existing, happening, creating, doing (to)*), ne prezintă o întreagă gramatică funcțională cu roluri pragmatice explicite, punând la lucru ceea ce lingviștii de acum două secole numeau „universalii pragmatice”. Valorificând apoi similaritatea reprezentărilor sociale cu cele mentale putem pune la dispoziția unui creator din domeniul

³¹ Jean - Michel Adam și Françoise Révaz, *Analiza povestirii*, traducere de Sorin Pârvu, Institutul European, Iași, 1999, pp. 32-33

³² Michael Alexander Kirkwood Halliday, *Functional Grammar*, „Arnold”, London / New York, 1994, pp. 17 sqq.

Idem, *Linguistic Studies of Text and Discourse*, Editura „Continuum”, Londra / NY, 2002

literar sau științific un gen mașină inferențială prin care putem crea enunțuri descriptive sau narrative. Rămâne un spațiu de manevră și pentru reprezentările culturale, nesimulare celor mentale. Prin intermediul acestei relații de opoziție putem dezvolta pe scară largă noțiuni fictive și fenomene imaginare.

Pornind de la universalitățile logice, lingvistice și pragmatice ale discursului, Holliday pune bazele unei lingvistici deserving studiul sociologic al noțiunilor și enunțurilor. Interceptăm, astfel, trei înțelesuri ale propoziției gramaticale: ca mesaj, ca interacțiune și ca schimb³³. Trecând apoi de la proprietățile textului (sau „texturii semiotice” pentru reprezentările non-simbolice cum ar fi cele de tip vizual) la cele ale discursului, ajungem pe o cale regală în logică și putem descrie proprietăți precum consistența (necontrazicerea consecventă), completitudinea (terțul exclus), consecvența (necontrazicerea), minimalitatea sistemului de axiome, independența acestora etc. Este o cale regală prin care se face trecerea spre discursul științific. Deși în discursul literar sau religios va trebui să mai „relaxăm” proprietățile de mai sus – până la coerență (propozițională) și coeziune (interpropozițională)³⁴ – se întrevește o cale regală prin care cultura se materializează în produse simbolice iar civilizația devine un gen de cultură materială prin intermediul actelor simbolice.

BIBLIOGRAPHY:

- Searle, John Rogers, *Realitatea ca proiect social*, traducere de Andreea Deciu, Editura „Polirom”, Iași, 2000.
- Sala, Marius; Vintilă - Rădulescu, Ioana, *Limbile lumii. Mică enciclopedie*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981
- Tomlinson, John, *Globalizare și cultură*, traducere de Cristina Gyurcsik, Editura „Amarcord”, Timișoara, 2002
- Benveniste, Émile, *Le vocabulaire des institutions indo-européennes. Pouvoir, droit, religion*, Les Éditions de Minuit, Paris, 1969
- Constantinescu, N[icolae]. A. *Dicționar onomastic românesc*, Editura Academiei, București, 1963
- Ioan, Petru,, *Cartea junglei de cuvinte fără-de personalitate, în nume proprii transmutate*, Editura „Ștefan Lupașcu”, Iași, 2014
- Laiu-Despău, Octavian, *Dicționar de eponime*, Editura „Eurostampa”, Timișoara, 2003
- Ionescu, Christian, *Mică enciclopedie onomastică*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1976

³³Michael Alexander KirkwoodHalliday, *Antithesis: A Study in Clause Combining and Discourse Structure*, „Information Sciences Institute Publishing House”, Marina del Rey, California, 1987

³⁴Michael Alexander KirkwoodHalliday, Ruquaiya Hasan, *Cohesion in English*, Editura „Longman”, Londra, 1976, pp. 71 + 73

- Graur, Alexandru, *Nume de persoane*, Editura Academiei, Bucureşti, 1965
- „Prosopon Journal”, pe site-ul <http://users.ox.ac.uk/~prosop/prosopon/prosopon.htm>
- Molinié, Georges, *Dictionnaire de rhétorique*, Librairie Générale Française, Paris, 1992
- Ionescu, Christian, *Mică enciclopedie onomastică*, Ediitura Enciclopedică Română, Bucureşti, 1975
- Mihailovici, Aurelia Bălan, *Dicţionar onomastic creştin. Repere etimologice şi martirologice*, Editura Minerva, Bucureşti, 2003¹
- Deely, John, *Bazele semiotici*, traducere de Mariana Neţ, Editura „All”, Bucureşti, 1997
- Eugenio Coserio, *Introducere în lingvistică*, traducere de Elena Ardeleanu şi Eugenia Bojoga, Editura „Echinox”, Cluj, 1999
- Chomsky, Noam, *Aspects of the Theory of Syntax*, MIT Press, Cambridge, Mass., 1965
- Braga, Corin; Borbély Ştefan (ed.), *Caietele Echinox*, vol. III: *Teoria şi practica imaginii 2. Imaginarul social*. Editura „Dacia”, Cluj-Napoca, 2002
- Braga, Corin; Borbély Ştefan (ed.), *Caietele Echinox*, vol. II: *Teoria şi practica imaginii 2. Imaginarul cultural*. Editura „Dacia”, Cluj-Napoca, 2001.
- Ceauşu, George. *Utilizări ale hexadei „situaţionale” în câmpul naratologiei*. În: Toma, Melentina (coord.), *Paradigma analizei de tip situaţional în câmpul socio - umanului*, Iaşi: Editura Universităţii „Al. I. Cuza”, Iaşi, 2009
- Iordan, Iorgu, *Limba „eroilor” lui Caragiale*, ediţia a II-a, Societatea de Ştiinţe Istorice şi Filologice, Bucureşti, 1957
- Orwell, George, *1984*, traducere de Igor Nagacevschi, Editura „Hyperion”, Chişinău, 1991
- Găman, Ramona; Mutoiu, Lăcrămioara, *Propedeutica şi pragmatica textului dramatic*, Editura „Versus”, Iaşi, 2006
- Piaget, Jean, *Psihologia inteligenţei*, Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1965
- Ioan, Petru, *Logica „integrală” în distincţii, operaţionalizări, definiţii şi exemplificări*, vol. I, Editura „Ştefan Lupaşcu”, Iaşi, 1999
- Martinet, André, *Elemente de lingvistică generală*, traducere de Paul Miclău, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1970, pp. 102 sqq.
- Ioan, Petru, *Educaţie şi creaţie în perspectiva unei logici „situaţionale”*, Editura Didactică şi Pedagogică R. A., Bucureşti, 1995

- Petru Ioan, *Curs de metalogică*, în: Petru Bejan (coord.), *Ştiinţe politice, vol IV. Învăţământ la distanţă*, Editura Universităţii „Al. I. Cuza, Iaşi, 2004, pp. 5-87
- Ceauşu, George, *Douăsprezece expuneri de filosofia minţii*, Editura „Performantica“, Iaşi, 2002
- Adam, Jean - Michel; Révaz, Françoise, *Analiza povestirii*, traducere de Sorin Pârvu, Institutul European, Iaşi, 1999, pp. 32-33
- Halliday, Michael A. K., *Functional Grammar*, „Arnold“, London / New York, 1994
- Halliday, Michael A. K., *Antithesis: A Study in Clause Combining and Discourse Structure*, „Information Sciences Institute Publishing House“, Marina del Rey, California, 1987
- Halliday, Michael A. K.; Hasan, Ruquaiya, *Cohesion in English*, Editura „Longman“, Londra, 1976

IDIOMATIC EXPRESSIONS AND SLANG IN ESP

Yolanda-Mirela Catelly

Assoc. Prof., PhD, Politehnica University of Bucharest

Abstract: The paper discusses an apparently less common aspect for an ESP course, viz. the teaching of idiomatic expressions and slang, covering tentative answers to the questions: What, Where, Why, How to teach idioms and slang and attempting to provide a principled framework meant to conduct towards a successful response to such a pedagogical challenge. The necessary background is given in order to provide reasons for this option, in spite of a certain amount of reluctance among the professionals of the field in this respect. The main arguments for this choice of the trainer would include, besides the fact that English is characterized by a high degree of idiomaticity – even at the level of academic texts, particularly in IT, therefore not only in ordinary daily communication, the frustration frequently expressed by English language learners unable to follow idioms or slang when they communicate with native speakers in (non)professional environments, as well as the necessity to get the learners to see slang and idiomatic expressions as an authentic component that they should internalize in order to develop a better and deeper understanding of the foreign language they study. A variety of models for the teaching of idiomatic expressions and slang within English language courses is reviewed and a coherent approach designed for the author's educational setting is proposed.

Keywords: idioms, slang, vocabulary teaching, English for Specific Purpose, communicative approach

I. Introduction – paper aim

In an analysis (Pollio et al., 1977) of a rich lexical corpus comprising political debates, taped psychotherapy sessions, as well as compositions by students and adults, one interesting result was that the frequency of idioms per minute identified in the texts yielded a surprising number of 4.08.

However, there has been a tendency among English language teachers, as pointed in the literature (Lennox, 2006; Burke, 1998) to resist introducing them in the language input of their classes, on grounds connected with their linguistic impurity. Everyday reality seems to contradict such views, advancing the idea that good grasp of such idioms and slang will actually ‘open many doors’ (Lennox, 2006).

Therefore, the aim of this paper is to study and assess the importance of this rather neglected part of vocabulary input and to plead for a reconsideration of its tangible benefits for a language course trainees, with a focus mainly on an English for Specific Purposes one (ESP).

II. Idiomatic expressions and slang - theoretical background

The terms that are discussed in this paper have been the object of numerous attempts to defining them as appropriately as possible. However, the literature provides various approaches to their understanding, with some controversies still remaining to be solved.

Thus, a brief review of the explanations given to the word *slang* will result in depicting the many facets of the term. It is 'language occurring chiefly in casual and playful speech' (The Free Dictionary Farlex, 2000), consisting mainly of 'short-lived coinages and figures of speech ... deliberately used in place of standard terms for added raciness, humor, irreverence, or other effect'.

One opinion (Lieb, 2009) underlines, in agreement with the 2000 edition of the American Webster Dictionary, the origin of slang as a form of 'secret language', emerging from 'subcultures mostly concerned with crime, sex, drugs and music'.

This comes in line with another view (Dalzell and Victor, 2008), for whom 'slangy jargon' is essentially a 'colloquialism', with the specific feature that its message goes 'beyond the text and the literal meaning'. The 'nonstandard' aspect of this form of vocabulary is also stressed by other authors who have analyzed it (Burke, 1998).

The main difference between *slang* and *idiom* would be, then, the fact that *slang* equals one (nonstandard) word, while *idioms* are generally phrases (Burke, 1998). In the same vein, it should be emphasized, as most sources mention (Oxford Dictionaries, 2016; Merriam-Webster Dictionary, 2012; Dictionary.com, 2005), that the meaning of idioms cannot be deduced from the individual words composing it or from the general grammar rules of the language.

A more nuanced source (Cooper, 1998) points out that idioms can have a literal meaning, but this will be different from the 'alternate, figurative' one, which should be interpreted metaphorically.

Finally, there are opinions (Andreou and Galantomos, 2008, quoting Mitsis, 2004) including idioms in a 'continuum', from '*usual collocations*', through '*stable or fixed collocations*' and '*metaphorical collocations*', and up to idiomatic expressions.

Another feature marking the difference between these easily confusable terms - *slang* and *idiom* - is that an idiom is 'established by use', while the words under the umbrella of slang are 'often restricted to special contexts or are peculiar in a specified profession' (Difference Between.com, 2010-2012).

Arguments in favour of the need to study and consider introducing these types of lexis in the English language course can be found in recent studies, particularly due to their increased frequency of use, leading to a commensurate high number of searches for their meaning, carried out by students of the language. Thus, the most popular searches on Cambridge Dictionaries Online (CDO) for 2010 were for idioms and slang (Phys.Org., 2011).

Here are some of the top terms whose meaning was searched, in a selection I made from a reliable source (Using English.com - English Language (ESL) Learning, 2012), with particular reference to terms of interest for my ESP engineering students, as the described educational setting for such courses, which should include slang and idioms, is a technical university. Thus, for the *Idiom Category: Technology & Science*, it gave:

- *Blow a fuse* = If you blow a fuse, you become uncontrollably angry.
- *Fire on all cylinders* = If something is firing on all cylinders, it is going as well as it could.
- *Rocket science* = If something is not rocket science, it is not very complicated or difficult to understand. This idiom is normally used in the negative.

Similarly, from another source (Using English.com - English Language (ESL) Learning, 2012), the following were obtained, based on the *Idiom Category: Numbers*:

- *Four-square behind* = If someone stands four-square behind someone, they give that person their full support.

- *I've got your number* = You have made a mistake and I am going to call you on it. You are in trouble. I have a disagreement with you. I understand you true nature.
- *Sixes and sevens* = If something is all at sixes and sevens, then there is a lot of disagreement and confusion about what should be done.

The fact that idioms – as well as slang, in fact – are very much in the use of genuine English speakers and, consequently, they should be included in language courses, operating selections appropriate to the specific trainers' needs, can be seen from one of the works (McCarthy and O'Dell, 2002) dedicated to them. Over 1,000 idioms were collected from modern corpora and data bases, and they were grouped per topics; exercises to check the understanding of their meaning were included.

Given their increased use by contemporary native speakers, we believe, together with the book authors, that it would be 'inappropriate to ignore them', provided a meaningful selection be operated, taking into account the ones that are certainly very present in various working and/or study contexts. The recommended level of language proficiency of the learners that should take such activities should start from the intermediate one.

Moreover, it can be useful to let the students know about the fact that both idioms and slang keep appearing in English speaking countries lexis, so they should develop an awareness of this phenomenon and be able/ready to look for the meaning of such terms which they may encounter in their future activity.

One sound support resource for them in enlarging their knowledge could be one pointing out to the newly appeared forms of slang or idiomatic expressions that have been encountered in various source texts lately. An example is given here from one such resource (Urban Dictionary, 1999-2012); it defines the newly coined term: *smellucination*, actually meaning 'to imagine a smell that isn't actually there, as if to 'hallucinate'.

III. The need for idiomatic expressions and slang in ESP – standpoints and instructional models

It is a well-known fact that English is a language with a high level of idiomaticity, which makes it impossible for non-native speakers to avoid encountering and/or having to understand and even use them, not only in everyday conversations of the general kind, but also within professional settings. This recommends them for the language teacher's list of priorities, certainly in function of contextual factors such as: envisaged frequency of use by the learners in their own activity, students' proficiency, time available and so on. They should be, we maintain, taught based against a carefully designed framework of pedagogical principles, including teaching approach, source of input and sub-skills under focus - that should all facilitate a good learning process.

That slang and idioms should not be neglected is underlined by numerous authors who focused on the topic, each bringing forth strong arguments. These are summed up in what follows, as a starting point in creating a sound foundation for our own approach.

Currently, slang seems to be neglected in the EFL classroom (Lieb, 2009), both by the teachers and by course book authors. Arguments *pro* introducing them are provided: an increase of the students' motivation, since such input would be relevant due to its authentic character, an enhancement of the possibility of communicating informally (slang fosters communication 'by lowering the affective filter'), while also demonstrating to the learners that English is a living language which keeps evolving.

With specific reference to ESP courses, it is shown that, as most textbooks do not actually cover aspects such as communicating informally at the working place, introducing

slang and idiomatic expressions in the ESP class could compensate for this lack, answering the specific expectations of the trainees, who will thus come into contact with slang and idioms widely used by native speakers.

This idea is reinforced by a powerful concrete example (Kim, 2007) pertaining to the business talk sphere: ‘If an executive gives the order to “Get the ball rolling” or “Get on top of things” how else would a non-native English speaker know what to do in this situation if not taught what these sayings mean.’

In support of the same position, one more argument is brought (Working with idioms, 2009) in favour of introducing slang and idioms teaching in the ESP course, viz. that such knowledge can help non-native speakers to become ‘better speakers and negotiators’ and to exploit business and other professional opportunities more to their advantage.

The next question is *how* should slang and idioms be introduced and taught in an ESP course. Analyzing advice from various authors dealing with the approach to the teaching of slang and/or idioms, some basic principles have emerged, which are presented below as guidelines for the English teacher who wishes to address the issue in a coherent efficient manner.

The students’ level should be upper-intermediate or advanced (Pesce, 2007-2012), as it is *fluency* that comes under focus with such activities. Task types should include idioms grouped per topics and taught in context, by means of conversations and games based on authentic input material, such as TV shows.

The linguistic and pedagogical perspectives are taken into consideration in generating other significant principles that are recommended in the literature (Cooper, 1998):

- a) the chosen idioms should be frequently encountered in English,
- b) they should not pose special problems of lexis and grammar,
- c) it is advisable that they should be taught starting from those having more or less the same meaning in L1 as in L2, then gradually pass to those that are totally dissimilar,
- d) students’ awareness of figurative language and of its role in oral and/or written communication should be raised by discussions,
- e) the activities should be designed so as to be easy to learn and remember, by getting the students, for instance, to act the strictly literal vs the figurative meaning of the phrase, which will appeal to their sense of humour.

There are teachers who are reluctant to the idea of including idioms and slang in their courses (London School of English, 2012), and whose hesitations stem from the ‘fear that learners would find the idioms obscure’, having to ‘struggle to use them correctly’.

There is definitely a challenge in deciding to teach idioms and slang, particularly if the teacher is a non-native speaker of English. Therefore, the approach should be carried out with the observance of certain guidelines (Bearman, 2012), namely: the use should not be turned into abuse; it should be tailored to the audience, answering their specific reasons for using such lexis.

As regards the use of slang, given the fact that by its nature it has a rather short life, the learners should be sensitized to this aspect, so that they should permanently refresh their repertory of idiomatic expressions and/or slang. Moreover, once defined and understood in context, these lexical units/groups should be used in the input, at a frequency allowing them to be naturally internalized by the trainees.

IV. Approach to the teaching of slang and idioms – proposal synopsis

In my educational context, viz. higher education engineering students - most of them specializing in Computer Science, providing the trainees with the appropriate tools that would be useful in their study and further on in their work activity has been a permanent concern. The main elements to be taken into account include the learners' profile (level of language proficiency, cultural background - especially for multicultural groups), envisaged register and/or style, L1 influence, identified needs, main course/lesson objectives, time and prioritization constraints.

Another aspect taken into consideration is to facilitate the students a correct understanding of these words/expressions as they are used in the real life, thus increasing their motivation to embark upon using them, i.e. to pass from the receptive phase, of simply understanding them, to the productive one.

As far as the resources available are concerned in this respect, the Internet proves a major rich source, providing not only explanations, but also lesson plans to choose from. Within the communicative approach to the teaching of English, with certain additions of the eclectic type, that underlies the ESP courses taught in the described educational context, the types of tasks that I have developed in order to teach idioms and slang to engineering students at bachelor level, with a language proficiency level of minimum B2/CEFR, range from warm-up activities, through speaking and writing development, and up to possible follow-ups.

Because of space reasons, they are only briefly presented here in very broad lines, together with their rationale, as mere suggestions for fellow trainers embarking upon designing and teaching similar lexical units in their educational settings.

As slang and idioms are apparently outside the scope of the ESP course, warm-up tasks are quite important, as they aim to sensitize the students to the usefulness of such input. Of particular effect are the use of critical incidents, such as presenting a situation to the students – orally by the teacher or as a reading text, in which the boss utters the idiomatic phrase addressed to one (non-native speaker of English) employee: 'Get the ball rolling!'. Alternatively, reading input including a quiz about the value and/or frequency of idioms in Business English can be a stimulating beginning of the lesson.

The logical progression of the tasks should certainly begin by analyzing idioms/slang items and the best way of approaching them, with a concatenation of skills under focus, from reading and listening to speaking and, finally, writing.

Task types that are particularly effective are sketchily described in what follows:

- for identification/recognition, the students can be asked to: (i) solve multiple-choice tasks, with the beginning of the phrase given and several possibilities for the ending, (ii) match halves of expressions from lists with/without distractors, (iii) reorder words in idiomatic phrases;
- for developing an awareness of the manner in which these terms are used, the teacher can provide a context of use and get the learners to choose an appropriate item from a given list in order to continue the input text, or, alternatively, images can be used instead of texts;
- for enhancing the speed of memorizing such phrases by resorting to their sense of humour, the students are asked to mime the meaning of such idioms/ slang words, and their peers have to guess from a list of possibilities;
- for higher level students, a very cryptic idiom can be given, dissimilar from the meaning/wording in L1, and a multiple-choice range of possible explanations to choose from – or, reversely, given the meaning, the task can ask the trainees to try to identify the correct item from a given list of options.

All the proposed tasks above can be designed and taught in various formats, and appropriate follow-up homework or mini projects can be derived from most of them. Thus, the students can be asked to:

- provide a concrete context of use for a certain phrase in written form or as a dialogue to be played in front of the class;
- use such slang/idioms in sentences or mini contexts of their own, applicable in their future work activity;
- identify more examples of idioms and slang from the Internet – operating selections and prioritizations in function of various criteria, such as frequency or topic, and include them in their Learner's Portfolio;
- with high level learners, use such lexis in tasks created by the students for their peers;
- work on a comparison between L1 and English, ranging items from similar to dissimilar ones for certain meanings or topics.

The proposed tasks can also be used in designing ESP course forms of *evaluation*. As possibilities as multiple, here is just one example that can be designed in order to test both lexis and reading comprehension: the students get a text with gaps and they are asked to insert the appropriate items from a given list, with/without distractors.

V. Conclusions

The main aim of this study is to provide arguments in favour of including in ESP courses the teaching of slang and idioms, which we maintain can be successfully carried out by the language teacher, if a certain framework of principles is observed in designing the approach and in tailoring it in response to the students' needs and the course objectives.

Therefore, teachers of English should be open to introducing elements that are really necessary to the students. They should develop an awareness of the manner in which such an approach should be implemented in practice.

There are not final answers to that, and the trainees should be guided towards developing an attitude of awareness of the changes going on in the contemporary English lexis, which may have good chances of increasing their success in their current and future activity.

BIBLIOGRAPHY:

- Andreou, G., Galantomos, I. (2008). 'Teaching idioms in a foreign language context: preliminary comments on factors determining Greek idiom instruction'. *Metaphorik.de* 15/2008, <http://www.metaphorik.de/15/andreou-galantomos.pdf>, p. 10.
- Bearman, S. (2012). 'How to Use (not abuse) Jargon, Slang and Idioms'. Write It Sideways, <http://writeitsideways.com/how-to-use-not-abuse-jargon-slang-and-idioms/>.
- Burke, D. (1998). 'Without Slang and Idioms, Students are in the Dark!'. *ESL Magazine* September/October 1998 issue, <http://ingles.ing.uchile.cl/otros/downloads/Without%20Slang%20and%20Idioms.pdf>, pp 1 – 2
- Cooper, T. C. (1998). 'Teaching Idioms'. *Foreign Language Annals*, Volume 31, Issue 2, pp. 255–266, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/flan.1998.31.issue-2/issuetoc>
- Dalzell, T., Victor, T. (2008). 'Sex Slang', Routledge.

- Dictionary.com. (2005), <http://dictionary.reference.com/browse/idiom>
- Difference Between.com. (2010-2012). 'Difference Between Idiom and Slang', <http://www.differencebetween.com/difference-between-idiom-and-vs-slang/>
- Kim, A. (2007). 'TEFL Teaching slang and idioms'. TITC The International TEFL Corporation, <http://www.teflcorp.com/articles/78-tefl-teaching-slang-and-idioms/247-teaching-slang-and-idioms.htm>
- Lennox, E. (2006). *Teaching slang and idioms*, <http://www.teflonline.net/tefl-articles/teaching-slang-and-idioms-24/>
- Lieb, J. (2009). 'Slang: Breathing Life Into English'. Teachers Helping Teachers (THT) Working together for better learning experiences' Proceedings, http://tht-japan.org/proceedings/2009/56-64_j_lieb.pdf, pp 56 - 64.
- London School of English. (2012). 'Why teach idioms?', <http://www.londonschool.com/fr/language-talk/language-tips/>
- McCarthy, M., O'Dell, F. (2002). 'English Idioms in Use', Cambridge University Press.
- Merriam-Webster Dictionary. (2012), <http://www.merriam-webster.com/dictionary/idiom>
- Mitsis, N. (2004): 'Διδασκαλία της Γλώσσας υπό το πρίσμα της Επικοινωνιακής Προσέγγισης'. Εισαγωγή στη Θεωρία και τις Τεχνικές του Επικοινωνιακού Μοντέλου, Athens: Gutenberg.
- Oxford Dictionaries. (2016), <http://oxforddictionaries.com/definition/english/idiom>
- Pesce, C. (2007 – 2012). 'How to Teach English Idioms and Their Meaning'. www.busyteacher.com, <http://busyteacher.org/3712-how-to-teach-english-idioms-and-their-meaning.html>
- Phys.Org. (2011). 'Idioms and slang held the key for English language learners in 2010'. <http://phys.org/news/2011-02-idioms-slang-held-key-english.html>
- Pollio et al. (1977). 'Psychology and the poetics of growth'. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- The Free Dictionary by Farlex. (2000), online <http://www.thefreedictionary.com/slang>
- Urban Dictionary. (1999 – 2012), <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=smellucination>
- Using English.com - English Language (ESL) Learning. (2012). 'Idiom Category: Technology & science, Page 1', <http://www.usingenglish.com/reference/idioms/cat/19.html>
- Using English.com - English Language (ESL) Learning. (2012). 'Idiom Category: Numbers, Page 1', <http://www.usingenglish.com/reference/idioms/cat/34.html>
- Working with idioms. (2009), http://idiomsresearch.blogspot.ro/2009_04_01_archive.html.

REMARKS ON THE MASCULINE ANTHROPONYMS USED BY GEORGE COŞBUC IN HIS POETICAL WORKS

Radu Drăgulescu

Assoc. Prof., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: A careful analysis of onomastics's in Coşbuc's poetical works leads to surprising results. It shows that the poet was inspired equally by Romanian history (mainly that of Moldova) and the universal history. Also, contrary to some opinions, biblical names often appear in his poetry. Onomastics research of Coşbuc's poetry is, from our point of view, a necessary step in order to better understand the linguistic elements of great expressiveness, revealing new facets of poetic language arts. Certainly, the name appearing in texts are not chosen at random, having them almost every time play a role. They rarely occur only because of pure versification needs. It is also well known that the poet had concerns in onomastics. In various studies he explained the formation of names, their history and symbolism.

Keywords: : Coşbuc, anthroponyms, onomastics, Romanian poetry, linguistics

Cercetarea onomasticii din poezia lui Coşbuc, un demers necesar, în vederea aprofundării elementelor lingvistice de mare expresivitate, dezvăluie noi valenţe ale artei limbajului poetic coşbucian. Cu siguranţă, numele ce apar în texte nu sunt alese la întâmplare, ele având, aproape de fiecare dată, un rol bine determinat. Numai din necesităţi de versificaţie apar foarte rar. Este cunoscut faptul că poetul a avut preocupări în domeniul onomasticii. În diverse studii, Coşbuc explică formarea unor nume, istoria şi simbolistica lor. Printre acestea se numără *Gura lupului*¹, *Capul, mâna şi nasul*², *Stan şi Bran*³, *Un capitol despre lene şi superstiţie*⁴, *Mania diminutivelor*⁵. Fie că încearcă să explice numele câinilor ciobanilor români, ale sfîntelor babe din mitologia românească sau cele datorate superstiţiilor, Coşbuc se arată interesat de problematica onomasticii româneşti, incluzând antroponimia, toponimia, hidronimia, dendronimia etc. Evident, în prim plan se află mereu tematica populară.

Numele personajelor coşbuciene au atras atenţia mai multor cercetători, fără a constitui subiectul strict al vreunei lucrări, cu excepţia studiului din 1966, al lui Alexandru Cristureanu⁶.

De asemenea, să nu uităm critica pe care i-o aducea Maria Crişan⁷ lui Petru Poantă, referitor la eronatele interpretări ale numelor personajelor din *Nunta Zamfirei*: „P. Poantă nu a

¹ În *Dintr-ale neamului nostru*, Bucureşti, 1903, p. 12-15.

² *Ibidem*, p. 48.

³ *Ibidem*, p. 88-90.

⁴ *Ibidem*, p. 91-95.

⁵ În *Noua revistă română*, I, 1900, vol. II, p. 42-44.

⁶ Alexandru Cristureanu, *Contribuţii la studiul onomasticii operei lui George Coşbuc*, în *Studii despre Coşbuc*, Cluj, 1966, p. 278-293.

⁷ Maria Crişan, *Despre arta poetică la George Coşbuc*, în *Contemporanul*, 1986, nr. 33, p. 13.

perceput nici poezia folclorului universal și local și nici a mitologiei de aceeași mărime din *Nunta Zamferei*, bogăția de idei – chiar – filologice – conținută în poem, începând cu numele personajelor care ca și la antici sunt niște cognomene legate de trăsătura caracteristică a lor [...].” Propriile interpretări onomastice ale Mariei Crișan lipsesc, însă, aproape cu desăvârșire. O analiză atentă a onomasticii din creația lui Coșbuc duce la rezultate surprinzătoare. Ea arată că poetul s-a inspirat în egală măsură din istoria României (preponderent cea a Moldovei) și din cea universală, cel mai frecvent toponim fiind *Roma*. De asemenea, contrar unor păreri, numele biblice apar foarte des în creația sa, iar, de departe, cele mai folosite sunt cel al lui *Dumnezeu* și cel al *Mântuitorului*. Cel mai îndrăgit voievod este *Ștefan cel Mare*, antroponimele feminine preferate sunt *Lia* și *Ana*, apele cele mai dragi sunt *Oltul*, apoi *Dunărea* și *Prutul*; muntele favorit, *Olimpul*, din punct de vedere mitologic, *Caraimanul*, din punct de vedere geografic.

Personajele ale căror nume sunt menționate, sunt, de obicei, tinere, iar antroponimele au o largă circulație pe întreg teritoriul românesc. Unele par împrumutate din operele altor scriitori, ca de exemplu *Lia*, din *Cicoarea*, *Fulger* sau *Tulnic și Lioara*. Alexandru Cristureanu⁸ consideră că numele provine din *Legenda ciocârliei* a lui Vasile Alecsandri, de unde poetul ar fi preluat și numele împăratului *Peneș*, „arcaș cu ochiul ținteș”, epitet care i-ar fi sugerat celălalt antroponim imperial. *Peneș-împărat* apare, însă, în diverse basme românești, îndeosebi ardelenesti, numele fiind un corespondent al lui *Federkönig*, din basmele săsești. Este, deci, posibil ca poetul să-l fi preluat din aceste creații și nu de la Alecsandri. Altă sursă de inspirație ar constitui *Alexandria*, de unde Coșbuc ar fi împrumutat nume precum *Sanda* (de la *Alexandru*) și *Rusanda* (de la *Roxana*, soția lui Macedon), asociere discutabilă din punctul nostru de vedere.

Cadrul natural a reprezentat un bogat izvor de inspirație pentru poet. Naturii îi datorează numele lor *Mugur-Împărat (Nunta Zamferei)*, *Paltin-Crai (Nunta Zamferei)*, *Volbură-Împărat (Moartea lui Fulger)*, *Cetină-Împărat (Fata craiului din cetini)*, *Cetină-Dalbă (Cetină-Dalbă)*, *Crai-Încetinat (Fata craiului din cetini)*, *Codru (Cetină-Dalbă, Somnul codrilor)*, *Calapăr*, *Trandafir*, *Pajură-Împărat (Fata craiului din cetini)* etc.

Fenomenele meteorologice sau momentele zilei au stat la baza constituirii unor antroponime precum *Crivăț (Moartea lui Fulger)*, *Ger (Cicoarea)*, *Furtună (Tulnic și Lioara)*, *Fulger (Moartea lui Fulger, Fulger, Cetină-Dalbă)*, *Trăsnet (Izvor de apă vie)*, *Soare (Brâul Cosânzenii, Cetina-Dalbă, Cicoarea, Faptul zilei, Un Pipăruș modern)*, *Murgilă*, *Zorilă (Fata craiului din cetini)* etc.

Din **îndeletnicirile poporului** român derivă denumirile lui *Bardeș*, *Săgeată*, *Ținteș (Nunta Zamferei)*, *Tulnic (Tulnic și Lioara)*, *Poloboc (Un Pipăruș modern)*, *Stâlpeș (Tulnic și Lioara)* etc.

Din **istoria românilor** provin antroponime ca *Decebal (Decebal cătră popor)*, *Gelu (Moartea lui Gelu)*, *Mihai (Pașa Hassan)*, *Ștefan (Mortul de la Putna)* etc.

Apar, de asemenea, numele unor eroi din **istoria universală**: *Carol IX (Carol IX)*, *Sinan (Pașa Hassan)*, *Carol Robert (Carol Robert)* etc.

Foarte rar apar personaje cu o **denumire generalizată**, vagă, precum *Pipăruș*, *Dorobanțul*, *Recrutul*, ele fiind reprezentative pentru eroii din poeziile coșbuciene.

⁸ Alexandru Cristureanu, *Contribuții la studierea onomasticii operei lui George Coșbuc*, în *Studii despre Coșbuc*, Cluj, 1966, p. 283.

În opera sa poetică⁹, Coşbuc foloseşte aproximativ 760 de antroponime, dinre care aproape 400 sunt masculine, adesea cu diminutivări şi variante, unele deosebit de expresive.

În personajele prin care vorbeşte poetul, Nicolae Manolescu¹⁰ vede *tipuri şi nu individualităţi*: „Subiectivitatea din majoritatea compunerilor lui G. Coşbuc nu numai că este a personajului în loc să fie a autorului, dar ea este una tipizantă în loc să fie individualizantă. Fata ingenuă ori vinovată, alintându-se în faţa oglinzii sau bocind asupra fusului, flăcăul stângaci ori mănios, tatăl plângând pierderea celor trei fii ori fiul evocându-şi mama – iată ipostaze tipice ale erosului şi vieţii ţărăneşti. Inventarierea lor ne-ar arăta întreaga sferă, căci nu contează insul, ci specia, clasa sau genul din care face parte. Toţi se comportă şi vorbesc la fel, în limitele aceleaşi specii. Şi numele lor s-ar putea scrie cu majuscule: Ingenua, Cocheta, Mânioasa, Duşmancele, Glumeţul etc.”.

Acest aspect este discutabil. Întâi de toate, poetul este, foarte rar, absent în text. El este mereu la faţa locului, se implică, uneori timid, e drept. Noi socotim că, în poezia lui Coşbuc, sunt mai frecvente individualităţile decât tipurile. Poetul *simte* prin fiecare personaj, în parte, actanţii au propriile idealuri şi necazuri, pe care cititorul le receptează nemijlocit. În poezia de factură socială sesizăm o *unitate în simţiri*, pentru că aşa o cereau vremile. Personajele coşbuciene nu se reduc însă la o mână de ţărani, contemplativi, idilici, care aşteaptă căderea serii pentru a porni alene către porţile mândruţelor. În creaţia poetului întâlnim o gamă foarte variată de eroi şi eroine care, de foarte multe ori, nici nu sunt fiinţe omeneşti, însă întotdeauna umanizate. Dobândesc însuşi ale făpturii argiloase purtătoare de spirit şi conştiinţă, şi sunt - amănunt fundamental la Coşbuc - *vorbitoare*, creatoare de limbaj şi, la rândul lor, creatoare de lumi prin limbaj. Arta poetului este orală, personajele discută, monologhează, sporovăiesc, se ciondănesc, toate acestea, în cea mai vie limbă românească.

Tipuri întâlnim, eventual, în cadrul creaţiilor idilice, inspirate din mediul sătesc, unde individualităţile se contopesc din mai multe puncte de vedere, şi dintr-o multitudine de motive, mult mai lesne decât la oraş. Membrii comunităţilor săteşti, convieţuiesc, într-un mod apropiat de cel al societăţilor arhaice. Personalităţile indivizilor nu ies pregnant în evidenţă, niciodată. Acest privilegiu le este permis numai membrilor investiţi cu sacralitate şi cu un rol hotărâtor asupra destinului celorlalţi (vraciul, descântătoarea, preotul ş.a.).

Situaţia numelor proprii masculine, în poezia lui George Coşbuc, se prezintă astfel:

Nr. crt.	Numele	Titlul poeziei	Felul numelui
1.	Achim Cotor	<i>Un Pipăruş modern</i>	antroponim
2.	Achir	<i>Un Pipăruş modern</i>	antroponim mitic
3.	Adam	<i>Toţi sfinţii</i>	antroponim biblic
4.	Adonis	<i>Atque nos</i>	antroponim mitic
5.	(A)esop	<i>Dr. Juris</i> <i>Gazel</i> <i>Atletul din Argos</i>	antroponim mitic
6.	Agamemnon	<i>Andromahe</i>	antroponim ist.
7.	Agripa	<i>Blestemul trădării</i>	antroponim ist.

⁹ Am supus investigaţiei noastre atât creaţiile publicate în volume, cât şi poeziile din periodice şi opera postumă.

¹⁰ Nicolae Manolescu, *Poezia lui George Coşbuc*, în *Steaua*, XXIX, 1978, nr. 1, ianuarie, p. 42.

8.	Ahil(e)	<i>Andromahe</i> <i>Proclamarea Independenței</i> [Lui Spiru Haret] [<i>Ridică-te, să scuturi ce te-apasă</i>]	antroponim mitic
9.	Ahmet	<i>Drumul iubirii</i> <i>Cântecul redutei</i>	antroponim
10.	Ajax	<i>Poet și critic</i>	antroponim mitic
11.	Alaric	<i>Paul de Nola</i>	antroponim ist.
12.	Alexandru (cel Bun)	<i>Fragment epic</i>	antroponim ist.
13.	Alexie	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim
14.	Ali	<i>Scrisoarea lui Firdusi...</i>	antroponim
15.	Amurat	<i>Fragment epic</i>	antroponim ist.
16.	Amurg	<i>Străjerul</i> <i>Teotolinda</i>	antroponim mitic
17.	Anabasis	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
18.	Andrei	<i>Fragment epic</i>	antroponim
19.	Andres Atinei	<i>Dr. Juris</i>	titlu
20.	Andromahe	<i>Andromahe</i>	antroponim ist.
21.	Anton	<i>O scrisoare de la Muselim-Selo</i>	antroponim
22.	Antonin	<i>Minciuna creștinilor</i>	antroponim ist.
23.	Apol(l)o	<i>Filosofii și plugarii</i> <i>Romanță</i>	antroponim mitic
24.	Ares	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim mitic
25.	Arghir	<i>Atque nos</i> <i>Fata craiului din cetini</i>	antroponim mitic
26.	Argus	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim mitic
27.	Aripert	<i>Jertfele împăcării</i>	antroponim ist.
28.	Aristofan	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
29.	Aristofil	<i>Profeție...</i>	antroponim
30.	Aristotel	<i>Filosofii și plugarii</i>	antroponim ist.
31.	Arnulf	<i>Somnul codrilor</i>	antroponim ist.
32.	Arpad (groful)	<i>Moartea lui Gelu</i> <i>Nebuna</i>	antroponim ist.
33.	Atropos	<i>Atque nos</i>	antroponim mitic
34.	August	<i>Blestemul trădării</i>	antroponim
35.	Avacom Rug a lui Pahuță	<i>Dric de teleguță</i>	antroponim
36.	Avacum	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim
37.	Avraam	<i>Greșala Patriarhului</i>	antroponim biblic
38.	Bachus	<i>Dr. Juris</i>	antroponim mitic
39.	Baiazid	<i>Drumul iubirii</i> <i>Patria noastră</i>	antroponim ist.
40.	Barbă-Cot	<i>Nunta Zamfirei</i>	antroponim folcl.
41.	Bardeș	<i>Nunta Zamfirei</i>	antroponim folcl.
42.	Basarab	<i>Oltenii lui Tudor</i>	antroponim ist.

		Carol Robert	
43.	Bălcescu	[Bălcescu...]	antroponim ist.
44.	Beda	"Amin" strigă stâncile	antroponim ist.
45.	Ben-Ardun	El-Zorab	antroponim
46.	Ben-Omar	Fatma	antroponim
47.	Ben-Said	Drumul iubirii	antroponim
48.	Berbevi	Perirea dacilor	antroponim
49.	Berheci	Cetatea Neamului	antroponim
50.	Bion	Dr. Juris	antroponim ist.
51.	Bogdan	Cântec (Zice vodă...) Ghiaura	antroponim ist.
52.	Bunăparte	Un Pipăruș modern	antroponim ist.
53.	Burcel	În șanțuri	antroponim
54.	Buzescu	Fragment epic	antroponim ist.
55.	Cain	Golia Ticălosul Gesta	antroponim biblic
56.	Calapăr	Izvor de apă-vie	antroponim folcl.
57.	Caligenes	Profeție...	antroponim
58.	Cârc Ciolan	Un Pipăruș modern	antroponim
59.	Cârlănaș	Cetatea Neamului	antroponim
60.	Carol	La Smârdan	antroponim ist.
61.	Carol IX	Carol IX	antroponim ist.
62.	Carol Robert	Carol Robert	antroponim ist.
63.	Caron	O poveste veselă	antroponim mitic
64.	Carpax	O poveste veselă	pseudonim
65.	Cenușotcă	Atque nos	antroponim folcl.
66.	Cetină – Dalbă	Cetină – Dalbă	antroponim folcl.
67.	Cetină-mpărat	Fulger	antroponim folcl.
68.	Cezar	Sonete de lux	antroponim ist.
69.	Chim	Un Pipăruș modern	Achim
70.	Chir	Toți sfinții	antroponim
71.	Chiriac	Chiriac, fără milă	antroponim
72.	Ciaca-Paca-Bei	Cântecul redutei	antroponim
73.	Cicio	[Lui Vasile Goldiș]	antroponim ist.
74.	Cipar(iu)	Non omnis moriar Un imn preasfintei gramatice	antroponim ist.
75.	Clearh Spartanul	O poveste veselă	antroponim mitic
76.	Clio	Pipăruș-viteaz	antroponim mitic
77.	Clitomach din Teba	Atletul din Argos	antroponim ist.
78.	Clotos	Atque nos	antroponim mitic
79.	Codru	Somnul codrilor Tulnic și Lioara Cetină – Dalbă	antroponim folcl.
80.	Constantin	Blăstăm de mamă Pe pământul turcului	antroponim

81.	Constantin împăratul	<i>Vlad-vodă Călugărul</i>	antroponim ist.
82.	Coridon	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
83.	Costea	<i>Costea</i>	antroponim
84.	Crai – Albastru	<i>Pipăruș-viteaz</i>	antroponim folcl.
85.	Crai-din-Peștera	<i>Un Pipăruș modern</i>	antroponim folcl.
86.	Crai-Galben	<i>Tulnic și Lioara</i>	antroponim folcl.
87.	Crai-Negru	<i>Fulger</i>	antroponim folcl.
88.	Crai-Sânger	<i>Izvor de apă-vie</i>	antroponim folcl.
89.	Craiu-Încetinat	<i>Fata craiului din cetini</i>	antroponim folcl.
90.	Crai-Verde	<i>Tulnic și Lioara</i>	antroponim folcl.
91.	Crisp	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
92.	C(h)rist	<i>Armingenii</i> <i>Fragment (Ea nu-i deschide...)</i> <i>Cântec XL</i> <i>Corbul</i> <i>Blestemul trădării</i> <i>Ziua-nvierii</i> <i>Rodovica</i> <i>La logodnă</i> <i>În Biserică</i> <i>Perirea dacilor</i>	antroponim biblic
93.	(C)Hristos	<i>Armingenii</i> <i>Cântec (Zice vodă...)</i> <i>Trei, Doamne,...</i> <i>Toți sfinții</i> <i>Noi vrem pământ!</i> <i>La Paști</i> <i>Minciuna creștinilor</i> <i>Corbul</i> <i>Isus la Împăratul</i> <i>Colindătorii</i> <i>Strigoiul</i> <i>Oltenii lui Tudor</i> <i>Sărindar</i> <i>O scrisoare de la Muselim-Selo</i> <i>Spadă și credință</i> <i>Pipăruș-viteaz</i> <i>Proclamarea Independenței</i> <i>Ziua-nvierii</i> <i>Vlad-vodă Călugărul</i> <i>Oșteanul și drapelul</i> <i>[Lui Vasile Goldiș]</i>	antroponim biblic
94.	Criton	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
95.	Crivăț	<i>Moartea lui Fulger</i> <i>Cicoarea</i>	antroponim folcl.
96.	Dafin	<i>Atque nos</i>	antroponim mitic

97.	Dan	<i>Dan și Veta, bătașii</i>	antroponim
98.	Dandes	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim ist.
99.	Dante	<i>[Ridică-te, să scuturi ce te-apasă]</i>	antroponim ist.
100.	Dardul	<i>Povestește scutul</i>	antroponim ist.
101.	Darie-Împărat	<i>Ștregarul văilor</i>	antroponim ist.
102.	David	<i>Vlad-vodă Călugărul</i>	antroponim ist.
103.	David proorocul	<i>Supărare-mpăciuită</i>	antroponim biblic
104.	Decebal	<i>Decebal cătră popor Podul lui Traian Volos, preot dac</i>	antroponim ist.
105.	Deceneu	<i>Perirea dacilor</i>	antroponim ist.
106.	Demostene	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
107.	Dinu	<i>Hora</i>	antroponim
108.	Dionis	<i>Poet și critic</i>	antroponim ist.
109.	Dorus	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim ist.
110.	Dr. Juris	<i>Dr. Juris</i>	antroponim
111.	Drace	<i>Țapul</i>	
112.	Dragobete	<i>Cântec de primăvară</i>	antroponim mitic
113.	Dragoș	<i>Fragment epic</i>	antroponim ist.
114.	Drindei Tarhon	<i>Tâlcuire</i>	antroponim
115.	Dumitru	<i>Angelina</i>	antroponim
116.	Düsterweg	<i>Dric de teleguță</i>	antroponim ist.
117.	Enric	<i>Carol IX</i>	antroponim ist.
118.	Epictet	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
119.	Eumenide	<i>Pipăruș-viteaz</i>	antroponim ist.
120.	Evoe	<i>Cântec XX Andromahe</i>	antroponim mitic
121.	Ezechilă	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim biblic
122.	Fanny	<i>În Biserică</i>	antroponim
123.	Faraon	<i>Sulamita</i>	antroponim ist.
124.	Fărcaș	<i>Fragment epic</i>	antroponim ist.
125.	Făt-Frumos	<i>Brăul Cosânzenii Atque nos Cetină – Dalbă</i>	antroponim folcl.
126.	Filimon	<i>Leac pentru drac Unui poet</i>	antroponim
127.	Filip	<i>Grandul Mercedes și Papa</i>	antroponim ist.
128.	Firdusi	<i>Scrisoarea lui Firdusi...</i>	antroponim ist.
129.	Flacc	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
130.	Fulger	<i>Moartea lui Fulger Fulger Cetină – Dalbă</i>	antroponim folcl.
131.	Gai	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
132.	Gallus	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
133.	Gambrinus	<i>Sonete de lux</i>	antroponim mitic

134	Gavrilă	<i>Țapul</i>	antroponim
135	Gelu	<i>Moartea lui Gelu</i> <i>Fragment epic</i> <i>"Și-adânc de-acum mormântul"</i>	antroponim ist.
136	George	<i>Baladă albaneză</i> <i>Trei, Doamne, și toți trei</i> <i>Mama</i>	antroponim
137	Ger	<i>Cicoarea</i> <i>Atque nos</i>	antroponim folcl.
138	Gheorghe	<i>Țapul</i>	antroponim
139	Gică	<i>Gică și Lică, cei somnoroși</i>	antroponim
140	Glukis	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
141	Golia	<i>Golia Ticălosul</i>	antroponim ist.
142	Grangur	<i>Fata craiului din cetini</i>	antroponim folcl.
143	Greul-pământului	<i>Pierde-vară</i>	antroponim folcl.
144	Grui	<i>Nunta Zamfirei</i> <i>Pierde-vară</i>	antroponim folcl.
145	Gupta	<i>Puntea lui Rumi</i>	antroponim ist.
146	Guzgan	<i>Cetatea Neamțului</i>	antroponim
147	Gyges	<i>Anacreontica I</i>	antroponim ist.
148	Habsburg	<i>În spital</i>	antroponim ist.
149	Hades	<i>O poveste veselă</i>	antroponim mitic
150	Hafis	<i>Hafis</i>	antroponim ist.
151	Hamlet	<i>Cântec XVII</i>	antroponim ist.
152	Hanna	<i>Isus la Împăratul</i>	antroponim biblic
153	Han-tătar	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim ist.
154	Harap	<i>O scrisoare de la Muselim-Selo</i>	antonomază
155	Hassan	<i>Pașa Hassan</i>	antroponim ist.
156	Hector	<i>Andromahe</i> <i>Fragment epic</i>	antroponim mitic
157	Herodot	<i>Pipăruș-viteaz</i>	antroponim ist.
158	Herostrat	<i>Cântă pilotul</i>	antroponim ist.
159	Heşbon	<i>Sulamita</i>	toponim
160	Hildebrand papa	<i>Grandul Mercedes și Papa</i>	antroponim ist.
161	Hippocrat	<i>Filosofii și plugarii</i>	antroponim ist.
162	(H)omer	<i>Poet și critic</i> <i>O poveste veselă</i> <i>Filosofii și plugarii</i> <i>Atletul din Argos</i> <i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
163	Horaț	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
164	Horus	<i>Fantezie</i>	antroponim mitic
165	Hystaspes	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
166	Iancu	<i>[Lui Vasile Goldiș]</i>	antroponim ist.
167	Ilderim	<i>Fragment epic</i>	antonomază

168	Ion	<i>Flăcări potolite</i> <i>O scrisoare de la Muselim-Selo</i>	antroponim
169	Ion (Sobiesky)	<i>Cetatea Neamţului</i>	antroponim ist.
170	Ion Cumplitul	<i>Fragment epic</i>	antroponim ist.
171	Iona profetul	<i>Sonete de lux</i>	antroponim biblic
172	Ionel	<i>Draga mamei</i> <i>Ionel, pocitul</i>	antroponim
173	Ioniţă	<i>Fragment epic</i>	antroponim
174	Istrate	<i>Cetatea Neamţului</i>	antroponim
175	Iuda	<i>Colindătorii</i> <i>Golia Ticălosul</i>	antroponim biblic
176	Împărat-Roşu	<i>Atque nos</i>	antroponim folcl.
177	Joe	<i>Filosofii şi plugarii</i>	antroponim mitic
178	John	<i>Lordul John</i>	antroponim
179	Kant	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
180	Lachesis	<i>Atque nos</i>	antroponim mitic
181	Lalagis	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
182	Leon papa	<i>Perirea dacilor</i>	antroponim ist.
183	Ler	<i>Floarea-soarelui şi macul</i> <i>Colindătorii</i>	antroponim folcl.
184	Lică	<i>Gică şi Lică, cei somnoroşi</i>	antroponim
185	Lisandru	<i>Duşmancele</i> <i>Dragoste învrăjbită</i>	antroponim
186	Locke	<i>Dric de teleguţă</i>	antroponim ist.
187	Lodun	<i>Povesteşte scutul</i>	antroponim
188	Luca	<i>Toţi sfinţii</i>	antroponim
189	Luceafăr	<i>Faptul zilei</i>	antroponim mitic
190	Lucillius	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
191	Macarie	<i>Cel mai bun cuvânt</i>	antroponim
192	Mahmet	<i>Cântecul redutei</i>	antroponim
193	Mahmud	<i>Scrisoarea lui Firdusi...</i>	antroponim ist.
194	Majă	<i>Fragment epic</i>	antroponim ist.
195	Marin	<i>În treacăt</i>	antroponim
196	Mars	<i>Castelanul</i> <i>Atque nos</i>	antroponim mitic
197	Marţolea	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim folcl.
198	Matei	<i>Sărindar</i> <i>Mortul de la Putna</i>	antroponim ist.
199	Matei	<i>Vlad-vodă Călugărul</i>	antroponim biblic
200	Maxim	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim biblic
201	Mărţişor	<i>Cântec de primăvară</i>	antroponim mitic
202	Medrea	<i>Nebunul</i>	antroponim
203	Melanip	<i>O poveste veselă</i>	antroponim mitic
204	Menalca	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim ist.
205	Menard	<i>La logodnă</i>	antroponim ist.

206	Mercedes grandul	<i>Grandul Mercedes și Papa</i>	antroponim ist.
207	Mercur	<i>Atque nos</i>	antroponim mitic
208	Metusalem	<i>Vlad-vodă Călugărul</i>	antroponim biblic
209	Mezilă	<i>Fata craiului din cetini</i>	antroponim folcl.
210	Mihai	<i>Ștregarul văilor</i>	antroponim
211	Mihai (Viteazul)	<i>Cântec (Ți-ai mânat...)</i> <i>Fragment epic</i> <i>La Smârdan</i> <i>Pașa Hassan</i> <i>Proclamarea Independenței</i>	antroponim ist.
212	Mihai Terinte	<i>Un Pipăruș modern</i>	antroponim
213	Mihnea	<i>Pașa Hassan</i>	antroponim ist.
214	Mircea	<i>Trei, Doamne, și toți trei</i>	antroponim
215	Mircea (cel Bătrân)	<i>Fragment epic</i> <i>Proclamarea Independenței</i> <i>Dr. Juris</i> <i>Cântec demonic</i>	antroponim ist.
216	Mișu	<i>Mișu, mîncăciosul</i>	antroponim
217	Mitică	<i>Mitică, răutăciosul</i>	antroponim
218	Mitras	<i>Volos, preot dac</i>	antroponim
219	Mitru	<i>Logică</i>	antroponim
220	Mugur-Împărat	<i>Nunta Zamferei</i>	antroponim folcl.
221	Münchhausen	<i>Dr. Juris</i>	antroponim mitic
222	Murgilă	<i>Atque nos</i>	antroponim folcl.
223	Musa-Nin	<i>Fatma</i>	antroponim
224	Nandru	<i>Rodovica</i>	antroponim
225	Neculce	<i>Cetatea Neamțului</i>	antroponim ist.
226	Negru-Vodă	<i>Fragment epic</i>	antroponim ist.
227	Negură-Împărat	<i>Ideal</i> <i>Fulger</i>	antroponim folcl.
228	Neoptolem	<i>Andromahe</i>	antroponim ist.
229	Nero	<i>Poet și critic</i>	antroponim ist.
230	Nestor	<i>[Lui Spiru Haret]</i>	antroponim biblic
231	Nicolae	<i>O scrisoare de la Muselim-Selo</i>	antroponim
232	Nicu	<i>Rada</i> <i>Dragoste învrăjbită</i>	antroponim
233	Nin-Musa	<i>Fatma</i>	antroponim
234	Novac	<i>Pierde-vară</i>	antroponim ist.
235	Nuțu	<i>O scrisoare de la Muselim-Selo</i>	antroponim
236	Odiseu	<i>Atque nos</i>	antroponim mitic
237	Oedip	<i>Atque nos</i>	antroponim mitic
238	Olen	<i>Povestește scutul</i>	antroponim
239	Olimpic	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim
240	Onofrei	<i>Cetatea Neamțului</i>	antroponim
241	Onufrie	<i>Unui poet</i>	antroponim

242	Orc	<i>Fragment epic</i>	antroponim
243	Osiris	<i>Fantezie</i>	antroponim mitic
244	Osman paşa	<i>Cântecul redutei</i> <i>Coloana de atac</i> <i>O scrisoare de la Muselim-Selo</i> <i>Osman-Paşa</i>	antroponim ist.
245	Ovid(iu)	<i>Dr. Juris</i> <i>Filosofii şi plugarii</i>	antroponim ist.
246	Pâcala	<i>Un Pipăruş modern</i>	antroponim folcl.
247	Pahon Procopi	<i>Dric de teleguţă</i>	antroponim
248	Paisie	<i>Toţi sfinţii</i>	antroponim
249	Paisie Vlad	<i>Vlad-vodă Călugărul</i>	antroponim ist.
250	Pajură-mpărat	<i>Fulger</i>	antroponim folcl.
251	Paltin-Crai	<i>Nunta Zamfirei</i>	antroponim folcl.
252	Pandecte	<i>Filosofii şi plugarii</i> <i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
253	Paparuda	<i>Cântec de primăvară</i>	antroponim folcl.
254	Paris	<i>Carol IX</i> <i>Perirea dacilor</i> <i>Trufie pedepsită</i>	eponimic
255	(Tit Liviu) Patavinul	<i>Filosofii şi plugarii</i> <i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
256	Paul	<i>Toţi sfinţii</i>	antroponim
257	Paul de Kock	<i>Dric de teleguţă</i>	antroponim ist.
258	Paul de Nola	<i>Paul de Nola</i>	antroponim ist.
259	Pavel Drug al lui Răchită	<i>Un Pipăruş modern</i>	antroponim
260	Păncrat	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim
261	Păvăloae	<i>Cântecul redutei</i>	antroponim
262	Peneş	<i>Nunta Zamfirei</i> <i>În şanţuri</i>	antroponim folcl.
263	Pestalozzi	<i>Dric de teleguţă</i>	antroponim ist.
264	Petrache	<i>Petrache, zbârlitul şi Tinca,</i> <i>nespălata</i>	antroponim
265	Petre	<i>Lumânărica</i> <i>Petrea</i>	antroponim
266	Petru	<i>Toţi sfinţii</i>	antroponim
267	Petru Rareş	<i>Fragment epic</i>	antroponim ist.
268	Phaëton	<i>Filosofii şi plugarii</i>	antroponim mitic
269	Phliu	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim ist.
270	Phocis	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim ist.
271	Phoebus	<i>Andromahe</i>	antroponim mitic
272	Pierde-vară	<i>Pierde-vară</i>	antonomază
273	Pindar	<i>Perirea dacilor</i>	antroponim ist.
274	Pipăruş (viteazul)	<i>Patru portărei</i>	antroponim folcl.

		<i>Un Pipăruş modern</i> <i>Pipăruş-viteaz</i> <i>Atque nos</i>	
275	Plato	<i>Filosofii şi plugarii</i> <i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
276	Plaut	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
277	Pliniu	<i>Filosofii şi plugarii</i>	antroponim ist.
278	Pluto	<i>Filosofii şi plugarii</i> <i>Perirea dacilor</i>	antroponim mitic
279	Poliphems	<i>Atque nos</i>	antroponim mitic
280	Polixen	<i>Poet şi critic</i>	antroponim ist.
281	Poloboc craiul	<i>Un pipăruş modern</i>	antroponim folcl.
282	Popa Kneip	<i>Perirea dacilor</i>	antroponim
283	Popa Spic	<i>Un Pipăruş modern</i> <i>Dric de teleguţă</i>	antroponim
284	Por	<i>Ştregarul văilor</i>	antroponim ist.
285	Prier	<i>Parabola sămănătorului</i>	antroponim mitic
286	Prier-alb	<i>Izvor de apă-vie</i>	antroponim mitic
287	Prier-negru	<i>Izvor de apă-vie</i>	antroponim mitic
288	Procopi	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim
289	Prometeu	<i>Fragment epic</i>	antroponim mitic
290	Properţ	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
291	Proţap	<i>Leac pentru drac</i>	antroponim
292	Puchta	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
293	Pyton	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim ist.
294	Quintus	<i>Jertfele împăcării</i>	antroponim ist.
295	Quirin	<i>Non omnis moriar</i>	antroponim ist.
296	Radu	<i>Trei, Doamne,...</i> <i>Voichiţa lui Ştefan</i>	antroponim
297	Rugă	<i>Cetină – Dalbă</i>	antroponim folcl.
298	Rumi	<i>Puntea lui Rumi</i>	antroponim
299	Salustiu (Crisp)	<i>Dr. Juris</i> <i>Filosofii şi plugarii</i>	antroponim ist.
300	Sandru	<i>Rodovica</i>	antroponim
301	Saturn	<i>Filosofii şi plugarii</i>	antroponim mitic
302	Saul	<i>Un Pipăruş modern</i>	antroponim biblic
303	Săgeată	<i>Nunta Zamfirei</i>	antroponim folcl.
304	Schiller	<i>Unui poet</i>	antroponim ist.
305	Sfântul Filip	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim biblic
306	Sfântul Gavrilă	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim biblic
307	Sfântul George	<i>Gânduri</i> <i>Oltenii lui Tudor</i>	antroponim biblic
308	Sfântul Iacob	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim biblic
309	Sfântul Jov	<i>Un Pipăruş modern</i>	antroponim biblic
310	Sfântul Trandavela	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim folcl.

311	Sfarmă-Piatră	<i>Atque nos</i>	antroponim folcl.
312	Sinan	<i>Fragment epic</i> <i>Paşa Hassan</i>	antroponim ist.
313	Sirmione	<i>Roca di Manerba</i>	antroponim
314	Sit	<i>Toţi sfinţii</i>	antroponim
315	Soare	<i>Brâul Cosânzenii</i> <i>Păstoriţa</i> <i>Chindia</i> <i>Cicoarea</i> <i>Atque nos</i> <i>Un Pipăruş modern</i> <i>Romanţă</i> <i>Lângă leagăn</i> <i>Cetină-Dalbă</i>	antroponim mitic
316	Sobiesky	<i>Cetatea Neamţului</i>	antroponim ist.
317	Socrate	<i>Dr. Juris</i> <i>[Lui Spiru Haret]</i>	antroponim ist.
318	Sofocle	<i>Filosofii şi plugarii</i> <i>Îngerul morţii</i> <i>Sulamita</i> <i>Vlad-vodă Călugărul</i> <i>Tâlcuire</i>	antroponim ist.
319	Solon din Atena	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
320	Sorin	<i>Nu te-ai priceput</i>	antroponim
321	Spancioc	<i>Cetatea Neamţului</i>	antroponim ist.
322	Stâlpeş	<i>Tulnic şi Lioara</i>	antroponim folcl.
323	Statu-Palmă-Barbă-Cot	<i>Atque nos</i>	antroponim folcl.
324	Stoian	<i>Pe plaiul muntelui</i>	antroponim
325	Stoica	<i>Fragment epic</i>	antroponim
326	Strâmbă-lemne	<i>Cântecul redutei</i> <i>Atque nos</i>	antroponim folcl.
327	Stratofo	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim ist.
328	Surgă (Murgă)	<i>Patru portărei</i> <i>Atque nos</i>	antroponim folcl.
329	Şmil	<i>Tâlcuire</i>	antroponim
330	Şoim	<i>În şanţuri</i>	antroponim
331	Şonţu	<i>Zece mai</i>	antroponim
332	Ştefan (cel Mare)	<i>Cântec (Zice vodă...)</i> <i>Voichiţa lui Ştefan</i> <i>Cântec (Ți-ai mânat...)</i> <i>Mortul de la Putna</i> <i>Fragment epic</i> <i>La Smârdan</i> <i>Ştefan-vodă</i> <i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.

333	Ștefan	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
334	Ștefăniță-Vodă	<i>Ștefăniță-Vodă</i>	antroponim ist.
335	Tabără-mpărat	<i>Fata craiului din cetini</i>	antroponim folcl.
336	Tacit	<i>Filosofii și plugarii</i>	antroponim ist.
337	Tălălău	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim
338	Tăun	<i>Cetatea Neamțului</i>	antroponim
339	Teocrit	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
340	Teodat	<i>Regina ostrogoților</i>	antroponim ist.
341	Tersite	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim ist.
342	Teseu	<i>Atque nos</i>	antroponim mitic
343	Thales	<i>Anacreontica II</i> <i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
344	Tibul	<i>Jertfele împăcării</i>	antroponim ist.
345	Timon	<i>Atletul din Argos</i>	antroponim ist.
346	Timotei	<i>Toți sfinții</i>	antroponim
347	Tirteu	<i>Pentru libertate</i>	antroponim ist.
348	Titi	<i>Tudorică și Titi, cei neascultători</i>	antroponim
349	Titirus	<i>Dr. Juris</i>	antroponim ist.
350	Toader	<i>Logică</i>	antroponim
351	Tofale	<i>Zobail</i>	antroponim ist.
352	Toma	<i>Carol Robert</i>	antroponim ist.
353	Traian	<i>Podul lui Traian</i> <i>Volos, preot dac</i>	antroponim ist.
354	Trandafir	<i>Fata craiului din cetini</i>	antroponim folcl.
355	Trăsnet-Împărat	<i>Patru portărei</i>	antroponim folcl.
356	Trill	<i>La logodnă</i>	antroponim ist.
357	Trofim	<i>Pe pământul turcului</i>	antroponim
358	Tucidide	<i>Pipăruș-viteaz</i>	antroponim ist.
359	Tudor(in) (Vladimirescu)	<i>Oltenii lui Tudor</i>	antroponim ist.
360	Tudor	<i>Unui poet</i>	antroponim
361	Tudorică	<i>Tudorică și Titi, cei neascultători</i>	antroponim
362	Tulnic	<i>Tulnic și Lioara</i>	antroponim folcl.
363	Tulnic Împărat	<i>Izvor de apă-vie</i>	antroponim folcl.
364	Tutmosis	<i>Fantezie</i>	antroponim mitic
365	Tyndareu	<i>Atque nos</i>	antroponim mitic
366	Țepeș	<i>Fragment epic</i>	antroponim ist.
367	Ținteș	<i>Nunta Zamfirei</i> <i>Tulnic și Lioara</i>	antroponim folcl.
368	Ureche	<i>[Ridică-te, să scuturi ce te-apasă]</i>	antroponim ist.
369	Ușor-ca-Vântul	<i>Atque nos</i>	antroponim folcl.
370	Valter	<i>Zece mai</i>	antroponim ist.
371	Varro	<i>Blestemul trădării</i>	antroponim ist.
372	Vasile	<i>[Lui Vasile Goldiș]</i>	antroponim ist.
373	Verde-mpărat	<i>Atque nos</i>	antroponim folcl.

374	Viorel	<i>Nunta Zamfirei</i>	antroponim
375	Virgil	<i>Filosofii şi plugarii</i> <i>Dr. Juris</i> <i>[Ridică-te, să scuturi ce te-apasă]</i>	antroponim ist.
376	Viteazul Ostrovului	<i>Fata craiului din cetini</i>	antroponim folcl.
377	Vlad	<i>Rada</i> <i>Nuşa</i> <i>Vlad, neastâmpăratul</i>	antroponim
378	Vlad-vodă Călugărul	<i>Vlad-vodă Călugărul</i>	antroponim ist.
379	Voichiţa	<i>Voichiţa lui Ştefan</i>	antroponim ist.
380	Voinic-Înflorit	<i>Atque ns</i>	antroponim folcl.
381	Voinicul	<i>Fata craiului din cetini</i>	antroponim folcl.
382	Voinic-Zorilă	<i>Fata craiului din cetini</i>	antroponim folcl.
383	Volbură-Împărat	<i>Moartea lui Fulger</i> <i>Fulger</i> <i>Tilincea</i>	antroponim folcl.
384	Volos	<i>Volos, preot dac</i>	antroponim mitic
385	Vultur Împărat	<i>Tulnic şi Lioara</i>	antroponim folcl.
386	Wallenstein	<i>Unui poet</i>	antroponim ist.
387	Willy Spucker	<i>Lordul John</i>	antroponim
388	X	<i>Sonete de lux</i>	substitut
389	Xantus	<i>Andromahe</i>	antroponim ist.
390	Xenofon Elinul	<i>Filosofii şi plugarii</i>	antroponim ist.
391	Xinte	<i>Cântec XVI</i>	antroponim ist.
392	Zapolia	<i>[Căci n-a putut pe tine]</i>	antroponim ist.
393	Zbârlea	<i>Cetatea Neamţului</i>	antroponim
394	Zevs	<i>O poveste veselă</i> <i>Andromahe</i> <i>Atque nos</i> <i>Perirea dacilor</i>	antroponim mitic
395	Zobail	<i>Zobail</i>	antroponim ist.
396	Zoil	<i>Poet şi critic</i>	antroponim ist.
397	Zorilă	<i>Atque nos</i>	antroponim mitic

Alexandru Cristureanu¹¹ atrage atenţia asupra unui fenomen interesant: „Opera lui Coşbuc a avut o deosebită influenţă în mase, iar în domeniul antroponimiei a contribuit la impunerea şi răspândirea unor prenume ca: *Doina* şi *Viorel*. Tot datorită lui Coşbuc au avut şi au o frecvenţă mai mare şi prenumele: *Gelu*, *Voichiţa* şi *Lia*, probabil ultimul fiind răspândit mai mult prin poezia lui Alecsandri „Legenda ciocârliei”. Mai întâi aceste nume de provenienţă cultă românească au fost preluate de intelectuali şi apoi de la ei au pătruns în alte pătri sociale. Dintre acestea *Viorel*, este prezent în onomastica actuală a ţăranilor din fiecare sat ardelean, răspândindu-se în ultimele decenii, nefiind niciodată atestat înainte de apariţia poeziei „Nunta Zamfirei”. Chiar în localitatea Coşbuc, după chestionarul IV, întrebarea 142

¹¹ Alexandru Cristureanu, *Contribuţii la studierea onomasticii operei lui George Coşbuc*, în *Studii despre Coşbuc*, Cluj, 1966, p. 291.

„Ce nume recomandă intelectualii satelor pentru noul născut?” s-a răspuns şi cu prenumele *Viorel*, nefiind deci preluat din tradiţia locală”.

Din necesităţi de versificaţie, consideră Pompiliu Dumitraşcu¹², sunt întrebuinţate nume proprii masculine cu articol hotărât, precum *Vladul*, în *Rada*. Cercetătorul precizează, însă, într-o notă, că articularea numelor proprii este o trăsătură arhaică a limbii, care se menţine în rare cazuri. În secolul al XIX-lea procedeul era însă frecvent. Să nu uităm că Macedonski, în timpul campaniei sale de denigrare a poetului îl numea pe acesta, de cele mai multe ori, cu sens depreciativ, *Coşbucul*. Noi credem că articularea numelui din poezia *Rada* nu este o consecinţă a realizării rimei, ci este intenţionat folosită, pentru a preciza cu exactitate despre cine anume este vorba şi în pielea cui anume şi-ar dori să fie poetul: „*Un sărut păcat să fie? / Numai popa să nu-l ştie, / Căci te sperie cu iadul – / M-ar putea speria pe mine / Popii toţi, de-aş fi eu Vladul!*”

Adesea întâlnim şi fenomenul când substantive proprii sunt transformate în substantive comune, realizându-se antonomaza, o figură obişnuită la Coşbuc: *neoptolemi (Andromahe)*, cu sensul de eroi, *zoili (Poet şi critic)*, cu sensul de critici care nu merita apreciaţi etc. Analiza nu trebuie să se oprească aici, deşi niciodată cu ajutorul analizei nu vom reconstitui intuiţia totalizatoare pe care o poate obţine un băiat oarecare, într-o clipă, cu o carte în mână, într-o dimineaţă de primăvară, pe o alee din parc¹³.

BIBLIOGRAPHY:

- Alonso, Damaso, *Poezie spaniolă*, Bucureşti, Editura Univers, 1977.
Bălan-Mihailovici, Aurelia, *Dicţionar onomastic creştin. Repere etimologice şi martirologice*, Bucureşti, Editura Sophia, 2009.
Borş, Monica, *Mitologii nominale în proza lui Mircea Eliade*, Iaşi, Institutul European, 2015.
Constantinescu, N.A., *Dicţionar onomastic românesc*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1963, <http://www.slideshare.net/gruianul/dicionar-onomastic-romnesc-constantinescu-nicolae-a> accesat la 22 septembrie 2016.
Coşbuc, George, *Opere. I. Poezii*, edit. Gheorghe Chivu, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2006.
Coşbuc, George, *Dintr-ale neamului nostru*, Bucureşti, 1903.
Coşbuc, George, *Mania diminiutivelor*, în *Noua revistă română*, I, 1900, vol. II, p. 42-44.
Cristureanu, Alexandru, *Contribuţii la studierea onomasticii operei lui George Coşbuc*, în *Studii despre Coşbuc*, Cluj, 1966, p. 278-293.
Crişan, Maria, *Despre arta poetică la George Coşbuc*, în *Contemporanul*, 1986, nr. 33.
Drăganu, Nicolae, *Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei şi a onomasticii*, Bucureşti, 1933.
Dumitraşcu, Pompiliu, *Contribuţii la studiul limbii şi al stilului operei poetice a lui George Coşbuc*, în *Studii despre Coşbuc*, Cluj, 1966
Goicu, Simona, *Termeni creştini în onomastica românească*, Timişoara, Editura Amphora, 1999.

¹² Pompiliu Dumitraşcu, *Contribuţii la studiul limbii şi al stilului operei poetice a lui George Coşbuc*, în *Studii despre Coşbuc*, Cluj, 1966, p. 222.

¹³ Damaso Alonso, *Poezie spaniolă*, Bucureşti, Editura Univers, 1977, p. 328.

- Gonța, Alexandru I., *Documente privind istoria României. A. Moldova. Veacurile XIV-XVII (1384-1625). Indicele numelor de persoane*, București, 1995.
- Graur, Al., *Nume de persoane*, <http://www.slideshare.net/gruiianul/alexandru-graur-nume-de-persoane> accesat la 22 septembrie 2016.
- Ionescu, Christian, *Mică enciclopedie onomastică*, București, Editura Enciclopedică, 1975.
- Iordan, Iorgu, *Dicționar al numelor de familie românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.
- Manolescu, Nicolae, *Poezia lui George Coșbuc*, în *Steaua*, XXIX, 1978, nr. 1, ianuarie.
- Miron-Fulea, Mihaela, *Numele proprii. Interfața semantică-sintaxă*, București, Editura Universității, 2005.
- Pătruț, I. *Onomastica românească*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980, reeditată la Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2005.
- Pătruț, I., *Nume de persoane și nume de locuri românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984.
- Soare, Liliana, *Școala Ardeleană. Aspects of the linguistic terminology*, in *SCOL*, Craiova, 2011, p. 271-283.
http://cis01.central.ucv.ro/revista_scol/site_ro/2011/revista_scol_2011.html accesat la 22 septembrie 2016.
- Tomescu, Domnița, *Gramatica numelor proprii în limba română*, București, Editura All, 1998.
- Tomescu, Domnița, *Numele de persoană la români. Perspectivă istorică*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001.

TEXTILE VOCABULARY IN THE ROMANIAN LANGUAGE. ETYMOLOGICAL AND SEMANTIC ISSUES

Silvia Pitiriciu

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract

The specialized vocabulary of textiles can be researched from various perspectives: semantic, morphological, orthographic, statistical, etc. The origin and semantics are two relevant components for understanding the words designating textiles. By establishing direct etymology and, in the case of certain words, especially words of Romance origin, indirect etymology, one can identify the place that the specialized vocabulary of textiles occupies in the history of the Romanian language. The meanings of words are important for the evolution and diversity of textile vocabulary, marking certain moments in the history of world culture.

Keywords: etymon, meaning, loan, proper name, common name

0. Introducere

Lexicul materialelor textile constituie un segment al lexicului specializat, care a luat naștere odată cu fibrele și s-a dezvoltat în perioada când au apărut țesăturile. Acestea presupun o serie de îndeletniciri prealabile (creșterea animalelor, prelucrarea lânii și a părului, torsul firelor, țesutul la început în casă, apoi în ateliere meșteșugărești, ulterior în fabrici) și influențează modul de a ne îmbrăca, de a ne confecționa veșminte și de a le înfrumuseța, de a le adapta nevoilor, de a concepe combinații inedite de motive, culori, forme.

În ansamblu, lexicul textilelor oferă indicii despre istoria umanității, despre geografie, comerț, economie, modă, artă, design, elemente observabile în etimologie, în semnificații sau chiar în definiție. Etimologia este relevantă pentru istoria și pentru circulația termenilor într-un anumit spațiu și timp, pentru legăturile pe care limba română le-a avut cu alte limbi.

În limba română, există puține studii privind lexicul textil: în cercetările sale, Florica Dimitrescu se ocupă de etimologia și de semantica termenilor¹; studiile noastre s-au oprit la antonomază în cadrul lexicului textil ori la analiza unor fibre textile². Abordările lingvistice

¹ Florica Dimitrescu, *Denumirile textilelor sintetice în limba română*, în vol. *Drumul neîntrerupt al limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2002, p. 182-198; Florica Dimitrescu, *Denumirile textilelor artificiale în limba română*, în vol. 2 *Drumul neîntrerupt al limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2003, p. 116-120; Florica Dimitrescu, *O perspectivă etimologico-semantică asupra elementelor românești de sursă turcă din aria textilelor*, în vol. *Limba română. Ipoteze ale variației lingvistice*, I, București, Editura Universității din București, 2011, p. 233-248; Florica Dimitrescu, *Denumirile românești ale unor textile de origine italiană*, în vol. *Teme lexicale actuale (începutul secolului al XXI-lea)*, București, Editura Academiei Române, 2012, p. 208-217.

² Silvia Pitiriciu, *L'antonomase dans la terminologie des produits textiles*, în „Limba și literatură. Repere identitare în context european”, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2010, p. 79-83; Silvia Pitiriciu, *De la terminologie des textiles: mătasea*, în „Studii și cercetări de onomastică și lexicologie” (SCOL), Craiova, Editura Sitech, Anul I, Nr. 1-2/2010, p.185-198; Silvia Pitiriciu, *From the Terminology of Textile Materials:*

pot fi însă de natură diferită: de la definiții, semantică, la etimologie, istoric, onomastică, frazeologie etc.

În cercetarea aceasta, ne-am oprit la lexicul specializat al materialelor textile, urmărind câteva aspecte etimologice și semantice. Pentru analiză, am selectat corpusul de termeni din MDA.

1. Materialele textile

Termenul *textil* se asociază în mod curent cu nume precum industrie, fibre, plante produse, mărfuri, fabrici etc. Sintagma *materialele textile* se referă la materiale din fibre textile (stofe, pânzeturi), obiecte confecționate etc., produse în țesătorii. În funcție de domeniul de utilizare, materialele textile folosite ca materii prime în industria confecțiilor, sunt de mai multe tipuri³: unele sunt realizate prin țesere (țesături de bumbac, de mătase, de lână, de în sau tip bumbac, mătase, lână, în); altele sunt țesături pentru furnituri de croitorie (satin, atlas, serj, tafta, căptușeli, benzi textile, etichete); țesături pentru uz casnic (tapițerii, țesături decorative, fețe de masă, fețe de plapumă, țesături pentru huse, draperii); țesături tehnice (filtre, site, furtunuri, materiale geotextile, țesături pentru corturi, parașute); materiale textile realizate prin tricotare (ricoturi pentru îmbrăcăminte, perdele, articole sport, articole cu destinații medicale); materiale textile nețesute, produse cașerate etc.

Diversitatea materialelor textile constituie un domeniu de cercetare nu numai pentru specialiștii în industria de profil, ci și pentru lingviști, terminologi. Numele materialelor textile au o vechime în limbă, o istorie, fiind elemente importante în istoria lexicului limbii române. Unele se înscriu între elementele moștenite din latină, cele mai multe însă, între împrumuturile din limbile de circulație, cu care româna a intrat în contact.

2. Etimoane

Cele mai multe etimoane pe care s-au format numele de țesături sunt toponime. Ele sunt legate de locul unde s-au fabricat pentru prima dată materialele textile. Mai rare sunt antroponimele, acestea fixându-se în conștiința colectivității, urmare a prestigiului pe care l-a avut familia manufacturierului.

Diversitatea etimoanelor este remarcabilă la numele țesăturilor. Orientul a furnizat multe nume de țesături, prin arabi și chinezi. Etimoanele amintesc de orașe prestigioase în Antichitate și din Evul Mediu:

Damasc provine din numele capitalei siriene (în arabă, *Dimashq al-Shām*⁴), unde a fost inventat procedeul de bătătură. Din Siria, numele este răspândit în Orient încă din secolul al V-lea și în Occident, mai târziu.

Muselină trimite la termenul italian *musolino*, provenit de la numele orașului irakian *Mosul*⁵. Acesta (în arabă *al-Mawşil* < *waşala* „a lega, a uni”, privitor la traficul vaselor care legau cele două râuri Tigru) era situat pe malul drept al râului Tigru, aproape de Ninive⁶.

Gaz provine de la numele orașului *Gaza* din Palestina sau de la arabul *qazz*, provenit din persană. Țesătura ajunge în Evul Mediu, în secolul al XIV-lea, în Europa⁷.

Organdi este o alterare a lui *Ourgentch*, oraș de negoț între arabi și chinezi, în secolul al XVIII-lea și al XIX-lea⁸.

Cotton, în vol. *Discourse as a Form of Multiculturalism in Literature and Communication*, section Language and Discourse, Iulian Boldea (coordinator), Târgu-Mureş, Editura Arhipelag XXI, 2015, p. 41-48.

³ Ioan Iacob, *Inginerie generală în textile-pielărie*, Iași, Editura Performantica, 2005, p. 12-13.

⁴ PR, p. 606.

⁵ La Veneția în secolul al XVII-lea i se spunea *mussolina*, cf. DH, p. 272.

⁶ Cf. PR, p. 1565.

⁷ Cf. DH, p. 204.

⁸ Cf. DH, p. 288.

Nanchin / Nanking, în chineză *Nanjing*, este numele unui oraş din China, capitala de sud a provinciei Jiangsu⁹.

*Peching/Peking*¹⁰, în chineză *Beijing*, este numele capitalei nordului (*Pei-King* sau *Peking*)¹¹.

Şantung este numele unei provincii din China, unde se fabrica această ţesătură.

Din Europa, provin câteva denumiri de ţesături fabricate în Franţa, Marea Britanie, Olanda. În unele cazuri, toponimele au o istorie şi semnificaţii diferite:

Valansienă este legat de numele oraşului din nordul Franţei, unde în Evul Mediu se practica foarte multe meserii şi se fabrica ţesătura. Toponimul provenit din latină are semnificaţia „pământurile lui Valentinianus”¹².

Tricot este numele unei comune din departamentul Oise, regiunea Hauts de France, unde se fabricau ţesături în cantităţi mari.

Tul provine de la toponimul *Tulle*, oraşul a apărut ţesătura prima dată. La origine, vechiul *Tutela* < lat. *Tutela* era numele unei divinităţi care semnifica protecţia.

Oxford provine din toponimul omonim, unde se fabrica ţesătura.

Shetland este numele arhipelagului de insule din nordul Scoţiei. Vechiul toponim *Hiatland/Hetland* trimite la două nume comune: *het* „fierbinte” (referitor la rocile bazaltice) şi germ. *land* „ţară, regiune”, „insule”¹³.

Tweed este numele fluviului omonim din Marea Britanie, care marchează frontiera dintre Scoţia şi Anglia. În valea acestui fluviu se fabrica ţesătura¹⁴.

Olandă este legat de numele ţării, unde în Frise şi în Provinciile Unite¹⁵ se produceau mari cantităţi de materiale textile.

Antroponimia a furnizat mai puţin nume de materiale textile:

Goblen este legat de numele familiei *Gobelin* (în fr. *Manufacture nationale de Gobelins*), care, la mijlocul secolului al XV-lea, au adus din Flandra la Paris celebrele tapiserii bruxelleze¹⁶.

Creton este un termen cu o etimologie incertă: s-a format fie din antroponimul (*Paul*) *Creton* sau (*M.*) *Cretonne*, presupuşi inventatori, fie din toponimul *Creton*, sat în Normandia. Altă sursă ar fi alteraţia numelui *Courtonne* (*Courtonne-la-Meurdrac-Calvados*), provincie unde ţesătura era fabricată în secolul al XVIII-lea¹⁷.

Uneori este greu de identificat toponimul, mai ales dacă de la acesta s-a format un nume comun. *Satin* are un astfel de etimon: vine din ar. *zayntouni*, nume care desemna oraşul *Tsia-Toun* din China. De la numele arab s-a născut sp. *aceituni*, apoi *zatin*, *satin*¹⁸. Şi mai dificil de refăcut etimonul este în cazul numelui *tobralco*. Acesta are la origine numele propriu de marcă *Tootal Broadhurs Lee & Co.*, cunoscută încă din 1930 la Manchester pentru confecţii de copii¹⁹.

⁹ În chineză *Nanjing* sau *Nan-King*, capitala de sud, oraş în China, în provincia Jiangsu. Oraşul este o veche capitală imperială, prima a dinastiei Ming, cf. *Le Robert encyclopédique des noms propres*, 2009, p. 1591.

¹⁰ DOOM menţionează forma şi varianta, p. 586.

¹¹ Cf. PR: 1743.

¹² Cf. PR, 2325.

¹³ Schetland, arhipelag în nordul Scoţiei, cf. *Le petit Larousse en couleurs*, 1994, p. 1678; cf. PR, p. 2103.

¹⁴ Cf. PR, p. 2300.

¹⁵ Cf. DH, p. 217.

¹⁶ Cf. *Le Robert encyclopédique des noms propres*, 2009, p. 919.

¹⁷ Cf. DH, p. 155-156.

¹⁸ Cf. DH, p. 342.

¹⁹ Cf. DH, p. 381.

Provin din nume comune de origini diferite mai multe nume de ţesături. Sensul etimonului se păstrează parţial în numele ţesăturii. De exemplu:

Crep < fr. *crêpe* < lat. *crispus*, folosit la început pentru păr, ajunge în franceza veche *cresp*, *crepa*. Cuvântul făcea referire la suprafaţa neregulată a stofei.

Etamină < fr. *étamine* < lat. *stamen*, *staminea*, cu sensul de „cămaşă de lână” purtată de călugări în Evul Mediu.

Lame < fr. *lamé* < lat. *lamina* „foaie subţire”, bandă de metal care intră în structura ţesăturii.

Velur < fr. *velours* < lat. *villosus* „păros” sau *villus* „smoc de păr”, sens de care este legat aspectul ţesăturii.

Imprimeu < fr. *imprimé*, nume generic referitor la procedeele vechi de marcarea a desenului pe o ţesătură.

3. Etimologie directă

Sunt moştenite din latină în limba română numele unor ţesături cunoscute din cele mai vechi timpuri: *in* < lat. *linum*, *lână* < lat. *lana*, *mătase* < lat. *metaxa*, cf. ngr. *μετάξι*²⁰. Numele unor ţesături au o vechime în limba română, cum este *postav* (< slv. *nocmavb*), ori tc. *saia* (< tc. *saya*), azi ieşit din uz.

Cele mai multe denumiri sunt împrumutate din franceză, italiană, germană, turcă, rusă, poloneză, engleză, în momente diferite din istoria culturală românească.

Sunt provenite din franceză cele mai multe denumiri ale ţesăturilor: *crep* < fr. *crêpe*, *crepon* < fr. *crépon*, *crepdeşin* < fr. *crêpe de Chine*, *creton* < fr. *cretonne*, *droghet* < fr. *droquet*, *ecosez* < fr. *écossais*, *eponj* < fr. *éponge*, *etamină* < fr. *étamine*, *gaz* < fr. *gaze*, *grenadină* < fr. *grenadine*, *imprimeu* < fr. *imprimé*, *indian* < fr. *indienne*, *madrás* < fr. *madrás*, *moar* < fr. *moire*, *mohair* < fr. *mohair*, *molton* < fr. *molleton*, *fetru* < fr. *feutre*, *finet* < fr. *finette*, *flanelă* < fr. *flanelle*, *fular* < fr. *foulard*, *lame* < fr. *lamé*, *organdi* < fr. *organdi*, *oxford* < fr. *oxford*, *pichet* < fr. *piqué*, *rabână* < fr. *rabane*, *satin* < fr. *satin*, *serj* < fr. *serge*, *şantung* < fr. *shantung*, *tartan* < fr. *tartane*, *valansienă* < fr. *valenciennes*, *velur* < fr. *velours*, *viscoză* < fr. *viscose*, *voal* < fr. *voile*, *zenana* < fr. *zénana*.

Provin din alte limbi: *tweed* < engl. *Tweed*; *caşa* < germ. *Kaschieren*, *rips* < germ. *Rips*; *fresco* < it. *fresca*.

Au etimologie multiplă câteva denumiri de ţesături: *damasc* < fr. *damas*, it. *damasco*; *gabardină* < fr. *gabardine*, germ. *Gabardine*, sp. *gabardina*; *muselină* < pol., tc. *muslin*, fr. *mousseline*, it. *mussoline*; *olandă* < fr. *hollande*, it. *olanda*; *poplin* < rs. *поплин*, fr. *popeline*; *stofă* germ. *Stoff*, it. *stoffa*; *tafta* < tc. *tafta*, fr. *taffetas*, germ. *Taffet*, pol. *tafta*, mg. *tafota*; *tarlatan* < germ. *Tarlatan*, fr. *tarlatane*; *tobralco* < fr. *tobralco*, germ. *Tobralco*; *tricot* < fr. *tricot*, germ. *Trikot*; *twill* < fr., it. *twill*; *tul* < fr. *tulle*, germ. *Tüll*; *zefir* < ngr. *ζέφυρος*, lat. *zephyrus*, fr. *zéphyr*.

Atestările termenilor înregistraţi în MDA sunt legate de pătrunderea împrumuturilor în limba română, în procesul de formare a limbii literare – începând din secolul al XVII-lea (*zefir*, menţionat în opera lui Dosoftei) şi de modernizare în secolul al XVIII-lea (*damasc*, *finet*, *in*, *lână*, *muselină*), până când procesul este încheiat, în secolul al XIX-lea (*crep*, *ecosez*, *flanelă*, *madrás*, *molton*, *nanghin*, *pichet*, *serj*, *tartan*, *voal*); în secolul al XX-lea împrumuturile se diversifică (*caşa*, *crepon*, *crepdeşin*, *creton*, *droghet*, *eponj*, *fresco*, *fular*, *gaz*, *imprimeu*,

²⁰ Pentru traseul etimologic al cuvântului, a se vedea şi Silvia Pitiriciu, *De la terminologie des textiles: mătasea*, în „Studii şi cercetări de onomastică şi lexicologie” (SCOL), Craiova, Editura Sitech, Anul I, Nr. 1-2/2010, p.185-198.

indian, lame, moar, mohair, peching, rabană, şantung, tobralco, tweed, twill, viscoză, zenana).

4. Definiţii şi sensuri

Materialele textile sunt definite în dicţionarele de uz general prin genul proxim şi diferenţele specifice. Sunt definiţii substanţiale, care au în vedere hiperonimul *ţesătură*, precum şi hponimele *stofă* (*brocart, droghet, twill, tweed*), *pânză* (*calico, canafas, in, olandă, şifon*) şi diferenţe specifice care țin de proprietăţi, de finalităţi sau de funcţionalitate. Dintre proprietăţi, primează forma, dimensiunea, culoarea, aspectul. La fel de importante sunt şi trăsăturile care trimit la tehnica producerii. De exemplu: *fresco* este o „ţesătură din fire subţiri de lână uni sau cu efecte de culori, întrebuinţată mai ales pentru confecţionarea îmbrăcăminte de vară” (MDA, p. 469); *organdi* defineşte o „ţesătură de bumbac sau de in, subţire, transparentă şi apretată, din care se fac obiecte de îmbrăcăminte” (MDA, 844); *serj* este o „ţesătură de mătase amestecată cu bumbac, cu firul în diagonală, întrebuinţată mai ales pentru căptuşeli” (MDA, p. 444); *zenana* este o „ţesătură cu urzeala de mătase şi băteala de bumbac sau de vigonie, lucioasă pe o parte, mată şi pufoasă pe cealaltă parte, folosită la confecţionarea unor obiecte de îmbrăcăminte pentru femei” (MDA, p. 1373-1374). Sunt definiţii simple, uzuale şi aproximative (ca toate definiţiile lexicografice).

Polisemia internă este bine reprezentată în lexicul materialelor textile. Pe lângă sensul de bază consemnat în definiţie, unele cuvinte dezvoltă şi alte sensuri, de la două la mai multe, în acelaşi domeniu.

Când cuvântul are două sensuri, primul se referă la ţesătură, al doilea se referă la obiectul confecţionat din ţesătura respectivă. De exemplu: *molton* este „1. ţesătură moale de bumbac, mai rar de lână, scămoşată pe una sau pe ambele feţe şi folosită la confecţionarea dublurilor la paltoane, a halatelor de casă, la îmbrăcăminte pentru copii. 2. obiect de îmbrăcăminte din molton” (MDA, p. 611); la fel, *indian*: „1. ţesătură de bumbac, subţire şi fină, albită, vopsită sau imprimată, originară din India, din care se confecţionează obiecte de lenjerie 2. lenjerie confecţionată din indian (1)” (MDA, p. 44); *gabardină*: „1. stofă fină de lână cu dungi oblice foarte subţiri. 2. (Rare) obiect de îmbrăcăminte din gabardină” (MDA, p. 491); *tartan*: „1. ţesătură de lână sau de bumbac, cu carouri mari, divers colorate, provenită din Scoţia 2. (p. ex.) şal confecţionat din tartan (1)” (MDA, p. 837).

Când are trei semnificaţii, acestea se referă la ţesătură, obiectul confecţionat şi varietăţi de material sau la ţesătură, un nume generic şi obiectul confecţionat. De exemplu: *muselină*: „1. ţesătură de bumbac sau de mătase, foarte fină, subţire şi străvezie 2. stofă de lână foarte fină şi subţire 3. (la pl.) varietăţi de muselină” (MDA, p. 659); *tricot*: „1. împletitură obţinută prin formarea de ochiuri din fire textile şi prin înlănţuirea lor 2. (p.ex.) ţesătură făcută din fibre textile împletite în ochiuri 3. (p. ex.) obiect de îmbrăcăminte făcut din tricot” (MDA, p. 993); *flanelă*: „1. ţesătură uşoară de lână sau bumbac, moale şi pufoasă 2. îmbrăcăminte de lână (mai rar de bumbac) tricotată, în formă de pieptar sau de cămaşă scurtă 3. pulover” (MDA, p. 430).

Când are mai multe semnificaţii, cuvântul indică materia primă, firul, obiectele confecţionate. De exemplu: *mohair*: „1. păr de capră angora, folosit în industria textilă pentru fabricarea stofelor, a covoarelor, a fetrelui etc. 2. fir de mohair (1) 3. scul de mohair 4. tricotaj de mohair 5. (p. ex.) postav ţesut din lână mestecată cu păr de capră angora sau cu fire de mătase” (MDA, p. 603).

Chiar dacă diferenţele specifice sunt bogate în descrierea materialelor textile, definiţiile sunt asemănătoare în cazul multor cuvinte. Pentru înţelegerea semnificaţiilor, cel puţin pentru

descrierea țesăturii, definițiile materialele textile, asemenea culorilor, ar trebui să beneficieze de suport ilustrativ în dicționarele explicative.

Unele cuvinte care desemnează materiale textile înregistrează în limba română și sensuri secundare în sintagme. De exemplu: *lână artificială* „fibră textilă obținută din cazeină, având aspectul și unele proprietăți asemănătoare cu lâna”, *lână regenerată* „fibră provenită din rebuturi și deșeuri de fabriocație, din a căror destrămare și cardare, în amestec cu lâna obișnuită, se obțin țesături și pâsle”, *lână tăbăcărească* „fibră textilă obținută ca produs secundar din depilarea pieilor oilor sacrificate, care se folosește mai ales la fabricarea pâslelor”²¹.

Evoluția semantică a unor cuvinte a dus la înregistrarea în limba română a unor deviații semantice. De exemplu: *a avea stofă* „a avea calități deosebite într-un domeniu”; *a fi curat tafta* „a fi foarte curat”, (reg.) *a fi vindecat tafta* „a fi vindecat cu desăvârșire”, (reg.) *a veni tafta la cot* „a se potrivi”, expresii în care *stofă* și *tafta* au căpătat sensuri metaforice.

5. Concluzii

Utilizarea adecvată a cuvintelor care desemnează materiale textile de către nespecialiști depinde de rigoarea definițiilor și a sensurilor. Etimoanele contribuie la o înțelegere mai rapidă a semanticii cuvintelor. În definiții se conservă o parte din sensul etimonului, acesta fiind în general legat de locul în care țesătura s-a fabricat prima dată. Hiperonimele și hiponimele contribuie fiecare la cunoașterea semnificațiilor, dar în mod diferit. Hiperonimele, cu sens mai vag, sunt însușite mai repede și mai bine cunoscute vorbitorilor, în timp ce hiponimele conferă, prin numărul mare de seme, mai multă precizie.

BIBLIOGRAPHY:

- Academia Română, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM), București, Editura Univers Enciclopedic, 2005.
- Academia Română, *Micul dicționar academic* (MDA), București, Editura Univers Enciclopedic, vol. I A-C, 2001, vol. II D-H, 2002, vol. III I-Pr, 2003, vol. IV Pr-Z, 2003.
- Dimitrescu, Florica, *Denumirile textilelor sintetice în limba română*, în vol. *Drumul neîntrerupt al limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2002, p. 182-198.
- Dimitrescu, Florica, *Denumirile textilelor artificiale în limba română*, în vol. 2 *Drumul neîntrerupt al limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 2003, p. 116-120.
- Dimitrescu, Florica, *O perspectivă etimologico-semantică asupra elementelor românești de sursă turcă din aria textilelor*, în vol. *Limba română. Ipoteze ale variației lingvistice*, I, București, Editura Universității din București, 2011, p. 233-248.
- Dimitrescu, Florica, *Denumirile românești ale unor textile de origine italiană*, în vol. *Teme lexicale actuale (începutul secolului al XXI-lea)*, București, Editura Academiei Române, 2012, p. 208-217.
- Hardouin-Fugier, Elisabeth, Berthod, Bernard, Chavent-Fusaro, Martine, *Les étoffes. Dictionnaire historique* (DH), Les éditions de l'amateur, 2005.
- Iacob, Ioan, *Inginerie generală în textile-pielărie*, Iași, Editura Performantica, 2005, p. 12-13.
- Pitiriciu, Silvia, *L'antonomase dans la terminologie des produits textiles*, în „Limba și literatură. Repere identitare în context european”, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2010, p. 79-83.

²¹ MDA, p. 312-313.

Pitiriciu, Silvia, *De la terminologie des textiles: mătasea*, în „Studii şi cercetări de onomastică şi lexicologie” (SCOL), Craiova, Editura Sitech, Anul I, Nr. 1-2/2010, p.185-198.

Pitiriciu, Silvia, *From the Terminology of Textile Materials: Cotton*, în vol. *Discourse as a Form of Multiculturalism in Literature and Communication*, section Language and Discourse, Iulian Boldea (coordinator), Târgu-Mureş, Editura Arhipelag XXI, 2015, p. 41-48.

*** *Le petit Larousse en couleurs*, Nouvelle édition Larousse, 1994.

*** *Le Robert encyclopédique des noms propres*, Le Robert, 2009.

*** *Le nouveau Petit Robert (PR)*, Dictionnaires Le Robert, Pris, 1993.

INTERPERSONAL/ RELATIONAL DEIXIS IN ONLINE COMMUNICATION

Angelica Hobjilă

Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract

Interpersonal communication, in general, and online communication – as a particular form of manifestation, nowadays, of the speaker – interlocutor relationship – involves a number of specific coordinates, relative to the communicative context and its variables.

One of these contextual variables is represented, on the one hand, by the personal and subjective data of any communicative act and, on the other hand, by their corroboration and their intersection in the sphere of human relationship. Hence, discursive and pragmatic analysis of oral and / or written message(s) may reflect multiple meanings. In this context, this paper proposes to particularize such an analysis in two directions: (a) online communication, in its written form, reflected in the comments posted on blogs and (b) to capitalize, in these comments, the interpersonal / relational deixis.

After such a study, one can notice various coordinates of intersubjectivity and of speaker – interlocutor interaction (here, blogger – people who choose to post comments on specific articles on a blog), coordinates which materialize, linguistically, (also) through the interpersonal / relational deixis (personal pronouns forms / courtesy formulas, verb forms, forms of address, of greeting etc.).

Key-words: deixis, intersubjectivity, speaker – interlocutor relationship, context, online communication

Introducere

Ca modalitate/ mijloc de relaţionare/ interacţiune, de împărtăşire de informaţii/ opinii/ trăiri, de creare de reţele/ comunităţi cu nucleu personal/ interpersonal, profesional etc., comunicarea online implică, subsumându-se comunicării interumane, în general, actualizarea mărcilor subiectivităţii/ intersubiectivităţii şi ale contextualizării. Dintre acestea, un loc aparte îl ocupă deixis-ul de diferite tipuri, din a cărui sferă accentul va fi pus, în lucrarea de faţă, pe cel interpersonal/ relaţional.

În acelaşi sens al particularizării, analiza va viza identificarea acestui tip de deixis (ilustrat prin forme pronominale personale/ de politeţe, forme verbale, formule de adresare, de salut etc.) în situaţii concrete de comunicare online (aici, în varianta ei scrisă), şi anume în comentariile postate pe bloguri – manifestări, pe de o parte, ale subiectivităţii fiecărui utilizator care alege să se exprime/ să-şi expună/ susţină punctul de vedere pe o temă dată (un articol de pe blog şi, eventual, comentariile postate anterior), într-un astfel de context, şi, pe de altă parte, ale intersubiectivităţii, ale interacţiunii locutor(i) – interlocutor(i) (ambele ipostaze ilustrate, de asemenea, de utilizatori deschişi către comunicare: blogger/ bloggeri şi persoane care oferă feedback pentru ceea ce citesc pe un blog).

1. Comunicarea online – delimitări, particularizări

Subsumându-și atât caracteristici ale comunicării interumane, în general, cât și ale universului social media, comunicarea online este prezentată, în literatura de specialitate, din multiple perspective, în funcție de coordonata analizată la un moment dat, diacronic sau sincron, eventual în comparație cu relaționarea/ comunicarea față-în-față, din punct de vedere strict comunicativ, psihologic, sociologic, economic etc. Dintre acestea, vor fi sintetizate mai jos cele de interes în contextul lucrării de față: acele trăsături ale comunicării online cu implicații particulare în sfera blogurilor.

În literatura de specialitate sunt prezentate, drept caracteristici ale comunicării online, prin social media, printre altele: accesibilitatea, ușurința în utilizare, „volatilitatea în timp”, în condițiile în care „comunicarea prin social media poate fi alterată/ modificată aproape instantaneu prin comentarii, editare, voturi ș.a.m.d” (De Chourhury, Sundaram, John, Duncan Seligmann, 2010, p. 64), „colocvialitatea limbajului” folosit de către utilizatori (Zafiu, 2003) etc., intervalul de timp „mai mare și variabil” între momentul unei postări și citirea acesteia de către potențialul public-țintă al unui website (Walther, Tidwell, apud Provine, Spencer, Mandell, 2007, p. 300)/ faptul că utilizatorul este cel care alege să răspundă imediat sau după un anumit interval de timp (De Chourhury, Sundaram, John, Duncan Seligmann, 2010, p. 64), valorificarea emoticoanelor (într-un top al acestora, cele mai utilizate fiind „smile” și „laugh” – Provine, Spencer, Mandell, 2007, p. 302) etc.

Funcțional/ pragmatic, social media are rolul de a transla comunicarea către un „dialog interactiv” și ia forme dintre cele mai diverse: „magazine, forumuri, webloguri, social bloguri, microblogging, wikis, podcast, fotografii sau imagini, video” etc. (Baruah, 2012, p. 1); dintre acestea, pe locul cinci într-un top al preferințelor utilizatorilor se plasează blogul (Baruah, 2012, p. 6), definit, în studiile de specialitate, ca „un jurnal online în care un individ, un grup sau o corporație prezintă o serie de activități, opinii sau credințe” (Baruah, 2012, p. 4), „experiențe personale și, ocazional, comentarii” ale cititorilor la postărilor autorului/ autorilor unui anumit blog, precum și „cele mai interesante, amuzante sau provocatoare informații descoperite recent de către un utilizator” (Adar, Adamic, 2005, p. 207).

În plan individual/ personal, comunicarea online se poate constitui într-o „modalitate de a îmbogăți pe oricine cu un mesaj imediat, consistent” (Rosen, 1996, p. 74), având în vedere faptul că „unul dintre cele mai importante avantaje [ale social media] este împărtășirea online a cunoștințelor și informațiilor către diferite grupuri de persoane” (Baruah, 2012, p. 1). Dincolo de câștigul informativ, de posibilitatea împărtășirii de informații, experiențe, opinii, credințe etc., se remarcă și importanța statusului fiecărui utilizator, în condițiile în care, „în comunitățile virtuale, statusul depinde în primul rând de ceea ce străinii spun altor străini”, el reiese din „povestire” (Lampel, Bhalla, 2007, pp. 440-441), din ceea ce alege fiecare să posteze; de altfel, „comunitățile online sunt [...] făcute de străini care rămân străini” (Lampel, Bhalla, 2007, p. 450), de aici și caracterul preponderent anonim al ipostazelor în care indivizii aleg să se plaseze, al intervențiilor pe un website (Provine, Spencer, Mandell, 2007, p. 300) etc.

Interacțional/ interpersonal, comunicarea online permite crearea unor grupuri, ca premisă pentru stabilirea de relații cu persoane pe care încă un individ nu le-a cunoscut personal (Hannan, 2010, p. 48). Caracterul interactiv, interpersonal, relațional, deschiderea către ceilalți, către comunicarea cu aceștia pe diverse teme se constituie, de altfel, într-unul dintre avantajele comunicării online, prin posibilitatea de a interacționa, „atât social, cât și profesional” (Baruah, 2012, p. 5), prin plasarea unui individ în ipostaza de a comunica/ de a intra în relație cu un grup mai mare de persoane, cu atât mai mult cu cât un utilizator „de obicei citește postările celorlalți și scrie, la rândul său, comentarii/ postări pentru a fi citite de

către alte persoane” (Wise, Hamman, Thorson, 2006, p. 35). Particularizând, se subliniază, în studiile de specialitate, „caracterul public” al blogurilor, în condițiile în care, în acest caz, comunicarea online este percepută „mai mult ca un discurs public decât ca o modalitate de relaționare privată” (Ledbetter, 2009, p. 474).

De altfel, motivația înscrierii într-o comunitate online (inclusiv de tipul celei care presupune citirea articolelor de pe un blog și postarea de comentarii) relevă corelarea celor două planuri (individual/ personal și interacțional/ interpersonal) prezentate *supra* și este asociată, în literatura de specialitate, cu precădere „scopului și conținutului comunității” respective (Ridings, Gefen, apud Wise, Hamman, Thorson, 2006, p. 25) și, în mod deosebit, „schimbului de informații” (Wise, Hamman, Thorson, 2006, p. 25). Particularizând pentru accesarea blogurilor, se subliniază ideea că „indivizii vizitează bloguri care sunt axate pe anumite teme sau care susțin un anumit punct de vedere” (Ridings, Gefen, apud Wise, Hamman, Thorson, 2006, p. 25), respectiv pentru a interacționa (Kaye, apud Wise, Hamman, Thorson, 2006, p. 25), așadar scop informativ și interacțional/ relațional în același timp. În plus, se atrage atenția și asupra câștigării unei anumite reputații, a unui anumit prestigiu prin oferirea de informații, prin postări bine construite, documentate etc. (Kollock, apud Lampel, Bhalla, 2007, p. 439).

Particularizând, în contextul în care analiza de față vizează cu precădere comentariile postate pe bloguri, se impune a fi subliniat și caracterul „asincronic” al mesajelor postate online – asociat, în lucrările de specialitate, diferitelor grade de implicare din partea participanților, aspectului mai elaborat al mesajelor, intervalului mai mare de timp alocat scrierii acestora (*versus* comunicarea simetrică), percepției/ impresiei mai mult sau mai puțin favorabile unui anumit utilizator (prin raportare la frecvența postărilor acestuia) etc. (Wise, Hamman, Thorson, 2006, pp. 26-27; Walther, apud Ledbetter, 2009, p. 474).

În general, se consideră că există puține studii centrate pe comentariile postate pe bloguri (Mishne, Glance, 2006, p. 1), unele dintre acestea fiind prezentate sintetic prin prisma principalelor coordonate și implicații ale comentariilor analizate: „natura conversațională a comentariilor”, folosirea comunicării pe bloguri ca „predicție pentru consecințele acesteia asupra comportamentului utilizatorilor, asupra vânzărilor” etc. (De Chourhury, Sundaram, John, Duncan Seligmann, 2010, p. 66), frecvența postării de comentarii, caracterul subiectiv al acestora (marcat prin utilizarea de expresii precum „cred că...”, „după părerea mea” – „mai frecvente în dispute decât în alte tipuri de comentarii” – Mishne, Glance, 2006) etc.

În general, se atrage atenția asupra faptului că aceste comentarii „sunt privite de către majoritatea bloggerilor ca fiind vitale pentru natura interactivă a blogurilor” (Mishne, Glance, 2006), ele putând fi considerate „legături implicite între indivizi” (Mishne, Glance, 2006). De altfel, analizând trimiterele din unele comentarii, se remarcă utilizarea numelui persoanei la a cărei postare se face referire (autor al articolului postat pe un blog sau al unui comentariu la acesta), respectiv folosirea persoanei a doua (Mishne, Glance, 2006). În această perspectivă a analizei de tip interacțional se înscrie și lucrarea de față, cu accent – în secțiunea aplicativă – pe identificarea, în comentariile postate pe bloguri, a mărcilor deixis-ului interpersonal/ relațional.

2. Deixis – deixis interpersonal/ relațional

Deixis-ul este prezentat, în lucrările de specialitate (cf. Diessel, 2012; Ghiță, 2011; Matras, Bolkestein, 2006; Hobjilă, 2003; Reboul, Moeschler, 1998; Fillmore, 1997; Fonseca, 1996; Levinson, 1983 etc.), atât din perspectivă teoretică (definire, tipologie, forme etc.), cât și din perspectivă aplicativă (exemplificarea diverselor tipuri de deictice în varii contexte comunicative, literare sau nonliterare).

Într-o interpretare generală, deixis-ul se constituie într-o unitate comunicativă – cuvânt, segment de cuvânt (desinență/ sufix/ particulă), gest, direcție a privirii etc. – care trimite, în situații de comunicare diferite, către referenți diferiți; de exemplu, pronumele personal propriu-zis *eu* trimite, într-un articol postat pe blog, către autorul acestuia, în timp ce – actualizat într-unul dintre comentarii – poate trimite către un anumit utilizator care alege să-și expună punctul de vedere față de cele citite; în manieră similară, adverbul de loc *aici* poate individualiza, într-un comentariu, contextul în care se discută [„aici, pe acest blog”], iar în altul – situația social-politică la care se face referire [„aici, în România”]; desinența *-i* din *scriai* trimite către interlocutorul din contextul 1 (de exemplu, către autorul articolului de pe blog: „într-un alt articol scriai că...” sau din contextul 2 (de exemplu, către unul dintre utilizatorii care a plasat un comentariu); același gest indicativ poate individualiza un element sau altul dintr-o situație comunicativă (în comunicarea online, un icon poate primi interpretări diferite, în funcție de context – vezi, de exemplu, „decodările” unui icon zâmbet: bucurie, înțelegere, ironie, încurajare etc.), după cum direcția privirii poate face diferența între un interlocutor sau altul, din mai mulți existenți în aceeași situație de comunicare etc.

Dintre multiplele tipologii ale elementelor deictice, prezentate în studiile de specialitate (cf. Ghiță, 2011; Hanks, 2011; Matras, Bolkestein, 2006; Hobjilă, 2003; Lyons, 2002; Fillmore, 1997; Fonseca, 1996; Fonseca, 1994; Bühler, 1990; Levinson, 1983 etc.), marcând opoziții între deicticele „ad oculos” – anaforice – „am fantasma”, „indiciale” – „textuale” – „transposta”, primare – secundare, extratextuale – intratextuale, personale – spațiale – temporale – discursive – sociale – „descriptive”, pronominale – adverbiale – verbale – substantivale – adjectivale – interjecționale – numerale – articole, de gradul I – de gradul II – ... – de gradul n etc., relevante în contextul lucrării de față sunt cele raportate la:

- (a) variabilele contextuale ale unei situații de comunicare – se distinge, în acest sens, deixis-ul interpersonal/ relațional/ social de alte tipuri de deixis precum: deixis-ul personal, deixis-ul temporal, deixis-ul spațial, deixis-ul discursiv și deixis-ul descriptiv (Hanks, 2011, p. 315; Academia, 2005, p. 645; Fillmore, 1997, p. 61; Fonseca, 1994, pp. 61-62; Levinson, 1983, pp. 62-63 etc.);
- (b) variabilele de ordin lingvistic (morfologic, sintactic) ale concretizărilor deixis-ului – se diferențiază, aici, deixis-ul manifestat prin cuvinte (sintetice/ perifrastice)/ sintagme propriu-zise *versus* sufixe/ desinențe, respectiv deixis-ul pronominal, deixis-ul substantival, deixis-ul interjecțional (reperabile mai frecvent în contextele analizate, subsumate problematicii interacțiunii/ relaționării online), de deixis-ul adjectival, deixis-ul verbal, deixis-ul numeral, deixis-ul adverbial, deixis-ul prepozițional și deixis-ul articol (Academia, 2005, pp. 640-655; Hobjilă, 2003, pp. 62-64; Fonseca, 1996, p. 440 etc.).

Având în vedere elementele de specificitate ale comunicării online, pe de o parte, și ale mecanismului postării de comentarii pe bloguri, de către diferite categorii de utilizatori, pe de altă parte, accentul va fi pus, în componenta aplicativă a lucrării, pe identificarea modalităților gramaticale (cuvinte și/ sau flexive, pronominale, substantivale, verbale, interjecționale etc.) în care apare reprezentat, în astfel de comentarii, deixis-ul interpersonal/ relațional, ca ilustrare concretă a raportului particular locutor – interlocutor (subiectivitate a locutorului – subiectivitate a interlocutorului) și a caracterului interactiv al comunicării de tip blogging.

3. Concretizări ale deixis-ului interpersonal/ relațional în comunicarea online

Pentru o perspectivă nuanțată asupra manierei de relaționare online în sfera comunicării pe blog, relaționare reflectată (și) în tipurile de deixis interpersonal/ relațional

actualizate în comentarii, am ales spre analiză postările de pe două bloguri accesate de utilizatori de limbă română: <http://www.printesaurbana.ro/> (din care am avut în vedere cu precădere reacțiile la articole de parenting – B1) și <http://www.espressoman.ro/> (B2).

Ambele bloguri reflectă o dinamică variabilă, cum este și firesc, a comentariilor, raportate atât la tema și provocările lansate prin articolul postat de către blogger, cât și la intervențiile celorlalți utilizatori. Implicit, se remarcă, în plan lingvistic, un ansamblu interesant de manifestări ale deixis-ului interpersonal/ relațional – mărci, în esență, ale rolului/ rolurilor asumate de către blogger(i) și de către cei care aleg să posteze comentarii, ale interacțiunilor dintre aceste roluri, ale relațiilor construite între blogger și utilizatori, respectiv între utilizatori etc..

Sunt reperabile, în comentariile excerptate de pe blogurile menționate, următoarele concretizări ale deixis-ului interpersonal/ relațional:

- (a) forme pronominale și/ sau verbale de persoana a doua singular – cuvinte propriu-zise și/ sau flective: „ce părere ai?” (B2), „Dar n-ai zis *asta* la microfon?” (B2) – desinență de persoana a doua singular, ce trimite către utilizatorul care a postat comentariul anterior; *asta* – deictic pronominal demonstrativ ce trimite către comentariul anterior (în esență, deixis discursiv, însă reflectând și relația/ interacțiunea dintre blogger și utilizatorul care a postat un comentariu) etc.;
- (b) forme pronominale/ adjectivale pronominale și/ sau verbale de persoana a doua plural – reflectând o relație marcată, într-o măsură mai mare, cu trăsătura [+ oficial] (marcă a politeții) cu bloggerul sau comunitatea de utilizatori percepută ca întreg: „sunteți la favorite” (B2), respectiv adresarea directă a unui utilizator către întreaga comunitate: „aveți grijă de voi, copiii *voștri* au nevoie de mame sănătoase” (B1);
- (c) forme pronominale/ adjectivale pronominale și/ sau verbale de persoana întâi plural – marcând relația/ comunicarea ulterioară asumată locutor – interlocutor: „ca să nu aglomerăm aria de comentarii cu offtopic-uri” (B2), „să discutăm” (B2); solidaritatea/ complicitatea dintre utilizatori: „Generația *noastră* a crescut crezând în...” (B1), „doar suntem în România ☺” (B2), „hai să nu ne mai prefacem” (B1), „avem nevoie să *ne* informăm să putem merge înainte, să îi iubim orice ar face ☺” (B1), „propun să *facem* niște poze” (B1), „pentru că *noi*, în România, *ne* mirăm de normalitate” (B1), „sănătoase să fim, să le fim aproape” (B1);
- (d) forme alternante de persoana întâi și persoana a doua, singular, ca mărci ale relației deschise locutor – interlocutor (aici, blogger – utilizator): „Rugămintea *mea* este să postezi pe forum [...] *Îți* voi răspunde acolo și *eu* și ceilalți pasionați de cafea” (B2); „*Îmi* poți spune, *te rog*, care cărți sunt și de unde le-ai cumpărat?” (B1), „*Îți* răspund cu plăcere” (B2); „*Mi*-ar plăcea dacă ai recomanda ceva cărți care *te*-au ajutat pe *tine*.” (B1), „*te rog* să-*mi* confirmi” (B2); „*mă* poți ajuta?” (B2); „pot să *îți* trimit *eu* niște poze ☺” (B1); „nu știu ce părere ai *tu*...” (B1); „*te* voi citi” (B1) – premisă a continuării relației/ interacțiunii comunicative; „știu ce spui” (B2), „*Mi* se pare de bun simț ce ai scris *tu*” (B1) – exprimare a solidarității; „I’m with you!” (B1), „Atât de frumos ai scris, atât de frumos simți, *aș* vrea să-*mi* aduc și *eu* aminte mereu să simt așa (sau că simt așa)” (B1) – manifestare a empatiei etc.;
- (e) forme alternante de persoana întâi singular și persoana a doua plural – ilustrând raportarea unei persoane, într-un comentariu, la restul utilizatorilor ca la o

- comunitate: „ştiu sigur că şi voi ştiţi asta” (B1), „am achiziţionat aparat prin intermediul reducerilor voastre” (B2), „Pe mine să mă întrebaţi de dinţi” (B1) etc.;
- (f) forme alternante de persoana a întâi singular şi plural şi de persoana a doua plural: „Mămici, vă urez All the best şi nu vă stresaţi că oricum nu terminăm niciodată treburile casnice!” (B1) – marcând, pe de o parte, asumarea de către utilizator a rolului subsumat unei anumite comunităţi (aici, a „mămicilor”, actualizate sub forma vocativului) şi, pe de altă parte, raportarea la această comunitate atât din exteriorul, cât şi din interiorul ei (detaşare – prin vocativ şi prin persoana a doua plural –, urmată de asumare – persoana întâi plural);
- (g) vocative: adresări directe folosind prenumele utilizatorului: „Ioana”, „Deea”, „Ruthie”, „Cenuşăreasa/ Cinderella”, „Cristina”, „Cami” (B1), „Adi”, „Emil”, „Mihai”, „Ana”, „Liviu” (B2) – mărci pentru cultivarea unei relaţii personalizate cu utilizatorii; formule de adresare de tipul: „dragă Ioana” (B1), „draga mea” (B1), „păi, draga mea, ...” (B1), „draga mea Ioana” (B1), „măi tăticle” (B1), „mă fetelor” (B1), „fată dragă” (B1) – reflectând un grad mare de familiaritate, în ultimul exemplu – asociat şi diferenţei de vârstă (tip mamă – fiică), între persoanele care comunică pe blog – *versus* „frate” – relaţie tensionată cu interlocutorul (B1);
- (h) interjecţii apelative (uneori, asociate prenumelui interlocutorului) şi interjecţii prezentative, marcând, pe de o parte, relaţia locutor – interlocutor şi, pe de altă parte, stilul comunicativ al unui anumit utilizator, respectiv „colocvialitatea” comunicării online: „da, măi, Ioana, eu cu gândul ăsta...” (B1), „băi, ar fi drăguţ” (B1), „vezi, măi, e bine să...” (B1), „măi tăticle, tu ai scris aci să te lauzi” (B1), „aşa e, mă fetelor, şi la voi?” (B1), „Uite, am scris aici” (B1);
- (i) formule de salut sintetice, eliptice, uneori preluate din limba engleză, asociate sau nu prenumelui interlocutorului, izolate sau nu de restul comentariului, reflectând maniera – între caracter oficial, politete şi caracter amical, familiaritate – în care un anumit utilizator se raportează la blogger şi invers: „Bună ziua”, „Bună seara” (B2), „Salut” (B1); „hello”, „hi”, „te salut”, „salutare”, „salut, sper să...” „salut, ai idee unde aş putea găsi...” (B2), „Salut Adi”, „Salut Emil”, „Salut Mihai” (B2), „Bună” (B1, B2), „Salutări” (B2) etc.;
- (j) forme verbale imperative: „revino oricând ai întrebări” (B2) – marcă pentru stimularea relaţionării comunicative ulterioare;
- (k) emoticonul ☺ – folosit, uneori exclusiv, ca răspuns la urări sau aprecieri: „☺”, „☺ Merci” (B2), ca exteriorizare a ironiei: „vezi, măi, e bine să mai asculţi şi de blonde ☺” (B1) etc. – mărci ale unei relaţii relaxate, deschise, a bloggerului cu utilizatorii şi, în principiu, a utilizatorilor între ei.

Fără a avea caracteristicile unei analize exhaustive, elementele prezentate *supra* atrag atenţia asupra unora dintre principalele coordonate ale comunicării online de tip blogging şi, în special, ale manierei de construire a comentariilor pe care diverşi utilizatori aleg să le posteze prin raportare la un anumit articol: comportamentul de „comunitate” al utilizatorilor, deschiderea acestora către comunicare (motivată divers – prin nevoia de informare, de afirmare, de a primi confirmări, recunoaştere, de a împărtăşi experienţe, stări, idei etc.), caracterul interactiv al postărilor, respectiv intersubiectivitatea contextualizată tematic (coroborare a subiectivităţilor utilizatorilor – incluzând aici şi bloggerul).

Printre principalele avantaje ale comunicării online, atât literatura de specialitate, cât și realitatea comunicativă plasează interacțiunea și crearea de comunități. În acest context, lucrarea de față propune analiza particularizată – în sfera blogging-ului – a acestui tip de comunicare, prin identificarea, în comentariile postate pe bloguri, tocmai a acelor elemente de ordin lingvistic (și extralingvistic – deși, aici, mai puțin reprezentate) care reflectă specificitatea relaționării locutor – interlocutor, aici blogger – utilizator(i), utilizator 1 – utilizator 2 – ... – utilizator n: deixis-ul interpersonal/ relațional.

Valorificat în accepțiunea sa cea mai generală, deixis-ul interpersonal/ relațional a fost identificat în numeroase contexte excerptate din comentariile postate de către utilizatori pe cele două bloguri analizate, fiind concretizat în cuvinte (pronume, adjective pronominale, substantive, interjecții etc.) și flective (desinențe) de persoana întâi și a doua, singular și plural, cel mai frecvent alternante, respectiv în sintagme subsumate problematicii adresării, a salutului etc., toate acestea ilustrând, în esență, variabilele relației blogger – utilizator(i) și/ sau utilizator – utilizator(i), oscilând între caracter oficial și familiaritate, între empatie, solidaritate și revoltă, între cerere și ofertă, constanta fiind reprezentată, însă, de deschiderea către (și nevoia de) comunicare.

BIBLIOGRAPHY:

- Academia Română. Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”. (2005). *Gramatica limbii române. [Vol. 2]: Enunțul*. București: Editura Academiei Române.
- Adar, E.; Adamic, L. A. (2005). *Tracking information epidemics in blogspace*. In *WI '05: Proceedings of the 2005 IEEE/WIC/ACM International Conference on Web Intelligence*. Washington: IEEE Computer Society, pp. 207-214.
- Baruah, T. D. (2012). *Effectiveness of Social Media as a tool of communication and its potential for technology enabled connections: A micro-level study*. In *International Journal of Scientific and Research Publications*, 2(5), <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.376.5533&rep=rep1&type=pdf>.
- Bühler, K. (1990). *Theory of language: the representational function of language*. Translated by Donald Fraser Goodwin. John Benjamins B. V.
- De Chourhury, M.; Sundaram, H.; John, A.; Duncan Seligmann, D. (2010). *Analyzing the Dynamics of Communication in Online Social Networks*. In Furht, B. (ed.). *Handbook of Social Network Technologies and Applications*. Springer Science and Business Media, LLC, pp. 59-96, http://www.munmund.net/pubs/bc_springer.pdf.
- Diessel, H. (2012). *Deixis and demonstratives*. In Maienborn, Claudia; Heusinger, Klaus von; Portner, Paul (eds.). *Semantics*. Volume 3. De Gruyter Mouton, pp. 2407-2432.
- Fillmore, C. J. (1997). *Lectures on Deixis*. Stanford, California: CSLI Publication, Center for the Study of Language and Information.
- Fonseca, F. I. (1994). *Gramática e Pragmática. Estudos de Linguística Geral e de Linguística Aplicada ao Ensino do Português*. Porto: Porto Editora.
- Fonseca, F. I. (1996). *Deixis e pragmática linguística*. In Faria, H. I. et al. (orgs.), *Introdução à Linguística Geral e Portuguesa*. Lisboa: Editorial Caminho, pp. 437-445.
- Ghiță, R. (2011). *Deixisul: categorie lingvistic-universală: modalități de exprimare a deixisului în limbile română, franceză și maghiară*. Brașov: Editura Universității „Transilvania”.

- Hanks, W. F. (2011). *Deixis and indexicality*. In Bublitz, W., Norrick, N. R. (Eds.). *Foundations of Pragmatics*. Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH & Co. KG, pp. 315-346.
- Hannan, E. (2010). *Making it personal*. In *Communication World*, 27(1); ProQuest, p. 48.
- Hobjilă, A. (2003). *Microsistemul deicticelor în limba română vorbită neliterară actuală*. Iaşi: Casa Editorială Demiurg.
- Lampel, J.; Bhalla, A. (2007). *The Role of Status Seeking in Online Communities: Giving the Gift of Experience*. In *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12, pp. 434-455.
- Ledbetter, A. M. (2009). *Measuring Online Communication Attitude: Instrument Development and Validation*. In *Communication Monographs*, 76(4), pp. 463-486.
- Levinson, S. C. (1983). *Pragmatics*. Cambridge University Press.
- Lyons, J. (2002). *Linguistic Semantics: An Introduction*. Cambridge University Press.
- Matras, Y., Bolkestein, A. M. (2006). *Deixis and anaphora: Some case studies*. In Bernini, G., Schwartz, M. L. *Pragmatic organization of discourse in the languages of Europe*. Berlin: Walter de Gruyter GmbH & Co. KG, pp. 215-253.
- Mishne, G.; Natalie G. (2006). *Leave a reply: An analysis of weblog comments*. In *Proceedings of the 3rd Annual Workshop on the Weblogging ecosystem, 15th International World Wide Web Conference*, Edinburg, <http://www.ambuehler.ethz.ch/CDstore/www2006/www.blogpulse.com/www2006-workshop/papers/wwe2006-blogcomments.pdf>.
- Provine, R. R.; Spencer, R. J.; Mandell, D. L. (2007). *Emotional Expression Online: Emoticons Punctuate Website Text Messages*. In *Journal of Language and Social Psychology*, 26(3), pp. 299-307.
- Reboul, A.; Moeschler, J. (1998). *Pragmatique du discours. De l'interprétation de l'énoncé à l'interprétation du discours*. Paris: Armand Colin.
- Rosen, S. (1996). *Face-to-face or monitor-to-monitor*. In *Communication World*, 13(6); ProQuest, p. 74.
- Zafiu, R. (2003). *Diversitate stilistică în româna actuală*. Bucureşti: Universitatea din Bucureşti.
- Wise, K.; Hamman, B.; Thorson, K. (2006). *Moderation, Response Rate, and Message Interactivity: Features of Online Communities and Their Effects on Intent to Participate*. In *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12, pp. 24-41.

Izvoare

<http://www.espressoman.ro/>

<http://www.printesaurbana.ro/>

NEONIMS WITH INTERNATIONAL

Inga Druță

Assoc. Prof., Researcher, Hab. Dr., the Philology Institute of the Moldavian Academy of Sciences

Abstract: Words appear when we need them (Sextil Pușcariu). In other words, there is a correlation between the birth of words, new meanings and the necessity to designate things, phenomena, actions. In this article we can observe a series of neonyms of international circulation from various fields of expertise: politics, economics, culture and so on, and there will also be mentioned the extra linguistic conditions of its appearance.

Keywords: term, neonyms, creativity, functionality, international circulation

Cuvintele apar când este nevoie de ele (Sextil Pușcariu). Altfel spus, există o corelație între nașterea cuvintelor sau a sensurilor noi și necesitatea de a desemna lucruri, fenomene, acțiuni.

Ne vom referi în cele ce urmează la o serie de neonime de circulație internațională din mai multe domenii: politic, social, economic, cultural ș.a., evocând condițiile extralingvistice de apariție a acestora.

Un termen care face carieră în prezent în limba română, din cauza „estompării” frontierelor dintre țări și oameni grație internetului, este *glocalitate*, care încearcă să combine conceptele *global* și *local*. Cu același sens, circulă și lexemele *glocalism*, *glocalizare*. Neonimele românești sunt create după (engl.) *glocality* și *glocalization*. Termenul apare inițial la sfârșitul anilor 1980 într-un articol semnat de un economist japonez din *Harvard Business Review*, apoi se instalează și în alte limbi (fr. *glocalité*, *glocalisation*; rus. *глокальность*, *глокализация*). Iată cum este explicat lexemul pe un site românesc: „Aici va trebui să introducem în ecuație termenul *glocalitate*. Ceea ce vrea să zică că omul care trăia odinioară în mica sa lume izolată, azi, în urma revoluției informatice, trăiește situația într-o dualitate specială, într-un echilibru foarte sensibil și precar dintre *local* și *global*. Adică ține la rădăcini, la spațiul său, dar tânjește să plece...” (<http://adatbank.ro/flowplayer/vanyolos.xml>). A fi „glocal” înseamnă să combini elementele locale și mondiale în cadrul activităților umane.

Procesele din ce în ce mai interconectate dintre societăți fac ca evenimentele dintr-o parte a lumii să aibă un impact și mai mare asupra popoarelor și societăților din alt colț al lumii. Din această perspectivă, lumea pare a fi văzută ca un singur loc (un exemplu metaforic fiind: „Dacă cineva strănută la New York, altcineva din Beijing sau Canberra face gripă”).

Fenomenul desemnat prin *euroscepticism*, un alt neologism de circulație internațională, a generat inițial termenul *Grexit*, care a circulat atât timp cât ieșirea potențială a Greciei din Uniunea Europeană a fost vehiculată ca un eveniment iminent, apoi s-a materializat în *Brexit*, care, spre stupoarea lumii întregi, se pare că va deveni realitate după ce adepții abandonării UE au obținut câștig de cauză la referendumul din Marea Britanie. Acum câțiva ani, se afirma că „de aici [de la *euroscepticism*] până la *Grexit* sau *Brexit* mai e un pas, dar un pas... mare”; „*Euroscepticismul*, exacerbat de criza din zona euro, a ajuns la maxim[um] în Marea Britanie, unde tabuul a căzut: scenariul unei ieșiri sau «*Brexit*» («British exit») este de acum evocat la scenă deschisă, dacă exigențele pentru reformă ale Londrei nu sunt luate în calcul, scrie AFP” (Hotnews.ro, 19.XI.2012). În același câmp semantic, a fost creat termenul *Eurogeddon* „colaps financiar care amenință zona euro”, după modelul *Armageddon* sau *Harmageddon*: câmp de luptă unde, potrivit *Bibliei*, va avea loc bătălia apocaliptică dintre forțele binelui și cele ale răului în ziua judecății de apoi.

În domeniul economiei, s-au impus rapid în uz neologismele *bancomat*, *banking*, *telebanking*, *web-banking*, deoarece reprezintă servicii și activități la care oamenii recurg frecvent.

Un caz special reprezintă termenul de origine engleză *cluster*. Înregistrat în MDN (2000) și în DEXI (2007) numai cu sensul din muzică „efect sonor prin suprapunerea mai multor tonuri și semitonuri sau numai semitonuri”, *cluster* este frecvent și în alte domenii, în texte cu grade diferite de specializare, inclusiv în mass-media. Sensurile specializate ale termenului *cluster* și domeniile în care funcționează acesta se delimitează – exclusiv – grație contextelor edificatoare (dată fiind absența lexeului în dicționarele de referință ale limbii române). Astfel, *Comunicarea Comisiei Europene COM (2008) 652/2008 Către clustere de talie mondială în Uniunea Europeană – implementarea strategiei bazată pe inovare definește clusterul ca fiind „un grup de firme, actori economici conecși și instituții localizate într-o proximitate geografică și care au ajuns la gradul de mărime necesar dezvoltării de expertiză specializată, servicii, abilități și furnizori”. Definiția clusterului este întâlnită și în legislația*

din România (HG 918:2006 – Programul „Impact”), conform căreia clusterul este „o grupare de producători, utilizatori și/sau beneficiari, în scopul punerii în aplicare a bunelor practici din UE în vederea creșterii competitivității operatorilor economici”, dar și în legislația din Republica Moldova: „Cluster științifico-tehnologic – o grupare de persoane juridice și persoane fizice constituită în baza unui contract de asociere, încheiat între organizațiile din sfera științei și inovării acreditate și/sau instituțiile de învățământ superior acreditate, alte organizații necomerciale, pe de o parte, și agenți economici, autorități ale administrației publice locale, asociații patronale sau asociații profesionale, persoane fizice, instituții financiare, organizații internaționale, investitori autohtoni sau străini, pe de altă parte, în scopul desfășurării activității de cercetare științifică, de învățământ și de transfer tehnologic al rezultatelor științifice și inovațiilor, valorificării lor prin activități economice” (Legea nr. 138 din 21.07.2007 Cu privire la parcurile științifico-tehnologice și incubatoarele de inovare).

Contextele citate reprezintă o dovadă concludentă a prezenței lexemului *cluster* în terminologia economică actuală (cf. și sintagmele *cluster economic*, *asociație de tip cluster*).

În alte contexte, *cluster* este circumscris domeniului educației: „Profesorul va utiliza metoda clusterului (strugurelui). Pe tablă, ca model, pentru a ajuta elevii să identifice cât mai multe cuvinte și sintagme aferente temei, profesorul propune elevilor să completeze o schemă...” (www.lromana.proeducation.md/docs/ghid/8.pdf); „Ancheta pe bază de chestionar a fost realizată pe un eșantion de 332 de elevi. A fost folosită tehnica «cluster»” (<http://cjrae-galati.ro/valorile-muncii.html>). Mai frecventă în domeniu este forma *clustering*: „Metode, tehnici: conversația euristică, lectura, asaltul de idei, problematizarea, meditația, proiectul de grup, clustering-ul, recitalul...” (staticlb.didactic.ro).

Cluster apare și în contexte referitoare la mediu: „În urmă întâlnirii de săptămâna trecută de prezentare a proiectului «Cluster Transnațional în domeniul Energiei Regenerabile» s-au semnat 13 declarații de interes” (www.monitorulcj.ro, 11.12.2011); „Lansarea primului Cluster al Apelor din România a avut loc miercuri, în cadrul unui eveniment organizat la Cluj-Napoca” (www.clon.ro, 8.12.2010); „Ce este Clusterul de Energii Sustenabile din România – ROSENC? ROSENC este o asociație cu personalitate juridică română, de drept privat fără scop patrimonial, neguvernamentală, non-profit, apolitică și independentă, care funcționează potrivit legislației române (OG nr. 26/2000) și statutului său” (www.rosenc.ro).

Termenul *cluster* este prezent și în alte domenii: informatică (*cluster de servere*); fizică (un grup mic de atomi sau molecule); chimie (o serie de atomi legați); statistică (*cluster de prelevare de probe solide* „o tehnică de eșantionare folosită atunci când grupări naturale devin evidente în statistica unei populații”; *analiză de cluster* „algoritm de grupare”: o tehnică pentru analiza datelor statistice); astrofizică (*cluster stelar* „roi stelar”).

La intersecția dintre economie și tehnologia informației, a apărut de curând termenul *bitcoin* „monedă digitală” (din *bit* + *coin* „monedă”), desemnând un sistem de plată electronică descentralizat, care se bazează pe criptografie și algoritmi matematici pentru a nu permite falsificarea sumelor sau urmărirea utilizatorilor. Marele avantaj al acestei monede virtuale este descentralizarea, care înseamnă că nicio entitate terță nu controlează fluxul de bani. Bitcoinul este obținut prin „minare” (*mining*), adică rezolvarea unor ecuații prin care sunt generați bani noi, fiind bazat pe un concept al lui Satoshi Nakamoto, personaj despre care nu se știe mai nimic sigur. Termenul a fost creat în 2008 și moneda digitală se folosește din 2009. În ultimii doi ani, mai mulți retaileri mari au anunțat că acceptă plățile în bitcoin. Despre creatorul Nakamoto nu se știe dacă este o persoană sau un grup de persoane, existând în prezent numeroase teorii, ba că ar fi un matematician israelian, ba unul american, ba că ar fi un geniu dornic să creeze ceva notabil, dar să rămână în același timp anonim. Se vorbește în prezent și despre legătura inevitabilă între bitcoin și infracționalitate, deoarece o monedă care e în afara oricărui control al autorităților este considerată ideală și pentru cei ce desfășoară activități ilegale.

Un domeniu care furnizează termeni de circulație internațională care „prind” imediat la publicul larg este cel al tehnologiilor informaționale. Au devenit curențe în ultimii ani neologismele *smartphone*, *laptop*, *gadget*, *widget*, *banner*, *selfie*, *webinar* (= web + seminar), *blog*, *blogger*, *blogging*, *blogosferă* ș.a. Termenul *blogosferă* a fost inventat, în glumă, la 10 septembrie 1999, de Brad L. Graham, care a exclamat: „Goodbye, cyberspace! Hello, *blogiverse*! *Blogosphere*? *Blogmos*?”. În 2002, cuvântul a fost reinventat de William Quick, fiind adoptat și promovat inițial de comunitatea blogurilor militare (*warblog community*), pe care se discuta despre operațiunile americane din Afganistan, după care termenul s-a răspândit în toată lumea. Format prin analogie cu mai vechiul *logosferă* (din *logos* „cuvânt” și *sferă*, interpretat ca „univers”, cu sensul „universul cuvintelor; universul discursului”), *blogosferă* semnifică „universul blogurilor”.

În 1999, Compania *Pyra Labs* a inițiat un serviciu pentru publicul larg în vederea simplificării procesului de creare și gestionare a spațiilor web personale, numit *Blogger*. În 2011, funcționau circa 158 de milioane de bloguri în toată lumea, cu peste un milion de postări zilnice, iar termenul *blogger* a devenit curent, *bloggingul* fiind chiar, pentru mulți, o nouă meserie (plătită). De la *blogger* româna a creat un diminutiv peiorativ, *bloggeraș*, prin care se desemnează „postacii” înregimentați sau se ironizează prestația acestora: „Un *bloggeraș* cu multe ifose (...) a rămas, conform unei povestiri de pe propriul site, fără obiectul muncii, laptopul” (<http://www.mircea-badea.ro/prundu-bargaului>); „Dacă niște *bloggerași* cu minte de găină nu pricep nimic, asta e, nu e nimeni de vină ca sunteți proști făcuți grămadă” (<https://www.podulminciunilor.ro/cum-aniversa-tribuna-1-mai.html>); „Toată puzderia de analiști și *bloggerași* afiliați se dă cu *comentariile*” (<http://inprofunzime.md/stiri/bloguri/victor-ciobanu-despre-alian-ele-la-moldoveni.html>).

Libertatea spațiului virtual, unde fiecare poate scrie ce vrea sau poate comenta articolele și „postările” altora, a generat fenomenul de trolling și trollii. „Troll-ul – acest cancer al internetului” (<http://www.acum.tv/articol/50986/>) este definit ca un utilizator care are ca scop sabotarea unor pagini de internet prin postarea de mesaje provocatoare, off-topic și adeseori insultătoare. Un *troll* este un provocator fără cauză, cineva care lansează o discuție cu scopul de a crea un conflict de idei. Uneori, conflictul devine amuzant pentru *troll*, dar aproape niciodată pentru participanții inocenți.

Precizăm că mai vechiul *trol*, semnificând „(în mitologia scandinavă) gnom zburdalnic, care trăiește în munți sau în păduri, întruchipând forțele rele ale naturii” (MDN 2000), provenind în română din franceză, nu are legătură cu *trollul* de pe internet (chiar dacă este și el oarecum... malefic). Termenul *troll* este preluat din limba engleză, de la *trolling* „tehnică de pescuit ce implică întinderea unei momeli și plimbarea acesteia dintr-o barcă în mișcare”. *Trolling* înseamnă deci „provocare, tachinare”. În româna actuală se încearcă adaptarea acestui cuvânt prin forma *trolare* (sau *trollare*): „*Trolarea* e o formă de comentariu social sau de performance satiric dedicate oamenilor care se iau prea în serios pe internet” (<http://www.vice.com/ro/read/hackeri-carora-le-place-sa-troleze-anonim>); „Într-un mesaj online publicat săptămâna aceasta, *Anonymous* le-a cerut oamenilor să facă parte din campania cyber împotriva teroriștilor prin «*trollarea*» acestora” (<http://playtech.ro/2015/trolling-day-ziua-in-care-anonymous-invita-internetul-sa-ironizeze->

isis). Circulă și verbul *a trola*: „De ce unii *trolează*?” (<http://forums.eune.leagueoflegends.com/board/showthread.php?t=711998>); „Urăsc zilele care se termină cu *i* și dacă cineva mă *trolează*, îl bat” (<https://memegenerator.net/instance/43052919>).

În spațiul de limbă engleză, fenomenul de *internet-trolling* a fost descris pentru prima dată din punct de vedere științific de Judith Donath, specialist la Centrul Berkman al Universității Harvard, în 1996.

În domeniul științei, apar mereu noi direcții de cercetare și noi termeni care le desemnează. De exemplu, studiul ritmurilor biologice, în condițiile stresului tot mai mare ce cuprinde omenirea, a generat știința numită *cronobiologie*. Una dintre primele atestări ale neologismului în limba română este înregistrată în *Dicționarul de cuvinte recente* de Florica Dimitrescu (1997, ediția a doua), datată din 1975: „Anumite fenomene și reacții fiziologice sunt influențate sau nu de clipa când au fost provocate? Este întrebarea la care își propune să răspundă *cronobiologia*. Studiul acestor probleme vizează posibilitatea de a prevedea ora cea mai propice pentru luarea unui medicament sau ora când riscul îmbolnăvirii este cel mai mare...” (*Magazin*, 5.VII.1975, p. 4).

Dicționarul enciclopedic (1993 – 2009) definește *cronobiologia* ca „știință care studiază caracteristicile temporare ale fenomenelor biologice. Este constituită din mai multe ramuri: *cronofiziologia*, *cronopatologia*, *cronotoxicologia* etc.”.

O altă știință care se dezvoltă vertiginos în ultimii ani este *adictologia* („studiul și tratamentul adicțiilor, adică al dependențelor fiziologice sau psihologice”). Se pare că actul de naștere al *adictologiei* poartă data de 20 octombrie 1999, când *Jurnalul Oficial* al Franței a recunoscut noua disciplină de graniță și, implicit, diplomele viitorilor specialiști (*adictologii*). Termenul a fost preluat imediat, cu minime adaptări ortografice și ortoepice, de toate limbile de cultură (v. engl. *addictology*, sp. *adictología*, rom. *adictologie*, rus. *аддиктология* etc.). Cuvântul s-a format în franceză, din *addiction* „dependență de o substanță sau, figurat, de o activitate” + *-logie*, formantul care desemnează științele. Despre *addiction*, cu prima atestare în 1979, dicționarele franceze spun că este un „cuvânt englez”, ca și *addict*, cu o primă atestare și mai recentă, din 1985. În engleză, *addict* este un cultism din lat. *addictus*, participiul trecut al lui *addicere* „a dedica”. În limba română, *adict* și *adicție* au început să circule după 1989. Cu excepția

Marelui dicționar de neologisme (2000), în care apare termenul *adicție* „dependență față de un drog, cu tendința creșterii progresive a dozelor”, explicat prin franceză, niciun dicționar românesc explicativ nu consemnează vreun membru al familiei lui *adict* (*adictiv*, *adicție*, *adictologie*) (v. Alexandru Ciolan, în *Ziarul financiar/Ziarul de duminică*, 6.08.2010). Conform aceleiași surse, pentru *adictologie*, prima atestare în română este din 2007 („În perioada 4-6 octombrie, dr. V.E. participă în metropola Moldovei, Iași, la un Congres Internațional de Adictologie...”, *Informația zilei* (Satu Mare), 3.X.2007). Pentru *adicție*, și sensul propriu de „dependență de droguri”, și cel figurat de „dependență de o activitate” au, în fișele pentru DCR³, prima atestare în 2007 („Centrul de Asistență Integrată a *Adicțiilor* din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 1...”, *Adevărul*, 6.IV.2007; „Psihatrii (...) au demonstrat că *adicția* la computer este o realitate cu efecte fiziologice măsurabile”, *Cotidianul*, 24.V.2007, p. 10).

Adictologia studiază nu numai dependența de droguri, ci și alte *adicții*, mai mult psihologice: dependența de muncă (dependentul fiind numit *workaholic*), de cumpărături (*shopaholic*), de internet, de jocurile online ș.a. Dependența de jocurile de noroc se numește *ludomanie* sau *gambling*, iar dependentul, *ludopat* sau *gambler*: „O astfel de dependență patologică se numește *ludomanie*. Un astfel de dependent (denumit și *ludopat*) este incapabil să reziste impulsului de a juca, fapt care poate avea consecințe personale și sociale foarte grave...” (<http://www.doxologia.ro/sanatate/documentar/ludomania>). Se cercetează și *adicțiile* legate de mâncare: *anorexia* „repulsie față de alimente, însoțită de pierderea totală a poftei de mâncare” și *bulimia* „stare patologică manifestată prin foame excesivă, continuă”.

În domeniul culturii, s-a impus în ultimele decenii termenul de origine engleză *performance* „spectacol”. Fiind un gen de artă apărut în Europa și America de Nord în anii '60 ai secolului al XX-lea, derivat din *happening*, care constă în transpunerea în spațiu și mișcare a unei imagini vizuale create de un artist plastic, cuprinde numeroase elemente din arta spectacolului, elemente muzicale și se bazează, mai ales în noile sale variante, pe folosirea unor simboluri din viața politică, religioasă, ecologică, științifico-fantastică, tehnică. Printre reprezentanții de seamă sunt John Cage, Dennis Oppenheim, Yoko Ono ș.a. În ultimul timp, se vorbește chiar despre *performance digital interactiv*, formă de expresie artistică ce încorporează și tehnologii digitale (193.231.20.119/doctorat/teza/fisier/3088). Din aceeași familie lexicală fac parte termenii (*artist*) *performer*, *artă performativă*, *studiu performativ*.

În cinematografie, pe lângă termenii mai cunoscuți *blockbuster* și *box-office*, se impune astăzi neologismul *biopic*, cu semnificația „film biografic”.

Termenul *prezentator* are un sinonim mai puțin frecvent, *comper*, cu același sens: „prezentator al unui spectacol de estradă, de varietăți etc.”. Cuvântul, se pare, este împrumutat din franceză, dar circulă și în engleză (*compeer*), având la bază etimonul latin *compere*. Activitatea *comperului*, adică prezentarea și înălțuirea momentelor unui program artistic, se numește *comperaj* (fr. *compérage*). Unii cercetători extind definiția termenului *comperaj* și la prezentarea emisiunilor de radio sau TV (v. Alexandru Ciolan, *Ziarul financiar/Ziarul de duminică*, 3.04.2009).

O categorie distinctă de termeni de circulație internațională provine din pragmatonime, nume de mărci și produse: *adidas*, *airbus* „tip de avion mare de pasageri construit de un consorțiu internațional”, *airbag*, *bikini*, *colt*, *deltaplan*, *dolby*, *jeep*, *lego*, *pampers*, *polaroid*, *rimel*, *scrabble*, *stretch*, *teflon*, *walkman* „minicasetofon la care audiția se realizează cu ajutorul căștilor”, *xerox* „copiator” ș.a.

Un caz interesant de lexicalizare a unei mărci înregistrate – pe care îl surprindem, se pare, în plin proces – este cel al termenului *tiptronic* „transmisie automată, care îi permite conducătorului auto controlul manual al selecției de viteze” (dispozitiv numit în engleză *manumatic* – contaminare între *manual* și *automatic*, lexem înregistrat în *Oxford English Dictionary*, datat 1990). *Tiptronic* este o marcă înregistrată de producătorul german *Porsche*, care le-a permis utilizarea acesteia și altor companii, cum ar fi *Land Rover* și *Volkswagen Group* (*Audi*, *SEAT*, *Škoda*, *Bugatti*, *Lamborghini*, *Porsche* și *Volkswagen*). Alți producători auto dețin, pentru produse similare, diverse mărci comerciale: *Alfa Romeo*: *Sportronic*, *Q-System*, *Q-Tronic*; *Aston Martin*: *Touchtronic*; *BMW*: *Steptronic*; *Citroën*: *EGS*, *SensoDrive*; *Chevrolet*: *TAPshift*; *Chrysler/Dodge/Jeep/Ram*: *AutoStick*; *Ford (SUA)*: *SelectShift*; *Hyundai*: *Shiftronic*, *HIVEC H-Matic*; *Jaguar*: *Bosch Mechatronic*; *Kia*: *Sportmatic*; *Lexus*: *E-Shift*; *Mazda*: *ActiveMatic*, *SportMatic*; *Mercedes-Benz*: *TouchShift*, *G Tronic*; *Nissan*: *Xtronic*; *Saab*: *Sentronic* etc. (<http://en.wikipedia.org/wiki/Manumatic>). În diversitatea de mărci înregistrate, *tiptronic* pare cel mai accesibil, mai ușor de reținut și devine, treptat, termen generic pentru acest tip de produse. Cu timpul, va fi, probabil, înregistrat în dicționarele de referință ale limbilor de circulație internațională, inclusiv în dicționarele de limba română.

Sintetizând, constatăm că majoritatea neologismelor de circulație internațională sunt de origine engleză; unele sunt preluate ca atare (*Grexit, Brexit, bitcoin, banking, cluster, laptop, gadget, widget, banner, selfie, blog, blogger, blogging, troll, trolling, performance, performer, box-office, biopic, blockbuster, airbag, dolby, walkman, workaholic, shopaholic, gambling, gambler*), altele circulă cu minime adaptări ortografice și ortoepice (*glocalitate, glocalizare, euroscepticism, blogosferă*). Unii termeni, chiar dacă sunt împrumutați din engleză, sunt formați din elemente de origine greacă (*cronobiologie*) și se adaptează ușor la limba-gazdă.

BIBLIOGRAPHY:

- Altmanova, Jana (2013), *Du nom déposé au nom commun: néologie et lexicologie en discours*, EDUCatt, Milano.
- Laurent, Bénédicte (2010), *Nom de marque, nom de produit. Sémantique du nom déposé*, Paris, Editions L'Harmattan.
- Stoichițoiu Ichim, Adriana (2006), *Creativitate lexicală în româna actuală*. București, Editura Universității din București.
- Vintilă-Rădulescu, Ioana (2009), Termeni internaționali sau mărci înregistrate/denumiri de origine controlată? *Terminologie și plurilingvism în economia internațională*, Journée Realiter, Milano.
- <http://unilat.org/Library/Handlers/File.ashx?id=09850e3c-875c-4fb7-be6c-ae5cc6cdc5e0>

Dicționare

- DCR² 1997 = Florica Dimitrescu, *Dicționar de cuvinte recente* (ediția a doua), București, Logos.
- DE 1993 – 2009 = *Dicționar enciclopedic*, București, Editura Enciclopedică.
- DEXI 2007 = *Dicționar explicativ ilustrat al limbii române*, Chișinău, Arc, Gunivas.
- MDN 2000 = Florin Marcu, *Marele dicționar de neologisme*, București, Saeculum.

INDIRECT OBJECT WITH PREPOSITION OR PREPOSITIONAL OBJECT

Claudia Leah

Assist. Prof., PhD, University of Oradea

Abstract : The Indirect Object and the Prepositional Object are two syntactic functions which, up to a point, may overlap or not. Dealing with such a well-known, probably overdiscussed grammatical issue - Indirect vs. Prepositional Object - this paper tries to emphasize the idea that in the Romanian grammar, some aspects of the two syntactic functions are not easy to define, understand and use, which leads to ambiguity and confusions. In this paper we try to identify and highlight some basic grammatical characteristics and structures, in order to show that Indirect Objects and Prepositional Objects have distinctive features and can be regarded and focussed upon from different perspectives.

Keywords: case, feature, function, indirect object, prepositional object.

Complementul indirect și complementul prepozițional sunt două funcții sintactice, ale căror caracteristici se pot suprapune, până la un punct, sau nu. Această problemă, îndelung dezbătută, continuă să stârnească unele controverse, mai ales că, unele aspecte, nefiind ușor de definit, de înțeles sau de folosit corect, duc la ambiguitate sau chiar la confuzie. Acest lucru se datorează, nu în exclusivitate, dar în mare parte, faptului că cele două funcții sintactice pot fi abordate diferit:

- *tradițional*, după Gramatica limbii române (Gramatica Academiei), publicată mai întâi în 1963, revizuită, adăugită și reeditată mai apoi în, 1966 (coordonator acad. Alexandru Graur) și după multe alte lucrări publicate în anii imediat următori.
- *modern*, după Gramatica limbii române (GALR- Gramatica academică a limbii române) publicată mai întâi în 2005 și revizuită în 2008 (coordonator Valeria Guțu Romalo) și după alte lucrări, relativ puține, apărute până în prezent.

Din punct de vedere tradițional, din definiția complementului indirect se conturează două aspecte:

- ❖ este partea secundară de propoziție care determină un verb, adverb, adjectiv sau interjecție și arată obiectul sau persoana căruia i se atribuie o acțiune, însușire;
- ❖ este partea secundară de propoziție care determină un verb, adverb, adjectiv sau interjecție și arată la cine se referă o acțiune sau o însușire, obiectul asupra căruia se răsfrânge în mod indirect acțiunea.

Din această perspectivă, complementul indirect poate sta în cazul dativ sau, dacă e precedat de prepoziție, în cazurile genitiv și acuzativ.

De ex: *I-am dat **lui Mihai** o carte.*

(un complement indirect exprimat prin pronume personal, care anticipează complementul indirect exprimat prin substantiv articulat, amândouă în cazul dativ, determinând un verb tranzitiv)

*Am luptat intotdeauna **împotriva prejudecăților**.*

*Se gândește **la vacanță** pentru că își aduce aminte cu drag **de vara** trecută.*

*Părul ei mirosea **a busuioc**.*

*S-a saturat **de spus** minciuni.*

(un complement indirect în genitiv cu prepoziție, trei complemente indirecte în acuzativ cu prepoziție și unul exprimat prin verb la supin, care determină verbe intransitive, respectiv o locuțiune verbală intransitivă).

*Am vorbit **cu cele două despre absențele** de la școală.*

***Din albă** s-a făcut roșie ca focul de supărare.*

(complemente indirecte în acuzativ cu prepoziție, unul exprimat prin numeral, al doilea prin substantiv, iar cel de-al treilea prin adjectiv cu prepoziție obligatorie)

*Am adus cartea utilă **elevilor** pentru a înțelege mai bine noile noțiuni.*

*Copilul fusese sigur **de venirea** mea și zâmbea, dornic **de joacă**.*

(complemente indirecte în dativ, respectiv în acuzativ cu prepoziție, care determină un adjectiv)

*Școala cea nouă a fost construită mai aproape **de bibliotecă**.*

*El era singurul pe care îl simțeam aproape **sufletului** meu.*

(complemente indirecte în acuzativ cu prepoziție, respectiv în dativ, care determină un adverb)

*Vai **de tine** ce-ai ajuns!*

*Bravo **lui**! A ajuns ce și-a dorit!*

(un complement direct în acuzativ cu prepoziție și unul în dativ, care determină o interjecție).

Există situații în care verbe care cer complemente indirecte în dativ, acceptă construcții prepoziționale în acuzativ, atunci când complementul indirect este precedat fie de numere, fie de adjective nehotărâte de tipul *tot*, *toată* etc.

Ex. *Au dat premii tuturor **participanților**.* (dativ)

dar *Au dat premii **la toată lumea**.* (acuzativ)

*Au dat invitații **celor patru colegi**.* (adică tuturor colegilor pe care îi are -dativ)

dar *Au dat invitații **la patru colegi**.* (adică unui număr limitat de colegi -acuzativ)

În unele cazuri, complementul indirect în acuzativ cu prepoziție se poate apropia de nuanța unui complement circumstanțial sau este considerat un complement circumstanțial:

De ex: *Mă uitam cu atenție **la tablă**.* (loc)

*Era încântată **de venirea** ta.* (cauză)

*Mama s-ar bucura mult **de venirea** ta.* (condiție)

*Am plecat la teatru **cu Mihai**.* (sociativ)

Uneori, aceeași formă dativală de complement indirect a unui pronume relativ, în contexte diferite, își schimbă funcția sintactică.

De ex: *Știu **cui** ai dat cartea.* (complement indirect în dativ)

*I-am dat cartea **cui** a cerut-o.* (subiect în cazul dativ provenit din îmbinarea a două forme cazuale cu funcții sintactice diferite, și anume:

I-am dat cartea celui care a cerut-o. - unde *celui*-complement indirect în dativ şi *care*-subiect în nominativ, forme care combinându-se au dat *cui*, cu formă de dativ şi funcţie de subiect.)

În abordarea modernă a GALR multora dintre aspectele şi precizările din gramaticile tradiţionale le iau locul definiţii, clasificări şi exemple privite dintr-o cu totul altă perspectivă, mai apropiată de viziunea lingvistică a altor limbi, în special a limbii engleze.

Astfel noţiunea de complement indirect este mult restrânsă, unele dintre caracteristicile complementului prepoziţional fiind atribuite altor funcţii sintactice.

În noua gramatică academică (GALR II, 2005: 397), complementul indirect este definit ca fiind un component actanţial al grupului verbal care reprezintă destinatarul sau beneficiarul procesului codificat prin verb şi este exprimat:

- numai prin cliticul pronominal în dativ ;
De ex : *Îi ofer un buchet de flori.*
- Numai prin nominal, care poate fi substantiv, pronume non-clitic, numeral în dativ fără prepoziţie ;
De ex : *Ofer recompensă copilului/ acestora/celor doi.*
- Prin nominal coocurent cu un clitic pronominal coreferenţial, amândouă în dativ ;
De ex : *Le ofer recompensă copiilor/ acestora/celor doi.*

Vorbind despre tremenii regenţi, cum erau numiţi în abordarea tradiţională, în accepţiunea modernă, se afirmă că un complement indirect se actualizează în grupul verbal, interjecţional, adjectival sau adverbial, ca termen subordonat aflat într-o relaţie de dependenţă stabilită cu centrul grupului. (GALR II, 2005: 397)

Complementul indirect poate fi :

- un constituent obligatoriu al grupului verbal, adjectival sau adverbial, neputând fi omis
Ex : *Nu-ţi dau socoteală.* (constituent obligatoriu în grup verbal)
Îmi place să citesc. (constituent obligatoriu în grup verbal)
Cartea este utilă elevilor. (constituent obligatoriu în grup adjectival)

Conform recomandărilor, vom merge la munte. (constituent obligatoriu în grup adverbial)

Într-un exemplu ca:

Vom acţiona conform planului.

complementul considerat indirect pare să suprapună caracteristicile unui complement indirect evident (ca în exemplul anterior) cu cele ale unui complement circumstanţial de mod, cerut de verbul *a acţiona*. Acest lucru poate genera confuzie în analiză şi interpretare.

- un constituent facultativ al grupului, în apropierea unor regenţi care nu îl implică matricial şi, prin urmare, poate fi omis.

Ex: (*Ti*)-am închis calculatorul.

Bravo (*tie*)!

În timpul orei (*ni*) s-au povestit multe lucruri interesante.

În GALR (II, 2005: 399, 416) se fac precizări clare referitoare la alte tipuri de complemente, considerate în gramaticile tradiţionale ca făcând parte din categoria complementului indirect. Este vorba de:

- formele de dativ posesiv, considerate de unii lingvişti ca fiind complemente indirecte, iar de alţii ca fiind atribute pronominale.

De ex: *Mi-a citit toate cărţile.*

(complement indirect sau atribut pronominal-pronume personal, dacă se ia în considerare rolul semantic de posesor al pronumelui personal în dativ: *A citit toate cărţile mele*)

Îmi învăţ lecţiile.

(complement indirect sau atribut pronominal-pronume reflexiv, dacă se ia în considerare rolul semantic de posesor al pronumelui reflexiv în dativ: *Învăţ lecţiile mele*)

Construcţiile de acest fel, cu dativul posesiv sunt considerate în abordarea modernă drept complemente posesive, caracterizate prin faptul că prezenţa lor în enunţ este condiţionată de coocurenţa cu un substantiv subordonat aceluiaşi verb şi că rolul semantic de Posesor nu le este conferit de verbul regent, ci este impus de substantivul coocurent.

- complementele indirecte în acuzativ, în primul rând, dar și cele din genitiv, cu prepoziție sunt separate de categoria complementului indirect și definite, descrise, prezentate drept complemente prepoziționale care se constituie în componente actanțiale al grupului verbal cu semantică diversă.

Necesitatea delimitării complementului prepozițional de cel indirect a apărut nu pentru că se pot distinge elemente comune între cele două tipuri de complemente, cum ar fi că: sunt constituenți ai acelorași grupuri (verbal, adjectival, adverbial și interjecțional; sunt actanți cu regim și roluri semantice impuse de verb; au unele roluri semantice comune, pot fi constituenți obligatorii sau facultativi ai grupului etc., ci din cauza deosebirilor identificabile între complementul indirect și cel prepozițional, deosebiri care se referă, de exemplu, la faptul că pentru complementul indirect, grupul prepozițional este doar o realizare marginală, în timp ce pentru celălalt complement este o realizare prototipică, la regimul sintactic (cazul dativ pentru complementul indirect și cel acuzativ, respectiv genitiv prepozițional pentru complementul prepozițional) și la posibilitatea de dublare / nedublare prin clitic a celor două poziții sintactice etc.

Cele două complemente pot coexista în același enunț și pot avea același termen regent, dar nu pot fi coordonate.

De ex : *Iti povestesc mai târziu **despre experiența** de săptămâna trecută.*

*Aceste versuri **îmi** amintesc **de** prima **carte** citită.*

Credem că separarea celor două complemente s-a produs și sub influența unor aspecte gramaticale specifice limbii engleze, clar formulate. (Leah, 2009). În gramatica limbii engleze, complementul indirect, cu sau fără prepoziție, stă doar în cazul dativ ; orice structură prepozițională, subordonată unui verb care cere o anumită prepoziție, ocupă poziția sintactică de complement prepozițional. În limba română, această caracteristică s-a extins și la alte părți de vorbire care cer o prepoziție, structurile prepoziționale subordonate acestora fiind considerate tot complemente prepoziționale.

De ex : *Era sigur **de** **venirea** noastră.*

Interesat de muzică, mergea adesea la Operă.

E foarte bun la matematică.

(prepozițiile sunt cerute de adjectivele sigur, convins, bun, iar structurile prepoziționale sunt complemente prepoziționale) În limba engleză, în exemple similare :

He was sure of our arrival.

(Being) Interested in music, he often went to the Opera.

He is very good at maths.

Deoarece prepozițiile sunt cerute de un adjectiv regent, structurile prepoziționale au funcția sintactică de Adjective Complement (Complementul adjectivului).

În concluzie, putem afirma că nu putem vorbi de complement indirect decât în cazul dativ, exceptând dativul posesiv specific complementului posesiv, dativul etic (fără funcție sintactică) sau cel locativ specific complementului circumstanțial de loc. Pe de altă parte, toate complementele indirecte cu prepoziție, în acuzativ sau genitiv din gramatica tradițională fac parte, în GALR din categoria complementelor prepoziționale.

Toate aceste schimbări (și multe altele) de abordare a problemelor de gramatică a limbii române, precum și pătrunderea, uneori ușor forțată, a unor concepte specifice gramaticii altor limbi (în special engleza), fac dificilă, ambiguă și pe alocuri confuză înțelegerea, însușirea și transmiterea noțiunilor prezentate în GALR.

Intr-un document apărut pe un site ([www.academiaromana.ro/grafieLimbaRomana /doc/GALR -Academie.doc](http://www.academiaromana.ro/grafieLimbaRomana/doc/GALR-Academie.doc),), Gabriela Pană Dindelegan sublinia importanța apariției unei gramatici noi, incitante, problematizate, atente la uzul lingvistic și preciza că GALR nu este o gramatică de tip școlar, ci o gramatică academică și că, pentru a se evita orice confuzie sau dificultate de înțelegere, se recomandă ca în modul de predare să se plece de la gramatica tradițională, de bază, inserându-se elemente noi, din noua gramatică sau, cu un oarecare efort, să se adapteze GALR la necesitățile școlare..

BIBLIOGRAPHY:

- Avram Mioara, 1997, *Gramatica pentru toți*, ediția a II-a, București, Ed. Humanitas.
- Brâncuș, G, Saramandu, Manuela ,2001, *Morfologia limbii române*, București, Ed. Credis.
- Cornilescu, Alexandra, 2003, *Complementation in English. A Minimalist Approach*, București, Ed. Universității din București.
- Coteanu, I. ,1982, *Gramatica de bază a limbii române*, București, Ed. Albatros.
- Crașoveanu, D., 2002, *Categorii sintactice necircumstanțiale*, Timișoara, Ed. Mirton.
- Drașoveanu, D. D. ,1997, *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Ed. Clusium.
- GLR – Academia Română, 1966, *Gramatica limbii române* (coord. Al Graur, Mioara Avram, Laura Vasiliu), I –II, ed. a II-a, București,Ed. Academiei Române.
- GALR – Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, 2005, *Gramatica limbii române* (coord. Valeria Guțu Romalo), I–II, București,Ed.Academiei Române.
- Goga, M., 1995, *Gramatica limbii române*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia
- Guțu Romalo, Valeria, 1973, *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, București, Ed. Didactică și Pedagogică.
- Hristea, Th. (coord), 1984, *.Sinteze de limba română*, ediția a III-a, București, Ed.Albatros.
- Irimia, D., 2000, *Gramatica limbii române*, Iași, Ed. Polirom,
- Leah, Claudia, 2009, *Corespondențe gramaticale în engleză și română*, în *Analele Universității din Oradea*, Ed. Universității din Oradea.
- Pană Dindelegan, Gabriela,1992, *Teorie și analiză gramaticală*, București, Ed Coresi.
- Pană Dindelegan, Gabriela ,2003, *Elemente de gramatică. Dificultăți, controverse, noi interpretări*, București, Ed. Humanitas Educațional.
- gramaticalimbiiromane.ro/sintaxa/sintaxa.
- www.academiaromana.ro/grafieLimbaRomana/doc/GALR-Academie.doc

ENGLISH – THE MAIN TOOL OF COMMUNICATION IN THE FUTURE?

Liliana Florina Andronache

*Assist. Lecturer, PhD, "Carol Davila" University of Medicine and Pharmacy,
Bucharest,*

Abstract: In a world in which people tend to make things work easier and faster, language should also facilitate this process. Therefore, people worldwide have started to choose a more simple language which is taught in most schools and which most people either speak as their mother tongue or acquire as a second or foreign language. The present paper discusses and approaches different perspectives on this topic, i.e. English used everywhere on the globe in the future.

Key words: English, language, communication, worldwide, lingua franca.

Sometimes changes in a language occur naturally and some other times they are the consequence of different linguistic processes, such as the phenomenon of linguistic globalization. The current trend is for all languages to borrow as many English words and phrases as possible, which they can either translate or use as such. The purpose of such a process is to renew the vocabulary of the recipient languages, to ease and facilitate understanding and communication among peoples worldwide.

There are authors who refer to the linguistic globalization and to the rapid spread of English as an “English-induced linguistic globalization” Witalisz (2011). English has many qualities which propelled it forward and made it a desired language to use as the occasion arises. Among its characteristics, it is worth mentioning the simple grammar that English has compared to other languages - and Romance languages are a good example - , the occurrence of many short words and phrases that could easily replace a more complex and heavy phrase in another language, its distribution as a language around the world since America ranks among the most important and fierce opponents from a military, economic and political point of view.

Its simplicity and directness have made it the choice of many non-English speaking people when it comes to both written and oral conversation. Moreover, dictionaries have proven very useful in this process of linguistic globalization through English. Many lexicographers decided that it is a good idea to register words of English origin (and not only) in the dictionaries of a specific language since it is better to prevent the bad and incorrect usage of some words of foreign origin and eventually realize that the people have borrowed and used such words on a regular basis (correctly or not, according to their level of knowledge of the language). They should also be aware and acknowledge the existence of transient words and phrases, which despite their occurrence in a language, will never be implemented permanently in the vocabulary and become part of it.

There are for sure many linguists and translators who consider that the natural phenomenon of word selection that will last in the vocabulary of a language might undergo many hardships, although it might seem easy to determine from the very beginning which are the ever-lasting words and which are the transient ones: "Naturalmente il vocabolario accoglie solo i neologismi il cui uso è già consolidato oppure che palesemente sono destinati a durare; invece non accoglie le parole effimere o che possono risultare tali¹."

People and peoples have always felt the need to use a unique language on an international level, irrespective of the environment and setting. This idea has also been under a constant debate in time, approached by people of all levels of knowledge. One idea that is worth mentioning belongs to Francesco Sabatini, president of the Accademia della Crusca²: "È chiaro che una lingua di comunicazione internazionale è necessaria, che è utile, che va imparata e che questa lingua è quasi certamente l'inglese. Ma c'è una condizione che molti di noi dimenticano: sono pochi quelli di noi che riescono a padroneggiare l'inglese come

¹ "Of course the vocabulary only engulfs those neologisms already consolidated in use or those that are clearly meant to last; in exchange, it does not receive ephemeral words or those that may turn ephemeral" (Author's translation) - idea presented by Carmignani in an interview to Lorenzo Enriques, administrator of Zanichelli, after the publication of Zingarelli 2004.

² *Accademia della Crusca* is one of the most prestigious linguistic institutions in Italy and in the world, according to wikipedia.org. The fact that it strongly defends the national linguistic treasure of Italy has not been an impediment in adopting two versions for the website: one in Italian and one in English, which might force anyone to draw a simple conclusion: English might represent a danger for the vocabulary of any language after all, and it is better to live with the "enemy" than to be on-guard all the time and fight against it.

l'italiano. Nell'uso quotidiano l'inglese sta diventando sempre piu indispensabile per le aree del sapere scientifico o del sapere organizzato ma, quando si parla di funzione creativa, e importante ricollegarsi al nostro patrimonio linguistico originario³.” (Sabatini *apud* Rogato 2008: 27).

David Crystal (2003) – “world authority on the English language”, as he seems to be called in the *Preface* to his second edition of *English as a global language*, uses different names for English as a language in his book, e.g. “English as a global language” (p.1 and throughout the book), “(single) world language” (p. xiii), “an international language” due to the power of its people (p. 9), “the first global lingua franca” (p.1) etc.

It is also the role of the lexicographer and linguist to decrease (whenever needed) the speed of loan-word acquisition. Mioara Avram states that “Pericolul reprezentat de influența engleză actuală vine din faptul că ea se produce prin oameni culți [...]. (Numeroase) cuvinte demonstrează că fără frîna lucrărilor normative și a cunoscătorilor limbii engleze, anglicismele recente s-ar adapta la limba română ușor...”⁴

It is the case of Romanian and Italian, even if the difference between the two linguistic systems is visible with the naked eye in terms of assimilating the words of English origin. Even if Italian ranks among the most conservative languages, which prefer to borrow but not to assimilate all words of foreign origin, the initiative is a beneficial one for the speakers of Italian who can easily understand and correctly use loan-words whenever necessary in their discourse. Romanian, on the other hand, is more open and welcoming to words of English origin. There are many linguists who share the idea that languages are in a continuous process of change, formation or renewal, in which case they will for sure not become extinct and eventually die like Latin, for example.

³ “It is clear that a language of international communication is necessary, useful and it must be learned and this language is almost certainly English. But there is a condition that most of us forget: there are very few those of us who manage to master English as they master Italian. In its daily use, English is becoming more and more indispensable in scientific fields and organized areas, but when it comes to talking about its creative function, it is important that one should reconnect to his original linguistic heritage” (Author’s translation).

⁴ “The danger represented by the current English influence comes from the fact that it is done through cultivated people [...] (Numerous) words prove that without the brake of normative papers and of speakers of English, recent Anglicisms could easily adapt to Romanian.” (Author’s translation).

In the *Foreword* to *A Dictionary of European Anglicisms*, Burchfield reiterates the idea that “languages have at various times been enriched, or at any rate have been enlarged, by the acquisition of words from other languages” (Görlach 2001: vii). Sometimes, the process might have been hardened by the reluctant attitude of the country and people towards borrowings, which has sometimes been defeated by the strength of such a phenomenon.

However, English is also a “victim”, since it has also grabbed or “absorbed” words and phrases from some other languages it has come in contact with: “Over a long period and especially since the seventeenth century the English language absorbed some of the central musical terminology of the Italian language [...]”. “For more than a thousand years English has drawn words and phrases from many outside sources”, a statement by Burchfield in the *Forward* to Görlach’s *Dictionary* (Görlach 2001: vii). This makes English both a donor and a recipient language, depending from which perspective one sees it. Despite all that, it has always preserved its simplicity. It might be precisely this trait that has made it unique among other languages. All these language variations make a language be perceived as creative, in constant movement, changing with the passage of time.

There are a few works which debate the occurrence of English in different parts of the world, and the one that interests us the most for the purpose of the present paper and which is also worth mentioning is *English in Europe* by Manfred Görlach (2002). It is a comprehensive collection – as Görlach calls it - which includes (whenever possible) the work of native contributors and researchers on how and in which manner English influences their language.

English started having a massive impact on the lexis of other languages after 1990, even though there has been a highly visible influence also after World War II, as Görlach (2002: 3) states it in the *Introduction* to his book, *English in Europe*. The book also brings into light the opposition between “open” vs. purist societies. The first groups includes languages like Romanian, which are open to loan-words – some of which are also assimilated -, while the second group might refer to languages like Italian or French, more aware of their linguistic “treasure” and willing to defend it at whatever costs.

However, despite all these prejudices and hardships in deciding whether or not to borrow words of English origin, the English language is a prestigious one, being therefore taught in schools and implemented in many fields as the best instrument to be used. Nevertheless, the impact of English on different other languages might give rise to hybrids,

i.e. words of English origin included in the vocabulary of other languages. The most famous and quoted is *Franglais*, which comes from the mixture of English and French words. The result is not much liked by the French people, attitude supported by the French authorities at a national level. It is well-known that the French are very conservative, and when it comes to language, they strongly defend their ideals and beliefs. The authorities not only suggest but also enforce the idea that the English words and phrases should be replaced by already existing French equivalents.

Italian has also accepted many words and phrases of English origin in its active and passive vocabulary, which made linguists and lexicographers, among whom it is worth mentioning Beccaria (2002), refer to this mixture between Italian and English with a simple and single word, i.e. *Itangliano*, *italiaricano*, *itanglese*, *italiese* (Ray 2004) sau *itenglish*⁵ or with a phrase *la lingua dell' okay*.

The idea of English being taught in schools and subsequently used by almost everyone in daily discourse is also recurrent in the media. It is worth quoting the idea of Luciano De Crescenzo (1998) in one of the most prestigious newspapers in Italy, *Corriere della Serra*: “Fino a pochi anni fa essere analfabeta voleva dire non saper leggere e scrivere. Oggi, invece, per meritarsi l’epiteto, è sufficiente non conoscere l’inglese⁶”.

The best example is the field of computer science (IT) and internet. Children all over the world learn English either as their mother tongue or acquire it as a second or foreign language: “It is therefore very important to establish the status of English as a school language (also in relation to other languages taught, such as French, German, or Russian) [...]” (Görlach 2002: 5). In all languages there are favorite words vs. words avoided by the speaker/writer. In the same manner, there are languages that have become favorite (due to different personal or impersonal reasons) and languages that do not find themselves among the favorite ones. English is for sure part of the first category.

Music and internet are also very important when it comes to distributing English words and implementing them in the mind and vocabulary of youngsters, especially. They are the most “vulnerable” in front of the massive incoming number of English words and phrases.

⁵ Schweickard (2006) *apud* Viviani (2010).

⁶ “Until a few years ago, being illiterate meant not being able to read or write. Today, however, in order to be deserve such an epithet, it is enough only not to know English” (Author’s translation).

They are also animated by the desire to impress or even strike their interlocutors with the words they use. Young people are also driven by the constant need and quest for originality and expressivity, for not being like the rest, for becoming unique and easily remembered.

In more conservative cultures, like the Italian one, divergent opinions on the benefits of internet have occurred. There are voices who claim that Internet enriches the vocabulary of a language, while others who support quite the contrary. One such example is the opinion of a blogger⁷ who debates on the uselessness of internet upon the Italian language: “Da un po’ di tempo c’è chi sostiene che l’uso di Internet, delle chat e dei social network, insieme con quello degli SMS, stia impoverendo le lingue nazionali privandole di quelle forme di espressione più complesse e più precise al tempo stesso⁸”. Many ideas do not exclude the tight relation between internet and English, which actually go hand in hand when it comes to communication worldwide. However, the Internet has turned out an effective means of improving one’s knowledge of English, since most websites are written and designed in English. It is a universal method used by most advertisers and not only to be more easily understood and better perceived by the public.

Other rich and influential sources of loanwords are fields like sports, science, and economy and last but not least the artistic area (fashion, food etc.).

Despite the reluctance of some people regarding the adoption of English words and phrases in daily speech, it can be easily seen that English has a great impact in almost all fields of communication. Even though it might have been a forcible reaction at first, at the moment it seems as natural as possible, as if it were following a well defined pathway.

In conclusion, we share the same opinion with Görlach (2002: 11), i.e. “It is very likely that Anglicisms will continue to increase, not only in countries that have been retarded by political and ideological restrictions”. Therefore, English has always been and will be remembered as “a tool for global communication” (Phillipson 1992, Dua 1994: *apud* Witalisz (2011)). However, it is true that too much of anything might become deleterious for someone

⁷ The article might be found at <http://www.downloadblog.it/post/13430/internet-distruggera-la-la-lingua-italiana> (consulted on 08.10.2016).

⁸ “For some time now there have been people who state that the use of Internet, chat and social network, along with that of SMS is impoverishing the national languages by depriving them of the most complex and precise forms of expression at the same time.” (Author’s translation).

or something, which also applies to recipient languages that engulf too many words of English origin. But, despite the “avalanche” of words in specific fields (such as fashion, cuisine, IT, media, education etc.), it is one’s personal decision whether to include English words in the daily discourse or not.

BIBLIOGRAPHY

BECCARIA, Gian Luigi, 2002, “Italiano oggi: l’antico, il nuovo” in *Cuandernos de Filologia Italiana*, vol. IX, p. 191-203.

CARMIGNANI, Ilide, 2004, “Tutte le parole del mondo”, interview to Lorenzo Enriques, amministratore delegato della Zanichelli.

www.corriere.it, the website of the newspaper *Corriere della Sera*, 28 September 1998 (consulted on 08.10.2016).

CRYSTAL, David, 2003, *English as a Global Language*, 2nd edition, Cambridge, Cambridge University Press.

GÖRLACH, Manfred (ed.), 2001, *A Dictionary of European Anglicisms. A Usage Dictionary of Anglicisms in Sixteen European Languages*, Oxford, Oxford University Press.

GÖRLACH, Manfred (ed.), 2002, *English in Europe*, Oxford, Oxford University Press.

RAY, Leslie, 2004, „Italiano moribondo, l’assassino è l’inglese” in *The Linguist*, <http://leslieray.co.uk/writings.html.html> (consulted on 08.10.2016).

ROGATO, Gilda, 2008, “Anglicismi nella stampa italiana” in *Italica*, Vol. 85, No. 1 (Spring, 2008), p. 27-43.

VIVIANI, Andrea, 2010, „Itangliano” in *Enciclopedia dell’Italiano*, http://www.treccani.it/enciclopedia/itangliano_%28Enciclopedia_dell%27Italiano%29/ (consulted on 08.10.2016).

www.wikipedia.org

WITALISZ Alicja, 2011, “Linguistic Globalization as a Reflection of Cultural Changes”,
Proceedings of the 19th Annual Conference of the Global Awareness Society International,
orgs.bloomu.edu/gasi/pdf_documents/2010.../Witalisz.pdf.

ENGLISH FOR TOURISM AS A CULTURAL LIAISON

Laura Rebeca Stiegelbauer

Lecturer, PhD and Narcisa Schwarz, Assoc. Prof., PhD, "Vasile Goldiș" West University of Arad

This paper is intended to tackle a very fashionable subject nowadays, namely, English for Tourism as a cultural liaison, but more important than that, English for Tourism used for and by BA students who attend the Specialisation of Applied Modern Languages. Moreover, in this paper, we intended to analyse the difficulties the BA students could encounter when they have to translate texts coming from this domain during their ESP Courses (English for Specific Purposes). English is a versatile language and Tourism English is no exception; but is there a real challenge for the BA students who need to practice translation from a source language into a target language, namely into Romanian? Are CAT Tools reliable in this aspect?

Keywords: ESP, Tourism English, Transdisciplinarity, terminology, compact structures

Introduction

In the Merriam-Webster online dictionary¹, *culture* is defined as the “beliefs, customs, arts of a particular society, group, place or time; a particular society that has its own beliefs, ways of life, art; a way of thinking, behaving, or working that exists in a place or organisation”. In the same dictionary, *translation* has the following definition “words that have been changed from one language into a different language; the act of changing something from one form to another”. Moreover, what is *Tourism*? Merriam-Webster Dictionary tells us that tourism “is the activity of traveling to a place for pleasure and the business of providing hotels, restaurants, entertainment for people who are traveling”. If we put these three definitions together can we come up with a proper definition for the concept of Translating in the Tourism Domain from English into Romanian (or the other way around) as

¹ <http://www.merriam-webster.com> - accessed on 5 October 2016

a Cultural Liaison? We believe that one proper definition could be: words/phrases coming from the field of tourism (hotels, restaurant, entertainment for the people who are traveling, etc.) that have been changed from English into Romanian or vice-versa in order to make sense and to be properly understood in the target language focusing on the beliefs, customs, way of life that exist in a particular place or organization.

How everything started

Working in the field of teaching for the Applied Modern Languages (AML) Specialisation for almost 15 years, made us reach the conclusion that teaching translation really usable strategies to BA students is not always easy, as translation process is a very complex one. Hence, we wanted to do something different for a change, we wanted to get the students involved and make them see the pros and/or cons in translation in the tourism area.

It is almost never just word-to-word translation. There has always been the question of how to deal with the cultural aspects that can be found behind a word or phrase and which way is the best way to convey the message behind the words in order to fully make the target reader/speaker understand the source writer/speaker. “Since no two languages are identical, either in the meanings given to corresponding symbols or in the ways such as symbols are arranged in phrases and sentences, it stands to reason that there can be no absolute correspondence between languages. Hence there can be no fully exact translations”² Having this in mind it is our job as teachers to find the best teaching and assessment method for our students in the Applied Modern Languages Specialisation.

Down to business

Along with our students from AML we had a quick look online on various Romanian websites related to the tourism industry. Our method of research was a simple one: we typed on Google search: *pagini turistice Romania* (translation: Romania – Tourism Pages). We did not use any symbols to narrow our research, we just wanted to go as easy as possible, as for a

² Nida, Eugene 1964. "Principles of Correspondence." In Venuti, L. *The Translation Studies Reader*. London: Routledge.

person who is not very much into using the Internet. We obtained 1.150.000 pages. On the first page we had 16 results. Everybody is well aware that the first page is the most important one, as people tend to read what comes first, and leave out the information found on the other pages, even if we talk about over a million webpages: “ninety-one percent did not go further than the first page with search results ...”³ Out of these, 9 websites were relevant as they had general Touristic Information (we did not consider Wikipedia). We opened every link and we found out that only 4 (<http://www.romanianmonasteries.org/>, <http://turism.gov.ro/#>, <http://romania-montana.ro/> , <http://romaniatourism.com/>) had a language option, namely English. Hence, we said that English was used to control the media information found on websites in order to be understood by the common reader who read and/or spoke English. Unfortunately 5 from the first Google Search Results Page (<http://www.monumenteoltenia.ro/> , <http://www.ghiduri-turistice.info/>, <http://obiective-turistice.romania-tourist.info/obiective-turistice-romania>, <http://www.romaniaturistica.ro/>, <http://www.calatorii-in-romania.ro/ro/acasa>) had no translation at all (we did not take into consideration Google auto-translate).

We went a step forward. We narrowed the search to Arad area and we focused on the same steps: we typed in the words *pagini turistice Arad*, we had 492.000 results, 16 results on the first page but this time we had three results from *pagini aurii* (https://www.paginiaurii.ro/firmy/ARAD/q_Cabane+turistice/1/) - one had information related to accommodation, one to touristic insurance and one had three touristic transportation possibilities. Probably the most relevant related to the information we were looking for, were pages <http://arad-turistic.ro/en/> and <http://www.cniptarad.ro/en/home>. Unfortunately the first one was last updated on 15 December 2015 (we accessed the page 15 May 2016) and the second one on 7 April 2016. These two also had English page option. The last link found here was one, which took us to visit Arad in Israel, so, completely out of our research area. The other pages had nothing to do with Arad or with tourism in this area.

While analyzing our research and talking to our students about what we found, we realized that we did not open any travel agency webpage. Consequently we went straight to the point, namely we searched on Google: *agentii turism arad 2016*. (translation – Tourism

³ Van Deursen, A.J.A.M., van Dijk, J.A.G.M. Using the Internet: Skill related problems in users' online behavior. *Interact. Comput.* (2009), doi:10.1016/j.intcom.2009.06.005

Agencies Arad 2016) . We came up with 553.000 results, 16 on the first page. We were surprised to find out that not even one page contained any information in English or in any other language besides Romanian. Thus, these pages were strictly addressed to Romanian citizens willing to travel abroad or in Romania. The foreigner, who studies or lives here for a short or long period of time and who does not speak Romanian, needs some hands-on translation tools in order to get an idea of what is offered there. For a reader like this, unfortunately a quick and poor related to quality solution is Google translate as not everybody has CAT Tools. This conclusion was relevant to our next steps.

Tourism Terminology and its Difficulties in Translation

The language used on the different websites we found was either (highly) specialised or very general. The very specialised language was found in legal documents (documents related to the setting up of a travel agency) or in professional discourse and public institutions links (<http://romaniatourism.com/government.html>).

Furthermore, on all the other webpages we encountered general thematic writing used on the websites of the travel agencies, hotels, blogs, the two Arad official webpages (<http://www.cniptarad.ro/en/home> and <http://arad-turistic.ro/en/>) and in advertisements. We wanted to give to our students the possibility to discover by themselves how English Language developed when we “speak Tourism” and more important than that how English influenced Romanian when we talk about translating some phrases and even some newly created words. The research they did was based on the abovementioned websites.

1. They first encountered the blended words from English, for which in Romanian there was not always just one word, sometimes they encountered a phrase:
 - Campsite – loc de campare (a place where you can put your tent)
 - Motel – Motel
 - Ecotourism – Ecoturism
 - Ecotours – Turism şi Ecologie (Tourism and Ecology)
 - Edutainment – Educaţie prin Distracţie (Education through Fun/Entertainment)
 - Keepsake – suveniruri (which sometimes might have a wider meaning in Romanian than in English)
 - Knapsack – limitare bagaj de mână (Hand luggage limit)

- Outdoors – în aer liber (in fresh air)
 - Indoors – în incinta locației (inside the location)
 - Getaway – escapadă (the same equivalence)
 - Seashore – la/pe malul mării (by the sea)
 - Sightseeing – priveliște (scenery, landscape)
 - Waterpark – parc de distracții acvatic (Aquatic Fun Park)
 - Weekend – weekend (in all the webpages they found that there was no translation for this word even if in Romanian we have *sfârșit de săptămână* which means end of the week)
2. The students found new terminology, created to describe the up-to-the-minute concepts we encounter today:
- incentive tour – turism de stimulare or turism de tip “incentive” (in Romanian this translation sounds a little too direct as *stimulare* in <http://www.dex.ro/stimulare> is explained as an urge, an impulse to do something)
 - package holiday – pachet de călătorie (the same meaning)
 - tour operator – tur operator and tour operator (a new terminology was created in Romanian – one which translated the word tour (tur) and one which used the same word from English)
 - adventure holiday – adventure holiday (the same terminology was encountered on all pages – no translation)
 - city-breaks – city breaks (no translation)
 - nature getaway – escapadă în natură (the same meaning)
3. Transdisciplinarity was encountered on all the webpages: words/phrases taken from various fields of activity. Hence, their level of vocabulary needed to be quite vast and diverse in order to be able to fully understand the meaning.
- Cuisine
 - hamburgers – which remained the same in Romanian
 - cheeseburgers - the same in Romanian
 - the Romanian *mici* ((plural noun which also is the plural of the adjective little in Romanian) minced mixed meat rolled and

fried/grilled) remained the same with the exception of a TV commercial where they wanted to be funny and they used “Littles” in English

- the Romanian *sarmale* can be found written the same on the English translated webpages or on some pages is almost given the recipe explained – minced meat in cabbage leaves
 - Economy – financial and trade terminology
 - ATM – bacomat
 - Overdraft – remained the same in Romanian
 - Username – remained the same but pronounced with a strong z and sometimes using the definite article *username-ul*
 - Password – was translated as *parola*
 - Withdrawal – retragere numerar (proper translation of the meaning)
 - History of Art – city and building architecture
 - Fortress – cetate (sometimes in Romanian the word *cetate* expressed only the citadel and not the fortified walls around it or its surroundings as the word fortress expresses⁴)
 - The terms used in the architecture of the buildings were properly translated
4. The easier and more simple variants of some long and too explanatory expressions in Romanian
- Self-catering accommodation – cazare in regim propriu (the same meaning)
 - Sleeper – vagon de dormit (a sleeping wagon)
 - Step-on-guide – ghid care se dă in autobus/autocar (guide which is offered to you when you are on the bus/coach)
5. Newly created compounds

⁴ <http://www.merriam-webster.com/dictionary/fortress>

- Airline – once air line; in Romanian we have just linie de traffic aerian
 - Email – once e-mail; in Romanian it was encountered with both spellings and sometimes even just mail (it was not an address, it was the electronic email)
 - Timetable – once time-table; in Romanian orar, the same word being used for schedule
6. Very often met in the research were the over evaluative terms, meant to draw the reader's attention or meant to become earworms
- Richly-decorated façade – faadă/frontispiciu puternic decorat
 - Picturesque sights – privelište pitorească
 - Breathtaking views – privelište care îti taie respirația
 - Idyllic Black Sea – Marea Neagră din poveste (Black Sea from the tales)
 - Fantastic prices – prețuri incomparabile (the exact translation would be: incomparable prices)
 - Best food in Romania – cea mai bună mâncare din România

Conclusions

These were the major translation issues the students encountered in their short research. This analysis made them aware of the permanent development of the English language but more important than that it made them realize that translation is versatile, translation is sometimes fun and sometimes it gives headaches. We managed to make our students do research enthusiastically as they were encouraged by the quick findings on almost every webpage which was analysed. Some students found out interesting cultural aspects related to Romania but also related to their city Arad. It was a real success to see how they worked in teams and how they debated on the online translation they found on the abovementioned webpages. Many noticed that the cultural aspect behind certain Romanian words was not properly/totally conveyed and thus the desired emotional power of the word/phrase was not there. They did not feel the need to use any CAT Tools or Machine

Translation Tools during their research, on the contrary, this made them use our dictionaries from the University Library as they considered them more reliable sometimes.

This short experiment was fruitful for both my colleague and I too as we developed our insight in this field, we experienced on our own what it means to work on a permanent changing area but more than that, we saw the need to constantly adapt our teaching materials to modern teaching methods and strategies and to the need of this new digitized generation.

BIBLIOGRAPHY:

Web Pages

1. <http://www.merriam-webster.com> - accessed on 5 October 2016

Specialised Articles and Books

2. Nida, Eugene 1964, *Principles of Correspondence* In Venuti, L. *The Translation Studies Reader*. London: Routledge.
3. Van Deursen, A.J.A.M., van Dijk, J.A.G.M. *Using the Internet: Skill related problems in users' online behavior*. *Interact. Comput.* (2009), doi:10.1016/j.intcom.2009.06.005
4. Toury, Gideon 1978, revised 1995. *The Nature and Role of Norms in Translation* In Venuti, L. *The Translation Studies Reader*. London: Routledge.
5. Newmark, Peter. 1988. *A Textbook of Translation*. New York: Prentice Hall

LEXICAL ELEMENTS BELONGING TO THE SEMANTIC GROUP OF THE APPELLATIVES “MAD/STUPID”, REFLECTED IN THE TOPONYMY FROM OLTENIA AND MUNTENIA

Iustina Burci

Researcher II, PhD, “C.S. Nicolăescu Plopşor” Institute of the Romanian Academy

Abstract: Human typology and character are two of the habitually used elements in the sphere of the Romanian nicknames/appellations, giving “colour” to the autochthonous anthroponomy, due to the imaginative, and in the same time critic spirit, which depicts the members of a community.

Moreover, the toponymy itself benefits, equally, from these “products” of the imaginative-ironic designation, being demonstrated the fact that the people’s names are implicated in the emerging of the places’ names, more frequently than the names of places are implicated in the forming of anthroponyms.

In the present work, the human typological segment that supplied the lexical material is that framed within the semantic area of the appellatives “mad/stupid”; the form in which they are “materialized” in the toponymy from Oltenia and Muntenia represents the subject of our analysis.

Keywords: nickname, anthroponomy, transfer, toponymy, mad/stupid.

Terminologiile nu-şi pot fi suficiente sieşi, nici măcar cele care aparţin ştiinţelor exacte. Matematica, spre exemplu, împarte noţiunea *funcţie* cu sistemul administrativ, gramatica, chimia, fiziologia şi, în ultimele decenii, cu informatica, limbajul¹ IT etc. Toate

¹ Unul dintre marii „consumatori” de material lexical împrumutat din alte ştiinţe este, astăzi, mediul informatic. Iată câteva „mostre” din religie: *avatar* (engl. „avatar”) – în spaţiul virtual, cum sunt anumite tipuri de camere de conversaţie din Internet, reprezentarea grafică a unui utilizator; sensul de bază al acestui termen religios este cel de reîncarnare succesivă a unei fiinţe; geografie: *casadă* (engl. „cascade”) – elemente suplimentare ataşate unui articol de meniu sau de o casetă cu listă, dintre care utilizatorul poate alege pentru a interacţiona cu alte elemente de ecran; alimentaţie: *prăjitură* (engl. „cookie”) – în World Wide Web, bloc de date pe care un server Web îl stochează într-un sistem client. Când utilizatorul revine la situl Web respectiv, browserul trimite serverului o copie a prăjiturii. Prăjiturile sunt utilizate pentru a identifica utilizatorii, pentru a instrui un server să trimită o versiune personalizată a paginii Web cerute, pentru a prezenta informaţii referitoare la contul utilizatorului şi pentru alte operaţii cu caracter administrativ etc. (exemplele şi explicaţiile lor au fost extrase din: Dragoş Vlad Topală, *Jargonul informatic: între terminologie şi expresia colocvială*, în „Analele Universităţii din Craiova”, Seria Ştiinţe Filologice, Lingvistică, anul XXXI, nr. 1-2, 2009, Editura Universitaria, pp. 398-399). Uneori, metaforele se pot afla la baza unor domenii noi – „metafora pungi pentru teoria mulţimilor; metafora săgeţii pentru teoria categoriilor; metafora cutiei negre pentru cibernetică; metafora animală şi metafora maşinii

terminologiile se pot afla, la un moment dat, în postura de importatoare sau exportatoare de termeni, într-un circuit continuu a cărui menire este aceea de a umple goluri terminologice și de a oferi o „bază comună de înțelegere”² în alcătuirea și transmiterea mesajelor.

Toponimia, căci la aceasta ne vom referi în continuare, nu dispune, aidoma celorlalte științe, de autonomie lexicală, fiind ombilical legată de sursa mamă – limba comună, ale cărei elemente pot ajunge în inventarul numelor de locuri în mod direct, ori pe filieră antroponimică. În prima situație, terminologia entopică³ este cea care vine să completeze un limbaj geografic specializat, insuficient în raport cu varietatea geomorfologiei terestre. În cea de-a doua, antroponimele apar frecvent în ipostaza de *particularizatori lexicogramatici*⁴ (modificatori: *Balta Borogeanu, Balta de la Buzatu, Balta la Tică, Balta pe la Dobrilani* etc. și posesori: *Balta Sandului, Balta lu Anghel, Balta Anicăi, Balta Adămeștilor* etc.), folosiți pentru a potența „funcția de individualizare a unor nume de locuri care-i încorporează în formula denominativă topică”⁵; formulă denominativă care nu ne mai poate crea surprize, la nivel structural, fiind una deja bine cunoscută în literatura de specialitate (simplă, compusă, analitică). Particularizatorii, în schimb, cei antroponimici, în special – căci analiza noastră va avea la bază un astfel de segment – ne mai pot surprinde încă datorită faptului că mulți dintre cei ce se originează în porecle și supranume continuă să „mărturisească”, fie și mediat toponimic, despre trecute relații interumane (a căror amprentă emoțională a rămas parcă imprimată, până astăzi, în respectivele nume), sociale, economice ori administrative.

Toponimia își dovedește, de fapt, fidelitatea față de „istoria locurilor, a oamenilor și a limbii lor”⁶, reținându-i fără discriminare pe bogați și pe săraci, pe cinstiți și pe cei mai puțin cinstiți⁷, pe cei frumoși ori mai puțin înzestrați fizic ori psihic, cu singura condiție ca ei să se fi aflat, într-un anumit moment al existenței lor, prin acțiunile întreprinse sau prin trăsături personale (considerate a fi) ieșite din tipare, în sfera de interes a colectivității în care au

pentru inteligența artificială; metafora big-bang-ului și metafora superstringurilor pentru originea și evoluția universului” (Solomon Marcus, *Paradigme universale*, Paralela 45, 2005, p. 148).

² Tatiana Slama-Cazacu, *Psiholingvistica, o știință a comunicării*, București, Editura All, 1999, p. 68.

³ Alcătuită ca un conglomerat în care se regăsesc apelative aparținând unor câmpuri semantice variate (corpul uman, alimentație, vestimentație, obiecte de uz casnic, fitonime, păsări, animale, insecte etc.), pătrunse în acest spațiu sub incidența imaginativului uman.

⁴ Ion Toma, *101 nume de locuri*, București, Humanitas, 2015, p. 40.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Vasile Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, Timișoara, Editura Facla, 1982, p. 7.

⁷ Vezi Iustina Burci, *Categorii sociale periferice în toponimia din Oltenia și Muntenia (I)*, în „Analele Universității din Craiova. Seria Științe Filologice. Lingvistică”, anul XXXVIII, nr. 1-2, Craiova, Editura Universitaria, 2016, sub tipar.

viețuit. În special acestora din urmă, „... poporul le-a rezervat, din comoara nesecată a spiritului său, câte un grăunte de satiră, câte-un cuvânt de batjocură, pentru a biciui defectele sau acele apucături ale lor care nu-i sunt pe plac”⁸.

Printre defecte și apucături, apar relativ frecvent și cele care vizează tulburări de comportament. În cadrul acestora, *nebunt* și *prost*⁹ reprezintă atribute ce-i însoțesc adesea (în calitate de poreclă, de supranume mai apoi, și chiar de patronime mai târziu, după cum se va vedea pe parcursul materialului) pe unii dintre membrii¹⁰ comunității. În momentul de față, cele două calificative sunt, atât în antroponimie, cât și în toponimie, „etichete” golite de sens; nu la fel stau lucrurile la nivelul limbii comune, acolo unde termenii au avut și au puncte semantice convergente, dar și divergente, și doar o analiză *sui-generis*, o reconstrucție a cadrului temporal, situațional, mental care a dus la apariția lor ne-ar putea edifica de la care dintre sensuri își reclamă existența numele proprii de astăzi.

Nebun și *prost* (termen uzitat în vorbirea colocvială, nu în cea de specialitate) pot lexicaliza același concept (intrând în relații de sinonimie) – „persoană lipsită de inteligență, de judecată, care acționează într-un mod nepotrivit” –, și, conform DEX¹¹, și concepte diferite:

⁸ Aureliu Candrea, *Poreclele la români*, București, Editura Librăriei Socec & Comp., 1895, p. 7.

⁹ Avem în vedere, în paginile de față, apelative care exprimă în mod direct carențe de inteligență și comportamente ce reflectă acest lucru. Prostia și nebunia pot fi numite însă și metaforic, după cum rezultă din mulțimea exemplurilor întâlnite la Aureliu Candrea (vezi supra, pp. 29-41): *bou*, *bou-lui-Dumnezeu*, *vită încălțată*, *gură-cască*, *prinde-muște*, *boboc*, *împușcă-’n-lună*, *mură-’n-gură*, *papă-lapte*, *încurcă-lume*, *tigvă-seacă* etc. Inclusiv o serie de nume proprii, „trivializându-se prin abuz”, devin, de asemenea, la un moment dat, sinonime cu prostia: *Vlad*, *Udrea*, *Nan*, *Tănase*, *Matei* (*Ibidem*, pp. 42-44).

¹⁰ De regulă, așezările rurale au câte un prost ori un nebun al satului, cu rol bine determinat în derularea vieții comunității: „El aleargă toată ziua prin sat, împrăștiind ultimele știri, cele mai proaspete zvonuri și bârfe..., dar mai ales observând totul cu obiectivitatea pe care numai o anumită candoare ți-o poate oferi. La sărbătorile importante, la hramuri și la pomeniri, prostul satului este considerat cel mai sigur curier către lumea de dincolo; lui i se dau de pomană alimentele, hainele, uneori chiar piese de mobilă, pe care cei vii doresc să le transmită celor duși. Este privit în sat cu umor tandru, pentru că oamenii știu că prin el își drenează frustrările, spaimele, dorul și relațiile tensionate” (<http://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/articol/prostul-satului>).

¹¹ *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, București, Univers Enciclopedic, 1996, s.v. *nebun*, *prost*. Diferențele semantice sunt plastic exprimate și prin intermediul frazeologismelor. Cele mai multe au sens propriu, ilustrând lipsa rațiunii unei persoane – *de cel nebun taie poala și fugi; parcă se bat calicii / nebunii la / în gura cuiva*; *a încerca / a prinde vadul cu nebunul / cu nerodul*; *a fi un prost și jumătate*; *prost ca noaptea / ca oaia / ca cizma*; *a fi prost în dungi / îngăurit*; *a-și găsi prostul*; *a ține pe cineva de prost*; *decât cu prostul la câștig*, *mai bine cu deșteptul la pagubă*; *pe cel prost și în ziua de Paști îl bat*; *pe unde prostul se înecă*, *deșteptul trece ca pe pod*; *prost de-a binelea*; *prost de dă în gropi*; *prost fără pereche*; *prost până peste poate*; *prostul când s-a făcut împărat, întâi pe tată-său l-a spânzurat*; *prostul întâi vorbește și apoi gândește*; *prostul n-asudă nici la deal, nici la vale*; *un prost aruncă / azvârle o piatră în apă / în baltă și zece deștepți n-o pot scoate*; *a da în baltă de prost*; *înalt ca bradul, dar prost ca gardul*; *deșteptul fâgăduiește și prostul trage nădejde*; *ferește-mă, Doamne, de judecata prostului*; *lung cât o prăjină și prost ca o găină*; *capul prost are vreji mulți*; *a fi prost crescut*; *a fi rău / prost dispus*; *a avea pasă proastă*; *a fi în pasă proastă*; *a avea o părere proastă despre cineva* –, în timp ce sensul altora, metaforic, implică anumite stări emoționale (uneori comportamentale) – *a fi / a umbla nebun după cineva / după ceva*; *a fi nebun (de bucurie, de groază, de durere)*; *a fi nebun de dragostea*

nebun – „alienat, smintit”, „(ființă) neastâmpărată, zvăpăiată, vioaie”; „care nu are limite, margini, măsură”; „care nu este bun”; „măscărici, bufon la curțile regelui” (de unde și numele piesei de șah); *prost* – „persoană fără știință de carte, neînvățată, ignorantă; om lipsit de rafinament, simplu, neevoluat”; „de condiție socială modestă, din popor, de jos, de rând”; „de calitate inferioară, lipsit de valoare”; „nepriceput, nepregătit, neîndemânatic”. Cea care ne situează în planul incertitudinii în privința sensului de la care provin aceste nume este distanța în timp față de momentul apariției lor. Ștefan Pașca remarcă, de altfel, că: „Nucleul social, uitând împrejurarea veritabilă în care un individ a fost numit cu un nume de batjocură, dar păstrând acest nume, în virtutea unei inerții, își formează cu timpul o concepție vagă, artificială, în ceea ce privește mobilul alegerii numelui de batjocură”¹² și, vom completa noi, și accepția (acolo unde este cazul) care stă la baza acestuia.

În plus, *nebulul* și *prostul* nu sunt întotdeauna ceea ce par a fi. Uneori, conștiința populară i-a înregimentat aici și pe cei care – printr-un joc al disimulării – par mai degrabă niște indivizi înzestrați cu înțelepciune sau cu o anumită curăție și simplitate sufletească, camuflați sub masca unor oameni văduviți de capacități intelectuale. Literatura (națională și universală) ne oferă o galerie bogată de exemple. Astfel, din punct de vedere tipologic, sub cupola amplă a celor doi termeni se raliază atât eroi asemenea celor din *Prostia omenească*¹³, ale căror acțiuni întreprinse în diverse situații de viață justifică pe deplin titlul povestirii – ilustrând genul clasic al prostiei, cât și proști/nebuni-înțelepți, precum *Călin Nebunul*¹⁴, unul dintre multiplele personaje care se situează la antipod, făcând față cu istețime întâmplărilor cu care se confruntă (în acest caz, păcălindu-i pe zmei) și dovedind incorectitudinea supranumelor care le-au fost conferite.

Alteori, *nebulia/prostia* sunt puse în legătură cu un anumit mod de a simți. Riga Crypto este considerat nebun pentru că, îndrăgostindu-se de lapona Enigel, dorește să escaladeze limitele propriei condiții existențiale. La un alt nivel, credința într-o lume și o iubire ideală, precum și curajul său nesăbuit sunt însușiri care îl determină pe Don Quijote să

cuiva; a face pe nebunul; a face pe prostul (exemple extrase din: Gheorghe Bolocan, Tatiana Voronțova, Elena Șodolescu-Silvestru, Iustina Burci, *Dicționar frazeologic român-rus*, Craiova, Editura Universitaria, 1999, vol. I, A-M, pp. 660-661, 837-838).

¹² Ștefan Pașca, *Nume de persoane și nume de animale în Țara Oltului*, București, 1936, p. 51.

¹³ Ion Creangă, *Opere*, ediție îngrijită, prefată și glosar de acad. prof. G. Călinescu, București, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1953, pp. 257-261.

¹⁴ Mihai Eminescu, *Poezii-proză literară*, ediție de Petru Creția, vol.II, București, Cartea Românească, 1978, pp.178-196.

încerce să schimbe realitatea¹⁵ pe care o traversează, fapt ce-i atrage, abrupt, atributul de *nebun*.

În mod dihotomic este interpretat apelativul *nebun* și în registru religios. Lexemul îi opune acum pe „nebunii întru Hristos”, acei „înțelepți pentru Dumnezeu și nebuni din punctul de vedere al lumii. Ei erau, de fapt, (deși în taină) sfinți, însă pentru lume păreau dezechilibrați. Cu sfințele lor ciudățenii și cu teatrul lor au reușit să ridiculizeze «sluțenia» firii umane decăzute și mai ales blestemata mândrie a omului, care e sursa tuturor relelor”¹⁶, celor considerați nebuni fiindcă neagă existența lui Dumnezeu („Zis-a cel nebun în inima sa: «Nu este Dumnezeu!»”¹⁷). Nebun nu este individul pentru care lipsa facultăților mintale reprezintă o problemă congenitală, ci acela care nu are credință în divinitate ori și-a pierdut-o.

Despre *nebunie* și *prostie* s-a scris mult și se scrie, încă, mult: în filozofie, literatură, psihologie, iar cei care s-au aplecat asupra lor nu pot să nu fie tributari epocilor în care au trăit. „Prostia s-a bucurat în trecut de atenția unor mari cărturari. Într-o vreme, ea era privită cu îngăduință de lumea învățaților. Este greu a elogia prostia astăzi, când ea este disprețuită chiar în lumea proștilor. Din fericire, fenomenul nu este nici permanent, nici general... Au fost epoci când simplismul intelectual se bucura de o prețuire deosebită, ca și nebunia”¹⁸, „deprecierea prostiei, o dată cu prețuirea inteligenței”¹⁹ fiind un produs al civilizației.

Nu despre patalogic, ci despre un anumit simplism intelectual credem că este vorba și în cazul poreclelor. De altfel, Aureliu Candrea²⁰ spunea că în popor „prostia nu e ceva natural, nu e un defect provenit din dezvoltarea prea mică a creierului, ci un nărav de care omul se poate lesne desbăra, dacă vrea”.

Arealul investigat, după cum menționam și în titlu, îl reprezintă cele două regiuni din sudul țării: Oltenia și Muntenia, dicționarele²¹ toponimice realizate pentru aceste zone

¹⁵ Prin totală devoțiune și putere de sacrificiu (I. Turgheniev, *Hamlet și Don Quijote*, Opere, XI, București, Editura pentru Literatură Universală, 1962, p.10).

¹⁶ <http://www.pateric.ro/capitolul-xxxix-despre-fericita-nebunie-pentru-hristos-care-naste-deplina-smerenie-si-care-aduce-duh-dumnezeiesc-si-har-ceresc/>

¹⁷ *Psalmii*, 13, 52.

¹⁸ Vasile Pavelcu, *Elogiul prostiei. Psihologie aplicată la viața cotidiană* (selecția textelor și prefață de Adrian Neculau), Iași, Polirom, 1999, p. 300.

¹⁹ *Ibidem*, p. 301.

²⁰ În *op. cit.*, p. 29.

²¹ *Dicționarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO) (coord. prof. univ. dr. Gh. Bolocan), vol. I (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993 și urm.; *Dicționarul toponimic al României. Muntenia* (DTRM) (coord. prof. univ. dr. Nicolae Saramandu), vol. 1 (A-B), București, Editura Academiei Române, 2005 și urm. (până la vol. 6, R-Ț).

furnizându-ne materialul necesar analizei. Acesta ne oferă un tablou complex în care primul plan le aparține „personajelor” principale – *nebun* și *prost* – (în special primul dintre lexeme are o frecvență și o distribuție teritorială ramificată), în timp ce pe fundal se întrezăresc apelative cu o reprezentare mai slabă (cu excepția lui *turbat*), adesea punctiformă; toate au traversat însă procesul onimizării și transonimizării, fiind angrenate, de multe ori, și în procese structurale ce implică derivarea și compunerea. Redăm în continuare informația excerptată, aceasta cuprinzând atât denumirile, cât și localizarea lor:

NEBUN²²: *Balta lu Păun Nebunu* [s.c. Zătreni-VL], *Balta Nebuna* [baltă s.c. Piscu Vechi-DJ], *Balta Nebunilor* [s. Arcești-Cot c. Pleșoiu-OT], *Balta Nebunița* [s.c. Pisculeț c. Piscu Vechi-DJ], *Bordeiu Nebunului* [c. Bârca-DJ], *Cătunu Nebun* [parte de sat s.c. Grivița-IL]; *Coasta Nebuna* [s. Bărbătești c. Cocu-AG]; *Codru Nebunului* [moșie s. Ionești c. Buzoiești, s. Ciești c. Lunca-Corbului-AG]; *Conacu lu Nebunu* [s.c. Săulești-GJ]; *Crângu lu Gheorghe Nebunu* [s. Stratonești c. Valea Mare-DB]; *Dealul Nebunului* [s. Băjești c. Bălilești-AG]; *Dealul Nebunului/Dealul lu Nebunu* [s. Ploștina or. Motru-GJ]; *Drumul Vii Nebunului* [s. Crângu c. Scundu-GJ]; *Fântâna la Nebunu* [s. Otetelișu c. Bălcești-VL]; *Fântâna lu Rică Nebunu* [s. Ungureni c. Ghercești-DJ]; *Izvoarele Nebune* [s.c. Butoiești-MH]; *La Nebuna* [s. Dezrobiți c. Frâncești-VL]; *La Nouă Nebuni* [s.c. Tufești-BR]; *La Podul Nebunilor* [s.c. Vișina-OT]; *Lacu lu Marin Nebunu* [s. Merenii de Sus c. Mereni-TR]; *Lacu Nebunului* [s.c. Didești-TR]; *Mahalaua lu Nebunu* [s. Șitoaia c. Almăj-DJ]; *Moara Nebunilor* [s.c. Ponoarele-MH]; *Muntele Nebunilor* [munte s. Cheia c. Măneciu-PH]; *Nebuna* [vale s. Racovița c. Braloștița-DJ; baltă s. Popești c. Melinești-DJ; sat c. Piscu Vechi-DJ; comună-DJ; moșie c. Piscu Vechi-DJ; baltă s. Pisculeț c. Piscu Vechi-DJ; vale s.c. Poiana Lacului-AG; sat c. Clejani-GR; comună-IF; moșie c. Clejani-GR]²³; *Nebuna Velea* [sat c. Clejani-Gr; comună-GR]; *Nebunașu* [munte s. Măneciu Ungureni c. Măneciu-PH]; *Nebunașu Mare* [pădure c. Izvoarele-PH]; *Nebunașu Mic* [pădure c. Izvoarele-PH]; *Nebuneasca* [moșie-PH]; *Nebunești* [moșie-BZ; parte de sat s.c. Brănești-DB; măgură s. Cotorca c. Ciocârlia-IL]; *Nebuni* [sat c. Slivilești-GJ]; *Nebunia Mare* [pădure s. Homorâciu c. Izvoarele-PH]; *Nebunii* [loc s. Cheia c. Măneciu-PH]; *Nebunii Mari* [munte c. Măneciu-PH]; *Nebunița* [baltă s. Pisculeț c. Piscu

²² Vezi mai sus paleta sa noțională.

²³ Toponimele care au la bază lexemul *nebuna* au nevoie, ca multe alte denumiri, omonime în acest caz, de o analiză particulară; aceasta ne poate conduce către soluții etimologice dihotomice: proveniență antroponimică, de la patronimul *Nebuna* sau comună, de la adjectivul *nebună* (cu sensul metaforic „vale vijelioasă”), prin substantivare.

Vechi, s. Tunarii Vechi c. Poiana Mare-DJ]; *Nebunoaica* [moşie s. Piscu Mare c. Stoienişti-VL]; *Nebunu* [munte c. Măneciu-PH; vie s. Călina c. Prundeni-VL]; *Nebunu Mare* [munte s. Măneciu Ungureni c. Măneciu-PH]; *Nebunu Sterp* [munte s. Măneciu Ungureni c. Măneciu-PH]; *Nouă Nebuni* [loc s.c. Stăncuţa-BR]; *Pădurea Nebunească* [s. Hodoreasca c. Călnic-GJ]; *Pârâu Nebun* [pârâu²⁴-AG]; *Pârâu Nebunului* [s.c. Arefu-AG]; *Piscu Nebunului* [s. Fumureni c. Lungeşti-VL; s.c. Brăneşti-DB]; *Plaiu Nebunaşului* [loc s. Homorâciu c. Izvoarele-PH]; *Podu lu Nebunu* [s. Socetu c. Stejaru, s. Dulcenii c. Troianul-TR]; *Poiana Nebunului* [loc s. Măneciu Pământeni c. Măneciu-PH; s. Băleni Români c. Băleni-DB; poiană s.c. Băcleş-MH]; *Prunii Nebunilor* [s. Şuşiţa c. Grozeşti-MH]; *Râpa Nebunului* [s. Măldăreştii de Jos, s. Telecheşti c. Măldăreşti-VL]; *Siliştea Nebunii* [loc s. Pisculeţ c. Piscu Vechi-DJ]; *Şoseaua Nebunii* [s.c. Piscu Vechi-DJ]; *Tarlaua Toader Nebunu* [s. Maxenu c. Ținteşti-BZ]; *Truşcă Nebunu* [pisc s. Dejoi c. Fârtăreşti-VL]; *Vâlcea lu Nebunu* [s. Almăjel şi Fratoştiţa or. Filiaşi-DJ]; *Via Nebunului* [loc arabil s. Prodăneşti c. Ioneşti-VL; s. Crângu c. Scundu, s. Ciorăşti şi Slăviteşti c. Şirineasa-VL]; *Via Nebunului* [loc or. Drăgăşani-VL];

PROST²⁵: *Cracu Proştilor* [or. Novaci-GJ]; *Prosteşti* [sat c. Cocu-AG]; *Proştii*²⁶ [parte de sat s.c. Lădeşti, sat c. Lădeşti-VL].

În sfera lexicală a denumirilor citate anterior, am încadrat şi următoarele toponime:

BLEAMBĂ (om prost, neîndemânatic²⁷): *Pivniţa Bleambului* [s. Ilaciu c. Alunu-VL]; *Puţu lu Bleambă* [s. Bălanu c. Stăneşti-IF];

BLEG (despre animale, cu urechi care atârnă în jos, clăpăug, blegit; despre oameni, cu urechile îndepărtate de cap sau care atârnă în jos; lipsit de energie, de voinţă, prost): *Blegei* [parte de sat s. Şerbăneşti c. Rociu-AG]; *Blegi* [sat c. Băraşti-OT]; *Blegoşi* [sat c. Racoviţeni-BZ]; *Blegu* [vale c. Băbana-AG; sat, deal, pârâu c. Racoviţeni-BZ]; *Ocina Blegu* [moşie or. Breaza-PH]; *Pârâu lu Blegu* [s.c. Sineşti-VL]; *Puţu lu Barbu Blegu* [s.c. Vultureşti-OT]; *Puţu lu Blegeanu* [s. Piscu Petrei c. Budeşti-VL];

²⁴ Alte hidronime au primit numele *Turbata* ca urmare a „caracterului” lor – „apă care curge cu zgomot, năvalnică, care fierbe”, aşa cum este cazul celor două pâraie întâlnite în bazinul hidrografic Siret. Adjectivul *turbat* este considerat sinonim cu „rău”, „rea” şi se întrebuinţează mai ales în legătură cu *vale*, „pentru a numi pâraiele de munte cu un curs deosebit de repede” (vezi şi Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, Bucureşti, Editura Academiei RPR, 1963, p. 321).

²⁵ Vezi mai sus paleta sa noţională.

²⁶ Toponimul *Proştii* are la bază numele de grup *proştii*, cu modificare fonetică, pentru a se pierde sensul cuvântului.

²⁷ Definiţiile tuturor termenilor au fost extrase din DEX (vezi nota 11) sau reprezintă explicaţiile pe care le-au primit în anchete toponimicele respective.

GOGOMAN (fam. și depr., om prostănac, nătărău): *Sălciile lu Gogomanu* [s.c. Devesel-MH];

MOCOFAN (persoană care vedește lipsă de inteligență/educație; prost; bătăran; mârlan; mojie): *Drumu Mocofanilor* [s. Seculești c. Bulzești-DJ];

MOTÂNTÂU (om de nimic, neghiob; nătâng, bleg, mototol): *Drumu lu Motântău* [s. Ohaba c. Șovarna-MH];

NĂTĂRĂU²⁸ (om cu mintea mărginită, care pricepe greu un lucru, care acționează fără judecată; prost, neghiob, netot, nătâng): *Dosu lu Nătărău* [s. Valea Mare c. Runcu-GJ]; *La Tarlaua Nătărăi* [s. Curtișoara c. Dobrețu-DJ]; *Nătărăi* [parte de sat s. Gura Racului c. Bulzești-DJ; sat c. Bulzești-DJ; parte de sat s. Curtișoara c. Dobrețu-OT];

NĂTÂNG (persoană fără inteligență, fără pricepere; prostănac, neghiob, nătânc): *Gropanu ale Nătângu* [s.c. Orlea-OT]; *Ulucu ale Nătângu* [uliță s.c. Orlea-OT];

NĂUC (amețit, buimăcit – din cauza unei emoții puternice, a unei dureri, a unui zgomot etc.; dezorientat, zăpăcit, buimac, uluit, năucit; înv. și pop., nătâng, prost, nepriceput): *Crucea lu Năucu* [s. Smârdan c. Ciupercenii Noi-GJ]; *La Năucu* [s.c. Mihăiești-VL]; *Năuci* [ogaș, pădure c. Hinova-MH];

NEBEREZ (om nesăbuit, prost): *Neberez* [luncă s.c. Valea Mare-DB];

NEGĂBUI (zăpăcit): *Negăbui* [loc s. Lunca c. Bujoreni-VL];

NEGHIOB (persoană cu mintea mărginită, care pricepe greu un lucru, care acționează fără judecată; om neîndemânatic, nepriceput, nătărău, nerod, prost): *Cotu Neghiobului* [s.c. Cerăt-DJ];

NEROD (persoană care are mintea mărginită, care pricepe greu un lucru, care acționează fără să judece; prost, netot, neghiob, nătărău): *La Mihai Nărodu* [s. Răcarii de Sus or. Filiași-DJ]; *La Năroada* [s.c. Frâncești-VL]; *La Nărodu* [s. Turburea de Sus c. Turburea-GJ]; *Lacu Nărodului* [s. Vârvor c. Vârvoru de Jos-DJ]; *Piscu Năroadelor* [s. Colțești, s. Ilaciu c. Alunu-VL]; *Poiana Nărodului* [s. Sâmbotin c. Schela-GJ, s. Gura c. Băcleș-MH]; *Tufa Nărodului* [s. Dobrița c. Runcu-GJ]; *Valea Năroade* [vale-GJ];

²⁸ Toponimul *Nătărăi* este înregistrat și de către Iorgu Iordan (*op. cit.*, p. 319) în localitatea Roșiorii de Vede și în raionul Oltețul. Primul este dublat însă de toponimul *Însurăței*, fapt care arată că poate fi vorba și „despre o ironie la adresa oamenilor căsătoriți (prea devreme?)”. De altfel, satul a luat naștere în anul 1879, „prin înproprietărirea unui număr de însurăței” (*Ibidem*).

NETOT²⁹ (persoană cu mintea mărginită, care pricepe greu un lucru, care acționează fără judecată; om redus la minte; prost, nătărău, neghiob, prostănac): *Cătunu de lângă Netoți* [sat c. Dumbrava-PH]; *Netoțeni* [moșie c. Trivalea Moșteni-TR]; *Netoți* [loc s. Conțești c. Davidești-AG; sat c. Perieți-IL; sat c. Dumbrava, comună-PH; moșie c. Dumbrava-PH; parte de sat s. Merișani c. Dobrotești-TR; sat, moșie c. Trivalea Moșteni-TR; comună-TR]; *Netoții de Jos* [sat c. Trivalea Moșteni-TR; comună-TR]; *Netoții de Sus* [sat c. Trivalea Moșteni-TR; comună-TR]; *Netoții Moșteni* [c. Trivalea Moșteni-TR; comună-TR]; *Netoți-Trivalea* [moșie s.c. Trivalea Moșteni-TR; pădure s.c. Trivalea Moșteni-TR]; *Netotu* [munte, pădure or. Câmpulung-AG; munte s.c. Nucșoara-AG; sat-AG]; *Piscu Netoților* [s. Popești c. Sinești-VL]; *Piscu Netotului* [munte c. Nucșoara-AG; pădure c. Nucșoara-AG; loc s.c. Aninoasa-AG]; *Tălpeni-Netoți* [sat înglobat la s.c. Trivalea Moșteni-TR];

TÂMP (înv. și pop., adesea substantivat: prost, tâmpit): *Tâmpeanu* [lac c. Galbenu-BR]; *Tâmpeni* [sat, moșie c. Cochirleanca-BZ; sat c. Movileni-OT; comună-OT]; *Tâmpenii de Jos* [sat c. Movileni-OT]; *Tâmpenii de Sus* [sat c. Movileni-OT];

TONT (om prost, neghiob, nătâng): *Cracu Tontii* [s. Cracu Muntelui c. Ponoarele-MH]; *Pivnița lu Tontu* [s.c. Leotești-GJ]; *Toanta* [pădure s.c. Podenii Noi-PH]; *Tonți* [movilă-BR];

TURBAT (bolnav de turbare; fig., furios, violent, sălbatic, nebun; care are o mare intensitate, violență): *Cuca lu Turbatu* [s. Arsanca c. Mihăiești-VL]; *Dealul Turbaților* [s.c. Bălteni, s. Peșteana c. Bălteni, s. Dumbrăveni c. Crasna-GJ]; *Fântâna lu Turbatu* [s.c. Bratovoiești-DJ]; *Hotaru Turbaților* [loc s. Crasna s. Drăgoiești s. Dumbrăveni c. Crasna-GJ]; *În Turbați* [loc s. Peșteana de Jos c. Fărcășești-GJ]; *Odaia Turbăcenilor* [s. Dumbrăveni c. Crasna-GJ]; *Pe sub Turbați* [s. Peșteana-Jiu c. Bălteni-GJ]; *Piscu Turbatu* [s. Țiu c. Cernătești-DJ]; *Salcia Turbatului* [loc s. Izvoarele c. Voinești-DB]; *Sălciile din Vadu Turbatu* [loc or. Breaza-PH]; *Trupu*³⁰ *Turbatu* [pădure or. Breaza-PH]; *Turbați* [moșie s. Greci c. Petrești-DB; teren arabil s. Broșteni c. Vișina-DB; locuință izolată-DB; comună-IF; sat, mănăstire, moșie c. Gruiu-IF; sat c. Tătulești-OT]; *Turbați* [platou s.c. Bălteni-GJ; comună-GJ; sat, deal, pădure, pârau, loc istoric c. Crasna-GJ]; *Turbații de Jos* [moșie-DB; pârau c.

²⁹ Numele de locuri *Netotu* ar putea fi, în unele cazuri, sinonime cu „țigan(i)”, iar în altele cu „holtei, neînsurat” (vezi Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 319).

³⁰ Întindere mare de pământ care alcătuiește un singur lot.

Crasna-GJ]; *Turbații de Sus* [moșie-DB]; *Turbații din Deal* [parte de sat s. Dumbrăveni c. Crasna-GJ]; *Turbații din Vale* [parte de sat s. Dumbrăveni c. Crasna-GJ]; *Turbatu* [sat c. Frătești-GR; comună-GR; moșie s.c. Stănești-GR; moșie, pădure or. Breaza-PH; pădure c. Drajna, c. Drăgănești-PH; moșie s.c. Provița de Jos-PH]; *Turbătești* [locuință izolată-BZ; cătun c. Tătulești-OT]; *Valea Hotaru Turbaților* [c. Crasna-GJ];

UITOACĂ (uituc: care uită ușor, care are memoria slabă, distrat, zăpăcit): *Fântâna lu Uitoacă* [s. Brabeți c. Daneți-DJ];

ZBANGHIU (despre oameni și despre manifestările lor: neastâmpărat, flușturistic, zvăpăiat; nebun, aiurit): *Puțu lu Zbanghiu* [c. Glodeanu Sărat-BZ];

ZGLOBIU (drăcos, neastâmpărat, nebun; răutăcios, rău): *Cracu lu Zglobiu* [s.c. Peștișani-GJ];

ZURLIU (care nu stă locului niciun moment; fără astâmpăr; neastâmpărat; zburdalnic; care și-a pierdut facultatea de a judeca normal; care și-a ieșit din minți; smintit; țicnit; trăsnit): *Fântâna Zurluiului* [s. Râpa c. Motru-GJ].

Informația prezentată impune următoarele observații:

a) Pătrunderea termenilor³¹ anterior citați în categoria numelor de locuri vine ca urmare a constituirii unui cadru favorabil, în care persoane astfel poreclite s-au aflat, la un moment dat, dintr-un motiv sau altul, în atenția colectivității, ecoul existenței/faptelor lor prelungindu-se, prin nume, dincolo de granițele temporale ale conștiinței colective care le-a creat. Unele au suferit doar modificări de clasă, toponimele dezvăluindu-și „cu ușurință sursa apelativă”³²: *Muntele Nebunilor*, *Poiana Nebunului*, *Poiana Nărodului* etc., în timp ce altele deja dețin calitatea de nume propriu, fiind prezente în toponimie cu funcția de antroponim; în această ultimă situație, vom face departajarea între cele care însoțesc un nume personal – individualizarea fiind aici una de grad ridicat, întrucât ne este precizat și prenumele persoanei: *Balta Păun Nebunu*, *Crângu lu Gheorghe Nebunu*, *Lacu lu Marin Nebunu*, *Trușcă Nebunu*, *Puțu lu Barbu Blegu* etc. și acelea care ne oferă o individualizare parțială (existând posibilitatea ca într-o comunitate să funcționeze patronime omonime) – *Codru Nebunului*,

³¹ Unii dintre aceștia au deja o existență îndelungată, de câteva secole, atât în toponimie, cât și antroponimie, după cum o demonstrează documentele de arhivă; astfel, *nebun* apare ca nume de loc, în Moldova, la 1448, iar ca nume de persoană, în Țara Românească, la 1500; *netot* – în toponimie, la 1586 (Țara Românească), *turbat* – în antroponimie, la 1594 (Țara Românească), în toponimie, la 1428 (Moldova) (*Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române. 1374-1400*, red. resp. Gh. Bolocan, București, Editura Academiei RSR, 1981, s.v. *nebun*, *netot*, *turbat*).

³² Ion Toma, *op. cit.*, p. 26.

Conacu lu Nebunu, Dealu Nebunului, Nebunu, Blegu, Sălciile lu Gogomanu, Pivnița lu Tontu etc. Plasarea toponimelor de o parte sau de cealaltă nu se poate face însă decât în urma investigației întreprinse pentru fiecare nume în parte. Astfel, două denumiri (care dispun, în plus, și de identitate formală totală) – *Poiana Nebunului* – una în satul Băcleș din comuna cu același nume din județul Mehedinți, iar alta în satul Măneciu Pământeni din comuna Măneciu județul Prahova, se află în raport de contrarietate sub aspect etimologic, având ca determinanți cuvinte diferite din punctul de vedere al funcției îndeplinite: în primul caz, *Nebunului* este antroponim, în cel de-al doilea, substantiv comun.

Așadar, apelativele intră în componența structurilor toponimice de pe poziții diferite: nume comune sau nume proprii de persoane și de locuri, iar valoarea lor poate fi stabilită, după cum menționam, doar în urma unei analize *sui-generis*. Ambiguitatea aceasta dispare însă în cazul anumitor construcții, în care calitatea determinanților este evident toponimică; este vorba despre acelea care specifică locul: unele conțin prepoziții – *Cătunu de lângă Netoți, În Turbați, La Mihai Nărodu, La Năroada, La Nărodu, La Năucu, La Nebuna, La Podu Nebunilor, La Tarlaua Nătărăi, Pe sub Turbați* etc., altele particularizatori adverbiali – *Netoții de Jos, Netoții de Sus, Tâmpenii de Jos, Tâmpenii de Sus, Turbații din Deal, Turbații din Vale*, iar în alte câteva situații toponimul de bază este dublat, de asemenea, toponimic – *Netoți-Trivalea, Netoții Moșteni* etc.

b) În ceea ce privește clasa morfologică, materialul nostru cuprinde – în marea lui majoritate – substantive. Doar o mică parte dintre acestea beneficiază de „independență”, formând singure nume de loc: *Blegu, Blegei, Nătărăi, Năuci, Nebuna*³³, *Nebunașu, Nebunița, Nebuni, Nebunoaica, Nebuneasca, Negăbuiu, Netotu, Netoți, Tâmpeanu, Toanta, Turbatu, Turbătești, Prostești* (morfologic, „independența” aceasta îi corespunde nominativului – singular și plural, prin intermediul numelui de grup). Cele mai multe se găsesc angrenate fie în structuri compuse în care conexiunile sintactice se realizează cu ajutorul genitivului sintetic (*Balta Nebunilor, Cotu Neghiobului, Cracu Proștilor, Dealu Turbaților* etc.) ori analitic (*Conacu lu Nebunu, Cuca lu Turbatu, Fântâna lu Rică Nebunu, Gropanu ale Nătângu, Puțu lu Blegu* etc.), fie formează perifraze (*Cătunu de lângă Netoți, Sălciile din Vadu Turbatu*) și

³³ Toponimele *Nebuna* beneficiază de o dublă soluționare etimologică: pe de o parte, substantivă, pot proveni de la un antroponim omonim, pe de altă parte, adjectivală, în special atunci când denumirea se referă la obiecte geografice din sfera hidronimiei. Situația este similară și în cazul denumirilor *Turbatu, Turbata*.

construcții toponimice (*La Podu Nebunilor, La Tarlaua Nătarăi, Pe sub Turbați* etc.) în care acuzativul cu prepoziții localizează obiectul denumit.

Dacă majoritatea o constituie substantivele, minoritatea este reprezentată de cele câteva adjective formate de la apelativul *nebun*: *Cățunu Nebun, Izvoarele Nebune, Pădurea Nebunească, Pârâu Nebun*, particularizatorul vizând trăsături „de caracter” ale obiectelor geografice denumite. În alte câteva situații, devenit toponim, *nebun* este, la rându-i, determinat adjectival: *Nebunașu Mare, Nebunașu Mic, Nebunii Mari, Nebunia Mare, Nebunu Mare, Nebunu Sterp*; este vorba în special despre munți, obiecte geografice care se impun prin măreție și periculozitate. În două dintre exemple, funcția de adjectiv este îndeplinită de numeral: *Nouă Nebuni, La Nouă Nebuni*.

Având în vedere, pe de altă parte, structura denumirilor care intră în sfera semantică a cuvintelor „nebun/prost”, aceasta este, după cum s-a putut observa, astfel ramificată: 1. nume de locuri simple, formate dintr-o singură unitate lexicală – nederivată (*Blegu, Nebunu, Netotu, Toanta, Turbatu*) ori derivată pe tărâmul limbii comune (*Blegoși, Nătarăi, Nebunești, Netoți, Tonți, Turbați, Tâmpeni*), al antroponimiei (*Nebuneasca, Tâmpeanu*) sau al toponimiei (*Nebunița, Nebunoaica*); 2. compusă (*Balta Nebuna, Coasta Nebuna*) și 3. analitică (*Cățunu de lângă Netoți, Sălciile din Vadu Turbatu*).

c) Nici *nebunia*, nici *prostia* nu sunt limitate de gen. Drept urmare, toponimia, în rolul ei de copie fidelă a universului uman (rural, în speță), a reținut, ce-i drept cu reducerea drastică a numărului de apariții – direct proporțional cu frecvența participării³⁴ femeilor la viața socială –, și câteva reprezentante ale sexului frumos: *La Năroada, Nebuna, Nebuna Velea, Piscu Năroadelor, Toanta, Siliștea Nebunii* etc.

d) Toponomastica își are propriile criterii de selecție a materialului lexical. Uneori însă, aceste criterii sunt încălcate, impunându-i-se schimbări din afară. Așa s-a întâmplat mai ales după anul 1948, când oficialitățile au dorit, printre altele, inclusiv o toponimie „cu față nouă”, eliberată de „tarele” denominației locale a trecutului și care să reflecte realitatea politică a vremii. „Victime” sigure au fost o serie de macrotoponime care au avut la bază nume omagiale, acestea fiind, în general, mai instabile decât microtoponimele din aceeași categorie. Sunt cunoscute multe exemple în care autoritățile au schimbat nume, devenite incomode, cu altele cerute de conjunctura timpului: *Brașov → Stalin, Ferdinand → Oțelul*

³⁴ Statutul femeilor era, în veacurile trecute, unul de inferioritate fizică și intelectuală în comparație cu cel al bărbaților, iar spațiul lor de „acțiune”, limitat la mediul familial.

Roşu, Oneşti → *Gheorge Gheorghiu Dej* etc. În acest context, orice denumire „cu caracter indecent, injurios ori denigrator, nu poate fi acceptată într-o societate care-şi propusese să făurească un om nou. Ne referim aici la nume provenite din antroponime care au la bază o poreclă: ... *Balamuci* (< *balamuc*, „clinică pentru alienaţi mintal; casă de nebuni”... *Tâmpeni* (< adj. *tâmp* „tâmpit” + suf. -eni), *Tonţi* (< adj. *tont* „prost, neghiob, nătâng”), *Turbaţi* (< adj. *turbat* „bolnav de turbare ; nebun de durere, de spaimă etc.”)...”³⁵. Cei care au hotărât respectivele schimbări au pierdut însă din vedere faptul că toponimele citate provin nu de la cuvinte ale limbii comune a căror semnificaţie este activă, ci de la antroponime, cuvinte golite de sens, care conservă doar funcţia designativă.

Indiferent că este majoră sau minoră, toponimia nu ţine seama de statutul social, în inventarul numelor de locuri fiind întâlnite deopotrivă persoane care fac parte din ierarhia administrativă, bisericească, militară etc. a unei localităţi, dar şi oameni simpli, care se remarcă frecvent prin trăsături care îi unicizează, în cazul de faţă, negativ. Un drum, o vale, o fântână, un deal, un loc, un pod etc., satul însuşi, toate pot fi denumite după numele posesorului lor sau al oricărui alt individ care s-a impus, într-un anumit moment şi într-un anumit mod, în viaţa şi, mai apoi, în memoria afectivă a comunităţii.

Deşi restrâns, segmentul toponimic analizat în paginile de faţă ne oferă o mostră a relaţiilor interumane, o imagine psihosocială şi etnoculturală a mediului rural din trecut.

BIBLIOGRAPHY:

1. Bolocan, Gheorghe, Voronţova, Tatiana, Şodolescu-Silvestru, Elena, Burci, Iustina, *Dicţionar frazeologic român-rus*, Craiova, Editura Universitaria, 1999, vol. I, A-M.
2. Burci, Iustina, *Categorii sociale periferice în toponimia din Oltenia şi Muntenia (I)*, în „Analele Universităţii din Craiova. Seria Ştiinţe Filologice. Lingvistică”, anul XXXVIII, nr. 1-2, Craiova, Editura Universitaria, 2016, sub tipar.
3. Candrea, Aureliu, *Poreclele la români*, Bucureşti, Editura Librăriei Socec & Comp., 1895.
4. Creangă, Ion, *Opere*, ediţie îngrijită, prefată şi glosar de acad. prof. G. Călinescu, Bucureşti, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1953.

³⁵ Nicolae Felecan, *Oiconime „decrete”*. Aspecte sociolingvistice, în „Proceedings of the Third International Conference on Onomastics ”Name and Naming” Conventional / Unconventional in Onomastics” (edited by Ovidiu Felecan), Cluj Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut, 2015, p. 482.

5. *Dicţionarul elementelor româneşti din documentele slavo-române. 1374-1400*, red. resp. Gh. Bolocan, Bucureşti, Editura Academiei RSR, 1981.
6. *Dicţionarul explicativ al limbii române*, ediţia a II-a, Bucureşti, Univers Enciclopedic, 1996.
7. *Dicţionarul toponimic al României. Oltenia* (DTRO) (coord. prof. univ. dr. Gh. Bolocan), vol. I (A-B), Craiova, Editura Universitaria, 1993 şi urm.
8. *Dicţionarul toponimic al României. Muntenia* (DTRM) (coord. prof. univ. dr. Nicolae Saramandu), vol. 1 (A-B), Bucureşti, Editura Academiei Române, 2005 şi urm.
9. Eminescu, Mihai, *Poezii – proză literară*, ediţie de Petru Creţia, vol. II, Bucureşti, Cartea Românească, 1978.
10. Felecan, Nicolae, *Oiconime „decretate”. Aspecte sociolingvistice*, în „Proceedings of the Third International Conference on Onomastics ”Name and Naming” Conventional / Unconventional in Onomastics” (edited by Ovidiu Felecan), Cluj Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut, 2015, pp. 478-487.
11. Ioniţă, Vasile, *Nume de locuri din Banat*, Timişoara, Editura Facla, 1982.
12. Iordan, Iorgu, *Toponimia românească*, Bucureşti, Editura Academiei RPR, 1963.
13. Paşca, Ştefan, *Nume de persoane şi nume de animale în Ţara Oltului*, Bucureşti, 1936.
14. Pavelcu, Vasile, *Elogiul prostiei. Psihologie aplicată la viaţa cotidiană* (selecţia textelor şi prefaţă de Adrian Neculau), Iaşi, Polirom, 1999.
15. Slama-Cazacu, Tatiana, *Psiholingvistica, o ştiinţă a comunicării*, Bucureşti, Editura All, 1999.
16. Marcus, Solomon, *Paradigme universale*, Piteşti, Paralela 45, 2005.
17. Toma, Ion, *101 nume de locuri*, Bucureşti, Humanitas, 2015.
18. Topală, Dragoş Vlad, *Jargonul informatic: între terminologie şi expresia colocvială*, în „Analele Universităţii din Craiova”, Seria Ştiinţe Filologice, Lingvistică, anul XXXI, nr. 1-2, 2009, Craiova, Editura Universitaria.
19. Turgheniev, I., *Hamlet şi Don Quijote*, Opere, XI, Bucureşti, Editura pentru Literatură Universală, 1962.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. *Exploring the Contexts of Communication*

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureş, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Language and Discourse

438

SURSE ON-LINE:

<http://www.pateric.ro/capitolul-xxxix-despre-fericita-nebunie-pentru-hristos-care-naste-deplina-smerenie-si-care-aduce-duh-dumnezeiesc-si-har-cesc/>

HUNGARIAN, GERMAN AND TURKISH INFLUENCE ON ROMANIAN ETNOMEDICAL TERMINOLOGY

Laura Rus

Lecturer, PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: The influence of these three languages upon the vocabulary of popular medicine is important because this kind of terms passed into the common language by generalizing/restraining their meaning or they generated different verbal or adjectival syntagms. They usually represent names of different diseases, different herbs.

Keywords: linguistic medicine, Hungarian element, German element, Turkish element, dialectal meaning

Influența limbilor maghiară și germană asupra lexicului românesc s-a manifestat, așa cum se cunoaște, atât pe cale orală (datorită contactului permanent între poporul român și minoritățile de naționalitate maghiară și germană care locuiesc pe teritoriul țării noastre), cât și pe cale cultă (datorită faptului că mulți dintre primii medici români din Transilvania și Banat au studiat la facultățile din Budapesta, Viena și Berlin, aducând de acolo o terminologie medicală de origine latină savantă, dar cu influențe maghiare sau germane). Dacă în româna de peste munți vorbim de împrumuturi prin „filiație”, „mediațiune” (cum le numește Sextil Pușcariu) sau „emfatice” (cum apar la Al. Niculescu), în Principate, acestora le corespund împrumuturile directe din neogreacă, împrumuturi ce au atins apogeul în epoca fanariotă (1711 – 1821).

Pe de altă parte, influența limbii turcești asupra limbii noastre s-a exercitat, așa cum apare la diverși cercetători¹, în special în domeniul vieții materiale. Cu toate acestea, ne-au parvenit din turcă și termeni din spațiul semantic etnocultural minor, reprezentat de medicina populară. Vom discuta aici situația câtorva termeni populari din aceste limbi, ce au pătruns în limba română și mai specific în lexicul medical popular românesc pe cale orală.

O serie de **termeni împrumutați din limba maghiară** sunt comuni întregului teritoriu dacoromân și au intrat în limba noastră pe cale orală. Vorbim, astfel, de termeni medicali populari precum: „beteag”, „beteșug”, „bolând”/ „bolund”, „orbalț”, „a altoi” (cu sensul de „a vaccina”), „a tămădui”, „zăbală”. Dintre aceștia, „beteag” și „beteșug” ocupă cel mai important loc în terminologia medicală populară românească. Ei se prezintă cu variantele „beteșig” în Crișana, respectiv „beteșâg” în Transilvania și Maramureș. Sensul generic al acestora se cunoaște: „bolnav”, respectiv „boală”; ALR I consemnează, însă, pe lângă acest sens și pe acela particular al unor boli, printre care „epilepsia” (în Banat, de pildă) sau „tifosul”. În jurul acestor termeni s-au constituit o serie de sintagme care denumesc și alte boli: „beteșug lipicios” („epidemie”), „beteșug sec/uscat” („tuberculoză”) sau boli specifice plantelor: „beteșug de vițe” („filoxeră”²).

Din maghiarul „bolond” (nebul, smintit, nerod, prost) provine în limba română termenul „bolând/bolund”, folosit ca regionalism în Transilvania, Banat și Bucovina. Termenul apare și cu

¹ A se vedea Florica Dimitrescu, Șt. Muntean, V.D. Țâra ș.a.

² Boală a viței de vie cauzată de o insectă parazită care distruge rădăcina și frunzele (sursa: <https://dexonline.ro>)

sensul figurat, având și derivate specifice: „a bolunzi/ a bolunzi/ a bolânzi” (a-și pierde mințile, a înnebuni), „bolundatic/bolândatic” (într-o ureche, sărit)³.

Un alt termen din terminologia de medicină populară este „orbalț” (cu varianta „orbanț”). Termenul denumește două plante medicinale (1. Plantă veninoasă cu tulpina subțire, cu frunze mari și cu flori mici, albe-gălbui; 2. Silnică [din magh. „orbánc”). La fel ca și în cazul termenului precedent, cu ajutorul celui de față s-au format câteva sintagme, denumind la rândul lor plante medicinale: „buruiiană de orbalț mare” (*Actaea spicata*), „buruiiana orbalțului” (talpa-gâstei), „iarba orbalțului” (*Homogyne alpina*), „iarbă de orbalț” (ștevie) „frunză de orbalț” (*Aruncus vulgaris*). ALR I înregistrează sintagme ce descriu diverse stări patologice ale omului: „orbanț în cap” (smintit) sau „orbanț la ochi” (durere de ochi). *Dicționarul etimologic român*⁴ înregistrează și termenul adjectival derivat „orbalțit” („umflat de erizipel”), ca regionalism în Transilvania și Bucovina. Prin extensiunea sensului, termenul apare și ca „boală infecțioasă manifestată prin inflamarea și înroșirea pielii, prin dureri și stare febrilă”⁵, „erizipel, reumatism, brâncă”⁶.

În limba română avem verbul „a tămădui”, prin restrângerea sensului primar al maghiarului „támadni” („a sprijini”, „a ajuta”). În timp ce în *Dicționarul*⁷ său din 1929, Lazăr Șăineanu înregistra sensul de „a se vindeca” al acestui verb prin raportare la sensul secund al etimonului maghiar („a se scula, a se ridica dintr-o boală”), zece ani mai târziu, în *Dicționarul limbii românești*⁸, era înregistrat și sensul figurat, uneori ironic, „a fura” prin relație cu sensul de „a face să dispară lucru ca boala trecută”. Conform *Noului dicționar explicativ al limbii române*, în cazul acesta avem un termen din registrul medical popular cu două sensuri denotative: 1. „A reveni la starea normală (după o boală); a se însănătoși; a se vindeca; a se lecu”; 2. „(despre răni) A dispărea în urma unui tratament” și un sens figurativ (despre stări sufletești apăsătoare): a înceta de a se mai manifesta, a dispărea”.

În ceea ce privește termenul verbal „a altoi” (provenit din magh. „oltani”), dincolo de sensul primar cunoscut, folosit în botanică – „a introduce o ramură a unei plante în țesutul alteia, stabilind astfel un contact între țesuturile lor generatoare pentru a da plantei altoite însușirile altoiului”⁹ – apare înregistrat un sens regional: „a vaccina” în Transilvania, Moldova și Banat. Acesta stă la baza apariției derivatului regresiv „altoi”, (substantiv neutru) „vaccin”. Acesta se prezintă sub numeroase variante fonetice și morfologice: ca substantiv neutru, sg.: „ultoi”, „oltoi”, „olton”, „oltoan”, „oltan”, „ultoan”, „hultoan”, „hultuan”, cu formele de plural „ultoai”, „oltoai”, „oltoane”, „ultoane”, „hultoane”, „hultuane” sau ca substantiv feminin, sg.: „altoană”, „ultoană”, „hultoană”, „hultuană”, cu formele de plural „altoane”, „ultoane”, „hultoane”, „hultuane” (forme redactate după *Noul Atlas lingvistic român pe regiuni*). Ediția din 2010 a *Micului dicționar academic* precizează faptul că sensul acesta este ieșit din uz.

Și pentru termenul „zăbală”, provenit din magh. „zabola” – „bubuliță albicioasă, molipsitoare, care apare la oameni în colțurile gurii și la vite pe buze”, se înregistrează dialectal o multe modificări fonologice și morfologice. Astfel, în Banat apar: „zăbeală”, „zăbeauă”, „zo(m)bilă”, „zubeală”, cu formele de plural „zobe” și „zubele”; în Crișana: „zăbeală” și

³ Alexandru Ciorănescu, *Dicționarul etimologic al limbii române*, Editura Saeculum I.O., București, 2001.

⁴ Idem.

⁵ *Noul dicționar explicativ al limbii române*, Editura Litera Internațional, București, 2002.

⁶ Luiza Seche, Marin Seche, *Dicționarul de sinonime al limbii române*, Editura Academiei RSR, București, 1982.

⁷ Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, Editura Scrisul românesc S.A., București, 1929.

⁸ August Scriban, *Dicționarul limbii românești*, Institutu de Arte Grafice „Presa Bună”, 1939.

⁹ Sursa: <https://dexonline.ro>.

„zăbeaună”; în Oltenia: „zăbilă” și „zabîlă”, „zămbîlă”, „zâmbilă”, cu formele de plural „zăbile” și „zăbîle”. În ALR I apare și forma „zubă”, despre care Sextil Pușcariu spunea că este o formă de singular refăcută după modelul: *zubă < zubá < zubálă < zăbeală*. Și azi se cunosc asemenea forme: de pildă „zăbă” în Maramureș și „zăbea”(„zăbe”) în Crișana¹⁰.

Mai aducem în discuție doi termeni de proveniență maghiară, intrați în limba română pe cale orală și care sunt comuni Transilvaniei, Banatului, Maramureș și zonelor învecinate din Moldova și Oltenia: „bai” și „șui”.

Termenul „bai” (din magh. „baj”) a pătruns din limbajul comun, uzual și în medicina populară, având sensul de „boală, defect” (conform NALR – Banat, Crișana, Transilvania și *Dicționar de regionalisme și arhaisme din Maramureș*, 2015). El apare în construcții eufemice de tipul „bai de vânt”, „bai rău”, „baiul cel rău”, denumind „epilepsia” sau în terminologia populară de medicină umană și veterinară, în sintagme în care cel de-al doilea termen este numele anatomic al părții afectate de boală: „bai de inimă/la inimă” (cf. magh. „szivbaj”), „bai de plămâne/la plămâni” (cf. magh. „tűtőbaj”), „bai la rânză” (la vite; în zona Bistrița-Năsăud și în Munții Apuseni).

În privința termenului „șui”, trebuie menționat faptul că el reunește numele dat mai multor boli¹¹, dar numai „astmă” sau „emfizem pulmonar” și „artrită” sunt de origine maghiară (cf. magh. „sűly”). El se regăsește în graiurile din Transilvania, Maramureș, Moldova și Banat și sub forma unor sintagme care desemnează aceste boli: „șui în grumaz”, „șui în piept”, „șui de ăl rău”, „șuiul cel orb” sau în imprecății de tipul „Mânca-te-ar șuiul!” În două zone: Deda – Toplița și Făgăraș (sat Șercaia) apar, de asemenea, expresii tautologice înregistrate în astfel de imprecății, care au la bază același semantism: „Mânca-te-ar șuiul și freanțul!”, respectiv „Mânca-te-ar șoaietele și buboaietele!” (Faptul apare consemnat și în *Dicționarul limbii române literare contemporane*: „nume dat de popor la diferite boli grele [cancer, sifilis etc.]; în imprecății).

Elementele de origine germană care au ajuns la noi pe cale orală nu depășesc calitatea de termeni dialectali specifici, în principal, Transilvaniei, Maramureșului, Banatului și Bucovinei. Pentru termenii medicali populari de această proveniență s-a emis ipoteza că graiurile germane de pe teritoriul românesc sunt cele care i-au furnizat. Vorbim, astfel, despre graiul sașilor din Transilvania și cel al șvabilor din Banat.

Demn de precizat este faptul că graiurile sașilor au influențat atât termenii românești, cât și pe cei maghiari din Transilvania, iar în privința graiurilor șvăbești, lingviștii vorbesc despre influența acestora asupra împrumuturilor de origine germană răspândite în toată zona centrală și sud-est europeană (interesează aici împrumuturile din maghiară, sârbo-croată și ucraineană). Drept urmare, pentru o parte dintre aceste împrumuturi ale românei, unele surse au optat pentru originea lor din maghiară și/sau din sârbo-croată, admitând sau nu și proveniența termenilor direct din graiurile germane, altele numai pentru sursa germană.

Dintre termenii românești de medicină populară, „fr(e)anț” („sifilis”, din „franz”) și „a posăi” („a vaccina”) sunt explicați ca fiind și de proveniență săsească. Primul apare și cu varianta morfologică „sfreanță” (substantiv feminin) și varianta „(s)frenție”, care implică o substituție a desinenței cuvântului cu sufixul *-ie*.

Din graiul șvabilor (posibil) se păstrează termeni medicali populari care denumesc anumite boli sau diverse mijloace terapeutice. Avem, astfel, „fras” („epilepsie”), „șlog” („apoplexie”), „zalfă” („guturai”), ultimul înregistrat doar în Maramureș, nordul Crișanei și sud-

¹⁰ Conform *Noul Atlas lingvistic român pe regiuni - Crișana*, 1996.

¹¹ Artrită, astmă, cancer, emfizem pulmonar, gută, hemoroizi, neoplasm, podagră, rețetei, scrofuloză, sifilis, tumoare malignă (cf. Luiza Seche, Marin Seche, *Dicționarul de sinonime al limbii române*).

vestul Transilvaniei¹² sau „pelt / a p(i)elțui” („vaccin / a vaccina”), „șlag”, cu varianta „șloag” (compresă”). Unele dintre aceste împrumuturi au intrat în română și din germana standard. De exemplu germ. „Schlag” („apoplexie”) există în română atât sub forma „șlag”(cu aceeași semnificație), cât și sub forma din germana dialectală, „șlog”¹³. Datorită acestui fapt, diversele forme fonetice sub care apar acești termeni nu este rezultatul adaptărilor la sistemul fonetic al limbii noastre, ci este, mai degrabă, reflexul formelor germane literare sau dialectale din care provin.

Termenii de origine turcească din limbajul medical popular pe care vrem să îi aducem în discuție aici sunt „dambla” și „dalac”, termeni despre care vorbește cercetătoarea Maria Purdela Sitaru în volumul său de etnomedicină. „Dalac” este „1. boala <antrax> la vite ..., caracterizată prin alterarea sângelui, hemoragii interne, inflamația splinei; 2. Boala <antrax> la om; cărbune; pustula maligna.” Este folosit în graiurile din Moldova și Muntenia. Pe lângă sensul menționat, termenul mai apare și ca denumire a diverselor plante medicinale, fapt menționat de către dicționarele românești. el provine din turcescul „talak” care semnifică „splină”. Într-un articol din 1984, Emil Suciuc combate această proveniență directă, afirmând că termenul în cauză (cu ambele sale sensuri: „antrax”, respectiv „nume de plantă”) reprezintă o condensare lexico-semantică a sintagmelor turcești : „dalak yangisi”, respectiv „otu”, „dalak zangi, ot” (splină, inflamație, iarbă). Termenul „dambla”, cu sensul de „apoplexie; gută; congestie cerebrală” este folosit în graiurile din Moldova, Muntenia și Oltenia. Provine din turc. „damla” („picătură, apoplexie”), acesta fiind derivat din verbul „dam” („a pica”). Interesantă este legătura dintre cele două sensuri („apoplexie” și „picătură”), explicată în *Dicționarul limbii române (1913-1949)* prin „credința că boala aceasta provine din cauza unei picături de sânge căzute în creieri”. În fond, avem aici un calc lexical de structură semantică, termenul cumulând ambele sensuri, fenomen specific terminologiei greco-latine a numelor de boli.

Influențele celor trei limbi asupra vocabularului medical popular de care ne-am ocupat în lucrarea de față nu au o pondere atât de mare precum elementul slav sau elementul latin moștenit. Cu toate acestea, relevanța unor asemenea termeni nu poate fi trecută cu vederea, mai ales că o parte dintre ei au trecut și în limbajul cotidian, generalizându-și semnificația (sau uneori, restrângându-și-o) sau au stat la baza diverselor derivate verbale și adjectivale, a diferitelor sintagme specifice terminologiei românești de medicină populară.

BIBLIOGRAPHY:

- Ciorănescu, Al., *Dicționarul etimologic al limbii române*, Editura Saeculum I.O., București, 2001
Dimitrescu, Florica (coord.), *Istoria limbii române. Fonetică. Morfosintaxă. Lexic*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978
Munteanu, Șt., Țâra, V.D., *Istoria limbii române literare*, Editura Didactică și Pedagogică, Timișoara, 1978
Niculescu, Al., *Individualitatea limbii române între limbile romanice. 2. Contribuții socio-culturale*, București, 1978
Seche, Luiza, Seche, Marin, *Dicționarul de sinonime al limbii române*, Editura Academiei RSR, București, 1982

¹² Șt. Giosu, apud Maria Purdela Sitaru, *Etnomedicină lingvistică*, Editura Amarcord, Timișoara, 1999.

¹³ Maria Purdela Sitaru, *Etnomedicină ...*

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureş, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Language and Discourse

443

Purdela Sitaru, Maria, *Etnomedicină lingvistică*, Editura Amarcord, Timișoara, 1999

Șăineanu, Lazăr, *Dicționar universal al limbei române*, ediția a VI-a, Editura Scrisul românesc S.A., București, 1929

COMMUNICATIVE METHODS OR TEACHING GRAMMAR?

Irina Ana Drobot

Technical University of Civil Engineering, Bucharest

Abstract: The purpose of this chapter is to analyse the way technology is used to teach foreign languages in relation to this dilemma: should we use communicative methods for foreign language teaching or should we teach grammar? This issue has been problematic and widely discussed, causing never-ending debates in the Romanian University and pre-university learning and teaching environment. What type of learning, communicative or grammar centred, do technology based teaching and learning tools offer? Are they of use to Romanian learners? While the tendency is, in Romanian learning and teaching environment to make thing easy and attractive for students, the technology-based courses are different and perhaps more useful for students as they make students make a greater effort.

Keywords: Technology, ESP, Romania, psychology, culture.

Introduction

Communicative methods or teaching grammar? This issue has been problematic and widely discussed, causing never-ending debates in the Romanian University and pre-university learning and teaching environment. For a while, teaching grammar has been considered fit to ban when teachers were supervised. Learning foreign languages such as English was supposed to be fun and communication, and that grammar should be pushed aside. The idea was to provide students with a not threatening and fun environment to learn a foreign language such as English and to make them feel confident in their communication abilities.

Nowadays, the method of teaching the English language with games is still popular in Romanian highschools. It is well-known that highschool students go through a difficult age psychologically, as it is the time when they question and reject rules and conventions. Grammar rules can be regarded as part of these conventions. They are psychologically more inclined towards rebellion and creativity and less for obeying rules, so teaching communication and games can be regarded as more appropriate in establishing a connection with these students. Students belonging to this age group are more prone to question the practical use of rules and theory related to language and be more open to its practical, communicative use in various everyday life situations. What is more, they are more preoccupied with spending time with and making new friends, visiting foreign countries and wishing to establish relationships and using their knowledge of a foreign language to this purpose. They are psychologically less inclined towards routine, and rules tend to be associated with this, especially grammar rules, and more open towards new experiences and adventures. Teachers need to sympathize with their students and find a way of communicating their knowledge to them and this seems an easy way. However, this can only be seen as a temporary solution, suitable only for what Romanian culture regards as the best years of our

lives, the teenage years spent in highschool. There are enough Romanian old films and novels to prove this, which continue to retain their popularity: the film *Liceenii* (1987), translated as *Highschool Students*, made after the novel *Liceenii* by George Şovu, the novels *Cișmigiul et Co.* by Grigore Băjenaru, with its continuation, *Bună dimineața, băieți!* From these films with highschool students we remain with the image of the students with the ups and downs in their lives, related to relationships with their parents, teachers, friends, first loves, and with the issues they deal with, in school with work and friendships, as well as troubled relationships with parents, lovers, and teachers. They know to have fun and when to be serious, or they will have to learn these. These films and novels tell us to respect these years in the students' lives and make them comfortable and enjoyable, while combining sympathy and the minimum of harsh rules. The trick is to know when to apply discipline and when to enjoy things together with your students. It takes a lot of courage and risk to apply the model of the teacher who relinquishes control and becomes "buddies" with his students. On the other hand, being too harsh can result in loss of communication with the students; if the activities are too threatening the same can happen.

With highschool students, as well with students of any other age after all, the teacher needs to sympathize, to try to be in their shoes and explain things depending on their way of understanding. In order to do so, psychology knowledge is necessary, to know the specificities of every age, as well as for understanding how someone seeing the respective foreign language for the first time can feel and get to become interested and motivated to learn it. The tasks are designed to fit in with their own interests, for instance a teacher can introduce a discussion about the *Harry Potter* series if he knows students enjoy it to start motivating them to learn vocabulary items related to magic and witchcraft. Just as very young beginners are motivated to learn a foreign language through games and pictures, and stories, so can highschool students be motivated by presenting them with types of activities and communication fit to their psychology.

However, we could argue that for any game there are certain rules to be obeyed. We could look at the grammar of a foreign language such as English through this perspective. Romanian Professor Lidia Vianu specializes in recuperating the great names of Romanian English language teaching methodology. She is the owner of an online publishing house, Contemporary Literature Press. By publishing Aurel Candrea's *I Learn English*, she states that contemporary communicative methods no longer require from the student to focus on grammar too much and actually know it, while Candrea's method says we need to know the rules of grammar just as we need to know the rules of any game.

For a group of learners, we start first and foremost by doing a needs analysis as teachers. What kind of learners do we deal with? Beginners, intermediate, advanced? Do we teach the foreign language for special purposes or not? What is their age, what are their expectations, what do they need to know by the time they graduate this class? It is from here that we should evaluate which method is best, communicative or grammar-based teaching. This should be a universal issue, not specific to Romanian culture necessarily. The shift from the grammar-translation method to communicative methods has in fact been universal for the study of the English language; it is not just found in Romanian culture. In the same way, the focus on the psychology of students in pedagogical studies has been documented everywhere. The same could be said about the shift of focus from teacher-centred learning to student-centred learning. Romanians believe that their learning system has focused too much on the theoretical aspect and too little on the students' practical skills. For highschool students

especially, foreign language classes, especially English, are associated with a more relaxed and fun way of learning, as the teachers are more open and sympathize more with them, and the culture of the English-speaking countries is very familiar and appealing to them due to popular culture. They enjoy watching their films, listening to their songs, borrowing their celebrations such as Valentine's Day, reading their bestsellers, etc. English language classes are also associated with the use of the modern technology, from cassette players and video to the use of computers and tablets. One could argue that youth culture is not a feature specific to Romanian society alone, yet in comparison with other objects of study the methods for teaching foreign languages differ significantly in the more intelligible, communicative, fun, and practical ways of teaching. We could also mention the fact that young students have high hopes of visiting, studying in or establishing themselves in a foreign English-speaking country or at least of establishing business connections abroad. This can have a strong impact on the way they relate to the subject and to the way they communicate with their teachers and are more receptive to what they are taught in class.

Young students are now considered to be addicted to technology, and they are well-known for their constant use of gadgets such as smartphones. There are claims that these gadgets distract them in class. There are also claims that technology can always make life easier and even enhance learning. A specificity of Romanian culture is the belief that youngsters use devices such as smartphones only for fun and also to acquire a certain status among their peers, that they are less concerned with their practical use in learning. From a psychoanalytical perspective, Romanian culture has become a consumerist society, more concerned with fun and pleasure, and less sensitive to spirituality, education, and discipline. With these issues in mind, how do Romanians relate to the way technology is used to teach foreign languages? Does technology establish a common ground for communication between teachers and students? Does it motivate students more to learn a foreign language? Is teaching with technology related to communicative methods for foreign language teaching or to teaching grammar?

Background

Why does the English language have such an influence on Romanian culture, and when did this influence start?

It has to do with economic interests, according to Condruz-Băcescu (2013: 20). English has become a necessity for Romanians, just like for any other peoples using English as a global language. English has become a must for Romanians wishing to communicate in their field of activity (Held et al, 1999: 346).

English is everywhere, being needed from hobbies, popular culture to university studies and business purposes. This is why it is so widely taught, to students of any age, any level, and working in any field of activity, from general English to English for specific purposes. Even as a student in Engineering you will have English classes in the curriculum. Țirban (2013: 75) argues for the influence of the European Union, which Romanian joined in 2007, as part of the situation of English at present in the Romanian curricula.

Teaching English has had a tradition in Romania, flourishing especially after 1989, the year marking the fall of communism, according to Zagan-Zelter (2010: 246). According to these two authors, this moment meant the flourishing of the study of English as a foreign language: children would start learning it at 3 years old, then they would study it in primary school, secondary school, highschool, and even at university, no matter what specialization they chose. They would need a language certificate for getting a Bachelor's degree, Master's

degree or PhD. English has become necessary, according to Zagan-Zelter (2010) for Romanians as it is an international language. In universities such as those related to economical and engineering studies, students are taught English so that they will be able at the end of two years of study to reach B2, starting from B1 according to the Common European Framework assessment scale (Zagan-Zelter 2010: 246). Firstly, these students need to have good knowledge of general English, and then move on to being taught elements of English for Specific Purposes.

What should be specific in these cases is related to the specific vocabulary and business situations students can find themselves in. Yet, all this presupposes knowledge of basic grammar.

The following questions related to the teaching of English at the Faculty of Economy can stand for any ESP domain, related to the contents of the course, the focus on needed skills, vocabulary, and grammar: “Should there be a different course design for each program of the faculty (marketing, management, finance etc.)?” (Zagan-Zelter 2010: 247)

These dilemmas have turned into research questions for numerous papers and books in English-teaching methodology. These dilemmas remain to this day and teachers are still trying to solve them when they work on handbooks. For the domain of Business English, in the 1960s-1970s the focus was on vocabulary, which was dealt with in texts and dialogues on a specific topic such as banking. Comprehension questions and vocabulary drills were among the exercises. In the 1970s-1980s, coursebooks started focusing on communication skills (speaking, writing, listening, reading). What was considered important was the functional use of language, for expressing opinions, advice, agreement. The focus on practical use and not on theoretical use of language was beginning. (Zagan-Zelter 2010: 247)

Romanian teachers have moved towards the communicative teaching of language, following the shift from traditional teaching methods in the 1970s brought by the Council of Europe (Bucur and Popa 2013: 32).

The shortcomings with the communicative approach can be seen in fluency replacing accuracy, when not enough focus is placed on grammatical accuracy. This may arise from the need to have students express themselves using their speaking skills quite early in the teaching process. Of course the use of language is the main objective of teaching and learning a foreign language.

Communicative skills are part of using language for practical purposes. The Romanian teaching system is trying to move from placing focus on theoretical knowledge learning and practical skills. We can see this in papers published on the subject of the teaching process. Even for modern physics, the approach is practical: The authors Stoica, Moraru and Miron focus in the paper *New Frontiers of the Teaching Process* published in 2010 on Science Direct on the way school research projects can help students deal with the acquired knowledge.

The European context nowadays asks students to be prepared for a world of cultural diversity, mobility, and technology. The discussions about culture and the different cultures is now a matter of actuality more than ever. Professor Sorin Baciuc has designed a course of lectures for students at the Technical University of Civil Engineering Bucharest, *Culture. An Awareness-Raising Approach*, with the purpose of developing their critical thinking, helping them communicating using the English language; his book is also useful to understand cultures and today's world. The course is like a guide through today's world, with its issues, such as globalization, culture shock, cultural dimensions (Hofstede) and, of course, to a

definition of culture. The course is for engineering students as well as for the students of the Translators and Interpreters section within the same university. This course is taught along with a practical English course for students of both specializations. This only proves the strong connection between language and culture, with the necessity of connecting the two.

This connection between language and culture is explored through translations. Even though the grammar-translation method is said to have lost its popularity, the importance of translations in today's world is also seen in the way that the field of Translation Studies is still growing as a discipline and translations are widely taught at university level, during Practical courses and also for specialized studies of Translators and Interpreters. The work of famous authors of English Studies like Leon Leviţchi and Dan Duţescu is still enjoying popularity. They have popularized the great authors of English literature through their translations. Leviţchi's handbook for translators from English to Romanian and Romanian to English is not outdated yet.

Petrescu's Science Direct article *How to raise cultural awareness through teaching translations* (2012) confirms both the strong connection between language and culture and the importance of teaching translations (3910).

Another issue addressed in a Science Direct paper, and which is specific to the culture of Romania, is that of homework. According to Trif (2012), in *Psychological Basics of Homework in Romania Today*, homework is perceived as negative in Romania, due to Romania's historical background and its association with practices from a historical period (1013). In Romania, the author of the article states, homework is made synonymous with exercise (Trif 2012: 1013).

The role of homework may also have lost popularity due to the large amounts of homework given to Romanian students in general at all levels for the time of the holidays. The amount of homework required of them has often been unrealistic and incompatible with the time they had to finish it. Even homework during school days can be the same. However, due to the changes in the Romanian teaching environment homework should also be regarded in a different way. Trif says that homework has come to be regarded as unhelpful in the teaching process, due to lack of creativity, personal involvement and communication (Trif 2012: 1015)

The reason for this can be the large amount of work and also the lack of feedback from the teacher, due to the same reasons.

The perspective of using in English in today's world is, for learners, both a motivation factor and a necessity. The trend that is now emerging across the world and which is also accessible through technology to Romanians are MOOCs, mass online courses. They can be useful to learn a foreign language and even aspects related to the culture of a foreign language.

MOOCs, EUROCOR language Courses, Tests. Solutions and Recommendations

We need to evaluate the utility of using technology when teaching a foreign language, just as we need to find a didactic purpose to any teaching English with games activity. In any classroom we use at least some audio material so that the students have access to material produced by native speakers. Of course, this material is usually accompanied by tasks, consisting in multiple choice questions, true or false, fill-in-the-gaps etc. Multiple choice based tests are also fashionable, such as IELTS, Cambridge, TOEFEL, which are taken by quite a number of Romanian students, with various purposes: studying or working abroad,

migration, etc. The format of these tests has also had an impact in the students' way of studying and in the teachers' methods: the grammar lessons are very concise and based on examples. The teaching of grammar rules can be simplified compared to old teaching English handbooks. Practicing for this type of tests usually involves technology: students can access Internet sites.

Romanian society believes that a huge amount of information is now available on the Internet, if properly selected. This is why the focus should not be so much on memorizing skills as on practical use of information.

In spite of talking about a communication era, self-learning courses, and online or correspondence courses are found alongside face-to-face learning environment. The poor economic conditions cause teachers to lose enthusiasm for their jobs, according to opinions shared by Romanians. What is more, the idea that time is money can also be applied here. Nowadays we try to find time for doing a variety of activities and online learning can be regarded as a faster alternative. We find that we lose too much time in traffic jams, since the large cities of Romania are very crowded with cars.

What type of method do courses like correspondence courses by the European Institute of Courses through Correspondence (EUROCOR) used by Romanians and MOOC courses use for teaching foreign languages? EUROCOR uses audio material (CDs) to teach pronunciation and to hear dialogues, read by native speakers. So do MOOC courses on edX, Coursera, and Futurelearn. MOOC courses use, additionally, video materials, so that the students can see their teacher in class explaining. Self-learning courses like courses through correspondence and MOOCs make use of grammar-based teaching. Even correspondence courses allow the student to have an online account from where to send homework. If the student does not master the grammar issues, then the homework or assignment are incorrect and marked with zero. In this sense, such courses are perhaps more useful than face-to-face teaching and learning, where teaching through games, one side of communicative language teaching, gains foreground in Romanian teaching and learning environment. The accent placed on communication can be sometimes wrongly understood in face-to-face situations.

Current tendencies in Romanian society for continuous professional development to regularly participate in training sessions, workshops, courses etc. ensure the success of distance learning through regular mail or online MOOCs. MOOCs are meant for a variety of ages of learners, and for learners coming from a variety of cultural, social, and psychological backgrounds. These courses have been successful for Romanian learners, and popularized by institutions such as the British Council, which invited Romanian teachers to courses related to language, culture and literature on FutureLearn MOOC platform. These MOOC courses continue the idea that activities for learners should not be threatening, that learning should especially develop practical skills for learners, the integration of technology, and the use of communication between learners. The use of videos, articles, multiple choice tests, and essay assignments, as well as the learner-centred teaching method are by now familiar to Romanian teachers and learners for foreign language learning and teaching. Yet, for foreign languages, grammar is also put for practical use. If the learner chooses a wrong answer from multiple choice quizzes, he does not receive points or is told he is wrong, and an explanation follows below. The online MOOC courses also allow students to offer feedback about the course, and evaluate their teachers. Some Romanian universities also make use of anonymous questionnaires asking students to express their opinion about the teacher's attitude, knowledge of the subject, and clarity of the material presented. This is supposed to help

efficient communication between teachers and students. Romanians are concerned with a speaker's presentation abilities, with the way he can transmit information and opinion efficiently in a determined period of time. This also holds true for class activities. The way a speaker gets the attention of the audience is also important for teachers.

Conclusion

While the tendency is, in Romanian learning and teaching environment to make things easy and attractive for students, some technology-based courses can be different and perhaps more useful for students as they make students make a greater effort in mastering grammar rules. These online or distance courses help combine teaching grammar with teaching communication. Language learning EUROCOR courses make a lot of use of grammar-translation method and of teaching grammar.

It is impossible to separate teaching communication from teaching grammar. This is proved by the courses, online and through correspondence, which promise learners to master the basics of a new language or of an intermediate or even advanced level very fast. With EUROCOR language learning courses, students do not stand a chance to pass the homeworks and multiple choice test at the end of the course, needed to receive a diploma from the Institute, if they do not master grammatical rules. Once they tick an answer that is wrong, they lose points and the chance to pass the test and receive the diploma. They may, however, request another test until they pass. In MOOCs for foreign language learning the same type of testing is given. We could say that grammar is reintroduced to the study of foreign languages, with the help of multiple-choice tests. Nowadays the focus is no longer on the grammatical theory when it comes to testing, in the sense that students are not asked to reproduce and write about grammatical rules. The task is more difficult than before, in fact, as students are asked to recognize the correct structures and produce the correct structures by applying the rules. The knowledge of rules is presupposed to be there, and students are expected to do something more, actually use them. This makes sense since we call today's age the age of communication. After learning how to use grammar in context, the students are expected to use the respective structures and recognize them in the future conversations in a foreign country on various occasions.

The language classroom is extended nowadays with the help of technology outside its physical space and time.

BIBLIOGRAPHY:

- Andone, Oana. (2014). *Motivation Fostered through Games*. Retrieved February 11, 2016, from <http://rate.org.ro/media/blogs/b/newsletter14.html?mtime=1434569609&cat=10#11>
- Buga, Roxana, Capeneata, Ionut, Chirasnel, Carmen, Popa, Andra. (2014). Facebook in foreign language teaching – a tool to improve communication competences. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 128, 93–98.
- Catana, Simona Elisabeta. (2014). Teaching cross-cultural communication issues – a way of successfully integrating into the multicultural knowledge society. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 128, 343–348.
- Cately, Mirela Yolanda. (2011). The foreign language teacher's roles in response to the knowledge society requirements. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 11, 127–131.

- Ciornei, Ileana Silvia, Tamaga, Traian Marius. (2013). Effective Ways of Teaching British Culture and Civilization. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 70, 1919–1924.
- Ciornei, Silvia Ileana, Dina, Tatiana Aurora. (2015). Authentic texts in teaching English. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 180, 274–279.
- Cozma, Mihaela. (2015). The Challenge of Teaching English to Adult Learners in Today's World. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 197, 1209–1214.
- Diana Zagan- Zelter and Sergiu Zagan-Zelter. (2010). Telling ELT Tales out of School Teaching business English – a challenge both for students and Academics. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 3, 245–250.
- Gafu, Cristina, Badea, Mihaela. (2014). A case study on using xeroxlore in teaching English. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 128, 134–139.
- Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D., Perraton, J. (1999). *Global Transformations: Politics, Economics and Culture*, Stanford: Stanford University Press.
- Henter, Ramona. (2014). Affective factors in learning a foreign language. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 127, 373–378.
- Lungu, Iuliana. (2013). *The Increasing Need for Blended-Learning Models in Courses of English for Specific Courses in Romanian Universities*. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 76, 470–475.
- Onofrei, Andreea Paula, Precup-Stiegelbauer Laura-Rebeca, Tirban, Narcisa. (2013). A challenge: teaching ESP in a creative manner. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 70, 340–345.
- Petrescu, Camelia. (2012). How to raise cultural awareness through teaching translations. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 3910–3915.
- Popescu, Alexandra-Valeria. (2012). Teaching ESP -1st year students of electronics and telecommunications. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 4181–4185.
- Stoica, Ioana, Moraru, Silvia, Miron, Cristina. (2010). New Frontiers of the Teaching Process. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 3716–3723.
- Tirban, Narcisa. (2013). The future of teaching English language in Romania and globalization. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 70, 74–79.
- Todorescu, Liliana-Luminita, Greculescu, Anca, Popescu-Mitroi Maria-Monica. (2015). Engineering Students' Career Choice And The English Teacher's Profile In Romanian Higher Education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 197, 201–206.
- Trif, Victorita. (2012). Psychological Basics of Homework in Romania Today. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 33, 1013 – 1016.
- Ulrich, Catalina, Nedelcu, Anca. (2015). MOOCs in Our University: Hopes and Worries. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 180, 1541–1547.
- Petrescu, Anca. (2013). How to raise cultural awareness through teaching translations. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 76, 643–648.

FACE-ING IDIOMS. A CONTRASTIVE ANALYSIS BETWEEN ENGLISH AND ROMANIAN

Diana V. Burlacu (Ionescu)

Assist., PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: 'Face falling' or 'faces being pictures' are only two idiomatic, face-related expressions apparently marked by Surrealism. As a matter of fact, human faces do mirror their own self but also their self's reactions to external factors. Nevertheless, a two-faced person can certainly mask their genuine feelings, beliefs and thoughts, hence the duality of the face displayed in society. Moreover, faces can hardly ever be separated from eyes, so the present study will also include eye-idioms. How such face- and eye-idioms function and what they semantically convey in English and Romanian languages, as well as the similitudes and the differences in form and meaning between the two lexes, represent the object of analysis in this paper.

Keywords: eye, face, idiom, language, semantics

Motto:

"Face your face!"

(Mehmet Murat Ildan)

Any human society is basically made up of faces – childish or wrinkled, bright or dark, blank or easy-to-read, round or oblong, pale or rosy, despairing or cheerful – which have become to represent entire personalities and also to be associated with certain identities. Sometimes, the society merely focuses on the faces or the external aspect rather than on the real self of the individual, hence the *face men*. Some other times, people decide to wear 'masks', in order to *save faces* or to *put on a bold face* when *facing up to* reality. At the same time, eyes are usually the first attention-drawing element of a human face, as social contacts are established at their level; therefore, eye-idioms could not have been left out of a mostly practical, comprehensive face-idiom analysis.

Before examining English and Romanian face- and eye-idioms, some theoretical remarks should be made. "Holistic units of two or more words" (in Moon 1998: 2), idiomatic expressions, as "a subset of the fixed expressions in a language community" (Glucksberg 2001: 68), have been regularly termed as "frozen collocations" or "grammatically ill-formed collocations" (in Moon 1998: 2). This lexically and semantically specific domain can be likened to a kind of linguistic Cinderella, embracing various types of such idioms, more or less opaque, syntactically flexible or familiar to the common language user. The so-called *idiom principle* – "a language user has available to him or her a large number of semi-

preconstructed phrases that constitute single choices, even though they might appear to be analysable into segments” (Sinclair, in Moon 1998: 28), complements another language principle, namely *the open choice principle* – “a way of seeing language text as the result of a very large number of complex choices. At each point where a unit is completed – a word or a phrase or a clause – a large range of choice opens up, and the only restraint is grammaticalness” (Sinclair, in Moon 1998: 28). As a matter of fact, when related to the first principle, grammaticalness is not the only restraint: “at a point in text where the open choice model would suggest a large range of possible choices, the idiom principle restricts it dramatically over and above predictable semantic restraints that result from topic or situational context” (Sinclair, in Moon 1998: 28).

What exactly an idiom encounter triggers is plainly described by Glucksberg – “two sets of operations begin in parallel: ordinary linguistic processing, including lexical access and syntactic parsing, and, simultaneously, retrieval from the phrasal lexicon where idioms-as-long-words are stored” (2001: 76). For example, the derogatory *bacon-faced* depicts a person whose face is compared to the texture and appearance of bacon, so the juxtaposition of the lexical items *face* and *bacon* idiomatically results into “having a corpulent, clean-shaven face, likened to that of a pig” (TFD). The Romanian term is even more insulting, devoid of any trace of allusion: *față de porc*, ‘pig-face’.

Restricting the discussion to idioms as such, illogic is claimed to be one of their main drawbacks: “[w]hat sets idioms apart from most other fixed expressions is their “non-logical” nature, that is, the absence of any discernable relation between their linguistic meanings and their idiomatic meanings” (Glucksberg 2001: 68). Naturally, such a statement is oversimplified, since, on the one hand, a number of idioms are quite transparent, such as *blue in the face* (Rom. *albastru la față*), the concrete facial colour one gets when talking too much (as if lacking oxygen) or because of exertion, exasperation or anger. However, such an idiom slightly loses transparency if extended to *until you are blue in the face*, “for a long time” (TFD), over and over again, used “to suggest that someone will not listen to what is being said” (TFD). On the other hand, certain idiomatic expressions can be etymologically explained (see Linda Flavell and Roger Flavell, *Dictionary of Idioms and their Origins*, 1994) – an apparently illogical idiom disambiguates once its linguistic, social or cultural origins can be traced. For example, *to have egg on one’s face* (Rom. *a se face de râs, a se acoperi de ridicol*) already caricatures a funny-looking, ridiculous individual:

“Brandreth gives an American origin in the 1960s and a British use in 1972. It has certainly spread rapidly in this country, mainly in journalism. Throwing eggs at an opponent is not uncommon, especially on the political hustings. The idea seems to be that a politician with egg on his face is made to look foolish. Metaphorically, a decision that backfires leaves those responsible with egg on their faces” (Flavell and Flavell 1994: 80).

Further down-to-earth explanations are provided in *The Free Dictionary* online:

“To be embarrassed after being caught doing something wrong. Among the possible origins are being red in the face about being told you left a smear of yolk around your mouth after breakfast or the humiliation that performers suffer when unhappy audiences pelt them with raw eggs. Closer to the mark is a barnyard explanation: farm dogs that develop the taste for raw eggs and break into the henhouse for a treat have that hang-dog look when confronted by their angry owners” (TFD).

Yet, the slang *in a pig's eye*, probably better illustrated by its Romanian counterpart, *la Paştele cailor*, 'at horses' Easter', and also by another porcine idiom – *when pigs fly*, thus never, is still waiting for a precise semantic disambiguation.

However, going back to the *eye* of this analysis, out of semantic and pragmatic reasons, the two sets of idiomatic expressions based on faces and eyes will be tackled upon simultaneously, compared in the two idiomatic languages, Romanian and English, and, whenever necessary, will be clarified by use of concrete examples.

In an old-fashioned expression, the statement that faces mainly indicate the very **presence** of an individual is *as plain as the nose on your face*. Such an idea is conveyed by a large number of idioms: *on the face of the earth* (Rom. *de pe faţa pământului*) is a comparative reference to (all) the existing beings or things:

e.g. *She may be the kindest person on the face of the earth.*

Choosing or not to appear publicly or go somewhere is suggested by (not) *show one's face* (Rom. *a-şi face apariţia, a-şi arăta faţa*). *De faţă/ de faţă cu* means 'which is present' or 'in somebody's presence' (*dexonline*); *face to face* (Rom. *faţă în faţă, între patru ochi* adding privacy or discretion, as in *between you and me and the bedpost*) reads as "in each other's presence, opposite one another; in direct communication" (TFD), hence *face time*; secondly, as "confronting each other" (TFD), also identified with *eyeball to eyeball* (Rom. *ochi în ochi*). *În faţă/ În faţa (cuiva)* translates as *ahead (of) or in front (of)*, whereas *a spune pe faţă/(verde) în faţă* (Engl. *to tell one to one's face, to say something (right) to someone's face*) signifies *telling something overtly or directly to someone*. *Faţă de* is another suggestive Romanian face-idiom for *in relation/regard to*, while *la faţa locului* (Engl. *on the scene, on the spot*) indicates "at the very place of occurrence" (*dictionary*). The previously mentioned *face man* denotes "a good-looking young man with no personality" (TFD), semantically different from *face card*, "a (self-)important person, as with the royal characters in playing cards" (TFD). If somebody cannot remember somebody else's name, the idiom *what's his/her face* (Rom. *cum îi zice*) is used instead.

The human face as indicative of the entire being plays a central role in some further idiomatic expressions: *a scăpa/a ieşi cu faţa curată* (Engl. *to save one's face or land on one's feet*, namely keeping their reputation or dignity after a rough time); *a-şi întoarce faţa (de la)* (a figurative meaning assigned to the Engl. *to face away from*) suggests refusal to see or talk to a person anymore; *a prinde faţă*, symptomatic of the body health, means to recover after some illness, thus getting a healthy glow. *A face faţă (cuiva/la ceva)* translates as *to face (somebody/something)*, whereas *a pune faţă în faţă* means *to face off or to compare*. Moreover, *a-l prinde (pe cineva) la faţă* is used as *to suit*, to wear a becoming colour or outfit, while *a schimba/a face feţe-feţe* visualizes someone's embarrassment or bewilderment on finding out some unpleasant things or news.

Besides the concrete *to put one's face on* (Rom. *a se machia, a se aranja*), as if the make-up were a mask, the face also characterizes one's status or dignity in the society, hence *to get face* or *to save face* (Rom. *a-şi salva reputaţia*). Its opposite, *to lose face* (together with the noun *loss of face*) – Rom. *a-şi ştirbi reputaţia*, means losing their social respect and dignity, being publicly humiliated. "Both this expression and the underlying concept come from Asia; the term itself is a translation of the Chinese *tiu lien* and has been used in English since the late 1800s" (TFD). Similarly, *to get a black eye* and *to give a black eye*, originating

in bruising someone, figuratively signify having one's reputation harmed and, respectively, injure one's repute:

e.g. *The financial scandal will surely give the company a black eye.*

However, even if, ideally, such terms should never be used at all in a *face-saving* society, the derogatory slang focusing on physical defects is over-sufficient: *zit-face*, *pizza-face* or *crater-face* (Rom. approximately *bubos*) rudely describe a person affected by severe acne or acne-scarred. Geeks or nerds are called *frog-faces* (Rom. *broscoi*), people wearing glasses are *four-eyes* (Rom. *aragaz cu patru ochi*), while bearded men are termed as *fungus-faces* or *fuzz-faces* (Rom. *bărboș*).

In Romanian idiomatic language, objects have 'faces' too, thus outer coverings: *față de masă* (Engl. table cloth), *față de pernă* (Engl. pillow case), *față de plapumă* (Engl. quilt case); the verbal idiom *a da față (unui lucru)* (Engl. 'to give face to something') is to polish, to decorate or to beautify.

Closely related to the idea of presence, its opposite, **destruction** or **downfall**, brings the annulment of such existence, namely *disappear/fall/vanish off the face of the earth* (Rom. *a dispărea/se șterge de pe fața pământului*), together with the transitive *wipe someone/something off the face of the earth* (Rom. *a șterge de pe fața pământului*) and the similar *to blow up/explode in somebody's face* (Rom. approximately *a se duce pe apa sâmbetei*):

e.g. *The government's attempts at reform have blown up in its face, with demonstrations taking place all over the country (TFD).*

An interesting expression, rather a partial self-destruction, is *to cut off one's nose to spite one's face* (Rom. *a-și tăia craca/creanga de sub picioare*), "to injure oneself in taking revenge against another" (TFD).

In what regards the eyes, their primary function is **seeing**, so many eye-idioms tackle on this idea: *set/lay one's eyes on someone/something* (Rom. *a da cu ochii de cineva/ceva*), thus see or find something or somebody. *Cast an eye/run one's eye over something* (Rom. *a-și arunca ochii/o privire peste ceva*) implies quickness, the adverbials *in the twinkling of an eye* (Rom. *cât ai clipi din ochi*) and *out of the corner of one's eye* (Rom. *cu coada ochiului*) also meaning 'very quickly'. *Catch/get one's eye* (Rom. *a atrage privirea, a lua ochii*) has an 'attention-drawing' significance, while *stare someone in the face* and *look someone right/straight in the eye* (Rom. *a privi pe cineva drept în ochi/față*) focus on the directness of the gaze; seeing is (usually) believing, as in *(not) believe one's eyes* (Rom. only negative, *a nu-și crede ochilor*); *give (someone) the eye* suggest both romantic interest in someone, similar to *make eyes at* – Rom. *a arunca ocheade*, and unfriendly or hostile looks, best expressed by *give (someone) the evil eye* – Rom. *a deochea* and *to look at someone cross-eyed* (Rom. *a se uita cruciș*). A biased perspective is triggered by *with a jaundiced eye* (Rom. *cu o părere preconcepută*):

e.g. *My friend is very smart although he always looks at things with a jaundiced eye (idcon)*, whereas an all-comprising view is stated by *get an eyeful of (someone or something)*, "to see everything, to see a shocking or surprising sight":

e.g. *We got an eyeful when we saw the accident on the highway (idcon).*

Have one's eye on (someone or something) – Rom. *a pune ochii pe cineva/ceva* is to want somebody or something and hoping to get them, summarized by the intentional *with an eye to*

(Rom. *în vederea*) and underscored by *give one's eyes/eyeteeth (to do/for something)* – Rom. *a-şi da sufletul/ochii din cap*. To end with, our human eyes are emphatically termed as *the naked eye* (Rom. *cu ochiul liber*), the idiom *to the naked eye* signifying “as something is seen exactly as you look at it” (Rom. *la prima vedere*):

e.g. *To the naked eye, it looked like there was little damage to the car after the accident, but actually there was much damage (idcon).*

In comparison, *in one's mind's eye*, identically formed in Romanian, *cu ochii minţii*, refers to one's imagination.

Watchfulness or **vigilance** is another concrete qualification of the face, more exactly, of eyes. *To be all eyes* (Rom. *a fi numai ochi şi urechi*, the Romanian counterpart including the ears, too) needs no further explanation, while eager public attention “for someone to appear or something to happen” (*idcon*) translates as *all eyes are on (someone or something)*. A series of verbal idioms focus on the same idea: *to keep an eye on (something/someone)* – *to have one's eye on*, *to keep an eye out for*, *to keep one's eye on the ball* – the suggestion coming from playing games, *to keep one's eyes open*, *to keep one's eyes peeled for* and even *to have one's eyes glued to (something)* – Rom. *a fi cu ochii pe (ceva/cineva)*, *a fi cu ochii în patru*. The epitome of alertness is *an eagle eye* (Rom. *ochi de vultur*) – “unusually sharp visual powers; keen ability to watch or observe” (*dictionary*). At the same time, shut eyes may suggest unawareness or ignorance – *go into something with one's eyes closed/shut* (Rom. *a avea ochii închişi*), while open eyes denote the opposite: *go into something with one's eyes (wide) open* (Rom. *a avea ochii larg deschişi*):

e.g. *The young man went into the job with his eyes closed but he was very successful (idcon).*

The couple went into the construction contract with their eyes wide open (idcon).

Raising awareness translates into *opening (someone's) eyes to (something)* – Rom. *a deschide ochii asupra (a ceva)*. However, closed eyes may also be a sign of expertise, *able to do something with one's eyes closed/shut* (Rom. *a face ceva cu ochii închişi*).

Certain idioms relating to **appearance** or **first impression** have, in fact, an economic indication: *to take something at face value* (Rom. *a lua ceva drept bun*) “has referred to the monetary value printed on a bank note, stock certificate, bond, or other financial instrument since the 1870s” (*TFD*) and means “accept[ing] from its outward appearance” (*TFD*). Similarly, *at face value* or *on the face of it* (Rom. *după aparenţe*) is “from outward appearance; from what something first appears to be” (*TFD*):

e.g. *You can't always take a manufacturer's advertisements at face value; they're bound to exaggerate (TFD).*

It's important that the current period of economic growth is not taken at face value by the government, as there is still a tremendous amount of work that needs to be done (TFD).

The Romanian idiomatic language boasts a widely used idiom, *de/pentru ochii lumii* (Engl. ‘for the eyes of the world’), which means acting or saying something in order to *get face*, in such a way that pleases the society or the others, rather than being an illustration of one's personal beliefs or behaviours. Formally similar, *in the public eye* is semantically different: “visible to everybody, in public” (*idcon*), meaning simply to be famous, instead of trying to prove something to get the society's approval.

Shallowness may also be linked to the outer appearance, so *be just a/another pretty face* explains as “to be physically attractive but lack any distinguishing achievements, intelligence, abilities, or other personal characteristics” (TFD). Its negative counterpart (*not be just a/another pretty face* (Rom. *a-l duce capul/ a avea ceva în cap*) highlights exactly such psychical qualities, also expressed by *more to (someone or something) than meets the eye* (Rom. *mai mult decât pare*) – thus, more interesting or complicated.

As previously mentioned, faces connote **physical beauty** or ugliness, the latter being inferred by the sexist *butterface* (but-her-face), as well as by two other idiomatic expressions: *a face only a mother could love* and the bivalent *a face that would stop a clock* (Rom. *urât ca noaptea/dracul*, ‘ugly like the night or the devil’) – “a face that is strikingly or shockingly unattractive” (TFD), or, less frequently, “a face that is strikingly or shockingly attractive” (TFD):

e.g. *She is extraordinarily bright, but her face could stop a clock* (TFD).

He walked down the street – tall, muscular, and with a face that could stop a clock – and everyone stared to admire his beauty (TFD).

Expressiveness is, naturally, also connected with the face: (*written*) *all over somebody’s face* (Rom. *a i se citi pe faţă*) – “showing what you think of something by your expression” (TFD); *a game face* is “a figurative or literal facial expression denoting a mental attitude of determination or resolve in the face of an imminent and difficult task, activity, or workload” (TFD), echoing the resolute face of a gamer. On the contrary, *a blank look on one’s face* or *a poker face* (Rom. *figură inexpressivă*), indicative of the expressionless poker sharks, suggests “a facial expression with no emotional articulation, usually implying befuddlement, incomprehension, or being overwhelmed by something” (TFD). The colloquial *to stand there with one’s bare face hanging out* (Rom. *a sta cu ochii pierduţi*) means “to stand someplace looking helpless and stupid” (TFD):

e.g. *Say something. Don’t just stand there with your bare face hanging out* (TFD).

Moreover, even if it retains the lack of expression, *without batting an eye/ not bat an eye* (Rom. *fără a clipi*) adds self-assurance, too. Finally, *have or keep a straight face* (Rom. *a avea o figură serioasă*) or *to be straight-faced* is an ‘expressive’ antonym of *to make faces/a face* or *to pull a face/faces at someone* (Rom. *a se strâmba*), thus making grimaces.

Sadness is usually one of the main emotions expressed by faces: *a long face* (Rom. *o faţă prelungă, o figură tristă*) and the culturally-related idiom *to have a face like a wet weekend*, allusive of the rainy British days (Rom. *o faţă de înmormântare*, ‘a mourning face’). Extreme sadness translates into (hard) crying: *to cry one’s eyes out* (Rom. *a plânge în hohote*) and *not a dry eye in the house*:

e.g. *There was not a dry eye in the house when the manager gave the farewell speech* (idcon).

Potential sadness is conveyed by *wipe the/that smile off (one’s) face* (Rom. *a şterge zâmbetul/rânjetul de pe faţa cuiva*) and also *be laughing on the other side of (one’s) face* (Rom. *a-i trece pofta de râs, a nu-i mai arde de râs*): “if you say someone who is happy will be laughing on the other side of their face, you are angry about the thing that is making them happy and think that something will soon happen to upset them” (TFD). Another state of (extreme) sadness may be triggered by *to fall flat on one’s face* (Rom. *a eşua lamentabil*), to blunder.

The opposite of sorrow, **happiness** or **love**, is represented by quite a few idioms: *a iubi pe cineva ca lumina ochilor/ca pe ochii din cap* – approximately Engl. *apple of one's eye* and *a nu avea ochi decât pentru (cineva)* – *only have eyes for (somebody)*, *a i se scurge ochii după (cineva)* – Engl. 'have eyes flowing out to (somebody)' or *a sorbi din ochi (pe cineva)* – Engl. *to feast one's eyes on (somebody)*. *Have stars in one's eyes* (Rom. *a-i străluci ochii*) reads as "to have an appearance or feeling of very great happiness, to be obsessed with show business" (idcon). Moreover, *make eyes at (someone)* – Rom. *a arunca ocheade, a face cuiva ochi dulci* means "to try to attract someone, to flirt with someone" (idcon). Another 'happy' idiom is *to put a smile on one's face*, the Romanian counterpart restricting the smile to the lips, *a aduce zâmbetul pe buze*, but *to laugh in someone's face* (Rom. *a râde în fața/nasul cuiva*) implies ridicule and mockery. Last, *a sight for sore eyes* (Rom. *o încântare, o mângâiere*) refers to a welcome sight, usually after some unpleasant moments.

Further 'visual' **emotions** are: embarrassment – *to give someone a red face, to be red in the face* (Rom. *a face să se înroșească, a se înroși*); surprise – the recognizable *eyes pop out (of one's head)* (Rom. *a face ochii mari*) and the emphatic *hit (someone) right between the eyes*; *raise eyebrows* denotes causing both (shocking) surprise and disapproval; annoyance – *get in someone's face* (approximately Rom. *a călca pe nervi*), and its opposite, *get out of one's face*; anger – *to have a face like thunder* (Rom. *a-i tot tuna și fulgera*) and displeasure – *to screw up one's face* (Rom. *a se strâmba*). Resignation is connoted by some verbal idiomatic expressions, such as: *to face the facts/ face it* (Rom. *a accepta adevărul*) and *face the consequences* or *face the music* (Rom. *a suporta consecințele, a nu avea încotro*), thus to accept criticism, punishment or other observations for one's deeds.

Intoxication can be easily seen from a person's walking, but also from their face; thus, the slang *to soak one's face* implies heavy drinking, which may result into *be out of (one's) face* (Rom. *a se face criță*) – "to be heavily intoxicated by drugs or alcohol, especially to the point of becoming unconscious, nonsensical, or out of control" (TFD). Since the common point is alcohol, the idiom *Here's mud in your eye!* should be mentioned here, as a toast for *Drink up!*

Due to their anatomic overlap, a mouth is sometimes idiomatically replaced with a face, as in the slang *Bag/Shut your face!* when abruptly silencing someone, or *to stuff one's face*, eat a lot, all the time, probably valid for someone whose *eyes are (not) bigger than their stomach*.

The next category of face- and eye-idioms, triggering abstract meanings, has actually stemmed from the concrete significations of the two body parts. Some first examples are *to do an about-face* (Rom. *a face stânga împrejur*) or *to about-face*, which indicate "a turn of 180° from the position of attention" (dictionary), thus "a complete, sudden change in position, direction, principle, attitude, etc." (dictionary). The same **change** of belief or attitude is formally expressed by *a volte-face* (Rom. *întoarcere împrejur*):

e.g. *In the early 90's he made a complete political volte-face, moving from the Republican Party to the Democrats* (TFD).

Moreover, the real-life *slap in the face, smack in the face* and *a kick in the face*, gradually describing the beat on a face, figuratively mean **disappointment** and **insult**, namely "a thoroughly devastating or disappointing setback or failure" (TFD). A plain insult is suggested by *to spit in (someone's) eye*, but is enhanced with **criticism**, too, in *be in one's face* (Rom. *a scoate ochii cuiva*), thus constantly criticising someone. Besides, the last idiom (and the

adjectival *in-your-face*) brings the idea of “a provocative attitude, as if ready to fight or argue” (TFD).

A **confrontational** signification, also previously pointed out, is further inferred by the preliminary *face off* (the nominal *face-off*), the concrete *come face to face with* (Rom. *a se confrunta cu ceva/cineva*), *face someone with something*, *fling something up in someone's face* (Rom. *a pune/trânti ceva în fața cuiva*), as well as by *face down*, as a sign of intimidation and victory, *face head-on*, *face out* and *face up to* (Rom. *a ține piept*), all ways of confronting something/someone openly or courageously. Opposition is again stated by *in the face of* (Rom. *în ciuda/ în fața*) or *fly in the face of something*, “to be the opposite of what is usual or accepted”:

e.g. *These recommendations fly in the face of previous advice on safe limits for alcohol consumption* (TFD).

The slightly formal *to set one's face against something/doing something* means to oppose or to refuse to do something, refusal being traced, as well, in *throw something back in somebody's face* (Rom. *a o trânti în fața cuiva*) and *slam/shut the door in one's face* (Rom. *a trânti/închide ușa în fața cuiva*), figuratively refusing/restricting one's access to a certain opportunity or help. On the contrary, *see eye to eye with someone* (Rom. *a fi de aceeași părere*) involves agreement and similar opinions.

Professionalism is another quality ‘written’ on faces, namely *have a good eye/an eye for (something)* and *cast a (professional/expert) eye over (someone/something)* – Rom. *a avea ochiul format pentru (ceva)*. A certain degree of ‘expertise’ is also required by *to have eyes in the back of one's head* (Rom. *a avea ochi la spate/ceafă*), thus knowing what is happening behind someone's back.

Up to one's eyeballs in (something) (Rom. *până peste cap în ceva*) may sometimes connote lack of professionalism – “to have a lot of something, to be much involved or busy with something” (idcon).

To end with, in Romanian, **deceit** has both eyes and eyebrows – *e cu ochi și cu sprâncene*, similar to a *bald-faced lie*, to be discussed below, while in English, it takes the form of wool over eyes, more specifically *to pull the wool over someone's eyes* (Rom. *a arunca praf în ochi* – Engl. *throw dust in someone's eyes*). The etymological explanation is provided by the same Flavell and Flavell:

“At one time anyone who considered himself a gentleman would wear a powdered wig. Such creations were humorously referred to as ‘wool’ because the curls looked rather like a fleece. The wigs tended to be ill-fitting and cumbersome and were easily pushed over the wearer's eyes so that he could not see what was going on around him. This made him an easy victim of theft or pranks. Judges wear wigs to the present day and some authorities suggest that the expression may have been used in courts of law when lawyers, who had succeeded in a skilful deception, would boast at having pulled the wool over the judge's eyes” (Flavell and Flavell 1994: 204).

Another form of (self-)deceit is *to close one's eyes to something*, identically translated into Romanian as *a închide ochii la (ceva)* or *to turn a blind eye to something*, “to ignore something, to pretend that something is not really happening” (idcon):

e.g. *I won't close my eyes again to your rude behaviour!*

A sub-category, possibly labelled as ‘obvious deceit’ or ‘brazen dishonesty’, include *barefaced/bald-faced/bold-faced lie* (Rom. *minciună nerușinată/sfruntată*), “a blatantly obvious and/or impudent untruth, one in which the liar does not attempt to disguise his or her mendacity” (TFD), together with its derivative, *barefaced/bald-faced/bold-faced liar* (Rom. *mincinos nerușinat*):

e.g. *Everyone knows he is just a bald-faced liar. It’s a wonder anyone believes a thing he says anymore* (TFD).

Still a liar, yet not overtly called so – rather a hypocrite, is *om (taler) cu două fețe*, identical with the nominal derivation form *fățarnic*, a *two-faced man*. The opposite idea of deceitfulness is verbally expressed by *a (se) da pe față*, namely to unmask or to reveal one’s true intentions or actions.

In conclusion, *face-ing* idioms in English and Romanian proved quite a challenge, especially on how to organize such face- and eye-idioms, the semantic criterion prevailing. Even if the borderline between concreteness and abstractness was many times blurred, such a distinction seemed the best choice – the analysis began with the concrete meanings assigned to faces and eyes, namely appearance and destruction, seeing, vigilance, physical beauty, expressiveness, emotions and even intoxication, and continued with the more or less opaque connotations, such as change of belief, criticism, confrontational states, professionalism and deceit.

BIBLIOGRAPHY:

* *The Idiom Connection*. Copyright 1997-2016 by Idiom Connection, <http://www.idiomconnection.com/eyes.html> (idcon)

* *Dictionary.com*. Copyright © 2016 Dictionary.com, LLC. <http://www.dictionary.com/dictionary>

Flavell, Linda, Flavell, Roger (1994). *Dictionary of Idioms and their Origins*. London: Kyle Cathie Ltd.

Glucksberg, Sam (2001). *Understanding Figurative Language. From Metaphors to Idioms*. Oxford Psychology Series, No. 36. Oxford: Oxford University Press.

Goodreads. Copyright © 2016 Goodreads Inc. Mehmet Murat Ildan, <http://www.goodreads.com/quotes/tag/face?page=2>.

Moon, Rosamund (1998). *Fixed Expressions and Idioms in English. A Corpus-Based Approach*. Oxford: Clarendon Press.

* *Noul dicționar explicativ al limbii române*. Copyright (C) 2004-2016 dexonline, <https://dexonline.ro> (dexonline)

* *The Free Dictionary* by Farlex. Copyright © 2003-2016 Farlex, Inc.
<http://www.thefreedictionary.com/> (TFD)

"about-face". *Dictionary.com Unabridged*. Random House, Inc. 8 Oct. 2016.
<Dictionary.com <http://www.dictionary.com/browse/about-face>> (dictionary)

"all over face." *Cambridge Dictionary of American Idioms*. 2006. Cambridge University Press 28 Sep. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/all+over+face> (TFD)

"at face value." *McGraw-Hill Dictionary of American Idioms and Phrasal Verbs*. 2002. The McGraw-Hill Companies, Inc. 25 Sep. 2016
<http://idioms.thefreedictionary.com/at+face+value> (TFD)

"at face value, take." *The American Heritage Dictionary of Idioms* by Christine Ammer. 2003, 1997. The Christine Ammer 1992 Trust 25 Sep. 2016
<http://idioms.thefreedictionary.com/at+face+value%2c+take> (TFD)

"bacon-faced." *Farlex Dictionary of Idioms*. 2015. Farlex, Inc 22 Sep. 2016
<http://idioms.thefreedictionary.com/bacon-faced> (TFD)

"bald-faced lie." *Farlex Dictionary of Idioms*. 2015. Farlex, Inc 25 Sep. 2016
<http://idioms.thefreedictionary.com/bald-faced+lie> (TFD)

"be just a pretty face." *Cambridge Idioms Dictionary*, 2nd ed.. 2006. Cambridge University Press 25 Sep. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/be+just+a+pretty+face> (TFD)

"be laughing on the other side of face." *Cambridge Idioms Dictionary*, 2nd ed.. 2006. Cambridge University Press 28 Sep. 2016
<http://idioms.thefreedictionary.com/be+laughing+on+the+other+side+of+face> (TFD)

"be out of (one's) face." *Farlex Dictionary of Idioms*. 2015. Farlex, Inc 28 Sep. 2016
[http://idioms.thefreedictionary.com/be+out+of+\(one%27s\)+face](http://idioms.thefreedictionary.com/be+out+of+(one%27s)+face) (TFD)

"blank look on (one's) face." *Farlex Dictionary of Idioms*. 2015. Farlex, Inc 28 Sep. 2016
[http://idioms.thefreedictionary.com/blank+look+on+\(one%27s\)+face](http://idioms.thefreedictionary.com/blank+look+on+(one%27s)+face) (TFD)

"blow up in face." *Cambridge Dictionary of American Idioms*. 2006. Cambridge University Press 28 Sep. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/blow+up+in+face> (TFD)

"blue in the face." *Cambridge Dictionary of American Idioms*. 2006. Cambridge University Press 22 Sep. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/blue+in+the+face> (TFD)

"cut off nose to spite face." *Cambridge Dictionary of American Idioms*. 2006. Cambridge University Press 28 Sep. 2016
<http://idioms.thefreedictionary.com/cut+off+nose+to+spite+face> (TFD)

"eagle eye". *Dictionary.com Unabridged*. Random House, Inc. 8 Oct. 2016. <Dictionary.com <http://www.dictionary.com/browse/eagle--eye>> (dictionary)

"egg on your face." *Endangered Phrases* by Steven D. Price. 2011. Steven D. Price 22 Sep. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/egg+on+your+face> (TFD)

"face card." McGraw-Hill's Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions. 2006. McGraw-Hill Companies, Inc. 28 Sep. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/face+card> (TFD)

"face man." McGraw-Hill's Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions. 2006. McGraw-Hill Companies, Inc. 28 Sep. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/face+man> (TFD)

"face (that) would stop a clock." Farlex Dictionary of Idioms. 2015. Farlex, Inc 25 Sep. 2016 [http://idioms.thefreedictionary.com/face+\(that\)+would+stop+a+clock](http://idioms.thefreedictionary.com/face+(that)+would+stop+a+clock) (TFD)

"face to face." Cambridge Idioms Dictionary, 2nd ed.. 2006. Cambridge University Press 24 Sep. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/face+to+face> (TFD)

"fly in the face of." Cambridge Idioms Dictionary, 2nd ed.. 2006. Cambridge University Press 7 Oct. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/fly+in+the+face+of> (TFD)

"game face." Farlex Dictionary of Idioms. 2015. Farlex, Inc 4 Oct. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/game+face> (TFD)

"a kick in the face." Farlex Dictionary of Idioms. 2015. Farlex, Inc 15 Sept. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/a+kick+in+the+face> (TFD)

"lose face." Cambridge Idioms Dictionary, 2nd ed.. 2006. Cambridge University Press 8 Oct. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/lose+face> (TFD)

"on-the-scene". *Dictionary.com Unabridged*. Random House, Inc. 30 Sep. 2016. <Dictionary.com <http://www.dictionary.com/browse/on-the-scene>> (dictionary)

"stand there with one's bare face hanging out." McGraw-Hill's Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions. 2006. McGraw-Hill Companies, Inc. 6 Oct. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/stand+there+with+one%e2%80%99s+bare+face+hanging+out> (TFD)

"a volte-face." Cambridge Idioms Dictionary, 2nd ed.. 2006. Cambridge University Press 25 Sep. 2016 <http://idioms.thefreedictionary.com/a+volte-face> (TFD).

MYSELF AND THE OTHERNESS. CONSTRUCTING THE MEANING THROUGH WORDS

Alin Serafim Ștefănuț

PhD Student, University of Oradea

Abstract: The present paper proposes to outline the way in which the word has the power to articulate and shape the surrounding universe, having a starting point in the Biblical Genesis. Even if the most majority of people use the same words, they don't have in all the situations the same meaning, their value being directly influenced by the user. The communication becomes a negotiation of meanings depending on the user and his social position. For humanity communication is a fundamental dimension of every day existence and the field of study for contemporary anthropological approaches. The human being is responsible when choosing the words and have the consciousness of the used words because words mean, most of the time, actions.

Keywords: communication, otherness, context, intersubjectivity, meaning.

Comunicarea reprezintă, după cum bine știm, un aspect fundamental al existenței umane, care contribuie în mod nemijlocit la cunoașterea celuilalt și care ne oferă ocazia de a ne face cunoscut eul, de a ne exprima în raport cu celălalt. Asistăm, în prezent, la un proces de izolare a individului, cu toate că niciodată până acum mijloacele de comunicare n-au fost atât de diversificate. Contactul concret cu celălalt și proximitatea au fost înlocuite de mijloacele de comunicare la distanță, mult mai la îndemână. Pentru a discuta unii cu alții nu mai trebuie să părăsim spațiul familiar, propria cameră, spre exemplu, fiind suficient a apela la unul dintre nenumăratele dispozitive electronice pe care le avem la dispoziție.

Articularea universului înconjurător este posibilă doar cu ajutorul cuvântului. Prin intermediul acestuia, concretul dobândește identitate și un anumit sens. Altfel spus, doar numind lucrurile le putem recunoaște ca atare. Pornind de la textul biblic putem constata imensa putere a cuvântului. În *Vechiul Testament* lumea ca atare ia ființă ca urmare a Cuvântului lui Dumnezeu: „și a zis Dumnezeu: «Să fie lumină!» Și a fost lumină.”¹. Creația prinde contur/formă prin cuvântul lui Dumnezeu, însă ființa umană, după crearea sa, contribuie la desăvârșirea creației. Departate de a fi un factor pasiv, primul om dă nume tuturor fiarelor și păsărilor create de Dumnezeu: „Și Domnul Dumnezeu, Care făcuse din pământ toate fiarele câmpului și toate păsările cerului, le-a adus la Adam, ca să vadă cum le va numi; așa ca toate ființele vii să se numească precum le va numi Adam”². Putem formula o primă observație potrivit căreia existența singură nu este suficientă dacă nu este recunoscută și numită. Lupul, spre exemplu, este identificat, la un prim nivel, cu un animal de pradă în momentul în care i se amintește numele (fără să luăm în calcul conotațiile ulterioare ale temenului). Noțiunea trimite la un referent concret, care este recunoscut doar în momentul în

¹ (<http://www.bibliaortodoxa.ro/vechiul-testament/25/Facerea>), consultat la 12 septembrie 2016.

² (<http://www.bibliaortodoxa.ro/carte.php?id=25&cap=2, versetul 19>), consultat la 12 septembrie 2016.

care este numit. Altfel spus, putem constata că o serie de noțiuni ce ne guvernează existența nu există decât în momentul în care sunt identificate ca atare.

Relația dintre divinitate și ființa umană se stabilește prin intermediul cuvântului, iar neascultarea acestuia întru totul duce la pierderea statutului omului de ființă privilegiată și are o serie de consecințe iremediabile: moartea, suferința, alungarea din Grădina Edenului și, așa cum amintește Mircea Eliade, pierderea puterii asupra animalelor³. Cuvântul are, astfel, posibilitatea de a aduce la viață un întreg univers și de a schimba la modul concret natura ontologică a ființei umane. El are puterea de a crea și de a anticipa destinul ființei umane. După alungarea oamenilor din Grădina Edenului, Dumnezeu anticipează suferințele la care vor fi supuși oamenii, cuvântul fiind cel care modelează și trasează limitele ființei umane. În același timp, importanța cuvântului nu scade după alungarea din Paradis, ci, dimpotrivă, rolul său se amplifică, contribuind în mod decisiv la asigurarea legăturilor dintre membrii societății umane.

La începuturile cercetării limbajului (în secolul al XIX-lea), studiile asupra acestuia erau profund influențate de științele naturale. Abia începând cu 1870, „limba devine o instituție socială”⁴, iar componentele ei sunt supuse analizei. Chiar dacă utilizate de secole, cuvântul și limbile au avut nevoie de câteva sute de ani pentru a li se recunoaște importanța în cadrul formelor de organizare umană, hotărâtoare în acest sens fiind, după cum bine știm, cercetările lui Ferdinand de Saussure. Acestea au deschis drumul studiilor cuvântului, limbii și limbajului, în ansamblul său. Cuvântul își vădește importanța în viața cotidiană, în interacțiunile zilnice dintre oameni. El nu poate fi disociat de societate, contribuind în mod decisiv la stabilirea raporturilor din cadrul formelor de organizare socială.

Pentru Ștefan Afloroaei, lumea presupune raportarea constantă la alteritate: „temporalitatea omului, situarea în timp și în durată (*aion*) înseamnă, în cele din urmă, raportarea sa esențială - oarecum definitivă - la *celălalt*”⁵. În concepția filosofului amintit, lumea este însăși reprezentarea celui alt, în raport cu care ne situăm și ne definim. Diferențele inerente dintre indivizi nu fac altceva decât să contureze un univers care se constituie și se cere recunoscut prin cuvânt și prin comunicare. Avem de-a face cu însuși principiul care guvernează existența lumii și recunoașterea istoriei omenești.

Filosoful Fred Poché sesizează unul dintre paradoxurile contemporane în legătură cu comunicarea: „Ca un paradox al societăților noastre, nu s-a vorbit niciodată atât de comunicare și, cu toate acestea, un număr însemnat de persoane se simt pierdute, neascultate, neînțelese”⁶. Asistăm la o situație în care cuvintele sunt folosite mult, însă comunicarea nu se (mai) realizează. Cel puțin acesta pare a fi sentimentul unei părți însemnate din societate. Fred Poché subliniază faptul că în societatea din zilele noastre există o serie de persoane care nu au un drept real la comunicare. Între exemplele enumerate de el se află imigrantul, categoriile sociale defavorizate din punct de vedere material. De cele mai multe ori, aceste persoane nu devin subiecți ai discuției, nu au dreptul la cuvânt, fiind, în cadrul schemei comunicării a lui Roman Jakobson, nu emițător sau receptor, ci un simplu referent care cântărește prea puțin în deciziile celor care au puterea de a le influența viața. Deși comunicarea este la îndemână

³ A se vedea Mircea Eliade, *Imagini și simboluri*, București, Editura Humanitas, pp. 182 - 185.

⁴ Pierre Bonte, Michel Izard (coord.), *Dicționar de etnologie și antropologie*, Ediția a II-a, traducere de Smaranda Vultur și Radu Răutu (coord.), Iași, Editura Polirom, 2007, p. 701.

⁵ Ștefan Afloroaei, *Lumea ca reprezentare a celui alt*, Iași, Institutul European, 1994, p. 5. Sublinierile îi aparțin autorului citat.

⁶ Fred Poché, *Sujet, parole et exclusion. Une philosophie du sujet parlant*, Paris, Éditions L' Harmattan, 1996, p. 13, trad. noastră.

tuturor, puțini sunt cei care au dreptul la cuvânt, la acel cuvânt care contează și poate să determine o schimbare în plan existențial. Astfel, este de datoria fiecărui participant la comunicare să învețe să-l asculte pe celălalt, nu doar să-l audă și să îi ofere ocazia să-și afirme identitatea.

Filosoful francez vorbește de „o filosofie a ascultării”, a înțelegerii - „une philosophie de l’entendre”⁷ - necesară în cazul comunicării interumane. Potrivit lui, nu e suficient a vorbi cu celălalt și a-l auzi, ci trebuie să căutăm, de asemenea, a-l înțelege, a pătrunde sensul cuvintelor pe care le rostește, precum și a fi atenți la contextul în care se produce acest lucru. Vorbim de un plan interpersonal în care fiecare participant la dialog este conștient și responsabil atât față de sine (de starea sa, cuvinte, intenții), cât și față de celălalt, angajat în același demers comunicativ.

O dimensiune esențială a comunicării și a puterii pe care o dobândesc cuvintele o reprezintă identitatea eului. Mai exact, când eul vorbește, în ce calitate face el acest lucru? Acționează în nume propriu, exprimă propriile convingeri sau este purtătorul mesajului unei corporații sau al unui grup de indivizi? La fel de importantă este identitatea receptorului, deoarece acesta poate să determine schimbări în discursul emițătorului. Jurgen Habermas vorbește de „relația de intersubiectivitate” și de „raportul dintre identitatea eului și a grupului”⁸. Raportul care se stabilește între participanții la o situație de comunicare influențează decisiv sensul discuției. Cuvântul este un element ce implică puterea socială. De altfel, pentru Habermas, comunicarea reprezintă „un fel de metainstituție de care depind toate celelalte instituții sociale, căci acțiunea socială se constituie abia în comunicarea curentă”⁹.

Potrivit filosofului Ludwig Wittgenstein, vorbirea reprezintă o practică socială ce poate fi percepută în mod antropologic, ca una dintre multiplele dimensiuni ale ființei umane¹⁰. Privită din acest punct de vedere, comunicarea se află în relație directă cu acțiunea și cu exprimarea sinelui în raport cu alteritatea, constituind însuși cadrul de afirmare și manifestare a ființei umane.

În general, a prins contur, de-a lungul timpului, ideea că vorbirea se opune acțiunii. Altfel spus, când transmitem o idee prin cuvânt nu înseamnă că și facem un anumit demers, fapt total neadevărat. Prin cuvânt, prin rostirea unei promisiuni, spre exemplu, punem bazele unei acțiuni viitoare, realizăm un act performativ. Universul înconjurător și societatea sunt influențate de cuvântul rostit și, mai mult decât atât, prin cuvânt ființa umană modelează existența, o masă amorfă și complexă ce se cere a fi denumită/definită. Nu numai că cuvântul nu se opune faptei, dar reprezintă însuși fundamentul ei. Având un profund sens pragmatic, cuvântul instituie o relație între sine și ceilalți, iar actul vorbirii redă chiar acțiunea exprimată prin cuvinte și, așa cum arată Habermas: „vorbitorul/ascultătorul folosesc în exprimările lor propoziții pentru a se înțelege asupra unor stări de fapte”¹¹. Se instituie un plan al intersubiectivității în care ascultătorul și vorbitorul discută unul cu celălalt, stabilesc o relație de comunicare și, totodată, se pun de acord asupra subiectului despre care vor discuta. Habermas afirmă că nu putem utiliza propoziții pentru a (ne) exprima decât dacă, în prealabil,

⁷ Idem, *ibidem*, p. 25.

⁸ Jurgen Habermas, *Theorie und Praxis*, apud Andrei Marga, *Teoria societății în intenție practică*, în Jurgen Habermas, *Cunoaștere și comunicare*, București, Editura Politică, 1983, p. 21.

⁹ Jurgen Habermas, *Zur Logik der Sozialwissenschaften*, apud Andrei Marga, *Teoria societății în intenție practică*, în Jurgen Habermas, *Cunoaștere și comunicare*, București, Editura Politică, 1983, p. 21.

¹⁰ A se vedea Fred Poché, *op. cit.*, p. 29.

¹¹ Jurgen Habermas, *op. cit.*, p. 192.

am creat „condițiile comunicării posibile”¹², am favorizat cadrul manifestării unei situații de vorbire. Participanții la comunicare pot, astfel, să se manifeste ca persoane capabile de a stăpâni cuvântul și de a acționa în consecință. Idei existenței unui subiect vorbitor unic i se opune o realitate concretă în care între participanții la dialog se creează o „polifonie enunțiativă”¹³.

O atenție sporită trebuie acordată, în cadrul comunicării, contextului în care are loc schimbul de informații, precum și participanților la acest schimb. Situația de comunicare ține de domeniul concretului și nu este realizată și studiată într-un laborator ce reproduce în mod artificial condițiile vieții. Înțelegem, prin context, cadrul în care are loc schimbul de informații, cu tot ce presupune acesta. Angelica Hobjilă realizează un inventar referitor la ceea ce înseamnă contextul, identificând o serie largă de tipuri de context: social, „instituțional”, cultural, politic, circumstanțial sau „ambiental”, relațional/intersubiectiv, verbal și altele¹⁴. Autoarea punctează diferențele și nuanțele referitoare la tipurile de context identificate. Nu insistăm asupra lor deoarece nu contextul în sine face obiectul prezentului studiu, ci cuvântul și comunicarea privite ca liant social.

Identitatea indivizilor implicați în cadrul unei situații de comunicare poate să cântărească greu în impactul pe care îl au cuvintele. Ne gândim la nivelul de instruire, starea psihică de moment, bagajul de cunoștințe etc. Toate acestea influențează transmiterea informației și modul în care este ea percepută de celălalt. Subiecții vorbitori negociază sensul mesajului și îl decodifică în funcție de capacitatea de înțelegere și de cunoștințele avute în prealabil. Avem în vedere ceea ce Habermas identifică a fi obiectul pragmaticei empirice, „al unei teorii a comunicării care cercetează științific comportamentul”¹⁵. Totodată, în exprimarea mesajului nu utilizăm doar cuvinte, ci, odată cu acestea, transmitem și o serie de emoții pe care le resimțim pe moment. Se întâmplă ca scopul exprimării acestora să nu fie doar o descărcare afectivă, ci un mod prin care urmărim să-l influențăm pe cel de lângă noi. De pe planul teoriei, al cuvintelor, se trece înspre planul acțiunii, situat în imediata proximitate a vorbirii.

Cuvintele nu sunt doar ascultate, ci și interpretate, dobândind o dimensiune pragmatică. Ele nu rămân suspendate într-un vid, fără a avea ecou în planul concretului, ci dimpotrivă, atriclează existența. Sensul universului creat prin cuvânt se realizează pe planul intersubiectivității, unde locutorul și interlocutorul decodifică informația primită, negociază mesajul și acționează în funcție de acesta, pentru că, după cum am arătat, cuvântul este poziționat la baza faptei, iar „sensul vorbirii în general constă evident în aceea că cel puțin doi subiecți, vorbitorul și ascultătorul, se înțeleg asupra a ceva”¹⁶.

Comunicarea este un proces ce utilizează propriile elemente pentru a se construi și presupune un cadru flexibil, o permanentă adaptare și nenumărate repositionări din partea participanților la situația de comunicare. Departe de a fi un proces rigid, inert, schimbul de informații înseamnă interacțiune și antrezează multiple modificări, astfel că subiecții trebuie să fie pregătiți să-și susțină ideea urmărită, având în vedere scopul pe care îl urmăresc inițial și de-a lungul schimbului de informații și de experiențe.

¹² Idem, *ibidem*, p. 196.

¹³ Pierre Bonte, Michel Izard (coord.), *op. cit.*, p. 383.

¹⁴ A se vedea Angela Hobjilă, *Comunicare: discurs, teatru. Delimitări teoretice și deschideri aplicative*, Iași, Institutul European, 2012, pp. 14 - 17.

¹⁵ Jurgen Habermas, *op. cit.*, p. 191.

¹⁶ Idem, *ibidem*, p. 200.

Cuvântul și comunicarea reprezintă aspecte dintre cele mai importante ale societății contemporane, iar folosirea acestora se impune a se realiza cu deosebită atenție, deoarece nu trebuie să uităm că cuvintele pot să rănească și să ducă la marginalizare și segregare, la fel cum pot să creeze sau să stimuleze un anumit demers. „Imagine fidelă a omului”¹⁷, cuvântul se cere a fi utilizat în mod responsabil, iar ființa umană trebuie să manifeste față de el aceeași atitudine ca față de propria persoană.

BIBLIOGRAPHY:

Afloroaei, Ștefan, *Lumea ca reprezentare a celuilalt*, Iași, Institutul European, 1994;
Bonte, Pierre, Izard, Michel (coord.), *Dicționar de etnologie și antropologie*, Ediția a II-a, traducere de Smaranda Vultur și Radu Răutu (coord.), Iași, Editura Polirom, 2007;
Habermas, Jurgen, *Cunoaștere și comunicare*, prefață și îngrijirea versiunii în limba română: Andrei Marga, traducere din limba germană de Andrei Marga, Watler Roth, Iosif Wolf, București, Editura Politică, 1983;
Hobjilă, Angelica, *Comunicare: discurs, teatru. Delimitări teoretice și deschideri aplicative*, Iași, Institutul European, 2012;
Eliade, Mircea, *Imagini și simboluri*, prefață de Georges Dumézil, traducere din franceză de Alexandra Beldescu, București, Editura Humanitas, 2013;
Poché, Fred, *Sujet, parole, exclusion. Une philosophie du sujet parlant*, Paris, Éditions L' Harmattan, 1996;
<http://www.bibliaortodoxa.ro/vechiul-testament/25/Facerea>, consultat la 12 septembrie 2016.

¹⁷ Aurore Monod-Becquelin, în *Dicționar de etnologie și antropologie*, Ediția a II-a, p. 702.

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF PERSIAN VOCABULARY - THE BORROWED WORDS FROM EUROPEAN LANGUAGES

Irina Erhan

PhD Student, National School of Political Sciences and Public Administration

Abstract: The aim of this paper is to analyze the development of Persian vocabulary as a result of the borrowings from other languages such as French and English, with a great impact on the process of development in Persia and, later, in Iran.

First of all, Iran has been an intermediary place between East and West and Iranian people came into direct contact with other cultures and civilizations who have influenced the Persian language. Although far less important than Arabic, the European items cannot be ignored and now the tendency is favourable to the English language, because a lot of terms penetrate the vocabulary through the media and the use of foreign words, in different contexts, is considered to show a cosmopolite mind.

But the invasion of borrowings had negative consequences on the Persian vocabulary, during 1970 - 1980 and 2000 - until now, because it entered a series of English words, journalists abusing them, although in Persian are traditional correspondents.

Regarding the methodological approach, the research will choose for linguistic analysis, because vocabulary is an essential area in language, and the borrowing is viewed as an external source of enriching vocabulary.

Keywords: borrowing, language, assimilation, linguistic approach, vocabulary

I. Introducere

În prezent, limba persană contemporană traversează una dintre cele mai convulsive perioade din istoria sa, lexicul fiind supus unui proces de metamorfoze, influențat de alte limbi, iar cuvintele din franceză, engleză, rusă sau arabă demonstrează intensitatea contactelor lingvistice ale persanilor.

În prezentul articol vom pleca de la ipoteza de cercetare că vocabularul este cel mai flexibil compartiment al unei limbi, iar împrumuturile în limba persană reprezintă un proces rezultat în urma progresului și perfecționării mijloacelor de comunicare, a științei și a societății, care au atras după sine contactul direct dintre vorbitorii unor comunități lingvistice diferite.

Pentru că vocabularul poate reface istoria poporului și a limbii vechi, la care se adaugă inclusiv fragmente din istoria celorlalte limbi cu care a intrat în contact (Vraciu, 1980, p. 78), acest studiu va viza analiza modului de pătrundere a împrumuturilor europene în limba persană, impactul acestora asupra vocabularului persan și procesul de persanizare sau nu a acestora.

În ceea ce privește metodologia utilizată, vom recurge la colectarea, din literatura gri, a împrumuturilor și analizarea acestora din punct de vedere fonetic, morfologic și semantic.

II. Împrumutul ca sursă externă de îmbogățire a vocabularului unei limbi

Împrumutul apare pe fondul necesității definirii unor noi concepte care apar într-o cultură și care sunt importate în altă cultură, însă factorii care contribuie la intensitatea acestora sunt în

strictă relație cu vecinătatea geografică, conviețuirea populațiilor, stabilirea de raporturi sociale, economice și politice (Graur, 1972, p. 135)

Odată intrate în limbă, aceste împrumuturi se adaptează sistemului lexical al limbii respective, formând noi familii de cuvint și chiar derivate.

La nivelul îmbogățirii vocabularului, se cere o delimitare strictă între "împrumut", "neologism" și "calc lingvistic". Astfel, conform lui Florin Marcu, neologismul poate fi definit din cel puțin două perspective, și anume cuvântul nou intrat în limbă, uneori obținut prin mijloace proprii îmbogățire a vocabularului, iar alteori este împrumutat dintr-o limbă străină, cunoscând mai mult sau mai puțin o adaptare fonetică și gramaticală la limba care îl găzduiește (Marcu, Maneca, 1966, p. 5-9). Cele două sfere ale termenilor de "împrumut" și "neologism" nu se confundă, deși se intersectează deseori.

Pe de altă parte, calcul lingvistic este un procedeu mixt de îmbogățire a vocabularului, ce presupune obținerea de noi unități lexicale din copierea unui model extern, dar redat prin mijloace interne, ce aparțin limbii receptoare. (Hristea, 1984, p. 32)

Împrumutul, la rândul său, este "una din căile prin care o limbă își revizuieste vocabularul" (Armstrong, 2005, p. 143) și care apare în momentul în care o limbă adaugă un nou cuvânt sau un morfem din altă limbă la vocabularul său. (Fromkin et al., 2003, p. 505)

Cuvintele împrumutate direct, nu prin intermediul unei terțe limbi, au avantajul de a fi asimilate mai repede, deși suferă modificări mai mari, iar dacă pătrund pe cale orală, atunci acestea se adaptează mai ușor la sistemul fonetic și morfologic al limbii-gazdă, fiindu-le adăugate, deseori, sufixe și prefixe autohtone. (Graur, 1972, p. 136)

Astfel, când cuvintele sunt împrumutate pe cale livrescă, atunci se menține un aspect fonetic mai apropiat de cel original, în limba persană un exemplu concludent fiind:

- fr. "bourgeois" (în traducere, burghez) care a intrat în limbă بورژوا (būrjūā)
- fr. "buffet" (în traducere, bufet) care și-a menținut forma fonetică بوفه (būfe).

II.1. Împrumuturile în limba persană

Fondul lexical al limbii persane are un caracter eterogen, în acesta coexistând și interacționând, de-a lungul timpului, cel mai vechi strat de lexic indoeuropean și de origine iraniană cu lexicul străin, provenit din alte familii lingvistice. Relația cantitativă a cuvintelor străine ca origine și a celor iranienne în limba persană contemporană este dificil de stabilit, însă cert este faptul că, în prezent, lexicul persan abundă în împrumuturi, constatându-se o predilecție a populației iranienne către limba engleză, care a devenit, odată cu fenomenul globalizării, cea mai fertilă sursă, deși aparțin unor grupe lingvistice diferite, iar sistemul fonetic al limbii engleze se deosebește de cel al limbii persane.

În ceea ce privește împrumuturile din limba arabă, acestea au cunoscut perioade în care au fost asimilate sau au fost, în totalitate, respinse, un rol important avându-l inclusiv evenimentele politice și religia. Analiza dicționarelor și a textelor de presă au reliefat că, într-o primă etapă, o serie de arabisme învechite ale unor noțiuni științifice au fost înlocuite cu franțuzisme, pentru ca, ulterior, acestea să fie înlocuite cu termeni persani:

- "biologie" / علم الحیاة – (ar. 'ilmi l-ḥayāh) > بیولوژی (fr. bīyūlojī) > زیست شناسی (fa. zīstšenāsī)
- "psihologie" / معرفت النفس – (ar. ma'refatu n-nafs) > پسیکولوژی (fr. psīkūlūjī) > روان شناسی (fa. avānšenāsī)

Există opinia că fluxul deosebit de europenisme, sferele și frecvența folosirii acestora pot ilustra manifestarea unor tendințe de a internaționaliza anumite părți ale lexicului și, în mod special, ale terminologiei persane, de aceea împrumuturile directe sau indirect din limbile europene ocupă un loc deloc de neglijat în formarea limbii literare contemporane și, îndeosebi, la îmbogățirea terminologiei social-politice, tehnice, militare, științifice sau chiar sportive, anumite cuvinte de circulație internațională pătrunzând în Iran chiar mai rapid decât obiectele pe care le numesc.

Utilizând cuvinte internaționale sau împrumuturi din limbile europene, iranienii nu fac altceva decât să se identifice cu lumea exterioară și cu secolul XXI. Astfel, există cuvinte pentru concepte sau evenimente abstracte, existente în limba engleză, dar care au fost asimilate, precum:

- en. "internet" - اینترنت (īnternet)
- en. "e-mail" - ایمیل (īmeyl)
- en. "computer" - کامپیوتر (cāmpīyūter), deși există și persanul "رایانه" (rāyāne)
- en. "laser" - لیزر (leyzer)
- en. "laptop" - لپ تاپ (laptāp)

De asemenea, există și împrumuturi exotice, cuvinte care acoperă anumite câmpuri semantice legate de obiceiuri, de condiții de viață, rituri ale țărilor din care provin:

- en. "twist" - تویست (tūyist)
- en. "lord" - لرد (lord)
- en. "hippy" - هیپی (hīpī)
- en. "western" - وسترن (vestern)

Rolul pe care îl joacă împrumuturile în lexicul limbii care le asimilează este determinat de căile prin care pătrund în limba respectivă, iar, în cazul Iranului, un rol aparte îl au iranienii care au studiat în străinătate, dar și religia, în cazul arabismelor.

O altă cale de pătrundere o constituie dezvoltarea rețelei mass-media, aceasta fiind, în opinia lui Jazayery, principala sursă de pătrundere a majorității împrumuturilor din limbile vest-europene. (1966, p. 79-96), a traducerilor din literatura științifică, deși, în proza artistică iraniană, europenismele se întâlnesc destul de rar, ceea ce denotă caracterul neuniform al influenței lexicului străin asupra diferitelor paliere ale limbii persane.

În cadrul împrumuturilor de origine europeană se disting cele care au pătruns în vocabularul de uz curent, având în vedere necesitatea de a denumi obiecte și fenomene care anterior nu fuseseră cunoscute vorbitorilor de limbă persană. Fără a lua în considerare bogăția de posibilități interne ale nominației de care dispune limba, împrumuturile de obicei acționează în formarea cuvintelor, iar cuvintele străine sunt folosite în crearea în limbă a unităților care lipsesc.

Europenismele pot fi folosite în diferite terminologii:

- a) denumirea de noi științe și domenii științifice
 - fr. "metrologie" (metrologie) - مترولوژی (metrūlūjī)
 - fr. "microbiologie" (microbiologie) - میکروبیولوژی (mīkrūbīyūlojī)
 - termeni filozofici și istorici
 - fr. "fanatisme" (fanatism) - فئاتیسم (fanātīsm)
 - fr. "dogmatism" (dogmatism) - دگماتیسیم (dogmātīsm)
- b) termeni medicali
 - fr. "sanatorium" (sanatoriu) - ساناتوریم (sānātūrīyūm)
 - fr. "cellule" (celulă) - سلول (selūl)

- fr. "seringue" (seringă) - سرنگ (sorang)
- c) termeni de fizică, chimie, matematică
 - fr. "cathode (catod) - کاتد (kātod)
 - fr. "azotate" (azotat) - ازتات (azotāt)
 - fr. "seconte" (secantă) - سکانت (sekānt)
- d) diferiți termeni tehnici
 - fr. "carburateur" (carburator) - کربوراتور (karbūrātūr)
 - en. "telegraphe" (telegraf) - تلگراف (telegrāf)
- f) termeni din domeniul artei și literaturii
 - fr. "clasicisme" (clasicism) - کلاسیسیسم (klāsīsīsm)
 - fr. "modernisme" (modernism) - مدرنیسم (modernīsm)
- g) termeni sportivi
 - en. "tennis" (tenis) - تنیس (tenīs)
 - en. "water-polo" (polo de apă) - واترپولو (vāter-pūlū)

În cazul în care un cuvânt străin este polisemantic, acesta, în calitate de cuvânt împrumutat, va intra în limba persană doar cu un singur sens, nu cu întreaga sa paradigmă semantică, de aceea limba persană va reține foarte rar două sau mai multe sensuri ale unui prototip polisemantic străin.

De exemplu:

- fr. „batterie” are sensuri multiple (baterie electrică, divizie), însă persana l-a reținut numai pe acela de „baterie electrică” - باتری (baterī),
- en. „slide” care are sensurile de „alunecare, derapare, diapozitiv” se folosește în limba persană doar cu sensul de „diapozitiv” - اسلاید (eslāyd)

Împrumutul de europenisme cu două sau mai multe sensuri a avut loc destul de rar. Printre cuvintele care au pătruns în persană cu mai multe sensuri pot fi menționate exemplele:

- fr. „masque” sau en. „mask” a intrat în persană cu sensurile de „mască de carnaval, mască de protecție, mască de cosmetică, prefăcătorie” - ماسک (māsk)
- en. „kapsule” a intrat în limba persană cu sensul de „capsulă spațială” - کپسول (kapsūl)
- fr. „tableau” se folosește cu sensul de „pictură, firmă, descriere” - تابلو (tāblū)

Enorma invazie de împrumuturi vest-europene a provocat temeri serioase, însă a fost admis faptul că pot intra termeni tehnici și științifici care denumesc fenomene sau cuvinte care explică o realitate care lipsește Iranului.

Se consideră că europenismele al căror împrumut nu a fost legat de necesitatea de a denumi noi obiecte sau fenomene sunt redundante în limba persană contemporană:

- de exemplu, fr. „mentalite” este în limba persană مانتالیته (māntālīte), dar apare și persanul تفکر (tafakkor).

Dr. Ahmad Shamloo¹ conchide că împrumuturile rezultate din contactele științifice și culturale nu trebuie să înlocuiască termenii echivalenți existenți în limba persană, împrumuturile de acest gen devenind de prisos pentru limbă, unele dintre acestea fiind în pericol de a dispărea repede din circulație, în timp ce alte suferă modificări semantice.

Folosirea împrumuturilor europene a dus la apariția dubletelor, diferența dintre acestea rezidând în nuanțe funcțional-stilistice:

¹ Poet și jurnalist iranian (1925 - 2000)

- de exemplu, cuvântul „doktor” دکتر pentru care există echivalentele de origine arabă حَكِيم „ḥakīm” și طَبِيب „ṭabīb”, dar și persanul „pezešk” پِزِشْک. Însă în limba persană existau denumiri pentru boli și tratamente cu mult înaintea împrumutului cuvântului „doktor”, prin urmare acest concept nu a fost o necesitate culturală, ci, mai degrabă, reprezintă o noutate din punct de vedere al contextului, cu referințe la noi metode de vindecare sau la noul instrumentar medical. (Jazayery, 1966, p. 79-96)

În cazul în care echivalentele persane sunt cuvinte compuse atunci este de preferat cuvântul împrumutat care este mai concis în exprimarea unor noțiuni, lucru important pentru terminologie, întrucât europenismele pot înlocui construcții greoaie, masive și uneori artificial construite:

- fr. „aquarium” devine اکواریوم (akvārīyūm) în locul echivalentului persan مخزن شیشه ای اب (maḥzan-e šīše-ye āb).

Împrumuturile străine pot influența dezvoltarea semanticii, cuvintele persane dobândind sensuri suplimentare ceea ce va conduce la lărgirea polisemiei. Astfel:

- persanul مهتابی (mahtābī), cu sensul de „palid, livid, lunar, lumină lăptoasă” se folosește, în prezent, și cu sensul de „fluorescent”. De exemplu لامپ مهتابی (lāmp-e mahtābī”), calchiat după franțuzescul „lampe fluorescente”, înseamnă „lampă fluorescentă”.

Majoritatea împrumuturilor europene au fost asimilate de către limba persană, prin asimilare înțelegându-se procesul de naturalizare a cuvintelor împrumutate și la integrarea acestora definitiv în limbă. De asemenea, una din manifestările asimilării, respectiv dobândirea de noi sensuri și pierderea sensurilor inițiale, este o dovadă a integrării împrumuturilor în limbă.

Invazia de împrumuturi a avut și consecințe negative asupra lexicului limbii persane. În anii 1970-1980 au intrat o serie de cuvinte englezești, ziariștii abuzând de acestea, deși în persană existau echivalente tradiționale. Explicația acestui fenomen constă în dorința de a epata într-un spirit cosmopolit, fără însă a lua în considerare problemele care se ridicau la nivelul limbii.

Însă lingviștii iranieni se confruntă, în prezent, cu problema scrierii și pronunției unor împrumuturi fie europene, fie arabe, conducând adesea la încălcarea unor norme lingvistice.

Astfel, unele împrumuturi au variante ortografice:

- cuvântul „balet” se poate pronunța în persană „bāle”, după pronunția franceză, sau poate fi întâlnit și „balet”.

Alte cuvinte au în persană forme „curioase”, cuvântul fiind despărțit uneori, în mod mecanic, fără a exista totuși o logică. Astfel, împrumutul „amfibie” se scrie despărțit امفی بی (amfī bī), fără însă a fi explicat fenomenul.

Pe de altă parte, trebuie semnalate inclusiv dificultățile legate de pronunția și scrierea unor împrumuturi europene care conțin fonemul ”o”, întrucât acesta, în persană, este notat cu ”vāv” sau cu semnul diacritic de notare a vocalelor scurte ”pīš:

- fr. ”atome” va apărea scris în persană în două variante: اتم (atūm) și forma cea mai uzitată - اتم (atom)

În cazul în care i-a fost permis, mediul academic iranian a optat pentru neologismele de origine persană, pe considerentul eliminării sau reducerii numărului împrumuturilor din limbă. Astfel, au fost preferate:

- دوربین (dūrbīn) - „binoclu”
- دوچرخه (dūčarḥe) - „bicicletă”

- فرویدگاه (forūdghāh) – „aeroport”, în defavoarea arabismelor sau franțuzismelor, însă au existat și cazuri în care neologismele autohtone au fost respinse de vorbitorii iranieni.

Concluzii

Fizionomia unei limbi este dată inclusiv de frecvența cuvintelor, originea acestora interesând în aceeași manieră precum circulația acestora, întrucât cele cu frecvența cea mai ridicată dau fizionomia lexicală a limbii respective (Coteanu, Dănăilă, 1983, p. 67)

Astfel, împrumuturile sunt consecința progresului socioeconomic, politic, tehnic și științific, care a reclamat și încă reclamă o corespondență lingvistică pentru noile noțiuni apărute.

În persana contemporană, criza de termeni a apărut după anul 1914, în momentul încheierii epocii Revoluției Constituționale, care a marcat și intensificarea contactului Iranului cu lumea occidentală, acesta părăsind izolarea. Astfel, dacă în perioada qajară, influența cea mai mare asupra limbii a avut-o franceza, considerată motor de transmitere a culturii europene moderne, în perioada actuală, limba engleză acoperă nevoile lingvistice ale momentului, deși o serie de anglicisme sunt considerate barbarisme, utilizate fără măsură sau neintegrate în context. În acest sens, există lingviști iranieni care se pronunță categoric pentru eliminarea împrumuturilor din limbă, alții se poziționează în favoarea înlocuirii acestora cu arhaisme din fondul medio-persan sau cu construcții artificial persane, în timp ce alți oameni de litere refuză eliminarea împrumuturilor deja asimilate, considerând că păstrarea elementului străin nu va conduce la transformarea persanei într-o limbă „pestriță” din punct de vedere lexical.

BIBLIOGRAPHY:

- Amstrong, N. (2005). *Translation, Linguistics, Culture A French-English Handbook*. Clevedon, Buffalo: Multilingual Matters Ltd.
- Coteanu, I., Dănăilă, I. (1983). *Introducere în lingvistica și filologia românească*. București: Editura Didactică și Pedagogică
- Fromkin, V., Rodman R., Hyams, N. (2003). *An Introduction to Language*. Ninth Edition. Wadsworth: International Edition
- Graur, Al. (ed.). (1972). *Introducere în lingvistică*. București: Editura Științifică
- Hristea, T. (1984). Calcul lingvistic ca procedeu de îmbogățire a vocabularului. *Sinteze. ediția a III-a*. București: Editura Albatros
- Jazayery, M. A. (1966). Western Influence in Contemporary Persian: A General View. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*. University of London. Vol. 29, No. 1 (1966). p. 79-96, regăsit la adresa web <http://www.jstor.org/stable/611095>
- Marcu, F., Maneca, C. (1966). *Dicționar de Neologisme*. Ed. a II-a revăzută și adăugită. București: Editura Științifică
- Mo'in, M. (1998). *Farhang-e fārsī*. Teheran: Amir Kabir
- Vraciu, A. (1980). *Lingvistica generală și comparată*. București: Editura Didactică și Pedagogică

ONLINE TOURISM PROMOTION FROM A DISCURSIVE PERSPECTIVE: THE INTERPERSONAL FUNCTION

Claudia E. Stoian

Assist., PhD, Politehnica University of Timișoara

Abstract: The promotion of tourism makes use of various means to communicate information, reach people and become successful. Discourse is one of them. The present paper pays attention to one of the most important function of discourse, i.e. the interpersonal one. It mainly aims to analyse and compare two English tourism websites from an interpersonal perspective, within the framework proposed by Systemic Functional Linguistics. The study also intends to set forward recommendations for a better interpersonal communication in the context of online tourism promotion.

Keywords: online tourism promotion, interpersonal function, Systemic Functional Linguistics.

1. Introduction

The online promotion of tourism has become a requisite for reaching more people and becoming successful on the tourism market. The tourist entities involved in the process of promotion, at both public and private levels, have understood this and, as such, make use of the relatively new medium to present, promote and sell tourist products and services to a wide national and international audience (OMT 1999, 34, 58).

The most usual form of online promotion is done through websites. These are frequently built in English with the aim of reaching people worldwide. They contain conglomerates of texts, images, multimedia, interactive features, animated graphics, and sounds (Würtz 2005). Focusing on texts, the relation between tourism and discourse is strong and inseparable (Stoian 2015, 32). By means of discourse, the tourist entity presents, promotes, advertises, persuades and manipulates (Crișan 2013, 943). At the same time, discourse plays an important part in the final decision of the possible tourist.

The aim of this paper is twofold, i.e. (1) look at tourism websites and (2) point out the similarities and differences existing between two types of online promotion. At a small-scale, the study focuses on websites owned by both public and private representatives of the tourism sector. The public sector is represented by a tourist board, while the private by a tour operator. The study pays attention to the texts of the websites and analyses them contrastively from an

interpersonal perspective within the Systemic Functional Linguistics framework developed by Halliday (1985, 1994; Halliday and Matthiessen 2004). In other words, it looks at the way promotional tourism discourse is organized as an interactive event involving language users.

2. Theoretical framework

The analysis for the present study is carried out within the framework proposed by Systemic Functional Linguistics and developed by Halliday (1985, 1994) and, later, Halliday and Matthiessen (2004). Halliday put forward the existence of three simultaneous communicative functions of language, i.e. ideational, which represents the way language depicts reality; interpersonal, which shows how people enact their relations through language; and textual, which points out the internal organization of a text.

This paper focuses only on the interpersonal function of language. According to Halliday and Matthiessen (2004, 29), the interpersonal metafunction is concerned with the social relationships between the participants represented within, and interacting through the text, and their attitudes regarding its subject matter. People adopt various basic speech roles, while communicating (Halliday 1994, 68). They can give and demand information, through statements and questions, and/or give and demand goods and services by using offers and commands.

The interpersonal metafunction is realized in grammar by the mood system, which stands for the overall structure of the clause. This has two functional constituents: Mood and Residue. The first one contains the argument of the clause, whereas the last can be left out or elided from the clause. The Mood constituent is composed by a Subject and a Finite. The Subject is realized by a nominal group and refers to the thing by reference to which the clause can be affirmed or denied. It also provides the person or thing responsible for the success or failure of the proposition. As for the Finite, it is expressed by a verbal group. Its functions are to represent something that can be argued about and bring the proposition down to earth. This can be done by Primary tense, Polarity and Modality. Tense anchors the proposition in a present, past or future time, while Polarity presents it as either positive or negative. Finally, Modality represents the probabilities and/or obligations judged by the language user. The Finite can be modalized and express probability and/or usuality, case in which it refers to the language user's attitudes towards the subject matter, or it can be modulated and express

obligation and/or inclination, referring to her/his judgements or attitudes towards actions and events (Eggins 2004, 151-154, 174-183; Halliday and Matthiessen 2004, 111-121, 143-151; Stoian 2015, 50).

The other mood constituent, the Residue, is represented by Predicators, Complements and/or Adjuncts. Predicators, expressed by verbal groups minus the temporal or modal operator, have the following purposes: specify the actual event, action or process being referred to in the proposition, add time meaning other than that of the speech event and show the voice of the clause and other aspects or phases. As for the Complements, these are realized by nominal groups and stand for the non-essential elements of the clause, i.e. the participant affected somehow by the main argument of the proposition. Finally, the Adjuncts, expressed by adverbial groups or prepositional phrases, bring additional, though non-essential, information into the clause. They are classified into Circumstantial, Modal and Conjunctive and function at different levels. Circumstantial Adjuncts, the only type that is part of the Residue, add ideational content to the clause as they express circumstances related to the process represented. Modal Adjuncts, in turn, part of the Mood component, add interpersonal meaning to the clause as they are related to the creation and maintenance of dialogue. The Adjuncts not part of the mood system at all, the Conjunctive ones, carry textual meaning as they contextualise relationships with other portion of the text (Eggins 2004, 155-172; Halliday and Matthiessen 2004, 21-133; Stoian 2015, 50-51).

Within the described framework, the present study analyses the mood choices and speech roles, the Mood component and its constituents, and the Residue component, together with its Adjuncts, found in the texts selected.

3. Data selection and methodology

The present paper focuses on the way Great Britain promotes itself and its landmarks in two distinct sectors of the tourism market, i.e. public and private. As a tourist destination, Great Britain has always been a top one (Macleod 2004), being situated on the eighth position in the world's top list of international arrivals and on the fifth in income from tourism (UNWTO 2016, 6).

Mainly, this study analyses two websites promoting landmarks distinctively. The first one represents the public sector, being owned by the British tourist board, i.e. VisitBritain

(<http://www.visitbritain.com/en/EN/>). As an institutional tourist entity, its aim is to promote the country worldwide, in order to configure the tourist image of a place and point out its attractiveness (Calvi 2006, 22). The second website is from the private sector, belonging to the famous tour operator Evan Evans Tours (<http://www.evanevanstours.co.uk/>). As expected, its activity, apart from promotional, is mainly commercial, having the purpose of selling tourist products and services directly (Calvi 2006, 22).

Two webpages have been selected in the case of each website. They promote the same important landmarks, particularly, World Heritage Sites, in this case, Canterbury Cathedral and the Tower of London. The focus of the analysis is on the texts from the two webpages, which have been analysed contrastively. Within the Systemic Functional Linguistics framework (Halliday 1985, 1994; Halliday and Matthiessen 2004), attention has been paid to the interpersonal metafunction and its mood structure. The analysis has been carried only on independent clauses, and not on dependent ones, as the latter ones are considered to have the same mood as the clauses they depend on (Thompson 2004, 48).

4. Analysis and results

The results of the analysis of the public website are presented first, followed by the ones regarding the private website. These are further compared, pointing out the similarities and differences found. The analysis contains examples in which the texts are numbered A1 and A2, for the institutional set, and B1 and B2, for the commercial set. The order of the landmarks is 1) Canterbury Cathedral and 2) the Tower of London. The actual texts and a rough analysis of their interpersonal metafunction are included in the Appendix.

4.1. Public sector website

The texts selected from the public website are medium long, circa 230 words, and contain several paragraphs. The tourist board presents the two landmarks by pointing out their different attractions and showing their importance for the history of Britain. There is no possibility to buy tickets or tours from the website. However, the tourist board does indicate several agencies from where purchasing is possible.

The mood structure in the institutional texts promoting Canterbury Cathedral and the Tower of London is mainly declarative, e.g.:

(1) The Cathedral is the site of the Archbishop Thomas Becket's martyrdom in AD1170 (A1);

(2) The Tower of London has a colourful history dating back to the 11th century (A2).

The speech roles are, thus, statements, which are said to present information as factual (Mocini 2011, 160). In this case, information is presented as true historical facts, as shown in the examples above. The stating of information as reliable assertions may indicate a professional and neutral message coming from an official tourist entity, without a manipulative intention. This is sometimes counterbalanced by the use of imperative mood, for e.g.:

(3) Step back in time with this audiovisual experience of the sights, sounds and smells of the middle ages in this stunning reconstruction of 14th century England (A1);

(4) Look out for the famous black ravens in the grounds of the Tower (A2).

These are the only instances when the voice of the copywriter steps into the texts and addresses users directly. It comes closer to them, separating them from the mass (Mongkholjuck 2008, 27), in order to instigate them to action (Calvi 2011, 83), by suggesting things to see and do once arrived at the landmarks, such as “step back in time” or “look out for”.

The Mood component of the clause contains usually both its elements, except for few cases of Subject ellipsis, e.g.

(5) and [ø] is the Mother Church of the Anglican Communion (A1);

(6) and [ø] holds daily exhibitions and events throughout the year (A2).

These seem to add cohesion to the text, making it less repetitive and more linked.

The Subject is mainly expressed by the landmark promoted, i.e. Canterbury Cathedral and the Tower of London, as indicated in the examples below:

(7) It [the Cathedral] has a perpendicular nave, 12th-century Gothic choir, stunning stained glass windows that fill the church with colour and a Romanesque crypt (A1);

(8) It [the Tower] houses the Crown Jewels, armouries, Yeoman Warders and ravens (A2).

The preference for the promoted landmarks in Subject position is expected, as they represent the topic of the texts. In the case of Canterbury Cathedral, various buildings constitute the UNESCO religious complex and they are presented by being placed in Subject position, such as:

(9) St Martin is the oldest church in England that's still in use as a parish church (A1).

This can be confusing if the users do not know the history and composition of the landmark.

As for the visitor, s/he appears scarcely in Subject position. However, in the text on the Tower of London, this is slightly more preferred than in the other text. In both cases, the visitor is expressed by the personal pronoun “you”, for e.g.:

(10) You’ll find many important religious buildings and monuments in the area (A1);

(11) During a visit to the Tower you can see Britain’s most precious treasure - The Crown Jewels (A2).

The user is addressed directly and the message becomes more personal in these particular instances. The use of the second person personal pronoun makes users come closer and feel as individuals (Mongkhonjuck 2008, 27) involved in the message (Garcia Álvarez 2006, 83).

The tourist board is never placed in Subject position; the copywriter may try to sound as professional as possible. The focus is on the landmark, the visitor and her/his actions.

Regarding the Finite, this is usually fused and refers to the present, see “has”, “houses” or “is” in the examples (7), (8) and (9) above. Fused Finites are considered to build a more generic and notional message, while the present turns it into universal and timeless (Banks 2002, 6). The past appears rarely in the text and is used to talk about a remote history.

(12) Canterbury Cathedral was founded in AD597 (A1);

(13) The Tower of London was built by William the Conqueror to protect London and assert his power (A2).

There are also several instances of expressed Finites, which slightly reduce the genericalness of the message. This is done by means of future tense, modalization and passivization. Future seems to present information as an offer; the proposition is addressed directly to the readers and anticipates the visit for them. This gives more credibility to the visit (Calvi 2011, 82). However, it appears only once.

(14) You’ll find many important religious buildings and monuments in the area (A1);

(15) You’ll also see the Beefeaters (A2).

Apart from the modal “will”, modalization is expressed also through the modal “can”, but only in the text on the Tower of London, e.g.

(16) You can see artefacts from every part of this remarkable history (A2).

It seems to indicate the different possible things a visitor can see during a visit to the Tower. As can be observed in all the instances of modalization indicated, e.g. (14), (15) and (16), all the modals have to do with the possible visitor. This may have as purpose the negotiation of the information presented as fact and/or the personalization of the message. As for the few instances of passivization, these contribute to the focalization on the topic of the texts, i.e. the

landmark, since they place it in Subject position, as indicated in the examples (12) and (13) above.

Finally, there is no negation in the two texts, except for the one implied indirectly by the construction “not to miss” in the text on Canterbury Cathedral, e.g.

(17) Another not to miss is Christ Church Cathedral, a breath taking mixture of Romanesque and Perpendicular Gothic, where Archbishop Thomas Becket was murdered in 1170 (A1).

This seems to function as an indirect advice for the users, i.e. they should not miss Christ Church Cathedral. The lack of negation and the few instances of modality invest the message with the power of straightforward evidence (Mocini 2011, 160) and contribute to the authority and reliability of the tourist entity (Stoian 2015, 151).

The second component of the mood structure, the Residue, is complex in both texts and contains Predicators, Complements and Adjuncts, for e.g.:

(18) Canterbury has been (Predicator) a key location (Complement) for the Church of England (Adjunct) for nearly five centuries (Adjunct) (A1);

(19) These magnificent birds have been kept (Predicator) here (Adjunct) since the 1600s (Adjunct) (A2).

Turning to the Adjuncts included in the Residue, these are Circumstantial, as indicated in the examples (18) and (19) by “for the Church of England”, “for nearly five centuries”, “here” and “since the 1600s”. They add experiential meaning to the message and present background information that situates the landmark in place and time. They also contribute to the complexity of the message pointed out by the constitution of the Residue. The exclusive use of Circumstantial Adjuncts and the lack of Modal Adjuncts give the impression of an impersonal message. There is only one instance of Conjunctive Adjunct in the text on the Tower of London, see “also” in example (15).

Table 1 summarises the results found in the website belonging to the tourist board.

Texts	Mood structure	Speech role	Mood		Residue
			Subject	Finite	
Canterbury Cathedral	+ declarative	+ statements	+ landmark	+ fused + present only modalization - negation	only complex only Circumstantial Adjuncts
The Tower of London	+ declarative	+ statements	+ landmark	+ fused + present only modalization - negation	+ complex + Circumstantial Adjuncts

Table 1. Public sector website: interpersonal analysis

The message built by the tourist board on its website seems, thus, to be assertive, reliable, impersonal, detailed and professional. This is rarely counterbalanced by the use of personal pronouns and imperatives, which involve the users in the message, differentiate them from the others and instigate them to action. The message presents the landmarks and their attractions in an eternal present, as standing there to be visited.

4.2. Private sector website

The website belonging to the tour operator selected does not dedicate an entire webpage to each landmark, but groups them with other landmarks in the nearby area and offers a tour. The texts referring to Canterbury Cathedral and the Tower of London are rather short (around 80 words) and concise. Composed by one paragraph, they present briefly the landmark, situate it in a historical background and point out well-known attractions to be visited. In the case of this website, contrary to the institutional one, the user can book and buy the tour.

In this set, there is only one type of mood, i.e. declarative. Information is being presented as fact, by means of statements:

(20) This magnificent Cathedral is the most important church within the worldwide Anglican faith (B1);

(21) The Tower of London is one of the world's most famous and spectacular fortresses (B2).

The Mood component is built by Subjects and Finites. The Subject is usually expressed by the landmark, see e.g. (20) and (21) above, and its attractions, as expected due to the type of text.

(22) The central 'Bell Harry Tower' dates back to 1498 (B1);

(23) The Beefeaters who guard the Tower will regale you with stories of its past (B2).

In the case of the text on Canterbury Cathedral, the landmark shares the dominance over the Subject position with existential “there”, which seems to be used to highlight the descriptive and impersonal tone of the message. As can be noted in example (24), this refers to practical information regarding the tour, in this case, lunch.

(24) There will be an opportunity for lunch in Canterbury (B1).

Moreover, another participant, apart from the landmark, occupies the Subject position. This is important for the commercial message as it turns it personal, since it is expressed by the pronoun “we”. The agency refers to itself and the user as “we”, making, thus, the client part of a team that visits the landmark together. By this, the client is projected into a virtual tour of the promoted landmark (Yui Ling Ip 2008, 8), e.g.

(25) We make our way to Canterbury to visit the Cathedral (B1);

(26) We will visit the Crown Jewels, including the magnificent solid-gold crown used at the coronation of Queen Elizabeth II, the enormous Cullinan diamonds and the extraordinary Koh-i-Noor (B2).

The Finites in the commercial set are slightly different in the two texts analysed. The text on Canterbury prefers fused Finites, e.g. “is” (20), “dates back” (22) and “make” (25), while the one on the Tower expresses the Finites, as for example “will” (26). The expressed Finites, which do exist, however, in both texts, coincide with modalization, particularly with the modal “will”. The use of “will” presents the visit as happening according to a plan, see examples (23), (24) and (26). This goes together with the tense of the Finite. The future, indicated in the same examples of modality mentioned earlier, appears in both texts, but is more frequent in the text on the Tower of London. As said before, future adds to the message the certainty of a plan. The present is used for presenting the landmark, while the future for referring to the tour. Furthermore, there is no instance of past in the texts, which is rather unexpected in a text describing historical landmarks. This strategy can be promotional; the landmarks are promoted in an eternal present as part of a plan. The lack of negation contributes to this straightforward evidence (Mocini 2011, 160).

The text describing the tour to Canterbury Cathedral seems, then, to highlight general and timeless information about the Cathedral (Banks 2002, 6), whereas the one on the Tower of London, focuses more on planning. In both texts, the tour is presented as organised and planned, in other words, as professional. Nevertheless, the former is more impersonal, due to the existential constructions, while the latter, more personal, due to the personal pronouns.

As for the Residue, this is usually complex, containing Predicators, Complements and Adjuncts, e.g.

(27) There will be (Predicator) an opportunity for lunch (Complement) in Canterbury (Adjunct) (B1);

(28) Over the past 1000 years (Adjunct) it has been (Predicator) a Royal Palace, an armoury and a place of imprisonment and execution (Complement) (B2).

The number of Circumstantial Adjuncts is not very high. The text on the Tower of London has only one instance, “over the past 1000 years”, see e.g. (28), which can be due to its short length and the presence of dependent clauses. In both texts, the little presence of Circumstantial Adjuncts may indicate a less detailed message. It may also suggest that background information is developed in secondary clauses. The text presenting the tour to the

Cathedral has also an instance of Conjunctive Adjunct, which adds textual coherence to the message, e.g.

(29) There will also be time to explore the narrow streets of Canterbury (B1).

The results discussed so far are summarised in Table 2.

Texts	Mood structure	Speech role	Mood		Residue
			Subject	Finite	
Canterbury Cathedral	only declarative	only statements	+ landmark	+ fused + present only modalization - negation	+ complex + Circumstantial Adjuncts
The Tower of London	only declarative	only statements	+ landmark	+ expressed = present & future only modalization - negation	only complex only Circumstantial Adjuncts

Table 2. Private sector website: interpersonal analysis

To sum up, the message built by the tour operator seems more varied. It does, however, transmit a common message, i.e. assertive, professional, focused on the landmark and less detailed. The tour is presented as happening in the company of the professional operator, according to a plan.

4.3. Summary of results

Table 3 summarises the results of the two sets analysed.

Mood structure in the public sector website	Mood structure in the private sector website
medium long	short
+ declarative Mood	only declarative Mood
+ statements as speech role	only statements as speech role
+ landmark in the role of Subject	+ landmark in the role of Subject
+ fused, + present Finite	slightly + expressed, + future Finite
little modalization	frequent modalization
- negation	- negation
+ complex Residue	+ complex Residue
+ Circumstantial Adjuncts	few Adjuncts, + Circumstantial Adjuncts

Table 3. Summary of results

The texts analysed, belonging to the different types of websites, share some features. As can be seen in Table 3, they favour the use of declarative mood and statements, the presence of the landmark in Subject position, the lack of negation and the complexity of the Residue.

The message preferred, then, by both types of promotion seems to be assertive, factual, reliable, professional, complex and focussed on the topic. At certain points, it turns more personal, capturing the interest of the user by personal pronouns.

Nevertheless, the texts are also different in certain aspects, such as length, variety of mood, type of Subject and Finite, modalization and presence of Adjuncts. The texts from the institutional website are longer and more descriptive, presenting the landmark, its past and its attractions. The texts from the commercial website, in turn, are shorter and present the landmark just as part of a planned tour, highlighting particular attractions. This seems to be connected also with the frequency of Circumstantial Adjuncts; the first set focuses more on background details than the second. As for the variety of mood, the tourist board uses also imperatives, even if rarely, to address the users directly, suggesting them what to do and trying to convince them from a closer position. Even if addressed, the users remain alone in their exploration, as indicated by the second person personal pronoun. The tourist board just advises. This is not the case of the tour operator, who accompanies the users in the tour. As for the type of Finites used, these indicate a more general and timeless message, in the institutional website, and a more negotiated and planned, in the commercial website. This may be due to the fact that the tourist board pays more attention to the description of the landmark, while the tour operator points out essential information regarding the landmark while visiting it. Finally, modalization is more frequent in the commercial set, as it highlights the idea of a planned tour. However, in both sets, it is associated with the user, placing her/him in the actual setting of the landmark.

4. Conclusion

The present study has analysed and compared two types of websites, one from the public sector, belonging to a tourist board, and the other, from the private sector, owned by a tour operator. The focus has been on the texts the two different tourist entities construct to promote two national landmarks, considered World Heritage Sites. The texts have been analysed from an interpersonal perspective, according to Halliday's theory (1985, 1994; Halliday and Matthiessen 2004) and within the framework proposed by Systemic Functional Linguistics.

The two sets of texts have resulted to share similarities and differences, as expected due to their types. They are similar in their message, which seems assertive, factual, reliable, professional, complex, focussed on the topic and, sometimes, personal. The similarities may be due to the specialized discourse they belong to and its general purpose of promotion. Regarding the differences, the message coming from the tourist board is longer and more descriptive, detailed, general and timeless, whereas the message of the tour operator is shorter and to the point, less detailed, more negotiated and planned. Both sets address sometimes the users, getting closer to them. The institutional one makes them feel individually important, while the commercial one promotes the idea of a team. The differences may be related to the owner of the websites, i.e. public vs. private; its immediate purpose, i.e. promote vs. sell; and the online medium of communication. The situational and/or cultural context, in other words, the directness and globalization of English, may have also influenced the texts.

To conclude, the interpersonal analysis of online tourism promotion may indicate the interpersonal relationships between interactants and the text producers' relation with the content of the text (Eggins 2004, 187; Stoian 2015, 53). The choice of mood and its structure has an influence on the final message. As such, the interpersonal metafunction should be taken into account while writing an online tourism text, as this can affect promotion. At the same time, it can help promotion make a difference on a global public stage where all countries "have to appear, to compete and to mobilise themselves as a spectacle in order to attract large numbers of visitors" (Urry 2008, 157). This function, together with the ideational and textual ones, need to be considered by websites designers, managers, copywriters, editors, tourist entities and/or governmental officials, as language shapes tourists' opinion (Calvi 2006, 19) and contributes to the persuasive nature of promotional materials (Yui Ling Ip 2008, 4).

References

- Banks, D. 2002. 'Systemic Functional Linguistics as a Model for Text Analysis' in *Asp Varia*, pp. 35-36.
- Calvi, M. 2006. *Lengua y Comunicación en el Español del Turismo*. Madrid: Arco Libros.

- Calvi, M. 2011. "Pautas de Análisis para los Géneros del Turismo". In *La Lengua del Turismo. Géneros Discursivos y Terminología*, edited by M. Calvi and G. Mapelli, 19-46. Bern: Peter Lang.
- Crişan, R. 2013. "Tourism Destination Slogans - Persuasive or Manipulative?". In *The Proceedings of the European Integration - Between Tradition and Modernity Congress*, vol. 5, 943-948. Târgu-Mureş: Editura Universităţii Petru Maior.
- Eggins, S. 2004(1994). *An Introduction to Systemic Functional Linguistics*. London: Pinter.
- Garcia Álvarez, L. 2006. "The Discourse of Turespaña's New Advertising Campaign 'Spain Marks'". In *Discourse and Enterprise. Communication, Business, Management and Other Professional Fields*, edited by F. Ramallo, A. Lorenzo and X. Rodríguez. Munich: Lincom Europa, pp. 71-85.
- Halliday, M.A.K. 1994(1985). *An Introduction to Functional Grammar*. London: Hodder Arnold.
- Halliday, M.A.K., and C. Matthiessen. 2004. *An Introduction to Functional Grammar*. 3rd edition. London: Hodder Arnold.
- Macleod, D. 2004. *Tourism, Globalization, and Cultural Change: An Island Community Perspective*. Clevedon: Channel View Publications.
- Mocini, R. 2011. *La Comunicazione Turistica: Strategie Promozionali e Traduttive*. Vitelbo: Sette Città.
- Mongkholjuck, C. 2008. "A Genre Analysis of Tourist Attraction Leaflet Produced and Distributed in Thailand in 2004". PhD diss., Kasetsart University.
- OMT. 1999. *Promoción de Destinos Turísticos en el Ciberespacio - Retos del Marketing Electrónico*. Madrid: OMT.
- Stoian, C.E. 2015. *The Discourse of Tourism and National Heritage*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Thompson, G. 1996. *Introducing Functional Grammar*. London: Arnold.
- UNWTO. 2016. *Tourism Highlights - 2016 Edition*. Madrid: OMT.
- Urry, J. 2008. "Globalising the Tourist Gaze". In *Tourism Development Revisited. Concepts, Issues and Paradigms*, edited by S. Babu, S. Mishra and B. Parida, 150-160. New Delhi: Response.

- Würtz, E. 2005. "A Cross-cultural Analysis of Websites from High-Context Cultures and Low-Context Cultures". *Journal of Computer-Mediated Communication* 11(1), article 13. Accessed March 30, 2010. <http://jcmc.indiana.edu/vol11/issue1/wuertz.html>.
- Yui Ling Ip, J. 2008. "Analyzing Tourism Discourse: A Case Study of a Hong Kong Travel Brochure". *LCOM Papers* 1, pp. 1-19.

Appendix

Legend:

// = dependent clauses, not considered for the interpersonal analysis

[] = embedded clauses, not considered for the interpersonal analysis

<<>> = interpolated clauses

DEC = declarative; STAT = statement; EXCL = exclamation; IMP = imperative; COM = command; S = Subject; F = Finite; F/P = Fused Finite and Predicator; EF = Expressed Finite; Pr = Present; Pa = Past; Fu = Future; Fneg = negative Finite; Fmz = modalized; Fml = modulated; P = Predicator; C = Complement; A = Adjunct; Ac = Conjunctive Adjunct; Am = Mood Adjunct; Aj = Conjunctive Adjunct

Appendix A – Non-commercial website

A.1. Canterbury Cathedral

(DEC, STAT) Canterbury (S) has (PrEF) been (P) a key location (C) for the Church of England (Ac) for nearly five centuries (Ac) (DEC, STAT) and you (S) 'll (FuEFmz) find (P) many important religious buildings and monuments (C) in the area (Ac). (DEC, STAT) Canterbury Cathedral (S) was (PaEF) founded (P) in AD597 (Ac) (DEC, EXCL) (that (S) 's (PrF/P) over 1,400 years ago! (Ac)) (DEC, STAT) and is (PrF/P) the Mother Church of the Anglican Communion (C). (DEC, STAT) It (S) has (PrF/P) a perpendicular nave, 12th-century Gothic choir, stunning stained glass windows <<// that fill the church with colour//>> and a Romanesque crypt (C). (DEC, STAT) The Cathedral (S) is (PrF/P) the site of the Archbishop Thomas Becket's martyrdom in AD1170 (C). (DEC, STAT) His shrine (S) became (PaF/P) one of the most visited in the Middle Ages by pilgrims [[travelling the Pilgrims' Way from London and Winchester]] (C). (DEC, STAT) Another important church (S) is (PrF/P) the Church of St Martin just outside the city's medieval wall (C), //half of which survives today//. (DEC, STAT) //Probably built as a Roman church in the 4th century,// St Martin (S) is (PrF/P) the oldest church in England [[that's still in use as a parish church]] (C). (DEC, STAT) Many visitors (S) miss (PrF/P) St Augustine's Abbey (C) because of its location just outside the city centre (Ac). (DEC, STAT) The ruins of this once great abbey (S) are (PrF/P) an impressive sight (C). (DEC, STAT) Another [[not to miss]] (S) is (PrF/P) Christ Church Cathedral, a breathtaking mixture of Romanesque and Perpendicular Gothic (C), //where Archbishop Thomas Becket was murdered in 1170//. (IMP, COM) step back (P) in time (Ac) with this

audiovisual experience of the sights, sounds and smells of the middle ages (Ac) in this stunning reconstruction of 14th century England (Ac).

A.2. The Tower of London

(DEC, STAT) //Spanning over 900 years of British history,// the Tower of London (S) was (PaEF) built (P) by William the Conqueror (Ac) //to protect London and assert his power//. (DEC, STAT) //Fortress, palace, prison, arsenal and garrison,// it (S) is (PrF/P) one of the most famous fortified buildings in the world (C). (DEC, STAT) It (S) houses (PrF/P) the Crown Jewels, armouries, Yeoman Warders and ravens (C). (DEC, STAT) The Tower of London (S) has (PrF/P) a colourful history [[dating back to the 11th century]] (C). (DEC, STAT) Romans (S) once (Ac) occupied (PaF/P) it (C), (DEC, STAT) it (S) 's (PrF/P) the site of Europe's first fortress (C), (DEC, STAT) it (S) has (PrEF) been (P) a royal palace, a prison, an execution site, an arsenal, a mint, a keep for wild animals and jewel house -(C) (DEC, STAT) and you (S) can (PrEFmz) see (P) artefacts from every part of this remarkable history (C). (DEC, STAT) During a visit to the Tower (Ac) you (S) can (PrEFmz) see (P) Britain's most precious treasure - The Crown Jewels (C), (DEC, STAT) stand (P) on the execution site of 3 English queens (Ac) (DEC, STAT) and explore (P) the legends of this world-famous landmark (C). (IMP, COM) Look out for (P) the famous black ravens (C) in the grounds of the Tower (Ac). (DEC, STAT) These magnificent birds (S) have (PrEF) been kept (P) here (Ac) since the 1600s (Ac), (DEC, STAT) and legend (S) has it (PrF/P) //the Tower will fall, along with the Kingdom, if the ravens ever leave the site//. (DEC, STAT) You (S) 'll (FuEFmz) also (Aj) see (P) the Beefeaters (or Yeoman Warders) (C) //who have been guarding the tower for over 600 years//. (DEC, STAT) A visit to the Tower of London (S) offers (PrF/P) a millennium of British history in one day (C). (DEC, STAT) This exceptional heritage site (S) is (PrF/P) a great day out (C) (DEC, STAT) and holds (PrF/P) daily exhibitions and events (C) throughout the year (Ac).

Appendix B – Commercial website

B.1. Canterbury Cathedral

(DEC, STAT) //Traveling through Kent, the county [[known as the 'Garden of England']],// we (S) make our way (PrF/P) to Canterbury (Ac) //to visit the Cathedral//. (DEC, STAT) This magnificent Cathedral (S) is (PrF/P) the most important church within the worldwide Anglican faith (C). (DEC, STAT) The central 'Bell Harry Tower' (S) dates back (PrF/P) to 1498 (C), (DEC, STAT) and the crypt (S) to the 11th Century (C). (DEC, STAT) It (S) is (PrF/P) here (C) [[where your guide will tell the story of the shocking murder of Archbishop Thomas Beckett in 1170]] (DEC, STAT) and there (S) will (PrEFmz) also (Aj) be (P) time [[to explore the narrow streets of Canterbury]] (C). (DEC, STAT) There (S) will (PrEFmz) be (P) an opportunity for lunch (C) in Canterbury (Ac).

B.2. The Tower of London

(DEC, STAT) //Founded by William the Conqueror in 1066-7 and enlarged by successive sovereigns,// the Tower of London (S) is (PrF/P) one of the world's most famous and spectacular fortresses (C). (DEC, STAT)

Over the past 1000 years (Ac) it (S) has (PrEF) been (P) a Royal Palace, an armoury and a place of imprisonment and execution (C). (DEC, STAT) The Beefeaters <<who guard the Tower/>> (S) will (FuEFmz) regale (P) you (C) with stories of its past (C). (DEC, STAT) We (S) will (FuEFmz) visit (P) the Crown Jewels , including the magnificent solid-gold crown [[used at the coronation of Queen Elizabeth II]], the enormous Cullinan diamonds and the extraordinary Koh-i-Noor (C).

COLLABORATION GONE WRONG: WORKPLACE BULLYING

Fabiola Popa

Assist. Prof., PhD, Politehnica University of Bucharest

Abstract: Sadly, bullying at the workplace can sometimes become a dire reality of one's professional life, with long-lasting effects on one's professional and personal image, self-esteem, motivation, and efficiency. Along with the pressure exerted by tight deadlines, collaboration with co-workers from diverse cultural backgrounds, rapid changes of market dynamics, bullying can prove extremely detrimental to one's productivity and inner life quality, and it can often result in the professional failure of an otherwise perfectly able and skilled individual. The paper explores the possibility of introducing the issue of workplace bullying to students as a part of the reality of the world of work during the "English for Professional Communication" seminar. It briefly tackles issues such as: definitions of the concept, forms of workplace bullying, causes and negative effects, possible ways of dealing with it, in an attempt at raising awareness of the existence of the problem and of the mechanisms behind it, in the hope that "forewarned is forearmed".

Keywords: bullying, emotional intelligence, English for Professional Communication, teamwork, victims/perpetrators

I. Introduction

Bullying has always been a sad reality of workplaces throughout history, but it has been hardly ever recognized as such. It is true that the last decades have witnessed a turn of tide related to the concept of communication at the workplace, as a result of the widespread acknowledgement of the fact that better communication and improved human relationships are likely to result in increased productivity and more flourishing businesses. Nevertheless, in spite of the countless courses on communication, teamwork, and leadership held in companies throughout the world, the phenomenon of bullying is neither eradicated nor likely to be so too soon.

The present paper explores the possibility of introducing the concept of workplace bullying to students in the Polytechnic University of Bucharest, as part of the discussions about the world of work held during the “English for Professional Communication” seminar. Currently, the seminar deals with a series of issues related to communication at the workplace, among which intercultural communication, organizational culture, CV writing, interviews, oral presentations, teambuilding, issues approached by means of practical activities accompanied by brief theoretical presentations of the concepts. While the aim of the seminar is to add its small contribution to the formation of future professionals and to endow them with a positive attitude and some “soft” tools to meet the challenges posed by their professional life, I believe that one should also have in mind the worst case scenario, as pessimistic as this may seem. Thus, the idea of tackling the sensitive issue of workplace bullying stems from the need to raise awareness of the fact that, in spite of one’s effort and willingness to make things work, sometimes collaboration may go terribly wrong, resulting not only in unattained business goals, but also (and perhaps more importantly), in significant personal damage.

I am aware that approaching a concept that belongs to the tricky domain of psychology during a language class may seem a presumptuous thing to do, at best. However, given that dealing with bullies is indeed a part of the realities of work as much as dealing with cultural differences or dealing with the need to have good public speaking skills, raising the issue of bullying before actually having to face it in the workplace may hopefully help students recognize, avoid, or openly fight the phenomenon, as the case may be; especially since “this silent epidemic” (Williams, 1) has been overlooked too often, in spite its potential of violence: “cavalier justification for accepting psychological injury at work include ‘that is why they call it work’, ‘capitalism depends on competition’ and ‘get used to him, he’s just that way, grow a thicker skin.’ (Namie, 2003:3) Instead, it should be acknowledged for what it is, damaging behaviour which deprives the individual of the basic right to be respected, accepted, and recognized as a human being among other human beings. Thus, “bullying closely resembles the phenomenon of domestic violence. Both were shrouded in silence before being brought to public attention. Partner violence victims initially were blamed for their fate. Eventually, the behaviour was deemed unacceptable by society as codified in law. Workplace bullying deserves the same evolution from recognition to prohibition. The glaring difference between

domestic and workplace psychological violence is that the latter finds the abuser on the employer's payroll." (Namie, 2003:3)

What follows is an overview of some of the topics worth taking into consideration in a discussion about bullying during the "English for Professional Communication" seminar; some of the questions to be raised are: What exactly counts as workplace bullying? What type of contexts can foster workplace bullying? Who is the typical bully? Who is the typical target? What kind of resistance methods do bullied employees develop? What are the effects that workplace bullying has on business outcomes and, especially, on the bullied individuals' psyche? And, finally, what can one do about it, given the fact that passivity is likely to foster other types of monsters: "Lack of intervention implies that bullying is acceptable and can be performed without fear of consequences; bullies learn that power and dominance lead to dominance and status, peers learn to align with the dominant individual for protection and status; victims may learn helplessness, submissiveness and negative means of gaining attention from peers and peers learn to blame the victim" (Pepler and Craig, 8).

II. Bullying at the Workplace: Related Issues

Research on bullying started as early as the 1970's in America and it continued to thrive in Europe during the following decades, especially in Scandinavia, probably due to the fact that, in terms of Hofstede's cultural models, these countries have a low level of power distance and feminine orientation, fostering equality and collaboration (Matthiesen and Einarsen, 204). The term of "workplace bullying" was coined by British journalist Andreas Adams in 1992 and there has been a lot of overlap between various words describing one and the same reality: "Psychological Violence, Psychological Harassment, Personal Harassment, "Status-blind" Harassment, Mobbing, Emotional Abuse at Work" (Workplace Bullying Institute, *Definition of Workplace Bullying*), with a host of euphemisms: "Incivility, Disrespect, Difficult People, Personality Conflict, Negative Conduct, Ill Treatment", which, according to the same institute, do nothing else than offend victims of bullying by rendering the phenomenon less serious than it is.

According to WBI, workplace bullying "is repeated, health-harming mistreatment of one or more persons (the targets) by one or more perpetrators. It is abusive conduct that is

threatening, humiliating, or intimidating, or work interference – sabotage – which prevents work from getting done, or verbal abuse” (WBI, *Definition of Workplace Bullying*). The problem with identifying what counts as bullying is whether certain negative behaviours are to be seen only as mere isolated incidents or they can indeed be qualified as something much more serious. Bullying seems to have four main characteristics: “power imbalance; bully’s intent to harm; victim’s distress; repeated over time (reputations and power differential become consolidated) (Pepler and Craig, 4). Thus, a more extensive and a more complete definition of bullying would take into consideration these elements as well: “Bullying at workplace means harassing, offending, socially excluding someone, or negatively affecting someone’s work. In order for the label bullying (or mobbing) to be applied to a particular activity, interaction or process it has to occur repeatedly and regularly (e. g. weekly) and over a period of time (e.g. about six months). Bullying is an escalating process in course of which the person confronted ends up in an inferior position and becomes the target of social negative acts. A conflict cannot be called bullying if the incident is an isolated event or if two parties of approximately equal ‘strength’ are in conflict” (Einarsen et al, 15).

Bullying can be overt or it can take more subtle forms, and that is why it is sometimes so hard to pinpoint and prove. Most of the time it is perpetrated by superiors against subordinates (72%, according to WBI, *Key Findings*), but there can be also peer-to-peer bullying. In terms of gender, 60% bullies are men and 57 % of victims are women (WBI, *Key Findings*). Typical bullying behaviours seem to align along three dimensions of aggression: physical-verbal; passive-active; direct-indirect (Buss in Matthiesen and Einarsen 217). These behaviours include tendency to: isolate, ignore, single out, or discriminate the target on grounds of ethnicity, gender, religion etc.; constantly criticize and undermine the work, the proposals, the decisions and the personal and professional value of the victim; put words into the target’s mouth, spread rumours about the target; insult, call names, threaten, scream, use domineering body language to intimidate the target; deny the victim access to opportunities to promote, to get trained, assign work overload, steal the victims’ work and pass it for one’s own (Wiedmer, 37; Winbolt, 8; Matthiesen and Einarsen, 217).

Another question to be tackled is how come that bullying can be possible in the first place, or what kind of contexts foster bullying. Some of the factors that contribute to the phenomenon are: stressful working environment and dissatisfaction with management

(O'Moore and Lynch, 97; Matthiesen and Einarsen, 227), poor information flow, competition for promotion or financial benefits and for the leader's appreciation (Vartia in O'Moore and Lynch, 102; WBI), recruitment based on overt interpersonal aggression rather than teamwork skills and emotional intelligence (Naime, 2003: 4), management unwilling to punish bullies or unable to do so due to lack of specific legislation (WBI), co-workers' passivity (WBI; Pepler and Craig, 8), focus on outcomes and productivity at any cost, even one in terms of human dignity (Naime, 2003:4), and, mostly, the very personality of the bully (Naime, 2003:3). Which leads us to the next questions: who is the typical bully/who is the typical target?

While on the playground or in the schoolyard, bullies may simply amuse themselves by inflicting suffering on others, having a distorted sense of what is right and what is wrong, research has concluded that typical workplace bullies have low self-esteem, which makes them resort to aggressive behaviour when feeling threatened by more competent co-workers, thus hoping to control the situation and even turn it into their favour (Matthiesen and Einarsen, 226; Namie, 2003: 4; Wiedmer, 36). They are often individuals who themselves used to be victims of bullying perpetrated in the family or by peers (Pepler and Craig, 6), or they simply lack self-management abilities and don't know how to cope with their own emotions (Moss, 1). They may also have this tendency innately, having high SDO – social dominance orientation, which makes them attracted to competitive environments with clear hierarchies, where social status and financial resources are highly regarded (Moss, 1). Conversely, they can acquire this tendency as a result of finding themselves in a position of authority – thus, they live the power paradox: “power puts us in something like a manic state – making us feel expansive, energized, omnipotent, hungry for rewards, and immune to risk – which opens us up to rash, rude, and unethical actions” (Keltner, 1), an idea much in tune with the Lucifer Effect theory, which states that, given certain contexts, any good person can turn evil: “we should be aware that a range of apparently simple situational factors can impact our behaviour more compellingly than we would expect and predict (Zimbardo, 47).

Bullies' relationship with power can be ambivalent, as they misuse power when they are in a position of authority, but tend to be submissive and fearful when they are to report to those above them (O'Moore and Lynch, 100). They display a 'Jekyll and Hyde' nature – innocent and charming when in public and vengeful when there are no witnesses, and they seem to be unable to make the difference between leadership and bullying (Bullying Online,

Who is Behind Workplace Bullying?). On the other hand, in their turn, targets are “prosocial”, cooperative, empathic, and trustful (Namie, 2005:15), ethical and honest, thus more likely to become “whistle-blowers” (Wiedmer, 37), therefore sure victims of the bullies’ revenge. They can also have “low propensity to violence and a strong forgiving streak”, they are “quick to apologize, even if not guilty”, and they “find it difficult to say no” (Bullying Online, *Why Me?*). Thus, many positive traits possessed by the targets turn against them the moment they start being perceived as signs of weakness. Being different in a way or another (in terms of ethnicity, religion, sexual orientation, disability etc.) will also make an individual prone to being bullied, as the odd one in the group.

The effects of bullying can be far-reaching and devastating at a personal level and as a consequence, at an organisational level as well, given that businesses are, after all, dependent on human beings. The victim can develop a large number of psychological problems with increased levels of somatisation: low self-esteem, guilt, severe anxiety, obsession with the bully, isolation, heightened sensitivity, lack of sleep, post-traumatic stress disorder, panic attacks (Namie 2003:3; Bullying Online, *What Does Bullying Do to Health ?*), anticipation of the negative event, loss of concentration or memory, depression, feelings of anger or helplessness, even suicidal thoughts (WBI, *Workplace Bullying Health Impact*), all these caused by “the shattering of the basic assumptions that victims hold about themselves and the world, including assumptions creating a sense of personal invulnerability”(Jannoff-Bulman in Matthiesen and Einarsen, 231).

Victims of bullying often develop a host of resistance strategies, which, in their turn, are often counteracted by the bullies, and differences of perception on one and the same act lead to escalation of conflict: “bullying-affected workers might frame their resistance as a moral imperative, essential defensive responses, or efforts to be treated with the basic minimum of human decency. Bullies and their supporters, on the other hand, might frame these same messages and actions as insubordination, disloyalty, and troublemaking” (Lutgen-Sandvik , 409). According to Lutgen-Sandvik’s study, there are at least five ways in which targets choose to fight the aggression perpetrated on them: exodus (quitting), collective voice (co-workers agreeing on the existence of bullying at their work place and making plans to counter-act it), reverse discourse (taking formal/legal action against the bully), subversive disobedience (refusing to comply, avoiding the bully, retaliating), confrontation (directly

confronting the bully with the aim of belittling the latter in public) (Lutgen-Sandvik, 412). From a pragmatic point of view, such strategies can lead to undesired organizational outcomes such as absenteeism and turnover, reduced productivity (Matthiesen and Einarsen, 233), damage to the reputation of the organisation, payment of compensation as a result of court decisions (Winbolt, 14).

These strategies are more or less consciously adopted and used at an individual level, some of them being instinctive systems of defense, through which bullied persons try to protect their human core and a sense of self-worth. At a more formal level, specialized advice on the steps to be taken against being bullied include: recognizing bullying for what it is, at the level of the bullied people, of the bystanders and of the higher authority in charge with the organization; seeking medical and psychotherapeutic help and getting health and self-esteem restored; seeking legal help and exposing the bully by documenting bullying actions and getting the employer/human resources/ trade union involved in the conflict (WBI *Target Action Plan*); if nothing else works, considering changing jobs in order to preserve your sense of humanity and wellbeing, which should prevail over everything else (Bullying Online, *What Can I Do if I am Being Bullied?*).

III. Conclusion

Workplace bullying can be counterproductive, at best, and heartbreaking, at worst; it needs to be addressed by organizations more seriously, starting with the recruitment process (screening out those candidates who have the potential of becoming bullies) up to the moment when early signs of bullying appear and when bullied employees ask for help. It is my belief that getting familiar with the theoretical concept and its manifestations from the very beginning of one's professional life or even earlier, during one's studies, is in fact an exercise of awareness of the realities of the world of work, one that helps young graduates avoid being caught unawares by this dire phenomenon; thus, tackling the topic, even if briefly, during the "English for Professional Communication" seminar may prove to be useful later on, especially for those students who are likely to be easy targets due to their cooperative, ethical, and trusting nature.

BIBLIOGRAPHY:

Einarsen, S., Hoel, H., Zapf, D., & Cooper, C. L. (2003a). "The Concept of Bullying at Work: the European Tradition." In S. Einarsen & H. Hoel & D. Zapf & C. L. Cooper (Eds.), *Bullying and Emotional Abuse in the Workplace* (pp. 3-30). London, UK: Taylor & Francis.

<http://bullyonline.org/index.php/bullying/4-why-me>

Janoff-Bulman, R. (1992). *Shattered Assumptions: Towards a New Psychology of Trauma*. New York: The Free Press

Keltner, Dacher (2016). "Don't Let Power Corrupt You". <https://hbr.org/2016/10/dont-let-power-corrupt-you>

Lutgen-Sandvik, Pamela (2006). "Take This Job and . . . : Quitting and Other Forms of Resistance to Workplace Bullying". *Communication Monographs*, Vol. 73, No. 4, pp. 406 - 433

Matthiesen, Stig Berge and Einarsen Ståle (2010). "Bullying in the Workplace: Definition, Prevalence, Antecedents and Consequences". *International Journal of Organization Theory and Behaviour* 13 (2), pp. 202-248

Moss, Sherry (2016). "Why Some Bosses Bully their Best Employees". <https://hbr.org/2016/06/why-some-bosses-bully-their-best-employees>

Namie Gary (2003). "Workplace bullying: Escalated Incivility." *Ivey Business Journal*. Vol. 68 Issue 2, pp.1-6

Namie, Gary (2005). "Workplace Bullying: Hazard for Healthcare Professionals". *Clinician News*, 2005, Vol. 9 (11), pp. 14-15

O'Moore Mona and Lynch Jean (2007). "Leadership, Working Environment and Workplace Bullying". *International Journal of Organization Theory and Behaviour*, 10 (1), pp. 95-117

Pepler Debra and Craig Wendy (2000) *Making a Difference in Bullying*. LaMarsh Research Report # 60.

Wiedmer, Terry (2011). "Workplace Bullying: Costly and Preventable", *Delta Kappa Gamma Bulletin*; Winter 2011, Vol. 77, Issue 2, pp.35-41

Williams, Ray (2011). "Workplace bullying: North America's Silent Epidemic" at <http://www.workplacebullying.org/npost/>

Winbolt Barry. “Workplace Bullying vs Fair and Robust Management” Barry Winbolt's Workshop notes at <https://www.gov.im/.../workplacebullyingvfairrobustmgm>
www.workplacebullying.org

Zimbardo, P.G (2004). “A Situationist Perspective on the Psychology of Evil: Understanding how Good People are Transformed into Perpetrators”. In A.G. Miller (ed.) *The Social Psychology of Good and Evil*. New York: Guilford Press, pp.21-50

ABBĀSID DIPLOMACY AND THE RECEPTION OF THE "AL-ADABU L-KABĪR" AS A MIRROR FOR PRINCES

Irina Erhan

PhD Student, National School of Political Sciences and Public Administration

Abstract: The objective of this article seeks to advance the analysis of the work of Ibn al-Muqaffa^c and his category of literary genre called adab, developed during the ^cAbbāsīd culture. Thus, the Persian scribe Ibn al-Muqaffa^c treats in his „al-Adabu l-Kabīr” the political thought dating from the ^cAbbāsīd dynasty, because a lot of concepts related to governance in the Islamic society can be found in his work.

This paper illustrates how Ibn al-Muqaffa^c offers a manual for behavior and protocol intended for members of the ruling class, going back to virtuous ancestors, because he linked the traditional political knowledge of the ancients' Sasanian kingship with the values of Arab society. Indeed, Ibn al-Muqaffa^c established a significant contribution in the "mirror for princes" genre and his "al-Adabu l-Kabīr" is a remarkable literary and political workbook.

Regarding the methodological device, the research will opt in favour of content analysis, treated in multidisciplinary perspective, because "adab" as a literary genre provides an analytic framework about the manner in which the ancient Persian conceptions of the polity constituted a good guide of the nature of power, deploying various suggestions into the field of political thought.

Keywords: adab genre, content analysis, diplomacy, Persian thought, ^cAbbāsīd dynasty

I. Introducere

Revendicarea "dreptului dinastic" de către moștenitorii celui de-al patrulea calif ^cAlī ibn ‘Abī Ṭālib a adus cu sine mutații semnificative în planul diplomației musulmane prin atenuarea discursului religios, statuarea de prerogative distincte personalului diplomatic, abandonarea stilului de viață patriarhal instituit de primii patru califi al islamului și adoptarea de ceremonialuri de curte specifice curților bizantină și persană.

Astfel, secularizarea diplomației islamice s-a produs în timpul dinastiilor umayyadă și abbasidă, când imperiul dispunea de o conducere ierarhizată și de o putere centrală, ce nu mai acorda atât de mare importanță preceptelor coranice. (Miquel, 1994, p. 108)

Pe de altă parte, în timpul umayyazilor a avut loc resemantizarea vocabulei „calif”, aceștia considerându-se, mai degrabă, „locțiitori ai lui Dumnezeu” – „ḥalīfātu l-Allāh” decât „locțiitori sau succesori ai trimisului lui Dumnezeu” – „ḥalīfātu r-rasūl Allāh”. Laura Sitaru explică această resemantizare ca rezultat al ”tregerii de la ḥilāfa la mulk, adică de la califatul inițial (care apela la principiul consultării pentru desemnarea califului) la cel de tip ereditar”, o influență majoră având-o, în definitiv, vecinătatea cu Imperiul Bizantin. (Sitaru, 2009, p. 44)

Considerat chiar „umbra lui Dumnezeu pe pământ”, califul, în timpul dinastiei abbaside, a împrumutat foarte mult din imaginea șahișahilor sassanizi, operând modificări inclusiv la nivelul ceremonialului de curte, unde rangul fiecărui supus a început a fi stabilit de familia califului. Poziționându-se la distanță considerabilă față de supușii săi, califul devine, în timpul dinastiei abbaside, depozitarul absolut al legii divine, locțiitorul lui Dumnezeu pe Pământ, considerându-se un spirit evoluat spiritual, care îl distinge de oricine altcineva. (Brusanowski, 2009, p. 59 - 60)

Or, această nouă concepție despre stilul de guvernare a condus la cristalizarea statutului personalului diplomatic care cuprinde ”ulū l-’amri” sau liderii musulmani de rang înalt, precum șeful comunității musulmane și vizirii, și apoi însărcinații imperiului pe lângă diferitele cancelarii imperiale.

Islamul este o religie a eticii, în care calitățile spirituale ale conducătorului trebuie să domine, califul însuși fiind depozitar al unei aure spirituale și al unui cumul de calități obligatorii, precum onorabilitatea, indispensabilă validității mărturiei de credință, prudența și rigurozitatea în decizii, calitatea de ”muḡtahid” și aptitudinea de a-și exercita autoritatea (Riziki, 2005, p. 152) Astfel, potrivit biografiilor arabi, Muḥāwiya recurgea la forță doar în cazuri excepționale, doar în momentul în care erau consumate toate soluțiile, izvoarele istorice caracterizându-l printr-o blândețe și o stăpânire de sine, capabile să-și dezarmeze dușmanii: „Nu-mi ridic sabia dacă pot da cu biciul și nu dau cu biciul dacă vorba mi-e de ajuns. Doar un fir de păr dacă mă leagă de oameni, nu-l las să se rupă; când ei trag, eu las, iar când ei lasă, eu trag.” (Hitti, 2008, p. 129)

II. Genul literar "adab"

Victoria abbasizilor în fața umayyazilor s-a tradus, într-o manieră subtilă, prin victoria iranienilor, ideile și sistemul de guvernare persan acaparând administrația abbasidă. Ruptura de modelul umayyad a produs mutații inclusiv în planul sociocultural, casta scribilor (ar. "kuttāb", cu forma de sg. kātīb), în general, de origine iraniană, impunându-se definitiv în literatura arabă printr-un gen literar inedit, numit "adab".

Analizat ca termen de dicționar, "adab" se folosește în limba araba pentru "literatură, însă, în secolele dinastiei abbaside, "adab" a înglobat sensul de știință a bunei guvernări, ce apare sub forma unor manuale și care au o funcție didactică și una ceremonială. (Gibb, 1970, p. 52)

Reflectând nivelul de civilizație și cultură al epocii, unde apetența pentru retorică și poezie se datora și nonarabilor, în special, iranienilor, acest gen de literatură a revoluționat literatura arabă clasică, devenind un instrument de educare a tinerilor prinți în ascensiunea lor, iar politețea capătă valențele unei tehnici care se regăsește la baza educației neexperimentatului principe musulman (Wiet, 1966)

Analiza contextului istoric aduce în prim-plan faptul că acești scribi persani, deveniți secretari clientelari la curtea califului, au revoluționat literatura arabă prin promovarea unei noi forme de gândire politică, îmbrăcată într-un stil islamic cosmopolit, ce promovează, în realitate, idealurile culturale și politice ale grandiosului Imperiu Sassanid. (Yousefi, 2015, <http://dx.doi.org/10.1080/00210862.2015.1073912>)

În definitiv, potrivit lui André Miquel, proza arabă are drept puncte de plecare modelul persan, scribii iranieni reușind să inoveze prin introducerea genului literar "oglanda principelui", al cărui conținut este focalizat pe reguli de conduită religioasă, morală și culturală, moștenite de la strămoșii arabi, perși și chiar greci. (Pellat, 1976)

Autorii de "adab" au combinat admirabil guvernarea iraniană veche cu sursele islamice, acest gen literar oferind o "notă de rafinament literar" în care se regăsesc compoziții originale și traduceri de fabule, aforisme și proză narativă din persană în arabă, ce au fost asimilate complet de lumea arabo-islamică. (Yousefi, 2015, <http://dx.doi.org/10.1080/00210862.2015.1073912>)

II.1. Contribuția lui ‘Abdāllah Ibn al-Muqaffa^c la genul literar ”adab”

‘Abdāllah Ibn al-Muqaffa^c reprezintă unul din contributorii persanilor arabizați la genul ”oglanda principelui”, „al-‘Adabu l-Kabīr”, „al-‘Adabu ş-Şaġīr” și „Risālatu ş-şaḥābatī” constituindu-se în reale manuale de guvernare, inspirate din literatura sassanidă de curte, ce abundă în sfaturi politice adresate califilor și sfetnicilor acestora.

Conform izvoarelor istorice, Ibn al-Muqaffa^c s-a născut într-o familie de dehqān¹-i zoroastrieni, care a cunoscut grandoearea Imperiului Sassanid și care a conștientizat că distrugerea națiunii persane de către arabi prin anihilare ar conduce inevitabil la distrugerea culturii, istoriei, obiceiurilor și civilizației naționale.

Mănat de revitalizarea civilizației persane și de evidențierea superiorității acesteia, Ibn al-Muqaffa^c contribuie decisiv la transferul moștenirii sassanide către cultura islamică, scrierile și traducerile sale fiind, în esență, o modalitate de transmitere a istoriei epice persane către lumea islamică, dar și a creșterii puterii iraniene odată cu dominația sa asupra culturii arabe. (Tahmazi, Asl, 2015, <http://jpssjournal.com/wp-content/uploads/paper26.pdf>)

Opera sa științifică trebuie analizată din perspective gândirii sale naționaliste, Ibn al-Muqaffa^c conștientizând că scrierile și traducerile sale pot fi un imbold pentru ieșirea iranienilor din situația dificilă în care se regăseau în timpul dinastiei umayyade, iar accederea sa în casta funcționarilor de curte de la Bagdad i-a oferit oportunitatea de a contribui la reformarea structurii politice și guvernamentale a califatului abbasid. Or, această reformă ce transpare din scrierile și traducerile lui Ibn al-Muqaffa^c poate fi caracterizată prin fuziunea dintre preceptele coranice și modelul de guvernare preislamic iranian, opera sa meritând a fi analizată în cheie politică și etică.

Astfel, Ibn al-Muqaffa^c accentuează absența liniei de demarcație între literatura adab și politica, statutul de scrib permițându-i, într-o manieră generoasă, să analizeze, teoretizeze și critice puterea politică a vremii și să formuleze o ”teorie-hibrid” a guvernării printr-un tratat de educație în care sunt vehiculate idei politice și de etică.

¹ Clasă socială de condiție medie din perioada sassanidă, formată din posesori de terenuri

III. Principele ideal al lui Ibn al-Muqaffa^c în „al-‘Adabu l-Kabīr”

Studiul în limba arabă „al-‘Adabu l-Kabīr” al lui ‘Abdāllah Ibn al-Muqaffa^c reprezintă un manual despre arta gestionării afacerilor diplomatice de către posesorul puterii absolute, în care sunt enunțate normele unei guvernări ideale.

Adresându-se califului abbasid al-Manșūr în calitate de secretar al acestuia și permițându-și să-i ofere o serie de sfaturi etico-religioase universal valabile, într-o epocă în care al-Manșūr îi pedepsea aspru pe cei ce interveneau în afacerile statale, Ibn al-Muqaffa^c, în calitatea sa de *kātib*, a contribuit, într-o manieră determinantă, la cizelarea limbii și culturii arabe prin reliefarea unei califat într-o convulsie politică și culturală, în care deținătorul puterii devine referent al unui anturaj personal și al unei mulțimi de secretari și funcționari atașați diferitelor ministere. (Cassarino, 1996, p. 303)

În tratatul „al-Adabu l-Kabīr”, Ibn al-Muqaffa^c recomandă prințului domnitor, pe care nu-l plasează temporal sau spațial, câteva reguli de comportament și conduită, ce trebuiau respectate în relațiile cu ceilalți, inclusiv în contactele diplomatice stabilite cu terțe puteri, subliniind că raportarea la generațiile anterioare și la epoca de aur a islamului este vitală unei bune guvernări.

În „al-Adabu l-Kabīr”, Ibn al-Muqaffa^c își dezvoltă ideile într-o formă literară regăsită în civilizația persană, ce abundă în referiri la vremurile demult apuse și la mediul în care a trăit, conferind astfel textului o notă atemporală:

Qāla ‘Abdāllah ibn al-Muqaffa^c: wa ḡadnā an-nāsa qablanā kānū u‘ẓma aḡsām^{an}, wa awfara ma^c aḡsāmihim, aḡlām^{an}, wa ašadda qūwa, wa aḡsana bi-qūwwatihim li-l-amūri itqān^{an}, wa aṭwala a^cmār^{an}, aḡdala bi-a^cmārihim li-l-ašyā^c iḡtibār^{an}. [...]. (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 97)

[Oamenii generațiilor anterioare erau de o corpolență superioară nouă și, mai mult, erau dotați cu spirite elevate. Erau mai puternici decât noi, ceea ce le conferea o mai accentuată abilitate de realizare a acțiunilor și se bucurau de o speranță de viață mai mare, ceea ce le asigura o experiență de viață foarte bogată.]

Superioritatea fizică și morală a generațiilor anterioare - *ḡadnā an-nāsa qablanā* - nu este evocată întâmplător, întrucât aceste „generații anterioare” au o extraordinară forță de simbol, care trebuie recuperat și la care trebuie să se raporteze permanent suveranul, fiind

percepute drept modele ideale și exemple ale continuității de principii și idei pentru generațiile viitoare.

În capitolul intitulat „Principii elementare de uzanțe în materie de religie”, Ibn Al-Muqaffa^c îl sfătuia pe suveran, căruia i se adresează permanent cu „tu”, la persoana a II-a singular, să adopte norme de comportament care să-i asigure îndeplinirea justă a îndatoririlor prinților.

[...] *Wa așlu l-amri fī l-kalāmi 'an taslama min as-saqāṭi bi-t-taḥaffuẓi, tumm' in qadarta 'alā bulūḡi ṣ-ṣawābi, fahū aḡḡalu așlu l-amri fī l-ma'īṣati alaātaniyya 'an ṭalabi l-ḡalāli wa 'an tuḡsina t-taḡḡira lamā tufīdu wa mā tunḡiqu [...].* (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 102)

[Arta de a vorbi bine constă, mai înainte de orice, în a face dovada vigilenței în vederea omiterii de greșeli, de aceea ar fi de preferat să exprimi doar lucruri juste. Iar în ceea ce privește modul de subzistență, principiul elementar constă în a nu căuta niciodată să obții mijloace licite pentru a parveni, ci în a evalua cu precizie cheltuielile și veniturile, fără a abuza vreodată de opulența pe care ai putea să o obții.]

Acest dar al retoricii își are rădăcinile în epoca preislamică, cuvântul și rostirea elocventă, îngrijirea față de limba arabă, păstrarea ritmului și a prosodiei cristalizând înțelepciunea populară arabă. Citându-l pe ʿĀmir Ibn ʿAbdu l-Qays², al-Jāḡiẓ³ subliniază că arta cuvântului ”ajunge la inimă” doar dacă ”pornește din inimă” (al-Jāḡiẓ, în Nadia Anghelescu, 2009, p. 71), triburile arabe preislamice bucurându-se de recunoaștere doar în măsura în care reușeau să convingă prin puterea cuvântului.

Pentru a-l desemna pe suveran, Ibn al-Muqaffa^c folosește vocabula *sulṭān*, ce provine de la rădăcina *s-l-ṭ* care înseamnă inclusiv „a avea darul vorbirii”, har pe care Dumnezeu i l-a dat lui Muḡammad. (Sitaru, 2009, p. 245)

Vocabulele *wālī* și *malik* sunt folosite cu sensul de „deținător al puterii”, cu referire la responsabili sau superiori ierarhic care dețin puterea în administrația politică, cei trei termeni - *sulṭān*, *wālī* și *malik* – fiind în relație semantică, în timp ce anturajul său – companionii,

² Contemporan cu companionii lui Muḡammad, acesta a devenit faimos prin discursurile sale care cucureau auditoriul

³ Musulman nonarab, autor de literatură adab, retoriocă, de lucrări lexicografice, teologice și de scrieri politico-religioase, ce a trăit în secolele VIII - IX e.n.

consilierii, cei apropiați – sunt desemnați prin pluralul lui *wazîr – wazara*. Ceea ce atrage atenția este însă absența unei ierarhii clare între miniștri și secretari, bine conturată, de altfel, în perioada abbasidă. (Cassarino, 1996, p. 300).

Capitolul „Prudența necesară puterii” recomandă prințului conducător o serie de calități pe care trebuie să le dobândească pentru ca autoritatea să nu-i fie știrbită de către supușii săi sau de către puterile străine, subliniindu-se necesitatea de a fi umil, de a detesta lauda și actele de măgulire,

[...] *Iyyāka - idā kunta wālī^{an} – ‘an yakūna min šā^cnika ḥubbu l-madḥi wa-t-tazkiyyati wa ‘an ya^crifa an-nāsu ḍalika minka* [...]. (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 105)

[Spre nefericirea ta, dacă, odată numit prinț, manifesti un gust prea pronunțat pentru elogi și complimente, atunci și oamenii vor avea cunoștință de acestea].

de a se înconjura de oameni pioși, de a identifica, în fiecare oraș, sat și trib, oameni cu virtuți care să-l sfătuiască în adoptarea celor mai bune decizii (Cassarino, 1996, p. 300).

[...] *A^craf ahla d-dīni wa l-murū^cati fī kulli kūratⁱⁿ wa qaryatⁱⁿ wa qabīlatⁿ, fayakūnū hum, iḥwānaka wa acwānaka wa bi-ṭānataka wa ṭiqātaka* [...]. (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 105 - 106)

[Trebuie să cunoști oameni ai religiei și pe cei care se remarcă prin calitățile lor umane (ahl al-murūca) din fiecare oraș, sat și trib. Tu ți-i vei face prieteni (iḥwān), colaboratori (a^cwān), confidenți (biṭāna) și oameni de încredere (ṭiqāt).]

Calitățile șefului comunității credincioșilor sunt numeroase, așa cum le enunță Ibn al-Muqaffa^c, fiind deseori puse în ecuație cu cele ale predecesorilor ummayazi, care erau ignoranți și conservatori, reticenți la orice tip de reformă administrativă, evitând să asculte sfatul altora și incapabili să se înconjoare de persoane de încredere, anturajul fiind format din persoane incompetente și slab instruite. (Cassaroni, 1996, p. 306)

În accepția autorului tratatului, califul trebuie să se înconjoare de oameni cu o solidă educație, loiali față de suveran și capabili să-l consilieze, de elite care să se remarce prin cunoștințe în materie de religie și prin valori care derivă din servicii aduse cauzei islamului și care să se constituie într-un model pentru funcționari și de masele populare. (Cassaroni, 1996, p. 309)

Sfătuindu-și prințul să aibă în anturajul său oameni ai religiei - *ahlu ad-dīni* -, Ibn al-Muqaffa^c conștientizează importanța prezenței *‘ulamā’* – a teologilor musulmani - în formarea elitelor conducătoare:

[...] *Ini ubtuliyata bi-as-sulṭāni fata’wwaḍ bi-l-‘ulamā’* [...]. (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 104)

[Confruntat cu exercitarea puterii, tu [n.trad. - prințul] trebuie să cauți refugiu pe lângă oameni ai cunoașterii].

Relația stat (*dawla*) – religie (*dīn*) este foarte bine reprezentată în tratat, fiind una de subordonare, în care *dawla* devine instrument prin care *dīn* se concretizează, de aceea trebuie să se supună, în permanentă, principiilor enunțate de *dīn*. (Sitaru, 2009, p. 60)

[...] *Litakan ḥāḡatuka fī l-wilāyati ilā ṭalāṭi ḥiṣālⁱⁿ: riḍā rabbika, wa riḍā sulṭāni, ‘in kāna fawqaka, wa riḍā ṣāliḥi man talī ‘alayhī*. [...] (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 105)

[Pentru a governa, îți sunt necesare trei atuuri: consimțământul lui Dumnezeu, pe cel al superiorului său ierarhic (sulṭān) și pe cel al supușilor tăi cei mai buni.]

În capitolul „Consultarea oamenilor” - „Riḍā n-nasi”, Ibn al-Muqaffa^c își sfătuiește prințul să nu permită colaboratorilor săi cei mai apropiați – *ahlu l-balā’* – acte și gesturi familiare, ci, mai degrabă, să obțină adeziunea celor mai buni dintre ei – *al-aḥyār* – și a celor mai dreپți – *zawī l-‘aqli*, să evite asocierea cu oameni ai injustiției – *ahlu l-ḡūri*, cu cei care se complac în greșeală - *aḍ-ḍalāla* - și ignorantă – *al-ḡahl*, de aceea trebuie să cunoască totul despre activitatea agenților săi – *‘ummāl*. (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 107 - 108)

Adept al concepției și practicii puterii fostelor monarhii persane, Ibn Al-Muqaffa^c consideră că datoria prințului ideal rezidă în justetea deciziilor (Cassarino, 1996, p. 301), chiar și în ceea ce privește generozitatea sa, pentru că este de preferat un conducător tiran, dar drept, unui conducător al comunității blând, dar injust.

[...] *‘Ilam ‘anna ra’yaka lā yattasī‘u li-kulli ṣay’i, fafarriḡhu li-lumhimmi bi-hi wa anna mālaka lā yuḡanī an-nāsa kullahum fāḡtaṣṣa bi-hi zawī l-ḡuqūqi, wa anna karāmataka lā tuṭīqu l-‘āmmata fatawaḡḡa bi-ha ahlu l-faḍā‘ili* [...]. (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 109)

[Neputând acoperi orice lucru judecata ta, va trebui să te consacri exclusiv asupra problemelor importante. Având în vedere că mijloacele de care dispui nu sunt suficiente pentru a îmbogăți lumea, atunci trebuie să faci în așa fel încât să beneficieze

doar cei care au dreptul. Același lucru este valabil și în ceea ce privește generozitatea: deoarece nu trebuie să profite de aceasta majoritatea oamenilor din anturajul tău, atunci o vei păstra celor mai merițiși.]

Tema dreptății - *‘adl*, care ocupă un loc esențial în scrierile acestui gen de literatură politică (Cassarini, 1996: 302), este reluată și în capitolul „Fără prieteni de neîncredere” - „*Illā ṣaḥābi ḡayra t-tiqāti*”, unde prințul, reprezentant al puterii, trebuie să facă dovada echității în orice împrejurare, să adopte decizii corecte, imparțiale, principiu care s-a perpetuat datorită forței sale de exemplu de bună guvernare:

[...] *Wa ‘aḥaqqu n-nāsi b-iḡbāri nafsīhi ‘alā’ l- cadli, fī n-naḡari wa l-qawli wa l-ḡicli, al-wālī alaḡī bi- ‘adlihi yaḡdilu man dūnahu, wa alaḡī mā qāla ‘aw faḡala kāna ‘amr^{an} nāfiḡⁿ ḡayra mardūdi.* [...] (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 115)

[Cel mai merituos dintre toți, prințul, este obligat să facă dovada dreptății în analiză, discurs și acțiune, a cărui echitate se va răsfrânge asupra supușilor săi și ale cărui vorbe sau acțiuni sunt deopotrivă ordine stricte, irevocabile.]

Prin sfatul de a se supune religiei, Ibn Al-Muqaffa^c este conștient de forța acesteia în interiorul formelor stabile de guvernare, de aceea, în capitolul intitulat „Diferite tipuri de prinți” – „*Aqsāmu l-muluki*”, distinge trei categorii de suverani:

[...] *‘Iḡlam ‘anna al-mulka ṡalāṡat^{un}: mulku dīnⁱⁿ, mulku ḡazm^{un} wa mulku hawa’* [...]. (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 111)

[Să știi că se disting trei tipuri de prinți: prințul a cărui autoritate se bazează pe religie, pe politică și pe tendințele despotice.]

Prima categorie - *mulku d-dīni*, care își construiește autoritatea pe religie, este, indubitabil, cea mai apreciată, întrucât asigură buna funcționare a statului în conformitate cu ceea ce recomandă religia în materie de drepturi și îndatoriri ale supușilor. (Cassarini, 1996, p. 300). Al doilea tip *mulku l- ḡazmi* este rezultatul unei politici ferme, care implică atacuri și critici, de aceea este nevoie de determinare în adoptarea deciziilor, în timp ce al treilea gen de prinț este rezultatul capriciului și despotismului:

[...] *Wa ‘ammā mulku l-hawa’ falaḡbu sāḡatⁱⁿ wa damāru dahrⁱⁿ..* [...] (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 111)

[În ceea ce privește autoritatea fondată pe capriciile prințului, aceasta nu va fi decât un joc de-o clipă și ruină fără sfârșit.]

Apoi, adresându-se unui suveran ipotetic, la persoana a III-a, Ibn al-Muqaffa^c oferă o serie de sfaturi de bună conduită:

[...] *Laysa li-l-maliki 'an yağdaba, li-'anna al-qudrat^{an} min^{warāci} hāğatihi. Wa laysa lahu 'an yakdiba, li-'anna-hu lā yaqdiru, 'ahadun 'ala' istikrāhi-hi 'ala ġayri mā yurīdu. Wa laysa lahu 'an yabħala, li-'anna-hu 'aqallu n-nāsi 'udr^{an} fī taħawwufi l-faqri. Wa laysa lahu 'an yakūna haqūd^{an}, li-'anna haṭaruhu qadd 'aẓuma 'an muğāzāti kulli n-nāsi [...]* (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 113 - 114)

[Prințul nu trebuie să se înfurie, căci puterea îi precede nevoile. Nu trebuie să mintă pentru că nimeni nu este în măsură să-i nege ceea ce-și dorește. Nu trebuie să fie avar, pentru că el, dintre toți oamenii, are cele mai puține motive să se teamă de sărăcie. Nu trebuie să fie invidios, căci importanța rangului său îl autorizează să-i recompenseze pe toți oamenii.]

Să dea dovadă de prudență în tot ceea ce întreprinde, să aibă simțul măsurii:

Lā yuḍī'anna al-walī at-taṭabbuta 'indamā yaqūlu wa 'indamā yu'fī wa 'indamā ya'alu. [...] (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 118)

[Prințul nu trebuie să exagereze atunci când va vorbi, va da sau va acționa.]

Pentru că poporul se va raporta permanent la modelul pe care îl reprezintă suveranul, de aceea acesta trebuie să promoveze valori precum bunătatea *al-birr* și generozitatea *murū'a* și să reducă orice manifestare a in justiției sau a infamiei *danā'a*, iar pentru a guverna, prințul trebuie să aibă în vedere consolidarea puterii și crearea unei imagini bune guvernării, pentru că forța unei puteri depinde de capacitatea acesteia de a fascina:

Ġimā'u mā yahtāḡu alayhi al-wālī min 'amri d-dunyā ra'cyāni: ra'yy^{un} yuqawiyy sulṭānahu, wa ra'yy^{un} yuzayynuhu fī n-nāsi. Ra'yyu l-quwwati aḥqquhumā bi-l-budā'ati wa 'awlāhumā bi-l-aṭarati. [...] (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 118 – 119)

[Pentru a guverna, suveranul trebuie să abordeze în două moduri afacerile lumești: primul constă în consolidarea puterii sale, iar a doua se referă la crearea unei imagini favorabile acesteia în fața poporului. Iar problema consolidării puterii este prioritară, de aceea merită să fie prima abordată.]

În părțile a doua și a treia ale tratatului, Ibn al-Muqaffa^c a schimbat destinatarul sfaturilor sale, formulând o serie de norme adresate curteanului, pe care îl îndeamnă să rămână alături de suveran, oferindu-i acestuia sfaturi în vederea corectării greșelilor de conduită, să nu aducă

atingere demnității prințului, să nu coalizeze cu alți curteni nemulțumiți de viața de la curte, iar în cazul în care curteanul nu face față exigențelor de la curte, Ibn al-Muqaffa^c îl sfătuiește să se îndepărteze de principe și de anturajul acestuia. (Cassarino, 1996, p. 302)

In šugilta bi-šuḥḥati al-mulūki fa^calīka bi-ṭūli l-murābiṭati fī ḡayri mucātabatⁱⁿ, wa lā yuḥdiṭanna laka l-astī^canāsu ḡaflat^{an} wa lā tahāwun^{an}. Idā ra^cytu as-sultāna yaḡ^cluka aḥ^{an} fa-aḡ^calhu 'ab^{an}, tumma in zādaka fa-zidhu. [...] (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 120)

[Dacă ajungi în anturajul prinților, va trebui să-i frecventezi mult timp, fără a le aduce vreun reproș. Vei avea grijă ca familiaritatea instalată între voi să nu neglijeze respectul. Iar dacă prințul te va trata ca pe unfrate, atunci tu trebuie să-l tratezi ca pe un tată, iar, apoi, dacă el se arată mai familiar cu tine, atunci arată-te și tu mai familiar cu el.]

Autorul tratatului îl sfătuiește pe curtean să intre în anturajul prințului dacă acesta ultimul îi apreciază calitățile umane –*bi-šāliḥi murū^catika* - înainte de a fi fost investit cu putere și să ia cuvântul doar când este întrebat sau are ceva interesant de spus:

Wa lā yū^cmaru bi-ḥuḍūrihi ilaa li-^cināyātⁱⁿ bi-hi, aw yukūn ḡawāb^{an} li-šay^ci su^cilta ^canihi. [...] (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 120)

[Și nu vei vorbi, în prezența prințului, decât pentru a zice ceva cu sens sau pentru a răspunde la o întrebare care ți-ar fi fost pusă de el.]

Accentuând necesitatea justiției în tot ceea ce întreprinde, Ibn al-Muqaffa^c consideră că obiectivitatea opiniilor și a deciziilor sunt vitale unui curtean care dorește să obțină recunoașterea celorlalți:

Wa idā aradta an yuqbala qūluka, fa-ṣaḥḥiḥ ra^cyaka wa lā tašuwabnnahu bi-šayy^cy min^a l-hawa^c, fa-inna ar-ra^cya yaqbaluhu minka l-^caduwwu, wa l-hawa^c yaruduhu ^calayka l-waliyyu. [...] (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 122)

[Dacă tu vrei ca vorbele tale să fie acceptate, atunci va trebui să faci dovada obiectivității în judecata ta și niciodată să nu emiți vreoo considerație arbitrară. Fiindcă judecata ta, dacă este obiectivă, atunci va fi acceptată și de adversarul tău, iar dacă este arbitrară, atunci va fi respinsă chiar și de către un prieten.]

În ultimul capitol al tratatului său, care se concentrează pe conceptul fundamental al prieteniei, Ibn al-Muqaffa^c îl invită pe curtean să-și cedeze bunurile și chiar viața prietenului său cel mai apropiat și să fie umil chiar dacă realizează că este superior aproapelui său:

*'Ubdul li-ṣadīqaka damaka wa mā laka, wa li-ma'rifdaka wa maḥḍarka wa li-l-
'āmmati bi-ṣraka wa taḥannunala, wa li-ʿuduwwika ʿadlaka wa 'inṣāfaka. Wa aḍnin
bi-dīnika wa ʿirḍika ʿan kulli aḥadⁱⁿ.. [...] (Al-Muqaffa^c, 1970, p. 142)*

[Pentru un prieten, îți vei vărsa sângele și îți vei da averea. Pentru simplele tale cunoștințe, vei acorda asistență și te vei arăta disponibil. Unui om din popor, îi vei oferi jovialitate și gentilețe. Față de un dușman, te vei arăta drept și echitabil. Dar pentru nimeni nu vei face concesii privind religia și onoarea ta.]

În partea concludivă, autorul rămâne în sferile puterii, enunțând norme și sfaturi, care par a fi rezultatul originii sale persane, îmbogățită prin învățarea arabei, prin experiența de *kātib* de la curtea guvernatorului ummayad Dāʿwūd ibn Ḥubayra și, apoi, prin activitatea de la curtea unchiului califului al-Manṣūr.

Concluzii

Îndemnându-și principele să se înconjoare de persoane virtuose și competente, Ibn al-Muqaffa^c introduce obiceiuri, tradiții, practice persane, iar concepția sa asupra virtuților suveranului, a anturajului său sau asupra noțiunii de prietenie transformă „Al-Adabu l- Kabīr” într-o operă atipică genului adab, care ar putea oricând să influențeze conduita politică a unui suveran.

Ibn al-Muqaffa^c și-a scris opera în perioada transferului de putere – *naql as-sulṭan* - de la ummayazi, care au redus califatul la o domnie seculară, la abbasizi, care au încercat să facă din legea islamică legea unui califat în care se regăseau populații și credințe diverse. (Cassarino, 1996, p. 303)

BIBLIOGRAPHY:

- Anghelescu, N. (2009). *Identitatea arabă. Istorie, limbă, cultură*. Iași: Polirom
- Brusanowski, P. (2009). *Religie și stat în Islam*. București: Herald
- Cassarino, M. (1996). L'image du prince chez Ibn Al-Muqaffa^c entre littérature et réalité. *Études Asiatiques*.
- Gibb, H. A. R. (1970). *Arabic literature: An introduction*. Oxford: Clarendon Press
- Hitti, Ph. K. (2008). *Istoria arabilor*. (traducere: Irina Vainovski-Mihai). București: ALL

- Ibn al-Muqaffa^c. (1970). *Al-‘Adabu l-Kabīr*. Dār al-qāmūs al-ḥadīṭ. Beirut: Al-Bayan
- Miquel, A. (1994). *Islamul și civilizația sa* (traducere: Gloria D. Ceacalopol și Radu Florescu). Volumul 1. București: Meridiane
- Pellat, Ch. (1976). Variations sur le thème de l'"adab". *Etudes sur l'histoire socio-culturelle de l'Islam (VIIe-XVe s.)*. Londres
- Riziki, A. M. (2005). *La diplomatie en terre d'Islam*. Paris: L'Harmattan
- Sitaru, L. (2009). *Gândirea politică arabă. Concepte-cheie între tradiție și inovație*. Iași: Polirom
- Tahmazi, A., Asl, P. A. (2015). Ibn Al-Muqaffa' and his Role in Political and Cultural Thoughts of Islam. *Journal of Political & Social Sciences*. Vol., 2 (5), 104-107, regăsit la adresa web <http://jpssjournal.com/wp-content/uploads/paper26.pdf>
- Wiet, G. (1966). *Introduction à la Littérature arabe*. Paris: G.-P. Maisonneuve & Larose
- Yousefi, N. (2015). Islam without Fuqahā': Ibn al-Muqaffa' and His Perso-Islamic Solution to the Caliphate's Crisis of Legitimacy (70–142 AH/690–760 CE). *Iranian Studies*, regăsit la adresa web <http://dx.doi.org/10.1080/00210862.2015.1073912>

INTRIGUING CHANGES IN ROMANIAN TRANSLATIONS OF SHAKESPEARE'S OTHELLO

Adela Cătană

Assist., PhD, Military Technical Academy, Bucharest

Abstract: The purpose of this essay is to explore some of the changes produced in the Romanian translations of Shakespeare's Othello, focusing especially on the title of the play and the presentation of the protagonist in the cast list. The essay tries, moreover, to provide a number of possible explanations by building bridges between the original text, its translations and their historical, political and theoretical contexts. Therefore, we begin by making a review of each translation, its context, and specific features, and dedicate the final part of this paper to a comparative study, highlighting the translators' choices.

Keywords: adaptation, changes, protagonist, title, translation

Over the centuries, William Shakespeare's plays, whether they have been tragedies, histories or comedies, have captivated readers and audiences worldwide. Apart from the author's talent, an important role in this process was occupied by translators who have made these masterpieces accessible to a vast public, in different languages and cultures, places and time periods. Romanian versions of Shakespeare's *Othello* can reveal the translators' efforts of remaining faithful to the original text while adapting it to the necessities of each historic context.

In the late eighteenth century, cultural relations between Great Britain and Romania were insignificant and characterized by discontinuity, especially because of the long distance and the lack of common political and economic interests between the two countries. Romanian intellectuals were able to discover important English writings, including those of Shakespeare's, through Greek, Italian, French and German intermediaries, but their impact was still weak in this corner of Europe. William Shakespeare's name was adapted to

Romanian and promoted as “Șacspear (...) the greatest genius of the English theater” in an article published by Cezar Bolliac in the 1836 ‘Curierul românesc’ (Velea 46).

His 1604 tragedy, *Othello*, a theatrical reinterpretation of Cinthio’s novella, *Un Capitano Moro* (“A Moorish Captain”) was first performed in Bucharest, by a German band, lead Johann Gerger, in 1816 (Dutu, 7). The play continued to be staged and on the 9th of March 1845, Cezar Bolliac published in the ‘Curierul românesc’ newspaper a detailed analysis on the way in which Shakespeare transformed Cintio’s story into a wonderful intrigue and concluded with a rhetorical affirmation whose echo might still be present: “Ce traducător ar putea să doboare pînă acolo geniul lui Shakespeare încît să nu mai fie mare în traducția lui?” (Dutu 463).

Three years later, Toma Alexandru Bagdat tried to fulfill this necessity and produced the first translation of *Othello* into Romanian. The text became part of a larger book on the playwright’s life and works, titled: *The Biography of Viliam G. Sekspir after Le Tourneur; Followed by Romeo and Juliet and Othello; Tragedies in Five Acts Each, Composed by Viliam Ghiuilom Sekspir*. In the preface to his translation („consecuențele morale”) Bagdat uses examples taken from the plays to emphasize the moral and educational purpose of his translations (Velea 46). His text is seen, however, as being loose, limited and mediocre. The main problem is that the translator did not use the original text of *Othello*, but a French adaptation by Le Tourneur. Moreover, Bagdat wrote in Cyrillic alphabet, a common practice of that time, but a later problem to modern and contemporary readers (Matei-Chesoiu 53). Bolliac and Bagdat’s efforts of introducing Shakespeare and his works in our cultural space, doubled by several interpretations of *Othello*, *Hamlet*, *Julius Caesar* and *Macbeth* (between 1800-1850) began a tradition within the Romanian intellectual circles, who tried to rally at Western ideas and principles (Grigorescu 57).

It was not until the nineteenth century, however, that radical changes took place. The struggle for national identity, state modernization and international affirmation along with important events such as the Revolution of 1848, the Unification of the Principalities (1859) and the Proclamation of Independence (1877) lead to important cultural transformations. In literature, the decade 1876-1886 was a prolific period dominated by the Junimea (Iași, 1863), a cultural group, initiated by Petre P. Carp, Vasile Pogor, Theodor Rosetti, Iacob Negruzzi, and Titu Maiorescu. Together, these men of letters tried to create “an opening towards the

cultural and linguistic integration of Romania among the well-developed western civilizations, as well as a crystallization of the modern Romanian language'' (Matei-Chesnoiu 54). In this context, English texts, including Shakespearean plays received an increased interest.

A more accessible translation of *Othello* emerged due to Petre P. Carp, at Edițiunea și Imprimeria Societății Junimea, in 1868. The statesman and culture critic enjoyed great admiration when he read his version of the English play at a meeting of the members of Junimea. However, just as in the case of his previous translation of *Hamlet* (1864), Carp used as a source of inspiration the German interpretation of Ludwig and Dorothea Tieck. The fact that Carp adopted many of the suggestions provided by his foreign colleagues makes us believe that this was a conscious, even a programmed procedure, derived from a the "principle of unity and variety of European culture" (Mănuță 1). His transposition has many prosodic imperfections which prevent reading fluency, although, sometimes, the phrase retains some of its original blast.

In 1908, Victor Anestin, a journalist and science fiction writer, published a new translation of *Othello* (București; Editura Librăriei Leon Alcalay). He was discontent with the previous translations which he considered incomplete and tried to offer the public an "exact translation" (2). His fidelity to the original was mostly in meaning and atmosphere though, "fidelity in the rendering of individual words can almost never carry over fully the sense they have in the original" (Weissbort & Eysteinsson 304). The author did not try to preserve the verses and translated the text into prose; a choice that can be motivated by quoting Goethe's statement from *Dichtung und Wahrheit*:

I honour both rhythm and rhyme, through which poetry become poetry indeed, but what is really deeply and thought operative, what really shapes and improves, is what is left of a poet when he has been translated into prose. What remains then is the pure, perfect essence which a blinding exterior often succeeds in deluding us with when it is not there, and in hiding when it is. That is why I think translations into prose are more advantageous than translations into verse in the worst stages of education (qtd. in Weissbort & Eysteinsson 199).

Anestiu states that he tried to preserve the trivialities of the original text because otherwise "readers would not have had Shakespeare's play before their eyes" (IV, in my trans.). On the other hand, he further adds that he had to "hide them a little bit" (IV, in my

trans.); a fact which makes us think that the translator was target oriented and consciously censured his text, obeying to the morals of his time. This attitude also reminds us of Schleiermacher who distinguished between the translations that took the author to the reader, by being target-oriented and domesticating (“verdeutschend”), and the translations which took the reader to the author, becoming source-oriented and foreignizing (“verfremdend”) (Weissbort & Eysteinnsson 205-6).

Five years later, Dimitrie Nanu brought a new approach regarding *Othello* (Bucureşti; Carol Göbl, 1913) and included at the beginning of his work, Goethe’s opinion regarding translations:

Căci, orice s’ar putea zice de insuficiența traducerilor, arta acestora rămâne una din cele mai însemnate, și unul din cei mai nobili factori de viață universal. Coranul zice: D-zeu a dat fiecărui popor un profet în limba lui ». – În acest spirit, fiecare traducător este un profet pentru neamul său. Scrisoare către T. Carlyle (qtd. in Nanu, 1)

In his afterword of the book, Nanu argues against A. C. Cuza’s opinion that translations were “dead works”, “mummified, waxed faces” incapable of reproducing the original (180). He states that despite the fact that the languages are different in terms of words and sentence structure, translations should not be excluded from the field of art because they „are only a version of the work and versions are possible within the same language, as well as from one language to another” (179 in my trans). Furthermore, he embraces the principle of the *belles infidèles* and the translator’s freedom of choice, admitting that he did not try to be faithful to the original text. Nanu was not able to preserve the Shakespearian verse, nor the “rigid” Alexandrine one, used by the French, and chose instead to use the “eminently dramatic” trochaic verse (Nanu 181, in my trans).

At the beginning of the twentieth century, because of the new foreign ideas and the need of esthetical principles, the members of Junimea felt disoriented and failed to reach a compromise. In these circumstances, Mihail Dragomirescu, one of Titu Maiorescu’s disciples, created a new critical school revolving around the literary magazine, “Convorbiri literare” (later, called “Convorbiri critice”). He took a “series of Maiorescu’s ideas, developed and incorporated them within his own opinions, creating an original esthetic system, easily mocked, but difficult to break with the arguments used by the Romanian critics of the time” (Manuca 108, in my trans).

His version of *Othello* (Bucureşti; Editura Casei Şcoalelor , 1923) reflects this new esthetic system and just like any other forms of art, represents a “transfiguration of this life, without falsification, till complete deformation... this is its concentration in its most energetic form, the most intellectually subtle and full of regularity” (qtd in Manuca 106). Although, Dragomirescu does not try to preserve the Shakespearean rhythm either, he succeeds to create a poetical harmony of the lines. Extrapolating from Wunt, we can state that Dragomirescu transforms harmony into a concept which “summarizes specific and consistent ways to combine various kinds of formal elements or content of a work of art into a cohesive unit” (qtd. in Manuca 119).

In 1943, his former student, Dragoş Protopopescu, published another version of *Othello* at Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă. This time, the translator used empathy and militated for a “profound revival of the texts already established” (Papuc 2). His goal makes us think of Walter Benjamin’s essay *The Task of the Translator*, which brought a new understanding of the translations. They were no longer perceived as “secondary” and “derivative” but as significant works which ensured the survival of the original (the *Überleben*) and implicitly, its “afterlife” (*Fortleben*). Protopopescu revitalized *Othello* and the past it belonged to, creating a ‘vital link’ between the texts and producing a greater language, a ‘pure language’. Unfortunately, because Protopopescu joined the Iron Guard, the Romanian Fascist party - an act of rebellion which led to the Communist harassment, his suicide and martyrdom - his works, including his translation of *Othello*, were banned from collective memory.

Florian Nicolau’s new version of *Othello* (Bucureşti; Editura de Stat, 1948) suffered different reductions of the original text and numerous lexical eccentricities. Nicolau’s translation was easy to perform, corresponded to the requirements of his time and was rapidly embraced by the directors and actors.

During the Communist period, despite the fact that Romania limited its economic, political and cultural relations with the West, Shakespearean theatrical shows went on. However, the English playwright was gradually appropriated and his tragedies “used either for cultural legitimization of Socialist practices, or manipulated to signify the superiority of Communism over Capitalism by applying idealized Marxist theories to the theater” (Matei-

Chesnoiu 158). In short, Shakespearean plays were meant to draw attention to the dangers of accepting the perilous Occidental “Other”.

According to Matei-Chesnoiu, the “domestic” version of *Othello* tragedy could give little scope for political or social stage readings. Yet, directors would see in Iago “the duplicitous motor of the conflict”, and emphasize “stereotypes, such as the synonymy between Moor and jealousy, or racial and pathological speculation” (Matei-Chesnoiu 168-169). Shakespearean plays would reveal “material deprivation under the official pretense of plenty; social injustice under the rule of the working class; and the moral disaster of hypocrisy” (Matei-Chesnoiu 169).

After the “proletcult” of the 1950s, Romania went through a relative liberalization, which occurred during the early years of Ceaușescu’s rule. Some freedom of expression created a prolific moment for the rehabilitation of major literary voices such as Ion Vinea. His translation of *Othello* appeared for the first time in the 50s (Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958) and continued to be republished even in the late 90s (Univers Enciclopedic, 1999), becoming a canonical work. Ion Vinea was a reputed avant-garde poet and set up a norm according to which 100 English lines should be translated into no more than 107 Romanian lines. A line per line translation would produce difficulties regarding particular words and vocabulary, mood, and overall meaning. An increase in the number of translated lines would also entail dilution, verbosity, and even the risk of literal translation. “The translation of rhyming couplets is a painful process, which confronts the translator with the same dilemma: either try to concentrate the meaning or increase the number of lines” (Vinea 185 in my trans).

Later on, Dan Amedeu Lazărescu, whose version of *Othello*, would be published posthumously by Pandora M., in Târgoviste, in 2006, reflected a system of translation in the foreword of the play. He alternated verses in rhymed prose and hendecasyllabic verses creating a special poetic effect similar to that of the ancient Greek and Latin poetry. However, just like many other predecessors, he struggled with the differences between English and Romanian in respect to vocabulary and syntax. Finally, he rimed 7-8 word hendecasyllabic verses, making sure that even the first verse of the play has actually 8 words:

„Degeaba-mi spui la vrute și nevrute:”

Sau :

„Că nu sunt bun decât la rangul meu”

„Cum s-o câştigi. Darel nupoate spune...”

„ La mine-în noaptea asta, cum mi-ai spus”. (Introducere 25)

Romanian translators of *Othello* had always had to find a compromise between the meaning and the flavor of the original text, the structure of the verses and their domestication, in order to fulfill certain demands of their own historical, political, social contexts. In short, they had to choose between bringing the text to the reader or the reader to the text. We chose to exemplify their struggles by focusing on two relevant issues of the play, namely its title and the presentation of the protagonist in the cast list.

The title of the play represents an extremely important element, which is usually overlooked. However, it reflects right from the beginning the way in which the translator relates to the original text and encodes or decodes certain contextual aspects. In the case of Shakespeare’s original title: *The Tragedy of Othello, the Moor of Venice*, Romanian translators have chosen different versions, approaching or moving away from the original.

Carp P. Petre: *Dramele lui Shakespeare: Othello. Tragedie in cinci acte.*

Victor Anestin: *Othello: Piesa in cinci acte.*

D. Nanu: *Othello.*

Mihail Dragomirescu: *Othello: Maurul de Veneția.*

Dragoş Protopopescu: *Othello.*

Florian Nicolau: *Othello: Piesa in cinci acte.*

Dan Grigorescu: *Othello in Biblioteca pentru toti*

Dan Amedeu Lazărescu: *Othello, The Moor of Venice.*

At first glance, it seems that translators faced a certain difficulty in dealing with the word “moor”, which refers to the Islamic Arabic inhabitants of North Africa who conquered Spain in the eighth century. During Shakespeare’s time, the term was applied to Africans from other regions as well. In *A Brief Description of the Whole World of 1599*, George Abbott makes a clear distinction between “blackish Moors” and “black Negroes” and in *The History and Description of Africa* (1600) while John Leo separates the “white or tawny Moors” of the Mediterranean coast of Africa from the “Negroes or black Moors” of the South. (qtd. Sanders 27). In other words, the reader cannot know for sure whether Othello was black or just darker than the average Europeans.

Dragoş Dragomirescu is the only translator who tried to offer a complete reproduction of the title: “*Othello: Maurul de Veneția*” while all the others avoided this intriguing element. By adding the nobiliary particle “de”, Dragomirescu underlines the noble descent of the character. The particle “de” which came from French, was also quite common in England and Wales, during the Middle Ages; for instance: Simon de Montfort, de Houghton, de Ros and de Mowbray families. Nonetheless, Dragomirescu’s title conveys a sort of sad irony. It is clear that “*Maurul*” is artificially connected to “*Veneția*”; a place where he does not belong to. Meanwhile, Dan Amedeu Lazărescu escaped this controversy by publishing a bilingual version and reconstructing Shakespeare’s title - *Othello, The Moor of Venice*.

In translating the title, Petre P. Carp felt the need to add „*Dramele lui Shakespeare*” probably due to the fact that *Othello* alone would have had almost no effect on the readership. Shakespeare was known only by the intellectuals of the time despite the foreign theatrical representations and the articles written about him in different magazines of the time. Therefore, the translator felt the need to emphasize the name of the author. Moreover, Carp added the construction „*Tragedie in cinci acte*”, for its spectacular effect. The noun “tragedie” is the direct correspondent of the English “tragedy” or more precisely of the French “tragédie” and bounds the original text, of British origin, to the French theatre which Romanians consumed frenetically, back the nineteenth century. On the other hand, Victor Anestin, despite his desire of remaining faithful to the original text, added a more informative construction “*Piesă în cinci acte*”, which probably had no effect purposes but subscribed to the theatrical tradition of the time. Dan Grigorescu titled his translation: *Othello în Biblioteca pentru toți*, (ESPLA, Bucureşti, 1958). This structure shows, perhaps, how profound Communist principles penetrated literature. Shakespeare’s play was meant to be read by everyone and manipulate the masses.

The way in which Othello, the protagonist of the play, is presented in the cast list, “*dramatis personae*”, deserves a few observations as well. Shakespeare states right from the beginning that the character was “a noble Moor in the service of the Venetian state” (26). However, Romanian translators chose different ways of rendering this denomination, according to the political, social, cultural expectations of their time:

P. Petre Carp: „Generalu: Moru” (4)

Victor Anestin: „nobil maur în serviciul statului venețian” (6)

D. Nanu: „maurul” (4)

Mihail Dragomirescu: „un maur de neam nobil în serviciul statului venețian” (4)

Dragoș Protopopescu: „nobil maur în slujba statului venețian”

Florian Nicolau: „nobil maur în solda Veneției” (6)

Ion Vinea: „nobil maur în slujba Veneției” (7)

Lăzărescu: „Othello, un nobil Maur în slujba Republicii Veneția” (27)

Petre P. Carp chose to call Othello „Generalu: Moru” (4), reconstructing the initial meaning of the original text. An intriguing element in Carps’ structure is the word “Moru” which seems not to convey the meaning of ‘Moor’ or ‘maur’ and makes no reference to the character’s ethnic and racial origins. The Romanian word “Maur” which corresponds to the English “Moor” comes from the Latin “Maurus”, German “Maure” and the French “maure”. Therefore, it could not have been transformed into “Moru” and employed under this form during nineteenth century. “Moru” sounds more like the name of a person, unless Carp might have known the Moru ethnic group of South Sudan or Equatoria, and made a confusion. Likewise, the fact that the translator chose to add the noun “general” (coming from the French “général”) in order to underline Othello’s status and importance, makes us think whether he did not want to Westernise the character. This attempt can be justified by the historic context of the translation. The wars against the Ottoman Empire were still very recent in the collective memory, and Romanians of the time might have totally rejected exotic, Oriental elements while embracing the West in all its forms.

It is also important to underline the fact that while most of the translators chose the epithet “nobil maur” which might underline Othello’s moral qualities (and which are debatable taking into consideration the events of the play) more than his decadence, Mihail Dragomirescu felt the need to add „de neam nobil” (4) accentuating this difference and orienting readers’ attention towards the social status of the protagonist. On the other hand, D. Nanu defines Othello only as „maurul” (4) and leaves the reader free to discover the character by himself, while reading the text.

It is obvious that, no matter how many changes translators might make, their efforts help revitalize the original, and its past, make certain issues obvious but also obscure. Likewise, their translations ensure the “afterlife” of the original, its perpetuation and

accessibility to present and future generations. The study of these eight Romanian translators, their historical and theoretical contexts as well as the examples taken from Shakespeare's *Othello*, which prove how easily the original text can change according to historic, political and cultural demands, makes us underline the importance of translations in hiding or revealing important a variety of meanings, all of them becoming an endless source of inspiration and interpretation for scholars passionate by this area of research.

BIBLIOGRAPHY:

Primary sources:

Shakespeare, W. *Dramele lui Shakespeare: Othello*. Trad. Carp P. Petre. Tragedie in cinci acte. Iasi. Edițiunea și Imprimeria Societății Junimea. 1868.

-----, *Othello: Piesa in cinci acte*. Trad. Victor Anestin. Biblioteca pentru toți. Editura Librăriei Leon Alcalay, București, 1908.

-----, *Othello*. Trad. D. Nanu. Carol Göbl, Bucuresti, 1913.

-----, *Othello: Maurul de Vaneția*. Trad. Mihail Dragomirescu. Ed. Casei Școalelor, București, 1924.

-----, *Tragedia lui Othello*. Trad. Dragș Protopopescu. Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București. 1943.

-----, *Othello: Piesa in cinci acte*. Trad. Florian Nicolau. Editura de Stat, București, 1948.

-----, *Othello in Biblioteca pentru toți*. Trad. Dan Grigorescu. ESPLA, București, 1958.

-----, *Othello, The Moor of Venice*. Ediție bilingvă. Trad. Dan Amedeu Lăzărescu, Pandora M, Târgoviște, 2006.

-----, *Othello*, Trad. Ion Vineanu. Editura de Stat pentru Literatura si Arta, Bucuresti, 1958.

Secondary sources:

Duţu, Al. *Shakespeare in Romania: A bibliographical essay*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1964.

Grigorescu, D. *Shakespeare în cultura română modernă*, Editura Minerva, Bucureşti, 1971.

Mănuacă, D. *Istorie Literară: Modelul junimist*. *România Literară*, nr 48, 2000.
http://www.romlit.ro/modelul_junimist.

Mănuacă, D. *Sistemul esthetic al lui Mihail Dragomirescu (Perioada 1893-1915)*
<http://www.alil.ro/wp-content/uploads/2012/07/sistemul-estetic.pdf>

Matei-Chesnoiu, M. *Shakespeare in the Romanian Cultural Memory*. Fairleigh Dickinson University Press. Cranbury, 2006.

Nicolaescu M & Corneanu S. *(In)Hospitable Translations: Fidelities, Betrayals, Rewritings*. Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2010.

Papuc, I. *Scrisori din Bucuresti: Dragos Protopopescu (II)*. *Convorbiri Literare*.
<http://convorbiri-literare.dntis.ro/IONPAPUCoct11.htm>

Sanders N. (ed.). "Introduction" in *Othello: Updated Edition*. Shakespeare, William, Cambridge: Cambridge UP, 2012.

Velea, D. *Shakespeare – „O bucăţică de cer căzută pe pământ”* în "PRO Saeculum", 2009, nr.4, p.46.

Weissbort D& Eysteinnsson, *A Translation- Theory and Practice. A historical Reader*. Oxford University Press, Oxford, 2006.

*** 2009. *DEX online*. <http://dexonline.ro> [March 2009].

*** 2008. *Online Shakespeare Concordance*. <http://www.opensourceshakespeare.com> [April 2008].

THE AMBIGUITY INSIDE THE NOUN PHRASES

Ionela Guşatu

Assist., PhD, "Carol Davila" University of Medicine and Pharmacy, Bucharest

Abstract: This paper aims to present methods of disambiguation inside a noun phrase. The noun phrase under study is made up of two nouns. By using both semantic and syntactic criteria, this paper tries to provide the best method in distinguishing between various interpretations that noun phrases may present.

Keywords: ambiguity, compounds, noun phrase

Pentru a înţelege funcţionarea grupului nominal este nevoie de o prezentare prealabilă a structurii acestuia. Structura grupului nominal prezentată în această lucrare se bazează în linii generale pe câteva elemente de cadru ale gramaticilor generative, elementele în cauză fiind: lexiconul şi rolul special care i se rezervă, prin regulile de subcategorizare, în versiuni recente ale gramaticilor generative nontransformaţionale¹; teoria nivelelor de proiecţie sintagmatică².

După cum ştim, lexiconul unei gramatici este constituit din elemente lexicale (cuvinte) şi consemnează proprietăţile fonologice, gramaticale şi semantice ale cuvintelor. Proprietăţile cuvintelor sunt captate prin reguli de subcategorizare, iar corespunzător acestor proprietăţi vom avea proiecţii de diferite nivele în sintaxă. Pe baza acestor informaţii vom prezenta în continuare structura sintactică a grupului nominal.

¹ Mai ales Head-driven Phrase Structure Grammar (HPSG) – Pollard şi Sag (1987, 1994).

² „X-bar Syntax”. Jackendoff (1977) a arătat că proiecţia sintagmatică nu se realizează la întâmplare, ci potrivit unor principii sau constrângeri.

Principiul 1 se referă la *principiul endocentricităţii* conform căruia fiecare grup GX (unde X = V, N, A, Prep, etc.) are un centru lexical X^0 şi fiecare centru lexical X^0 proiectează până la proiecţia maximă GX.

Principiul 2 vizează prima proiecţie (sau *nivelul bară-1*) a unui centru X^0 , şi anume X' , care conţine toate complementele cerute de acel centru. Acest lucru corespunde structurii:

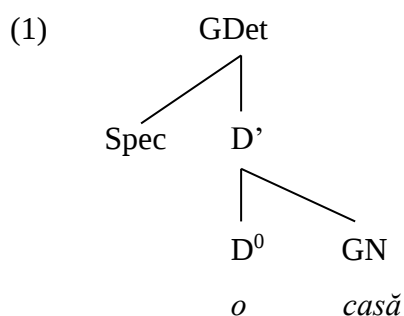
$$X' \rightarrow X^0 \cap \text{Complement.}$$

Constituenţii care nu sunt ceruţi de centru (adjuncţii) se combină cu o categorie intermediară ca să formeze o nouă proiecţie X' . Această regulă se aplică fiecărui adjunct în parte: $X' \rightarrow X' \cap \text{Adjunct}$. La sfârşit se combină specificatorul cu cea mai înaltă proiecţie X' pentru a forma proiecţia maximală GX:

$$GX \rightarrow \text{Specifier} \cap X'.$$

1. Grupul Nominal (GN) și Grupul Determinatorului³ (GDet)

Structura grupului nominal așa cum o descriem aici se bazează pe cadrul de subcategorizare⁴ deținut de un substantiv (sau un substitut al lui) și de proiecția sintagmatică reglementată prin constrângerile X-bar syntax. În gramatica generativă de inspirație chomskyană, grupul nominal a fost înlocuit cu GDet (DP), ca urmare a influenței propunerii a lui Abney (1987):

Însă pentru scopurile prezentei analize, nu este necesară preluarea propunerii lui Abney. Grupul determinatorului este un model al *morfosintaxei* grupului nominal. De aceea, el include în grupul nominal atât elemente lexicale cât și noduri funcționale (realizate prin morfeme, desinențe sau cuvinte gramaticalizate), în vreme ce în modelul cu care lucrăm aici morfologia și sintaxa unei părți de vorbire se situează în compartimente separate ale gramaticii. Aceasta definește (spre deosebire de modelul Government and Binding) o *teorie lexicalistă tare* (sau *strictă*).

2. Grupul nominal în gramaticile românești

Organizarea constituenților în grupuri pentru domeniul nominal este o perspectivă relativ recent adoptată în lingvistica românească și se datorează lucrărilor de descriere

³ Barbu (2004: 76) explică folosirea termenului *determinator* ca echivalent al lui *determiner* din engleză: „(...) să adoptăm un alt termen, pe cel de *determinator* (...) care să includă și articolele, ba chiar și unele adjective care nu sunt pronominale, dar care împărtășesc proprietățile specifice determinantilor (de exemplu *anumit* și *divers*)”.

⁴ Cadrul de subcategorizare (CS) al unui centru este reprezentat de argumentele selectate de acesta împreună cu proprietățile lor sintactice și semantice. Cornilescu (1995a: 89-105) propune următorul cadru de subcategorizare:

(1)

a. $V \rightarrow CS/ _ \neq$	<i>latră</i>
$V \rightarrow CS/ _ GN$	<i>bea bere</i>
$V \rightarrow CS/ _ GN^* GPrep$	<i>anunță pe Ion de vizita Mariei</i>
b. $P \rightarrow CS/ _ GN$	<i>lângă casă</i>
c. $A \rightarrow CS/ _ GPrep$	<i>îndrăgostit de ea</i>
$A \rightarrow CS/ _ Prop$	<i>fericit că a scăpat</i>
d. $N \rightarrow CS/ _ GPrep$	<i>crediința în Dumnezeu</i>

structurală și generativă a limbii române (Vasiliu și Golopenția Eretescu 1969, Stati 1972, Pană-Dindelegan 1976). Un model al grupului nominal din această perspectivă se propune în Florea (1983). Grupul nominal ca grup al determinantului este descris în Cornilescu (1995b). O abordare a grupului nominal, din perspectiva HPSG vizând în mod special comportamentul determinantilor a propus Ana-Maria Barbu (2004). În sfârșit, un model al grupului nominal care combină descrierea generativă cu cea funcțională se află în Pană-Dindelegan⁵:

(2) $[(\text{Determinant})(\text{Cuantificator})\text{Centru}(\text{Modificator})(\text{Posesor})(\text{Complement})]$

$[_{GN}[\text{acele}]_{Det} [\text{trei}]_{Cuant} \text{bijuterii}_{Centru} [\text{frumoase}]_{Modif} [\text{ale reginei}]_{Pos}]$

3. Structura grupului nominal asumată în această lucrare

Bazându-ne pe regulile de subcategorizare și pe constrângerile X-bar, iar, în mod mai general, pe principiile unei gramatici generative nontransformaționale vom urma aici modelul adoptat în Barbu (2004). Grupul nominal are prin urmare un centru (substantiv, pronume sau numeral), și poate avea complement(e), subiect, specificator și adjunct, ca în exemplul de mai jos (parantezele rotunde indică opționalitatea):

(3) *această distrugere rapidă de către aviație a terenurilor de antrenament terorist*

N^0 : [centru nominal]: *distrugere*

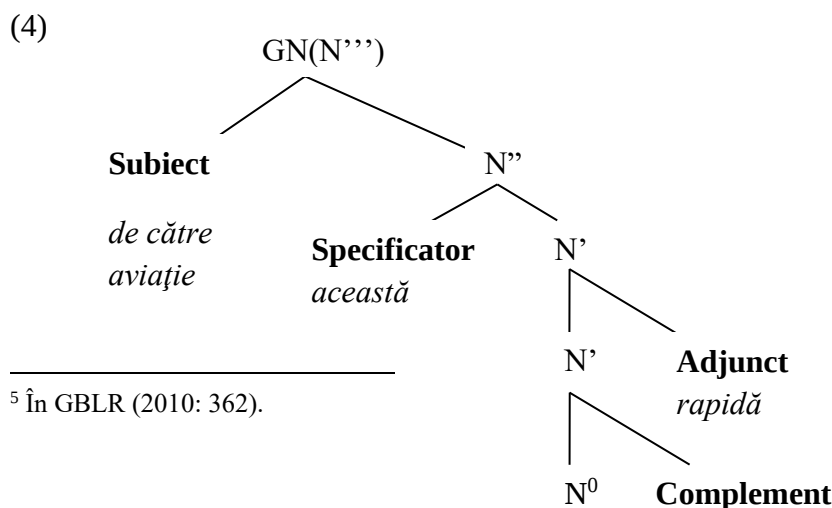
N' : [[centru] [complement]]: *distrugere ...a terenurilor de antrenament terorist*

N'' : [[[centru] [complement]] [(adjunct)]]: *distrugere rapidă ...a terenurilor de antrenament terorist*

N''' : [[[centru, complement]][(adjunct)]] [(specificator)]]: *această distrugere rapidă... a terenurilor de antrenament terorist*

$N''''(=GN)$: [[[[centru, complement]][(adjunct)]] [(specificator)]] [(subiect)]]: *această distrugere rapidă de către aviație a terenurilor de antrenament terorist*

Exemplul din (3) este reprezentat sub formă de arbore în (4):

⁵ În GBLR (2010: 362).

Ambiguitatea grupurilor nominale

În ceea ce priveşte ambiguitatea rezultată din diferitele relaţii semantice care au loc între termenii unei unităţi nominale complexe, limba engleză este cea care se confruntă cel mai adesea cu această problemă. Acest lucru se întâmplă datorită absenţei unei prepoziţii care să dea indicii despre relaţia care are loc între elementele unităţilor complexe, cum este cazul limbilor romanice. De exemplu, *hair brush* are două interpretări: prima se referă la o “perie făcută din peri” (CONSTITUTIVE), iar cea de-a doua se referă la o “perie pentru pieptănat” (TELIC). În limbile romanice, această distincţie este făcută cu ajutorul prepoziţiilor:

- (5) a. *perie de păr* (perie pentru pieptănat)
 cuţit de plastic (cuţit de tăiat plasticul)
 b. *perie din păr* (perie făcută din păr natural)
 cuţit din plastic (cuţit făcut din plastic)

Precum Pustejovsky (1995), Johnston şi Busa (1999) afirmă că cea mai bună metodă de a reduce numărul interpretărilor unui grup nominal complex este de a examina contextul în care acesta apare. De asemenea, aceştia menţionează că pentru o mai bună interpretare, trebuie analizată şi relaţia dintre cuvântul centru şi modifier. Această analiză va oferi informaţia necesară pentru tipul de modificare ce ar avea loc în cadrul unui grup nominal.

În ceea ce priveşte corespondenţa grupurilor nominale complexe, nu toate grupurile nominale romanice au echivalent în limba engleză (6). Traducerea din engleză în limbile romanice este mai dificilă din cauza lipsei explicaţiei relaţiei semantice dintre centru şi modifier. Cea mai bună metodă de a oferi traducerea corectă este de a determina relaţia dintre elementele cuvintelor compuse englezeşti şi apoi de a determina prepoziţia corectă în limbile romanice pentru exprimarea relaţiei. Cât despre traducerea grupurilor nominale complexe din limbile romanice în limba engleză, aceasta este mai simplă şi constă într-un grup nominal format din două substantive:

- (6) *sare de baie* *pastă de dinţi*
 bath salt *toothpaste*

Însă nu toate grupurile nominale complexe din limbile romanice pot fi traduse printr-un grup nominal format din două substantive. În astfel de cazuri, construcţia nominală potrivită pentru limba engleză cere posesivul:

- (7) *cuţit de măcelar*

*butcher's knife*⁶

După cum am observat în această lucrare, deşi grupul nominal este bine definit la nivel sintactic, la nivel semantic poate prezenta ambiguităţi care pot fi clarificate cel mai bine pe baza contextului dat.

BIBLIOGRAPHY:

- Barbu, Ana-Maria, *Sintaxa determinantilor: Analiză lingvistică şi aplicaţie computaţională*, Editura All Educational, Bucureşti, 2004.
- Cornilescu, Alexandra, *Concepts of Modern Grammar*, Editura Universităţii din Bucureşti, 1995.
- Johnston, Michael; Busa, Federica, *Qualia structure and the compositional interpretation of compounds*. În E. Viegas (ed.), *Breadth and Depth of Semantics Lexicons*, Dordrecht: Kluwer Academic, p.167-187, 1999.
- Jackendoff, Ray, *X-bar Syntax: A Study of Phrase Structure*. The MIT Press, Cambridge, Massachusetts and London, England, 1977.
- Pollard, Carl şi Sag, Ivan, *Head-Driven Phrase Structure Grammar*, The University of Chicago Press, Chicago, 1994.
- Pustejovsky, James, *The Generative Lexicon*, The MIT Press, Cambridge, Mass., 1995.

⁶ Exemplele sunt date de Johnston şi Busa (1999: 185).

ROMANIAN LIGHT VERB CONSTRUCTIONS HEADED BY A FACE

Diana Anitescu

PhD Student, University of Bucharest

Abstract: The paper focuses on the theory of light verb constructions, with respect to Romanian, such as “a face o plimbare” – “have a walk”, discussing the main properties of light verbs as accounted for in the literature (Butt & Geuder, 2001, Grimshaw and Mester, 1988, Catell, 1984, etc.). We have selected the verb “a face”/ “make, do”, which has a transitive configuration, but may also add a third optional, non-core argument (see Pylkkänen, 2002) which receives the Dative case. The aim of this paper is to distinguish between the cases where “a face”/ “make, do” has the syntax of a lexical verb, and those in which it truly behaves as a light verb. To this end, we analyze the types of nominalizations that can occur with the verb “a face”, focusing on how the internal argument of the nominalized verb is realized.

Keywords: light verbs, nominalizations, internal argument, Dative, Romanian

1. Introduction

1.1. On light verb constructions

The issue of light verb constructions (LVCs henceforth), or more precisely, the way they are formed, has been addressed by many notable linguists, such as Wierzbicka 1982, Catell 1984, Butt 2001, 2010, Grimshaw & Mester 1988, Samek-Lodovici 2003, Heidi Harley 2003, etc. The main consensus has been that they are formed by a light verb together with the nominalization of another verb, a deverbal noun. Generally, they have been considered as periphrastic paraphrases of regular verbs. For example, expressions such as *have a drink*, *do exercises* or *take a bath* paraphrase the lexical verbs *drink*, *exercise* and *bathe*.

The verbs which head such expressions have been described as “light” because they appear to lack descriptive content (i.e. the meaning of the expression is given by the second, nominalized verb) and have only syntactic content (i.e. they carry inflection).

In terms of the distinction between lexical and functional categories, light verbs are considered to be an intermediary category (Gallego, 2007; Karimi Doostan, 2004, etc.): from the point of view of their impoverished content they resemble auxiliaries, but their syntax is that of lexical verbs. Butt (2003 : 10) states that “Light verbs are parts of complex predicates. Light verbs should be recognized as separate syntactic class. Or rather, that the syntactic properties of light verbs distinguish them from the syntactic distribution of auxiliaries as well as main verbs.”

The fact that they have an impoverished descriptive content has been argued to be the indication of their inability to assign theta roles. For example, in (1) *Jim* is considered to be an argument of *a promise* and not of *made*, but in (2) it is clear the argument of *made* and not of *cake*. (Samardzic, 2008).

(1) Jim made a promise.

(2) Jim made a cake.

As we have previously argued (Anitescu, 2015, 2016) we do not agree with the fact that they are entirely devoid of meaning. From the examples under (3a) it can be clearly seen that they contribute aspectual features. *A avea* and *have*, as lexical verbs are both states as lexical verbs, but as light verbs *avea* continues to be a state, while *have* may also receive a dynamic value and therefore, the progressive aspect (3b). Furthermore, they are not interchangeable (Anitescu, 2015).

- (3) a. Ion are o durere de spate.
 Ion have 3rd P a ache of back
 ‘*Ion has a backache*’
 Ion *are/face o plimbare.
 *Ion *have 3rd per/make 3rd per. a walk.*
 ‘*Ion has/takes a walk.*’

- b. John is having a shower.

Our proposal (Anitescu 2015, 2016) has been that they actually represent a subcategory of lexical verbs, and not functional: they spell out the lexical feature [+V] and their syntax is that of regular, lexical verbs since they project both a complete functional domain and a complete lexical VP (possibly) providing argument positions for the nominalised verb. Their contrast with auxiliaries which are functional verbs can be seen from the fact that auxiliaries occupy a position in the functional domain of the lexical verb (4) and with respect to NICE properties (5).

- (4) Am avut mare admiratie pentru ea.

"I have had great admiration for her"

- (5) a. takes a walk. Take a piece of cake.

- b. He didn't take a walk. He didn't take a piece of cake.

- c. *He tookn't a walk. *He tookn't a piece of cake. (examples taken from Elenbaas, 2011: 5)

2. An analysis of *a face* LVCs

2.1. The theoretical problem

We have started from the theoretical issue of the categorial status of light verbs. As previously discussed in the introduction, they have been argued to be an intermediary category between functional and lexical verbs, but our proposal is that they are a subcategory of lexical, full verbs. Therefore, we need to clearly distinguish between the cases where they behave as lexical verbs and those in which they are truly light. To this end, we focused on the realization of the arguments of the nominalized verb from the LVC, which poses two problems: theta assignment and case realization.

2.2. The Corpus

The Corpus we have gathered includes Romanian LVCs headed by the light verb *a face/make, do*. The verb *a face* has a transitive structure, with two obligatory arguments (the Agent and a Theme) (1). Sometimes, it may add a third argument, which is optional and receives the Dative case (2). This optional argument is a non-core argument in Pytkänen's (2002) terms, in other words it is not part of the original argument structure of the verb, it is not an obligatory argument as the external argument (the subject, the agent) and the first internal argument (the theme) are.

(1) *a face popas*

'to make a stopover'

'to stop over'

(2) *a face o promisiune cuiva*

'to make a promise to someone'

2.3. The Analysis

2.3.1. The light verb behaving as lexical verb

The first case of the verb *a face* being a lexical verb with a regular syntax is that of *argumentless nominalizations* (Anitescu, 2015). We have used the term "argumentless" to indicate the absence of any other overtly expressed argument, except for the external argument, i.e. the subject.

In this class, we have found all types of verbs that undergo nominalization: unergative, unaccusative and transitive.

(3) Unergative: *A face răbdare* (obsolete) – *a răbda*

'to make patience'

'to wait'

Răbdare nu pot să fac/ După boala care zac (Conachi, 54, DLRM, vol 13)

'I cannot wait for the illness that I'm done with'

b. Transitive: *A face o încercare* – *a încerca*

'to make a try'

'to try'

Ion a făcut o ultimă încercare.

'Ion tried one last time'

c. Unaccusative : A face opoziție – a se opune/ a opune pe cineva cuiva/ a se opune cuiva

'to make opposition to'

'to oppose someone or something'

'PNL a făcut opoziție politicii PSD.

'PNL opposed the politics of PSD

(Aniteescu, 2015)

We propose that this class of LVCs has an unproblematic syntax: both the argument positions of *a face* are satisfied: the nominalization is the DO of the LV, and the Subject is still under debate, but one solution may be that it is that of the deverbal noun and that it undergoes Subject-to-Subject raising.

With respect to internal argument realization, the most interesting case is that of transitive nominalizations, since they are the ones which may receive an internal argument (4). Their internal argument cannot be realized inside the nominalization

(4) A face ascultare (obs) MR a da ascultare– a asculta

'to conform, to comply with, to obey'

'Neascultarea ce îmi făcuși va fi o aducere aminte în sufletul tău' (DLRM 293 Vol 1)

'The disobedience you have showed me will haunt you.' (Aniteescu, 2015)

Our second class includes situations where the IA of the nominalized verb can be realized inside the nominalization, where it acquires the Genitive case and is theta-marked. We argue that the syntax of these constructions is also that of regular verbs.

The realization of the internal argument inside or outside the nominalization depends on the properties of the affix. Not all suffixes allow this to happen. For example, zero affixes have a very low scope. Therefore, the nominalization cannot accommodate an internal argument. See Huddleston and Pullum (2002), who discussed this situation with respect to English doublets of the following form:

(5) Jane gave an excellent description of the city.

Jane gave an excellent description to the city.

In Romanian this construction is also available to complex event nominals, which may also develop resultative readings, and which require overt IAs in the genitive case (either inflectional (6) or prepositional (7)):

(6) Turiştii au făcut înconjurul lumii.

'The tourists made a trip around the world.'

(7) Ion i-a făcut Mariei un jurământ de fidelitate.

'Ion made an oath of faithfulness to Maria.' (Anitescu, 2015)

Sometimes, a third argument may be added (8), but not all nominalizations allow this to happen (9):

(8) a face prezentarea muzeului pentru turişti/ turiştilor

'To make a tour of the museum for tourists / to tourists'

a face un schimb de experienţă cu alţi studenţi

'to make an exchange of experience with other students'.

Not all the nominalizations above accept a third argument:

(9) ? a face oamenilor ocolul primăriei

? 'To make the roundabout of the city hall to someone' (Anitescu, 2015)

Even though this unacceptability of the third argument may be argued to indicate that the third argument is an IA of the nominalization, and not a face, we can provide some counter examples. As can be seen in (10), the same variation holds true when a face combines with an underived noun. Thus, there are cases where a Dative or a PP can be added and cases where it is not possible.

(10) a. a face loc / a face loc cuiva

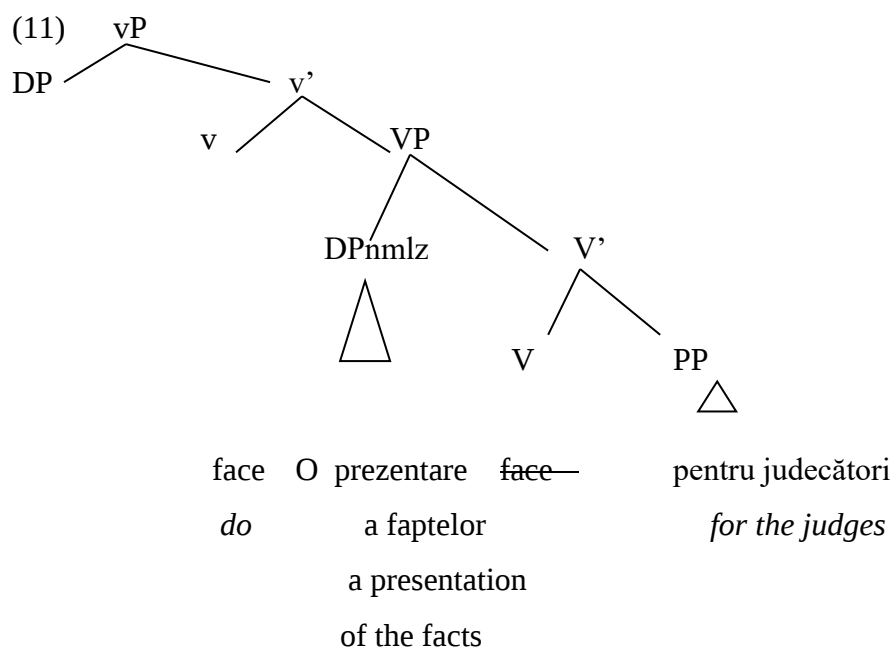
'To make room/ to make room to someone/ to upset someone'

b. a face insolație (*cuiva)

' to make a heatstroke to someone' (Anitescu, 2015)*

Our proposal (Anitescu, 2015) was that this class includes examples of *non-light face*, which has a regular syntax.

When *a face* has three arguments in this construction, their semantic compatibility is secured inside the lower VP to *a face*. (11)

2.3.2. A face as light verb

The most interesting cases that we have found are those where the IA of the nominalization is realized in the main clause, as a Dative, instead of an Accusative or Genitive.

(12) Maria a făcut textului corecturile necesare.

'Maria made the necessary corrections to the text'

Seceta a făcut pagube însemnate tuturor zonelor limitrofe.

'The drought did considerable damages to all bordering areas'

Ministerul a făcut o inspecție spitalelor din oraș.

'The Ministry did an inspection of the hospitals from the town.'

The IA of the nominalization receives the Theme theta role from the deverbal noun, but receives the Dative case in the functional domain of the LV. The fact that this argument bears the theta role of Theme instead of Goal/Beneficiary can be seen in the Dative/Accusative alternation (13). In this case, the verb *a face* is clearly a light verb.

(13) *a face* cuiva o vizită – a vizita pe cineva

to pay someone a visit / to visit someone

Matei i-a făcut o vizită tatălui său.

Matei paid his father a visit

Matei l-a vizitat pe tatăl său.

Matei visited his father

A face cuiva ocară – a ocări pe cineva

To pick a quarrel with someone

Mumă-sa i-a făcut ocară băiatului.

The mother picked a quarrel with her son

Mumă-sa l-a ocărât pe băiat.

The mother quarreled with her son (Anitescu, 2015)

In Anitescu (2015) we proposed a syntactic approach within which this Dative is assigned by an Applicative head. The notion of *applicative head* was coined by Pylkkänen (2002) and since then it has been discussed by many other linguists such as Georgala (2010) or Nash & Boneh (2011). Applicative heads are functional heads that license non-core argument and there may be *high* or *low applicatives*. According to Pylkkänen (2002: 16), high applicative heads “denote a thematic relation between an individual and the event described by the verb”, while low applicative heads describe “a recipient-relation between the

indirect and direct objects” or “a source relation”). Accordingly, we proposed that the Dative will be assigned by a high applicative head, since a low one would have been preferred with a location interpretation (14b)

(14) a. a face un denunţ cuiva. – a denunţa pe cineva

‘to denounce someone’

Ion mi-a făcut un denunţ mie.

‘Ion denounced me.’

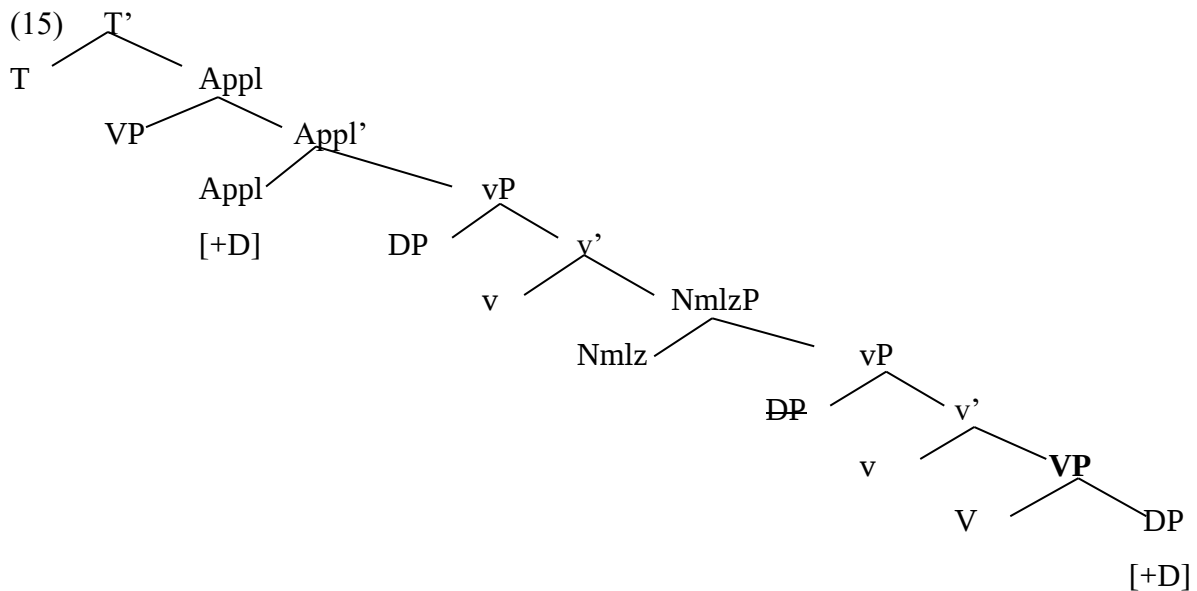
b. *a face un denunţ la cineva

*‘*denounce to someone’*

*Ion făcut un denunţ la mine.

*‘*Ion denounced to me.’*

We proposed the following derivation for such sentences :

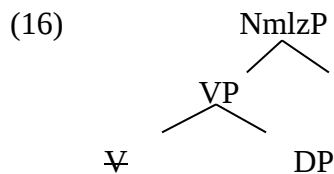

As can be seen from the tree above, our proposal (Anitescu, 2015) was that the subject of the second, nominalized verb raises to Spec vP and then to Spec T in the main clause.

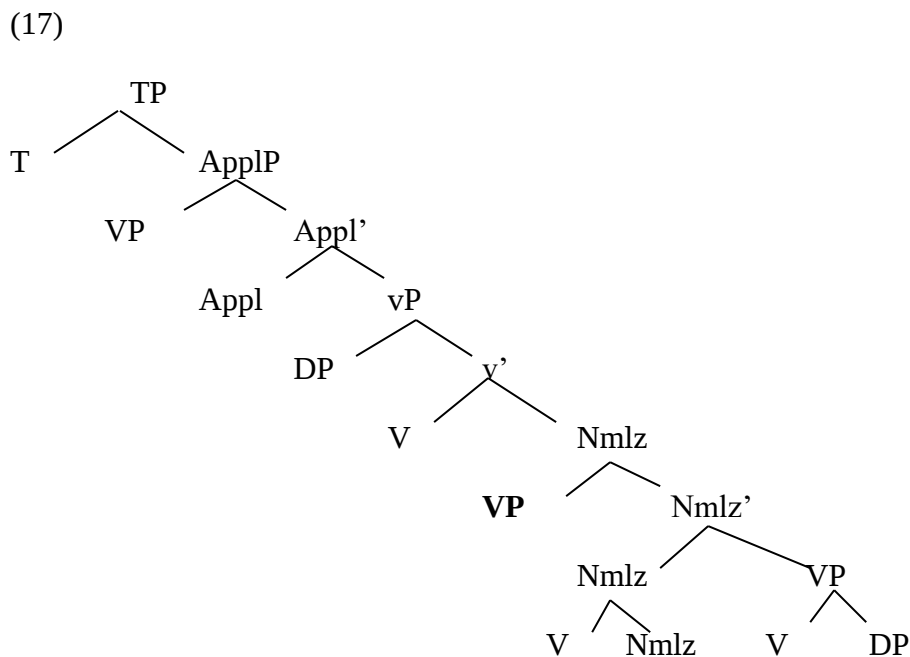
Because the IA must receive case, the lower VP which contains the IA must move to a position where the IA's case can be valued, to a position where the IA is accessible to the functional domain of the light verb. Thus, we proposed that the second, lower VP moves to Spec Nmlz in order to be c-commanded by the applicative head.

The Dative is an inherent case, so it is checked earlier than structural cases (Sigurðsson, 2012). Therefore, the applicative values the dative feature of the internal argument under Agree, and not the feature of the subject. In this way, both of the arguments can be theta-marked inside the nominalization and case-marked in the functional domain of the LV.

The intermediate configuration would be:

The final configuration:

As mentioned earlier, the Subject is still under debate. In Aniteşcu (2015) we showed that there are two options: It can belong to the nominalized verb and in this case it behaves as discussed above, but it can also be of the LV *face*. In all the examples that we discussed, the subject is agentive, and state verbs which undergo nominalization would select the LV *a avea*. In (18) the subject should be an Experiencer according to the nominalized verb, but they are infelicitous.

(18) *Ion face o dorinţă. – a dori

'Ion makes a wish' - to wish

*Maria face ură- a urî

'Maria hates'

If the subject is that of the LV, and not of the nominalized verb, only the lower VP containing the IA moves to the main clause.

3. Conclusions

To sum up what we have discovered with respect to LVC in Romanian, in most of the cases *a face* is a lexical verb, having the regular syntactic structure of a transitive verb: the nominalization is the DO, while the subject may or may not be that of the nominalization. When *a face* adds a third, non-core Dative argument we may talk about instances of *light face*, since the IA of the nominalization receives the theta role (Theme) inside the nominalization and case in the functional domain of the LV, in what is called restructuring. Thus, the case feature on the IA is valued by a functional head (the Applicative) in the domain of the main verb.

BIBLIOGRAPHY:

Aniteşcu, D. 2015. MA Dissertation – Light Verb Constructions in English and Romanian
Butt, Miriam. 2003. The Light Verb Jungle. In *Harvard Working Papers in Linguistics*, ed. G. Aygen, C. Bowerman, and C. Quinn. 1–49. Volume 9, Papers from the GSAS/Dudley House Workshop on Light Verbs.

- Butt, M. 2010. *The light verb jungle: still hacking away*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Butt, M, and Wilhelm, G. 2001. On the (Semi)Lexical Status of Light Verbs. In *Semilexical Categories: On the content of function words and the function of content words*, ed. Norbert Corver and Henk van Riemsdijk. 323–370. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Cattell, R. 1984. *Composite Predicates in English*. Sydney: Academic Press Australia.
- Elenbaas, M. 2011 The diachrony of English light verbs, Leiden University
- Folli, R., Harley, H., Karimi, S., 2003. Determinants of the event type in Persian Complex predicates. In: Astruc, L., Richards, M. (Eds.), *Cambridge Occasional Papers in Linguistics*.
- Gallego, A. 2010. Light Verbs. Centre De Lingüística Teòrica. Universitat Autònoma De Barcelona
- Georgala E., 2012, *Applicatives In Their Structural And Thematic Function: A Minimalist Account Of Multitransitivity*, Cornell University
- Grimshaw, J, and Mester, A., 1988, *Light Verbs and θ - Marking*. Cambridge (Mass.): MIT Press.
- Huddleston, R., Pullum, G., 2002, *The Cambridge Grammar of English*, Cambridge University Press.
- Karimi-Doostan, Gh., 2004, Light verbs and structural case, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran, *Lingua*.
- Pylkkänen, Liina. 2008. *Introducing arguments*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Samardzic, T. 2008. *Light Verbs and the Lexical Category Bias of Their Complements*. Universite de Geneve
- Sirguðsson. H.A. 2012. Minimalist C/case. *Linguistic Inquiry* 43: 191-227
- Samek-Lodovici, Vieri. 2003, *The Internal Structure Of Arguments And Its Role In Complex Predicate Formation*, University of Konstanz.
- Wierzbicka, A., Why can you Have a Drink when you can't *Have an Eat?", 1982.

DISCOURSE ANALYSIS AND NAVAL ARCHITECTURE

Anca Trișcă (Ionescu)

PhD Student, "Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: Discourse analysis is a modern discipline that has inherited lots of attributes from text analysis. So broad is the range of texts and so different the perspectives under which these texts can be analyzed that we can easily understand the different fields that discourse analysis as a whole can cover. The aim of this paper is twofold: firstly, to clarify how discourse analysis can be applied to naval architecture texts and, secondly, to offer a perspective of what the language used in science and technology might involve.

Keywords: discourse; analysis; methods; research.

Introduction

Allen and Widdowson state that communicative competence consists of both the ability to handle the formal devices of the language which enable a user to create and combine sentences, and the ability to recognize how sentences are used in the performance of acts of communication, the ability to understand the rhetorical functioning of language in use. Considering this, one can be aware of the fact that language used in science is associated with the means that are characteristically employed in science to reason. Thus, the reasoning processes, as R. Mackay and A. Mountford (1978) note, associated with defining, classifying, generalizing from observation, drawing conclusions etc. represent general communicative uses of language in science, such acts of communication being means of presenting the "content" of science. The authors rightfully conclude that an analysis or characterization of a piece of discourse has implications for the way interpretation takes place. Thus, understanding intersentential relationships has become an important aspect of developing interpretive competence.

Naval architecture (as branch of ESP) and the discourse analysis

As far as the relationship between ESP and discourse analysis is concerned, P. Robinson (1991) considers both of them as being developments within the communicative revolution in language teaching and the study of language. Naval architecture is a branch of ESP so naval architects as ESP students look beyond the textbook to their actual job in which they will both encounter real discourse and create it. They will need comparative discourse analyses, because they can best fit the discourse analysis for translation purposes.

The discourse (rhetorical) analysis, as a logical development of the functional / notional view of language, corresponds to the second stage of ESP development (whereas the register analysis, based on sentence grammar, corresponds to the first stage). Now attention has shifted to the level above the sentence and emphasis is laid on understanding how sentences are combined in discourse to produce meaning. Discourse analysis has largely influenced ESP, and naval architecture, as well. Its influence on ESP has been shown by British and American linguists. It was Henry Widdowson in Britain and the so-called Washington School including Larry Selinker, Louis Trimble, John Lackstrom, and Mary Todd-Trimble in the United States that stated the basic principle of this analysis.

Thus, Grammar and Technical English (1972) is a crucial paper in the development of ESP because it created a new perspective of what an understanding of the language used in science and technology might involve. As J. Swales (1988:52) comments upon it, "the emphasis the authors place on rhetorical consideration as determining grammatical choices is worth mentioning, the paper marking a great step towards the discourse analysis. The three authors write: "We have tried to show that when we begin to examine purely grammatical notions in relation to technical writing and communication, in an effort to help the student manipulate technical information in English, we are drawn from purely grammatical relationships to the attitudes and intentions of the writer and to the position of the sentence under discussion in its rhetorical relationships to the rest of the paragraph". (J. E. Lackstrom, L. Selinker and L. Trimble 1972:5). Consequently, correct grammatical choices cannot be taught to naval architecture students apart from consideration of rhetoric and subject matter, unlike the sentence-oriented approach which describes grammatical choices only in syntactic and semantic terms, without contextual references. In order to support this, they show that: 1) choice of tenses in the written medium is dependent not on "time lines", but on rhetorical and subject-matter considerations; 2)

the specific grammatical choices involving definite and indefinite articles depend on rhetorical and subject-matter principles; 3) the choices involving adverbs, aspect, agent phrases, and nominalization often demand contextual directives.

Within the discourse or rhetorical analysis, the organizational patterns in texts are to be identified and the on rhetorical and subject-matter considerations; 2) the specific grammatical choices involving definite and indefinite articles depend on rhetorical and subject-matter principles; 3) the choices involving adverbs, aspect, agent phrases, and nominalization often demand contextual directives.

Within the discourse or rhetorical analysis, the organizational patterns in texts are to be identified and the linguistic means signaling these patterns should be specified. Such patterns should form the syllabus of the English for naval architecture course. The typical teaching materials based on the discourse approach help students to recognize these textual patterns and discourse markers mainly by means of text-diagramming exercises.

The fact must be underlined here that Hutchinson and Waters (1989:10) call this type of analysis rhetorical or discourse analysis, whereas L. Trimble uses the term rhetoric to refer to one important part of the broad communicative mode called discourse. In L. Trimble's opinion, rhetoric is "the process a writer uses to produce a desired piece of text. This process is basically one of choosing and organizing information for a specific set of purposes and a specific set of readers. A naval architecture text is concerned only with the presentation of facts, analysis, whereas L. Trimble uses the term rhetoric to refer to one important part of the broad communicative mode called discourse. In L. Trimble's opinion, rhetoric is "the process a writer uses to produce a desired piece of text. This process is basically one of choosing and organizing information for a specific set of purposes and a specific set of readers.

Considering what a naval architecture text is concerned with, naval architecture rhetoric can be defined as including the ways in which information is organized, as L. Trimble puts it, "when organization means: 1) the sequencing of the items of information in a piece of written discourse, and 2) the expression of the kinds of relationships that exist between these items" (idem, ibidem). In this respect, the fundamental characteristic of written naval architecture discourse must be taken into consideration, namely that it is very concise and concentrated on presenting ideas, often heavy-footed stylistically, and most frequently difficult as far as grammatical and lexical elements are concerned.

According to L. Trimble, EST rhetoric exists at several levels in a piece of discourse, but the rhetorical process is best seen operating at Levels C and D of his EST rhetorical chart.

EST Rhetorical Process Chart

Level

Description of Level

A. The objectives of the total discourse.

Examples: 1. Detailing an experiment

2. Making a recommendation

3. Presenting new hypotheses or theory

4. Presenting other types of EST information

B. The general rhetorical functions that develop the objectives of Level A.

Examples: 1. Stating purpose

2. Reporting past research

3. Stating the problem

4. Presenting information on apparatus used in an experiment

a) Description

b) Operation

5. Presenting information on experimental procedures

C. The specific rhetorical functions that develop the general rhetorical functions of Level B.

Examples: 1. Description: physical, function and process

2. Definition

3. Classification

4. Instructions

5. Visual-verbal relationships

D. The rhetorical techniques that provide relationships within Level B.

Examples: 1. Description: physical, function and process

2. Definition
 3. Classification
 4. Instructions
 5. Visual-verbal relationships
-

D. The rhetorical techniques that provide relationships within and between the rhetorical units of Level C.

Examples: I. Orders

1. Time order
 2. Space order
 3. Causality and result
- II. Patterns
1. Causality and result
 2. Order of importance
 3. Comparison and contrast
 4. Analogy
 5. Exemplification
 6. Illustration

It is obvious that the information on the description and operation of apparatus can only be presented to the reader through the specific rhetorical function of description (Level C). This requires the use of the rhetorical techniques (Level D), including the natural patterns (times order, space order, and causality and result), as well as the logical patterns indicating the relationships between these items of information. That is why the rhetorical functions most

affected by the grammar are those that writers choose most frequently to convey the basic scientific and technical information through a technical piece of discourse.

Conclusion

The areas of rhetoric most involved with the more difficult grammatical elements are descriptions and instructions, as well as the field of the so-called "peer writing" (that type of naval architecture language used by experts, even more specialized than the technical writing meant for skilled technicians who lack the theoretical training which engineers have), which can be found in scientific articles, book, reports, theses, dissertations, etc.

It is in this type of texts that the translator faces the greatest grammatical and lexical difficulties specific to naval architecture, i.e., the passive in the rhetoric of descriptions and instructions, the modals in the rhetoric of instructions, etc.

BIBLIOGRAPHY:

1. Allen, J.P.B. and H.G. Widdowson (eds) (1974) *English in Focus* Oxford : Oxford University Press.
2. Croitoru, E. (1996), *Interpretation and Translation*, Editura Porto-Franco, Galați.
3. Hutchinson T., Waters A. (2010) *English for Specific Purposes: A Learning- Centred Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Lackstrom J.E., Selinker L., Trimble L.P. (1972) *Grammar and technical English*. English Teaching Forum, X (5). Reprinted in Swales (1988: 58-68).
5. Mackay, R., & Mountford, A. (Eds.). (1978). *English for specific purposes: A case study approach*. London: Longman.
6. Robinson, P. (1991) *ESP Today: a Practitioner's Guide*. Hemel Hempstead: Prentice Hall International.
7. Swales J.M.(1988), *Episodes in ESP: A Source and Reference Book on the Development of English for Science and Technology*. New York: Prentice Hall.
8. Trimble, L., (1985) *English for science and technology: A discourse approach*, Cambridge: Cambridge University Press.
9. Vermes, A. P. (2003) 'Proper Names in Translation: An Explanatory Attempt' in *Across Languages and Cultures* 4.1. Wilson, D. 1992. 'Reference and Relevance' in *UCL Working Papers in Linguistics* Vol. 4. London: Department of Phonetics and Linguistics, University College London.

"PRAGMATIC" TEXTUALITY

Diana Beatrice Burcea

PhD Student, University of Craiova

Abstract: In the linguistic and literary studies, the concept of „text” has a variety of definitions. On one hand, the notion is assimilated to the written discourse, the literary work and, on the other hand, it is considered to be a synonym for discourse. The pragmatic perspective bestows the „text” concept a distinct functional dynamics in textual linguistics, being regarded as a linguistic communication tool. The individual characteristic of the „textuality standard” establishes the idea of existence of two texts, depending on the communication factors in the spirit of Heinrich Plett’s theory, we intend to pursue in the postmodern poetic discourse, a few pragmatic aspects of the text: extension (in relation with the purpose of the communication act), delimitation (responsible of the communication’s double interruption) and coherence (regarding the textualization and reception of the text). The Corpus taken into consideration identifies by novelty and variety.

Keywords: communication act, discourse, enunciation, pragmatics, textuality.

1. INTRODUCERE

Perspectiva pragmatică conferă conceptului „text” o dinamică funcțională aparte în lingvistica textuală. „Poezia gramaticii și produsul ei literar, gramatica poeziei” au fost adesea ignorate de critici și minimalizate de lingviști, dar valorificate intens de „scriitorii-creatori” (Jakobson 1964: 120).

În studiile lingvistice și literare, conceptul „text” cunoaște o varietate de definiții. Pe de o parte, noțiunea este asimilată discursului scris, operei literare, și, pe de altă parte, este considerată un sinonim al discursului. Acestor delimitări li se adaugă o „extensie trans-semiotică”. În cadrul pragmaticei textului, noțiunea este definită ca o „secvență lingvistică scrisă sau vorbită formând o unitate comunicațională”, înțelegându-se prin aceasta o înșiruire de fraze, o frază sau un fragment dintr-o frază. Se subliniază că noțiunile „text” și „frază” nu

se află pe același plan, structurile textuale fiind „entități comunicaționale”, chiar dacă sunt realizate prin intermediul „entităților lingvistice” (Ducrot, Schaeffer 1996: 384).

Heinrich Plett, în *Știința textului și analiza de text* (1983), propune o perspectivă pragmatică asupra textului înțeles ca „instrument al comunicării lingvistice între emițător și receptor” (1983: 83). Factorii comunicării sunt răspunzători de producerea și de receptarea textului. Noțiunea pragmatică de „text” se caracterizează printr-o „dinamică procesuală”. În consecință, subliniază Plett, norma textualității se dovedește a fi una individuală. În actul comunicării, un text este diferit atât pentru emițător, cât și pentru receptor. Din punct de vedere pragmatic, există două texte, în funcție de conceperea și înțelegerea acestora. Astfel, într-un anumit mod concepe textul emițătorul și într-un anumit mod înțelege textul receptorul. Constatarea este valabilă, atât în situația în care mai mulți cititori / auditori vin în contact cu același text, cât și în situația în care autorul și receptorul unui text reprezintă aceeași persoană. Similaritatea este explicată de Plett prin „diferența comunicativă” de care este responsabil factorul timp. Mai mult, din perspectivă pragmatică, nu se poate încheia niciodată complet „un anume fel de a fi al textului” (*ibidem*: 84).

În studiul de față, am avut în vedere câteva modalități de realizare pragmatică a discursului poetic postmodern: extensiunea, delimitarea, coerența.

2. Extensiunea pragmatică a textului

Apariția textelor ca „individualități condiționate comunicativ” și nu „în sine” a generat opinii diferite în cazul „judecăților pe text”. În acest sens, știința literaturii a fost preocupată de tipologia cititorilor, ceea ce favorizează anumite proceduri metodologice. Lingvistica modernă, subliniază Heinrich Plett, a fost preocupată de posibilitatea dezvoltării unei teorii pentru *parole* (performanță), pe lângă cea consacrată pentru *langue* (competență). Acest fapt este realizabil doar dacă norma individuală se suprapune pe cea socială, condiționată istoric. În consecință, „norma textualității pragmatice” reprezintă „ceea ce este recunoscut de către o societate ca fiind constitutiv pentru text într-un anume loc, la un anume moment, într-o anume situație” (*ibidem*: 85). Nu întâmplător, „norma textualității pragmatice” se află în permanentă schimbare.

Heinrich Plett a observat că, sub aspect pragmatic, extensiunea unui text are coordonate diferite față de conexiunea dintre semne, specifică punctului de vedere sintactic. Conform analizei sale, „sintactica textului” are rol exclusiv în sfera „spațiului de condiționare creat de actul de comunicare”. Textul nu apare ca „o structură imanentă sistemului”, ci ca „o unitate funcțional-comunicativă”. Din această perspectivă, extensiunea unui text nu se subordonează normelor cantitative minimale, ci doar scopului actului de comunicare. Criteriul textualității este reprezentat de „unitatea funcționalității”, a strategiei textului. Astfel, este posibil ca un fonem, un morfem sau o propoziție să poată dobândi statut de text (*ibidem*: 86). În virtutea analizei lui Plett, observăm că statutul de „text” este valorificat nuanțat în poezia Martei Petreu. Fonemul („O”) devine text, exteriorizând plictisul existențial. Contrapunctul pe care îl instituie în actele de vorbire expresive antrenează eul enunțării într-o rătăcire nesfârșită („zile lungi”; „deșert de zile”; „rătăcire prelungă”). Absența perspectivei este asumată resemnat, în oftatul timid al ființei („O”):

dimineața îmi spun (cu spaimă cu silă cu disperare)
încă o zi. Ce lungă-i ziua. Ce viață lungă
făcută din zile lungi.
O. Ce deșert de zile. Ce rătăcire prelungă. Aș vrea
să nu mă fi trezit
(Petreu, *Există mecanismul funcționând*, 2011: 283)

Uneori, morfemul poate deveni text. În poemul lui Florin Iaru, *Mofturi 1900*, dinamica textului aduce în atenție roluri ilocutive, ca efect al unor strategii lingvistice de acțiune. Frecvența directivelor („cască”, „umple”, „gustă”, „apasă”, „știpă”, „mișcă” etc.) simulează interacțiunea. Modalizarea, instituită prin modalitatea apreciativă, circumscrie conținutul propozițional locutorului și momentului enunțării (Zafiu 2005: 694). Aglutinarea conferă repetiției fluentă oralității („e bine ebineebineebineee e e e”). Actul enunțativ debordant culminează cu valoarea ilocuționară a deicticului („ACUM!”). Prin valențele deictice ale morfemului, plasat în poziție mediană, se menține iluzia simultaneității cu actul enunțativ. Expresivele consecutive ilocuției instituie distanța enunțativă:

Cască ochii, umple urechea, gustă momentul –
apasă butonul, nu sta, țipă, mișcă, mușcă
uite că vine, ține-te bine – aibi curaj, ca mine –
e bine ebineebineebineeee e e e

ACUM!

a dat o ploaie grasă în răcnetele noastre
a inventat o eclipsă a tușit o lipsă
a scuipat o durere ninsă în meningea noastră ruptă
a trimis un înger neterminat la luptă
(Iaru, *Mofturi* 1900, 1984: 74)

Alteori, o propoziție poate deveni text. Poemul lui Andrei Bodiș, *Când vom fi cu toții boschetari*”, are un final incongruent. Dincolo de atmosfera evocată, enunțul constatativ („E liniște.”) consacră o stare de fapt: deziluzia. Paralelismul sintactic din secvențele de discurs raportat direct („Nu mai trăiesc 15 ani / să-i văd pe toți boschetari”; „Nu mai trăiesc 15 ani”) mențin tonalitatea obsesivă. Aceste secvențe sunt întretăiate de acte de vorbire expresive („În spate se întind liniile albe / Punctate perfect pe asfalt”). Eul enunțării asumă prin generalizare deziluzia bătrânului. Intensificarea semantică, prin paralelismul sintactic („Lumea e de acord cu el / În general lumea e de acord cu el”), instituie resemnarea mundană. Din punct de vedere pragmatic, observă Plett, textele pot avea valențe polifuncționale. În acest sens, textele permit interpretări diferite. De multe ori, autorii adaugă textului „semnale metapragmatice”(1983: 88). Din această perspectivă, enunțul final („E liniște.”) poate fi multiplu interpretat: ca exteriorizare a calmului interior, ca o constatare a stării naturii, ca o consfințire a acordului general, ca o deziluzie, ca un semn al dispariției bătrânului. Considerăm un „semnal metapragmatic”, tectonica textului. Enunțul în cauză este o unitate distinctă, care poate reorienta înțelegerea pragmatică a textului. Polifuncționalitatea textelor „se datorează utilizării lor variabile în legătură cu același purtător de semn” (*ibidem*: 97).

„Nu mai trăiesc 15 ani
să-i văd pe toți boschetari”
spune bătrânul.

În spate se întind liniile albe

Punctate perfect pe asfalt

„Nu mai trăiesc 15 ani” zice bătrânul „boschetarilor” mai spune

încet printre dinți

Lumea e de acord cu el

În general lumea e de acord cu el.

E liniște.

(Bodiu, *Când vom fi cu toții boschetari*, 2008: 30)

Extensiunea pragmatică a textului este în strânsă legătură cu „dominarea unei strategii funcționale în comunicare”. Aceasta conferă „punerii în text” un „statut comunicativ” specific. Strategiile textuale sau rolurile ilocutive au însușiri de „universalii pragmatice” (Plett 1983: 97).

3. Delimitarea pragmatică a textului

Heinrich Plett consideră că se poate vorbi de o delimitare pragmatică a textului prin „întreruperea dublă a comunicării”. Rolul major revine factorilor comunicării. Actul comunicării este uneori marcat de „semnale metapragmatice”, inserate la începutul sau la finele „fluxului semiotic”. Criteriul orientativ îl constituie, după Plett, „unitatea funcției comunicative”. Se ține cont de factori comunicativi (emițător, receptor, canal, situație de comunicare) și nu de „factori imanenți textului”. În delimitarea unui text, intervin reguli stricte, caracteristice speciilor de texte. (1983: 90-92).

O caracteristică a poeziei postmoderne o reprezintă anularea granițelor dintre diferite tipuri de texte. În poezia lui Cristian Popescu, *Despre tata și noi*,¹ este inserat parodic un text funcțional („Certificat de deces jubiliar”). Pe lângă limitele externe, textul inserat prezintă și limite interne. În funcție de acestea, textul parodic este împărțit în „unități comunicative

¹ Textul este inclus în *Antologia poeziei generației 80* (Mușina 2002: 301-303).

parțiale”, care respectă un anumit tipic: antetul („Consiliul Popular al sectorului 7, Comitetul Executiv), actul legislativ în vigoare la acea dată („decretul nr. 149), actul conferit („Certificat de deces jubiliar”), evenimentul („cu ocazia împlinirii a 10 ani de la încetarea din viață”), formula de adresare („Mult stimat tov. colonel”), conținutul propriu-zis („sunt fericit ca să vă felicit din toată inima atât din partea mea cât și a familiei mele, cu prilejul conferirii titlului jubiliar. Primiți, vă rog, cele mai sincere urări de bine”), date de identificare („Seria D5, nr. 034201. Data nașterii: anul 1985, luna decembrie, ziua 23. Locul nașterii: orașul București.), date de consemnare a decesului [„Decesul a fost trecut în registrul stării civile la 23 decembrie 1985. Data decesului: anul 1985, luna decembrie, ziua 23 (cifre și litere). Locul decesului: orașul București.”], autentificarea prin semnătură. Deteriorarea semnăturii („Dar e indescifrabilă semnătura”) este suplinită în metatext de semnul iconic al stemei („Ah, câtă bucurie, cât entuziasm familial / Ne-a produs Consiliul Popular! / Ah, dacă am ști autorul ca să-i strângem mâna cu toată căldura / Dar e indescifrabilă semnătura! / Oricum, sub litera hârtiei / Strălucește Stema României!”). Coincidența datelor de naștere, de deces și de căsătorie transpun textul în registru absurd. Lipsa de proprietate a termenilor („Certificat de deces jubiliar”, conferirea „titlului jubiliar” la „împlinirea a 10 ani de la încetarea din viață”, inadecvarea „urărilor de bine”) afectează codul lingvistic, etic, moral, religios, juridic.

Glisarea constantă între registrul solemn și parodic este dublată de efecte pragmatice. Semnalele metapragmatice (formula de adresare, denumirea actului, ocazia, semnul iconic) au caracter de „topoi” („Topos”).² Supralicitarea mesajului subversiv transpune textul nonficțional în derizoriu. Expresivul oficial („Mult stimat tov. colonel”), pe lângă impactul social-politic, anunță un text de tip etic,³ fiind fundamentat pragmatic. Delimitarea se poate realiza doar dacă există un scop comunicativ (felicitarea cu ocazia conferirii „titlului jubiliar”). Normele sociale care semnalează începutul și sfârșitul unui text sunt dublate de acte de vorbire expresive (formula de adresare), directive („Primiți”). Convențiile de semnalizare (antetul, decretul în vigoare, coordonatele spațio-temporale, datele de identificare personale), specifice categoriei respective de text („Certificatul de deces jubiliar”) transpun registrul oficial în ridicol. Performativul („vă rog”) consacră deferența parodică. În aceeași linie parodică, metatextul simulează „entuziasmul familial”. Simulacrul oficial este manifestat în literă, nu în spirit. Supraviețuirea prin ironie, prin parodie reprezintă o replică artistică față de

² În termenii lui Heinrich Plett (1983: 89).

³ În termenii lui Harweg (apud Plett 1983: 90).

clișeizare. Stereotipiile birocratice demască fațete ale kitsch-ului existențial. Complicitatea ideologică și, nu în ultimul rând existențială, amplificată în metatext, închide cercul vicios al cotidianului trucat. Lipsa autenticității (semnătura indescifrabilă) este suplinită iconic („Stema României”). Particularul se pierde în categorial. Cadrul estetic al textului-ramă prefigurează distanța enunțiativă („a explicat”, „au trăit”, „ai trăit”, „ai fost”). Relația ipseitate-ileitate („Tu ai fost colonel. Eu sunt liniștit”) oferă o derogare liniștitoare de la convențiile sociale, ideologice. Performativul insinuează depersonalizarea („iau poziția de drept”). În ultimele versuri ale fragmentului, eul enunțiativ deconspiră dorința evadării („Aș fi vrut să am un balon umflat cu ultima răsuflare. / Să respir în fiecare an, de ziua mea, câte-o gură”). Masca firescului devoalează parodia, devenind un remediu în emanciparea de agresiunea mediului:

Aseară mama ne-a explicat că unora le ajunge să moară într-o noapte tot ce-au trăit în vreo 70 de ani. Ne-a explicat că tu, dacă ai trăit 54 de ani, trebuie să mori 54 de ani și de-abia după aia îți trece.

Tu ai fost colonel. Eu sunt liniștit. Zodia mea era de mult înscrisă în stelele de pe epoleții tăi. În nopțile de vară, când cerul e senin, iau poziția de drept.

Consiliul Popular al sectorului 7, Comitetul Executiv vă face cunoscut că prin decretul nr. 149 conferă „Certificatul de deces jubiliar” numele Popescu, prenumele Vasile, cu ocazia împlinirii a 10 ani de la încetarea din viață. Mult stimat tov. colonel, sunt fericit ca să vă felicit din toată inima atât din partea mea cât și a familiei male, cu prilejul conferirii titlului jubiliar. Primiți, vă rog, cele mai sincere urări de bine. Seria D5, nr. 034201. Data nașterii: anul 1985, luna decembrie, ziua 23. Locul nașterii: orașul București. Decesul a fost trecut în registrul stării civile la 23 decembrie 1985. Data decesului: anul 1985, luna decembrie,

ziua 23 (cifre și litere). Locul decesului: orașul București.

Ah, câtă bucurie, cât entuziasm familial

Ne-a produs Consiliul Popular!

Ah, dacă am ști autorul ca să-i strângem mâna cu toată căldura

Dar e indescifrabilă semnătura!

Oricum, sub litera hârtiei

Strălucește Stema României!

Aș fi vrut să am un balon umflat cu ultima răsufare.

Să respir în fiecare an, de ziua mea, câte-o gură [...].

(Popescu, *Despre tata și noi*, 2002: 301-302)

În genere, speciile consacrate de text reprezintă unități comunicative specifice. Fiecare se caracterizează printr-un potențial specific de roluri ilocutive (Plett 1983: 91).

4. Coerența pragmatică a textului

Heinrich Plett analizează motivul constituirii textului atât sub aspect sintactic, cât și sub aspect pragmatic. În acest sens, perspectiva sintactică se concentrează asupra combinării lineare a semnelor, în timp ce perspectiva pragmatică focalizează atenția asupra actului textualizării, respectiv asupra actului receptării textului. Constatarea că emițătorul și receptorul constituie fundamentul unității și al coeziunii textului are o importanță majoră, deoarece sunt texte cărora li se atribuie cu greu trăsături de „coerență” (*ibidem*: 92). Emițătorul sau receptorul contribuie la realizarea unui text coerent prin înlăturarea lacunelor care pot apărea în comunicare. „Golul coerențial” poate fi completat prin *implicații* (referirea se face la „contextul textual”) sau prin *presupoziții* (referirea se face la „contextul situativ”). Plett insistă asupra diferenței instituite: explicarea implicațiilor din text se realizează în dimensiunea lui „intralingvistică” (sintaxa textului), explicarea presupozițiilor antrenează situația de comunicare cu tot ceea ce presupune (emițător, receptor, cod canal, obiecte etc.), referirea făcându-se la pragmatica textului. Presupozițiile contribuie atât la constituirea textului, cât și la realizarea coerenței acestuia. Actul comunicării prin text și presupozițiile

necesită cunoștințe despre „realitatea extralingvistică”, despre obiectele de referință. Din această cauză, pragmatica textului se intersectează cu semantica textului (*ibidem*: 94-97).

În poezia Marianeii Marin, *Limba scrisă sub pleoape*, stabilirea coerenței textului solicită competența lectorului. Plett subliniază că structura de adâncime este fluctuantă într-un text, în funcție de perspectiva experienței de viață adusă în actul de comunicare. De asemenea, atrage atenția asupra faptului că există o limită a variabilității, reprezentată de contextul lingvistic (1983: 94).

Mariana Marin realizează contextual un paralelism între două epoci și implicit două estetici. Raportarea la modernitate este sugerată prin sintagma „poemul înalt, amețitor”, aluzie la arta poetică în care estetica modernă a excelat. Criticul american Ihab Hassan, inventariind trăsăturile modernismului în opoziție cu cele ale postmodernismului, a subliniat pentru prima categorie o serie de trăsături, precum: „forma (conjunțională, închisă)”, „ierarhie”, „stăpânire / Logos [dominare]”, „selecție”, „semnificatul”, „codul magisterial”, „metafizică”, „transcendență” etc. (Hassan 1986: 184-185). Competența lectorului poate asocia „poemul înalt” cu poemul metafizic, „înalt”, specific modernismului, în care primatul semnificatului susținea estetic și filosofic gândirea logocentrică. Regretul eului enunțării pentru perioada esteticii moderniste este vizibil în proiecția unei dimensiuni a „literaturii tăcerii” (Graff 1986: 170). Transformările radicale produse în conștiința umană („gândul negru”) au consecințe și în conștiința artistică. Cunoașterea faptului că „sârma ghimpată” indică de obicei un univers concentraționar face parte din pragmatica textului. Avantajul acesteia constă în „concretizarea descrierii în sensul strategiei textuale a emițătorului” (Plett 1983: 94). Într-o comunicare reușită, acest fapt presupune o experiență de viață comună emițătorului și receptorului. Prin text, receptorul dobândește un „element nou”, și anume faptul că poate asocia sintagma „sârmă ghimpată” cu o perioadă nefastă. Particularitatea estetică a acestei perioade constă în ruperea cu trecutul modernist. Din tradiția literară, noua generație, denumită metonimic prin pierderea amplitudinii spirituale („gândul negru”), reține aspecte fragmentare („vor ține minte doar aceste elegii / și o feroce singurătate, / amețitoare, înaltă...”).

Ihab Hassan, trecând în revistă trăsături ale postmodernismului, amintea de: „epuizare/tăcere”, „semnificant”, „metonimie”, „dispersare”, „ironie”, „imanență” etc. (Hassan 1986: 184-185). Dintre acestea, asimilăm pentru pragmatica textului: „epuizare/tăcere”, „metonimie”, „imanență”. Observăm că, în procesul rememorării,

receptorul/lectorul reține exclusiv „elegii” și „o feroce singurătate”. Sfera semantică înrudită (elegie-tristețe-singurătate) camuflează lamentația, regretul pentru o estetică elitistă de mult apusă. „Poemul înalt, amețitor” este substituit prin paralelism sintactic cu „o singurătate, / amețitoare, înaltă...”.

Noua estetică, marcată de alienarea eului în plin progres tehnologic, este înțeleasă ca o prefigurare a sfârșitului. „Limba”, metonimie pentru poem / text / operă, este scrisă „sub pleoape”, sugestie pentru o stare a închiderii, a amurgului, premergătoare sfârșitului. Intuim o prefigurare a curentului apocaliptic.⁴ Tonul pesimist instituit de „singurătatea feroce”, inumană, contrabalansează, în replică, proporțiile absolute („poemul înalt, amețitor – singurătate, / amețitoare, înaltă”):

Vremea poemului înalt, amețitor,
a trecut
gândul negru și sârma ghimpată
vor ține minte doar aceste elegii

și o feroce singurătate,
amețitoare, înaltă...

(Marin, *Limba scrisă sub pleoape*, 1990: 71)

Heinrich Plett subliniază adesea importanța comunicativă a presupuzițiilor. Posibilitatea decodării diferite a presupuzițiilor este direct proporțională cu dependența textului de ele. În textele scrise, nu există posibilitatea „reverificării informative” în contextul situațional. Gradul de dificultate crește dacă între „textualizarea și decodarea textului” se interpune factorul istoric. În intervalul istoric instituit se modifică / se lărgeste „stocul presupuzițiilor posibile”. Aspectul diacronic al premiselor explică, după Heinrich Plett, „evoluția istorică” și „relativitatea analizelor de text”. În acest sens, variabilitatea interpretărilor posibile creează „coerențe și texte diferite între ele”. Pentru Plett, noțiunea

⁴ Gerard Graff identifică două curente în complexul general de atitudini asociate cu postmodernismul: curentul apocaliptic (dominat de sentimentul morții literaturii și a criticii) și curentul vizionar (dominat de sentimentul renașterii unei sensibilități noi din ruinele vechii civilizații) (1986: 170).

pragmatică de „coerență” arată clar că „textul este un fenomen procesual ce are etape evolutive diferite” (1983: 95-97).

5. Concluzii

În lingvistica textuală, conceptul „text” are o dinamică funcțională specifică. Delimitările conceptuale ale textului sunt variate. Din perspectivă semiotică, textul este considerat o „unitate comunicatională”. Dimensiunea pragmatică propusă de Heinrich Plett accentuează „diferența comunicativă”.

Extensiunea pragmatică a textului este, după Plett, subordonată doar comunicării, fapt pentru care fonemul, morfemul și propoziția pot dobândi statut de text. Această trăsătură pragmatică a textului a fost valorificată în poezia postmodernă. Astfel, fonemul are rol în exteriorizarea plictisului existențial (cf. M. Petreu), morfemul cu valențe deictice creează iluzia simultaneității cu actul enunțativ (cf. Fl. Iaru), iar propoziția din enunțul constatativ consacră deziluzia (cf. A. Bodiș).

Delimitarea pragmatică a textului este instituită prin „întreruperea dublă a comunicării”. În acest sens, Plett subliniază rolul semnalelor metapragmatice care marchează „fluxul semiotic”. În textul postmodern, este frecventă diminuarea granițelor dintre diferite tipuri de texte. Textul inserat poate avea și limite interne. Semnalele metapragmatice funcționează ca *topoi* („Topos”). Convențiile de semnalizare transpun registrul oficial în derizoriu. (cf. C. Popescu).

Conceptul „coerență” imprimă textului un caracter procesual. Actul comunicării și presuposițiile sunt în strânsă legătură cu planul referențial. Se impune competența lectorului care generează interpretări variate. Noua estetică este marcată, în textul M. Marin, de alienarea eului în plină expansiune tehnologică, prefigurând sfârșitul.

Dinamica procesuală a textului postmodern deschide perspectiva pragmatică la nivelul receptării în direcția semiozei nelimitate.

SURSE

Bodiș, Andrei. 2008. *Oameni obosiți*. Pitești: Paralela 45.

Iaru, Florin. 1984. *La cea mai înaltă ficțiune*. București: Cartea Românească.

Marin, Mariana. 1990. *Atelierele (1980-1984)*. Bucureşti: Cartea Românească.

Petreu, Marta. 2011. *Apocalipsa după Marta*. Iaşi: Polirom.

Popescu, Cristian. „Despre tata şi noi”, în Muşina, Alexandru. 2002. *Antologia poeziei generaţiei '80*. Ediţia a II-a, pp. 301-303. Braşov: AULA.

BIBLIOGRAPHY:

Ducrot, Oswald; Schaeffer, Jean-Marie. 1996. *Noul Dicţionar enciclopedic al ştiinţelor limbajului*. Traducere de Anca Măgureanu, Viorel Vişan, Marina Păunescu. Bucureşti: Babel.

Graff, Gerald. 1986. *Mitul apariţiei pormodernismului*, în *Caiete critice. Postmodernismul*, nr. 1-2: 170-179. Viaţa Românească.

Hassan, Ihab. 1986. „Sfăşierea lui Orfeu: Spre un concept de postmodernism”, în *Caiete critice. Postmodernismul*, nr. 1-2: 180-187. Viaţa Românească.

Jakobson, Roman. 1964. „Lingvistică şi poetică. Aprecieri retrospective şi consideraţii de perspectivă”. în *Probleme de stilistică. Culegere de articole*. Traducere de Mihai Nasta, pp. 83-125. Bucureşti: Editura Ştiinţifică.

Plett, Heinrich. 1983. *Ştiinţa textului şi analiza de text. Semiotică, lingvistică, retorică*. Bucureşti: Univers.

Zafiu, Rodica. 2005. „Modalizarea”. *Gramatica limbii române* (coord. Valeria Guţu Romalo), vol. II, pp. 673-697. Bucureşti: Editura Academiei Române.

THE FUNCTION OF THE METAPHOR IN THE HOLY SCRIPTURE

Ioan-Lucian Radu

PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: In the past four decades, there has been an increased interest in the critical study of the metaphor among literary critics, theologians, philosophers and orators. However, it has not been reached a common opinion concerning the purpose of the metaphors and the method of communicating their message or their definition. For instance, in 1981, amazed by the intensity of the debate, M. Johnson said: "We are in the midst of a metaphormania". Although there are major differences between the various definitions of the metaphor, however, they focus on the element of interaction between the parts of the metaphorical expression and on the possible meanings that emerge from this interaction.

The study of the metaphor in biblical theology did not receive a similar level of interest. Generally, the studies fall into two major lines of research: studies on certain metaphors in individual Bible books and studies aimed at a metaphor in several writings of the Bible. Therefore, in our study, we try to emphasize the particularities of the biblical metaphor and at the same time, the differences between it and the metaphors used in secular language.

Keywords: metaphorology, Bible, metaphor theory, sacred language, figurative language.

Într-unul dintre cele mai citite volume ale Gifford Lectures¹, W. Macneille Dixon, profesor de Literatura Engleză la Universitatea din Glasgow, dădea o mărturie impresionantă asupra rolului major al metaforei în Biblie: „Dacă aş fi întrebat care a fost cea mai mare forţă în construcţia istoriei, probabil că aş fi acuzat de un dezechilibru mintal dacă aş răspunde aşa cum trebuie să răspund: metafora, limbajul figurat. Prin imaginaţie au trăit oamenii; imaginaţia ne conduce viaţa. Mintea umană nu este, aşa cum filosofii va fac să credeţi, o sală

¹ O serie de prestigioase prelegeri academice anuale ținute în universități din Scoția, care ulterior apar și în ediție tipărită. Posibilitatea unui profesor de a ține astfel de prelegeri reprezintă una dintre cele mai importante distincții din cadrul mediului academic scoțian, unele dintre volumele dedicate acestor prelegeri devenind adevărate repere în domeniile teologiei și filosofiei și în relația dintre religie și știință.

de dezbattere, ci o galerie de tablouri. Metafora este esența religiei și a poeziei. Scoateți comparațiile, limbajul figurat, din lumea poeziei și o veți reduce la banalitate. Scoateți metaforele din Biblie și spiritul său viu dispăre, puterea sa asupra sufletului se topește imediat. Profetii, poezii, conducătorii oamenilor, sunt toți maeștri ai exemplificării prin imagini, și prin imagini, captează sufletul uman”².

Fiind profesor de literatură, se poate observa o exagerare a rolului acesteia în viața omenirii și, în același timp, o neputință de a întrevădea adevăratul Duh viu care ține cuvintele Scripturii în eficiență, însă, afirmația lui vizavi de metaforele existente în textul biblic are o doză mare de adevăr, căci Biblia abundă în metafore, iar metaforele ei au avut un real aport în influența avută asupra oamenilor, de-a lungul veacurilor.

Mai ales când se face referire la culturile din Orientul Apropiat Antic, expresia „limbaj figurat” capătă două înțelesuri diferite. În general, este înțeleasă ca un procedeu literar folosit pentru a concretiza chestiuni de înțelegere intelectuală. Dar „limbaj figurat” poate descrie și un gen specific artei Orientului Apropiat Antic, numit „povestire în imagini”. Cele mai bune exemplificări sunt „regiștrii” din Mesopotamia și Egipt³, care prevalează în tehnicile picturală și sculpturală: dinamismul evenimentelor consecutive sau al etapelor consecutive ale unui eveniment este surprins printr-o succesiune de „cadre”, care sunt comparabile cu o succesiune de cadre pe o bandă a unui film⁴.

Probabil, având în vedere interdicția biblică de a nu întocmi imagini și, în același timp, un dezinteres al evreilor față de artele vizuale, așa cum presupune Shermayahu Talmon⁵, acest „limbaj figurat” al „povestirii în imagini” nu a prins rădăcini în Israelul Antic. Cu toate acestea, se pare că lipsa unui astfel de mod de exprimare a fost compensată, într-o anumită măsură, de bogăția formei verbale a limbajului figurat care abundă în textul biblic. Folosind un șir de verbe, neîntrerupt de alte părți de vorbire, pentru a evidenția calitățile „teatrale” inerente limbii ebraice, care folosește unități complete de vorbire formate dintr-un singur verb, folosit la diferite conjugări și cu afixe, se creează impresia de mișcare pe care o

² Macneile Dixon, *The Human Situation*, Edward Arnold, Londra, 1937, pp. 65-66.

³ A se vedea Anexele.

⁴ Shermayahu Talmon, „Har and Midbar. An antithetical pair of biblical motifs”, în *Figurative language in the Ancient Near East*, M. Mindlin, M.J. Geller, J.E. Wansbrough (ed.), School of Oriental and African Studies, University of London, Londra, 1987, p. 105.

⁵ Profesor emerit de Biblică la Universitatea Evreiască din Ierusalim.

realizează pictura narativă⁶. Un exemplu al acestei tehnici este episodul în care Esau își vinde dreptul de întâi născut: „a mâncat și a băut, apoi s-a sculat și s-a dus” (Fc. 25,34).

Cuvântul „metaforă” provine din grecescul μεταφέρειν (μετα – „peste”, φέρειν – „a purta”), care în sens strict, înseamnă „a transporta”, dar în sens figurat înseamnă „a transpune” sau „a înlocui”⁷. Astfel, metafora, ca figură de stil, este procedeul prin care se înlocuiește un termen propriu, obișnuit, cu unul impropriu sau figurat⁸. Procedeul implică o asemănare, metafora fiind la origine un trop de asemănare, sau necesită o alegorie, care să ofere o legătură între ideea originală și cea care o înlocuiește⁹.

Teoriile legate de studiul metaforei

În ultimele patru decenii, a existat un interes crescut în ceea ce privește studiul critic al metaforei în rândul criticilor literari, teologilor, oratorilor și filosofilor. Cu toate acestea, nu s-a ajuns la o opinie comună referitoare la identificarea metaforelor, la obiectul și modalitatea de comunicare a mesajului acestora sau la definiția lor. De pildă, în 1981, M. Johnson afirma: „Suntem în mijlocul unei *metaformanii*. Acum trei decenii, situația era tocmai invers: poeții creau metafore, toată lumea le folosea, iar filosofii (lingviști, psihologi etc.) le ignorau. Astăzi părem posedați de metaforă”¹⁰. Analizând interesul oamenilor pentru cercetarea metaforelor, autorul citat prevedea ironic, în cazul menținerii aceluiași interes crescând, că în anul 2039 vor fi mai mulți cercetători ai metaforei decât oameni, ironie oarecum justificată, având în vedere faptul că încă de pe atunci se generaseră poziții extremiste – „zelești” pentru care întreaga realitate era metaforică –, împiedicându-se astfel o fructificare adecvată a acestui fenomen¹¹.

Deși există diferențe majore între diferitele definiții date metaforei, totuși ele se concentrează pe elementul interacțiunii dintre părțile expresiei metaforice și pe posibilele înțelesuri care reies din această interacțiune. De exemplu, Holman și Harmon definesc metafora ca „o analogie ce identifică un obiect cu altul și atribuie primului obiect una sau mai

⁶ Shermayahu Talmon, *op. cit.*, p. 105.

⁷ „μεταφέρω”, în Henry George Liddell, Robert Scott, Henry Stuart Jones, Roderick McKenzie, *A Greek-English Lexicon*, Clarendon Press, Oxford, 1996, p. 1118.

⁸ Prof. dr. Mircea Basarab, *Ermineutica biblică*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea, 1997, p. 32.

⁹ Pierre Fontanier, *Figurile limbajului*, trad. de Antonia Constantinescu, Ed. Univers, București, 1977, p. 79.

¹⁰ Mark Johnson, *Philosophical Perspectives on Metaphor*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1981, p. IX.

¹¹ *Ibidem*.

multe calități ale celui de-al doilea”¹². Pe de altă parte, Abma oferă o definiție mult mai largă, afirmând că metafora este „un procedeu literar prin care doi termeni din domenii diferite ale vieții sunt aduși unul lângă celălalt, pentru a obține un înțeles special care trece peste înțelesul normal al cuvintelor sau conceptelor”¹³.

Cercetătorii consideră că studiul critic al metaforei a început odată cu Aristotel, el fiind primul care a întocmit o teorie a acesteia, făcând o distincție între limbajul literal și cel figurat. În *Retorica* sa, Aristotel se minunează de funcția didactică a metaforei: „Cuvintele ciudate pur și simplu ne pun în încurcătură; cuvintele obișnuite transmit numai ceea ce știm deja; [de aceea] doar de la metaforă putem observa cel mai bine ceva proaspăt”¹⁴. De la Aristotel, nenumărați filosofi, teoreticieni literari, poeți au încercat să discearnă modul în care metafora produce „ceva proaspăt”¹⁵. Aristotel a definit termenul metaforic ca fiind unul ce implică folosirea transferată a unui termen ce aparține altuia. Transferul poate fi de la specie la specie sau poate fi analogic. Astfel, Aristotel a limitat metafora la o preocupare pentru cuvântul individual, punând accentul pe asemănarea dintre cei doi termeni și pe ideea de transfer de semnificație. Această idee de transferare a asociațiilor unui cuvânt asupra altuia a rămas punctul central al majorității teoriilor despre metaforă¹⁶. Rezumând afirmația lui Aristotel, J.M. Soskice spune că „metafora este acea figură de stil prin care vorbim despre un lucru în termeni care sunt văzuți ca sugestivi pentru altul”¹⁷. Ulterior, această orientare a fost combătută, cercetătorii concentrându-se pe diferențele dintre termenii asociați, și nu pe asemănări.

Ca direcție de cercetare, teoreticienii metaforei se împart în trei tabere: cei care susțin că metafora este determinată de semantică, adică, de studiul cuvintelor; cei care definesc metafora prin pragmatică, studiul cuvântărilor; și cei care adoptă o poziție intermediară, spunând că metafora aparține ambelor discipline¹⁸. Deși un consens între cercetători este

¹² H. Holman, W. Harmon, „Metaphor”, în *A handbook to literature*, Prentice-Hall, New Jersey, 2000, p. 315.

¹³ Richtsje Abma, *Bonds of love: methodic studies of prophetic texts with marriage imagery*, Van Gorcum & Comp, Assen, the Netherlands, 1999, p. 7.

¹⁴ Aristotel, *Rhetoric* 1410b, 12-14, *apud* William P. Brown, „The Didactic Power of Metaphor in the Aphoristic Sayings of Proverbs”, în *Journal for the Study of the Old Testament*, 2004, 29, p. 133

¹⁵ De vreme ce termenul original (μεταφέρειν) avea sensul de a transfera sau de a purta o proprietate, metafora facilitează transferul unui înțeles, de la ceva familiar, la ceva nou.

¹⁶ Brad E. Kelle, *Hosea 2: metaphor and rhetoric in historical perspective*, Society of Biblical Literature, Atlanta, 2005, p. 35.

¹⁷ Janet Martin Soskice, *Metaphor and Religious Language*, Clarendon Press, Oxford, 1985, p. 15.

¹⁸ Marc Zvi Brettler, *God is King*, Journal for the Study of the Old Testament Supplement Series 76, JSOT Press, Sheffield, England, 1989, p. 19.

departe de a fi realizat, încetul cu încetul, din ce în ce mai mulți acceptă că poziția de mijloc este cea corectă.

Până la începutul secolului al XX-lea, teoriile despre metaforă se concentrau în jurul concepției aristoteliene despre aceasta, unii dintre filosofi lingviști păstrând până în zilele noastre ideea că metafora este o folosință „parazită” a limbajului¹⁹. Pentru studiul de față, sunt importante două teorii și implicațiile lor pentru înțelegerea mesajului profetic: „teoria interacțiunii”, dezvoltată de Richards și Black, și „teoria conceptuală”, dezvoltată de Lakoff și Johnson. Teoria interacțiunii este în opoziție față de metoda aristoteliană a substituției și comparației prin faptul că ea susține existența, în cadrul metaforei, a două concepte care interacționează pentru a forma un înțeles care depășește orice înțeles literal și afectează ambele părți ale expresiei. Această abordare nu mai consideră metafora un simplu act decorativ, ci îi atribuie un conținut cognitiv real²⁰.

În 1936, I.A. Richards a fost primul care a afirmat că metafora implică un proces de gândire, și nu doar un cuvânt sau un limbaj. Evidențiind diferența dintre teoria sa și cea a predecesorilor, el afirmă: „Teoria tradițională [...] a făcut ca metafora să pară o chestiune verbală, o schimbare și o înlocuire a cuvintelor, pe când, fundamental, ea este un împrumut și o comunicare între gândiri, o tranzacție între context. Gândirea este metaforică și acționează prin comparație, iar metaforele limbajului derivă de acolo”²¹. Esențială pentru analiza noastră este ideea lui Richards despre „interanimarea” cuvintelor. Adică, înțelesul unei construcții literare este determinat de contextul în care apare²². Raportat la discursul profetic, presupune faptul că noțiunile folosite de un anumit profet sunt transformate de contextul în care apar, deoarece fiecare context literar este unic. Această idee este ușor de probat, de vreme ce, așa cum vom arăta în subcapitolul următor, aceeași metaforă este folosită pentru a reda sensuri cu totul diferite. Analizând structura construcției metaforice, Richards vorbește despre două elemente constitutive: tenorul (conținutul) și vehiculul. Tenorul se referă la ideea de bază sau subiectul principal, iar vehiculul la cuvântul figurat din expresie. Principala afirmație a lui Richards este aceea că vehiculul nu expune din nou tenorul, ci interacționează cu el pentru a produce un nou înțeles al expresiei ca întreg²³.

¹⁹ Jerrold M. Sadock, „Figurative speech and linguistics”, în *Metaphor and Thought*, p. 47.

²⁰ Brad E. Kelle, *op. cit.*, p. 36.

²¹ I.A. Richards, *The Philosophy of Rhetoric*, Oxford University Press, Londra, 1936, p. 50.

²² *Ibidem*, pp. 47-65.

²³ *Ibidem*, p. 55.

Max Black a dezvoltat ulterior teoria lui Richards, împărțind metafora în „subiect principal” și „subiect secundar”, afirmând că cel din urmă este ca un filtru care reorganizează perspectiva ascultătorului asupra subiectului principal. El a adăugat ideea că înțelesul metaforei poate fi determinat doar prin cunoașterea a ceea ce el numea „șabloane asociate”, existente în conștiința oamenilor care formulează metafora. Spre exemplu, el folosește termenul „lup” în expresia „omul este un lup” pentru a arăta că aceste șabloane țin de percepția fiecărei societăți în parte asupra lupilor. Pentru unii, este un animal fioros, pentru alții, un prieten blând și un foarte bun animal de povară. Aceste șabloane pot fi sau nu adevărate, privite obiectiv, dar ele au caracter de veridicitate acolo unde sunt evocate și de aceea este necesară cunoașterea lor²⁴.

Deși aduce multe descoperiri inovatoare, teoria interacțiunii prezintă și multe minusuri, ceea ce a generat o adevărată explozie în metaforologie, avându-i ca promotori pe doi cercetători din lingvistica cognitivă, George Lakoff și Mark Johnson, care au pus bazele teoriei moderne ce afirmă că metafora ține de gândire, nu de limbaj. Ei susțin că atât metaforele din limbajul cotidian, cât și cele din limbajul literar depind de anumite structuri cognitive numite metafore conceptuale. Premisa de bază a teoriei metaforei conceptuale este aceea că metaforele sunt bazate pe șabloanele culturale omniprezente, întipărite la nivel cognitiv, și pe urmările acestora. Astfel, studiul cognitiv abordează metafora în primul rând ca mod de gândire, opus modului de vorbire, și examinează procesele mentale care sunt implicate în crearea și interpretarea metaforei. Stilul aplecat excesiv spre partea cognitivă a generat multe critici din partea cercetătorilor și a cunoscut și alte evoluții în ultima vreme. Însă partea importantă a teoriei metaforei conceptuale pentru studiul nostru este aceea că, pentru o analiză corectă a metaforei căsătoriei, se cere cunoașterea stilului de gândire al oamenilor care au folosit-o la acea vreme.

Nu vom intra în detalii în ceea ce privește dezvoltările moderne ale teoriilor despre metaforă, deoarece considerăm că nu sunt concludente pentru studiul nostru, însă dorim totuși să subliniem direcția pe care merge cercetarea actuală, având aportul a numeroase alte științe. Conform teoriei contemporane, capacitatea metaforică izvorăște din cunoașterea fizică. Omul percepe lumea prin intermediul simțurilor, în combinație cu capacitățile cognitive. Conceptul cu care operează teoreticienii moderni se numește „îmbinare conceptuală”, înțeles ca proces

²⁴ M. Black, „Metaphor” în *Philosophical Perspectives on Metaphor*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1981, pp. 72-77.

de gândire în curs de desfășurare, instantaneu, care adună și combină semnificații din structuri cognitive bine stabilite, fiind considerat modul în care oamenii creează un nou înțeles²⁵.

Caracteristicile metaforei biblice

În comparație cu cercetările despre metaforă în disciplinele laice, nu se poate vorbi despre o cercetare la un nivel asemănător în ceea ce privește metafora biblică. În general, studiile se împart în două direcții mari de cercetare: studii despre anumite metafore în cărți biblice individuale și studii care urmăresc o metaforă în mai multe scrieri ale Bibliei. Mai există un curent de cercetare care, deși foarte slab fructificat, este totuși destul de important, acela de a cerceta mai multe metafore care interrelaționează și se determină unele pe altele. În general, majoritatea cărților care analizează metafore biblice prezintă un capitol introductiv despre cercetarea laică în domeniu²⁶.

În literatura veterotestamentară, metafora este o figură de stil des întâlnită, atât de necesară celor ce vesteau cuvântul lui Dumnezeu. Deși profeții erau oameni aleși de Dumnezeu, cărora li se îngăduia misiunea vorbirii despre El, aceștia nu aveau cum să transmită mesajul divin ca atare, gol, fără o îmbrăcăminte care să ofere minții omenești acces la conținutul mesajului, deoarece omul, limitat fiind în înțelegerea lucrurilor divine, avea nevoie de o formă inteligibilă a cuvântului lui Dumnezeu, cu ajutorul căreia să poată pătrunde și împlini voia transmisă prin profeți.

De aici, necesitatea anumitor metafore și comparații, care, prin valoarea lor literară, să deschidă rațiunea umană spre cunoașterea corectă a poruncilor divine. Profeții nu căutau să formuleze un mesaj care să fie plăcut estetic, ci căutau imagini care să le poată exprima mesajul cât mai pe înțelesul ascultătorilor. Valoarea metaforei constă în faptul că aceasta poate să poarte și să transfere o importantă încărcătură emoțională și să prezinte un lucru într-o manieră nouă și uneori surprinzătoare, adesea obținând o imagine vie²⁷. Însă cuvântul lui Dumnezeu, nefiind unul pe care omul să fie capabil a-l înțelege cu ușurință, este prezentat metaforic într-o formă adaptată stării spirituale a oamenilor.

²⁵ Mary Therese DesCamp, *Metaphor and Ideology. Liber Antiquitatum Biblicarum and Literary. Methods through a Cognitive Lens*, Brill, Leiden, Boston, 2007, pp. 20-28.

²⁶ Andrea L. Weiss, *Figurative language in biblical prose narrative: metaphor in the book of Samuel*, Brill, Leiden, Boston, 2006, p. 23.

²⁷ Shimon Bar-Efrat, *Narrative Art in the Bible*, Sheffield Academic Press, Sheffield, 1989, p. 209.

Intens folosită pentru efectul pe care îl produce în sufletul ascultătorului, metafora are totuși și unele inconveniente în ceea ce privește înțelegerea, deoarece uneori relațiile dintre elementele sale constructive sunt mai dificil de determinat, mai ales atunci când autorul nu apelează la o realitate cvasi-cunoscută sau când contextul rostirii poate lăsa să se înțeleagă altceva. De exemplu, apostolii nu înțeleg totdeauna metaforele folosite de Iisus. Atunci când le spune „Luați aminte și vă feriți de aluatul fariseilor și saducheilor” (Mt. 16,6), ei nu înțeleg corect avertizarea, considerând că aceasta se referă la faptul că ei n-au luat pâine (Mt. 16,7). Din această cauză, Iisus Însuși oferă explicația metaforei Sale. Însă nu trebuie să scăpăm din vedere faptul că discipolii lui Iisus erau oameni simpli, care de multe ori nu înțelegeau nici parabolele lui Hristos, ținând cont că parabola era tipul de limbaj figurat cel mai frecvent în uzul evreilor. Față de parabolă, metafora solicieta din partea ascultătorilor o capacitate de înțelegere mult mai ridicată. La fel și atunci când Iisus vorbește despre „adormirea” lui Lazăr (In 11,11-14), ucenicii, care încă nu înțelegeau felul Său de a vorbi despre moarte ca adormire, au nevoie să li se spună explicit că este vorba despre moarte, și nu despre somn.

Un alt impediment care îngreuiază descifrarea sensului metaforelor biblice este distanța mare de timp dintre momentul scrierii lor și cei care le citesc astăzi, la care se adaugă o diferență majoră în gândire. Aceste metafore sunt numite de către cercetători, „metafore moarte”²⁸. De aceea, multe metafore ebraice și-au pierdut înțelesul inițial, fiind redactate în traducere cu sensul propriu, în locul celui figurat. De exemplu, la Deuteronom 32,18, atunci când Moise mustră poporul pentru închinarea la idoli, le reproșează:

צֹר יִלְדָּךְ תִּשִׁי וּתְשַׁכַּח אֵל מְחַלְלֶיךָ:

„Ai uitat Stânca (Apărătorul, în Biblia sinodală) ce te-a născut și nu ți-ai mai adus aminte de Dumnezeu care te-a făcut” (Deut. 32,18).

Metafora stâncii care dă naștere poporului se numără printre imaginile în care Dumnezeu își atribuie calitățile unei mame, însă, pe lângă acest sens, traducătorul român a recurs la înlocuirea stâncii, ca simbol al tăriei și stabilității, cu un atribut al lui Dumnezeu care reiese din această imagine, tocmai pentru a face textul biblic mai ușor de înțeles.

După cum se observă, înțelesul pe care îl are un cuvânt ține de fiecare comunitate în parte și nu poate fi interpretat decât cunoscând tiparele după care se ghidează fiecare societate. De aici și importanța de a interpreta o anumită metaforă biblică ținând cont în

²⁸ Sharon Moughtin-Mumby, *Sexual and marital metaphors in Hosea, Jeremiah, Isaiah and Ezekiel*, Oxford University Press, New York, 2008, pp. 36-37.

primul rând de întreaga narațiune scripturistică și, în al doilea rând, de contextul specific în care ea este folosită. Textul Scripturii oferă fiecărui cuvânt un sens unic, sens ce este determinat de textul în care este folosit. De aceea, chiar și înlocuirea cu un echivalent, așa cum este cazul în exemplul de mai sus, nu se poate face decât cu pierderea din înțelesul voit de autor. De aceea, modul de întrebuițare a limbii, textele paralele, datinile locului, împrejurările istorice, precum și scopul urmărit de autor sunt elemente esențiale pe care interpretul trebuie să le cunoască²⁹.

Oferind câteva exemple de metafore cuprinse în scrierile Vechiului Testament, trebuie să ne amintim că metafora este un procedeu care predomină și este folosit adesea în împrejurimi în care textul nu dă impresia că ar fi vorba de vreo metaforă. Ieremia folosește acest procedeu artistic pentru a exprima cum Dumnezeu va pedepsi pe necredincioși, repetând două metafore, care ne oferă o imagine deosebită despre modul cum se manifestă voia divină și cum Dumnezeu își respectă făgăduințele; astfel spune profetul:

לא ישוב חרון אף־יהוה עד־עשתו ועד־יקימו מזמות לבו

„Mânia cea aprinsă a Domnului nu se va abate până ce nu se va sfârși și nu se vor împlini gândurile (planurile) inimii Lui.” (Ier. 30,24).

Mai întâi, expresia חרון אף (*hārûn 'af*) – mânia cea aprinsă, (o formă a unui participiu metaforic, de la חרה [*hārāh*] – a arde de mânie³⁰) ne pune în fața unei imagini care sugerează nu o mânie care nu poate fi simțită ori văzută, ci o mânie care, fiind aprinsă, o simte și o vede toată omenirea, cu atât mai mult cu cât este de origine divină, iar în al doilea rând, Dumnezeu nu se mânie pe poporul Său pentru a-l pierde, ci vedem că așteaptă până când gândurile inimii Lui (מזמות לבו [*mezimmôt libbô*]) se vor împlini.

Aceste cuvinte metaforice sunt de o gravitate sporită, deoarece vedem în ele, pe de o parte, capacitatea și iscusința profetului de a reprezenta lucrarea divină sub forme comprehensibile minții omenești, iar pe de altă parte, și ce se prezintă a fi cel mai important, cele două stări ale divinului, aparent opuse, ce se manifestă într-un echilibru desăvârșit, după cum Dumnezeu desăvârșit este.

Zaharia folosește o metaforă foarte poetică pentru a reliefa care este condiția sau calitatea poporului ales al lui Dumnezeu în fața Sa:

²⁹ Pr. prof. dr. Mircea Basarab, *op. cit.*, p. 33.

³⁰ H.W.F. Gesenius, *Hebrew and chaldean lexicon to the Old Testament*, traducere de Samuel Prideaux Tregelles, Baker Book House, Grand Rapids, Michigan, 1979, p. 303.

כִּי הַנֶּגֶז בְּכֶם נִגְזַר בְּרַבֵּת עֵינָיו

„Căci cel ce se atinge de voi se atinge de lumina ochiului Lui” (Zah. 2,12).

Procedeul se regăseşte în cuvintele lumina ochilor Lui (רַבֵּת עֵינָיו [*ḥabāt 'ênô*]), arătându-se prin aceasta că Sionul este la fel de preţuit ca lumina pentru ochi, dar mai ales în cazul de faţă, unde este vorba de o lumină de natură divină, pe care ochiul dumnezeiesc o posedă ca lucru indispensabil şi permanent.

Pentru a rezuma cele exprimate până aici, putem spune că metaforele nu sunt doar simple comparaţii între două lucruri similare, ci sunt, de cele mai multe ori, alăturarea a două lucruri diferite, făcută de către un autor care foloseşte şabloanele asociate cunoscute publicului căruia i se adresează. Recunoaşterea relaţiei dintre tenor şi vehicul este astfel crucială pentru interpretarea corectă a metaforei, căci necunoaşterea sau ignorarea modului de funcţionare al metaforei a dus adesea la grave derapaje exegetice. În ceea ce priveşte metafora care face obiectul acestui studiu, metafora căsătoriei lui Dumnezeu cu omul, un exemplu concludent este interpretarea feministă ce se aduce textelor biblice vizate. De aceea, orice interpretare a metaforei scripturistice trebuie să înceapă cu o analiză a teoriilor despre metaforă, în general, deoarece eforturile cercetătorilor din mediul laic au adus contribuţii însemnate şi în ceea ce priveşte înţelegerea mesajului din textul sacru: atât pentru înţelegerea sensului voit de autor, cât şi pentru reprezentarea socială corectă a lumii în care s-a născut.

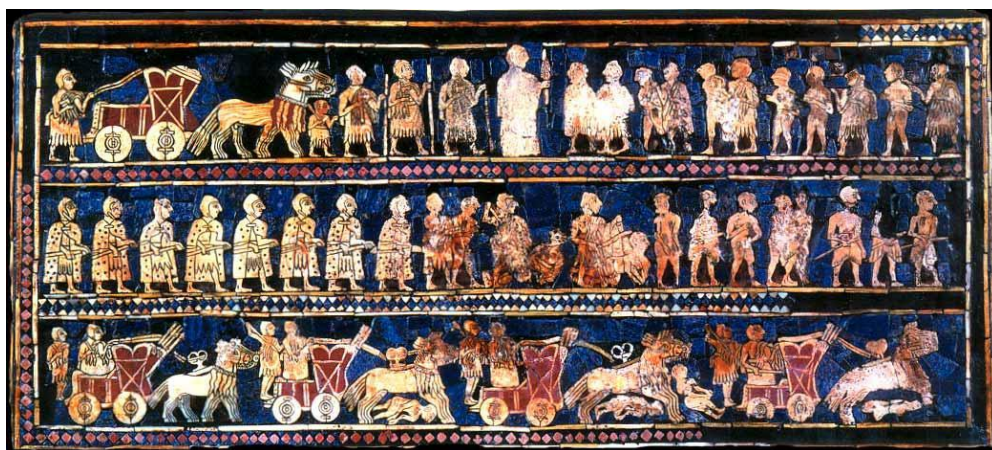
BIBLIOGRAPHY:

- Abma, Richtsje, *Bonds of love: methodic studies of prophetic texts with marriage imagery*, Van Gorcum & Comp, Assen, the Netherlands, 1999
- Bar-Efrat, Shimon, *Narrative Art in the Bible*, Sheffield Academic Press, Sheffield, 1989
- Basarab, Prof. dr. Mircea, *Ermineutica biblică*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea, 1997
- Black, M., „Metaphor” în *Philosophical Perspectives on Metaphor*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1981
- Brown, William P., „The Didactic Power of Metaphor in the Aphoristic Sayings of Proverbs”, în *Journal for the Study of the Old Testament*, 2004, 29

- Dearman, J. Andrew, *The book of Hosea*, Wm. Eerdmans publishing Co., Grand Rapids, Michigan, 2010
- DesCamp, Mary Therese, *Metaphor and Ideology. Liber Antiquitatum Biblicarum and Literary. Methods through a Cognitive Lens*, Brill, Leiden, Boston, 2007
- Dixon, Macneile, *The Human Situation*, Edward Arnold, Londra, 1937.
- Fontanier, Pierre, *Figurile limbajului*, trad. de Antonia Constantinescu, Ed. Univers, Bucureşti, 1977
- Johnson, Mark, *Philosophical Perspectives on Metaphor*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1981
- Liddell, Henry George; Scott, Robert; Jones, Henry Stuart; McKenzie, Roderick, *A Greek-English Lexicon*, Clarendon Press, Oxford, 1996
- Gesenius, H.W.F., *Hebrew and chaldee lexicon to the Old Testament*, traducere de Samuel Prideaux Tregelles, Baker Book House, Grand Rapids, Michigan, 1979
- Holman, H., Harmon, W., „Metaphor”, în *A handbook to literature*, Prentice-Hall, New Jersey, 2000
- Kelle, Brad E., *Hosea 2: metaphor and rhetoric in historical perspective*, Society of Biblical Literature, Atlanta, 2005
- Mays, James Luther, *Hosea*, Westminster Press, Philadelphia, Pennsylvania, 1969
- Moughtin-Mumby, Sharon, *Sexual and marital metaphors in Hosea, Jeremiah, Isaiah and Ezekiel*, Oxford University Press, New York, 2008
- Olley, John W., *Ezekiel. A Commentary based on Iezekiël in Codex Vaticanus*, Brill, Leiden, Boston, 2009
- Richards, I.A., *The Philosophy of Rhetoric*, Oxford University Press, Londra, 1936
- Talmon, Shermayahu, „Har and Midbar. An antithetical pair of biblical motifs”, în *Figurative language in the Ancient Near East*, M. Mindlin, M.J. Geller, J.E. Wansbrough (ed.), School of Oriental and African Studies, University of London, Londra, 1987
- Sadock, Jerrold M., „Figurative speech and linguistics”, în *Metaphor and Thought*
- Soskice, Janet Martin *Metaphor and Religious Language*, Clarendon Press, Oxford, 1985
- Weiss, Andrea L., *Figurative language in biblical prose narrative: metaphor in the book of Samuel*, Brill, Leiden, Boston, 2006

Zvi Brettler, Marc, *God is King*, Journal for the Study of the Old Testament Supplement Series 76, JSOT Press, Sheffield, England, 1989

Anexe

1. „Stindardul” bătăliei din Ur, artefact datat din anii 2.600-2.400 î.Hr.

2. Bătălia de la Kadesh (Ramses al II-lea).

A LEAP OF FAITH- *GONE GIRL*, (2014, DIR. DAVID FINCHER)

Eliza Claudia Filimon

University of the West, Timișoara

*Abstract: The focus of the study is the 2014 movie *Gone Girl*, directed by David Fincher, and it frames in close-up the technical tricks which build a suspenseful puzzle-film, keeping the viewer on the edge. How does the movie play with our sympathies and expectations? How are we, viewers, kept in the uncomfortable position of having to constantly reassess how we feel about the main characters, whom we ultimately believe?*

Key-words: alignment, allegiance, recognition, narration, puzzle-film

In 2014 David Fincher's *Gone Girl* came out, an excellent adaptation of Gillian Flynn's 2012 novel "Gone Girl". It captures the mood and themes of its literary source, with a healthy dose of Fincher flair and style. Some of his earlier movies, such as *Se7en* (1995), *The Game* (1997) and *Fight Club* (1999) fall into a special category of contemporary cinema, which delineates movies that rely on non-linear narration and labyrinthine structure, blurring levels of reality and fantasy- the *puzzle films*. The complexity of such movies is mostly given by the intricate, polyphonic telling of a more or less complex story, "a delight in disorienting or misleading spectators" (Elsaesser 2009:25). Th. Elsaesser discusses this category of movies, calling them "mind-game" (2009:25) films, and further divides them in two categories: movies in which a cruel or deadly game is played on one of the characters, without their knowledge (Fincher's *Se7en*, *The Game*), and movies that play games on both audience and characters, because crucial information is withheld or ambiguously presented (Fincher's *Fight Club*). *Gone Girl* (2014) fits the description, as it forces viewers to choose between seemingly valid realities and perspectives.

The movie is about a married couple, and starts on their fifth anniversary, the day Amy Dunne, disappears. The husband Nick Dunne calls the police, and as the investigation moves forward, it becomes clear that Nick's life is based on lies and deceit. Once Amy's diary is found, Nick's image changes from caring man to brutal murderer. At first glance, it

looks like the viewer will only have to follow the leads and clues to solve the mystery. But further plot twists unsettle the viewer, as Amy's disappearance is disclosed as a carefully planned fabrication. We are snowed under informational load from multiple directions, before the ultimate game is played on us.

Emotions play an important role in creating an experience that is constructed through the looks of the film, and form the core of levels of engagement with characters on screen. Murray Smith focuses on this type of emotional involvement, in line with the trend in cognitive film theory, and argues for a system based on three levels of engagement: *recognition* (the way in which the viewer constructs the characters as individualized and continuous human actors whom the viewer can identify), *alignment* (the way a film text us gives access to the actions, thoughts and feelings of characters) and *allegiance* (the way in which a film text guides sympathy for or against the various characters in the established fictional world).

The first level Smith mentions, recognition, refers to the use of schemata in identifying characters and their roles in the narrative development, as described by Bordwell (1985) in his theory of perception and cognition. This first stage plays an important part in the formation of sympathy for a character.

[...] Spectators can get passionately involved in the worlds that the films create - they study the characters' inner lives and back-stories and become adept at explaining the improbability of an event. (Elsaesser 2009:13)

At the recognition stage the viewer places the characters in a certain context and unconsciously establishes character attributes, already forming hypotheses about these with regard to the development of the characters and their conduct.

Alignment, the second level of spectator engagement Smith mentions, is established through which characters are bound to functions related to range and depth of story information. Smith calls these *spatio-temporal attachment* and *subjective access*. The first focuses on how the narrative structure can follow the spatio-temporal path of a character throughout the story, or rather divides the attention on the paths of multiple characters. The latter, subjective access focuses on the way the viewer gains access to the subjectivity of the characters, so that the viewing experience is filtered through the perspective of that character. In addition, the placement of a new character can be influenced by the perspective that has

already been obtained from the alignment with a previous character. Alignment can in that sense affect consecutive recognitions.

Thirdly, Murray Smith talks about *allegiance*, which should be clearly differentiated from alignment. The viewer is connected to the character through access to the latter's thoughts, which prompts the former's moral evaluation, leading to sympathy, the second classic form of identification with a character in Aristotle's view. As Michael Davis argues in his study of the *Poetics*, Aristotle saw that our response to tragedy is double: we respond from outside the drama, from our perspective as spectators, and we respond from inside, from the perspective of the characters. We feel pity *for* Oedipus; we feel fear *with* Oedipus: "As spectators we pity; as participants we fear." (Davis 1992:39)

Carl Plantinga, in his comprehensive study on audience emotions, notably comments that

"Audiences at the movies... are often thrilled, excited, or exhilarated; moved to tears, laughter, scorn, disgust; made fearful, expectant, curious, or suspenseful; absorbed and focused; outraged, angered, placated, or satisfied; given elevated heartbeats, sweaty brows, and galvanic skin responses; made to scream, yell, and excoriate bad guys and usually, relieved and calmed at the film's end." (Plantinga 2009:3)

The riddled gaps and flaunted inferences in *Gone Girl* keep us on the edge and generate suspense and surprise, what Meir calls "drivers of narrativity" (1978). The technical warp and weft of film-making, namely framing, sound, editing, makes our sympathies shift, while our expectations are alternately met and subverted.

Fincher's first imprint on the adaptation is to exploding the target genre. The book is a convincing crime story, while the movie is a post-modern mystery built from the heritage of traditional crime stories- the *spider woman* genre, the *killing husband/missing wife* genre combined with the *helper male* scenario. As much as we enjoy solving the mystery and filling in the conventional gaps, we enjoy watching the traditional pieces fall over, as the movie becomes metafiction.

In *Fight Club* the real and the symbolic occupy the same space of reality to show the pressure put on Tyler by the myth of masculinity: "advertising has us chasing cars and clothes, working jobs we hate so we can buy shit we don't need." Tyler, the main character, responds with authentic violence. In *Gone Girl* the myth of attainable perfection in marriage

is shattered by real destruction. Early in the movie Amy says “We are so cute I wanna punch us in the face”, summing up the viewer’s emotional response to the movie. The heroes and villains in the movie are not people, but stories. David Fincher turns a crime story into a farce, taking a narrative device and twisting it to its extreme possibilities.

The unreliable narrator trope is a very powerful formal tool when it is employed in movies because it is conveyed visually, playing upon our expectations that seeing is believing. If in a book language may or may not equal truth, the image on screen is taken for granted as truth. We expect the images to have taken place in the story world. We are prepared for twists in the story not at formal level. Amy’s flashbacks, linguistically rendered as diary entries, are visually supported by coherent sequences, and narrated in first-person diegetic voice-over. The auditory input we receive places us in the privileged position of listeners to a confession, strengthening the illusion of truth. Visually, the lie is even more complex, as many flashbacks are entirely fabricated, especially those pointing to Nick’s violent behavior. These twists Fincher uses have an extremely jarring effect on us.

In the book, Amy and Nick’s perspectives are clearly separated and rendered in first-person voice, while the movie is an intricate labyrinth of perspectives. For the first half, we are in alignment with Nick visually, as we learn of his present behavior, right before and after Amy’s disappearance. The diegetic voice-over, however, places us in alignment with Amy, whose confessional tone makes her diary notes of over 300 entries ring true, even if we shall soon learn some are not.

Allegiance then shifts to Amy because Nick’s behavior seems suspect, he has a bad opinion on their five years of marriage (“fast and furious”), he has no alibi for the morning of her disappearance, not to mention that his mobile keeps ringing and he ignores it.

Mid-point into the movie we are in alignment with Nick and the balance of sympathy leans in his favour because he discloses the truth to his sister, and we are thus able to fill gaps in the story, so that the *missing wife/guilty husband* plot is replaced with the *faked death/spider woman* plot to convey the idea that coupledness entails victimization. The *male helper* plot is equally twisted with Desi’s appearance, who keeps Amy prisoner in his house, a modern version of the Gothic trap.

Fincher introduces a third unreliable narrator, the media, with its separate realm of perception, its own myths, symbols and demons. The purpose is to show how fast media

representations get out of hand and how distorted the story is, once thrown on the public screen. People are staring at the screen, craving for the latest clues, but real action happens off-screen, on three levels, each more unreliable than the other: the past, memory and fantasy. With people too easily neglecting what or who is in their presence, the movie veers towards parody. Nick is not guilty, but in order to be come off as innocent he becomes a “trained monkey”, as his lawyer teaches him the language, the look and the tone he needs to adopt for public view. This strand of digital story manipulation mirrors the art of movie-making and the craft it takes to use the nuts and bolts available to encourage spectators’ allegiance.

Cinematically, Amy is framed in close-up shots more than Nick and always lit more intensely, technical choices that bring her in close proximity to the viewers and encourage allegiance. On the other hand, Nick’s duplicitous nature is hinted at by the frequent use of side-lighting, and it takes a while before we realize that he is a liar, but not a murderer.

The film begins with a voiceover from Nick Dunne, supported by a medium close up of Amy’s head.

"When I think of my wife, I picture cracking her lovely skull, unspooling her brains. Trying to get answers: What are you thinking? What are you feeling? What have we done to each other?"

Mid-point into Nick’s confession, Amy abruptly turns and faces us, eyes wide open, resting her head back on Nick’s chest. These are the two main characters, introduced to us while the film credits are still rolling, in the opening phase. Nick’s opening statement alerts the viewer with its message, as it seems infused with a psychopathic, threatening undertone, which may leave a negative first impression on Nick, unless taken metaphorically. The moment Nick is suspected of murdering his wife, the viewer will subconsciously remember his wish to crack her skull, and automatically think that Nick may not be as innocent as he seems. Amy seems to be the unsuspecting victim.

The ending scene is visually and acoustically similar. The voice-over repeats the message from the opening scene, with the extra question “What will we do?”, which overlaps with Amy’s closing her eyes. The tone of Nick’s voice signals his despair of having to stay with Amy, whom we clearly perceive as aggressor.

In terms of narrative strategy, Amy’s diary serves an important role in the first phase of the movie. The diary sequences, which are narrated by Amy in voice-over, are supported

by images that contribute to the content, keeping the viewer under a false sense of subjectivity, for a long time. The diary sequences, disguised as flashbacks, allow the viewer to doubt the credibility of Nick's story, resulting in a shift of sympathy. If no answers from Nick work to his advantage for a while, once concrete proof of his cheating on Amy comes out, the viewers no longer trust his version. Spatial alignment with Nick prompts us to believe he is innocent, but as Andie says, "You were going to get a divorce", viewers may take this as a motive for the disappearance of his wife, whose diary entries -"I feel like I could disappear", "This husband of mine may kill me") further reinforce the assumption.

The ensuing plot twist, which brings into question the reliability of all previous information, forces viewers to constantly adjust their perspective and be open-minded to the movie watching experience.

The non-diegetic tune which subtly underscores the scenes at times, a combination of massage therapy music, inducing a relaxing mood, with unsettling electronic beats is equally intriguing for its shift in function. It alternates between foreshadowing and symbolic functions in many scenes. Moreover, it is disturbingly omnipresent because it connects scenes in the present with fabrications of the past, and fluidly underscores the main character's divergent perspectives.

Parallel editing is another example in point, in the four minute sequence intercutting two forked plots- the police find Amy's diary and Nick finds the expensive goods. The narrative outcome is our realization that Amy is a liar and has carefully plotted every step. The non-diegetic tune becomes more intense as we are in alignment with Amy but our allegiance has shifted to Nick.

Arthur Raney's theory comes in handy in combination with Smith's structure of sympathy. It further details how the spectator goes through the three stages, and builds on Dolf Zillmann's affective disposition theory, which signals that spectators are "untiring moral monitors" who judge every action of a character by its rightness or wrongness (Zillmann 2000:54). Raney adds that "the initial formation of an affective disposition towards a character may at times actually precede specific moral evaluations of the character" (2004:361). The theory that the initial valence of a character is usually maintained has also been backed up by empirical research. Meir Sternberg (1978:93) study on the exposition in fiction calls this *the primacy effect*, in line with a psychological research about the enduring

influence of first impressions. What this means, is that the recognition stage, in Smith's sense, influences our allegiances to a great extent. Furthermore, we actively look for reasons to maintain the first assumptions made during the recognition stage, and, instead of evaluating each and every action, we are ready to explain morally 'wrong' actions of characters we sympathize with, and dismiss neutral or morally 'good' actions of characters we dislike.

The police play an important role in gathering information on both parties, and in bridging loose gaps in the story with information which is unavailable to the main characters, but made known to us. N. Carroll suggests that the behaviour of a major character towards minor characters can improve our impression of them (qtd. in Smith 1995:190), especially when those characters have our sympathies. Tanner Bolt (the lawyer), Go (Nick's sister), the family cat are such characters, who function to focalize the story, give additional information or cast a favourable light on Nick, so that our allegiance leans towards him.

Another way of eliciting the spectator's sympathy in a narrative is by putting the character in a vulnerable position. Although pity is not synonymous to sympathy, Plantinga is right in concluding that pity is usually accompanied by sympathy. When someone is in need, in danger, hurt or treated unfairly, the spectator's pity is invoked. In *Gone Girl*, Nick is often cornered, hurt or lied to, leading us to maintain our allegiance to him.

The ending of the movie works to Amy's disadvantage, with our negative evaluation of her abnormal actions. There is no feeling of sympathy left for her. However, Nick's decision to stay with Amy comes off as deeply confusing. He wants to live away from her, but he stays with her. This decision induces the viewers' feeling of dissatisfaction, so that our see-saw shift of sympathy ultimately results in a feeling of sympathy for none of the characters.

Fincher's mind-game movies, such as *Gone Girl*, *The Curious Case of Benjamin Button*, *Zodiac*, *Panic Room*, *Fight Club*, *Se7en*, *The Game*, rely heavily on cinematic techniques, a clever orchestration of points of view, and kindred strategies to keep us glued to our seats. We unwittingly identify with a character at one moment, and wish we had not, a second later. It all comes down to the degree of character-spectator engagement, which is worth exploring, as this mind-blowing category of movies leave us bruised, scarred and, best of all, wondering.

References:

Bordwell, D. 1985. *Narration in the Fiction Film*. Madison: University of Wisconsin Press.

Davis, M. 1992. *Aristotle's Poetics: The Poetry of Philosophy*, Lanham, MD: Rowman & Littlefield.

T. Elsaesser. 2009. "The Mind-Game Film," in *Puzzle Films: Complex Storytelling in Contemporary Cinema*, ed. W. Buckland. Chichester: Wiley-Blackwell.

Gone Girl, 2014, dir. David Fincher

Plantinga, C. 2009. *Moving Viewers: American Film and the Spectator's Experience*. Berkley and Los Angeles: University of California Press.

Smith, M. 1995. *Engaging Characters. Fiction, Emotion, and the Cinema*. Oxford: Oxford University Press.

Sternberg, M. 1978. *Expositional Modes and Temporal Ordering in Fiction*. Baltimore: John Hopkins University Press.

HOW FUN IT IS TO TRANSLATE HUMOUR

Bianca-Oana Han

Assist. Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: Everyone speaking at least one foreign language, besides his or her mother tongue, has been or is prone to be in a situation in which the following words apply: "I cannot translate this joke: it will only spoil the fun...". This article aims to prove that humour is to be pondered upon as being cultural-information carrier, as it is endowed with the capacity to gather the very hidden and subtle meanings we can discover in language.

Keywords: translating humour, language, communication, specific cultural items

Ever since the beginning of this article, we feel we ought to assure the reader that translating humour is, paradoxically enough, as funny and amusing as it is ghastly and dreary, since translation per say, is already a rather difficult, energy- and resource-consuming activity. But when translation needs to render humour from one language to the other, with everything that humour stands for, things can easily become more problematical. This appears to be the reason why humour translation represents a real challenge even for the experienced translator, and the truth is that, when rendering humour in translation, the translator's choices are, somehow, limited.

"Intercultural communication represents a very complex topic for linguists. In the context of intercultural communication humour appears to play a very important role. Exploring humour across cultures is not new in translation studies and yet still considered a fruitful topic for scholars. Many have written about the translatability or untranslatability of humour. Some said that humour does not travel well across linguistic barriers."¹

¹ Ramona-Agneta Budea (Nedea), *Translating Humour and Profanities in Films*, in Translation Studies: Retrospective and Prospective Views 2011, Year IV, Issue 12 Galati University Press Editors: Elena Croitoru, Floriana Popescu & Antoanela Marta Mardar Galati, Romania, pp. 6-14

Humour relies on specific linguistic, cultural, nation-related elements which can only be adapted having a basis of deep cultural understanding. The important role in the process of translating humour is, obviously, played by the translator, who needs to prove his skills and competences of a good linguist, a flexible communicator, pragmatic person. The translator plays the leading role of this process, a leader who needs to be creative and open to challenges. Because of its difficulty and high complexity level, the translation of humour is a particular part of the translation field, along with the specialised translation of specific fields of science, where terminology plays an important role in de-coding and then re-coding the message.

According to Burgess, "translation is not a matter of words only: it is a matter of making intelligible a whole culture."² Stretching the idea, "when it comes to translating humour, the operation proves to be as desperate as that of translating poetry" states Diot in Vandaele.³ Thus, since humour envelopes the wit and popular intelligence of a people speaking a language, just like a poem comprises the sensibility of the human mind, translation of such intrinsic values cannot be taken lightly.

Why does humanity need humour? Humour can be defined and explained on the ground of a large and complex theory. The theory of humour is based on many aspects which concern humour with everything it implies: comical situation, comical words/language, culture, intellectual level, need of humour, mood of interlocutors, adequate time and, of course, the effects of humour, for instance, the laughter, which "is a fundamental part of everyday life"⁴.

Let us figure out what humour is and why it is that challenging, translation wise. According to Longman Dictionary of Contemporary English, humour is "the quality in something that makes it funny" or "the way that a particular person or group find certain things amusing". As it can be noticed, the key words in these two definition are "funny" and "amusing", which automatically imply the idea of laughter, of good mood, of happiness and other positive aspects of human life. From a psychological point of view, "laughter can help

² Anthony Burgess, *Quotes on translation*, 2007, <https://pbtranslations.wordpress.com/2007/03/14/quotes-on-translation-2>

³ Jeroen Vandaele, 150. *Humour in translation*. Oslo: John Benjamins Publishing Company, 2010.
http://folk.uio.no/jeroenv/Vandaele%20Humor%20in%20Translation_proofs.pdf

⁴ Robert Provine, *The Science of Laughter*, 2000, <https://www.psychologytoday.com/articles/200011/the-science-laughter>

us minimise physical, mental, and emotional pain by looking at a situation from the lighter side of things.”⁵ From a social point of view, humour is seen as ”a quintessentially social phenomenon”⁶. Therefore, due to the fact that humour is an active social factor, one may assert that humour is a type of interpersonal communication, as it creates a bond between speakers. In terms of interpersonal communication where humour may occur, there are certain aspects that must be considered, for example culture, time, place, etc. In order for a funny situation or word to be perceived and understood accordingly by the others and for laughter to be induced, the type and means of communicating humour must be perfectly shaped in accordance to the upper elements, which have to be common for everybody involved in such a communicational situation (culture, time, place). Moreover, in terms of social communication, humour and implicitly laughter, facilitate the creation of interpersonal relationships, since humour creates a more relaxed and friendly atmosphere.

According to Raphaelson-West⁷, there are three types of humour: linguistic humour, cultural humour and universal humour. *Linguistic humour*, as the name suggests, has at its basis language itself. This being the case, it regards the way people spell the words, the way they utter and emphasise them and of course, the meaning of the words used, which must be appropriate to the situation. Warren⁸ divides linguistic humour into six categories which namely pun, morphology, lexical ambiguity, idioms, structural and scope ambiguity and pragmatics. All of these are to be rendered accordingly, but probably the one that carries the deepest load of hidden meaning, thus creating a huge effort in translation, in an inverse proportion to its size, the smallest lexical unit is the word pun.

Puns, is a category which has been also characterised by Delabastida⁹ as having four other linguistic-linked aspects which have to be taken into account:

- homonymy (identical sounds and spelling);
- homophony (identical sounds but different spellings);
- homography (different sounds but identical spelling);

⁵ Steven Handel, *The Psychology of Laughter*. 2011, <http://www.theemotionmachine.com/psychology-of-laughter>

⁶ Giseline Kuipers, *The Sociology of Humor*, 2008, p. 365,
http://www.academia.edu/1166958/The_sociology_of_humor

⁷ quoted in Lutviana, Rizky and Subiyanto Aryf. *The failure in translating humour*, <http://jurnal-online.um.ac.id/data/artikel/artikelID3AF46983CDFF27BDAAEF11A9A623746.pdf>

⁸ idem

⁹ idem

- paronymy (there are slight differences in both spelling and sound)

Any of these types of puns embrace a fair amount of linguistic humour, increasing the difficulty in translation. For this reason, Delabastida¹⁰ suggests five strategies to translate them:

- translating the source text wordplay with wordplay in the target text, which may be more or less different,
- translating it in a way that loses some aspects of the wordplay,
- replacing it with some other devices, aimed at creating similar effect such as rhyme or irony,
- source text pun copied as target text pun, without being translated,
- omitting it.

The other categories which generate linguistic humour, morphology and lexical ambiguity, semantic ambiguity, i.e. the idioms, the structural and scope ambiguity and the effect the words have from the social, communicative, contextual point of view, i.e. pragmatics, are also prone to give any translator nightmares.

On the other hand, another type of humour is the *cultural humour*, a type of humour which is culture-based. Cultural elements are specific elements which can or cannot be found in other cultures, they are bound to belong to a particular people, thus endowing this kind of humour with more picturesque, colourful elements. According to Newmark¹¹, cultural humour has its origins in the following elements: "ecology, including flora and fauna; material culture (artefacts), including food, clothes, houses and town; social culture: work and leisure; organisations, customs, activities, procedures, concepts: including political and administrative, religious, artistic; gestures and habits."

The last, but not least type of humour is the *universal humour*, which consists of elements which are common within two or more cultures. Neither linguistic aspects nor cultural elements may condition this type of humour. Hence, this is an "independent" kind of humour, a kind which can be easily and correctly understood in terms of intercultural communication.

¹⁰ quoted in Budea, *op. cit.*, p. 7.

¹¹ Newmark, P. 1988. A Textbook of Translation: Longman

Regarding the factors that may influence the translation of humour Shipley, (quoting Attardo¹²) talks about two types of factors in dealing with this kind of translation: external factors and internal factors. From the point of view of the *external factors*, we deal with:

Time frame consideration (TFC) – (in comedy movies, comedy shows, etc.) which refers to the fact that, if the funny events are recent in the source language medium, when translating them, their effect must be also transmitted to the target language medium, even if there may be a high distance of time between the event and its translation.

Social-class and educational considerations (SEC) – according to Attardo¹³, the author of a text has a target audience in mind. This refers to the fact that there is the possibility for a joke not to be understood properly if the audience is not the appropriate one. For example, a joke about medicine between two doctors might not be completely understood by a linguist or vice-versa. For this reason, humour must be adapted to the audience.

Cultural awareness decisions (CAD) – this external factor refers to the fact that a funny element of the source language is internationally known, it should not be translated if not needed.

Whereas the *internal factors*, regard:

Language (LA) – according to Attardo¹⁴, "the simplest approach to translation is: substitute Language in TL for Language in SL. "

Narrative strategy (NS) – the narrative strategy in translating jokes may be unnecessary as long as the joke itself depends on the language. The narrative strategy is not common among cultures, so the translator is free to adapt the joke according to a culture-specific narrative strategy in order for the joke to sound typically.

Target (TA) – this factor is mainly the same as the second external factor, because it concerns the target audience. Thus the joke must be outlined so that it can be fully understood by a certain social class, age class or any other kinds of audience.

Situation (SI) – this refers to the case when a humorous situation cannot be translated into the source language either because there is not such a situation in the target language, or because that situation is not funny in the target language. The solution is the

¹² Attardo, S. quoted in Shipley, Trajan. *Towards a humour translation checklist for students translation*. Universidad Autonoma de Madrid, n.d. Pdf. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2317721>

¹³ idem

¹⁴ Idem

replacing of the source situation with another one in the target language by respecting and keeping all the knowledge aspects.

Logical mechanism (LM) – here can be debated the subject of puns translation, when the same sound equals the same meaning. Due to the fact that puns are linked to language, their translation, as well as all the other logical mechanisms are easier to translate.

Script opposition (SO) – this last internal factor is similar to Situation, because it is about the translation of a joke which does not have an equivalent in the target language, so it may cause problems in terms of translation. But if there is some kind of equivalence between the two cultures, script opposition may be used.

Regarding the competences needed by a translator, since translation is an art, we should consider the translator an artist. Besides his acquired and practiced skills, a translator must have a natural born talent to translate, which is also the base of all the other competences that he accomplishes throughout his career. According to Budea¹⁵, a good humour translator ought to have four main competences: linguistic, communicative (pragmatic), technical and humour translation competence.

-Linguistic competence: the linguistic competence of the translator consists of his/her linguistic knowledge reflected through a rich and various vocabulary and also of a perfect knowledge regarding grammar and other syntax aspects. Because the translator is a bilingual, he/she must respect these linguistic conditions of both languages and to use them accordingly.

-Communicative (pragmatic) competence: the communicative (pragmatic) competence of the translator must be reflected in his/her capacity of making the target text as comprehensible as the source text, by creating a natural sound of it. He/she must be aware of the changings that must be made at the text level but, at the same time, to be as pragmatic as possible, meaning that he/she has to offer accuracy in the outlining of the target text.

-Technical competence: the technical competence of the translator is a result of all the skills and abilities achieved through study and practice. The technical competence of the translator is palpable through the naturalness of the translated text.

-Humour translation competence: the humour translation competence is a special competence, which, in my opinion, cannot be achieved by technical means. It is an ability that the translator is born with, because in terms of translating humour, it is needed a translator

¹⁵ Budea, *op. Cit.*

with that so-called "sense of humour", who can offer that special nature and colourful meaning of the source text, in order to create the same effect that the original writer aimed at.

Humour occurs from different and numerous sources which regard people's daily life, nature, culture, environment, etc. Because of the fact that humour has its own peculiarity, when it comes to its translation, we can definitely talk about a complete science, but also art. The theory which has been built on the background of this special type of translation aims to clarify the ambiguity of humour given by its specific elements it derives from (language, culture, country, etc.). But, of course, all these theoretical parts of humour translation would be purposeless without a translator to use them in order to bring forth the common effect of humour. i.e. to make people laugh.

Humour is a particular part of translation which represents a true challenge for the translator, who needs to make the most of his best skills and competences and a perfect knowledge of languages, cultures and national specificity.

Bibliography

- ***, *Longman Dictionary of Contemporary English*. Barcelona: Cayfosa, 1995
- Budea, R., *Translation Studies. Retrospective and prospective views*. 12th Volume. Article: *Translating humour and profanities in films*, Galati: Galati University Press, 2011
- Burgess, A., *Quotes on translation*, 2007
<https://pbtranslations.wordpress.com/2007/03/14/quotes-on-translation-2>
- Delabastita, D., *Wordplay and Translation*, Manchester: St. Jerome Publishing, 1996
- Handel, S., *The Psychology of Laughter*. 2015.
<http://www.theemotionmachine.com/psychology-of-laughter>
- Kuipers, G., *The Sociology of Humor*, 2008.
http://www.academia.edu/1166958/The_sociology_of_humor
- Rizky L., and Aryf S., *The failure in translating humour: A case study in the Indonesian translation of humour graphic novel "The diary of a wimpy kid"*. Malang,
- Newmark, P., *A Textbook of Translation*: Longman 1988
- Provine, R., *The Science of Laughter*, 2000.
<https://www.psychologytoday.com/articles/200011/the-science-laughter>
- Vandaele, J., *Humour in translation*. Oslo: John Benjamins Publishing Company, 2010
http://folk.uio.no/jeroenv/Vandaele%20Humor%20in%20Translation_proofs.pdf

COLOURS USED IN IDIOMATIC EXPRESSIONS

Cristina Gabriela Marin

Assist., PhD, University of Craiova

Abstract: This article aims at focusing on colour terms used in idiomatic expressions in English language. I chose the semantic field of colours because they are very frequently used especially to convey certain meanings. As a very significant human experience, colours attracted many scholars' attention. People always use colours to express their understandings and thoughts and their meaning changes across cultures.

Keywords: Colour, feelings, emotions, double meaning, collocation

Among figures of speech, idioms represent a set expression of two or more words that means something other than the literal meaning of its individual words. According to Oxford Advanced Learner's Dictionary, an idiom "is a phrase or sentence whose meaning is not clear from the meaning of its individual words and which must be learnt as a whole unit" (p.616). The meaning of the idioms can be sometimes understood by looking the words up in a dictionary and using some common sense and imagination and the context of the phrase. Taking into account all these aspects the article aims at focusing on colour terms used in the idiomatic expressions. So present are colours in our existence that alongside taxes and death they have been (humorously) labeled as the third inescapable element of our lives. Therefore, it comes as a natural phenomenon that they were incorporated in language and ascribed symbolic values. Colour symbolism is the use of colour to represent traditional, cultural or religious idea, concepts, feelings or to evoke physical relations. Colours are believed to create a physical reaction/red has been shown to raise blood pressure, they also follow trends- in certain periods different colours have been considered fashionable or the attribute of social political categories (as purple representing royalty or red representing communism).

1. Colours and emotions

Anders Steinvall¹ explored the collocations of 50 colour terms and 135 emotions terms and researched “which colour categories are salient from the point of view of emotions and vice versa”.

The most frequent collocation of black colour is related to sadness. White colour is associated with anger and fear and red is very vividly represented by collocations with anger. Both Yellow and orange convey joy. Green is associated with anger to be more precisely with envy and jealousy.

Here are some examples (according to Longman Dictionary):

-**black** day-*without hope*

-**black** look- *full of anger and hate*

-**the black** sheep of the family- *someone who is regarded by the other members of their family or a group as a failure or embarrassment*

-a **black** mark against somebody- *someone has a bad opinion of you because of what you have done*

-not as **black** as painted – *not to be as bad as people say you are*

-**black** list- 1. *ban from further employment in a particular field* 2. *a list of people, institutions, organizations, books, etc. that do not enjoy official support*

-to give somebody a **black** eye- *give somebody a bad reputation*

-in one's **black** list- *in one's list of datable pretty girls*

- paint somebody all **black**- *describe someone or something as all bad*

-the pot calling the kettle **black**- *criticizing another for faults or errors of which oneself is guilty (Rom. Râde ciob de oală spartă)*

-the pot shouldn't call the kettle **black**- *don't criticize somebody else for you yourself can be criticised*

On the other hand, white indicated something good, having the power to turn something bad into something good:

-**white** lie- *a lie that you tell someone in order to protect them or avoid hurting their feelings*

-**white** lightning- *moonshine*

¹ “Colours and Emotions in English”, Anthropology of Colour, Interdisciplinary Multilevel Modelling, p. 348

-**white** magic- *magic used for good purposes*

-bleed **white**- *pay out so much money that one is left penniless*

-as **white** as sheet- *extremely pale*

-with **white** anger/fear-*very angry*

-**white collar jobs** – office jobs whereas **blue collar** is a term used to refer to manual workers.

Blue is very widely used colour for suggesting the sky, air, cold, emotional distance or spirituality. Further there are some expressions with blue:

-feeling **blue**- *be depressed*

-sing the **blues**- *be sad, melancholic*

-argue/talk till you're **blue** in the face- *to argue/to talk about something a lot, but without achieving what you want*

-between the devil and the deep **blue** sea- *to be in a very difficult position*

-**blue** with cold-*someone who looks extremely cold*

-burn with a low **blue** flame- *to be in the most extreme stage of intoxication*

-to make a **blue** fist of- (slang) – *make a dismal failure of*

Here are some expressions containing “red”:

-to roll the **red** carpet- *to give a special treatment to a visitor*

-to be caught **red-handed**- *as he was doing something bad*

-**red-faced**- *be embarrassed or angry*

-to give somebody **the red light**- *not to give the permission to do something*

-go/turn **red**- *your face becomes a bright pink colour especially because you are embarrassed or angry*

-like a **red rag** to a bull- *very likely to make someone angry or upset*

-see **red**- *to become very angry*

-**red cent**- *every single money*

-**red herring**- *something designed to deceive, a false clue given to mislead pursuers.*

-**red ink**-*lose or indebtedness, as the total of loss is written in red ink, while the profit is written in black.*

-**red-letter day**- *any memorable or important occasion*

-**red light district**- *a district of brothels*

-**red neck**- *American southerner known for his red neck presumably working in the sun*
-*like a red flag to a bull*- *it makes someone very angry, as you probably know, bulls get angry when you wave a red flag in front of them.*

-**red tape** – *means bureaucratic delay in getting the things done*
-*paint the town red*- *celebrate, indulge in riotous fun through a visit to nightclubs, cabarets, etc.*

(Rom. A o face lată)

-**red sky** at night, sailors delight- *red sky in the morning sailors take warning*
Green can be associated envy with jealousy, lacking of experience, looking very pale:
-to be **green** around (or about) the gills- *to look pale*
-pretty **green**- *young and lacking experience*
look a bit **green**-*look pale and ill*
-**green** with envy- *wishing very much that you had something that someone else has*
-to get the **green** light-*get permission to do something*
-the grass is **greener** on the other side-*people think they would be happier if things were different*

-to have green **fingers**- *to be good at making plants grow.*

Brown colour appears in the following expressions:

-to do somebody **brown** (slang)- *to deceive somebody*
-to do something up **brown** (slang)- *do thoroughly*
-**browned off**- *very annoyed by something*
-in a **brown** study- *absent minded*
-to get **browned off**- *annoyed*
-**brownie** points- *to make someone have a good opinion of you*
-**brown** nose- *to try to make someone in authority like you by being very nice to them*
-to be in a **brown** study- *completely absorbed in thoughts*

Further I have found the following expressions with “purple”, “gold”, “crimson”, “grey”, “ruddy”, “silver”, “olive”:

-**purple** with rage- *colour of the face caused by anger*
-**purple** patch- *time when you are very successful*

- heart of **gold**- *very kind*
- golden** boy/girl- *someone who is very popular or successful*
- gold** digger- *an attractive woman who uses her look to get money from rich people*
- The pot of **gold** at the end of rainbow- *fantasy, dream*
- somebody is **golden**- *used to say that someone is in a very good situation and is likely to be successful*
- go/turn/flush/turn **crimson**- *your face becomes red because you are very angry or embarrassed*
- Don wearing the **gray**- *become a Confederate soldier*
- grey** matter-*your intelligence/brain*
- grey** face-*looking pale because you are tired, frightened or ill*
- the grey**- *boring and unattractive*
- grey** area- *used to talk about a situation in which something is not clearly a particular thing, so the people are not sure how to deal with it.*
- ruddy** cheeks- *face that looks pink and healthy*
- ruddy**- *bloody (used to emphasize when you are annoyed with something or someone)*
- silver** bullet- *something that solves a difficult situation very quickly and easily*
- to be born with a **silver** spoon in your mouth-*born in a rich family*
- every cloud has a **silver** lining- *there is something good even in a situation that seem very sad or difficult*
- silver** surfer- *old person who uses the Internet*
- silver**-tongued- *good at talking to people and making them like for, persuading them to do what you want*
- silvery** voice- *very pleasant and musical voice*
- olive** skin/complexion-*skin colour that is typical of people from countries such as Greece, Italy or Turkey*
- to extend offer/hold out an **olive** branch- *to do/to say something in order to show that you want to end an argument with someone.*
- in the **pink**- *in good health*

Yellow dog contract- *an employer-employee illegal contract by which a person being hired is first made to agree that he will join no labour union while employed*

Yellow livered- cowardly

-fair-haired (or **blue**-eyed, **golden**-haired, **white** haired) – *boy/ man who is most favoured by those in power, one who is expected to be elevated to the top position*

-see life in **black or white**- *have a narrow, simplistic moralistic or social views*

-see something through **rose**-coloured glasses- *put everything in a good light, be always cheerful*

-shrinking **violet**-*very shy, withdrawn person*

-swear **black is white**- *be a chronic liar, falsify the truth*

2. Similes using colours

Wikberg² defined similes as “a figurative expression used to make an explicit comparison of two unlike things by means of the prepositions like, as....as, or the conjunctions as, as if, as though” . Here is a list of idiomatic phrases/expressions included similes as well:

-black as coal (completely black)

-black as ink (completely black)

-black as hell (completely black)

-black as devil (completely black)

-black as pitch (completely black)

- as black as a crow/ raven/a raven's wing

-as red as a lobster

-as red as a turkey-cock

-red as a beetroot (someone's face when embarrassed)

-red as a beet (someone's face when embarrassed)

-white as a snow

-white as a chalk

-as white as a sheet (when someone's face is white due to fear)

-green as grass

-as yellow as a crow's foot

² Wikberg, Kay “Phrasal Similes in NBC”, p.156

- as brown as a berry
- as green as gooseberry

3. Conclusion

This paper stems from a desire to comprehend the symbolic connotation of colours as they are reflected in English language. Languages are living organisms and therefore new words and phrases are coming to life and this process is the most obvious in idiomatic expressions. This article is intended to be an attempt of representing a learning material which may facilitate the access to the English which is a language rich in idioms. Without them English would lose variety and humor, especially in speaking.

REFERENCES:

Macmillan English Dictionary for Advanced Learners, Pearson Education Limited, 2009

Steinvall, Anders –“Colours and emotions in English”- Anthropology of Colours Interdisciplinary Multilevel Modelling- Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2007

Wikberg, Kay – Phrasal Similes in BNC – Phraseology: An Interdisciplinary Perspective. Ed. Sylviana Granger and Fanny Meunier, Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2008

<http://site.ebrary.com./pub/benjamins/edf.action?p00idioms&docID=10250344>

Mc Lain, R., McLain C., - A dictionary of American Idioms and idiomatic usage, Universitatea Babes-Bolyai, Cluj Napoca, 1981.

www.squidoo.com/colorexper

THE TAXIS STRUCTURE IN THE SHORT STORY 'THE NEVA STAR' BY C. D. ROSE

Mădălina Cerban

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract: This paper proposes an analysis of the taxis system in the short story The Neva Star written by the British writer C.D. Rose. The taxis system, formed of parataxis and hypotaxis sub-systems, refers to groups and phrases which are given an equal status within complex sentences in the case of paratactic relations and to groups and phrases that have an unequal status, in the case of hypotactic relations. We are going to use the systemic functional approach, taking into consideration the metafunction of language, pointing out the fact that, within this approach, combined clauses do not form a grammatical unit as within the traditional approach.

The first part of the paper makes a short presentation of the taxis system within systemic functional framework, and the second part analysis the general characteristics of this short story which belongs to contemporary British literature, paying attention to the types of structures used.

Keywords: taxis, parataxis, hypotaxis, metafunctions, groups and phrases

I. General considerations the system of taxis

When we analyse a clause complex we take into consideration the ideational metafunction of language and the ways in which a clause can combine with further clauses in order to form a clause complex. In this paper we are not going to discuss the parts of a clause, but ranking clauses within systemic functional framework. In systemic functional grammar the main clause is called “primary clause” to which we can add a theoretically unlimited number of other “secondary” clauses. The most important difference between traditional approach and the systemic functional approach is that in the former case the combined clauses form a grammatical unit named “sentence”, while in the latter case they do not form a new grammatical unit.

Traditional grammar understands this series as forming a unit of a higher rank-the “sentence” and further distinguishes simple sentences (one sentence), compound sentence (two or more clauses in coordination) and complex sentences (two or more clauses, of which one is the main one and the other depend on it). However, there are some problems in considering the sentence the basis for our analysis. The clearly signalled organization of sentences by means of punctuation, in the written text sustains the existence of a unit of language above the clause, but we are to consider how clauses relate to each other in a way that is not restricted to the written form of language.

The systemic functional approach however, uses the term *clause complex* to define a combination of two or more clauses into a larger unit. The merit of the term is that it is neutral in terms of differences between spoken and written texts and enables us to consider clause complexes that are split by punctuation. In addition, when analysing spoken language,

intonation and pausing do not always correspond directly to the larger grammatical units in utterances.

Suzanne Eggins argues that “while the sentence is an orthographic unit of written language, the clause complex is a grammatical and semantic unit, and it is a unit that occurs in both spoken and written language” (*An introduction to Systemic Function Linguistics*, 2004: 255-256).

According to systemic functional linguistics, clauses within complexes are interrelated grammatically in two systems, taxis and logico-semantic. Taxis is concerned with the interdependency relations between grammatical units forming a complex or between groups forming a group complex or between clauses forming a clause complex. Logico-semantic system is represented by two types of relationships: *expansion* which includes the meanings realized by conjunctions and *projection* which includes direct and indirect speech and thought. Systemic Functional linguistics further divides expansion into: *elaboration*, in which one clause expands another clause by restating in other words, clarifying it, specifying details, adding comments or examples; *enhancing* when clause expands another by qualifying it with some circumstantial feature of time, place, cause, concession, condition, etc. and *extension* which is used so that a clause expands another by extending beyond it; it provides new information, gives an exception to it or offers an alternative.

When analyzing the clause complexes relationships in a text the first step is to identify the boundaries between these clause complexes. In written cases there is no problem in identifying the boundaries due to the fact that they are signalled orthographically by full stops, in the case of sentences, commas or semi-colons between clauses. The second step is to determine whether a particular logico-semantic relationship (expansion or projection) holds between two clauses forming a complex or it is a cohesive relationship between two clauses complexes.

In this paper we will concentrate on the analysis of the system of taxis, pointing out that the hypotactic relations are, by far, more used than paratactic relations.

II. Analysis of the system of taxis in *The Neva Star* by C.D. Rose

This short story, which is 25 pages long, is about three Ukrainian sailors who are stranded on a ship in the port of Naples, the perfect place to set a timeless short piece about people on the edge of a society. The rest of the crew, which was 70 at the beginning, has left the ship leaving behind only three men – all named Sergei. These three men didn’t want to leave the ship due to the fact that they won’t be paid if they leave. So, they wait.

The Neva Star offers a gentle insight into the slow loss of an identity, the men’s identities coagulating into one. Their minds and their distinctions flow into each other. They share the same names and the same experience, spending the last three years together, on the ship. As a result, their personalities diluted, becoming one. *The Neva Star* is a psychological, sharp, full of geographic details, short story.

The following section of our paper focuses on identifying and analysing the types of relationships that establish between clauses in clause complexes throughout the text.

In terms of types of causes, the author mainly uses simple structures, to sustain the unsophisticated form the short story embraces. Many of the clauses are clause simplexes of the type:

e.g. *There are now three sailors on board.*
Late that evening, she turned up back at home.
He doesn’t want to wait too long.

From the total number of clause complexes the short story contains there is a significant proportion of complexes made up of only two clauses as in the following examples:

e.g. *There used to be a crew of 70, // but 67 of them (mostly Russian, some Ukrainian, many Romanian, and many others from other countries) have all now disappeared.*
At night the road was dimly illuminated with fuzzy yellow light, // and they can see a few people loitering in the blocked yellow spaces under the shadows of the tall ugly buildings.

Three-clause complexes are less represented, being the next proportion of complexes from the total number of complexes:

e.g. *The man with red face recognizes Serghei's accent, // and asked him// where he's from.*

Their flat was as small as a ship's cabin, // he remembers, // although the view from the window was always the same.

They met at a party// when they were eighteen // and married soon after.

As we continue analysing the remaining clause complexes, a constant feature of the story shapes through: the higher the number of clauses in a clause complex, the fewer the instances are to be found. Thus, there are only a few instances of four-clause complexes:

e.g. *Waking, he remembers his dreams// and remembers// that he is supposed to be two travellers// who imagine a third.*

He loses himself, // finds himself lost// and has to ask a group of Polish people under the main station// where the way back to the port was.

The number decreases considerably for complexes with five or six clauses:

e.g. *He thinks// it's one of the most beautiful things// he had ever seen, //and thinks about// how it would be to live there forever.*

Throughout the story clauses are related mostly by hypotactic relationships, parataxis representing only a small part of the total number of clause nexuses. The predominance of such types of relations helps the reader go into the characters' minds. The style of the story is characterized by repetition of structures and slight variation.

In terms of means of linking, paratactic relations are signaled in most cases by conjunctions and punctuation. As far as conjunction system is concerned, the most frequently used are the conjunctions **and** and **but**:

e.g. *A few days ago, there was an article in the newspaper about them [...], **but** they never saw it because the journalist never sent them a copy of the paper even though he promised to.*

*She reminds him of Masha, **and** he wonders where she is now.*

Besides the examples illustrated so far, parataxis in the story also occurs within hypotactic constructions:

e.g. *In the future the people will say stories about the sailors // who spent three years on a boat.*

He wonders// what any fish who might live in the waters of the port of Naples would eat//

α β_1
and what he would find in the belly of a fish.
 β_2

Considering the place of the dominant and dependent clause in hypotactic relations, the author employs both thematically marked and unmarked sequences. Unmarked structures, where the dominant clause is followed by the dependent clause, seem to prevail in the hypotactic relations in the story:

e.g. *He dreams of being trapped on board the Neva Star for three years, of being on board this very ship, a dream // which is inseparable from reality.*

However, there are however instances of thematically marked sequences with the dependent clause being followed by the dominant clause:

e.g. *It worries him mostly // because in this dream there are only two of them, not three. When they go out on the deck and look at the city beyond the docks, // they see rows of ugly, tall, barrier-like white cement buildings.*

Although the vast majority of the dependent clauses in the story are finite, there are also a few examples of non-finite clauses

e.g. *After a while, though, the novelty faded and people stopped // dropping by.*
The king told him // to go down again
They're still waiting for him // to come back up.

The logico-semantic relations expressed by means of parataxis or hypotaxis may be well illustrated with examples from the story.

All three types of **expansion** identified in systemic functional linguistics are employed in the story:

(i) In **elaboration** one clause expands another clause by restating in other words, clarifying it, specifying details, adding comments or examples. Such a clause does not add any essentially new element to the message, but gives supplementary information about what is already stated. Paratactic elaboration is not present in the text; on the other hand hypotactic elaboration is represented by a relatively great number of non-defining relative clauses in the story which add extra information to an element in the message, ; most often such clauses are introduced by **who** or **which**:

e.g. *Parthenope fell in love with one of Odysseus' men // **who** ignored her by blocking his ears*

α $=\beta$
and sailing right past her.

*[...] there are many ships in many ports around the world // **which** have found themselves*

α $=\beta$
abandoned by bankrupted owners [...]

(ii) An **enhancing** clause expands another clause by qualifying it with some circumstantial feature of time, place, cause, concession, condition, etc. Again both parataxis and hypotaxis are to be found, although the latter seem to be slightly favoured:

e.g. *[...] he saw Sergei counting and wonders // where it came from and where he's hidden it now.*

This is one of the things he remembers // as he passes away the many days lying on the small bunk in the same cabin [...]

(iii) **Extension** is used so that a clause expands another by extending beyond it; it provides new information, gives an exception to it or offers an alternative. Examples of both paratactic and hypotactic extensions can be found throughout the text:

e.g. *He wonders what has happened to Sergei in his dream, // but there's no answer.*

The two options available for *projection* - locutions and ideas - may be exemplified with instances from the text; nevertheless there is an obvious preponderance of projecting ideas over locutions:

e.g. *His mother got fed up with him doing nothing [...] // and said that if he didn't give up he'd turn into a fish.*

a) **Locutions** are the representation of the content of a verbal clause – what is said. There are only very few the examples are hypotactic, with only few instances of paratactic exemplifications. We also have to mention that locutions are not very numerous in the text.

e.g. *They would wave back, // and the two groups would shout things to each other in mutually incomprehensible languages.*

b) **Ideas**, on the other hand, refer to the representation of the content of a mental clause - what is thought; the projecting clause represents a process of cognition rather than a verbal one. There are no examples of paratactic ideas while instances of hypotactic ideas may be found in the following passages. The ideas are by far more numerous than locutions in the text:

e.g. *Nobody knows // what happened to the captain.*

Still, he sometimes misses her // even though he now thinks // he never really loved her.

Conclusions

Taking into account the analysed data, the main features of the short-story *The Neva Star* by C.D. Rose regarding the relationships between clauses led us to the conclusion that there numerous instances of clause simplexes, i.e. sentences consisting of only one clause and the preponderance of unsophisticated clause complexes made up of two or three clauses. Longer clause complexes have fewer exemplifications following the normal rule that the greater the number of clauses in a clause complex, the smaller the number of occurrences in the story.

In terms of the tactic relationships established between clauses within clause complexes, the author seems to favour hypotaxis, since hypotactic relations outnumber consistently paratactic relations. Paratactic relations are signalled most often by punctuation (coma and semi colon) and by the system of conjunctions, **and** and **but** being the most frequently used.

Hypotactic relations employed are usually thematically unmarked, with the dominant clause being followed by the dependent clause. Most of the clauses in this relation are finite; of the non-finite clauses used, the infinitive and the gerundial clauses are more often employed.

The logico-semantic relations of expansion (elaboration, extension and enhancement) and projection (locutions and ideas) are expressed through both paratactic and hypotactic relations throughout the story, the author favouring more or less a type of syntactic relations. Elaboration seems to be realized mostly by hypotactic relations in terms of numerous non-defining relative clauses introduced by *which* or *who*, while paratactic elaboration is not present in the text. Regarding enhancing, both parataxis and hypotaxis are to be found, although the latter seem to be slightly favoured. Examples of both paratactic and hypotactic extensions are to be found with no obvious preference for one type or the other.

In the case of the logico-semantic relations of projection, there is a noticeable preference for projecting ideas over locutions. Most of the locutions are projected in hypotactic relations since the text lacks dialogues and direct quotes. In terms of ideas, there are no examples of paratactic ideas, and only examples of hypotactic projected ideas can be noted in the text.

BIBLIOGRAPHY:

Berry, M., *Systemic Linguistics and Discourse Analysis: a multilayered approach to exchange structure* in “Studies in Discourse Analysis”, R.M. Coulthard and M. Montgomery (eds), London, Routledge & Kegan, p. 120-145, 1981

Butler, C.S., *Systemic Linguistics: theory and applications*, London: Batsford, 1985.

Fawcett, R., *The Semantics of Clause and Verb for Relational processes in English* in “New Developements in Systemic linguistics: Theory and Description”, London, Pinter, 1987
Halliday, M.A.K., *Notes on Transitivity and Theme in English* in “Journal of Linguistics”, 3/1968.

Halliday *Spoken and Written Language*, Chicago: Deakin University Press, 1985.

Halliday, M.A.K., Matthiessen, C., *Introduction to Functional Linguistics*. London: Hodder Arnold, 2004.

Hoey, M., *On the surface of discourse*, London: George Allen and Unwin, 1993.

Martin, J.R., *English Text: System and Structure*, London: Arnold, 1992.

Martin, J.R., Matthiessen, C., Painter, C., *Working with Functional Grammar*, London: Arnold, 1997.

Rose, C.D., *The Neva Star*, Daunt Books, 2015

Thompson, G., *Introducing Functional Grammar* (second edition). London, Arnold, 2004 [1996]

COLOURFUL IDIOMATIC EXPRESSIONS. A CONTRASTIVE ANALYSIS BETWEEN ENGLISH AND ROMANIAN

Diana Burlacu, Assist., PhD, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: Colourfulness typically relates to variation, vividness, kinesthesia, thus life, whereas colourlessness, denoting achromatic or neutral colours, such as black, white and grey, commonly symbolizes monotony, lethargy and lack of life. The presence or absence of colour triggers a certain reaction or state on the part of the viewer, appealing to both their perception and their unconscious self. Such symbolic richness of colours is extensively used in both Romanian and English idiomatic languages, the object of study in the present analysis. The nine series of colourful idiomatic expressions will be examined in turn, paralleled in the two languages and occasionally sentence-illustrated.

Keywords: colour, idiom, meaning, semantics, symbolism

Motto:

*"Colours speak all languages."
(Joseph Addison)*

Beyond any intent of pleonastic association, polychromy does colour, over-colour and re-colour our life in subtler ways than we may be aware of. Worth pages of word-explanations and every so often culturally linked, colours have positive or negative impacts on the consciousness and the subconsciousness of the observer. For instance, it has been scientifically proven that warm colours (red, yellow, orange) feed one's appetite, while the cold ones (blue, purple, black) suppress it (see *science – red/yellow*). Blue is generally a relaxing colour, yet it leads to depression when overused. The colour of mourning is black all over Europe, whereas in Asian cultures it is represented by white.

From a symbolic perspective, red is linked to love, energy and action, but it is also a warning to stop and a mark of anger in Western cultures; prosperity and good fortune in Eastern cultures, where red is also the bride's colour; in India, it is a sign of a married woman; in Thailand, it represents Sunday; South Africans associate it with mourning; in Nigeria, it is worn by chiefs, while in Russia, it is a symbol of communism (see *color psychology*). Green

is usually the colour of nature, regeneration and hope, but has various cultural connotations, too, such as: disgrace in China (a green hat offered to the husband indicates an adulterous wife), symbol of the whole country in Ireland, drug culture in North Africa, death in South America, and money and jealousy in the USA (see *color psychology*). In an overall examination, restricted to the work-related sphere, colours also play a central role. For example, Flavell and Flavell give a relevant discussion on coloured uniforms and, extensively, on ‘coloured’ jobs, starting with “*a black-coated worker*. This referred to his social status and security in a good job – perhaps as a clerk in an office. That was in Victorian England, and it has been suggested that in the turmoil of the First World War period an American counterpart of the British phrase arose: *the white collar worker*” (Flavell and Flavell 1994: 19). *Blue-collar workers* refer to “warehousemen, longshoremen, farmers, miners, mechanics, construction workers and other blue collar workers” (Flavell and Flavell 1994: 19). Moreover, *pink collar jobs* have begun to denote “low-paid jobs mainly for women, such as cleaners, hairdressers, waitresses” (Flavell and Flavell 1994: 19).

As a matter of fact, colours categorize as primary, secondary and tertiary, among the first being red, yellow and blue (RYB) – as the three colours of pigment, or red, green and blue (RGB) – as the three colours of light (see *science – primary colours*), all the others being combinations of them. How many colours or colour blends can a human actually see?

“Mathematically, when multiplying the nearly 10 million distinguishable colors with the thousands of outside forces acting on the brain’s perception of those colors – such as light, surfaces and viewing conditions – psychophysicists have determined the number of potential colors and combinations to be almost endless” (see *science – colours*).

As expected, so many shades or hues are practically impossible to be named, but Ingrid Sundberg’s *Color Thesaurus* should be really helpful. For instance, white can be categorised, inter alia, as pearl-, snow-, ivory-, egg-shell-, cotton-, salt-, daisy-, frost-, porcelain- and rice-white, whereas black splits, among others, into ebony-, charcoal-, midnight-, ink-, raven-, oil-, soot-, metal- and leather-black. No matter how interesting these are or how great their potential exploration may prove, such fine colour delineations are not the object of this study.

Out of the eleven basic colour categories of English – white, black, red, yellow, green, blue, pink, orange, purple, brown and grey (Berlin & Kay, quoted by Steinvall, in MacLaury et al. 2007: 350), nine have been chosen (not orange and purple) in the present paper, which is fundamentally descriptive, not theoretical, even though theoretical matters will also be

appealed to. For example, the term *idiom* has been debated upon and raised various controversies whether it actually covers the significance of idiomaticity in a certain language. However, for the sake of simplicity, it is preferred to other terms and sometimes even combined with others in order to ensure a wider range of such phraseological units (see FEIs, Moon's coined term of *fixed expressions including idioms* – Moon 1998: *passim*). Broadly speaking, idioms are shaped by three characteristics: linguistically and socially, they should be institutionalized, thus “recognized and accepted as a lexical item of the language” (Bauer, in Moon 1998: 7); secondly, they present a certain ‘lexicogrammatical fixedness’ or ‘formal rigidity’ (Moon 1998: 7); semantically, idioms are non-compositional, namely “[t]he meaning arising from word-by-word interpretation of the string does not yield the institutionalized, accepted, unitary meaning of the string” (Moon 1998: 8). Naturally, the three criteria are met to certain degrees in idioms: “There are degrees of institutionalization, from the extremely frequent *of course* to the fairly rare *cannot cut the mustard*; of fixedness, from the completely frozen *kith and kin* to the relatively flexible and variable *take stick from someone, get a lot of stick from someone, give someone stick*, and so on; and of non-compositionality, from the opaque *bite the bullet* to the transparent *enough is enough*” (Moon 1998: 9).

More or less colour-rich, more or less semantically obvious, the nine series of colourful idioms will be discussed below, starting with white and black, followed by red, yellow, green and blue, and ending with pink, grey and brown.

➤ **WHITE**

An all-comprising colour – created by the fair mixture of the primary colours of light, red, green and blue – white commonly symbolizes purity, innocence and cleanliness, reflected by *lily-white* (Rom. *alb ca un crin*) and *as white as the driven snow* (Rom. *alb ca zăpada*). However, as part of most idiomatic expressions, its connotations are mostly negative: (*as white as a ghost* (Rom. *alb ca o fantomă*), *as white as a sheet* (Rom. *alb ca hârtia*) or *white-faced* (Rom. *alb la față*) signify pallor because of illness, fear or shock. Exasperation is expressed by the Romanian idiom *a scoate (cuiva) peri albi* – an emphatic, white-version of *to give grey hair* (to be further analysed under *grey*).

Moreover, *cusut cu ață albă* (Engl. *sewn in white stitches, a bald-faced lie*) describes “something obviously fake and untrue” (*dexonline*) – probably due to the contrast between

white and other colours, thus between the truth and the untruth, whereas the Biblical idiom *a whited sepulchre* (Rom. *mormânt văruit*) denotes “a hypocrite, something outwardly presentable but inwardly corrupt” (Flavell and Flavell 1994: 199). Belonging to the same area of deception and falseness, the verb *to whitewash* (Rom. *a acoperi, a muşamaliza*) translates as “to cover up or gloss over faults or errors or wrongdoing” (*idcon*):

e.g. *The MP is accused of whitewashing the scandal about the illegal funds.*

Another idiom, whose etymology is provided in *Dictionary of Idioms and their Origins*, by Linda Flavell and Roger Flavell, is *white elephant*,

“an unwanted object, especially cumbersome. The devious kings of Siam invented an ingenious way of ridding themselves of any courtier who irked them. They would present the hapless fellow with a white elephant, a rare and sacred beast. The cost of maintaining the creature, which was not permitted to earn its keep as a working animal, was excessive and gradually ruined its new owner” (1994: 199):

e.g. *The new airport is a white elephant and nobody wants to use it (idcon).*

A transitional set, sharing both positive and negative undertones, is represented by *to raise/to wave a white flag* (Rom. *a ridica steagul alb*), a symbol of defeat and surrender; *a white lie* (Rom. *minciună nevinovată*), “a harmless or small lie told to be polite or to avoid hurting someone’s feelings (*idcon*); *până în pânzele albe* (Engl. up to the white sails), meaning to do anything, at all costs, to obtain what one wants. *Ba e albă, ba e neagră* (approximately Engl. *to blow hot and cold*) – once white, now black, applies to someone’s contradictory words or deeds.

The last three idioms, so different from a semantic view, will be explained here as separate idiomatic expressions. A *white sale* refers to “the selling of towels or sheets at a reduced price” (*idcon*) – approximately Rom. ‘reduceri la albituri’; *a semna în alb*, to sign a blank document, thus before being filled completely; figuratively, it means “granting someone utter trust” (*dexonline*). Finally, a *white-tie event/affair* is “an event that requires guests to wear formal dress such as men wearing white bow ties with formal evening dress” (*idcon*), in comparison to a *black-tie event/affair*, where “guests wear semi-formal clothes with men wearing black bow ties with tuxedos or dinner jackets” (*idcon*).

➤ **BLACK**

The opposite symbol of white, yet also an achromatic colour, black is usually associated with death, magic, evil, but with power and elegance, as well. The antagonism of

black and white – hence, the very idiom *black and white* (Rom. *ori albă, ori neagră*), “either good or bad, either one way or the other way, oversimplified” (*idcon*) – has, in fact, given birth to interesting, subtle idiomatic juxtapositions. The Romanian expression *a face albul negru*, change white into black, means to falsify reality, to prove that something is different from what it really is (see *dexonline*); *a strânge bani albi pentru zile negre* (‘to gather white money for black days’, *to save for a rainy day*) is a common idiom used when saving money for future needs or (potential) troubled times.

The concrete (black) writing on (white) paper has extended to the idiomatic language into *put (something) down in black and white* (Rom. *a scrie negru pe alb*), “to write the details of a contract or something on paper” (*idcon*):

e.g. *I asked the buyer to put the offer to buy my car down in black and white* (*idcon*). Similarly, *in black and white* (Rom. *negru pe alb*), in writing or print/ officially, has a second meaning in Romanian, too, namely “surely, clearly, incontestable” (*dexonline*).

Darkness or the intensity of black are conveyed by a large number of idiomatic similes: (*as*) *black as a skillet*, (*as*) *black as a stack of black cats*, (*as*) *black as coal* (Rom. *negru ca tăciunele/ca şi cărbunele*), (*as*) *black as night* (Rom. *negru ca noaptea*), (*as*) *black as pitch/ pitch-black* (Rom. *negru ca smoala*), (*as*) *black as the ace of spades* (approximately Rom. *negru ca pana corbului*). In addition, (*as*) *black as a sweep*, implying blackness and dirt, translates into Romanian as *negru ca funinginea* or *negru ca un coşar*, actually the same vocabulary items connected with chimney sweeping.

As stated before, black is linked to evil, mourning and decease, as well as to all further feelings stemming from them. Therefore, *a i se face/a vedea negru înaintea (dinaintea) ochilor* (Engl. *to see black (in front of one's eyes)*) decodes as *not see clearly, because of anger or sadness*, or *to black out*, thus *to faint, lose consciousness*; yet, *a vedea (totul) în negru* approximately translates as ‘*to see the world through black-coloured glasses*’, specifically *to be pessimistic*. *A-i face cuiva zile negre* (Engl. *to give somebody a rough time*) means “*to cause grief to someone, make their life bitter*” (*dexonline*). *Negru la faţă* (Engl. *black in the face*) describes a very angry or sad person, while *a fi negru la suflet/ a avea suflet negru* (Engl. *to have a black soul*) defines an extremely bad person.

Moreover, the verb and the noun *blacklist* (Rom. (*a trece pe*) *lista neagră*) explain as “to list the name of someone contravening rules or conventions; to ostracise” (Flavell and Flavell 1994: 31):

e.g. *The sports federation blacklisted the swimmer because he was using steroids (idcon).*

By extension, the list becomes a book, i.e. (*be*) *in someone's black books* – “to be out of favour with someone, to be in disgrace” (Flavell and Flavell 1994: 29): “The *black books* [...] are reports on monastic holdings and allegations of corruption within the church, compiled by Henry VIII; [...] black books were also held by medieval merchants who kept records of people who did not pay for goods. Black lists were compiled of men who had gone bankrupt” (Flavell and Flavell 1994: 29).

A similar idea is conveyed by *to blackball*, “to exclude someone from a social group or club” (Flavell and Flavell 1994: 31), the means of voting being white and black balls. “The phrase can be applied to situations wider than entry to exclusive clubs, with a sense closer to *give someone the cold shoulder*” (Flavell and Flavell 1994: 31), hence “to exclude or ostracize someone socially, to reject someone” (*idcon*):

e.g. *She was blackballed in the school because of her out-dated teaching methods.*

The embodiment of exclusion and disgrace could be *the black sheep (of the family)* (Rom. *oaia neagră (a familie)*), the original explanation being that “shepherds dislike black sheep since their fleece cannot be dyed and is therefore worth less than white” (Flavell and Flavell 1994: 29).

Further negative black-idioms are *to blackmail* (Rom. *a şantaja*), “to extort or take money from someone by threatening him or her” (*idcon*); *black market* (Rom. *piaţa neagră*), “the illicit buying and selling of goods in violation of legal price controls, rationing, etc.” (*dictionary*); (*nici*) *cât (e) negru sub unghie* – not even a black speck under the nail – very little, hardly any. A rather euphemistic idiom is *pot calling the kettle black* (Rom. *râde ciob de oală spartă*), “the person who criticizes or accuses someone else is as guilty as the person he or she criticizes or accuses” (*idcon*):

e.g. *Criticizing her for snobbery is like pot calling the kettle black.*

In the end, *the black sheep* of this dark family is *in the black*, its oddity being the positive meaning it denotes, to be profitable or successful:

e.g. *Our company has been in the black since they began to cut costs (idcon).*

➤ **RED**

Red seems to be a multi-faceted, contradictory colour, as shows Steinvall's table – 'the salience of basic emotion categories in reference to basic color categories in percentage of instances' (in MacLaury et al. 2007: 357): surprisingly or not, anger mostly co-occurs with red (55.49%), followed by both sadness (19.94%) and joy (12.72%), while love and fear score merely 7.23% and, respectively, 4.62% of the instances of red (in MacLaury et al. 2007: 357).

To begin with, extreme anger is visually depicted by *to see red* (Rom. *a vedea/a i se face roșu (înaintea ochilor)*), probably transferred from a bull's reaction to red, idiomatically conveyed by *like waving a red flag in front of a bull*:

e.g. *Talking about the city mayor with my father is like waving a red flag in front of a bull. He hates the city mayor (idcon).*

Catching someone red-handed (Rom. *a prinde în flagrant*, approx. *a prinde cu mâța-n sac*) explains as catch them "in the very act of a crime, wrongdoing, etc., or in possession of self-incriminating evidence" (dictionary). *Be in the red* (Rom. *a fi în deficit, a fi pe roșu*) means "to be in debt, to be unprofitable" (idcon), whereas *out of the red* is quite the opposite, like *in the black*:

e.g. *The company has been in the red for three years now (idcon).*

Our company is finally out of the red and we are now making money (idcon).

The brightness or intensity of red is expressed by idiomatic similes, for instance (as) *red as a poppy*, (as) *red as a cherry*, (as) *red as a rose*, (as) *red as a ruby* or (as) *red as blood*. The first and the last similes can be idiomatically translated as such into Romanian: *roșu ca macul/sângele*, but a better alternative should be *roșu ca focul* (fire-red). Embarrassment is rendered by facial colour, hence *red in the face* (Rom. *roșu la față*) or the emphatic *beet red* (Rom. *roșu ca o sfeclă*).

The last red idioms to be analysed here belong to various domains, from carpets to eyes, flags to herrings, tapes to calendars, the common point being attention-drawing. *A red flag* (Rom. *steag roșu, semnal de alarmă*) is an alert signal to incorrect or improper functioning; the adjective *red-hot* (Rom. *senzațional*) describes something as very hot, "creating much excitement or demand" (idcon); *a red-letter day* (Rom. *zi de sărbătoare, zi memorabilă*), echoing the holidays marked with red in calendars, terms now an unforgettable

day, due to some major personal event. A *red-eye* (Rom. *zbor de noapte*) defines a late airplane flight, obviously causing red eyes to the sleepless passengers, whereas a *red herring* (Rom. *tertip, mijloc de diversiune*), once an olfactory distractor, is today extended to any “unimportant matter that draws attention away from the main subject” (*idcon*). A “condemnatory phrase, often an insult of a frustrated man doing battle with officialdom” (Flavell and Flavell 1994: 152), *red tape* (Rom. *birocrație, hârțogării*) catches attention to “excessive bureaucracy, form-filling” (Flavell and Flavell 1994: 152), originating “in the former practice of tying together papers and official documents with red tape” (Flavell and Flavell 1994: 152). Finally, *to paint the town red* (Rom. *a chefui, a-și face de cap*) means having a great time out, partying, while *to roll out the red carpet* (Rom. *a întinde covorul roșu*) implies treating someone with respect and honour, like royalties, who undoubtedly receive *red-carpet treatment*.

➤ **YELLOW**

According to *British National Corpus*, yellow is specific to fiction, magazine and spoken contexts, the less frequent context being the academic (see *BNC*). Even if, metaphorically, yellow connotes as a colour of joy, there are hardly any ‘happy’ idiomatic expressions. The symbolism of yellow echoes that of green, as an alternative shade for sickness or vertigo. For example, *a i se face galben înaintea ochilor* (Engl. *to see yellow* (in front of one’s eyes) explains as become sick or dizzy, or on the point of fainting. Moreover, *(a se face) galben ca ceara* (Engl. *to turn wax-yellow*) reads as to become unusually or deathly pale, “as from fear, ill health or physical exhaustion” (*dexonline*).

Fear is extended to cowardice and weakness in two English idioms, namely *to have a yellow streak* and the slang *yellow-bellied*:

e.g. *His manager has a yellow streak/is yellow-bellied and would not defend his rights.*

➤ **GREEN**

“Closely linked to the anger category, precisely to envy and jealousy” (Steinvall, in MacLaury et al. 2007: 358), green symbolically associates with nature and its regeneration. Within the second category, the *green belt* or *greenbelt* (Rom. *zonă verde*) refers to “an area of woods, parks, or open land surrounding a community” (*dictionary*), while *to have a green thumb* – Am.E. or *to have green fingers* – Br.E. describes a person skilled at gardening.

Similar to a plant, a *green* individual or a *greenhorn* is characterised by youth, lack of experience and immaturity, the Romanian term *crud* (Engl. unripe) also retaining the vegetal connotation. Moreover, *a îndruga (la)/a spune verzi și uscate* reads as ‘to tell green and sapless things’, thus lots of petty or futile considerations taken together. *A spune verde în față* (to tell straight/‘green’ to the face), probably a comparison to a green bough suddenly slapping into one’s face, means telling someone the naked truth, taking the risk of shocking or upsetting them.

In what regards the first semantic category, in the English idiomatic language, jealousy is embodied by a so-called *green-eyed monster*, Shakespeare’s coinage:

e.g. *Othello fell under the sway of the green-eyed monster (dictionary).*

Similarly, *green with envy* (Rom. *verde de invidie*) colourfully depicts one’s high degree of envy or extreme jealousy. Romanian idiomatic language prefers green as a result of physical causes, mostly sickness or nausea, rather than psychical reasons, such as envy. Therefore, *a i se face verde înaintea ochilor* (Engl. *to see green* (in front of one’s eyes) translates as become sick, giddy or nauseated, or be affected with vertigo. The same sensation of nausea is expressed by *green around the gills*:

e.g. *Unfortunately, after any bus ride, my mother looks green around the gills.*

Still connected with envy, but also with a sort of naïveté, *grass is always greener on the other side (of the fence)* is comparable to *ce au alții e mai bun*, ‘what others have is better’, namely “a place or situation that is far away or different seems better than one’s present situation” (*idcon*):

e.g. *The man believes that the grass is always greener on the other side of the fence and he always wants to change jobs (idcon).*

Permission is also represented by green, actually the colour of traffic lights, in straightforward idioms such as *to give (someone) the green light*, *to get the green light* or *to have the green light*, all present in Romanian, too: *a da (cuiva) undă verde*, *a primi undă verde* and *a avea undă verde*, thus signals of authorisation or approval to do or continue something:

e.g. *They were given the green light to renovate the ancient bridge.*

To end with, Romanian idiomatic language has two more ‘green’ expressions: *a vedea stele verzi* (Engl. *to see green stars*) is used when someone gets a strong smack and almost

loses consciousness. The other one is *a visa/a vedea/a spune cai verzi (pe pereți)* (Engl. to dream/to see/ to tell green horses (on the walls), a counterpart of *to see pink elephants* (to be discussed under *pink*), with the mention that the Romanian term extends the meaning to wishing and uttering, not merely seeing, the certain imaginary or impossible things.

➤ **BLUE**

Interestingly enough, blue shares two opposing emotions: joy and sadness (see Steinvall, in MacLaury et al. 2007: 357), probably best expressed by melancholy, “the Romanticist conception of blue” (Pastoureau quoted by Steinvall, in MacLaury et al. 2007: 359), also associated with “love, pure poetry and ideal life” (Pastoureau quoted by Steinvall, in MacLaury et al. 2007: 359). As an illustration, the poetic *inimă albastră* (Engl. blue heart) denotes a sad soul, thus grief and downheartedness. In English, *to get/to have the blues* translates as to become/to be sad or depressed:

e.g. *The dull cloudy weather has caused me to get the blues (idcon).*

Two more ‘unhappy’, concrete idioms are *(to be) blue in the face* (Rom. *albastru la față*), “be very angry or upset, to be excited and very emotional” (*idcon*), and *black and blue* (Rom. *vânăt*, a blackish purple colour, that of eggplants), hence bruised. Moreover, the Romanian familiar expression *Situația e (cam) albastră* (Engl. the situation is quite blue) indicates an unpleasant, bad or difficult state of affairs.

Another semantic category is represented by nobility and honour, aristocracy and high rank also being termed as *the purple*, a blue-derivation. *To have blue blood* or *blue-blooded* (Rom. *cu/de sânge albastru*)

“is a direct translation from the Spanish *sangre azul* (blue blood). AD 711 saw the first invasion of Spain by the Moors and, for centuries, vast areas of the country were under Moorish influence and rule. Spanish aristocrats had fairer complexions than the dusky-skinned Moors, who were considered their social inferiors, and their veins showed more blue beneath their paler skin” (Flavell and Flavell 1994: 35).

Distinction and superiority are idiomatically expressed by *blue-ribbon* (Rom. *de prim rang*). Etymologically interpreted, “[t]he most desired Order of Knighthood in Britain is the blue ribbon of the Garter. It is conferred by the Sovereign. By extension, the expression *the blue ribbon* connotes excellence and the highest honour” (Flavell and Flavell 1994: 34):

e.g. *A blue-ribbon panel of experts were asked to suggest a new policy for the city (idcon).*

A parallel expression is *blue-chip*, meaning

“reliable, giving the highest return. This phrase comes from the gaming tables. Chips are the coloured counters used to represent money in games like poker. The blue chip has the highest value, so a *blue-chip investment* is one that promises to be most lucrative. A *blue-chip company* is financially secure, with high profits. A *blue-ribbon company*, on the other hand, is judged principally in terms of honour and excellence, not simply of the size of its bank balance” (Flavell and Flavell 1994: 37).

The idea of favouritism is conveyed by a *blue-eyed boy*, sometimes a *blue-eyed girl*, namely “a favourite, a protégé” (Flavell and Flavell 1994: 37). The Romanian idiomatic language has retained a partially synonymous expression, deeply rooted in the political context of the Communist regime and commonly used in the plural, accompanied by a definite article: *băieții cu ochi albaștri* (the blue-eyed boys), the protégés of the Communist rule, were called the agents and the collaborators of the Securitate. At the same time, such idiom slightly echoes *the boys in blue*, the uniformed police, underlining the idea of control and fear.

At the end, three additional idioms should be mentioned here, not fitting into any semantic category discussed above: the singular *to talk a blue streak*, thus fast and continuously; *once in a blue moon* (the Christianity-related Rom. *din an în Paște*), adverbially signifying a rare, occasional occurrence; and the highly frequent *out of the blue* or *like a bolt from the blue* (Rom. *din senin*, out of the cloudless sky), namely totally unexpected, suddenly or with no warning.

➤ PINK

Pink, a combination of red and white, seems the ultimate colour of joy and love, in all its idiomatic representations, with one exception, *the pink slip*, “a termination notice from a job” (*idcon*), the job dismissal being expressed by *to get/to give the pink slip* or the verbal idiom *to pink-slip*. Devoid of such negative connotation, pink positively colours expressions like *tickled pink* (delighted, appreciative or very pleased) and *(be) in the pink (of condition)* (Rom. *în formă, înfloritor* or rather *cu bujori în obraji* – rosy-cheeked), thus in very good health:

e.g. *Her grandparents were in the pink of condition when she visited them.*

In other words,

“[w]ith joy, the association is based on facial color, as in *pink with pleasure*. It would seem likely that other associations of pink, such as *in the pink* and *tickled pink*, reinforce the

pattern. Pink facial color further indicates mild anger and embarrassment. Accordingly, there is risk of ambiguity when the emotion is not spelt out. On the whole it appears that the link to positive feelings is stronger” (Steinvall, in MacLaury et al. 2007: 359).

Another relevant expression is *to look at/to see the world through rose-coloured glasses* (Rom. *a vedea/a privi (ceva/totul) în roz*), referring to an unrealistic, exaggeratedly optimistic perspective, a tendency to see only the good parts of something. Such a viewpoint can sometimes culminate into a distorted reality, *to see pink elephants*, the Romanian counterpart culturally replacing the (pink) elephants with (green) horses, *a vedea cai verzi (pe pereți)*. Their meaning is “to see things which are not really there because they are only in your imagination” (*idcon*) or even to perceive “various visual hallucinations sometimes experienced as a withdrawal symptom after sustained alcoholic drinking” (*dictionary*):

e.g. *The man was seeing pink elephants according to those who listened to his story (idcon).*

➤ **GREY**

Grey/gray has few, yet common, idiomatic representations in Romanian and English. Due to its mixture of black and white, grey seems to be an in-between, vague colour, illustrated in the expression *a grey area* (Rom. *nici albă, nici neagră*), “something that is not clearly defined and does not conform to an existing set of rules, neither black or white, neither one way or another way” (*idcon*):

e.g. *The issue of the tax on children’s toys is a gray area for the accountant (idcon).*

Similarly, in the language of advertising, *grey* describes “a neutral, non-affiliated body” (*dexonline*), while *a grey market* (Rom. *pieță gri*) stands for a market “operating within the law but charging prices substantially below list prices or those fixed by an official agency” (*dictionary*), in comparison with the utterly illegal *black market*. *To get grey hair (from)* (Rom. *a încărungi*) visually expresses the result of great worry, stress and anxiety and is transitively rendered by *to give grey hair (to)* (Rom. *a scoate peri albi*) – causing someone extreme grief, annoyance or anger; the Romanian idiom intentionally uses white as a form of emphasis. Last, but not least, “[t]he grey category is also associated with sadness. The link appears to be metaphoric of weather: emotional gloom is described as grey weather and grey weather is called gloomy” (Steinvall, in MacLaury et al. 2007: 358).

➤ **BROWN**

As an idiom, brown is absent from Romanian; in English, it is part of the idiomatic expressions *brown bag it*, meaning “to take a lunch to work” (*idcon*), the slang *browned off* – “angry, fed up” (*dictionary*) and the informal *to do it up brown*, namely “to do thoroughly” (*dictionary*):

e.g. *When they entertain, they really do it up brown (dictionary).*

In conclusion, as demonstrated in Steinvall’s study based on the Bank of English corpus, green is definitely the colour of anger (88.06%); yellow is the colour of joy (81.48%); black and grey are the colours of sadness (75.48% and, respectively, 75%); white is the colour of anger (39.24%) and fear (34.18%); blue is the colour of joy (54.90%), but also of sadness (37.25%); brown is mostly linked to anger (50.00%) and sadness (42.86%); on the contrary, pink signifies joy (43.48%) and love (30.43%) (in MacLaury et al. 2007: 357). In other words, “positive emotion categories, love and joy, collocate with bright and warm colors” (Steinvall, in MacLaury et al. 2007: 357). As a final curiosity of language, idioms and colours, surprisingly or not, the emotion category of surprise is colourless or, better say, potentially rainbow-like, since it does not associate with any of the basic colours, scoring 0.00% in all cases (see Steinvall, in MacLaury et al. 2007: 351).

References

Addison, Joseph. “The Pleasures of Imagination”, in *Spectator*, No. 416, June 27, 1712, <http://web.mnstate.edu/gracyk/courses/web%20publishing/addison416.htm>.

British National Corpus <http://corpus.byu.edu/bnc/> (BNC)

* *Colour Psychology*. Copyright © 2009-2016 [empower-yourself-with-color-psychology.com](http://www.empower-yourself-with-color-psychology.com/cultural-color.html), <http://www.empower-yourself-with-color-psychology.com/cultural-color.html> (*colour psychology*)

* *Dictionary.com*. Copyright © 2016 [Dictionary.com, LLC](http://www.dictionary.com/). <http://www.dictionary.com/> (*dictionary*)

Flavell, Linda, Flavell, Roger (1994). *Dictionary of Idioms and their Origins*. London: Kyle Cathie Ltd.

* *The Idiom Connection*. Copyright 1997-2016 by Idiom Connection, <http://www.idiomconnection.com/color.html#A1> (*idcon*)

Moon, Rosamund (1998). *Fixed Expressions and Idioms in English. A Corpus-Based Approach*. Oxford: Clarendon Press.

* *Noul dicționar explicativ al limbii române*. Copyright (C) 2004-2016 dexonline (<https://dexonline.ro>) (dexonline)

* *Science – Colours*. © 2016 Reference An IAC Publishing Labs Company. Updated: February 26, 2016, <https://www.reference.com/science/many-colors-world-26fff0c084866dd> (science – colours).

* *Science – Primary Colours*. © 2016 Reference An IAC Publishing Labs Company. Updated: February 26, 2016, <https://www.reference.com/science/primary-colors-34d5ef86faeb4230?qo=questionPageCrossLink#> (science – primary colours).

* *Science – Red/ Yellow*. © 2016 Reference An IAC Publishing Labs Company. Updated: February 26, 2016, <https://www.reference.com/science/red-yellow-make-hungry-185c9f22bb9bc92f?qo=leafPageFeaturedContent> (science – red/yellow).

Steinvall, Anders (2007). “Colors and emotions in English”, in *Anthropology of Color: Interdisciplinary Multilevel Modeling*. Ed. by Robert E. MacLaury, Galina V. Paramei, Don Dedrick. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, pp. 347-362.

Sundberg, Ingrid. *The Color Thesaurus*. Copyright © 2016 Ingrid Sundberg, <http://ingridsundberg.com/2014/02/04/the-color-thesaurus/>.

"black-market". *Dictionary.com Unabridged*. Random House, Inc. 22 Sep. 2016. <Dictionary.com <http://www.dictionary.com/browse/black-market>> (dictionary)

"browned off". *Dictionary.com Unabridged*. Random House, Inc. 28 Sep. 2016. <Dictionary.com <http://www.dictionary.com/browse/browned-off>> (dictionary)

"gray market". *Dictionary.com Unabridged*. Random House, Inc. 30 Sep. 2016. <Dictionary.com <http://www.dictionary.com/browse/gray-market>> (dictionary)

"greenbelt". *Dictionary.com Unabridged*. Random House, Inc. 28 Sep. 2016. <Dictionary.com <http://www.dictionary.com/browse/greenbelt>> (dictionary)

"green-eyed monster". *Dictionary.com Unabridged*. Random House, Inc. 28 Sep. 2016. <Dictionary.com <http://www.dictionary.com/browse/green-eyed-monster>> (dictionary)

"pink elephants". *Dictionary.com Unabridged*. Random House, Inc. 28 Sep. 2016. <Dictionary.com <http://www.dictionary.com/browse/pink-elephants>> (dictionary)

"red-handed". *Dictionary.com Unabridged*. Random House, Inc. 21 Sep. 2016. <Dictionary.com <http://www.dictionary.com/browse/red-handed>> (dictionary).

ROMANIAN FOOD TERMINOLOGY IN *DICȚIONARIUL LIMBEI ROMANE*, BY A. T. LAURIAN AND I. C. MASSIM

Petronela Savin, Assist. Prof., PhD, "Vasile Alecsandri" University of Bacău

Abstract: Our paper aims to achieve a study on Romanian food terminology, focusing on terms "a bea" and "a mânca" as it is presented in *Dicționarul limbei romane* (1871-1874), written by A. T. Laurian and I. C. Massim. To analyse this terminology, we use the approach of metalexicography. This approach subsumes the linguistic component to the process of writing the lexicographical work: production, reception and its impact on the social level. All theses dimensions allow us to understand the circumstances that determine and explain the development of the Romanian lexicography in the nineteenth century and their role in the cultural context.

Keywords: A. T. Laurian, I. C. Massim, dictionary, terminology, metalexicography

Biografia dicționarului academic al limbii române este legată direct de contextul cultural de la mijlocul secolului al XIX-lea, care transformase în ideal național dezideratul de a realiza o gramatică, o ortografie unică, un dicționar explicativ. Una dintre primele sarcini ale Societății Academice Române, înființată în 1866, a constituit-o alcătuirea unui mare dicționar al limbii naționale¹.

Concepția dicționarului academic a generat vii discuții în cadrul societății, conturându-se două direcții principale, total opuse: direcția de orientare latinistă care respingea categoric dreptul termenilor nelatini de a figura în dicționar (eventual cu excepția celor romanici și grecești) și direcția lingvistică nouă care se pronunța pentru intrarea în dicționar a cuvintelor de altă origine decât cea latină, considerate parte integrantă a limbii române.

După cum se știe, a avut câștig de cauză direcția latinistă, iar în cursul anului 1870, A.T. Laurian și I.C. Massim au început redactarea *Dicționarului limbei romane*². Primele două tomuri reprezintă dicționarul propriu-zis, cuprinzând în general termeni de origine latină,

¹ În primul statut al societății, misiunea era formulată astfel: „Secțiunea literară se ocupă cu diversele cestiuni filologice, destinate a cultiva, a curăți, a regula, a înăvui și a perfecționa limba română; organizează misiuni lexicografice pentru compunerea unui Dicționar român, cât se poate mai complet și mai rațional, așa încât să poată fi dreptariul limbei”, apud Mircea Seche, *Schiță de istorie a lexicografiei românești*, vol. I, București, Editura Științifică, 1966, p. 133.

² Datele de pe pagina de titlu sunt: A. T. Laurian și I. C. Massim, *Dicționarul limbei romane*. După însărcinarea dată de Societatea Academică Română. Elaborată ca proiect. București, Noua Tipografie a Laboratorilor Români. Tomu I (A-H), 1871 [în realitate: 1873]; tomu II (colaboratori Iosef Hodoș și G. Barițiu: I-Z), 1876; tom. III: *Glossariu, care cuprinde vorbele din limba română străine prin originea sau forma lor, cum și cele de origine înduioasă*, 1871 [în realitate: 1877].

iar tomul al III-lea numit *Glossariu* cuprinde cuvintele din limba română străine prin originea sau forma lor și pe cele de origine nesigură.

Latinismul autorilor a constituit sursa principală a defectelor operei lexicografice. Cea mai importantă limită a dicționarului se înregistrează la nivelul listei de cuvinte. Potrivit autorilor, „un dicționar român demn de acest nume caută să cuprindă toate cuvintele, toate formele și construcțiile de cuvinte curat romanice”, și, „din contra, vorbele de origine neromanică [...] nu pot și nu se cade să aibă loc într-un dicționar românesc” (p. VI), însă „la toate vorbele străine excluse din dicționar stau deschise porțile glosarului (p. IX). Dicționarul, potrivit concepției celor doi autori, reprezintă, de fapt, un repertoriu de termeni latini și romanici din limba română. O altă limită importantă a dicționarului este aceea că lista de cuvinte a lucrării a fost încărcată cu termeni transportați direct din dicționarele latine. Însă scăderea cea mai importantă a dicționarului lui Laurian și Massim o reprezintă aplicarea principiilor ortografice etimologice ale latinistilor radicali prin care formele cuvintelor limbii române rezultate printr-o lungă evoluție istorică sunt asimilate formelor corespunzătoare din latină, ignorându-se orice lege de fonetică istorică.

În ciuda acestor limite, Mircea Seche (1966: 180) consideră că activitatea lexicografică depusă de A.T. Laurian și I. C. Massim, „concretizată în cel dintâi dicționar român academic, reprezintă o dată importantă în istoria lingvisticii naționale”. Numărul mare de cuvinte reale înregistrate, circa 50.000, arată ca avem de a face cu unul dintre cele mai bogate dicționare tipărite. Efortul autorilor în campania de „îmbogățire” a vocabularului românesc cu termeni preluați direct din dicționarele latine a avut și consecințe pozitive, ducând la punerea în circulație a numeroase neologisme, rămase până astăzi în limbă, astfel încât, prin volumul de neologisme înregistrat, dicționarul nu are precedent în istoria lexicografiei române. Organizarea excepțional de complexă a articolelor (cu ample filiații semantice istorice, cu definiții adesea remarcabile și cu citate ilustrative numeroase și utile) nu are nici ea corespondent în vreo operă lexicografică din secolul al XIX-lea. Chiar și în domeniul etimologiilor, după Mircea Seche, autorii au merite evidente.

O dovadă în plus că dicționarul academic, cu toate marile lui defecte și cu toate că era rodul unei concepții depășite, s-a bucurat de prestigiu, este faptul că figurează în bibliografia tuturor dicționarelor de prestigiu ulterioare și a fost exploatat din plin.

Articolele dicționarului lui Laurian și Massim au următoarea structură: termenul-titlu ortografiat latinizant este urmat de multe ori de forma ortografică reală, de flexiune, de traducerea în latină, care servește în unele cazuri și de indicație etimologică (etimologia se indică într-o paranteză care precedă definiția în celelalte cazuri), în final, dezvoltându-se filiația semantică. Indicarea etimologiei cuvintelor-titlu înainte de definirea și de dezvoltarea filiației lor are un solid temei științific, argumentat în prefața lucrării.

Dat fiind profilul dicționarului pe care tocmai l-am prezentat, se pune întrebarea în ce măsură acest instrument poate oferi informații valoroase privitoare la o terminologie anume, în cazul nostru, terminologia alimentară, înțeleasă ca ansamblu de semne lexicale, considerate în relație cu domeniul alimentației. Evident că, în cazul dicționarului lui A.T. Laurian și I.C. Massim, este privilegiat stratul latin al terminologiei alimentare.

În această lucrare ne rezumăm la prezentarea a două articole de dicționar, reprezentând lexemele „a bea” și „a mânca”, termeni esențiali ai terminologiei alimentare, relevanți, credem noi, în ceea ce privește ilustrarea valorii dicționarului în studierea terminologiilor.

Pornim analiza noastră cu lexemul BEERE³ (a bea), pentru care autorii oferă traducerea în latină, ce servește și de etimologie, *bibere*, după care prezintă formele corespondente din limbile romanice („ital. *bevere* și *bere*, sp. și port. *beber*, prov. *beure*, vechiul fr. *boivre*, noul fr. *Boire*”) și formele flexionare în limba română. După această secțiune urmează cea mai valoroasă componentă a articolului și anume filiația semantică. Sunt identificate două direcții semantice principale notate cu I. și II., distincția făcându-se în funcție de subiectul acțiunii:

I. „pentru oameni și alte animale, a sorbi cu gura și înghiți pe gât un lichid oarecare” și II. „aplicat la ființe inanimate, a sorbi, a suge, a înghiți”.

Pentru linia semantică I. avem subsensurile organizate în funcție de gradul de generalitate, notate cu litere arabe:

1. „în genere: *vitele, fiarele și alte animale beau apă, oamenii beau nu numai apă, ci și vin, rachiu, cafea, lapte; unii oameni beau și tutun*” 2. „în parte: a bea vin sau alte spirtoase [...] și în special a bea peste măsură spirtoase, a fi bețiv”.

Pentru fiecare subsens identificăm comentarii referitoare la structurile în care intră cuvântul:

„ca obiect al verbului *beere* stă de regulă numele lichidului sau al gazului; însă foarte adesea se pune și conținătorul băuturilor în locul băuturii înseși: (...) *a băut patru găleți*; ba chiar și prețul băuturii în locul băuturii înseși: *am un leu și vreau să-l beau*”.

Așadar, se explică evoluția sensului printr-o figură de tipul metonimiei. Mai mult, avem de a face cu precizarea nuanțelor sensurilor în funcție de utilizarea unei anumite prepoziții:

„diferența de înțeles între construcția cu *din* și cea fără această prepoziție este ușor de perceput: *cine bea cupa*, o bea *singur întreagă*, bea *singur tot conținutul ei*; *cine bea din cupă* bea numai o *parte din conținutul ei*; *împarte* acest conținut *și cu altcineva*; de observat însă că nu totdeauna *din* de lângă *beere* are înțeles *partitiv*, ci adesea exprimă simplul *instrument* cu care, sau *vasul* din care se bea”.

De remarcat sunt exemplele trecute de autori în italice, care fiind create și nu excerptate din diferite surse, au avantajul dea contribui la definirea sensurilor. Din păcate, tot prin italice sunt redată și cuvintele-cheie din explicațiile de tip comentariu, fapt care îngreunează deosebirea exemplului de glosă.

Tot în cadrul secțiunii semantice încadrează autorii dicționarului și expresiile și locuțiunile. Astfel liniei semantice I.1. îi sunt atribuite structurile:

„*a bea cu sete*, *a bea pe nerăsuflăte*, *pe răsuflăte*, *a bea gros* (= mult); *a da să bea* = a oferi băutura, a adăpa, sau: a da vin sau bani de băut; *a da de băut*, în acest din urmă înțeles

³ Din textul articolului păstrăm doar termenul-titlu ortografiat latinizant pentru a ușura căutarea în dicționar, în rest, adaptăm la ortografia actuală textele citate din dicționar.

este o expresie mai clară sau mai uzitată decât *a da să bea*; *a bea apă* = pentru cei căzuți în apă, a înghiți apă, a se îneca înghițind apă”.

Chiar dacă niciuna dintre structurile oferite în dicționar nu sunt locuțiuni conform accepțiunii de astăzi a termenului⁴, la nivelul fiecăreia se înregistrează un anumit grad de idiomatitate.

Dacă comparăm acest articol cu articolul omolog din *Dicționarul limbii române* I/I, Literele A-B (DA 1913), coordonat de Sextil Pușcariu, remarcăm faptul că, sub aspect semantic, cele două articole sunt echilibrate ca valoare. În DA identificăm aceleași sensuri ca în dicționarul lui Laurian și Massim, dar organizate diferit:

„1. Boire, se désaltérer, 2. Boire s’adonner à la boisson, 3. Boire son avoir, 4. Fumer”

Singurul element care reprezintă evident un plus în dicționarul coordonat de Pușcariu este apelul la exemple excerptate din surse autentice (documente, literatură etc.), organizate cronologic.

Cel de-al doilea lexem din dicționarul lui Laurian și Massim pe care intenționăm să-l analizăm este MANCARE (a mânca), tradus în latină prin seria *manducare, edere, comedere, vesci*, primul termen servind, evident, și de etimon⁵. Traducerea este urmată de câteva indicații privind flexiunea, considerându-se că verbul este „regulat după conjugarea I; însă în unele locuri, persoanele de la singular și a III-a plural repetă silaba *ân*”. În tot articolul se folosește însă forma regulată a verbului⁶. Flexiunea este urmată de definiția generală a termenului: „a mesteca și a înghiți alimente”. Sensul se referă atât la alimentația omului, cât și la cea a animalelor, dovadă exemplele:

„a mânca pâine, carne, legume, pește, poame; (...) vitele cornute mănâncă fân, iarbă verde și grăunțe; lupii mănâncă oi”.

Pentru a se ilustra ideea de superlativ sunt prezentate două expresii sinonime „a mânca lupește = a mânca cât patru”. E precizată o restrângere de sens prin folosirea lui *a mânca*,

⁴ Definițiile actuale propuse pentru termenul de *locuțiune* au în general aceeași structură, evidențiind trăsături precum stabilitatea, unitatea sintactică și de sens: „grupul de cuvinte mai mult sau mai puțin sudat, care are un înțeles unitar și se comportă din punct de vedere gramatical ca o singură parte de vorbire” (GA, I, 1966: 34), „grupare de două sau mai multe cuvinte, unitară ca sens și care stabilește relații cu contextul ca un singur element, fie că aceste relații se realizează printr-unul din elementele ei alcătuitoare, fie că gruparea, în ansamblul ei, stabilește relații ca termen unic” (Boroianu, 1974, II: 243).

⁵ Verbul (*a mânca*) are ca etimon primul termen din serie, latinescul conotat negativ *manducare*, atestat inițial numai la autorii comici și satirici latini, formă selectată de majoritatea limbilor romanice. Termenul latinesc neutru *edere* nu s-a menținut ca atare nicăieri în România, derivatul vulgar *comedere* existând doar în Peninsula Iberică (sp., pg. *comer*), în schimb, *manducare* („a înbuca, a mânca lacom, a hăpăi”) s-a impus în română, în unele părți din Sardinia, pe teritoriul galo-roman, de unde pătrunde și în Italia (rom. *mânca*, v. it. *manicare, manducare*, fr. *manger*, de unde și it. *mangiare*; prov. *manja*; log. *mandigare*, camp. *mandiai* provin din *mandicare*; Carlo Tagliavini, 1977: 177-180). În dialectele italiene de sud și în Sardinia, s-a impus un termen din limbajul copiilor, lat. *pappare*, atestat la Plaut și păstrat în limbaj familiar în rom. (*a păpa*, it. *pappare*, pg. *papar* (Sala, 1996: 24-25).

⁶ Actualizând ortografia articolului, vom înlocui formele regulate ale verbului „a mânca”, pe care autorii le-au folosit pentru a evidenția etimonul latin, cu formele neregulate curente în epocă.

pentru *a pânzii*⁷. O altă evoluție a sensului principal este realizată „prin metaforă: *a mânca*, a consuma, a risipi, a-și pierde starea și averea în speze nebunești”. Structura frazeologică exemplificată pentru acest sens este *a mânca bani*, cu sensurile a) a consuma, a cheltui; b) a face abuzuri cu banii publici. Alături de acest frazeologism mai apar, fără legătură directă cu sensul prezentat, structurile:

„*a mânca fript pe cineva sau ceva*, a-l pierde” precum și „blesteme: *mânca-l-ar furcile, mânca-l-ar câinii, mănânce-te corbii*”, iar „în dispreț și bătaie de joc: *mănânce-și vorba, mănânce-și-o friptă, mănânce-și-o împuțită, mănânce-și-o de la căpătâi*”.

În continuare apare un alt sens al verbului *a mânca* (în relație cu obiecte și lucruri):

„a consuma, a distruge, a corupe, a absorbi, a nimici: *această fabrică mănâncă mulți cărbuni*; (...); *rugina mănâncă fierul; el mănâncă câte o silabă când vorbește*”.

Este integrată apoi o serie de expresii și fraze fără să pară a avea o legătură directă cu sensul precedent:

„*lupii mănâncă și oile numărate*, adică pentru furi și oamenii rapaci nicio supraviețuire nu este de ajuns; *peștii cei mari mănâncă pe cei mici*, cei mai tari și mai puternici oprimă pe cei neputincioși; *pe cel ce face ouă îl mănâncă lupii*, omul prea bun este asuprit de oamenii blestemați; *ce copil frumos! îmi vine să-l mănânc*; *mâncați-aș ochisorii; pupilul mamei, te mănânc*; *asta mă mânca*, adică chiar aceasta e cauza sau piedica de nu pot face ce vreau eu; *a mâncat bătaie; te mănâncă pielea = te mănâncă spinarea* = ți s-a făcut de bătaie; *mă mănâncă urechea, palma, talpa, nasul, nara* etc.; și în mod impersonal: *mă mănâncă la ureche, la spate, la talpă*, simt prurit la ceste părți; dar *mă mănâncă palma* înseamnă nu numai simplu: a) a simți prurit sau *mâncărime* în palmă; ci și: b) a avea gust, a vrea să bată pe cineva; c) a vrea să capete bani; *a mânca palme, înjurături* etc., a suferi; *a mânca urechile cuiva* = a nu-i da pace cu insistențele etc.”

În articolul pe care l-am analizat sunt prezente (fără a fi delimitate clar) cinci din cele șase sensuri ale termenului, identificate în *Dicționarul limbii române*, serie nouă, tomul VI/9 (DLR):

1. A mesteca în gură și a înghiți (spre a-și potoli foamea); a folosi în alimentație, a consuma. 2. (Despre animale și păsări sălbatice) A rupe în bucăți, a sfâșia (și a devora). 3. (Despre insecte) A pișca, a ciupi. 5. (Despre viermi, molii, agenți fizici, sau chimici) A roade, a distruge. 6. Fig. A face să dispară; a consuma, a nimici, a distruge.

Singurul sens din DLR VI/9 care pare să nu fie identificat în dicționarului lui Laurian și Massim este sensul:

4. (Complementul indică un lucru necomestibil) A roade cu dinții, a-și înfige dinții în... (din pricina enervării, a neastâmpărului etc.).

Lipsa delimitării clare a sensurilor în cazul articolelor lui Laurian și Massim vine și din intenția acestora de păstra unitatea secțiunii semantice a termenilor, astfel încât să se observe fluiditatea sensurilor, consecință a evoluției în timp.

⁷ În *Dicționarul universal al limbii române* al lui Lazăr Șăineanu și în *Dicționarul limbii românești* al lui August Scriban, această restrângere apare ca sens principal, probabil, ca rezultat al influenței dicționarului lui Laurian și Massim.

Chiar şi din analiza a două lexeme din terminologia alimentară se pot trage câteva concluzii referitoare la valoarea *Dicţionarului limbei române*, realizat de A.T. Laurian şi I.C. Massim.

Ceea ce îndepărtează astăzi de lucrare pe cititori este forma în care autorii şi-au îmbrăcat cuvintele. Ignorând ortografia latinizantă, avem în faţă un demers lexicografic complex, care, în cadrele limitelor impuse de cunoaşterea linvistică a timpului, oferă informaţii preţioase, în primul rând, despre componenta semantică a termenilor. Studiul terminologiei alimentare poate beneficia din plin şi de informaţiile de natură enciclopedică pe care le oferă acest dicţionar. Aceste informaţii se desprind atât din definiţiile remarcabile ale autorilor, cât şi din citatele redacţionale care, pe de o parte, întăresc existenţa sensului corespunzător, iar, pe de altă parte, completează definiţia propriu-zisă cu note noi, legate de noţiunea reprezentată de termenul definit.

Putem considera, aşadar, că în ciuda preconcepţiilor întărite mai ales în şcoală în legătură cu valoarea *Dicţionarului limbei române* al lui A.T. Laurian şi I.C. Massim, acesta îşi găseşte menirea ca o importantă sursă de documentare în studierea terminologiilor, fiind o piesă indispensabilă în evoluţia lexicografiei româneşti.

Bibliografie:

Boroianu, Ioana (1974): *Conceptul de unitate frazeologică; tipuri de unităţi frazeologice* (II), în „Limbă şi Literatură”, nr. 2, p. 243-247.

DA 1913 = [Academia Română] *Dicţionarul limbii române*; I/I, Literele A-B, Librăriile Socec & Comp. şi C. Sfetea, Bucureşti.

DLR 1965-1968 = [Academia Română], *Dicţionarul limbii române*, serie nouă, tomul VI, Litera M, Editura Academiei Române, Bucureşti.

GA = *Gramatica limbii române*, vol. I, ed. a II-a, revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Academiei, 1966

Laurian, A. T. şi Massim, I. C., *Dicţionarul limbei române*. După însărcinarea dată de Societatea Academică Română. Elaborată ca proiect. Bucureşti, Noua Tipografie a Laboratorilor Români. Tomu I (A–H), 1871 [în realitate: 1873]; tomu II (colaboratori Iosef Hodoş şi G. Barişiu: I–Z), 1876; tom. III: *Glossariu, care cuprinde vorbele din limba română străine prin originea sau forma lor, cum şi cele de origine înduioasă*, 1871 [în realitate: 1877].

Sala, Marius (1996): *L'unité des langues romanes*, Série Romania, Bucureşti.

Scriban, August (1939): *Dicţionaru limbii româneşti*. (Etimologii, înţelesuri, exemple, citaţiuni, arhaizme, neologizme, provincializme). Ediţiunea întâia. Iaşi, Institutul de Arte Grafice „Presa Bună”, 1939.

Seche, Mircea (1966): *Schiţă de istorie a lexicografiei româneşti*, vol. I, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.

Şăineanu, Lazăr (1930): *Dicţionar universal al limbei române*. A opta ediţiune. Revăzut şi adăogit la ediţia VI-a. Ortografia Academiei Române. [Craiova], Editura „Scrisul Românesc”.

Tagliavini, Carlo (1977): *Originile limbilor neolatine. Introducere în filologia romanică*, versiune românească îngrijită și coordonată de Alexandru Niculescu, traducere de Anca Giurescu și Mihaela Cârstea-Romașcanu, București, Editura Științifică și Enciclopedică.

Acknowledgements: This work was supported by a grant of the Romanian National Authority for Scientific Research and Innovation, CNCS/CCCDI – UEFISCDI, project number PN-III-P2-2.1-BG-2016-0390, within PNCDI III.

FROM THE FOLK MUSIC VOCABULARY IN SĂLAJ

Denisa Maria Tout

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: This paper focuses on the local authentic folk aspects in Salaj as well as on the terminology of this domain.

The folklore reveals the identity, the psychology, the feelings and the cultural heritage of a region, be it literary, musical or choreographic. Therefore, I intend to analyze the lyrical texts of folk music which reveal feelings of love, need, estrangement, weep, but also songs dedicated to agro-pastoral existence.

This category includes the lexical peculiarities of the aforementioned region as well as the sociocultural and anthropological aspects.

The linguistic area includes numerous words from the folk music terminology used in Salaj therefore the richness of the material permits us to analyze words and syntagms.

Therefore, the paper focuses on this terminology from an etymologic and semantic viewpoint.

Keywords: folk music in Sălaj, meaning, notion

0. De-a lungul timpului, sălăjenii şi-au făurit propriul folclor, bogat în creaţii artistice, obiceiuri şi tradiţii populare, asupra căruia şi-au orientat atenţia atât etnografi ai locului, cât şi alţi cercetători. Folclorul, indiferent de natura lui: literar, muzical sau coregrafic, dezvăluie identitatea, psihologia, sentimentele şi zestrea culturală a unei ţări sau a unei regiuni. De pildă, în cadrul folclorului muzical, găsim numeroase doine ale vechiului judeţ Sălaj pe care locuitorii le cântă şi astăzi, fie la bucurie sau la supărare ori la necaz, fie la muncile câmpului ori la nunţi şi la petreceri.

0.1. Categoria abordată surprinde, pe de-o parte, unele dintre particularităţile lingvistice ale regiunii în discuţie şi, pe de altă parte, aspectele socioculturale şi antropologice. Astfel, în paginile lucrării, ne vom referi la terminologia folclorului muzical sălăjean, mai ales, din perspectivă etimologică şi lexico-semantică.

0.2. Despre existenţa folclorului sălăjean, Leontin Ghergariu constata că „românii din Sălaj – la fel ca românii din alte părţi – şi-au făurit şi ei un folclor pe măsura rosturilor lor istorice de odinioară. În acest folclor, se întâlnesc valori artistice inestimabile care au fost

remarcate de către cei ce au avut ocazia să-l cunoască. [...] Din folclorul sălăjean, cele mai multe creații sunt cele lirice, în care poporul și-a exprimat cu sinceritate uimitoare și cu multă măiestrie artistică durerea și bucuriile, veselia și tristețea, nemulțumirea și bărbăția, cu un cuvânt întreaga gamă de sentimente care i-au frământat sufletul și prin care a căutat să dea răspunsuri celor mai variate întrebări ridicate de viața emoțională. Dragostea, dorul după cei dragi, lipsurile, suferințele care l-au silit să plece de multe ori printre străini pentru a-și agonisi existența, apoi serviciul militar greu și umilitor etc., toate aceste le-au exprimat sălăjenii în doinele și cântecele, numite în partea locului, hori și în strigăturile zvâcnitoare, numite și chiuturi, pîiuturi și iuituri și în bocete” (1973, 5-6).

0.3. De asemenea, Eugenia Cernea remarca atât aspectele folclorului muzical zonal, cât și asemănarea acestuia cu regiunea învecinată – Bihorul: „culegerile pe care le-am întreprins în anii 1969-1971, în județul Sălaj, zona sub Meseșului și a Barcăului, ne relevă faptul că Sălajul are un folclor al său specific, o creație a sa locală, un stil propriu care îi conferă un colorit aparte, atât atunci când se manifestă prin creații proprii, cât și atunci când integrează stilului local melodii cu o circulație de pe arie transilvăneană mai largă. [...] Asemănarea cu Bihorul se referă însă numai la structura melodico-modală; stilul ornamental al cântecelor diferă. Se remarcă în zona sub Meseșului un alt stil vocal de ornamentare, care pare a fi foarte vechi și rar întâlnit în alte zone din țară și care se manifestă printr-o apogiere superioară repetată a sunetelor lungi” (1972, 7-9).

1. Din gama largă și variată a creațiilor folclorului muzical sălăjean, propunem, spre analiză, câteva cântece de dragoste și de dor, de jale, de înstrăinare, dar și unele texte ce vizează obiceiurile sălăjenilor. Melodiile sunt însoțite adesea de formația instrumentală alcătuită din muzicanți numiți în graiul local *hegheduși* și vioara – instrument muzical cunoscut cu denumirea de *hegheadă*. „Formația obișnuită este compusă din trei instrumentiști: «primașul», care cântă la vioara I, «contrașul», care cântă la vioara a II-a, în limbaj lăutăresc numită «contră» și muzicantul care cântă la «contralău», care este un instrument mai mare decât un violoncel, dar mai mic decât un contrabas” (Cernea 1972, 9-10).

1.1. Seria compozițiilor muzicale se deschide cu doinele de dragoste și de dor – sentimente omniprezente care răscolesc sufletul omului pe tot parcursul vieții.

Un cântec vechi, ce surprinde cuvinte locale, este *Prin pădurea rară-n jos*: „Pân pădurea rară-n jos, / Mere badea cel frumos, / Cu boii de *clocoțai*, / Cu ruda de *pipijoi*, / Cu

butuci de mere dulci, / Cu caru' de **doholean**, / Cu butuci de **măieran**; / Pîntre **zițe cărăjele** / Ş-aşe să duce cu ele" (Cernea 1972, 23).

Următoarea compoziție muzicală prezintă mândria de a fi fecior sălăjean: „M-o făcut mama pă mine / **Cătîngan** şi bine, bine; / Subţârel ca bradu-n munte / Să fiu drag la fete multe. / Fetile di pă Sălaj / Aproape tăte mi-s draji! / Da m-oi duce pă su Codru / Ca să-mi văd jocu şi portu, / Să-mi ieu fată cu **gubiţă**; / Care-i dulce la guriţă" (Mocanu 2004, 116).

Din vechiul judeţ Sălaj, selectăm, spre discuție, creația: „La tăta lumè i-i ciudă, / Pân-ce mă iubesc cu slugă, / Da' io, **zoala**, n-am ce face / Dacă mie slugă-mi place. / Mai bine-un slugă frumos / Ca ş-on gazdă **zăhăios**: / C-a sluji o lună-doauă / Şi ş-a face casă noauă; / C-a sluji un an o' doi / Şi ş-a lua car cu boi" (Mocanu 2013, 44).

Ultimele două cântece prezintă dorul – amprenta lăsată de instalarea dragostei – urmat de stările de nelinişte: „Cine nu şti ce-i doru, / Doarme noapte ca puiu, / Dorule, bucat-amară, / Ieşi de la mine afară; / Dorule, bucată re, / Ieşi de la inima me. / Dorule, ce ți-am strâcat / Că mă ții robuț legat? / Nu ți-i **bugăt** de tri ai / De când la inimă-mi stai?" (Ghergariu 1973, 40); „Cine are-n lume drag / Mai mult umblă tăt **beteag**. / Că dragostile şi doru / Ale îmbolnăvesc omu" (Ghergariu 1973, 41).

1.1.1. În cadrul acestor doine de dragoste şi de dor se pot observa, mai ales, cuvintele derivate. Astfel, textele selectate cuprind termenii :

- **beteag**, de origine maghiară, *beteg*, are sensul 'bolnav' ;
- **bugăt** (adv.), cu etimologie necunoscută, are înţelesul de 'destul', 'suficient', 'de ajuns'. După DA I, partea I, termenul provine din magh. *boglya* „căpiţă de fân”. Cuvântul apare şi în Maramureş fiind menţionat de Farcaş (2009 b, 139);
- **cătîngan**, cu varianta **cătîngan**, derivă de la cuvântul *cătinel*, are sensurile 'agale', 'încet', 'uşor', 'liniştit' şi provine „din lat. pop. *cautelīnus s. *cautelēnus «cu precauţiune, în mod prevăzător» (din cautēla «prevedere»)). Cuvântul s'a simţit, prin etimologie populară, compus din *caute* şi *lenis*. Primul element, *căte*, a fost confundat cu *câta* «puţin» (...) şi astfel s'a format la Megleniţi *căterpu* «repede» (= câta + rău), opus lui *cătelin* «încetişor». După analogia lui *încetinel*, i s'a modificat sensul şi s'a metatezat forma mai veche *cătelin* în *cătinel*, iar prin substituie de sufix, s'a născut *cătinaş*" (DLR II 1940, 212). În privinţa atestării termenului şi a sensului acestuia, „cum însă nici hărţile ALR nu pot ilustra întru totul repartitia unor forme, în paginile dicţionarelor sau atlaselor lingvistice, am identificat şi alte

variante formale, ceea ce ilustrează dinamica internă, mai ales sufixală, a limbii române. Astfel, la *încet*, se mai poate adăuga *încetuleţ*, *încetuţ*; (...) la *cătilin*, *cătenelaş*, *cătenel*, *cătineluş*, *cătineluşel*, *căteneluţ*, *cătineluţ*, *cătinică*” (Chircu 2014, 58). Fiind „ultimul dintre adverbele înregistrate în harta 103 (141), *cătingan* (cu derivatele sale), are răspândire unidialectală, caracterizând Crişana. În sudul acestei regiuni, cu excepţia unui punct de anchetă (315 Ciomeghiu/Bihor), se foloseşte *cătingănaş* (pct. 305, 320 şi 324), în vest, în est şi în nord-est, *cătingan*, iar, în nord, se foloseşte *cătigan* (pct. 341, 343 şi 345). Aria sa se intersectează, în Țara Oaşului, cu cea a lui *cătilin*, prezent în Maramureşul învecinat (Candrea 1906, p. 55)” (Chircu 2014, 60) ;

- *cărăjele* reprezintă pluralul lui *cărăjea*, cu originea în tc. *karaga*, înseamnă ‘negricios’; şi indică 1. „adj. inv. negru închis, 2. substantivizat *Surliţă*, *Pestriţă*, *Caragea* [= pasăre neagră?], 2. subst. «văzdoagă»” (DLR II 1940, 124), 3. ‘flori de grădină’. Contextual, în creaţia dată, este relevant sensul al doilea, ‘văzdoagă’;

- *clocoţai* indică 1. „plantă ierboasă din familia ranunculaceelor, care creşte în Maiu şi Iunie prin păşuni şi prin păduri [...]; 2. Plantă ierboasă din aceeaşi familie, cu flori mari albastre, care creşte în Iunie – Iulie prin lunci, locuri joase, păşuni umede şi năşipoase din marginea pădurilor şi prin mărăcinişuri” (DLR I 1940, 564-565); iar în privinţa etimologiei termenului, aceasta este nesigură ;

- *doholean* derivă de la *dohot*, este de origine ucraineană, *dehoti*; şi denotă 1. un „lichid vâscos asemănător cu păcura (I, 1), constituit dintr-un amestec de răşini vegetale (extrase din scoarţă sau din lemn de mesteacăn, de pin, de arin sau de fag) şi ulei, întrebuinţat la protecţia cârligelor folosite în pescuitul marin, la uns osiile de la roţile carului, în tratarea unor boli de piele etc. păcură (I, 2)” (DLR IV 2010, 1294), 2. ‘floare de pădure’;

- *gubiţă* derivat de la *gubă* (+ suf. dim. -iţă) – de origine maghiară, *guba* – are sensul ‘sarică, manta de lână’;

- *măieran* (variantă a lui *măghiran*) – cuvânt care trimite la plante desemnează ‘plantă erbacee cu flori albe sau roşii şi cu miros plăcut, se foloseşte sub formă de ceai’ şi a pătruns în graiurile sălăjene prin intermediul termenului maghiar *majoránna* ;

- *pipijoi* provine din *pupezoi* („pupăză” + suf. -oi) şi are sensurile 1. ‘bărbătaşul pupezei’, 2. fig. ‘tânăr uşuratic’, 3. (reg.) ‘numele mai multor plante erbacee’, adică este o ‘plantă cu

florile roşii purpurii care se culege primăvara şi este folosită în medicina populară’ - ultima accepţie primează în cântecul citat ;

- **zăhăios** derivă din vb. *a zăhăi* + suf. -os, provine de la ucr. *zahaity*; şi semnifică 1. ‘a hărţui’, 2. ‘a stingheri, a săcăi’, 3. ‘a arunca în dezordine’ ;

- **zițe**, variantă a subs. *vițe*, în pronunție maramureșeană, cu palatalizarea labiodentalei $v > z + e, i$ – fenomen¹ care ne face să credem că acest cântec a fost adus la un moment dat în zonă de un maramureșean, cu pronunția originală, iar cei ce l-au preluat au păstrat pronunția. Neînțelegând acest fenomen dialectal specific Maramureșului, Cernea l-a apropiat de numeralul *zece*, ceea ce constituie o eroare care se încadrează în fenomenul etimologiei populare;

- **zoală**, după Mircea Farcaș (2009, 64), termenul este un derivat regresiv de la vb. *a zoli*, „a înmuia rufe (în vederea spălării)”, creat pe teren românesc de la ucr. *золá (zolá)*² ‘cenușă’ + suf. vb. -i. (atestat în localitatea Apșa de Jos); de la această activitate care presupune mult efort, este lesne de înțeles evoluția sensului spre trudă, strădanie³.

1.2. A doua categorie a compozițiilor muzicale vizează textele de jale construite pe un ton trist și apăsător, rostite fie la despărțirea îndrăgostiților, fie în momentele grele ale vieții.

Din cadrul acestei grupări selectăm, spre discuție, doar două texte: „Bădiță, din ce te-ai dus, / Nici am voaie, nici am răs, / Că n-o trecut nici o sară, / Să nu ies plângând afară, / Nici o dalbă dimineată, / Să nu vârs lacrimi pă față. / Bădiță, din ce te-ai dus, / **Barșon** pă cap nu mi-am pus / Și nici la **grumaz** mărgel, / Nici în **jejete** inele, / Bădiță, de a ta jele” (Ghergariu 1973, 63-64). „Mi să mărită drăguța / Și-i rămâne grădinața / Și arată și **grăpată**, / Numa’ trabă sămânată. / Sămâna-u-aș bosoioac - / M-o lăsat cu mare foc; / Sămâna-u-aș cărăjele - / M-o lăsat cu mare jele” (Mocanu 2013, 44).

1.2.1. Lexicul creațiilor de jale include termenii:

- **barșon** – cu etimologie maghiară, *bársony* – semnifică ‘catifea’, fiind întâlnit și în regiunea învecinată, Maramureș, „*barșon* «catifea» <magh. *bársony* (ALR II s.n., vol. IV, h. 1207, pct. 353, 362)” (Farcaș 2009b, 131) ;

¹ Cf. Farcaș (2009 a, p. 88) și ALRR – Mar. , vol. II, h. 483.

² Vezi Farcaș (2009 b, p. 64) în rusă termenul *zolușca* "Cenușăreasa".

³ Ni se pare aberantă explicația lui Mocanu A. (2013, p. 44) care consideră că acest termen are sensul 1. ‘zău!’ (interj), câtă vreme, interjecția *zău* din limba română are drept etimon lat. *deus*;

- **grăpată**, participiul vb. *a grăpa* (< alb. *grep*), cu sensul ‘a netezi, a mărunți cu grapa terenul arat’ (v. DLRM s.v.);

- **grumaz** - „înruit cu alb. *grumas* (*gurmas*) «gâtlej»; par a deriva amândouă dintr-un lat. pop. **grumus*” (DLR VI 2010, 322) are sensul ‘gât’. După DLRM (s.v.), termenul *grumaz* este moștenit din traco-dacă, fiind regăsit și în alb. *grumez*;

- **jejete** reprezintă forma populară pentru *degete*, ajuns într-o primă formă *dejăte* (cu transformarea lui *g* > *j* – caracteristica subdialectului crișean), iar apoi, prin asimilare, *d* + *j* = *j* + *j*.

1.3. Următoarea serie de creații muzicale le vizează pe cele de înstrăinare cântate atât la plecarea tinerilor în armată – cunoscută în regiune cu denumirea de *cătănie*, cât și la părăsirea satului sau a țării. Astfel, tema plecării în armată se regăsește în compoziția: „Io mă duc mândră-n *cătane*, / Tu rămâi și spală haine; / Spală și năframa me, / Care-am *holteit* cu ie / Și-o spală cu lăcrămele / Și-o uscă cu dor și jele / Și dacă tu i spăla, / Vină la mine cu ea, / O la mine o trimete / Pă șuieru vântului, / Pă fundu pământului, / Că io-acolo-oi fi culcat / Cu pușca plină la cap, / La picioare tri pistoale, / Vai de a me depărtare” (Ghergariu 1973, 75).

Părăsirea satului este evidențiată în textul: „Foaie verde de *sarsău*, / Doru-mi-i de satu meu, / C-am lăsat tri mândre-n el, / Una-n deal și una-n vale, / Una-n ulița ce mare, / Ce din deal s-o măritat, / Ce din vale m-o lăsat, / Ce din ulița ce mare / Nici grije nu mi-o are” (Ghergariu 1973, 71). „De-ai juca ca nuca-n *ciur*, / La străin tot nu ești bun; / De-ai juca ca aluna, / Străinu-ți bagă vina. / Să aibă străinu’ vreme, / Peste mine-ar tăie lemne; / Să aibă străinu’ rând, / Zău, m-ar țâne tot flămând” (Mocanu 2013, 47).

1.3.1. Reținem spre analiză și câțiva termeni ai cântecelor de înstrăinare, cum ar fi:

- **cătane**, pluralul lui *cătană*, provenit „din ung. *katona*, idem (cu aceeași prefacere a lui *o* > *a* ca în sârb. *katana*, slov. pol. *katan*)” (DLR II 1940, 199), însemnând ‘soldat’, ‘militar’;

- **ciur**, cu etimologie latină – *cibrum* –, acesta denumește ‘unealta de cernut neghina, pleava și gunoiul din cereale, confecționată din sârmă, fixată pe o ramă circulară de lemn’;

- **holteit** s-a format de la vb. *a holtei* cu sensul ‘a trăi, a petrece ca holtei’ - ‘bărbat tânăr neînsurat’ și are baza în „rut. *hol’ tjai* «om desfrânat», care se ține numai de chefuri și duce o viață dezordonată” (DLR VI 2010, 402);

- **sarsău** este varianta lui *sasău* – format din *sas*[chui] + suf. -ău, provenit de la magh. *szászfű*; și denotă ‘saschiu, brebenoc’.

1.4. Pe lângă textele care exprimă sentimente, există și unele melodii care surprind obiceiurile sălăjenilor: „Alătura cu drumu, / Ară badea cu plugu / Cu doi boi cam **hedeșei** / De ți-i drag să coț la ei. / Trece mândra p-acoalè / Și din gură-așe grăie: / - Noroc bun, bade, la plug! / Margă-ț bine boii-n jug! / Margă-ț boii rumegând / Și tu, bade, fluierând” (Mocanu 2004, 117). „Io-s cioban la uăi pă munte / Și-am avut mândruță multe / Io cioban la uăi am fostu / Bâr, oiță bâr. / [...] Când răsare sfântu soare / Io-s cu turma pă **răzoare** / Mândra vine cu mâncare / Hai mândruță, hai. / Când răsare mândra lună. / Io-s cu turma la **mulsură**, / Mândra vine să-i dau gură, / Hai mândruță hai” (Jecan 2009, 81). „Mândră-i hore secerii, / La culesu grăuli, măi. / Supăratu-i gazda nostu, / C-o vinit soarele-n josu. / De l-ar ajunge cu mâna / L-ar aduce unde-i luna. / Da noi holda uam gătitu / Cunună ne-am împletitu. / Ș-om mere degrabă-n satu, / C-am fo harnici și-am gătat. / Cununa trebe udată, / Cu pălincă nu cu apă. / Udați-ne cât de tare / Să crească holda mai mare. / Că li fântâna-n ocolu / Iele dorm de să omoru. / Și li fântâna-n grădină, / S-o culcat di la **ujină**” (Jecan 2009, 62).

1.4.1. Terminologia desprinsă din universul agropastoral al obiceiurilor este compusă din cuvintele:

- **hedeșei** reprezintă forma de plural și varianta lui *hegheș* – cu etimologie maghiară, *hegyes*, care înseamnă ‘ascuțit’, ‘cu coarnele înalte, ascuțite și date pe spate ca ale caprelor’;

- **mulsură** este format de la *muls* + suf. –ură și semnifică 1. ‘muls’, 2. ‘cantitatea de lapte mulsă odată de la o oaie sau de la toate oile din turmă’. Astfel, „obiceiul cel mai complex (ca structură și amploare a participării), legat de sosirea primăverii, este cel al constituirii turmelor de oi, al începutului anului pastoral. În Sălaj, acest obicei se numește «împreunatul oilor» și are ca moment principal «măsurîșul laptelor», în care, cu unele diferențe de la un sat la altul, se stabilește cantitatea de lapte pe care fiecare gospodărie o va primi în timpul anului pastoral. Deși în majoritatea satelor județului Sălaj «împreunatul oilor» este o sărbătoare cu semnificații strict economice, există totuși și unele localități în care acest moment care corelat cu o serie de obiceiuri și credințe ancorate într-un alt câmp de semnificații – cel legat de renașterea vegetației la începutul primăverii” (Șișeștean 1999, 80) ;

- **răzoare**, cu etimon care trimite la bg., sb. *razor*, are sensul (cf. DLRM s.v.) 1. ‘fâșie îngustă de pământ nearat, servind drept hotar și potecă între două ogoare’, 2. ‘loc arat, ogor’;

- *ujină*, cu varianta *ojină*, provine „din v. sl., scr. *ŭzina* – Ujonă, ojonă < magh. *uzsonna*, *ozsonna*” (DLR XII 2002, 45) și indică ‘jumătatea timpului dintre amiază și asfințit; gustarea care se ia în acest moment’, CADE trimite la un v. sl. *užina*.

2. Bazându-ne pe creațiile folclorului muzical, am încercat să realizăm un scurt inventar al lexicului sălăjean care s-a dovedit a fi variat, cuprinzând sferele de existență ale locuitorilor regiunii cercetate. De asemenea, am trecut în revistă etimologiile termenilor și am explicat semnificațiile cuvintelor, raportându-ne, atât la context, cât și la sensul general al noțiunilor analizate.

3. Astfel, în graiurile sălăjene, pe lângă elementele moștenite din latină, se poate observa influența limbilor maghiară, slavă și ucraineană. Cu toate că zona în discuție nu se află în imediată apropiere cu populația de origine slavă, aceste cuvinte împrumutate, alături de cele de origine maghiară, se regăsesc în denumiri de articole de îmbrăcăminte, de unelte agricole, de plante cultivate, de floră și de faună, respectiv însușiri omenești, imprimând Sălajului o particularitate specifică.

4. Prin prezentarea creațiilor folclorului muzical și prin urmărirea terminologiei acestui domeniu, am constatat că regiunea analizată are nu numai un folclor propriu, ci, pe cursurile principalelor văi, s-au format graiuri diferite ce oferă zonei un caracter individual și divers.

Bibliografie

a) Articole și studii

BURGHELE, Camelia (2015). *Șapte zile în Țara Silvaniei. Un exercițiu de antropologie culturală* – Ediția a II-a, revizuită și adăugită –, Zalău, București, Editura Caiete Silvane, Editura *Etnologică*

CERNEA, Eugenia (1972). *Folclor muzical din Sălaj*. Zona sub Meseșului și a Barcăului, Sălaj, Centrul Județean de Îndrumare a Creației Populare și a Mișcării Artistice de Masă

CHIRCU, Adrian (2014). „Adverbul de mod în ALR, I, I și în ALRM I. harta «Merg încet»” în *Lucrările celui de-al XV-lea Simpozion Internațional de Dialectologie* (Cluj-Napoca, 13–14 septembrie 2012), Editura Argonaut Scriptor, pp. 51–64

FARCAŞ, Ioan-Mircea (2009a), *Fonomorfologia subdialectului maramureşean*, Nürnberg, Editura Durckzentrum

FARCAŞ, Ioan-Mircea (2009b). *Lexicul subdialectului maramureşean*, Cluj-Napoca, Editura Dacia

GHERGARIU, Leontin (1973). *Folclor literar din Sălaj*, Zalău, Centrul de Îndrumare a Creaţiei Populare şi a Mişcării Artistice de Masă al Judeţului Sălaj

GOIA, Ioan Augustin (1982). *Zona etnografică Meseş*, Bucureşti, Editura Sport – Turism

JECAN, Viorel (2009). *Rămâi sănătos Agriju. Folclor muzical de pe Valea Agrijului*, Zalău, Editura Caiete Silvane

MOCANU, Augustin (2004). *Folclor din Țara Silvaniei*, Zalău, Editura Caiete Silvane

MOCANU, Augustin (2013). *Folclor Literar din Vechiul Judeţ Sălaj*, Slobozia, Editura Star Tipp

MÓZES, Tereza (1984). *Zona etnografică Crişul Repede*, Bucureşti, Editura Sport-Turism

ŞIŞEŞTEAN, Gheorghe (1999). *Forme tradiţionale de viaţă ţărănească. O cercetare etno-sociologică a zonei Sălajului*, Zalău, Editura Caiete Silvane

TUDOR, Victoria; Augustin TUDOR şi Maria-Gabriela ENGHES (2014). *Elemente de etnografie şi folclorul obiceiurilor din satul Gostila-Sălaj* – studiu monografic, Cluj-Napoca, Editura Risoprint

b) Dicţionare

CANDREA, I.-A şi ADAMESCU, Gh. (1926-1931). *Dicţionarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”*, Bucureşti, Editura Cartea Românească (DEI)

CSILLAG, Imre şi SZILI, Péter (2002). *Dicţionar român-maghiar, maghiar-român*, Constanţa, Editura Steaua Nordului Constanţa (DRMMR)

OPREA, Ioan et alii (2006). *Noul dicţionar universal al limbii române*, Bucureşti, Editura Litera Internaţional (NDULR)

PETROVICI, Emil (coord.) (1956-1972). *Atlasul lingvistic român. Serie nouă*, vol. I-VII (ALR)

*** *Dicţionarul limbii române* (2010), tomurile I-XIX, Bucureşti, Editura Academiei Române (DLR)

*** *Dicţionarul limbii române moderne* (1958), Bucureşti, Editura Academiei (DLRM)

URBOCHREMATONYMS – A SOCIOCULTURAL ANALYSIS

Alexandra Cotoc, PhD and Anamaria Radu, PhD, “Babeş-Bolyai” University of Cluj-Napoca

Abstract: The article presents a comparative sociocultural analysis of chrematonyms in the urban area of Cluj-Napoca, Romania, and Warsaw, Poland. Among the examined names, we identify three main categories: natural, prestige and hybrid urbochrematonyms. We analyse to what extent the influence of other prestige languages and cultures is reflected in the naming process of restaurants, pubs and cafés. Our aim is to observe the strategies and the local preferences of owners to attract clients – either the use of names reflecting the local culture or, on the contrary, the use of prestige foreign cultures. Hence, this analysis will indicate the naming trends in two urban places.

Keywords: urbochrematonyms, globalisation, urban landscape, discursive strategies, pragmatic dimension

0. Introduction

This paper is part of our ongoing research in the onomastic field of chrematonyms. We embarked in this research in 2012 and ever since we try to account for the up-to-date dimensions of this newly-introduced category. With this particular paper we aim at comparing the use of chrematonyms in Poland, Warsaw, with their use in a Transylvanian city, Cluj-Napoca. We chose these two cities because they are both East-european cities. Moreover, Polish is a slavic language, while Romanian is a romance language with slavic influences. We will analyse the local preferences and the strategies used in order to attract customers: either names which promote the local culture or prestige names which come from other cultures and languages which would show the global characteristics of these types of names.

We use the sociolinguistic framework in order to investigate the uses of chrematonyms in these two targeted East-european cities in the sociocultural context of a globalised society.

The first part of our paper defines the onomastic category of urbochrematonyms and it presents the importance of the sociocultural context and of the globalisation phenomenon, providing relevant examples in order to better account for this types of names.

The second part is dedicated to the corpus analysis of some urbochremonyms of places denoting restaurants, bars, clubs, cafés and bistros and it contains two parts. Firstly, we provide a qualitative analysis of some new urbochremonyms in Cluj-Napoca, Romania, in comparison with some urbochremonyms in Warsaw. In this analysis, we include the slogans, logos and stories created by the owners in digital spaces (websites). Secondly, we will use a tripartite classification of urbochremonyms (prestige, natural and hybrid) and we will provide relevant examples for each category.

In the third part, we discuss the findings and conclusions drawn from our dual corpus analysis and we argue that urbochremonyms are a dynamic onomastic category which is depended on and influenced by other sociocultural factors.

1. Urbochremonyms and the Sociocultural Context

In nowadays society we experience the economic and cultural dimensions of global interdependencies (see Löfgren, 2009: 1) and we participate in a world in which different local perspectives are intertwined and become global due to the process of globalisation and new technologies. All this processes yield multicultural products, ideas and aspects which are reflected in the use of chremonyms, especially in urban places. Hence, our attention to (urbo)chremonyms is linked to the ongoing process of globalisation and to the growing realisation that chremonyms in urban regions represent our surrounding polyphonic multicultural reality in which the local cultures are in a struggle with one another as we deal with a cultural continuum without precise delimitation.

These aspects constitute the background for our study of urbochremonyms which represent a complex subcategory of the contemporary chremonyms. They have been recently identified and coined by researchers in the field onomastic studies in order to denote permanent places in the urban landscape (see Dombrowski, 2015: 31) such as names of restaurants (*Livada, Roata, Browarmia Królewska, Dawne Smaki*), cafés (*Zorki, Olivo, Meron, Cafe Zamek, Cafe Zaraz Wracam*), pubs (*Flying Circus, The Shelter, Gorączka Żłota, Ferment*), hotels (*Napoca, Meteor, Belvedere, Belwederski, Na Uboczu*), clubs (*Diesel, Nest of Angels, Boiler, Goryl we mgle, Jedyne Wyjście*), bistros (*Bistro Viena, Bistro Engels, 22 Bistro & Burger, Bistro de Paris*) entertainment centers (*The Dungeon, The Museum, Best Escape Room, Dom Zagadek*) and so on.

Even though chrematonyms and their representations in the urban places (urbochrematonyms) are widespread nowadays in communities around the globe, there are researchers (e.g. Siwiec, 2012; Palinciuc, 2010) who provided in-depth analyses of these categories without using this umbrella term to denominate them because the term urbochrematonym has only recently been coined as such. We argue that this term is very precise in denominating the names of urban places under focus (restaurants, pubs, cafés, bars, clubs) because the term *urbochrematonyms* clearly delimitates these names from other types of chrematonyms. Hence, urbochrematonyms are totally different from the names of magazines, bands, cakes and pastry, books, etc. because of their functionality: static (urbochrematonyms have a precise geographical location: their existence is linked to a building or a place) versus dynamic (the other chrematonyms are ubiquitous, being found and used on a national/international scale). Given this functionality, the term urbochrematonyms reflects the up-to-date tendencies and the life flow of cities, as well as tourists and locals' interest points and attractions.

2. Hypotheses

Given the sociocultural landscape of the two cities under focus, we expect that the results of our research show that:

- nowadays marketing strategies encompass a series of elements which complement each other (urbochrematonyms, logos, slogans, websites, design). In general, all urbochrematonyms refer back to various entities or place (a book/a place/a writer, etc.) and their choice is never random.
- the urbochrematonyms in the Romanian city are predominantly in a foreign language or influenced by another culture, while, in the case of Polish urbochrematonyms, their number surpasses the ones in a foreign language.

3. Method

In order to account for the use of urbochrematonyms, we selected the most popular sites regarding spare time and leisure activities. We extracted the urbochrematonyms for the categories that we focus on and we applied the contrastive-comparative method.

4. Corpus Analysis

In what follows we will analyse some urbochremonyms of places denoting restaurants, bars, clubs, cafés and bistros. Firstly, we provide a qualitative analysis of some new urbochremonyms in Cluj-Napoca, Romania, in comparison with some urbochremonyms in Warsaw. In this analysis, we include the slogans, logos and stories created by the owners in digital spaces (websites). Secondly, we will use classify the urbochremonyms and we will provide relevant examples for each category.

4.1 A Qualitative Perspective on Urbochremonyms

In this urban landscape of societies shaped by globalisation, new technologies and cultural mobility, the owners of leisure time and eating out places try to create unique spaces and the naming process is an essential part and an access point to the owners' intentions, projecting the idea of originality and membership in particular social groups/communities, even communities of practice.

In what follows we will provide a qualitative analysis of some urbochremonyms in Cluj-Napoca (*Meron*, *Baracca* and *Joben Bistro*) and in Warsaw (*Elephant Belgian Pub*, *Słodki Bez*, *Vege Miasto*). We will analyse the urbochremonyms, but also the slogans, logos and stories created by the owners in digital spaces (websites). We will analyse only the urbochremonyms denoting new places as we noticed that they are creative and require a much more complex cognitive processing. The urbochremonyms of new places reflect the special role urbochremonyms play and the stories that can be created around them in order to attract customers. This shows that urbochremonyms are an essential piece of the marketing and business puzzle of the entangled world of the owners and customers.

The urbochremonym *Meron*, which denotes a coffee shop in Cluj-Napoca, together with its slogans *Home of Coffee* and *Coffee as you are* stands as an example of the semantic and pragmatic power of urbochremonyms. On the coffee shop's website there is no explanation regarding the origin of the name and the customer's cognitive processing might encompass various possibilities: *Meron* could denote a mountain or village in Israel, a term used in theoretical physics or a first/last name of Israeli origin. What is interesting is that their logo resembles a mountain (see Fig. 1 below).

Fig. 1

Meron's PR and discursive strategies are thoroughly planned and they include the Web 2.0 technologies in order to promote the idea that drinking this particular coffee in the unique setting provided by Meron would assure a sense of belonging and a group identity:

- *Our Decameron / A place that stands for personality and individuality*

To sip a coffee means enjoying the present moment. It means allowing your senses to speak, to say here I am, now, I exist. Every moment of our lives is irreplaceable and unique, that's why we have to live it at maximum intensity. Meron is a place that stands for personality and individuality.

The idea behind our business is to capture the present moment, and the one thing that should be the greatest joy to people. The joy of being. That's why we have 10 core-commandments, which encompass our values and by which we guide ourselves in our activity [...]

- *Meron resident / #peopleofmeron*

You are now in a place where coffee embodies a new vision over things. Meron intends to raise up a community with high standards in the field of coffee, adding a new flavor and taste to the urban scenario. We are convinced that coffee brings good people together. The People of Meron. (<http://caffemeron.com/>)

The urbochrematonym *Baracca* denotes one of the most sophisticated restaurant with an international cuisine in Cluj-Napoca. Its slogan, *Design Food*, reinforces the attention given to food and the fact that eating should also be given an aesthetic value. The urbochrematonym follows the Italian spelling. In the Romanian context, it makes the

customer have a horizon of expectation which is characterised by simplicity, modesty and minimalism. However, the intended message is exactly the opposite, that is to say, everyone should have the possibility of eating there because this is not just a place for the wealthy people. The marketing strategy evoked through this urbochrematonym contrasts with urbochrematonyms like *La Dolce Vita*, *Capriccio*, *Gentlemen's Club*, *Tabiet* because these urbochrematonyms would send the message that only people with exquisite life could be customers of these restaurants, excluding middle class people.

On their website they describe the place as: *The place where life is celebrated every moment [...]; The result of our work is a contemporary kitchen that supports a healthy lifestyle and an experience that nourishes the body and soul to the same extent.* (<http://www.baracca.ro/>)

Joben Bistro (see Fig. 2) is the place whose story fascinates the customers through introducing them to a steampunk atmosphere. The urbochrematonym *Joben* comes from *Jobin* who was a very popular French hatter in Bucharest in the XIXth century. The common noun *joben* denotes a black top hat worn by men only on ceremonies. The place is characterised by a spectacular design. The site addresses the customers directly: *We created a place that wants to become part of your lifestyle. There aren't many moments when you could say with certainty that both the design and the services are "Chapeau". This is the motto we use to conquer our audience.* The slogan *Chapeau*, which is in fact written in Romanian - *Pălăria jos*, shows high respect for both the services provided by the place, and for the customers. The urbochrematonym refers back to the Victorian time and it is a symbol for scientific inventions and science fiction in the XIXth century. Moreover, Jobin, the hatter, was the person who invented the top hat in Romania in the Victorian era.

Fig. 2

The urbochrematonym *Elephant Belgian Pub - Warszawa Pub Belgijski* denotes a Belgian pub in Warsaw and it refers directly to the Brussels' pub logo through a semiotic inter-reference represented by an elephant which makes the audience think about the famous logo of *Délirium Café* in Brussels (Fig. 3). On their website they promote their pub in the following way: *Elephant Belgian Pub Warsaw has taken the multi-tap trend and tinkered and tuned it. As exciting and experimental as the new wave of Polish brewing has been, everybody knows that no one does it better than the Belgian's themselves. So to find a Belgian-themed tap bar is good news indeed. Signposted by a dancing pink elephant, Delirium presents its cause the moment you enter – on the bar in front there's about twenty or so taps. [...] Peering through the glass, I feel like a small boy staring through a shark tank: hypnotized, spellbound and a little scared for my liver.* (<http://www.elephantbelgianpub.pl/#media>)

Fig. 3

The urbochrematonym *Słodki Bez* denotes a café and patisserie in Warsaw. The chrematonym is based on an ellipsis as the preposition *bez* is the equivalent of *without* in English and it requires a genitive noun after it. At first sight, this is a structure without meaning, *sweet without*, but the customers quickly realise that it actually refers to the fact that the sweet taste in this place is not given by the classic ingredients (sugar, flour or lactose products). Hence, in description of their shop on the website, we can read the following text:

Sweet Without is a café and patisserie with a healthy pastries - no sugar, no white flour, no gluten and no remorse. We love to prove that healthy ingredients create flavours that strike the head off the traditional ones. Convincing even the biggest doubters that healthy desserts can be delicious is for us the greatest joy! <http://www.slodkibez.pl/>

Vege Miasto means *the vegan city* and denotes a vegan restaurant in Warsaw. Through the use of the noun *miasto* the urbochrematonym addresses people everywhere since it doesn't name any particular city. Hence, people regardless of age, preferences, gender, nationality, race, origin are invited to adopt the vegan lifestyle and eating habits. Moreover, the logo (Fig. 4) is represented by a green fruit which contains the sketch of skyscrapers in Warsaw and the Palace of Culture and Science which is one of the symbols of Warsaw. Hence, even though the place is not named by the urbochrematonym, the logo could be interpreted as encapsulating Warsaw and not any city.

Fig. 4

<http://www.vegemiasto.pl/index.html>

The urbochrematonyms and the stories analysed above are just a few examples of the closely-knit relation between the world of the owners and that of customers which is shaped through the choice of urbochrematonyms. Furthermore, the urbochrematonyms provide the

customers information about the place, the services and the distinguishing characteristics of the places advertised.

We noticed that many restaurants, cafés, pubs, bistros, etc. do not have a website, but all of them have a Facebook page. This shows that the social network platform plays such an important role in our daily lives that the information is shared very efficiently. Even the places which have a website also have a Facebook page that is always up-to-date.

4.2 The Tripartite Perspective on Urbochremonyms

The choice of chremonyms in the urban landscape reflects the citizens' preferences, their conceptualisation regarding their own group identity and the sense of belonging to a community as, like language in general, the urbochremonyms abstract the world of experience into words (see Joseph, 2004: 11). In this respect, the choice of chremonyms in Romania reflects a preference for foreign cultures as foreign chremonyms prevail over local chremonyms. This entitles us to say that the Romanian society is eager to connect to other cultures in order to acquire a global and multicultural identity. Hence, in Romania we come across chremonyms in English, chremonyms which blend English with words which refer back to the country of origin or chremonyms in other foreign languages which refer directly to their source (see Radu and Cotoc, 2016: 114). On the contrary, the Polish society shows a preference for local chremonyms and a stronger sense of their national identity and of belonging to the Polish psychological community. However, this is not exclusive, as we also encounter foreign chremonyms or combinations of Polish and English chremonyms, but not to the same extent as in Romania.

Taking as point of reference the classification adapted from Justyna Walkowiak's classification of brands and used in order to account for the chremonyms encountered in Romania (Radu and Cotoc, 2016), we make use of the same classification in order to compare the urbochremonyms encountered in Cluj-Napoca, in opposition to those encountered in Warsaw, this showing the current trends in both cities.

Natural urbochremonyms are the names which send directly to particular cultures through the use of the language used in that specific socio-cultural context. English

urbochrematonyms can also be included in this category when used to signal British or American belonging and identity:

Cluj-Napoca	Warsaw
Restaurants and bistros: <i>El Toro</i> (Argentinian steakhouse), <i>La Piazzetta</i> (Italian restaurant), <i>Zama</i> (a typical Transylvanian restaurant), <i>Roata</i> (Romanian traditional restaurant), <i>Casa dacilor</i> (Romanian traditional restaurant), <i>Cabinet de vin & cocotte</i> (French restaurant), <i>Baracca</i> (Italian restaurant). Bars, pubs and clubs: <i>L'Atelier</i> , <i>La Gazette</i> , <i>Le Général</i> , <i>Samsara</i> , <i>Toulouse</i> , <i>Bellini Café</i> (Bellini makes the customers think of Italy. The noun <i>café</i> provides additional information about the type of place involved), <i>Diesel</i> . Cafés and Patisseries: <i>Zorki</i> , <i>À la Tarte</i> , <i>Mozart</i> , <i>Carpați</i> , <i>La casa</i> , <i>Meron</i> , <i>Olivo</i> .	Restaurants and bistros: <i>Browarmia Królewska</i> (Polish traditional restaurant), <i>Delicja Polska</i> (Polish traditional restaurant), <i>Dom Polski</i> (Polish traditional restaurant), <i>Mała Polana Smaków</i> (Polish traditional restaurant), <i>American Steak House</i> , <i>Amigos</i> , <i>Chicago's</i> , <i>Bistro de Paris</i> , <i>Saint Jacques</i> , <i>Bierhalle</i> , <i>Ave Pizza</i> , <i>Bacio</i> . Bars, pubs and clubs: <i>British Bulldog Pub</i> , <i>Irish Pub</i> , <i>Molly Malone's Irish Pub</i> , <i>New Orleans Gentlemen's Club</i> , <i>Mirage</i> , <i>Bar Warszawa</i> . Cafés and Patisseries: <i>Baguette</i> , <i>Bristol</i> , <i>Croque Madame</i> , <i>Le Chocolat</i> , <i>Kafka</i> .

Prestige urbochrematonyms are the names which use English or pseudo-English as a lingua franca without being of English origin or referring in any way to the English or American society. Still, the language is used because it offers international visibility and easier access to the particularity of the place:

Cluj-Napoca	Warsaw
Restaurants and bistros: <i>Golden House</i> , <i>Golden Tulip</i> , <i>Lunch Break</i> ,	Restaurants and bistros: <i>Amber Room</i> , <i>Fusion</i> , <i>Butchery & Wine</i> ,

<i>More, Pizza Party, The Peach Tree, Royal Gala, Coratim Events Hall, Entire Events, Sun, Mint, Off the Wall.</i> Bars, pubs and clubs: <i>Flying Circus, Shadows, Living Pub, Bamboo, Euphoria Music Hall, My Way, Music Box, Barrels Pub, Boiler Club, Nest of Angels, Club the One, Art Café, Amsterdam Café, People, GodFather's Café Bar, The Shelter.</i> Cafés and Patisseries: <i>Flowers Tea House, Snack and Coffee, Bike 44, The Hat.</i>	<i>Downtown, Flaming, Flow, Ginger, Loft, Moonsfera, Sense, Signature, Sketch, Soul Kitchen, Sphinx, The House of Cheese.</i> Bars, pubs and clubs: <i>Balsam, Bank Club, ClubRock, Element Club, Hunters' Club, Iguana Lounge, In Decks, Lemon, Level 27, Park, Plan B, Room 13, Sheesha Lounge, The Fame Music Club, Jazz Club, Pulp Fiction Bar, SomePlace Else.</i> Cafés and Patisseries: <i>Melon, barStudio, Chillout Factory, Kids and Friends.</i>
--	--

Hybrid urbochrematonyms make use of spelling which may include letters or combinations of letters alien to the native language:

Cluj-Napoca	Warsaw
Restaurants and bistros: <i>SoupeR, Wok'n Roll.</i> Bars, pubs and clubs: <i>Wine O'Clock, Booha, Phi18, Jaxx, Junkyard.</i> Cafés and Patisseries: <i>Cafenoar, Panemar.</i>	Restaurants and bistros: <i>Burgerownia, Burgerator, MuuMuu, Warburger, Thai Me Up, Winiarnia Żużu, My'o'my, Varso Vie, Falafelna, Falafelove, Whatscookin, SmaczneGO.</i> Bars, pubs and clubs: <i>DeLite Club, FonoBar, Saturator, Hoppines, Hopsters Multitap, Piw Paw, RazzMaTazz.</i> Cafés and Patisseries: <i>Coffeetura, Tarabuk, WarsandSawa.</i>

As we showed in our article “Foreign Chrematonyms in a Globalised Society. A Case Study” (Radu and Cotoc, 2016: 121), in Cluj-Napoca, there are also Romanian chrematonyms denoting Romanian pubs, cafés and restaurants, but their number is clearly less significant. In what restaurants in Cluj are concerned, out of the most popular 120 restaurants, only 11 have Romanian names (*Livada, Zama, Vărzărie, Casa Ardeleană, Hanul Dacilor, Sinaia, Casa Piraților, Crama Haiducilor, Casa Vikingilor, Maimuța Plângătoare, Valahia*). Regarding the pubs and clubs in Cluj, out of the most popular 60, only 4 have a Romanian name (*Apartament 1, Biblioteca centrală, Buricu’ târgului, Ce?*). Last but not least, out of 60 cafés, only 5 have Romanian names (*Drumul ceaiului, La Cizmărie, La Mărgelatu’, La Perne, Doamna T*). In comparison with Cluj-Napoca, in Warsaw, the Polish urbochrematonyms prevail over the urbochrematonyms of other origins. Hence, in what restaurants in Warsaw are concerned, out of the most popular 566, 114 have Polish Names (*Bydło i Poidło, Ćwierćfunciak, Frytki i Burgery, Między Bułkami, Fenicja, Dziki Ryż, Ujazdowska & Mołdawska, Podwale - Kompania Piwna, Cesarski Pałac, Orientacja, Akademia, Bistro Warszawa, Kuchnia Otwarta, Metr Nad Ziemią, Nowa Kuźnia, Pikanteria, Świeżo Malowane, Prosta Historia, Pod Retmanem, Warszawa Wschodnia, Strefa, Bastylia, Pędzący Królík, Mała Gruzja, Stółdzielnia U Madziara, 4 Czwarte, A nóż, Akademia Smaku, Bar Tęcza, aleje3, BARDZIEJ gastrobar, Browarmia Królewska, Bzik Kulinaryny, Ciekawa, Delikatesy.Esencja, Dyspensa, Gadka Szmatka, Haka, Hoża, Jasna 24, Jazz Bistro Wałbrzyska, Kamanda Lwowska, Kieliszki na Próżnej, Kuchnia Funkcjonalna, Kultura, Kwintesencja, Łazienkowska 3, Manekin, Na Lato, Niezłe Ziółko, Obsessja, Opasły Tom, Otwarta Kuchnia, Pierwsza Liga, Po Prostu Zachęta, Pogromcy Meatów, Przegryź, Przepis, Qchnia Artystyczna, Restauracja Z57, Rozbrat 20, Słodki...Słony, Spotkanie, Trylogia, U Szwejka, Zajazd Napoleoński, Zielnik, Znak Zapytania, Żurawina, Dziki Lokator, Dziurka od Klucza, Mąka i Woda, Nowy Arsenal, Pausa Włoska, Pięć Po, Sardynia, Saska Gęba, Socjal, Spokojna 15, Stółdzielnia , Włoska robota, Gruba Ryba, Kwitnąca Wiśnia Sushi, Ryżowe Pole, Pod Samsonem, Różana 14, Wiesz co zjesz, Biały Domek, Bistro Jadłoteka, Chłopskie Jadło, Dekagram, Delicja Polska, Dom Polski, Gospoda Kwiaty Polskie, Głodomory, Zielony Niedźwiedź, Karczma Soplicowo, Karpielówka, Kwintesencja, Mała Polana Smaków, Nowa Kuźnia, Pasja Smaku, Po Prostu Art Bistro, Pod Gigantami, Przy Zamku, Pyzy, flaki gorące, Stary Dom, Złoto Hiszpanii, Kubek i Ołówek, Ósma Kolonia, Słodki Bez, Vege Miasto*). Out

of the most popular 128 pubs and clubs, 47 have a Polish name (*Absynt, 1500m2 do wynajęcia, Centrum Artystyczne Fabryka Trzciny, Dekada, Enklawa, Goryl we mgle, Hydrozagadka, Jedyne Wyjście, Klinika, Klubokawiarnia, Powiększenie, Progresja, Regeneracja, Skład Butelek, Spółdzielnia CDQ, Stodoła, Syreni Śpiew, Wypieki Kultury, Znośna Lekkość Bytu, Pardon To Tu, Afera na Szpitalnej, Bar Warszawa, Głębokie gardło, Granica Przyzwoitości, Meta Seta Galareta, Ojczysta Czysta, Pijalnia wódki i piwa, Przekąski u Romana, Rozbiegówka, Ulubiona, Zamieszanie, Chmielarnia, Cuda na Kiju, Czeska Baszta, Ferment, Gniazdo Piratów, Gorączka Złota, Kafefajka, Małe Piwo, Pod Barylką, Przejście, Retrospekcja, Spiskowcy Rozkoszy, U Pana Michała, W oparach absurdu, Wieżyca, Zielona Gęś*) and out of 47 cafés, 32 have Polish names (*4 Pokoje, Kulturalna Cafe, Centrum Zarządzania Światem, Bily Konicek, Chmury, CieKawa Cafe, Czuły Barbarzyńca, Dom Zabawy i Kultury, Jaś i Małgosia, Kalinowe Serce, Kawiarnia Fabryczna, Kicia Kocia, Klubokawiarnia Bez Krępacji, Kolonia, Kura Domowa, Łysy Pingwin, Mam Ochotę, Miejsce Chwila, OSP Saska Kępa, Państwomasto, Pawilon Kulturalny, Po Prostu Zachęta, Pochwała Niekonsekwencji, Południk Zero, Równonoc, Solec 44, Stacja Mercedes, Śniadaniownia, Warszawa Powiśle, Wileńska 3, Wrzenie Świata, Znajomi Znajomych*).

5. Findings and Discussion

The urbochrematonyms are a dynamic onomastic category which is linked to the other marketing strategies the owners employ in order to attract customers. They are a point of access into the specificity of places and, together with websites, Facebook pages, the places' design and offers, they construct appealing stories meant to have as a result the selling of particular products or services. Besides, the urbochrematonyms give a sense of identity and uniqueness to the customers because they identify themselves with the products they buy, the food they eat and the places they go to. In this respect, a very good example from our corpus is the structure *resident/#peopleofmeron* used by the owners of the coffee shop *Meron* as it clearly states the idea that people going to this coffee shop form a closely-knit community.

The choice of urbochrematonyms (prestige, natural or hybrid) is dependent on the socio-cultural aspects of the urban places involved: the citizens' perspective on their national identity and the pride of belonging to a particular nation, the current trends and influences, the local specificity, the locals and the tourists' preferences. Of course, these variables are not

fixed categories. Hence, some urbochremonyms may change in time and others might disappear (as the places are replaced with something else that is fashionable and original given the context and the target customers' buying profile).

Last but not least, as our results have shown, even though Warsaw is a much bigger city than Cluj-Napoca, with higher density, bigger surface and a huge population as compared to Cluj, if we take a close look at our data, we notice that the percentage of local urbochremonyms is much higher in Warsaw:

- Restaurants in Cluj-Napoca - only one tenth of the urbochremonyms are Romanian names versus restaurants in Warsaw - one fourth of the urbochremonyms are Polish names.
- Pubs, bars and clubs in Cluj-Napoca - one twelfth of the urbochremonyms are Romanian names versus pubs, bars and clubs in Warsaw - almost half of them bear Polish names.
- Cafés in Cluj-Napoca - one twelfth of them are Romanian names versus cafés in Warsaw - more than half are Polish names.

6. Conclusions and Further Research

Through the qualitative and quantitative analysis performed on the selected urbochremonyms, we conclude that urbochremonyms, together with logos, slogans, websites, design, are key elements of the marketing and discursive strategies that owners use in order to attract customers.

Regarding the two cities under focus (Cluj-Napoca and Warsaw), we noticed that the urbochremonyms in the Romanian city are mostly foreign or influenced by another language and culture, while, in the case of Polish urbochremonyms, their number surpasses the ones in a foreign language.

As our hypotheses were proven, we aim to continue our research by analysing other cultural spaces in Europe in order to create a vast panorama of (urbo)chremonyms in the european context and the connections realised between different places through the use of chremonyms.

References

Dumbrowski, Adam (2015), "Nazwy wrocławskich restauracji jako przykład urbochrematonimów - analiza semantyczna", in *Językoznawstwo*, no 1(9), pp. 31-43.

Available at:

http://www.językoznawstwo.ahe.lodz.pl/images_okladki/Językoznawstwo_9_ebook.pdf.

Joseph, Jonh E. (2004), *Language and Identity: National, Ethnic and Religious*, New York: Palgrave Macmillan.

Löfgren, Hans & Prakash Sarangi (2009), *The Politics and Culture of Globalisation. India and Australia*, New Delhi: Social Science Press.

Palinciuc E. (2010), W nazewniczym tygłu krakowskich restauracji, kawiarni, klubów, [w:] J. Sarnowska-Gieffing, M. Graf (red.), *Miasto w perspektywie onomastyki i historii*, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, „Prace Komisji Językoznawczej”, t. 56, Poznań.

Radu, Anamaria and Alexandra Cotoc (2016), "Foreign Chrematonyms in a Globalised Society. A Case Study", in Boldea, Iulian (coord.), *Globalisation and National Identity. Studies on the Strategies of Intercultural Dialogue. Language and Discourse Section. Proceedings of the International Conference Globalization, Intercultural Dialogue and National Identity*, 3rd Edition, Târgu-Mureş, "Arhipelag XXI" Press, pp. 111-123.

Siwiec A. (2012), *Nazwy własne obiektów handlowo-usługowych w przestrzeni miasta*, Lublin.

Walkowiak, Justyna B. (2013), "Foreign Branding in Poland: Chrematonyms and Anthroponyms", in Felecan, Ovidiu (ed.), *Proceedings of ICONN 2*. Available at:

http://onomasticafelecan.ro/iconn2/proceedings/2_11_Walkowiak_Justyna_ICONN_2.pdf
<http://onomastics.ru/en/category/tags/chrematonym>

Corpus

https://www.tripadvisor.com/Restaurants-g274856-Warsaw_Mazovia_Province_Central_Poland.html#EATERY_OVERVIEW_BOX
<http://www.local-life.com/warsaw/pubs>
<http://caffameron.com/>
<http://warsawtour.pl/en/kultura-i-rozrywka.html>
<https://cluj.eventya.eu/places/v9egkola9fr2vq>
<http://www.baracca.ro/#page4>

<http://www.jobenbistro.ro/>

<http://www.elephantbelgianpub.pl/#media>

<http://www.slodkibez.pl/>

<http://www.vegemiasto.pl/index.html>

<http://www.zilesinopti.ro/cluj-napoca/locuri/baruri-si-cluburi/2>

THE ENGLISH ADVERBS AND ADJECTIVES WITH THE SAME FORM

Corina Mihaela Geană

Assist., PhD, University of Craiova

Abstract: Our article aims at focusing on one major aspect of the English morphology: adjectives and adverbs which have the same form. These two parts of speech, the adjective and the adverb, have, more often than not, been confused and, implicitly, have raised a number of issues which native or non-native speakers of English have been confronted with. Most of the problems refer to particular words which have the same form, either they are used as adjectives or as adverbs. The article also brings forward different meanings of the same word, in order to clarify the usage of the same adverb, through various contextual illustrations.

Key-words: adjective, adverb, meaning, similarities, differences.

Our article wishes to be a comprehensive survey of the English adjectival and adverbial structures and forms, illustrated with numerous examples for emphasis. Words having the same form have been given special attention. The similarities and differences between adjectives and adverbs are shown, but the emphasis is on adverbs which have the same form, but different meanings.

Sometimes adverbs and adjectives have the same form:

back, cheap, clean, clear, close, dear, deep, direct, early, easy, enough, far, fair, fast, free, hard, high, ill, just, kindly, last, late, left, light, little, long, loud, low, much/more/most, near, next, outside, pretty, quick, right, sharp, short, still, straight, tight, well, wide, wrong.

Some of these adverbs have also a *-ly* form. The meanings of the *-ly* adverbs are different from those of the adverbs in the list. See below some of these differences and also some examples with the same word used both as an adjective and as an adverb (Geană, 2011: 82-97).

Used as adverbs:

- Write back soon.
- 1. I got it cheap. (*cheap* = *cheaply*)
- 2. She felt cheap when the teacher reprimanded her.

(*cheap* = *ashamed*)

- 3. I bought this dress very cheaply.

(*cheaply* = *at a low price*)

- 1. Wash the dishes clean.

(= *to get rid of dirt or impurities*)

- 2. a fuel that burns clean

(*clean* = *in a clean or nonpolluting manner*)

- 3. I clean forgot to wash the dishes.

(*informal English: clean* = *completely, entirely*)

- 4. The child was cleanly dressed.

(*cleanly* = *in a clean manner*)

- 5. The screw went into the wood cleanly.

(*cleanly* = *easily*)

- 1. Speak loud and clear! (*clear* = *clearly*)
- 2. Keep clear! (*clear* = *out of the way*)
- 3. She read the book clear to the end.

(*clear* = *completely*)

- 4. She clearly explained everything to us.

(*clearly* = *in an explicit way*)

- 5. The children had been clearly lost in the forest.

(*clearly* = *undoubtedly*)

- 1. She is close to me.

(*close* = *in a close position or manner*)

- 2. He remained close on his guard.

Used as adjectives:

the back door

a cheap sofa

a clean plate

clean air

a clean getaway

a cleanly way of dressing

(*carefully neat and clean*)

a clear answer

clear of danger (= *out of danger*)

a clear survey (= *a complete*

a close friend (= *an intimate*

a close examination of the facts

(close = in an attentive manner)

3. Parents should observe their children's behaviour very closely.

(closely = in a close or attentive manner)

- 1. They sold their merchandise dear.

(dear = at a high price)

- 2. She loved him dearly.

(dearly = affectionately, profoundly)

- 3. I would dearly like to see you.

(dearly = very much, very strongly)

- 1. He dug deep to find the coins.

(deep = to a great depth)

- 2. She worked deep into the night.

(deep = late)

- 3. She was deeply in love with him.

(deeply = greatly, extremely)

Deeply is used especially of feelings.

- 1. He went direct to the office.

(direct = straight)

- 2. The stairs lead directly to the chalet.

(directly = without deviation, straight)

- 3. Give us an answer directly!

(directly = at once, without delay)

- 4. They live directly opposite our house.

(directly = exactly)

- They arrived early at the station.

- 1. Relax and take it easy!

(easy = without haste or agitation)

- 2. Her success came too easy.

(easy = with little effort, easily)

- 3. She could easily do it.

(close = thorough)

dear clothes (= expensive clothes)

a deep hole

a direct route

an early train

an easy walk

an easy victory

(easily = without difficulty)

4. She is easily the best pupil in her class.

(easily = by far, undoubtedly)

5. She may easily come first.

(easily = probably, almost certainly)

- Is the meat cooked enough? I don't have enough money.
- 1. She lives far from me. a far country

(far = at a considerable distance)

2. I feel far better today. (far = much)

- 1. They have always played fair. a fair game

(fair = in a proper or legal manner)

2. He was struck fair on the head.

(fair = directly, straight)

3. It was a fairly good dinner.

(fairly = rather, moderately)

4. They solved their problems quickly and fairly.

(fairly = justly, equitably)

5. They played fairly.

(fairly = in conformity with the rules, without cheating)

- The train went fast. a fast train
- 1. Horses in our village are running free. a free bird

(free = without constraint)

2. He did it for free. a free meal

(free = without cost or payment)

3. They used to talk freely about anything.

(freely = openly, frankly, unreservedly)

4. He freely admits his addiction to drugs.

(freely = willingly, voluntarily)

- 1. They worked hard. a hard work

(hard = with strenuous effort)

2. It is raining hard. (hard = heavily)

3. She stared hard at the man.

(hard = with great attention)

4. I could hardly talk. (hardly = scarcely)

5. They recovered their goods very hardly.

(hardly = with difficulty)

- 1. The bird flew high in the sky.

a high tower

(high = far up)

2. She was singing very high.

a high voice

(high = to a high pitch)

3. He made a fortune and lived high.

a high life

(high = in an extravagant or luxurious way)

4. Prices have gone up far too high.

a high price

(high = in or to a high degree)

5. She was a highly successful singer.

(highly = in a high degree)

6. He spoke highly of her.

(highly – favourably, with much respect)

7. Are you aware of the fact that she is

a highly placed person?

(highly = in a high position or rank)

- An ill-made road (ill = badly)

You look ill. (ill = sick)

- 1. That is just what I need.

(just = precisely, exactly)

2. This skirt is just as nice as that one.

(just = quite)

3. He has just received a letter.

(just = recently)

4. Could you wait just a minute?

(just = only)

5. The wedding was just marvelous.

(just = absolutely)

6. I have just managed to escape.

(just = barely)

7. He was justly considered the best writer
of his times. (justly = rightly)

8. According to the law, they judged him justly.
(justly = correctly)

• 1. She spoke kindly to us. a kindly gesture
(kindly = in a kind manner)

2. The sun shone kindly. a kindly breeze
(kindly = pleasantly, agreeably)

• 1. I last saw her two days ago. the last time
(last = on the last occasion before the present)

2. In the running contest my brother arrived last. the last game of the season
(last = after all others)

3. Lastly, he bought a diamond ring.
(lastly = finally, in the end)

• 1. I arrived late at the meeting. a late bus
(late = after the due or usual time)

2. I haven't seen her lately.
(lately = recently)

• Turn left! the left hand

• 1. She always sleeps light. a light sleeper
(light = in a light manner;
she can be easily awakened or disturbed)

2. She always travels light. a light luggage
(light = with a minimum load or luggage)

3. She kissed him lightly on the forehead.
(lightly = with little force)

4. He took things lightly.
(lightly = in an unserious manner)

5. You should apply paint lightly.

(lightly = in a small quantity or extent)

- 1. She is used to sleeping little.

There is little time left.

(little = not much, scarcely)

- 2. They little expected to earn so much money.

(little = not at all, not in the least)

- How long will it last?

It will take a long time.

(long = for a certain time or period)

- 1. One should not speak so loud.

He has a loud voice.

(loud = audibly, noisily)

2. He has always been rejected because
he behaves very loud wherever he goes.

He has a loud behaviour.

(loud = aggressively and noisily)

- 3. This meat smells loud.

This egg has a loud smell.

(loud = unpleasantly, in a disagreeable manner)

- 4. The band played loudly.

(loudly = with relatively high volume, loud)

- 5. She is always dressed loudly.

(loudly = clamorously, in a manner that attracts attention)

- 1. He bows low. (low = in or to a low position,
level, or space)

- 2. He was brought low by failure.

a low individual

(low = in or to a reduced, humbled or degraded condition)

- 3. She always speaks low. (low = softly, quietly)

a low voice

- 4. These merchants always buy low and sell high.

a low fee

(low = at a small price)

- 5. He behaves lowly wherever he goes.

a lowly man

(lowly = in a meek or humble manner)

- 1. He is much more polite than his brother.

I don't need much money.

(much = to a great degree or extent)

- 2. I don't get out much.

(much = frequently, often)

3. After 20 years of marriage, she loved him even more. (more = to or in a greater extent or degree)

She needs more support from her husband. (more = greater in size, amount, extent or degree)

4. You should phone her twice more.
 (more = in addition)

She needs some more time.
 (more = additional, extra)

5. He writes most at night. (most = in the highest degree; forming the superlative of both adjectives and adverbs)

She is the most beautiful girl I have ever seen.

6. Her food mostly consists of cheese and greens.
 (mostly = mainly, chiefly)

7. We mostly go to clubs every Saturday night.
 (mostly = regularly, usually)

- 1. They live near.
 (near = to, at or within a short distance or interval in space or time)

There will be many earthquakes in the near future.

2. You are near right. (near = almost)

3. It was already nearly 8 o'clock.
 (nearly = almost)

4. They are nearly related.
 (nearly = intimately, closely)

- What is he doing next?
 going
 (next = in the next place, hereafter)
 next

John is the next person who is
 to explain to us this lesson. (the
 = the following)

- The weather outside is wonderful.
 (outside = outward, exterior)

There is only an outside chance of solving this problem. (outside = little)

- 1. She is a pretty good student.
 winsome)

a pretty girl (pretty = cute,

- +

(pretty = fairly, moderately)

2. It's pretty well impossible to cross
the river now. (pretty = almost)

3. She is always prettily dressed.
(prettily = nicely)

- 1. He always moves quick. a quick move
(quick = at a rapid rate, swiftly)

2. I hope he comes quick. (quick = soon)

3. Come quickly!
(quickly = at a rapid rate, with little or no delay)

4. The meeting quickly adjourned.
(quickly = immediately, promptly)

- 1. I went right to school. a right line (right = straight,
direct)

(right = in a straight line, directly)

2. The shirt doesn't fit right. It is not the right time to act.
(right = in the proper or desired manner)

3. Call me right after dinner.
(right = immediately)

4. They did not act right. Do the right thing and confess!
(right = correctly, justly – according to law or morality)

5. He answered the question right. a right answer
(right = correctly)

6. The car accident happened right here.
(right = exactly, just)

7. Act rightly!
(rightly = in a correct manner, properly)

8. He was rightly convicted for his crime.
(rightly = justly)

9. She was rightly chosen as the cheerleader
of her team. (rightly = correctly, justifiably)

- 1. *We arrived at home at 3 o'clock sharp.*

(sharp = punctually, exactly)

2. *She fell down the stairs but a man a sharp turn
who came from nowhere pulled her up sharp.*

(sharp = suddenly, abruptly, promptly)

3. *She was being sharply questioned.*
(sharply = in an aggressive manner)

4. *The style of Hemingway's prose was sharply
analyzed by his critics. (sharply = clearly,
in a well-delineated manner)*

5. *In the last few days, prices rose sharply.*
(sharply = suddenly)

- 1. *He stopped short when he saw me.*
(short = suddenly, abruptly)

2. *The door opened and thus he was cut short.*
(to cut somebody short = to interrupt someone)

3. *He talked short to everyone. (short = rudely)*

4. *He said he will join us shortly. (shortly = soon)*

5. *She will explain everything to us shortly.*
(shortly = in a few words, briefly)

6. *He said shortly that he didn't like it.*
(shortly = in a curt, abrupt and discourteous manner)

- 1. *One should stand still when he is at the dentist's.*
(still = without movement, motionlessly)

2. *He is still there.*
(still = at the present time, for the present)

3. *She still hadn't made a decision.*
(still = yet)

4. *Walking through the woods, the tourists
have seen a still more beautiful scenery.*
(still = even, in an increasing amount or degree)

5. *He hasn't done the right thing, still,
he remains your friend. (still = nevertheless)*

- 1. *He went straight home.*

(straight = directly, in a straight line)

a straight line

- 2. *He drinks whiskey straight.*

(straight = not mixed with anything else, undiluted)

a straight bourbon

- 3. *Put the bedroom straight.*

(straight = in a neat and orderly condition)

*a straight room (straight = neatly
arranged)*

- 1. *My shoes are laced too tight.*

(tight = snugly or with constriction)

a tight collar

- 2. *He was holding her tight.*

(tight = firmly, securely)

a tight knot

- 3. *Just hold her tightly.*

(tightly = in a tight or constricted manner)

- 4. *The window was tightly sealed.*

(tightly = securely fixed or fastened)

- 1. *You would do well not to say anything more.*

(well = in a prudent or sensible manner)

It would be well not to ask.

(well = advisable, prudent)

- 2. *All the children behaved well.*

(well = in a good or proper manner)

*All is well. (well = right,
proper)*

- 3. *He is always well informed.*

(well = to a great or considerable extent, fully)

- 1. *It was 4 a.m. and she was already*

wide awake. (wide = to the full extent, completely)

a wide selection

(wide = having great extent)

- 2. *The door was wide open.*

(wide = largely)

Look with wide eyes.

(wide = fully open or extended)

- 3. *Her novel is widely known.*

(widely = to a great degree)

- 4. *He travelled widely.*

(widely = far apart, extensively)

- 5. *It is widely known that Jim is my best friend.*

(widely = by many people)

- 1. You guessed wrong.

(wrong = in a wrong manner, erroneously)

- 2. She acted wrong to lie.

(wrong = immorally, unjustly)

3. I don't like him because he treats
his guests wrong. (wrong = in an inappropriate or
improper way)

4. He was wrongly diagnosed as having
a lung cancer. (wrongly = incorrectly)

5. To do him justice, his opponent has wrongly won
the competition. (wrongly = without justice or fairness)

Your information is wrong.

(wrong = incorrect, inexact)

a wrong behaviour

He said the wrong thing.

To conclude, we may say that the English adjective and adverb offer a wide range of possibilities, in the sense that the same word may bear different meanings, and only a good knowledge of them will make any speaker of the English language feel confident in using either certain adjective or a particular adverb correctly and in accordance with the English grammar rules. One should be aware that we have tried to cover as much language material as possible, but, under no circumstances, we could pretend that our article contains everything regarding this subject, since the English language, just like any other language, is changing very fast, as days go by.

BIBLIOGRAPHY:

- Geană, C. M. *English Morphology. The Nominal Group*. Universitaria Publishing House, Craiova, 2011.
- Nedelcu, Carmen. *English Grammar*. Universitaria Publishing House, Craiova, 2004.
- Thomson, A.J., Martinet, A.V. *A Practical English Grammar*, Oxford University Press, 1960, 1997.
- ***. *Oxford English Reference Dictionary*, Oxford University Press, 1996.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)

CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication

Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureş, 2016

ISBN: 978-606-8624-17-4

Section: Language and Discourse
